Merei Gábor

PALETTA

A KÖZEL-KELETI HELYZETRŐL beszélget Brauer Péter újságíróval Garai Péter 27-én este hétkor a Magyar Zsidó Kulturális Egyesület székházában (VII., Garay utca 48.).

MERT MI BENNÜNK ZENG A LÉLEK címmel ad műsort a Csillagszemű gyermektáncegyüttes a Budai Vigadóban (I., Corvin tér 8.) a Tímár Kamara Táncegyüttes közreműködésével 27-én este hétkor. Műsoron többek között galgamenti játékok és táncok, zempléni válltánc, kalotaszegi legényes, pásztorcsárdás, szatmári táncok.

ARISZTOPHANÉSZ Lüszisztraté című, a férfi és a nő közötti szenvedélyről szóló darabjának bábfeldolgozását mutatja be a Mimosz társulat 28-án este fél nyolckor a Budapest Bábszínházban (VI., Andrássy út 69.), szigorúan felnőtt nézőközönségnek. A darabot a szakmai zsűri beválogatta a júniusban Pécsett rendezendő Nemzetközi Felnőtt Bábfesztivál versenyprogramjába.

ÉJSZAKAI TÁNCHÁZI BÁLT rendeznek 27-én este tíz órától a Fővárosi Művelődési Házban (XI., Fehérvári út 47.). A fellépők: Greenfields (ír), Csürrentő (moldvai), Sültü (csángó-magyar), Rece-fice (balkáni).

JÁVOR ISTVÁN: DOKU – Csalog Zsolt beszél című portréfilmet vetítik 27-én este hatkor a Millenáris Parkban (II., Fény u. 20–22.).

ORSZÁGOS DIVATTÁNCVERSENYT rendeznek 28-án reggel kilenc órától a Fővárosi Művelődési Házban (XI., Fehérvári út 47.).

AZ I. PERFORMANCE FESZTIVÁLT rendezik meg 27-én este hattól a Gödörben (V., Erzsébet tér). Este tizenegytől a Krétakör SzínésztáncZenekar ad koncertet.

A ZONGORISTA ÉS ÉN címmel ad zenés estet Zsédenyi Adrienn 28-án délután négykor a Rákoskerti Művelődési Klubban (XVII., Rákoskert sugárút 66.). Vendég: Somló Tamás.

KUPA MIHÁLY közgazdász a vendége szombaton este 7 órakor a Budai Micve Klubnak (II., Frankel Leó út 49.). A beszélgetőtárs Bóta Gábor újságíró.

HÉT VÉGI SZÍNHÁZMŰSOR

Sz: Szombat, V: vasárnap

Bárka: Sz, V: Operett (7). **Bábszínház:** Sz: Egy kiállítás képei (de. fél 11, 4). Rajkó (8). V: Óz, a nagy varázsló (de. fél 11). Lüszisztrate (fél 8). **Játszó-Tér:** Sz: Andersen-mesék (fél 3). V: A gyáva kistigris (fél 3, fél 5). **Budaörsi Játékszín:** Sz: Bernát (...aki szalma). (7). **Kamaraszínház Tivoli:** Sz, V: Holle anyó (de. 11). Sz: A pókaszszony csókja (7). V: A vágy villamosa (7). **Ericsson:** V: Sötétség délben (7). **Shure:** Sz, V: Részeg józanok (fél 8). **Erkel:** Sz: János vitéz (de. 11). Carmen (7). V: Tosca (5). **IBS:** Sz: Dudaszó hallatszik (de. 11). A vád tanúja (7). V: Figaro házassága (de. 11). Jó estét nyár, jó estét, szerelem (7). **Játékszín:** Sz, V: Bubus (7). **József Attila:** Sz: Mosolykommandó (7). V: Bunbury (7). **Gaál Erzsébet Stúdió:** V: Pillantás a hídról (fél 8). **Karinthy:** V: Süsü, a sárkány (de. fél 11). Ön is lehet gyilkos (7). **Katona:** Sz, V: Ivanov (7). **Kamra:** Sz: Csongor és Tünde (7). V: Bacchanália (7). **Kolibri:** Sz: Bors néni (de. 10). V: Százegy kiskutya (de. 10). **Kolibri Fészek:** Sz: Három kívánság (3). V: Retemetesz (3). **Kolibri Pince:** Sz: Idegenek (7). **Komédium:** Sz: Én mondom (7). Móka Miki zsebszínháza (de. 11). V: Ki kopog? (de. 11). **Lézer:** Sz: Enigma (fél 8). **Madách:** Sz: Maszk (8). V: Az örök Psota (8). **Kamara:** Sz: Azt meséld el, Pista! (7). V: Üvegfigurák (7). **Magyar:** Sz: A gyertyák csonkig égnek (7). V: Az orr (de. 11). Bob herceg (7). **Sinkovits:** Sz: A fantasztikusok (7). **Merlin:** Sz: A revizor (7). **Mikroszkóp:** Sz, V. Ádám és EVA (fél 8). **Millenáris:** Sz: Majmok (7). **Nemzeti:** Sz, V: Holdbeli csónakos (7, V: 3 is). **Stúdiószínpad:** Sz, V: Holnap reggel (7). **Táncszínház:** Sz: Verziók (8). V: Ezeregyév (3, 7). **Opera:** Sz: Jenufa (7). V: Macbeth (7). **Operettszínház:** Sz, V: Bál a Savoyban (3, 7). **Pesti:** Sz: Varrónők (7). V: János vitéz (7). **Piccolo:** Sz: Rögtönzések (7). **Radnóti:** Sz: Lulu (7). V: Az ideális férj (7). **RS9:** Merénylet a világűrben (7). **Spinoza:** Sz: Egy este Paudits Bélával (7). V: Spinoza-tanoda (7). **Stúdió K:** Sz: Nőtlenek és hajadonok (fél 8). V: Csipkerózsika (de. 11). Szemétre a vénasszonnyal! (fél 8). **Színművészeti:** Sz: Amphitryon (3). **Szkéné:** V: Ördögök ideje (7). **Thália:** Sz: Anzelika Cholina (7). V: Compania Maria Serrano (7). **Új Stúdió:** Sz: Tükörbohócok (de. 11). Kean (fél 8). V: az ötödik Sally (fél 8). **Régi Stúdió:** V: Fehér éjszakák (3). **Trafó:** Sz, V: Fiúk (8). **Új Színház:** Sz: Csehov szerelmei (3). Álszentek összeesküvése (7). V: Biedermann és a gyújtogatók (7). **Vidám:** Sz: Ahogy tetszik (7). V: Tévedések vígjátéka (3). **Kisszínpad:** Mizantróp (Sz: 8, V: 3). **Víg:** Sz: A vörös postakocsi (7). V: Hamupipőke (de. 11, 3). **Házi Színpad:** Sz: Istenek gyermekei (fél 8).

Keserű, szép, szomorú, kemény

Svéd szerző darabja a Magyar Színházban

Sosztakovics prelűdjei felnyitják a tömegsírokat – hangzik el valahol a darab legelején. A Búcsúkvartett című színmű négy színészre és négy vonósra íródott, két felvonásban. Egy darab a diktatúráról, az orosz emigránsokról, mondhatnánk, de nem. Niklas Radström svéd szerző darabja az individuális árulásról szól, az ember sorsa által kimért teherről, a rá nehezedő nyomásról.

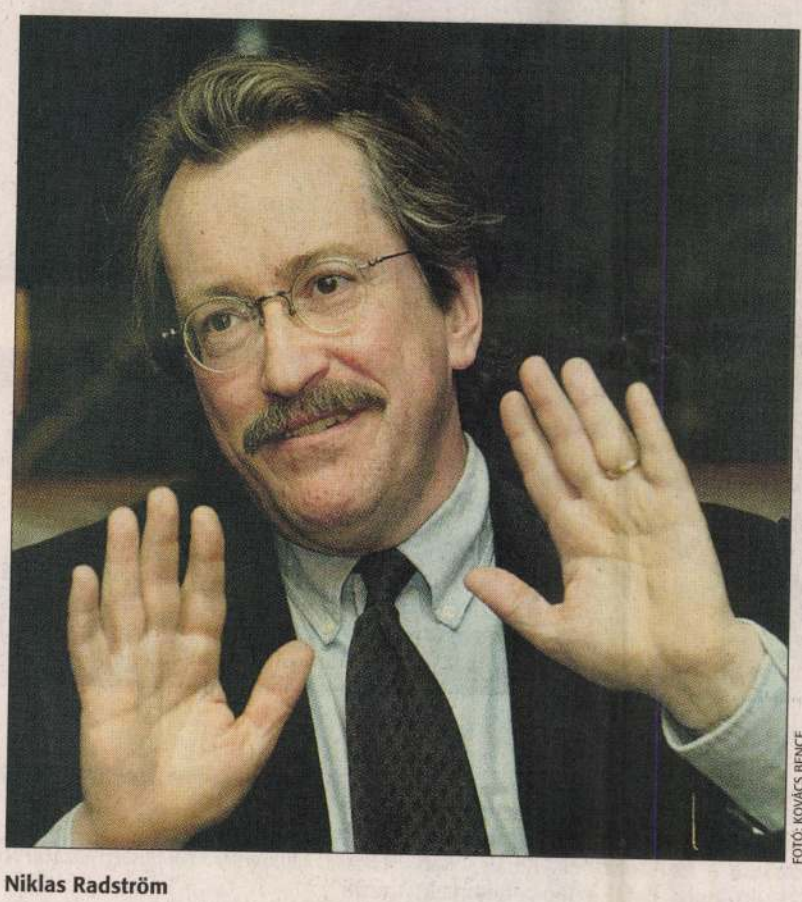

FOTÓ: KOVÁCS BENCE

Niklas Radström

Sosztakovics zenéje és élete inspirált, a téma innentől kezdve már a kezemben volt – mondta a szerző bemutató előtt rendezett sajtótájékoztatón. Az orosz zeneszerző művei, a hidegháborús Szovjetunióban megélt sorsa önmagáért beszél. – A darab írása közben az lebegett a szemem előtt, hogy az ő jelenlétét a színpadon mindvégig fenntartsam – tette hozzá.

A hazájában elismert svéd író, aki a magyarországi bemutató kedvéért látogatott most Budapestre, több neves svéd színházi és drámadíj tulajdonosa. Apja Par Radström, a korán elhunyt író ismertsége és ünnepeltsége sokáig távol tartotta a drámától. Fiatalon dramaturgként híres rendezőkkel, köztük Susan Osten avantgárd alkotóval dolgozott együtt. A Kvartett című darabját úgy álmodta színpadra, hogy a zene és a színészi játék mintegy párbeszédben álljon egymással.

Sosztakovics is sokat kísérletezett avantgárd eszközökkel. Életműve terjedelmes és ellentmondásokkal teli; míg a művei harmincas évek végi Szovjetunióban még a kultúrpolitika által is elismertek voltak, addig 1948-ban többedmagával elítélték, mint a „formalista és népellenes" zenei irányzat képviselőjét. Ahogy Hacsaturjánt és Prokofjevet is.

Sosztakovics kvartettet komponált, én karakterekké alakítottam a szólamokat, melyek mind egy-egy külön individuum, de a játékban az összhangot keresik. Ez nem történelmi dráma, csak négy ember története, négy sorsé, mely a múltban, a történelemben fonódott össze – állítja Radström.

Radström, aki több verseskötet, regény és a Kvartetten kívül még négy színmű szerzője, az egyik legjelentősebb, drámapályázati díját az Ördögök című Dosztojevszkij regényhez írt átdolgozásaival nyerte el. – Dosztojevszkij és az orosz irodalom volt a legfontosabb alap. Lételméleti és életfilozófiai kérdések ezért nem hiányozhatnak a darabjaimból – beszélt az író saját munkásságáról.

A kérdésre, hogy vajon a svéd irodalom mely alakja inspirálta leginkább, a svéd szerző így válaszolt: – Csak tízéves voltam, amikor az apám meghalt, mégsem éreztem soha, hogy a nyomába érhetek. Ezért írtam először verseket. Ha tetszik, ha nem, mindannyian a szüleink vállára állva figyeljük az életet. Nincsenek irodalmi elődjeim, és nem hiszek abban, hogy inspirálhatnak olyan tökéletes szerzők, akiket nem érhetünk utol. Írásra buzdítanak, mindössze ennyi.

Niklas Radström Búcsúkvartett című darabját, melyet játszottak már Stockholmban, Koppenhágában is, Pinczés István rendezésében pénteken este mutatják be a Magyar Színház Sinkovits színpadán. A négy zenész szerepeit Kubik Anna (Irina, első hegedű), Csernus Mariann (Helga, második hegedű), Cserna Antal (Jack, brácsa) és Szélyes Imre (Szergej, cselló) játsszák. A díszletet Szlávik István tervezte, a jelemezek Tordai Hajnal munkái. Közreműködik az előadásban a Mestó Kvartett.

REGŐS CSILLA

Irodalmi buli a múzeumban

Tizenöt éves a József Attila Kör

Tizenöt éves a fiatal írókat, költőket tömörítő József Attila Kör (JAK). A születésnap alkalmából a szervezet március 27-én, szombat este hat órától díjátadással egybekötött estet rendez a Petőfi Irodalmi Múzeum dísztermében.

A jelenleg kétszáz rendes és hetven tiszteletbeli tagot számláló irodalmi szervezet történetéről keveset tudni. Annyit mindenképpen, hogy a JAK-füzetek elnevezésű sorozat keretében csaknem másfél száz kötet látott napvilágot, hogy az utóbbi néhány évben színesedett a szervezet programkínálata. 1998 óta minden évben az Ünnepi Könyvhét utolsó napján rendezik meg a JAK professzionális irodalmi rendezvényét, a JAK-hajót, 2000 óta pedig minden esztendőben a JAK-karnevált, ahova nemcsak a szerzőket, hanem barátaikat, olvasóikat is várják.

A JAK első számú célja, a fiatal szerzők műveinek népszerűsítése. Mindezt olyan, a többség számára vonzó szlogennel fémjelezhető rendezvények segítségével teszik, amelyeken a megszokott irodalmi programokon (felolvasás, előadások) kívül a társművészetek (színház, tánc, könnyűzenei koncert) is szerepelnek, és amelyek lehetőséget teremtenek a kortárs irodalom legfrissebb eredményeinek bemutatására is.

De valójában mi előzte meg a jelent? *Menyhért Anna*, a JAK jelenlegi elnöke szerint azt sem tudni pontosan, hány fővel és valójában miért alakult a szervezet. Éppen ezért szombaton kerekasztal-beszélgetést rendeznek, amelyen *Ágoston Zoltán, Károlyi Csaba, Kulcsár Szabó Ernő, Odorics Ferenc, Szilágyi Ferenc és Nagy Gabriella* elevenítik fel a múltat, írják a történetet.

Azután megválasztják a JAK elmúlt tizenöt évének legemlékezetesebb vers, novella, dráma és kritika/tanulmánykötet szerzőjét; erre a 270 fős tagság adhatta le voksát. A svédasztalos fogadást és az ünnepi tortaevést követően Dj Mango és Dj Ózon a nyolcvanas évek zenéjével szórakoztatják az egybegyűlteket.

F. T.

Living Colour-vizit

A CollideOscope nem könnyű hallgatnivaló

Az amerikai Living Colour együttes ad koncertet hétfőn este az A38 hajón – Vernon Reid és társai tíz év szünet utáni első új stúdióalbumuk (CollideOscope) anyagát mutatják be élőben a hazai érdeklődőknek.

Az 1984-ben alakult kvartett leginkább a fekete zenei hagyományok (Chuck Berry, Little Richard, Jimi Hendrix, John Coltrane, Parliemant Funkadelic) sajátos szintézisét képviseli. A nyolcvanas és kilencvenes évek fordulóján négy, kritikai körökben igen magasan jegyzett albumot készítettek, eladtak belőlük vagy négymillió korongot, besöpörtek néhány Grammy-t és MTV Music Video Awardot. Plusz ők melegítettek a Rolling Stones 1989-es amerikai stadionturnéján is, mi több, játszottak a Perry Farrell szervezte utazó fesztivál, a Lollapalooza első körútján.

1995-ban a négy tag azonban úgy döntött, elválnak útjaik, és egészen 2001 elejéig kellett várni, hogy belássák: mégiscsak jobban megy együtt. Mivel tudták, hogy ennyi idő után csak valami ütős anyaggal lehet büntetlenül visszatérni, ezért több mint másfél évig dolgoztak rajta. Az új lemez végül tavaly ősszel jelent meg, és a rajongók szerint megérte ennyit várni rá.

– Az évek során sok olyan dolgot láttunk, amelyekkel nem törődik senki, de amelyekről beszélni kell – nyilatkozta nemrég az énekes Corey Glover. – Amikor kinézek az ablakon, kiábrándultsággal, igazságtalansággal és félelemmel teli Amerikát látok. Mindenhol romok, az utcák tele vannak megtört és elhagyott ígéretekkel. A szeptember 11-i terrorista támadások másokhoz hasonlóan minket is arra kényszerítettek, hogy újraértékeljük: mi a jó és mi a rossz (Song Without Sin), de ugyanakkor megpróbáljanak félelem nélkül élni (A ? of When és Operation Mind Control). Az utóbbi két dal ugyanannak a paranoiának a két oldala.

A CollideOscope ennek megfelelően nem könnyű hallgatnivaló, de a hívek szerint a banda hű marad a gyökereikhez: az új, energikus dalokban a legjobb pillanataikat idézik.

J. B. SZ.

Budapesti Tavaszi Fesztivál

ZENEKARI HANGVERSENYEK
Március 27.
19.30 Salzburgi Fesztiválzenekar (Zeneakadémia)
KAMARAESTEK
Március 27.
19.30 Megan Sterling, a Budapesti Nemzetközi Fuvolaverseny I. díjasának hangversenye (Magyar Rádió Márványterme)
Március 28.
19.30 Hagen Quartett. Mozart: B-dúr vonósnégyes, K. 589 (Corinthia Grand Hotel Royal)
19.30 Shlomo Mintz (hegedű) és Krausz Adrienne (zongora) kamaraestje. Brahms: d-moll szonáta, op. 108 (Olasz Kultúrintézet)
TEMPLOMI KONCERTEK
Március 27.
20.00 Danubia Ifjúsági Szimfonikus Zenekar. Rimszkij-Korszakov: Nagy orosz húsvét – nyitány, op. 36 (Mátyás-templom)
OPERETT
Március 27.
15.00 Ábrahám Pál: Bál a Savoyban (Budapesti Operettszínház)
19.00 Ábrahám Pál: Bál a Savoyban (Budapesti Operettszínház)
OPERA
Március 28.
19.00 Verdi: Macbeth (Magyar Állami Operaház)
NÉPZENE, NÉPTÁNC
Március 27.
10.00 XXIII. Országos Táncháztalálkozó és Kirakodóvásár (Syma Rendezvénycsarnok – Körcsarnok)
19.30 100 Tagú Budapest Cigányzenekar (Olasz Kultúrintézet)
Március 28.
10.00 XXIII. Országos Táncháztalálkozó és Kirakodóvásár (Syma Rendezvénycsarnok – Körcsarnok)
IRODALMI ÉS SZÍNHÁZI ESTÉK
Március 27.
19.00 Majmok – A Tomaszewski Pantomimszínház (Wrocław) vendégjátéka (Millenáris Teátrum)
PIAZZOLA-ESTEK
Március 27.
19.00 Anzelika Cholina Táncszínház (Litvánia) – Tangó F-ben (Thália Színház)
Március 28.
15.00, 19.00 Compania Maria Serrano – A flamenco és a tangó találkozása: szenvedély, erő és érzékiség (Thália Színház)
SZAKMAI PROGRAM
Március 27.
10.00 20 éves a Magyarországi Művészeti Fesztiválok Szövetsége – Ünnepi közgyűlés és a plakátkiállítás megnyitója (Óbudai Társaskör)
14.00 Üdvözlünk Európa! – Az európai csatlakozás hatása a kulturális életre (Sofitel Atrium Budapest)
DZSESSZ, KÖNNYŰZENE
Március 28.
19.30 Jazz Orchestra of the Concertgebouw és a Budapest Jazz Orchestra (Zeneakadémia)
19.30 Klezmer Nova Uránia (Nemzeti Filmszínház)
EGYÉB RENDEZVÉNYEK
Március 28.
19.00 A Zeneakadémia japán–magyar estje – Hayakawa, Hirose és Weiner művei (Régi Zeneakadémia)

HIRDETÉS

A MASTER-GOOD KFT.
pályázatot hirdet
olyan vállalkozók részére,
akik **nettó 2–4 tonna teherbírású,**

baromfihús

szállítására alkalmas hűtőkocsival rendelkeznek.

Egész éves szerződést biztosítunk.

Bérezés: megegyezés szerint.

A pályázatot levélben kérjük eljuttatni a következő címre:
MASTER-GOOD KFT.,
4537 Nyírkércs, Petőfi u. 41.

Jelentkezési határidő:
2004. április 5.

Érdeklődni:
Bárány László, 30-248-0654

INTERJÚ

Majd lesz valahogy

Csöndes utca a Dorozsmai – mondja Mezei Gábor Munkácsy Mihály-díjas belsőépítész. – Csak reggel és este van itt nagyobb forgalom. Reggel, amikor megérkeznek, és helyet keresnek, akik innen földalattival mennek tovább. A földalatti parkolója ugyanis egyharmada a szükségesnek, tehát sokan ideszorulnak. Este aztán elmennek.

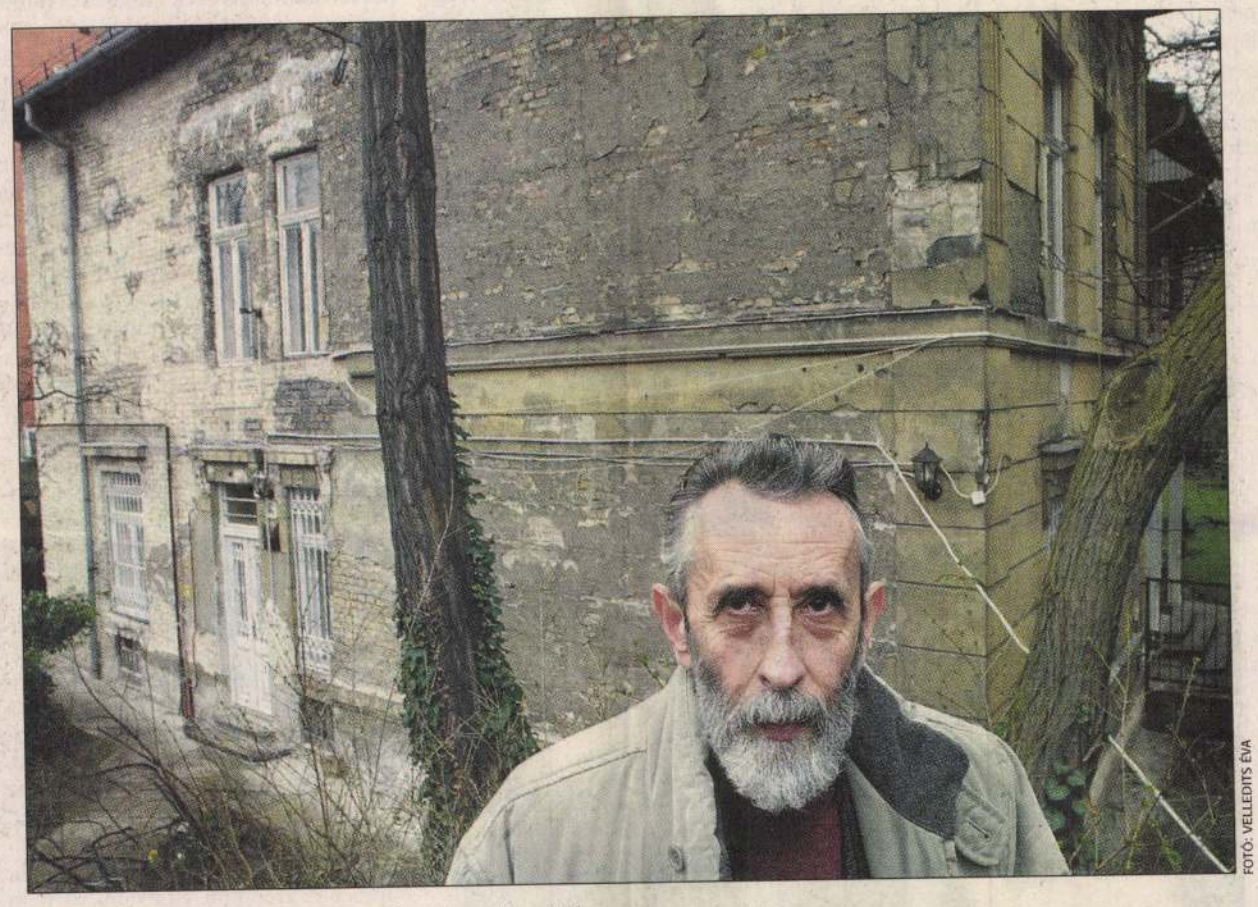

FOTÓ: VELLEDITS ÉVA

Az állam mint tulajdonos, egy gazszálat se tett itt arrébb

MEZEI GÁBOR

1935-ben született Budapesten.
1960-ban végezte el az Iparművészeti Főiskolát.
1986 óta szabadúszó.
1992-től a Magyar Művészeti Akadémia tagja. Belsőépítészként a győri Széchenyi patika, a sárospataki Makovecz Imre-féle művelődési ház, a sevillai világkiállítás nemzeti pavilonja, a paksi katolikus templom, Budapesten egyebek közt a Kígyó utcai herendimintabolt, a Külvárosi kávéház vagy a Szamos-cukrászda dicséri 1991-ben Munkácsy Mihály-díjjal elismert munkásságát.

Dorozsmai utca, XIV. kerület, Alsórákos. 1929-ben nyitották.

– Jó, hogy mondja, fogalmam se volt róla.

És, arról, hogy a nevét a Szeged melletti Kiskundorozsmáról kapta?

– Erről se. Mi egyébként később költöztünk ide, 1940-ben vette a nagyapám a házat, akkor még Amerikai úti házszámmal. A barátai úgy néztek rá, mintha megőrült volna szegény, mert vidékre költözött.

Annyira kiesett?

– Mögöttünk bolgárkertészet terült el, egészen a Nagy Lajos király útig, a szomszédban két üres telek nyílt, kiserdővel, s olyan gesztenyefával, hogy a derekát nem értük át. Hozzánk széles rámpa vezetett le, mert a ház vagy három méterrel lejjebb van az utcaszintnél. Most lépcsőzünk.

Mikor épült be a környék?

– A hatvanas években. Tényleg, ne beszéljek a házról? Úgyis esik az eső.

Hát, nem is tudom. Sétálnunk kellene. Meg az utcát bemutatni.

– Drámai története van pedig. Ahonnan jöttünk, a Vajdahunyad utcai épületet a háború alatt lebombázták. Akár benne is lehettünk volna, mint mások, ha maradunk. Örülhettünk akkor. Csakhogy ez meg „csillagos ház" lett a nyilas időkben, deportálások, gettó, bujkálás, aztán jöttek az oroszok, beköltöztek, enni kaptunk, az órákat persze elvitték, és a sublót fiókjából etették a lovakat, mit számított, tetvesek voltunk, éhesek, várjuk az elhurcoltakat vissza, éltünk. Aztán államosítottak bennünket, jöttek a beköltöztetett lakók, az alakítások, toldozások, foldozások – az állapotok mára, látta, katasztrofálisak. Akadt lakó, aki öregedvén rongyba, papírba csomagolta és a szobájukban tárolta az ürülékét, hogy ne kelljen lekecmeregnie a földszinti vécébe. Az a szag! Nagyapám a háború alatt halt meg, itt nyugszik a kertben, biztosan boldog, mert a ház nagyobbrészt megint a mienk. Remélem, nem omlik ránk.

Itt nyugszik a nagyapja a kertben?

– Miért bolygattuk volna?

Megjegyzem, az utca nagyon csendes. Pedig itt dühöng a szomszédban az M3-as, és az utca is tele van autókkal. Annyira, hogy a közelben nem is találtam helyet.

– Valóban csöndes. Csak reggel és este van itt nagyobb forgalom. Reggel, amikor megérkeznek, és helyet keresnek, akik innen földalattival mennek tovább. A földalatti parkolója ugyanis egyharmada a szükségesnek, tehát sokan ideszorulnak. Este aztán elmennek. Nem is értem, a főváros miért biztatja az autósokat a parkolásra, s a közforgalmú járművek igénybevételére, ha ennek feltételeit képtelen megteremteni! De hát mit várjunk, ha azon, hogy a mentők és tűzoltók közlekedhetnek-e a buszsávban, amikor a taxik igen, az illetékesek hónapokig vitatkozhatnak?

Zugló más részein sok új társasház épül a családi házak helyén. Erre egyet sem láttam.

– Van, de nem sok, hál' istennek, mert ezek az új társasházak sem szokást, sem illemet nem ismernek. Dől belőlük a pénz magabiztossága. Meg ostobasága. Kirínak a környezetükből, pedig semmi jó nincs bennük azon kívül, hogy lakásokat kínálnak. Tudja, milyenek? Unalmasak. Mint építészeti művek: jelentéktelenek.

Sokkal költségesebb volna szép házakat tervezni?

– A kettőnek semmi köze egymáshoz. Aki ilyenkor anyagi kérdésről beszél, az a tehetségtelenségét akarja eltakarni. Azt, hogy a feladatot képtelen megoldani.

Csak tehetségen múlna a dolog?

– Meg a hatóságokon. Hogy ezt a sok behemót, nagy rakás épületet engedélyezik.

A pénz hatalma? Az építészek arra panaszkodnak, hogy engedniük kell a megrendelő akaratának, a megrendelőt pedig a haszon vezeti.

– Ez így nem igaz. Az épület szépsége és hasznossága, az épület környezetbe illesztése és kifizetődő volta nincs ellentmondásban egymással. És a jónak, ha anyagi érdekeit nem érinti, a beruházó sem ellensége, miért is volna? De mindegy is, a következmény a fontos. Ott állnak ezek az építmények, unalmasan, a középszerűség erőszakosságával, megrontják környezetüket – évtizedekre.

Mégis, hogy megy ez?

– A vállalkozó megkeresi az eladót. Történetesen egy barátomat. A ház, telekkel, ér mondjuk harmincmilliót. Ígér érte hatvanat, ha a tulajdonos a bontási engedélyt is megszerzi. Aki ezt természetesen megszerzi, nem olyan nehéz az. Mindenki jól jár. Sőt, nagyon jól jár. Az építész is, hiszen többet épít egyazon kaptafára, szép pénzért, meg az engedélyező hivatalnok is. Sőt, a leendő vevők is, csöndes, nyugodt, barátságos környezetbe kerülnek. Csak Zugló nyögi az attrakciót, meg azok, akiknek a háza fölé tornyosul egy-egy ilyen egytömbnyi, nem is tudom, micsoda. Sajnos, ezen már nem segíthetünk. Hallom ugyan, hogy a zuglói önkormányzat rendelkezni akar a kérdésben, de nem hiszem, hogy a folyamatnak gátat vethetne.

Vissza a Dorozsmai utcához. Ahogy elnézem, az önök házát is fel kellene már újítani.

– Valóban rettenetes állapotban van, az állam mint tulajdonos, egy gazszálat se tett itt arrébb, csak hát olyan pénzbe kerülne, amennyi talán a világon sincs. De hát majd lesz valahogy. Nem vágyom a tökéletesre. A tökéletesség istenkísértés.

VARGA LAJOS MÁRTON

Csupasz érzelmek, lelki sebek

Litván társulat tangóestje

A hazai közönség a litván színházról – Oskaras Korsunovas és Eimuntas Nekrosius világszerte ismert, Budapestet is megjárt rendezéseinek köszönhetően – már szerezhetett benyomásokat, ám a balti ország egyre pezsgőbb táncművészeti életéről alig tudhat valamit is. A Budapesti Tavaszi Fesztivál különleges vendégeként most fellépő együttes, Anzelika Cholina társulata talán a legismertebb litván táncformáció, melynek vezetője korábban már Korsunovassal is dolgozott. A fesztivál keretében látható előadásának premierjét – sokatmondó tény – a londoni Millennium Dome-ban tartotta.

Az Astor Piazzolla zenei világából építkező előadás alkotója, a harmincnégy esztendős Anzelika Cholina tanulmányait a Moszkvai Színházi Akadémián folytatta mint táncos-koreográfus. Korai, rövid művei után 1993-ban készült első egész estés egyfelvonásosa. Ezt követően alkotta meg a Litván Nemzeti Opera balettegyüttese számára a Bolero című koreográfiáját. A következő években operák koreográfusa, illetve folytatja táncminiatűr-füzérét. 1996-ban mutatja be Medea című, kétfelvonásos balettjét. Ettől az évtől divatbemutatók, majd filmek koreográfusaként is dolgozik. 1998-ban Női dalok címmel kortárs táncelőadást koreografál, melynek zenei vázát, gondolati alapját Marlene Dietrich dalai alkotják, és még ugyanebben az évben készíti el Carmenjét is. 1999-ben hozza létre a Coco című előadás koreográfiáját, mint Oskaras Korsunovas rendező munkatársa – a darab a Vilniusban rendezett In Vogue Nemzetközi Divatfesztivál nyitánya volt. A Litván Nemzeti Drámai Színház Bernarda Alba háza című koreográfiáját 2000-ben mutatta be; Cholina ugyanebben az évben a londoni Millenium Dome-ban debütált a most Budapesten látható Tango in F című alkotásával, melyet angol táncosok adtak elő – a darabot később saját társulata, az Anzelika Cholina Dance Theatre táncosai számára is betanította: ez a variáns lesz a Tavaszi Fesztivál és Budapest vendége. Cholina az utóbbi három évben már saját társulata számára alkot: velük mutatta be a múlt évben Love, idén tavasszal pedig Rómeó és Júlia című táncjátékát is. Ez utóbbi Cholina eddigi legnagyszabásúbb műve: az előadásban összesen huszonnégy művész – operaénekes, színész, táncos – vesz részt.

Az Anzelika Cholina együttes a Thália Színházban lép fel ma este

Anzelika Cholinát napjainkra a litván táncművészet nemzetközileg is elismert, vezető alkotójaként tartják számon. Pályája tíz éve alatt öt egész estés táncjátékot és mintegy negyven miniatűrt alkotott. Alapvető célkitűzése, hogy energikus, expresszív alkotásaiban tánc és színház eszköztárát elegyítve egymással, új előadó-művészeti minőséget hozzon létre.

Cholina így beszél Astor Piazzolla művészete előtt tisztelgő művéről: „Ez talán az érzelmekben leggazdagabb előadásom. Alkotásának folyamata rendkívül fontos és izgalmas volt számomra. A legkülönbözőbb szerepekkel és előadókkal találkoztam, akiket elsősorban önmaguk előtt kellett lemeztelenítenem. Ez a darab csupasz érzelmeket követel, ezért megtörténhet, hogy előadói a színpadon lelki sebeket ejtenek egymáson – a játékosoknak ezért is szükséges újra és újra figyelmeztetni önmagukat: ez csak színház... a színház és valóság közti határvonal ugyanis elenyészik a játék során."

H. T.

INFO

Anzelika Cholina Dance Theatre:
Tangó F-ben
Thália Színház
Március 27., este hét óra

Nyertes fotók albuma

MUNKATÁRSUNKTÓL

Nyolcvanegy fotós kétszáztizenöt képet küldött be a dunakeszi József Attila Művelődési Központ Élet-Kép-Más címmel tavaly kiírt portrépályázatára. Az érdeklődés a vártnál jóval nagyobb volt, nemcsak helyi vagy környékbeli alkotók jelentkeztek képeikkel, hanem Pest megye és az ország különféle részeiről is érkeztek fotók. A szakmai zsűri végül is hatvanhét képet tartott bemutatásra érdemesnek. A kiállított képeket a művelődési központ archiválta, és elérhetővé teszi saját honlapján. Emellett album vagy katalógus formájában is szeretné megjelentetni augusztusra, a fotográfia napjára.

Újabb pályázatot is meghirdetett a művelődési központ, ennek az Arc-részletek címet adta, és a szokványostól eltérő, az arc jellemző, kifejező részleteit bemutató „arc-kép-másokat" vár. Az április közepéig beérkezett fotókból szintén kiállítást rendeznek a József Attila Művelődési Központban.

Akiknek kicsi a Budai Vigadó

A Hagyományok Házában lép fel ma este a Csillagszemű Táncegyüttes, az egyetlen olyan gyerekformáció, amely birtokosa a Magyar Örökség és Európa Táncdíjaknak.

Tavaly ünnepelte tízéves fennállását a ma már négyszáz tagot számláló ifjúsági néptánccsoport, a Csillagszemű Táncegyüttes. A tizenegy évvel ezelőtt Tímár Sándor koreográfus-rendező és felesége által alapított társulat azzal a céllal jött létre, hogy a gyerekeket (minél korábban) megismertessék a néptánccal. Ötven fővel indultak, egy évvel később már százan tartoztak az együtteshez. Felvételi vizsga nélkül, hároméves kortól fogadják a jelentkezőket, akiket tehetségük és életkoruk szerint osztanak be a 80-100 főnyi csoportokba – mondja *Tímár Böske*, a társulás művészeti igazgatója. A legjobbak alkotják a hat és húsz év közötti, körülbelül hetven fiatalból álló profi csapatot. A Magyarországon és külföldön egyaránt rengeteget turnézó együttes – bejárták már Európát, felléptek Japánban, Észak- és Dél-Amerikában – repertoárjában magyar és a magyarországi nemzetiségek táncai szerepelnek, úgymint maglódi szlovák, bihari román vagy vajdasági területekről származó lépések. Az 1996-ban Magyar Örökség, majd 2001-ben – gyerektánccsoportként egyedülálló módon – Európa Táncdíjjal kitüntetett társulást a tagok legfeljebb akkor hagyják el, ha végképp kinövik az ifjúsági korosztályt. A felnőtt tanítványok többsége – a szokásoknál maradva – táncpedagógusi vagy koreográfus szakot (is) végez. A Pentaton Népzenei Együttestől kísért, esetenként nyolcvan, máskor akár négyszáz gyerek előadó igen széles körű közönséget szórakoztat – az egyházi ünnepek időszakában előfordul a heti négyszeri-ötszöri fellépés is. A ma esti, Mert mibennünk zeng a lélek című, a Corvin téri Hagyományok Házában, a Budai Vigadóban tartandó, hét órakor kezdődő előadáson többek közt zempléni leánytánc, pásztorcsárdás és kalotaszegi legényes szerepel – helyhiány miatt csupán a társulat egynegyedének tolmácsolásában. A teljes gárda jelenlétére június 11-én, a Kongresszusi Központban tartandó rendezvényen számíthat a közönség.

O. CS.

MEZEI GÁBOR

A Pest Megyei Múzeumok Igazgatósága
tisztelettel meghívja Önt és kedves családját az

ÚJ TERMÉSZETKÉP

A tájábrázolás változása az
1930-as és 40-es években
című kiállítás megnyitójára.

Válogatás
Ámos Imre, Barcsay Jenő, Bene Géza,
Deli Antal, Fekete Nagy Béla, Fónyi Géza,
Gadányi Jenő, Hegyi György,
Ilosvai Varga István, Kántor Andor,
Korniss Dezső, Nuridsány Zoltán,
Paizs Goebel Jenő, Pirk János,
Rozgonyi László, Sikuta Gusztáv,
Schubert Ernő, Szántó Piroska, Szin György,
Szuly Angéla, Vajda Júlia és Vajda Lajos
műveiből.

2004. június 18. péntek, 17 óra
Szentendrei Képtár
(2000 Szentendre, Fő tér 2-5.)

A kiállítást megnyitja:
MEZEI GÁBOR

Köszöntőt mond:
GULYÁS JÓZSEF
Pest Megye Közgyűlésének alelnöke,
országgyűlési képviselő

Gordonkán közreműködik:
NÉGYESSY KATALIN

A kiállítás megtekinthető
2004. június 18-tól augusztus 29-ig,
hétfő kivételével naponta 10-től 18 óráig.

The Directorate of Museums in Pest County
requests the pleasure of your company
at the exhibition titled

NEW NATURE VISION

Transformation of Landscape Representation in the 1930s and 1940s

Selection from the works of Imre Ámos,
Jenő Barcsay, Géza Bene, Antal Deli,
Béla Fekete Nagy, Géza Fónyi, Jenő Gadányi,
György Hegyi, István Ilosvai Varga, Andor Kántor,
Dezső Korniss, Zoltán Nuridsány,
Jenő Paizs Goebel, János Pirk,
László Rozgonyi, Gusztáv Sikuta,
Ernő Schubert, Piroska Szántó, György Szin,
Angéla Szuly, Júlia Vajda, Lajos Vajda

Opened in Szentendre Gallery
at 5 p.m. on Friday, 18 June 2004
(2000 Szentendre, Fő tér 2-5.)

Opening speech by
GÁBOR MEZEI

Complimenting speech by
JÓZSEF GULYÁS
vice-president of general assembly of Pest County,
Member of Parliament

Contributing on the violoncello
KATALIN NÉGYESSY

The exhibition is open between
18 June and 29 August 2004,
from 10 a.m. till 6 p.m. every day
except Monday.

MEZEI GÁBOR

A MAGY. IP. MŰV. AZ ERŐDFORDULÓN

42.o.

z. Megj.Fülep-Elek lev. 248-25o.p.

re utal, amely visszacsatolta Magyar-
arlakta sávját.
ki az Isten akaratát cselekszi, az az én
én anyám.
-1932), anyja Sándor Róza (1853-1913),

orvos (1918-195o).

Mezey József

Nagybánya művészete (katalógus)
Magyar Nemzeti Galéria, 1996

Szöveg : 50, *57/10*,

Mezey Károly

MDK

Férfiarckép

Műcsarnok 1937 Magyar Biedermeier Kiáll.

MDK

Mezey Károly

Férfiarckép

M. Biedermeier kiáll. Műcs. 1937. nov.
22 l.

Mezey Károly (?)

Budapest, kiáll. 1937

VIII. kerület

Festő, arckép, olajminiatűr

F 44 Millet, Ährenleserin (40×30·5 cm), RM. 6.—

ALBERTINA-FACSIMILES

FRANZÖSISCHE MEISTER

DES XIX. JAHRHUNDERTS

Zeichnungen und Aquarelle von
Ingres, Delacroix, Daumier, Corot, Guys,

MDK

Mezey Károly

Fárfiarckép

M. Biedermeier kiáll. képes tárgymutató
1937. nov. Műcs. 22 l.

Mezei Kálmán földmüves MDK

Patakmalom, olf.
Csendélet, olf.
Tenger részlet, olf.
Virágok, rajz

Pécsi Képzőm. és Mübarátok Társ. 1933. máj.
Első tehetségkutató kiáll.

MDK

Mozer József ötvösmester

A hercegprimas rendelésére készült romanstilusú, zomancművű figuralis képekkel diszitett ereklyetartó.

Cikk: Harom ujabb magyar ötvösmű.

Magyar Iparművészet, 1915. 109.l.

Mint

Előfizetési föltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: egész évre 12 frt, félévre ... 6 «
Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: egész évre 8 frt, félévre ... 4 «
Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: egész évre 6 frt, félévre ... 3 «
Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldij is csatolandó.

3-ik szám. 1880. BUDAPEST, JANUÁR 18. XXVII. évfolyam.

PETŐFI EGY ISMERETLEN EREDETI ARCZKÉPE.

Petőfi Sándornak számos arczképét ismeri a közönség, s bár ezek közt valamennyiben van közös, hasonlatos vonás, hogy melyik adja hivebben vissza Petőfi arczát, arra nézve elágazók a vélemények. Petőfi személyes ismerői közül egyik ezt, másik amazt tartja leghasonlóbbnak.

E vélemény-elágazásnak sokféle oka lehet. Ilyen az, hogy egyik ebből, másik amabból a korából ismerhette Petőfit, kinek arcza e különböző fejlődési időszakokban, mint minden emberé, szintén mehetett változásokon keresztül. Aztán tudjuk, hogy a különböző kedélyállapot, hangulat is mennyire módositó kifejezést nyom ugyanarra az arczra. A másféle viselet, kivált a szakállban és hajban, sokat változtathat egy arczon. S Petőfi ismerősei közt csak kevés volt olyan, a ki őt gyermekkorától egész haláláig ismerte, — pedig arra nézve, hogy a legjellegzetesebb vonásokat Petőfi arczán melyik képe adja vissza leghelyesebben, — az ilyen lenne a legilletékesebb biró. De Petőfi meglevő arczképeire nézve még ezek sem tudnak megegyezni, s pl. Petőfi István, ki már csakugyan ismerhette testvérbátyját, polemiát folytatott e kérdés fölött Jókaival, a ki Petőfinek iskolatársa, s később dolgozótársa volt, kit mindennap láthatott.

Hogy e kérdésre nézve még eddig megállapodásra jutni nem sikerült, annak egyik oka az is, hogy Petőfi ismeretes arczképeinek egy része idealizálva adja vissza a költőt, más része pedig emlékezetből van festve. Oly arczképe, mely természet után lett volna fölvéve, kevés maradt fönn. Az ismeretes daguerrotyp-kép, mely Petőfi Zoltántól jutott Beliczay ur birtokába, annyira elmosódott, hogy a fej körvonalain kivül egyebet alig ismerhetni föl rajta, — az a retouchirozás pedig, mely ez arczképen eszközöltetett, már ismét csak az emlékezet dolga.

Arczképe, mely ugy készült, hogy a költő festő elé ült, abból a czélból, hogy levétessék, alig van több a Barabásénál s az Orlaiénál. Jókai ugyan emliti, hogy 1842-ben lefestette Petőfit, de e kép elveszett, s most se tudni, hol lehet.

Ez alkalommal egy ily eredeti fölvétel alkalmából készült Petőfi-arczkép másolatát mutatjuk be olvasóinknak. A kép eredetije körülbelül abban a nagyságban tünteti föl Petőfit, a milyenben arczképe költeményeinek 1848-iki kiadása előtt megjelent. Eredeti olajfestés, kis vászonlapon, s Petőfit kihajtott inggallérral, sötétzöld attilában, fekete mellénynyel tünteti föl.

Festője Petőfi egykori barátja, Mezei József, ki fiatal mérnök volt akkor Szathmáron, mikor Petőfi Erdődre kezdett járni Szendrey Juliához. Riskónál ismerkedtek meg egymással s Petőfi, Riskó, Pap Zsigmond és Mezei József aztán bizalmas baráti kört alkottak, sőt Pap Zsigmond, mint tudjuk, egy ideig verseny-, vagy legalább vágytársa is volt Petőfinek Julia körül.

Ez időben, 1846-ban, vette le Petőfit Mezei. «Most jobban tudnám én lefesteni Petőfit, — mondá a sulyosan meglátogatott festő, — ha még egyszer ecsetet vehetnék a kezembe. Oly elevenen áll előttem arcza, mintha most látnám, s

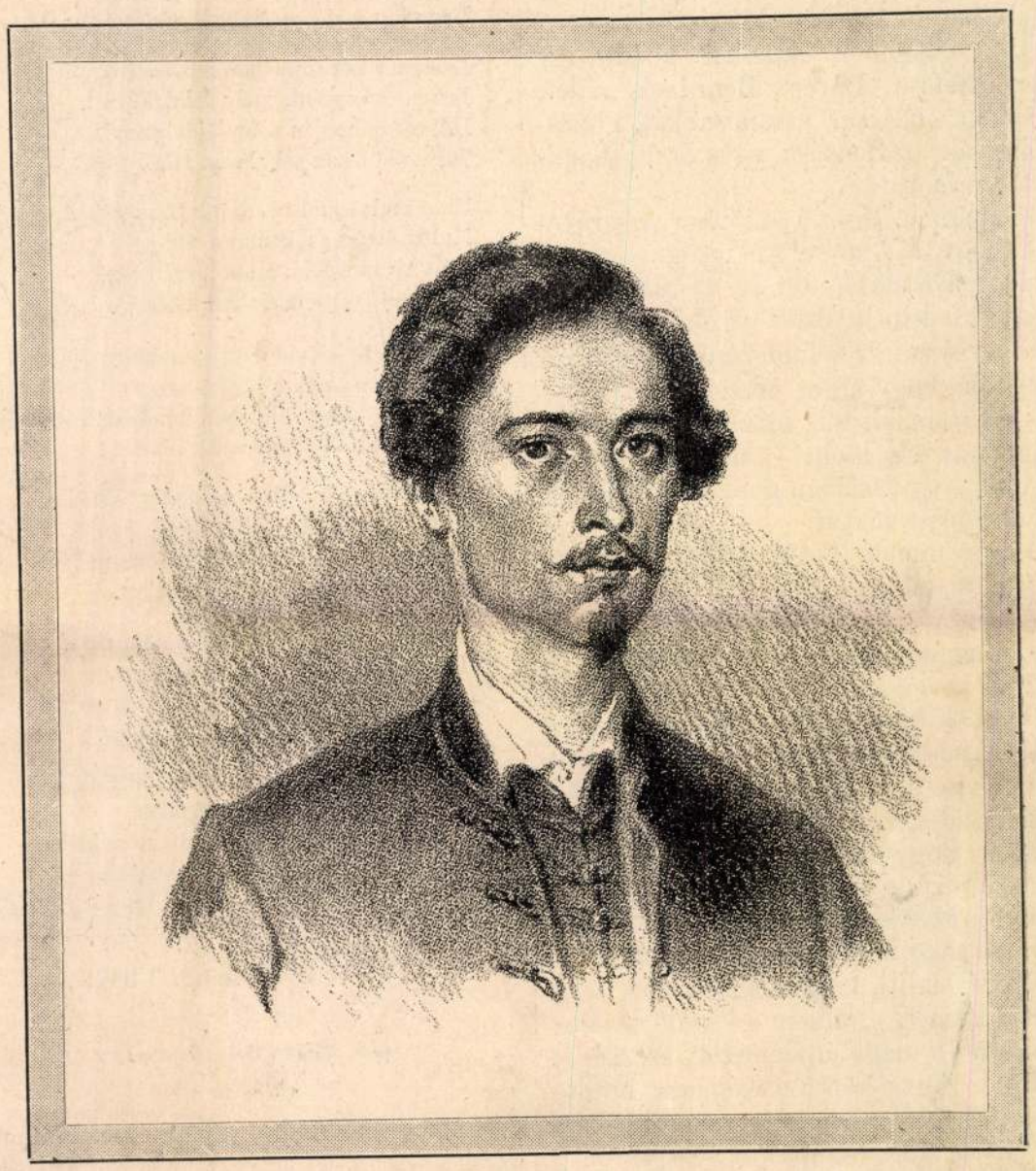

PETŐFI SÁNDOR. — MEZEI JÓZSEF FESTMÉNYE UTÁN.

Mezei József

igen jól tudom, az általam fölvett arczképen, mi a hiba. Csak megadná a jó ég, hogy valaha kijavithatnám.»

Mezei József ugyanis, ki később a festészeti pályára adta magát s azon oly szép sikerrel haladt, hogy több képe a kiállitásokon is figyelmet gerjesztett, 1858-ban gyengülni érzé szemét, ugy hogy idő multán föl kellett hagynia a művészettel, melynek kedvvel és hivatással szentelte tehetségét, s melyen bizonyára sokra vitte volna, ha a sors e csapással meg nem látogatja. 1863-ban teljesen elveszté szeme világát, s tizennyolcz év óta csak a nagy világosságnak van még némi gyenge hatása szemére, de látását sem a leggondosabb ápolás, sem a leghiresebb bel- és külföldi orvosok tudománya visszaadni nem tudta.

Lehet-e tragikusabb sorsot csak képzelni is, mint egy festőt, a ki világtalan?

Sötét éjre levén kárhoztatva szeme világa, csak a költészet volt az, mely ez éjszakában némi vigasztaló mécset gyujtott lelkének. Mezei Józseftől sok csinos költemény jelent meg a szépirodalmi lapokban, kivált a «Fővárosi Lapok»-ban, melyeket utóbb összegyüjtve is kiadott egy kötetben. A szépérzéknek, mely lelkében élt, ki kellett törnie valamely uton, s ha az eredetileg választott utat elzárta előle a végzet, megkereste a másikat: a költészetét. S hogy nem sikertelenül: ez alkalommal alább közlött költeménye meggyőzheti az olvasót.

Mezei József nem azért volt Petőfi barátja, hogy részt ne vegyen abban a küzdelemben, melyet akkor a nemzet legjava folytatott alkotmányáért. Ő is ott volt a leglelkesebbek között, s mint mérnök, a tüzérséghez osztatott be. Végig szolgálta az erdélyi hadjáratot. De ha ideje nyilt, a festészetet sem hanyagolta el. Az erdélyi hadjáratban is többeket lefestett az akkori harczok előkelőbb bajnokai közül, igy Czecz ezredest, Bayert, Bem hadsegédét, Müllert, a tüzérkar parancsnokát, Popeskut az oláh származásu vitéz honvédkapitányt s másokat.

Csupán az öreg Bem nem volt rávehető, hogy a festő előtt üljön. Pedig a tisztikar, köztük Petőfi is, testületileg is kérve-kérte bálványozott vezérét, engedje magát levétetni, s Szelindeken egész ostrom alá vették, hogy üljön Mezeinek.

— Verlangen Sie, meine Herren, was immer, nur das nicht — mondá a szürke generális, s egyátalában nem volt rávehető, hogy levétesse magát.

Akkor mondá Petőfi Mezeinek egész elragadtatással:

— Pedig nagyszerü egy pofa, te Józsi! Nézd, a pofacsontja a szeme alatt hogy kiáll: *kulacsot lehetne rá akasztani.*

Bemnek csakugyan rendkivül markirozott, kissé tatáros arcza volt. Lehetetlen volt elfelejteni, a ki egyszer látta. Mezei is azt mondja, hogy ugy az emlékezetébe vésődött, hogy később akár pálczával a homokban is le tudta rajzolni. Olajba is lefesté egyszer, s ez olajfestmény fényképi másolatai meg is jelentek Kozmatánál.

Mezei emliti, hogy maga Petőfi is lerajzolta Bemet, profilban s kitünően sikerült. Petőfi e maga által rajzolt arczképét mindig a jegyzőkönyvecskéjében hordta magánál, s átellenben volt vele Juliskája könyomatu rajza Barabástól.

Ez alkalommal érdekesnek látjuk föliteni Mezeinek egy adatát Petőfiről, mely még eddig nem volt ismeretes.

Petőfinek Bem szigoruan meghagyta volt, hogy csatában részt ne vegyen. A vizaknai szerencsétlen csatában szaporán hullongottak az ágyus lovak. Mezei József, mint tüzérhadnagy a város piaczára nyargalt, hogy fris lovakat vigyen a kidöltek helyére. Az utczán szembe jött vele Petőfi lóháton.

Mezei rá kiáltott: «Hová mégy, Sándor?»

— Megyek a csatába, kiáltá vissza amaz.

— Elfeledted az öreg parancsát?

— Meglehet, hogy az első ágyugolyó a lovamat viszi el, a másik meg magamat, — mégis kimegyek.

A mi Petőfinek Mezei által festett eredeti arczképét illeti, erre nézve egy tekintélyes festőnktől azt a véleményt halljuk, hogy artisztikai szempontból sok bizonyit hüsége mellett. A felfogás annyira közvetlen, a festő annyi odaadással igyekezett átérezni s az arczképen visszaadni az előtte ülő jellemét, hogy müve nagy mértékben bir megbizhatósággal. Jellemzi a tárgyba való bemélyedés, «Vertiefung in die Erscheinung» — mint a német mondaná. Meglátszik rajta, hogy nem hatásért, hanem szeretetből készült, a fiatalabb művészi kedély jó tulajdonságaival: szerénységgel, lelkiismeretességgel. Szóval azzal a meggyőző erővel, mely egy ismeretlen eredeti másolatára azt mondatja velünk: «én nem tudom, hü-e? de hinni kénytelen vagyok».

—*ts.*

Ragad a folyó.

Ragad a folyó fellázadott árja,
Nagy veszélyben van rajta csónakom,
Örvénybe viszi vagy sziklához vágja,
Vagy tán majd partra dobja? Nem tudom.

Lelkem a multon elborongva szárnyal
Beteg hattyuként, mely dalolva száll,
Hol megpihenjen néha fájdalmával,
Egy zöld oázra sehol sem talál.

Elpusztult minden, mint a Szaharában,
Midőn átzugta a Számum szele,
Esőt kiván a föld, a hol aszály van,
Reményt a sziv, ha vérzik benseje.

Remény, te lelkem ámitó tündére,
Mit igérsz nékem a jövőre még?!
Ne szólj — hogy higyjek szavadnak, már vége,
Mit értem vele, hogy eddig hivék?!

Hazug vagy; csöndes boldogság ölében
Igértél hirben tündöklő nevet,
És most, ha majdan lenn aluszom mélyen,
A szél sohajt tán csak sirom felett.

Ha csillag vagy, ne csalogass álfénynyel,
Ha fa, lombod csak maradjon avar,
Lelkem nyugalmát oh ne tépd már széjjel,
Meddő hajtásod, jobb ha nem zavar.

Ragadj csak tovább sors lázas hulláma,
Ragadd velem a gyönge csónakot,
Temesd örvénybe, vagy vágd egy sziklába,
Ha partra többé már nem dobhatod.

Mezei József.

A két ördög vára.

Történeti beszély.

Irta **Eötvös Károly.**

(Folytatás.)

Mire megvirradt a hajnal, már ott állott a vár kapujában. Kapunyitáskor ő volt az első, a ki berobogott a vár udvarára.

— Hejh fiu, ki vagy, mit akarsz, mi járatban vagy te azzal a nagy kuvasz ebbel? kiáltott le az erkélyről Toroczkay István uram.

— Igaz kenyeret keresek, a nagyságos fejedelem szolgálatába akarok állani, kurucz leszek még ma, megkövetem tisztességgel.

— Jól van fiu, zsoldot nem kapsz, pihenésed nem lesz, éjjel-nappal résen állasz, nem kiméled se a labancz vérét, se a magad vérét, ebből áll a fizetésed. Ha tetszik igy: eredj a várnagyhoz.

Patkós Dani egy szót sem szólt többet, csak ment a várnagyhoz. Még az nap, még abban az órában felesküdött életre-halálra, igaz, jó hitére, zászló védelmére, fejedelem urnak örök hűségére.

De nem is bánta meg ezt a nagy eltökéllést sem ő, sem Toroczkay István uram ő kegyelme.

Ugy bánt Patkós Dani a nehéz taglóval, mint akármelyik bajtársa a könnyü fokossal vagy a rövid nyelü buzogánynyal. Le tudta pányvázni futtában a bölényt, s olyan havasi ökör még nem került a keze alá, melynek, ha félkézzel megfogta a szarvát, kedve lett volna a ficzkándozáshoz. A legnehezebb kard is csak nádszál volt az ő kezében, s az a vallon sisak, a melyre ő egyet huzott, többé nem akadt gazdára. Különösen pedig akkor kellett látni, ha Privoda seregével összetalálkozott. Szinte röstellette, ha társai is segitettek neki. «Mit álltok utamba?» szokta volt mondani nagykomolyan.

Erősen jól állott neki az a szük huszárgunya is. Hejh ha a kis Susánna látta volna, a mint délczegen megülé nagy fekete lovát s a mint lassan pödörgette pelyhedző pajuszát!

De fel is vitte dolgát a jó uristen. Ökre, juha helyett lehetne már tizannyi is. Okos beszédje és igaz kurucz bátorsága miatt megkedvelte Toroczkay István uram ő kegyelme is. Nem is sokáig hagyá a közkatona-sorban. Sőt inkább magához vette s nagyon ritkán ereszté el oldala mellől. Hadi fortélyokra, éjjeli cselekre, titkos követségekre különösen szerette alkalmazni.

Most is, midőn azt mondá az étekfogónak: «küldjétek be Patkós Danit,» bizonyosan valami nagy, fontos mondanivalója lészen.

Nehány percz mulva belépett Dani a fegyverszobába.

Toroczkay főkapitány uram kezében egy sulyos buzogány vala, melyet épen most emelt le a fogasról.

Ez a buzogány azt jelenté, hogy beszélni akar. Különben kevés szavu ember vala, leginkább csak akkor beszélt, ha katonáit lelkesité, nem csoda tehát, ha szónoklásai közben megszokta, hogy afféle öldöklő szerszám legyen a kezében.

— Édes cselédem, — szólt lassu, alányomott, dörgő hangon — ebül megy a dolgunk. Az alsó vármegyék nemes urai moczczanni sem mernek, minekutána Rabutin ama hitvány oláhságot veszett kutya módjára annak idejében ellenük zendité. Most már itt mi körülöttünk is kezd megbomlani a világ. Ezt a Privodát sehogy se tudjuk kézrekeriteni. Védelmezi őket Steinville erővel és hatalommal, de még jobban védelmezi őket saját gyávaságuk. Erdőkben és barlangokban bujdokolnak, s ha rajtuk ütünk: szétszaladnak. Itt közelben csak Aranyosszék áll még keményen, de a mint a pórság, oláhság bomlani kezd: bizony attól félek, maholnap megmozdul a lábunk alatt még a fundamentum is. S aztán ha ez a tolvajhad valamikép kezet fog arra Nagy-Szeben felé a hozzá méltó szászszal és oláhval, bizonyára senki a jó nemességet meg nem mentheti. Ihol már amazok megcsinálták a nagy-enyedi romlást, emezek pedig maholnap üszköt vetnek Tordának vagy

+ (*A pesti műegylet*) kisorsolásra ujabban a következő képeket vásárolta meg: 1) Nagybánya részlete, Mezei Józseftől Munkácson (160 ft); 2) Látkép Münchsbergről Salzburg mellett (50 ft); 3) Albató Felső-Ausztriában (50 ft), mindkettő Haunold Károlytól Bécsben; 4) Örömet vagy bánatot hoz e levél nekem? Barabás Henriettétől Pesten (100 ft); 5) A lundenburgi állatkertből, Holzer Józseftől Bécsben (120 ft).

Mezei József

Vas. Ujs. 1882. 610. l.

Mezey József, a világtalanná lett festő, ki aztán a költészettel foglalkozott, e hó 8-án elhunyt a fővárosban, 59 éves korában. A szabadságharczban tüzérfőhadnagy volt, s a festészetben is képzettséggel birt. E téren sokat lehetett várni tehetségétől, de szembaj lepte meg, az ecsetet félre kellett tenni. Nemsokára tökéletesen megvakult. Ekkor a költészetben keresett vigaszt. Meleg érzelmü költeményeit tollba diktálta s egy kötet nehány év előtt meg is jelent ezek közül. A szépirodalmi lapokban gyakran lehetett nevével találkozni. Az utóbbi éveket Promontoron töltötte. Viszontagságos életét neje, szül. Guzman Paulina osztotta meg vele.

478. szám.

19

Műemlékek Orsz

Tárgy:

Gr. Zichy Rafael-
né háza átala-
bitása 86.

A beadvá

Melléklete

Egyúttal e

Előirat sz

Utóirat sz

Mezey József

** *(Jótékony czélu hangverseny.)* Szliácson e hó 10-én délután szavalattal egybekötött hangversenyt tartottak a sulyos szembajának gyógyitása végett már huzamosb idő óta ott tartózkodó festész hazánkfia *Mezey* részére. Nagy közönség nyilvánitotta részvétét megjelenésével, s mind a közreműködő tagok, mind pedig a közönség azon öntudattal oszlott szét, hogy emberbaráti kötelességet teljesitett. A hangverseny 194 ftot jövedelmezett Mezey javára, mely összeget két tagból álló küldöttség azonnal kézbesitette a nemes emberbaráti tett által mélyen megindult szerencsétlen müvésznek. A hangverseny létrehozásában a szintén Szliácson mulató Székely Imre zongoramüvészünket is elismerés illeti, ki benne tettleg is közremüködött.

Vas. Ujs., 1865
423. l.

Mezei József

** *(Egy világtalan költő,)* Mezei József egy kötet versére bocsátott ki előfizetési felhivást. Ára füzve 1 frt, díszkötésben 2 frt, s a pénz szerzőhöz, országut 17. sz. 1. emelet Pestre, küldendő. — Mezei a festői pályára készült, de szemevilágát elvesztvén, azzal felhagyni kényszerült, s a költészetben keresett és talált enyhületet.

Var. Ujs.
1869. 689 l

SZENTFERENCRENDI ZÁRDAFŐNÖKSÉG SZEGED.

MÜEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSA

TEKINTETES ELNÖKSÉGE,

Ajánlott

BUDAPEST.

IX.,Hőgyes Endre u.lo.

Mezei József

(*Mezei József,*) már sajtó alatt levő költeményeinek előfizetési határidejét január 15-ig meghosszabbitja, s fölkéri tisztelt gyüjtőit és előfizetőit, szíveskedjenek az iveket akkorára hozzá beküldeni, hogy a könyvek kézhez küldését azonnal eszközölhesse.

Vas. Gyö. 1869.
717. l.

MEGHÍVÓ

AZ ORSZ. M. RÉGÉSZETI ÉS MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULAT

1939. FEBRUÁR 1-ÉN SZERDÁN DÉLUTÁN 6 ÓRAKOR A MAGYAR NEMZETI MÚZEUM ELŐADÓTERMÉBEN (VIII. BAROSS-UTCA 13. SZ. FDSZ.) TARTANDÓ

ÜLÉSÉRE

TÁRGYSOROZAT:

1. Nyírségi műemlékek. (Lux Géza, Genthon István és Szentiványi Gyula beszámolója. Vetített képekkel.)
2. Csányi Károly másodelnök záróbeszéde.

GEREVICH TIBOR
elnök

Vendégeket szívesen lát a Társulat.

NYOMTATVÁNY.

Ernst-Muzeumaukcioja

1821.

Mezei József

II

30.122. — K. M. E. Ny.

Merey

l.

LLykaMagyműI300-50

121, 206, 289,
319, 526. l

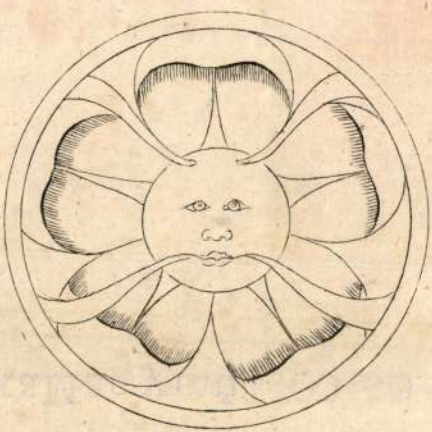

9.

5.

Mezey

l.

Lykanemzromantika

39, 42, 89, 98,
105, 143, 183,
184, 206. l.

A

" M Ü V É S Z É T " művész

Budapest, V. Vilmos-csász
Telefon: 126-174.

Megbizom Önöket, hogy

művészeti folyóirat .....s

reprodukálásához szükséges klisét e

P..... azaz .....
klisé az én tulajdonomat képezi és
Önök kötelesek azt nekem kiadni. Ha
nem hozatnám el, ugy Önök azért tov

A fényképfelvétel P...

költsége szintén engem terhel. A fe

vél aláirásakor, 50 %-át a reproduk

. . . . . .

lyegzővel ellátott hivatalos nyugtá

Ezen megbizásom vissza
azonban e megbizást el nem fogadni.
Járásbiróság illetékességét ismerjü
rének vetjük alá magunkat.

Budapest, 193. . . . .

E Z E N N Y O M T A T V Á N Y

Mezei József
festő

irod
z

Csánky Dénes:
Erdély az újabbkori
magyar festészetben.
Műnészeti hetek.
Kolozsvár 1942.

33. l.

Mezei József

= (*Mezei József költeményei*) egyszerre *harmadik* kiadásban jelentek meg; minek magyarázata az, hogy az első kiadás első íveinek nyomtatása után a váratlanul szaporodó előfizetők számára azonnal meg kellett kezdeni a második kiadás nyomtatását, s az előfizetők által ez is föl lévén emésztve, mindjárt reá a harmadikat is, mely szokatlan eset magyarázata ismét az, hogy Mezei, ki előbb a festészet terén működött reménygerjesztő sikerrel, teljesen elvesztvén mindkét szeme világát, vaksága éjében a költészet vigaszához folyamodott, s szerencsétlen sorsa iránt a közrészvét s kivált hölgyeink lelkes jótékonysága nyilatkozott ily szép pártolásban. A csinos kiállitásu kötet a szerző sajátja s ára 1 ft 20 kr.

Vas. Ujs. 1870

137. l.

Kassa, hálvária-háp

684

Mezei József

Vasvár. 1880. 77. l

* **Petőfinek** Mezei József által festett s lapunkban közölt arczképére vonatkozólag Munkácsról Gottie gyógyszerész urtól levelet vettünk, melyben ugy a maga, mint Petőfinek több személyes ismerőse részéről kijelenti, hogy a közölt arczkép feltünően hasonlit az általuk ismert Petőfihez, ugy hogy ők azt tartják leghivebb arczképének minden eddig megjelentek között. — St. J. budapesti polgár, ki jól ismerte Petőfit, szintén hasonlókép nyilatkozott. — Petőfinek Mezeivel való viszonyára álljon még itt utólag a következő érdekes részlet. Valamelyik csatában rosszul működött a főhadnagy parancsnoksága alatt az az ágyuüteg, melyhez Mezei mint alhadnagy volt beosztva. Bem éles szeme azonnal észrevette a hibát s oda lovagolt. Petőfi akkor is mellette volt. A tábornok parancsoló hangon odaszól: «Főhadnagy ur!» — A főhadnagy előáll és szalutál. «Nem ön! «mondja Bem», a főhadnagy ur!» s int Mezei felé. Ekkor persze Mezeinek kellett előállani. «Állitsa föl az ágyukat, ugy a hogy kell» — adá ki Bem a rendeletet. Mezei engedelmeskedék, mire Bem igy szólt: «Jól van, főhadnagy ur!» — Petőfi mosolyogva mondá: «Megértetted Jóska? főhadnagy lettél.»

esposti rivelano l'aspetto multiforme della produzione agricola, dell'arte popolare e dei tesori del sottosuolo in Albania. Un'attenzione speciale meritano i prodotti dell'artigianato nella lavorazione dell'argento e delle armi: spade cesellate, impugnatre, vassoi d'argento ed altri oggetti d'arte, che danno una bella cornice ai prodotti del suolo: petrolio, asfalto, cromo, tabacco, cotone, ecc., che l'economia fascista saprà di certo razionalmente sfruttare. Le fotografie artistiche, rivelazioni di tante suggestive bellezze turistiche, producono una gradita e profonda sorpresa nel visitatore.

Dal reparto albanese si passa in quello dei tessuti, dominato dalla sinfonia dei colori dei prodotti raion, lanital, snia viscosa e di cellulose. I cartelloni indicanti metodi e cifre della fabbricazione sono attentamente letti e commentati. Il centro del padiglione è occupato dalla mostra della Confederazione Fascista degli Agricoltori che comprende i più famosi

Mezey József

Koppmagy graf 150 éve

MEZEY JÓZSEF / 1823 - 1882 / °

233. Férfiképmás. Vizf.: p. 13 x 18.5 cm.
Jelz.l.b.: " Mezei József 1853".

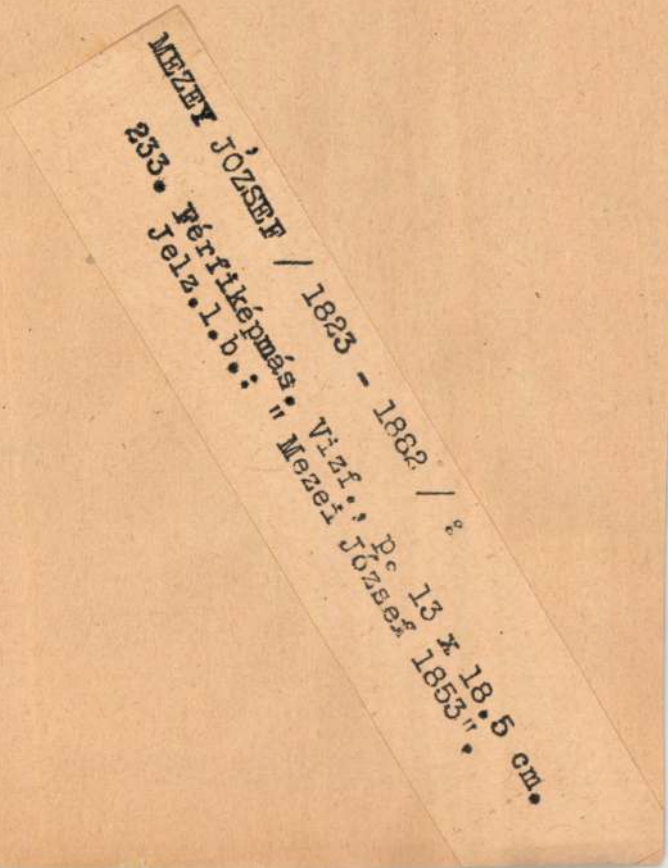

89.5 cm.Jelz.l.j."Ed.Spiro".

STADLER ANTAL / 1821 - 1872 / :

177. Fiu képe. - Olajf.,v.méret 39 x 50.4 cm.Jelz.j."A.Stadler 850".

STEINACKER KÁROLY / 1837 - 1873 / :

178. Férfi képmás. - Olajf.,v.méret 26 x 35 cm.Jelz.l.j."Steinacker pinxit febr.833".

179. Főuri hölgy magyar diszruhában. - Olajf., v.méret 26 x 35 cm.Jelz.l.b."Steinacker Feb. 833".

Mezey

M. 2. *József*, festő, * Kisléta 1823 máj. 11. † Budafok 1882. szept 8. Csekély tanulmánnyal kezdte működését Szatmáron, Pesten, Kolozsvárott, Nagybányán, hol arcképeket és oltárképeket festett, de nem ezekben rejlik jelentősége, hanem abban a tényben, hogy a szabadságharc több jelese és főképen Petőfi vele festtette képmását. Ez az arckép a M. Történelmi Képcsarnokban van. Később elvesztve szemevilágát, költeményeinek kiadásával adott magáról szerény életjelt.

Gy. Gy. II 115 l

Robbia műterméből.

ben. † 1529(?)-ben.

Jézussal.

derékig látható és kissé balra-
ét, ki jobbjával anyja felé nyúl
míg baljával annak lábát fogja.
kendője kék, ruhája szürke.
zegélyezett.

acotta, méretei 17 : 31 cm. —
július 18-án E. Costantinitől
Elszámoltatott 1894 deczember
ásra nézve lásd az 1895 márczius
0-iki 22919 sz. min. előadmányi
az 1900 november 28-iki 4561
us 26-iki 373 eln. sz. leirat

. 5. l. — Verzeichniss N° 150.—

8

MEZEI József (1823–1882): Alsó táj.
Jelzés lent balra: Mezei József 1853, Vászon 47·5×62·5 cm.
Ernst-aukció, XI. (1920), 257. szám.

Mezei József

VASÁRNAPI UJSÁG

Előfizetési föltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: egész évre 12 frt, félévre ... 6 «

Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: egész évre 8 frt, félévre... 4 «

Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: egész évre 6 frt, félévre ... 3 «

Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldij is csatolandó.

14-ik szám. 1880. BUDAPEST, ÁPRIL 4. XXVII. évfolyam.

STEFÁNIA BELGA KIRÁLYI HERCZEGNŐ.

GÉRUZET FÉNYKÉPE UTÁN.

STEFÁNIA HERCZEGNŐ.

A trónörökös menyasszonyának lapunk mult számában már bemutattuk egy arczképét; azonban mindjárt megjegyeztük, hogy ez nem fényképi fölvétel után készült, hanem ugy, hogy midőn a herczegnő egy nyilvános helyen megjelent, egy rajzoló futólagos vonásokban hirtelen levázolta s emlékezetből egészitvén ki rajzát, ugy jelent az meg egy-két brüsszeli és bécsi képes lapban, honnan mi azt mint első arczképet, mely a herczegnőről megjelent, szintén átvettük, azonnal hozzá tevén, hogy a menynyiben ez arczkép az élő eredetinek teljes hűséggel vissza nem tükröztetné arczvonásait, igyekezni fogunk egy fényképi fölvétel után készült arczkép közlésével pótolni a hiányt.

Ez azonban nem volt oly könnyü föladat. Mint mult számunkban is érintettük, Stefánia herczegnő a világtól annyira elvonultan növekedett, hogy még le se fotografiroztatták az utóbbi években. Még nővérének, Koburg herczegnőnek is csak oly arczképe volt róla, mely kilencz éves korából tünteti föl a trónörökös aráját. Azóta csak most, hogy Rudolf főherczeggel eljegyezték, ült először a fényképező gép elé. Geruzet, a brüsszeli fényképész, kinél a fölvétel történt, természetesen azonnal ostrom alá került, Európa minden képes lapja, köztük a «Vasárnapi Ujság» is azon volt, hogy az első levonatok egyikét ő kaphassa meg, s lehetőleg megelőzze a többit. Geruzetnek azonban szigoruan meg volt hagyva, hogy egyetlen példányt se bocsásson ki addig kezei közül, mig Rudolf főherczeg nem küldött menyasszonya arczképeiből szülőinek s az uralkodó család tagjainak. Csak midőn ezek megkapták a magok példányait, akkor lőnek az arczképek hozzáférhetők a közönségnek is.

Stefánia herczegnő ez alkalommal többféle állásban és nagyságban lőn lefényképezve. Az egyik kép fején magyar csárdáskalappal tünteti föl, utczai öltözetben, a mint keztyüjét gombolja. Ez arczképet mutatjuk be ez alkalommal olvasóinknak.

Magyarország jövendő királynéjának arczképe bizonyára kedves vendég lesz a magyar olvasó közönségnél. S miután az ifju királyleány ugy is gyakori emlegetés tárgya leend, mi is kötelességünknek fogjuk ismerni őt még egyszer bemutatni amaz eredeti fényképek egyike után, melyek az uralkodó család tagjai között osztattak szét, s melyeknek egy példányát a Vasárnapi Ujság igen tisztelt kézből volt szerencsés használatra megnyerhetni.

Tengeri-hántás.

A «Szegedi Árvizkönyv»-ből.

Ropog a tűz, messze süt a vidékre,
Pirosan száll füstje fel a nagy égre.
Körülállja egynehány fa,
Tovanyulik rémes árnya;
S körülüli a tanyáknak
Szép legénye, szép leánya.

«Szaporán, hé! nagy a rakás — mozogni!
Nem is illik összebúva susogni.
Ki először piros csőt lel,
Lakodalma lesz az őszszel . . .
Tegyetek rá, hadd lobogjon!
Te, gyerek, gondolj a tüzzel.

«Dalos Eszti szép leány volt, de árva,
Fiatal még a mezei munkára;
Sanyaru volt beleszokni,
Napon égni, pirosodni,
— Hüvös éj lesz, fogas a szél —
Derekának hajladozni.

Deli karcsu derekában a salló,
Puha lábán nem teve kárt a talló;
Mint a buza piros teljes,
Kerek arcza, maga mellyes,
— Teli a hold, most buvik fel —
Az egész lány ugyan helyes.

Tuba Ferkó juhot őriz a tájon,
Juha mételyt legel a rossz lapályon.
Maga oly bus . . . mi nem éri?
Furulyája mindig sí-rí . . .
— Aha! rókát hajt a Bodri! —
Dalos Esztert ugy kiséri.

Dalos Eszti — a mezőre kiment ő,
Aratókkal puha füvön pihent ő,
De ha álom ért reájok
Odahagyta kis tanyájok;
— Töri a vadkan az irtást —
Ne tegyétek ti leányok.

Szederinda gyolcsruháját szakasztja,
Tövis, talló piros vérét fakasztja;
Hova jár mint kósza lélek,
Ha alusznak más cselédek?
— Soha mennyi csillag hull ma! —
Ti leányok, ne tegyétek.

Tuba Ferkó a legelőt megunta,
Tova hajtott, furulyáját se futta;
Dalos Eszter nem kiséri,
Maga halvány, dala sí-rí:
— Nagy a harmat, esik egyre —
Csak az isten tudja, mér' rí.

Szomorún jár, tébolyog a mezőben,
Nem is áll jól semmi dolog kezében;
Éje hosszu, napja bágyadt,
Szíve sóhajt — csak egy vágyat:
— De *suhogjon* az a munka! —
Te, halál, vess puha ágyat.

Ködös őszre vált az idő azonban;
Törik is már a tengerit Adonyban;
Dalos Eszter csak nem jött ki:
Temetőbe költözött ki;
— Az a Lombár nagy haragja! —
Ne gyalázza érte senki.

Tuba Ferkó hazakerült sokára
Dalos Esztit hallja szegényt, hogy jára;
Ki-kimén a temetőbe,
Rosz időbe; jó időbe':
— *Kuvikol* már az eb anyja! —
«Itt nyugosznak fagyos földbe.»

Maga Ferkó nem nyughatik az ágyon,
Behunyt szemmel jár-kel a *hold*világon;
Muzsikát hall nagyfel, messze,
Dalos Eszti hangja közte,
— Ne aludj hé! vele álmodsz —
Azt danolja: gyere! jöszte!

Nosza, Ferkó felszalad a boglyára,
Azután a falu hegyes tornyára,
Kapaszkodnék, de nem éri,
Feje szédül: mi nem éri? . . .
— Tizenkettőt ver Adonyban,
Elég is volt ma regélni. — »

Lohad a tűz; a legények subába —
Lefeküsznek a leányok csuhába;
Magasan a levegőben
Repül egy nagy lepedő fenn:
Azon ülve muzsikálnak,
Furulyáznak eltünőben.

Arany János.

A huszonötödik unoka.

(Édes anyánknak.)

Királyok fényes ünnepet ülnek
Huszonöt éves trónjukon:
Főméltóságok körükbe gyülnek,
Üdvözletet küld a «rokon»;
Trombita harsog, zászlók lobognak,
A diszsereg sortüzet ád —
Nézd uj vendégét kicsiny lakomnak:
Huszonötödik unokád!

Világra nem szólt királykodásod —
Mit tud a nőről a világ!
Aggó remények, bús virrasztások
Sürű ködébe vaj' ki lát?
Gyakor könyeknek permetezését
Ki tartja számon? — ej, no látd,
Megint csak könnyezsz, im' addig nézéd
Huszonötödik unokád!

Ne bánd, hisz ennél még keserübbet,
Még sósabbat is kóstolál,
A midőn olykor, tüntén derűnknek,
Meglátogatott a halál.
Vegyest az élet, keserüt, édest,
Kinálja habzó poharát —
Lásd, most is immár mosolyra éleszt
Huszonötödik unokád!

Trombita-zengés, lobogó-lengés
Nem hirdeti ez ünnepet,
De azért te ülsz trónodon fent és
Mi térden hódolunk neked.
Koronájával mit ér a herczeg,
Azon csak tizenegy az ág —
Te, hozzá képest, büszkén viselhet'd
Huszonötágu koronád!

Szász Béla.

Visszaemlékezések a szabadságharczra.

MEZEI JÓZSEF jegyzeteiből összeállitotta BODON J.

III.

Győzedelmes napok.

Báró Bánffy János őrnagyot küldték Szatmárra, hogy a Dézsnél megvert sereg vezérletét átvegye. De a sereg még a Bánffy megérkezése előtt választott magának vezért. Egyhangulag s nagy lelkesedés közt kiáltotta ki vezéreül Zsurmayt, a Vilmos-huszárok vitéz kapitányát. (Zsurmay lengyel volt, magyarul törve beszélt, de ügyünkért annyira lelkesedett, hogy lengyel hangzásu Zsurmaczki nevét is megmagyarositotta.)

Bánffy azzal kezdte, hogy nyomban megérkezése után elvétette a Zsurmay kardját, a mi annyit jelentett, hogy Zsurmay fogoly.

Ezt a sereg annyira zokon vette, hogy fáklyás zenét rendezett Zsurmaynak. A tüntetésnél főszerepet játszottak a bécsi legionisták. Volt magyar és német szónoklat; Zsurmay is ezen a két nyelven felelt. S mikor a fáklyavégeket a nagy piaczon halomba hányták, a légió tagjai az égő máglyát körülállva dalolták a német szabadságdalt.

Deczember 15-én mentünk vissza Nagy-Bányára, hova Bem 17-én érkezett meg, hogy az erdélyi hadak fővezérletét átvegye. A piaczon láttam először, a mint botjára támaszkodva járkált fel s alá. Kis termetü, gyönge, roskatag ember volt, zöldes-szürke szemmel, kiálló pofacsontokkal, szürke hajjal. A kenderszin bajusz és rövidke szakál szintén szürke volt. Ehhez a csupa szürkeséghez nem rosszul vette ki magát a fekete viaszos vászonnal bevont kis csákó kócsag-forgóval. Különben még ekkor is volt egy nyitott sebe Osztrolenkától.

És ennek a kis szürke embernek, a mindnyájunk által bálványozott generálisnak jelszava volt: «Vak engedelmesség, vagy főbe lövetés».

Deczember 20-ika táján hagyta el Nagy-Bányát. Mi egy nappal később mentünk utána s láttuk a kápolnai csata nyomát. Nehányadmagammal bementem egy oláh házába, hogy egy szegény tüzértársunkat megtekintsem. Halva feküdt itt. Szerencsétlen halálát az okozta, hogy épen akkor ugrott át egyik ágyúnk előtt, mikor elsütötték. Dézsen tettem róla jelentést, hogy még temetetlen van.

Bem egyenesen Kolozsvárnak tartott; a mi hadosztályunk báró Meszéna parancsnoksága

alatt Szamosujváron vált el az öregtől és Tekén át Beszterczére ment.

Szamosujvár hazafias örményei lelkesülten fogadtak bennünket. Előnkbe jöttek s mindenik örmény polgártárs igyekezett legalább egypár honvédet fogni magának. Engem Duha Kristóf uram csipett el egy bécsi legiónistával együtt. Az ő sajátságosan vendégszerető házánál töltöttük a szent karácson ünnepét. Azért mondom sajátságosnak, mert az első nap rendkivüli meleg vendégszeretettel fogadott; a második nap már csökkent; harmadik napra már szinte kinézett a házából. De mikor megtudta, hogy a negyedik napon már indulóra verik a dobot: a legelső nap vendégszeretete ujra visszatért a becsületes örménybe, belénk disputálta volna minden enni-innivalóját s végtelenül sajnálkozott, hogy már elmegyünk.

Kegyetlen hidegben hagytuk el Szamosujvárt. Tagjainkat megdermesztette az éles, kemény fagy, a mint az ágyúkon gubbaszkodtunk. Ugy segitettünk a dolgon, hogy a bakákat fölültettük az ágyúkra, mi pedig vállunkra csaptuk az ő mangalétájukat és gyalogoltunk egy egy darabon, hogy fölmelegedjünk.

Tekén, szálláscsinálóink a tüzérségről egészen megfeledkeztek. Mindenkinek volt szállása, csak nekünk nem. Ott ácsorogtunk az utczán. Fölkerestem br. Meszénát, ki azonnal gondoskodott, hogy mi is fedél alá kerüljünk.

Én egy hórihorgas, szikár szászhoz jutottam, ki nagyon barátságtalan, savanyu képpel fogadott. Pisztolyaimat szeme láttára dugtam a párna alá; kardomat is fejemhez tettem, hogy kezemügyébe essék, igy dőltem le a kuczikba vetett ágyamra minden ruhástul.

Másnap szerencsésen bevergődtünk Beszterczére, hol hadosztályunk a Bem hadtestével egyesült, miután az öreg a császáriakat Bethlennél és Beszterczénél keményen megverte. Mi addig is Beszterczén maradtunk, mig Bem átcsapott Bukovinába a futó császáriak üldözésére.

Itt festettem a legelső arczképet a hadjárat alatt. Nigrajsz ütegparancsnok arczképe volt ez.

Már ekkor szép számmal voltak köztünk székelyek, kik a győzelmek hirére seregestül kezdtek tódulni a Bem táborába. Egyenruha dolgában szüken lévén az öreg, a jó székely fiuk csak otthoni gunyájukban parádéztak. Szürnadrág, bocskor, némelyiknél bakancs, bokáig érő czondra; vállukon keresztül patrontáska; borju helyett fehér vászontarisznya a hátukon.

Egy reggel szemlét tartott Bem. A mint halad a felállitott sorok előtt, ép a zászló mellett áll egy székely góbé, kinek a zekéje gombjára egy czilinder bor volt akasztva. Az öreg jóizüen mosolyogva mondja a segédjének: «Van esze a kópénak».

Beszterczét január 11-én hagytuk el s 13-án értünk Maros-Vásárhelyre, hol kitörő lelkesedéssel fogadtak bennünket.

Az öreg mindenben szigoru volt ugyan, de mégis legszigorubb pontossággal ügyelt az ő kedves ágyuira. Nyomban észrevette, hogy két ágyuja hiányzik. Ezzel a két ágyuval Keresztszeghi Albert ütegparancsnok maradt el Beszterczén, mivel tévedésből indulási parancsot nem kapott.

Másnap megérkezik s azonnal megy jelenteni Bemnek. Ez rémitő haraggal fogadja: «Ön el van bocsátva, mehet.» Keresztszeghi leverten beszéli nekünk az esetét; egyet gondol s visszarugtat az öreghez. Elmondja a tévedés okát és arra kéri az öreget, engedje meg, hadd szolgáljon alatta mint közlegény, mert ő nem azért fogott kardot, hogy ily nyomorultan letegye. A bátor, önérzetes föllépés annyira megnyerte Bemet, hogy Keresztszeghit meghagyta a rangjában, sőt később egyik legkedvesebb emberévé lett...

Ugyanekkor hivatta magához a tüzéraltiszteket is, hogy csupán ennyit mondjon nekik: «Uraim! előre menni parancs nélkül is szabad mindenkinek, de a ki parancs nélkül hátrál, főbe lövetem. Adieu!»

Január 16-án mozdultunk ki Maros-Vásárhelyről, melynek lakossága oly kitünő vendégszeretettel vett körül bennünket e nehány napon át.

Alkonyattáján előőrseink már meg is ütköztek a császáriakkal, kik csekély ellentállás után hátat forditottak. A mieink nehány foglyot is ejtettek, kiknek egy része sebesült volt.

Másnap korán reggel a pálfalvai magaslatok alatt bukkantunk a Puchner seregére. Bem két oldalról kezdte meg az ágyuzást ellenök s egy órai heves tüzelés után a császáriak fölfelé huzódtak a másik lejtőre. Mi utánuk. Gálfalvánál állottunk csatarendbe s négy órai kemény harcz után a Puchner serege felbomlott s hanyatthomlok rohant alá a magaslatról. Nehány pillanat mulva már egy szál ember se volt látható közülök. Nyargalok fel a halom élére, látom, hogy a völgyben gyalogok, lovasok, társzekerek tömkelege tolong, nyüzsög összevissza, a legnagyobb rendetlenségben.

Sebtiben visszapattantam az ágyuinkért s hoztam magammal valamennyit. Tudtommal az egész hadjárat alatt itt történt meg az a ritka eset, hogy az ágyúkkal csatárlánczot formáltunk, még pedig minden fedezet nélkül. A helyzet különben rendkivül kedvező volt; ágyuink ugy állottak a magaslat élén, mintha egy óriási teknő szélén állanának, lent a teknő fenekén pedig vad zűrzavarban tolongott a futó had. Kartácsaink iszonyu pusztitást vittek véghez a nyüzsgő, orditó tömegben, mig azok futva, tolongva elérték a szomszéd lejtőt. Ez már olyan meredek volt, hogy oldalt kellett kerülnünk az ágyúkkal, de azért nyomukban voltunk a császáriaknak mindig. A gránátosokat oly közelbe értük, hogy rájok kiabáltunk: jöjjenek át hozzánk. S mikor tömegben futottak, egyre kartácsoltuk őket.

A heves hajszában ujra egy halom fedte el előlünk a császáriakat. Mivel azt hittem, hogy itt is ugy összetorlódnak, mint az előbbi halmok alján, tehát röpittettem az ágyúkat utánuk. Egyik ágyúm a gyors fordulásban felborult; ezzel vesződtem a lejtő tetején, mikor az aljban a császári vasasok egy szakasza egész véletlenül felbukkant s összecsapott a székely huszárokkal.

Az öreg 15—20 lépésnyi távolságra állt tőlem táborkarával; köztük gr. Mikes Kelemen ezredes, gr. Teleki Sándor ezredes és Bauer őrnagy.

A székely huszárok meghátráltak a vasasok előtt. Ekkor egy fiatal, pápaszemes hadnagy előugrat szakasza közül és egyenes kardját, mint valami lándzsát előre szegezve vágtat egyenesen Bemnek. Az öreg meg se moczczant, hanem Bauer őrnagy sebtiben félrevágta a vasas hadnagy kardját. Azután Mikes Kelemen csapott össze vele s a rövid párviadalban oly hatalmas csapást mért a sisakjára, hogy a vasastiszt lefordult lováról. Mikes baljával nekikapott s megfogta. A hadnagyot Heppergernek hivták s mint hadi fogolyot vitték Nagy-Károlyba, hol valódi kiskirályság volt a dolga, olyan kényelemben, jólétben uszott s büszkén mutogatta Mikes ezredestől kapott fejsebét.

A szakasz vasast aztán a Vilmos-huszárok üzték vissza egy rövid összecsapás után.

Még világoson vonultunk be Balázstelkére s itt töltöttük az éjszakát.

Engem két ágyuval, Szilágyi ezredes parancsnoksága alatt Medgyesen hagyott az öreg. Velünk maradt nehány Vilmos-huszár és az ágyúk fedezésére a 4-ik zászlóalj két százada.

Harmadnap reggel jelentik Szilágyinak, hogy a szomszéd Erzsébetvárost megrohanták az oláhok, császári katonákkal vegyesen. S gyujtogatni kezdenek. Szilágyi rögtön magához rendelt, hogy az ágyúkat készitsem el s menjünk. Azonnal utnak eredtünk.

Elül mindössze nyolcz Vilmos-huszár ment Rácz káplárral. A város alatt foly a Küküllő, azon egy fedeles hid volt. Ugy látszik, a huszárok magukhoz akarták kaparitani a napnak minden dicsőségét, mert vágtatva rohantak előre s a fahidat maguk után felgyujtották. A Küküllő be volt ugyan fagyva, de a jég hátán erősen szivárgott a viz, s mire két ágyummal oda értem, a hid már lángban állt a recsegve-ropogva égett.

Bakáink átgázoltak a jégen, hallottuk is a puskaropogást, de a 8 huszár kevés munkát hagyott nekik. Ők seperték végig a várost s még rajta kivül is jó darabon üzték az oláhokat. Mi a Küküllő partjáról néztük nyargaló huszárainkat és az előttük szanaszét széledő oláh fölkelő csapatokat és a császári lovasokat.

Én fölállitottam ágyuimat, de lövésre nem került a dolog.

28-án mentem át Szelindekre, hol azonnal átadtam Bemnek a Szilágyi levelét, melyben keményen megdicsért az Erzsébetvárosnál tanusitott vitézségemért. (A mi abból állt, hogy összetett kézzel néztem a vágtató huszárokat.)

A hadjárat alatt itt találkoztam először Petőfivel. Nagyon melegen fogadott; kezet szoritottunk s ez volt az első szava:

— Hoztál-e festéket Józsi, mert az öreget le kell festened?

Mondtam, hogy vizfestékhez való szereimet mindig magammal hordom.

Másnap mentünk az öreghez a tisztikarral, hogy fölkérjük, engedné magát lefestetni. Nem volt rávehető. Egész ostrom alá fogta a tisztikar, de hasztalan.

— Kivánjanak uraim bármit, csak ezt ne, — felelte a szürke generális.

Petőfi hozzám hajolt és egész elragadtatással mondá:

— Pedig de nagyszerü egy pofa, te Józsi. Nézd csak a pofacsontját, hogy kiáll a szeme alatt: kulacsot lehetne rá akasztani.

Valóban Bemnek oly erősen körvonalozott arcza volt, hogy ha egyszer látta az ember, lehetetlenség volt elfelejteni. Nekem annyira bevésődött az emlékezetembe, hogy később akárhányszor lerajzolgattam pálczám végivel a homokban. Egyszer olajba is lefestettem s ez olajfestmény fényképi másolatai meg is jelentek Borsosnál.

Petőfi is lerajzolta Bemet profilban s rajza kitünően sikerült. Ezt a kis arczképet Petőfi mindig magánál hordta a jegyzőkönyvecskéjében, átellenben volt vele Juliskájának kőnyomatu rajza Barabástól.

Szelindek valóságos üstben fekszik, körös-körül lankás domboktól keritve. Van az üst közepén egy kis halom, a halmon pedig valami régi vár csonka maradványa. Akkor teli volt szalonnával.

Ebben az üstben támadott meg bennünket Puchner január 30 án. A Szelindeket körülölelő dombok élén mindenfelől a császáriak szuronyerdeje villogott és ágyuik dörögtek le reánk.

Már javában folyt a csata, mikor az öreg kilépett a vendéglőből, hol épen kedves keménymagos levesét hörpölgette. Távcsövét körülhordozza a dombkoszorun s halkan motyogja magában: «Na, már futnak, na, már futnak.» Pedig még ekkor meg se mocczant a szuronyerdő

*

A MAHMAL VISSZATÉRÉSE MEKKÁBÓL.

PANAMA A VASUTI ÁLLOMÁS FELŐL.

A PANAMAI ÖBÖL.

PANAMAI KÜLVÁROS.

PANAMA LÁTKÉPE.

CHAGRES VÁROS.

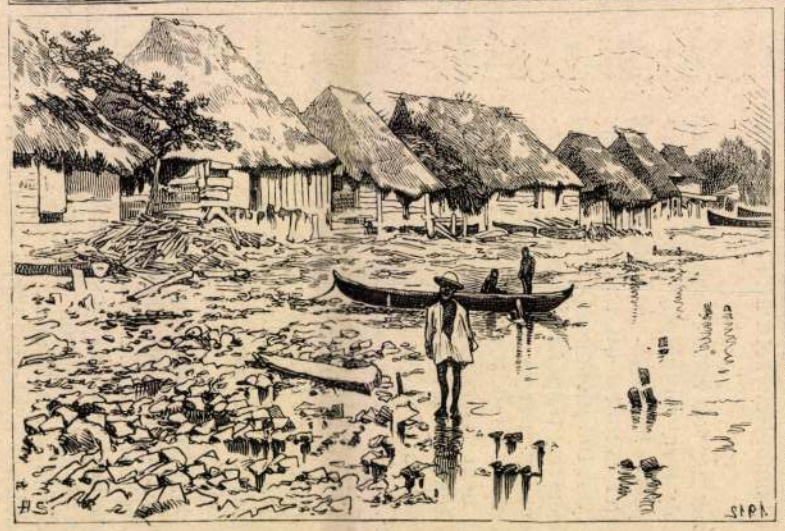

HID A PORTO-BELLON (PANAMÁBAN).

NICARAGUA A TENGER FELŐL.

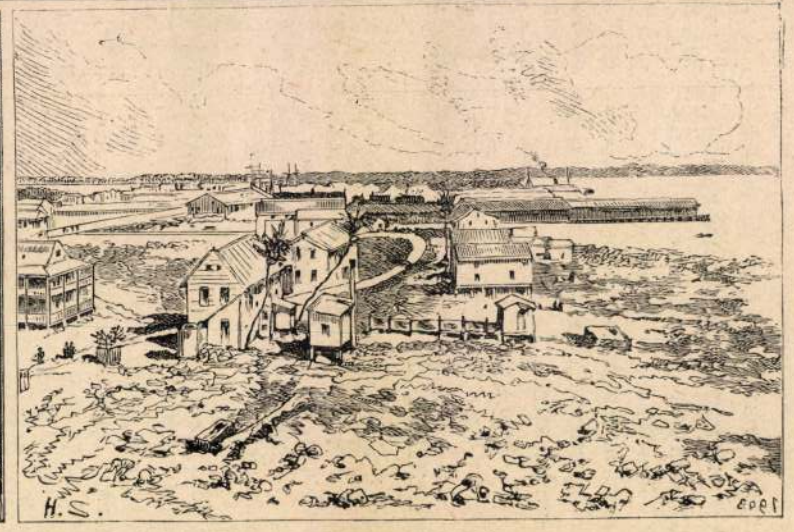

COLON-ASPINWAL VÁROS.

A PANAMAI FÖLDSZOROS ÁTMETSZÉSE. — KÉPEK PANAMA VIDÉKÉRŐL.

sehol. Hanem az öreg éles szeme rögtön fölfedezte, hol kell megbontani azt a szuronyerdőt, hogy aztán utána bomoljék az egész.

Magához intette Zsurmay őrnagyot, megmutatja neki a pontot és azt mondja: «Intézzen őrnagy ur rohamot huszárjaival e pont ellen.» Azzal nyugodtan visszabiczeg a vendéglőbe, folytatni a köménymagos leves kanalazgatását.

Zsurmay vágtatva vezeti rohamra huszárjait, a derék Vilmosokat; a pontot áttöri és az áttört pont maga után sodorja az egész szuronyerdőt. Rövid idő mulva a császáriaknak hült helyök volt a dombkoszorun.

(Folyt. köv.)

A panamai földszoros.

A panamai földszoros átvágása tervével mindinkább foglalkozni kezd az érdeklődés. Észak-Amerika teste elválik Dél-Amerikától; a siami ikrek fel lesznek oldva egymástól. De ez a szétvágás nem lesz halálos sem az egyikre, sem a másikra; sőt épen ez fog a két földrésznek uj életet adni; ez van hivatva a két Amerikában uj világot teremteni.

Az iszthmusnak, mely a két Amerikát összeköti, érdekes és sajátságos élete van. A tropikus égövnek szépségeit és kellemetlenségeit egyesiti magában. A magas Kordillerák, a tengerre néző csucsokkal; a sikságok délibábjaikkal, a délszaki növényzet buja tömkelegével, a különféle vadak, hüllők, rovarok sajátságos életükkel és ezen felül a vad indiánok, mint a vidék őslakói, érdekes képet nyujtanak. Az az expediczió, mely két év előtt a panamai szoros tanulmányozása czéljából ott járt, sok jellemző dolgot jegyzett fel e vidék életéről, lakóiról.

A folytonos nyár s az esőzés bősége (132 hüvelyknyi évenkint) a szerves élet tenyészetét minden tekintetben előmozditja — irja az egyik utazó, — ugy, hogy a szemlélőnek ez őserdő, mint egy érthetetlen élő, mozgó, egymáson élődő s egymást ölő szerves tömeg tünik fel; minden levél, minden ág sürgő-forgó rovarral, hüllővel van fedve. A félhomályban az ágak között a lajhár tanyáz, mig a bozótban a hangyász keresi eledelét; itt-ott a kigyók fajának veszthozó képviselőit is ott találjuk; a zöld bejukat, a korált, mapanat, s a fáról lecsüngő alvó dormitort. Nem oly gyakoriak s kevéssé veszélyesek az itteni boa-fajok. A hüllők között még az ignanok, gyikok és skorpiók számos fajait találták itten. Este 6 órakor csak nehány percznyi alkonyat után beállit az egyenlitői sötét éj, mint a mily pontosan és gyorsan állit be a reggel. Vigyázattal kell lenni az alvónak is, mert ekkor járnak a különféle vampyrok, melyek vérszopással tengetik kaján életüket; majd meg a jaguár vagy a puma bömbölése kelti föl az alvót nyugalmából.

A lakosság nagyon csekély számu, összesen 3 milliónyi, oly területü földön, mely Magyarországnál kétszerte nagyobb. A földmüveléssel foglalkozó néger és mulat ott az uralkodó faj; de nem bir olyan tulajdonokkal, melyek a vele való élést kellemessé tennék az idegennek. Munkakerülés, becsület hiánya, czivakodás és alattomosság jellemzik e fajt, mely a fehér embereket csak azért nem támadja meg nyiltan, mert a gyávaság is tulajdonai közé tartozik. Vannak ott fehér lakosok is; de ezek nem tartózkodnak ott állandóan. Csak addig maradnak ott, mig érdekeik kivánják, mig a gazdag földből annyi hasznot huztak, hogy másutt nyugalmasan megélhetnek. A vidéknek fő kereseti ága a kaucsukkeresés. A férfiak majdnem állandóan az erdőben tartózkodnak s csak karácsonykor és husvétkor térnek vissza rövid időre családjaikhoz. Ekkor aztán megered a mulatság; ilyenkor hegyen-völgyön lakodalom, mig kevés keresményöknek végére nem jártak. Mikor egy vidéknek kaucsukját kiirtották, akkor a másik területre csapnak át, a mi mindig okkupációhoz hasonló expediczió szokott lenni. A vad indiánok ellentállanak a betolakodóknak, s elkezdődik a harcz, mely sokszor hetekig is eltart s mindkét fél részéről nagy veszteségekkel jár.

Az indiánok alacsony termetüek, arczcsontjuk kiálló, homlokuk hátra taszitott, bőrük veressárga. A férfiak disze a hosszu, sohasem szürkülő hajzat; azokat veres és kék, létraforma diagramm festése által csinositják, mig a nőknek az orrukban látható nagy karika képezi egyedüli ékességöket, a hosszu haj és az arcz festése a férfiaknak van fentartva. Több nejü életet élnek és az a férfi méltóságának és lustaságának egyik emeltyüje. Mindent a nő végez, a férfi csak lustálkodik és parancsol.

A mily igénytelenek a mocskos indiánok külsejökben, ép oly kevés igényüek a táplálkozásban. Nemzeti és legkedvesebb eledelük a *csicsa*, mely nem egyéb mint czukornád és kukoriczából készült kásaféle főzelék, édes, émelygős izzel. Ezenkivül leginkább nyers gyümölcscsel, banánnal, kokuszszal és kakaóval táplálkoznak. A sót nem ismerik háztartásukban, még a husételeket is sótalanul, inkább édes izüen fogyasztják.

Vallásuk nagyon kezdetleges természetimádás. Az isten iránti hit csak nagyon homályos sejtelem alapján nyilvánul. Hisznek a lélekvándorlást, melyből kifolyólag igen sok babonás és furcsábbnál furcsább szokás él közöttük. Két ünnepélyük van, mindig alkalmi és inkább családi jelleggel. Az egyik a fölserdült leány ünnepe, mely alkalommal az eladó leányt az orrgyürüvel diszitik fel. A másik ünnepet a házfelavatás ünnepének lehet nevezni. Akkor tartják azt, midőn az egész törzs közreműködése mellett épitett ház elkészült és lakhatóvá tétetett. Ilyenkor nagy áldomást ad a ház ura, melyen a háznál készült édes szeszes itallal szolgálnak az egybehivott vendégeknek, kik hangos zenével és rikácsolással fogyasztják el azt. Holdvilágos éjeken sajátságos jellegü, bús dallamokat adnak elő fuvolaszóval kisérve. A halottakat czölöpökre épitett és elzárt kamarákba temetik, hol a halott függőágyon nyugszik. A halott ágya mellé teszik a fegyvereket, kedves tárgyait és egy tál csicsát is tesznek mellé, hogy a halott éhséget ne szenvedjen. A csicsát időről időre fölfrissitik.

Helységeik nagyon egyszerüek és leginkább nádból készült kunyhókból állanak. A vidéken mindenütt találhatni valami rendkivül szép jelleget. Majd a felföld változatos panorámája, majd a tengerre nyiló fensik gyönyörü látképe, majd megint a Kordilleráknak égig nyuló csucsai varázsolják el a szemlélőt. 1856. óta vasut is jár már e vidéken az Atlanti-Oczeeántól a Csöndes-tengerig; de ezért a vidék őslakói nem tesznek egyetlen lépést a haladás felé.

Az itt ismertetett állapotok közül bizonyára sokat meg fog változtatni a földszoros tervezett átvágása, melynek tervéről tüzetesebben megemlékeztünk a Vasárnapi Ujság mult évi 23-ik számában.

*

A képünkön föltüntetett *Panama* városa a panamai öböl északi részén s a Colontól (Aspinwall) jövő Pacific-vasut déli végén fekszik, forró és egészségtelen vidéken, egy dombláncolat aljában. A város felső és alsó részre oszlik s a nagy számmal és romban levő templomok, klastromok, roskadozó bástyák, melyek hegyes szigetekkel vannak környezve, különösen a tengerről tekintve festői kinézést nyujtanak a városnak. A városban székel egy katholikus püspök, van régi székesegyháza, azonkivül székhelye államhivataloknak; van posta- és vámháza, de kevés ipara, mert az ugynevezett Panama-kalapok pálmarostból stb., Dél-Amerikából kerülnek ide. Annál fontosabb kereskedése, mely leginkább átviteli s idegeneknek, jobbára észak-amerikaiaknak, kezében összpontosul, kik a lakosságnak is legnagyobb részét képezik. Panamának 18—20,000 lakosa van s legfontosabb kereskedő városa Amerika nyugati részének. A kikötő szabad 1849 óta, de a hajók azért — az alacsony part miatt — csak 2 kilométernyire köthetnek ki.

A másik város képünkön *Chagres*, a hasonnevü folyó torkolatánál fekszik a Panama államban. Vidéke egészségtelen. Van kastélya, mely magas sziklán fekszik. 1000-re menő lakói jobbára négerek és keverék fajuak. A város egy ideig az északi partvidéknek legfőbb állomása volt, számos gőz- és vitorláshajó fordult meg kikötőjében; a panamai vasut megnyitása óta azonban elvesztette jelentőségét.

Nicaragua egyike Közép-Amerika öt köztársaságának. Lakóinak száma 250—300 ezer lélekre megy, kiknek egy harmada indián, egy hatoda mulatt és fekete, a többiek vegyes fajuak és fehérek. Hegyes és regényes ország, mely sok természeti kincscsel és szépséggel van megáldva. Van 2100 méter magas vulkánja, a Momotomba és egy másik Cosiguina, mely 1160 méter magas. Nicaragua sokat fáradozott és sok ellenséget is szerzett magának az által, hogy a tengerközi csatornát az ő területén készitsék, de ettől, mint tudjuk, elesett. E miatti czivódásának egyik eredménye az is, hogy a többi négy köztársaság által 1872-ben tervezett unióba nem lépett be.

Végül *Colon-Aspinwall* városát, a panamai államnak e kis helységét tünteti föl egyik képünk. Manzanilla szigetén, igen egészségtelen vidéken fekszik. 1852-ben épült azon alkalommal, midőn a Panama földszoros vasutját épitették, mely innen indul ki. A város nevét Aspinwall nevü new-yorki kereskedőtől kapta, ki a legfőbb vállalkozó volt. Kikötője biztos és gőzhajókkal van összeköttetésben New-York, Nyugat-India, Franczia- és Angolországgal. Lakóinak számát 1869-ben 4000-re tették, kik kevés fejér embereken kivül leginkább négerek és mulattok.

A Mahmal visszatérése Mekkából.

Az igazhivő muzulmán életében legalább egyszer elzarándokol a próféta szent városába, Mekkába, hogy az áhitat adóját lerója a Kába kövénél, mely a próféta sirját jelöli. Koronkint a hivő zarándokok száma roppant nagyra nő s a krónikákban föl van jegyezve, hogy Szulejman szultán az Ommajádák családjából 900 tevén szállittatá csupán podgyászát e zarándok-utra, s ama karaván, mely a XIII. században az utolsó abbasszida khalifa alatt látogatta meg Mekkát, 120,000 tevét számlált.

Ma már többnyire hajó szállitja a zarándokokat a Vöröstenger partjára s Egyiptomból és Szyriából évenkint két nagy karaván indul a próféta sirjához.

Képünk egy Mekkából immár visszatérő ily karaván mutat: a *Mahmal bevonulását Kairóba*, Egyiptom fővárosába. Mahmal vagy mahmil átalán «teherhordó állatot» jelent, itt azonban egy emelkedett faalkotmányt kell érteni alatta, egy gulaszerü csucsban végződő szekrényt, biborral, selyemmel boritva s földiszitve strucztollakkal. A kelme hol vörös, hol zöld (a próféta szine) s tele van arany föliratokkal. A szekrény előrészén Mekka jelvényei láthatók, a négy sarkon és középen levő tornyocskák körte-alaku aranyozott ezüst gömböket viselnek, mindegyiknek tetején egy-egy kis félholddal. A szekrény egy kiválasztott pompás teve hátához van erősitve, mely szintén el van boritva aranyozott czafrangokkal s szintén «mahmil»-ek nevezetik. A szekrényben nincs egyéb egy szent imádságos könyvnél. Utközben kivetkeztetik a szekrényt drága burkából, az ezüst golyókat fölcserélik rézgömbökkel s az egész szekrényt áthelyezik az első teve hátára, melylyel találkoznak.

Az első ily Mahmalt Daher Beybar egyiptomi szultán küldte Mekkába a hedzsira 670-ik évében (Kr. u. 1271-ben), s e szokás azóta fönmaradt. Azelőtt majd minden mohamedán uralkodó küldött ily Mahmalt; most már csak Egyiptomból és Szyriából érkezik egy-egy.

Egy kis irodalmi nyegleség a század elejéről.

Az egész, miről szólni akarok, egy rövid levéltöredék, mely különös uton jutott birtokomba s mely igen érdekes egykori irodalomtörténeti személyek körül forog.

Mint irodalmunk történetének ismerői tudják, Cserey Farkas erdélyi magasabb kormányhivatalnok, mint irodalombarát s maga is iró (de nem a történész), sürü levelezésben állott Kazinczy Ferenczczel.

E férfiunak szilágysági jószágai, névszerint krasznai udvarháza, a gróf Czirákyak birtokába jutott, a megboldogultnak könyvtári helyiségével együtt; de a könyvtárhoz a grófi család nem tartott jogot, sőt a meghalt családjának tagjait több mint egy fél századon keresztül többször sürgették a könyvtár átvételére sikertelenül.

Igy a könyvtár mondhatni «res nullius»-szá változott; ugy hogy midőn én a 60-as évek egyikén a jószág derék bérlőjénél, Lázár József urnál időztem, féltréfásan azt mondotta, hogy vitessem el — ő nekem adja, mert a könyvtárnak nincs gazdája és senki sem akarja elvitetni,

— Ugy hát magam megyek.

Nem lehetett ellentállani.

Bibi-Gár felé irányoztuk tehát lépteinket mi is. E kastélyt szépen rendezett s gyönyörü fákkal beültetett kert előzi meg.

Ennek közepén nyolczszögü épület emelkedik, gót styilben. Csarnok gyanánt, mint egy nagy mauzoleum, veszi körül azt a kutat, melynek nyilása most kő-épitménynyel van elzárva. Ez egy széles talapzat, lépcsőzetesen emelkedve

NYOLCZSZÖGÜ ÉPÜLET, GÓT STYLBEN.

s tetején egy szépen faragott szobor, a könyörület angyalát ábrázolva, Marochetti művészi vésőjének egyik utolsó műve.

E műemléket ide Lord Canning, az 1857-ki szipojlázadáskor Kelet-India kormányzója, emeltette Jule mérnökkari tábornok rajza szerint, s maga fizette annak összes költségeit is.

Ez emlék, s az alatta rejlő kut előtt, melybe a két nő, a Nána Sáhib mészárosai által összemarczangolva, de talán még élve dobatott

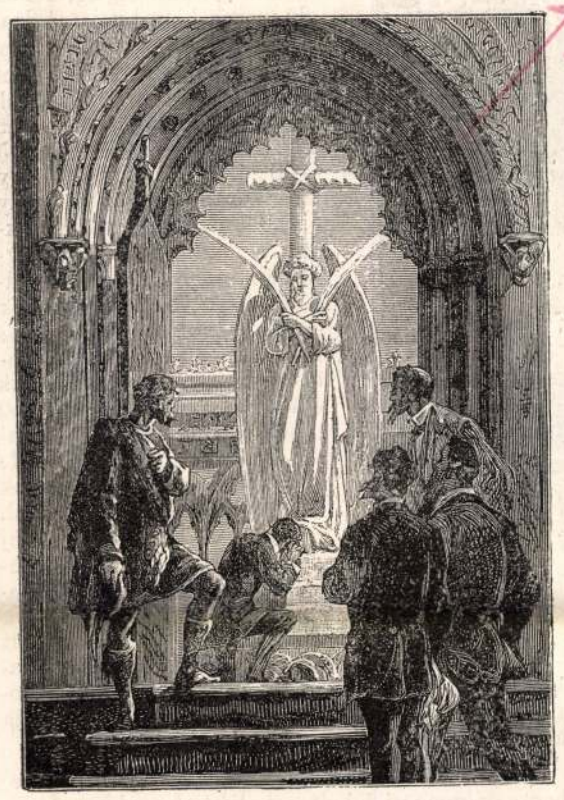

A MÁRVÁNY-EMLÉK LÉPCSŐJÉRE LEBORULT.

be, a többi áldozatokkal együtt, — Munro ezredes nem tartóztathatta vissza többé könnyeit. Térdre esett s a márványemlék lépcsőjére leborult.

Mellette állt Mac-Neil, hű őrmestere, s mellére nyomott kézzel sirt és imádkozott.

Tört szivvel némultunk el mindnyájan, nem tudva mondani semmit e vigasztalhatatlan bánat vigasztalására, s csak abban reménykedve, hogy Munro ezredes itt fogja el sirni szeme utolsó könyeit.

Ah, ha ő is az elsők közt lett volna, a királyi hadseregből, a kik Cawnpore-ba benyomultak, s a Bibi-Ghárban történt borzasztó mészárlás nyomait meglátták: talán azonnal szörnyet halt volna fájdalmában!

E jelenetről egy angol tiszt valóban borzalmas képet ad:

«Alig értünk Cawnpore-ba, mondja, ama szegény nők fölkeresésére siettünk, kiket a gyűlöletes Nána Sáhib kezei közt tudtunk, — de későn, mert megtudtuk, hogy már lemészároltattak. Iszonyu boszu-szomjtól sarkalva, s áthatva e szerencsétlen áldozatok által kiállott kinok érzetétől, különös és szilaj eszmék ébredtek bennünk. Bőszülten, majdnem őrjöngve szaladtunk a vértanuság szomoru szinhelyére. A megaludt vér, szétmarczangolt tagok, boriták a kis szoba padlóját, a hova be voltak zárva, s majdnem bokáig gázoltunk a vértócsában. Hosszu és selyemlágy hajfürtök, széttépett ruhadarabok, gyermek-czipőcskék, játékszerek hevertek szerteszét. A falak vérrel befecskendve, a borzasztó halálküzdelmek nyomait viselték. Egy kis imakönyvet vettem fel a földről, melynek első lapján e megható följegyzés volt olvasható: «Junius 27-én hoztak ide a hajóról... Julius 7-én a Nána foglyai.... Gyászos nap!»... De nem csak ennyi iszony várt itt ránk. Még borzalmasabb volt a mély kut látása, melynek szűk öblébe voltak bedobva s összezsufolva e gyöngéd lények összemarczangolt tagjai.»

Sir Edward Munro nem volt jelen, mikor Hawelock tábornok katonái a várost elfoglalták. Ő két nappal később érkezett e borzalmas vérontás után. S akkor már nem láthatott egyebet, mint a befödött kutat, mely a Nána Sahib kétszáz áldozatának névtelen sirjává lőn.

. . . . . .

Banksnak sikerült végre, az őrmester segitségével, erővel elvonszolni őt e gyászos helyről.

De Munro ezredes soha sem felejthette el azt a két szót, mit Havelock tábornoknak egy katonája, szuronya hegyével karczolt fel a kut kőpárkányára:

„*Remember Cawnpore!*“ (Emlékezzél Cawnpore-ra!)

(Folyt. követk.)

Visszaemlékezések a szabadságharczra.

MEZEI JÓZSEF jegyzeteiből összeállitotta BODON J.

VIII.

Szeben előtt és Szebenben.

(A székelyek ragaszkodása Bemhez. Muszkából lengyel. Székely kedélyesség. Dr. Suszter ur.)

Bem több izben nagyon elkeseredetten nyilatkozott a szebeniekről, kik ügyünknek a legdühösebb ellenségei voltak. E nyilatkozatai folytán seregünkben átalános volt a hiedelem, hogy ha beveszszük Szebent, kő kövön nem marad.

Mindnyájunkat meglepett tehát, midőn N.-Selyken (márczius 10.) napiparancsában keményen meghagyta az öreg, hogy Szeben bevétele esetére bántódása ne legyen senkinek. Volt a napiparancsnak egy kis humoros része is. «Ha valaki osztrák főtisztet találna elfogni, csak bocsássa szabadon minden teketória nélkül, mert nagyon meg vagyok velök elégedve.»

Menet közben nem egyszer megszólitott egy-egy székely fiu: «Itt van-e az öreg, tiszt ur?»

— Itt van fiam.

— No, ugy jó vagyunk, — felelte rá egész örömmel.

De ha azt mondta az ember, nincs itt, akkor szomoruan motyogta rá: «Az már baj!»

A székelyek ragaszkodása Bem iránt egész a babonás hitig emelkedett. Széltire beszélték egymás közt, hogyan ment keresztül az ágyúgolyó az öreg mellén és meg se mukkant rá. Hittel erősitgette nem egy székely, hogy ez szent igaz, ő a saját két szemével látta, épen mellette állt, mikor megtörtént.

Ezen a rajongáson nem csudálkozhatni egy cseppet sem. Az öreg gyakran mászkált a csatárláncokban, kedves székelyei közt. Jobbrabalra hullongtak a jó fiuk; tisztek, közemberek rimánkodtak neki, hogy menjen onnan, ne tegye ki magát a kész veszedelemnek, de ő ritkán tágitott. Pad falunál, mikor az ujját levágták, egypár puskagolyót rázott ki a zsebéből; összehajtogatott térképében akadtak fel. Azt a puskagolyót aztán a nép képzelődése ágyúgolyóvá dagasztotta s a mellén lövette keresztül, de ugy, hogy bálványozott vezérének a hajaszálla sem görbült meg bele.

Alkonyatra hajlott az idő, mikor Szeben alá érkeztünk. Huszáraink muszka előőrsökre bukkantak s nehányat el is fogtak közülök.

Szeben keritett város, jó vastag bástyája köröskörül meg van rakva tornyokkal; a bástyát pedig nehány ölnyi távolságban erős palizád övezte akkor.

A muszka haderő csatarendben várakozott ránk a város alatt. Bem sebtiben s rendkivül eszesen állitotta föl seregét. A két ujoncz székely zászlóaljat egyenként, óriási hosszu vonalban helyezte el a magaslatokon, még pedig háttal a város felé, hogy egyedüli fegyveröket: az ásót és kapát az ellenség ne láthassa. Az igy felállitott két zászlóalj legalább is hat zászlóaljnak látszhatott a bástyákról.

A csatát kozákok nyitották meg, de ezeket Bem iszonyu kartácstűzzel robbantotta vissza.

Azután a gyalogságot küldte szuronyrohamra, az ágyúkat pedig hátra rendelte egy völgybe. Mikor Bethlen Gergelynek már harmadik rohamát verték vissza a muszkák, Bethlen hátra üzent, hogy nem látnak. Sötét este borult a tájra s elfedett várost és küzdő sereget egyiránt. Az öreg két vetágyú t vitetett a város alá, ezek csakhamar gyujtottak, volt világosság. A lobogó lángok fényénél a Máriássyak és az Inczédy zászlóalj mentek ujabb rohamra; ők törték meg a muszkákat, ők robogtak be először a hosszu kapun. Rövid ideig tartó, de makacs utczai harcz után a muszkák és osztrákok kitakarodtak. Olyan sebbel-lobbal iramodtak ki a városból, hogy a főtisztek még a ruhájokat is ott hagyták.

A «ebédből» tehát vacsora lett; 10 óra tájban lett Szeben a mienk, de a mienk lett, a mint Segesváron megmondta az öreg.

Az óriási mennyiségü hadi- és élelmiszeren kivül itt találtuk azt a 16 ágyúnkat is, melyet Vizaknánál vesztettünk. Ezenkivül még 6 hosszu vaságyút, egészen sértetlenül. A császáriaknak nem volt idejök a szögezésre. Itt találtuk a Piskinél foglyul esett Aranyi huszárkapitányunkat is.

A pár száz muszka fogolyból az öreg csudálatosképen lengyel legiót alakitott. Csináltatott nekik négyszögü vörössipkát, más mundérbe bujtatta őket és ezután mellettünk verekedtek becsületesen.

Roppant jámbor, együgyü, alázatos ember volt valamennyi. Egy darabka szivarvégért, egy pofa bagóért kezet csókoltak az embernek s görnyedő alázatossággal hálálkodtak érte. Nem győztek eleget bámulni rajta, milyen barátságos nép ez a magyar; honvéd főtiszteink is milyen nyájasan el-elbeszélgetnek, el-eltréfálkoznak közembereikkel; fiamnak szólingatják őket s egy kulacsból isznak, egy bográcsból esznek gyakorta. A jó muszkáknak majd az álluk esett le a nagy csudálkozásban, olyan hallatlan dolognak látszott ez előttük. Az egyik félénken, körülkörültekintgetve beszélte el, mintha a kancsukától tartana, mennyire más élet foly az ő seregükben. Még a tábori papot is elég sürűn lerántják a husz körmiről s jó sort hegedülnek rajta a kancsukával. És mikor a tisztelendő ur feláll utána, oda megy a végrehajtó tiszt hozzá s kezet csókol a megbotozott szent atyának.

A másnapi hadi szemle ritka érdekes képet nyujtott a szemnek. Az örökké jókedvü székely fiuk megszedték magukat a városban ruhával; az egyiken osztrák tábornoki frakk s pofon ütött tábornoki kalap pompázott; a másik egy rengeteg köcsögkalapot nyomott a fejébe; a harmadik osztrák tüzérezredesi frakkban feszelgett mezitláb. Némelyik ugy segitett a csizmahiányon, hogy fénylő feketére subiczkolta a saját édes lábait. A rendesen komoly Bemet jobbizüen mosolyogni sohasem láttam, mint most, mikor végigment a székely ujonczok sorai előtt.

A hadi szemle után nehány tiszttársammal kilovagoltam a város alá, megtekinteni a csatatért. A palizádok tövében két elesett huszárra bukkantunk. Szép barna fiu volt mindakettő, ugy feküdtek ott, mintha csak aludnának. Aludtak is, de az örök álmot aludták.

A megszeppent szászok déltájban mentek hódolatukat jelenteni a magyar vezérnek. Bem először százezer forint hadi sarczot vetett a városra. Szeben tanácsa nyolczvanezret vitt késlekedve, mivel abban a jó hiszemben éltek, hogy a magyar sereg ott időzése pünkösdi királyság lesz. Puchner a hátuk mögött van, a Szebenből kivert erő még visszafordulhat, tehát huszonnégy óra alatt is megváltozhatik minden.

Bem átlátott a szitán s kétszázezer forintra szabta a sarczot. És ha huszonnégy óra alatt előtte nem lesz ez az összeg: feldulatja a várost. A pénzt előteremtették, melyet aztán Bem katonái közt osztatott fel. Két hónapi ingyen zsoldot kapott minden ember.

Különben a szászok nagyon alázatos képet vágtak a fanyar játékhoz. Földig hajlongva, édeskés mosolylyal köszöngették honvédtiszteinket az utczákon mindenfelé.

Dr. Suszter orvos ur, a legdühösebb magyarfaló, legjobban kitett magáért. Köcsögkalapjára elül is hátul is egy-egy rengeteg nemzeti szinü kokárdát tüzött, igy járkált Szeben utczáin jobbra-balra hajlongva, kalapját emelgetve a magyar tisztek előtt. Sokszor megmosolyogtuk a derék doktor urat.

Engem azonban legjobban érdekelt egész Szebenben a hires Bruckenthal-féle képtár. Meg is tekintettem mindjárt a legelső napok egyikén, de majd pórul jártam benne Két székely állt az ajtajában szuronyos fegyverrel s nem akartak bebocsátani. De én bementem. Még jóformán körül se nézelődhettem, mikor betoppan két huszár kivont karddal és kijelentik, hogy foglyuk vagyok.

— Miért? kérdeztem tőlük.

— Mert hadnagy ur meg akarja rabolni a képtárt.

— Édes barátim, mondják meg a parancsnokuknak, hogy én nem csak tüzértiszt, de festő is volnék. Ha valaki meg akarná lopni a képtárt, én magam akadályoznám meg benne legerősebben.

Később aztán kisült, hogy a két székely tulságos buzgóságából kerekedett az egész. — Különben legérdekesebb darabja a képtárnak Guidó Réni Szent Jeromos czimü festménye. Ez testvérek közt is megér 30 ezer forintot.

A hol szállva voltam, lakott egy özvegy asszony is 4—5 éves, kedves csevegő lánykájával. A szegény özvegy a zalathnai vérfürdőből menekült ide; férjét szeme láttára gyilkolták meg az oláhok. Mély fájdalomtól vérző szivvel, megindító könyhullatások közt beszélt el egyet-

KOSSUTH LAKÁSA GENUÁBAN 1859-BEN.

mást az iszonyu eseményekből. Mikor elhallgatott, a kis lányka sugva mondta nekem:

— Engem is meggyilkoltak kedves katona bácsi, nézze csak, és fényes szőke fejét lehajtotta az ölembe. Jókora nagyságu lándzsacsapás sebhelye volt a kis lányka fején.

Én kaptam megbizást, hogy a bástyákat járjam be, irjam össze, hol mi van, s tegyek jelentést róla. Ekkor láttam, mily roppant mennyiségü hadiszert halmoztak itt rakásra a császáriak. Az egyik épületben több hordó salétromra, kén, czinderes töltényre bukkantam. A másik tömve volt lószerszámokkal és nyergekkel. Egy nagy, gömbölyü torony közepén 50 hordó vagyis 200 mázsa puskapor állott gulákba rakva. Önkéntelenül ötlött eszembe a gondolat: ha most valaki egy égő gyufát dobna ez iszonyu erő közé. Brrr! Egy négyszögü, tágas épületben tömérdek szalonna hevert. Az apácza-zárda kertjében szintén volt egy kisebbnemü torony. Becsengettem. Vonakodva nyitottak ajtót s lejött a főnöknő is. Egy csinos fehérképü ujoncz apácza fülig pirultan szaladt fel előttem a torony meredek lépcsőjén; kezét idegesen széttárva kiáltotta le: «Nincsen itt kérem semmi.» Valóban nem is volt nehány zsupszalmán kivül semmi más.

Mikor az elkészült jelentést fölvittem Müller tüzérparancsnokhoz, elszörnyüködve mondá, hogy az 50 hordó puskaport okvetlen meg kell semmisiteni. Nehány tüzért vettem magamhoz, a hordók fenekét beverettem s valamennyit bezudittattam a bástya alatt folydogáló patakba. Koromfeketére festette a vizet hosszu vonalon.

Harmadnap jelentést tettem róla Müllernek s ő már ekkor sajnálkozott rajta. (Folyt. köv.)

Egyveleg.

A mehádiai csepkőbarlang. A mehádiai Domogled hegyben fölfedezett barlang nyomához egy oláh nyelven irt régi levél vezetett, melyben pontosan le van irva e barlang fekvése, meg az is, hogy ott sok arany van elásva. A barlangot meg is találták, de az aranyat nem. Egy ott idéző bécsi mérnök, Jeschek vezetése alatt aztán egy nagy társaság is meglátogatta a barlangot. A bemenet kényelmes, a talaj kissé lejtős az első barlang közepéig, a mely már egy cseppkőből képezett óriási terem. Azontul csak a legnagyobb fáradsággal lehet tovább haladni a meredek sziklákon, egész a barlang végeig, hol az oly magas, hogy tetejét fáklyafénynél alig láthatni. Itt roppant akna nyilik, akkora, mint egy nagy terem s egy szükebb mellékakna. E szükebb aknán 12 ember lebocsátkozván, 25—30 ölnyi mélységben egy másik barlangot találtak, mely a felső alatt keresztben fekszik. E második barlang a legcsodálatosabb csepkőképződményekkel van tele, melyek erősebb érintésre haranghoz hasonló hangot adnak. Marha- és szarvas-csontokat találtak e helyen. Innét két szük, de 50 öl mély akna visz egy harmadik barlangba, mely kisebb, de 100 öllel mélyebben fekszik a legfelső barlang szájánál. Cseppkő itt már nincs, a talaj agyagos, és nedves, de a levegő tiszta, sőt légvonat is tapasztalható, valamint a másik kettőben is. Jeschek a talált csontokból több érdekes darabot felszedett. Közelébb a temesvári természettudományi társulat tudományosan is megvizsgáltatja a barlangot.

* **Óriási üstököst** láttak februárban Ausztráliában a délnyugoti égboltozat alján oly módon, hogy csak a 25 fok hosszuságu fark volt látható. A láthatárral 50—80 foknyi szegletet képezett. Naplenyugtakor az óriási fénytömeg gyönyörü látványt nyujtott az ottlakóknak. Utjának irányát még nem sikerült megállapitani.

* **A különböző köztársasági kormányok** történetének emlékére Párisban a Place du Carrousel nevü téren óriási emlékszobrot akarnak fölállitani. Az emlékszobor négy sarkát az első köztársaság négy hires hadvezére — Kleber, Hoche, Marceau és Dessaix — lovagszobrai foglalnák el.

Zsenge virágok
Nyilnak a réten,
Merre tekintek, telve az ut —
Néha megállok
És le-letépem,
Fonva belőlök szép koszorut.

Tiszta az égbolt
— Illatos, üde —
Biboros ágyból kél fel a nap.
Oh, milyen rég volt,
Hogy elmerülve
Néztem a fénylő napsugarat!
Jőjetek régi
Gyermeteg álmok,
Jőjetek, — ujra nyitva az ut —
Szedjük a réti
Tarka virágot
S fonjunk belőle szép koszorut.

S ujra föléled
Künn, a szabadban
— Rég szunyadoz bár — képzeletem,
Mely, ha felébredt,
Mind szabadabban
Mind magasabban szárnyal vélem — —
Oh, milyen üdv ez,
Hogyha az álmok
Tünde honába vész el az ut —
Szép aranyut az,
Rajta virágok . . .
Képzetem sző ott dalkoszorut!

Bánfalvy Lajos.

Visszaemlékezések a szabadságharczra.

MEZEI JÓZSEF jegyzeteiből összeállitotta BODON J.

VII.

Czecz, Zsurmay és a szász menyecske.

Ugyanilyen vesződséggel huzódtunk Medgyes felé is, hegyeken keresztül, irgalmatlan rossz utakon.

Én a magam ágyúit már levezettem a völgybe, mikor Czecz ezredes rám támad, miért nem vitetem le az ágyúkat. S ezzel végzi: «Ön el van bocsátva.»

Szólnom természetesen nem lehetett, tiltotta a katonai régula, habár teljesen ártatlan voltam is.

15-én értünk be Medgyesre, ágyúinkat felállitottuk a piaczon s vártam a történendőket.

Másnap csakugyan hivat Czecz s megyek erősen szurkolva.

— Hallom, hogy ön csinosan fest, hát fessen le engem is.

Igy már jól vagyunk, gondoltam magamban és örömmel nyilatkoztattam ki készségemet, ha festéket kaphatok a városban, mivel összes festőszerem Vizaknánál maradt. Nyakamba vettem a várost, és kaptam festéket s nehány nap mulva az arczkép elkészült.

Czecz jeles katona volt, később tábornokká lett s Bem nevezte ki Szeben parancsnokává. Itt érte az a szerencsétlenség, mely miatt többé nem vehetett részt a hadjáratban. Séta-lovaglás alkalmával paripája elbukott s a derék tábornok lábát törte.

Medgyesen sokáig vesztegeltünk, tehát volt időm a festegetéshez. Elkészitettem a Maróthi János huszárkapitány arczképét, meg a Zágonyi Károly huszárhadnagyét, de csak rajzban. Az a Zágonyi volt ez, a ki később az észak-amerikai szabadságharczban az egész világ figyelmét magára vonta vitézségével. Amerikai és európai nagy lapok hozták az arczképét és életrajzát* s átalában igen nagy zajt ütött, hirneves katonává lett.

* A derék katonáról a «Vasárnapi Ujság»-ban is jelent meg kép az 1862. évi folyam 5-ik számában.

Egy előkelő szásznál voltam szálláson. Felesége, egy tűzről pattant, igen csinos fiatal menyecske addig nézegette rajzaimat, mig magának is kedve kerekedett a lerajzoltatáshoz. Belefogtam s nagyjából már el is készült az arczkép, mikor riadóra verték a dobokat. Ott maradt a csinos menyecske is, félig-meddig lerajzolt képe is.

Tiz év multával a nagy-bányai postán egy csomagot s mellette levelet kapok. A csomagból nem kis meglepetésemre a medgyesi menyecske arczképe kerül ki; a levélben pedig arra kér, fejezném be az arczképét. Ekkor fejeztem be, a mit Puchner tiz évvel azelőtt, márczius 2-án, félbeszakitott.

Nagy erővel törtek ránk a császáriak. A mint csatarendben kivonultunk a városból, egymásután bontakoztak ki a távolban az osztrák zászlóaljak. A mieink csatárlánczokban mentek eléjökbe. Ágyúinkat egy domb élén állitottuk fel; a császáriak szintén egy domb hátán helyezték el a magokét velünk szemben.

Volt egy Schwarz nevü jeles tüzérkapláron. Mivel többi ágyúink már javában dörögtek, mondom neki, hogy lőjjön már ő is. Csak egy pillanatnyi időt kért, azután rágyujtott s a három első lövéssel három osztrák ágyút szerelt le nyomban. Áthallottuk az összetört ágyúkerekek recscsenését és láttuk, hogyan czipelik ki a csatavonalból nyomorékká tett ágyúikat.

A derék Nagy Károly itt kapott sebet a lábán. Bem épen arra ment, mikor e kedvenczét hátra vezették a honvédek és nyájasan integetett felé.

Itt hallottuk azt is, hogy Puchner irgalom nélkül agyon lövet minden magyar foglyot. Ez a hir tette oly makacscsá a medgyesi csatát; honvédeink háromszor egymásután foglalták el a csárdát áldáz szuronyrohammal. Nem akart foglyul esni egy sem, inkább küzdött utolsó lehelletéig.

De a mienk is lett a győzelem; Puchner ujra futott Bem előtt; hirtelenében meg se tudnám mondani, hányadik diadala volt már ez Bemnek, a rövid három hó alatt.

A városban legelőször is Nagy Károlyt látogattam meg. Nyugodtan szivarozgatva ült az ágya szélén s maga borogatta a sebét jéggel.

A másnapi csatában egy ágyúgolyó szele a kis hetes számu, 14 éves tüzérgyerekünket csapta a földhöz, a mint táskájában hozta volna a töltényt hozzánk. Azt hittem, vége van, de pár másodpercz mulva felugrik, körültekint, megvakargatja a hátát és vigan szalad táskájával előre.

Volt köztünk két cseh tüzér is; ezek kezdték meg a hátrálást parancs nélkül. Mi azt hittük, parancsszóra tették, tehát szintén vezetni kezdtük ágyúinkat visszafelé. Segesváron Bem el is rendelte a vizsgálatot ellenök, de valamiképen elsimult az egész dolog.

Négy órai kemény harcz után huzódtunk vissza Erzsébetvárosba, hol egy sajnos esemény fordult elő, mely Bem rendkivüli szigorát jellemzi.

A Vilmos-huszárok szemben voltak felállitva a Kóburg-huszárokkal. Ezeknek egyik hadnagya jóformán be volt csipve s mindenáron rendelkezni akart a Vilmosokkal is, kiknek parancsnoka történetesen távol volt. Azok rá sem hederitettek, a hadnagy kardot rántott és Bán nevü őrmesterüket ütlegelni kezdte. Az őrmester is kardot ránt s egy közhuszár segedelmével jól elpáholták a garázda hadnagyot.

Bem rögtön elfogatta mind a két huszárt s halálra itélte. A Vilmosok vitéz őrnagya, Zsurmay kérve kérte az öreget, változtassa meg itéletét, mert halált valóban nem érdemelnek tettükért. Bem hajthatatlan maradt. Zsurmay azt mondta, leteszi a kardját, az öreg azt felelte rá: «Sajnálni fogom rendkivül, mert hiányát megérzem, de a két embernek meg kell halni.» És Segesváron főbe is lövette mind a kettőt.

Zsurmay letette a kardját s átment Magyarországba, hol ezredességig vitte. A hatvanas évek végén halt meg ez a derék lengyel-magyar hirtelen halállal a Duna-fürdőben.

Nem győztünk eleget bámulni, mikor az öreg Segesváron nyakra-főre elkezdte hányatni a sánczokat. Azért bámultunk, mert Erzsébetváros felől Segesvárt maga a természet megerősitette hatalmasan. Csupa dombhalom az egész és ő még az egyik domb tetején is sánczot hányatott. A munka éjjel-nappal folyt szakadatlanul; a tavaszi éjszakákat a fáklyák pirosas fénye világitotta meg. Az öreg sűrün ki-kinézett a munkához s mindannyiszor főbelövetéssel fenyegette a vezető tisztet, ha a következő napra el nem készülnek vele. Ép jókor érkezett a két ujoncz székely zászlóalj. Fegyverök nem volt; ásóval, kapával fegyverezték fel őket.

A hű szászok természetesen tüstént befujták Szebenben, mit csinál a mi öregünk Segesváron. Bem nem törődött vele semmit. Sőt most talán jó néven is vette a befujást, mert a mint később láttuk, ez a sánczhányás vezette félre Puchnert. Látta ugyanis, hogy most már Erzsébetváros felől bajos volna Bemet megtámadni; sokkal jobb lesz, ha a hátába kerül, hol nem védi se domb, se sáncz.

Bethlen Gergely hozta hirül 9-én éjjel, miben mesterkedik Puchner. Az öreg rendkivül megörült a hirnek; Puchner fel volt ültetve szépen. «Holnapután Szebenben ebédelünk» — mondta Bem.

10-én már Medgyesen voltunk, hol két század vasasra bukkantak előőrseink. A Vilmoshuszárok egy százada csapott össze velök s dühös viadal után a vasasok foglyul estek. De a Vilmosok kapitányát, Lehoczkyt ugy összevagdalták, hogy többé nem vehetett részt a hadjáratban.

(Folyt. követk.)

Japáni nők.

Kevéssel több két évtizedénél, hogy Japán, «a fölkelő nap országa» a nyugat előtt is megnyilt s megszünt ismeretlen mesevilág lenni. Lapunk is sokszor foglalkozott e szélső keleti szigetországgal, népeivel, kifejlett kulturájával. Csak a lakosság szebb és talán jobb része maradt sokkal ismeretlenebb Európa előtt, ismeretlenebb még a khinai asszonyoknál is.

Pedig a ki arra felé utazott, mind elismeri, hogy a japáni nők kelet legszebb leányai, bár az európai izlés első pillanatra talán ellenkező itéletre hajlandó. Kissé szokni kell az európai fiziognomiától egészen elütő vonásokhoz és arczkifejezéshez, de ha ezt megszoktuk, azoknak adunk igazat, kik a japáni nőket szépeknek találják.

A japáni nő, — irja a keletázsiai osztrák-magyar expedició egy Japánban is megfordult magyar tagja, — termetre alacsony; kiálló arczcsontjai, pisze orra, ferde szeme, keskeny, fölfelé hajló fekete szemöldökei azonnal elárulják mongol eredetét. De egyszer megszokva a typus jellegzetes sajátságait, ugy találjuk, hogy minél mandolább alaku a szem, minél élesebb a szemöldök: a mongol női arcz annál finomabb s annál kellemesebb benyomást gyakorol a nézőre. De oly szépségei is vannak a japáni nőknek, melyekért megirigyelhetné bármely európai delnő. Sürün omlik le a hosszu fekete haj vállaikon s nincs szükségök vendéghajra, hogy gazdagon ékesitse fejöket, mikor föltornyozzák s tőralaku hosszu tűvel megtüzik. A finom karok, az apró kezek, a mindig látható piczinyke láb, — mely nincs elnyomoritva, mint a khinai nőknél, de alig nagyobb, mint nálunk egy gyermeké, — mutatják a faj nemes voltát. Szobában a gyékény-szőnyegeken czipő nélkül haris-

*

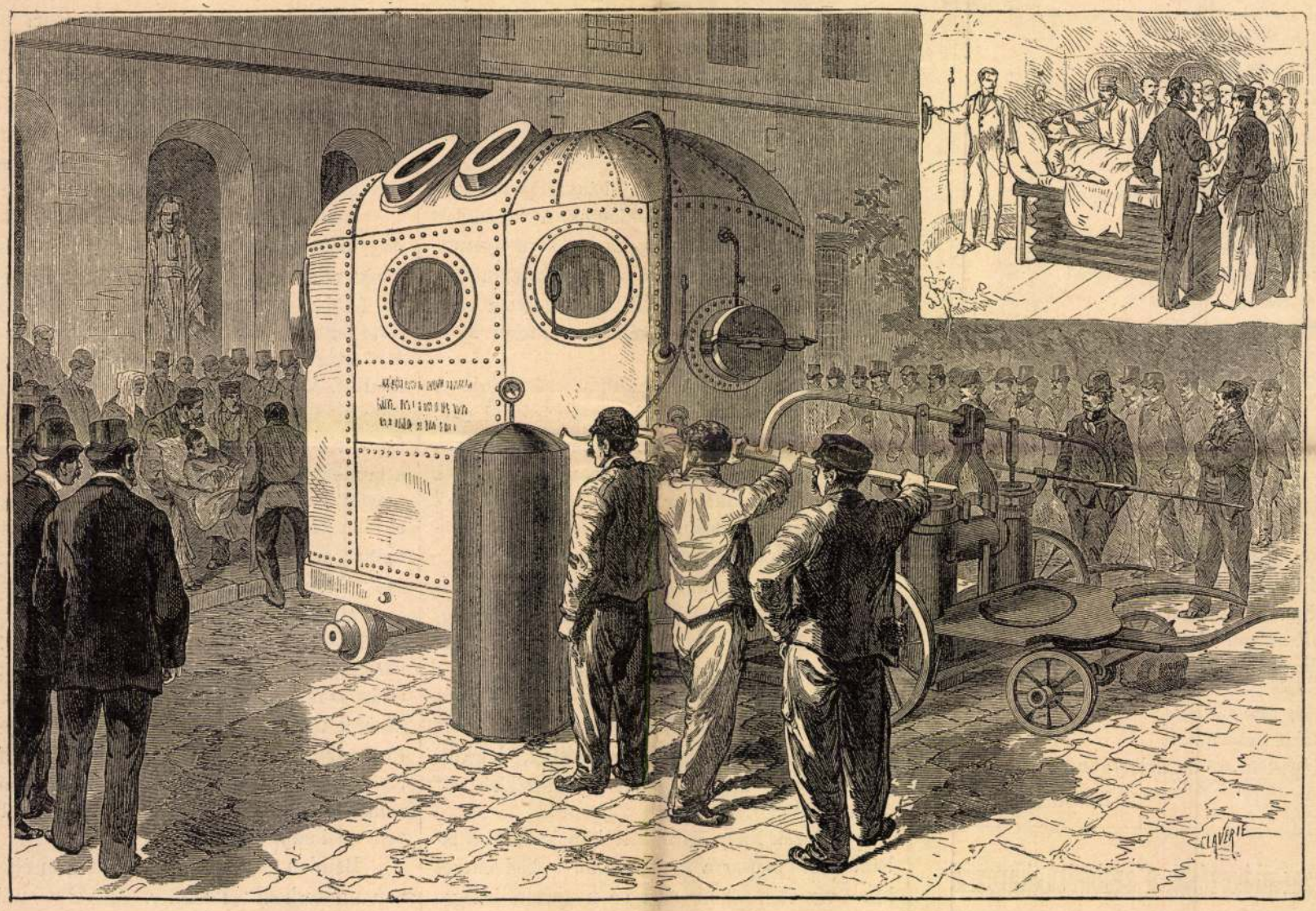

ORVOSI MÜTÉTEK SÜRITETT GÁZKOKAL.

A „HASSZÖB“ (ALGIRI MESEMONDÓ). — BOULANGER KÉPE.

adni, nehogy esetleg Bécs kezére jussanak azok. De ő azért marad elmélete mellett s nem alkuszik. E hajthatlanság örökre biztositja neki a kiváló érdekességet, de alig biztositja az államférfiui szerepet.

Teleszky István (született 1836. április 4-én Szatmárt). «Sok» ember. Doktor juris utriusque. Ügyvéd. Kodifikátor. Országgyülési képviselő. Tagja az államvizsgálati bizottságnak. Egy szóval a képviselőház legszorgalmasabb tagjainak egyike.

A régi balközéphez tartozott s mielőtt képviselőnek megválasztották, már akkor e párt vidéki notabilitásai közé számittatott. 1872-ben az átalános választásoknál már képviselőjelölt volt. Békésben-e, Csanádban-e, nem emlékezünk rá bizonyosan, de arra emlékezünk, hogy hamis ellenfelei ezt a furcsa kortesverset csinálták ellene: «Teleszky hej, Teleszky — nálunk te nem telelsz ki!» Ez buktatta meg akkor, de nem hosszu időre. A következő évben 1873-ban Győrffy Gyula visszalépése folytán megürülvén a nagyváradi kerület, képviselővé választatott. Ettől fogva most már harmadik országgyülésen képviseli e kerületet. 1875-ben a fuzió aranynapjaiban simán ment választása, de 1878-ban a szintén nagyváradi származásu Szilágyi Dezsővel ütközött s az első választásnál mindketten egyenlő számu szavazatokat kaptak. Csakis a második választásnál sikerült nehány szóval győznie.

Alacsony termet, sűrű szemöldök, vastag bajusz, mindig komoly, kissé fátyolozott, mélázó szemekkel, rokonszenves hang és hanghordozás. Szeret azzal dicsekedni, hogy ő nem politikus, a politikához nem ért, ő csak jogász. Ha e dicsekedésben a szerénységet és igazságot mérlegre tennők: bizony egyik alig nyomná le a másikat. Mikor balközépi volt: akkor szeretett jó lábon állani a Deákpárttal; most a mikor kormánypárti: szeret jó lábon állani az ellenzékkel. Czélját meglehetősen el is érte, de csak azért, mert a nagy politikai kérdésekbe nem szokott beleszólni, maradt annál a tárgynál, melyben szakember.

Elismeréssel jegyezzük ezt meg. Ha a törvényhozásban minden ember csak ahhoz a tárgyhoz szólana, melyhez valósággal ért: akkor bizony negyven-ötven embernél több alig tartana beszédet éveken át, de azért a parlament tekintélye valószinüleg magasabban állana, mint most.

Teleszky most az igazságügyminiszteriumnak házi kodifikátora, Pauler Tivadar miniszternek spiritus familiárisa. Ilyenné kezdett már válni akkor, mikor még Pauler deákpárti miniszter volt a Bittó-kabinetben. Már akkor kapott meghivást az öröklés körüli eljárásról szóló törvényjavaslat elkészitésére. Azóta mind Paulernek, mind Perczel Béla volt miniszternek sok törvényjavaslatot csinált, nehány azok közül törvénynyé is vált. Legujabb és legnagyobb műve a polgári perrendtartás reformjáról szól. A javaslat már kész s ki is van osztva a képviselő urak között. Jogászkörök, belül s kivül a parlamenten, egyaránt ostromolják e javaslatot, miután az még mindig a régi irásbeliség elavult princzipiumán nyugszik. Akár bukik, akár nem bukik e javaslat: annyi bizonyos, hogy ez országgyülésen törvény már nem lesz belőle.

Szónoklata a felvilágositó, meggyőzni törekvő, szakszerü érvekkel harczoló, hatást elő nem idéző, élczet s szenvedélyt nélkülöző, de figyelemmel hallgatott szónoklatok közé tartozik.

Gulner Gyula (szül. Vaálban, Fehérm., 1843.). Fiatal ember és ifju politikus, noha most már a harmadik országgyülésnek tagja. Pestvármegyében mint nagyon fiatal ember, közhivatalban kezdte a politikai pályát. Jegyzője volt a vármegyének s tolla, tehetsége és nem közönséges miveltsége magára vonta Nyáry Pál figyelmét is, a ki pedig az ifju emberekbe nem könnyen szeretett belé.

Pestvármegye Nyáry Pál vezérlete, gróf Keglevich Béla népszerüsége s a Halász-család nagy befolyása alatt mindjárt 1867-ben és 1868-ban ellenzéki vármegye lett az uj, alkotmányos állapottal szemben. Pest, Bihar, Heves, Komárom, Somogy: ez öt nagy vármegye állt az 1869-iki heves választásoknál az országos ellenzék élén. Pest a balközéphez csatlakozott és sem a főispán, sem a kalocsai érsek, sem a váczi püspök, sem a szelid gróf Teleki Sándor nem voltak képesek a vármegyét az ellenzékiségben megrenditeni. E vármegye mondá ki Nyáry Pál inditványára, hogy a megye a miniszteriummal szemközt koordinált hatalom s bár e nézet sem a 48-iki hagyományokkal, sem a parlamenti többség nézetével nem egyezett meg: mindamellett, mig Nyáry Pál élt, a megye tényleg hatalmas küzdelmet folytatott a deákpárti kormányokkal, mintha csakugyan egyenrangu hatalom lett volna a parlamentáris kormánynyal szemközt.

E légkörben növekedett, e politikai küzdelemben edződött meg Gulner Gyula politikai gondolkozása. Már mint jegyző részt vett a megyei vitákban s korához képest szokatlan nyugalma és tárgyilagossága, rögtönző képessége, nagy szorgalma s szelid, passziv egyénisége biztositák neki a megyei közönség rokonszenvét. Igy lőn 1872-ben megválasztva képviselőnek.

A balközép ekkor nehány fiatal erőt nyert. Gulner, Horánszky, Nagy György, Vécsey Tamás, Huszár Imre, Ugron Gábor, Csávolszky Lajos s még nehányan: ezek képezték a balközép ifju gárdáját. Huszár, Ugron, Csávolszky — egyik jobbra, másik balra elhagyogatták a balközépet, s azok közt, a kik megmaradtak mindvégig: Gulner szerzett legjelentékenyebb, noha azért nem elsőrangu parlamenti pozicziót. A fuzió őt is a kormánypártra csempészte át s az 1875-iki országgyülésen jegyzői tollat is adott kezébe, de ő már 1876 májusban elszakadt a kormánypárttól s a független szabadelvü pártnak lett b. Simonyi Lajos vezérlete mellett kiváló tagja. Az 1878-iki országgyülésre mint az egyesült ellenzék tagja jött fel s bár nyiltan nem igen szerepel: a pártnak közigazgatási programm-kérdésében ő képviselé legerélyesebben a megyei önkormányzat fentartásának elvét.

Középtermet, komoly arcz. Ritkán van jókedve és ritkán haragszik. Beszéde se ismeri sem a szenvedély lángolását, sem a pathosz föllengését, sem a gúnynak és élcznek pattogásait. Beszéde egyszerü, nyugodt, tárgyilagos, meglátszik rajta, hogy mint köztisztviselő, konkrét kérdések előadása és vitatása közben tanulta a politikát. Nagy politikus sohasem lesz belőle, de minden párt nyereségnek tartja, melyhez tartozik.

Visszaemlékezések a szabadságharczra.

MEZEI JÓZSEF jegyzeteiből összeállitotta BODON J.

VI.

A piskii hidnál.

(Kemény Farkas meg a székely góbé. Az elesett testvér. Nagy Pista a jég közt. A Bianchiak árulása. A halott keze.)

Mig a Bem ellőtt ujját Szigeti orvos Pad faluban levágta, addig mi csendeskén haladtunk tovább. Utunk balra kanyarodott egy hegy lábánál, mely Piskit egészen elzárta előlünk. Csak mikor a hegy végső csücskihez értünk, tünedezett elő a kis falu, melyhez az erdélyi hadjáratoknak egy fényes lapja füződik. Jobbra a Maros kanyarog a szép siklapályon, hátterében a magas sziklára épült Déva vára szürkéllett a derült februári napon.

A falu alatt folydogál a Sztrigy, ezen épült az a diszes, nagy fahid, melynek birtokáért annyi nemes vér kifolyt. A Sztrigynek Déva felé eső partja egészen be volt nőve fűzfákkal, ágyúinkat kitünően el lehetett helyezni köztük.

Február 7-én déltájon érkeztünk Piskihez, Br. Kemény Farkast már itt találtuk; itt voltak a Máriásiak; a régi székely zászlóalj; két század Würtemberg-huszár, meg a verseczi üteg. Ennek az emberei tetőtől talpig osztrák tüzéregyenruhát viseltek, feketesárga kokárdával. Ez a viselet majdhogy torkukra nem forrt a csata hevében.

A Kemény ágyúi már szép rendben fel voltak állitva a füzesben. Mi a délutánt jobbára azzal töltöttük, hogy hallgattuk a távoli ágyúszót, s találgattuk, honnan jöhet. Nagyon távoli volt, mert nem a levegő hozta a hangot, hanem a föld, s csak ugy hallhattuk, ha fülünket lenyomtuk a földre. Szakadatlanul szólt, s vagy Arad, vagy Temesvárnál szólhatott jól megszokott zenéje.

Másnap reggel Szászváros felől egy osztrák törzstisztet pillantottunk meg, ott kóválygott az uton.

— Látod-e? szólitja meg Kemény Góger főhadnagyot, ki a füzes szélén állt két ágyúval.

— Látom.

— Lődd le, nógatja Kemény.

Góger vonakodott, mivel nagynak tartotta a távolságot. De a Kemény ujabb nógatására egyik ágyújával czélba veszi, lő, a füst eloszlik, a tiszt lova leroggyan, ő maga gyalogszerben iramlik tova.

Kemény Farkas mindenkit tegezett: tisztet, közembert egyiránt, ha nálánál fiatalabb volt. Kedves kulacsa örökké az oldalán fityegett, avas szilvóriummal megtöltve. Ezt gyakorta szopogotta a kedélyes öreg. De le-lenyujtogatta lováról honvédeinek is. «Früstököltél már te góbé? Nesze, nyomtasd le egy kis avassal» — és markába nyomta kulacsát. Ha a székely hosszadalmasan adott elő valamit, ezzel vágott a szavába: «Csak ne órájj, instállak, csak ne órájj!»

Olyanforma köpönyeget viselt, mint Bem, termetre is olyan kicsi volt, sőt arczban is huzott hozzá valami keveset. Vezérségre nem termett, de a vakmerőségben párját ritkitotta.

9-én kora reggel rendkivül heves ágyútűz nyitotta meg a nevezetes csatát. Gyalogságunk közül a székely zászlóalj, vagyis a fehér szijjasok mentek először tűzbe. Sokáig keményen tartották magukat a tulnyomó erővel szemben, de a töltényük elfogyott. E miatt egyre üzengettek hátra, hogy váltsák fel őket, de a felváltással addig késlekedtek, mig utolsó töltésüket is kilőtték s ekkor visszafordultak. A felváltásukra küldött honvédzászlóalj ép szembe jön velök, a fehér szijjasokat ellenségnek nézi és megfordul az is. Ez okozta a zavart s a hid első elvesztését.

Kemény Farkas a heves tusában a császáriak közé keveredett. Nehány osztrák katona már czibálni kezdte lováról, ujongó örömmel kiabálva: «Te vagy Bem! te vagy Bem!» «Na persze, hogy én vagyok» felelgette Kemény egész kedélyesen. Egypár huszár észrevette a bajt és nyomban kivágták az öreget.

Már elhagytuk a hidat, mikor Bem Dévától megérkezett a tartalékkal. Haragosan, villámló szemmel állta utját a futóknak s izibe rendbe szedette a zűrzavart. Az osztrák gyalogság rohamléptekkel, előre szegzett szuronyokkal tört át a hidon. Az öreg a Mátyás-huszárok egy századát küldte ellenök. Horváth huszárkapitány kezet szorit barátaival, megöleli testvérjét, a gyalogsági hadnagyot: «Szervusz édesem, utoljára látjuk egymást.» Azzal százada élére áll s rohan a biztos halálba. A császáriak pusztitó tüzet adnak rohanó huszárainkra, Horváth kapitány tömérdek golyótól átlyukgatva fordul le lováról a hid mellé.

Csatavonalakban jött a rendbeszedett gyalogság is. Kemény tusa után átnyomták az osztrákokat a hidon; mi pedig ujra felállitottuk ágyúinkat a füzes partján s tüzelni kezdtünk a hátráló császáriakra. Bem ép a hidra ért, mikor a hires 11-ik, Inczédi zászlóaljnak egy erős szakasza nekiront a folyónak és gázolni kezdi a térdig érő jeges vizet. A jég ropogott alattuk. Nagy Pista őrmester (volt szinész) vezette őket. Bem figyelmessé lesz a zajra s felkiált: «Was ist das? Was ist das?» — «Mit Sturm, Herr General, a krisztusát» — kiáltja vissza Nagy Pista. «Bravó, Herr Leitinand» — mondja az öreg —

*

NORVÉGIAI HIDAK. — RIDDAR-SPRONG.

ALBÁN FÖLKELŐK GYÜLÉSE PRIZRENDBEN.

és Nagy Pista ott a jég közt lett hadnagygyá. S rajta veszett a «Sturm» szó is, mint valami nemesi előnév. Ezzel különböztették meg a másik Nagy Pistától, a kit «feketének» hittak s huszárfőhadnagy volt.

A hidnak ismét urai lettünk. Bem átment rajta, mi követtük az ágyúkkal. Közvetlen a hid mellett látok egy honvédtisztet térdepelve egy elesett holttesténél. A térdepelő fájdalmas arcza annyira hatott rám, hogy megszólítottam:

— Talán ismerte?

— Testvérem! — felelt a tiszt szomorun. Ez volt Horváth huszárkapitány; melle olyan volt, mint a rosta a tömérdek golyótól.

A Vizaknánál kezükre került napi parancsot ekkor használták föl a császáriak. A Bianchi-zászlóalj parancsnoka fehér kendőt tüzött kardjára s igy jött a Máriássiak felé. Ezek természetesen jó szivvel fogadták az átpártolókat s honvédtiszteink kezet szoritgattak a császári tisztekkel. — «Jól van pajtás, hát csak forditsatok arczot s verekedjünk együtt,» mondja a Máriássiak vezére. Azok arczot is forditanak s mennek szépen előre. Egyszer valami titkos jelre hirtelen megfordulnak és sortüzet adnak a mit sem gyanitó Máriássiakra. Közelemben történt a jelenet s láttam mint rogynak honvédeink rakásra, három-négy zuhant le egymás testére a rut árulók gyilkos tüze alatt.

Közelébb álló zászlóaljaink is látták a szennyes cselt, s iszonyu robajjal rohantak neki a Bianchi-zászlóaljnak. Bőszült szuronytusában szoritották be őket a fogadó udvarára, hol utolsó emberig elhullottak honvédeink fegyvereitől. Alkalmam nyilt bepillanthatni az ádáz küzdelem eme helyére; iszonyu volt a kép, melyet a fogadó udvara tárt elém. Összevissza szórt holttestek boritották be az egészet; egy öblös pinczegádor tetős tetejéig megtelt hullákkal.

Ágyutöltényeink is erősen fogytak, a kezdtek, Lozenau osztrák lovassági ezredes, Bemnek ifjukori barátja s tanulótársa elesett: a császáriak futásnak eredtek.

Üldöző seregünk Pad falunál esteledett el. A mint szállás után nézelődöm, egy csinos ház ötlött szemembe a falu végén, Szászváros felé, a merre az osztrákok futottak. Végig mentem a tornáczon és csak ugy találomra nyitottam be az egyik szobába. Ide-oda tapogatóztam a koromsötétben, hátha valami gyujtó eszközre bukkanhatnék — és egy halott jéghideg keze akad a kezembe. Megborzadtam, bármennyire hozzászoktatott is a hadviselés az effélékhez. A szomszéd szobában szintén bodászott valaki; ez aztán világot gyujtott s ennek a fényinél megtekintettük a halottat. Osztrák kapitány volt, bizonyosan ugy hozták magokkal a futó császáriak, hogy majd eltemetik, mert koporsója is az udvaron állott. De nem értek rá s ott hagyták a halottat is, a koporsót is. A koporsónak mi vettük hasznát: Szabó Sándor a borsodi üteg főhadnagyát temettük el benne. Egy gránát szakitotta ketté derékon.

Kora reggel, sötétben hagytuk el a falut. A véres csatában sok huszár alól ellőtték a lovat; ezek most a hátukon czipelték a nyerget s bakáink jóizüen nevetgéltek rajtok. Szászvároson csak egy pár órát pihenve, haladtunk Alvincz felé, honnan Bem sebtiben elüzte a Puchner dandárját. A szászsebesi és fehérvári utra ágyúkat huzatott ki s egy zászlóalj honvédet állittatott fel, hogy innen ne háborgassák seregünket. Azután csatarendben vonultunk tovább; koronként arczot forditatott velünk az öreg Segesvár felé, a hol Puchner állt egész erejével. Igy siklottunk el a Maros partján, Fehérvár ránk ásitó ágyúi alatt minden baj nélkül. A császáriak lovassága ide-oda száguldozott körülöttünk, bizonyosan mozdulatainkról hordták a hireket. Észrevettek bennünket a várban is, de legnagyobb ámulatunkra egyetlen ágyut sem sütöttek el üdvözlésünkre. Csakis egy szakasz vasast küldtek utánunk, ezek puffogattak karabinjaikból, nagy hiába.

Ennél fáradságosabb utunk még bajosan volt az egész hadjárat alatt. Járatlan utakon kellett másznunk meredek hegyeket. Honvédeink [illegible] tudtak tartani bizonyos souverain jogokat.

A berlini szerződés most körülvágja határaikat, mint valami lepényt. Természetes, hogy ez intézkedésnek olyan hatásunak kellett rájuk lenni, mint mikor a méhkasba botot szurnak. Fölzudultak az albán föld lakói s megalkották azt a ligát, mely hazája épségét fegyverrel is megoltalmazni el van szánva, el, ha kell egész Európával, sőt tulajdon urával, a szultánnal szemben is, ki a kongresszus ama határozatát alájegyezte.

A faluból.

I.

Ne higyjetek leányok a legénynek.
Annak a sok mézes-mázos beszédnek.
Nekem is volt, a ki engem szeretett:
Hejh! de nem volt szive, lelke,
A mit mondott, elfeledte,
S árván hagyott engemet.

Bólintgatva intenek a virágok,
Könyes szemem szomoruan néz rájok.
Minek mennék? . . . virágra már nincs szükség:
A bokrétát mástól kapja,
Más szeretőt ölel karja,
A szive is másért ég.

A templomba hivogat a harangszó,
Oda megyek . . . nekem az a hely való.
Bánatommal ott nem leszek egyedül:
Leborulva, imádkozva,
Istenemhez fohászkodva,
Fájdalmam tán megenyhül.

II.

Napnak néz a napraforgó tányérja.
Kedves babám, megláthatlak tán még ma,
A hány rendet vág a kaszám sorjába:
Annyi csókot,
Édes csókot
Nyomok majd az orczádra.

Bujdokol a hold, a csillag nem ragyog,
Fáj a szivem, mert tenálad nem vagyok,
Te vagy az én boldogságom egyedül:
A te szódra,
Mosolyodra
Még az ég is kiderül . . .

Kipiroslott keleten az ég alja,
Hejh! ha Isten kérésemet meghallja,
Ha tégedet még e nyáron nekem ád:
Fenekestül,
Mindenestül
Felfordulhat a világ!

III.

‚Könytől ázik a két orczám,
Nem vagy igaz-szivü hozzám.
Hisz az egész falu szája
Hűtlenséged kiabálja.‘

«Ne mondj ilyet, édes szentem!
Tőled én ezt nem érdemlem.
Te vagy nekem a világon

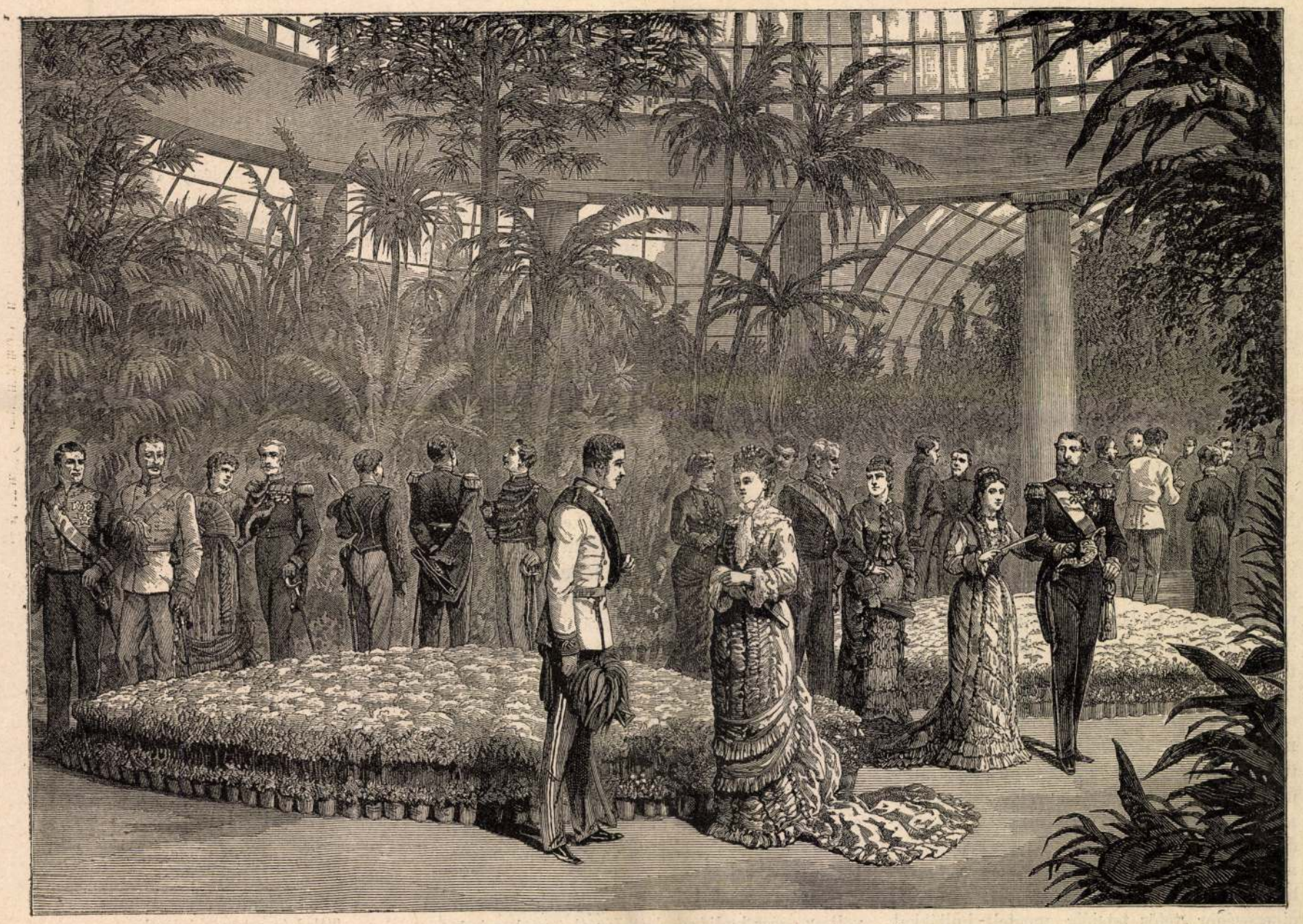

RUDOLF TRÓNÖRÖKÖS ÉS STEFÁNIA HERCZEGNŐ TALÁLKOZÁSA LAEKENBEN.

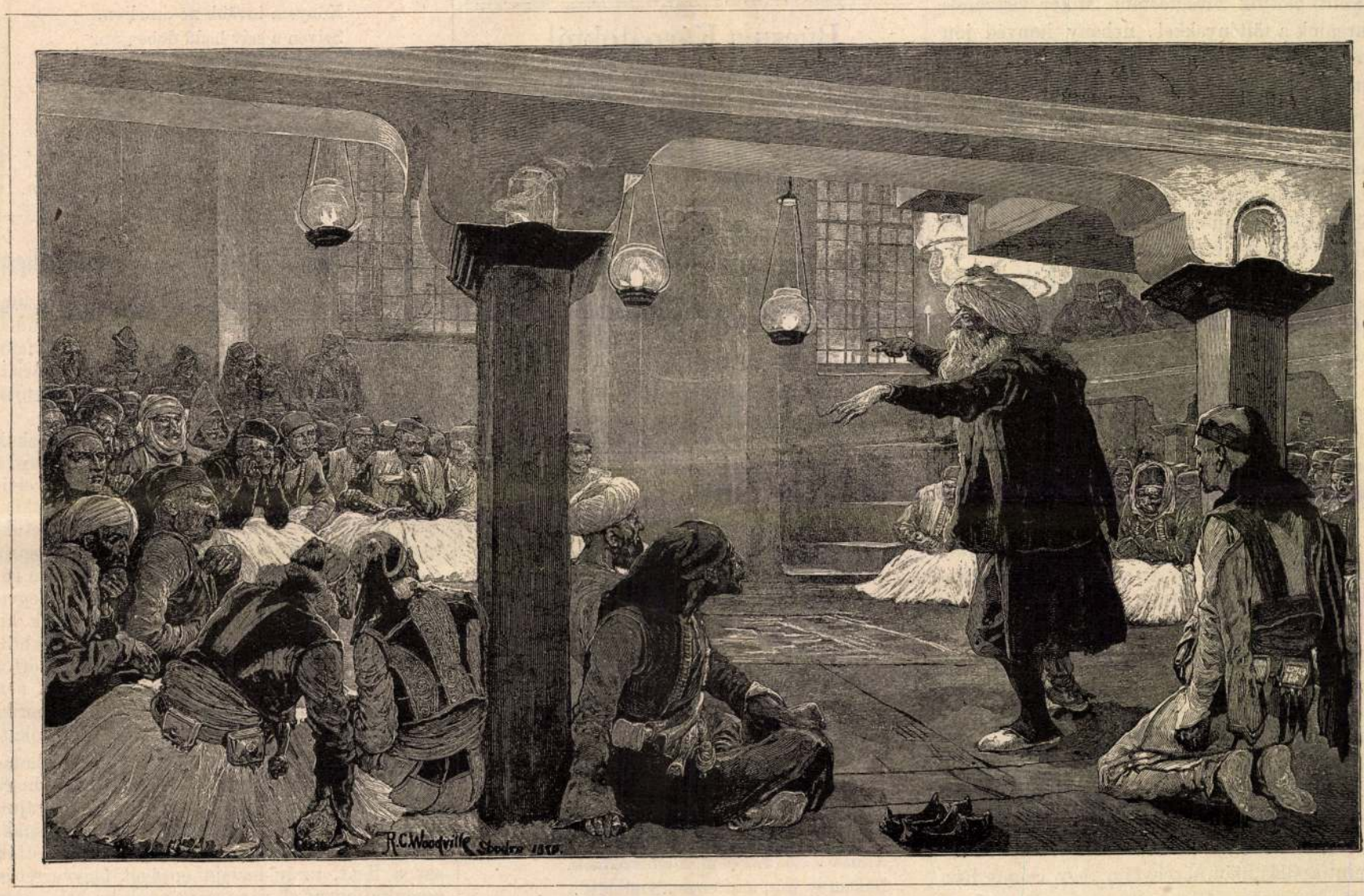

ALBÁN FÖLKELŐK GYÜLÉSE PRIZRENDBEN.

és Nagy Pista ott a jég közt lett hadnagygyá. S rajta veszett a «Sturm» szó is, mint valami nemesi előnév. Ezzel különböztették meg a másik Nagy Pistától, a kit «feketének» hittak s huszárfőhadnagy volt.

A hidnak ismét urai lettünk. Bem átment rajta, mi követtük az ágyúkkal. Közvetlen a hid mellett látok egy honvédtisztet térdepelve egy elesett holttesténél. A térdepelő fájdalmas arcza annyira hatott rám, hogy megszólítottam:

— Talán ismerte?

— Testvérem! — felelt a tiszt szomorun. Ez volt Horváth huszárkapitány; melle olyan volt, mint a rosta a tömérdek golyótól.

A Vizaknánál kezükre került napi parancsot ekkor használták föl a császáriak. A Bianchi-zászlóalj parancsnoka fehér kendőt tüzött kardjára s igy jött a Máriássiak felé. Ezek természetesen jó szivvel fogadták az átpártolókat s honvédtiszteink kezet szoritgattak a császári tisztekkel. — «Jól van pajtás, hát csak forditsatok arczot s verekedjünk együtt,» mondja a Máriássiak vezére. Azok arczot is forditanak s mennek szépen előre. Egyszer valami titkos jelre hirtelen megfordulnak és sortüzet adnak a mit sem gyanitó Máriássiakra. Közelemben történt a jelenet s láttam mint rogynak honvédeink rakásra, három-négy zuhant le egymás testére a rut árulók gyilkos tüze alatt.

Közelébb álló zászlóaljaink is látták a szennyes cselt, s iszonyu robajjal rohantak neki a Bianchi-zászlóaljnak. Bőszült szuronytusában szoritották be őket a fogadó udvarára, hol utolsó emberig elhullottak honvédeink fegyvereitől. Alkalmam nyilt bepillanthatni az ádáz küzdelem eme helyére; iszonyu volt a kép, melyet a fogadó udvara tárt elém. Összevissza szórt holttestek boritották be az egészet; egy öblös pinczegádor tetős tetejéig megtelt hullákkal.

Ágyutöltényeink is erősen fogytak a kemény harczban; nyargaltam hátra töltényekért. Az ut mellett egy zászlóalj honvédünk állott, kiknek főhadnagya Hegyesi vidáman üdvözölt, a mint előttük elvágtattam. Mikor visszafelé nyargalok a töltényekkel, nehány honvéd jön velem szembe s fegyvereiken egy nehéz sebesültet visznek ki a harczvonalból. A halálsápadt sebesült szomoruan int felém. Oda nézek: Hegyesi volt. Bokán felül hordta el az ágyugolyó mind a két lábát.

Mire ütegemhez visszatértem, a császáriak gránátjai oly sűrűn csapkodtak közénk, mintha minden erejöket meg akarták volna feszitteni. Szerencsénkre nagyon kevés gránátjok pattant el s alig tett valami kárt köztünk. Erősen fütyült a puskagolyó is, de oda sem hederitve folytattuk a tüzelést szakadatlanul.

A Sztrigynek a Marosba szakadásánál álltak a vasasok. Egy század Würtemberg-huszár oly keményen csapott rájok, hogy rövid csetepaté után megfutottak; de a heves összecsapásnál Aranyi kapitány ugy befurta magát a vasasok közé, hogy foglyul esett.

Még egyszer ment vissza Bem a hidon, mert hirül hozták, hogy az ellenség két szárnya körül akarja keriteni. Rossz kedvvel s nagynehezen hátrált meg az öreg, de a császáriak többé nem foglalhatták el a hidat. Mert a régi székely zászlóalj, most már feketére festett szijjal, utját állta a futóknak, az öreg ujra csatarendbe szedte a hátrálókat, ágyúink a füvesből erős tüzelést kezdtek, Lozenau osztrák lovassági ezredes, Bemnek ifjukori barátja s tanulótársa elesett: a császáriak futásnak eredtek.

Üldöző seregünk Pad falunál esteledett el. A mint szállás után nézelődöm, egy csinos ház ötlött szemembe a falu végén, Szászváros felé, a merre az osztrákok futottak. Végig mentem a tornáczon és csak ugy találomra nyitottam be az egyik szobába. Ide-oda tapogatóztam a koromsötétben, hátha valami gyujtó eszközre bukkanhatnék — és egy halott jéghideg keze akad a kezembe. Megborzadtam, bármennyire hozzászoktatott is a hadviselés az effélékhez. A szomszéd szobában szintén bodászott valaki; ez aztán világot gyujtott s ennek a fényinél megtekintettük a halottat. Osztrák kapitány volt, bizonyosan ugy hozták magokkal a futó császáriak, hogy majd eltemetik, mert koporsója is az udvaron állott. De nem értek rá s ott hagyták a halottat is, a koporsót is. A koporsónak mi vettük hasznát: Szabó Sándor a borsodi üteg főhadnagyát temettük el benne. Egy gránát szakitotta ketté derékon.

Kora reggel, sötétben hagytuk el a falut. A véres csatában sok huszár alól ellőtték a lovat; ezek most a hátukon czipelték a nyerget s bakáink jóizüen nevetgéltek rajtok. Szászvároson csak egy pár órát pihenve, haladtunk Alvincz felé, honnan Bem sebtiben elüzte a Puchner dandárját. A szászsebesi és fehérvári utra ágyúkat huzatott ki s egy zászlóalj honvédet állittatott fel, hogy innen ne háborgassák seregünket. Azután csatarendben vonultunk tovább; koronként arczot forditatott velünk az öreg Segesvár felé, a hol Puchner állt egész erejével. Igy siklottunk el a Maros partján, Fehérvár ránk ásitó ágyúi alatt minden baj nélkül. A császáriak lovassága ide-oda száguldozott körülöttünk, bizonyosan mozdulatainkról hordták a hireket. Észrevettek bennünket a várban is, de legnagyobb ámulatunkra egyetlen ágyut sem sütöttek el üdvözlésünkre. Csakis egy szakasz vasast küldtek utánunk, ezek puffogattak karabinjaikból, nagy hiába.

Ennél fáradságosabb utunk még bajosan volt az egész hadjárat alatt. Járatlan utakon kellett másznunk meredek hegyeket. Honvédeink maguk huzták az ágyukat, mert lovaink kidőltek. Igy vergődtünk be nagynehezen, sok bajjal Betvére. (Folyt. köv.)

Búcsu a Kárpátoktól.

Válnunk kell attól, a mit szeretünk, —
Szép erdő, ints felém még bucsuzóra!
Az álom, a mit adtál, tova tünt,
Ébrednem kell a keserü valóra.
Isten veled! többé nem nyugoszom
A szerelemnek szentelt tájakon!

A végső tölgyet még átölelem,
Mel, édenednek áll őrt ajtajában,
Egy csók, egy könny ég a falevelen,
S aztán örökre bezárulsz utánam.
Isten veled! többé nem nyugoszom
A szerelemnek szentelt tájakon!

Vágtatva visz sorsom vaskereke,
Dübörgő zajjal elriasztja álmom,
Hegy-völgyet elföd a füst fellege,
Bár visszaintesz, nem lehet megállnom.
Isten veled! többé nem nyugoszom
A szerelemnek szentelt tájakon!

Szép erdő, válnom kell, de nem hagy el
Egy hervadt lombod s bánatom utánad,
S emlékül hagyja üdvét e kebel,
Mely benned eltévedt s rám nem találhat.
Isten veled! többé nem nyugoszom
A szerelemnek szentelt tájakon!

Bartók Lajos.

A faluból.

I.

Ne higyjetek leányok a legénynek.
Annak a sok mézes-mázos beszédnek.
Nekem is volt, a ki engem szeretett:
Hejh! de nem volt szive, lelke,
A mit mondott, elfeledte,
S árván hagyott engemet.

Bólintgatva intenek a virágok,
Könyes szemem szomoruan néz rájok.
Minek mennék? . . . virágra már nincs szükség:
A bokrétát mástól kapja,
Más szeretőt ölel karja,
A szive is másért ég.

A templomba hivogat a harangszó,
Oda megyek . . . nekem az a hely való.
Bánatommal ott nem leszek egyedül:
Leborulva, imádkozva,
Istenemhez fohászkodva,
Fájdalmam tán megenyhül.

II.

Napnak néz a napraforgó tányérja.
Kedves babám, megláthatlak tán még ma,
A hány rendet vág a kaszám sorjába:
Annyi csókot,
Édes csókot
Nyomok majd az orczádra.

Bujdokol a hold, a csillag nem ragyog,
Fáj a szivem, mert tenálad nem vagyok,
Te vagy az én boldogságom egyedül:
A te szódra,
Mosolyodra
Még az ég is kiderül . . .

Kipiroslott keleten az ég alja,
Hejh! ha Isten kérésemet meghallja,
Ha tégedet még e nyáron nekem ád:
Fenekestül,
Mindenestül
Felfordulhat a világ!

III.

‚Könytől ázik a két orczám,
Nem vagy igaz-szivü hozzám.
Hisz az egész falu szája
Hűtlenséged kiabálja.‘

«Ne mondj ilyet, édes szentem!
Tőled én ezt nem érdemlem.
Te vagy nekem a világon
Legkedvesebb gyöngyvirágom!

‚Jaj be édes a mondásod,
Még édesebb pillantásod . . .
Könyem tovább ne omoljon,
Sziven a sziv hadd dobogjon.‘

«Ne higyj hát az irigy szónak,
Tőled engem el nem szólnak.
Ugy szeretlek, babám, téged:
Akár meg is halnék érted!»

Kemenczky Kálmán.

Albán fölkelők gyülése Prizrendben.

A berlini kongresszusnak azon határozata, mely Szkander bég utódjainak birtokából rendeli kiegészittetni, illetőleg kikerekittetni egyfelől Görögországot, másfelől Szerbiát és Bulgáriát, de különösen Montenegrót, — roppant izgatottságot keltett az albán hegyek lakói között.

E nép, a pyrenaei hegyek közt lakó baszkok mellett az egyetlen autochton nép Európában, a régi pelazgok utódja, melyet még a fölötte elviharzott évezredek se tudtak teljesen kivetkőztetni eredeti ősi jellegéből. Egész történetük, csaknem szakadatlan harczok lánczolata, egész életmódjukat harcziassá tette, elmondhatni rólok: fegyverben születtek. A török haderő legvitézebb, legedzettebb katonái belőlük telnek ki, mert nem szükséges kifordulni természetükből, mikor a zászló alá állitják. Rajonganak azért a darab földért, melyet annyi vérrel öntöztek s a portával szemben is, bár fenhatóságát elismerik, fön tudtak tartani bizonyos souverain jogokat.

A berlini szerződés most körülvágja határaikat, mint valami lepényt. Természetes, hogy ez intézkedésnek olyan hatásunak kellett rájuk lenni, mint mikor a méhkasba botot szurnak. Fölzudultak az albán föld lakói s megalkották azt a ligát, mely hazája épségét fegyverrel is megoltalmazni el van szánva, el, ha kell egész Európával, sőt tulajdon urával, a szultánnal szemben is, ki a kongresszus ama határozatát alájegyezte.

Előfizetési föltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: egész évre 12 frt, félévre ... 6 «
Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: egész évre 8 frt, félévre... 4 «
Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: egész évre 6 frt, félévre ... 3 «
Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldij is csatolandó.

13-ik szám. 1880. BUDAPEST, MÁRCZIUS 28. XXVII. évfolyam.

A TRÓNÖRÖKÖS JEGYESE.

A NEMZETEKRE valóban nem közönyös, ki az, a kit a sors élettársul rendel uralkodójuk mellé. Még ha teljességgel nem állana is az angol államférfi mondása, hogy a hol férfi az uralkodó, ott a nők, a hol a nő az uralkodó, ott a férfiak uralkodnak: — nekünk magyaroknak valóban elegendő alkalmunk volt megérezni a századok folytában, mi az, ha Magyarország koronás királyának nejében egy jó szelleme, nemtője van, s mi az, ha ugy áll trónja mellett, mint egy ártó szellem, szivében több gyülölettel, mint szeretettel.

Emlékezhetünk arra az időre, midőn király és nemzet félreértve, nem ismerve egymást, oly szomoru éveket élt, s az erőszak és félelem volt az egyetlen kapocs, mely összetartá: mint a tavasz első langy szellője, ugy hatott az uralkodó házasságának hire a dermedt társadalmi életre is. S azontul mindinkább olvadozni kezdett a jég s tünedezni a fagy nemzet és uralkodó között, mig végre bekövetkeztek a szép, derült, meleg napok s megérték «piros pünkösdjüket» a koronázásban.

Nem volt akkor titok senki előtt, ki az, a kinek e kedvező időváltozás első sorban köszönhető, ki az, a ki a fecske jobb napokat igérő szerepére vállalkozott, s végül meg is hozta a kiengesztelődés, megegyezés és szeretet tavaszát azokra nézve, kik csak e szeretet őszintesége által erősek egyedül. Egy nő volt az, ki a nemzetnek visszaadta királyát, a királynak visszaadta nemzetét, egy nő, a legelső magyar asszony: a királyné.

Sokkal ujabb dolog ez, semhogy már elfeledtük volna.

Királyasszonyunk kezdettől fogva rokonszenvezett a magyar nemzettel. Lehet, hogy a nemzet akkori szomoru sorsa ébreszté föl szivében először azt a rokonszenvet, melyet gyöngéd szivben minden tragikai végzet mindenkor fölidéz. Hogy a részvét később őszinte vonzalommá változott, az csak természetes: a magyar nemes, nagyszivü és nagylelkü nemzet volt mindenha; meg is szerette, a ki megismerte. S a királyné jó indulata Magyarország iránt példabeszédessé vált csakhamar, ugy hogy már szinte féltékenységet keltett a bécsiek szemében. De történeti ténynek marad fönn, hogy fejedelemasszonyunk a legszebb szerepet vállalta magára, mely koronás nőnek kinálkozhatik: a béke, a szeretet angyalának szerepét.

Megjött az idő, midőn Magyarország *leendő* királya keresett élettársat magának. Ha a magyar nemzet megemlékezett arról a befolyásról, melyet királynéi gyakoroltak uralkodóira, — lehetetlen, hogy nagy érdeklődés nélkül tekintett volna a választás elé. S midőn meghallotta a választás hirét: lehetetlen, hogy örömet ne érzett volna fölötte, mert hiszen a hirben benne volt az is, hogy Magyarországnak oly királynéja lesz, ki már eddig se volt hozzánk idegen, kit már gyermekkorában megtanitottak édes anyja hazáját szeretni, s ki ha mihozzánk jön, csak haza jön.

Magyarország történetének egyik legjelentékenyebb korszaka az az ötven év, mely egy dicső emlékezetü főherczeg nádorságával függ össze. József nádor idejére esik Magyarország ujjászületésének korszaka, az a nagy idő, mely oly hatalmas teremtő szellemeket adott a hazának, közzé tük a nádort magát félszázadig tartott

STEFÁNIA BELGA KIRÁLYI HERCZEG NŐ.

áldásos működésével. Ha ez idők krónikáját oda adják az unoka kezébe, az bizonyára nagy szeretettel fogja forgatni annak lapjait és sokban kötelező drága hagyományként fogadja azt szivébe.

Pedig épen ez az unoka lesz Magyarország leendő királynéja, a nagy nádor leányának, Mária Henrietta belga királynénak gyermeke, azé a királynéé, ki maga is itt látta meg először isten fényes napját, itt ringatták bölcsejét s itt tölté boldog gyermekéveit s még most is azok derüjét érzi, ha olykor-olykor viszontlátja ifjukori örömének drága szinhelyét.

A belga királynéról tudva van, hogy ma is szeretettel csügg Magyarországon, melyet uj hazája se birt elfelejtetni vele; a magyart tartja anyanyelvének, figyelemmel kiséri kulturális életünket s megjelenésük után azonnal meghozatja irodalmunknak kiválóbb termékeit; szóval a legnagyobb ragaszkodást tanusitja e nemzet sorsa iránt s nem szünik meg érdeklődéssel viseltetni minden irányában, a mi magyar.

Képzelhetni-e, hogy e nő idegennek nevelte volna gyermekét az iránt, a mi az ő szivének oly drága, hogy szeretetét ez ország iránt ne csepegtette volna bele gyermeke szivébe is már akkor, mikor még talán nem is gondolt arra, hogy gyermeke egyszer ez ország koronás királynéja leend?

S most, hogy már tudja, — képzelhetni-e, hogy azt az egy évet, melyet gyermeke még anyai védszárnyai alatt tölt, ne használja föl arra, hogy még inkább megszerettesse vele tulajdon hazáját, népét, mely fölött uralkodni lesz hivatva?

De ha bizonyosak lehetünk jövendő királynénk jóindulata felől, mint magyarok, megnyugvással tekinthetünk érzelmei felé, mint alkotmányos nemzet is. Stefánia herczegnő nem csak anyai, de apai ágról is oly tradicziók között növekedett, melyek ez iránt a lehető legteljesebb biztositékot nyujtanak. Belgium maga is alkotmányos minta-állam, királya II. Lipót szigoruan alkotmányos fejedelem, kire az alkotmányos érzület szinte családi hagyományként szállt már, hiszen atyja, I. Lipót, Belgium ujjáteremtője, az az uralkodó volt, kit kortársai bölcsnek neveztek s a történelem nagynak fog nevezni, — anyja pedig, Lujza orleansi herczegnő, annak a Lajos Fülöpnek volt a leánya, kinek nevéhez már életében hozzátapadt a «polgár-király» jelző. S valóban a belga udvar családi élete is oly patriarkhális, szigoruan erkölcsös és egyszerü, hogy inkább polgárházéhoz hasonlit, mint a megszokott értelemben vett uralkodó-családéhoz, s szivélyességre nézve is sok rokon vonást tüntet föl azzal a kedves családi élettel, melynek Alcsuthon, József főherczegünk házában van oly nyájas otthona.

Stefánia herczegnő, ki még nem töltötte be 16-ik évét (1864. május 21-én született s a keresztségben Stefánia Klotild Lujza Hermina Mária-Sarolta nevet nyert), eddigelé ugy növekedett, mint az ibolya, az édesanyai őrszem gondviselése alatt, a nagy világ elől elvonultan, ugy hogy még a brüsszeliek is csak ritkán láthatták egy-egy pillanatra. Nyilvános helyeken, társaságokban nem mutatta magát; csupán kis korából beszélik róla, hogy sokszor kikocsikáztatták, a mikor a bájos szőke gyermek abban találta legfőbb örömét, hogy czukorsüteményeket, pénzdarabokat és játékszereket dobált az utána futó szegény gyermekek közé.

Most is, noha már deli hölgygyé fejlődött, megvan arczán, magatartásán az ártatlan gyermeki jelleg, a serdülő lányka tartózkodó grácziája. Sugár, szőke lánynak mondják, ragyogó kék szemekkel, tojásdad arczczal, melyen megvan az Orleansok családi vonása; nem oly nagy, mint testvérnénje, Lujza herczegnő, ki öt év óta Koburg Fülöp herczeg neje, de magasabb a középtermetünél. Kiválóan szereti a zenét és a természettudományokat, mely utóbbi hajlama bizonyára még fokozni fogja ama frigy bensőségét, mely az ifju herczegnőt a trónörökössel összekötendi.

Életrajza, természetesen, még nincs, nem is lehet; hiszen pár hét előtt még oly ismeretlen volt a nagy világ előtt, mint bármely kolostorban növekedő leányké. Még az udvari ünnepélyeken se vett részt idáig s annyira távol tartották a nagy világtól, hogy arczképe is csak 9 éves korából volt meg, azóta le nem vétették, s csak most, hogy Rudolf főherczegnek mátkája lőn, fényképeztették le, hogy leendő apósának és anyósának megküldhessék arczképét.

Természetes, hogy a mint az eljegyzésnek hire ment, az egész világ figyelme Stefánia herczegnő felé fordult s mindenki szerette volna látni arczvonásait. De az, a fentebb érintett kürülmény miatt, nem volt könnyü dolog. Végre egy brüsszeli rajzoló készitett róla egy arczképet, mely természet után, valamely nyilvános megjelenése alkalmával, futólag készülvén, alig lehet oly tökéletes, mintha a herczegnő egyenesen levétetés czéljából ült volna a festő ecsetjének. Lehet tehát, hogy az arczkép nem tünteti föl teljesen a herczegnő arczvonásainak valódi bájait. De valamint a brüsszeli «Illustration National» s a bécsi képes lapok, ugy mi is bemutatjuk egyelőre ez arczképét. Egyébiránt megtettük a kellő lépéseket, hogy a herczegnő fényképeinek első levonataiból mi is megkaphassunk egy példányt, s ekkor alkalmunk lesz bemutatni a fiatal fejedelmi ara arczképét ama legujabb fényképi fölvétel után, mely Brüsszelben készült.

A természet..

Hugo Viktor költeménye.

Gránitból van a föld, márványból folyója.
A tél hideg; fázunk. Akarsz lenni jó fa
Tüzhelyemnek lángja karácson éjszakán?
— Fa, a földből jövök, láng, az ég lesz hazám.
Vágj le jó favágó. Apa, gyermek, nő, férj,
Kezedet tüzemnél, lelkedet Istennél
Melengesd. Élj, szeress. — Jó fa, akarsz lenni
Ekerúd? — Akarom a földet mivelni,
Arany kalászt csalni a fekete földbül,
Ekevas nyomán a barázda kizöldül,
Barázdából szelid szemü béke kel ki
S mosolyogva sir a hajnal. — Akarsz lenni
Zöld fa, szarvas-lakta sötét erdő fája,
Akarsz lenni ember háza gerendája?
— Elbirtam a fészket, elbirom a tetőt.
Szent a te hajlékod, ember, megáldom őt:
Elmélkedés, ima, szeretet tanyája,
S lombok zaját hallom gyermekek zajába'.
— Mondd csak jó fa, akarsz hajóárbocz lenni?
— Vágj, jó ács; akarok röpke szárnyra kelni.
A mi nektek a sir, az nekem a hajó
Isten végzésében, — szabadságot adó;
Elszakit a földtől, visz a végtelenben,
Szebb, kékebb ég alá, hol tél soha nincsen,
Melyről nekem is sok vándor madár beszél.
Meg nem ijeszti a bölcset a sir; a mély,
A sötét lepelbe burkolt oczeántól
Én se félek, vágj le. — Fa akarsz-e hát, szólj,
Bitófa lenni? — Csitt, ember! menj, takarodj',
Búban, boszusan bár, de élni akarok!
Menj hóhér, vérbiró, el innen démonok!
Erdők fája vagyok, bérczek fája vagyok,
Gyümölcsöt hozok, a repkényt támogatom,
Koronám', gyökerem' hagyjátok, irgalom!
Halál napszámosi, el innen! öljetek,
Legyetek vérszopók, vadak, kegyetlenek.
Ámde ne jöjjetek, hozva hurkot, lánczot,
A magas tölgyek közt keresni büntársat.
A bün szolgájává, élők, ne tegyétek
A titkos fát, kivel a szelek beszélnek.
Gyászos szárnyán az éjt hordja törvényetek,
Én a nap gyermeke vagyok, ti legyetek
Sötétség fiai. Menjetek, hagyjátok
Pusztájában a fát. Vidám lakomátok,
Szinházak, játékok bálokkal, rajta hát!
Párositsátok a vérpadot, bitófát.
Tegyétek csak. Legyen. Éljetek, öljetek,
Öljétek meg fényes ünnepek közepett
A szerencsétlent, kit bün s nyomor terhe nyom:
— Én a kisértettől félek, iszonyodom!

Jánosi Gusztáv.

Visszaemlékezések a szabadságharczra.

MEZEI JÓZSEF jegyzeteiből összeállitotta BODON J.

Ide s tova tizennyolcz esztendeje lesz, hogy a végzet kicsavarta a kezemből az ecsetet, hogy lelkemnek minden reményét összetörte. A sötét éjszaka, mely szememre borult: hosszu tizennyolcz év éjszakája már. Életem semmivé lett; jelenem, jövőm nincs, lelkem már csak a multban él.

Jól esik el-eltünödnöm a multakon; semmivé lett életemnek ez egyetlen kincsén, mely a hajótörésből megmaradt, s melyet a rám tört vész nem sodorhatott el magával.

A fényes, nagy drámának, melyet nemzetünk lejátszott: egy paránya voltam én is. Egyedüli boldogságom most, hogy az lehettem.

Elmondom emlékeimet e korból. Igénytelen töredékek lesznek ezek, a nagy nemzeti eposznak csak szegény epizodjai. De imitt-amott talán megakad köztük egy-egy érdekesebb, eddigelé ismeretlen vonás is.

Örök éjszakára levén kárhoztatva, lelkem egészen belemélyedt multam emlékeibe. Az átélt viszontagságok, a csaták képei oly elevenen élnek emlékezetemben, hogy szinte hallom az ágyuk dörejét, látom honvédeinket, a mint vigan, éljenezve rohannak előre. A kis szürke Bemnek az alakja ugy előttem áll, hogy ma is hiven le tudnám rajzolni. Szinte látom nemzetünk büszkeségét Petőfit, a mint Vizakna utczáján nyargal pejlován a csatába.

I.

A bécsi légióról.

Együtt voltam velök az egész erdélyi hadjárat alatt, ismertem őket nagyon jól. Müvelt, lelkesült fiatal emberek voltak; nyelvünket nem értették, de szivök együtt dobogott a mi szivünkkel; idegen hazának voltak gyermekei, de a szabadság szeretete elhozta őket hozzánk, hogy a mi hazánkért küzdjenek.

Volt valami eszményi ezen a kis csapaton. Sötétkék öltözetük, a vállukon keresztülvetett széles háromszinü szalag, a kalábriai kalap, rövid szuronyos fegyverök, a sok gyermeteg arcz: vonzó, kedves képet nyujtott nagyon. Tisztjeik egyenlően osztották fel zsoldjukat a közemberekkel. Ez által is kifejezték, hogy ők nem a hatalom bérencz szolgái, hanem a szabadság bajnokai egytől egyig, kik nem zsoldért harczolnak, hanem eszméért.

Jókedvü, tréfás fiuk voltak; mindeniknek

volt valami humoros mellékneve, csak erről szólitottuk őket, mivel a tulajdonképeni nevöket nem is ismertük.

Ott volt például a «Bemooste» (a «mohos»). Valóságos bibliai alak, vállaira omló szép hajjal, hosszu, tömött sötét szakállal, széles vállakkal.

Már nem volt nagyon fiatal ember, negyven körül járhatott. Különben jeles festő volt.

És ez a tősgyökeres német a legelkeseredettebben gyűlölte a németeket. Tűzbe jött, ha csak szó került is rólok.

Dézsnél történt. A légió csatarendben állott, a vasasok robogtak feléjök. A «Bemooste» már nem birta türtöztetni harczi tüzét, kiugrott a harczvonalból, harsányan kiáltva: «Jertek kutyák, jertek» és szuronyos puskájával megrohanta a legelső vasast.

Ott volt az «Unbedingt»; 22 éves, müvelt fiatal ember, alig serkedő bajuszszal. Ő volt a légió ácsa. Akármit szóltak hozzá: örökké ezt az egy szót felelte rá: «unbedingt». És ezt a legnagyobb komolysággal ejtette ki mindig, akárcsak a Poe Hollója.

Ennek a szónak egy kis politikai vonatkozása volt. A Windischgrätz herczeg ismeretes szavait («Unbedingte Unterwerfung») paródiázta vele légióbeli bajtársainak élénk tetszése között.

Irt a légiónak valamelyik tagja egy szinmüvet is; ez volt a czime: «Unbedingt». Tartalmára már nem emlékszem; valami bohózatféle lehetett, az e fajta német müvek kaptájára ütve. A szatmári szinházban adták elő, természetesen zsufolásig tömött ház előtt. Ki maradt volna otthon egy ilyen előadásról, melyben e derék német fiuk a németet figurázták ki s a szabadságot éltették. A legió ácsának több jelenese volt a darabban, de ő nem csupán szerepéhez, de önönmagához is hiven csak ennyit szólt: «Unbedingt».

És ezeknek a jó fiuknak legnagyobb része elhullongott a hosszu harczokon. Csontjuk itt porladozik hazánk földében, melyért oly magasztos lelkesültséggel ontották véröket.

II.

Az első tűz.

Midőn ezt az épen nem dicsőséges első tüzet elbeszélném, holmi apróságokat kell elmondanom Petőfiről, mivel visszaemlékezéseimben imitt-amott az ő nagy alakja is előfordul.

1846-ban mint fiatal mérnök dolgozgattam Szatmáron Daróczy Bálintnál. Itt dolgozott Nagy István is, kiből a szabadságharcz alatt a Vilmos-huszárok egyik legvitézebb kapitánya és Bemnek kedves embere lett. Mindaketten ábrándos, afféle költői hajlamu fiuk voltunk. Én már javában festegettem és e mellett verseltem erősen. Szobám fala tele volt akgatva képekkel. Nagy István pedig titokban egy regényen faragcsált.

Petőfit Riskó Ignácz hozta el hozzánk. Mig ő barátságosan beszélgetett velem, én áhitattal néztem reá.

Megismerkedésünk után nem sokára Riskó szólitott meg, hogy festeném le Petőfit. Petőfi eljött s én lefestettem. Kemény tartással s merev tekintettel nézett reám. Innen származik a merevség a festményen, melynek másolatát a «Vasárnapi Ujság» ez évi 3-ik száma közölte.

Ezután gyakran meglátogatott. Egyszer, képeim nézegetése közben kérdezi tőlem: szeretek-e éjjeli tájképeket festeni? A mint kérdését elmondja, hirtelen utána veti: «Nini valóságos hexameter.» Kérdése csakugyan hexameterben hangzott, de már elfeledtem.

Valóban szerettem éjjeli tájképeket festeni. S nem is álmodtam még akkor, hogy szemeim világára is sötét éjszaka borul munkabiró férfikoromnak ép az elején.

Egy reggel Riskó nyitott be hozzánk, kezében valami iratot lobogtatva.

— Jőjjenek csak, jőjjenek, ép most irt Sándor egy szép költeményt, felolvasom.

És nagy tűzzel olvassa föl ezt a czimű költeményét: «Költői ábránd volt, mit eddig érzék . . .»

Engem először föllelkesitett, azután mélyen lehangolt és hatása alatt erősen elhatároztam, hogy több verset nem irok.

*

Eljöttek a 48-iki napok. Szatmár piaczán nemzetőrök gyakorolták magukat a fegyverforgatásban, a legtöbbje fegyver nélkül. A lelkesedés napról napra nőtt, a hirlapok szitották a tüzet, mi mohón lestük, vártuk a fővárosból jövő hireket.

Irtam Jenei Dánielnek, a szatmármegyei önkéntesek örnagyának, hogy tüzér szeretnék lenni. Forduló póstával válaszolt, hogy csak rajta. Tüstént mentem Nagy-Bányára s felcsaptam tüzérnek.

Szatmármegye a maga költségén állitott ki egy üteg ágyut. Ez már Nagy-Bányán vesztegelt, de még egy fia-tüzér sem volt mellette. Csak ezután kezdett tódulni a megye ifjusága egész seregestül.

Ezt az erőt aztán Katona Miklós rendezte. Ő kért Pestről egypár tüzért is, a kik betanitsanak bennünket. Kapott is kettőt, kiknek az egyike Kövi Béla nevü zsidó volt.

Ez időtájt a kővárvidéki oláhság már javában lázongott; ezeknek megfékezésére indult Katona Miklós. Szakállas falunál állták utunkat, de nem valami nagy dolgot adtak. Huszáraink izibe elbántak velök. S bár az oláhok közül jócskán elhullottak, nekünk csupán egyetlen huszárunk sebesült meg, lándzsaszurást kapott a mellén.

Igy vonultunk Dézs felé, minden háboritás nélkül. Katona utközben egyre köttette az elfogott bujtogatókat. Dézs alatt egy kis tüntetést rendezett Urbán ellen, ki 4000 emberrel állt itten. Két ágyut vitetett a Szamos partjára s innen lövetett át a szigetre. A császáriak csak puskatűzzel feleltek; egy golyójuk keresztülfurta a Kövi Béla czombját. Iszonyu jajveszékelések közt szállitották be a városba, hol később le is vágták a lábát. (Ezzel a Kövivel 1850-ben Pesten találkoztam. Itt már ugy szerepelt a «vitéz» tüzérkáplár, mint báró Königstein tüzérkapitány, ki Piskinél vesztette el a lábát. Azután megfordult Londonban is, mint magyar menekült s a melle teli volt akgatva érdemjelekkel. Abban az időben ez is életmód volt.)

Dézs egy csepp vérünkbe sem került, leszámitva a «báró Königstein» félczombját.

Én ezen az éjjelen előörsön voltam a szigetben két ágyuval. Csunya havaseső vágott bennünket; hasztalan raktunk egész máglya tüzet, a zimankó ellen édeskeveset ért az; elül sütött, a hátunkat pedig majd megvette az isten hidege. Legtöbbet ért az egészséges ifjui kedély: adomázgatva huztuk át az éjszakát.

November 23-án vagy 24-én érkeztek meg a borsodi huszárok, jött velök egy üteg ágyu is. Ezzel együtt lehettünk vagy hatezeren. Igaz, hogy ennek a szép számnak javarésze nemzetőrökből állott. Gyakorlatlan nép, élemedett koru emberek, családapák, a kik nem valami szivesen verekedtek. De seregünk magjával mégis boldogulhatott volna egy ügyes vezér az Urbán négyezer embere ellen. Hanem hát szegény Katona Miklós — csinos ember volt, derék gavallér volt, a nők körül nagy szerencsével forgolódott, de hadvezérnek nem született.

25-én virradóra ismét előörsön voltam a város előtt. Nyolcz óra felé reggel bevonták az előörsöket, mivel ellenség nem mutatkozott semerről. Csak a Vilmos-huszárok maradtak künn a Retteg felé vezető uton, jókora távolságra a várostól.

Ekkor hallottuk, hogy Urbán oláh parasztruhában benn járt az éjjel Dézsen s kikémlelt mindent. Igaz volt-e, nem-e, ez a vakmerő éjjeli látogatás, nem tudom. Dézsen erősen állitották.

Alig egy óra mulva megdördültek az ágyuk. Urbán rajtunk ütött. Mi is tettünk nehány lövést, de aztán Katona Miklós halálsápadtan rendelte el a visszavonulást, mely hamarosan futássá fajult. S ha a bécsi legió meg a Vilmos-huszárok nincsenek: pórul jár az egész haderőnk; de ezek derekasan fedezték a hátunkat.

A császári lovasságnak egy százada vágtatott be először a városba, gróf Lamberg kapitány alatt. Az ugocsai önkénytesek még benn voltak; ezeknek a kapitánya Lator György pisztolyából lőtte le gróf Lamberget; rögtön lefordult a lováról. Benn rekedt egypár Vilmos-huszár is az eszeveszett zűrzavarban. A kapuk alatt huzták meg magukat s innen lövöldöztek karabinokból az utczán elrobogó vasasokra; néhányat el is ejtettek közülök. S mikor a töltés kifogyott, nekirugtattak az utczának és a vasasokon keresztül vágtattak ki az utra.

Vert seregünk másnap délben vonult be Nagy-Bányán, hol sirva-riva fogadtak bennünket. Az ablakok tömve voltak női fejekkel s mindenik szeméből ömlött a könyü.

Nem tudom, kinek a fejében támadt az a különös gondolat, hogy Nagy-Bányának Erdély felé eső részén sánczot kellene hányni. Jámbor eszme volt, de azt bizony nyélbe ütötték. A megrémült had még jóformán ki sem pihente magát, nekilátott a sánczhányásnak. A városban alig maradt ember; előkelő asszonyok, viruló ifju lánykák jöttek ásókkal, targonczákkal és dolgoztak derekasan. Gróf Teleki Edéné volt a vezérük, s pár óra alatt kész volt a sánez, mely még mai napság is látható bizonyosan.

Honvédeink pedig a harangoknak egész légióját hordták a városba a szomszéd oláh falvakból. Veszedelmes fegyvere volt ez a lázadó oláhságnak, ezekkel adtak jelt, ezeket verték félre, ha valahol feltünt a magyar sereg. Itt aztán ágyukat öntöttek belőlük.

A sánez tehát készen volt, de azért nem igen éreztük magunkat biztosságban, mert a galgói postáról érkezett leveleken ott figurált ez a két szó: «Vidi Urbán». Ehez járult, hogy a vezér, Katona Miklós, ott hagyta seregét a faképnél, többé a szinét se láttuk. A fej nélkül maradt sereg annyira megszeppent, hogy Szatmárra huzódott vissza.

Urbán el is jött egész Szakállas faluig, innen üzent be Nagy-Bányára, hogy küldjenek ki a táborába hét előkelő polgárt kezesül. A kezesek ki is mentek szépen, de Urbánnak már csak a hült helyét találták. Jelentést kapott, hogy a háta mögött baj van s visszahuzódott.

(Folyt. köv.)

Krisztus a betegek közt.

Rembrandt «Százforintos lapja».

Alig van rézkarcz, melyről többet irtak és beszéltek volna, mint az, melyet a feltámadás ünnepének alkalmából olvasóinknak bemutatunk. Rembrandt a művész, a kitől ered, s «százforintos lap» a neve.

Este van. Egy roskadozó épület derengő világu csarnokában gyült együvé Galilea népe, hogy segitségül hivja a Megváltót, láthassa ar-

*

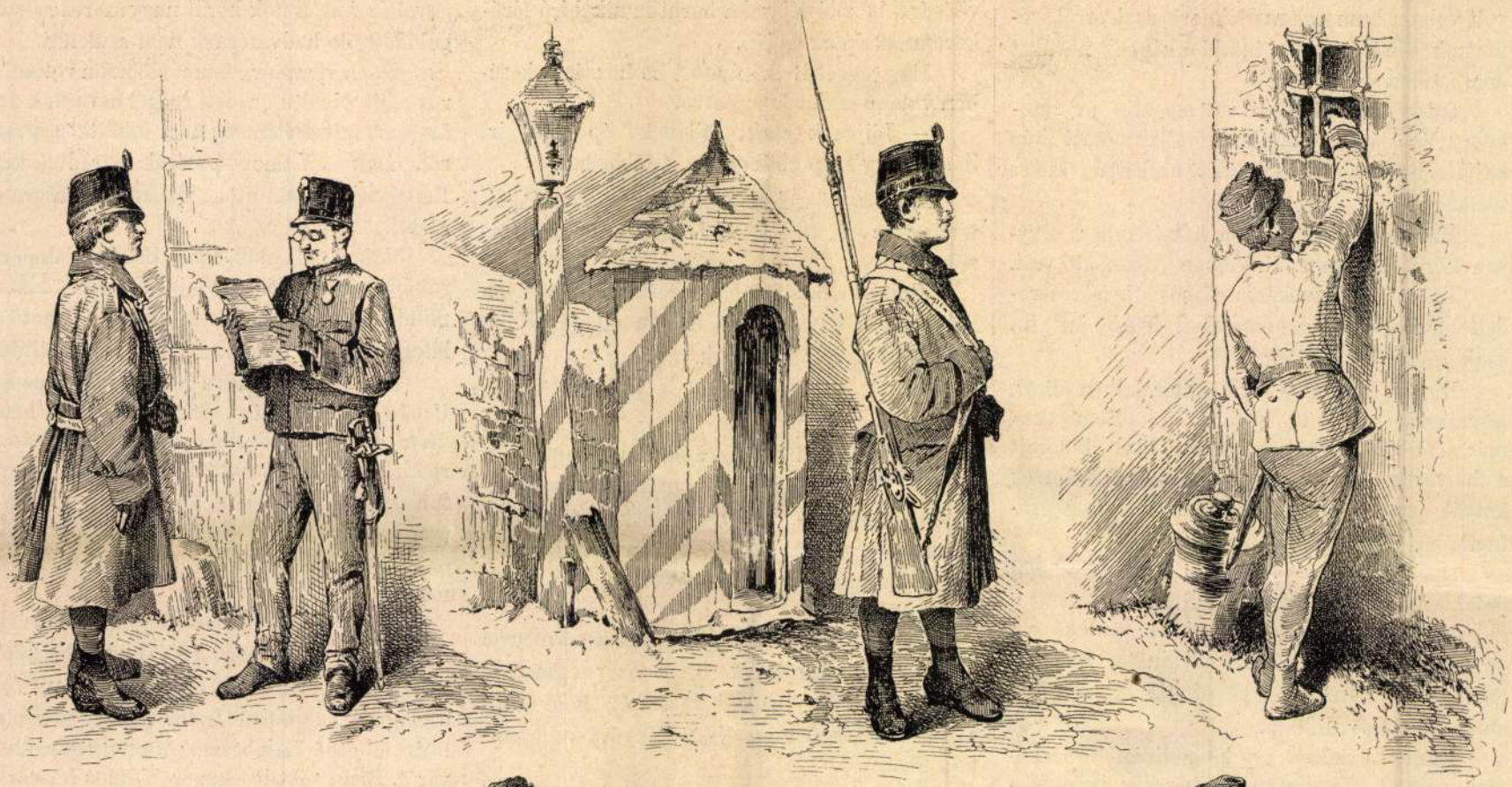

KATONA-ÉLET. — (GYULAY LÁSZLÓ RAJZAI.)

1.

Az ordinánez.

Komendástul lajdinántig
Az ordinánez lót-fut váltig.
Nyel a bakancs port, de sokat,
Gazdája száraz kortyokat.

2.

A silbak.

Silbak vagyok, poszton állok,
Hijába csalnak a lányok!
Szeretőt nem ölelgetek,
Őrzöm a faköpenyeget.

3.

A dunkli előtt.

Sötét az éjszaka, sötét a szerelem,
De az ájnczel dunkli még sötétebb verem.
Mondd meg, bajtárs, az én szivem Juczijának,
Vesse ide szemét dunklim csillagának!

4.

A kantinban.

A Rákoson masirozni kinos,
Gyenge bakát kúrálja kantinos.
A félmeszelyt míg megiddogálják,
Azt hiszik, hogy Boszniát megjárták.

5.

Czapistráng.

A dobon czapistráng pereg,
Öltözz-vetkezz, bakagyerek!
Kilenczet ütött az óra,
Aludjatok komandóra!

6.

A puczmájszter.

Nincs a puczmájszternek, nincs a rézig párja,
Glanczosan jár az ő Demeter káplárja.
A káplár bakancsát ugy kipuczoválja,
Hogy belé szeret a puczmájszter babája.

7.

Menázsi-készités.

Komiszkenyér, krumpli,
Gulyáshus menázsi,
A konyhán, a konyhán szépen föl.
Tiszt uraknak bukta, —
A szakács, a kukta
Bekóstol, jól lakik mindenből.
Szakács-élet a gyöngyélet igazán,
De csak ugy, ha csókot,
Kövér libaczombot
Ad hozzá kincse, a szobalány!

8.

A kaszárnya ablakában.

Hej, becsuktam az ablakot,
Barna szeretőm elhagyott.
Hej, kinéztem az ablakon,
Megláttam szőke angyalom.

Barna leány csak vadalma,
De a szőke szelid alma.
Mennél több csók esik rája,
Annál mosolygóbb a szája!

REZORVISTA.

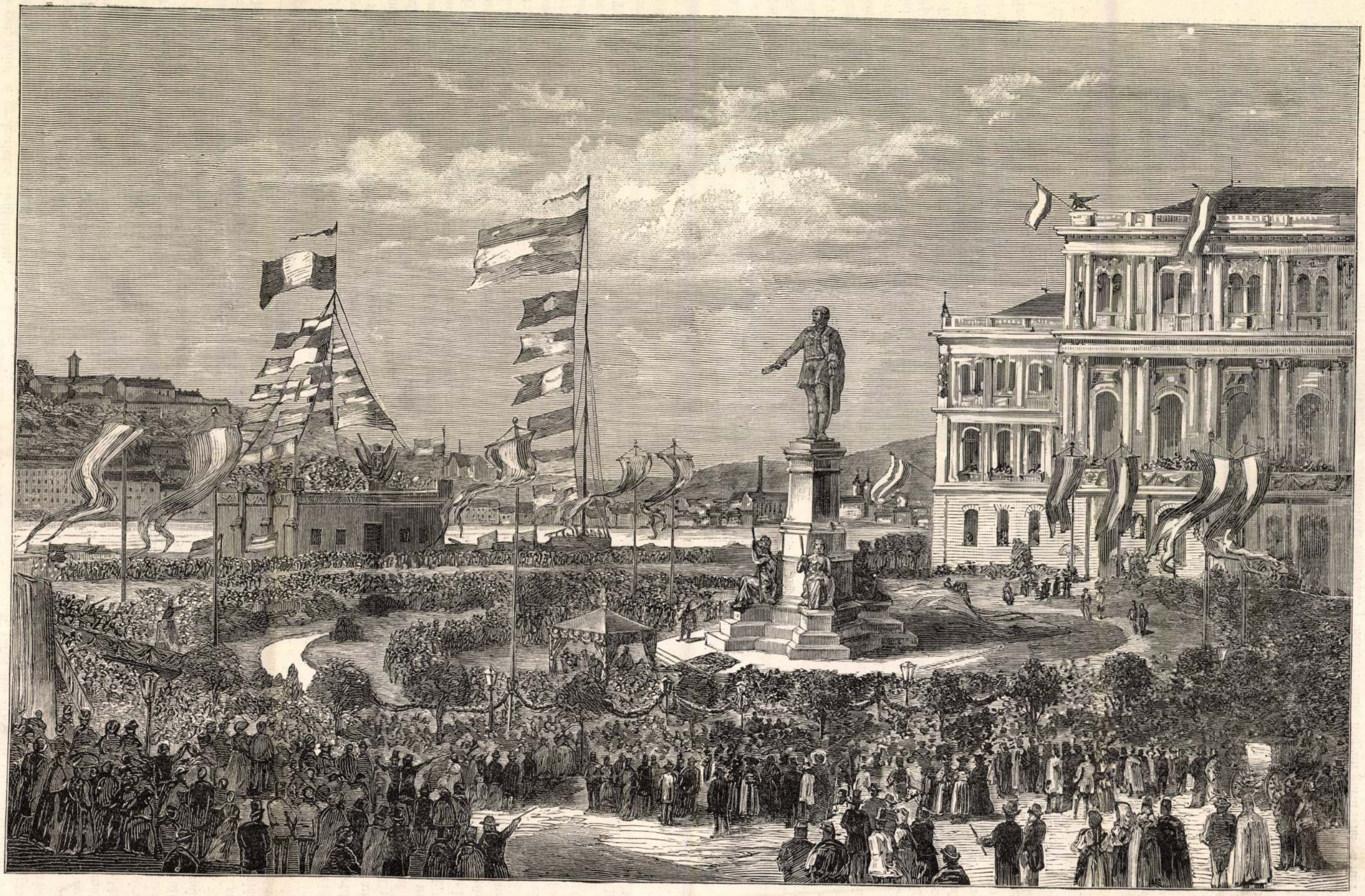

A SZÉCHENYI-SZOBOR LELEPLEZÉSI ÜNNEPÉLYE 1880. MÁJUS 23-ÁN. — RAUSCHER LAJOS RAJZA UTÁN.

mét s tanulmányok kedveért sokat időzött Angliában. Nevezetesen nagy gonddal tanulmányozta a tűzoltói intézményt s beállt a londoni tűzoltók közé mint közember s ugy az elméleti képzettséget, mint a gyakorlatot elsajátitván, hazatért s a fővárosban megalkotá az első tűzoltó egyletet, melynek mintájára az országnak már csaknem minden nagyobb városában alakultak hasonló egyletek, — együtt egész hadsereg s az országban a legjótékonyabb és legnépszerűbb szervezetek egyike.

Abdul Aziz szultán uralkodása végső éveiben borzasztó tűzvész pusztitotta el Konstantinápoly legszebb részét, Pérát, mi arra inditá a padisát, hogy a tűzoltó intézményt ott is meghonositsa. E czélból megkereste az osztrák-magyar kormányt, küldene szakembert. Ez nem találhatott volna alkalmasabb embert az e téren már annyi érdemet és tapasztalatot szerzett Széchenyi Ödönnél, ki engedvén a fölszólitásnak, 1873-ban Konstantinápolyba utazott s azonnal hozzá látott és pedig fényes eredménynyel a tűzoltóság szervezéséhez, melynek egész fölszerelését budapesti gyárakból hozatta meg.

Azóta egész a legközelebbi napokig, midőn atyja emlékszobrának leleplezési ünnepére haza jött, nem volt Budapesten. Folyvást Konstantinápolyban élt s csaknem kizárólag a tűzoltósági ügyekkel foglalkozott. E téren egész áldás lőn működése a nagy tűzveszélyektől oly sürün látogatott török fővárosban, hol népszerüsége csakhamar meg lőn alapitva s oly nagy mértékben sikerült ugy a lakosság, mint a szultán bizalmát kinyernie, hogy ujabban, — bár nem lett törökké, — tábornoki rangot s pasa czimet nyert. Tűzoltói főparancsnoki kinevezése egész Törökországra szól s eddig két ezred áll parancsnoksága alatt: egy konstantinápolyi, kétezer nehány száz emberből álló, a másik Kirkilisziben Drinápoly mellett teljes háromezer emberrel.

Mint tűzoltó parancsnok különösen a védtechnika terén igyekezett magának tapasztalatokat szerezni, melyeket érvényesiteni is akar.

Konstantinápolyi tevékenységéből fölemlitjük még, hogy az ottani magyar egyletet is, melynek eddig 40 tagja van, ő alakitá.

A rendjelek dolgában nem oly tartózkodó, mint testvérbátyja. Számos érdemrende van, mely közül a már érintett franczia becsületrenden kivül fölemlitjük az osztrák Lipótrendet, a braziliai rózsarendet, s a jeruzsálemi szent sir keresztjét.

Jelenleg Budapesten időz, hol vörös fezе és török tábornoki egyenruhája általános feltünés tárgyává teszi, s már a gyermekek is tudják, hogy a mellettök kocsin elrobogó török pasa a nagy Széchenyi István ifjabb fia.

—*rs.*

Tanács.

Ifjuságod tündérkertjét
Járod még ma gondtalan,
Hajh de alig tekintesz szét,
A varázskert odavan.
Fehér hajjal, sötét szivvel
Állsz a hideg sír előtt,
S hova eddig csak virágért
Jártál, mostan nyugalmáért
Óhajtod a temetőt.

Éltél-e már? szerettél-e?
Az idő nem kérdi meg,
Akárhogyan fukarkodtál,
Elrabolja kincsedet.
Mondhatod, hogy a jövőre
Bíztad boldogságodat,
— Száll az idő sebes szárnyon,
S mig tünődsz az eltünt álmon,
Már fölötted elhaladt.
Mit törődöl hát a multtal,
Mit bajmódol a jövőn,
Élj vigan a pillanatnak,
Mit sorsod nyujt kedvezőn.
S majd ha — bús hajótörött — ülsz
A kietlen partokon,
Édes emlék bűvös szárnya
Elröpit a tündér tájra,
A hol bolygtál egykoron.

Inczédi László.

Visszaemlékezések a szabadságharczra.

MEZEI JÓZSEF jegyzeteiből összeállitotta BODON J.

XII.

A havasok közt.

(A székelyek «Vándor-Nyulja». A Brády család háza. Abrudbánya romjai közt. A megmentett csecsemő. Vihar a havasok közt.)

Körülbelül 8—10 napot töltöttünk Orsován, miután a bánáti hadjárat czélját Bem rövid idő alatt és fényesen elérte. A dobok ujra indulóra peregtek, török atyánkfiainak bucsut integettünk Ada-Kale felé s Karansebesnek vettük utunkat.

Az osztrákok több helyen állitottak föl sánczkosarakat ágyúiknak. Itt is akadtunk nehányra egy szép völgyben.

Facset és Déva közt egy erdő hűvös árnyában telepedett pihenőre a sereg. Vendéglő is volt az erdő alatt s a tisztikar ide ment be ebédelni. Ép javában puffogott a savanyuvizes palaczkok dugója, mikor hirül hozták, hogy itt jönnek honvédeink a foglyul esett dévai őrséggel. Mindnyájan kimentünk elejökbe. Nyolczvanan voltak, egy főhadnagy és egy alhadnagygyal. A két császári tiszt lovon ült, fegyvertelenül. A főhadnagyot báró Döry Pali a szó szoros értelmében levette lováról s majdnem az ölében hozta föl a vendéglőbe. Itt aztán elhalmoztuk őket étellel-itallal.

Déván megtekintettem a kezünkre került várat; megvizsgáltam, honnan lődöztek a mi ágyúink és milyen hatással. Legtöbbet szenvedett a vár nagy terme; falai összerepedeztek; még ekkor is láttam a két ablak közt nehány golyót.

Itt hallottuk, hogy az élhetetlen Puchnert elmozditották a császári hadak éléről s utódjává Van-Der-Nüll tábornok lett. Ezt nevezték el aztán a székelyek «Vándor-Nyul»-nak, viselt dolgai után nem érdemetlenül.

A mi hadosztályunk junius elején indult el a havasok közé Forró ezredes vezérlete alatt. Bem azzal bocsátott el bennünket, hogy «a kimélet és kegyelem ideje lejárt».

Brádon bementem a házba, melyből a szerencsétlen Brády családot utolsó tagjáig leöldösték az oláhok. Erről irta Jókai a «Csataképek» egyik novelláját. A fűben még emberi test maradványai hevertek; a pinczékből még tódult kifelé a kibocsájtgatott bor gőze.

Jövetelünk hire három szegény honvédet is előcsalt rejtekeikből. Hasadékokban, elhagyott fészerekben bujkáltak; gyökerekkel és nyers kukoriczaszemekkel tengették életöket. Már a jártányi erejök is elveszett, kiaszott csontváz s árnyék volt mind a három. A Hatvani csapatából menekedtek meg.

Járatlan utakon, összeszorult szük völgyekben és meredek hegyeken keresztül kellett átvergődnünk, hogy Abrudbányára juthassunk. Imitt-amott a fölkelő oláhság a hegyek tetejéről orditozott le áthuzódó csapatunkra. Mi röppentyüket bocsátgattunk közéjök, melyet eleinte gunyos kaczagással, ujjongatásokkal fogadtak. De csakhamar jajgatássá és futássá változott a gunyos kaczagás, ha egy jól irányzott röppentyü közébök csapott le. Minél jobban közeledtünk a város felé, annál sürübben fehérlettek a hegyek tetői a móczok rajától.

Báró Kemény Farkas ezredest már Abrudbányán találtuk, mikor csapatunk junius 13-án a város alá érkezett. Szivem elszorult a látványon, mely előttünk feküdt egész borzasztóságában. A virágzó szép város romokban hevert. A tornyok csonkán, kormosan meredtek az égnek, falain mocskos nagy csíkokat mosott az eső; templomai összedüledezett kőhalmok; a házak elpusztitva a földszinéig. A hegy oldalába épült sirboltak földulva, előttük koporsó és öltönydarabok hevertek. A város környékén óriási sirhalmok mindenfelé; ezekből imitt-amott még kilógott egy-egy kabát vége vagy más ruhadarab. A fákon különféle foszlányok, női haj, ágynemüek maradványai csüngtek, fityegtek szanaszét. Találtunk a bányák nyilásaiban, elásva a földben: bort, kelméket, vásznat egész végestül, s kirablott boltok áruczikkeit halomra hányva.

Voltam a házban, hol Drágos belényesi képviselőt s a magyar kormány békéltető biztosát megölték. Megmutatták a helyet az utczán, a hol holtteste hevert és az oláhok vad ujjongatások közt jártak rajta keresztül-kasul ökrös szekereikkel. Megmutatták a kutat, melybe Füzy unitárius papot megölve bedobták. A derék lelkésznek három derék fia küzdött a harcztéren: Samu, Dénes és József. Dénes tüzérőrnagyságig vitte. Samunak szép ifju feleségét is megölték az oláhok; parányi csecsemőjét egy oláh asszony mentette meg a vad állatok körmei közül. Mi fogadtunk dajkát a kisded mellé, kit addig megmentője, a becsületes oláh asszony, táplálgatott, ugy a hogy tudta.

Seregünk a város felett eső halmos helyen táborozott, a szabad ég alatt. Bakáink és huszáraink ide hordogatták az oláh foglyokat, a kik portyázás alkalmával estek kezök közé. «Mit csináljak én velök, — szólt Kemény Farkas — vigyétek fiuk Debreczenbe.» Azt jelentette, lőjjétek agyon.

Egy délután nagy vihar kerekedett, s borzalmasan szép látványt nyujtott a havasok közt. Az erdő rémes moraja, a jég susogása, a földet megremegtető mennydörgés, czikázó villámok fényénél: a végső itéletet juttatta az ember eszébe. Pár pillanatig olyan hatalmas jégdarabok hullottak, hogy egy huszárunkat leütötték lováról.

Az égiháboru elvonulását nyomon követte a földiek harcza. Mihelyt földerült az ég, mihelyt mosolyogva kandikált ki a nap a rongygyá tépett felhő-foszlányok közül: a balra eső hegy azonnal elkezdett fehérleni; nyüzsgött rajta az oláhság, mint a hangyaraj. A hegy élén nagy erőlködéssel vontattak egy 24-fontos ágyut, lehetett vagy 12 ökör elébe fogva. Fölczipelték egészen a hegy csúcsára s onnan kezdtek ránk puffogatni belőle. Egyik golyójuk a Kemény Farkas lovának a kantárszárát szakitotta el; egyéb kárt nem okozott.

Egyes csoportok lefelé is szállingóztak a hegy oldalán s a völgyben fölállitott két ágyunkat roppant lármával, orditozásokkal támadták meg; de honvédeink véres fejjel verték vissza őket.

Vagy háromszori sikertelen támadás után elhuzódtak Topánfalva felé s mi nyugodtan láttunk az ebédhez. Azaz csak láttunk volna, ha ujabb dolgot nem ad az oláhság; most meg a szembeeső hegy kezdett fehérleni. A félbeszakitott ebéd bakáinkat boszusakká tette s rohamot intéztek ellenök fel a hegyre. Mi az ágyuk mellől néztük, hogyan gurul lefelé a meredeken egy-egy elesett oláh.

Alig hogy ezekkel elvégezték, jött a harmadik tömeg; ép a fejünk fölött meredő hegy csu-

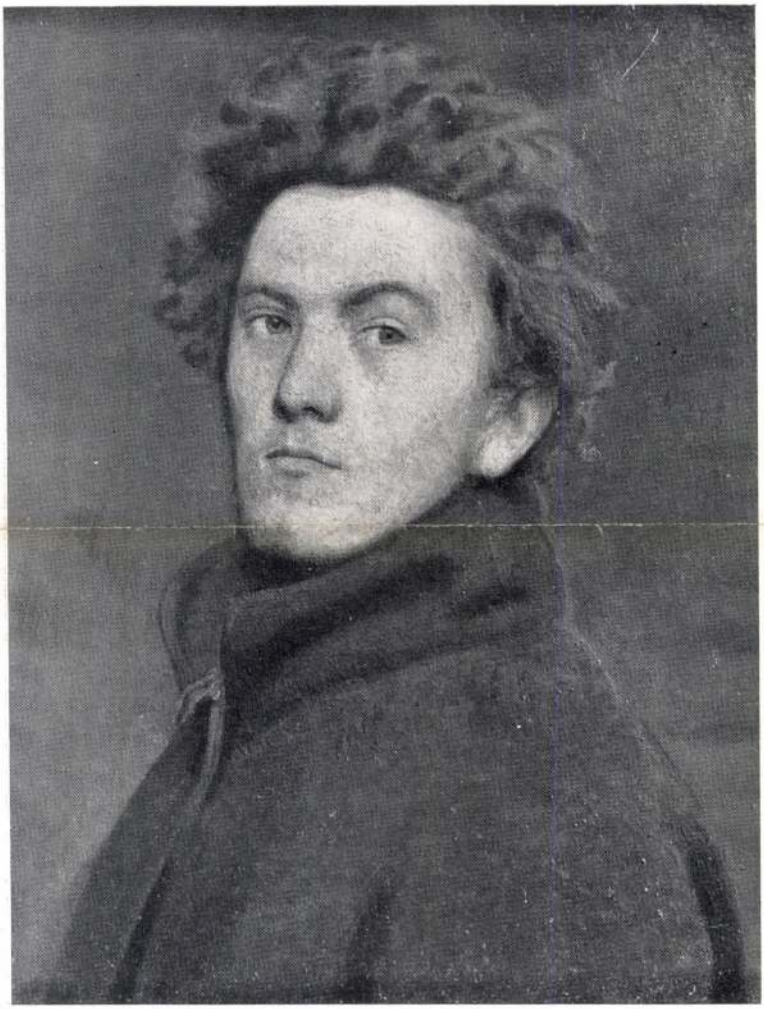

SZÉKELY BERTALAN: ÖNARCKÉP

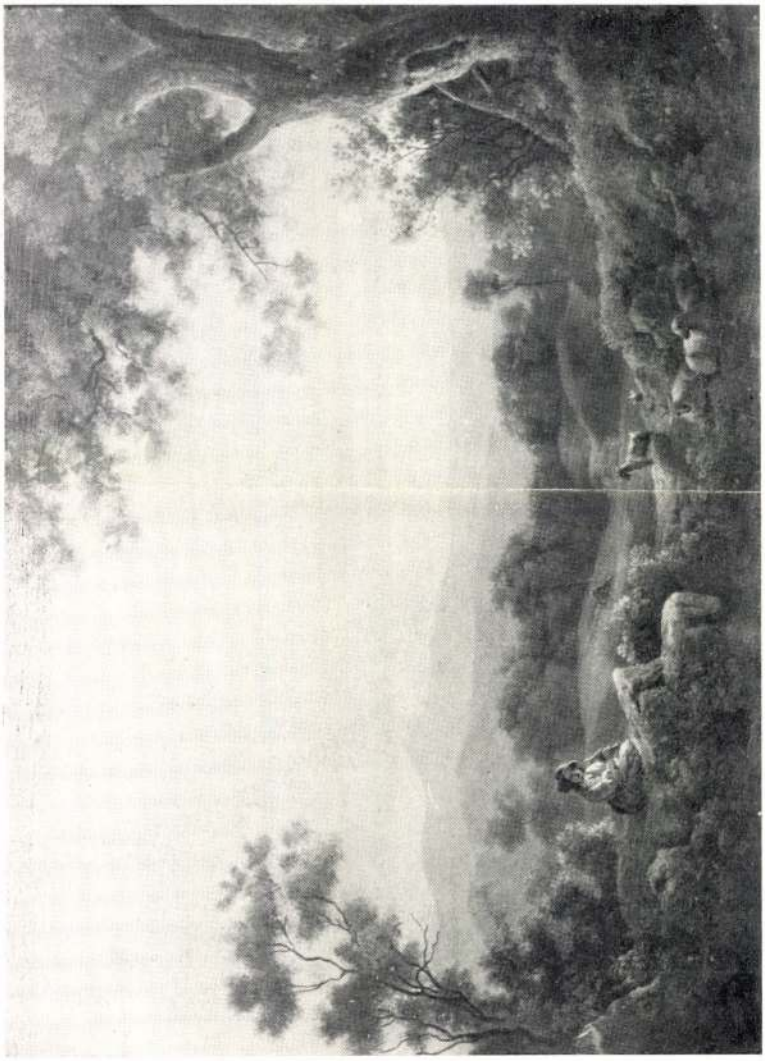

MEZEI JÓZSEF: OLASZ TÁJ

Művészeti hetek

Kolozsvár 1942.

Mezey József

Thieme Becker

XXIV. 502-3. l.

(Lyka)

Mezei József,
festő
rajzolat kiszilett
az alábbi vállalat
részére:

Kubányi Tsanc és
Vahot Imre

Magyar- és Erdély-
ország képekben.
Pest 1854. III. K.,
50. l. után

reges

LXXXI

1 köt. folio

Bel

Matthias

Notitia Hungariae novae

historica geographica, divisa in partes quatuor, quarum prima, Hungariam cis-Danubianam; altera, Trans-Danubianam; tertia, cis-Tibiscanam; quarta, Trans-Tibiscanam: Universum XLVIII. Comitatibus designatum exponit.

etc.

Mezei József

festő

Perálltörtképes

596.l.

Merei József

festő

l. Szana 1890

79. l.

Orsz. Levéltár és a vidéki levél-
entékeny károkat szenvedtek, ezek
ejezhetők.

pművészeti Muzeum

ényel, mert a nyilasok nyugatra vitt,
anyagának fenntartási állapota isme-
őrizetben van. Kisebb részét a
zahozni; csekélyebb sérüléseket
tünt vagy elpusztult műtárgyai is,
Így a veszteség listára, az összeg-
ilnek.

M e z e y J ó z s e f
festő

Fővárosi Lapok.1867.jul.31. /Fővárosi hirek./

M e z e i J ó z s e f
világtalan festő

Fővárosi Lapok.1869.jun.20. /Fővárosi hirek. /

M e z e i J ó z s e f

világtalan festő

Fővárosi Lapok.1869.nov.21. /Fővárosi hirek./

M e z e i J ó z s e f
fényképész

Fővárosi Lapok.1868.nov.20. /Fővárosi hirek./

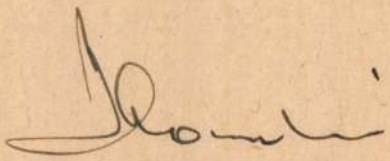

Hiszen ma is oly kiváló! Különféle nép lakja; töb
városai népesek, mindenfajta bányái a legélénkebb
körülmény az, hogy nagy kiterjedésű; határai Ma
közt terjednek ki; népe edzett, úgy hogy a haza kü
nem egyszer adta fényes példáit, elannyira, hogy a
Hűségét és törhetetlenségét — melylyel a töröknek

Csokor-Szalay II. 276. l.

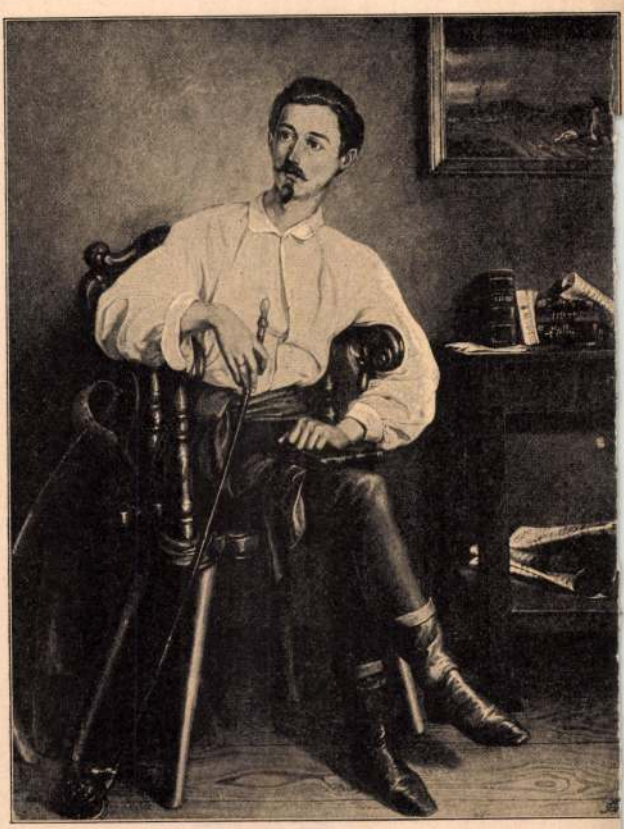

315. ábra. Petőfi Sándor.
A magy. történeti képcsarnokból.

ell a boldogulás eszközeivel ellátnia. A társadalmi váltképen a gazdasági téren termettek új eszmék nagy királyné emlékéhez. Gyarapította az ország ond király által elzálogosított szepesi városokat 778.) Magyarországhoz visszacsatolta; Fiumét és nét tengerpartot adott. Fölkarolta a földművelés i ügyeket, s ezzel kapcsolatosan a népnevelésnek skedelmi viszonyokat szintén javítani igyekezett. azánkra nézve kevés haszonnal.

alkalommal a királynénak 1750. augusztus 16-diki i az Országos Levéltárból. Előbbiben a tiszai és rehajtását egy GRASSALKOVICH és ENGELSHOVEN séges hivatalnokokat a bánságba való átmenetelre

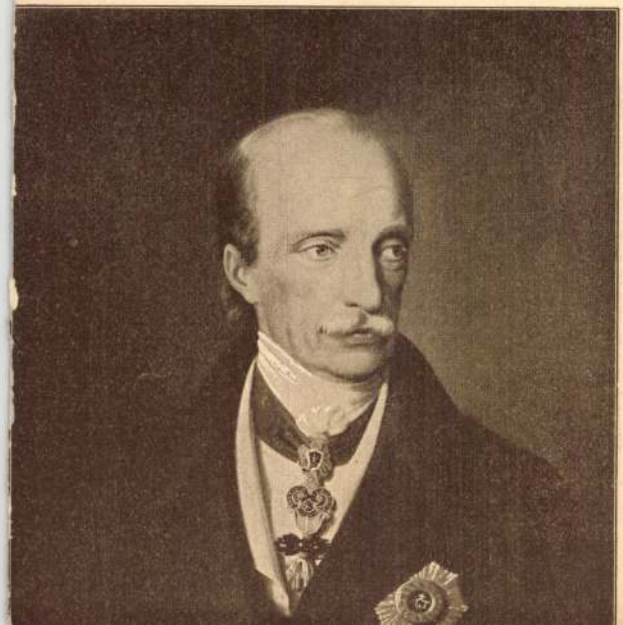

Ernst Múzeum aukció

Mezei József (1823–1882)

XII.

257. Olaj táj 1853

Mezei József

festő

Mezei József

wód

Szana Szárev

78 - l

Vasárnap
28
In Albis

Hétfő
29
Péter vt.

Kedd
30
Sien. Katalin

Aprilis

Szerda
1

Protestáns naptár

Április-Május

V	28	Valér.
H	29	Albert.
K	30	Katalin
S	1	Fülöp
C	2	Zsigm.
P	3	Irma
S	4	Flórián

Ó görög naptár

Április

V	15	Husv.v
H	16	Husv.h
K	17	Husv.k
S	18	János
C	19	Pafnuc
P	20	Teod.
S	21	Január

RÉGI MAGYAR FESTŐK

MEZEY JÓZSEF

Magyarország műtörténelme kevés olyan festőt tud felmutatni, akinek annyira változatos volt az életpályája, mint Mezey Józsefnek s ha a férfikor delén el is veszítette szemevilágát, de megőrizte lelki derültségét, ami legjobban bizonyítja, hogy a szelidebb muzsák megkülönböztetett, igazán hivatott kedvence volt.

Mikor a festő 1823 május 11-én született, édes atyja Kislétán, mint szerény gazdatiszt működött Szabolcs vármegyében; de hamar kincstári szolgálatba lépett s Mezey József a gondatlan gyermekéveket Miszticén, egy igénytelen ruthén faluban töltötte.

Írni, olvasni édes atyja oldala mellett tanult, s érdemes barátom Lehoczky Tivadar feljegyezte, hogy mikor a gyermek a harmincas évek elején Mária-Pócson az elemi iskolában járt s a máramaros-szigeti kegyesrendi gimnáziumban tanult, a komolyságra hajlandó gyermek már festegetett; arról, hogy az irodalommal is korán foglalkozott, alantabb akarok megemlékezni.

A gimnázium III. osztályát a szatmárnémeti gimnáziumban, mint az ottani püspöki tápintézet növendéke végezte s mire a filozófiai tanfolyamra került, édes atyját elragadta a halál s ő egészen a saját szorgalmára hagyatkozva, előbb mint nevelő, később azután mint mérnök-gyakornok kereste meg a kenyerét.

Mezeynek ifjúkori rajzait és olajfestményeit bizonyos modorosság jellemezte, amiről csak akkor kezdett leszokni, midőn a szabadságharc befejezte után Pestre jött lakni.

Ha Mezey soha egy képet se festett volna is, nevét halhatatlanná tette az a barátság, amelylyel hozzá a nemzet nagy énekese Petőfi ellenállhatatlan erővel ragaszkodott. Daróczy Bálint mérnök oldala mellett rajzolgatott, midőn 1846-ban Petőfivel Szatmáron megismerkedett. Riskó Ignác író mutatta be a festőt Petőfinek s az ő közbenjárására ült modelt a költő s azt mondják, hogy nem a festő hibája, hogy a képen Petőfinek kemény tartása és merev nézése van. Az a költő modorából került így a Mezey ónja alá. A képet egyébiránt még 1879-ben kiadta a „Vasárnapi Ujság".

Mezey 1848 december 15-én Nagybányára ment, ahova harmadnapra vonult be Bem József tábora, a kinek oldala mellett együtt harcolt Petőfivel. Az igaz, Mezey festegetett is, verseket is írt, hanem azért mint katona felvitte a főhadnagyi rangig.

Az első arcképe, melyet készített Besztercén a Nigrajsz-üteg parancsnokának a képe volt. Ebből a városból csakhamar tovább vonultak.

Művészet 1910-ből.

FRANCIA BUCSÚSOK
GAÁL ISTVÁN RAJZA

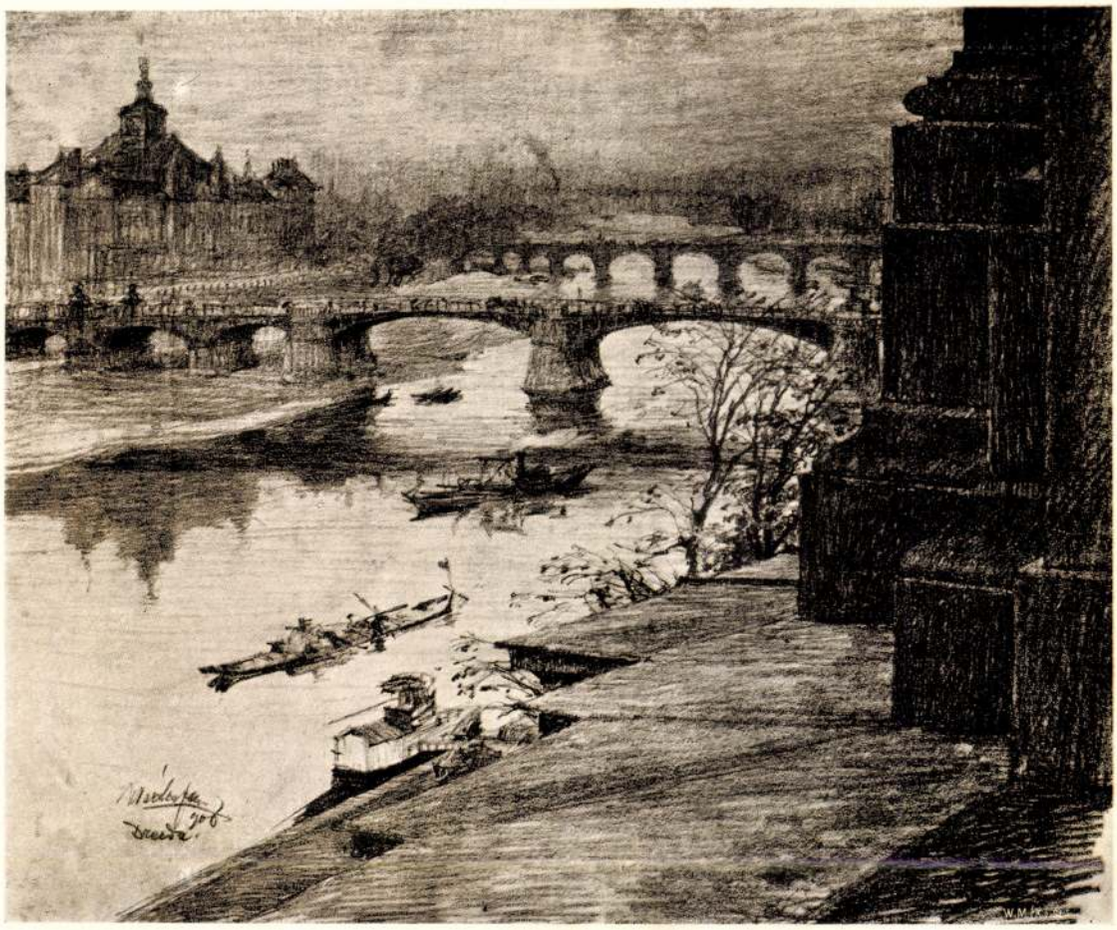

DREZDAI RÉSZLET
MÁRTON FERENC RAJZA

Az erdélyi hadjárat tartama alatt különben lefestette Czecz ezredest, Bayert, a Bem hadsegédét, azután Müllert, a tüzérek parancsnokát s egy román származású honvéd kapitányt, akit Popescunak hívtak.

Petőfivel január 28-án Szelindeknél találkozott újra, aki kitörő örömmel fogadta.

— Hoztál-e festéket Józsi? — volt az első szava Petőfinek, aki éppen akkor forgatta az elméjében, hogy lefesti tábornokát Bemet.

— A vízfestéshez való szereimet mindig magammal hordozom — válaszolt Mezey s amire nem tudták rávenni, már majdnem sikerült a tisztikarnak, amely Petőfivel együtt küldöttségileg járult Bem elé: kérvén, engedné magát Mezey által megörökíttetni.

Bem hajlíthatatlan maradt, de a festő úgy megnézte a tábornokot és annak jellegzetes arcát, kiálló pofacsontját, hogy ő is, valamint Petőfi akárhányszor lerajzolta homokba, sőt olajfestményt is készített róla, amely Borsos fényképész másolatában később forgalomba került.

Bodon József, aki a Mezey naplóját 1880-ban a „Vasárnapi Ujság"-ban sajtó alá rendezte, így jellemezte a tábornokot: „Kistermetű gyönge roskatag ember volt Bem, zöldesszürke szemmel, kiálló pofacsontokkal, szürke hajjal. A kenderszín bajusz és rövidke szakál szintén szürke volt. Ehhez a csupa szürkeséghez nem rosszul illett a fekete viaszos vászonnal bevont kis csákó kócsagforgóval."

Fehér kalapot Bem csak akkor tett a fejére, mikor tavasszal a tüzérek is ilyent kaptak. A tábornok kalapján fehér szalag volt, a Petőfién piros s a szalagjának vége leért a háta közepéig.

Szelindeknél január 30-án támadta meg Puchner Bemet, de a derék Vilmos-huszárok visszaverték a támadást Zsurnay vezérlete alatt.

Február 14-én egy kis baleset érte. Ágyúit hamarabb vezényelte a völgybe, mint a hogy kellett volna s ezért az ezredese Czecz elbocsátotta, de másnap egyet gondolt s mikor a tüzérek az ágyúkat Medgyesen a piacon felállították, érte küldött s azt mondotta a hadnagynak:

— Hallom, hogy ön csinosan fest, hát fessen le engem is.

Mezey vízfestékei Vizaknán maradtak, hanem mégis kerített festéket valahonnan s a Czecz arcképe néhány nap mulva elkészült.

A Bem tábora Medgyesen soká vesztegelt, itt készítette Mezey József a Maróthy János huszárkapitány arcképét s Zágonyi Károly huszárhadnagyét, az utóbbi az egész világ figyelmét fel tudta kelteni Észak-Amerikában s arcképét 1862-ben közölte a „Vasárnapi Ujság".

Medgyesről március 2-án távozott, éppen midőn egy előkelő szász úrnak a nejét rajzolta.

Mikor Nagyszebenben állomásozott, a híres Bruckenthal-féle gyűjteményt szerette volna megtekinteni; de először két székely őr állotta útját s midőn ő mégis belépett két huszár kivont karddal jelentette ki előtte, hogy fogoly. A képtár ugyanis szigorú őrizet alatt volt, hogy meg ne rabolhassa senki.

Mezey utóbb alaposan szemügyre vette az egész gyűjteményt s a Guido Reni azon festményét találta benne legértékesebbnek, amely szent Jeromost ábrázolja s szerinte harmincezer forintot megér.

Emlékei maradtak a festőnek ruszkabányai, de különösen lugosi tartózkodása idejéből.

Báró Apor Pétert ezen időtájban lőtte le egy szerezsán. Lugoson temettette el Bem. A gyászmenetben Petőfi is jelen volt s azon a fekete paripán nyargalt, amelyet Nagyszebenben kapott ajándékba Bemtől. A különben lusta hátas ló ezúttal annyira jól viselte magát, hogy a tábornok mosolyogva jegyezte meg:

— Látszik, hogy költőt visz, Pegazus lett belőle!

Bemet ekkor látogatta meg herceg Woronieczky Micislav, kinek sajátszerű egyenruháját nagyon megbámulta a nép s akit a legtöbben osztrák tisztnek nézték.

Mezeyt Lugoson egy Lévay nevű öreg úrnál szállásolták be. Ennek a derék embernek a leányai Anna és Mari, annyira kitüntették a festőt, hogy testvérökké fogadták s a frigyet egy csókkal meg is pecsételték. A leányok közül az idősebb elvált asszony volt, aki azért hagyta el a férjét, mert nem tartotta magyar érzelműnek.

Temesváron történt, hogy Petőfit német tolmácsnak használták s Mezeyt megtette Bem főhadnaggyá.

A honvédtáborban vígan éltek; néha eldalolták a Bem dalát, amely így kezdődött: „Osztrák ármány...", a marseillaise nótájára, gróf Bethlen Gergely tanította be a kedélyes fiúkat.

Mezey Mehádián lerajzolta a báró Dőry Pál huszárkapitány lovát s papirra vetette a vadregényes Csernavölgy rablóbarlangjait. Visszaemlékezéseiben érinté a Jókai Mór „Csataképek" című novelláját, a Bárdy-család jellemzését s az oláhok kegyetlenkedéseit stb. Egyébként részt vett a vizaknai csatában is, ahol Petőfivel együtt harcolt.

1849-ben augusztus hóban jelentkezett Urbannál s a következő évben hat hónapig tanulmányozta a festészetet a Marastoni Jakab műtermében Pesten, azzal a szándékkal, hogy a festészettel fogja megkeresni kenyerét.

Mezey eleinte Nagybányán festegetett s itt tervezte az odavaló róm. kath. templom számára megrendelt hat mellékoltár elkészítését, amelyet csak 1852-ben állott módjában teljesen befejezhetni, mikor Pestre jött lakni.

Ezen időtájban vette feleségül Guzmann Paulinát, ki hűségesen ápolta és vigasztalta hosszas betegsége alatt, amidőn a fővárost

elhagyni kényszerült s a szatmári egyházmegye részéről nem csak ötven oltárképre kapott megbizást, hanem arcképekre, csendéleti és genreképekre is. A pesti műtárlaton leginkább tájképeit keresték és vásárolták meg.

Tiz év mulva esett meg vele, hogy az a hölgy elküldötte Mezeynek azt a befejezetlen arcképet, amit Medgyesen 1849-ben abban kellett hagyni, mikor Puchner a magyarokra rontott.

Az 1857. év őszén Munkácsra ment, ahonnan egy hosszabb vargabetűt csinált, hogy a nagylucskai orosz templom főképeit megfesse. Ezen a télen hült meg, úgy hogy a kettős látás gyötörte, amiből az orvosok Bécsben sem tudták kigyógyitani s igy húzta négy álló esztendeig Munkácson, ahol a nagylucskai templom hátralévő apró képeit festegette; de ez a munkája már erőltetve ment.

Beteg szemével készítette a munkácsi templom számára Szűz Mária és Szent János oltárképeit, a felső-schönborni és szerednyei templomokba kettőt; egy Szentháromságot ábrázoló oltárképet Tövisfalvára, egy Szent Imrét az ardói kápolnába, a boromei Károly képét, mint főoltárképet Máramarossziget re s itt-ott különféle egyházi diszleteket javitgatva.

Másodszor 1862-ben hült meg s az utolsó műve az a Szentháromság volt, amelyet 1863 február havában a nagybányaiaknak festett. Ezen a nyáron még el akart menni Erdélybe, hogy a báró Orbán Balázs által megirt „Székelyföld“ című munkához az illusztrációkat elkészitse, de ez a terv már hiú ábránd maradt, mert mikor visszaérkezett Nagybányára, már a világtalan művész vezető nélkül nem tudott járni.

1864-ben a Siklóssy-féle vízgyógyintézetben kisérletezett, de sem ez nem segitett rajta, sem a hasonszenvi gyógymód. Elővette azért a lantot s először a „Fővárosi Lapok“-ban adta ki költeményeit Vadnay 1866-ban; majd négy évre rá összegyűjtötte mindazt, amit irt s ami akkor szokatlan jelenség: verseire kétezernégyszász előfizető jelentkezett s a versei egymás után három kiadást értek.

Íme az a Mezey, aki alig hogy felcseperedett, hát verseket farag; tizennégy éves korában olyan regényt ir, a melynek kézirata ha el nem kallódik, hát talán egész életében iró marad; negyven éves korában visszatér gyermekkori ábrándjához, felcsap költőnek, hanem most már megizmosodott vénával.

Mezeynek különben egy háromfelvonásos gyermekkori színdarabját, valamint egy pásztorjátékát is nagy dicsérettel emlegették, ami csak vigasztalásul szolgált neki, hogy kétségbe ne essék, mikor kicsavarta az osztrák a markából a kardot s később az ecset is kihullott kezéből.

De élettársa is kivette részét az élet komor küzdelmeiből. 1877-ben megtanulta Pesten a postakezelést s alkalmazást nyert Budafokon, mint postamesternő, ahol világtalan férje másfélévtizedet meghaladó vaksággal sujtva 1882 szeptember 8-án jobblétre szenderült.

A hazai festészetet jellemző irodalmi dolgozatai közül kiemelhetjük azt az egyet, amely „Néhány szó a magyar művészet érdekében“ cím alatt a „Magyar Sajtó“ 1861. évfolyamának 31. számában jelent meg.

Visszaemlékezéseit barátja Bodon József rendezte sajtó alá, aki vele Budafokon annyiszor megosztotta a borús napok gondterhes óráit s aki 1908 nyarán Rimaszombatban hunyt el, a kiméletlen sors által meglátogatva, hogy a maga Muzsája oldala mellől elkerülve súlyos szivbaja ne hagyja gyönyörködni abban az irodalomban, amely neki is eszményképe volt utolsó lehelletéig.

FARKASFALVI IMRE

A NEUHAUSER TESTVÉREK

Midőn Kazinczy 1816-ban Kolozsvárott jart, megemliti, hogy a normális iskola mellett „prof. Neuhauser, testvére Ferencnek a szebeni professzornak“ volt rajztanitóként alkalmazva. Őt először Zsibón látta 1805-ben «a szállót festve s a szobákat, s ezeknek egyikét, vászonra olajjal.»

Neuhauser Ferencről Trausch Schriftsteller-Lexikona (III. k. 16. és köv.) úgy emlékezik meg, mint a rajz és épitészet tanáráról a nagyszebeni főelemi iskolában. Született 1763-ban, meghalt 1836-ban. Főleg a tájkép-

ÖREGEK
RUDNAY GYULA RAJZA

Előfizetési föltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: egész évre 12 frt, félévre ... 6 «
Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: egész évre 8 frt, félévre... 4 «
Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: egész évre 6 frt, félévre ... 3 «
Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldij is csatolandó.

19-ik szám. 1880. BUDAPEST, MÁJUS 9. XXVII. évfolyam.

ORDÓDY PÁL.

A közmunka- és közlekedésügynek az ujabb alkotmányos korszakban a hatodik minisztere. Első volt gróf *Mikó* Imre, kinek kormányzata alatt készült 1867 őszén az a nagy és rendszeres terv, a mely szerint Magyarországot be kellene hálózni vasutakkal. Alatta és általa adattak ki a nagy koncessziók a keleti, északkeleti, alföld-fiumei, nyugati s több kisebb vasutakra. Gr. Mikó azonban az 1870-ik év folyamán lemondott tárczájáról s azt *Gorove* István, addig földmivelési, ipar- és kereskedelmi miniszter vette át, kinek vezetése alatt kezdődtek meg a nagy épitkezések mind a vasutaknál, mind a főváros szépitésénél. Gorove szintén önkényt s minden belső parlamenti válság nélkül mondott le e tárczáról s átengedte *Tisza* Lajosnak 1871. junius havában, ki akkor s azóta is gróf Andrássy Gyulának volt nagy kedvencze s akkor már a fővárosi közmunkatanács elnöke. Ő volt az a közlekedési miniszter, kinek harmadfél évi kormányzata alatt a legtöbb vasut, közel kétszáz mértföldnyi, adatott át a forgalomnak, s a budapesti Dunaszabályozás megkezdetett. Az örökös pártválság miatt megunva állását, Kerkapoly Károly pénzügyminiszterrel együtt 1873. decz. 19-én lemondott s tárczáját gróf *Zichy* József volt fiumei kormányzó örökölte, vezetvén e miniszteriumot 14 hónapon s három kormányválságon át a nagy fuzióig, mely *Péchy* Tamást, addig egyszerü balközépi képviselőt, helyezte a közlekedési ügyek élére. Pêchy volt legtöbb ideig — öt évig — közlekedési miniszter, ő bonyolitott le legtöbb vasuti függő ügyet s ő alatta tettek a folyamáradások legtöbb kárt, mig végre a mult hó közepén a diszes képviselőházi elnökséggel cserélte föl sulyos felelősséggel, de tisztes eredménynyel vezetett tárczáját.

Utána rövid tiz napi szünet után jött *Ordódy* Pál. S váratlanul jött. Mig kineveztetése bizonyossá nem lőn: mindenki kételkedett kineveztetésében. Szerénysége, félrevonulni szerető természete, csöndes, zajtalan tevékenysége, szónoklástól s minden zajos szerepléstől való idegenkedése, s az a körülmény, hogy közlekedési ügyekkel tüzetesen eddigelé — legalább köztudomásra — nem foglalkozott: a hihetetlenség színében tüntették fel a hirt, hogy ő vállalná el a közlekedési tárczát. De ő mégis, igaz, hogy barátainak nagy rábeszélésére, csakugyan elvállalta.

Multja szerény és mégis jelentékeny. A közügyeknek régi szolgája s a közpálya nehézségeivel már rég ismerős. Az ügyvédi diploma megszerzése után, mi bizony már közel negyven éve történt, Komárommegyében, saját vármegyéjében aljegyző lett. Később a 48-iki népképviseleti országgyülésre az udvardi kerület ruházta rá bizalmát és a képviselői mandátumot. Midőn Ferdinánd a Batthyány-kormány javaslatára Szalay Lászlót küldé a frankfurti német nemzetgyülésre meghatalmazott követül: Szalay Ordódyt vette maga mellé titkárjának. E minőségben szolgált később Párisban is gróf Teleki László oldalánál. A függetlenségi harcz után elfogatott, börtönbe hurczoltatott, majd komárommegyei birtokára belebbeztetett. Itt élt a családi nemes kötelességnek s az okszerü gazdaságnak az abszolutizmus mindkét rendszere alatt. Később, az ujabb alkotmányos korszak kezdetén 1868-ban, Komárommegye alispánjának választá meg, noha a megye egészben ellenzéki volt, ő pedig — bár Ghyczyvel, Komárommegye vezérférfiával közel rokon — a Deák-párthoz csatlakozott. De oly nagy volt hozzá a

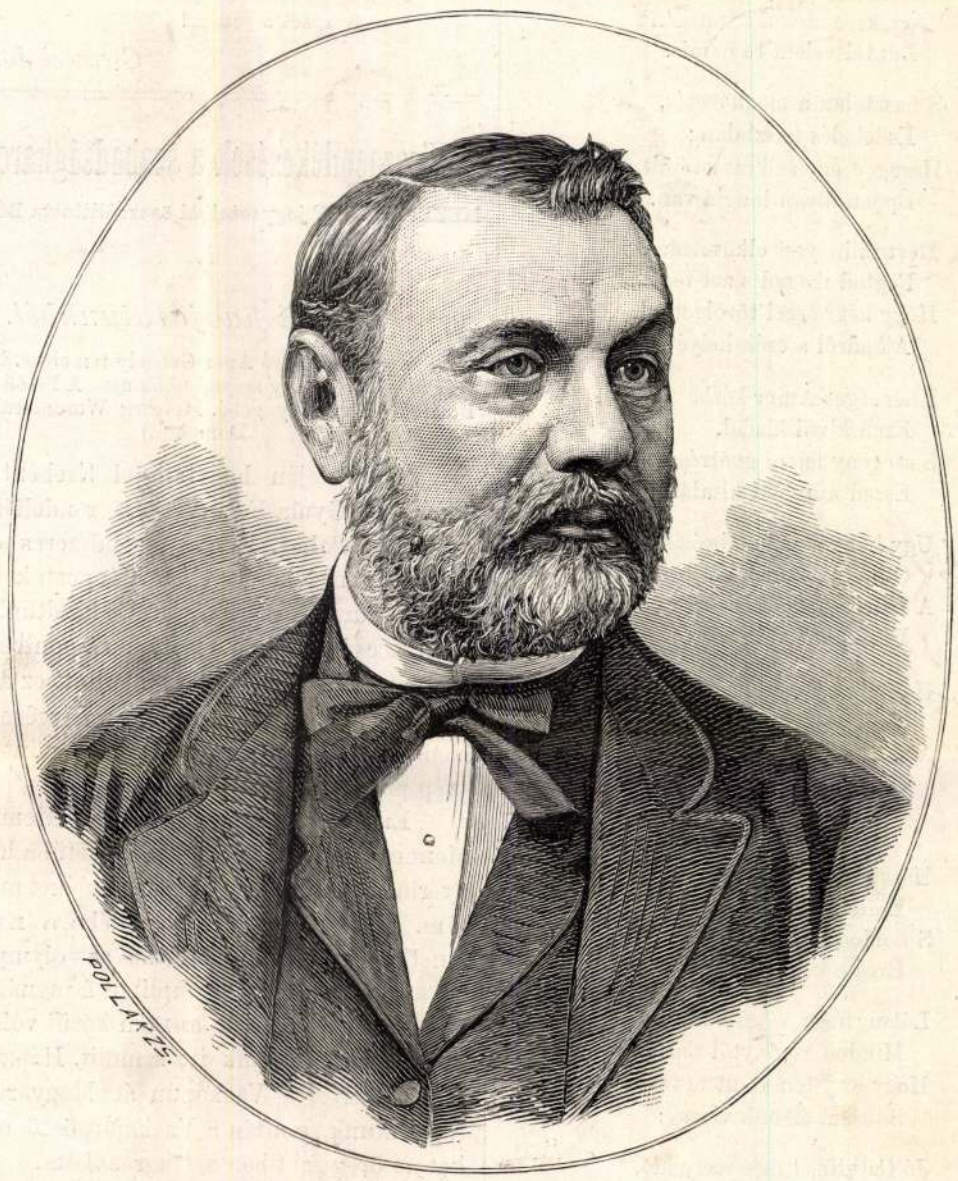

ORDÓDY PÁL.

bizalom s személye iránt a tisztelet, hogy később képviselőnek is saját megyéjében megválasztatott. A Deákpárton az úgynevezett zömhöz, Deák környezetéhez tartozott s a párt kebelében létező minden többi árnyalattól távol tartá magát. E körülmény s szemlélődő, nyugodt, szenvedőleges természete az ellenzéki pártok tiszteletét is kivivta számára. Eleintén a közlekedési, később a pénzügyi bizottságnak volt állandó tagja, majd Zsedényi halálával s Csengery gyöngélkedése miatt az utóbbinak elnöke is.

Nagy szerepe eddig nem volt s nagy tetteket nem hajtott végre. Még szónoki képessége is jó részben ismeretlen, mert a képviselőházban alig szólalt fel egyszer-kétszer s mindig röviden. Most nagy feladat vár rá, kivált a budapest-zimonyi vasut és a vizszabályozási ügyek kérdéseiben. Barátai azt hiszik, hogy tapintata, erélye, mély kötelességérzete kellőleg képesitik őt a sulyos felelősséggel járó állás méltó betöltésére. Nincs okunk kétségbe vonni e bizalom alaposságát, de a nagy közönség csak ezután várja ennek igazolását.

Magas, erőteljes termet, szőke, piros arcz, szürkülni kezdő hajjal és bajuszszal. Arczán mindig komolyság, modorában mindig nyugodt figyelem és szivélyesség uralkodik. Magántársaságban is inkább hallgatni, mint csevegni szeret. Egész külseje és gondolkozása az olvasott, európailag mivelt magyar táblabiró benyomását gyakorolja ránk.

Catullusból.*

Csókrablás.

Ambrózia nem oly édes,
Mint ez az egy csók vala,
Kit ajkadról, lépes mézem,
Szám lopva lecsókola.

De szárazon el nem vittem,
Bele telt egy óra is,
Hogy keresztre feszitettként
Bántál velem te hamis.

S hasztalan a megkövetés,
Esdekelés hasztalan;
Haragod egy szikrát se hült,
Éppen olyan lángja van.

Mert mihelyest elkövettem,
Fogtad magad s azt tevéd,
Hogy két kézzel törölgetted
Ajkadról a csók helyét.

Ellenséges Ámor-kézbe
Ezen kivül kiadál,
S szegény fejem gyötrésére
Eszed mindent kitalál.

Ugy hogy az az ambróziás
Csók egész más lőn legott:
A keserü epénél is
Keserübbé változott.

Ha nálad a szerelmesre
Vár ilyetén rossz dolog,
Ajakadról én ezentul
Csókot sohse rabolok.

Lemondás.

Ha korábbi jó tettinkre
Emlékszik a lelkünk
S boldogitó öntudatnak
Érzete kél bennünk;

Látva, hogy a becsületünk
Minden szennytől tiszta,
Hogy az isten szent nevével
Sohsem éltünk vissza:

Jó Catullus! még nagy idő,
Még sok öröm várhat
S boldogtalan szerelmedből
Nem fakad több bánat.

Mert hisz mindent, a mi jót csak
Tehet földön ember,
Azt én vele mind megtettem
Szóval ugy mint tettel.

Hálátlanság mind ezekért
Tőle a jutalom!..
Hát minek is epekedel
Évődöl oly nagyon?

Mért a lelked meg nem edzed
Lemondásra még se?
Szünjék meg e nyomorúság
Minden áron végre.

«Nehéz ily nagy szerelemről
Egyszerre letenni?» —
Ha nehéz is, törik-szakad,
Meg kell neki lenni.

Egen földön nincs más mentség,
Fogj bele hát gyorsan.
Ezt cselekedd! tudod vagy nem,
Az nem kérdés mostan.

Oh istenek, ha irgalom
Forrása ti vagytok,
S olykor még a végórán is
Segitséget adtok:

Lássátok meg szenvedésem
És ha tisztán éltem,
Mentsetek meg a romlástól
Pusztulástól éngem.

Minden izem, jaj, zsibbadás
Futotta keresztül
S örömimet letarolta,
Tépte gyökerestül.

Nem azt kérem én már többet,
Hogy szeressen ujra,
Vagy — a mi már lehetetlen —
Térjen igaz utra....

Magam vágyok szabadulni
Átkából e *kór*nak:
Oh istenek, adjátok meg
Kérését a jónak!

Csengeri János.

* Felolvasták a philologiai társaság april-havi ülésében.

Visszaemlékezések a szabadságharczra.

MEZEI JÓZSEF jegyzeteiből összeállitotta BODON J.

IX.

Bánáti hadjáratunkból.

(Maderspachné. Báró Apor Gergely temetése. Négy huszár megugraszt egy század uhlánust. A Petőfi feketéje. Petőfi és a székely góbé. Herczeg Woronieczky. Zeyk Domokos.)

April elején hagytam el Szebent, mivel ágyúimat Gyula-Fehérvár alá rendelték a zároló hadtesthez. Komoly, rendszeres ostromról szó sem lehetett, ehez hiányoztak az öreg ágyúk. Tüntetésszerü ágyúzást kezdtünk a vár ellen, a császáriak felelgettek rá pontosan. Estenkint gyönyörü látványt nyujtott ez a kis parádé, a mint ágyúk szakadatlan dörgése mellett hasitották a levegőt gránátjaink, mint valami szép piros fényü hulló csillagok.

Én nem sokáig gyönyörködhettem benne. Mennem kellett Déva felé, keresztül a hires Kenyérmezején, hol az egyszerű emléket megtekintém. Bizony nem méltó emléke a nagy történeti eseménynek. Mintha az olympi Jupiter szobrát hitvány krumpliból faragnák ki.

Déva már ekkor szintén körül volt zárva; de mi nem időztünk itt semmit. Hátszeget keresztülszelve, a Vaskapun át Magyarországba toppantunk, miután a Vaskaput őrző osztrákokat az öreg sebtiben szétugrasztotta.

Ruszkabányának apraja-nagyja előnkbe jött. Finomabbnál finomabb borokat hoztak ki magokkal; az egyik kulacsot, a másik palaczkot nyujtogatott föl a lóhátra.

Itt lakott a derék Maderspach, kinek nejét az osztrákok tudvalevőleg megvesszőztették. Én az 50-es évek elején találkoztam az ifju Maderspachhal a Marasztoni akadémiájában Pesten. Bemutatott édesanyjának s ekkor nyilt alkalmam megismerni e ritka műveltségü, kitünő nőt. Beszélgetés közben maga hozta elő a brutális tettet; lesütött fővel mondá, hogy nem érzett semmit, elájult. Később fia emlitette előttem, hogy Gröber osztrák kapitánynál személyes boszu is működött. Maderspachné lánykorában e durva ember udvarlását visszautasitotta.

Magyarországi utunk a folytonos győzedelmek mellett a folytonos lakomák utja is volt. A karánsebesiek szintén nagy vendégséget csaptak számunkra. Hanem a magyar konyháról került izletes ételekben hatalmas pusztitásokat is vitt véghez kikódult seregünk, a szászok sovány répája és méhsöre után.

Mióta az anyaország földjére tettük lábunkat, markotányosnéink száma egész légióvá növekedett. Már itt voltak vagy hatvanan. Bethlen Gergely lóra ültette valamennyit, s menet közben a huszárok közé állittatta, hogy számuk nagyobbnak lássék. A huszárok jót kaczagtak a szoknyás hadon.

Lugos előtt b. Apor Gergely és Urházy György előre vágtattak. Egyszer valami szerezsán előbukkan az ut mellől, hosszu puskáját észrevétlenül rájok fogja, lő és báró Apor lebukik lováról. Urházy visszanyargalt, az Apor lova pedig elfutott, de a szerezsán megfogta, hirtelen rávetette magát és azon menekült el.

Négy huszár rugtatott be először Lugosra, hol a piaczon egy század uhlánus állt, indulásra készen. A négy huszár kivont kardját kezök csuklójára akasztva, elővették kis tükreiket s bajszukat pödörgetve nyargaltak végig az utczán. Az uhlánusok nem tudták mire vélni a dolgot, mért jöhetnek azok a huszárok bajszukat pödörgetve. Nyilván azt hitték, hogy nagy erővel törnek befelé és lovukat sarkantyúba kapva, kivágtattak a négy huszár elől.

A lugosiak nagy lelkesedéssel fogadtak bennünket. Az utczákon nyüzsgött a szakadatlanul éljenző sokaság; az ablakok tömve voltak zászlókkal, szőnyegekkel, kendőiket lobogtató női fejekkel. Az üdvözléseket nem győztük fogadni.

Alig helyeztem el ágyúimat a piaczon, egy fiatal ember rögtön mellettem termett: legyek a házuk vendége, itt laknak mindjárt a szomszédságban. Megindultunk arra felé. Utánunk két gyönyörü fiatal leány lépegetett. Kérdem a vezetőmtől: kik ezek? «Lugosnak két legszebb nője, Lévay Mari és Anna. Mari már asszony, férjhez ment a gazdag Milutinovitshoz, de elvált tőle, mert Milutinovits ellensége a magyarnak.»

Alig végzi fiatal emberem a magyarázatot, mellém toppan mint a két nő, karon fognak és a fiatal embernek azt mondják: fogjon magának más vendéget, hadnagy ur a mienk lesz. Én egy kis szabadkozás után megadtam magamat. Az öreg Lévay, egy régi szabásu ősmagyar, nagy szivvel fogadott; lányai rögtön inditványozták, legyünk testvérekké, sőt egy-egy csókkal azzá is avattak nyomban.

A mámor, a lelkesedés korát éltük, s nekem eszembe jutott a Pestre lovagló legelső huszár, kit gróf Károlyi Györgyné csókkal fogadott.

Másnap nagy katonai pompával ment végbe a báró Apor temetése. Koporsóját egész virág- és koszoruerdő boritotta s elborult homlokkal kisérte ki az öreg Bem is. A Lugos alatt tartott nagy hadiszemle alkalmával láttam először vágtatni az öreget törzskara élén. Petőfi azon a feketeszőrü paripán ült, melyet Szebenben ajándékozott neki az öreg. Meglehetősen lusta állat

Folytatása lásd a Komplett példányban

Előfizetési föltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: egész évre 12 frt, félévre ... 6 «
Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: egész évre 8 frt, félévre... 4 «
Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: egész évre 6 frt, félévre ... 3 «
Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldij is csatolandó.

22-ik szám 1880. BUDAPEST, MÁJUS 30. XXVII. évfolyam.

PÁZMÁNY PÉTER.

Nagyszombat városa fényes ünnepélynek vala szinhelye 1635 nov. 13-án. A *Pázmány* Péter bibornok-primás által alapitott *egyetem* e napon nyittatott meg. Az egyházi és világi förendek számos gyülekezete előtt Jászberényi Tamás jezsuita atya tartotta az ünnepi beszédet, melynek végén, Pázmányhoz fordulva, igy szólott: «Ha nem csalódom, magad is az egyetem megalapitását jótékonyságod minden egyéb művei fölé helyezed; mert ezeket, példád által lelkesitve, mások is utánozni fogják, és igy érdemeidben osztozandnak, de uj műved dicsősége osztatlanul a tied, ebben nem lesz vetélytársad!»

A szónok jóslata nem egészen ment valósulásba. *Ezen* dicsőségének is vannak osztályosai: utódai Lósy és Lippay, a kik a Pázmány által létesitett hittudományi és bölcsészeti karokhoz a jogtudományit csatolták; Mária Terézia királynőnk, ki az orvosi karral egészité ki az intézetet; és azon kormányférfiak, kik egyetemünket a mai kor igényeinek szinvonalára emelték.

De ezek mitsem vonnak le a nagy alapitó dicsőségéből. A kifejlődött, nagyra nőtt főiskola hálás kegyelettel őrizi meg első alapitójának emlékezetét.

A fenkölt gondolat és az áldozatkészség nagyszabásu nyilvánulása egyaránt megérdemli a tiszteletet. Azon korban főiskolát alapitani Magyarországban merész gondolat, fontos kulturai tény, s *a százezer forint*, melyet Pázmány alapitványképen letett, mesés összeg volt.

Köztudomásu, hogy ezen műve nem áll elszigetelve. Több gymnázium, konviktus és papnövelde köszönte neki létesülését. Elmondhatjuk, hogy Mátyás királytól Mária Teréziáig a magyar közművelődés és tanügy érdekében senki nem tett annyit, mint Pázmány Péter.

És több más téren is, mint hittéritő és tanár, mint iró és szónok, kortársait messze tulszárnyalta hazájában. És a legbuzgóbb magyar főpap — a kit a magyar egyháztörténelem fölmutat, nemzetének leglelkesebb és legmagyarabb fiaihoz tartozott.

A valódi nagyság mindezen jellemvonásaihoz a kedélyes, szeretetreméltó természet varázsa, ugyszintén ép oly vonzó, mint imponáló külalak is járult.

Arczképe általánosan el van terjedve. Egykoru olajfestmények és rézmetszetek után ujabban s gyakran sokszorosittatott. Nem rég a m. nemzeti muzeum érdemes könyvtárnoka, Majláth Béla, e sorok irójának figyelmét fölhivta egy ekkorig ismeretlen régi olajfestményü arczképre, mely hajdan a liptó-szent-miklósi jezsuita rezidencziát, utóbb az okolicsnói zárdát diszité, majd az ő, és ajándékából végre e sorok irójának birtokába ment át. A többi arcz-

PÁZMÁNY PÉTER.

EGYKORU FESTMÉNY UTÁN.

képekkel lényegileg megegyező, de előállitására nézve több tekintetben eltérő e képet időszerünek láttuk a közelebb lefolyt egyetemi ünnepély alkalmából olvasóinknak bemutatni.

F. V.

Longfellow „Arany legendájá"-ból.

..... Egy reggel, egyedül,
Czellája szük, sötétes mélyibül,
A még szükebb, sötétesebb vadonba,
Ajkán buzgó imádságot susogva,
Fejét lehajtva, szótalan,
Mint a ki fél-álomba' van —
Sétált Felix barát... Körüle
Mosolygó nyári nap terüle,
Oly édesen, oly fényesen;
S a lombos erdő félhomálya,
Mint a teremtő glóriája,
Ha bútól, gondtól megpihen.
Lábtól a lágy, zománczos pázsit,
Felette ernyős nyárfa rezgett
S hajlongva vetvén a keresztet,
Halkan sugá el szent áldásit.
A duzzadó talajról ott
Vadoncz virág s kuszó folyondár,
Mely napsugárért körbe fut s jár,
Terjeszte édes, balzsam-illatot.

*

Minderre ő tekintetet
Alig vetett.
Kezét vaskos, nehéz könyv terhelé,
Felütve ott, hol
A szent apostol
A menny csodáit vázolá elé,
S szemét lesütve, kétség-martan
Igyen kiált föl: «Istenem:
«Hiszem mindazt, mi irva itt van,
«De ah! — nem érthetem.»

*

És ime, hallga!
Közel amott egy gyér bokorba',
A fellegekből hullva le,
Miként a dér,
Oly szép fehér
Madár szólal meg izibe,
A szerzetes becsukja könyvét,
S szemét meresztve, hallgatag',
Figyelve áll ott, szétpillantva
A dal után, a melybe', mintha,
Ezer hurról olvadna hang.
Majd látja, mint
Az ég megnyilva int,
Arany-kövén angyalsereg jár,
S hiában üzi, messze száll már
A gyors madár megint.
Völgy- s halmon villámként csapong át,
Elhal a büvös dal, helyette
Ép déli isten-tiszteletre
Huzzák a zárda kis harangját,
S szomorgva, elcsigázva,
Megtér az elhagyott lakásba.

*

De ah! mi változás emitten,
Hiába néz már ismerős után,
Mássá leve, uj arczot ölte minden,
Idegen nép ül körben a teremben,
Uj hang zeng fent a templom kórusán.
Pedig a hely, az ugyanaz,
A termek, tornyok, és a lépcső,
Csak oly rideg, csak oly setétlő,
Oly elhagyott, csupasz.
Ő maga egyedül,
Rí ki a többiek közül.
S egy szerzetes szól: «Negyven éve,
«A zárdafőnök itten én vagyok,
«De ez idő alatt,
«Nem emlékszem, hogy láttam arczodat.»

*

Csüggedten válaszol Felix barát,
S hangját bizonytalanság rezgi át:
«Ma reggeli imánk után,
«A mint czellámat elhagyám
«S magamra bolygék, elmerülve
«Egy kis madárnak énekébe,
«Egyszerre im
«Kolostorom harangja kondul,
«Delet jelzvén a kis toronybul
«Szúette, rozzant lábain.
«De álmodám tán, ugy érzem, miként ha
«Órákat éltem voln' egy pillanatba.»

*

«Nem! — Éveket», hangzik legottan,
S egy éltes aggastyán beszél
A tölgy-kathedra könyöklőjénél.
Mindannyiánál éltesebb,
Ki már egy század óta ott van,
Imádva istent elvonultan,
Buzgó alázat közepett.
Felixre még csak ő emlékezett,
S szavát lassan, nyomósan ejtvén:
«Száz év előtt, kezdé, e helyt én
«Ujoncz valék, és ugy hiszem,
«Volt köztünk egy jámbor, kegyes tag,
«A kit, való, Felixnek hittak,
«Ez ember itt bizonynyal ő leszen.»

*

És menten ime,
Elébe vive
Egy vaskos, barnult kötetet,
Hová a meghalálozottak
Neve s kora, mióta ott csak
Kolostor áll és ember él, hal, —
Vaddisznóbőrbe, réz-sarokkal,
— Hiven fölirva — köttetett;
Ott meglelék
Felix nevét,
S száz év előtt, hogy egy napon
Kimenve onnan, vissza sem jöve,
S igy a halottak névjegyzékibe
Irattaték méltó jogon.
Most megtudák
A szent atyák
Mily büvös volt a dal, hogy a
Száz hosszu év
Csak ugy, mikép
Rövidke percz röpült tova.

Böhm Sándor.

Visszaemlékezések a szabadságharczra.

MEZEI JÓZSEF jegyzeteiből összeállitotta BODON J.

XI.

Becskerektől Orsováig.

(Bem kedvencz dala. Egy oláh asszony borjujáért. Látogatás Ada-Kalében a törököknél. Magyar hadsereg a mehádiai fürdőn.)

Bem, nem egészen két hónapig tartó bánáti hadjárata alatt minden csatában megverte a császáriakat. Mozdulatai tüneményszerüen gyorsak, hadi intézkedései összevágók és eszesek voltak. Pedig háromszorta, sőt négyszerte nagyobb erővel állt szemben. Neki 5—6 ezernél több embere sohasem volt; az osztrákok 14—16 ezer rendes katonával, a szerb fölkelők rendezett tömegével és 40 ágyúval dolgoztak ellene, azaz futottak előtte szakadatlanul.

Május 5-én délután Versecz alatt is volt egy kis csetepaténk, de a császáriak jóformán meg sem állottak Fehértemplomig.

Versecz és Fehértemplom közt gyönyörü fensik terül el. A város csak akkor bukkan elő a völgyből, ha a fensik végére ér az ember.

A siklapály végén, egy hosszu lánczban villantak meg a császári szuronyok a májusi nap verőfényénél. A folytonos győzedelmektől ittas honvédeink szilaj jó kedvvel, vig nótaszó mellett rohanták meg a sánczot, de a császáriak egyetlen lövés nélkül megfutottak. Lovas ütegünk főhadnagya Vaszil Ferencz ütegének felét és egy század Würtemberg-huszárt véve magához, erős vágtatással kerülte meg a várost. S mire mi a fensik végére értünk, ő már pusztitó oldaltüzbe fogta a futókat; mi is utánok gyujtottunk és keményen üztük őket az országuton.

Egy rácz kiterjesztett két karral s vigyorgó pofával jött velünk szembe, folyton folyvást hangoztatva: «Iljen magyar, iljen magyar».

Nagy Pista, melléknevén «Sturm», már ekkor kapitány, rákiált egy katonájára: «Lődd le!» Mikor visszatértem az üldözésből, csak az országuton 87 halottat olvastam meg; ezenkivül a szántókon legalább is hevert 100 halottjuk szanaszét szóródva. Az ut közepén láttam a kiterjesztett karu ráczot is, még a halál sem vette le arczáról a vigyorgó kifejezést.

A Leiningeniekből egy zászlóalj töredéke gulákba rakott fegyverei mellett guggolt, vagy hasalt a földön. Innen kiabáltak ránk: «Iljen magyar!» Háromszázan adták meg magokat. Az egészben az a legnevezetesebb, hogy ennyi halott és fogoly mellett nekünk még csak egyetlen lovunk körme sem csorbult meg.

Fehértemplomból pár napi pihenés után mentünk Szászka felé. A mint egy domb tetejéről áttekintünk a szembeeső dombra, látjuk, hogy a császáriak tábortüzei javában lobognak a tetőkön. Főztek. Nekünk egy szoroson kellett áthatolnunk s ha az osztrákok már ekkor annyira el nem vesztették volna minden bátorságukat: itt nagyon meggyülhetett volna a bajunk. Két ágyuval lehetetlenné tehették volna az átkelést, vagy legalább is erős küzdelemmel csikarhattuk volna ki. De ők roppant sietséggel elpárologtak előlünk, mire oda értünk, már csak a tábortüzek üszkei füstölögtek szomorun.

Öregünk, ugy látszott, jókedvében volt, mert a huszárokkal rágyujtatott kedvencz nótájára. A nóta igy kezdődött: «Osztrák ármány» .... s a marseillaise dallamára ment. A nótát gr. Bethlen Gergely tanitotta be huszárainknak, ezek aztán körülvették a Bem kocsiját s ugy dalolgatták neki utközben. Bem az erősebb helyeknél s az akkoriban gyülölt hangzásu neveknél rendesen el-elmosolyodott.

A huszárok karban fujták a nótát, mikor jelentik az öregnek, hogy utól kaptuk a császáriakat.

— Lövessen közéjük jól az ágyúkból, aztán jerünk tovább. — Bethlen Gergelynek pedig intett, hogy csak kezdjék rá huszárai a dalt ujra.

Ezek rá kezdték a dalt; ágyúink nehány lövést tettek s a császáriak elvonultak.

A komoly ellenállást Szászkánál kisérlették meg, de ismét sikertelenül. Pár órai heves harcz után vad futásnak eredtek s még a hidat is lerombolták a Nera folyón.

Szászkától egy kigyózó ut vezet a hegyre. A meredek egyik kanyarulatánál nehány svalizsér bukkant föl; de mihelyt huszárainkat észrevették, sarkantyut adtak lovuknak, s köd előttem, köd utánam — eltüntek. Ezek voltak az utolsó császári katonák, a kiket mi Magyarország földén láttunk.

Tul a hegyen egy oláh falut értünk először. Egy öreg oláh asszony keservesen jajgatott, tördelte kezeit kinn a háza udvarán. Siralmas óbégatásaira Bem is figyelmessé lett s megállitlatta kocsiját. Oda hivatja az asszonyt, ez pedig sirva-riva beszéli, hogy a katonák berontottak hozzá, és egyetlen borjucskájától akarják megtani. Az öreg leszállt kocsijáról s maga ment be a nyomorult viskóba. A bent talált katonákat nyomban elfogatta s utasitotta törzskarát, hogy azonnal tartsanak felettök hadi törvényszéket. Ezek megkezdték az ülésezést csakugy menet lóháton; kis vártatva átnyujtották Bemnek az itéletet, melyben kisebb-nagyobb fogságbüntetést szabtak a tettesekre.

Az öreg haragosan tépte darabokra a papirost; seregét a falu végén megállittatta, négyet a tettesek közül kiszólittatott és nyomban főbelövette. Egy czigány is volt köztük; ez füle hallatára átkozta meg az öreget.

A Mehádiát környező hegyekről valami kellemes illat csapódott orrunkba; a pipaszárnak való megyfa illata. Csak átvonultunkban szagolgathattuk, mivel meg sem állottunk Orsováig, hol aztán derekasan kiheverhettük fáradalmainkat.

Legelsőbben is nemzeti lobogónkat tüztük ki a Duna partjára; ez lengett a város középületein is.

Miután két ágyúmat felállitottam a város felett, nehány tiszttársammal egy kis sétára indultam a Duna partján. Alig győztünk betelni a festői szép táj szemlélgetésével. A távolban sötét hegyek körvonalain rezgett a májusi derült nap fénye; e sötétlő hegyek pompás hátterül szolgálnak Adakalénak, mely a széles Duna közepéből emelkedik ki, mint egy zöld koszoru. A partról tekintve, Ada-Kaléból nem látszott semmi, csupán a pasa nagyon is szerény lakása; ormán mint valami hatalmas árboczon lengett a félholdas török lobogó.

Egy jókora gőzös vigan szeldeste Dunánk szőke vizét, de alig pillantotta meg nemzeti zászlónkat a parton, egyet kanyarodott és teljes gőzerővel uszott visszafelé.

Mindjárt utána egy sajka merült fel a viz tükörén s a sajkából nehány puskalövés dördült el felénk. Vojt Miklós vörös sapkás főhadnagy kikapta egy székely kezéből a puskát és rájok lőtt. Golyója lecsapódott, aztán a vizszinét hasitva, nagyot koppant a sajka oldalán. Jajgatást hallottunk, mire a sajka irányt változtatva repült a tulsó part felé.

Kis idő mulva egy csónak tartott felénk, orrán fehér zászló lobogott. A csónakban elől kelő görög ült, hellén nemzeti öltönyében; csupa selyembe, bársonyba volt göngyölitve a koros, de nem érdektelen férfialak. Parancsnokunkhoz vezettette magát s ennél előadta, hogy tévedésből lőttek ránk a sajkából. Ezzel a dolog ki volt egyenlitve.

A Cserna folyó hidjának az egyik végén törökök, a másikon oláhok álltak őrt. Átmentünk az oláh oldalra, hol egy oláh tiszt udvariasan fogadott bennünket. Megvendégelt finom dohánynyal s füstölgetés közben kérdé, mennyien vagyunk. Mondtuk, hogy ötezeren.

— Az lehetetlen — felelé a tiszt — hiszen Malakovszky az orrom előtt ment át 20 ezer emberrel és 40 ágyuval Oláhországba önök elől. És annyira sietett, hogy nehány ágyút szemem láttára vettetett a Dunába.

Meghittuk a kételkedő tisztet, jöjjön át hozzánk, mikor az öreg szemlét tart serege felett és győződjék meg személyesen állitásunkról. Át is jött s a fejét csóválgatva mondá: «Nem értem, sehogy se értem».

Másnap Ada-Kaléban tettünk látogatást. Török evezőseink hatalmas csapásokkal szeldesték a Duna habjait s nehány percz alatt parthoz repitették sajkánkat. Egy török tüzértiszt bőven zsinórzott magyar atillában jött fogadásunkra s azonnal bevezetett a pasához. A pasa fekete kávét és csibukokat hozatott számunkra s ő kegyelmessége is azt kérdé, hányan vagyunk. De ő nem csóválta a fejét a csekély haderő hallatára, mint az oláh tiszt.

A szigeten egy kis körutat tettünk; megnéztük a kaszamátákat; láttunk nehány török nőt, illetőleg csak villogó fekete női szemeket sürű fátylak közül.

A sok mászkálásban derekason megéheztünk s kérdezősködéseinkre egy hely felé mutattak, hol a gyomor prózai vágyait lecsillapithatjuk.

Éktelen piszokhalom közül bukkant ki egy parányi bódé; árultak benne valami sajtfélét, meg török puliszkát iskatulyákban. A kikodult honvédgyomor nem sokat hederitett a környezetre, a szurtos és szótalan török testvérre; megrakodtunk a harapnivalókból emberül s azzal eveztünk visszafelé. A sajt-félével aztán Rátz huszárkapitány huga olyan pompás galuskát teremtett szaporán, hogy sokáig szánkban maradt az ize.

Következő nap török atyánkfiai jöttek át közénk vásárt csapni. Hoztak magokkal kávét, dohányt, szivart, csibukokat. (Ebből egy székely nagy ügyességgel csipett el egyet; a török szerint 11 aranyat ért.) A jámbor mozlim semmi lármát nem csapott miatta, csak a fejét vakarta meg egy párszor, aztán megnyugodott Allah végzésén.

Együtt ebédeltünk velök, még pedig pompás piláfot s utána olyan finom fekete kávét, melynek párját kell keresni.

Az öreg nem kis örömben részesitette itten seregét; elküldte a maga költségén Mehádiára fürödni. Az első három napig az egyik fele, másik három napig a második felerésze mosakodott ki a téli hadjárat szennyéből.

Mehádián rajzoltam le a br. Döry Pali huszárkapitány Caesar nevü lovát; a vadregényes Cserna völgy gyönyörü részleteiből az idő rövidsége miatt csak a rabló-barlangokat vethettem papirosra.

(Vége köv.)

Az uj angol kormány.

Az angol választások eredménye meglepte a kontinensen mindazokat, a kik csupán felületesen foglalkoztak az angol viszonyokkal. Évekkel ezelőtt, midőn a kontinens egész sajtója Gladstoneról, mint magamagát lejárt, nevetséges erőlködésü emberről beszélt, számos alkalommal tartottam kötelességemnek figyelmeztetni a hazai közönséget e föltevés helytelen voltára. Angliában voltam, midőn Gladstone hires röpirata, a «Bulgarian Atrocities» megjelent, ott voltam greenwichi hires beszédén, melyet szakadó esőben szabad ég alatt legalább 20,000-edmagammal hallgattam végig, vindikálom magam részére azt a dicsőséget, — ha ugyan van benne valami dicsőség, — hogy az akkor tisztán filantropikus szinezet alatt rejlő veszedelmes politikai irányt a «Times»-ban én siettem először rektifikálni egy pár, mereven odadobott állitásra nézve, és azután hónapokon át volt alkalmam az egyesült királyságok különböző helyein hallani a legkülönbözőbb fölfogásokat, de már akkor bizonyosnak látszott előttem, hogy a Beaconsfield-kormány minden tetszetős frázisai és a nyugati hatalmak minden őszinte óhaja daczára sem lesz képes egy általános választást kiállani. Közbejött a berlini kongresszus fényes eredménye az angol kormány javára, s Beaconsfield lord hatalmas frázisa, a «Peace with honour» («tisztességes béke») hizelgő hangja az angol büszkeségnek, de a nyugalom, mely kivülről látszott, nem volt valódi nyugalom, s csak arra szolgált, hogy a tory-kormány önámitólag bizvást apellálhasson a lábai alatt ingadozó alapra: a választó közönségre.

A bukás okai több különböző körülményben keresendők.

Az első ok kétségkivül az volt, hogy az «imperial policy», a mely a világ több részén egyszerre fenyegetett háboruval, mely megzavarta az egyensulyt, s még inkább a kereskedelmet, nem tetszett a városokban uralkodó kereskedői és gyáriparos érdeknek. Pedig ezek választottak először, és tudjuk, hogy az első választásoknak — kivált ha azok oly váratlan egyoldulásággal nyilvánulnak — mily döntő hatásuk van a következőkre. A «Times» mindjárt másodnap reggelre megforditotta köpenyegét. A másik ok az volt, hogy mind az iparos, mind a földmüvelő osztály válság alatt nyög. A válság alatt mindenki szivesen fogad minden változást; az emberi természetben lévén a változástól mindig csak jót reméleni. Semmi csoda tehát, ha a nagy városok példája után indultak a kisebb városok s a földmives érdekek, sőt a tory-párt legbuzgóbb hivei, a farmerek, is felmondták számos kerületben a régi barátságot. Ugyanezen eredményre vezetett a nonconformistáknál a temetkezési törvény, mely az uralkodó egyház birtokába végleg visszahelyezte a temetőket. És végül nem szabad felednünk azt sem, hogy ott, a hol a kormány változása teljesen és kizárólag a választásoktól függ, az idők során egy különös faja képződik a demokrata választóknak, kik mindig a létező kormány ellen szavaznak, már csak azért is, hogy a nép hatalmát azzal éreztessék. E föltétlen ellenzéki árnyalat, ugy látszik, folyvást erősebb és erősebb lesz Angliában; az utolsó évszázadban alig volt már általános választás, mely ne a létező kormány bukásával végződött volna.

És igy a választások negyedik napján megjelent «Punch» czélozva arra, hogy Gladstonet pénzügyi reformjaiért népszerüsége tetőpontján «The people's William» (a nép Vilmosának) nevezték, jogosan állithatta fel az egyenletet: The will of the People : The people's Will(iam) = a nép akarata: a nép Vilmosa. A királynő — állitólag egyéni hajlamainak ellenére, — engedett a közóhajnak, Gladstone ismét első minisztere lett a koronának, s a gróf Károlyihoz intézett levélben gyorsan nyilt alkalma bebizonyitani a régi szatirikus felkiálltás jogosultságát, hogy mennyire különbözők a whigek az ellenzéken a whigektől a kormányon.

Gladstone 1809-ben született. Életpályája ismeretes. Ragyogó tehetsége már 44 évvel ezelőtt helyet biztositott neki a kormányban. Ő volt Macaulay szerint «növekvő reménye a toryknak». És mégis azon óriás változás után, melyet Sir Robert Peel kereskedelmi reformjai okoztak, e viszonyok ugy csoportosultak, hogy a radikális Disraeliből vált Lord George Bentick után a konzervativek vezére, és Palmerston után a «konzervativek növekvő reménye» lépett a liberálok élére. Gladstone élettörténete ez idő óta Anglia története. A modern parliamenti élet superlativuma az övé. Az ékesszólás bámulatos ereje, páratlan szóbőség, a szenvedely heve, s a hang varázsa mind rendelkezésére áll. Mély csendben hallgatják szavait a parliamentben, és azon kivül. Állása nyugodt, csak hangja reszket s azon bájnak teljes erejével, mely az angol nyelv sajátja, a pointirozás azon preczizió jával, mely rajta kivül csakis Brightnak tulajdona, tudja kiemelni a szenvedély és meggyőződés minden egyes részletét s azt csengő hangja egész erejével majdnem észrevétlenül bevarázsolni a hallgatót lelkületébe. E mellett állanak páratlan nyelv- és tárgyismerete. Mint államférfiunak, hibái is vannak, s e hibák sokkal nyilvánosabbak, semmint ritka egyéni tehetségeivel elfeledtethetné azokat. Ő nála a következtetés hamarább van készen, mint a praemissa. Oly álláspontokat, melyeket az óra követelménye szerint vagy érzelmei tanácsára elfogad, később keresett okokkal véd. S csakugyan az emberismeret azon kitünő bölcse, Macaulay, közel egy félszázad előtt már a legtalálóbb képet adta elméjéről, midőn igy szólt «Állam és egyház» czimü műve birálatában:

«Ugy tetszik nekünk, hogy Gladstone ur szerfölött jól van képesitve a bölcsészeti nyomozásra. Elméje széles keretü; dialektikus ügyessége sem hiányzik. Hanem nem enged szabad játékot elméjének. Nincs hiánya a világosságban, hanem nagy hiánya van abban, mit Bacon száraz világosságnak nevezett volna. Mert minden, a mit Gladstone ur lát, a szenvedélyek és előitéletek csalfa körén át megtörve van. Stylja meglepő hasonlatosságot mutat gondolkodási módjával, sőt még több: nagy befolyást gyakorol gondolkodási módjára. Rhetorikája, jóllehet gyakran jó a maga nemében, beárnyékolja és összekuszálja a logikát, mit megvilágitani volna hivatva. Éleselmüsége és szorgalmának fele szükebb képzelődéssel és szükebb szóbőséggel, megmentette volna őt csaknem minden hibáitól.»

Kétségtelen azonban más oldalról, hogy ép ezen vonás nagy mértékben emeli az ember értékét. A hatvan (angol) mértföldet gyalogló, vagy favágó (mert ez egyik kedvencz foglalkozása) hetven éves Gladstone ép oly páratlan tünemény, mint a kántorkodó vagy paposkodó miniszterelnök, s kedélyének e nemes összhangja kétségkivül bámulatra ragad, — akár méltó annak tárgya, mint volt például a «Ré Bomba» ellen való hires körirat, akár elhamarkodott és egyoldalu az itélet, mint a minő volt a bolgár kegyetlenkedések ügyében. Hogy ő maga mennyire bizik erejében: annak bizonysága az, hogy ezen korban nemcsak a miniszterelnökséget és a ház vezetését, — a mi az angol gyakorlat szerint szintén nem könnyü feladat, — vállalta magára, hanem ezeken felül még a pénzügyminiszter (Chancellor of the Exchequer) teendőit is.

*

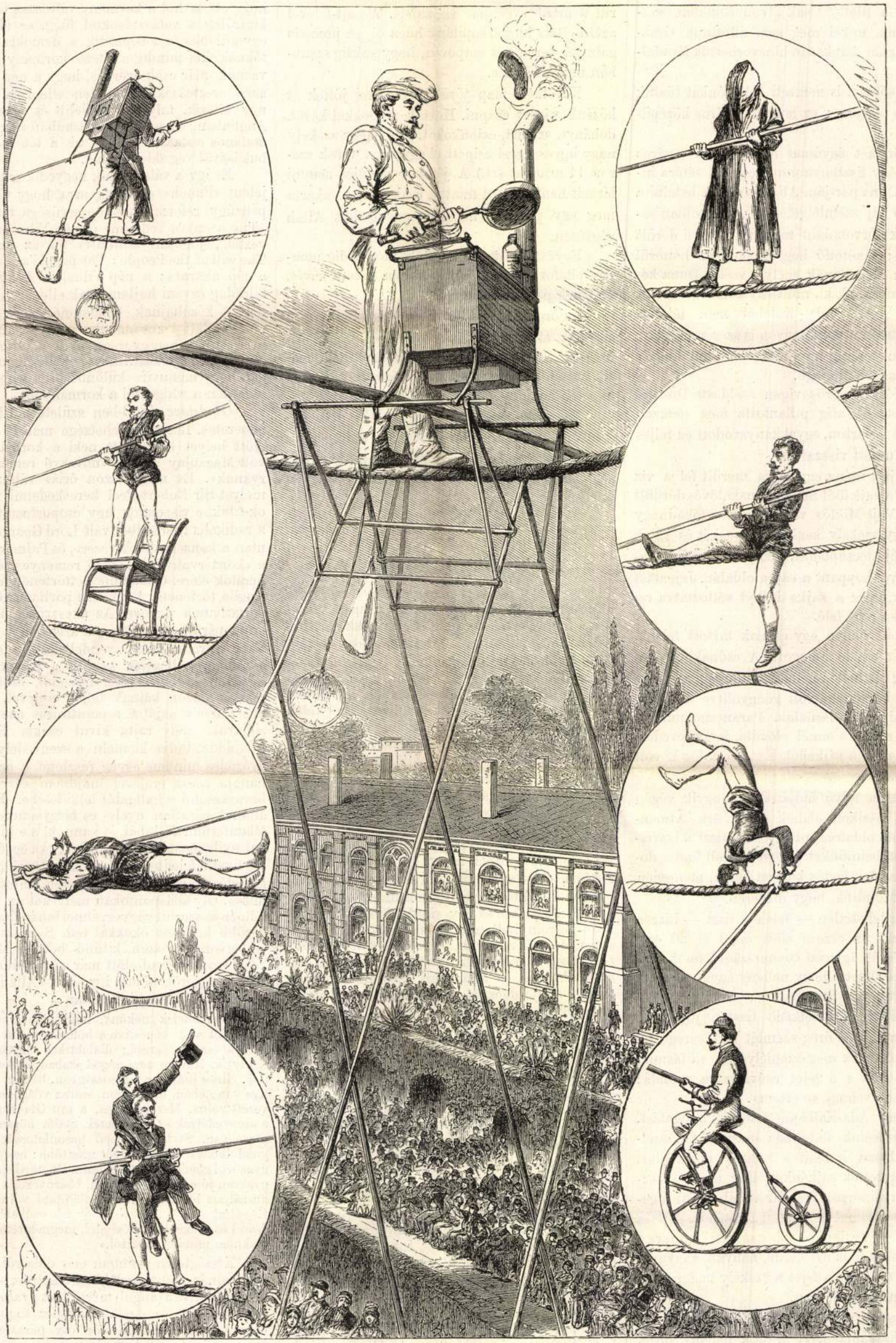

BLONDIN MUTATVÁNYAI.

Hartington marquis, Gladstone visszalépése után a whig párt vezére volt, s igy őt illette volna meg a párt vezetése ma is. 46 éves férfi, a régi whig iskolából. Elegans és meglehetősen unalmas szónok, teljes typusa a hagyományos whig elveknek, a melyeknek egyik legrégibb képviselőjéről, az öregebb Pittről, Lord Chathamről oly találóan jegyezte meg Macaulay, hogy a dölyfös büszke arisztokrata, ha a királylyal beszélt, oly mélyen meghajolt, hogy lábai közt lehetett látni sasorrát. A létező intézmények lehető kimélete, a loyalitásban verseny a torykkal, a fölbirtokos osztály támogatása, s a radikális elemek mérséklése: ime, ez programjok. Hogy ily férfi nem volt képes Gladstone helyét pótolni: az természetes, s hogy most az indiai államtitkárság meglehetősen semleges területére van szoritva, a megváltozott körülmények teljesen igazolják. Hartington nem volt állitható oly kabinet élére, melyben a régi whig iskola elveitől eltérő szempontok fognak előre láthatólag érvényesülni.

Rajta kivül e hagyományos iskola képviselői még: *Granville* lord, a külügyminiszter, *Selborne* lord, a lord-kanczellár, ki, mint Roundell Palmer, kitünő jogász hirében állott; *Argyll* herczeg, a legnagyobb skót uradalmak egyiké-

Mezei József

1823–1882

l.

Szépmüvészet

1943. 59. l.

BUDAPEST

Mezey József

l.

Szépmüvèszet

1943. 232 l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Mezey József

festő

az alábbi gimnazium-
ban tanult, ahol
Skultety rajztanártól
tanult rajzolni.
Fentinek a szatmári egyházmegye F

Sarmaságh Géza

A szatmári kir. Ath.
főgymnasium története. Szatmár, 1896
103. l.

F szamos templomába
van festménye

3495/1944.
----------szám.
XV.Om.biz.

A m.kir.honvédelmi Mi
átiratában közölte velem, hogy
álló, de tényleges katonai szol
igénylésének és a polgári szerv
mely szervek a bevonult egyének
foglalkoztatni kivánják az aláb
szabályozás természetszerűen ne
zett alkalmazottaira, akik lesz
egyébként is tartoznak visszaté

Ha a polgári szerv a
lat teljesitése <u>után is igényt</u>
katonai szolgálat tartamára szü
nai szolgálatból való elbocsátá
zottaknál a rögzités és kiigény

Mezei József

festő

l.

Schoenjózsefváros

18. l.

T. 6350.

s köröndökkel megerősitett város
ınyargó Sárviz szeli. Felirata a

: 10.8 cm.

Mezei József

l

Schoenjózsefvárosi

18. l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Fáklya" r.-t. Budapest — 435418

Mezey József

festő

Petőfi arck.

természet után

Szinnyei. K.

1000. h. 1001. h.

A fenti képet

1880-ban meg-

vette a M. Nem-

zeti Museum

Márkus Emília gyűjteményéből
Illusztrációk.

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: DR. K

Stádium Sajtóvállalat Rt., Budapest

Mezey József

l.

Szabómagyfest

160-l-

LEIPZIG 1931 B

K

A világ legnagyobb speciális v

ipar számára szükséges gépek

Deutsches Buchgewerbehaus, L

Kiállításra kerülnek: Könyv-, kő-, mély- és offsetny
nyomósajtók. Bostonsajtók. Acélmetszetsajtók. Ster
gyors- és tégelynyomósajtókhoz. Menetjegy- és cím
vonalzó-, enyvező- és gumizógépek. Teljesen önm
fűzőgépek. Önműködő vágógépek. Pneumatikus fény

Merey Józef

3 kopie

l.

Jud.

Mezei József

Ernst Muzeum aukció
XXXII. 2829. tétel

Lion, Viktor II. 147.

MEZEY József fényképén

MIKLÓSI-SIKES Csaba: Adatok az erdélyi fényképezés történetéhez = Fotóművészet, XXXIII.évf. 3/4.sz. 1990 24.

MDK

Mezey József, 1823-82

Folyóparti táj

Almásy-Teleki 7. aukc. 1941. okt.

48 l.

MDK

Mezey József, 1823-82.

Férfi képmás

M.grafika 100 éve. Főv.Képtár 32.kiáll. 1948.jan.

7 l.

MDK

Mezey József, festö
1823-1882

Tájkép várromokkal. Jel: Mezey Vászon.

gr. Almásy-Teleki Éva müv. int. /M.Ernst-Muz./
Ix. Müvészeti aukció. 1942. máj. 1o.-töl kiáll. 18.-án
Kat. 25.l. aukció

MDK

Mezey József, festö.
/1823-1882/.

Az anya sirjánál. J/elezve. 9/f.

Ernst Muzeum aukciói. 52. sz. II. rész.
1935.nov. -Képek. Kat. 14.l.

Mezey József
Petőfi, olaj

Reformkor művészete. Főv.Képt. XXXVI.kiáll.
1948. jul. 1. l.

MDK

Mezey József

petőfi Sándor, olaj

Tört. Képes lajstr. 1907. 133-34 l.

Mezey József

"Részlet a tiszai völgyből" c. müvét -a Magyar Müegylet választmányának tagjai, kisorsolás végett- megvásárolták, közli a lap Budapesti Hirvivő c. rovat.

Családi Kör, Bp. 1863. márc. 1.
IV. évf. 9. sz. 1o6. lap

Mezey József

Damjánich tábor-
nok arcképe
Repr.

Gracza György: Az
1848-49-iki magyar
szabadságharc története.
Budapest, é. n. III.
K. 143. C.

Festette fenti honvéd
tizedes korában.
A kolozsvári 48-49-iki
erekljemuzeumban.

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA

31 nap **JANUÁR** 3. hét

11 Vasárnap		Szentcsalád *Ágota*
12 Hétfő		Ernő *Ernő*
13 Kedd		Veronika *Vidor*
14 Szerda		Hilár *Bódog*
15 Csütörtök	Lux Gera vitézi	Rem. Sz. Pál *Lóránt*
16 Péntek		Marcell *Gusztáv*
17 Szombat		Antal *Antal*

Mezei József

1823–1882

Lkáb. IV. 157

Mezey József

Petőfi

Petőfi arcképei

1.

Ernst Lajos: Petőfi arcképei. Ernst-Múzeum III. Bpp. 1922. 6 l. 13. l.

Mezey József

vrod

Koppchagbiedfest

12. l.

Hegyes táj, olaff

1860

Föv. képt. tul.

Repr.

Tsz.:

Kelet	Beszélő neve (olvashatóan)	Hiv.	Magán	Inturb.	Kelet	Beszélő neve (olvashatóan)	Hiv.	Magán	Inturb.

Nagy Lajos

Kerepel a biedermeier

kiállításon a Műcsarnokban

Lyszág 1937 XI 28

tovább K

~~Barcsai Judit~~ 59. l.

~~Glatz Oskar~~ 70 l.

~~Hessel János Gaspár~~ 49.50. l.

Merey József 50. l.

Myskovszky Ernő

10, 11, l. 79. l.

Nemes Eliz gr 70. l.

Nyilasy Sándor 70, 71. l.

Pap Zsigmond, törökfalvi

9. l 50. l

Svaiczer Gábor 55. l.

Szmik Antal

21. l. 22, 23 l 25. l 26 l.

l. Schönherr Gyula – Semayer Vilibald = Utmutató a Nagybányai Városi Muzeum gyűjteményeihez. Bp. 1904.

Béráspregyer, Bernárd-ház.

43

ágos Bizottsága

ny { száma: 4321/1943. kig. 19
kelte: VII. 1. 1943
beérkezése: VII. 5. 1943

ek száma: 4 kép, 1 rajz.

elintézett szám:

áma: 258/1943

záma:

Melléklet a Vasárnapi Ujság 40-ik számához 1864.

** *(Pest épül és szépül.)* A városi egészségügyi bizottság e napokban is 22 ujon épült házat vizsgált meg és nyilvánitott már Sz.-Mihály-napra lakhatónak, köztök az akadémia bérházát is. Ez épitkezések közől a belvárosra esik 1, a Lipótvárosra 1, a Terézvárosra 8, a Józsefvárosra 10, a Ferenczvárosra 2.

** *(Kisorsolt képek.)* Mezey József, szembajban szenvedő művész, 12 olajfestményének kisorsolása m. hó 12-kén történt meg Nagy-Bányán, a következő eredménynyel : 1. Oltparti részletet nyerte 4590 sz. 2) Éji tájkép holdvilágnál 2984 sz. 3) Tiroli tájkép 251 sz. 4) Urvacsora, vasöntvény után 3595 sz. 5) Svaiczi tájkép 1642 sz. 6) Két csikós 4063. 7) Erdőrészlet 2491 sz. 8) Tiszaparti tájkép 317 sz. 9) Falusi tájkép 3301 sz. 10) Alkonyat eső után 1805 sz. 11) Szamosparti tájkép 4228 sz. 12) Kelet hölgye 2366 szám. Fennebbi nyeremények elszállitásra bemálházva Gellért Lászlónál vannak letéve, s a nyerők a képek átvétele vagy elszállitása végett, az eredeti sorsjegyek beküldése mellett intézkedhetnek.

** *(Őrült nő.)* A napokban Pesten egy fiatal nő, karjában egy csecsemővel, éjfélkor bérkocsit fogadott föl, hogy őt az erdősorra vigye. A mint a kocsi a kerepesi uton haladt, a kocsis észrevevé, hogy a nő ruháit darabonkint kihányja a kocsiból s hogy a már csaknem mezitelen mellől a vánkosba takart csecsemő is eltünt. A kocsis azonnal megfordult, a nőt a városházán átadá, hol másnap kiderült, hogy a 20 éves hajadonon már hazulról eltávozta előtt elmeháborodottság jelei mutatkoztak. A gyermek, valószinüleg titkos szerelmi viszony gyümölcse, szerencsésen eshetett a kocsiból, mert legalább észrevehető sérülést nem szenvedett, s most szánandó anyjával a kórházban orvosi felügyelet alatt van.

** *(Kettös gyilkosság.)* Szept. 22-ikén Pacséron gyászos esemény történt. Esti hat órakor a helységháza pénztárának szobájából két egymásutáni pisztolydurranás hallatszott, mire az udvaron levők beszaladván, a falu két pénztárnokát, a köztiszteletben álló Horváth Józsefet s a pénzsikkasztás gyanujával terhelt Bognár Pált, az elsőt vérében találva és végvonaglásokban, az utóbbit szájba lőve és már kimulva találták. A részletek a következők : Bognár Pál már nehány esztendő óta viszi a pénztárnoki tisztet. Most két éve eltünt a pénztárból tetemes összeg, melynek elsikkasztásával az átalános vélemény őt vádolta, de az ügyben a birói nyomozások eredménynélküliek levén, a vád alól nemcsak felmentetett, de hivatalában is maradt. Mult vasárnap Horváth, a felügyelete alatt levő pénztárt kinyitván, egy, a lakat mellé már régen ragasztatott nagykerekü pecsét lehullott, és helyén rés látszott, melybe szeget illesztve, a zárt igen könnyen mozdithatá. Horváth a dolgot azonnal feljelentette s minthogy Bognár a vizsgálat alkalmával kétes feleletet adott, a gyanu ismét felé látszott fordulni. Erre Horváttal a község házában találkozván, megtörtént a gyászos esemény, melynek ugyan tanuja senki sem volt, de azt hiszik, hogy Bognár a tettes és Horváth az áldozat.

Nemzeti szinház.

Péntek, szept. 23. „*Á fösvény.*“ Vigj. 5 felv. Irta Moliére. Tóth József hosszas betegsége után ezuttal lépett először a szinpad deszkáira. A közönség örömmel üdvözölte a szeretett müvészt s midőn szerepe egyik helyén e szavakat mondá : „egészséges vagyok, nincs semmi bajom, hála legyen az istennek és *derék orvosomnak*,“ a közönség zajos tapsokra fakadt, s azon orvostudornak, a ki Tóth egészsége helyreállitásában fáradozott, virágbokrétákkal árasztá el páholyát.

Szombat, szept. 24. „*Faust.*“ Opera 5 felv. Zenéjét szerzé Gounod.

Vasárnap, szept. 25. „*Bánk bán.*“ Dráma 5 felv. Irta Katona J. A czimszerepben Molnár lépett fel és a közönség tetszésével találkozott. Közönség nagy számmal.

Hétfő, szept. 26. „*Csapodár.*“ Franczia vigj. 3 felv.

Kedd, szept. 27. „*Ördög Róbert.*“ Opera 5 felvonásban.

Szerda, szept. 28. „*A fösvény.*“ Vigj. 5 felv. Irta Moliére.

Csütörtök, szept. 29. „*Sevillai borbély.*“ Vig opera 3 felv.

Budai népszinház.

Szept. 23. „*Az órás kalapja.*“ Vigj. 1 felv. és „*Tiz leány és egy férj sem.*“ Operette 1 felv. Zenéje Offenbachtól.

Szept. 24. „*Fips a hires nőszabó.*“ Vigj. 1 felv. Ezt követte : „*Tiz leány és egy férj sem.*“ Operette 1 felv. Offenbachtól.

Szept. 25. „*Szökött katona.*“ Népszinmü 3 felv. Irta Szigligeti.

Szept. 26. „*Férj az ajtó előtt.*“ Operette 1 felv. Offenbachtól. Ezt követte : „*Tiz leány és egy férj sem.*“ Operette 1 felv. Souppétól.

Szept. 27. „*A jól őrzött kis leány.*“ Vigj. 1 felv. Ezt követte : „*Férj az ajtó előtt.*“ Operette 1 felv. Offenbachtól.

Szept. 28. „*Dunanan apó és fia utazása.*“ Operette 3 felv. Zenéje Offenbachtól.

SAKKJÁTÉK.

249. sz. feladv. — Willmers Rudolftól (Berlinben).

Sötét.

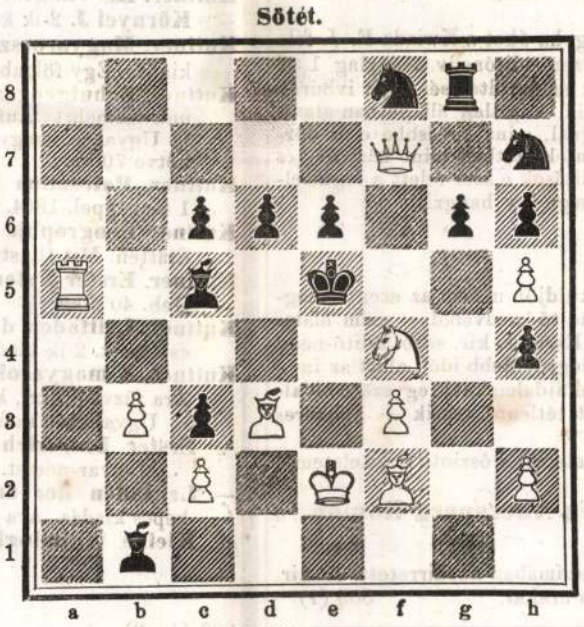

Világos.

Világos indul, s 4-ik lépésre matot mond.

A 244-dik számu feladvány megfejtése.

(Speyer Mihálytól Berlinben.)

Világos.	Sötét.	Világos. A)	Sötét.
1. Bg2—g1	Fa7—g1:A)	1.	Bc4—e4:
2. Be4—d4†	tetsz. sz.	2. Ha8—c7†	Kd5—c4
3. H—v. gy—†mat.		3. Bg1—c1†mat.	

Helyesen fejtették meg. *Veszprémben :* Fülöp József. *Pesten :* Farkas Ferencz. — Cselkó György. — *Debreczenben :* Zagyva Imre. — *Sz.-Kir.-Szabadján :* Fürst Sándor. — *Ócsödön* : Blasko Lajos. (Már uton többen siker nélkül próbálkoztak.)

Szerkesztői mondanivaló.

7343. **Sz.-Fehérvár.** V. I. Mihelyt akad kérdezősködő, tüstént tudósitjuk önt. Máskor ez is gyorsabban ment; most pénztelenségben szenvednek mind az előmind az utófizetők.

7344. **Privigye.** A. Gy. A fényképeket köszönettel vettük. A tisztábbak közül egy-kettőt használni fogunk, ugyszintén a leiró szövegnek illető részét is. Szép fáradozásáért fogadja ön teljes elismerésünket. A haranglenyomatok azóta az illető kezekbe megérkeztek. A helynévmagyarázatot is méltánylattal fogadta P. F. ur.

7345. **Szombathely.** B. Gy. Valóban örvendetesnek találjuk azon érdekeltséget, mely itt ott már igen elismerésre méltó módon a hazai archaeologiai tárgyak kutatása és megismertetése körül, különösen az ujabb nemzedékben is, nyilatkozik. Ön küldeménye is erről tesz szép tanuságot. A rajz még gyenge és primitiv; ennél érthetőbbet, kissé müvésziebbet ohajtanánk. A felirat nincs eléggé hiven olvasva és megfejtve, a mint azt első pillanatra is belátnatni; de a mi dolgunk lesz, egy szakértő, teljes magyarázatról gondoskodni. Az 1037. évszám sem bir valószinüséggel. Nem sokára bővebben; addig is köszönet az adatokért. — — A sakkrovatra nézve a régi viszony áll fenn; a levél egyenesen e lapok szerkesztőségéhez intézendő.

7346. **A szülék mint nevelők.** Az eredetileg jó czikket élvezhetlenné teszi a forditás. P. o. magyar beszéd-e az ilyen : „A gyermek természeti nyiltságán mindaddig nevet*tetik*, mig illetlenséggé válik.“ Átalában csak ugy hemzseg benne a sok *tatik és tetik;* pedig ezt a magyar ember, a hol csak lehet, gondosan kikerüli. A mi nem is kerül nagy fáradságba.

7347. **Aszódi levelező.** Az ujabbakból alig használhatunk valamit. Gondosabb böngészetet kérünk.

7348. **Mátyás király kedvese.** Közölni fogjuk társaival együtt. A „tüzoltó intézkedések“ is követésre s ismertetésre méltók. A látogatást szivesen fogadjuk.

7349. **Beteg vagyok**, lelkem testem bágyadt stb. kezdetü népdalok nem ütik meg a mértéket, ámbár itt-ott nagyon emlékeztetnek Petőfire; de az utánzási törekvés nem válik a mü előnyére.

7350. **A magyar nép. A mi lakásunk stb.** Csak maradjon otthonn magánhasználatra. Kinyomtatni nem lehet az efféle verseket, mint :

„Oh nép, nemzet, boldogtalan
Homájok közt haladol;
Még is mi annak az oka,
Hogy nem tanulsz magadról?“

Vagy a „Fijamhoz“ czimzett vers kezdete :

„Kicsiny vagy még kedves fijam,
Mint a *hajnal csepnek árnya!*“

Ezt Pesten nem értik.

Előfizetési fölhivás

a

VASÁRNAPI UJSÁG

és

Politikai Ujdonságok

1864. október—deczemberi folyamára.

Előfizetési föltételek :

Postán küldve, vagy Buda-Pesten házhoz hordva :

Évnegyedre : Mind a két lapra . . . . . **2 ft. 50 kr.**
„ Csupán a Vasárnapi Ujságra **1 „ 50 „**
„ „ a Pol. Ujdonságokra **1 „ 50 „**
Félévre, azaz oktober—márcziusra 1864—65 mind a két lapra . . . . . **5 „ — „**
Félévre : Csupán a Vasárnapi Ujságra szintén ugyanazon időre . . . . . **3 „ — „**
Félévre : Csupán a Politikai Ujdonságokra oktober—márcziusra . . . . . **3 „ — „**

☛ Gyüjtőinknek tiz előfizetett példányra egy tisztelet-példánynyal szolgálunk. — A pénzes levelek bérmentes küldése kéretik.

☛ A hirdetések dijai a legolcsóbban számittatnak.

A Vasárn. Ujság és Polit. Ujdonságok kiadó-hivatala.

(Pest, egyetem-utcza 4-ik szám alatt.)

HETI-NAPTÁR.

Hónapi- és hetinap.	Katholikus és Protestáns naptár.		Görög-orosz naptár.	Izraeliták naptára.	⊙ Nap hossza	⊙ Nap kél	⊙ Nap nyug	☾ Hold hossza	☾ Hold kél	☾ Hold nyug
Oktober			Szept. (ó).	Tisri	fok v.	ó. p.	ó. p.	fok v.	ó. p.	ó. p.
2	Vasár.	**B 20 Olv. ünn.**	**B 19** Lucián	**20 D 15** Eust.	**2 Ujév 2 n.** 189 30	6 1	5 37	206 7	7 33	6 4
3	Hétfő	Kandid vért.	Fejér	21 Kodrát	3 Gedaljah- 190 29	6 2	5 35	218 21	8 35	6 36
4	Kedd	Szeraf. Ferencz	Ferencz	22 Phókas	4 (féle böjt 191 28	6 4	5 32	230 45	9 37	7 12
5	Szerda	Placidus vért.	Placidus	23 János fog.	5 Böjt, 20 Iz. 192 27	6 6	5 30	243 22	10 38	7 54
6	Csöt.	Brunó hv., Emil	Emil	24 Thekla	6 (halál m. 193 27	6 7	5 28	256 12	11 35	8 44
7	Péntek	Justina, Ágost.	Etelka	25 Euphros.	7 Böjt ar. br. 194 26	6 8	5 26	269 21	* 29	9 41
8	Szomb.	Brigitta, Char.	Pelagia	26 **János ev.**	**8 Sab Tes.** 195 25	6 9	5 25	282 49	1 15	10 47

Hold változásai. ☽ Első negyed szombaton 8-án, 4 óra 53 perczkor délután.

TARTALOM.

Dudik Béda (arczkép). — Kölcsey emlékezete. — A vakmerő (folytatás). — A gymölcs eltartása (folytatás). — Egy város romjai s a Memnon-szobrok (képpel). — A Kölcsey-ünnepély Szatmáron (képpel). — Fészekrakó halak. — A párisi magyar egylet. — I. Napoleon s a magyar táblabiróság. — Egyveleg. — **Tárház** : Irodalom és müvészet. — Egyház és iskola. — Ipar, gazdaság, kereskedés. — Közintézetek, egyletek. — Közlekedés. — Baleesetek, elemi csapások. — Mi ujság? — Nemzeti szinház. — Budai népszinház. — Sakkjáték. — Szerkesztői mondanivaló. — Heti naptár.

Felelős szerkesztő Pákh Albert. (Lak. magyar-uteza 1. sz.)

HIRDETÉSEK.

Kwizda Ferencz Jánostól Korneuburgban.

Első Ferencz József ausztriai császár Ő Felsége által, az ausztriai államok összes területeire nézve — megelőzőleg annak gyakorlati használatát illetőleg s a magas császári kir. ausztriai egészségügyi hatóság által történt megvizsgáltatása folytán — egy kizárólagos szabadalommal láttatott el, s a londoni 1862. évi világkiállításon éremmel kitüntetve — ő felségeik az angol királynő s porosz király udvari istállóiban, az üditőnedv készitőjének az illető fölováczmesteri hivatalok részéről történt hivatalos megállapitás folytán, a legnagyobb eredménnyel használtatik; ezen üditőnedv a lovat legnagyobb megerőltetéssel járó munkában a késő korig folytonosan vidám s jó erőben fenntartja, s különösen árasztó munka előtt s után erősitőleg hat.

Egy palaczk ára 1 ft. 40 kr.

Két palaczknál kevesebb nem rendelhető meg, a pakolásért 30 ujkr. számittatik.

Valódi minőségben kapható:

PESTEN : TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerész urnál, királyutcza 7. sz. a.

Aradon Probst, — **B.-Gyarmaton** Omaszta F., — **Debreczenben** Bignio J., — **Eperjesen** Zsembery, — **Eszéken** Deszáti, — **Esztergomban** Bierbrauer J. C., — **Győrött** Ecker F., — **Gyöngyösön** Koczianovich, — **Isper** Flamm J., — **Komáromban** Czigler A., és fia, — **Károlyváros** Benich J., — **Kassán** Novelly A., — **Kolozsvártt** Wolf J., — **Lugoson** Kronetter F., — **Miskolczon** Spuller J. A., — **Nagy-Kanizsán** Fesselhoffer J., Rosenberg J., Rosenfeld J., — **N.-Váradon** Jánky A., — **Pozsonyban** Schertz F., és Hackenberger testv., — **Pápán** Beermüller W., — **R.-Szombatban** Hamaliar A., — **Sz.-Fehérvártt** Kovács P., Legmann A., — **Szegszárdon** Gutter A., — **Szabadkán** Sztojkovits D., — **Sopronyban** Pachhofer L., Mezey A., — **Trencsénben** Weisz L., — **Varazsdon** Halter S. uraknál. 804 (I—9)

Beküldetett.

A Bécsben megjelenő „Sport“ czimü szaklap e hó 15-iki legutóbbi számában következő figyelemre méltó czikk olvasható :

A lótulajdonosokra nézve nem lesz érdeknélküli, hogyha őket a Kwizda F. J.-féle cs. kir. szab. üditőnedv hathatóságára figyelmeztetjük. Ezen üditőnedv aránylag 1 : 7 friss vizzel higitva hüsitőleg s erősitőleg hat, s a lovak megerőltetésénél az ivhúrok megmosatására s különösen megrándulásoknál alkalmaztatik. Higitlan állapotban alkalmazva különösen bélgörcsöknél s vállapoczka stb. benaságnál, mint kevésbbé erős dörzsölőszer kitünő szolgálatokat tesz. Egyátalában s mindentekintetben mint házi óv- és fentartó-szer a legjobban ajánlható. A legelőkelőbb notabilitások e szer felett a leghizelgőbben nyilatkoztak ; a többi közt Auersperg Román herczegé igy hangzik :

Tisztelt ur !

Az idecsatolt 6 uj forintért tisztelettel kérem önt, küldjön nékem az ezen összegnek megfelelő mennyiséget az ön kitünő cs. kir. szab. üditő nedvéből e czim alatt: „Herrn Fürst Roman Auersperg in Wiener-Neustadt.“ — Ezen cs. kir. szab. üditő-nedv a lótulajdonosokra nézve, — minthogy az csalhatlanul s a legrövidebb idő“ alatt az in- s ivhúr bántalmaknál, bélgörcs s mirigynél s különösen a vesefájdalmaknál (egyszerü oldalbedörzssléssel), mely fájdalmak gyakran a legjobban lovat tétlenné teszik — gyökeres orvoslást nyujt — egy megbecsülhetlen valami.

Engedse meg ön, hogy ez alkalommal forró köszönetemet s őszinte tiszteletemet nyilvánithassam, s maradok t. uraságodnak

Herczeg Auersperg Román.

Wiener-Neustadt, aug. 24-kén 1864.

☛ A megrendelési forrást illetőleg, lapunk mai számában közhirrétett, cs. kir. szab. üditő-nedv. hirdetményre utaljuk a t. cz. lótulajdonos urakat. 805 (1)

Mint a legkitünőbb óvszernek elismert

korneuburgi marhapor

marhavész s marhabetegségek ellen

folyvást friss és valódi minőségben kapható:

PESTEN : Török József gyógyszertárában, király-utcza 7-ik sz. a., — **Thalmayer és társa, — Halbauer testvérek, — Glatz I. E.**

BUDÁN : az udvari gyógyszertárban.

Aradon Probst J. F., Tones és Freiberger, — **B.-Gyarmaton** Sippler testvérek, — **Brassóban** Hessheimer J. L. és A., Gyertyánffy A. és fiai, — **Breznóbányán** Zörnlaib G., — **Csaczán** Bentsáth Ferd., — **Csáktornyán** Marosiutti örökösei, — **Debreczenben** Csanak és társa, — **Dobsinán** Tirscher E., — **Esztergomban** Bierbrauer J. C., — **Egerben** Steinhauser A. I., — **Eszéken** Deszathy István, — **Ersekujvárott** Conlegner Ignácz és Kappel J., — **Fehérvárott** Kovács P. és Legmann A., — **Győrött** Jerfi A., — **Ipolyságon** Mikulásy T., — **Kassán** Novelly A., — **Komáromban** Ziegler A. és fia, — **Körmöczön** Ploy C. — **Kézsmárkon** Genersich A., — **Léván** Bolemann A., — **Liptó-Szent-Miklóson** Krivoos J., — **Lugoson** Kronetter Ferencz gyógysz. — **Miskolczon** Spuller J. A., — **Maros-Vásárhelyen** Fogaras Demeter, — **Nagy-Kanizsán** Feszelhofer J., Rosenfeld J., és Zerkovits W. A., — **Nagyszombatban** Smekal W. A., — **Nagyváradon** Kalovics Karácsony, — **Nyiregyházán** Mathaidesz G. gyógysz., — **N.-Tapolcsánban** Pollák J., — **Pécsett** Herzog B., — **Pozsonyban** Scherz F., Wimmer J. és Hackenberger testvérek, — **Pancsován** Rauschan és fiai, — **Rozsnyón** Pós J. J., — **Szepsi-Szent-Györgyön** Kovács és fia, — **Selmeczen** Dimák J. E. és Zelenka F., — **Szigethváron** Koharits C., — **Simándon** Csiky M., gysz., — **Sopronban** Pachhofer L. és Müller, — **Szegeden** Aigner. — **Sziszeken** Wellenreiter A., — **Tatán** Hennel C. — **Tisolczon** Bukovszky A. L.. — **Török-Szent-Miklóson** Hoffmann W., — **Trencsénben** : Weiss L., — **Ujvidéken** Schreiber F., — **Vág-Ujhelyen** Bayersdorf L., — **Veszprémben** Tuszkan Mayer, — **Zimonyban** Joannovits D. és fia uraknál. 803 (1—8)

Heckenast Gusztáv könyvkiadó-hivatalában (Pesten, egyetem-utcza 4. sz.) megjelent, s minden könyvkereskedő- és könyvkötőnél kapható:

Határidő-naptár.

Mindennemü hivatalnokok, ügyvédek, jegyzők, orvosok, gazdatisztek, utazók és üzérek

számára.

Kemény kötésben 1 forint 20 krajczár.

TARTALOM.

Naptár. — Kisorsolási-naptár az 1865-dik évre. — Bélyeg-dij váltókra és okiratokra. — Törvénykezési szünnapok. — Normanapok. stb. (magyar és német nyelven.) — Az év mindeu napjára jegyzésül szolgáló tiszta lapok. c (1—12)

A küszöbön álló iskolai évre ujból ajánlom

a Kuttner Sándor-féle TANKÖNYVEKET,

melyek a magas iskolai hatóságok s iskolai előljáróságok engedelmével Magyarország legtöbb iskoláiban tankönyvül vétettek fel.

Kuttner A. Erster Unterricht in der Erdbeschreibung, különös tekintettel Magyarországra, magyar és német 2-ik kiadás. Ára kötve 40 kr.

Kuttner. Kleine Schulgeographie, mit besonderer Rücksicht auf das Kaiserthum Oesterreich, nebst einem Abriss der bibl. Geographie. 13. illustrirte Auflage mit 1 Karte. 1864. Preis geh. 44 Nr., geb. 54 Nr.

Kuttner. Kis általános földirat, különös tekintettel az ausztriai császárságra, rövid vázlatával a bibliai földiratnak. 8-ik javitott, bővitett és képekkel ellátott kiadás. 1 abroszszal. Ára füzve 44 kr., kötve 54 kr

Kuttner. Kleine Weltgeschichte, nebst einem Abriss der deutschen Literatur für Volks- und Töchterschulen, sowie zum Selbstunterricht. 2. Auflage. Preis geh. 48 Nkr., geb. 60 Nkr.

Kuttner. Kis világtörténet a görög és római mythologia vázlatával. Magyarul irta **Környei J.** 2-ik kiadás. Ára füzve 48 kr., kötve 60 kr.

Kuttner. Magyarország földleirása. 4-ik, az 1848. felosztás szerint átdolgozott kiadás. Egy földabroszszal. Ára füzve 40 kr., kötve 50 kr.

Kuttner. Schulgeographie von Ungarn, mit 1 Karte von Ungarn. 3. verbesserte und vermehrte Auflage. 1863. Preis geh. 40 Nkr., geb. 50 Nkr.

Ugyanaz, magyar-német, 1 földabroszszal. 3-ik kiadás. Ára füzve 60 kr., kötve 70 kr.

Kuttner. Palesztina földrajza, a szent helyek részletes leirásával. Képekkel és 1 térképpel. 1864. 41 oldal. Ára 40 kr.

Kuttner. Geographie von Palästina, nebst ausführlicher Beschreibung der heil. Stätten. Mit Illustrationen und 1 Karte. Preis 30 Nkr.

Kuttner. Erster Unterricht in der ungarischen Geschichte, Ungarisch-deutsch. Geb. 40 Nkr.

Kuttner. Leitfaden der ungarischen Geschichte für Schule und Haus. Magyar és német. 2-ik kiadás. Ára füzve 60 kr., kötve 70 kr.

Kuttner. A magyarok története iskolai és magánhasználatra. 3-ik képes kiadás. Ára füzve 36 kr., kötve 44 kr.

Ugyanazon szerzőtől sajtó alatt van, s legközelebb meg fog jelenni:

— **Erster Unterricht in der Weltgeschichte.** In Fragen und Antworten. Magyar-német. Ára kötve 40 kr.

— **Leitfaden der ungarischen Geschichte.** Deutsche Separat-Ausgabe. 3-ik képes kiadás. Ára füzve 36 kr., kötve 44 kr.

— **Kleine Mithologie**, mit Holzschnitten, mintegy 60 kr.

Lampel Róbert kiadó-könyvárus.

800 (1—2) (Pest, városház-tér.)

☛ Előfizetési fölhivás ☚

a

Falusi Gazda

kertészgazdászati szaklap

1864. évi oktober—deczemberi folyamára.

Előfizetési föltételek.

Buda-Pesten házhoz hordva, vagy postán elküldve :

Negyedévre (oktober—deczember) . . . . . **1** ft. **50** kr.
Félévre (julius—deczember) . . . . . **3** „ — „

Tiz előfizetésre egy tisztelet-példány.

A pénzes levelek bérmentes beküldését kérjük.

☛ **Folyó évi julius—szeptemberi folyammal még szolgálhatunk.**

A „Falusi Gazda“ kiadóhivatala
(Pest, egyetem-utcza 4-ik szám).

**

Vas. Ujs. 1864.

TÁRHÁZ.

Egyház és iskola.

** *(A pesti lipótvárosi templom)* épitése ez évben is haladni fog. A templomépitési bizottság febr. 25-én tartott ülésében az épités folytatását határozta el, és pedig legelőbb az északi oldalon levő torony épül ki. Az egyházi alapból a magán gyüjtések utján begyült összeg zsinórmértéke szerint, a bazilika épitésére a folyó évben 26,000 ft. lesz forditandó, minek utalványozására az illető jegyzőkönyvek a helytartótanács elé terjesztetnek.

** *(Magyar szerzetes Chinában.) Erdélyi* Ignácz, esztergommegyei papnövendék, s volt vadkerti káplán, a ki öt évvel ezelőtt a lazarista rendbe lépett, mint hittéritő Chinába indult, s oda sok veszélylyel járó fél évi utazás után meg is érkezett. Hazánkfia a chinai nyelvet már annyira megtanulta, hogy azon naponkint beszédeket tart. Jelenleg Lin-Luban van, a mely hely Pekingtől, a chinai birodalom fővárosától, mintegy 60 órányi távolságra fekszik.

** *(A népnevelés érdekét) Pécs* városa a jelen mostoha viszonyok közt sem tévesztvén szem elől, a mint bennünket tudósitanak, közelebbről az iskolaügy javitását illetőleg nevezetes áldozatokat hozott; ugyanis a tanitók fizetését tetemesen megjavitotta, az altanitók fizetését 400 és 450 ftra, az elemi főtanitókét pedig egész 800 ftra emelvén föl. E tekintetben egyik főérdem ft. *Szauter* Ant. igazgató ur ügyszeretét s fáradhatlan kitartását illeti, a ki, a népnevelés körül kifejtett tevékenysége elismeréseül, osztatlanul birja a közbizalmat.

** *(Az erdélyi görög-keleti egyház-zsinatot)* b. Saguna püspök april 3-kára hivta össze, az egyházi iskolai és alapitványi ügyek rendezése s a metropolitai ügy mibenlétének előterjesztése végett.

** *(A templomok számára a kéregetést)* Erdélyben — mint a „M. S.“-nak irják, — a főkormányszék betiltotta, mert e tekintetben több helyen határnélküli visszaélések történtek. A helyéthitvallásuak egyházi főtanácsa ennek következtében igen helyesen intézkedett. A szükölködő egyház számára ez rendeli el a hazai egyházak tanácsa vagy választmánya által a házankinti kéregetést s gyüjti össze saját organumai által. Igy a mi gyül, nem osztályos senkivel, nem rabolható el, hanem kezébe megy az illető fölsegélendőnek.

Közintézetek, egyletek.

** *(A magyar tudományos akademia)* nyelv és széptudományi osztályainak e hó 7-ikén tartott ülésében *Fogarassy* János r. tag egy XV-dik századbeli nyelv-emlék némely sajátságait ismerteté nyelvészeti tekintetben. Ez érdekes nyelvemlék a sajó-szentpéteriek 1403-dik évi végzése, mely ki van már ugyan nyomatva, de remélhető, hogy az eredeti is az akademia birtokába jő. — Előadatott továbbá K. F. orvostudor egy beküldött kéziratáról szóló birálat, mely kéziratban az illető a magyar nyelvet *„jelvesen“* fejtegeti. Ez a szép szó pedig oly forma fejtegetést jelent, hogy szerző szerint például a *hypothesis* is magyar szó, és voltakép ebből van összehuzva: *hibás nézet tán ez is.* A nyelvtudományi bizottság véleménye — mint a „M. S.“ megjegyzi — abban öszpontosul, hogy hibás nézet biz ez is; a kézirat tehát szerzőjének vis zaküldendő.

** *(A magyar irók segélyegylete)* igazgató-választmányának febr. 27-kén tartott ülésében az ellenőrködő bizottmány beadta jelentését az átvizsgált 1863-diki pénztári számadásokról. A kimutatás szerint a mult évben az egylet összes bevétele 61,744 ft. 86 kr., — összes kiadása pedig 6,268 ft. 52 kr. volt, s igy 55,476 ft. 34 kr. maradt meg. Ehhez adva még a be nem jött hátralékokat, 41,772 frtot, — az egylet *összes vagyona* tesz 97,248 ft. 34 krt. — Örvendetes dolog, hogy az egylet vagyona ez inséges évben is növekedett s igy lassankint mind szélesb körben gyakorolhatja jótékonyságát. Az 1863-ik évben özvegyeknek és árváknak kiadott az egylet évdijban 3138 ft. és 26 krt., beteg és támasz nélküli iróknak rendkivüli segélyképen, 1188 ftot. A jelen évben összesen 16 iró özvegye és árvája részesül évdijban, a mi 4360 ftot tesz.

** *(Az alakulandó „Magyar országos ipar-egyesület“)* folyó mártius 14-kén, azaz hétfőn délután 3 órakor a Lloyd-társulat nagy termében közgyülést tart, melyre az aláirók szives megjelenése kéretik. A gyülés tárgya: az alapszabályok és további alakulási teendők iránti intézkedés leend. A kiknél még aláirási ivek vannak künn, azoknak *Galgóczy* Károly urhoz leendő beküldése kéretik.

** *(A magyar gazdasszonyok egylete)* mártius 5-kén tartott választmányi ülésében ujra jelentékeny adakozások jelentettek be az egylet részére s alföldi szükölködők segélyezésére. Az egyletbe a következő uj tagok léptek be: *Alapitónak*: gr. Somsich Imréné sz. Siskovics 100 fttal, gróf Szirmay Erzsébet 100 fttal, Scherz Józsefné 100 forinttal. — *Igazgató* tagnak 3 évre: Weiterschütz Jánosné, Gyika Tivadarné, Gyika Teréz, Petrovits Demeterné, Szilassy Istvánné, Szeiler-Liftner Emilia, Bernhard Rozália, Wehrheim Josefin, Primeyer Jánosné, Balla Károlyné. — *Rendes* tagnak 3 évre: Ecsedy-Dombrády Berta, Fülöp Dobos Zsófi, Horvát-Nánásy Róza, Otterbalik-Nánásy Anna, Ujlaky-Pappel Teréz, Horváth Jánosné, Szokolay Dánielné, Szokolay Hermin, Hamvy Nándorné és Farkas Lászlóné. — Az egylet évi rendes választó gyülését a Köztelek termében e hó 16-án d. e. 10 órakor tartandja.

** *(A magyar képzőmüvészeti társulat)* mily hiven betölti azon szép feladatát, mely a müvészet ügyének előmozditásán kivül, tehetséges, de balsorssal küzdő müvészek segélyezését is tüzte ki czélul: megmutatta közelebb tartott választmányi ülésén, a mennyiben a társulat volt az első, a ki 50 ftot ajánlott föl a szembajjal küzdő nagybányai müvész hazánkfia, Mezey számára, kinek segélyezésére a hazai sajtó a közönség figyelmét is fölhivta. A társulat, bár anyagi állása még korán sem fényes, tehetségéhez mérve eleget tett, s az emlitett összegen kivül, tagjai közt még 39 forintot gyüjtött, hogy a müvész gyógyulásához segédkezet nyujthasson. E társulat viszont megérdemli, hogy a közönség részéről illő pártfogásra találjon; — azért képeinek kisorsolására, mely e hó 18-án megy végbe, ujra fölhivjuk a közfigyelmet.

** *(A szegszárdi borkereskedő részvénytársulat)* e hó 31-én tartja közgyülését. Tárgyai a következők lesznek: elnöki jelentés a társaság állapotáról általánosan; továbbá az 1862- és 1863-iki számadások fölterjesztése; igazgatósági jelentés az 1863-ik üzletévről; uj igazgató választása; végre az 1864-ik évi számlavizsgálók és a hiányzó választmányi tagok megválasztása.

Közlekedés.

➶ *(Az Al-Dunán közlekedő személyszállitó gőzösök)*, mint a duna-gőzhajózási társaság tudatja, Pestről Bajára, Mohácsra, Eszékre, Ujvidékre, Zimonyba és Orsovára a következő renddel indulnak: Pestről Mohácsra, hétfőn, szerdán, pénteken és szombaton reggel 7 órakor; — Pestről Eszékre, Ujvidékre, Zimonyba és Belgrádba: szerdán és szombaton reggel 7 órakor; s végre Pestről Orsovára és Baziásra: szerdán 7 órakor.

Mi ujság?

** *(A főuri mükedvelők hangversenyei,)* melyeket az alföldi szükölködők javára gr. A drássy Gyula, gr. Festetics Leo és b. Orczy Andor rendeztek, e hó 6-kán és 8-kán fényes eredménynyel folytak le. A muzeum diszterme, melyet annyi országos ünnep tett már nevezetessé, ujra megnépesült, hogy kettővel többet jegyezhessünk azon nevezetes napok sorába, melyekről kegyelettel fogunk megemlékezni még késő napok mulva is. Bármi vész, egyesülésre szokott buzditani, s az inségnek is, mely hazánk elárasztá, meg volt azon erkölcsi haszna, hogy lerombolá a társadalmi osztályok korlátait, egy czélra irányzá a közszellemet, s most rang, osztály és nyelvkülönbség nélkül mindenki megteszi a vész elháritására a mi tőle kitelhetik. A paloták lakói elhagyva kényelmöket, vigasztalók gyanánt leszállnak a kunyhók lakóihoz, megragadva minden módot, a mi a szenvedőknek enyhülést nyujthat. Ily nemes önfeláldozás hozta létre a bazárt, s hasonló czélból jött létre e két hangverseny, melynek sorozatát már a mult alkalommal elmondtuk. Nem czélunk a részletekben senkit kiemelni, hisz a közreműködők közől mindegyiket egyforma nemes szellem lelkesité. Elég legyen megemlitenünk, hogy a diszes nagy közönség, mely a termet minden zugában elfoglalta, a főrangu müvészeket minden egyes darab után dörgő éljenekkel jutalmazta, s ez éljenek nemcsak a jótékonyság, hanem a müvészi képességnek is elismerései voltak. A czél is el lőn érve, mert az első nap 3723 ftot, 1 Napoleond'ort s 2 aranyat jövedelmezett, mig a második hangverseny eredménye 1908 ft. s 3 darab arany volt.

** *(A kenyéroszto pesti albizottmány)* eddig már 49,347 db. kenyeret küldött a szükölködőknek, s ezek viteleért fizetett a vasuton 699 ft. 55 krt. Az albizottmány e hó végeig az eddig küldöttön kivül 55,000 kenyeret fog még szétküldeni.

** *(Az inség-bazar összes jövedelme)* az utólagosan begyült összegekkel együtt 40,422 ft. 89 kr. volt.

** *(A segélyadományok összege.)* A szükölködők javára eddig begyült magánadakozások összege, hivatalos kimutatás szerint, 488,106 ft. 99½ kr., 110 db. arany, 28 ft. 13 kr. ezüstben, 17 lat régi rézpénz s 1327 ft. 70 kr. takarékpénztári könyvecskékben.

** *(A nemzeti szinházban tartandó mükedvelői előadásokra)* már folynak az előkészületek. A „Női könyek“ czimü franczia vigjátékból e hó 8-án este, előadás után, próbát is tartottak. A darabban a női szerepeket gr. *Csáky* Melania és b. *Vay* Gizella kisasszonyok játszák. A férfiszerepek Beőthy Ákos, Kendeffy Árpád és ifj. Károlyi István urak kezeiben lesznek.

** *(A nemzeti szinház zenekara)* a párisi diapason szerint teljesen át van alakitva. Az egész összeg — 2481 ft. 6 kr. — melybe az átalakitás került, kegyes adakozásokból gyült össze.

** *(Magyar szinmüelőadások Budán.)* Mint a „Szinházi L“-ben olvassuk, Buda város kapitánysága fölszólitotta a nemzeti szinház igazgatóját, hogy nyáron a budai szinkörben, télen pedig a budai városszinházban, a nemzeti szinház tagjaival hetenkint két vagy több előadást adatni szivesked jék. Az igazgató ez ajánlatot örömmel fogadta, s jóváhagyás végett a nemzeti szinház fölött őrködő bizottmány elé terjeszti. A nemzeti szinház tagjaihoz pedig felszólitás fog intéztetni: hajlandók-e a budai előadásokban részt venni vagy nem? A felelet kétségen kivül „igen“ leend. S igy a hazai magyar szinmüvek, melyeket a dunaparti szinház, a lapok hirei szerint, számüzni készül, ujra állandó tanyát ütnek Budán, anélkül, hogy az ott levő szinház érdekeivel legkevesebbé összeütköznének, mert a nemz. szinház ott bizonyosan oly tért foglal el, melyet Molnár, mint az ő számára terméketlen pusztaságot, parlagon hagyott. Buda nyelvének és szellemének magyarosodása érdekében ohajtandó, hogy egykori fő fő városunkban e most terméketlennek tekintett tér bő gyümölcsöket hozzon.

** *(Az orvosi irodalom fejlesztése érdekében)* hazánk orvosai „Magyar orvosi könyvkiadó társulatot“ alakitanak, mely iránt igen szép részvét nyilvánul. Már eddig is több mint 500 aláiró jelentkezett.

** *(A nemz. szinház drámabiráló választmánya)* közelebbről egy 1 felvonásos vigjátékot fogadott el; czime: „Az uram nem szeret.“ Az el nem fogadott darabok sorozata sokkal hosszabb, ugyanis „A királyfiak,“ szomorujáték; „Sirály“ népszinmü; „A rokonok,“ vigj. „Egyik sem engedett,“ vigj. visszautasittattak.

** *(A Tisza árja)* a mult héten Nagy-Halásznál, Szabolcsban, a töltéseket áttörte; azonban sikerült a szakadást ujra elzárni, s megtörténtek az intézkedések, hogy az ár további veszély nélkül lefolyhasson.

** *(A bécsi magyar technikusok)* bizottmánya, a m. hó 28-án rendezett hangverseny tiszta jövedelme gyanánt, 3000 ftot küldött a helytartósághoz az alföldi szükölködők javára. — Hasonló czélból a bécsi udvari szinházban második előadást is szándékoznak rendezni. Hirszerint a „Prófétát“ adnák elő, mely a műsorozaton levő darabok közt a napokban legnagyobb jövedelmet hozott.

** *(A magyar akademia könyvtára gyarapitására)* az országos alapból inditványozott 15,000 ft utalványozása, legfelsőbb helyen is jóváhagyás-

** *(Két izraelita jótékonysága.)* Mint a „M. S.“-nak irják, Kis-Kun-Szabadszállás két izraelita lakosának köszönheti, hogy a harmadfél hóig tartott katona-exekutiótól megszabadult; ugyanis e két izraelita lakos minden kamat nélkül előlegezte a városnak azon összeget, melylyel a város az adóba tartozott. A szép példa a község jobb módu lakosaiban, fájdalom, nem talált követőkre. A szegény nép kifogyván élelméből, a városnak még mintegy 4000 ftra lett volna szüksége tavaszi magvásárlásra. Ezt a helybeli vagyonos gazdáktól vélték megnyerhetőnek, ezek azonban nem mutatkoztak a kölcsönzésre hajlandóknak.

** *(Az ujonczozás ügyében)* megengedték, hogy a sorshuzásra berendelt ifjak sorsaikat egymás közt kicserélhessék.

** *(Egy világtalan világcsaló)* fölött mondott itéletet a napokban a kir. itélőtábla. *Borka* Döme, ki már több rendbeli tolvajlás miatt egy izben mint katona 4 évi sánczfogságra, s csalásért Aradon 1 évre volt itélve, mostanában világtalan léte daczára, mint vagyontalan csavargó ujra több csalást követett el. Miskolczon, Pécsett, Pesten és Bécsben tekintélyes emberek nevében adta ki magát, s nehány hitelezőjét mindenütt megcsalta. Ékszerárusoktól értékes tárgyakat vitt magával, s rendesen odább állt, mielőtt árát megfizette volna. Ha ily módon nem boldogult, kéregetni is eljárt, mig végre elcsipték, s most 5 évi börtönre van itélve.

— *(Számadási minták.)* A gazdaközönséget egy e napokban megjelent müre figyelmeztetjük, mely e czim alatt jött ki: „*Pályázó gazdaságbeli számadás-minta.* Készitette *S. J.*“ Az orsz. gazdasági egyesület 1861-ben pályadijt tüzött ki oly munkára, melyben a falusi gazdaságokhoz alkalmazott, világos és egyszerü rovatok szerint, használható számadási (könyviteli) minták adassanak elő. A jelen munka is egyike volt a pályázó müveknek, s most szerzője saját költségén jelent meg ez utmutató táblázat. Kapható Pesten Demjén és Sebes könyvárusoknál s ezek vidéki bizományosainál 25 kron.

** *(Magyar szinművek hatása Belgrádban.)* Mint a „Hon“-nak Belgrádból irják, a magyarból forditott szinművek ott a legnagyobb tetszésben részesülnek. Különösen a népszinművek a legnagyobb hatást idézik elő. A „Szökött katona,“ a „Vén bakancsos és fia a huszár“ a leglátogatottabb darabok. A két nemzet hason természete, irja levelező, hason hajlamai, viszonyai, gondolkozása teszik talán, hogy a szerb is némileg otthonosan érzi magát a magyar szinműben.

** *(A rabbi-jelöltek katonamentessége.)* A magyar udv. korlátnokság egyetértve a hadügyi- és államminiszteriummal, odautasitotta a magyar helytartótanácsot, hogy a pozsonyi rabbi-képezde tanulói csak oly esetben részesüljenek a katonamentesség jótéteményében, ha már hat évet töltöttek a nevezett képezdében, és tanulmányaiknak folytonos sikeréről hiteles bizonyitványokat birnak fölmutatni.

** *(Névmagyaritások.)* Felsőbb engedély mellett Draxler János b.-gyarmati káplán „*Zádori*“-ra, — Feigelstock Vilmos szombathelyi orvos „*Gyöngyösy*“-re, — Rozenberg Jakab orvosnövendék „*Rózsá*“-ra, — Schwarcz Bertalan ireghi segédtanitó „*Feketé*“-re, — Pelczéder Gábor orvos, „*Pérei*“-re változtatták vezetékneveiket.

— *(Helyreigazitó jegyzetek).* E napokban a következő felvilágositó sorokat vettük: Talán nem teszek haszontalanságot, midőn czélszerünek hiszem, az illetőket figyelmeztetni, hogy a „Hirlap-irodalmunk a 19-dik században“ czimü czikkben a „Vasárnapi Ujság“ ez évi 7. számában hibásan mondatik, hogy az egykori „*Sürgöny*“ politikai hirlap Borsos Márton és Vajda Péterre ruházva „Világ“ czimüre lőn változtatva. A „*Világ*“ előbb — ha nem csal emlékezetem — „*Ismertető*“ czimet viselt gazdasági lap volt. Borsos Márton tulajdona. Azt már bizonyosan nem mondhatom, hogy Borsos gazdasági lapja minő czimet viselt, de hogy abból keletkezett a „*Világ*,“ azt bizonyosan tudom. — De annál még bizonyosabban tudom azt, hogy Munkácsi *Sürgönyét* Landerernek évi 200 forint tápdijért adta el; hogy Landerer a helytartótanács mellőzésével egyenesen a kanczelláriához folyamodott a lap czimének megváltoztatása mellett átruházási engedélyért. Ebből, azaz a *Sürgönyből* tehát nem a „Világ“ hanem a „*Pesti Hirlap*“ keletkezett. — Még azt is megjegyzem, hogy a *Sürgöny* átkereszteltetése folytán eredetileg *Pesti Ujság* czimet kapott. E czim Kossuthnak nem tetszvén, önként *Pesti Hirlap*-ra változtatta át. E volt oka a Pesti Hirlap 1-ső számának megjelenése után, hogy a 2-dik számu hasábok mellé a czim beküldését is követelte Havas akkori censor. S miután látta, hogy más czime van a lapnak, mint a minőt eredetileg nyert, differentialis kérdést csinált a dologból. Azon körülménynél fogva azonban, hogy az 1-ső szám Pesti Hirlap czim alatt jelent meg, sikerült rögtön a differentiát kiegyenliteni. — *Szentiloni Jenő.*

— **(Hibaigazitás)** A „Vasárnapi Ujság“ 10-dik számában közlött „A gazdaság köréből: Gomborka termesztés“ czimü czikkben azon sajtóhiba követtetett el, hogy 1200 □ öllel számitott 100 holdas táblában 30 hold sovány föld helyett — igen hibásan *80 hold sovány föld* van közölve. — A czikkiró ur felszólalása következtében is kérjük e hiba kiigazitását.

— **(Adakozások.)** A Vasárnapi Ujság szerkesztőségéhez mult héten beküldetett:

Az alföldi szükölködők számára: Váczról az ottani szegény és betegápoló egylet részéről 10 forint.

Nagy-Peterdről (Baranya) többen a „Magyar Sajtó“ szerkesztősége utján 18 ft. 30 kr.

Nemzeti szinház.

Péntek, márt. 4. „*Marianna.*“ Dráma 5 felv. Francziából ford. Csepregi és Egressy B.

Szombat, márt. 5. „*Sevillai borbély.*“ Opera 2 felv. Zenéjét szerzé Bossini.

Vasárnap, márt. 6. „*A haramiák.*“ Szomorujáték 5 felv. Schiller után ford. Toldy F.

Hétfő, márt. 7. „*A falusiak.*“ Vigj. 3 felv. Irta Szigeti.

Kedd, márt. 8. „*Norma.*“ Opera 2 felv. Zenéjét szerzé Bellini.

Szerda, márt. 9. „*A gályarab.*“ Dráma 5 szakaszban. Hugo Viktor „Nyomorultak“ czimü regénye után irta Némethy György.

Csütörtök, márt. 10. „*Rigoletto.*“ Opera 4 felv. Irta Piave F. M. Olaszból forditotta Nádaskay L. Zenéjét szerzé Verdi.

Budai népszinház.

Márt. 4. „*Tiz leány és egy férj sem.*“ Operette 1 felv. Zenéjét irta Souppé. Ezt követte „*A fecsegők.*“ Operette 1 felv. Offenbachtól.

Márt. 5. „*Dunanan apó és fia utazása.*“ Operette 3 felv. Offenbachtól. Ezt megelőzte „*Vasgyúró.*“ Operette 1 felv. Szintén Offenbach szerzeménye.

Márt. 6. és 7. „*Az ördög pilulái.*“ Bohózat 3 felv. Zenéjét szerzék Offenbach és többen.

Márt. 8. „*Tiz leány és egy férj sem.*“ Operette 1 felv. Zenéjét szerzé Souppé. Ezt követte: „*A fecsegők.*“ Operette 1 felv. Offenbachtól.

Márt. 9. és 10. „*Az Ördög pilulái.*“ Nagy bohóság 3 szakaszban, 12 képlettel.

Szerkesztői mondanivaló.

7085. **Nagyvárad.** Sz—váry. Csodáljuk, hogy a merénylet egyes részleteiről még eddig más lapok tudósitói nem emlékeztek. Az efféle kriminalitások közlését csak akkor vállalhatjuk el, ha azokat előttünk ismeretes és hiteles kézből veszszük.

7086. **D.-Pentele.** K. P. Az uj biztositó-társaság ügyében ujabb fejlődésről nincs tudomásunk. Lapjaink folytonos figyelemmel kisérik az ily intézetek mozzanatait, s a netaláni uj megalakulásról is annak idejében nem mulasztandjuk el értesiteni olvasóinkat.

7087. **Szerettelek ám én téged.** stb. Mi nem használhatjuk. Más „t. szerkesztő urnak kinyomatás végett átadni“ pedig nincs elég bátorságunk. Ha azonban valamely versinségben szenvedő kollegáról van önnek tudomása, szivesen felajánljuk hivatalbeli szolgálatunkat.

7088. **Miskolcz.** U. K. Vettük az ujabb rajzokat. Hanem az a bizonyos szép „piacz“ csak nem akar sikerülni még az ujabb kidolgozásban sem. Vagy talán csak nekünk tetszik az ugy, miután azt a helyet oly jól ismerjük? A lap iránt végre rendelkezhetünk.

7089. **Virág Panni.** Igen sajnáljuk, hogy az ismételt küldemények közöl mindeddig egynek sem vehettük hasznát. Kérjük elhinni, hogy jó szándék hiányában e részben nem szenvedünk.

7090. **Sz.-Fehérvár.** U. V. Még mindig hiába lestük eddig a kedvező alkalmat. Most már kedvezőbbek a kilátások.

7091. **Buda.** E. Zs. Ily tárgyu közleményekkel most egyidőre bőven el vagyunk látva. Ezuttal meg kell köszönnünk ön szivességét.

7092. **A menyecske.** A szerző neve otthon maradt, pedig kiváncsiságunkat folgerjesztette.

7093. **Makó.** Sz. S. Az arczképet s a tanulságos életrajzot eléggé érdekesnek tartjuk a nagyobb olvasóközönségre nézve is, s szivesen vettük a küldeményt. Ha nem oly gyorsan állhatnánk vele elő, mint ön is óhajtaná, azt azon körülménynek kérjük tulajdonitani, hogy már más tárgyak vannak a napirendre kitüzve, s hogy némi késedelem ez esetben nem árt a czikk érdekességének.

SAKKJÁTÉK.

220. sz. feladvány. — Bankos Károlytól (Kun-Szent-Miklóson).

Sötét.

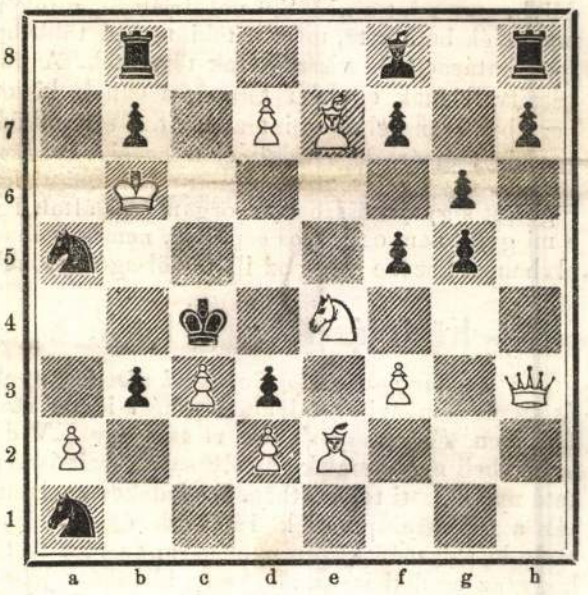

Világos.

Világos indul, s 4-ik lépésre matot mond.

A 215-dik számu feladvány megfejtése.
(Márki Istvántól Pesten.)

Világos.	Sötét.
1. b 3 — b 4	a 3 — a 2
2. K c 3 — b 2	K e 5 — d 4:
3. K b 2 — b 3 † mat.	

Helyesen fejtették meg: *Veszprémben*: Fülöp József. *Pécsett*: Rittkay János (az előbbieket is). — *Kővágó-Örsön*: Gold Samu. — *Mooron*: Radványi Vilmos. — *Debreczenben*: Zagyva Imre. — Sperber F. — *Sárospatakon*: H. Nagy Lajos. — *Bajmakon*: Weisz Fülöp. — *Budán*: Medgyessi Ödön. — *Pesten*: Cselkó György.

HETI NAPTÁR.

Hó- és hetinap	Katholikus és Protestáns naptár	Görög-orosz naptár	Izraeliták naptára	⊙ Nap- hossza	⊙ Nap- kél	⊙ Nap- nyug	☾ Hold- hossza	☾ Hold- kél	☾ Hold- nyug.
				fok vl.	ó. p.	ó p.	fok vl.	ó. p.	ó. p.
.(ó)	W. Adar			353 10	6 20	6 2	62 14	9 2	* *
r.	5			354 10	6 17	6 3	74 56	9 49	0 31
vége	6			355 10	6 15	6 5	87 19	10 40	1 30
s	7			356 9	6 14	6 6	99 26	11 35	2 15
	8			357 9	6 11	6 8	111 24	* 33	2 94
	9			358 8	6 9	6 10	123 16	1 23	3 27
u	10			359 8	6 7	6 11	135 7	2 34	3 57
n	**11 Sab. Zab**								

kedden 15 én, 7 óra 23 perczkor reggel.

TARTALOM.

Molnár József (arczkép). — Hedvig. *Törs Kálmán.* — A Tisza bölcsője. *P. Szathmáry Károly.* — Egy év egy behódolt város történetéből (folyt.). *Szilályi Sándor.* — A borvizes székely. (XLI. kép a hazai népéletből.) *Gergely Lajos.* — Az amerikai vérebek (képpel). — Temetkezések a templomokban (folyt.). *Dr. Bardocz L.* — A gyapot mivelése. *Salamon László.* — **Tárház**: Egyház és iskola. — Közintézetek, egyletek. — Közlekedés. — Mi ujság? — Nemzeti szinház. — Budai népszinház. — Szerkesztői mondanivaló. — Sakkjáték. — Heti naptár.

Felelős szerkesztő **Pákh Albert.** (Lak. magyar-utcza 1. sz.)

Gusztáv. — Nyomtatja **Landerer** és **Heckenast**, egyetem-utcza 4. szám alatt Pesten, 1864.

Vasárnapi Ujság 18-ik számához 1862.

TÁRHÁZ.

Levelek a londoni kiállitásról.

VI.

Aprilis 24-én.

A titánok korszaka nemsokára egészen törpévé fog lapulni a „pygmäusi“ jelenkor előtt. Annyira mentünk már itt Londonban, hogy az lesz egyedül még csuda — ha nem lesz. Ez nem paradoxon, ezt bömböli *Armstrong* tengernagynak a *Monitort* is fenékbe lövő uj ágyuja, ezt hirdeti a földalatti vasutak tömkelege s a földfölöttiek hálózata; ide nem értve a földieket, melyek csak ez évben is 400 mérfölddel szaporodtak meg Angolországban. Magnetismus, mesmerismus, odismus, tündelátás, tündeolvasás, elvándorolt szellemekkel való kedélyes discursus, *leendő* személyekkel való érintkezés, az atmosphärában még parányokint uszó születendő gyermek befolyása a még pólyában kapálozó szülőkre stb. stb., oly mindennapi dolgok, hogy egyedül csak a „Zöld“, értsd : idegen embereket, érdekelhetik még. Általános, vagy helyesebben, egyetemes életbiztositás a remélt terminuson túl tiz évre, földalatti légutazás s a kiállitás — ez a három dolog egészen uj lévén, még magát a londoni embert sem hagyja közönyösen.

Ez a földalatti utazás! Ha jól tudom, megirtam már önnek, hogy e pokoli vasut az északi és nyugati nagy pályafőket köti egybe, s a világkiállitással egy időben fog megnyittatni. Nagyjából már készen van, s magam is voltam oly szerencsés, próbautazást tehetni rajta. Bámulatos, hallatlan! Tizszeresen rakott kőboltozat, meleg, száraz, örökké kivilágitva, pompásan szellőztetve, karcsu, kürtőtlen mozdonyok, láthatlan füsttel s néma gőzzel, könnyen fuvatva egyik állomástól a másikig, apró földalatti távirdákkal, fölvigyázó lakkal s őrházakkal! A *cityn* (belvároson) át nyugatról jövő *kings-crossi* vasut folytatása ez, melyen a *blackfriarsi* hidon a *Themsén* kersztül a nagy *dél-keleti dover-kristály-palota-vasutig* érsz, honnan a kristálypalotát megkerülve, Londonnak délnyugati oldalára jutsz s az uj kiállitási épület közelében vagy, hogy onnan minden perczben s minden irány felé London fölött, Londonon át, London alatt vehessed utadat. Bámulatos, hallatlan! Ha ideszámitjuk ez óriási város csatornázatát, tiz mérföld hosszu fő-alagutakkal, melyek a több millió élet salakjait látatlanul és *szagtalanul* vezetik el néptelen távolokba, s nem mint eddig a Themsébe! — Ez magasztos, habár mélyen van is a föld alatt. Ezenkivül London fölött még egyre szaporodnak a városi, postai s magán-tavirdák sodronyai s a lég összesajtolása általi továbbszállitás eszméje is teljesen megalakult, hussá, vérré vált, s igy a *pneumälic-dispatch-company*“ nem üres fogalom többé.

Minden csakis a szellemi és anyagi világpiacz e központjában támadhatott, vele, mint csak Londonban lehetett találni elég bátorságot és pénzt, másfél millió négyszög lábat egy év alatt teljesen beépiteni, aztán iparpalotának elnevezni s a világot az industria és művészet olympiai játékaira hini meg bele.

Megirtam Önnek, hogy Liberiának fekete köztársasága volt az első állam, mely iparának virágait küldé be ide. Virágzó néger-köztársaság, mig a fehérek republicanus és alkotmányos erényeikkel és intézményeikkel együtt még otthon maradtak. Liberia legelső a cultura küzdterén — tán ujjmutatása a sorsnak, hogy a történet nagyszerü élczeinek egyikét, az-az a szabad fehéreket rabszolgákká csinálni s ezeket a republicanus néger-elnök által korbácsoltatni akarja? Miért nem?

Irjunk valamit már magáról a kiállitásról is. Az épület külső arányai már teljesen szabadok. Mi türés tagadás benne, bizony esetlen jószág ez az ugy nevezett palota. Egy kővé meredt, valóságos angol nyárspolgár, ki gazdag, s nagy kúp-hasát kifesziti s vörös markaival öblös nadrágzsebeiben kihivólag csörögteti a tallérokat. De azért tömegében mégis, megdöbbentő colossus, öt mérföld csövekkel három mérföld vas rácsozattal, 80,000 mázsa öntött és 24,000 mázsa kovácsolt vassal. Az ablakokat bekeretező vasszalagok harmincz mérföld hosszuak s ha az ablakokat egymásfölé raknák, Sz. Pál tornyának széditő magasságát huszor érnék fölül.

A kiállitás napjáig alig van még hat nap s mennyi a tenni való! Nota bene : a közbeeső vasárnapon nem szabad dolgozni. Belől még minden chaoticus rendetlenségben van, s a tenger láda és csomag közt csak husz lépést tenni egymásután, valóságos kötéltánczolási műtét. A nagy orchestrum a keleti hajóban már befejezéséhez közeledik. A Händel-orchestrum kivételével ez a legnagyobb, melyet valaha épitettek Londonban s kétezernél több művészre van számitva. Széle, ide sem értve a karzatokat, 135 angol láb. A közreműködők száma, a hangszerészeket illetőleg, négyszázra rug, ezek közt 196 hegedűs, 90 gordonkász s ugyanannyi nagybőgős, 112 fuvó stb. Az énekkarok az orchestrum négy szögletét fogják betölteni s igy minden sarokban vagy 600 torok fog hangozni. Mily hatás!

A belépést az első hónapokban csak aranyon lehet megvásárolni s csak ugy ősztájt fog a misera plebs contribuens is belejuthatni, miután akkor a dijak csekélyre lesznek leszállitva. Különben nem is lehetett máskép intézkedni, miután a tolongás igy is éktelen nagy lesz. — A 1851-ki kiállitásba 13,937 kiállitó küldött, ezek közt 7381 angol és 6556 idegen. Most az egyszer a kereskedelmi válságot nagyon megérzik Angolországban s egyelőre nem is számitanak 5000 angol kiállitónál többre; az idei kiállitók összes száma azonban nem kevesebb mint 17,000. Nem lesz érdektelen, a számokat elemezni. Kerékszámmal esik : Franciaországra 4000, a vámegyletre 3000, az olasz birodalomra (Róma s Velencze kivételével) 2000, Ausztriára 1100, Spanyolországra ugyanennyi, Oroszországra 700, Svédországra 600, Helvécziára 500, Hollandiára 400, Dániára 300, Velenczére 260, Görögországra 250, Norvégiára 200, Rómára 46, Törökországra 45, Kinára és Japánra 35, Guatemala és Montevideóra 34, Costa-Riccára 16.

A kiállitott czikkek számát 100,000-re becsülik. A látogatókat is átlagosan kiszámitották, még pedig következendőképen. — 1851-ben Londonnak 2,300,000 lakosa volt s a kiállitást 6,039,195-en látogaták meg. Ma London népessége megszaporodott még egy fél millióval s igy 11 millió vendégre számitanak a kiállitás épületében. Ez átlagos számitást még keveselhetjük, ha fölveszszük, hogy — mint fönnebb emlitém — azóta 4000 mérfölddel több vasut van Angliában mint 1851-ben s hogy a continens vasuthálózata azóta szintén tökéletesedett.

Nehány nap mulva remélhetőleg irhatok már Önnek a megnyitási ünnepély részleteiről és hatásáról. A viszonttalálkozásig! *Dr. T.*

Irodalom és művészet.

\+ (*Uj könyvek.*) Emich Gusztávnál legközelebb megjelentek : „*Harangvirágok.*“ *Tóth Endrétől.* A csinosan kiállitott költeményfüzér 233 lapra terjed; ára 1 ft. 40 kr. Tóth Endre egyike azon költőinknek, kik iránt a közönség rokonszenve napról napra erősbödik; hiszszük tehát, hogy jelen legujabb költeményfüzérének jó kelete lesz. — Szintén Emichnél két füzet ifjusági olvasmány is jelent meg *Hoffmann Ferencz* elbeszéléseiből *Szabó Antal* által forditva. Az egyik füzet czime : „*A jó tett is meghozza kamatjait*“, a másiké : „*Ki mint vet, ugy arat.*“ Mindegyiket több kép disziti. Egy-egy füzet ára 50 kr. — Lauffer és Stolp bizományában *Beniczky Emilnek* egy beszélgyüjteménye jelent meg „*Életképek*“ czim alatt. Kiadta *Bartalits* Imre. A 257 lapnyi könyv négy beszélyt foglal magában.

\+ (*Remellay Gusztávtól „Szent László király“ czim alatt*) két kötetnyi történeti elbeszélés jelent meg az ifjuság számára. A munka kiállitása igen csinos s mindegyik kötetet egy-egy kép disziti. Ára 1 ft. 80 kr.

⊙ (*Visontay János, gymn. igazgató,*) kitől a mult évben a „Magyar állam földirata“ jelent meg, az e nembeli tankönyvek számát ismét egygyel szaporitotta, mely Ráth Mór kiadásában ily czim alatt jelent meg : „Az osztrák birodalom a legujabb adatok nyomán.“ Ára kemény kötésben 50 kr.

\+ (*Melyik az első magyar operette?*) A „Sürgöny“ az Allaga által szerzett „Szerelmes kántor“ czimü operettere vonatkozólag megjegyzi, hogy nem ez az első magyar operette, mint ráfogták, mert már 1848. előtt is adtak elő egy „Tüntérlak“ czimü magyar operettet, melynek zenéjét *Egressi Béni* irta.

\+ (*A nemzeti szinház igazgatósága*) közelebb műsorozatkészitő és szereposztó bizottmányt nevezett ki, melynek tagjai : Egressy, Feleki, Szigeti, Szigligeti, Szerdahelyi és Tóth József. Reméljük, hogy ez intézkedés ohajtott gyümölcsöt fog teremni.

⊙ (*A Zsolnay Ignácz szerkesztette „Pécsi Iparlapok“ első száma*) boritékkal ellátva megjelent. A jelen szám tartalmát ügyesen irt szakközlemények képezik több fametszvénynyel. Minden hónapban egy-egy füzet fog megjelenni. Előfizetési ára a 12 füzetnek 6 ft, 6 füzetnek 3 ft.

\+ (*Rokonstein Lipót, pesti rabbi,*) az általa alpitott „Magyar Izraelita“ szerkesztésétől végkép visszavonulván, helyét *Mezei* Mór, eddigi főmunkatárs foglalja el.

— (*Kalocsáról az „Árvizkönyv“ kiadói jelentik*) : Miután több oldalról figyelmeztetve lettünk arra, hogy az „*1862. évi árvizkönyv*“-nek általunk kitüzött *előfizetési határideje* nagyon rövid, jónak láttuk, azt *folyó évi május 20-ik napjáig* akként meghosszabbitani, hogy azon esetre, ha addig a vizkárosultak javára hasznot igérő előfizetési szám be nem telnék, valamint az előfizetők pénzei, ugy a résztvevő iró urak művei is köszönettel vissza fognának küldetni.

△ (*Hasenfeld Manó, szliácsi fürdőorvos*) a szliácsi viz és fürdőről francziául irt művét, „Eaux ferrugineuses thermales de Szliács“ czimüt, a párisi „Societé d'hydrologie medicale“ ülésében felolvasá. E munka a társaság évkönyveinek VIII. kötetében és külön lenyomatban is megjelent. Hasenfeld, orvos hazánkfia a nevezett társaság tagjává választatott.

\+ (*Ifjusági iratok.*) *Fischer Náthán*, főelemi tanitó Győrött, ily czimü vállalatra nyit előfizetést : „*Ifjusági iratok a magyarhoni izraeliták számára.*“ Havonkint egy, 5 ivre terjedő, részint eredeti, részint forditott műveket tartalmazó füzet fog megjelenni, mely mulattató és tanulságos volta mellett erkölcsös és hazafiasságot ébresztő olvasmányt nyujtand. A szerkesztésben Bibok Lajos is közreműködik. A vállalat egyelőre 8 füzetből álland, előfizethetni az egészre 4, felére 2 ftjával. A pénzek május 20-ig Fischer Náthánhoz, a győri izr. főelemi tanodába küldendők be. Az első füzet május végén jelenik meg.

\+ (*Oblath Leo, szabadkai könyvkereskedő*) jelenti, hogy *Jámbor Pál*, *nak* hatóságilag lefoglalt „*Egyházi beszédei*“ a zár alól fölmentetvén, nálavagy pesti ügynöke által kaphatók.

*

+ (*Dr. Chyzer Kornél „a bártfai fürdőről*) s különösen annak 1861-iki idényéről tudósitást“ irt, mely előbb a „Gyógyászat“-ban látott napvilágot s most külön lenyomatban is megjelent.

Ipar, gazdaság, kereskedés.

+ (*Érkövy Adolf értesiti a londoni kiállitásra utazókat.*) hogy a kik magukat a pesti ügynökségnél bejelentették, az országos bizottmány által részökre kiállitott certifikatokat, továbbá a tiszai és állami vaspályaigazgatóságok által olcsóbb vasuti jegyek nyerésére kiadott utalványokat részint nála átvehetik, részint pedig számukra postai uton már elküldettek. A bejegyzettek számára készült „utasitó jegyzetek“, egy kis átnézeti térképpel e napokban fognak megjelenni. A londoni magyar ügynökség szállása: „34. queen square. Blumsbury.“ Az ügynökségi szállás főbejárata felett esti 11 óráig lámpa ég s a magyar czimer magyar felirattal látható. A főbejárás mindig zárva van, az érkező tehát kopogjon az ajtón az erre alkalmazott kopogtatóval, s felmenvén az első emeletbe, ott találja az ügynökség hivatalszobáját.

+ (*Az erdélyi gazdasági egyesület*), mint a „Korunk“ értesül, ujból fel akarja karolni a kolozsvári keresk. és iparkamarától pár év előtt megpenditett *gabnacsarnok* eszméjét.

+ (*Mocsárlecsapolás.*) A verseczi, alibunári és illancsai mocsárokat le akarják csapolni s kiszáritani, hogy a mezei gazdaságnak megnyerhessék. E czélból Verseczen közelebb bizottmány fog kineveztetni.

+ (*Lóverseny-határnapok.*) Bécsben május 18., 20., 21-én, Boroszlóban jun. 1., 2., 3-án, Berlinben jun. 19., 20., 21., 23. és 24-én, Hamburgban jul. 19., 20., 21-én, Baden-Badenben sept. 3., 6. és 10-én, Pesten pedig, mint már irtuk, jun. 5., 7. és 9-én tartatnak meg az idei lóversenyek.

Közintézetek, egyletek.

⊙ (*A magyar Akademia*) mult hó 28-iki ülésében *Martini* Lajos l. tag székfoglaló beszédképen egy befejezetlen munkája töredékét olvasá fel, melynek tárgya: „A madárszárny felületének számtani magyarázata.“ Érdekes felolvasását folytatni fogja. Utána *Dorner* József az élődi növényekről értekezett; alapos előadását szintén folytatni fogja. — Az ülésben még a következő tárgyak fordultak elő: A női jutalmakra pályázott művek fölött itélendő birálók választása az osztálynak meghagyatott. — Korponay l. t. „Hadszervezete történelméről“ a birálatok beérkeztek. — A helytartótanács felszólitja az Akademiát, hogy egy tagját máj. 12-re küldje *Bicskére* ki az ottani, Nagy Károly által hagyományozott csillagászati intézet ingó és ingatlan vagyonának átvételénél jelenlegyen. Mivel e csillagászati és természettani eszközök a magyarországi tanintézetek közt lennének felosztandók, a kiküldött akad. tag egyuttal véleményező is lesz e felosztás tervezeténél. Minthogy az emlitett szerek egy tudományos egészet képeznek, az Akademia az általa kiküldött Jedlik tanárnak utasitásul adta, hogy működjék oda, hogy e kincset az Akademia nyerje meg.

+ (*A pesti müegylet sorshuzása*) april 28-án ment véghez. Ide irjuk a főbb nyereményeket: 1) Balaton-Füred és környéke, Brodszkytól (400 ft.), nyerte a 2992. sz.; 2) Sirok vár romjai, Ligetitől (300 ft.), nyerte a 3737. sz.; 3) Andód helység Nyitrában, Bommeltől (300 ft.), 7250. sz.; 4) Nyári tájkép Brannenburg mellett, Beckmanntól (280 ft.), 3293. sz.; 5) Utazó karaván, Molnár Józseftől (200 ft.), 995. sz.; 6) Tavaszi jelenet, Pecztől (200 ft.), 5729. sz.; 7) Részlet a Ferenczely völgyből, Mezey Józseftől (150 ft.), 5658. sz.; 8) Tanulmányfő, Székely Bertalantól (150 ft.), 6403. sz.; 9) Magyar tájkép, Jaeger Gusztávtól (130 ft.), 1624. sz.; 10) Erdei tájrészlet, Holzertől (120 ft.), 1139. sz.; 11) Tájrész a Chiem tónál, Mali Keresztélytől (110 ft.), 6030. sz.; 12) Tájrész a lundenburgi vadászkertből, Holzer Józseftől (100 ft.), 1018. sz.; 13) Tanulmányfő, Than Mórtól (100 ft.), 3581. sz.; 14) Örömet hoz-e a levél vagy bánatot? Barabás Henriettetől (100 ft.), 7145. sz. Ezeken kivül olajfestményt nyertek még a következő számak: 2933, 2504, 1346, 463, 3059, 1201, 2785, 3320, 12, 1273, 4887, 3973, 5287, 4306, 2717. Izsó szoborművét nyerte a 7314. sz. A többi 70 darab nyereményt metszvények és kőrajzolatok képezték.

△ (*A budai népszinházra*) eddig 31,000 ft. gyült be hazafias adományokból; hogy azonban a szinház czéljának megfelelőleg kiépülhessen, még 17,000 ftra van szüksége, mely összegért a bizottmány tagjai, mint magánemberek álltak jót. Remélhető, hogy e hiányzó összeg is lassankint összegyül. Hajlandók vagyunk hinni, hogy a vidéken alakult számos működvelő-társulatok mindegyike, legalább egyszer, megemlékezik a segélyért kiáltó budai népszinházról. E tekintetben már több működvelő-társulat szép példájával járt elő.

Mi ujság?

+ (*Pesten a Terézvárosban uj templomot*) akarnak épiteni, miután Pest e külvárosának 40,000-nél több lakosa levén, az eddigi egyetlen templom ennyi ember számára nem elégséges. Pest nagyságához képest templom dolgában feltünőleg szegény, annálinkább kivánatos tehát a tervezett uj templom létrejötte; de ugy hiszszük, sokkal czélszerűbb volna, előbb a lipótvárosi bazilikát befejezni, s ha aztán a terézvárosi templom lassabban épülhet is, a lipótvárosi bazilika elég tágas lesz arra, hogy időközben a terézvárosi hiveket is befogadhassa. Véleményünk szerint még nagyobb szüksége volna a Ferenczvárosnak egy uj templomra, mert a mostani oly szánalomra méltó kicsiny, hogy tornya is alig látszik ki a körüle levő, nem épen magas házak közül.

△ (*Fényképészeti raktára is lesz Pestnek nem sokára;*) egy ilyet *Schedy* Sándor, gyógyszerész szándékozik felállitani, ki arra közelebb kapott hatósági engedélyt. Ezentul tehát könnyü lesz, a fényképészethez szükséges szerek és eszközöket megszerezni.

△ (*A pesti városház toronyóráját*) gázzal akarják világitani.

+ (*Kinevezés.*) *Frank István*, barsmegyei kir. biztos, a dunáninnoni kerületi tábla elnökévé kineveztetvén, kir. tanácsosi czimmel ruháztatott fel.

+ (*Névmagyaritások.*) Legfelsőbb engedelemmel, Bagyinszky Máté, m. csékei közjegyző „Bereczki“-re, Schuster János, budai lakos „Vári“-ra, Wonafka Károly, budai lakos „Kellemfi-re, Pach János budai lakos „Pataki“-ra, b-gyarmati lakosok: Trippel Mihály „Tiprai“-ra, Schiff Mór „Hajóssi“-ra s Polacsek Ignácz „Mezey“-re; pusztagárdonyi lakos Gerstl Ignácz „Árpási“-ra, s kocsi ref. lelkész Halis György „Halasi“-ra változtatták vezetékneveiket.

+ (*Névmagyaritások.*) Legfelsőbb engedelemmel, Pacsek Lipót, jászói premontrei szerzetes kanonok „Madarassi“-ra, soproni lakos Degel Károly „Degai“-ra, Brozmann Imre, beregmegyei alispáni irnok „Csákfi“-ra, Knopf, czeglédi kereskedő és gyermekei: Károly, Gyula, Pál, Vilmos, Lajos, Frigyes, Karolina és Ida „Gombos“-ra, s Fogner Sándor, körmendi lakos „Fogasi“-ra változtatták vezetékneveiket.

+ (*Halálozás.*) Köbölkutról (Érmellék) irják lapunknak, hogy *Ungi Márton* esperes, a diószegi ref. egyháznak 42 éven át apostoli buzgósággal működött lelkésze, mult hó 7-én, életének 70-ik évében elhunyt. A boldogult 1792-ben Kisujszálláson született; felsőbb tanulmányait Debreczenben kitünő sikerrel végezte s végül a göttingai egyetemet egy évig sikerrel látogatta. 1820-ban Diószegre hivatott meg lelkészül, hol az Ur szőlejében áldásdúsan működvén, hivei becsülését és ragaszkodását nagy mértékben sikerült kivivnia, miről fényesen tanuskodott temetése is, melyen tengernyi gyászoló közönség volt jelen, megadandó szeretett lelkipásztorának a végtisztességet. A boldogult mint ember, mint pap s mint hazafi egyaránt a jelesek közé tartozott. Áldás emlékezetére!

+ (*Angol tréfa.*) Állitólag egy angol lord is meglátogatta közelebb a Rudasfürdőt, sőt az ottani hires közfürdőbe is bevetődött; de nemcsak bevetődött, hanem szépen lerakta ruháit, s oda ült a többi gentleman közé a nagy fürdőmedenczébe, s aztán inasától papirt és irónt kérvén, a fürdőcsarnokot az ott levő pongyola alakokkal együtt lerajzolta. A lordnak e mulatság mindössze három ujkrajczárjába került.

⊙ (*Confucius, régi hires chinai tudós koponyája is*) ki van téve közszemlére a londoni kiállitáson. E nagyérdekü ereklyét az angolok pár évvel ezelőtt Pekingben keritették meg. Az aranyczifrázat, melyben a chinaiak őrizték, igen művészien van készitve, s 10000 font sterling értékü.

+ (*A Kallab-féle levélsikkasztási ügyet*) közelebb a birodalmi tanácsban is szóba hozták; interpellálni akarják érte a miniszteriumot.

— (*Jótékonyczélu hangverseny Paulison*) Egy, Paulison april 21-én működvelök által az irói segélyalap és az ott épitendő r. k. egyház javára tartatott szavalati-zeneestély 88 ft 20 krt jövedelmezett, melyből 58 ft 80 kr mint az első czélra eső két harmadrész átadás végett hozzánk küldetett. (Lásd alább az „Adakozások“ rovatát.) A tudósitás irója — Lincz Károly — említést kiván tenni 9 ftról, mely összeg részben egyes bőkezüeknek a mérsékelt bemeneti dijon való tulfizetése, részben pedig olyanok által folyt be, kik az estélyen meg nem jelenhetvén, mégis a czélok pártolása tekintetéből küldék kegyes adományaikat, melyekért az, valamint a Paulis és környéke lakosságához aránylag valóban nagy közönség által tanusitott általános pártfogatért ezennel legmélyebb köszönetét nyilvánitja.“

⊙ (*Tüzvészek.*) Duna-Szekcsőn Tolnamegyében közelebb borzasztó tűz pusztitott. A „M. Sajtó“ szerint 300 ház égett le, melyek a b. Bézsánféle javak kivételével, nem voltak biztositva. — Háromszék Kálnok helységében is nagypénteken tűz támadt, minek következtében 9 ház hamvadt el a hozzá tartozó gazdasági épületekkel együtt.

+ (*Lakatos Sándor, győri tánczmester*) meghivás következtében Varasdra megy, az ottani ifjuságot a *magyar tánczra* betanitandó. Ez is valami.

+ (*Uj tervezett lap.*) A „P. Napló“-nak irják Sz.-Fehérvárról, hogy ott a rég emlegetett „tanodai“ és „borászati“ lapokon kivül még egy „Népvilág“ czimü lap is van keletkezőben, melynek szerkesztője *Környey*, főmunkatársa *Fekete* János lenne. Tudósitó szerint, e lap egyik főczélja: Fehérmegye történeti emlékü helyeinek leirását adni, részint a levéltárakban lelhető adatok felhasználásával, részint a nép ajkain élő mondák és regék összegyüjtésével. Czélszerűbb volna, mindezt könyvben elmondani.

⊙ (*Fölfedezett tolvajok.*) A kik a minap Rott, ékszerárus boltját kirabolták, már mind fel vannak fedezve. Gretschl, budai aranyműves ráismert a lopott holmikra, midőn azokat a tolvajok el akarták neki adni. Eddig hatan vannak elfogva. A lopott tárgyak legnagyobb részét megtalálták.

⊙ (*Érdekes régiség.*) Genf mellett egy megkövült ó-celta csolnakot találtak, mely sugárfából van vájva, s 30 láb hosszu és 8 láb széles. Lyonba szállitották.

△ (*Bulyovszky Lillát*) a nemzeti szinház igazgatósága meghitta vendégszereplésre; ő azonban egyelőre nem fogadhatá el e meghivást, de kijelenté, hogy a nyár folytán kész föllépni, és hogy művészi pályáját ott ohajtja *befejezni*, a hol azt kezdette. — Hiszen szép a *hajnal* meg az *alkony*, de mi a művészetben jobban szeretjük a *delet*.

△ (*Megszökött fogoly.*) A „P. Lloyd“ szerint *Nagy Lajos*, hirhedt bankjegyhamisitó, a Károly-kaszárnyából, hol fogva volt, april 27-én, reggel 6—7 óra közt megszökött.

Mezey József

Biedermeier, kiáll., 1937

XXI. tgem

Alkonyat az Olt partján, olaff.

Juh nyáj, 1860

A Vezuv kitörése, olaff.

(Mezey Lajos!)

Mezey József(?) festő

Pesti Hirlap. 1881. jan. 23. 3.

Művészek Kasznója

Mezei József festö.

Mibarát.1921.I.371.l.

Patak Jenő

Táblakép.

"Éji tájkép holdvilágnál".Mezey Józ
zsef ~~fa~~viágtalan festő müveit ki-
sorsolták.

Fővárosi Lapok 1864.I.IX.27.915.old

Patak Jenő

Táblakép.

"Erdőrészlet".Mezey József világtalan festő képeit kisorsolták.

Fővárosi Lapok 1864.I.IX.27.915.old.

Patak Jenő

Táblakép.

"Falusi tájkép."Mezey József világ
talan festő képeit kisorsolták.

Fővárosi Lapok 1864.I.IX.27.915.old.

Patak Jenő

Mezey József festő/19.sz./
támogatása.

Fővárosi Lapok 1864.I.V.4.441.old.

Patak Jenő

Mezey József festő/19.sz./szomoru sorsáról ir Abonyi Emil.

/"Egy müvészről,akit a balsors sujt

Abonyi Emil cikke/

Fővárosi Lapok 1864.I.IV.17.385.old

Mezey József, festő, XIX.sz.

Divatcsarnok, 1853.juni 5.19.374-378.

Solt: A pesti állandó képtárlat.

Mezey József festő
/segélyezése /

Müvészeti hirharang, Magyar Képzőmüvész 1864.máj.2o.63.

Mezey József festő
/segélyezése /

Hazai müvészeti mozgalmak, Magyar
Képzőmüvész 1864. jun. 5. 78-79.

Mezey József festő (1823–1882)

Pesti Hirlap. 1886. aug. 19. 4.

A pécsi mukiállítás

Mezei Károly, festő

Művészet, II.,1903. 252-255.

Ambrozovics Dezső: Eisenhut Ferenc

Mezei Lajos, festő

Művészet, II., 1903. 225-233.

Malonyay Dezső: Szinyei Merse Pál.

Táblakép. Müller tüzérparancs-
nok arcképe. Mezly

Pesti Hirlap. 1880. jan. 18.5.

Petőfi uj arcképe

Táblakép. Petőfi arcképe. Mezey

Pesti Hirlap. 1880. jan. 18.

Petőfi új arcképe

Táblakép. Petőfi arcképe. Mezey

Pesti Hirlap. 1880. jún. 8. 3.

Petőfiek egy ismeretlen arcképe....

Táblakép. Bayer ezredes arc-
képe. Mezey

Pesti Hirlap. 1880. jan. 18.5.

Petőfi ny arcképe

Táblakép. Bem arcképe. Mezey

Pesti Hirlap. 1880. jan. 18. 5.

Petőfi új arcképe

Táblakép. Czecz ezredes arcképe.
Mezey

Pesti Hirlap. 1880. jan. 18.5.

Petőfi uj arcképe

MDK

Mezey József, Jestő

Petőfi barátja. Képei kiállítva ↓

— : Petőfi archépek 2

ESTI HIRLAP B.p. 1968, márc. 1.

MDK

Mezey József

Tört.Képes.műtárgyainak lajstroma. Bp.1907.
134, 194 l.

MDK

Mezei József, 182o-8o.

Női arckép

Ernst Muz. aukc. 43. 1989. 51 l.

MDK

Mezey József

A Vezuv kitörése, festm.

(Mezey Lajos!)

M. Biedermeier Kiáll. Mücs. 1937. nov.

41. l.

MECSEKSZENTKUTI
század.
PATACSI R.K.TEMP
lap-alapu hajóva
a XIII. századi
és 1902-ben. Rok

MECSEKJÁNOSI

R.K.TEMPLOM, egy
boltszakaszos ha

MECSEKNÁDASD

R.K.PLÉBÁNIATEMP
Oromzatos nagy k
szentély. Epitte
ben. Három kvali
levétel és Sz. J
SZ.ISTVÁN-TEMPLO
to lőrésablakos
egyeneszáródásu
században.
HAVI BOLDOGASSZO
torony és diszes
lakokkal és csuc
re vagy a barany
potában 1770-ből
SZ.MÁRIA-KÁPOLN

MDK

Mezey József

Alkonyat az Olt partján, festm.

M. Biedermeier Kiáll. Műcs. 1937. nov.
4o 1.

Polgár (Hajdu)

R.k.templom, homlokzati hegyes
Homlokzata oromzattal. A nyol
Háromhajós, három boltszakasz
kép, Mária mennybemenetele, elp
retü Szt.Márk, 1858. Orgona, 1
1852-1857 között.

(Béró Béla: Kovács Mihály. Bp. [illegible]
Hírek. Egri Egyházmegyei Köztön

MDK

Mezey József

Juh-nyáj, festm.

M. Biedermeier Kiáll. Műcs. 1937. nov.

4o l.

Polgár (Hajdú)

R.k. kálvária-kápolna, homlokzati
XVIII. század. Épült 1769-ben

(Dajka Gazda, 1955)

Mezei József

1823 - 1882

ERNST NEPO

lásd

Szépm. Muz. graf. o.
45. kiáll. (1922)
56 m

Lamsen-hágó
Lamsenjoch

HANNS HERZING

Crest Aguzza (Bernina)

Mezey István

vár festés

wód

Nefelejts 1866. 35. l.

BUDAPEST, ...

IX., HÖGYES ENDRE-UTCA 10

TELEFON: 181-595

Merei József

l.

Ferenczi E. M. Petőfi-utca

10. l. – 54. l.

Mezey József

Árveresi Csarnok aukció kat.

31. 7. 1926. febr.

... 369
... 177
... 250
... 52
... 161
... 65
... 359
zek ... 185
... 289
... 379
... 198
... 309
... 378
... 183
... 245
... 405
rül ... 343
... 70
... 102
... 234
... 262
... 137
... 324

...vek.

... 82
... 168
zák ... 21
... 115

Szabados Ede: Régi álmok (André Lamoyne) ... 198
Szabó Endre: Ha Petőfi élne? ... 182
Szabó Sándor: Enyhület ... 357
Szalay Fruzina: Dal a szőkékről (Jean Aicard) ... 210
— Ködvilág ... 402
Szász Gerő: A tél ... 19
— Márczius tizenötödikén ... 162
Szentessy Gyula: A csillag ... 43
— Uj élet ... 147
— Csók az utczán ... 231
— Este ... 291
— Az árvák ... 387
Szilágyi Géza: Bocsásd meg ... 242
Telekes Béla: Spanyol románcz (Vrhliczky) 5
— Tudod-e? ... 50
— Jelenés (Tolstoj Alexej) ... 133
— Fátum ... 233
— Uj ifjuság ... 322
— Varázslat (Hebbel) ... 393
Zalár József: A honvéd szerelme ... 178
— A hazatérő ... 178
— Könyvtár és templom ... 250
Zempléni Árpád: Féltés (Bruno Galli) ... 38
— Pacsirtaszó ... 315

Novellák, rajzok, szindarabok.

Abonyi Árpád: Győzelem ... 83
— A plivai várda ... 178, 195
Altenberg Péter: Ábrándok alkonya ... 330
Ambrus Zoltán: Az ispilánti lányok ... 115

M.D.K.

Mezey József

Schönherr Gyula - Semayer Vilibald : Utmutató a Nagybányai Városi Muzeum gyüjteményeihez. 50.l. Bp. 1904.

~~Heinrich Edé~~
Mezei József

** *(A pesti müegylet igazgató-választmánya)*, legközelebb tartott ülésében a részvényesek között kisorsolás végett a következő képek megvásárlását határozta el: a halberstadti boldogasszony templomának belső udvara, Steurwaldtól (140 ft); tiszavölgyi részlet Marmarosban, Mezei Józseftől (150 ft); bodentói tájrész, Laris Herminától (90 ft); családjára várakozó római paraszt, Heinrich Edétől (120 ft); összesen négy kép, két hazai s két idegen. A müegylet a salzburgi müegylettel sorsolásán a második nyereményt, *Hausch* Antalnak egy 180 ft. értékü festményét megnyeré. Ez már műegyletünknek ez idén negyedik nyereménye.

Vas. Ujs. K.
1863. 83. l.

Mezey József

MDK

A középszerű piktor nem az „igazat" mondja — csak a „valódit". Mezey József olajfestménye. 1846.

Békés István : Az igazi Petőfi-arc.

NÉPSZABADSÁG.1960. márc. 13.
9. lap.

MDK

Mezei József, festőm.

Tiszavölgyi részlet Máramarosban c. képét. vásárolta meg a részvényesek közötti kisorsolásra. /A pesti müegylet ig.-választmánya/.

A pesti müegylet igazgató-választmánya .Képvásárlás. Vas. Ujs. 1863. 83.l.

MDK

Mezey József, festőm.
1823- k882

707. Patak. 18x32 J.l.b. Olajf.

Árverési czarnok aukciója. Kat. 1932 dec. 4.sz. 41.l.

Mezei József

"Alkony" c. festvénye kitünő hatást iparkodott ömleszteni a láthatár fölött függő széles tüzszalag által",-állapitja meg a "September-októberi mütárlat c. kritika a Müvészet c. rovatban.

Családi Lapok, Pest, 1854. II. félév.
6. sz. 283-284. lap

Mezei József

Nagybányai tájképét birálja a kritika. "Magát a tájat érdektelenséggel vádolni" nem lehet. Végül megjegyzi, hogy nemcsak a havasok, a tó, vagy a tenger tehet egy tájat érdekessé. Müvészet c. rovatban: "Augusztus-szeptemberi mütárlat" cimmel közölt beszámoló.

Családi Lapok, Pest. 1854. II. félév.
4. sz. 187-188. lap.

Mezey József

A müvész "veszélyben forog, hogy szemevilágát teljesen elveszti" ezért a lap felkéri a mübarátokat: "12 becses festményét megvennék, hogy Graefenbergbe utazhassék, ott javulást keresve.."

Egyik későbbi szám közli, hogy a Képzőmüvészeti Társ. erre a célra 102 forintot utalványozott a müvész részére.

Budapesti hirvivő c. rovat.

Családi Kör. Bp. 1864. febr 7. V. évf. 6.sz. 142.l
" " " " márc.20. "

Mezey József

Szembeteg festőművész képei: "Olparti részlet" "Éji tájkép holdvilágnál", "Tiroli tájkép", "Urvacsora", „Sveiczi tájkép", "Két csikós". "Erdő részlet", "Tisza-parti tájkép", "Alkonyat eső után", "Szamosparti tájkép", "Kelet hölgye" c. festményei kerültek kisorsolásra, hogy sulyos szembaját gyógykezeltethesse, -irja a Budapesti hirvivő c. rovat.

Családi Kör. Bp. 1864. okt. 2. V. évf. 4o. sz. 955. lap.

Mezey József

A müvész megvakult. „A világtalan festész nejével együtt Szücsné Lajosnénak köszönheti, hogy anyagi életgondokkal nem kell küzdenie." -irja a Budapesti hirvivő c. rovat.

Családi Kör. Bp. 1866. okt. 21. 42. sz. 1002. lap.

Mezei József

"Nagybán yai tájkép" c. festményét a Mütárlat-
ton megvette a Müegylet kisorsolás céljából,
-közli a Főváros és Vidék c. rovat.

Divatcsarnok, Bp. 1861. október 22.
43. sz. fedőlapján.

Mezei József

Tájképeiről-a "Február-márciusi mütárlat" c.-kritika azt állitja, "ha a fák részleteiben jobban tanulmányozta volna a természetet, akkor Markó utánzása nélkül is dicséretet érdemelne".
Müvészet c. rovat.

Családi Lapok, Pest, 1855. I. félév.
5. sz. 228-231. lap

Mezey József /neve nem mindig szerepel egyformán, Mezei-nek is irják./

Nagybányáról erdélyi körutra indult Sikó nevő festőművész barátjával, hogy "természethü rajzokat készitsenek"-irja "Erdély közéletéből" c. kolosvári beszámoló.

A lap II. félévének 34. számában beszámol a két müvész munkájáról. Mezey kilenc Immaculata oltárképet festett templomok számára, s néhány olajfestményt Erdély tájairól.

Családi Lapok, Pest. 1856. II. félév. 17.sz.
6ol. lap és " " " " 34.sz.
példányban.

Mezey József

"Égi vihar" c. festménye egyszerü, de igen szép,- irja Solt a május-juniusi kiállításon szereplő müről, "A pesti állandó képtárlat" c. beszámolójában.

Divatcsarnok, Pest. 1853. juni 5.
19. sz. 374-378. lap.

Mezey József

Világtalan festészünk számára a „F.L." utján Hanvay Károlyné öt forintot, Kollner Illésné négy forintot küldött adományként" -közli a Budapesti hirvivő c. rovat.

Családi Kör, Bp. 1867. jan. 27.
4. sz. 91. lap.

Mezey József

„Olaj festmények-mely Petőfit ábrázolja" reprodukciója a 16. oldalon

Kritika 1972 március

Mesey József (Kis-Léta, 1823 - Promontor, 1887)

„Alpesi táj" o.v. 32x40cm
J. l. j.: J. M. Vételtési ár: 12000 ft.

BÁV 58.Képaukció Bp.1982.szeptember

Mezey József festő
/1823-1882/
Tájkép a Feketeerdőből /Olajf./

Erdélyi Műv.Kiáll. 1941. Kolozsvár.

MDK

Mezey József

Petőfi, of.

Reformkor művészete. Főv. Képt. 36. kiáll. 1968. jul. 10. i.

MDK.

Mezey József festő /1823-1882/

"Patak " /olaj/

Árverési Közlöny 4.sz. 1939. december.

41.1.

MDK

Mezei József, 182o-8o.

Női arckép

Ernst Muz. 43. aukc. 1929. dec.

51. 1.

Merci József

[illegible]

Fer Ernst 47 l.

Treck Jan Jansz: Asztal edeni
kel 529 (656), 1064 (29).

Mezey József

festő

Meghalt 1882. szept. 8 án Budapesten. Az utóbbi évéket Promontoron töltötte. Viszontagságos életét neje, szül Guzman Paulina osztotta meg vele. 59 éves volt.

Halálozások. Vas. Ujs 1882. 610. l

Mezey József

festő 1823 – 1882

wiod

Krück. II. 248. l.

Vaslemez, néprándorláskori III. 108.

Mezei József

1862–63. Tiszavölgyi részlet Máramarosban c. olajf. 150 ft. megvette a műegylet.

PMÉvk. 1862 re. 8. l.

Vallás- és Közokt. minisztér VIII. 43.

Mezey József

Müvenet 1910. 227 – 231

MEZEI JÓZSEF:
Képzőművészeink látóhatára.

Művelődés, XXXVII.évf. 8.sz. 1984 aug.
16-17. oldal.

Mezei József

cikke: Urbanisztika--Képzőművészet. - Utunk, 1968. 16.sz.7.l.

Az 1968.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája - Művtört.Írt.1971.2.sz.149-182.l.

156.l.

MDK

Mezei József

Petőfi arcképe, tusr. Mezei József után, repr.

Ernst L: Petőfi arcképei. Ernst Muzeum III. Bp. 1922 13 l.

M.D.K.

Mezey József, festő

Petőfi ábrázolás, olajkép. A szépmüv. Múz. letéteként a Petőfi-Házban volt. 132.o.

Vayrené Zibolen Ágnes: Az iróportrék gyüjtésének múltjáról. 123.o.

A Petőfi Irod. Múz. Évkönyve. 1963. Képzőmüv. Alap. Kiadóváll. Bp. 1963

Mezey József MDK

Alkonyat az Olt partján

Mücsarnok 1937 Magyar Biedermeier Kiáll.

Magyar Tönsef MDK

Alkonyat az Ott partján

Millenium 1937 Magyar Niederrheiner Klubll.

88.

Budapesti nőipari kiállítás 1881
ón.

Av. kettős körön belül: KUBURG HERCZEGNÉ AZ URSZ. NŰIPAR KIÁLLITÁS VÉDNÜKE
Középen baloldali női mellkép

Rev. kettős körön belül: URSZÁGOS NŰIPARKIÁLLITÁS BUDAPESTEN 1881.
Középen Buda és Pest egyesített címere

36 m/m

Lauvnigsokonné ajándika 1933. IX. 21.

Mezey József festő

Nagybányára a kat.temolom számára festett 8 x 4 láb méretü
feszületet 1853.

Bpesti Hirlap 2o9.lap

Mezey József

Csaikai

Mezei József

festő

Szerdahelyi József
arcképe festette

Kiállítva:

Magyar Szinészeti
Kiállítás a Városli-
geti Műcsarnokban.
Bp. 1890. 37. l.

Prielle Cornélia
szűnt-ben volt.

jovszky Pál

ri titkár.

ának.

Uzsoy József

Tájképe szerepel a Fővárosi Képtár új szerzeményeinek kiállításán.

VM 1939. I. 21.

MDK

Mezey József

Felvidéki táj, of.

M. táj-.és életképkiáll. [illegible] 19-2o.sz.
Müss. 1927. jan.

MDK

Mezey József

Hegyes táj

M.festészet haladó hagyományai. Főv.Képtár,1951.

Mercy József

M. F. XX. 21.2.

Ugja irodalmi tiuttartó

Kiletai.

Sok oltártép festője. Súlyos szenbaja miatt abbanagyta a festést. 1864-tól irodalmi munkák. /Ly.N.r./

félév Marastoninál /Ly.N.r. 105./

1850-52 6 oltártép Nagybányának

1857-61 munkáni pusztó számára. (Nagylucsk, Szeredinye, Tötösfalva, Ardó, Szatmarsniget)

1863 Nagybánya számára szentkép.

kb. 80 vallási kép. (Ly.N.r. 183-4.)

Tinai táglépek. (Ly.N.r. 206.)

Anyakvi sz.:.....

év:.....

akcim:.....

zaktárgyak:.....

vfolyam:..... Vallás;..... Szül. év: .....

zaktárgyain kivül tud.....

.....

anitást vállal: helyben—vidéken.

Kapott-e már állást a Segitőtől és milyen esetekben: .....

Megjegyzések: .....

Nagyszőllős
/Hangverseny Mezey József festő javá-
ra/

Hazai müvészeti mozgalmak, Magyar
Képzőmüvész 1864. jun. 5. 78-79.

Bécs. Mezey

Pesti Hirlap. 1880. aug. l. 6.

Mezey Lajos festö és rajztanár....

München. Mezey

Pesti Hirlap. 1880. aug. 1. 6.

Mezey Lajos festő és rajztanár....

Nagyvárad. Mezey

Pesti Hirlap. 1880. aug. l. 6.

Mezey János festő és rajztanár....

Nagybánya
/Sorsolás Mezey József festő javára /

Művészeti hirharang, Magyar
Képzőművész 1864. máj. 2o. 63.

Patak Jenő

Nagybánya akciót indit Mezey József f

festő érdekében.

Fővárosi Lapok 1864.I.II.18.156.old.

Pronuntiat. Mezey

Pesti hirlap. 1880. jan. 8. 3.

Petőfinek egy ismeretlen arcképe....

Róma. Mezey

Pesti Hirlap. 1880. aug. 1. 6.

Mezey Lajos festő és rajztanár....

Kolozsvár

/ Felhivás Mezey József festő támogatására /

Müvészeti hirharang, Magyar Képzőmüvész 1864. máj. 20. 63.

Szalmár. Mezey

Pesti Hirlap. 1880. jan. 8. 3.

Petőfinek egy ismeretlen arcképe....

Mezey József festő

Pesti Hirlap. 1880. jan. 8. 3.

Petőfinek egy ismeretlen arcképe....

Festészet, táblakép

Nagybányai tájkép, Mezei József

Divatcsarnok, 1861.43.sz. boriték

A pesti városháza

Holdvilágos éj – Merey József fest-
ményéről

Fővárosi Lapok 1866. XI. 8. 1048.

–

Hír a Képz. Társulat sorsolásáról

Erdőrészlet – Mercy József fest-
ményéről

Fővárosi Lapok 1866. XI. 8. 1048.

Hír

Mezey József festő

Pesti Hirlap. 1880. jan. 18.

Petőfi új arcképe

Patak Jenő

Mezey festőművész/19.sz.-vak-/ segélyezésére gyüjtést inditott az ifjuság.

Fővárosi Lapok 1865.I.I.13.13.o.

Patak Jenő

Mezey József vilátalan festő/19.sz./ 12 müvének kisorsolása.

Fővárosi Lapok 1864.I.IX.27.915.old.

Patak Jenő

Mezey József festő/19.sz./gyógykezelése.

Fővárosi Lpok 1864.I.X.967.old.

Patak Jenő

Mezey József világtalan festő/19.sz.
12 festményének sorsolása.

Fővárosi Lapok 1864.I.VIII.4.741.old

Patak Jenő

Mezey József festő/19.sz./

érdekében akciót inditanak Nagybányá-

ról.

Fővárosi Lapok 1864.I.II.18.156.old.

Patak, Jenő

Mezey fetstő/19.sz./ érdekében inditott akció sikere.

Fővárosi Lapok 1864.I.III.11.231.old.

Patak Jenő

Mezei József festő/19.sz./szembeteg-
sége miatt kéri a F.L.a szerencsét-
len müvész támogatását.

Fővárosi Lapok 1864.I.évf.84.old.

Patak Jenő

Mezey József festő/19.sz./sulyos szembetegségét kezelteti a Képzőm. Társ.

Fővárosi Lapok 1865.I.I.15.47.old.

Patak Jenő

Mezey József festő/19.sz./képeinek sorsolása után kérik a nyerteseket, hogy szállitsák el a müveket.

Fővárosi Lapok 1865.I.IV.6.312.old.

Mezei József, festő

Divatcsarnok, 1858.juli 6.426-428.
A budapesti Müegylet...tárlata

Patak Jenő

Mezey festő/19.sz./adóhátralékát el engedte a helytartótanács.

Fővárosi Lapok 1865.I.II.28.187.old.

Patak Jenő

Mezey Józsefː festő/19.sz./egy nagyobb festménye a Képzőm.Társ.sorsolásánal egyik nagyobb főnyereménye.

Fővárosi Lapok 1865.I.I.19.58.old.

Mezey Mór (? József) festő

Pesti Hirlap. 1880. aug. 1.

Kaas Ivor: Magyar festők

Patak Jenő

Mezey József xxk festő/19.sz./

számára segélyt ad a Képzőm.Társ.

Fővárosi Lapok 1864.I.III.20.263.old.

Mezei József, festő

Divatcsarnok, 1861.43.sz. boriték

A pesti városháza

Mezey József festőművész

Fővárosi Lapok 1865. X. 15. 939.

Hír a műcsarnak küldött adományról

Mezey József festő

Magyar Képzőművészet, 1964

pem. S. I. S. 71–74.

Művészeti lexikon.

Mezei (József) festő

Magyar képzőművész, 1864

jun. 5. I. 5. 78-79.

Hazai művészeti mozgalmak.

Merey József jeskönüvész

Fővárosi Lapok 1867. VII. 31. 695.

Itt a művész segéfeszéről

Mecsey József festőművész megvalmdásáról

Fővárosi tapok 1866. X. 13. 973.

itt.

Festészet, XIX.sz., önálló táblakép.

Mezey József: Éji vihar.

Divatcsarnok, 1853.juni 5.19.374-379.

Solt: A pesti állandó képtárlat.

Patak Jenő

Táblakép.

"Alkonyat eső után".Mezey József vi-
lágtalan festő képeit kisorsolták.

Fővárosi Lapok 1864.I.IX.27.915.old

Patak Jenő

Táblaképe.

"Két csikós". Mezey József világtala

festő képeit kisorsolták.

Fővárosi Lapok 1864.I.IX.27.915.old

Patak Jenő

Táblakép.

"Kelet hölgye".Mezey József világ-

talan festő képeit kisorsolták.

Fővárosi Lapok 1864.I.IX.27.915.old.

Festészet, táblakép

tájkép, Mezei József

Divatcsarnok, 1858. juli 6. 426-428.
A budapesti Müegylet...tárlata

Patak Jenő

Táblakép.

"Oltparti részlet".Mezey József világtalan festő képeit kisorsolták.

Fővárosi Lapok 1864.I.~~XXI~~ IX. 27.915.old.

Patak Jenő

Táblakép.

"A Svaici tájkép."Mezey József vilátalan festő képeit kisorsolták.

Fővárosi Lapok 1864.I.IX.27.915.old.

Patak Jenő

Táblakép.

"Urvacsora". Mezey József világa tal-

len festő képit kisorsolták.

Fővárosi Lapok 1864. I. IX. 27. 915. old.

Patak Jenő

Táblakép

"Szamosparti tájkép."Mezey József v

világtalan festő képeit kisorsolták

Fővárosi Lapok 1864.I.IX.27.915.old

Patak Jenő

Művészetpártolás.

Nagybánya akciót indit Mezey József festő érdekében.

Fővárosi Lapok 1864.I.II.18.156.old.

Patak Jenő

Törökfalvi P.Zsigmond <u>müvészetpártoló</u>

akciója Mezey József festő érdekében.

és Zijeti jávaslata a segé-
lyezésre a Vízszö müv. Tár-sulat-
van

Fővárosi Lapok 1864.I.II.18.156.old.

1864. III. 11.231.

Patak Jenő

A Képzőművészeti Társulat Mezey József megvakult festőt segélyezi.

Fővárosi Lapok 1864.I.III.20.263.old.

Patak Jenő

Nagybánya a Képzőművészeti Társulatot is felhivja Mezey József festő támogatására.

Fővárosi Lapok 1864.I.II.18.156.old.

Műpártolás. Patak Jenő.

A helytartótanács Elengedte Mezey festő adóhátralékát.

Fővárosi Lapok 1865.I.II.28.187.ol

Patak Jenő.

A helytartótanács elengedte Mezey festő adóhátralékát.

Fővárosi Lapok 1865.I.II.28.187.old

Képzőművészeti Társulat. A tavaszi sorsolás egyik főnyereménye Mezey egy nagyobb festménye volt.

Fővárosi Lapok 1865.I.I.19.58.old.

Patak Jenő

Müvészetpártolás.

Mezey József szembajos festő javára akadémiátterveznek a városi szinházban.

Fővárosi Lapok 1864.I.V.4.441.old.

Müpártolás. Patak Jenő.

Mezey festő barátai támogatják a sulyos szembeteg müvészt.

Fővárosi Lapok 1865.I.I.19.58.old.

Patak Jenő

Táblakép.

"Tiroli tájkép."Mezey József viláta

lan festő képit kisorsolták.

Fővárosi Lapok 1864IX.27.915.old.

Patak Jenő

Táblakép.

"Tiszaparti tájkép."Mezey József vil

lágtalan festő képeit kisorsolták.

Fővárosi Lapok 1864.I.IX.27.915.old

Müpártolás. Patak Jenő.

A kereskedelmi ifjuság gyüjtése Mezey festőmüvész javára.

Fővárosi Lapok 1865.I.I.13.old.

Mezey József (1823-1882).

Thorma János Törökfalvi Pap Zsigmondokel kapcsolatban írja: „hondják, hogy festett a róm. kath. templomban is. Én régen úgy tudtam, hogy csak befejezte a Mezei által megkezdett oltárképet, talán a főoltár fölött levő Szentháromság-képet? Mert Mezei megvakult, mielőtt befejezhette volna". Az említett festő Mezey József (1823-1882), akivel egykor Petőfi megfestette képmását (Tört. Képcsarnok).

Lyka Károly: Adatok művénetünk történetéhez. - Törökfalvi Pap Zsigmond miniatürfestő Magyar Művénet. 1949. 16. évf. 2. sz. 63. l.

Mezey József (Kisléta, 1823. máj. 11. -- Budafok, 1882. szept. 8.): festő. Fiatal korában mérnöki irodában dolgozott, majd nevelősködött s igy komolyabb müvészi tanulmányok folytatására kevés ideje maradt. A szabadságharc idején Bemmel és Petőfivel Erdélyben járt. Szatmáron, Pesten, Kolozsvárott és Nagybányán mint arckép- és oltárképfestő müködött, de nevét leginkább a szabadságharc kiemelkedő alakjairól festett portréi tették ismertté. Petőfiről festett arcképe, a Tört. Arcképcsarnokban van. Szemevilága elvesztése vetett véget müvészi pályájának.

Mezey József festő

Magyar Életrajzi Lexikon

Mezei József

festő

Feleki Miklós szinész-
archépe fentitől-
Kiállítva:

Magyar Szinészeti
Kiállítás a Városligeti
Műcsarnokban. Bp.
1890. 33. l.

kifejezést."

ében mély tisztelettel fordulunk
Tek. Bizottságához és szives
-mondunk.
győződve, hogy a becses mű
odalmi mind a történelmi
gja tenni és ifjuságunk-
nti fogékonyságát, a régisé-
ni fogja.
Bizottság a tanári testület
üdvözlettel
a tanári testület nevében

Klimpfner Béla
igazgató

MDK

Mezey József, 1823-8o

Tájkép a Feketeerdőből

Almásy-Teleki 4. műv. sukc. 194o. nov.

24 l.

MDA

Mezéi József, 1823-82

~~Mária Terézia képmása~~

Olasz táj

Lótanulmány

Ernst 11. aukc. 1920. ápr. 21 l.

MDK

Mezey József, 1823-82

Várrom, festm.

Almásy-Tel.Int. 8. aukc. 1942. febr.
26 l.

Mezei József világtalan festésznek segélyül
2oo frt

Melléklet a Vasárrapi Ujaág 26. számához. 1869. jun. 27. 357 l. Irodalom és müvészet. /Müvészek segélyezése./

MDK.

Merey József

1865. Hirschler Ignác nemorvas Merey vahultságának gyógyulását - gerincagyi bántalmak miatt - reménytelennek tajilvánítja

MDK-A-I.-1/240.

Mercy Ferenc

MDK.

1864. KT felszólítja, hogy néhány művét küldje be kiállításra. Csak két festménye marad, a többi a Helytartótanácsnál van letétben és bejelentve.

MDK-A-I.-1/170.

MDK.

Merey József

1865. Dicséző bizonyítványt kap a KT-től.

MDK-A-I.-1/275.

MDK.

Mercy József

1865. „Éji tájkép"-ét a KT-nek eladja.

MDK-A-I.-1/299.

MDK.

Marcy József

1865. „Erdei tájkép" – ét a KT megvení.

MDK-A-I.-1/273.

Mezey József, 1823-1882.

Tájkép, olaj
Tájkép pásztorral, olaj

Szfvárosi Képtár uj szerzeményei. N.Szal.kiáll.
1939. jan. 8-9 l.

MDK

Mezey József, 1823-1882.

Várrom

Almássy-Teleki VIII. 1942.
26 l.

Mezei József, festész, aki szamos képet állitott ki tárlatainkon stöbb vidéki templom számára altárképeket festett. Nagy Bányán megbetegedett és a megvakulás fenyegette. Vaknai Károly gyűjtést inditott számára.

Bró Jozsika Miklós a Tovarosi kapukban megjelent két kötetes regénye irói tiveteletdíjának huszadrészét ajánlotta fel e czélra.

Az Ország Tükre. 1864. 79. l.
U. o. " " " 119. l.

Mercy Josef

Lasch

Perlajsk 129

..... *mühely.*

főnökség!

..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

.

i ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Merey Tonif

laid

Müvénet 1909

227

..... *műhely.*

yfőnökség!

év ..... hó..... n történő kifize

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

tam.

évi ..... hó.....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Mezey Józef

Festő

wod

Pesti Napló

1864. szept. 28.

Mezey József festő.

Szembetegsége idejében a képzőmű-
vészeti társulat 50 frtal segélyezte
1865 ben. 1.)

1.) Az Ország Tükre 1865 évf. 219 lap

Mezei József

festő

Petőfi arckipét festette Petőfi egykori barátja, Mezei József, ki fiatal mérnök volt akkor Szathmárt, mikor Petőfi Erdődre kezdett járni Szendrey Juliához. Az időben, 1846-ban vette le Petőfit Mezei.

Mezei 1863-ban teljesen elvesztette szemevilágát. E Hól kezdve a Költészetre adta magát, és sok csinos költemény jelent meg tőle a szépirodalmi lapokban, kivált a fővárosi lapokban, melyeket utóbb összegyűjtve kiadott egy kötetben. Mezei 1848 a tűzérséghez osztatott be s végig szolgálta az erdélyi hadjáratot. Az erdélyi hadjáratban is többeket lefestett az akkori harcok előkelőbb bajnokai közül, ig Czecz Ezredest, Bayert, Bem hadsegédét, Müllert a tűzérkar parancsnokát, Popescut az oláh származású vitéz

Merci József 2

honvédkapitányt és másokat.
Csupán az öreg Bem nem volt
rávehető, hogy festő előtt üljön
pedig a tisztikar, s Köztük Pe-
tőfi is kérte, engedje magát le-
vetetni. De az öreg hajtha-
tatlan maradt. Így aztán
Merci emlékezetből festette le
Bem markáns vonásait, amely
festmény Kozmata feinyelpei
révén el is terjedt.

— rs. Petőfi egy ismeretlen erdé-
ti arckepe. Vasárnapi Ujság
1880. 3. sz. (Keppel).

Mezey Ioisef

festo

irod

Petőfi reliquiák. Vas.

Ujs 1880. 422. l.

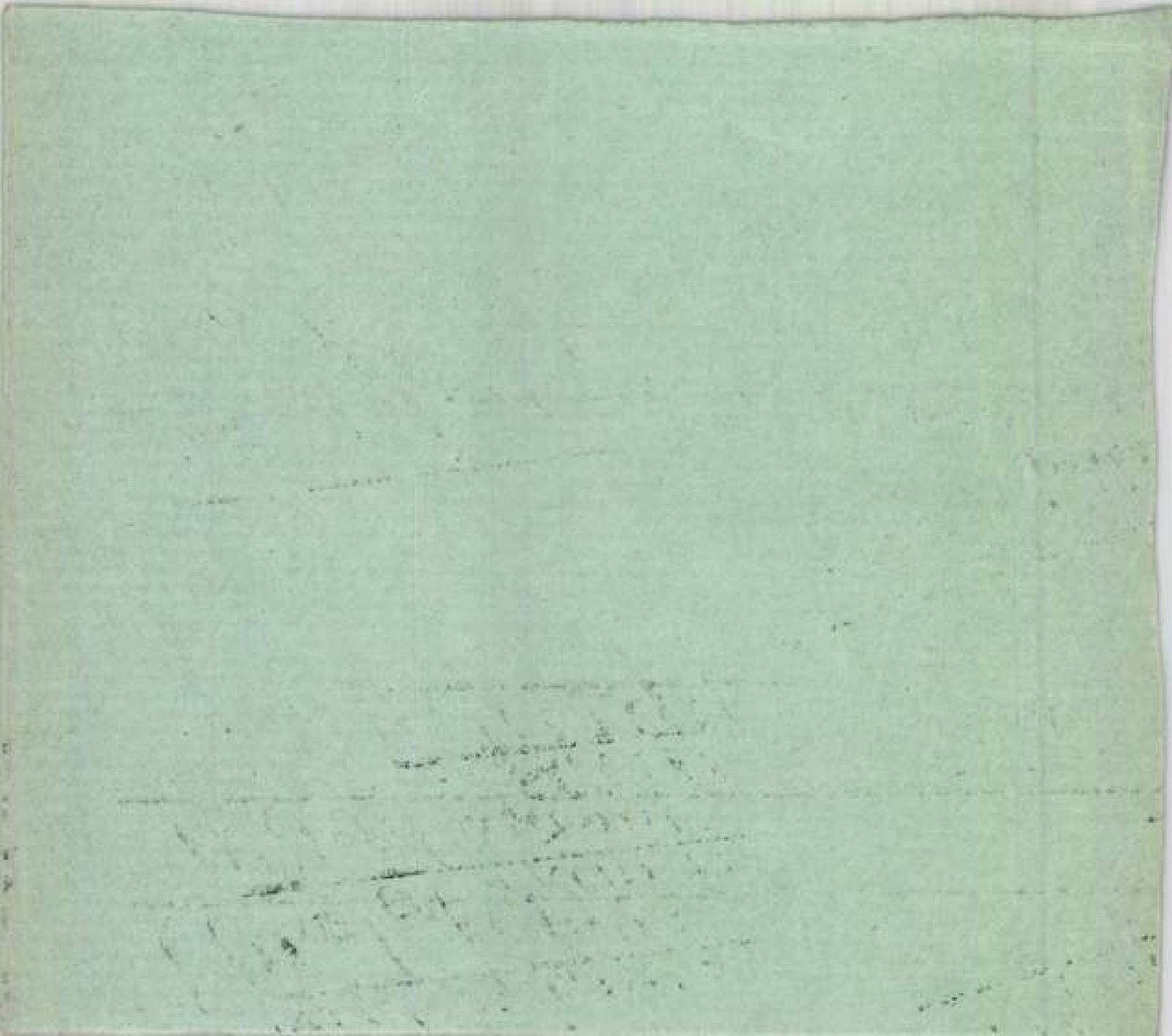

Mezei József

1858 évi táblát. Igen szép Mezei József szamosparti részlete is 68 sz és a 73 sz templomba készülés, valamint a 69 sz. alatti rámában is szép lehet valami, de olyan magasra van akasztva, hogy telescopium nél- és olyan piczi kép

Kül senki le nem nézi onnan.

Kakas Márton a mutáslat-ban. Vas. Ujs. 1858. 21. l.

Mezei József

A pesti műegylet 1853-évi május havi kiállitásán: Éjji vihar, olajf., (70 frt); — Kilátás Kapi és Sáros várromokra, olajf., (80 frt). A junius-julinsi kiállitáson: Tájkép Nagybánya vidékéről, olajf., (200 frt). A pesti ⚲ 1854. évi kiállitásain: (febr.-márc.) Az 1717-ben beütött tatárok legyőzésére emelt emlék Kapnyikon, Erdélyben, olajf., (180 frt); — (aug.-szept.) Nagybányai részlet, olajf., (80 frt.); ⚐ Az alkonyat, olajf., (60 frt). A műegylet 1855. évi kiállitásain: ⊥ Erdőrészlet az avasi vasgyár mellett, Szatmár megyében, olajf., (70 frt.) ⚐; — Tiszavölgyi részlet Mármaros megyében, olajf., (80 frt). A műegylet 1856. évi kiállitásain: ⊥ Viski részlet Mármarosban, pihenő juhokkal, olajf., (180 frt); — (febr.-márcz.) Puszta, olajf., (80 frt).

⚲ műegylet

⚐ (szept.-okt.)

⊥ (febr.-márcz.)

⚐ Kisorsolás céljából megvette a műegylet, s megnyerte Tárkányi József Egerben.

⊥ (jan.-febr.)

Mercy Loisef

ired

cretley lásd

Vas. Lys 1864. 124l

Merei Josef

rod

Vas. Ujs 1870.

137 l

Mercy Józef

világtalan festő

300 fst segély 1872 -

Vas. Zsp. 1872. 433 l

1871. 200 fst segély

a köpört. munkamentől

Vas. Zsp. 1871. 445 l

Mercy Jonef

lásd

Uo Posta a mellékleten

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedél

.....

a műhelyfőnök va
aláír

8. sorsz. Műhelyi minta. –

Merei Ioisef

Pesten -

1852. nincsel.

A jószivu öreg. olaff.

Holdvilagos Táj. olaff.
megyeste Tartzalovics Antal.

Az ur vacsora. (vas
öntvény szerint ?)

Arczkép. olaff. (89)

L.

Mezey József festő

12 db festményét kisorsolja

Családi kör. 1864. 32 szám. 764 lap.

a festményei a következők. 1 Oltparti részlet. 2. Éji tájkép holdvilágnál. 3. Tiroli tájkép. 4. Urvacsora. Sveiczi tájkép. 6. Két csikós. 7. Erdőrészlet. 8. Tisza-parti tájkép. 9 Falusi tájkép. 10. Alkonyat esőután 11. Szamosparti tájkép. 12. Kelet hölgye.

Családi kör. 1864. 40 szám 955. l.

Mezey József

Mezey József } szigna-
1851 }
turával láttam

A Kegyelem cz.

olajfestmenyét.

1924 ősszel.

F ~~magyar tárgyá~~

~~Schrödl~~

~~A Képzőművészeti Társulat tárlatain a következőF~~ ~~műveivel vett részt~~:

~~1880. tavaszi kiáll.: Várlat egy magyarországi faluból, ónrajz, 40 ft. — Czigánytanya, ónrajz, 30 ft. — Magyarországi major udvar, ónrajz, 30 ft. — Zuhatag a Kápátokból, rajz, 40 ft~~

Merci

làid

~

Emir, 38 l

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

az osztályfőnök aláírása.

Engedél

a műhelyfőnök va
aláír

8. sorsz. Műhelyi minta.

Tonet

Mercy festo

à var

ärod

Vas Up 1865. 425
l

Mercy Józef

środ

z

Vas. Tys 1864. 325 l

Merei József

Festő

a munkácsi r. k. templomban
1861-ben festette a jobboldali
mellékoltáron függő Sz. Mária
képét, szigetekkel kijavítá
a múlt századból fennmaradt
két Mária, szentkereszt és
Lebestyen képét, azok ela-
vult keretét az 1848 ekkí
honvédsegnél divattozott
barna és piros, valamint nem-
zeti szineinkkel bevon-
vám, 1860-ban festé ő a
szentély falait is és kija-
vítá a szentlélekny tele
kápolna oltárat

Lehoczky Beregvárm. m.
III. 469 l.

Mercy Józef

Jestö

életrajzanál okv. felh.

Lehoczky. Bereg m.
monogr.
II. 148-150 l

MDK.

Mezey József festőművész

megsokszorosított, s a KT által évi segélyt kap.

MDK-A-I.-1/169.

Merei József

JK. 142.

II

382

142. Mezei József.

Sz. Bilkén 1821-ben.

Petőfi Sándor.

Egész alak, kissé jobbra fordul, de szembe néz, íróasztalnál ül. Gyűrűs jobbkezében, melylyel a szék karfájára támaszkodik, hosszúszárú csibukját tartja, balját pedig a jobb térdére fektetett könyvön pihenteti. Rövid haja és szemöldöke fekete, bajusza és kecskeszakálla barna, arcza leberetvált. Ingre vetkőzött, melynek egyik ujját felgyűrte, derekát piros kendő szorítja, nadrágja kék, piros csizmájának szegése zöld. Balról görbe kardot és a zöldbélésű kék köpenyegen pirostollas kalapot látunk; jobbról az asztalon és annak alsó polczán több könyv és irat meg egy lúdtoll hever. A padimentomos szoba falán alföldi pusztát ábrázoló kép lóg, a halmon innen, a gémes kút körül, nyájjal és az út mentén botjára támaszkodó pásztorral, kinek kutyája a földön fekszik.

Vászon, méretei 67 : 52 cm. — Magy. Képt. 380. — Lelt. sz. 142. — Vétetett a művésztől 1880. április havában 70 frtért (140 K.).

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Tört. Képcsarnokban. 1884: IX. 145. — 1894: IX. 391.

Jh. 380.

Mezey József, festő; szül. 1823-ban Kisléta, megh.
1882 szeptember 19-én Budapesten.

1941-07

Mercy József festő

1./ Petőfi Sándor arcképe
1846–48. vászon, 67×52.
Vétetett a művészet 1880-ban.
M. n. Muz.-Cat. 476. jelenleg
a tört. Képcsarnokban.

Mezei József

Jestö

Bülletch Bilken (Bereg m.) 1821-
ben. Der Sohn armer Eltern.
Die Schulen besuchte er in Szat-
már, zeigte aber als Knabe
schon grosse Lust und Talent fürs
Zeichnen. Anfänglich wählte
er den Ingenierberuf, vertauschte
aber bei seiner wachsenden Nei-
gung für die Malerei den Mess-
tisch mit der Palette. Die herr-
lichen Gegenden mit den male-
rischen Hintergründen, in
denen er als Geometer gearbei-
tet, weckten vornehmlich sei-
nen Sinn für das Land-
schaftliche, und als er gar
ohne fremde Anletung,
sondern nur von seinem
Kunstsinne geführt, eine
Landschaft vollendete, wel-
che allgemein Beifall fand,
wurde er Maler, ohne sich
jedoch bloss auf das Land-

schaftsfach zu beschränken. Fleissiges Studium guter Muster, der ihm angeborne Geschmack und eine schöpferische Phantasie brachten ihn auf der selbst gewählten neuen Laufbahn bald vorwärts. Nachdem er durch seine Kunst so viel Zurückgelegt, um einem Zug ins Land der Kunst zu unternehmen begab er sich nach Italien, wo er über anderthalb Jahre die grossen Meister der Kunst studierte, fleissig Werke Raphaels, Michael Angelo's und Correggios copirte, und dann ein Schüler seines Landsmannes Marko wurde. Nach einiger Zeit kehrte er in sein Vaterland zurück, und stellte wiederholt Altarbilder und Landschaften aus, welche Beifall fanden

wie auch mehrere Porträte, die er gemalt hatte. Die Ereignisse der Jahre 1848 und 1849 unterbrachen seine künstlerische Thätigkeit, dann aber liess er sich in Magdeburg nieder, wo er, sobald er bemerkte, wie die Photographie immer festeren Fuss fasse und seine Kunst bedrohe, sich mit der neuen Erfindung vertraut machte, und zum Erwerbe gezwungen — denn M. war seit 1852 mit einem Bürgermädchen, Pauline Gurmann, verheirathet — sie auszuüben begann. Unvermögend, sich zu fabriksmässiger Erwerbsarbeit zu erniedrigen, führte er nun auch die photographischen Bilder und

Bildnisse mit besonderer Sorgfalt in Farben aus. Seine von Natur aus schwachen Augen litten unter dieser Beschäftigung, und da er als Familienvater, um für die Seinen das tägliche Brot zu erwerben, sich nicht schonen konnte, nahm sein Leiden in bedenklicher Weise zu. Im Jahre 1857 übersiedelte er nach Nunkács, und wohnte daselbst bis zum Jahre 1862, worauf er wieder nach Nagybánya zurückkehrte. Im Jahre 1863 unternahm er mit Baron Blasius Orbán eine Kunstreise in das Szeklerland, wo er 29, bisher noch unbekannte alte Burgruinen photographierte. Mittlerweile aber hatte seine

Lebkraft so sehr gelitten, dass er nachdem schon verschiedene Curen als erfolglos sich gezeigt hatten, seine letzte Hoffnung auf Gräfenberg setzte und in Anstalten zur Reise dahin traf. Aller Mittel entblösst, veranstaltete er im Jahre 1865 eine Lotterie auf zwölf seiner Oelgemälde. Auch von anderer Seite wurden Schritte gemacht dem bedrängten Künstler zu helfen. Soweit reichen die letzten Nachrichten über den Künstler.

Quellen

Wurzbach. Biogr. Lex. Wien. 1868. XVIII. K. 196-97

MEZEY József /1823-1882/ egri festő. Az egri minorita templom kórus lépcsőházában függ „Szent László vizet fakaszt a sziklából c. festménye. Jelzése: I. Mezey 1869. Az egri városházáról 1949-ben az egri muzeumba átszállitották Szent Istvánt ábrázoló képét. Éber szerint Szatmáron, Pesten, Kolozsvárott és Nagybányán dolgozott, ahol arcképeket és oltárképeket festett. Jelentősége, hogy a szabadságharc több jelese, elsősorban Petőfi vele festette képmását. Utóbbi arckép a Magyar Történei Képcsarnokban van.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

M.D.K.

Mezey József, egri festő
(1822-1882)

műve az egri minorita
templom korus-lépcsőházában függő
Szt. László vizet fakasztó c. festménye.
"Szt. Istvánt ábrázoló képét a városháza-
ról 1949-ben átszállítottak az egri múzeum-
ba." Ebér szerint Pesten, Kolozsvárott és

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: D ercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 366 old.

M.D.K.

Mezey József, egri festő

... és Nagbányán dolgozott: arcképeket és oltárképeket festett. Petőfit ábrázoló arcképe a Magyar Történeti Muzeumban van.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémdai Kiadó, 366. old.

Merei Jozsef 6.

Ungarische Nachrichten.
1864. erf. 90. sz „Künstler-
loos."

Pester Lloyd 1864 erf. 39 sz
és 196 sz; 1865 erf 48 sz

Előfizetési föltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: egész évre 12 frt, félévre ... 6 «
Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: egész évre 8 frt, félévre... 4 «
Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: egész évre 6 frt, félévre ... 3 «
Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldij is csatolandó.

15-ik szám. 1880. BUDAPEST, ÁPRIL 11. XXVII. évfolyam.

MARGIT OLASZ KIRÁLYNÉ.

Február-hó 17-én nyitották meg az olasz képviselőházat nagy ünnepélyességgel. Ünnepélyesség azonban máskor is van, nincs miért róla külön tudomást venni. Ezuttal azonban a szokásos czeremóniákba valódi öröm vegyült, a nemzet képviselőinek, s bátran mondhatni: a nemzetnek őszinte öröme, melyet a fölött érzett, hogy visszanyerte immár elvesztettnek hitt királynéját, az olasz nemzet bálványozott kedvenczét, Margit királynét.

Midőn Passanante Umberto királyt 1878-ban nov. 17-én fölemelt gyilokkal megtámadta, abban a kocsiban Margit királyné is ott ült férje mellett, s fiát magához szoritván, ő volt az, ki a velök levő Cairoli miniszterelnöknek oda kiáltott: «Szent isten, a királyt megölik, mentse meg!» A rémület, a kiállott félelem rendkivül megrendité a szerető nő különben is gyöngéd idegzetét, s e pillanattól kezdve mindinkább észrevehető lőn rajta, hogy egészsége napról napra hanyatlik, természetes, játszi vidorsága elhagyja, a kedves, barátságos, szelid mosoly, mely annyira megnyerte az olasz nemzet szivét, eltünik arczáról s helyt ad bizonyos merengő, bánatos kifejezésnek, mely mindinkább erőt vesz rajta, később az ájulások, melyek a merénylet után elővették, mind sürübben jelentkeznek s a testi szervezet szemmel látható gyengülése mellett valami homályos köd kezd ereszkedni szellemére is, mely közelgő búkórsággal fenyeget s üldözési rögeszmével párosul. S midőn a királyné egy ellenőrizetlen pillanatban a vallásban keresni vigaszt egy székesegyházba lopózik, ott ájultan több órát fekszik a hideg márványpadozaton s eszméletén kivül szállitják palotájába s az egész nemzet szive elszorul s szomoruan mondja: «Soha se lesz többé ily angyal királynénk!»

Ugy tekintették már mint élőhalottat, kinek Passanante félresiklott gyilka lelkét találta férje szive helyett. A társasélet derüje, melynek ő volt éltető napja, elborult, a tömérdek jótékonysági egylet, melynek ő volt védnöke, készült a legrosszabbra, müvészet, irodalom, mely benne legmelegebb pártolóját tisztelte, s az egész nemzet, melynek valódi anyja volt, már utána nyult a gyászfátyolnak, melyet a rettegett veszteség felöltenie parancsoland.

Margit királyné ama koronás asszonyok közé tartozott, kiknek koronájában a legszebb drágakő a nép imádattal határos szeretete. Valódi nő, a nő legszebb tulajdonaival, szerető hitves és gondos anya.

Lapunk 1878. évi 7-ik számában közöltük jellemzését, még abból az időből, mikor az olasz nép rokonszenvét nem nö-

MARGIT OLASZ KIRÁLYNÉ.

velte iránta az a fájdalmas részvét s az elvesztése miatti aggodalom. Már ott fölemlitettük, hogy az olasz nép még Viktor Emánuel király életében őt tekinté valódi uralkodónője gyanánt, ki az udvari ünnepélyeken ritka szeretetreméltósággal viselte a házi asszony szerepét, s engesztelő szelid lelkével, — bár a magas politikába nem avatkozott s inkább a házias teendők gondozását választá köréül, — mégis sokszor közéje állt a királynak és nemzetnek, valahányszor a király némely sajátos tulajdonai kellemetlenül érinték a nép érzületét. Férjét, Umberto királyt, korántsem környezte a nemzet oly nagy kegyelettel, mint őt, s ha szeretetét kiterjeszté később a kissé hideg, zárkozott modoru királyra is, abban nagy része volt a királyné angyali jó lelkének.

S ezt a királynőt kellett volna az olasz népnek elveszteni.

Szerencsére a még fiatal, harminczéves nő szervezete kiállta a megrenditő csapást s gondos ápolás és tapintatos gyógykezelés mellett lassankint viszatért a tünedező életerő, elannyira, hogy komolyabb veszélytől többé tartani nem lehetett, s a királyné ujra hozzáláthatott rendes foglalkozásaihoz, melyek magok is gyógyitó, jótékony szórakozás hatásával voltak reá.

A királyné tudta jól, hogy betegsége minő aggodalomba ejté nemzetét, s tudta azt is, mily örömet érez az felgyógyulása fölött, s rendkivül gyöngéd nőies lelkületről tesz tanuságot az, miként kivánta meghálálni a tapasztalt ragaszkodást.

Alkotmányos szabad nemzetre mindig örömnap az, melyen a souverain jogokban az uralkodóval osztozásra meghivatik. S a királyné ezt a napot választá, hogy felgyógyulása óta először népének nyilvánosan bemutassa magát. Megjelent az országgyülés megnyitásán, s midőn kedves alakja most már viruló egészségben, a rég ismert nyájas mosolylyal ajkain és szemében, páholyában megjelent: a képviselők fölállással üdvözlék szeretett királynéjukat s szünni alig akart a lelkes «Evviva la regina!»-kiáltás.

Azt hiszszük az igazi benső szeretetnek az a számtalan tanusága, melylyel a királyné minden lépten-nyomon találkozik, a legalkalmasabb orvosság lesz teljesen helyreállitani egészségét s elüzni lelkéből még árnyékát is annak a bántó gondolatnak, hogy akadjon Olaszországban ember, a ki máskép érez iránta, mint a többi milliók.

A szerelmes bölcshez.

A „Szegedi Árvizkönyv"-ből.

Bárha bölcs vagy, — ha szerelmes
Lettél egy ifju leányba:
Oda minden bölcseséged!
Bölcsebb nálad a szék lába!
A nap vegyész-serpenyűdben,
A föld méhét bonczolod:
De a szerelem titkában
Egy kis lyány — professzorod!

Hatalmasb a földrengésnél
Egy puha kéz szoritása,
A villámnál — a mosolygó
Édes ajak csattanása;
Szöghaja egy gyönge szála
A zsarnok béklyóinál.
Ha szerelmes vagy fülig, a
Bölcseség tótágast áll.

A hölgyfortély: macskafortély;
Bármi éhes az egérre,
Megfogja, majd futni hagyja,
De nem ereszti messzére.
Tiltó, vonzó szemjátéka:
Kuszált fonaltömkeleg,
Csak ki többször volt szerelmes,
Csupán az oldhatja meg.

Be vagy fonva, megbüvölve,
A lány villanyos szemével,
Fejeddel oly könnyen játszik,
Mint a gombostű fejével;
S volna szemed bár oly nagy mint
Levesestál, megvakulsz;
A szerelem: farkasverem,
Hunyt szemmel gödrébe hullsz.

Boszorkánynak látja más tán
Szépedʼ, — te, ég angyalának;
Megvet? — mint a beteg pulyka
Nyögöd kinodʼ fűnek, fának.
S esküdre, hogy parancsának
Holtig hű lovagja léssz:
Hogy szerelmedʼ megkisértse,
Három hőspróbára tészʼ.

«Lovagold meg a göcsei
Bősz sárkányt!» — meglovagoltad! —
«Rántsd ki a vasorru bába
Két zápfogát!» — kirántottad! —
Végre: «Száz siró poétánk
Versét átolvassad mind!» —
E hőspróbát is kiállod, —
S most, feléd fél kegygyel int.

Hejhaj! mint egy kecskebak, oly
Nagyot ugrik reménységed!
Neve napján czipőjéből
Iszod a bort, s őrültséget;
Boldog czipő! azaz boldog
Ifjukor és szerelem!
A nagyanyák czipőjéből —
Nem iszik már senki sem!

S rózsaajka csevegése
Bár szellemi ákombákom:
Szived örömtánczot jár e
Szarkaláb-ugrándozáson;
S légy bár szónok, ha fölkéred
Hitvesül, — a vallomás:
Reszkető ajk dadogása,
Félénk macskanyávogás.

Igent mondott? — kéjbódultan
Térdeidről talpra szöksz. Jó
Hogy karcsu vagy! — megjárta egy
Három mázsát nyomott golyhó:
Fölkelni a térdeplésből
Nem birt, bármint küzködött,
Két szolgával emeltette
Föl a lyány, kaczaj között. —

Nős vagy tehát már! de szíved
S lábad újabb nyügbe lépett, —
Bár költő légy, röpülhetsz-e,
Ha átkarol feleséged?
Barangol-e a csillagász
Éjjel a tejút körén?
Asszonykája rózsalánczán,
Itt lenn fekszik a fülén! —

Szétfoszlik majd végre a köd,
Ébredés jő mámorodra,
S azt látod tán, hogy «istennőd»
Mindennapi oldalborda!
De ne zsörtölj ellene, — a
Föld porába hullva bár, —
Köszönd meg, hogy bűvös karján
Pár hóig mennyben valál!

Szemere Miklós.

Visszaemlékezések a szabadságharczra.

MEZEI JÓZSEF jegyzeteiből összeállitotta BODON J.

IV.

A vizaknai csata.

A szelindeki győzelmes csata után Bemnek alig maradt háromezer embere.

Volt három üteg ágyúja, s a tüzérség felett az erdélyi hadjáratoknak egyik legérdekesebb alakja paracsnokolt: Adorján, a lovas üteg kapitánya. (Keresztneve nem jut eszembe.) Bátor, rettenthetetlen katona volt; tekintete szilaj, majdnem vad; arczát valami fellobbanás következtében sűrűn befedte a puskapor, mintha mákkal lett volna behintve a bőr alatt. Hetven éves ősz atyja mindenütt vele volt, az egész hadjárat alatt s a bálványozásig szerette fiát. De szerette vezérünk, Bem is.

A Vilmos-huszárokat Zsurmay őrnagy vezette; ő alatta álltak a szatmári önkéntes huszárok is; ezek később összeolvadtak a Vilmosokkal.

Ott volt a bécsi legiónak egy kis töredéke. Számuk nagyon leolvadt a megelőző harczokban. Krátky kapitány vezette őket.

Ezzel a kis erővel szállotta meg Bem Vizaknát 1849. január 31-én. Sánczot hányatott az ágyuk eleibe, a csatát megelőző napon pedig egész haderejét felállitotta a város előtt. «Térképezett a természetben», mint katonai műszóval mondanák. Éjjelre azonban csak előőrsöket hagyott künn a táborban, maga a sereg bevonult a városba.

Puchner legalább is ötszörte nagyobb erővel jött ránk Szebenből, február 4-én. A csata reggeli 8 óra tájban kezdődött; a császáriak ágyúja az egész harczvonalon megszólalt, ők kezdték meg a támadást. A mi három ütegünk is hatalmasan kezdett dolgozni; mindjárt a csata kezdetén oly szerencsés lövéseket tett, hogy az ellenségnek 3—4 lőszerkocsiját robbantotta fel egymás után. Hömpölygő füstgomoly s óriási durranás jelentette, hogy a magyar golyó nem hasitotta hiába a dermesztően hideg levegőt.

Hanem a mi ágyús lovaink is sürün hullongtak. Én nyargaltam be a város piaczára, hogy fris lovakat vigyek a kidöltek helyére. Az utczán szembe jött velem Petőfi lóháton. Neki Bem szigoruan meghagyta, hogy a csatákban részt ne vegyen. Rákiáltottam:

— Hova mégy Sándor?

— Megyek a csatába, kiáltá vissza.

— Hát elfeledted már az öreg parancsát?

— Meglehet, hogy az első ágyúgolyó a lovamat viszi el, a másik meg magamat, — mégis kimegyek.

Mikor visszavágtattam a fris lovakkal: Adorján ép akkor nyargalt végig ütegeink előtt. A mint nyargalt: utána lebegő köpönyegén egy ágyúgolyó furódott keresztül.

Ugyanekkor a balszárnyon nagyon érdekes jelenet folyt le. A szatmári tüzérek voltak itt felállitva, Nagy Károly parancsnoksága alatt. Ez az üteg vitt legnagyobb pusztitást végbe a császáriak sorai közt, ezt igyekeztek tehát elhallgattatni. Egyre nagyobb-nagyobb erő tódult az üteg felé, csatárlánczokra oszolva. A huszárság várt, mig jó közelre jönnek. Ekkor cselrohamot intézett ellenök, mire a császári gránátosok nyomban tömeggé alakultak. A huszárság félre csapott a tömeg előtt s utat nyitott a Nagy Károly ágyúinak, ki a legkedvezőbb pillanatban ontotta rájok pusztitó tüzét.

— No még egyszer! Rajta, rajta! kiáltották a huszárok és ujra cselrohamot intéztek ellenök. Azok ujra tömeggé alakultak, s az üteg tüzének ujra dús aratása volt. Háromszor ismételték huszáraink a cselrohamot s mindannyiszor a legnagyobb sikerrel.

Négy egész óráig tartotta magát a kis sereg az aránytalanul nagyobb erővel szemben. Délfelé megkezdtük a visszavonulást teljes rendben, ágyulövéseket váltva szakadatlanul.

A csata vége felé Adorján fölkért, hogy édesatyját vigyem magammal a Szerdahely felé vezető utra s helyezzem biztonságba.

A megbizás teljesitése nem kis bajjal járt, mert az uton egymás hátán tolongtak a szekerek, lovak, gyalogszerben menekülők csoportjai. De mégis szerencsésen kijutottam az öreg urral a városból.

Mikor a magaslatokra értünk, az ellenség már tolult befelé a városba. Egy zászlóalj honvéd még benn rekedt. Szembe találkoznak az osztrák gránátosokkal s ezek rájok kiáltanak honvédeinkre:

— Ne lőjjetek ránk fiuk, mi is magyarok vagyunk.

Honvédeink szót fogadnak, nem lőnek. Azok pedig használva a cselt, sortüzet bocsátanak reájok, mintha csak muszkák lettek volna. Ez a zászlóalj aztán udvarokon, kerteken keresztül vergődött ki a városból, de mégis minden nagyobb baj nélkül érte el visszavonuló seregünket.

A csata véres volt; három-négyszáz emberünk ott maradt. De a császáriak vesztesége sem lehetett kicsiny.

Vizakna piaczán 16 ágyúnk volt felállitva s ugyanannyi lőszeres és 6 podgyászos kocsink. Ezeket lovak hiánya miatt nem vihettük el. Bemnek is ott maradt a magánkocsija s ott maradtak az irományai is. Ezek közt volt egy megirt, de még ki nem adott napi parancsa. Ebben az állt, hogy ha csata közben fehér zászlóval közeledik felénk valaki az ellenség közül: barátságosan fogadjuk, nem szabad bántalmazni senkinek. (Ezt a kezük közé esett napiparancsot rútul felhasználták a császáriak Piskinél, mint később elbeszélem.)

Az én czokmókjaim is ott maradtak Vizakna piaczán. Festőszereimet sajnáltam köztük legjobban.

Négy ágyúnk s negyven töltésünk maradt összesen. Ez volt a legnagyobb baj leolvadt kis seregünkre nézve, ha ugyan Bem apánk ismerte volna ezt a szót: baj. De ő nem ismerte azt.

Étlen-szomjan, kifáradva haladtunk Szerdahely felé, hová éjféltájban érkeztünk meg. Az ellenségnek — ugy látszott — eszeágában se volt, hogy üldözzön bennünket.

Még napközben átadtam jó meleg csuklyás szűrömet Kurovszky századosnak. Alkonyat táján kegyetlen hideg kezdett lenni; elmegyek Kurovszkyhoz s kérem tőle a szűrt. Azt felelte, hogy elvitte Juhász alezredes. Megyek az alezredeshez s kérem a szűrömet.

— Önnek nem kell az előörsöket vizsgálgatni. Ellehet szűr nélkül is. — S nem adta ide.

Egészen besötétedett s fáztam kegyetlenül.

Oda megyek a szekerekhez, melyeken a sebesülteket szállitották, kik közül sokan meghaltak az uton a dermesztő hidegben. Végighosszig tapogatom az egyik szekeret, egyszer kezembe akad egy koponya, utána egy megdermedt kéz. Jéghideg volt a koponya is, a kéz is. Két köpönyeggel volt letakarva a nehéz sebesült; ekkor már holttetem. «Neked már ugy sincs szükséged rá kedves bajtársam» s azzal nyakamba keritettem az egyik köpönyeget. Nehéz és kemény volt a ráfagyott vértől.

Szerdahelyen pihenőt tartottunk, de csak addig, mig a rendkivül kifáradt, elcsigázott lovakat megkapatták. Azután tovább, tovább.

Gyönyörü téli éjszaka volt; világos akárcsak nappal. De rendkivül kemény hideg, a hó csakugy sirt, jajgatott az ágyúk talpa alatt. Egy pompás látvány a kemény téli éjszakában haladó kis seregünket egész lelkesültté tette. A nyugoti égbolton gyönyörü szivárvány támadt, s nekünk ugy tetszett, mintha egy széles, ragyogó nemzetiszin szalagot vontak volna fel az égboltra. Ezt nézegettük gyönyörködve; sokan győzelmet jósolgattak a ritka szép égi jelből. És a jóslat be is teljesült rövid időn.

V.

Szász-Sebestől Piskiig.

Mig Szerdahelyen rövid pihenőre dőlt a fagytól s fáradságtól megviselt parányi sereg, addig egy előcsapatunk utnak eredt Szász-Sebes felé. A várost el is érte minden baj nélkül. Kiállitották őrszemeiket a gyula-fehérvári oldalon, a Szerdahely felé vezető utat fedetlen hagyták, mivel innen minket vártak.

A «jó érzelmü» szászok nyomban hirül adták megérkezésünket a gyula-fehérvári helyőrségnek. Ezek egy erős fedezetet lóditottak Szász-Sebes felé két ágyúval. Előcsapatunkat megtámadták, nehányat elejtettek közülök, többeket elfogtak; egy rakás honvédet pedig beszoritottak valami udvarba, a kaput rájok zárták, s egész kedvteléssel lövöldözgették le őket.

A többiek hajnal táján vergődtek vissza hozzánk; tőlük tudtuk meg a történteket. Két tűz közé voltunk szoritva. Hátunk mögött Puchner, előttünk a fehérvári helyőrség. Szépen vagyunk.

De Puchner nem üldözött bennünket, tehát Adorján kapitány a hátulsó két ágyut is előre hozatta. Helyén való intézkedés volt, mert alig csillant meg honvédeink szuronya a lejtőkön, a császáriak kartácscsal kivántak jó reggelt. Mi csak golyóval viszonozhattuk. Egyik lövésünk egy lőszeres kocsijoknak a lovát, kerekét és a kocsin kotorászó két tüzérüket találta. Ezt a rokkant kocsit aztán ott hagyták nekünk, a mi nagyon jól esett, mivel töltényünk az utolját járta.

Honvédeink annyira ki voltak merülve, hogy ledölöngtek a szép fehér hóra. «Előre székely, előre magyar!» kiabált rájok az öreg Bem és lovagostorával némelyiket meglegyintgette. A jó fiuk felugráltak és mentek rohamra. A gyalogság rohama és nehány ágyulövés után a császáriak elhuzódtak Szász-Sebes alól.

Épen kivirradt, mikor bevonultunk. A piacz mellől két magyar fiu ugrik előnkbe fegyvereikkel tisztelegve; a fehérvári helyőrségből maradtak ott, valahol meglapultak, ugy várták be a magyar sereget. Harsány hangon fogadtuk a derék két fiut. A piacz közepén két bécsi legionistát találtunk halva, az egyik homloka közepén volt átlőve.

Itt beszélte el Domahidy Ferencz a mostani szatmári főispán, mi történt vele. Egy gránátdarab ép a szivén találta s lefordult lováról. Szerencsére, atillája zsebében egy csomó ezüsttallér volt valami papirosdobozban, szorosan egymás mellé rakva. A gránát átszakitotta mentéjét, atilláját, a papirosdoboz fedelét, de a tallérokon megakadt. Ez mentette meg életét.

Szász-Sebes keritett város. Bemnek tehát legelső gondja is az volt, hogy minden kaput eltorlaszoltatott szekerekkel és mindenféle limlommal, a mit előkaparitani lehetett. Azután szerbe-számba vette az ő erősen megfogyatkozott hadi népét és kiadta a napiparancsot, hogy éjszakára le ne vetkőzzék senki. Várta az ellen támadását, a mi ilyen helyzetben elkerülhetetlennek látszott.

A mi derék Adorján kapitányunk este elment Szászváros felé. Magával vitte öreg édesatyját, egy kis fedezetet és néhány szekeret. Miért ment el: nem ismerem az okát. Hanem annyi bizonyos, hogy seregünk ekkor nagyon züllőfélben volt.

Másnap hallottuk utközben, hogy e kis csapatot szerencsétlenség érte. Portyázó császári lovasok és fölkelő oláhok támadták meg az utban. A galambősz hetvenéves Adorjánt fia szeme láttára lőtték főbe. E vérlázitó vadságon a gyöngéden szerető fiu annyira fölháborodott, hogy tajtékzó dühvel szórta a legerősebb szitkokat, átkokat a császári katonákra. Őt elhurczolták magukkal Gy.-Fehérvárra. Itt is kitört belőle az átok s iszonyu szitkaival mintegy ki akarta híni maga ellen az osztrák tisztek boszuját, hogy lövessék főbe. Mi történt vele, nem tudom. Többé nem hallottunk róla semmit; eltünt a nagy események hullámverésében.

Az éjszakát nyugodtan töltöttük benn a városban. Reggelre kelve jelentik előőrseink, hogy minden oldalról körül vagyunk véve. A dobok gyülekezőre peregtek az utczákon, Bem felállitotta kis seregét a város piaczán. Nem sokára jelentik vezérünknek, hogy a császáriaktól parlamentair érkezett. A parlamentair Troszkolanszky nevü főhadnagy volt, s Juhász alezredes vezette. Bem nem fogadta el. Mondják neki, hogy a követ lengyel. Erre felelte az öreg azt az ismeretes szavakat: «Olyan lengyellel nem beszélek, ki most osztrák szolgálatban van».

A bekötött szemü követet egy jó fertályóráig hurczolták össze-vissza a nyüzsgő táborban; ebből méltán hihette, hogy isten tudja, milyen nagy erő van itt.

Bem napi parancsban adta tudtunkra, hogy minden oldalról körül vagyunk keritve. A ki tehát meg akarja magát adni az ellenségnek: adja meg. Ő nem tartóztat vissza senkit. Őt számtalanszor körülfogták már, de azért ezt a szót «megadás», nem ismeri. Persze itt sem ismerte egyetlen lélek sem; eszeágába se jutott senkinek.

Mig a parlamentairt ide s tova hordozták, azalatt Bem fölállitotta a seregét a Szászváros felé vezető utczában, indulásra készen. Ekkor a parlamentairt kivezették a városból. A lőszeres kocsikat befedette vizes ponyvával, az utczát mindkét oldalán felgyujtotta s indulót veretett.

A lángba borult, ropogó utczából kiérve, néma csudálkozással bámuljuk, hogy a császáriak tábora ketfelé nyilik előttünk, mint a Mózes vesszejétől érintett tenger. Egyik szárnya Gyula-Fehérvárnak huzódik, a másik a Puchner serege felé; nekünk szépen utat nyitottak. Még két fegyverrel megrakott kocsit is zsákmányul ejtettünk.

Huszáraink hat oláh fölkelőt fogtak el a mult éjjel. Ezeket Bem a város alatt lövette agyon, mivel rájok sült, hogy az Adorjánék megtámadásában részt vettek.

Utközben több agyonvert katonánk csonttá fagyott teste ötlött szemünkbe. Köztük volt egy szép ifju tüzérhadnagyunk is; a lányarczu, gyönyörü szőke haju, szelid lelkü Fehér.

A falvaknál lándzsákkal, kaszákkal, fegyverkezett oláhok mutatkoztak kisebb-nagyobb csapatokban. Huszáraink izibe szétugrasztották őket.

Bem mindig hátul lovagolt e visszavonulásunknál, mert a császáriak lovassága egyre nyugtalanitotta seregünket. Néha egész pisztolylövésnyire jöttek. Bem leszállt lováról, a hátunkat fedező két ágyút maga irányozta s ugy lövetett közéjök kartácscsal. A lovasság megfordult s futott esze nélkül vissza. Aztán egy utunkba eső falut is fölgyujtatott, hogy üldözőinktől megszabaduljunk.

Szászvároshoz közeledve, az elül haladó huszárszázad olyan sebesen talált menni, hogy utánunk a gyalogság nagyon elmaradt. Hozzám nyargal egy ezredes s megszólit:

— Ki a parancsnoka ennek a két ágyúnak?

Körültekintek, de Nagy Károly parancsnokot nem látom sehol. Minthogy rangban én következtem utána, azt feleltem: «Jelenleg én vagyok».

— Nohát «Jelenleg» ur, ne menjenek olyan sebesen az ágyúkkal.

Mikor elment, kérdezem valamelyik tüzértársamtól: ki volt ez, nem ismerem.

*

1. Fluelen. 2. Altorf. 3. Amstoeg. 4. Wasen. 5. Goeschenen. 6. Vizesés az alagut előtt. 7. Az ördög hidja. 8. Ruban, a szent-gotthárdi utban. 9. Hospenthal.

KÉPEK A SZENT-GOTTHÁRD-VASUT MENTÉRŐL.

BESZÉLŐ ÁRNYAK.

A TOLVAJ.

A RÉSZEGEK.

— Andrássy Gyula gróf, mondja a bajtársam.

Szászváros előtt ujra lándzsás oláhok fogadtak bennünket. Némelyiknél puska is volt, még pedig vágott ólomdarabokkal töltve, mint később tapasztaltuk. Az egyik nekidöfött lándzsájával a szélső huszárnak, mások lövéseket tettek. Huszáraink visszafordultak, mi a két ágyut lemozdonyoztuk s lőttünk. Ekkor a gyalogság is előrerohant csatárlánczokban és sortüzet adott rájok. Egy oláh ép a templom küszöbén rogyott össze.

A félrevert harangok zugtak, honvédeink fegyvere ropogott; ilyen zeneszónál vonultunk be a városba. Láng tüzérhadnagy már itt várt bennünket két ágyuval és jó erős fedezettel.

A császáriak csak másnap reggel intéztek támadást ellenünk. Iszonyu kartács-záport bocsátottak ránk; szakadatlanul zugott fülünk körül, mint valami seregélycsapat, melynek se vége, se hossza nincsen.

Bem alig volt tőlem négy lépésnyire, mikor az egyik ágyúnkat két császári katona megtámadta. Én azt hiszem, ezek a katonák lengyelek voltak, mert az öreg lengyelül förmedt rájuk: «Kutya, ne bántsd az ágyúmat» s az egyiket lovagostorával arczul vágta. A két csupasz szájú ficzkó kővé meredten bámult rá egy pillanatig, azután kereket oldottak. De az egyik visszafordult s fegyverét Bemre sütötte. Ép ekkor tekintek a mi öregünk felé s látom, hogy az egyik ujjából csorog a vér.

A csetepaté alig tartott tovább egypár óránál. Indultunk Piski felé.

Akkor, a hadi események hevében is néma csudálattal teltem el Bem iránt, ki e bámulatos, meseszerü visszavonulást oly mesterileg végrehajtotta. És e csudálatom a hosszu harmincz év lefolyta alatt csak növekedett, valahányszor eleltünödtem s el-eltünödöm rajta.

Igazán megfoghatatlannak látszik ma is. Annak a fagytól, fáradságtól, örökös harczoktól elcsigázott másfélezer embernek és négy ágyúnak a sarkában Puchner 12 ezer emberrel, és 25—30 ágyúval; előtte a fehérvári őrség és az oláh lázadás tömegei. Ennyi erő akár egyenkint felfalhatott volna bennünket. És az öreg kisiklott közülök, mondhatni minden veszteség nélkül.

(Folyt. követk.)

A Gotthárd-alagut tájéka.

— Uti rajz Svájczból. —

Ott tátong immár az a páratlan hosszuságu alagut, mintha szája támadt volna a hegynek, melylyel az emberhez beszél, mondván neki: «Gyarló földi lény! Ime a világ urául tolod fel magad, s ennek a hegynek szája ezernyi munkásaidnak nyeli el éjjeli és nappali fáradalmát, esztendők félretakaritott millióit.»

De ha van is sok leverő egy ilyen kolosszális munka szemlélésénél, ha önkénytelenül érzi is az ember a saját kicsiségét, annál több van olyan, a mi emel. Hisz ezt a roppant munkát is emberi szellem tervezte, emberi szellem hajtotta végre, a szemlélő öntudatlanul is részeséül tekinti magát eme szellemnek. Bizonyos magasztosultságot érez, melyet még jobban kiemel a természetnek az a nagyszerüsége, mely körülveszi.

Jobbra és balra, előre és hátra mindent egyesit ez a vidék, a mit csak Európa nagyot és szépet a természet alkotásaiban felmutathat. Ott az alagut fölött állva a hegyormon Svájcz leghatalmasabb csucsai vesznek körül, lenn a völgyben pedig a Lago Magioret és a luczerni tavat láthatod. Körötted az éjszak zord jege, dél felől pedig Itália enyhe legét viszi hozzád a fuvalom.

Még a szellem és az érzelmek is hatalmas nyilatkozatokban tesznek e tájékon magukról bizonyságot. Ez a hely a svájczi szabadság bölcsője, ezek a helyek örökitik Tell Vilmost és az ő társait.

Luczern felől jöve az alagut felé *Rütli* mellett halad el az ut, hol *Tell kápolnája* áll. Itt vivott a habokkal kemény csatát a szabadsághős, midőn Gessler által üldözve bárkájára szökött. Amoda tovább Altorf emelkedik, melynek temploma előtt lőtte el ugyanő nyilát, hogy fiának fejéről lelőjje az almát Gessler parancsára. Kőforrás jelöli a helyet, hol a hagyomány szerint a fiu állott, nem közelebb apjától százötven lépésnyinél. Az apa emlékét egy szobor örökiti, melyet Zürich lövész-egylete adott ajándékul Altorfnak, s mely Siegfried vázlata után öntetett.

A legszebb tájak váltogatják e vidéken egymást, méltó mindegyik, hogy egy Geleé vagy Salvator Rosa örökitse meg vásznán. A kis Fluelen városka gyönyörü fekvésével a tó mellett, melyet magasba nyuló ormok vesznek körül, Amstoeg a Bristentock lábánál, oly festői vidékkel, minőhez Svájczban sem sok fogható és Wasen, a fekvésre nézve egymást mulják felül. Ez az utóbbi egészen fából van épitve, s nem csoda, ha a bölcs községi tanács szigoruan eltiltotta a szivarozást. A füsthöz szokott ember a pipát kénytelen elővenni, az is csak akkor van megengedve, ha jó erős kupakfedél van rajta.

Maga Goeschenen, az alagut Svájcz felőli végpontja, magában véve érdekes pont; még regényesebbé teszi az a vizesés, mely az alagut furása alkalmával mesterségesen idéztetett elő.

Az ember meg van hatva ezen a tájon, s nem tudja: a természet csodáit bámulja-e, a szellemet, mely Tell emlékeiből beszél felé, vagy az ész akadályokat nem ismerő küzdelmét, mely ennek a hegynek megfurásával aratott diadalt?

A beszélő árnyak.

Két humoros rajzot mutatunk be ezuttal olvasóinknak. Kárhozatos emberi hajlamokat, a szenvedély szánalmas eltévedéseit tünteti föl mind a kettő, — de ugy, hogy mindegyiknek nyomában ott látszik azonnal a boszuló nemezis.

Csak egy geniális ötlet kellett hozzá, hogy mindegyik kép azonnal egész históriát varázsoljon szemünk elé s láthatóvá tegye azt az igazságot, hogy a bűnnek sarkában van a büntetés. A kép tünteti föl a bünt magát, az azt nyomon követő büntetést a képnek falra vetett árnyéka.

Ime az első kép mutatja a betörő tolvajt. Sikerült valami módon beszabadulnia valamely üzlet pénztárába. Öve mellé van tüzve a feszitő vas, mely már megtette a maga kötelességét, a pénztár nyitva áll, s rekeszeiből a kihuzott falapra omlik a sok ezüst, arany. A tolvaj mohón kap utána mind a két kezével, a tolvajlámpa világánál, mely korlátolt sugarát a fénylő érczre veti. De a lámpa világa nem csak fényt vet, de árnyat: a tolvaj árnyát a falra. S mit mutat az az árny? Egy alakot, mely sokkal nagyobb, mint a tolvajé, de mely szintén előre hajlik, szintén kinyujtja két karját s az a két kar ugy tünik föl, mintha hátulról átölelné a tolvajt. És az egész árny — egy rendőr alakja.

Nagyon kevés képzelő erő kell hozzá, hogy az ember első pillanatra fölismerje a képről a a helyzetet és azt a minek e helyzetből következnie kell. Azt a tolvajt, most-e, ebből az alkalomból-e, vagy később és egy másik alkalomból, mindegy, de utól fogja érni végzete, s az, a mi most csak árnyék a háta mögött, vaskos, erős szolgája lesz az igazságszolgáltatásnak, mely ép ugy meg fogja őt ragadni, mint a hogy most a falra vetett árnykép utána nyulni látszik, de nem csak megragadja, hanem el nem is ereszti többé, nem ugy mint az árnyék.

A másik két árnyék két iszogató czimborát mutat valami rossz lebuj félreeső zugában egy szál faggyugyertya mellett. Az egyik atyafi már teljesen elkészült, s mig a kiürült palaczk ott hever mellette üresen a földön, ő, jól tele szíva, oda borult az asztalra, fölborult pohara mellé két karjára fektetve le fejét. Németes hálósapkájának csücske a falravetett árnyékban mutatja a fülét, előre tolt balkönyöke meg az orrát annak az állatnak, melynek nevével meg szoktuk tisztelni a vig czimborákat, ha sokat ittak. A másik atyafi még birja emelni a poharat meg a palaczkot, de az se sokáig, s látható, hogy már ő is erősen érdemessé tette magát annak tartatni, a minek árnyéka mutatja a falon. Két sovány korhelynek az árnyéka — két meghizott malacz.

A homályos földrész hóditói.

Az Afrikának a térképen igen is világos, mert kopasz, de ismereteink világában homályos részei körül tett kutatási kisérletek tervszerü katonai hadjáratokhoz hasonlók, melyekhez az utakat részben fegyveres, részben diplomatai eszközök egyengették, és a melyek kimenetele nem mindig volt szerencsés, valaminthogy azok története is különböző, e vállalatok vezetőinek erélye, vérmessége s fáradhatatlanságához képest. Igy például: a mi a terv merészségét, az eszközökkel való takarékosságot és az anyagi tényezőket illeti, *Stanley*, az amerikai «Livingstone-föltaláló» hasonlithatlanul áll elődei és utódai között. *Schweinfurth* György, a nagy hóditók egyike, mélyen behatott az afrikai szárazföldbe, egy már kijelölt utra és kevéssé kalandos, meghatározott működési czéllal. Ez óvatos kutatón kivül még *Nachtigall* igyekezett észak felől nyomulni a délövi tájakra. Teljesen meghiusultak az ugyane tájék fölfedezése végett *Lenz* és *Lux* osztrákok által Al-Guinea partjai felől kezdett járatok, kik csak nehány utat tettek, mig a franczia *Chaillu* Sierra Complida távoli partvidékeig jutott el.

A mi Livingstonenak élethossziglani kutatásait illeti a Suahel-öböl és a Kongo forrásai között, valamint innen délnyugotnak a Zambesig, az ő tettei egy hóditóéhoz hasonlók, ki az elfoglalt tartományban megtelepedett, azon szándékkal, hogy azt többé el nem hagyja.

Egy másik, kevésbbé ismert, de ép azért nem alárendeltebb tere a működésnek Dél-Afrika, melynek fölfedezési történetében a *Mohr*, *Mauch* és *Holub* nevek fénylenek. Ők is a fekete szárazföld tudományos hóditó tábornokai közé sorolhatók. Dél-Afrika alatt értendő a Foktelep és Zambesi közötti terület, tehát a partkafferek földje, *Transwaal* és *Oranje*, *Betsuana* tartományok, a Kalahari pusztaság és a hottentotok partországa.

E területek északi határfolyama, a Zambesi, eddigelő nem volt a műveletek alapja, a mire pedig szemmelláthatólag kijelöltnek látszik. Mint a Fokföld többi folyója, a Zambesi sem hajózható. A mellett itt találjuk a legmeztelenebb afrikai sivatagot. Jobbpartján zulukafferek csatangolnak rabolva, a Deltánál nehány elárvult portugal telep, s fölebb számos törzsre szakadozott néger fajok, kiket előbb a délről ide nyomuló betsuana törzs, a malokoloké, és később a merutsa királyok hóditottak meg. A Zambesi környékén tehát az állapotok kezdetlegesebb természetüek, mint bárhol másutt Afrikában.

De aztán a Zambesi egyike a világ legkülönösebb folyamainak.

Először Mohr festé le élénk szinekkel e természeti csudákat, s nevezetesen a nagyszerü vizeséseket, melyek a Niagarával vetekednek, sőt emezt a jelenet egészének nagyszerüségében fölül is mulják!

A páfrán a fának méreteit veszi föl; hajóárbocz-vastagságu kuszó növények tekergőznek ágról ágra, s magasan fölöttük csóválódnak a pálmák tollas fejei, mig pompás facsoportok az Irrawady partjára emlékeztetnek.

Az eséshöz közel a viz rohamos sebességgel foly, s hosszu tajtékszalagok az elemnek azt a látszatot kölcsönzik, mintha föl volna forralva. Az esés maga harmadfél kilométer, tehát 2500 méter széles, és 120 méter mély! A sziklahasadék azonban, melybe a roppant viztömeg alá-hull, átlag csupán 80 méter széles és rézsutt metszi át a tulajdonképi folyamágyat, mi a jelenet és az esés hatását lényegesen emeli. Iszonyunak kell lennie a viz mélységének is, mert ez egész viztömeg, a sziklahegyet megrázó *egyetlen sugárban* zuhog alá mint egyetlen tengerhullám az örvénybe! Egy igen veszélyes látpontról áttekinthető az esés annak egész széltében; az általa összenyomott levegő erőszakosan szabaditja ki magát, forogva hatol fölfelé ködfellegeket alkotva, melyek kisértetiesen fénylenek magasan e nagyszerü vizoltár fölött.

«Ha e helyről» — mondja Mohr — «az ember egy darabig az alant habzó, tomboló, sustorgó zűrbe tekintett, hallja az őrült elem rettentő zaját, a csontokon, velőn átható, a mélyből föltörő üvöltés közepette, bámulat ragadja meg, hogyan: hogy maguk a sziklák, a földkéreg e kemény bordái, képesek ellenállani ily szörnyü erőnek?»

A parti sziklák függőlegesek, átlag 160 méter magasak és embernek teljesen járhatlanok.

…i oláh leány.
…SI MARGIT.)

Zalathnai oláh menyecske.
(VAJDA ILONA.)

Szebeni szász menyecske.
(TISZA ILONA.)

Kalotaszegi magyar menyecske.
(VERES SÁNDORNÉ.)

…JÓTÉKONY BAZÁRBÓL.

mosolyogva megkinál virággal. Ah, ez *magyar lányka, kalotaszegi.* (*Tisza Jolán*, Tisza László képviselő leánya, képünkön balról a negyedik alak.) Kalotaszeg őrizte meg egyikét a legszebb magyar népies nőöltözeteknek. Szoknyája fekete, a «muszulya» — a hogy a köntös felhajtott részét nevezik, — czinóbervörös s kötője ugyanolyan szinü. Mellénye különféle szinü virágokkal van kihimezve. Fején fehér gyöngyös kerek párta, lecsüggő arany szalaggal. Ilyen a bazár virágárus lánya.

Most ismét oláh leánykával találkozunk, de ez ismét más öltözetü, mint az előbbiek. Mert hát más vidékről is való: *oláh-fenesi hajadon.* (*Kócsi Margit*, képünkön az ötödik.) Köntöse fekete, köténye kék, piros szegélylyel. Ingválla fehér, piros varrattal, melyen kék- és feketeszemü sürü gyöngyözet csügg alá nyakáról. Sárga virág betétü piros fejkendője fölött kosarat emel, köcsöggel.

Ezután a házi ipar czikkeinek, a fa-faragványoknak egy kedves terjesztője következik. *Zalatnai oláh menyecske.* (*Vajda Ilona*, képünkön a hatodik.) Köntöse fehér, köténye fekete, rózsaszin virággal. Katrinczája — ha «magyarul» akarnók mondani: «tunikának» nevezhetnők, — pirosas sárga szinü, narancsszinbe hajló. Bő, ujjatlan «ujjasa», melyből kilátszik a fekete varratos ing dudoros ujja, fehér, különböző szinü csíkokkal. Fejkendője fekete, piros virággal. Kezében csinos kis szatyort tart, melyből kilátszik a fehér fakanalak feje.

Ismét egy szász menyecskével találkozunk. Ez is templomba megy, kezében imakönyvvel, mint az előbbeni. A szász nőknek dicséretreméltó tulajdonuk, hogy szeretik a templomot. Ez, ki elönkbe jön, *szebeni szász menyecske.* (*Tisza Ilona*, szintén Tisza László leánya, ké-

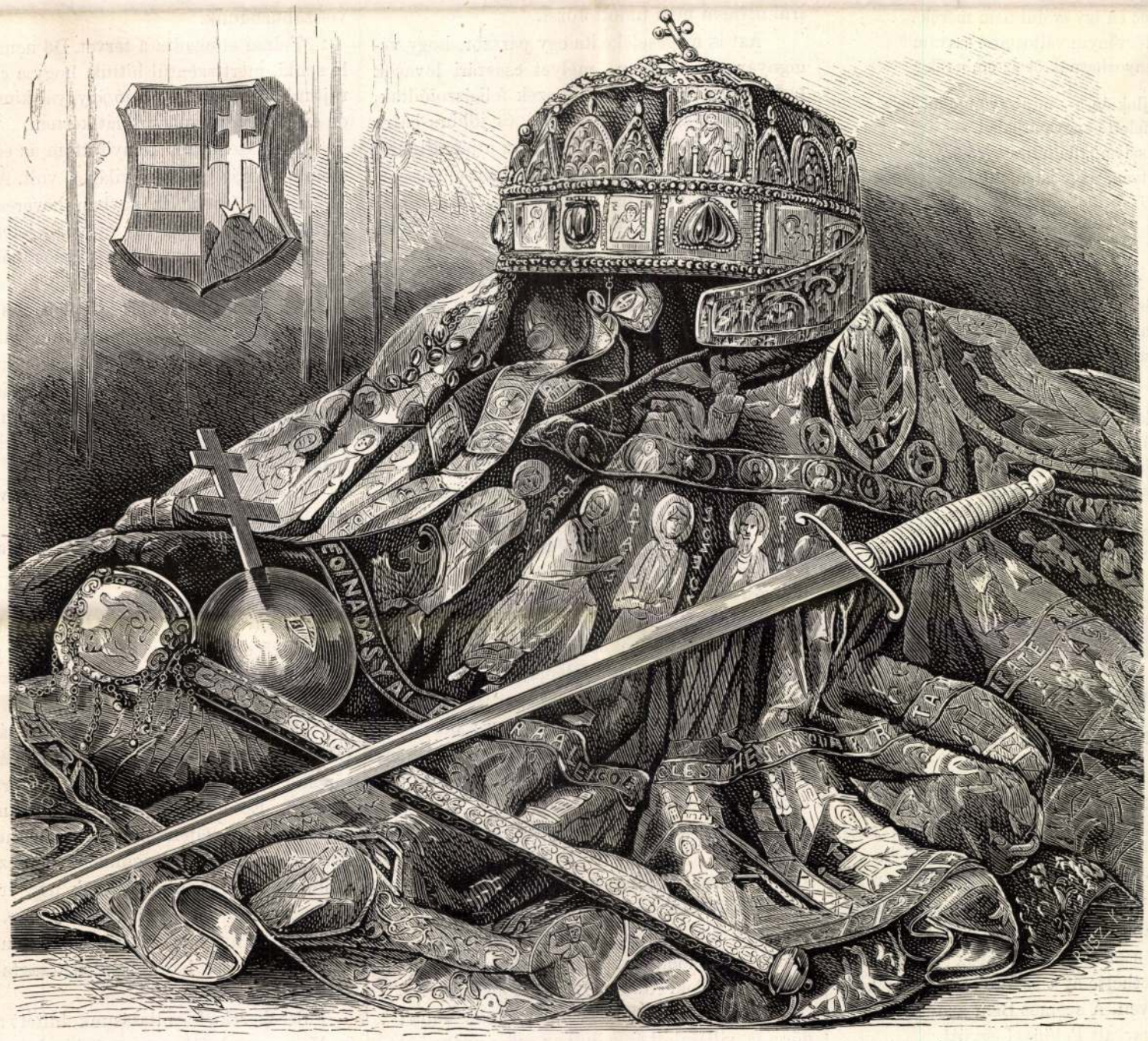

A KIRÁLYI KORONA ÉS A KORONÁZÁSI JELVÉNYEK.

pünkön jobbról a második.) Köténye fehér, feketével. A szalagok öltözetén tarkák, melle körül dús aranyrojtokkal. Köténye mellett rózsaszin tarkázott kendő csüng le. Szoknyája mogyorószin, öve piros, tarkával szinezve. Mellénye fekete, meggyszin s zöld szegélylyel. Fején a szászoknál divatos női süveg, mely alól gazdag szalag lóg le egész a bokáig. Gyöngyös nyakáról keskeny szalagon kis tányéralaku ékszer csügg alá kövekkel.

Végül következik egy *kalotaszegi menyecske.* (*Veres Sándorné*, képünkön a nyolczadik.) Deli alakján elül felhajtott sötét-szederjes szoknya látható, piros muszulylyal. Kötője zöld, piros szalagszegélylyel. A szalagok közepe virágcsokrokkal van kihimezve. Fejkendője világos szederjes, virágbetéttel, válláról hosszan szalag lóg alá. Dudoros ingválla himes.

A népies jelmezekbe öltözött uri hölgyeket Veres Ferencz kolozsvári jeles fényképész különféle helyzetekben levette s e képek szintén a jótékony czél javára árultattak. Ekkor merült föl az az üdvös s eléggé nem helyeselhető gondolat, mozgalmat inditani meg, melynek czélja volna nem csak az erdélyi, hanem az *egész magyarországi népviseleteket* albumba gyüjteni. Kár, hogy a mozgalom abbamaradt s most ismét arra kell várnunk, hogy ki tudja mennyi idők mulva, mozaikszerüen állittassék össze egy ilyen album, melynek pedig kulturhistóriai szempontból is nem csak érdeke, de értéke is nagy lehetne.

Imádságom.

Hogy ime most a templomból jövök,
Azt kérditek: kiért imádkozám?
Én senkiért! De tán az ördögök
Mégis hiába várnak én reám.

Igy tégy, ezt add, azt engedd oh Uram!
Istenhez én igy szólni nem merek . . .
Szent törvényin változtat-é szavam?
Kormányozhatnák őt az emberek?

Meghajlok én, — mint gyönge fű, ha a
Vihar felette zugva áthalad, —
Hódol szivem, de nincs kérő szava,
Ihlettetvén, nagy isten, általad!

Bolgár Emil.

A feledéshez.

Feledés, feledés, én édes orvosom,
Könyörülj, könyörülj keserves sorsomon,
Bajom nagy: se álmom, se nappalom nincsen,
Gyógyits meg, gyógyits meg, áldjon meg az Isten!

Messze kikerülöm az emberek táját,
De nem kerülöm el a galambom házát,
Kerget az erdőnek méla suttogása,
Könyeimet hozza madár dalolása.

Feledés, feledés, könyörülj meg rajtam,
Ne hagyj el, ne hagyj el szörnyü nagy bajomban;
Oh mert hogy ha egyszer én feledni tudnék,
Valami azt sugja, mindjárt meggyógyulnék!

Somló Sándor.

Visszaemlékezések a szabadságharczra.

MEZEI JÓZSEF jegyzeteiből összeállitotta BODON J.

X.

Hogyan szálltuk meg Becskereket?

(Petőfi mint német tolmács. A hirneves Iványi Józsi. Csatározások. Bevonulásunk Becskerekre.)

Egy nap riadót veretett Bem és seregét csatarendben vezette a vár felé. Az ágyúk felett Knall tüzérkapitány parancsnokolt. Az ut mellett elhuzódó széles és mély árok miatt csak egyenként vitethette át a szántókra valami keskeny földnyelven. A szemes Bem azonnal észrevette s oda nyargalt Petőfivel együtt.

— Hol van a parancsnoka ennek az ütegnek? — kiáltja az öreg haraggal.

Knall kapitányra mutatnak és mondják, hogy itt van.

— Semmi kapitány, ön el van bocsátva. Főhadnagy ur, ön átveszi az üteg parancsnokságát s vezeti az ágyúkat szabály szerint. — És rám mutatott.

— Megértetted, Józsi? kérdi tőlem Petőfi, ki nagyon jól tudta, hogy gyenge német vagyok.

— Meg.

— Hát főhadnagy lettél, pajtás.

Tisztelegtem az öregnek, s vezettem az üteget tovább.

Másnap reggel engem ahhoz a kis hadosztályhoz rendeltek, mely a Tolnay Gábor parancsnoksága alatt indult el Temesvár alól, hogy Nagy-Becskereket megszállja. Kilenczszáz emberből és négy ágyúból állott az egész csapat.

Eszünk ágában sem volt, hogy még verekednünk is kell; sőt jóformán azt se tudtuk, vannak-e Becskereken császáriak, vagy nincsenek. Voltak biz ott, még pedig igen szép számmal, mint később kisült.

Az utban csatlakozott hozzánk két század Károlyi-huszár. Köztük volt a hirneves Iványi Józsi is, kit még Szebenből ismertem. Szebb férfialakot már alig képzelhetni; magas, karcsu termet, gyönyörü barnapiros arcz, kipödört sugár bajuszszal, villogó, tüzes két szem, és csupa erő, izom az egész alak. A Kunságban termett s csodával határos vakmerőségeiről sokat beszélgettek mindenfelé. Magok a tisztjei mondogatták, hogy Józsi egy századdal fölér. Valamelyik csatában nagy pusztitást vitt végbe a császári lovasságban s három vasast elfogott. Fölvitte Kossuthhoz: «Itt hoztam uram három lisztes zsákot». Kossuth őrmesterré tette hadnagyi fizetéssel; hadnagygyá tette volna, de irni olvasni nem tudott Józsi.

Azt is megcselekedte egy párszor, hogy végignyargalt a falun, melyet császári lovasok tartottak megszállva. Mire ezek felkászolódtak, Józsi már vágtatott visszafelé és jobbra-balra osztogatta hatalmas csapásait az utját állókra. Ha masirozás közben egy-egy szakasz ellenséges lovas tünt fel a láthatáron: Iványi Józsi szilaj jókedvvel csapott közéjök és szétugrasztotta őket.

1852-ben a kisujszállási vendéglő előtt láttam a hirneves huszárt. Ott hasalt a gyepen, mellette egy hatalmas görcsös bot hevert.

— Jó napot Józsi.

Botjához kapott és sanda tekintetet vetett rám.

— Hagyjuk azt a görcsöst Józsi. Emlékezik-e még a becskereki parádéra?

Még ekkor is kételkedve nézett végig rajtam s botjáról nem vette le a kezét.

— Hát Szunyogh kapitány urral mikor beszélt? — kérdeztem tovább a folytonosan gyanakvó legénytől.

Erre aztán fölállt, erősen a szemem közé nézett, lobogós inge izmos karjának a tövére omlott, a mint halkan fölemelte a kezét, hogy ide nyujtsa nekem.

— Adjon isten, főhadnagy ur; biz isten nem ismertem rá. Még egyre fogdossák a honvédeket, de engem ugyan bakkancsba nem ugrat a német elevenen.

Benn aztán megvendégeltem borral.

*

A párdányi korcsma ajtaján nehány sor irás ötlött a szemünkbe, a mint harapni bementünk. Az állt benne, hogy egy szakasz huszárt abrakolás közben leptek meg a császári lovasok és foglyul estek. Aláirva László, főhadnagy.

Katalinfalva előtt iszonyu zápor támadt; dörgött, villámlott és zudult az eső, mintha öntenék. Mikor legjavában szakad, akkor nyargal vissza egy huszár, hogy előttünk az ellenség. Én jobbra tértem le ágyúimmal, de a felázott földön a lovak majd kidőltek a huzásban. Nehány lövést tettem, de a sár megfogta a golyót; ott maradt, a hová lecsapódott.

A két század huszár ezalatt körülfogta a császáriak előcsapatát, s széles gyürüt formált körülötte. Olykor-olykor rohamot is próbáltak ellenök, de azok mindannyiszor tömeggé alakultak és folyvást nyomultak előre s vitték a huszárgyürüt magokkal.

Igy értünk be Klekkre. Az előörsöket kiállitottuk, az ágyukat Becskerek felé huztuk ki, lövésre készen.

Én a papnál kaptam szállást. Ruhát akartam váltani, mert a rajtam levő facsaró vizzé lett; de jóformán még bele se foghattam, mikor jelentették, hogy a császáriak nagy tömegekben jönnek előnkbe Becskerekről. Lóra vetettem magam s nyargaltam az ágyúimhoz. Kettő már javában dolgozott; előbbre tolattam a másik kettőt is s tüzeltünk mind a négyből. Egyik lövésünk nem esett hiába; egy dzsidáskapitányt és őrmestert teritett le.

Egyre több-több lovasság bontakozott ki előttünk; azt hittük, nyomban fölfalja kis seregünket ez a nagy erő. De legnagyobb bámulatunkra a császáriak lassanként elkezdtek viszszafelé huzódni.

Ez alatt bealkonyodott. Kérdeztem Tolnaitól, mit csinálunk.

— Hát bemegyünk.

Mondom neki, hogy ez lehetetlen; lovainkat elcsigázta a nagy zápor, meg a sáros ut; gyalogságunk is fáradt, aztán azt se tudjuk, milyen erővel vannak a császáriak. Jobb lesz, ha egy darabon követjük, én nehány golyót bocsátok utánok ágyúimból, azután csendesen visszahuzódunk.

Tolnai elfogadta a tervet. De nem vetkezett le senki, mert szentül hittük, hogy a császáriak rajtunk ütnek. Engem jó ágygyal kinált a pap, de én csak egy zsupszalmát kértem.

Mire szememet felnyitottam az édes, üditő álomból, már egészen világos volt. Átmentem Tolnaihoz, ő még az ágyban heverészett. Kis vártatva bekopogtat egy huszár s jelenti, hogy Becskerek felől egy fehér zászlós kocsi közeledik.

A kocsin Dániel verseczi plébános és kanonok jött, egy talpig becsületes magyar ember, ki hazafias érzelmei miatt Becskerekre menekült a szerbek boszuja elől. Ő hozta hirül, hogy a császáriak az éjjel, nagy suttyomban kivonultak a városból, melynek polgársága szivesen lát bennünket, csak menjünk.

Kérdezi Tolnai, hogy milyen erővel voltak itt a császáriak?

— Huszonötezer emberük volt a ráczokkal együtt és negyven ágyújok, — felelte Dániel.

Tolnai hangos hahotára fakadt velem együtt. 25 ezer ember és 40 ágyú? Mi pedig vagyunk kilenczszázan, négy ágyúval. Azok ugyan felsültek.

P[illegible]
Ők hal[illegible]
törzstis[illegible]
kerekre.
velök s[illegible]
mint vé[illegible]
többiek[illegible]
hogy Ber[illegible]
megtudtá[illegible]
vagyunk,[illegible]
[illegible]ak a csá-
száriakon.

20. SZÁM. 1880. XXVI. ÉVFOLYAM.

telidesteli akgatták kardunkat, karunkat. A piaczon pedig Becskerek legszebb hölgyei vártak ránk egy emelvényen pompás virágcsokrokkal és a tiszteket sorba felvirágozták.

(Folyt. köv.)

Becskereki fogadtatásunk tultett a lugosin is. Még lovaink füle sem volt ki a koszorukból;

351. Mezey József.

Sz. Kis-Létán 1823-ban. † Nagybányán 1882 szeptember 8-án.

Petőfi Sándor.

Derékig, kissé jobbrafordultan, szembe nézve és tojásdad medaillonban van ábrázolva. Bal felől elválasztott haja göndör, szemöldöke és szeme sötétbarna, kis bajusza és kecskeszakálla világosbarna. Ingének gallérja lehajtott, végig begombolt mellénye magas, atillája zöld.

Vászon, méretei 13·2 : 10·1 cm. — Lelt. sz. 351. — Értéke 200 K.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok. 1884 : XI. 190. *Mezey József:* Petőfi Sándor.

Jegyzet. Az 1909 május 13-iki felterjesztés (785–909) és az 1909 május 24-iki 58420 sz. leirat (911–909) alapján ideiglenes állami letétül 1909 május 29-én a Petőfi Társaság kezelésében lévő Petőfi-háznak adatott ki (951–909).

142. Mezei József.
Sz. Bilkén 1821-ben.

142. Petőfi Sándor. Magy. Képt. 380.

Mg 380. FK.

382

Egész alak, kissé jobbra fordul, balra tekint, iróasztalnál ül. Gyürus jobbkezében, melylyel a szék karfájára támaszkodik, hosszú szárú csibukját tartja; balját pedig a jobb térdére fektetett könyvön pihenteti. Rövid haja és szemöldöke fekete, bajusza és kecskeszakálla barna, arcza leberetvált. Ingre vetkőzött, melynek egyik ujját felgyürte, derekát piros kendő szoritja, nadrágja kék, piros csizmájának szegése zöld. Balra görbe kardot és a zöld bélésü kék köpenyegen piros tollas kalapot látunk; jobbra az asztalon és annak alsó polczán könyvek, iratok és lúdtoll hevernek. A padimentomos szoba falán alföldi pusztát ábrázoló kép lóg a halmon innen, a gémes kút körül, nyájjal és az út mentén botjára támaszkodó pásztorral, kinek kutyája a földön hever.

Vászon, méretei 67: 52 cm. — Mag. Képt. 380. — Lels. sz. 142. —
~~Festette: Mezei József.~~ F — Vétetett a művéptől 1880. april havában 70 frtért (140 K.).

Kifüggesztésére vonatkozó adatok.
a Történeti Képcsarnokban. 1884: IX. 145. - 1894: IX. 391. -

904: V. 2.

F (Sz. Bilkén 1821-ben).

Vét 1880

Mezei József

MEZEI JÓZSEF festőről Sikó festőnél megemlített adaton kívül, megemlítjük, hogy 1852 és 53-ban résztvett a pesti műegylet kiállításán. Hogy e műveknek mi volt a tárgyuk vagy mi a címük, egyelőre nem tudjuk. 1855-ben már újabb adat szól egy kiállított művéről és pedig a következőképen: 37—46. sz. Mezei József tájképeire találunk, ha a fák részleteiben tanulmányozhatta volna a természetet, akkor Markó művei utánzása nélkül is dicséretet arathatott volna. 1856-ik évből következők az adatok. Sikó és Mezei műfestészeink székelyhoni utjokból egy héttel ezelőtt érkeztek vissza városunkba. A fényképírás folytonosan annyi munkát adott nekik, hogy különösen az ügyes tájfestő Mezeinek alig maradt egy-két tájképre ideje, és így én nagyon csalódtam legalább reményeimben, ki erdélyi műutazásomból birok több érdekes vidékhez e regényes honnak tollrajzokat. Sikó már dolgozik, Mezei Nagybányára rándult f. hó 13-án családjához; de biztatott, hogy az ősz beálltával visszatér Kolozsvárra. Eddig kilenc Immaculata került ki művészi ecsete alól, különböző helyekre oltárképekül. Művészi becsétől sok érdekest várhatnak a műbarátok. —458

Művészet 1912. 245. l.

...

1912 november 15-én lejár a vallás- és közoktatásügyi miniszérium által a „Nemzeti Színház" új épülete épületi terveinek beszerzésére hirdetett tervpályázat. Bővebbet l. „Művészet", 1912. 80. lap.

1913 január 6-án lejár a M. Mérnök és Építész-Egylet nagypályázata: Újságház tervei. Díjai: aranyérem és 1200 K.

1913 március 15-én lejár az Erzsébet királyné emlékmű pályázata. Első díj 15,000 korona, második díj 10,000 korona, harmadik díj 6000 korona, megvásárlási díj tíz pályaműre összesen 20,000 korona.

1913 április 1-én lejár a miskolci Kossuth-szobor pályázata.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT PÁLYÁZATI HIRDETÉSEI AZ 1912/1913. ÉVI TÉLI KIÁLLÍTÁSRA.

I.

MDK

Mezei József festő

Petőfi-portré

Tamás E: Séta a Tört.Arcképcsarnokban. Kis Ujs.
1950. szept. 24. 6 l.

Mezey József

festő

felvette a nagybányai
szent István templom alap-
rajzát 1856. bm. E
rajznak nyomaveszett.

ivod

Morvay Győző —
özv. Schönherr Antalné

Schönherr Gyula dr.
emlékezete. Bpest 1910.
150. l.

o van, a következőképpen kell em-

vagy ha van, pontos évszámot,

emplom

ogy az illető mü mit ir az emlék-

minimálissá zsugorodik.

inden ingó és ingatlan müemléket,

akár, ha külföldre került is.

nos jellegü, rövid említést, mely

rgyról.

korábban is résztvett, s alkalm
ságéről és pontosságáról.

Kérem a Tekin
a Nagyméltóságu Vallás- és Köz
sát kieszközölni méltóztassék.

Budapest, 1935

korábban is résztvett, s alkalm
ségéről és pontosságáról.

Kérem a Tekin
a Nagyméltóságu Vallás- és Köz
sát kieszközölni méltóztassék.

Budapest, 1935

Melléklet a Vasárnapi Ujság 32-ik számához 1864.

azalatt a szinpadon folytathatják a készületeket. Az előcsarnokban Megyeri szobra mellé gázlángot vezettek, hogy itt is fényben álljon az, ki mig élt, az intézetnek fénye volt.

** *(A budai népszinház)* ideiglenes vezetésével *Szilágyi* Béla van megbizva, kinek rendezése mellett a tagok most osztalékra játszanak. Molnár ellen foly a törvényszéki kereset. Az intézet állandó vezetését, hir szerint a város veszi át, s pályázatot szándékozik reá hirdetni.

** *(Kéj-kirándulás.)* Esztergomból, az ottani kisdedóvoda javára augusztus 7-én, vagy is ma reggel, nagyszámu — legkevesebb 200 személyből álló — társaság gőzösön egy regényes kirándulást tesz, első Béla királyunk véletlen halálára emlékeztető *Dömös* kies helyiségébe. A jótékony czél iránti tekintetből a gőzhajózási társulat a hajót ingyen engedi át.

** *(Armányos csalás)* történt a napokban Egerben. Egy görömbölyi özvegy asszony levelet kapott, állitólag fiától, melyben irja, hogy Egerbe érkezik s onnan elbocsáttatást is kap, ha 130 ftot lefizet. A szegény asszony a pénzzel rögtön Egerbe utazott, hol azonban egy uracs fogadta, s szállására vitte az „Oroszlán“ vendéglőbe, hogy majd ott levelet ad neki s fia keresésére utasitandja. Az uracs, ki katonatisztnek adta ki magát, leült, irni kezdett, azután átvette a pénzt, mintha az illető levélbe tenné s a levelet lepecsételvén, azt az egri katonai parancsnoksághoz czimezte, ugy adta át az asszonynak, ki a vélt pénzeslevéllel el is ment; azonban rémülve vette észre, hogy abban egy betü sem volt irva, a 130 forint bankjegy helyett pedig szennyes papir darabokat tartalmazott. A vendéglőbe visszamenve már senkit sem talált az asszony s a csalónak még eddig sehogy sem juthattak nyomába.

** *(Véletlen meglepetés.)* Két ur, egy Kanizsától nem messze levő helység erdejében vadászgatván — gazdátlan legelésző lovak tüntek szemökbe. Nemsokára azonban egy szálas legény lépett elő, kihivó tekintettel mérve a vadászokat. Ekkor az egyik vadász lekapván válláról a puskát, czélozott a szegény legényre, mire az fokos fenyegetések közt távozott. E lovas betyárok — mint a „Z. S. K.“ irja — négyen voltak.

** *(Saját halálát kérő bünös.)* Az ujvidéki plébános öcscse nehány hóval ezelőtt egy belgrádi korcsmában bátyja gazdagságáról beszélt, s állitá, hogy annak aranyban, ezüstben temérdek pénze van. Ezt egy ott levő borbélylegény hallván, elhatározta, hogy a lelkészt meglopja. — A mult hó 25-én el is ment az épen távol levő lelkész lakára, s miután a zajt ütni akaró szakácsnét megfojtotta, egy böröndöt feltört s 160 ft. ezüsttel s 40 ft. bankjegygyel eltávozott. Pétervárádon és Karloviczon azonban föltünt az azelőtt szegény s most folyvást ezüsttel fizető s pazarul költő ember, melynek következménye hatósági nyomozás lőn, s a büntett kiderült. A bűnös, Renner Károly, rögtönbiróság elé állittatván, mindent bevallott, s miután előadta, hogy a „meggyilkolt nő árnya különben is folyvást üldözi,“ saját haláliteletét kérte. Midőn a bitóhoz kisérték, köszönetet mondott a törvényszéknek, mely után az ítéletet rajta végre is hajtották.

** *(A népbabona)* egy példáját emliti föl a „Szegedi Hiradó,“ mely az alsóbb osztály könnyenhivőségét nem a legdicséretesebb szinben tünteti föl. A történet egy régibb mesével nagyon öszhangzó, de ma is sok hivőre talál. A napokban Szegeden egy hosszan betegeskedő leány halt meg, kinek halálával a következő történetet hozzák kapcsolatba. Ezelőtt mintegy huszonkét évvel a leány atyja, egy szegedi szappanfőző valami idegen emberrel találkozott, ki őt különös szerződésre szólitotta föl. Azt mondá ugyanis, hogy kiragadja a szegénységből, ha neki átenged valamit, mi az ő házánál létezik, de a minek létezéséről mitsem tud. Az ember, azon reményben, hogy majd talán kimenekül szegénységéből, beleegyezett az alkuba. A szappanos alig ment haza, felesége azon hirrel fogadta, hogy várandósnak érzi magát. Az ember megdöbbent, mert eszébe jutott, hogy ez az, a minek létezéséről ő eddig nem tudott. Megijedt, hogy talán gyermekét adta el — természetesen az ördögnek. És ime, az ember gazdagodni kezdett annyira hogy maig már nagy vagyonosságra vergődött. Azonban amint az ember gazdagodott, a megszületett leány mindinkább betegedni kezdett, és minél jobban szaporodott a vagyon, a szegény leány annál roszabbul lett, mig végre meghalt. — A nép nagy számmal gyült össze temetésére, s azon balhiedelmét, hogy ez az ördög müve volt, misem képes megingatni.

** *(Kain és Ábel.)* Két testvér története nagy figyelmet gerjesztett nem rég a Bánságban. *Komlóson* pár hét előtt egy szegény asszony halt meg, kevés vagyont s két gyermeket hagyva maga után, kik közül az egyiket jámbor, a másikat romlott fiunak ismerték. Az utóbbi nem akarta engedni, hogy testvére anyja temetésére többet költsön, mint ő szerette volna, s mivel az mégis meg akarta adni anyjának a végtisztességet: épen midőn a koporsót az udvaron a nép és az egyházi szolga már körülállta, testvérének rohant, s késsel leszúrta. A véres tett után az anyjának ásott sirgödörbe menekült, de elfogták. A másik testvér sebe sulyos ugyan, de gyógyulását remélik.

** *(Egy költő emlékszobra.)* Párisban *Bérangernek*, az elhunyt nagy költőnek emléket állitanak, melynek kivitelére bizottmány alakult.

** *(Megőrült zeneszerző.)* A Faust-dalmű lángelméjü zeneszerzője, Gounod, a mult hóban Párisban megőrült.

** *(Sorshuzás elhalasztása.)* *Mezey* József világtalan festész tudatja a közönséggel, hogy 12 darab aranykeretü festményének kisorsolására az engedély csak jul. 1-jén érkezvén le, a kisorsolási százalék elengedésének kieszközlése végett a huzás határidejét september 21-re kellett halasztania.

— **(Adakozások.)** A Vasárnapi Ujság szerkesztőségéhez mult héten beküldetet:

Az alföldi szükölködök számára: Felső-Ausztriából, Ennsből, az ott szállásoló 5 számu Radetzki huszárezred számos tagjának gyüjtése 53 ft. 10 kr.

Az előbbi közlésekkel együtt a fentebbi czélra e lapokhoz beküldetett összesen **2775 ft. 8 kr.**, 250 frank, 65 db. cs. arany s egy 100 pftos erd. urb. kötelezvény.

Nemzeti szinház.

Hétfő, aug. 1. *„Ilka és a huszár-toborzó.“* Opera 3 felv. Zenéjét szerzé Doppler. Régi szereposztás. Szokott előadás. Szokatlan csekély közönség.

Kedd, aug. 2. *„A király házasodik.“* Vigj. 3 felv. Irta Tóth Kálmán.

Szerda, aug. 3. *„Borura derü.“* Vigj. 1 felv. Francziából ford. Feleki M. Ezt követte: *„Fortunio dala.“* Operette 1 felv. Offenbachtól.

Csütörtök, aug. 4. *„A fehérnő.“* Opera 3 felv. Zenéjét szerzé Boildieu.

Budai népszinház.

Jul. 29. *„Csizmadia mint kisértet.“* Népszinmű 3 felv. Szigetitől.

Jul. 30. *„A sevillai rózsa.“* Ballet 2 felv. és *„Tiz leány és egy férj sem.“* Operette 1 felv. Souppétől.

Jul. 31. *„Kérek két pengőt kölcsön.“* Vigj. 1 felv. Francziából ford. Egressi B. Ezt követé: *„A fecsegők.“* Operette 2 felv. Offenbachtól.

Aug. 1. *„Brididi öreg kora.“* Vigj. 1 felv. Ezt követte: *„A fecsegők.“* Operette 2 felv.

Aug. 2—4. *„Genovéva.“* Operette 4 felv. 8 képletben. Zenéjét szerzé Offenbach.

SAKKJÁTÉK.

241-dik számu feladv. — Gold Samutól (Kővágó-Örsön).

Sötét.

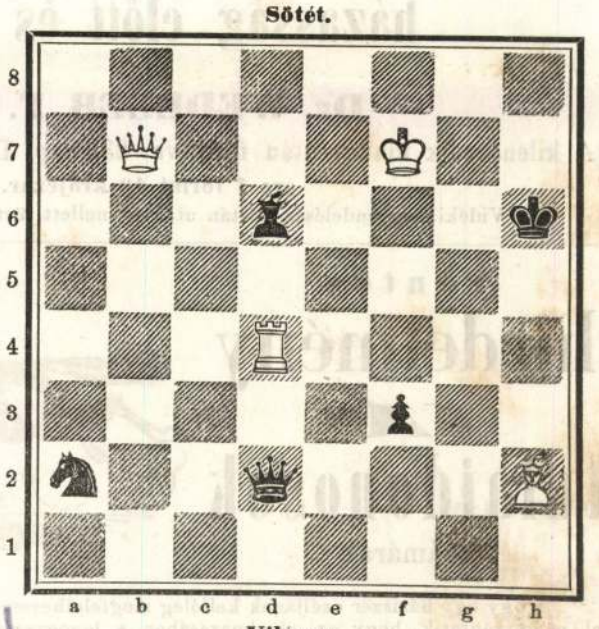

Világos.

Világos indul, s 3-ik lépésre matot mond.

A 236-dik számu feladvány megfejtése.

(Szalay Sándortól Körös-Ladányban.)

1. H d 2 — c 4 . . . . . H h 6 — f 7 (legjobb)
2. F d 1 — c 2 . . . . . tetszés szerint.
3. B—, v. V— † mat.

Helyesen fejtették meg. *Veszprémben*: Fülöp József. *B.-Ujvároson*: Kovács Lajos. — *Debreczenben*: Zagyva Imre. — *Nagy-Váradon*: Pál Rezső. — *Miskolczon*: Bizony Ákos. — *Pesten*: Cselkó György. — Vekerle László. — — Márki István — *Halason*: Nagy Ferencz. — *Verbőczön*: Nagy-Idai Ferencz. — (Az első lépések fölcserélése is czélhoz vezet.)

Szerkesztői mondanivaló.

7280. **G.-Kis-Salló.** Sz. P. Pár héttel ezelőtt izent válaszunkat kellene ismételnünk az ujra hozzánk intézett kérdésekre. Azonban hiszen azalatt már odaérkeztek az elmaradt számok, melyek megvitték a kivánt felvilágositást. Ismételjük, hogy a kérdéses czikk kiadása már nem sokáig haladhat. Csak a metszet elkészültét várjuk sokképen elfoglalt fametszőink kezéből.

7281. **Hanva.** Minden rendben van. A föltételek a régiek. Levélben bővebben.

7282. **Palota. B. S.** A kivánt számok közül hatot elküldöttünk; a második számmal nem szolgálhatunk, mert az végkép elfogyott.

7283. **Az élet** stb. Okos, prózai elmélkedés, de nem költészet.

7284. **Mozognak a fák, fú a szél** stb. stb. A terjedelmes gyüjteményben nem találhat egy jóravaló falatot, még az sem, a ki nem tartozik a legfinnyásabb emberek közé.

7285. **Dengeleg.** Cs. K, Mi, fájdalom, a V. U. régibb év folyamait csak egyetlen példányban birjuk, máskülönben szivesen szolgálnánk velök a jótékony czélra. Ama sok hiányzó számot, melyet ön emlit, nem is lehetne többé máskép megszerezni, mint magán uton, mire itt ott akad néha mód és alkalom. Lesz rá gondunk.

7286. **Homonna.** M. V. A nagybecsü közleményt köszönettel vettük.

HETI-NAPTÁR.

Hónapi- és hetinap.	Katholikus és Protestáns naptár.		Görög-orosz naptár.	Izraeliták naptára.	⊙ Nap			☾ Hold		
					hossza	kél	nyug	hossza	kél	nyug
	Augusztus		Julius (ó)	Ab Rosch	fok v.	ó. p.	ó. p.	fok v.	ó. p.	ó. p.
7	**Vasar.**	**B 12 B. Assz. el.**	**B 11** Kajtán	**26 D** 7 Hermol.	5	135 8	4 45	7 25	187 57	9 44	9 1
8	Hétfő	Czirjék vért.	Czyriak	27 Penteleim	6	136 5	4 46	7 24	199 56	10 46	9 28
9	Kedd	Román vért.	Emőd	28 Prochus	7 Eszter	137 3	4 47	7 22	212 5	11 49	9 57
10	Szerda	Lőrincz vért.	Lőrincz	29 Kallinie	8	138 0	4 49	7 20	224 28	* 52	10 31
11	Csötör.	Zsuzsánna szűz	Tibórcz	30 Szilas	**9 Böjt. tem**	138 58	4 51	7 18	237 13	1 55	11 12
12	Péntek	Klára szűz	Klára	31 Eudocimus	10 **(elég**	139 56	4 52	7 16	250 22	2 56	* *
13	Szomb.	Ipoly †	Vidorka	**1 Aug. B. A. e.**	**11 Sab. Neh.**	140 53	4 53	7 15	264 1	3 53	0 1

Hold változásai. ☽ Első negyed szombaton 10-én, 7 óra 13 perczkor este.

TARTALOM.

Orlai Soma (arczkép). — Fekete hollója. *Fejes István.* — Egy birodalom végóráiból (folyt.). — A jóslatokról (vége). *Majláth Béla.* — A „Tokaj-hegyaljai album“-ból (képpel). — A szádelői völgy (folyt, két képpel). — Az ember és az éghajlat befolyása *Beliczay Elek.* — A legnagyobb kötéltánczos. — A berlini magyar tanulói körből. *Szakács Mózes.* — Kalászok a régi görög irodalomból. *Barla Szabó József.* — Egyveleg. — **Tárház**: Irodalom és müvészet. — Egyház és iskola. — Ipar, gazdaság, kereskedés. — Közintézetek, egyletek. — Balesetek, elemi csapások. — Mi ujság? — Nemzeti szinház. — Budai népszinház. — Szerkesztői mondanivaló. — Sakkjáték. — Heti naptár.

Felelős szerkesztő **Pákh Albert.** (Lak. magyar-utcza 1. sz.)

HIRDETÉSEK.

Merey 20 ner

Épen most jelent meg **Nagel** és **Wischán** könyvkereskedésében Budán, a lánczhiddal szemben, Székesfehérvárott sas-utcza 28-ik szám alatt, valamint minden hazai könyvárusnál kapható:

AJÁNDÉK

715 (1—3)

jegyesek és uj házaspárok

számára, vagy:

A HÁZASÉLET TITKAI.

Tapasztalt tanácsadó mind a két nembeliek számára a

házasság előtt és után.

Irta

Dr. WEDELER F. W.

A kilenczedik kiadás után forditva. 238 lap. Diszes kemény kötésben **ára 1 forint 40 krajczár.**

Vidéki megrendelések postán utánvét mellett tüstént eszközöltetnek.

Fontos

hirdetmény

LÓ

tulajdonosok

számára!

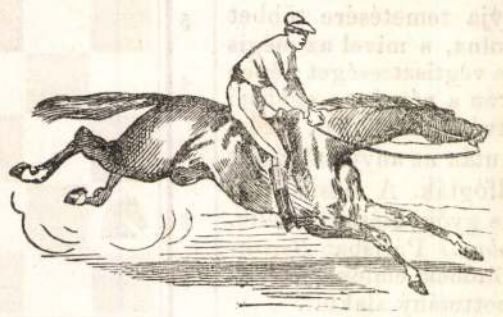

Hogy egy háziszer czéljának kellőleg megfelelhessen s megbecsülhetlennek tünjék fel, megkivántatik, hogy az, alkalmazásában a legegyszerübb, amellett hathatóságára nézve csalhatlan és olcsó legyen. Mint ilyent s rendeltetésének tökéletesen megfelelő háziszert, **Kwizda F. J.** korneuburgi gyógyszerész cs. kir. szab. **üditő-nedvét** (Restitutions-Fluid) ajánlunk lovak számára. Ebbeli állitásunk igazolására a következő sorokra támaszkodunk.

Örömömre szolgál, önt tisztelt ur egy ujabb eredményről, mely hirneves **üditő-nedve** alkalmazása által egy rokkant lovamon eléretett, ezennel tisztelettel értesiteni

Ezen állat, erős lovaglás okozta meghülés következtében oly veszedelmes gyuladásban szenvedvén, hogy mind a négy lábán megbénult ugyannyira, hogy csak a legnagyobb erőmegfeszitéssel lehetett az istállóból kivezetni. Én ezen lovat minden másodnap szalmával jól megdörzsöltettem, s ezen dörzsölés után a test fájós részeit langyos vizben felereszteti folyadékkal megmosatván, annak lábait a csülöktől kezdve ugyanezen folyadékba mártott vászonrongygyal beburkoltattam.

Az ezen műtét által beállott csorvaszlázat sikerült egy adag ön korneuburgi porával eltávolitani, mely nekem a legkielégitőbben sikerült is.

A betegség minden más egyéb szokásban levő költséges gyógyszerek mellőzésével tökéletesen eloszlatott. A ló most már szolgálatra képes, s ezen legegyszerübb eljárás egy istállóbeli szolga által vitetett véghez.

Midőn önnek, mint ezen **üditő-nedv** feltalálójának ezennel hálás köszönetemet nyilvánitanám, szabad legyen az összes lótulajdonosok érdekében azon ohajtást kifejeznem, miszerint mind **üditő-nedvének**, mind pedig **korneuburgi marhaporának** egy istállóban sem volna szabad hiányoznia. 699 (2—3)

Bécs, február 28-án 1864.

Tisztelettel

Perger A. F.,

a „Pferdefreund" szerkesztője.

Valódi minőségben kapható:

PESTEN : TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerész urnál, királyutcza 7. sz. a.

Továbbá:

B.-Gyarmaton : Omazta T., — **Debreczenben** : Bignio J., — **Eperjesen**: Zsembery J., — **Eszéken** : Deszáthy, — **Esztergomban** : Bierbrauer J. C., — **Gyöngyösön**. Kocziánovich J., — **Györött** : Ecker F., — **Isperen** : Flamm L., — **Kassán** : Novelli A. — **Kolozsvártt** : Wolf J., — **Komáromban** : Ziegler A. és fia, — **Lugoson** : Kronetter F., — **Miskolczon** : Spuller J.A., — **N.-Becskereken** : Haidegger, — **N.-Kanizsán**: Fesselhofer és Rosenfeld, — **Nagyváradon** : Jánky A., — **Pécsett** : Háy E., — **Pápán**: Bermüller J., — **Pozsonyban** : Schertz F. és Hackenberger testv., — **Rimaszombatban** : Hamaliár A., — **Szabadkán** : Sztojkovits D., — **Szegszárdon** : Hutter A., — **Szolnokon** : Scheftsik, — **Székesfehérvártt** : Kovács P., — **Trencsénben**: Weisz L., — **Tepliczen** : Weisz L., — **Varazsdon** : Halter F., — **Zágrábban** : Mihics Gr.

Egy palaczk ára 1 ft. 40 kr.

Két palaczknál kevesebb nem rendelhető meg, a pakolásért **30** kr. számittatik.

GRIMAULT és TÁRSA

gyógyszerészek

vastartalmu szörpje vörös chinahéjból

Párisban, 7, rue de la Feuillade.

Ezen legujabb s kellemesizü folyadék-gyógyszer, mely eddig szétbontás nélkül nem vala összevegyithető, két alkatrészt tartalmaz, u. m. a vasat, mint a vér elemét s a chinahéjat, mint az edzőszerek legkitünőbbjét. Ezen gyógyszer legnagyobb eredménynyel ott használtatik, hol az erők isméti helyreállitásáról, s a vér normalis állapotbani hozásáról van szó. Kellemdús fiatal leányok **halvány arczszine, gyomorfájdalmak, étvágyhiány, megrongált emésztés, vér-vizibetegség, vér-árvaság,** a **nők rendetlensége, leukorrhöe** stb., mindazon bajok, melyek ezen, Franciaországban egészséget fenntartónak elismert orvosszer által gyorsan meggyógyittatnak, vagy enyhittetnek. — Raktárak : Németország nevezetesb városai minden gyógyszertárában.

☞ **Magyarországra nézve a főraktár létezik Pesten : TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszerésznél a király-utczában 7-ik sz. a. 655 (6—24)

A LÁNCZHIDNAK ÁTELLENÉBEN

Sieburger György

PAPIR-SZŐNYEGEK

SZINEZETT ABLAK-FÜGGÖNYÖK

SPANYOL-FALAK,

KÁLYHA-ELLENZÉKEK

nagy és kicsinyben raktára.

709 (4—4)

Ezerszeresen megpróbált s czélszerüség tekintetéből a legjobbnak elismert

KÉMÉNY-FEDÉLZETEK,

melyek alkalmazásával a füst nyomtalanul eltünik.

Hordozható s vizzel légmentesen zárolt szoba-ürszékek,

darabja **5** fttól **15** ftig.

Készületek, melyek minden árnyékszékre alkalmazhatók, s a légvonalat és büzt tökéletesen eltávolitják, darabja **10** ft.

☞ A pakoláshoz megkivántató **ládákért** darabonkint **1** ft. számittatik.

MIKSITS KÁROLY, bádogos-mester.

RAKTÁRA : rózsa-téren 2-ik szám alatt Pesten. 722 (1—6)

Kolozsvártt

VICTORIA

czég alatt alakuló

tüzkármentő társulatnak

részvényeire

az aláirás Magyarországra nézve **Pesten, a kereskedelmi bank helyiségében** (Dorottya-utcza 2-ik szám), vagy pedig érintett vállalat **vezérügynöke UHL W. F.** urnál (uri-utcza 3-ik sz.) eszközöltethetik.

Ezen aláirás folyó évi *augusztus végével* bezáratik.

Egészben 1000 darab részvény fog kibocsáttatni, **ezen mennyiségnek fele azonban már aláiratott.**

Egy-egy darab névszerinti 1000 ftról szóló részvényre csak 300 ft., és pedig 30 ft. a részvény aláirásakor, a többi kisebb havi részletekben leszen fizetendő, — az egész 300 ftnak befizetésére szabott idő, a 13 hónapot meghaladja.

A részletfizetések határnapjai — a hó és nap kitételével — annak idejében a lapok utján fognak közzététetni.

☞ **Részletesb értesités UHL W. F. urnál nyerhető.**

Az alapitó bizottmány részéről:

Elnök : Báró Jósika Lajos.

711 (3—3)

Wigand György könyvárusnál Lipcsében jelent meg, s Magyarhonban minden hiteles könyvárusnál kapható:

JÉZUS ÉLETE.

Irta

Renan Ernő.

Kis 8-rét. (399 lap.)

Boritékba fűzve ára 1 forint 50 krajczár ausztr. érték.

Mezei (Mercy)

Ltab I, 120

II, 63, 68

III, 30, 60, 61

IV, 134

Csontfésű, római X. 148.

Merei Tovicf

Marastoni Tarabnál
tanult, 1850 be
Napolyi ej c. fest-
nenjét ki állitotta.
Ezt az első szereplése-
kent tüntetti fel az
alábbi forrás

Hölgyfutár. 1850.
II. 223 l.

Mezei József

Művészet 1912 245

Felirat ezüstserlegen V. 9.

— ezüsttányéron V. 9, 10.

— ezüstkelyhen V. 9.

— paténán V. 11.

ŐFI

Összes Versek 1847-i, első kiadásához mellékeltek. A harmadik, legsikerültebb kompozíció az 1848 nyarán önálló lapként megjelent litográfia, amelynek beállítása és a ruházat hangsúlyozott részletei a forradalmár habitusát igyekeznek megragadni, persze a mester tehetségének határain belül.

A forradalom rövidéletű élclapjának, a francia mintákat követő Charivari-nak illusztrációi között egy szerkesztőségi ülést ábrázoló karikatúrán találkozunk Petőfi alakjával. Szerelmey Miklós, a kiváló kőrajzoló és a forradalom honvédtisztje a művésze. Bár az ábrázolt eseményt eddig nem sikerült meghatározni, résztvevői — balról jobb felé haladva — minden valószínűség szerint a következők: Nyáry Pál, Petrichevich Horváth Lázár, Táncsics Mihály, Pálfi Albert és Petőfi Sándor.

Az egyetlen portré, amelyről biztosan tudjuk, hogy Petőfi rendelte meg, a daguerrotipia. Az első magyar írófényképet a költő menyaszonya, Szendrey Júlia kapta 1847-ben. Az ezüstlemezre készült ősfénykép hosszú lappangás után 1949-ben került ismét elő, majd néhány év múlva Escher Károly vállalkozott restaurálására. Technikai adottságai következtében a fénykép a valóságot, tehát az ember külső megjelenését is minden művészi alkotásnál pontosabban örökíti meg. Ez a körülmény emeli a daguerrotipiát a Petőfi-ikonográfia legfontosabb darabjává. Persze, a szinek tekintetében a festmények tanúbizonyságát sem szabad figyelmen kívül hagynunk.

Néhány szerény festmény és műkedvelő kézre való rajz, a korabeli közönség kíváncsiságának kielégítésére sokszorosított metszetek és egy elhalványodott daguerrotipia — ez minden, ami Petőfi Sándor alakját az utókor számára hitelesen megőrizte. Mégis felbecsülhetetlen értékű nemzeti ereklyéink ezek a képek, mert akit elénk állítanak, irodalmunk legkimagaslóbb alakjai közé tartozik, s a kor, amelyet idéznek, történelmünk egyik legdicsőbb fejezete.

RÓZSA GYÖRGY

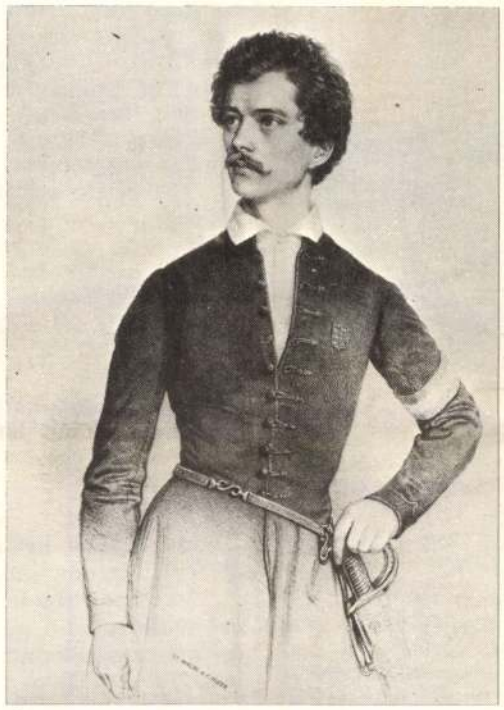

6.

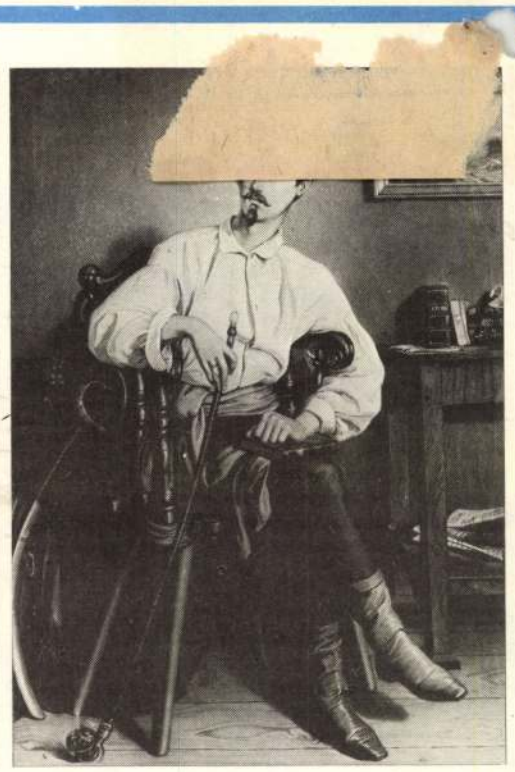

7.

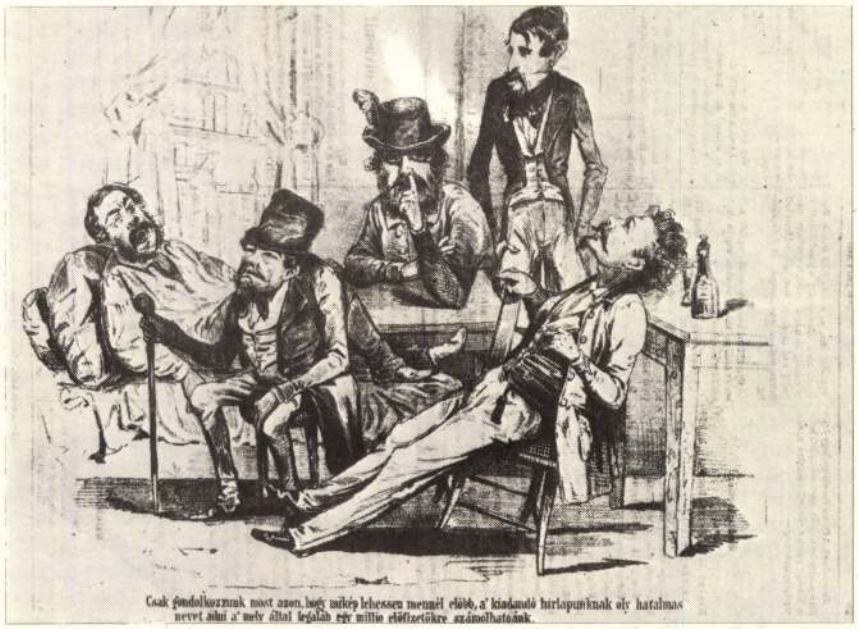

8.

9.

10.

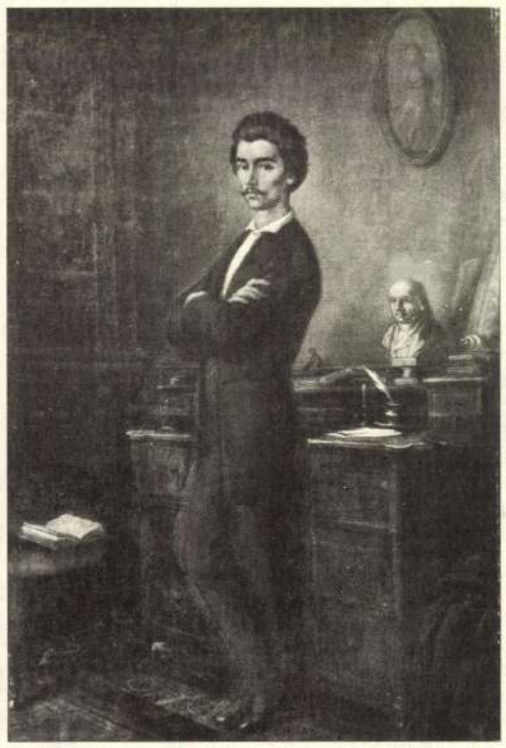

6. Barabás litográfiája, 1848

7. Orlay Petrich Soma olajfestménye (Nemzeti Múzeum)

8. Szerelmey Miklós karikatúrája, 1948

9. A daguerrotípia, 1847. (Petőfi Múzeum)

10. Orlay Petrich Soma olajfestménye. (Magyar Tudományos Akadémia)

Illyés Gyula:

Különc

Néhány évvel ezelőtt Németh László drámájának, *Az áruló*nak színházi bemutatásakor, komoly vita kerekedett arról, vajon Görgey valóban áruló volt-e, vagy csak forradalmi romantikával színezett történelemszemléletünk festette alakját a szabadságharcot eláruló gonosztevővé.

A kritikai elemzésekben is túlzott hangsúlyt kapott Görgey történelmi értékelésének kérdése (épp Illyés Gyula *Fáklyaláng* című drámájának Görgey-képével szembeállítva), de nem Németh László drámájának hőséről, hanem a magyar történelemben ténylegesen szerepet játszó Görgey Artúr tetteiről s tetteinek értékéről folyt a vita. Legalábbis a felszínen. Németh László azonban nyilvánvalóan nem történelmi igazságszolgáltatásnak szánta drámáját, sokkal inkább egy magatartás drámájának, melynek valósága vagy valótlansága csak a dráma keletkezése korának értéséből kihámozható, a teremtett hős belső, ellentmondásos világának értéséből kikövetkeztethető.

Illyés Gyula drámája, a Veszprémi Petőfi Színházban most színrekerült *Különc* sem történelmi igazságszolgáltatás. Főhőse nem az igazi Teleki László, a negyvennyolcas forradalom államférfia, Kossuth nyugat-európai diplomatája s bár Illyés Gyula a szövegben néha szó szerint idéz történelmi dokumentumokat, Teleki Lászlótól s barátaitól származó levélrészleteket, mégis, a műben sokkal inkább egy időszerű magatartás drámáját, mintsem történelmi élőképet vagy allegóriát szemlélhetünk.

Illyés Gyula természetesen jól ismeri a valóságos Teleki László életét, alakját, tetteit, gondolatgazdag esszét is írt róla, drámai torzóját a *Kegyencet* pedig ihletetten alkotta újjá, megteremtve az elmúlt évtizedek egyik legjelentősebb drámai művét.

Ám a drámaíró Illyés Gyula pontosan tudta: Teleki László valóságos sorsa és alakja, a korabeli Magyarország valóságos történelmi állapotai csupán ihlető háttere lehet az új drámának, amely mai gondjainkról kell hogy szóljon. Mert a valóságos Teleki László sorsa és élete, a múlt századi magyar történelem csak éltető környezete, művészi formája, megjelenítő eszköze egy rólunk s nekünk szóló drámának.

A *különc* szó a magyar nyelvben nem csupán azt jelenti, hogy valaki több társainál, de azt is — kevesebb. Vagyis különbözik a többiektől, a mindennapi emberektől, de különbözőségében nem csak rosszabb, vagy csak jobb mint a többiek. Különbözik tőlük, mert többet is, meg kevesebbet is ért a valóság ellentmondásaiból, de épp mert kevesebbet és többet is lát, egy adott történelmi pillanatban lehet egyértelműen cselekvőképesebb a többieknél, míg ha elszalasztja ezt a cselekvésre érett történelmi pillanatot, menthetetlenül kívülreked a haszonnal s az emberek boldogulásáért munkálkodók körén. Ekkor válik igazán különc alakká, már nem csak őt nem értik meg az emberek, de ő sem érti meg az embereket.

Illyés Gyula drámája *lehetőségében* egy magatartás drámája, ám nem a különc ember drámája, hanem a *különc-emberré válás* tragédiája. A mű hőse, Teleki László romantikus hős. Arisztokrata, aki lemond arisztokrata előjogairól, republikánus lesz, a forradalom bajnoka, lenézi és megveti a felkent királyokat, ám magánbeszélgetés közben — hiúságának is hízelegve — vallja meg, hogy még a forradalom előtt módjában állt Lajos Fülöppel, vagyis egy igazi királlyal ebédelnie és beszélgetnie. Ősi és kiváltságos előjogokról lemondani egy remélt forradalmi változásért, üldöztetést vállalni a bukott forradalom eszméiért csak az az ember képes, aki mindenről lemondott a forradalom győzelmében reménykedve s épp ezért a forradalom bukása után nincs is más választása, mint dühödten védelmezni illúzióit.

A dráma hőse egy illúzióktól táplált kor fia, rajongó republikánus, akinek minden tettét a rajongó elszántság fűti. Különc már ekkor is, de különcségei külsőségekben jelentkeznek: párbajhős, feltűnésig becsületes, túlzásig szókimondó. Forradalomért rajongó illuzionizmusa még nem tűnik különcségnek, hisz egy ország osztozik vele e rajongó illúziókban. Ám a negyvennyolcas forradalom és szabadságharc bukása után a történelem már nem nyújt valódi cselekvésre lehetőséget az illúzióktól fűtött rajongók számára s Teleki mindinkább elszigetelődik. Lázas szavai egyre hatástalanabbul és nyomtalanul szállnak el, már barátai és hűségesen mellette álló szerelme is úgy érzi: időszerűtlenné vált e forradalmi pátosszal teli szárnyalás, alapok nélküli e lelkesedés. Ekkor már Teleki külsőséges különcségei eltörpülnek igazi különcségei mellett: akkor szónokol a forradalomról, amikor szikrányi lehetőség sincs forradalomra; negyvenezer támadásra kész katonáról beszél, akik csak a jelre várnak, hogy átlépjék a határt, holott az olaszoknak eszük ágában sincs a magyarokon segíteni. S így aztán Teleki illúziókkal telített szemlélete számára idegen mindazoknak az embereknek gondolkodása s gondjaik is, akik nem forradalmárkodó-különcök, akik tehát csak emberek egy forradalomra nem érett korszakban s akik tudják, hogy a nehéz időkben is élni kell. Becsülettel és tisztességgel, ahogy lehet.

Teleki így jut el odáig, hogy már nem csak őt nézik különcnek az emberek, de ő is különcnek látja az embereket. Ezért válik tragikus hőssé: nem veszi észre, hogy őszintén hitt rajongása időszerűtlenné lett s nem segíti már az emberek boldogulását, életbenmaradását. Lázas forradalmisága különc pózzá torzul a megváltozott, új történeti helyzetben s ezt nem akarja felismerni; ez tragikus vétsége, mely hőssé avatja, de elbukását is sietteti.

Illyés Gyula drámájának hőse azonban nem egyértelműen tragikus hős, mert vétsége sem egyértelmű. S ennek legfőbb oka, hogy az író túlságosan rokonszenvezik hősével, forradalmi illúziókkal telített rajongását nem látja egyértelműen időszerűtlennek: sajnálja hősét s ezzel épp tragikumától fosztja meg Telekit. Nem tragikus különcségét hangsúlyozza, inkább a külsőségeiben különc Telekit mutatja be s a dákai kastélyban, amikor Tarczy Lajos honvédőrnagyi egyenruhában színre lép, az író érzelmileg már egyértelműen a főhős mellé áll, hőse igazát igaznak vallja maga is — Telekivel együtt hisz a forradalmi illúziók jogosságában, a közeli forradalomban, mint valóságos történelmi lehetőségben. Telekinek — Illyés Gyula beállításában — túlzottan igaza van a lényeget illetően, ellenfelei túlzottan kisszerűek s így elítélhetjük őt magatartásbeli különcségeiért, de nem ítélhetjük meg tragikus vétségéért.

Az emelkedett szellemű dráma így nem lesz igazi tragédia: az író Teleki politikai illúzióit nem ítéli egyértelműen túlhaladottnak, korszerűtlennek, s így nem képes Teleki igazi katarzisát sem ábrázolni. Az olvasót-nézőt beavatja főhőse illuzórikus rajongásába s meghasonlottságába, de nem szabadít meg e félelmet keltő, mert korszerűtlen illúzióktól: végérvényesen foglyai maradunk a Teleki sorsa által megidézett félelemnek s ez a drámának nem tragikus, de romantikusan melodramatikus befejezését eredményezi.

A dráma első három képében *Pethes György* rendező realista történeti drámát állított színpadra, amelyben a főhős alakja egy lehetséges tragédia hőseként jelenik meg. *Latinovits Zoltán* tragikus hősnek mutatja Teleki Lászlót, kisszerű különcségekbe menekülőnek, akinek távolról sincs olyan egyértelműen igaza, mint az az írott szövegből következne. Látjuk, Teleki miként válik különc emberré, időszerűtlen emberré, akiben a szerepelni és naggyá-lenni-akarás ellentmondásba kerül elveivel, akit a mindennapi életbeni különcködései s időszerűtlenné lett ifjúkori eszméihez való erőszakos-kétségbeesett ragaszkodása morális csapdahelyzetbe sodor. Latinovits egy-egy finom gesztussal azt is érzékelteti, hogy Teleki gyakorta maga sem hiszi, amit mond, de helyzetének foglya s nincs bátorsága a vállalt-vallott szerep béklyóit széttörni. S az öngyilkosság pillanatában megrendítően s pontosan érzékelteti egy életpálya tragikus megtörését: párbajhős múltjának elegáns kalandorságával tiszteleg a pisztollyal önmagának, de az eldördülő pisztoly most valóban életét oltja ki.

A rendező megérezve, hogy Illyés drámája inkább melodramatikus mintsem tragikus végkifejletű, a negyedik képben az addig realista játékstílust önmaga ellentétébe fordítja s Teleki nem a józan és kiábrándító valósággal kényszerül szembenézni a rendőrfőnök Karlovitz személyében, csupán önmagát-kísértő álmaival. Ez a tompán-zöldben világított álomjelenet így is hatásos, *Tánczos Tibor* finoman cinikus bürokrata álomördöge is kitűnő, de mindez végképp megfosztja Telekit a tragikus nagyságtól: nem a *valóság*, a rendőrfőnök cinikus hozzápártolása döbbenti rá tévedésére, tragikus vétségére, csupán álomképeitől megriadva menekül a halálba. Így e rendezői megoldás még inkább hangsúlyozza a dráma melodramatikus befejezését.

Majczen Mária keményen birkózik Orczy Istvánné nagy szerepével, lírai jeleneteiben s egy-egy elfojtott hangjában sikerül szép és hiteles pillanatokat teremtenie. *Dobák Lajos* hol Ferenc József nagyságát, hol törpeségét hangsúlyozza, de a nagyságos törpét nem sikerült életre keltenie. *Joós László* hitteltelí okos politikust formál, de Tisza Kálmán épp Telekivel szemben, a már hitnélküli okos politikust képviselte. Találóan pontos atmoszféraidéző *Bakos József* díszletében, a realista díszletelemek mögött a játéktér fölött árnyékként lebegő, osztrák birodalmi sas.

SZIGETHY GÁBOR

Beszélgetésünk nemcsak barátságos, hanem komolyan őszinte és érdekes is volt.

Mindenekelőtt bocsásson meg, hogy elkésve felelek. Közben Moszkvában jártam és csak most tértem vissza. Köszönöm magyar írókollégáim nevében is azt az — elvben — baráti érzést és azt az őszinte jószándékot jövendő kulturális kapcsolataink irányában, mely levelében megnyilatkozik — elvben. Különösen köszönöm és köszönjük megbecsülő és megtisztelő szavait, melyekben megállapítja, hogy a két kultúrmillieu élénk érintkezése számára megvannak Csehszlovákiában a megfelelő feltételek, mert — úgymond — *„A magyar irodalom demokratikus és demokratizáló törekvését s egyben világos becsvágyát, hogy európai és világirodalommá legyen, csodálattal szemléljük és megtiszteltetésnek, valamint szerencsénknek fogjuk tekinteni, ha majd ezen törekvések képviselőivel leülhetünk kölcsönös megbeszélésekre . . .”*

Ezen a hangon beszélt Ön velem júniusban Pozsonyban szép könyvei és szép képei között, és én már akkor is csodálkozva kérdeztem, hogy nem lát-e érthetetlen ellentmondást abban, hogy „csodálattal szemlélik” egy nép irodalmát, melynek csehszlovák területén lakó fiait minden emberi joguktól megfosztanak?

Nem akarom most firtatni, hogy ezek a legszebb reménnyel biztató szép elvi kijelentések hogyan váljanak ma valóságos praxissá? Nem akarom újra felvetni ezt a keserves politikai kérdést. Most már nélkülünk fog eldőlni Párizsban. Nem a miniszterrel beszélek most. De Novomenskýnek, a kitűnő költőnek szemére vetem, hogy levelében saját céhének jelentőségét és méltóságát kisebbíti, mert alábecsüli az író történelmi szerepét. Nem az író „szerepléséről” beszélek, hanem az irodalomnak a történelem menetét befolyásoló funkciójáról. Azt írja Ön, hogy mi, két szomszéd nép írói még nem vehetjük fel az eleven kulturális kapcsolatokat, mert a politikai helyzet még nem alkalmas rá. De hát kicsoda és micsoda fogja valóban alkalmassá tenni? Az írók majd csak akkor szólaljanak meg, ha már minden „el van intézve?” Engedje meg, kedves Novomeský elvtárs, hogy közös tanítómesterünkre, Marxra emlékeztessem. Az irodalomban, ugye a valóság lesz tudatossá. De az öntudat dialektikusan visszahat a valóságra és azt befolyásolja, alakítja. Írói méltóságunkról mondunk le, ha opportunusan várni akarunk a befejezett tényekre. És nemcsak írói méltóságunkról mondunk le, Novomeský elvtársam, kollégám. Ha írásainkban nyilatkozik meg a társadalom öntudata, akkor mi vagyunk a történelem lelkiismerete. Ha meg nem szólaltunk a cselekvés előtt, a cselekvés közben, hanem csak azután fogunk gyónni és siránkozni — senki sem fog többé komolyan venni bennünket. Ez pedig nemcsak magyar magunkért fáj nekem, hanem éppenúgy a szlovák és cseh kollégáimért is. Ön tudja, Laco Novomeský, hogy milyen igazi rokonszenv fűz engem a szlovákokhoz, csehekhez, akiknek körében gyerekkorom nagy részét töltöttem.

Ezt a levelet csak a magam nevében írtam, de levelét át fogom adni a Magyar Írók Szövetsége elnöki tanácsának. Az én bizalmam Önben és irodalmunk eljövendő testvéri viszonyában mégis rendíthetetlen. Mert ez a demokratikus fejlődés útja.

Fogadja legszívélyesebb üdvözleteimet és adja át szlovák és cseh kollégáimnak is.

MIHA KVLIVIDZE:

Egy grúz költő jegyzetei Moszkvában

Miha Kvlividze 1925-ben született Tbilisziben. Jelenleg Moszkvában él és ismert költő, akinek verseit Nyikoláj Zabolockij, Bella Ahmadullina, Borisz Szluckij, David Szamojlov és Alekszandr Mezsirov fordították, illetve fordítják. Kvlividze a művészettörténeti tudományok kandidátusa és kitűnő műfordító: grúzul tolmácsolta a lengyel költők antológiáját, illetve Katona József Bánk bánját. Többször járt hazánkban, verseit Benjámin László és Rab Zsuzsa szólaltatták meg magyarul.

1 A sors akaratából nem ott élek, ahol születtem, ahol anyanyelvemen beszélnek. Grúz költő vagyok és Moszkvában lakom. Ezért különösen gyakran gondolok arra, hogy az író számára — anyanyelve a legtágasabb és a legkedvesebb haza. Ebben a hazában nincsenek fellegeket ostromló ormok, nincsenek völgyek sem; szavak léteznek csupán, melyek kifejezik érzéseinket, s amelyekhez múlhatatlan érzelmek fűződnek. Olyan érzelmek, melyeket semmilyen más nyelv[illegible]tlen szava sem képes kicsiholni belőlem.

Nehéz ebben a közegben élnem, dolgoznom? Hiszen állandóan fenyeget az a veszély, hogy munkaeszközömmel, nemzetemmel fenntartandó, életfontosságú folyamatos kapcsolatot veszítem el. Mégsem nehéz, mégsem megpróbáltatás Moszkvában élnem. Sőt szeretném hangsúlyozni a jelenségek pozitív oldalait: nem a veszélyt, hanem a nyereségemet. Én mindig anyanyelvemen gondolkozom, az anyanyelv szavai határozzák meg kapcsolatomat a világgal. Olyan dilemma sem létezett soha számomra, hogy milyen nyelven írjak, azaz — fontosnak érzem a pontos kifejezés alkalmazását — alkossak? (Mert írni oroszul is tudok: rendszeresen megjelennek oroszul írott tanulmányaim, ismeretterjesztő könyveim . . .) Az alkotás folyamata elszakíthatatlan volt és az is marad az anyanyelvtől. Ezért nem vagyok híve azoknak az íróknak, akik idegenben megtelepedvén, az elsajátított, a tökéletesen megtanult második nyelven alkotnak. Lehetséges, hogy mítikusan hangzik ez a hasonlat: az anyanyelv ízei számomra olyanok, mint az anyatejé. A gyermeket lehet mesterségesen is táplálni, felnövekszik és erős, egészséges lesz, de minden egészséges ember ragaszkodik a természet törvényeihez.

Gyakran az az érzésem írás közben, mintha csatamezőn tartózkodnék: két nyelv ütközik meg bennem. A csaknem teljesen megtanult orosz és a grúz. Információim többségét oroszul szerzem meg. A való világról éppenúgy, mint az irodalomról, hazám, a szovjet haza és a világ kultúrájának új eredményeiről. Ezt a tudást is transzponálnom kell magamban: grúz kultúrám sűrűsödik így. Aztán meg az idegen szavak a hazaiak új lehetőségeit csiholják ki. A nyelv közötti feszültség olyan villamos izzást teremt agyamban, melytől — úgy érzem — feszesebbé, kritikusabbá lesz művészetem.

Távolabbról, józanabbul látom önmagunkat. Szüntelenül mérem nemzetem tulajdonságait ahhoz a közeghez, amelyben élek, s amelyet ugyancsak hazámnak tekintek.

2 A grúz irodalomban hagyománya van már annak az írói-költői életnek, mely az idegenből is, ezer kilométerek távolából is az otthonhoz kötődik.

Nemrégi könyvet írtam (oroszul) David Guramisviliről, erről a rettenetesen tragikus sorsú és izgalmas egyéniségű költőről. 87 évig élt, élete átfogta az egész XVIII. századot. 18 esztendős korában a dagesztániak fogságába esett, majd megszökött és Moszkvába került. Itt élt ekkortájt Vahtang királyunk is, mert Grúzia (Szhakarthvelosz — ahogyan mi mondjuk) perzsa és török iga alatt nyögött. Az orosz cárok többször ígértek segítséget Vantangnak és a moszkvai grúz emigránsoknak, de végül nem tettek semmit. Ekkor a grúz menekültek beléptek az orosz hadseregbe, s így tett Guramisvili is. Katonaként bejárta Európát, s obsitosként Ukrajna földjén halt meg, anélkül, hogy szülőföldjét viszontláthatta volna.

Miért érdekelt engem ez a sors? Mindenekelőtt azért, mert ez a költő noha sohasem élt anyanyelvi környezetben, mégis csodálatosan tisztán őrizte meg nyelvét, s egyike mindmáig a leggazdagabb szókincsű költőinknek. Azt is fontos tanulságként jegyeztem meg, hogy Guramisvili nyitott szemmel és érzékeny füllel járt a világban. Sok nyelven megtanult, mindenütt szomjasan hallgatta a népdalokat és ezeknek a ritmusvilága felszívódott költészetébe.

Ez a folyamat a XVIII. századtól kezdve állandó gyakorlattá lett irodalmunkban. Legnagyobbjaink, Ilia Csavcsavadze és Akaki Ceretesvili rendszeres kapcsolatot tartottak a forradalmi orosz értelmiséggel, fordították Puskint és Lermontovot, illetve tanultak tőlük.

A hatás természetesen kölcsönösen kimutatható. Puskin és Lermontov felhasználták a kaukázusi folklórt, a szovjet korszakban pedig olyan nagyszerű orosz költők, mint Nyikoláj Zabolockij, Nyikoláj Tyihonov, vagy Borisz Paszternák ugyancsak sokmindent hasznosítottak önnön munkásságukban a grúz poézisból, melynek rendszeres tolmácsai lettek.

3 A költészetről szólok: a magaméról, a nemzeteméről. Mi ennek a helye a szovjet irodalmak nagy és baráti családjában? Minél eredetibb ebben a közösségben egy nemzet költészete — annál érdekesebb és értékesebb. Az utánzás, egymás utánérzése nem feladatunk, s ha előfordulnak ilyen jelenségek — azok senkinek sem használnak.

A forradalomhoz minden szovjet nép más-más történelmi örökséggel érkezett. Mai valóságunk azonos arcát, szociális fejlődésünk egyező irányát természetesen színezi ez a tradíció. Kivált így alakul az irodalomban: nem tagadhatjuk meg sajátosságainkat.

A mi gyönyörű és néha rettenetes korunkban lehetetlen izolációban élni. Nemcsak az egyén képtelen erre, nem létezhet egyetlen nép sem elszigetelten. Ezért az internacionalizmus — az általános emberség, a kölcsönös megértés törvényévé fejlődött.

1021 1972 MAR.

PET

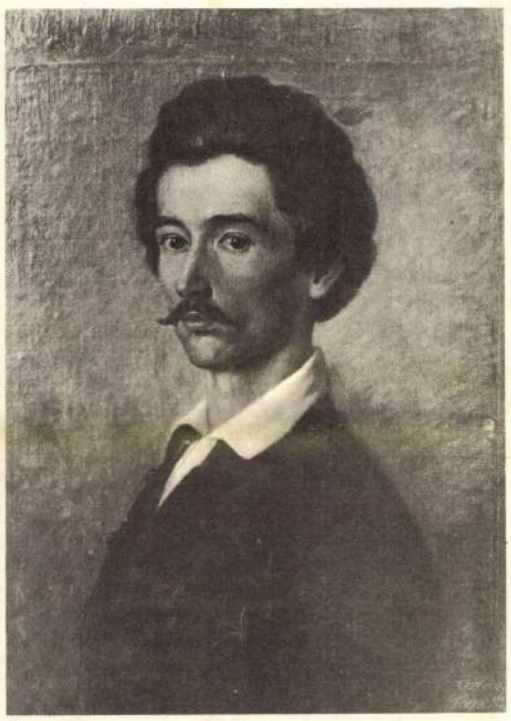

1.

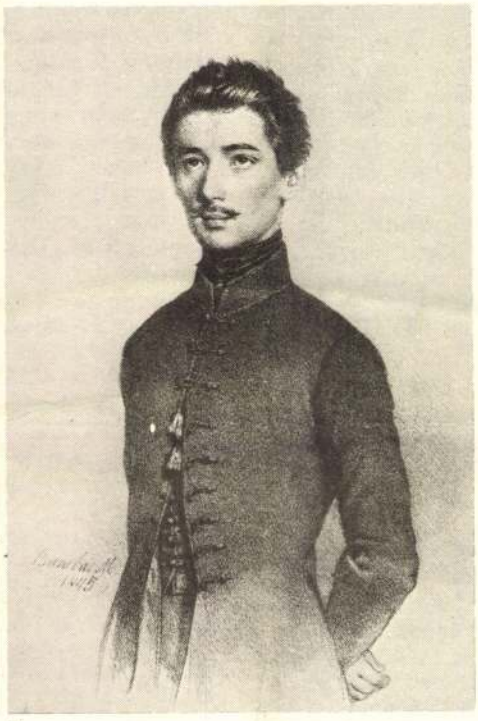

2.

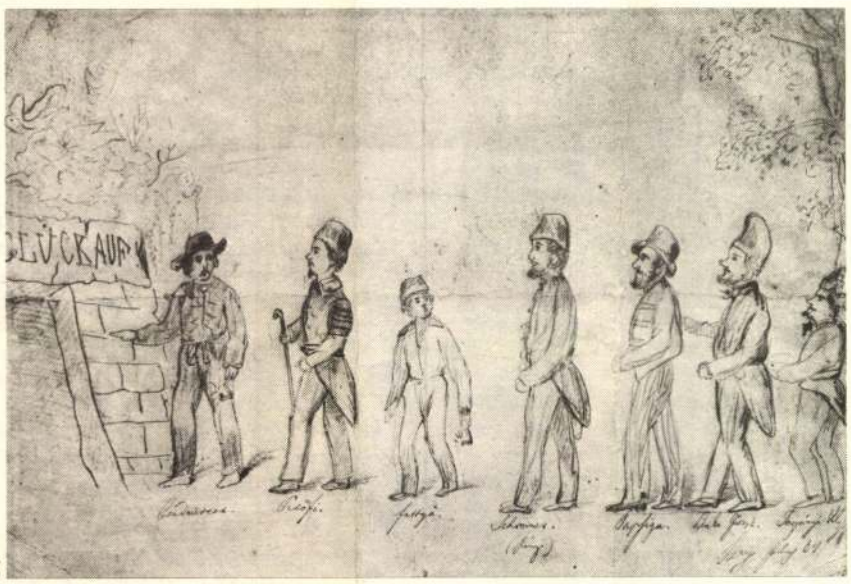

3.

4.

5.

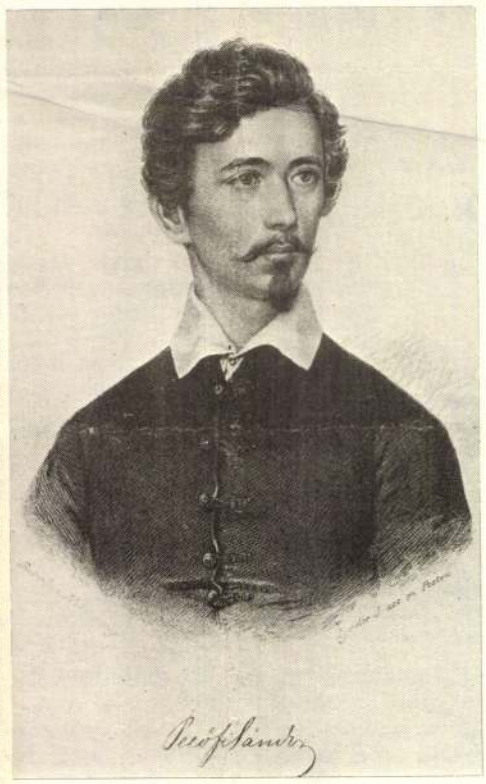

A költő születésének közeledő 150 éves évfordulója alkalmából bemutatjuk azokat a ránkmaradt képmásait, amelyek rövid életében természet után készültek róla és amelyeket a modern tudományos kritika hiteles dokumentumokként tart nyílván. Írott adatok mellett és azokat kiegészítve e képek arra a kérdésre adnak választ, hogy milyennek látták a kortársak Petőfi Sándort. A halála után keletkezett nagyszámú ábrázolással szemben az egykorú képek feltétlenül mentesek az utólagos belemagyarázástól.

Képeinek egyik része hivatásos vagy műkedvelő festő-barátaitól származik, akik saját kezdeményezésükből vállalkoztak arcvonásainak megörökítésére. Mezey József 1846-ban szerény eszközökkel megoldott, de mégis közvetlen és őszinte hatású, kisméretű olajfestményt, Törökfalvi Pap Zsigmond pedig 1847-ben ceruzarajzot készített róla nagybányai bányalátogatása emlékére. Utóbbi lap hátlapján néhány vázlatot találunk Petőfi profilképével. A történeti festő Orlay Petrich Soma, Petőfi távoli rokona, három kompozíciót festett a költőről, mindegyiket több példányban. Az 1848-as évszámmal jelzett mellkép közülük a legsikerültebb. Rendkívül közel áll ehhez a Petőfit íróasztala mellett ábrázoló egészalakos változat, amely feltehetően szintén még a költő életében készült. A harmadik festményen Petőfi parasztszéken ülve jelenik meg előttünk. A kompozíció mesterkélt beállítása arra mutat, hogy ezt a képet a művész már az ábrázolt halála után, emlékezetből fejezte be.

A Petőfi-képek másik csoportja a gyorsan növekvő népszerűségű költő, majd a politikai életbe egyre aktívabban beavatkozó forradalmár alakját kívánta szélesebb körben ismertetni. A magyar biedermeier népszerű arcképfestője, Barabás Miklós háromszor választotta modelljéül Petőfit szerkesztője, illetve kiadója megrendelésére, akik a képek elkészíttetésével és sokszorosíttatásával járó kiadásokat saját üzleti érdekükből szívesen vállalták. Az első litográfia 1845-ben jelent meg a Pesti Divatlapban. Barabás mester 1846-ban keletkezett tusrajzáról Tyroler József, a forradalmi szerepléséért börtönbüntetést szenvedett grafikus készített rézmetszetet, amelyet az

1. Orlay Petrich Soma olajfestménye, 1848. (Nemzeti Múzeum)

2. Barabás litográfiája, 1845

3. Pap Zsigmond ceruzarajza, 1847. (Petőfi Múzeum)

4. Mezey József olajfestménye, 1846 (Nemzeti Múzeum)

5. Tyroler József rézmetszete Barabás nyomán, 1847

Mezey Lajos, festő

Divatcsarnok, 1861.51.sz. boriték

Nagyváradi séták

Mezey Lajos fotó

Pesti Hirlap. 1880. aug. 1. 6.

Mezey Lajos fotó és rajztanár....

Festészet, alkalmazott táblakép

Magdolna, Mezey Lajos

Divatcsarnok, 1861. 51. sz. boriték

Nagyváradi séták

Mezey Lajos

Festő 1848

l.

Erik Deri. 1939-40.

48. l.

18

Mezey Lajos

festő

5 képe

l.

Irul

Mezei Lajos

nagyváradi festő

Nagyvárad és
más vyšájok is

(1880-) julius 30-án

Rómer Flóris hagy. XIV. cs.

Lechner Jenő dr.

Mezey Lajos

festő 1820 – 1880.

Irod

Kricka II: 248. l.

Vastöredék, népvándorláskori III. (105, 106, 107

109, 110,

Merey

M. 3. *Lajos*, festő, * Nagyvárad 1820, † u. o. 1880 júl. 29. Bécsben és Münchenben végzett tanulmányok után szülővárosában mint rajztanár, képmás- és oltárképfestő működött, szerény viszonyok közt. Jelentőséget az ad neki, hogy 1862. első rajzmestere volt Szinyei Merse Pálnak.

Lex. Gy. II. 115-l

ünteteit angyal ~~[illegible]~~ kissé balra néz,
~~[illegible]~~ ját összefonva tartja, haja vállaira om-
nagas.

ü, magassága 44.5 c/m.

~~[illegible]~~

o kr. = 179 Kª 20 f

7.

92.

Mezey Lajos

1820 - 1880

Ltáb IV. 157

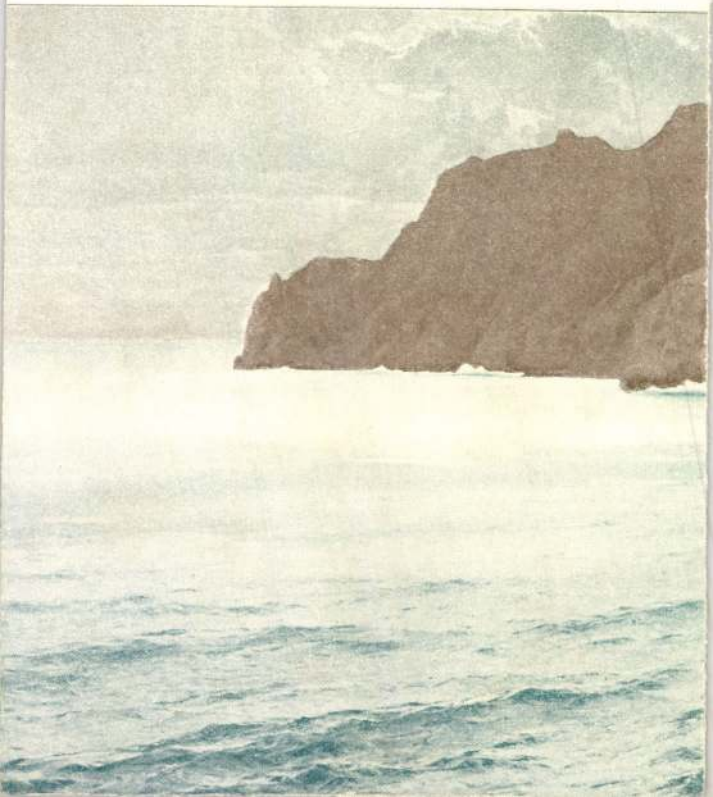

Mezey Lajos

EGYKORI KÉZIRATOS KÖNYVEK ábráinak aprólékosan kidolgozott modorában *„festette Peter Sigmund Patakon, 1804-ben"* A remete lakóhely című akvarelljét, amelyen középkori vár, lovagi torna a háttér. *Mezey Lajos* Tájképe 1845-ből való. Érdekes módon, a megtévesztésig hasonlít mai, naiv parasztfestők narratív, részletező témaválasztásához és előadásmódjához. Az egykori esztergomi, Balaton melléki vagy akár pest-budai látképek sora ma már helytörténeti érdekesség. Kuriózumok ezek, akár régi családi fényképeken nagyanyáink divatjamúlt krinolinruhái. És mégis van bennük valami megható. Ezek ismeretében talán jobban fogunk kötődni — értelmileg és érzelmileg egyaránt — városainkhoz, hazai tájainkhoz.

MNG kiállítása a Budavári Palotában
Magyar Hirlap 1976-141-4
Wagner:Városképek és utirajzok

Mezey Lajos festő

A Budavári Palotában „a grafikai gyűjtemény legszebb lapjai" közös elnevezésű ciklusok sorában XIX. sz. i vásárképek és utirajzok kiállításán szerepel műve „Tájképe" 1845-ből való. Ródeles módon, a megtevesztésig hasonlít mai, náv parasztfestők narratív, részletező témaválasztásához és előadásmódjához.

(említve)

Wágner István: Tárlat a Várban.
Magyar Hírlap, 1946. jún. 16.

Mezey Lajos, nagyváradi festő

Kis András kismarjai festő je volt, a XIX. sz. közepén. Munkájával kapcsolatban a bíróság-gal akadt dolga. A bíróság Mezey Lajost és Böhm Pált hallgatta meg a szakmai-művészi kérdésekben. Kismarja meg is védte festőjét, a perlő eklézsiával szemben.

Sz. Kürti Katalin: Kis András, Kismarja piktora.

Hajdu-Bihari Napló, 1976. máj. 23.

Mezey Lajos

festő

önarckepének

bazott kép

Rosenthal Dávid

önarcképe.

l.

Szabad Művészet

1957. 12. l.

Mezey Lajos

Munkacsonok
1927. magyar tér. 7.

Kenyérvíz VIII. 208.

Mezey Lajos

festő

1820 – 1880.

l.

Papp Nagyvárad

71. l. 72. l.

74. l.

Nyílhegy vasból VI. 138.

Mezey Lajos

1820 – 1880

l.

Sör Vezető. 310 l.

Sörgi János: Vezető Debrecen

y. kir. város Déri Muzeumában

Debrecen 1939

9.

5.

Mezey Lajos

F. Reg. XIX rd

magyarnadi rajztanár, fényképezni nagyságban Erdélyt Sikó Miklószal. (Ly.N.r.)

1862-ben ő tanitotta Szinyeit. /Ly.N.r.19.2/

Anyakvi sz.: .....

v: .....

kcim: .....

aktárgyak: .....

folyam: ..... Vallás: ..... Szül. év.: .....

aktárgyain kivül tud .....

.....

nitást vállal: **helyben — vidéken.**

pott-e már állást a Segitőtől és milyen esetekben: .....

gjegyzések: .....

M.D.K.

Mezey Lajos, fényképész

Sikó Miklós pályatársával az erdélyi körhöz tartozi
zik. Előbb együtt vándorfényképészként müködtek, majd
Mezey szülővárosában, Nagyváradon nyitott daguerreo-
tipia mütermet és rajzoktatással is foglalkozott.
Szinnyei Merse Pál nála kezdett festeni. 252.o.

Fejős Imre: A magyar fényképezés kezdetei 243.o.

Folia Archaeologica. IX.köt. 1957.-Bibliotheca Ki-
adó. Bp. 1957

M.D,K,

Mezey Lajos,fényképész

Előbb vándorfényképészként müködött Erdélyben,Majd szülővárosában,Nagyváradon nyitott mütermet,de rajzoktatással is foglalkozott.Daguerreotipiája:XLVI. tábla.1.kép."A művész és kisleánya". Fekete repr.

Fejős Imre: A magyar fényképezés kezdetei 243.o.

Folia Archaeologica. 1A.köt.1957.-Bibliotheca Kiadó. Bp. 1957

Mezey Lajos

Festő

szül. 1820. Magyvarát

Elektr. arch.

l

Sarkady István

Hajnal-naptár

1864-re. Pest. 1863.

80-l. Archeppel

M Nemz. Mus. Könyvt.

87.942.H

Mezey Lajos
festő
1820 – 1880

l.

Meller Simon – Szinyei
Merse Pál élete és
művészete. 10. l.
11. l. 12, 13. l. 14. l
16, 17. l. 18. l. 27. l.

Fenti akvarell arc-
képei a Szinyei
család tagjairól.
Emlitve a 18. lapon

...n kört rézo fiatal nő kék palástjában, melyet
...l, alamizsnát tart. Kezében piros
...om fiát van, ruhájának sze-
...egymásha teljesen hasonló csik.

...o, méretei 225 : 56·5 cm.

...ka 1361

~~1000~~. 500

VII. 31-én az Iparmüvészeti Muzeumban he-
. (480 97)

Mezei Lajos

festő

Nagyvárad

Ifjukori önarcképe a Szépmű-vészeti Muzeum-ban.

Láttam az új szerzemények kiállitásán 1948. jul. 31.

E kiállitásnak katalogusa nem volt.

BUDAPEST, IX., HŐGYES ENDRE-U. 10.

/1948 szám

Szent György temé

Mezei Lajós

l.

Magy N M Cent

86-l-

MÜEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA

Budapest, 12 gennaio, 1936.

Spett. Istituto Italiano D'Arti Grafiche.

Redazione "Emporium "

B e r g a m o

Tornato dall'Italia trovo la di Loro gradia lettera del 7 gennaio 1936/XIV. che però è stata indirizzata male, essendo il mio indirizzo attuale, Budapest, XI., Budafoki ut 9-11.

Per i miei molteplici impegni purtroppo impossibile in così breve tempo soddisfare

Mezey Lajos

Festő

l.

Szépm. Mus. Évk

IX. 278. l

Szèresfehérvàr, àsatás.

)4 3

:ágos Bizottsága

ány	száma:		194
	kelte:	X. 11.	194 3
	beérkezése:	X. 25.	194 3

:ek száma:

elintézett szám:

:áma:

:záma:

Mezey Lajos

festő U. 1367

Szinyei Merse P. ~~első~~ középiskoláit Nagyvá-
radon végezte. Diák-
korában a Mezey csa-
ládnál korrepetitoros-
kodott, Mezey Mihályt,
a későbbi nagyváradi
közjegyzőt tanította.
Egy csendéletképet festett,
melyben Mezey Mihály
nagybátyja Mezey Lajos
festő tehetséget fedezett
fel, s buzdította sőt
tanította Szinyeit.
Az első csendélet kép
a Mezey-család tu-
lajdona maradt,
Mezey Lajos több
képével együtt

Nagyváradi Napló. 1914. ápr. 11.
(Szinyei Merse Pál első festménye
Nagyváradon.)

Régiségtár.

látható. A környeket

jobbra pedig a vár többi része ~~felett~~
nére meszelt épületek teteje vörös~~sel~~.
fölül két sorban: »TALIS ERAT BUDAE FA-
BARBARUS HOSTIS EAM« és alól négy
UREMBERGAE ANNO 1493. EXCUSO CUI TI-
ET IMAGINIBUS AB INITIO MUNDI«.

cm.

i 35880 sz. leirat alapján 1893: X. 7-én.

+95(33)

1907: T. 35.

174

Festészet, alkalmazott táblakép

Mária, Mezey Lajos

Divatcsarnok, 1861.51.sz. boriték

Nagyváradi séták

Mezey Lajos (1820-1880)

127. Tájkép 1845

gouache, 345 x 478 mm

Ltv.: 1955-5310

XIX. sz. vásoslépek és utirajzok MNG 1976.

Mezei Lajos

Nagyváradi szentképfestő volt Szinyei Merse Pál első mestere, mint azt a "Müncheni emlékek" c. beszámolójában elmondja, felsorolva tanulmányainak különböző állomásait. Szinyei Merse Pál részletes tanulmányutjának leirása folytán bővebben nem tér ki első tanitójára.

A HÉT, Bp. 1906. márc. 18. XVII. évf. 11. sz. 171-173. lap.

Mezei Lajós
festő

l.

Jbl Lotz
20-l.

Mezey Lajos

festő

Irod

Ernst Mur. kiáll. X.

Magyar biedermeier-

művészet. Bp. 1913

35. l.

MDK

Mezey Lajos, festőm.
1820-1881

Pihenő ló. J.alul jobbra: f.Mezey Lajos 1841
20 x 16 Fa

Magy. Nemz. Reneszánsz Társ. I.aukciója. Bp.1921.
Kat. 21.1.

MDK

Mezey Lajos, 182o-81.

Férfiképmás

Ernst Muz. 19.suk. 1922. máj.
17 1.

MDK

Mezey Lajos, festöm.
1820-1880

603. Önarckép. Olf. 48x38

Árv. Közl. 1933. dec. h. 4.k.sz. 68.aukció. 28.l.

Mezey Lajos

Biederm. kiáll. 1937

VIII. terem.

Miniatürök

XXI. terem

Önarchejs, olaff.
Gyümölcs-csendélet, olaff.
Mezey Vilma. archeje, olaff
Vágott tyukok, olaff.
Komphai csendélet, olaff.
A művész felesége, olaff.
Nős archeji, olaff.
Önarchejs, olaff
Nős archejs, olaff.

fenti archeje Haán Antaltól
ebben a teremben volt
kiállítva.

FRITZ NOVOTNY

CÉZANNE

UND DAS ENDE DER WISSENSCHAFTLICHEN PERSPEKTIV

MIT 56 ABBILDUNGEN AUF 33 TAFELN

VERLAG ANTON SCHROLL & CO. IN WIE

MDK

Mezei József, festöm,
1823-1882

Tisza völgye Máramarosban. Jelz.l.köz.:
63x92 Mezei József 1862.
~~XXXXXXXXX~~ Vászon.

Ernst Múz.aukc. XVI. 1921. Kat. 39.I.

MDK

Mezei József (1823-1882)

Tájkép. (Tiszavölgyi részlet Mármarosban)
Lent balra az előtérben: Mezei József,
1867. Vászon. 61x90.

Ernst Múzeum aukciói. XVII. 29.1.

Mezey József MDK

Felvidéki táj, olf.

Műcsarnok 1927.Magyar táj- és életképkiáll.

MDK

Mezey József

Alkonyat az Olt partján

M.Biedermeier kiáll. Képes tárgymutató,1937.nov.
Műcs.
4o l.

lye :----------

Mezey József

Juh-nyáj

M. Biedermeier kiáll. Képes tárgymutató, 1937. nov.

Műcs.

4o 1.

lye :----------

MDK

Mezey József

A Vezuv kitörése

M.Biedermeier kiáll. Képes tárgymutató.1937.nov.

Mücs. 41 l.

MDK

Mezey József

Bíró Béla dr.: Sikó Miklós élete és művészete 1818-1900. Kolozsvár, 1944.

Mezei József.

A Marastoni festőiskola dicsérő oklevéllel tüntet:
ki tehetséges növendékét 1850-es évek eleje.

BendeJ:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

Mezei József
festő

l.

Kerý Petőfi-ház
54. l.

tóságod kérésünket méltányolni
is inkább, mert nem lehet cél a
munkákkal akkor, midőn a tiszte
ink a teljes insolventia előtt
ságodtól, melynek biztos remény
séges tisztelettel Fischer Lajo
pest,1911.évi szeptember hó 7-é

A hivatalos másolat hi

Borsos József: „Szeret? — Nem szeret?"

kimagasló műtárgyat be is mutatunk: első helyen azt a Konstantinápolyban szerzett, Kisázsiából származó görög mellszobrot, a Krisztus utáni II. századból, melyről tanulmányt olvashatni a Hekler Antal tanár szerkesztésében megjelenő Henszlmann közleményekben. (1927. I. sz.) Ugyancsak bemutatjuk *Corot* egy korai, Olaszországban 1843-ban festett tájképét, mely még telve klasszicista emlékkel. Továbbá *Sisley* Alfréd egy fínom impresszionista táját, 1877-ből, mely az angol származású jeles francia mester korai műve. A Faragó-gyüjtemény kiváló értékei közé tartozik még *Moroni* (1525—1578) egy férfi képmása; egy XVII. századbeli németalföldi szobrász barettes férfi terrakotta mellszobra; igen gazdag rajzkollekció, főleg a barokk időkből, gazdag elefántcsont gyüjtemény, szőnyegek, Olasz- és Franciaországból származó igen jó bútorok.

A kiállítás többi anyagából is bemutatunk három darabot: *Borsos* Józsefnek (1821—1883) a maga idejében nagy sikert aratott művét: a „*Szeret? — Nem szeret?*" címűt, mely valamikor Liszt Ferenc tulajdonában volt; *Munkácsynak* a „Zálogház" egyik alakjához készült tanulmányfejét, végül pedig Jacopo *Sansovino* velencei renaissancekori mesternek egy Madonnáját Keresztelő szt. Jánossal, mely a jeles mester egyetlen ismert példányban fennmaradt bronzműve. Azonkívül érdekes volt újra egy ismeretlen *Bogdáni* Jakab festménnyel találkozni, mert az Angliában élt jeles XVIII. századi magyar mester életadatainak kimutatásával és műveinek jegyzékbeszedésével mindmáig adós a magyar művészetkutatás. Szinyei nagyváradi mesterét, *Mezei* Józsefet jól képviselte egy festménye. Érdekes volt *Zichy* Mihálynak egy 1856-ban, tehát első oroszországi idejéből való aquarellirozott ceruzarajza, mely egy orosz hercegnőt ábrázol. Egy flamand festő műve, egy veduta velencei háttérrel, valamelyik igazán kiváló XVII. századi festő alkotása. *Paál* Lászlónak három érdekes művét láttuk viszont, valamint *Munkácsynak* egy hatalmas felhős tájképét, *Szinyeinek* Rokokóját, *Benczur*-nak nagy aktos képét, *Csók* Istvánnak pedig felszínre került egy, a század elején készült szép népies zsánere.

SPECTATOR.

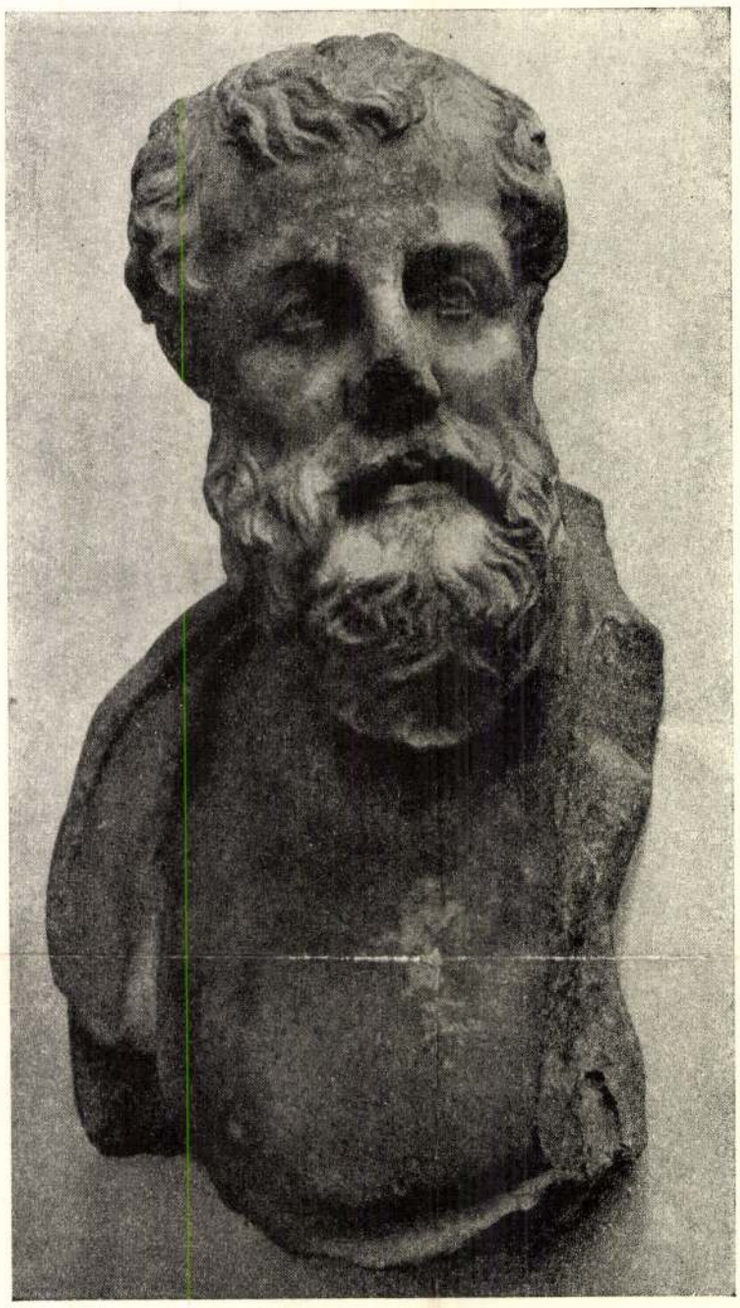

Görög bölcselő. Márvány. Kisázsia, II. sz. Kr. u.

AZ ERNST-MÚZEUM AUKCIÓ-KIÁLLÍTÁSA

Az Ernst Múzeum idei második árverésének főbb anyagát a nemrég elhúnyt *Faragó* Ödön (1869—1935) ipariskolai tanár és bútortervező hagyatéka alkotja és azon kívül más magántulajdonból származó műtárgysorozat. Ilykép újra a művészet minden anyagával, változatos értékkülönbözetével találkozunk az ízlésesen elrendezett kiállításon. Mint egy műtárgyakban dúskálódó magánpalota, úgy hat most az Ernst Múzeum. A *Faragó-gyüjtemény* azt mutatja, hogy mit hozhat össze nem nagy pénzzel a hozzáértés, finom szimat és a fáradhatatlan utánajárás. Faragó művészi tevékenysége mellett gyüjtői szenvedélyének élt. Sikerült is neki igen jeles darabokat szereznie. Három

Merei József

festő

egy Eötvös versére bocsátott és elifizetés, felhívást. Merei festő pályára készült, de szeme világát elvesztvén, azzal felhagyni kényszerült s a Eötvös-szerben keresett és talált enyhülletet.

Egy világtalan Költő. Vas. Ujs. 1869. 689. l. és nott 1869. 717. l.

Schen

festo

Merei festő. Pesten

„A jó szivű öreg" „Éjjeli táj-
kép" czimű képeket állitotta
ki az 1852 iki pesti műkiál-
litáson. i.)

i.) Budapesti Viszhang. 1852 év. 319/2

Mercz József

irod.

Bodon I. Visszaemlékezések a szabadságharcra. (Mercz József kéziratából összeállította:) Vas. Szemle 1880. 15. sz. 16. sz. 17. sz. 18. sz. 19. sz. 20. sz. 22. sz. és 23. sz.

Mezey József

festő.

Művészeti lexikon

497. l.

festő, Hül. 1823 ~~III~~ V. 11. Kislétán megh. 1882 IX. 8. Budafokon. Autodidakta. 1846. Szatmáron természet után festette Petőfi Sándort] 1850-től Pesten, Magyarországon, utóbb Kolozsvárt élt. Főleg tájképeket festett.

] (Tört. Képcsarnok, Bpest)

93. Veronai festő a XVI. szára

Madonna

A s
alatt ülő
az ölében
kerét kebl
gondor ha
szor, bal ke
párna va
szükújú p
és az égbol

Vás
Py

30

Mezei Josef

pesto

1853. Pest.

L.

Merci Wisef

ind

A budapesti minegy-
let. Divatcsarnok

[illegible], 427 l

Mezei József

világtalan festész 200 frt
segélyt kapott az államtól.

Műveszet segélyezése. Vas. Ujs
1869. 357 l.

Andrić Vince

épitész.

Hidalmástól Kézdivásárhelyig

Irta: Vaska Géza

(I.) Multamat és jövőmet beragyogó, ritka ajándékban részesített az Ég: a bevonuló honvédcsapatokkal együtt végigjárhattam szülőföldem, Erdély felszabadult területét. És a mindenható Isten kiapadhatatlan kegyelme a gyönyörű ajándékot azzal tetézte, hogy *három hazatérő falu magyarjainak még katonáink megérkezése előtt én tolmácsolhattam az anyaország üdvözletét...* Könnyeztem akkor is és könnyezek most is: olyan boldog voltam, vagyok és leszek mindhalálomig!

*

A szeptember 10-ről 11-re forduló éjszakát a hirhedtté vált *Ördögkút* közelében, *Hidalmáson* töltötte kiküldött ujságírócsoportunk. Szállás alig akadt s ha került is, ki tudott volna pihenni? Hiszen *Kolozsvár előtt álltunk!* Órák választottak el már csak attól, hogy ismét otthon legyünk, a kincses városban. Rögtönzött vacsora után jó volt a szalma-fekhely vagy a falusi kaszinó lócája is, alvásra úgysem telt az időből, hajnali fél három órára talpon kellett lenni. Autóink aztán néma falvakon robogtak végig és öt órakor megérkeztünk *Magyarsárd* alá. *Itt húzódott el az a vonal, amelyet a kolozsvári területsáv birtokbavételére egész hosszában reggel hét órakor készült átlépni a honvédség.* Ezen a részen az előcsapat az országúttól jobbra fekvő Magyarsárdon táborozott, biztosító járőre pedig az általunk elért ponton egy kukoricás szélén foglalt állást.

Izgatott türelmetlenséggel tanulmányoztuk a térképet: *a következő község Magyarnádas volt. Az országút második kanyarulatában egy hegyhát mögött bújt meg, nem láthattunk belőle semmit, fölötte pedig köd terpeszkedett, mintha csak titkolni akarta volna, hogy kivonult-e már a román katonaság.*

— Indulni, indulni! — dobogta a szivünk.

— Lehet-e, szabad-e? — kérdezte az eszünk.

S miközben egy Magyarsárdról kikanyarodott lovasszekérről nyers bivalytejet reggeliztünk, *a Kolozsvár felé vágyakozó szív győzött a térkép rideg vonalaival számoló ész fölött: csoportvezetőnktől engedélyt kaptam, hogy az első két községbe fürkészésre indulhassak és jelentést hozzak.*

*

Rövid megbeszélés után négyen ugrottunk be az autóba: két magyar és két német ujságíró. A két német: SS Sturmbannführer Martin *Bethke,* a Deutscher Verlag für Südosteuropa főtudósítója és Wilhelm *Saternus,* a svájci Der Bund munkatársa volt; a két magyar: Szerelemhegyi Ervin budapesti kollégám és én.

A sofőr rákapcsolt s már szaladt is a kocsink. A nap akkor kapaszkodott elő a hegyek mögül, a köd kezdett szakadozni és *néhány kilométer után felbukkantak Magyarnádas házai.* Az autóban állva figyeltünk előre. A falu végén zöldgallyas kapu két oldalán tömeg feketéllett, de zászló nem lengett sehol, éljen se harsant. A nép néma maradt érkezésünkkor is: *román községbe futottunk be. Vizsgálódó szemek meredtek ránk, az arcok csak akkor enyhültek, amikor románul rákösöntem az emberekre:*

— *Bune zoa! (Jó napot!)*

A tömegből egy sápadt férfi vált ki és a kocsinkhoz lépett: a pópa volt. Néhány akadozó magyar szóval üdvözölt, kérdésemre pedig elmondta, hogy az éjszaka folyamán az utolsó román katonák is elhagyták a falut, s a lakosság pirkadat óta várja a magyarok bevonulását. Közöltem vele, amit a román hadsereg „elfelejtett" tudatni, hogy csapataink megállapodás szerint nap-nap után reggel hét órakor lépik át a kijelölt vonalat, most is készen állnak az indulásra, várjon hát a falu nyugodtan még keveset. Aztán megint ráköszöntem a tömegre:

— *Senetate! (Egészséget!)*

S a nádasi románok immár válaszoltak:

— *Szetreászke! (Éljen!)*

*

Rohantunk tovább. *Magyar község következett: Méra.* Hajnaltól reggelig két pompázatos diadalkapu nőtt ki itt a földből, közöttük friss fűszőnyeg zöldelt, s a zászlódíszes „Isten hozott!" felirat fölött virágokból olyan magyar címer ékeskedett, hogy beillett volna akármilyen városba is.

Még most is szinte csak dadogni tudok arról, hogy mi történt Mérán.

A diadalkapuknál ünneplőbe öltözve ott szorongott a falu apraja-nagyja, s *amikor a kocsink megállott, pillanatok alatt úgy elborították a virágok, hogy alig tudtuk kiásni magunkat az illatos köszöntés alól.* És sírt-kacagott mindenki:

— *Testvérek, csakhogy itt vagytok már!*

Férfiak, asszonyok, leányok, legények rohantak nekünk, *valósággal kiöleltek az autóból, csókoltak, simogattak, ahol értek, az arcunkba potyogtak a könnyeik, kézről-kézre adtak, majd szétszedtek:*

— *Ó, hogy vártuk, mily régóta vártuk ezt a napot!*

Száz és száz csók és ölelés után valahogy ismét beugrottam a kocsimba és csendet kiáltottam. A méraiak felfigyeltek, s akkor elmondottam nekik, hogy *mi, ujságírók csak szerény előleg vagyunk a bevonulásból, az anyaország üdvözletét hozzuk és a jelentést számukra: nemsokára jönnek a honvédek!*

Hej, hogy felviharzott Méra:

— *Éljen a magyar hadsereg!*

Zúgott, zengett, szállt, szállt az éljen és visszadörögték a hegyek. Közben *egy asszony német ujságírótársunknak, Martin Bethke SS. Sturmbannführernek jajongta el, hogy valamennyi testvére, rokona Brassóban él és Brassó Romániában maradt.* Olyan megrázó volt a panasz, hogy amikor tolmácsolták, Martin Bethke szeme is elfátyolosodott.

*

Méráról egyedül visszakocsiztam, jelentést tettem vezetőnknek, aztán *valamennyi autónk nekivágott a kolozsvári útnak.*

Méra után *Szucsák* és *Bács* községek magyar népe fogadta tomboló ujjongással csoportunkat s e két faluban is összeütötték a bokájukat és így szólottak:

— *La reverede primavara sau mai repede! (A viszontlátásra tavasszal, vagy még hamarább!)*

... Ebből se lesz semmi.

*

A kincses városban hallottam most kedden egy nótát, amelynek refrénje ezt mondja:

Tyúkmáj, libamáj,
*Nem lesz többé zecse máj,**
Magyaroké immár végleg Kolozsvár!

(Folytatjuk)

* Zecse Mai (május 10-ike) román nemzeti ünnep.

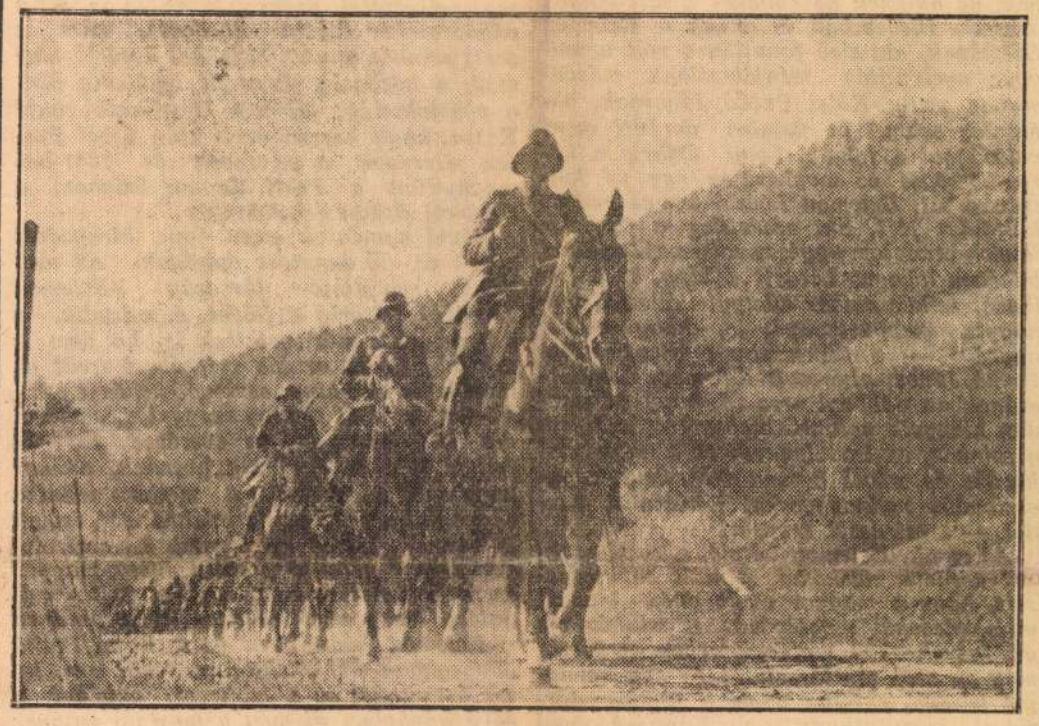

Magyar huszárok előnyomulása az erdélyi Kárpátokban

ELADÁS: IV. PROHÁSZKA OTTOKÁR-U. 8.
VI. TERÉZ-KRT. 8.
VII. BAROSS-TÉR 15
Az ország egyetlen őskeresztény posztógyára.

Teleki Pál ujra Erdélybe utazik

Teleki Pál gróf miniszterelnök elnöklete vel a kormány tagjai szerdán délelőtt *minisztertanácsra ültek össze.* A délután két óráig tartó tanácskozáson kormányzati ügyeket tárgyaltak, több fontos döntést hoztak, *főleg a visszacsatolt erdélyi részeket illető kérdésekben.* Hir szerint a kormány hozzájárult ahhoz, hogy *Románia Nagyváradon és Kolozsváron konzulátusokat állithasson fel.*

A rendes heti minisztertanácsot a szokásos pénteki nap helyett azért tartották meg szerdán, mert *Teleki Pál gróf miniszterelnök csütörtökön valószinüleg újabb erdélyi körútra indul.* A miniszterelnök *Pataky* Tibor államtitkár és *Incze* Péter miniszteri tanácsos kíséretében ezalkalommal meglátogatja a *Székelységet is.* A tanulmányút több napig tart és a miniszterelnök a *jövő hét elején tér visszsza Budapestre.*

Kolozsvár, szeptember 18.

Kedden délután *az erdélyi kiképző csoport díszfelvonulást rendezett Kolozsváron.* A csoport jórészt a román hadseregből megszökött erdélyi magyarokból tevődik össze, akik most a történelmi forduló alkalmával visszakerülhettek szülőföldjükre. A felvonulást vitéz *Jány* Gusztáv hadseregparancsnokkal az élen előkelő közönség nézte végig. Ott voltak: *Bethlen* György gróf, a magyar párt elnöke, *Deák* Gyula főtitkár, *Vásárhelyi* János református püspök, *Török* Bálint, a magyar párt kolozsvári csoportjának alelnöke, *Bothmer* Károly báró volt konzul és még sokan mások.

A Máv kolozsvári üzletvezetősége felszólította *a román államvasutaknál szolgált alkalmazottakat* és azokat, akiket a megszállás alatt magyarságuk miatt elbocsátottak, *hogy személyi adataik felvétele végett jelentkezzenek.*

A magyar királyi állami munkaközvetítő hivatal erdélyi kirendeltsége Kolozsváron is megkezdte működését.

Nagyvárad, szeptember 18.

Hóman Bálint kultuszminiszter megtekintette a nagyváradi premontrei rendházat és a gimnáziumot. A miniszter kijelentette, hogy *a gimnázium első osztálya már az idén megnyílik.*

Hunyadi János
természetes forrásvíz
mindig 6!

EGY KÉNYES VISZONY — izgalmak, kalandok és pikantériák tükrében!

Asszony az örvényben

Akit az örvény elragad: ANNIE DUCAUX

Aki az örvényt kavarja: ERIC v. STROHEIM

Tempéte sur Paris
Művész-film

FORUM

MA PREMIER!

Az aradi vértanuk országos emlékünnepét október 6-án az idén *Nagyváradon tartják meg.* Október 5-én a trianoni határra elrendelt zárlat véget ér s így *az anyaország területéről is nagyszámú közönségre számítanak.*

A katonai parancsnokság szesztilalmat rendelt el, a zárórát éjféli 24 óráig terjesztette ki. A felszabadulás óta *több, mint 7000 menekült érkezett a városba.* Ezek közül mintegy ezret elhelyeztek az anyaországban a visszacsatolt területeken.

Osvald Pál tasnádi plébános tizenöt éven át rejtegette *Mezey* Lajos festőművész Szent László királyról festett képét, *amelyet a románok 1924-ben eltávolítottak a városháza tanácstermében.* Szerdán délben a plébános a képet visszaszolgáltatta a katonai parancsnokságnak. Vitéz Rajnay Károly városparancsnok *meleg hangon mondott érte köszönetet.*

UMD

Serrano Suner berlini tárgyalásai

Berlin, szeptember 18.

A német távirati iroda jelenti, hogy *Himmler,* a SS-alakulatok vezetője és a birodalmi rendőrség főnöke, kedden délelőtt fogadta *Serrano Suner* spanyol belügyminisztert és megvitatta vele a kölcsönös érdekű ügyeket.

Serrano Suner azután a spanyol nagykövet társaságában látogatást tett *Ley* dr. birodalmi szervezésügyi vezetőnél. Ley dr. ismertette a spanyol belügyminiszter előtt a párt szervezetét, majd munkatársai felvilágosításokat adtak a német munkaszolgálat tevékenységéről.

UMD

A „Theophile Gautier" de Gaulle zászlója alatt futott ki a tengerre

Athén, szeptember 18.

A *Patras* görög gőzös kedden *utas nélkül, áruval megrakodva hagyta el Pireus kikötőjét,* hogy Newyorkba menjen. A *Theophil Gautier* francia utasgőzös, amelynek változatos sorsa már állandó beszédtéma Athénben, kifutott Pireus kikötőjéből, *mégpedig ezalkalommal ismét de Gaulle zászlója alatt, miután a legénység soraiban végrehajtott szavazás kis többséget hozott a de Gaulle-pártiaknak.* A francia gőzös most igyekszik egy biztosított angol hajókaraványhoz csatlakozni. *(TP)*

UMD

ERDÉLYÉRT!

A Főméltóságú Asszony által megindított segítő kezdeményezés nyomán teljes erővel indult meg a gyüjtés a felszabadított erdélyi testvérek részére. Szerkesztőségünkhöz újabban beérkezett adományokat az alábbiakban nyugtázzuk:

Cs. Fodor Antal dr. kir. közjegyző	**100.— P**
Szász Tihamér dr., a „Gyógyszerészi Szemle" szerkesztője . .	**50.— „**
Csürös Ferenc dr., Balatonboglár	**50.— „**
Czinte Károly dr., Léva	**50.— „**
Lázár Ernő gyógyszerész	**20.— „**
Szabó Mózes ny. áll. tanító . . .	**20.— „**
Rimay Zoltánné, Szikszó	**20.— „**
Szauer József	**10.— „**
Pünkösdy Pál dr., Budapest . . .	**10.— „**
Eszenyi László ny. pénzügyi tan.	**10.— „**
Özv. Justh Dezsőné, Szekszárd . .	**10.— „**

Kárpáti István, Kispest 6 P, Kiss József és családja 5.10 P, Kovács Zsigmond, Budapest 5.10 P, özv. Kerekes Józsefné, Budapest 3 P, Bodnár Pál ny. tisztviselő, Kispest 2.

Együtt	**371.20 P**
Előző gyüjtés	**3578.43 „**
Eddigi gyüjtésünk	**3949.63 „**

A fent részletezett pénzadományokon kívül Marosy Ferenc (Bpest, VI., Teréz-körút 14.) a marosvásárhelyi kórház részére 10 kilogram új vászonnemüt küldött, B. Kiss Ferencné, Soltvadkert 1 csomag ruhanemüt juttatott el szerkesztőségünkbe.

*

Az Erdélyért! akció javára a gyáriparosok országos szövetségének kötelékébe tartozó gyárvállalatok a mai napig összesen 334.200 pengő készpénzadományt ajánlott fel.

— A természetes „Ferenc József" keserűvíz régóta kitünően bevált háziszer megrögzött székrekedésnél és annak mindenféle káros következményeinél; biztos, enyhe és gyorsan ható hashajtó, mely számos betegségnél az emésztést javítja és az étvágyat fokozza. **Kérdezze meg orvosát!**

A magyar Thália 150 éves szekere

Irta: Dékány András

Egy hónap mulva lesz százötven esztendeje, hogy hazánkban először szólaltak meg magyar nyelvén — magyar színészek. A német, a francia, az olasz és az angol színjátszás több évszázadra tekint vissza, ami csak százötven évvel dicsekedhetünk, mert bizony szegények voltunk, szorgalmasan dúlt a pártoskodás is, akadályoztak bennünket az idegenek, az irodalommal nehezen barátkozott meg a nemesi osztály, a színészet gondolatával még nehezebben, a nyelvújítóknak és az irodalom pártfogóinak valóságos közelharcot kellett vívnia, — hát csoda-e, hogy nekünk csak százötven esztendő jut a színjátszás történetéből?! De ez a másfélévszázad mégis csak szép, harcos korszak volt. Már szinte el sem tudjuk képzelni, mi mindennel kellett megbirkóznia azoknak, akik felvetették a gondolatot és valóra váltották a tervet, hogy színészet legyen a fővárosban, Budán és színpadok legyenek a vidéken, Magyarország nagyobb városaiban.

A jövő hónapban a mai magyar színészet meghajlik majd az úttörők előtt. A lámpák ezeken az ünnepi estéken azoknak fénylenek, akik már régesrégen nincsenek, de akiknek az emlékét a szivünkben őrizzük. Elsősorban is annak a Kelemen Lászlónak, aki első fanatikusa volt a magyar nyelvújítás színjátszóinak, másodsorban pedig Kótsi Patkó Jánosnak, aki fiatalos szívvel és fiatalos derűvel ment valósággal a falnak, hogy áttörje a közömbösséget és megkezdjen egy új kulturmunkát. Kelemen László nemes ember, külföldet járt, aki eredetileg a Grassalkovich-uradalom ügyésze volt, majd amikor lelkében lobogni kezdett a láng, ez a különös, szikár ember elhagyta állását, otthagyta menyasszonyát is, hogy csakis egyedül — a színészetnek éljen! Kótsi Patkó János, akárcsak Kelemen, a külországokban döbbent arra rá, hogy mi minden hiányzik nálunk. Elsősorban hiányzik a színház, az irodalomnak ez a nagyszerű kardja és mivel katona volt, huszonegyesztendős hadnagyocska, kihúzta a kardot — a színészet kardját!

Az egyik, Kelemen László, a pesti urakkal kezdett viaskodni. Agitált és szervezett, hogy a magyar nyelv ellen kiadott intézkedéseket megtépázza, a színház segítségével. 1790 szeptemberében szervezte meg az első szintársulatot és egy hónappal később, október 25-én a Kelemen-társulat bemutatkozott a Várszínházban. Mit adhattak elő? Az első és egyetlen akkori magyar szindarabot, Simai Kristóf „Igazházi, egy kegyes jó atya" című ötfelvonásos szindarabját, amely „mulatságos" játéknak volt minősítve. Ott voltak az ünnepi napon az országgyűlés magyar követei is, akik lelkesen tapsoltak, ünnepelték a színészeket és az Igazházit, az előadás után pedig jöttek az igéretek. Szegény Kelemen László már azt hitte, hogy minden jórafordul, amikor Budáról Pozsonyba került az országgyűlés és a vidáman lobogó mécses egyszerre újból pislákolni kezdett. Kelemenék nem mehettek Pozsonyba, a német színházzal sem sikerült teljesen megegyezni és amikor Kelemen országos gyüjtésre kért engedélyt, akkor a maradi követek közül többen így szólaltak fel, elutasítva az engedély kérését:

— A magyar sohasem csinált bolondot magából! ... Lehet akkor is művelni a nemzetet, ha nem komédiázik! ...

A másik, Kótsi Patkó János Kolozsváron kezdte bontogatni Thália szárnyait. Ez az első erdélyi szintársulat „Köztársaság" címen működött, Bánffy György báró és a nagy Wesselényi Miklós volt a pártfogó. Az erdélyi urak megértőbbek voltak, az asszonyok is: Rhédey Mihályné grófné házának nagytermében állították fel az első erdélyi színpadot. Megindult a gyüjtés is és alig tíz esztendővel később már lerakhatták a színház alapkövét. Maga Kótsi Patkó János, az egykori katonatiszt, a nemesi fiú beállt színésznek, ő volt az első Hamlet, mellette Keszeg Teréz, Kis Teréz, Bajkó Rozália, Fejér Rozália, Sáska János, Verestói Mihály, Fejér János voltak az első társaság tagjai . . . Ebből a társaságból, a kolozsváriakból indult el tulajdonképpen a nyolcszázas évek elején a magyar színészet.

Mert Kelemen László nem birta sokáig, annyi ellenállásba ütközött és annyi ármánykodásba keveredett bele, hogy hat esztendő elmultával véglegesen feloszlatta társulatát és elvonult — kántortanitónak. De a kolozsváriak kitartóbbak voltak és jobban birták. Igaz, Ernyey Mihály és kisebb csoportja úgy került Kolozsvárról Debrecenbe, hogy kitört a meghasonlás. Debrecenben szívesen fogadták a színészeket, de még inkább Szegeden, ahol valóságos ünnepségeket rendeztek a tiszteletükre. Ez a társulat került azután Pestre, ahol a várostól megkapták a Rondellát (itt Kulcsár István a nagy segitség), elkerültek Székesfehérvárra is, de a vándorszekér tovább döcögött, mert a pesti színház anyagi bajokkal kezdett küzdeni, a közönség elmaradt, gyötörte őket a pénztelenség: Miskolc következik, majd Kassa, hogy hosszú évek után újból Pesten játszanak a színészek és 1837-ben megnyíljon a Pesti Magyar Színház, a Nemzeti Színház szülőanyja ...

Rövid mondatok ezek így, kiragadott nevek és elórángatott epizódok. Az első pesti színjátszó társaság (Kelemen Lászlóé) feltörte a földet, a második, a kolozsváriak már vetettek is, ha nem is arattak. De az aratás mégsem maradt el, mert ha az első ötven esztendő nehéz is volt, ha jég verte és a fagy szaggatta, a második két ötven év, az évszázad, 1837-től felfelé ível és elérkezik hozzánk, amikor nagyszerű a színpad, a modern tehnika ragyogtatja mindenféle találmányát, íróink is vannak, kiváló színészeink is, csak éppen arra a nagy lángolásra, hitre, magyar nyelv szeretetére és a magyar fajta imádatára lenne nagy szükség, mint amilyen a Kelemen Lászlókban és a Kótsi Patkó Jánosokban élt! Elsősorban tehát erre tanit bennünket ez a jubileum, amelyet a jövő hónapban ül meg a mostani magyar színészet.

Sugókönyv

A Nemzeti Színházban *Németh* Antal irányítása mellett folynak a próbák *Asztalos* Miklós és *Liszt* Nándor „Vidám szüret" című darabjából. A kísérő muzsikát *Laurisin* Miklós, a „Ludas Matyi" kiváló komponistája szerzette. A darab egyik legszebb jelenete a látványos vídám szüret, amelynek táncszámait *Misley* Anna, az Operaház volt primaballerinája tanitja be a nagyszámú statisztériának.

*

Az Andrássy Színház a jövő héten kezdi az új szezont. A nyitódarab tulajdonképpen felújítás: *Vaszary* János „Rád bízom a feleségem" című vígjátéka, amely évekkel ezelőtt volt a Magyar Színház műsorán. *Lázár* Mária és *Bilicsi* Tivadar játsszák a felújításra kerülő darab főszerepét.

EZ AZ A FILM, amely nem hasonlit egyetlen magyar filmre sem!

A könny, mosoly, muzsika és a szerelem filmje!
Irta: Barabás Pál. Rendezte: Cserépy Arzén. Zene: Buday Dénes.
FEDÁK és CSORTOS
először együtt. Drámai szerepben:
VASZARY PIRI és BILICSI
És a 3 új színészmeglepetés:
MESZÁROS ÁGI, RÁCZ VALI, vitéz HAJMÁSSY LAJOS
Délibáb-film
MA premier!
CITY ◆ OMNIA

ÖRÖKKÉ
Merle Oberon
felejthetetlen filmje; MÁTÓL
CASINO

Az „Igen, vagy nem" szereplői

Nincs könnyű dolga a magyar filmgyártónak, ha jó szereposztást akar adni. Daróczi József, sok sikeres magyar film gyártója, úgylátszik nem törődik az anyagi nehézségekkel, mert olyan művészeket szerződtett a most elkészült „Igen, vagy nem" című főszerepeire, mint Jávor Pált, Páger Antalt, Muráti Lilit, Szörényi Évát, Vaszari Piroskát, Kiss Manyit, Mály Gerőt, Kürthy Györgyöt és még több kiváló színészünket. Igy tehát valóságos sztárlista szerepel az új Daróczi film plakátján és olyan rendező, mint Bánky Viktor, akinek neve biztositják a sikerre. Ez a magyar film is rövidesen bemutatásra kerül.

A „Juarez" a Capitol műsorán

Az elmult filmszezon egyik nagysikerű ujdonsága volt a „Juarez" című hatalmas történelmi tárgyú film. A tragikus emlékezetű és sorsú Miksa császár, Ferenc József öccse és felesége, Eugenia császárnő, valamint Juarez, a mexikói diktátor megrázó történetét pergeti le a film. Miksa császárt a kiváló amerikai színész, *Ahern* játssza, Eugenia császárnőt a szép Bette *Dawiss* és a címszerepet, a ridegtekintetű, népéért rajongó Juarezt, Paul *Muni* alakítja. Az érdekes és pompás kiállítású filmet most a Capitol tűzi műsorára.

Erdélyi induló

Zilahi Farnos Eszter nagysikerű felvidéki indulója után, honvédeink egycsapásra megszerették és megtanulták a kitünő dalszerző erdélyi indulóját is, amelyet a magyar nemzeti szövetség adott ki. A népszerű induló első versszakát alább közöljük:

Előre vitézek, Horthy-katonák!
Szóljanak a kürtök, dobok, trombiták!
Hirdessék világgá az ősi dalunk:
Ez a föld miénk volt, ebből nem adunk!

Készül a „Rózsafabot"

A Hunnia műtermében vidéki jómódú polgári család ebédlőszobáját látjuk. Középen terített asztal, rajta nagy üveg kadarka. Az ebédlőasztal felett függőlámpa lóg. Az asztal mellett a füszeres és a felesége ülnek, amikor az ajtó kinyilik s megjelenik *Timár* József, táskával a kezében. Az egyik kezét a kilincsen tartja s tétovázva, bátortalanul, kérdő tekintettel áll a nyitott ajtó mögött. Ő játssza *Babay* József „Rózsafabot" című filmjében a kereskedősegédet, aki most érkezett vissza a fegyházból nagybátyjához. Senki se tudja még, hogy ártatlanul ült s éppen ezért úgy viselkedik, mint akinek a homlokán ég a szégyen bélyege. Elfojtott hangon üdvözli rokonait, akik felállnak az asztaltól. A füszeres unokaöccse elé megy, megöleli s betessékeli a szobába. Timár az asszony felé fordul:

— *Ne haragudjanak, hogy ide merészkedtem,* — mondja remegve. Az asszony a kezét nyujtja, s elég hüvös hangon válaszol:

— *Nem haragszom, de remélem, megérted ... — kicsi a város ... sok a rossz ember ...*

Erre leültetik Timárt az asztalhoz, s a következő percben a szolgálóleány hatalmas tálat helyez az asztalra. Megnéztük közelről is: valódi paprikáscsirke volt benne galuskával.

Kis szünet következik s amikor a gépet újra forgatni kezdik, már csak néhány ujjnyi bor van az üveg fenekén, a merev hangulat feloldódott, a kereskedő kissé be van csipve, jókedvüen kacag.

— *Értelmes kis bor* — mondogatja —, *benne van ebben a dalárdának az a mondata, hogy: „Igyál, örökké a világ nem áll" ...*

Timár József arcáról is eltünt a szorongó félelem árnyéka. De csak egyelőre, mert ezután még mindig sok megpróbáltatás vár erre a derék füszereslegényre, aki később betörés gyanujába keveredik s talán be is csukják, ha a szerelmes, szép vak leány, *Szeleczky Zita,* ki nem menti a csendőrök kezéből.

— *El vagyok ragadtatva ennek a két színésznek a játékától,* — mondja Babay József, — de a többi szereplő is egytől-egyig a helyén van. *Peéry* Piroska például kisértetiesen kelti életre annak az öregasszonynak az alakját, aki pilóta fiának hősi halála óta, naponkint a pitvarajtóba kiállva átkozza a falu fölött elhúzó utaszállító gépet. *Berky* Lili, *Simon* Marcsa, *Dajbukát* Ilona is kitünő figurák. *Gózon* Gyula órásmestere igazi élő alak. Ugy tekinti ez az ember az órákat, mint az orvos az embereket.

Ernst Muzeum aukcioi XXVII.

Mezey Lajos (Ludwig v.), 1820—1881.

626. FÉRFIKÉPMÁS (Männliches Bildnis). A kép hátán (Rückwärts): f. Mezey L. 1847. N.-Váradon.
Vászon (Leinwand). 50×38,5.

Mihalik Dániel (1869—1910).

627. FOLYÓ PARTJÁN (Flussufer). Jelzés lent jobbra (Bezeichnet rechts unten): Mihalik. 908.
Lemezpapir (Karton). 29×48.

Millet, Frédéric (1786—1859).

628. FESTETICS (?) GRÓFNŐ KÉPMÁSA (Bildnis der Gräfin Festetics?). Jelzés lent jobbra Bezeichnet rechts unten): Millet pinx. 1828. Illusztrációban közölve Ernst Lemberger : „Meisterminiaturen aus fünf Jahrhunderten" c. könyvében (Ill. bei Lemberger Taf. 79.).
Miniatur (részben olajminiatur) — Miniatur (zum Teil Oelminiatur). 12,3×10,7.
Illusztr. XXXIII. tábl.

Miniatur, 18. (?) század (Jahrhundert).

629. FÉRFIKÉPMÁS (Männliches Bildnis).
Miniatur. Átmérője (Durchmesser): 5,5.

Miniatur, 18—19. század (Jahrhundert).

630. LEÁNY KÉPMÁSA (Mädchenkopf).
Miniatur ezüst keretben (In Silberrahmen). 3,5×2,3.

Miniatur, 1819.

631. SZENT NEPOMUK (Der heil. Nepomuk). A hátlapon (Rückwärts): Als Andenken Gr. v. Praschma geb. Gr. v. Eszterházy d. 11-ten July, 1819.
Olajminiatur (Oelminiatur). Papir (Papier). 14,3×10,3.

Miniatur, 19. század (Jahrhundert).

632. NŐI KÉPMÁS (Damenbildnis).
Miniatur. 5,8×4,6.

Miniatur, 19. század (Jahrhundert).

633. FIU KÉPMÁSA (Bildnis eines Knaben).
Miniatur. 3×2,5.

Miniatur, 19. század (Jahrhundert).

634. FÉRFIKÉPMÁS (Männliches Bildnis).
Miniatur. 6×4,5.

Miniatur, 19. század (Jahrhundert).

635. TÖRÖK FÉRFI KÉPMÁSA (Bildnis eines Türken). Lent jobbra jelzés (Rechts unten bezeichnet).
Miniatur. 6×4,7.

Miniatur, 19. század (Jahrhundert).

636. TISZT KÉPMÁSA (Bildnis eines Offiziers).
Miniatur. 8,2×7,3.

Miniatur, 19. század (Jahrhundert).

637. NŐI KÉPMÁS (Damenbildnis).
Miniatur. 7,5×5,8.

Miniatur, 19. század (Jahrhundert).

638. FÉRFIKÉPMÁS (Männliches Bildnis).
Bádog (Blech). Olajminiatur (Oelminiatur).

Miniatur, 19. század (Jahrhundert).

639. NŐI KÉPMÁS (Damenbildnis).
Miniatur. 5×4,3.

Miniatur, 19. század (Jahrhundert).

640. NŐI KÉPMÁS (Damenbildnis).
Miniatur. 7,6×6,1.

Miniatur, 19. század (Jahrhundert).

641. NŐI KÉPMÁS (Damenbildnis).
Miniatur. 13×10,6.

Miniatur, 19. század (Jahrhundert).

642. FÉRFIKÉPMÁS (Männliches Bildnis).
Miniatur. 9×8.

Miniatur, 19. század (Jahrhundert).

643. NŐI KÉPMÁS (Damenbildnis).
Miniatur. Átmérője (Durchmesser): 5,7.

Miniatur, 19—20. század (Jahrhundert).

644. 2 darab (Stück) FÉRFI- ÉS NŐI KÉPMÁS (Herrn- und Damenbildnis).
Miniatürök (Miniaturen). Mindegyik darab mérete (Jedes Stück) 6,2×5,3.

Molenaer, Jan Miense (1600?—1668).

645. A KORCSMÁBAN (Im Wirtshaus).
Fa (Holz). 30,5×24,5.

Molenaer, Jan Miense (1600?—1668).

645a. MULATÓ TÁRSASÁG (Lustige Gesellschaft). Jelzés lent balra (Bezeichnet links unten): J. Molenaer.
Fa (Holz). 30,5—24. Illusztr. XIV. tábl.

Molnár József (Josef), 1821—1899.

646. A ZIVATAR (Das Gewitter).
Vászon (Leinwand). 94×116.

Molnár József (Josef), 1821—1899.

647. FÉRFITANULMÁNYFEJ (Männlicher Studienkopf). Jelzés jobbra (Bezeichnet rechts): M. J.
Lemezppair (Karton). 37×26.

Molnár József (Josef), 1821—1899.

648. SZIKLATANULMÁNY (Felsenpartie).
Vizfestmény (Aquarell). 24×33,5.

Molnár József (Josef), 1821—1899.

649. FÉRFITANULMÁNYFEJ (Männliche Kopfstudie). Jelzés lent jobbra (Bezeichnet rechts unten): M. J.
Lemezpapir (Karton). 37—29.

Molnár József (Josef), 1821—1899.

650. FAUN ÉS NYMFA (Faun und Nymphe). Jelzés lent jobbra (Bezeichnet rechts unten): M. J.
Lemezpapir (Karton). 19,5×9.

Molnár József (Josef), 1821—1899.

651. A FORRÁS (Die Quelle).
Lemezpapir 32,5×23,5.

Molnár József (Josef), 1821—1899.

652. ESZTERGOM.
Lemezpapir (Karton). 18,5 ×38,5.

Molnár József (Josef), 1821—1899.

653. A MALOM (Die Mühle). Jelzés lent jobbra (Bezeichnet rechts unten): M. J.
Ceruzarajz (Bleistiftzeichnung). 31 ×23.

Molnár József (Josef), 1821—1899.

654. TÁJ PÁSZTORRAL (Landschaft mit Hirt). Jelzés lent jobbra (Bezeichnet rechts unten): Molnár J. 1853.
Rajz (Zeichnung). 24 ×35,5.

Molnár József (Josef), 1821—1899.

655. Ó-TESTAMENTUMI JELENET (Szene aus dem alten Testament). Jelzés jobbra (Bezeichnet rechts): M. J.
Ceruzarajz (Bleistiftzeichnung). 16 ×21,5.

Molnár József (Josef), 1821—1899.

656. LESBEN (Das Auflauern). Jelzés lent jobbra (Bezeichnet rechts unten): M. J.
Ceruzarajz (Bleistiftzeichnung). 9 ×8.

Molnár József (Josef), 1821—1899.

657. ZARKA, ÜRMÉNYI ÉS LUKA KÉPMÁSA (Bildnis des). Jelzés lent jobbra (Bezeichnet rechts unten): Molnár J.
Vizfestmény (Aquarell). 13 ×17.

Molnár József (Josef), 1821—1899.

658. GRÓF (Graf) APPONYI ?. Jelzés lent balra (Bezeichnet linkes unten): Molnár J.
Vizfestmény (Aquarell). 9,5 ×6.

Monnoyer Antoine (?) †, 1747.

659. 2 darab (Stück). VIRÁGCSENDÉLET (Blumenstilleben). Mindegyik kép mérete (Jedes Bild) 100 × 82.

Müller-Cornelius, L., 19. század (Jahrhundert).

660. A BAJOR POSTAKOCSI (Die bayerische Postkutsche). Jelzés lent jobbra (Bezeichnet rechts unten): L. Müller. Cornelius München.
Fa (Holz). 9 ×17.

Munkácsy Mihály (Michael v.), 1844—1900.

661. VIRÁGCSENDÉLET (Blumenstück). Jelzés fent balra (Bezeichnet links oben): A Madame A. Marte Hommage et Souvenir M. de Munkácsy. Illusztr. XXIV. tábl.
Vászon (Leinwand). 66 ×74.

Mura, Francesco de (1696—1782).

662. JÁKOB ÁLOMLÁTÁSA (Der Traum Jakobs) Gróf Széchényi Miklós nagyváradi püspök hagyatékából (Aus der Nachlassenschaft des grafen Nikolaus Széchényi, Bischofs von Nagyvárad, Grosswardein). Illusztr. XIII. tábl.
Vászon (Leinwand.) 73,5 ×61.

Musscher, Michiel van (1645—1705).

663. FÉRFIKÉPMÁS (Männliches Bildnis). Dán magánbirtokból (Aus dänischem Privatbesitz).
Vászon (Leinwand) 63 ×52.

Myrkovszky Géza ?, 19. század (Jahrhundert).

664. TÁJKÉP (Landschaft). Je'zést lent balra. (Bezeichnet links unten): Myrkowszky.
Vászon (Leinwand) 32,5×57.

Nádler Róbert, szül. (geb.) 1855.

665. LUDAT ŐRZŐ LEÁNYOK (Mädchen, Gänse hütend).
Lemezpapir 23,5×33.

Nádler Róbert, szül. (geb.) 1858.

666. TUNIS. Jelzés lent balra (Bezeichnet links unten): Nádler Róbert.
Fa (Holz). 23,5×14,5.

Nádler Róbert, szül. (geb.) 1858.

667. EGY KIS ZSÁKUTCA (Eine Sackgasse). Jelzés lent jobbra (Bezeichnet rechts unten): Nádler Róbert.
Lemezpapir (Karton). 28×36,5.

Nagy Vilmos (Wilhelm), szül. (geb.) 1874.

668. RENDŐR ÉS CIGÁNYCSALÁD (Schutzmann und Zigeunerfamilie). Jelzés lent jobbra (Bezeichnet rechts unten): N. V.
Tusrajz (Tuschzeichnung). 37×27.

Nagy Zsigmond (gyügyei), Sigismund 19—20. század (Jahrhundert).

669. KRISZTUS SIRBATÉTELE (Grablegung Christi). Jelzés lent balra (Bezeichnet links unten): Nagy Zsigmond 1903. Gróf Széchényi Miklós nagyváradi püspök hagyatékából (Aus dem Nachlasse des Grafen Nikolaus Széchényi, Bischofs von Nagyvárad, Grosswardein).
Vászon (Leinwand) 220×167.

Nápolyi festő (Neapolitanisch), 17. század (Jahrhundert).

670. ASSISII SZ. FERENC LÁTOMÁSA (Vision des heil. Franz von Assisi).
Vászon (Leinwand) 131×99.

Ifj. Neefs, Pieter (d. J.), 1620—1675?

671. AZ ANTWERPENI SZÉKESEGYHÁZ BELSEJE (Inneres der Kathedrale von Antwerpen).
Fa (Holz). 24,5×36.

Ifj Neefs, Pieter (d. J.) (1620—1675?).

671a. AZ ANTWERPENI SZÉKESEGYHÁZ BELSEJE (Inneres der Kathedrale von Antwerpen). Jelzés lent jobbra (Bezeichnet rechts unten). Pieter Neefs: 1648.
Vászon (Leinwand). 111×145. Illusztr. XXXV. tábl.

Neer, Eglon van der (1635?—1703).

672. ZENÉLŐ FÉRFI (Musizierender Mann).
Fa (Holz). 34×22,5.

Német festő (Deutsch), 17. század (Jahrhundert).

673. KŐSZÁLI ZERGE (Steinbock).
Fa (Holz). 18×22,5.

Német festő (Deutsch), 18. század (Jahrhundert).

674. MENNYEZETVÁZLAT (Plafondskizze).
Tusrajz (Tuschzeichnung). 17,5—28.

Német művész (Deutsch), 18. század (Jahrhundert).

675. KER. SZ. JÁNOS (Johannes der Täufer).
Krétarajz (Kreidezeichnung). 21×14.

Német művész (Deutsch), 18. század (Jahrhundert).

676. KRISZTUS ÉS SZENTEK (Christus und Heilige).
Sepiarajz (Sepinzeichnung). 20×16.

Német művész (Deutsch), 18. század (Jahrhundert).

677. TÓBIÁS AZ ANGYALLAL (Tobias mit dem Engel).
Tusrajz (Tuschzeichnung). 9,5×12.

Német művész (Deutsch), 18. század (Jahrhundert).

678. MARIA IMMACULATA.
Tusrajz (Tuschzeichnung). 32,5×20,5.

Német művész (Deutsch), 18. század (Jahrhundert).

679. KRISZTUS TÖVISKOSZORUVAL (Christus mit der Dornenkrone).
Krétarajz (Kreidezeichnung). 27,5—17.

Német művész (Deutsch), 18. század (Jahrhundert).

680. A SZENT CSALÁD (Die heil. Familie).
Sepia. 18×13,5.

Német festő (Deutsch), 18. század (Jahrhundert).

681. KRISZTUSFEJ (Christuskopf). Gróf Széchényi Miklós nagyváradi püspök hagyatékából (Aus dem Nachlasse des Grafen Nikolaus Széchényi, Bischofs von Nagyvárad, Grosswardein).
Vászon (Leinwand). 49×38.

Német festő (Deutsch), 18. század (Jahrhundert).

682. KRISZTUS (Christus).
Vászon (Leinwand). 56×44,5.

Német festő (Deutsch), 18. szâzad (Jahrhundert).

683. FÉRFIKÉPMÁS (Männliches Bildnis).
Réz (Kupfer). Olajminiatur (Oelminiatur). 8×6,2.

Német festő (Deutsch), 18. század (Jahrhundert).

684. JAGUÁR ÉS (und) PUMA.
Vászon (Leinwand). 149×184.

Német festő (Deutsch), 18. század (Jahrhundert).

685. VENUS ANADYOMENE.
Vászon (Leinwand). 54×75,5.

Német festő (Deutsch), 18. század (Jahrhundert).

686. 2 darab Stück) TÁJKÉP (Landschaften).
Vászon (Leinwand). Mindegyik kép mérete (Jedes bild) 26×38.

Német festő (Deutsch), 18—19. század (Jahrhundert).

687. ANGYAL. (Engel).
Vászon (Leinwand). 68,5×68,5.

Német festő (Deutsch), 19. század (Jahrhundert).

688. OLASZ TÁJ (Italienische Landschaft).
Vászon (Leinwand). 144×196.

Német festő (Deutsch), 19. század (Jahrhundert).

689. NAPOLEON LÓHÁTON (Napoleon zu Pferde).
(Vászon (Leinwand). 35×27,5.

Német festő (Deutsch), 19. század (Jahrhundert).

690. HÁROM TESTVÉR KÉPMÁSA (Drei Geschwister). A kép hátán az ábrázoltak neve (Auf der Rückseite die Namen der Dargestellten.)
Miniatur 7×6,3.

Német festő (Deutsch), 19. század (Jahrhundert).

691. NÉGY TESTVÉR KÉPMÁSA (Vier Geschwister). A kép hátán az ábrázoltak neve (Auf der Rückseite die Namen der Dargestellten).
Miniatur. 7×6,2.

Német festő (Deutsch), 19. század (Jahrhundert).

692. WENGERSKY ANTAL GRÓF KÉPMÁSA (Bildnis des Grafen Anton Wengersky).
Miniatur 6,5×5,7.

Német festő (Deutsch), 19. század (Jahrhundert).

693. FÉRFIKÉPMÁS (Männliches Bildnis).
Miniatur.

Németalföldi művész (Niederländisch), 16. század (Jahrhundert).

694. BEMUTATÁS A TEMPLOMBAN (Darstellung im Tempel).
Sepia. 23×17.

Németalföldi festő (Niederländisch), 16. század (Jahrhundert).

695. SZ. JEROMOS (Der heil. Hieronymus).
Fa (Holz). 43×32,5.

Németalföldi festő (Niederländisch), a 16. század első feléből (Erste Hälfte des 16. Jahrhunderts). Adriaen Isenbrant köre (Kreis des) 1520 körül (um).

695a. SZENT ANNA HARMADMAGÁVAL SZENT JÓZSEFFEL (Anna selbdritt mit dem heil. Josef).
Fa (Holz). 25×20. Illusztr. II. tábl.

Németalföldi festő (Niederländisch) a XVI. század első feléből (Erste Hälftedes 16. Jahrhunderts) Joachim de Patinier (1500?—1524) köre (Kreis des).

695b. SZENT ANTAL KISÉRTÉSE (Versuchung des heil Antonius).
Fa (Holz) 45,5×30. Illusztr. I. tábl.

Németalföldi művész (Niederländisch), 16—17. század (Jahrhundert)

696. KRISZTUS SIRBATÉTELE (Grablegung Christi).
Tusrajz (Tuschzeichnung). 20×26.

Németalföldi művész (Niederländisch), 16—17. század (Jahrhundert).

697. MENNYEZETVÁZLAT (Plafondskizze).
Tusrajz (Tuschzeichnung) 28×19.

Németalföldi művész (Niederländisch), 16—17. század (Jahrhundert).

698. MENNYEZETVÁZLAT (Plafondskizze).
Tusrajz (Tuschzeichnung). 27,5×17.

Németalföldi művész (Niederländisch), 16—17. század (Jahrhundert).

699. 4 darab (Stück) A NÉGY ELEM (Die vier Elemente).
Rézmetszetek (Kupferstiche). Mindegyik lap mérete (Jedes Blatt 10,5×14.

Németalföldi festő (Niederländisch), 17. század (Jahrhundert).

700. SZATYR-CSALÁD (Satyrfamilie). Jobbra olvashatatlan jelzés (Rechts unleserliche Signatur).
Vászon (Leinwand). 80×69.

Németalföldi festő (Niederländisch), 17. század (Jahrhundert).

701. BETHSABE A FÜRDŐ UTÁN (Bethsabe nach dem Bade).
Réz (Kupfer). 23 ×33.

Németalföldi festő (Niederländisch), 17. század (Jahrhundert).

702. ECCE HOMO.
Réz (Kupfer). 17,5 ×14.

Német festő (Deutsch), 18. század (Jahrhundert).

703. JOHANN MICHAEL KOHLER KÉPMÁSA (Bildnis des) 1737. Fent jobbra hétsoros felirat (Rechts oben eine siebenzeilige Inschrift).
Vászon (Leinwand). 64,5 ×51.

Neogrády Antal (Anton v.), szül. (geb.) 1861.

704. PARASZTHÁZ (Bauernhaus). Jelzés lent jobbra (Bezeichnet rechts unten): Neogrády A.
Vizfestmény (Aquarell) 28 ×37.

Netscher, Caspar (1639—1684).

705. NŐI KÉPMÁS (Damenbildnis).
Vöröskrétarajz (Rötelzeichnung). 13 ×10,5.

Norbertus Pater (Johann Baumgartner), 1717—1773.

706. A FESTŐ ÖNARCKÉPE (Selbstbildnis des Malers). Jelzés lent balra (Bezeichnet links unten): P. Norbertus. Vien, Austriae Hung. Prov. S c. f. A. 1769. Act. 60. Gróf Széchényi Miklós nagyváradi püspök hagyatékából (Aus dem Nachlasse des Grafen Nikolaus Széchényi, Bischofs von Nagyvárad, Grosswardein). Illusztr. XVII. tábl.
Vászon (Leinwand). 63 ×47.

Nyilassy Sándor (Alexander v.) szül. (geb.) 1873.

707. ANYA GYERMEKÉVEL (Mutter mit Kind). Jelzés lent jobbra (Bezeichnet rechts unten): Nyilassy.
Vászon (Leinwand). 92,5 ×72.

O. J. monogrammista (Monogrammist), 19. század (Jahrhundert).

708. TÁJ SZARVASOKKAL (Landschaft mit Hirschen). Lent jobbra (Rechts unten): O. J.
Vászon (Leinwand) 31 ×40.

Ochtervelt, Jacob (1635—1682) **Gerard Dou után (Nach).**

709. A MÉZESKALÁCSOSNŐ („Die Kuchenbäckerin"). Jelzés lent a középen (Bezeichnet unten in der Mitte): Ochtervelt. A kép eredetije a firenzei Uffizi-gyüjteményben (Das Original in der Uffizien zu Florenz).
Vászon (Leinwand) 37,5 ×32.

Oehring, H., 19. század (Jahrhundert).

710. ZENÉLŐ SZERZETES (Geigender Mönch). Jelzés lent jobbra (Bezeichnet rechts unten): H. Oehring.
Fa (Holz) 33 ×24.

Olasz festő (Italienisch), 17. század (Jahrhundert).

711. KER. SZENT JÁNOS (Johannes der Täufer).
Vászon (Leinwand). 18 × 18.

Olasz festő (Italienisch), 17. század (Jahrhundert).

712. KRISZTUS SIRBATÉTELE (Grablegung Christi).
Vászon (Leinwand). 24 × 34.5.

Olasz festő (Italienisch), 17. század (Jahrhundert).

713. A SZENT CSALÁD (Die heil. Familie).
Vászon (Leinwand). 46 × 36.

Olasz festő (Italienisch), 17. század (Jahrhundert).

714. KRISZTUS A KERESZTFÁN (Christus am Kreuz).
Vászon (Leinwand) 89 × 61.

Olasz festő (Italienisch), 17. század (Jahrhundert)

715. KRISZTUS (Christus als Rex Mundi).
Vászon (Leinwand). 95 × 66.

Olasz festő (Italienisch), 17. század (Jahrhundert).

716. MADONNA A GYERMEKKEL (Maria mit dem Kind).
Vászon (Leinwand). 64 × 50.

Olasz festő (Italienisch), 17. század (Jahrhundert).

717. A SZENT CSALÁD A KIS KER. SZENT JÁNOSSAL (Die heil. Familie mit dem Johannes-Knaben).
Vászon (Leinwand). 100 × 135.

Olasz művész (Italienisch), 17. század (Jahrhundert).

718. AMORETTEK (Amoretten).
Sepiarajz. 12 × 25.

Olasz festő (Italienisch), 17. század (Jahrhundert).

719. FÉRFIKÉPMÁS (Männliches Bildnis).
Vászon (Leinwand). 63 × 44.

Olasz (?) művész (Italienisch), 17. század (Jahrhundert).

720. RÓMAI FÉRFI (Römer).
Sepiarajz (Sepiazeichnung). 14 × 7.

Olasz festő (Italienisch), 17—18. század (Jahrhundert).

721. MADONNA A GYERMEKKEL (Maria mit dem Kinde).
Vászon (Leinwand). 107 × 86.

Olasz festő (Italienisch), 17—18. század (Jahrhundert).

722. A SZENT CSALÁD A KIS KER. SZENT JÁNOSSAL (Die heil. Familie mit dem Johannesknaben). Gróf Széchényi Miklós nagyváradi püspök hagyatékából (Aus dem Nachlasse des Grafen Nikolaus Széchényi, Bischofs von Nagyvárad, Grosswardein).
Vászon (Leinwand). 36 × 43.

Olasz festő (Italienisch), 17—18. század (Jahrhundert).

723. ÓTESTAMENTUMI TÁRGY (Aus dem alten Testament).
Vászon (Leinwand). 43 × 62,5.

Olasz festő (Italienisch), 17—18. század (Jahrhundert).

724. ARCHITEKTURAKÉP (Architecturstück).
Vászon (Leinwand). 78 × 96.

Olasz festő (Italienisch), 18. század (Jahrhundert).

725. A FÜRDŐ (Das Bad).
Vászon (Leinwand). 66 × 81.

Olasz festő (Italienisch), 18. század (Jahrhundert).

726. MÁRIAFEJ (Kopf der Maria).
Vászon (Leinwand). 49×38,5.

Olasz festő (Italienisch), 18. század (Jahrhundert).

727. AZ ANGYALI ÜDVÖZLET (Die Verkündigung).
Vászon (Leinwand). 22×33,5.

Olasz festő (Italienisch), 18. század (Jahrhundert).

728. KRISZTUS AZ OLAJFÁK HEGYÉN (Christus am Oelberg).
Vászon (Leinwand). 22×33,5.

Olasz festő (Italienisch), 18. század (Jahrhundert).

729. TÁJKÉP (Landschaft).
Vászon (Leinwand). 23×29.

Olasz festő (Italienisch), 18. század (Jahrhundert).

730. MADONNA A GYERMEKKEL (Maria mit dem Kinde).
Krétarajz (Kreidezeichnung). 29×23.

Olasz festő (Italienisch), 18. század (Jahrhundert).

731. AZ ÖZÖNVIZ (Die Sintflut).
Krétarajz (Kreidezeichnung). 43×60.

Olasz festő (Italienisch), 18. század (Jahrhundert).

732. MADONNA A GYERMEKKEL (Madonna mit Kind). Bronzkeretben (Bronzrahmen).
Vászon (Leinwand). 37×28.

Olasz festő (Italienisch), 19. század (Jahrhundert).

733. NŐI KÉPMÁS (Damenbildnis).
Fa (Holz). 22,5×18,5.

Olasz (?) művész (Italienisch?), 17—18. század (Jahrhundert).

734. CERUZARAJZ (Bleistiftzeichnung). 21×14.

Olgyai Viktor, szül. (geb.) 1870.

735. TÉLI TÁJ (Winterlandschaft). Jelzés lent balra (Bezeichnet links unten): Olgyai Victor.
Vászon (Leinwand).

Olgyay Ferenc (Franz v.), szül. (geb.) 1872.

736. TÁJKÉP (Landschaft). Jelzés lent jobbra (Bezeichnet rechts unten): Olgyay F. 1900. Gróf Széchényi Miklós nagyváradi püspök hagyatékából (Aus dem Nachlasse des Grafen Nikolaus Széchényi, Bischofs von Nagyvárad, Grosswardein).
Vászon (Leinwand). 128×160.

Orlay Petrics Soma (1822—1880).

737. MAGYAR KONYHA (Ungarische Küche). A lap hátán ezen kép után készült kőnyomat (Rückwärts eine nach dieser Zeichnung gemachte Litografie).
Krétarajz (Kreidezeichnung). 53,5×73.

Ostade, Adriaen van (1610—1685).

738. TISZTÁLKODÁS (Die Reinigung des Jungen). Jelzés az asztal szélén (Bezeichnet am Tischrand): Dr. C. Hofstede de Groot bizonylatával (Attestiert von Dr. C. Hofstede de Groot — Haag). A kép a Pelzer-gyüjteményből származik (Aus der Sammlung Pelzer), 1914.
Fa (Holz). Átmérője (Durchmesser): 23. Illusztr. VIII. tábl.

Osterlind, 20. század (Jahrhundert).

739. SPANYOL ARÉNÁBAN (Zuschauer in einer spanischen Arena).
Eredeti szines rézkarc jelzéssel (Farbige Originalradierung, bezeichnet). 61×43.

Osztrák festő (Oesterreichisch), 18. század (Jahrhundert).

740. VÁZLAT EGY OLTÁRKÉPHEZ (Skizze zu einem Altarbild).
Sepiarajz (Sepiezeichnung). 28×19.

Osztrák festő (Oesterreichisch), 18. század (Jahrhundert).

741. MENNYEZETVÁZLAT (Plafondskizze).
Sepiarajz (Sepiezeichnung). 16×9,5.

Osztrák festő (Oesterreichisch), 18. század (Jahrhundert).

742. SZENT ANTAL (Der heil. Antonius).
Ceruzarajz (Bleistiftzeichnung). 20,5×22,5.

Osztrák festő (Oesterreichisch), 18. század (Jahrhundert).

743. A GYERMEK JÉZUS (Das Christuskind).
Vászon (Leinwand). 33×30.

Osztrák művész (Oesterreichisch), 18. század (Jahrhundert).

744. CORIOLAN.
Mezzotinto. 61×81,5.

Osztrák festő (Oesterreichisch), 18. század (Jahrhundert).

745. II. JÓZSEF CSÁSZÁR? (Kaiser Josef II. ?).
Vászon (Leinwand).

Osztrák festő (Oesterreichisch), 18. század (Jahrhundert).

746. 2 darab (Stück) VIRÁGCSENDÉLET (Blumenstilleben).
Fa (Holz). Mindegyik kép mérete (Jedes Bild): 31,5×22.

Osztrák festő (Oesterreichisch), 18—19. század (Jahrhundert).

747. KRISZTUS TÖVISKOSZORUVAL ÉS NÁDPÁLCÁVAL (Christus mit Dornenkrone und Schilfrohr).
Miniatur. Elefántcsont (Elfenbein). 10×8.

Osztrák festő (Oesterreichisch), 19. század (Jahrhundert).

748. A SZENT CSALÁD (Die heil. Familie).
Vászon (Leinwand). 23,5×17,5.

Osztrák (Oesterreichisch), 19. század (Jahrhundert).

749. CSOPORTKÉP (Gruppenbild).
Vászon (Leinwand). 210×168.

Osztrák festő (Oesterreichisch), 19. század (Jahrhundert).

750. ALVÓ HARCOS (Schlafender Krieger).
Vászon (Leinwand). 114×190.

Osztrák festő (Oesterreichisch), 19. század (Jahrhundert.)

751. FÉRFIKÉPMÁS (Männliches Bildnis).
Miniatur. 8,3×6,6.

Osztrák festő (Oesterreichisch), 19. század (Jahrhundert).

751a. FÉRFIKÉPMÁS (Männliches Bildnis). Arany, zománcos neobarokk keretben (In Goldramen).
Miniatur. 4,7×3,6.

Osztrák festő (Oesterreichisch), 19. század (Jahrhundert).

752. CSENDÉLET (Stilleben).
Vászon (Leinwand). 42×53.

Osztrák festő (Oesterreichisch), 19. század (Jahrhundert).

753. A PIHENŐ (Die Rast).
Vászon (Leinwand). 62×49.

Osztrák festő (Oesterreichisch), 19. század (Jahrhundert).

754. „DES DICHTERS GEBURTSTAG" 1853.
Vizfestmény (Aquarell). 18,5×13,5.

Osztrák festő (Oesterreichisch), 19. század (Jahrhundert).

755. NŐI KÉPMÁS (Damenbildnis).
Pasztell (Pastell). 34×27.

Osztrák festő (Oesterreichisch), 19. század (Jahrhundert).

756. NŐI KÉPMÁS (Damenbildnis).
Pasztell (Pastell). 36×30.

Osztrák festő (Oesterreichisch), 19. század (Jahrhundert).

757. NŐI KÉPMÁS (Damenbildnis).
Vászon (Leinwand). 63,5×50,5.

Osztrák festő (Oesterreichisch), 19. század (Jahrhundert).

758. 2 darab (Stück). KASTÉLY — VÁRROM (Schloss und Schlossruine).
Vizfestmények (Aquarelle). Mindegyik kép mérete (Jedes Blatt): 8×11,5.

Osztrák festő (Oesterreichisch), 19. század (Jahrhundert).

759. ALPESI TÁJ (Alpenlandschaft).
Lemezpapir (Karton). 18,5×28,5.

Osztrák festő (Oesterreichisch), 19. század (Jahrhundert).

760. NŐI ARCKÉP (Damenbildnis).
Fa (Holz). 34×27. Illusztr. XIX. tábl.

Paál László (Ladislaus v.), 1846—1879.

761. ERDŐRÉSZLET (Detail aus einem Wald). Jelzés lent balra (Bezeichnet links unten): L. de Paál.
Vászon (Leinwand). 24×23.

Paál László (Ladislaus v.) 1846—1879.

762. TÁJ PARASZTHÁZAKKAL (Landschaft mit Bauernhäusern). A művész hagyatékából (Aus der Nachlassenschaft des Künstlers).
Vászon (Leinwand). 51×85. Illusztr. XXII. tábl.

Pállik Béla (1845—1908).

763. BIRKÁK (Schafe). A művész hagyatékából (Aus dem Nachlasse des Künstlers).
Ceruzarajz (Bleistiftzeichnung). 15,5×26,5.

Pállik Béla (1845—1908).

764. BIRKÁK (Schafe).
Ceruzarajz (Bleistiftzeichnung). 11,×18,5.

Pállik Béla (1845—1908).

765. BIRKÁK (Schafe).
Ceruzarajz (Bleistiftzeichnung). 9×16.

Páilik Béla (1845—1908).

766. BIRKÁK (Schafe).
Ceruzarajz (Bleistiftzeichnung). 10,5×18.

Páilik Béla (1845—1908).

767. TANULMÁNY (Studie).
Ceruzarajz (Bleistiftzeichnung). 6,5×9,7.

Pállik Béla (1845—1908).

768. TANULMÁNY (Studie).
Ceruzarajz (Bleistiftzeichnung). 6,5×12.

Pállya Celesztin (Coelestin), szül. (geb.) 1864.

769. NŐI TANULMÁNYFEJ (Weibliche Kopfstudie). Jelzés lent jobbra (Bezeichnet rechts unten).
Fa (Holz). 14,5×12.

Pállya Celesztin (Coelestin), szül. (geb.) 1864.

770. NŐI TANULMÁNYFEJ (Weibliche Kopfstudie). Jelzés lent balra (Bezeichnet links unten): Pállya Cel.
Fa (Holz). 14,5×11,5.

Pállya Celesztin (Coelestin), szül. (geb.) 1864.

771. NŐI FEJTANULMÁNY (Weibliche Kopfstudie). Jelzés lent jobbra (Bezeichnet rechts unten): Pállya.

Pállya Celesztin (Coelestin), szül. (geb.) 1864.

772. NŐI TANULMÁNYFEJ (Weibliche Kopfstudie). Jelzés lent balra (Bezeichnet links unten): Pállya C.
Fa (Holz). 15×12.

Pállya Celesztin (Coelestin), szül. (geb.) 1864.

773. GYORS TEMPÓBAN (In schnellem Tempo). Jelzés lent jobbra (Bezeichnet rechts unten): Pállya Celesztin.
a (HolFz). 37,5×69.

Ifj. Palma Jacopo után (Nach).

774. SZENT BERTALAN VÉRTANUSÁGA (Martyrium des heil. Bartholomäus). Lent (unten): Jacobus Palma F.
Tusrajz (Tuschzeichnung). 29×22,5.

Pán Artur, 20. század (Jahrhundert).

775. CSENDÉLET (Stilleben). Jelzés jobbra (Bezeichnet rechts): Pán Artur.
Vászon (Leinwand). 58×34.

Pán Artur, 20. század (Jahrhundert).

776. CSENDÉLET (Stilleben). Jelzés jobbra (Bezeichnet rechts): Pán Artur.
Vászon (Leinwand). 46,5×46,5.

Pannini Giovanni Paolo iránya (Richtung des).

777. RENAISSANCE-CSARNOK (Renaissance-Halle).
Vászon (Leinwand). 91×104.

Pap, 20. század (Jahrhundert).

778. KRINOLINOS NŐ (Frau mit Krinoline).
Vászon (Leinwand). 80×76.

Parfait, Castel után (Nach).

779. „LA Mde. DE POISSONS."
Szines metszet (Farbenstich). 25×19.

Parmigianino után (Nach), 16. század (Jahrhundert).

780. A SZENT CSALÁD (Die heil. Familie). 16-ik századbeli másolat Parmigianino után (Freie Kopie des 16. Jahrhunderts nach Parmigianino). Firenze, Uffizi.
Fa (Holz). 76,5×64. Illusztr. III. tábl.

Pataky László (Ladislaus v.), 1859—1912.

781. KURUCOK (Kurutzen). Jelzés lent jobbra (Bezeichnet rechts unten): Pataky L.
Vászon (Leinwand). 94×164.

Pencz, Georg (1500?—1550).

782. „A TENGER CSODÁJA" („Das Meereswunder").
Rézmetszet (Kupferstich).

Pentelei-Molnár József (Josef), szül. (geb.) 1878.

783. CSENDÉLET (Stilleben). Jelzés lent jobbra (Bezeichnet rechts unten): Pentelei-Molnár.
Vászon (Leinwand). 44×53.

Pentelei-Molnár János (Johann), szül. (geb.) 1878.

784. KERTEMBŐL (Aus meinem Garten). Jelzés lent jobbra (Bezeichnet rechts unten): Pentelei-Molnár.
Vászon (Leinwand). 74×87.

Pentelei-Molnár János (Johann), szül. (geb.) 1878.

785. CSENDÉLET (Stilleben). Jelzés lent jobbra (Bezeichnet rechts unten): Pentelei-Molnár.
Vászon (Leinwand). 55×70,5.

Pentelei-Molnár János (Johann), szül. (geb.) 1878.

786. CSENDÉLET (Stilleben). Jelzés fent jobbra (Bezeichnet rechts oben): Pentelei-Molnár.
Vászon (Leinwand). 60×75.

Pentelei-Molnár János (Johann), szül. (geb.) 1878.

787. HALCSENDÉLET (Fischstilleben). Jelzés lent jobbra (Bezeichnet rechts unten): Pentelei-Molnár.
Vászon (Leinwand). 60×81.

Pentelei-Molnár János (Johann), szül. (geb.) 1878.

788. CSENDÉLET (Stilleben). Jelzés fent jobbra (Bezeichnet rechts oben): Pentelei-Molnár.
Vászon (Leinwand). 50,5×65,5.

Perelle, Gabriel (1603?—1677).

789. NYÁRI TÁJ (Sommerlandschaft).
Rézmetszet (Kupferstich). Átmérője (Durchmesser): 16,5.

Perlmutter Izsák (Isaac), szül. (geb.) 1866.

790. TENGERI KÉP (Marine). Jelzés lent jobbra (Bezeichnet rechts unten): Perlmutter. Festetett 1901-ben (Gemalt 1901). Voledam.
Lemezpapir (Karton). 35,5×53.

Perlmutter Izsák (Isaac), szül. (geb.) 1866.

791. FÉRFIAKTTANULMÁNY (Männliche Aktstudie). Jelzés fent jobbra (Bezeichnet rechts oben): Perlmutter.
Lemezpapir (Karton). 47×44.

Perrier, François (1590—1660).

792. MARC AURELIUS LOVASSZOBRA (Reiterstatue des). — GLADIATOR.
Rézmetszetek (Kupferstiche). Mindegyik lap mérete (Jedes Blatt): 24×16.

Pesky József (Josef), 1820—1870.

793. NŐI KÉPMÁS (Weibliches Bildnis).
Vászon (Leinwand) 59×48.

Peter, Amalie von, 19. század (Jahrhundert).

794. NŐI KÉPMÁS (Damenbildnis). Jelzés lent jobbra (Bezeichnet rechts unten): Amalie von Peter.
Miniatur. 5,1×4,2.

Peter, Emanuel (1799—1873).

795. NŐI KÉPMÁS (Weibliches Bildniss). Jelzés jobbra (Bezeichnet rechts): E. P.
Vizfestmény (Aquarell). 17,5×13,5.

Peter, Emanuel (1799—1873).

796. TISZT KÉPMÁSA (Bildnis eines Offiziers). Jelzés jobbra (Bezeichnet rechts): Em. Peter.
Miniatur. 11,1×9.

Peter, Emanuel (1799—1873).

797. FÉRFIKÉPMÁS (Männliches Bildnis). Jelzés lent jobbra (Bezeichnet rechts unten): E. Peter.
Miniatur. 7,5×5,6.

Pettenkofen, August v. (1821—1889).

798. CIGÁNYOK (Zigeuner). Jelzés lent balra (Bezeichnet links unten): a. p.
Fa (Holz). 7×17.

Philips, G. H., 19. század (Jahrhundert).

799. FÉRFIKÉPMÁS (Männliches Bildnis). A hátlapon (Rückwärts): Printed by G. H. Philips.
Illusztr. XXXII. tábl.

Piazetta, Giovanni Battista (1682—1754).

800. FÉRFITANULMÁNY (Männliche Studie). Gróf Széchényi Miklós nagyváradi püspök hagyatékából (Aus dem Nachlasse des Grafen Nikolaus Széchényi, Bischofs von Nagyvárad, Grosswardein).
Vászon (Leinwand). 44,5×37.

Piazetta, Giovanni Battista (1682—1754).

801. ÁBRAHÁM ÁLDOZÁSA (Abraham's Opfer).
Vászon (Leinwand). 120×90. Illusztr. IV. tábl.

Piazetta, Giovanni Battista (1682—1754).

802. ÓTESTAMENTUMI JELENET (Alttestamentarische Darstellung).
Vászon (Leinwand). 120×90.

Pichler, 19. század (Jahrhundert).

803. LEÁNYKA KÉPMÁSA (Mädchenbildnis). Jelzés lent jobbra (Bezeichnet rechts unten): Pichler. 885.
Vászon (Leinwand). 31,5×26,5.

Poel, Egbert van der (1621—1664).

804. ÉJJELI TŰZVÉSZ (Nächtliche Feuersbrunst).
Vászon (Leinwand). 23,5×31,5.

Merey Lajos

lásd
z
Ernst-Lázár

35 l.

_____ *műhely.*

főnökség!

_____ hó____n történő kifize-

_____ indokából személyesen meg nem

_____ számu _____

i.

vi _____ hó_____

_____

sajátkezű aláírás és munkásszám.

Mezey Lajos

szül. 1820. Nagyvárad

† u. o. 1881. jul. 29

Szinész Künstlerlex

3 K. 194. l.

Mezey Lajos

vajztanár

Nagyvárad

l.

Lyka körönt

111. l.

1

Das späte XIII. Jahrhunde
tet für die allgemein historische Entwickel
eine Periode von allerheissestem Atemrytmus, ein
möglichkeiten und damit gedrängtester Schaff
vom romanischen zum gotischen Stile, von der
oder zur unlöslich scheinenden Verschränk
erstarkenden deutschen Einfluss, von der klö
lichen Bauhütte. Zur Belegung dieses an sich
sich kaum ein besseres Beispiel erbringen, w
des Königs auf dem Ofener Berge erwachsende
stetiger und geradliniger Entwirkung zur Ha
Das Zusammenfallen der Notwendigkeit, die in
Kirchen und Burgen wieder herzustellen und
Stiles bestimmen diese erste, wahrhaft grossz
die nun für das ganze Land richtungweisend

Mezey Lajos

festő

wód

Vătășianu

15. l.

Mezey Lajos

festő és fényképész

arcképe repr.

Kreilsheim

4 tábla

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Mezey Lajos

Thieme Becker

XXIV. 502-3.l.

(Lyka)

r.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Mezey Lajos

magyarádi festő

lásd

=

Lajtai Béla

Szinyei-Merse Pál

a pleinairfestés elő-

futárai. Nyr 1922. 9-

11. l. 12. l.

gyok

teljes tisztelettel

Mezei Lajos

Művészet 1903. 227

-1908. 291.

-1909. 122, 123

Romanio Girolamo: Terzi Epa 44

1313 (78).

Mezey Lajos

festőművesz

Ki Külföldön is sokat utazott s N. Várad társaskörében igen nivesen latott férfiu volt, 50 éves korában meghalt 1880. aug. elején Nagyváradon.

Valamelyik nagyváradi lapot megnézni.

+ 1880 jul. 29.

Halálozások Vas. Ujs 1880.
538 l.

Mezey Lajos †

Miskolc
1896. mill. kiáll –

– biblia

Károlyi VI. 251.

Mercy ? festő
Lajos ?

1881. ungvári műkiállítás
Arckép.
Kpm. szle 1881. 157.

Mezey Lajos

festő

Művészeti lexikon 497 l.

festő, szül. 1820. Nagyvárudon, megh. 1880. n. o. Bécsben és Münchenben tanult, s azután Nagyváradon fő/ arcképeket festett. Szinyei Merse Pál 1862. nála tanult rajzolni.

896. Velenc

A XVIII. sza

Szt. K

lá

Derékon alól

~~[illegible]~~ hegyé

vállaira om

~~[illegible]~~

hyem bélési g

függöny lóg.

Vász

Pyrke

85

Lkivágott

Merei Lajos

festő.

Szinyei Merse Pál ezt írja róla életrajzában: „Nagyváradon, a gimnaziumi szabad napokon tanultam meg olajjal festeni egy piktortól, Merei Lajostól. Apánat merei kapacitálta, hogy festőz pályára engedjen." (1860–62 kört.)

Művészet, 1903. 227.

vizet ivott s panaszkodott, hogy borzongást érez. Gyapjuteritőkkel takarták le; mély, hosszu álmot aludt. Később kissé sétált, miután meleg fürdőt (106 F. fokut) vett. Félóráig maradt a kádban s látszólag igen felüdült. Az orvosok, kik mivel a pácziens kritikus helyzetét belátták, élesztő szereket tartanak készen, rendkivüli figyelemmel észlelik. — A közvetlenül fenyegető veszély felől az orvosok véleménye igen eltérő. Az ekletikusok a rosszullétet s a sulyos eperohamot nem tartják nagyon veszedelmesnek, a praktikusok azonban a legkomolyabbtól tartanak, mi ha rögtön segély nincs, minden pillanatban bekövetkezhetik.

Uj hegy-óriás. Több külföldi lap értesülése szerint Uj-Guinea szigetén «Herkules» nevű óriás hegyet fedeztek fel, melynek nagysága 32,786 láb. A «Herkules» a szigetnek körülbelül közepén van s Lawson kapitány, ki fölfedezte, azt állitja, hogy megmászásakor 25,314 láb magasságig jutott, de már füléből s orrából folyt a vér. A «Herkules» tehát a legnagyobb hegy volna a világon. Eddig a Himalaya csucsa az Everest szerepelt a földrajzokban legnagyobb hegy gyanánt, magassága 29,002 lábnyira van téve. Még nem bizonyos, hogy a Herkules csakugyan létezik-e.

A budapesti kereskedelmi akadémia, mint lapunkhoz mellékelt tervezetéből látható, f. é. september 1-én nyitja meg a 24-dik iskolaévet, és e, minden tekintetben példásan vezetett intézet, mely kitünő tanerői és tervei miatt még a külföld előtt is tekintélylyel bir, a tanszakmában mindazt nyujtja, a mi e tekintetben a jelenkorban követeltetik.

Gyilkos inggallérok. A «Journal des Débats» tudományos rovatainak szerkesztője mindenkit óv a papirból készült inggallérok viselésétől. Ezeknek fényét valami arzenikumkeverékkel állitják elő. Henri de Parville beszéli, hogy egy angol, ki különös előszeretettel viselte a papirból készült gallérokat, egyszer sulyosan megbetegedett, s betegségének okát sokáig nem tudták megmagyarázni. Végre dr. Adams, a hires londoni orvos vizsgálat alá vette az angol által hordani szokott papirgallérokat, s azokban nagy mennyiségü arzenikumot talált. A gallér arzenikumtartalma a nyakhoz való dörzsölés következtében valószinüleg kivált, s a bőr likacsaiba, innen pedig tovább hatolt a testbe.

A fagylalt története. E frisitő szer korántsem az uj kor találmánya. A jégkészitmények élvezete s pedig jég vagy hó által lehütött folyadékoknak a test fölfrisitésére való használata a legtávolabbi ó-korba nyulik, s eredetének nyomait a tropikus Kelet népeinél találhatjuk föl. A régiek fagylaltja nem volt más, mint megfagyasztott folyadék, melyet ugy állitottak elő, hogy vagy az illető folyadékkal telt edényt hóba sülyesztették, vagy jégdarabokkal vették körül; oly fagylaltot azonban, minőt e fogalom alatt ma ismerünk, a régiek még nem készitettek. A XV. század közepe táján az olasz narancsvi-készitők gyártmányaikat már annyira tökelyesitették, hogy preparatumaik körülbelül megfeleltek a mai fagylaltoknak s csak 1669-ben találkozunk először Párisban fagylaltárusokkal. A franczia udvar, s a franczia nagy világ hölgyei előtt ez az uj gastronomikus találmány nem maradhatott soká idegen, s főleg Vatel csakhamar rendkivül hirnévre tett szert fagylalt-készitményeivel. Vatel dicsőségének tetőpontját azon a napon érte el, midőn Condé XIV. Lajos királyt Chantilly remek palotájában fogadta. Az ebéd, melyben 25 magas vendég vett részt, már a végéhez közeledett. Ekkor minden egyes vendég elé megaranyozott ezüst kehelyben csinos tojást helyeztek és pedig mindenféle szinben. A fagylaltnak tojás alakban való föltálalása csakhamar általánosan divatba jött. Ma, tehát 200 év mulva, a föltálalásnál ismét ez alakhoz kezdtek fordulni. A fagylalt élvezete lassankint mindenhova elterjedt.

A párisi állatkert orangutanja. A Jardin des Plantes két orangutánját az őszkor enyhébb éghajlat alá viszik, déli Franciaországba, mert ez állat nagyon érzékeny a hideg iránt. Szeptember elején már elutaznak a két majommal, melyek négy hó óta, mióta az állatkert lakói, jó egészségnek örvendtek, és szépen fejlődtek. Májusban viszik vissza ismét.

Vakmerő hajózás az oczeánon. A mult héten érkezett Londonba Massachusetts északamerikai államból a «Little Western» nevü vitorlás-csónak, Thomas és Norman amerikaiakkal. A vakmerő hajósok 43 napig voltak tengeren s azt mondják, hogy kivéve julius 25-ét, mikor majd fölforditá csónakjukat a hullámverés, bajtalan volt az utjok. A csónak hossza 16 láb 7 hüvelyk, szélessége 6 láb 7 hüvelyk, mélysége 2 láb 6 hüvelyk. Kötélzete yacht-formára van készitve; végső esetre egy kis lélekvesztőt is vitt magával födélzetén.

Uj alagut a Themze alatt. A parliament egy uj alagut épitését szavazta mog. Az uj óriás mű a Themze alatt Greenwichet és Millwallt fogja összekötni, a 259,000 lakos nagy javára és örömére. Eddig ha köd volt s nem lehetett a Themzén hajózni, a kinek Greenwichben vagy Millwallban dolga volt, a London Bridgeig kellett tizenkét angol mértföld kerülővel fölfáradniok, hogy egyik helyről a másikra juthassanak. Az uj alagut mintegy tiz kilométernyire lesz a London Bridge fölött és hossza 530 méterre van tervezve.

* **A washingtoni Kapitolium** freskóinak készitője: Brumidi, nemrég halt meg 75 éves korában. Huszonnégy éven át dolgozott e nagy épületen. Az Egyesült-Államok történetét kellett a rotundában freskókkal megörökitenie. Nyolczczal egészen elkészült, a kilenczediket, mely Penn alkudozását ábrázolta az indiánokkal, félben kellett hagynia s a három utolsónak csak kartonja készült el. Az épület azon szárnya, hol a senatus ülésezik, már teljesen el van látva freskókkal s ezek közt legjobbnak tartják a földmüvelési bizottság üléstermében levőt, mely Cincinnatust ábrázolja ekével. A Kapitolium domján Brumiditól óriási kép van, mely Washington apotheosisát ábrázolja 13 nőalakkal, melyek az első 13 államot jelképezik.

* **A lóbőrt** már teljesen képesek sok kisérlet után ugy átalakitani, hogy csizmákat készithetnek belőle. A német hajóhad matrózai számára ily topánokat rendeltek. Előnyük, hogy igen lágyak, hajlithatók s e mellett teljesen vizhatlanok.

* **Az élő állatok bonczolása ellen** több mint száz kiváló angol férfiu, köztük Lord Shaftesbury, Lord Coleridge, Tennyson, Browning, több püspök, rabbi s nehány főiskola igazgatója emlékiratot nyujtottak át Gladstonenak oly kérelemmel, hogy e régi gyakorlatot teljesen megszüntesse. Fergusson, Syme, Bell s más hires tanárok nyilatkozatait is idézik, melyek értelmében a vivisectio nem használ semmit s több tévedést okoz, mint a mennyi hasznot hoz s Bemard nyilatkozatát, hogy az élettan buvárlói mindig hajlandók a vérengzésre az emberekkel szemközt is.

Halálozások.

Gr. Csekonics János belső titkos tanácsos elhunyt Zsombolyán 71 éves korában. A politikában, nagyuri mulatságokban nem vett részt, nevét azonban annál többször emlegették a szegények. Az 1863-iki nagy inség alatt száz meg száz családot látott el pénzzel, vetőmaggal, s tavaly a szegedi katasztrófa alatt is bőkezüleg gyakorolta a jótékonyságot. Ő emelte családját grófi méltóságra, a mit jótékonyságáért nyert meg. Nagyatyja kereskedő volt, atyja tábornok. A jótékony lelkü öreg ur halála a gr. Károlyi és Cziráky grófi családokat is gyászba boritotta. Leánya Margit a gr. Károlyi Pista neje, fia Endre pedig Cziráky grófnőt bir nőül.

Elhunytak még a közelebbi napok alatt: Gr. Batthyány István, 68 éves korában Gráczban. — Csanády Kálmán, nagyváradi kir. közjegyző, azelőtt igen keresett ügyvéd és köztiszteletben élt polgár. — Mezey Lajos, festő művész, ki külföldön is sokat utazott, s N.-Várad társas köreiben igen szivesen látott férfiu volt, 50 éves korában. — Dr. Karlovszky Mór, derék ügyvéd 37 éves korában szintén N.-Váradon. — Menczer Mihály, a torontálmegyei takarék- és hitelbank vezérigazgatója, a megyei törvényhatóság és N.-Becskerek város képviselő testületének tagja. — Cicatricis Pál, Szentes város főjegyzője és becsült polgára, 53 éves korában. — Zechmeister József, kereskedő, a győri takarékpénztár elnöke, a közügyekben tevékeny férfiu, 69 éves korában, s elhunytát Kautz Gyula egyetemi tanár is gyászolja, kinek apósa volt. — Szabó Antal, tiszteletbeli kanonok és főgymnasiumi nyugalmazott tanár, 75 éves korában Szatmárott. — Gold Móricz, budapesti tekintélyes kereskedő, s Wahrmann Mór országgyülési képviselő apósa, 76 éves korában. — Strober János, váczi orvos, s nagy részvét közt temették el. — Vásárhelyi Bencze, volt honvéd százados, érmelléki közbirtokos, Köbölkuton. — Éltesy Endre, járásbirósági kiadó s volt honvédhuszárszázados 52 éves korában. — Dr. Osváth Pál, bihar-tordai körorvos, Kassán. — Blazsics Dénes zágrábi szeptemvir.

Özv. Laskovits Albertné, szül. Bódi Klára, 92 éves korában Szegeden, huszonkét unokát és negyvenhárom dédunokát hagyván maga után. — Zeke Kálmánné, szül. Kállay Ida, 30 éves korában Balassa-Gyarmaton. — Martinek Albertné, a szolnoki ezredorvos köztiszteletben élt neje, 31 éves korában. — Pick Julia, dr. Pick Ármin ismert fővárosi ügyvéd édes anyja, Győrben. — Hrobony Jánosné, szül. Both Alojzia, a kulai járásbiró neje, 50 éves korában, Kis-Loókon.

Dr. Hebra Ferdinánd, a nagyhirű bécsi orvostanár, elhunyt e hó 5-én Bécsben 64 éves korában. A bőrbetegségek gyógyitásában egészen uj rendszert alapitott meg, mely világhirü tekintélylyé emelte.

Szerkesztői mondanivaló.

A hervadt . . . Magán levelet nem irhatunk; itt mondjuk el mondanivalónkat. A kis vers hangja csinos; de tartalma vékony, az is elcsépelt. *Ezt sem* adhatjuk; majd egyszer tán ismét eltalálja.

H. D. «Történelmi apróságai» érdekesek lehetnek; de nem *nekünk* valók. Nagy közönségnek más-kép kell irni. Itt az előadás s az irány is tekintetbe jő. Ha van bennök történelmi becs, küldje szakközlönynek, pl. a «Századok»-nak.

Páris. B. S. Szives értesitését köszönettel vettük.

Dávid király. Ballada. Nem ballada biz ez, csak egy kis krónikai részlet az ó testamentomból. A költő nem csak nem adott hozzá semmit; de nem is alakitott. — A forma és modor Tárkányi Coriolánjára emlékeztet; s bár ma, Arany után azt sem vehetjük ballada számba, de mennyivel felül áll ezen! — A másik a «Vihar vágtat» formájára inkább ballada lehetne, de az meg tartalmilag egészen üres.

T. B. «Hazámhoz.» Igazi meleg hang, lyrai érzés és hangulat. De a nyelv, a kifejezések, a versforma, mind a tapogatózó kezdőre mutatnak. Sajnálnók, hogy elveszszen. Egy kissé félreteszszük — hadd érjék magába!

Menyország és pokol. Sem erkölcsi, sem költői igazság nincs benne egy csöppnyi sem.

Falura. Elég hangzatos; de itt-ott erőltetett a hangzatosság. Menete sem természetes. Forditásai jobban tetszenek.

Nem közölhetők. Megismerem. Száll a fecske, száll a daru. A mióta elvesztettem . . . — Bettyhez (Az erdő fáit nem láttuk. A másiktól fentebb szóltunk). — Az én szülőföldem (a vége csinos gondolat). A kis hiu. — Hozzá menék, nem szóltam . . .

Kritikán alul. Otilkához. Csak kebelem eped . . — Ott ültem. Hogy én olyan szegény . . Néma szere lem. Oly nyugtalan . . Halottak napjára, és a többi.

SAKKJÁTÉK.

1079. számu feladv. Schett Zsófiától. Bécsben.

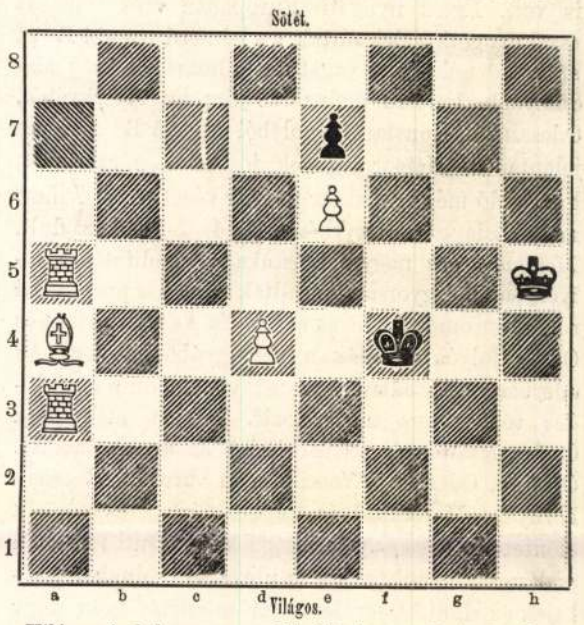

Világos indul s a negyedik lépésre mattot mond.

Az 1074. sz. feladvány megfejtése.

Chocholous Gy.-től.

Megfejtés.

Világos.	Sötét.
1. Ka6—b5	Ke5—d4: (a)
2. Vf7—d7+	Kd4—e3—c3—e5
3. Vd7—a7—g7 v. Bf2—f5 matt.	

a.

1.	Ke5—d6
2. Vf7—f8+	Kd6—d7—e5
3. Vf8—c5 v. Bf2—f7 matt.	

Helyesen fejtették meg: *Veszprémben* Fülöp József. *Sárospatakon* Gérecz Károly. *Debreczenben* Zagyva Imre. *Kolozsvárt* Csipkés Árpád. *Nagy-Dobronyban* Németh Péter. *Budapesten* K. J. és F. H. *Karakón* Homolka János. *Demecserben* Balogh Ferencz. *A pesti sakk-kör.*

HETI NAPTÁR. Aug. hó.

Nap	Katholikus és protestans		Görög-Orosz	Izraelita
8 V	C 12 B. assz.elh.	C 11 Czirjék	27 E 7 Pantelei.	1 Elul Ros.
9 H	Román vt.	Román, Roland	28 Prokor, Nik.	2
10 K	Lőrincz vt.	Lórant	29 Kalinik	3 40n.k.k.
11 S	Zsuzsanna	Armin	30 Erdős Sziláz	4
12 C	Klára szüz	Klára	31 Eudoczim	5
13 P	Ipoly, Kasszián	Ipoly	1 Aug. Ist. sz.	6
14 S	Özséb hv.	†Özséb	2 anyaf. b.kez.	7 S. Sofet.

Hold változásai. ● Ujhold 6-án 5 óra 4 perczkor reggel.

Tartalom.

Szöveg: Magyar festők: Wágner Sándor. *Széchy Károlytól.* — A bástyafokon. Költemény. *Pap Kalmántól.* — Jobb kezem, elbeszélés, irta *Baksay Sándor.* — Egy magyar művész képei Spanyolországból. — Cole kapitány utasa. Elbeszélés a tengerész-életből. *Csurgótól.* — A negyven napi böjt. — A debreczeni csikósok versenye. — Egyveleg. — Weisz Bernát Ferencz. — Feszthelyi fürdő-ivadozás. — Publius Ovidius Naso sirja Szombathelyen. *Balogh Gyulától.* — Irodalom és művészet. — Közintézetek, és egyletek. — Mi ujság? — Halálozások. — Szerkesztői mondanivaló. — Sakkjáték. — Hetinaptar.

Képek: Wágner Sándor. — Wágner Sándor spanyolországi rajzai: 1. Madridi czirkus. 2. A barcelonai székesegyhaz. — Dr. Tanner, a hires bőjtölő — Debreczeni csikósok versenye Wágner Sándor festménye után. — Weisz Bernát Ferencz.

Felelős szerkesztő: **Nagy Miklós.**
(L. Egyetem-tér 6. sz.)

nem a primás, hanem Haynald kalocsai érsek tartja Budán.

A Margitsziget. a főváros ez üdülő helye, még nem volt oly népes, mint az idén. Minden lakás le van foglalva, s a mint egy vendég távozik, tiz is jelentkezik szobájaért. A szigeten lakók száma több a 700-nál. A legnagyobb rész Budapestről való, mert a rekedt fővárosi légből, a napi munka után a szigetre menekülni nagyon jól esik mindenkinek, a ki teheti. Vannak azonban külföldiek is. Augusztus elejéig a sziget napi látogatóinak száma 58,144 volt.

Az állatkert ez évben oly tömeges látogatásnak örvend, minőt még nem élvezett fennállásának 14 esztendője egyikében sem. Eddig — nem számitva Blondin föllépteit és Stuwer tűzprodukczióit — volt 16,000 személy látogatója 30 kr. belépti dijjal, 3804 gyermek, kik a felét fizetik. Most felállitják a baromfiköltő és hizlaló gépeket, melyek István napjára már láthatók lesznek.

Az időjárás. A hűvös és zivataros időjárást, mely julius utolsó napjával kezdődött, s az ország déli részein oly roppant jégveréssel köszöntött be, Oroszországból kaptuk. Oroszország déli részén alakult meg a nagy viharközpont, mely a légkört gyorsan lehűtötte, ugy, hogy több helyt a hegyeken havazás is volt. Egész nyugati Európában erős, viharos északnyugoti szelek fúttak, s a hőmérő 13—14 R°-ra szállt le nálunk; nyugat felé a hőmérsék még alacsonyabb. Keleten meleg idő jár; igy Moszkvából, Odesszából, Konstantinápolyból 22—25 R° meleget jelentenek. Meteorologusok jövendölése szerint a hűvös idő még egyhamar nem ér véget. A szélvihar, mely Budapest környékén e hó 4—5-ike közt dult, *Morvaországra* nagy felhőszakadást zuditott. A folyók, patakok gyorsan kiáradtak s az árviz pusztitásairól a legszomorubb hirek érkeznek. Az Osztravicza és Odera folyók okozták a legnagyobb károkat. Az oderbergi és friedlandi vasuti vonalokon a közlekedés több napra megszakadt. Hrusán mellett az Osztraviczán volt vasuti hidat az ár elrombolta. Osztrau, Oderberg, Weiszkirchen városok, Rosenau környéke, Marienbad és Teplicz fürdők és sok falu elöntettek. Bécs és Oderberg közt a vasuti forgalom csak ugy történik, hogy az utasokat csolnakon szállitják az elöntött területen. A pusztitás igen nagy egész éjszaki Morvaországban, s több emberélet is esett áldozatul.

A külföldiek Budapesten. Pulszky Ferencz és Neményi Ambrus hirlapiró figyelemreméltó eszmét penditettek meg a Pesti Naplóban. Arról szólnak, hogy a külföldi látogatók nálunk nem részesülnek kellő figyelemben, különösen a tudósok és irók. *Pulszky* különböző bajainkról elmélkedvén, megemliti azt is, hogy a külföld tulajdonképen még ma is igen keveset tud rólunk s ebben mi magunk is hibásak vagyunk, hibásak hivatalos köreink is. Más országokban a miniszterek nem tartják meddő kiadásnak a pénzt, melyet a külföld figyelmének és rokonszenvének megszerzése végett a sajtóra forditanak. Ha például Bädekert vagy Gsell Felset meghivnák Magyarországba s elkisértetnék az érdekes helyekre, hazánkról is megjelennének végre egy érdekes kalauz, s a költség százszorosan megtérülne az utazó külföldiektől. Külföldi kormányok más módokon is csalogatják az idegeneket a fővárosba, előzékenyek a hirlapirodalom iránt, a mire nálunk senki sem gondol, mig például még Bukarestben is Thallóczy fiatal történettudósunkat mindjárt elvezették a miniszterekhez. Midőn 1867-ben az első magyar budget készült, a Deák-párt intéző férfiai gondoltak erre is és a miniszterelnök rendes fizetéséhez jelentékeny összeget csatoltak a reprezentáczió czéljaira; Andrássy és Lónyay ki is adták, sőt még többet is tettek; Szlávy alatt is sokszor megnyilt a miniszterelnöki palota, Bittó az ezüstkészletet is megvette, de aztán jött a fuzió s beállt a takarékosság s nincs semmi néven nevezhető reprezentáczió. E megjegyzéshez *Neményi* Ambrus is több észrevételt füz, különösen arról, hogy ha idegen iró Magyarországba jő, mi történik. Kettő történik: vagy nevetséges demonstrácziókat, vagy banketteket rendezünk, fogadjuk, mint valami királyt, vagy — ha az idegen szerényen, európai szokás szerint érkezik, nem törődik vele senki. Bankett, az van, de társaság nincs. Az idegent, ha Pulszky Ferencz és Jókai Mór nincsenek itthon, sehová sem lehet elvezetni. A hivatalos köröknek sem jut eszökbe, hogy nekik ilyenkor is reprezentálni kellene, jöhet ide akár John Lemoinne vagy Challemel Lacour, tudomást sem vesznek róla. «Athenében, — ugymond Neményi, — csak egyetlen egy görög hirlapirót ismertem, de még aznap meghivtak a külügyminiszterhez. Hasonlót találtam Rómában, nem is emlitve Brüsszelt, hol a király maga fogadja az irót; de még Berlinben is, mely pedig nem épen kedves modoráról ismeretes, elég, ha idegen iró egyszer deponálja például Bismarck herczegnél jegyét és a legközelébbi estélyre okvetlenül meghivják.» Hogy volt-e külföldi iró, kit magyar miniszter figyelemben részesitett, igy végzi Neményi, nem tudom; de az illető körök indolenciájáról, sőt gorombaságairól száz példát tudok. És igy nem csoda, ha az európai sajtóban még Montenegrónak is több barátja van, mint Magyarországnak.

Érdekes mindezekhez fölemliteni, hogy Belgiumban, a közelebb mult napok ünnepélyei alatt mily figyelemben részesitették a külföldi sajtó képviselőit a kormány, valamint Brüsszel, Antwerpen és Gent hatóságai.

«A belgák — irja egy elsőrendű bécsi lap — nemcsak azzal tüntetik ki a sajtó férfiait, hogy minden ünnepélyre meghivják őket, hanem a kormány oly ajánlattal látja el valamennyit, mely szabadelvüségének legszebb bizonyitéka. A belga államvasut igazgatósága, mely a kormány főfelügyelősége alatt áll, a következő körrendeletet adta ki: «A forgalmi igazgatóság minden tisztviselőjét és ügynökét ezennel a leghatározattabban felszólitjuk, hogy a külföldi sajtó tagjait minden lehető kedvezményben részesitsék. A forgalmi igazgatók, állomásfőnökök és felügyelők különösen arra legyenek tekintettel, hogy az alattuk levő összes hivatalnokok és ügynökök az emlitett utazók iránt a legnagyobb udvariasságot s egyuttal a legnagyobb előzékenységet tanusitsák. Szükséges, hogy a külföldi sajtó képviselői Belgaországban való tartózkodásuk- és utazásukról a legszebb emléket vigyék magukkal s az igazgatóság a saját becsületének tartozik vele, hogy erre nézve minden lehetőt megtegyen.»

Szobieszky lengyel király kardja. A nemzeti muzeum nagyértékü fegyver birtokába jutott gr. Erdődyné szül. Raczinszky Teréz szivességéből, ki férjének Erdődy János gróf volt fiumei helytartónak gyüjteményéből Szobieszky király (1674—1696) kardját ajándékozta oda. Ez keleties hajlásu, pengéjén kettős vércsatorna van s közepén aranyműben arany diszités között e latin felirat: «Cave a falsis amicis, salvabo te ab inimicis» («Őrizkedjél a hűtlen barátoktól, az ellenségtől megmentelek»); a markolat alatt pedig: «Haec meta laborum» («Ez a munka czélja») felirat, a király czimere és hadijelvények aranyból kiverve. A markolat alatti védrudak tiszta aranyból, gyönyörü diszitésekkel vannak készitve. Legértékesebb a markolat végén 27 darab gyémánttal körülfoglalt vésett kristály, mely alatt piros mezőben a király lovas képe van aranynyal kiverve. A kard a régiség gyüjteményben helyeztetik el.

Őskori leletek. A pestmegyei *Ordas* községben a dunai védgátak készitése alkalmával egy népvándorláskori temetőt fedeztek fel. A nemzeti muzeum igazgatósága a telep megásatása czéljából dr. Tergina Gyula muzeumi őrsegédet küldte ki. Tergina többek közt egy filigrán arany fülbevalót, két arany fejü gyürüt, tiz ép koponyát s több igen érdekes tárgyat hozott a muzeum számára. — *Szatmármegyében* a Tur folyónak *Garbolcz* községe melletti «Hódos» nevü kiágazásán, a malomgátak lerombolása alkalmával a garbolczi ref. lelkész fia halászatközben a partoldalon óriási nagyságu kövületre bukkant, melyből 2 darabot letörvén, ez gondos vizsgálat után mammut-fogaknak bizonyult. Az érdekes lelet a szatmár-németi ref. gymnazium muzeumának adatott át. Ugyane helytől alig száz lépésnyire régi fegyvereket, érmeket és valószinüleg lószerszámokhoz való eszközöket találtak.

Hölgy régész. Torma Zsófia dévai urhölgyet a németországi régészeti társulat f. évi augusztus 4—23-ig Berlinben tartandó gyülésére meghivta, habár annak nem is tagja; ő ezen kitüntető meghivást természetesen elfogadta. Az ülésekben azonban csak augusztus közepéig vehet részt, mert akkor haza kell térnie, hogy saját muzeumát a történelmi társulat vándorgyülésének megtartása idejére rendezze.

Majláth Béla. a nemzeti muzeum könyvtárőre, a muzeum megbizásából Pozsonyba utazott, hol az ottani zárdakönyvtárakban fog tenni kutatásokat. Innét körutra indul a pozsony-, nyitra- és trencsénmegyei zárdakönyvtárak megtekintésére. E könyvtárak főleg bibliografiai ritkaságokban gazdagok, s ekkorig csak kis részben vannak kizsákmányolva.

Hitbizomány-csere. A Sárvár-felsővidéki gróf *Széchenyi* István fiága részére néhai Sárvár-felsővidéki gróf Széchenyi Ferencz által alapitott pölöskei (zalamegyei) elsőszülöttségi hitbizomány a nagyczenki uradalommal és a budai vizivárosi palotával, telekrészletekkel és számos ingóságokkal helyesittetik; ennélfogva a pölöskei főtelekjegyzőkönyvben fölvett uradalom és tartozmányai a hitbizományi kötelék alól feloldattak és sárvár-felsővidéki gróf *Széchenyi* Béla szabadrendelkezésü birtokának nyilvánittattak, ellenben ugyanennek nagy-czenki és budapesti javai ezen a néven: «nagy czenki hitbizomány», az ő szabad rendelkezése alól kivétettek s hitbizományi kötelék alá foglaltattak.

Utazás tutajon. Canon hires bécsi festő, Kaiser épitész, gróf Wilczek János és Weyprecht, az északsarki utazó, a Vág folyónak azon részéhez utáztak, hol már hajózható. Itt egy tót tutajra szálltak, s ezen szelik át Trencsénmegyének erdős-hegyes tájképeit, s lemennek egész a Dunáig. A vállalkozók a Vág vadregényes partjain egészen ugy akarnak élni, mint a vadon fiai. Horgászni és főzni Canon fog, ki a főzőkanalat époly művészileg kezeli, mint az ecsetett. Wilczek lesz a fővadászmester, Weyprecht pedig a tutajt fogja kormányozni nagy tót kalapban, meg halinába öltözve. A társaság a kisérettel együtt összesen 12 tagból áll. A tutaj egész kényelemmel van berendezve, s azért választották ezt az utazási módot, hogy a vadregényes vidéket szabadon élvezhessék. E hó 2-án Trencsénben voltak, a hol este a tutajon lakomát tartottak.

A Balaton átuszása augusztus első napjáról is elmaradt, mert a viz annyira áthült, hogy az 5—6 óriág tartó uszást ily hűvös elemben az emberi szervezet el nem viselheti. Azóta pedig még hüvösebb időjárás köszöntött be és Szekrényessy Kálmánnak jobb időkre kell várni.

Ibiszek a Balaton mellékén. A Balaton berkes helyeit ibisz-madarak lepték el nagy számmal. A ritka vándorok nagy kedvet és szenvedélyt keltenek a sport embereiben, kik seregestől járnak rájok vadászni, s attól lehet félni, hogy idő előtt távozásra keltik őket. Az aczélszinben ragyogó, fényes tollu, hosszu csőrü vándormadárnak husa igen izletes, s épen ugy él, mint a vizi szalonkák szoktak. Este épen ugy huz, mint a vadkacsa, nagyobb csapatokban, azért a vadászok többnyire lesben lövik. Tojása körülbelül akkora, mint a kacsáé, szép égszinkék. A Balatonpartnak jelenleg egyik legszebb és legritkább madara.

Magyar kávé. A lovasi pusztán Haránthy Lőrincz földbirtokos kávét ültetett s az eddigi eredmény meglepőleg kedvező. Annak idején mustrát szándékozik küldeni több hazai gazdasági akadémiához és nagykereskedőhöz, hogy a kávé használhatóságáról véleményt adjanak.

A koplaló dr. Tannerről az angol lapok majd minden száma terjedelmes tudósitást közöl. Julius 29-én este állapota aggasztónak mutatkozott, de jól aludt. Másnap megmérték s kiderült, hogy előtte való nap egy fontnyit vesztett ismét sulyából; 126 és fél fontot nyomott. Elég jókedvü volt, s a látogatókkal hosszasan társalgott; 31-én testi ereje ismét csökkent, gyomra émelygett. Este felé kikocsizott, egy kicsit sétált is, de nagyon kifáradt, s izgalmas éjjele volt. A londoni «Standard» julius 30-áról következő táviratot közli New-Yorkból:

Tanner doktor negyvennapos bőjtölése mindjobban közönséges látványossággá sülyed le. A Clarendon-Hall karzatai folyton tömve vannak látogatókkal, kik puszta kiváncsiságból bámulják a törődött öreg embert, ki — közel a halálhoz, — iszonyuan szomjuhozik, mivel hányásra hajlandó gyomra már nem vesz be semmi vizet, legyen az kut-, forrás-, ásvány-, meleg, párolt vagy jeges viz. Minden uj roham közelebb viszi ahhoz a ponthoz, a honnan lehetetlen lesz fölüdülnie. Kinos nézni, a mint a szegény ember föl s alávonszolja magát a szobában, bebizonyitandó, hogy még nem hagyták el erői. Tekintetével, mely vas-akaratot akar kifejezni, biztatja őreit, hogy nincs kimerülve s elég jól érzi magát. «Vén apám, — kiáltá — minden szót olvas a lapokból. Ne mondjátok neki, hogy fia haldoklik.» Tegnap délután dr. Tanner két unczia szénsavas

MDK

Mezey Lajos, festöm.

Hat gyermeke születik, 1958-ben rajongva szeretett felesége meghal, később elveszi felesége hugát, ki mellett pokol az élete. Öt gyermeke örökli anyjuk tüdövvészét, csak egy fia marad meg, ki vidéki gyógyszerész lesz. Templomképeket fest, másol arcképeket. A gyomorrák szenvedéseitöl gyötörve 1880-ban meghal.
1903-ban a nagyváradi mübarátok kiállitásán sok képe volt.

Szinyei müncheni évei./Ismeretlen levelek alapján/.

Magyar Müvészet. 1935. 3.sz. 86 l.

Mezey Lajos, festöm.
1820-1880

1843-ban Pestről irja mennyasszonyának, hogy a panorámát nagyon dicsérték a"Henderü"-ben ha névtelenül is. Sokat szenved a vándoruton, az öreg panoráma-festö városról-városra vándorol.1845-ben ujra Pesten járt, ir az ottani "Mükiállitásról". Majd Bécsben a Belvederében másolhat. -Később Nagyváradon letelepszik megnösül, s szegény piktor kenyeren élnek.

Szinyei müncheni évei./Ismeretlen levelek alapján/.

Magyar Müvészet. 1935. 3.sz. 85, 86 l.

MDK

Mezey Lajos, festőm.

1913-ban rendezett biedermeier kiállitáson volt M. -től az Ernst Muzeumban egy Madonna, különböző aukciókon is f fel-felbukkant egy-egy képe, nagyrészt arckép, itt-ott csen élet, genre, tájkép. "Szélmalmok holdvilágnál"

A nagyváradi kiállitáson volt egy képe a "Vezuv kitörése /310 sz./ melyet Szinyei lemásolt.

Szinyei müncheni évei./Ismeretlen levelek alapján/.

Magyar Müvészet. 1935. 3. sz. 86. l.

Mezey Lajos U 519

Beöthy Ödön archége, fentitől, 1913-ban Diósy Ferenc cimfestő tulajdona volt.

Fenti leánya, Vilma, ez idő ben a nagyváradi Erzsébet árvaházban élt. Az ő tulajdonában volt fentitől 2 tájkép, egy Madonna, mely a festő felesége ült modellt és hez Mezey Mihály tüzoltó paranosnoki ruhában. Fentitől képek voltak Sch. Lászlónénál Kolozsvárt, Mezey Bélánénál Budapesten az utóbbinál fentitől at négy évszak. Képei voltak még Mezey Lajos gyógyszerésznél és dr. Bakats Béla fősolgabirónál.

Hyer. Egy nagyváradi festőművész föltámadása. Mezey Lajos ↑

↑ az Ernst Múzeumban. Nagyvárad. 1913. ápr. 22.

VAJDAHUNYAD

Vár

Kepe VI 1868, 272 l.

Mezey Lajos

„Mezey 1849" szignaturával
Szereday Ignácné Kállay
I. Ilona, aki Nagyváradról
ment férjhez 1849-ben vagy
1850-ben, arckepe Berzenczey
Domokos szegedi műszaki
főtanácsos tulajdonában
Szeged, Oroszlán u. 4.
Rendkívül bájos fiatal
nőt ábrázol, becsi hatás alatt
szépen megfestve.
Láttam 1938 ápr. 10.

eie und angewandte Kunst

Michalská 2

nez,
rművészeti

MDK

Mezey Lajos

A müvész felesége, festm.

Női arckép, festm.

M. Biedermeier Kiáll. Mücs. 1937. nov.
4o l.

Tépe (Hajdú-B.)

Kastély, egyemeletes, emeletén k
Épült a XVIII. században. Elhagya

(Ecsery Mihály, 1956)

Mezey Lajós

festő

archépe

lárd

Kreilsheim

4-ch képmellék-
let

K E S Z E Y A L B E R T

könyvker.

C L U J

P. Unirii No. 7 / ROMANI

NDK

Mezey Lajos

A művész felesége

Női arckép

N.Biedermeier kiáll. Képes tárgymutató,1937,nov.

Műcs. 40 l.

Magyar Néprajzi Múzeum – 6000 db – 64.85783 K

MDK

Mezey Lajos

Konyhai csendélet

M.Biedermeier kiáll. Képes tárgymutató,1937,nov.
Mücs. 4o 1.

Magyar Néprajzi Múzeum — 6000 db — 64.85783 K

MDK

Mezey Lajos

Mezey Vilma

Vágott tyukok

M.Biedermeier kiáll. Képes tárgymutató,1937.nov.

Műcs. 4o l.

lye : ----------

MDK

Mezey Lajos

Gyümölcs-csendélet

M.Biedermeier kiáll. Képes tárgymutató,1937.nov.

Műcs. 4o 1.

elye :----------

MDK

Mezey Lajos

Miniatürök

M. Biedermeier kiáll. képes tárgymutató

1937.nov. Műcs. 22 l.

Merényi Lajos festő

M.D.K.

Szinyei Merse nagyváradi diák korában, Merényi Lajos mestertől sajátította el a festészet mesterségét.

Pataky Dénes: Szinyei Merse Pál
Művészet, 1963. október - 6 lap.

MOK

Mezey Lajos

Női arckép, min.vf.

Reformkor művészete. Főv. Képt. Műcsarnok. 1948. jul. 10. 1.

M.D.K.

Mezey Lajos /1820-1880/

535. Tájkép pásztorral. Olajf.

Háborus műtárgyveszteség-jegyzékek. IV. füzet.
MUMOK. Bp. 1952. 37. l.

M.D.K.

Mezey Lajos

l.Szépm.Muz.Évk.1935.VII.185.l.

Mezey Lajos MDK

Önarckép

Mücsarnok 1937 Magyar Biedermeier Kiáll.

MDK

Merey Lajos

festō

nagyvárádi

ivód

BBi III. 170. l.

..... nevü munkás igazolta

a művezető aláírása.

élyezem:

x vagy helyettesének
láírása.

. — Endrényi Imre, Szeged.

Mezey Lajós

Festő

U. 519

Mercy Lajos

festo.

lásd

Lakos 100. l.

Merey Lajos

Środ

Kvfsz 1898

225 l

..... nevü munkás igazolta

a művezető aláírása.

ezem:

helyettesének
a.

Endrényi Imre, Szeged.

Mezey Lajos MDK

Gyümölcscsendélet, olf.

Mücsarnok 1896. ezredéves kiáll.

Mezey Lajos

MDK

Konyhacsendélet, olf.

Micsarnok 1896. ezredéves kiáll.

MDK

Mezey Lajos /1820-1880/

Tájkép pásztorral, of.

Székesfőv.képt.uj szerzem. N.Szal. 1939.jan.-febr.

MDK

Mezey Lajos

Tájkép pásztorral, o.

Főv. Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke

Bp., 1952.

Mezey Lajos

MDK

Miniatürök

Műcsarnok 1937 Magyar Biedermeier Kiáll.

BUDAPEST, 1940 LXII. ÉVFOLYAM, 213. (20.239) SZÁM CSÜTÖRTÖK, SZEPTEMBER 19

Előfizetési ára 1 hóra 2 pengő 50 fillér. Két hóra 5 pengő. Negyedévre 7 pengő 50 fillér. Félévre 15 pengő. Egy évre 30 pengő. Egyes szám ára hétköznap 8 fill., vasárnap 12 fillér (a pályaudvarokon is)

PESTI HIRLAP

Szerkesztőség: Vilmos császár-ut 78. Telefon 112-295. Főkiadók: Vilmos császár-ut 78. Tel. 112-295. Erzsébet-körut 1. Tel. 135—296. Színházjegy- és utazási iroda: V., Vilmos császár-ut 78. Tel. 112-295.

Szerdán egyik légi riadó a másikat követte Londonban

Az elmult éjszaka német repülőtámadás során sok ház dőlt össze és az áldozatok száma sokkal nagyobb, mint az előző támadásoknál — Kiterjedt tüzvészek pusztitanak — Német jelentés szerint 2096 angol repülőgép semmisült meg augusztus óta

Száz kilométerre nyomultak előre Egyiptomban az olaszok

Megtörték az angolok elkeseredett ellenállását és elfoglalták a második védelmi vonalat: Sidi Barranit — „Egyiptomban is eldőlhet a háboru" — irja a New York Times katonai szakértője

Ribbentrop német külügyminiszter rövid tartózkodásra Rómába utazott

Az olaszoknak az egyiptomi angol erők elleni nagy támadása az első napokban jelentős sikerekkel járt. Elfoglalták Sollumot, melyet az angolok harc nélkül feladtak és száz kilométeres mélységben nyomultak előre a tenger mentén Alexandria felé. A németek folytatták London ellen a légi támadásokat alig csökkenő erővel, az angolok a holland, belga, francia kikötőket, a motoros gyorshajók gyülekezőhelyeit támadták. Igen sok találgatásra adott okot Ribbentrop német külügyminiszter olaszországi utja.

Berlini politikai körökben a németbirodalmi külügyminiszter római utazásával kapcsolatban megemlitik, hogy az utazás *a német-olasz viszony különleges módjából* adódik. Utalnak arra, hogy a két tengelyhatalom külügyminiszterének ilyen megbeszélései, amelyek vagy német, vagy olasz területen folynak le, nem lephetik meg azt, aki megértette, hogy a tengely a legszorosabb egyöntetüség politikai megnyilvánulása. Ebből önként adódik, hogy mindazokat a politikai kérdéseket, amelyek a két hatalom érdekeit érintik, közösen tárgyalják meg, közösen határoznak és ennek megfelelően közösen is járnak el. Az ilyen megbeszélések azután minden esetben *valamennyi olyan kérdés nyilt megvitatását jelentik*, amelyek Európa eljövendő ujjárendezése tekintetében fontosak a két szövetséges és közös élet-halálharcban álló hatalom szempontjából, vagy amelyek *esetleg azzá válhatnak. Ilyen eszmecseréről* — mint amilyenek már előző alkalmakkor is lefolytak —, van most szó.

A német politikai körök egyuttal rámutatnak arra, hogy most, amidőn az olasz haderő figyelemreméltó sikereket ért el az angol birodalom egyik döntőjelentőségü hatalmi poziciójával szemben, ismét hathatósan bebizonyosodott az olasz fegyverbarátság katonai értéke. Ribbentrop külügyminiszter az egyiptomi angol támaszpontok ellen inditott olasz offenziva időpontjában utazott Rómába, s utazása viszont egybeesik a német haderőnek az angol anyaország ellen intézett állandóan tartó csapásaival. Az *Angriff* szerint Ribbentrop római megbeszélései nagy eredményekkel fognak járni és *Rómában nem a helyzet felülvizsgálásáról, hanem sokkal többről van szó.*

Sidi Barrani

Az olaszok Egyiptomban viselt hadjáratának végcélja egészen világos. Az olaszok ki akarják üzni az angolokat a nilusmenti országból, amelyet az angol hadsereg hadműveleti központnak használhat fel az afrikai olasz birtokok ellen. Másik célja a hadjáratnak az angolok kiszoritása Szudánból és Kenyából, hogy a nagy abesszíniai olasz birtokot ne veszélyeztessék. Angolország számára az olasz hadjárat sulyos csapás. Leköti ugyanis a hajóhadnak egy részét Alexandria mellett, azonkivül szétjelforgácsolja az angol hadsereget. Anglia kénytelen repülőket is küldeni a Szuez és Alexandria védelmére s ezzel az anyaországot védő légierőket gyengiti. Egyiptom magatartása még mindig ismeretlen. Egy kairói hir szerint megkezdődtek az angol-egyiptomi katonai tanácskozások és lehetséges, hogy Egyiptom hadat izen Olaszországnak. Egy római jelentés szerint az olasz hadicélok szempontjából egyáltalán nem jelent semmit sem, ha Egyiptom mint hadviselő fél az afrikai hadjáratba beavatkoznék.

A Reuter-iroda jelentése szerint Egyiptomban két ellenséges hadoszlop nagy megerősitésekkel folytatta előrenyomulását a tengerparti sávon és *kedden este elfoglalta Sidi Barranit.* Mint a Stefani-iroda jelenti, az olasz csapatok szörnyüséges légköri viszonyokkal dacolva folytatták előnyomulásukat s meghiusitották az angoloknak minden ellentámadásra irányuló törekvését. Sidi Barrani hadászati szempontból nagyfontosságu: az Alexandria felé vezető ut mentén fekszik, fontos katonai berendezkedései és repülőterei vannak, s az egyiptomi angol hadsereg egyik főtámaszpontja. Az olasz főhadiszállás hivatalos jelentésében még azokat a nagyszabásu légitámadásokat is közli, melyeket az olasz repülők különböző afrikai angol támaszpontok ellen intéztek.

A német-angol légi harcok

A német légi támadások célpontja az elmult szerdán is London volt. A németek sokszáz géppel támadtak. A repülők Londonra és környékére bombákat dobtak, sokszáz ház összedőlt, különösen London keleti és délkeleti részében. Az áldozatok száma sokkal nagyobb, mint az előző vállalkozás alkalmával. Az angol légügyi minisztérium közlése szerint a németek szerdán délután több mint kétszáz repülőgépet küldtek a La Manche-csatorna angol partja fölé. Rettentően erős, óránként száz mértföldes sebességü viharban folyt le a légi ütközet, Kent, Sussex és a Temze-torkolat fölött. Azok a hirek, hogy a németeknek a szigetország elleni támadása a rossz időjárás dacára még mindig küszöbön áll, erősen tartják magukat. Churchill is hangsulyozta kedden délután tartott alsóházi beszédében, hogy a német inváziókisérlet veszélye még nem mult el, s Angolországnak továbbra is minden erejével készen kell lennie a védelemre. Az angol jelentések maguk is hangoztatják, hogy a hollandiai, belgiumi és franciaországi kikötőkben az angol repülők német motoroshajók gyülekezését figyelték meg.

Az általános védkötelezettség Amerikában

Roosevelt elnök javaslata törvényerőre emelkedett s most már a „szabadság hazája" is, amely az alkotmány szellemével nem tartotta az általános védkötelezettséget összeegyeztethetőnek, áttért a minden épkézláb polgárt kötelező európai rendszerre.

Az amerikai közgondolkodásnak mélyreható átalakuláson kellett keresztülesnie, és Roosevelt elnök ezzel a sikerével politikai téren is forradalmárnak bizonyult. Hozzá hasonló forradalmár eddig csak Lincoln elnök volt, akinek nevéhez a rabszolgaság intézményének eltörlése füződik. Roosevelt a New Deal-lel a gazdasági liberalizmust szüntette meg s behozta az államilag irányitott tervgazdaságot, most megvalósitotta az amerikaiak számára még ennél is idegenebb elvet, az általános katonai kötelezettséget.

Az egész világ ámulva kérdezi, mi lehet a célja az általános védkötelezettségnek, melynek behozatalára még Wilson elnök sem mert gondolni a világháboru alatt? Ez a polgári jogok kiterjesztése — mondotta Roosevelt — ami mindenesetre szép és tetszetős formula. Roosevelt kedden éjszaka kiáltványt bocsátott ki, melyben az uj törvényt magyarázza. „Számosan azzal tehetik hazájuknak a legnagyobb szolgálatot, — mondja Roosevelt —, ha munkahelyüket a nagyipar keretében megtartják. Az Egyesült Államok hadifelszerelését, valamint a katonai szolgálat bevezetését ugy kell végrehajtani, hogy a mindennapi életet a legcsekélyebb mértékben se zavarja meg ez a folyamat. A demokrata elveknek megfelelően Amerikában mindenki azonos jogok felett rendelkezik és azonos feltételek mellett fordithatja jobbra sorsát. *Az általános hadkötelezettség* — mondja Roosevelt — *távolról sem jelent politikai változást. Csak a demokrata alaptörvény jut érvényre. Amerika sorsának keresztutjához ért.* Az Egyesült Államoknak hivatása, hogy magasra tartja a szabadság fáklyáját, ebben a háborus világban."

Az első évfolyamokba a 21—35 évesek tartoznak és számuk körülbelül 16 millióra rug. Az első félesztendőben egy millió embert fognak behivni és kiképezni s az első kontingens, kiket már hétfőn behivnak, 75 ezer embert tesz ki. Ne higyjük, hogy Amerikában könnyü munka lesz egy sokmilliós hadsereg megszervezése. A hadseregszervezéshez hiányoznak a keretek, nincs elég tiszt, nincs egy nagy vezérkar és főképpen — ami a legénység kiképzése szempontjából fontosabb — nincsenek elegendő számmal altisztek. A világháborut követő pacifista korszakban az Egyesült Államok szárazföldi haderejének fejlesztését a kormányok teljesen elhanyagolták, csak a hajóhadat fejlesztették. Megkönnyiti viszont az óriási sokmilliós hadsereg megszervezését az, hogy az Egyesült Államok népe a világ egyik legelső s legjobb sportnépe.

Mindamellett milliós hadsereget megszervezni ma rendkivül nehéz katonai feladat, pláne ott, ahol ezeket a hadseregeket a semmiből kell elővarázsolni. A régi, az első világháboru előtti hathetes kiképzés ma a lehetetlenségek világába tartozik. A totális háboru, a gépharc, a katonaságtól igen sok tudást s rendkivül alapos és hosszantartó kiképzést követel.

Az Egyesült Államokban a szárazföldi hadsereg egyelőre talán nem is tulfontos. Ha a háboru ki talál terjedni az Óceánokra, két fegyvernemre van csak az Uniónak szüksége: az egyik a hajóhad, másik a repülőflotta. A hajóhad ma is igen erős — az angol után a legnagyobb — a repülőflotta szintén meglehetősen erős és megvannak a fejlesztésnek összes feltételei. Ez utóbbihoz az első feltétel az amerikai nagyipar, melynek teljesitőképessége a világon egyedülálló, a másik pedig az, hogy ezrekre rug az amatőrpilóták száma, akikből könnyen lehet hadirepülőket kiképezni. Roosevelt elnök vas következetességgel halad körülbelül négy hónappal ezelőtt megkezdett utján. Hadfelszerelési programja, melynek végrehajtására 5251 millió dollár hitelt kért, a legnagyobb szabásu hadfelszerelési program, melyet a világtörténelem eddig ismer. Amerika, mint az elnök mondotta — az erő filozófiájával szemben nem sokáig marad készületlenül. Az elnök reálpolitikus, aki belátta azt az igazságot, hogy az erő kultuszának korában alkalmazkodni kell az általános irányhoz, s amikor a világ állig fegyverkezik, Amerika sem lehet kivétel.

Japán és Indokina

A japán politika nap-nap után tevékenyebb s jelentéseink szerint aligha lehet kétséges, hogy a kormány kihasználja az európai háborut és végre fogja hajtani a távolkeleti Monroe-elvet, ami annyit jelent, hogy Ázsia az ázsiai népeké és az európai hatalmaknak nincsen keresnivalójuk a Távol-Keleten.

A megvert Franciaország és hasonló módon megvert Hollandia, elvesztették befolyásaikat gyarmatbirtokaikon. Japán megragadja most az alkalmat keletázsiai befolyásának növelésére, amit annál inkább megtehet, mert a tengelyhatalmakkal a legjobb barátságban van. A távolkeleti hirek az Egyesült Államokban komoly aggodalmat keltettek. Az amerikai lapok számolnak azzal, hogy a japán csapatok rövidesen bevonulnak a francia Indokinába. Az amerikai sajtó attól tart, hogy Japán ezzel a lépésével igyekszik megvalósitani régóta nem titkolt keletázsiai és déltengeri hatalmi céljait. Egyhangu az a felfogás is Amerikában, hogy a japánok francia indokinai bevonulása fokozott veszélyt jelent Holland-Keletindia, valamint Hongkong és Singapore számára. Ilyen formán Japán az Egyesült Államok keletázsiai érdekeit nagymértékben veszélyezteti. Több amerikai lap felszólitotta a kormányt, hogy gyorsitsa meg az ausztráliai kabinettel folytatott tárgyalások menetét, amelyeket a tengerészeti és a légi támaszpontok átengedése érdekében megindittottak. Ha a tanácskozások gyorsan befejeződnének, az Egyesült Államok keletázsiai

Megjelent a
Képes Vasárnap
harmadik
ünnepi száma
ERDÉLY III
Kolozsvári ünnep

érdekeiket hathatósabban megvédelmezhetnék.

A távolkeleti helyzet mindenképpen zavaros és aggasztó. Hireink vannak arról is, hogy Japán szoros együttműködésről tárgyal Sziámmal. Igy érthető az amerikai kormány aggodalma. Amerika, hogy Japánt ellensulyozza, most Ausztráliával is olyanszerü megállapodásra igyekszik jutni, mint amilyent Kanadával nemrégen megkötött.

Nem valószinü, hogy Japán megálljon terjeszkedési törekvéseiben, annál kevésbé, mert ezek a terjeszkedések nem is ujkeletüek s ha a viszonyok továbbra is igy alakulnak, az uj világháboru tüzvésze az eddig békés Távol-Keletre is könnyen átharapódzik.

Bevonulás Dél-Dobrudzsába

Szófia, szept. 18. (Német TI) A bolgár csapatoknak Dél-Dobrudzsába való bevonulása a szerződés értelmében szeptember 21-én kilenc órakor kezdődik. Ugyanebben az időpontban tartja meg a képviselőház rendkivüli ülését. Egy nappal előbb fogadja el a parlament napirendjét; amelynek két pontja a krajovai szerződés törvénybeiktatása és a visszatérő déldobrudzsai területek részére egymilliárd leva rendkivüli kölcsön megadása.

A bevonulásra kiszemelt csapatokat már összevonták a bevonulás négy főutvonalán. A sajtójelentések szerint az átvételi bizottságok megkezdték a szerződésben meghatározott helyszini munkálatokat. A bizottságok bolgár tagjait a bolgár lakosság mindenütt kitörő lelkesedéssel fogadta. Dél-Dobrudzsában ugyanakkor előkészületek folynak a bevonuló bolgár csapatok ünnepélyes fogadtatására.

Rövid külpolitikai hirek

A francia igazságügyminisztérium közli, hogy a főállamügyész inditványára vád alá helyezték Daladier volt miniszterelnököt és Gamelin tábornokot.

Mint a francia pénzügyminisztérium közli, rövidesen Pétain tábornagy arcképével ellátott uj bélyegeket hoznak forgalomba. A szintén rövidesen forgalomba kerülő 5 frankos pénzdarabokat is az államfő arcképével látják el.

Az angol záróléggömbök, amelyeket a szél mind nagyobb számban sodor Svédország fölé, valósággal országos csapásszámba mennek. A léggömbök ártalmatlanná tételére már a svéd légi erő és a légvédelmi tüzérség is működésbe lépett. A keddi nap folyamán 35—40 angol záróléggömb sodródott nyugati irányból a dániai Jütland fölé.

A román kormány ujabb rendeletei: A közoktatásügyi miniszter megtiltotta az iskolaszereknek zsidó cégektől való vásárlását. A rosszu buzatermésre való tekintettel tilos a friss kenyér árusitása. Minden hivatal csak egy gépkocsit tarthat. Feloszlatják a kőolaj-főbiztosságot és a legfőbb gazdasági tanácsot.

A vasgárdistáktól megölt Duca miniszterelnök szobrát a légionáriusok leszerelték.

A „Berliner Börsenzeitung" foglalkozik a visszacsatolt erdélyi területek következtében megváltozott magyarországi mezőgazdasági helyzettel. A lap szerint szükséges, hogy a visszacsatolt területeken gyökeres rendszabályokat hozzanak, amelyekkel az erdélyi hegyvidék mezőgazdasági erejét összhangba hozzák a mezőgazdasági jelentőségü csonkamagyarországi területekkel. Elsősorban a román megszállás alatt elhanyagolt közlekedési problémák rendezése szükséges.

Ribbentrop Rómába utazott

Megvitatják Európa ujjárendezésének jelenlegi és jövőbeli kérdéseit

Berlin, szept. 18. (Német TI) **Ribbentrop birodalmi külügyminiszter szerdán délelőtt rövid tartózkodásra Rómába utazott.**

Római vélemény

Róma, szept. 18. (Stefani.) Azzal kapcsolatban, hogy *Ribbentrop* német birodalmi külügyminiszter *csütörtökön reggel* Rómába érkezik, római politikai körökben kijelentik, hogy a külügyminiszter látogatása, bár nagy politikai jelentőségü, *megmarad a német-olasz együttműködés rendes keretei között.*

A látogatás célja kettős: egyrészt a *mindkét országot érdeklő kérdések megvizsgálása,* másrészt annak a látogatásnak viszonzása, amelyet nemrég gróf *Ciano* olasz külügyminiszter tett Németországban.

A Stefani-iroda a következő berlini jelentést közli:

Berlini politikai körök szerint Ribbentrop birodalmi külügyminiszter római utjának célja az, hogy a két külügyminiszter a két hatalom szerződéseinek megfelelően megvitassa Európa ujjárendezésének mind jelenlegi, mind pedig jövőbeli kérdéseit.

A német-angol légi háboru

Kiterjedt tüzvészek keletkeztek Londonban a német bombatámadások nyomán

Berlin, szept. 18. (Német TI) A védelő főparancsnoksága közli:

A London ellen irányuló megtorló repülések szeptember 17-én tovább tartottak és a szeptember 18-ra forduló éjszaka növekvő hevességgel folytatódtak. A német repülők mindenféle méretü bombát dobtak le a „Nyugat-India", a „London" és a „Victoria" dokkra, továbbá a viz- és gázművekre, pályaudvarokra és a hadviselés szempontjából fontos egyéb célokra. A bombatámadások nyomán mindenütt kiterjedt tüzvészek keletkeztek. Ujabb támadások a keddi nap folyamán a croydoni és más repülőterek, valamint Anglia délkeleti tengerpartjának hadicéljai ellen irányultak.

Repülőink éjjel, majd nappal is ismételt támadásokat intéztek Liverpool ellen. A liverpool-spekei repülőgépgyárat sulyos találatok érték.

A szigetország legészakibb nagy kikötőjét: Glasgowot is megtámadtuk a szeptember 18-ra forduló éjszakán.

Irországtól északra egy 5000 tonnás brit gőzös támadás során sulyosan megsérült.

Brit repülők a legutóbbi éjszaka során Észak- és Nyugat-Németországban ismét lakónegyedeket és településeket bombáztak és néhány lakóházat megrongáltak. Az ellenség a keddi nap folyamán légi harcban hét repülőgépet vesztett; két ellenséges gépet a légvédelmi tüzérség lőtt le. Négy saját repülőgépünk eltünt.

2096 angol repülőgép pusztulása

A német véderő főparancsnokságának az elmult hetekben közzétett jelentéseiben szereplő számok mutatják, milyen nagy volt a brit légi haderő vesztesége. A *Royal Air Force* augusztusban 1354, szeptember első hetében pedig 481 repülőgépet vesztett. Szeptember második hetében 261 angol gép semmisült meg.

Egész háznegyedek tüntek el

A német bombák *ismét sulyos károkat okoztak.* London keletének egyes városrészeiben *egész háznegyedek tüntek el,* amelyek tegnap még láthatók voltak. Egy helyen hatalmas kráter figyelhető meg, amelyből füst tör az ég felé. Ennek a krátternek a helyéből arra következtetnek, hogy *a földalatti vasutat ért találatról van szó.* A dokkok környékén is sok uj tüzfészek keletkezett.

A századik londoni légi riadó

London, szept. 18. (Reuter.) **A londoni körzetben délután 4 óra 13 perckor hetedszer hangzott el a légi riadó jele. Ez volt a századik riasztás a háboru kezdete óta. Ugyancsak szerdán volt a háboru kezdete óta a leghosszabb és a legrövidebb riadó Londonban. Az előbbi 9 óra 54 percig, a második pedig 10 percig tartott. Este hét órakor kezdődött a 101. légi riadó.**

A kora délutáni órákban mintegy háromszáz gépből álló ellenséges raj repült át a délkeleti partok fölött. Átvonulásuk teljes negyedóráig tartott. Minden egyes bombázót több vadászgép kisért. Légi ütközet fejlődött ki, amely megszakitásokkal a délutáni órákban is tartott.

Egyik riadó a másik után Londonban

A MTI londoni tudósitója jelenti:

London központját szerdára virradó éjszaka ismét több bomba találta el. Az Oxford Street környéki nagy áruházak szenvedtek legtöbbet. Több épület leégett, másutt kirakatok mentek tönkre. Holborn üzleti negyedében is sok rombolás látható.

A délelőtt folyamán egyik riadó a másikat követte. A város forgalmát és a lakosság tevékenységét ezekben a napokban inkább a szirénák szabályozzák, mint a hivatali vagy üzleti órák. London élete zaklatott, ritmusa szabálytalan, de rendje nem borult fel. A forgalom légiriadó idején leapad, de nem szünik meg. Amikor a légiveszély elmultának a jele felhangzik, az élet visszatér rendes medrébe. Néha azonban a riadók közötti időszak csendjét is váratlanul robbanás zavarja meg: ilyenkor tudják, hogy a környéken időzitett bomba robbant.

Az ujságárusok rendszerint helyükön maradnak és lapjaik jó kelendőségnek örvendenek, mert több ember olvas ujságot, különösen mióta a rádiót, főleg az esti órákban, kevesen hallgathatják. A romoktól nem messze utcai kintornások igyekeznek felviditani az emberek hangulatát. A filmműtermekben a munka tovább folyik, de közben a tetőkön elhelyezett őrök figyelik és jelzik a veszély közeledtét.

Azoknak az embereknek egy részét, akiket korábban a fővárosból eltávolitottak, de a vidéki bombázások idején visszatértek Londonba, most ismét kitelepitik a fővárosból. A riadó idején született gyermekeket sokszor keresztelik Sziréna névre, de az egyház rosszalja ezt a szokást. A hétvégi kirándulások nem szüntek meg egészen. A hétvégen sokan elutaznak tenniszütőkkel és golfütőkkel felszerelve. Egyes golfpályákon a játékosoknak bombatölcsérekét kell elkerülniök. Szeptemberben a lóversenyeket ujból meg akarták kezdeni, de elhalasztották.

A házasságkötések száma az utóbbi napokban csökkent. Alig van ház, amelyben emléknek vagy talizmánnak ne őriznének repeszdarabokat, sőt néhol az üzletekben a kirakatokba is kitesznek ilyen emléktárgyakat. A lezuhant repülőgépeket emléktárgy-vadászok lepik el. Legutóbb egyik délanglial város közelében két ilyen emléktárgygyüjtő meghalt és több megsebesült, amikor egy lezuhant repülőgépen utólag a bombák felrobbantak.

A forgalom lebonyolitása esténként a legnehezebb, mert az autobuszok és a földalatti vasutak forgalmát korlátozták és legtöbbször minden taxi foglalt. A gyalogosan hazafelé igyekvők a légitámadások és a légvédelmi ágyuk dörgésének szüneteiben egy-egy darab utat megtesznek, ha pedig a légicsata kiujul, valahol védelmet keresnek és az ujabb szünetben egy darabon megint tovább mennek.

Az áldozatok száma nagy

London, szept. 18. (Reuter.) A brit légügyi minisztérium közlése szerint a szerdára virradó éjjel végrehajtott ellenséges repülőtámadás főképen London ellen irányult. Egyebütt néhány helyen volt légitámadás, de ezekben csak kisebb erők vettek részt. A repülők Londonra és környékére bombákat dobtak. *Sok ház összedőlt,* különösen London keleti és délkeleti részében. *London központjában a bombák károkat okoztak az ipari raktárakban. Ugy tudják, hogy az áldozatok száma sokkal nagyobb, mint az előző vállalkozások alkalmával.* Az egyik Mersey menti városban néhány ember megsebesült, közülük egyesek belehaltak sérüléseikbe. Néhány ellenséges gép bombákat dobott le Glasgow vidékén. Itt az ipari berendezésekben kisebb károk keletkeztek. Az ország többi részében az okozott károk csekélyek.

Göring normandiai főhadiszállására várják Hitler kancellárt

Milánó, szept. 18. (KH) A milánói „Sera" rendkivül érdekes tudósitásban közli a Normandiában levő német repülő-főhadiszállás leirását. A tudósitás keretében az olasz lap levelezője leirja azt, hogy az épületet annyira tökéletes módon álcázták, hogy még a legalacsonyabban szálló repülőgépről sem vehető ki semmiféle részlet. Ebben az épületben tölti az egész napot *Göring* birodalmi tábornagy, aki egyetlen pillanatra sem hagyja figyelmen kivül repülőit. A szerdára virradó éjszakán az a megbizható hir terjedt el a birodalmi tábornagy környezetében, hogy a legközelebbi órák egyikében odaérkezik *Hitler* vezér és kancellár is.

Földalatti hangárokat épitenek

Zürich, szept. 18. (KH) Szerdán ideérkezett jelentések szerint a brit légi erő főparancsnoksága lázas sietséggel dolgozik azon, hogy Anglia területén nagy kiterjedésü földalatti hangárokat épitsenek. Ilymódon szeretnék lehetővé tenni azt, hogy a repülőgépeket ellenséges bombatámadások pusztitása elől megvédjék. Eddig mindössze Dél- és Közép-Anglia néhány nagyobb légi kikötőjét sikerült átépiteni.

Légi támadás angol olajtartályok ellen

Berlin, szept. 18. A Német TI kiegészitőleg arról értesült, hogy a német bombavetőgépek *Tilbury* ellen intézett támadásaik során sikeresen bombázták az ottlévő valamennyi hajójavitóüzem és kikötő épitményeit. Több bomba — mint már jelentették — eltalálta Tilbury rendező pályaudvarát is. A bombák nagy károkat okoztak.

Ujból támadták a Temze alsó folyásánál fekvő *port-victóriai nagy olajtelepet. Három nagy olajtartály lángragyulladt.* Egy olajat felvevő kis tartályhajót szintén bomtalálat ért és elsüllyedt.

E támadások során *Kent* grófság, valamint a Temze alsó szakasza felett több kisebb légi harcra került sor. Ezek folyamán lelőttek *tizenöt angol vadászgépet.* Három német gép nem tért viszsza.

A német vadászgépek szerdán *százhuszat lőttek le* abból az igen sok angol záróléggömbből, amelyet az Anglia felett dühöngő vihar tartókötelükről leszakitott és az európai szárazföldre sodort, még mielőtt bármiféle kárt okozott volna.

Megfelelő hely-e London?

Dublin, szept. 18. (Német TI) A Churchill miniszterelnök keddi alsóházi beszéde után megtartott ülésen — amelyet éppugy, mint az előző nyilvános ülést, a légi riadó miatt félbe kellett szakitani — dublini értesülések szerint több oldalról az az inditvány hangzott el, hogy az országgyülést *ne Londonba* hivják egybe, minthogy a jelenlegi körülmények között a parlamenti munka nem bonyolitható le zavartalanul. A kormány — jelentették ki — nem használhatja fel a jelenlegi kényszerhelyzetet arra, hogy az országgyülést *a gyakorlatban kikapcsolja.*

Előkerült rejtekhelyéről a hires nagyváradi Szent László-kép

Nagyvárad részére *Mezey Lajos* festőművész még a mult század hatvanas éveiben megfestette Szent László király hatalmas arcképét. A művészi képet a románok 1924-ben eltávolitották a városháza tanácstermében. *A képet Oswald Pál a római katolikus legényegylet igazgatója 15 éven át rejtegette lakásán.* Szerdán a plébános megjelent a nagyváradi városházán és a sok viszontagságot megért lovasképet feldiszitve átadta a katonai parancsnoknak. A képet ünnepélyesen visszahelyezték régi helyére. Vitéz *Rajnay Károly* tábornok, városparancsnok meghatottan mondott köszönetet az értékes müemlék megőrzőjének.

Hóman Bálint kultuszminiszter nagyváradi szemleutján kijelentette, hogy az ősi premontrei gimnázium első osztálya már az idén megnyilik. Az aradi vértanuk országos emlékünnepét október 6-ikán Nagyváradon tartják meg. A katonai parancsnokság a visszatért erdélyi részeken — Nagyváradon is — szesztilalmat rendelt el a további intézkedésig.

Kolozsvárt az erdélyi kiképző csoport diszfelvonulást rendezett. A csoport tagjai azok a fiatalemberek, akik nem akartak annakidején a román hadseregben szolgálni, ezért életüket kockáztatva, átszöktek a határon és beállottak a magyar hadseregbe. Erdély szülötteinek felvonulását vitéz *Jáni Gusztáv* altábornagy, hadseregparancsnokkal az élén előkelő közönség nézte végig.

„Festőnek kell lennem, Erre most legszebb alkalmam nyílt,mert Mezey úrban feltaláltam azon egyént, ki bennem a hajlamot leginkább képes kifejleszteni,s alig hiszem, hogy valahol találnék ily mestert,akinek így szívén feküdnének tanítványai,..."

(Szinyei Merse Pál levele apjának 1862. július 4-én)

A kiállítás anyagát összegyűjtötte:

Dr. Mezey András

A

Magyar Irodalmi Múzeum

(Budapest V., Károlyi Mihály u. 16.)

tisztelettel meghívja Önt

1998. április 29-én du. ½5 órára

Mezey Lajos

(1820–1880)

nagyváradi festő és fotográfus

kiállítására

Megnyitja:

Szinyei Merse Anna

művészettörténész

közreműködik:

Kobzos Kiss Tamás

énekmondó

(Mezey Lajos festő ükunokája)

F.k.: dr Praznovszky Mihály

főigazgató

Mezey Lajos

festő és fotográfus

Nagyvárad, 1820. október 3. - Nagyvárad, 1880. július 29.

Mezey Lajos jómódú, sokgyermekes kálvinista polgári családban született. A festészet iránti érdeklődése és tehetsége már a nagyváradi gimnáziumi évek alatt megmutatkozott. Máig őrizzük egy 17 éves korában elefántcsontra festett finom vonalú, miniatűr női portréját. 1839-ben, az iskola elvégeztével dönt: vándorfestőnek áll. Elhatározása miatt apja kitagadja. Egy évig Balatonfüreden és Pesten éli a vándorfestők hányatott életét, majd hazatér Nagyváradra. Itt ismerkedik meg 1843-ban Nifont de Rarke-val, az osztrák panorámafestővel, aki tanítványául fogadja, s egy éven át járják a nagyvárosokat bemutatóikkal, a kor nagy látványosságának számító panorámafestményekkel. (A több festményből összeillesztett tájképet, csataképet vagy életképet egy teremben állították fel, s a közönség nagyítólencséken át, különböző fényeffektekkel megvilágítva láthatta azt "élethűen, eredeti nagyságban".)

1845-46-ban Mezey Bécsben él, de anyagi lehetőségek híján nem tud beiratkozni a Festészeti Akadémiára. Sajnos, később sem adatik meg számára, hogy akadémiai hallgató lehessen. Még 1846-ban tovább utazik Münchenbe, Párizsba, Velencébe majd Rómába. 1847-ben érkezik végképp haza Nagyváradra. 1848-ban megnősül, egy jónevű nagyváradi ügyvéd lányát, Thuolt Máriát veszi nőül. Házasságából hat gyermek születik. Felesége korán meghal, újra nősül, évek múlva azonban elválik.

Az 1840-es évek végétől főként portrémegrendelésekből, ritkábban oltárképek festéséből él. Legszebb festményei a gondosan beállított és nagy műgonddal megfestett portrék, amelyek a modell arcmásának hű visszaadására törekszenek, ügyelve az ábrázolt társadalmi pozíciójának megfelelő megjelenítésére is. Női arcképei visszafogottabbak, finoman dekoratívak. Szentképeinek, oltárképeinek, tájképeinek és csendéleteinek egy része előképek motívumait dolgozza fel, másolat vagy tanulmány.

1861-ben Nagyváradra kerül a 16 esztendős Szinyei Merse Pál, s Mezey azonnal felfedezi az ifjú tehetségét. Tanítványává fogadja, igen jó kapcsolatot épít ki a Szinyei Merse családdal. Nem kis érdeme van abban, hogy Szinyei Merse Pál 1864-től a müncheni Akadémia hallgatója lesz.

Az 1850-es évek elején Mezey Lajos az elsők között kezd fényképezéssel foglalkozni Nagyváradon. Máig fennmaradtak családtagjairól 1852-ben készített, szignált dagerrotípiái. 1864-ben Mezey úgy dönt, hogy fényképész műtermet nyit Nagyváradon. Mezey üzlettársa az akkor már vándorfényképészként elismert Kőrössy József. A konkurrencia azonban nagy, 1874-ben már bérbe is adja, később eladja fotóműtermét.

Ahogy a festészetben, Mezey igazi műfaja a fényképezésben is a portré. Beállításai természetesek, változatosak és szellemesek. A váradi polgárság színe-javát örökíti meg fotográfiáin.

Városának tisztelt, elismert polgára. 1870-ben a községi elemi iskola rajztanárává nevezik ki. Tíz évig viseli e tisztséget. 1880. július 29-én hal meg Nagyváradon egy évig tartó súlyos betegség után.

…filmje lett. Második díjat kapott a Kiss Rozina, Szincsok Gabriella és Zöld László középiskolások által készített Nemek és nemek című kisjátékfilm. A klasszikus filmnyelv eszközeit felhasználó Virrasztás című film, az amatőr Nagy Katalin és Lovasi Zoltán alkotása a harmadik díjat és a legjobb operatőrnek járó elismerést kapta.

A honfoglalás és Európa

A fenti címmmel rendeztek nemzetközi tudományos konferenciát a Magyar Tudományos Akadémián tegnap, külföldi kutatók részvételével. Az 1896-os millennium alkalmából *Pauler Gyula* szerkesztésében készült el A magyar honfoglalás kútfői című kiadvány. Mostanára időszerűvé vált, hogy az eltelt csaknem száz év tudományos kutatásait összegezzék, ezért az MTA őstörténeti bizottsága négy évre szóló tervet dolgozott ki. A konferenciát a rendezvénysorozat lezárásaként rendezték meg.

A hét könyve

…ere István: Zúg az éji bogár

…r szinte hihetetlennek ható, groteszk világba visznek vissza Gere …beszélései. Olyan színterekre jutunk, olyan történések tanúi lehe…ket tapasztalván mást nem tehet az ember, vagy sírva fakad, vagy …ni kezd kínjában. A nagyszemű rácsodálkozás elsőre indokolatlannak …nhet, hiszen ez a világ mindannyiunknak ismerős: a hetvenes évek végének, nyolcvanas évek elejének Magyarországa. Az említett színterek az életünk helyszínei voltak még néhány évvel ezelőtt is, és a történések annak a világnak teljesen természetes, mindennapi eseményei. Ami magyarázhatja, az az eltelt idő és a távolság. Ennek tükrében sokkal erőteljesebben rajzolódik ki egy olyan társadalmi berendezkedés, amely működésének majd minden pontján ellentmond az emberi értelemnek.

A művek állandónak tekinthető helyszínei a munkásszállások és a talponálló kocsmák, ezek sajátos „terráriumok", ahová különböző erők kényszerítenek különböző figurákat. A zárt világ, a beszűkült életlehetőségek természetszerűleg hoznak létre egy sajátos hierarchiát, amelyben mindenkinek megvan a maga helye, szerepe – amit a kollektíva oszt rá, és ami csak a legszerencsésebb esetekben van összhangban az egyéniségével – s egy egészen egyedi rítusrendszert. Gere ezt, a család- és otthonpótló közösségi élet egy-egy momentumát mutatja meg, s ezeken keresztül alkothatunk képet magunknak az egyéni sorsokról is, amelyeket az író – bölcsen – nem kezd el teljes mélységükben boncolni. Nem felületesség ez a gesztus, sokkal inkább humánum, szeretet a szereplők iránt. Ha ugyanis bármelyikük sorsát elemezni kezdené, nem valószínű, hogy megtehetné tragikus felhangok nélkül. Ebben az esetben viszont kialakul író és figurája között valamiféle cinkosság. Mindketten tisztában vannak azzal, hogy az ábrázolt világ kibírhatatlan, a benne szereplők sorsa tűrhetetlen, az életük legjobb esetben is csak pótléka annak, amit emberi életnek szokás nevezni, ugyanakkor el kell viselni, s ez nehezen lenne elképzelhető a nélkül az irónia, önirónia nélkül, amely a könyv minden darabjának alapszövete.

Gere István könyvének legnagyobb érdeme az, hogy szociológiai pontossággal ábrázolja annak a munkásosztálynak az életét, amelyik hivatalosan évtizedekig uralkodott ezen az országon. Ahogy a könyv végére jutunk, kaján mosoly kíséretében legfeljebb annyit jegyezhetünk meg, az az osztály legfőképpen magán uralkodott. Azt viszont igen sokáig tette.

Brém-Nagy Ferenc

A Hungarovox kulturális vállalkozás két verseskötettel debütált kiadóként. Csomai Zoltán A bitón című kötetét és Kaiser László Üdvözlet a vándornak című verses-grafikai albumát mutatták be tegnap.

Gálaest az iskolákért

Hagyományaihoz híven idén is megrendezi a Magyar Iskola Alapítvány jótékonysági célú műsoros estjét. Az idei gálát vasárnap este 7 órától a MOM színháztermében tartják. A bevételt karácsonyi ajándékokra, meleg ruhára, cipőre, élelmiszerre költik, amelyeket kiosztanak majd a rászorulók között.

A gálaesten hazánk ismert és elismert művészei lépnek föl. Az 1993-ban létrehozott alapítvány, sajnos, egyre nehezebben talál támogatókat, pedig egyre többen szorulnak segítségre. Idén eddig már több millió forint értékben osztottak ki ruhákat és tankönyveket, akcióikat jövőre is szeretnék folytatni, ezért várják a segítőkész cégek és magánszemélyek pénzügyi vagy természetbeni juttatásait. Az adományozással kapcsolatban az alapítvány telefonszámán: 166-8304 lehet érdeklődni.

Monográfia Mezey Lajosról, Szinyei Merse Pál mesteréről

Nagyvárad elfeledett piktora

Kezemben Erzsébet királyné díszmagyar ruhás, híres festményének reprodukciója – a nagyváradi Mezey Lajos festette 1879-ben, mint annyi más történelmi alak portréját Deák Ferenctől Széchenyi Istvánig. A kor neves piktora az első fotográfusok egyike is volt. Életművét most ükunokája, Mezey András rendezte sajtó alá.

– Hogyan sikerült előásnia Szinyei Merse Pál mesterének dokumentációját az idők homályából?

– Gyermekkorom óta sokat emlegette a család a festő-fotográfus mestert, így aztán családkutatásba fogtam, hogy felszínre hozhassam a még föllelhető, hozzá fűződő anyagot: a képeit, dagerrotípiáit, leveleit, a korabeli cikkeket, mert majd minden új festményéről hírt adott a korabeli nagyváradi sajtó. Eközben kerültem kapcsolatba *Szinyei Merse Annával*, a Nemzeti Galéria művészettörténészével, általa meg *Beke Lászlóval*, a Műcsarnok majdani igazgatójával, akik fölkarolták az ügyet. Szakmai segítséget nyújtottak a kutatáshoz, s az 1984-ben elkészült kéziratot beajánlották a Corvinához. Jóllehet a kiadó megbízásából elkészült *Sinkó Katalin* előszava is, pénzhiány miatt elmaradt a kiadás. Idén nyáron a Nemzeti Kulturális Alap fotószakkollégiuma fotótörténeti munkára hirdetett pályázatot, s könyvem elnyerte a támogatásukat, mint ahogyan az igényes kiadvány költségeihez a Rákóczi Szövetségét is.

– Hogyan könyveli el Mezey Lajost a művészettörténet?

– Ükapám 1820-ban született Nagyváradon, és – egy rövid kitérőt leszámítva – 1880-ban bekövetkezett haláláig ott hozta létre életművét. A művészettörténészek számára az kínálta az érdekességet, hogy a múlt századi kismesterek közül – akiknek vonulata nélkül a nagyok remekei nem születhettek volna meg – róla sikerült a legtöbb információt felkutatni. Életrajzának fölvázolásakor igyekeztem azt a kisvárosi társadalmi közeget is érzékeltetni, amelyben művei fogantak. A piktor oeuvre-

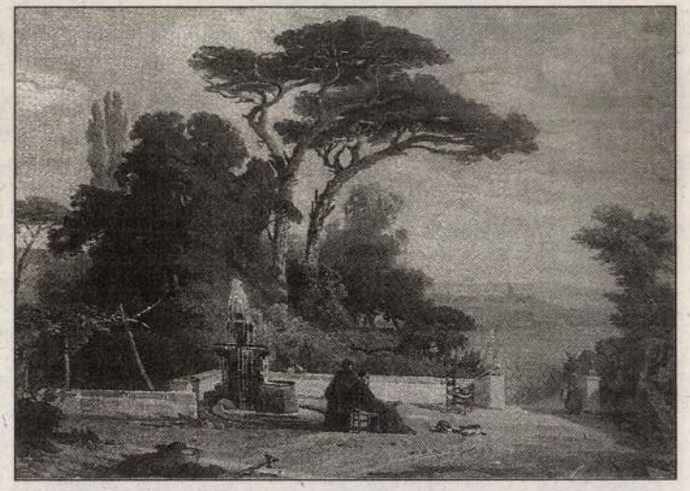

Tájkép szerzetesekkel

jének katalógusa mellett külön fejezetet szenteltem fotográfusi munkásságának. A múlt század derekán kelt dagerrotípiákból nem sok maradt fönn, ritkaságszámba megy az a száz felvétel, ami tőle máig megmaradt. A megélhetésért többnyire portrékat, olykor oltárképeket festett, ritkábban, de teljes szívvel, tájképeket és csendéleteket. Ezek közül jó néhányat színes lenyomatban közlünk a kötet végén. Százötven festményéről tudunk, hozzávetőleg hatvan lelhető föl ma is.

– Hogyan került kapcsolatba Szinyei Merse Pállal?

– A tizenhat esztendős Szinyei Merse nagyváradi gimnazistaként koszt-kvártélyba került Mezey Lajos testvéréhez. A diák, aki akkortájt kezdett rajzolgatni, megtudta, hogy a szomszédban festőművész él, fölkereste, s így lett Mezey tanítványa két teljes éven át, aki mesterként oktatta a rajz, s kivált az olajfestés technikai fortélyaira. Ő indította el pályáján a korszakos tehetségű fiatal Szinyeit.

Metz Katalin

Új MAGYARORSZÁG
1085 Budapest VIII., Üllői út 32.
Levélcím: 1410 Budapest, Pf. 199.

Kiadja a **Nemzeti Média Kft.** ● Ügyvezető igazgató, megbízott főszerkesztő: **Franka Tibor** ● Telefonszámaink: Központ: 266-1672, 266-1674 ● Fax: 266-1615, 210-3047 ● Titkárság: 266-1756, 266-1694 ● Napos szerkesztő: 266-1675 ● Belpolitika: 266-1759, 266-1760 ● Kultúra: 210-2988 ● Külpolitika: 266-0825 ● Gazdaság: 266-0823 ● Sport: 266-1610 ● Hirdetésfelvétel: 1085 Budapest VIII. ker., Üllői út 32. Telefon: 266-1758 ● Terjesztés: 266-1762 ● Előfizetésben terjeszti a Magyar Posta Rt., árusításban megvásárolható az alábbi terjesztők hírlapárusainál: a HÍRKER Rt., az NH Rt., a regionális részvénytársaságok. ● Kiadói Lapterjesztő Kft. ● Előfizethető a hírlapkézbesítőknél és a Hírlapelőfizetési Irodában (Budapest XIII., Lehel út 10/A, levélcím: HELIR, Budapest 1900) ezenkívül Budapesten a Magyar Posta Rt. Hírlapüzletági Igazgatósága kerületi ügyfélszolgálati irodáin, vidéken a postahivatalokban, közvetlenül vagy postautalványon, illetve átutalással a Postabank Rt. 219-98636/021-02809 pénzforgalmi jelzőszámra. ● Előfizetési díj egy hónapra 650 Ft, negyedévre 1950 Ft, fél évre 3900 Ft, egy évre 7800 Ft. Külföldön terjeszti a Kultúra Kereskedelmi Vállalat, H–1339 Budapest, Postafiók 149. Nyomtatás: Vörösmarty Nyomda Rt., Székesfehérvár, Irányi Dániel u. 6. Telefon: (22)-312-550. Felelős vezető: **Papp Károly** vezérigazgató ● ISSN 1215-0185 Bp. – ISSN 1215-1386 vidék

ban a rendelkezést rendkívül sok trükkel kijátsszák: a külföldi, elsősorban osztrák, közelebbről burgenlandi gazdák illegális „zsebszerződésekkel" szerzik meg a földet – a szerződésben a vásárlás helyett bérletet tüntetnek fel –, amelyet most maguk művelnek meg, de abban reménykednek, hogy az árhelyzet normalizálódása után nagy nyereséggel adhatnak túl rajta.

A Kurier szerint ezen az üzleten a magyar eladók is nyernek, akik általában idős emberek, s nem is képesek maguk megművelni a nagyrészt kárpótlásként visszakapott földet. A „kiárusítás ellen a magyar mezőgazdasági törvény előkészítésén dolgoznak. Ebben – *Fenyő György* osztályvezető közlése szerint – előírnák a bérelt földek kötelező nyilvántartását, s a helyi szervek jogosítványai is bővülnének annak érdekében, hogy hatékonyabban ellenőrizhessék a külföldi gazdák tevékenységét. A magyar szakember közölte a bécsi lap munkatársával: valószínűleg tíz év múlva konszolidálódik annyira a piaci helyzet, hogy feloldják Magyarországon a termőföld-vásárlási tilalmat, de arra soha nem lehet számítani, hogy legalizálják a „tisztességes" ügyvédek fiókjaiban lapuló „zsebszerződéseket".

A lengyeli Apponyi-kastély

Kelendők a honi területek

FOTÓ: TÓTH GYULA

Az osztrák gazdák körében egyre felkapottabbak a magyarországi földek, az elidegenítési tilalmat kijátszva mind több zsebszerződést kötnek, elsősorban Vas megyei idős gazdákkal.

A rábafüzesi határátkelőhelyen naponta ingáznak a két ország között az új tulajdonosok. Felvételünkön egy burgenlandi fiatalember tökmagtisztító gépével éppen Körmend határába indul.

A 30-50 kilométeres távolság ellenére, úgy tűnik, a határ másik felén még így is kifizetődő a Vas megyei földek megművelése.

(r. m.)

igencsak megcsappant. Régen a bértömeg-gazdálkodás, napjainkban a pénzhiány veri béklyóba a szövetkezetet. Az önállóságtól viszont egyelőre ódzkodnak a gazdák.

– Jószerivel én vagyok a faluban az egyetlen agrárértelmiségi – mondja a keszthelyi mezőgazdasági egyetem növényvédő szakán diplomázott Nemesvári László. – Magángazda is csak egy-kettő akad Nánán. Aki pedig szeret dolgozni és kockáztatni is mer, az még a mostani nehéz helyzetben is boldogulhat. Mi pedig ketten végzünk mindent a feleségemmel, mert a 24 éves fiam tördelőszerkesztő, a lányom kozmetikus.

Azt már jó néhány kilométerrel odébb, a Zomba és Vidéke Takarékszövetkezet ügyvezető igazgatója, *dr. Antal György* magyarázza, miként segítik kisebb-nagyobb hitelekkel a gazdákat és a vállalkozókat. A legfontosabb: az igénylők 99 százaléka biztos lehet abban, hogy kellően indokolt kérését nem utasítják el. Négyszázmillió forint a hitelállományuk, amiből nyolcvanat mezőgazdasági vállalkozók igényeltek. 1960 óta nyereséges a takarékszövetkezet, s emberemlékezet óta nem kellett pereskedniük az ügyfelekkel: *becsületesen törlesztik a hiteleket.*

– Faluhelyen a tisztesség, a gazda jó híre mindennél előbbre egy szövetkezeti alapon szervezett *raktározási társulás* megalakítását, s fontosnak tartom minél több beszerzési és értékesítési szövetkezet alapítását. Az az elvem, hogy az anyagi támogatást azoknak adjuk, akiknek szánták: a termelőknek. Közülük viszont sokan keserves gondokkal küszködnek: földjeik a rossz emlékű tagosítás miatt öt-hat helyen találhatóak, kis parcellákben, amelyeket emiatt sokkal költségesebb megművelni. Ezen csak úgy lehetne segíteni, ha önkéntes és ingyenes földcserére kerülne sor. Egyszer talán ezt is megérjük!

kásképző intézetben hallottak meggyőznek arról: nem kell tartani az alaposan fölkészült gazdálkodók számának elapadásától. *Dr. Tóth György* igazgató mutatja be az éppen fél évszázada alapított intézményt.

– Hatvan pedagógussal 516 növendéket oktatunk, s 130 hektáros tangazdaságunk, héthektáros kertészetünk jó feltételeket teremt a gyakorlati munkához is. Húsz tehenet, 15 kocát tartunk, de vannak tojóhibridjeink, nevelünk húsbaromfit és birkákat is. A gépparkunk is megfelelő, néhány magángazdánál bérmunkát is végzünk velük.

Valamikor a múlt század elején épült *gróf Apponyi József* kastélya, amelybe 1829-ben költöztek be. Különc lehetett a gróf: kikötötte, hogy a kastély híven tükrözze a naptári év jegyeit. Magát az évet az épület szimbolizálta. A négy évszakot a négy bejárati ajtó, a 12 hónapot a 12 kémény fejezte ki. Az 52 hetet ugyanennyi szoba jelképezte, az év 365 napját pedig az azonos számú ablak. Ám ahogy teltek-múltak az évtizedek és változtak a kastély urai, úgy módosultak az eredeti formák. Végül az Apponyi család a lengyeli uradalmat és a kastélyt a Nemzeti Múzeumra hagyományozta. A II. világháború idején itt őrizték az Állami Földmérési Hivatal vala-

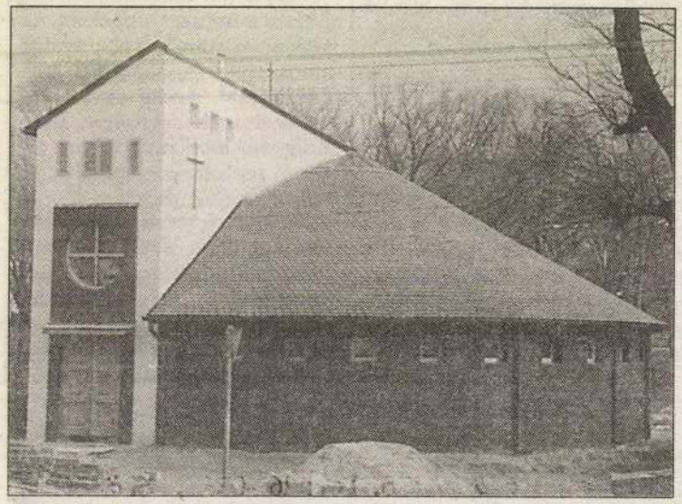

Az evangélikus templom Zombán

Az általános alattenyész… munkások képzési ideje három év, heti váltásban elméleti és gyakorlati oktatásban részesülnek lányok és fiúk. Furcsa, de a négyesztendős általános mezőgazdasági szakmunkás- és gazdaképzésre *nincs jelentkező.* Az igazgató szerint ezt a vidéket mindig nagybirtokosok uradalmai jellemezték, magyar cseléd-séggel. Az ide települt svábokból verbuválódtak az iparosok, a bukovinai székelyek leszármazottjai pedig csak mostanában kóstolgatják az önálló gazdálkod… ízét.

Újszerű a *falusi vendéglát…* fölkészítő hároméves képz… nyoknak és fiúknak egy… Tanulnak lakáskultúrát … zést, megismerkednek a … kedés és a programszer… tudnivalóival. Enyhén szelle… fogyatékos lányok számára két éves gazdasszonyképzést is bevezettek: a tanulók megtanulnak szabni és varrni is, foglalkoznak csecsemőgondozással, betegápolással, s a tankonyhán süthetnek-főzhetnek. Az általános kertész szakközépiskola hallgatói négy év után az érettségi mellé komoly tudást szerezhetnek a szőlő-, gyümölcs- és zöldségtermesztésben, megismerkedhetnek a biokertészettel, a dísznövénytermesztéssel és a virágkötészet csínjával-bínjával. Képeznek mezőgazdasági gépszerelő és gépüzemeltető szakmunkásokat is, akiknek a tanulmányi ideje három év.

Nyelvek és Internet

– Minden tekintetben modern, a mai világ követelményeinek megfelelő szakembereket szeretnénk a mezőgazdaság szolgálatába állítani. A szakközépiskolában *kötelező* az angol vagy a német nyelv tanulása, a szakmunkásoknál fakultatív. Mind többen és többen vesznek részt az alapfokú számítógépes tanfolyamon, s büszkék vagyunk rá, hogy bekapcsolódunk az Internetbe – mondja búcsúzóul az igazgató.

Gyapay Dénes

MEZEY Lajos festő

1841, főoltárkép a premontrei templomban

Péter I. László: Nagyvárad római katolikus templomai. Nagyvárad, 1992. 72-73. oldal

ny. h. s = P —||—

4.) Megjelenés ill. terjesz
: K : K v. terj

[K v. terj funkciója]

, év

(ny H : Ny, é)

5.) Fizikai jellemzők
dok. sajátos megnevezése
: ill.
; méret
+ mell.

6. Sorozat
(Fc
= PC
: Ec

Mercy Lajos

Szabó Júlia: A XIX. sz. festiváte Mon
Szp. 1985

39,

Gyógyulás Gyulán
22. oldal
A Színházi Élet
23. oldal
A „hetvenkedő” rendező
25. oldal

Szombati
Magazin

Turpisság a tesztelésben?
26. oldal
Csipke a fehérneműn
27. oldal
Báró és a szent dolog
28. oldal

Magyar Nemzet
1998. május 23., szombat

Mezey Lajos

Szinyei Merse Pál nagyváradi mestere

Mezey Lajos festő és fotográfus

Mezey Lajos múlt századi festő és fotográfus neve két ok miatt maradt fenn: egyrészt ő fedezte fel *Szinyei Merse* Pál tehetségét, s volt első mestere, másrészt első hazai fényképészeink egyike, akinek dagerrotípiái már 1852-ből ismeretesek. Nagyváradon született, 1820. október 3-án, jómódú, sokgyermekes kálvinista polgári családban. Már gimnáziumi évei alatt kitűnt érdeklődése és tehetsége a festészet iránt, máig fennmaradt egy *17 éves korában elefántcsontra festett finom vonalú miniatűr női portréja.* Iskolai tanulmányai végeztével 1839-ben vándorfestőnek állt, emiatt apja kitagadta. Egy évig Balatonfüreden és Pesten élte a művészek hányatott életét, majd hazatért Nagyváradra. Itt ismerkedett meg 1843-ban egy osztrák panorámafestővel, aki tanítványává fogadta. Egy éven át járták a nagyvárosokat, ahol a kor nagy látványosságának számító, különböző fényekkel megvilágított és a közönség általtal nagyítólencséken át nézhető panorámafestményeket – táj-, csata-, életképeket – mutattak be.

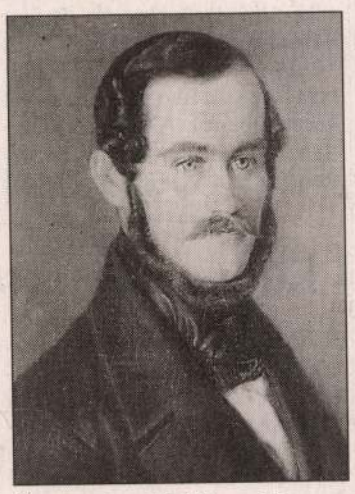

Önarckép (1845) – Magyar Nemzeti Galéria

1845–1846-ban Mezey Lajos Bécsben élt, de anyagiak híján nem tudott beiratkozni a Festészeti Akadémiára. Erre később sem volt lehetősége. Münchenben, Párizsban, Velencében, végül Rómában tanulmányozta a festészet klasszikusait, a forradalom előtti évben tért haza Nagyváradra. Az 1840-es évek végétől főként portré-megrendelésekből, ritkábban oltárképek festéséből élt. Legszebb alkotásai a gondosan beállított és nagy műgonddal megfestett *portrék,* amelyek elsősorban a modell hű visszaadására törekedtek, figyelve a személy társadalmi pozíciójának a megjelenítésére is. Női arcképei finoman dekoratívak, de visszafogottabbak. Előképek motívumait dolgozza fel szentképeinek, oltárképeinek, tájképeinek és csendéleteinek egy részében.

Mindössze 16 évesen került Nagyváradra Szinyei Merse Pál, akinek Mezey azonnal felfedezte festői tehetségét. Tanítványává fogadta, és jó kapcsolatot épített ki az ifjú családjával. Jelentős érdeme volt abban, hogy Szinyei Merse 1864-től a Müncheni Akadémia hallgatója lett.

Tájkép szerzetesekkel (1850-es évek) – Budapest, magángyűjtemény

Mezey Lajos az 1850-es évek elején *az elsők között kezdett foglalkozni fényképezéssel Nagyváradon.* Családtagjairól máig fennmaradtak 1852-ben készített, szignált dagerrotípiái. 1864-ben fényképészműtermet nyitott a városban, üzlettársa *Kőrössy* József lett, az akkor már ismert vándorfényképész. A konkurencia nagy volt, ezért egy évtized múlva bérbeadta, később értékesítette fotóműtermét.

A fényképezésben is – hasonlóan festészetéhez – igazi műfaja a portré. Beállításai természetesek, ugyanakkor változatosak, gyakran szellemesek. Fotográfiáin a *nagyváradi polgárság színe-javát örökítette meg.* 1870-ben iskolai rajztanárrá nevezték ki, egy évtizedig dolgozott e beosztásban. 1880. július 29-én halt meg szeretett városában.

A Magyar Irodalom Háza (a volt Petőfi Irodalmi Múzeum – Károlyi-palota, V. ker., Károlyi Mihály u. 16.) most június *30-ig mutatja be Mezey Lajos munkásságát.* A kiállításon 35 festményt, 90 fotót, valamint korabeli dokumentumokat és leveleket tárnak a látogatók elé. Katalógusul az illusztrált *monográfia* szolgál, amely 1996-ban jelent meg az alkotó egyik ükunokája, *Mezey* András tollából, Szinyei Merse Pál nagyváradi mestere: Mezey Lajos festőművész és fotográfus élete, művészete címmel. **(botlik)**

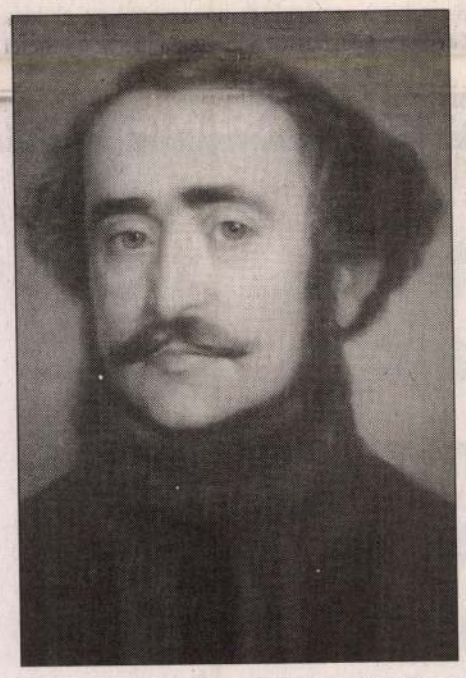

Széchenyi István mellképe (1870-es évek) – Budapesti Történeti Múzeum

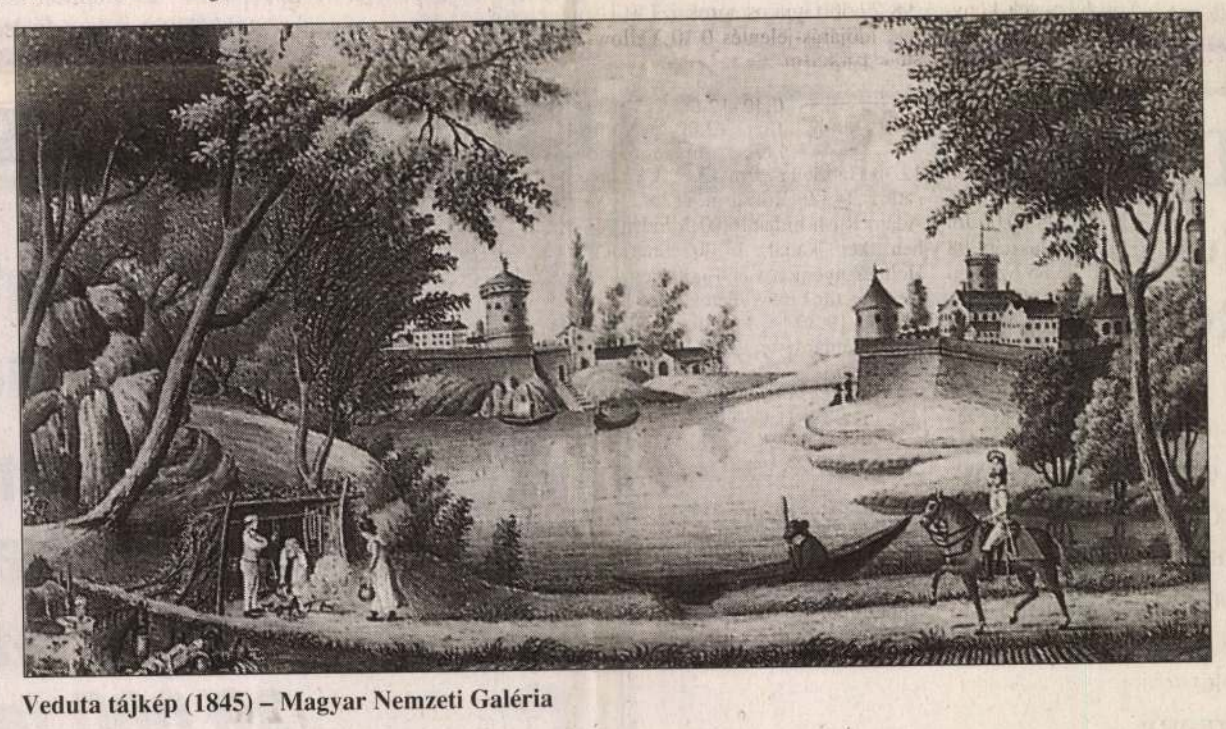

Veduta tájkép (1845) – Magyar Nemzeti Galéria

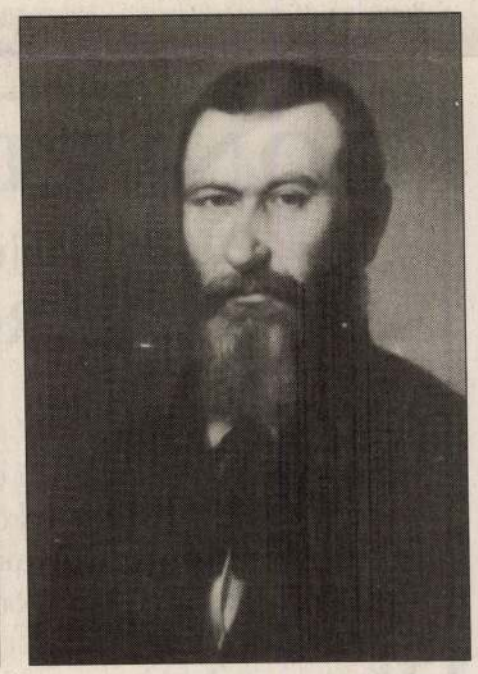

Szinyei Merse László arcképe (1846) – Budapest, magángyűjtemény

Mezey Jolán és mostohatestvére, Kölgen Gabriella

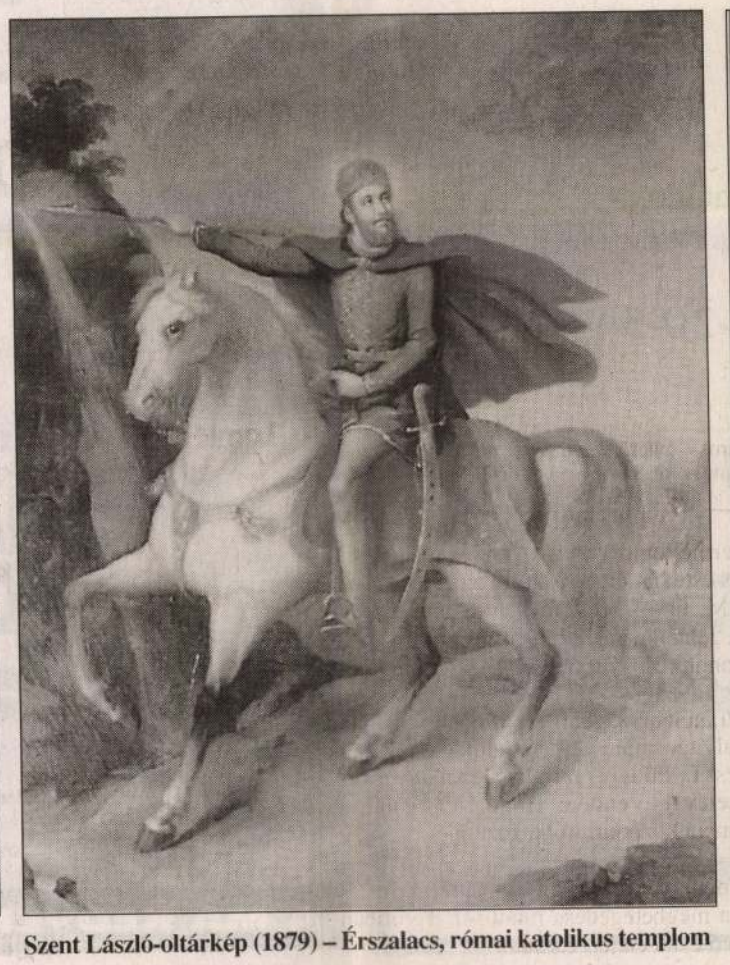

Szent László-oltárkép (1879) – Érszalacs, római katolikus templom

Mezey Lajos és kislánya (dagerrotípia)

Testi-lelki gyógyulás Gyulán

Befektetőre vár a váregyüttes

Ha kikapcsolódásra gondol az ember, többnyire szórakozásra gondol. Színház, mozi, múzeumlátogatás, tévézés, olvasás jut elsősorban az eszébe. A rekreáció, a lazítás, a test regenerálása nem tartozik e témakörhöz. Mindaddig, míg nem jelzi a szervezete, hogy múlik az idő fölötte. Ilyenkor jön a reumás fájdalom, sajog a hát, a derék, a nyak. És akkor szóba kerül a gyógyfürdő. Ma már az árak megszabják, milyen gyógykezelést vesz igénybe támogatással, milyet a saját zsebére a „reparálásra" szoruló polgár.

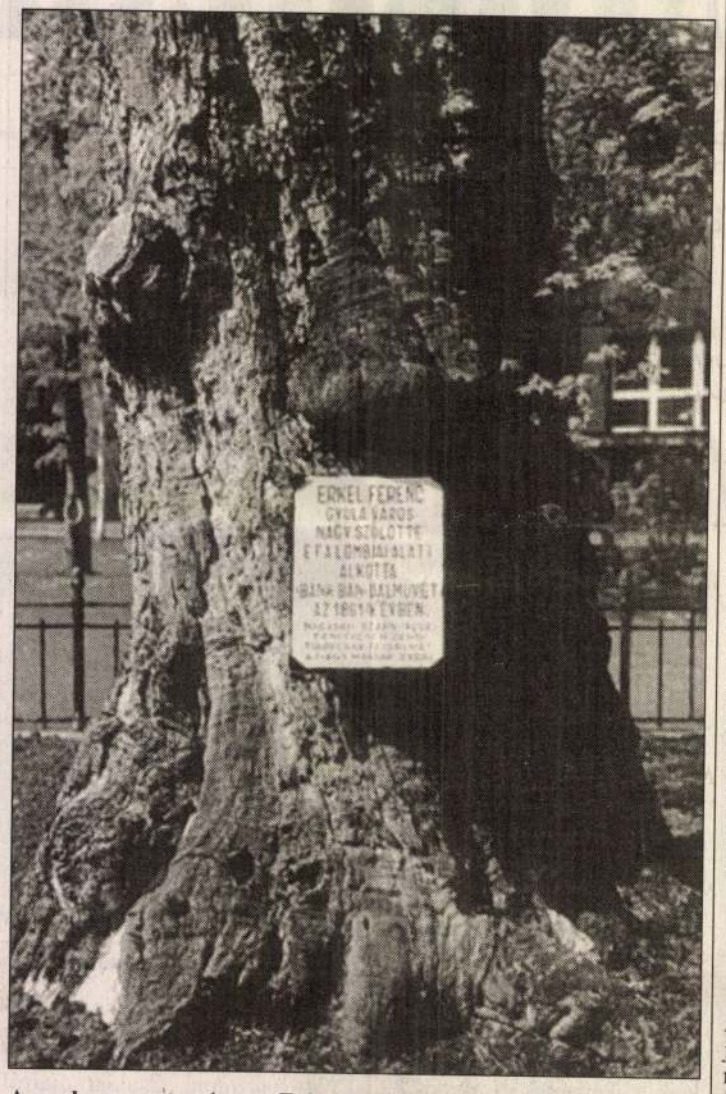

A park nevezetessége az Erkel-fa

Gyula városa közismert hatásos vizéről, *Várfürdője* gyógyító tevékenységéről. Legutóbb a helyszínen kaphatott friss információkat a kíváncsi újságíró. Gyula Budapesttől kétszázhúsz kilométerre fekvő, 34 000 lakosú üdülő- és fürdőváros. A Várfürdő – az ország egyik legszebb gyógyfürdője – az egykori Almássy kastély nyolc és fél hektáros katélyparkjában épült ki, ma természetvédelmi terület. Gondos, körültekintő, megfontolt intézkedés mentette meg az őshonos fákat a pusztulástól. A parkban egymástól tisztes távolságra helyezték el a medencéket, a fürdővendégek így nem zsúfolódnak egy területre. Naponta akár tízezeren is üdülhetnek a parkban.

A Várfürdő vize *alkáli-hidrogénkarbonátos-kloridos gyógyvíz*. Magas ásványianyag-tartalma miatt barnás színe van. Hat kútból nyerik a gyógyításhoz nélkülözhetetlen vizet. A fürdő 1971-ben kapta meg hivatalosan a gyógyfürdő rangot, 1985-ben a környékét gyógyhellyé nyilvánították. A víz mozgásszervi megbetegedésekre, helyi idegbántalmakra, balesetek utáni rehabilitációs kezelésekre, savas eredetű gyomorbántalmakra és gyulladásos nőgyógyászati betegségekre kiváló hatású. Iszappakolással, magnetoterápiás kezeléssel, galvánfürdővel, inhalációs kezeléssel, szénsavas fürdővel, súlyfürdővel, tangentorkezeléssel is a vendégek rendelkezésére állnak. A szakemberek a gyógymaszszázst a *gyulai termálgyógyvízből készült krémmel* végzik.

Nagy szerencse, hogy a Várfürdőben minden korosztály talál magának kedvére való sportolási lehetőséget. A gyermekmedencére nyáron mindig ki lehetne tenni a *megtelt táblát*. Játszótér várja a kicsiket, gumiasztal az ugráláshoz, és persze kisautók. A fiataloknak strandröplabdapálya, óriáscsúszda, minigolfpálya, szolárium, fedett és nyitott uszoda nyújt jó időtöltési lehetőséget.

A növényritkaságok szemet gyönyörködtetőek, a fafajtákat tábla ismerteti. Érdemes megemlíteni, hogy a parkban egy ma már lomb nélküli mezei juhart vasrács kerítés vesz körül: ez az *Erkel-fa*. Törzsének kerülete közel négy méter. Mint közismert, a múlt század nagy zeneköltője e város szülötte. A hagyomány szerint e fa lombjai alatt írta Erkel Ferenc a *Bánk bánt* és a *Brankovics* című operájának egy részét.

Az 1400-as évek elején megépült, ma is látványos téglavár a környék középpontja a régiókban, talán az egyetlen épen maradt középkori emlék. Valójában szerves egységet képez a vár, a park, a kastély a fürdő, ám a váregyüttes rekonstrukciójának, de a város előrelendülésének nincs közös gazdája. A város és a részintézmények vezetőivel történt beszélgetés erre engedett következtetni. Látszatra más az érdeke a gyógyturizmussal foglalkozó vállalkozónak, a muzeológus szakembernek, az önkormányzatnak, a civil szerveződéseknek, a helyi politikai pártok képviselőinek. Pedig csak összefogással érnének célba. Így lehetne Gyula, a délvidék értékekkel teli hajdani megyeszékhelye kedvelt helye a befektetőknek is.

V. A.

Tanítványaival maga építette

A kung-fu bajnok édenkertje

Éden Park nyílt Kerepesen: Robert *Lyons* többszörös (1987, 1989, 1991) kung-fu világbajnok a volt kenyérgyár területét bérelte ki, hogy helyet adjon a kung-fu szerelmeseinek és a gyógyulni vágyóknak.

A tízezer négyzetméteres területen sport- és egészségügyi központok létesülnek, s itt él majd Lyons mester *tizennégy tanítványával*. Robert Lyons öt évig élt egy shaolin kolostorban, annak nagyon szigorú, puritán szabályai között, azután lett *háromszoros kung-fu, majd később thai boksz világbajnok* (1993). Egyébként tanítványaival maguk építették az Éden Parkot. A helyszínt is úgy választotta ki, hogy csendes, tiszta környezetben legyen, ahol nem csak edzeni, hanem pihenni, relaxálni is lehet. A mester három korosztálynak: 6–9 és 10–14 éveseknek, valamint felnőtteknek indít kung-fu iskolát szeptembertől. A magyar kung-fu válogatott, amely tavaly Argentínában világbajnokságot nyert, ugyancsak itt készül az októberi vb-re. A magyar profi thai boxosok is megfordulnak majd az itteni edzőteremben. A mester tervei szerint hathetente nemzetközi harcművészeti bemutatók, versenyek lesznek, hogy a közönség is rendszeresen láthassa a bajnokokat. Az Éden Park másik funkciója az egészségügyi lesz, ezt a Zöld Kereszt Kft. közreműködésével alakítják ki. Robert Lyons az Éden kapszula európai forgalmazói jogának birtokosa, Norvégiában, Németországban, Belgiumban és Svájcban már sikerült több szállítmányt eladnia.

Az Éden kapszulát Amerikában gyártják, tavaly óta Magyarországon is forgalmazzák. Az olajfa leveléből kivont szer vírusos, gombás eredetű fertőzésekre kiváló, s az orvosok más panaszok kezelésére is alkalmasnak tartják. Magyarországon egyelőre, OÉTI-engedéllyel, táplálékkiegészítőként forgalmazzák. **(dalia)**

Lovasbajnokság Marcaliban

A Somogy megyei Marcali május 31-én, vasárnap immár harmadszor ad otthont az *országos bajnoki fordulónak és a Kereskedelmi és Hitelbank kupabajnokságnak*, a magyar díjugrató lovas versenyzők egyik legrangosabb sporteseményének. A K& H Kupa díjazása a tavalyinak a duplája, a versenynapon az összesen több mint félmillió forintos díjakért három számban állnak starthoz a lovasok. Az 1966-ban alapított kupa akkori győztese, *Fodor* Gábor és a tavalyi első helyezett *Herczog* Zsolt mellett több, magyar bajnokságot is nyert versenyző száll nyeregbe az idén.

A marcali lovasstadionban a program május 31-én 10.30-kor a kezdő ló kategóriával indul. Délután 13.30-kor az utánpótlás ló kategóriában versenyzők állnak rajthoz, s 15 órakor kezdődik a kupabajnokság, amely az FEI díjugrató szabályzat alapján zajlik. Az első osztályú versenyeken ez évtől kötelezően mindenütt – így Marcaliban is – vizesárok is szerepel az akadályok között. **(r. j.)**

HONVÉDELMI NAP
1998. május 23. 8–18 óráig
VÁROSLIGET

PROGRAMOK:
- Szárazföldi haditechnikai eszközök bemutatója
- Repülő és légvédelmi eszközök földi bemutatója
- Katonai tanintézetek bemutatkozása
- A NATO csatlakozásra történő felkészülés bemutatása
- SFOR-bemutató
- Katonazenekari bemutatók
- Honvédelmi sportok bemutatói
- Kulturális és művészeti programok
- Gyermekjátékok és játszóházak
- Huszár- és lovasbemutatók
- Történelmi hadijátékok, csatajelenetek
- Deszantos és ejtőernyős katonák földi bemutatója
- A „Szondi apródjai" versenysorozat országos döntője

Információs telefonszám: 06-20-544-239

HUNGÁRIA BIZTOSÍTÓ RT. az Allianz Csoport tagja
Magyar Nemzet iNteRNeTTo

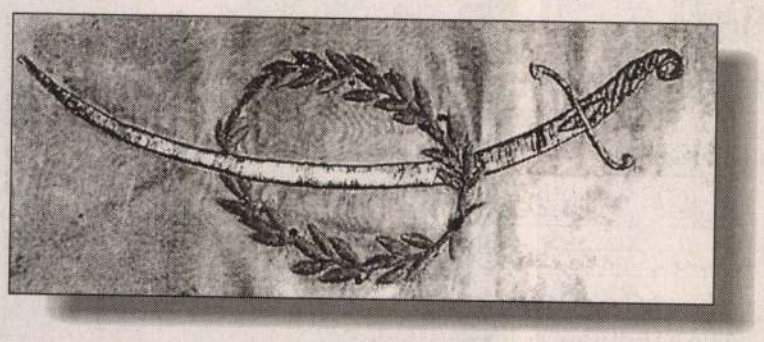

A MA KEDVENCEI ÉS A TEGNAP SLÁGEREI

Zenemaratonok egész nap:
30 perc reklámmentes zene vagy
30 000 forint!

Délutánonként Balázsy Panna és Villám Géza

RÁDIÓ FM 102.1 BRIDGE

A MA KEDVENCEI ÉS A TEGNAP SLÁGEREI

Mezey Lajos

festő és fotográfus

Nagyvárad, 1820. október 3. - Nagyvárad, 1880. július 29.

Mezey Lajos jómódú, sokgyermekes kálvinista polgári családban született. A festészet iránti érdeklődése és tehetsége már a nagyváradi gimnáziumi évek alatt megmutatkozott. Máig őrizzük egy 17 éves korában elefántcsontra festett finom vonalú, miniatűr női portréját. 1839-ben, az iskola elvégeztével dönt: vándorfestőnek áll. Elhatározása miatt apja kitagadja. Egy évig Balatonfüreden és Pesten éli a vándorfestők hányatott életét, majd hazatér Nagyváradra. Itt ismerkedik meg 1843-ban Nifont de Rarke-val, az osztrák panorámafestővel, aki tanítványául fogadja, s egy éven át járják a nagyvárosokat bemutatóikkal, a kor nagy látványosságának számító panorámafestményekkel. (A több festményből összeillesztett tájképet, csataképet vagy életképet egy teremben állították fel, s a közönség nagyítólencséken át, különböző fényeffektekkel megvilágítva láthatta azt "élethűen, eredeti nagyságban".)

1845-46-ban Mezey Bécsben él, de anyagi lehetőségek híján nem tud beiratkozni a Festészeti Akadémiára. Sajnos, később sem adatik meg számára, hogy akadémiai hallgató lehessen. Még 1846-ban tovább utazik Münchenbe, Párizsba, Velencébe majd Rómába. 1847-ben érkezik végképp haza Nagyváradra. 1848-ban megnősül, egy jónevű nagyváradi ügyvéd lányát, Thuolt Máriát veszi nőül. Házasságából hat gyermek születik. Felesége korán meghal, újra nősül, évek múlva azonban elválik.

Az 1840-es évek végétől főként portrémegrendelésekből, ritkábban oltárképek festéséből él. Legszebb festményei a gondosan beállított és nagy műgonddal megfestett portrék, amelyek a modell arcmásának hű visszaadására törekszenek, ügyelve az ábrázolt társadalmi pozíciójának megfelelő megjelenítésére is. Női arcképei visszafogottabbak, finoman dekoratívak. Szentképeinek, oltárképeinek, tájképeinek és csendéleteinek egy része előképek motívumait dolgozza fel, másolat vagy tanulmány.

1861-ben Nagyváradra kerül a 16 esztendős Szinyei Merse Pál, s Mezey azonnal felfedezi az ifjú tehetségét. Tanítványává fogadja, igen jó kapcsolatot épít ki a Szinyei Merse családdal. Nem kis érdeme van abban, hogy Szinyei Merse Pál 1864-től a müncheni Akadémia hallgatója lesz.

Az 1850-es évek elején Mezey Lajos az elsők között kezd fényképezéssel foglalkozni Nagyváradon. Máig fennmaradtak családtagjairól 1852-ben készített, szignált dagerrotípiái. 1864-ben Mezey úgy dönt, hogy fényképész műtermet nyit Nagyváradon. Mezey üzlettársa az akkor már vándorfényképészként elismert Kőrössy József. A konkurrencia azonban nagy, 1874-ben már bérbe is adja, később eladja fotóműtermét.

Ahogy a festészetben, Mezey igazi műfaja a fényképezésben is a portré. Beállításai természetesek, változatosak és szellemesek. A váradi polgárság színe-javát örökíti meg fotográfiáin.

Városának tisztelt, elismert polgára. 1870-ben a községi elemi iskola rajztanárává nevezik ki. Tíz évig viseli e tisztséget. 1880. július 29-én hal meg Nagyváradon egy évig tartó súlyos betegség után.

MEZEY LAJOS

F.k.: dr Praznovszky Mihály
főigazgató

„Festőnek kell lennem, Erre most legszebb alkalmam nyílt,mert Mezey úrban feltaláltam azon egyént, ki bennem a hajlamot leginkább képes kifejleszteni,s alig hiszem, hogy valahol találnék ily mestert,akinek így szívén feküdnének tanítványai,..."

(Szinyei Merse Pál levele apjának 1862. július 4-én)

A kiállítás anyagát összegyűjtötte:

Dr. Mezey András

A

Magyar Irodalmi Múzeum

(Budapest V., Károlyi Mihály u. 16.)

tisztelettel meghívja Önt

1998. április 29-én du. ½5 órára

Mezey Lajos

(1820–1880)

nagyváradi festő és fotográfus

kiállítására

Megnyitja:

Szinyei Merse Anna

művészettörténész

közreműködik:

Kobzos Kiss Tamás

énekmondó

(Mezey Lajos festő ükunokája)

Merey Kajos
festő

Szinyei Merse Pál első mestere
volt a nagyváradi iskolában.

Patahy Dénes: Szinyei Merse Pál
Múbeszet, 1970. nyágus - 7 lap

Mezey Lajos (1820-1880)

Tájkép pásztorral.
Olj f. Ltsz: 3980.

A Fővárosi Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke
Budapest 1952.

M.D.K.

Mezey Lajos, fényképész

Előbb vándorfényképészként müködött Erdélyben, majd Külvárosában, Nagyváradon nyitott mütermet, de rajz tanitással is foglalkozott. Daguerreotipiája: XLVI. tábla, 2. kép. "A müvész felesége". Fekete repr.

Fejős Imre: A magyar fényképezés kezdetei 243.o.

Folia Archaeologica. IX. köt. 1957. - Bibliotheca Kiadó. Bp. 1957

M.D.K.

Mezey Lajos, festő, fényképész

A daguerreotipián kezdte a fényképezést é skésőbb fényképműtermet nyitott. 215.o.

Fejős Imre: Fényképészetünk első virágkora, 1855-1885. 209.o.

Folia Archaeologica. X. 1958. Bp. Képzőmüv. Alap Kiadóváll. Bp. 1958

Mezey Lajos

Kinyei első tanára volt.
Szerepel a magyar biedermeier
kiállításon a Műszaméban

Nemzeti Cyság 1937 XII. 1.

MDK

Mezey Lajos

Önarckép

Női arckép

M.Biedermeier kiáll. Képes tárgymutató.1937.nov.
Mücs. 4o l.

Mezey Lajos
Női arckép, min. vizf.

Reformkor művészete. Főv.Képt. XXXVI.kiáll.
1948. jul. 10 l.

MDK

Mezey Lajos

Konyhai csendélet, fetm.

M. Biedermeier Kiáll. Mücs. 1937. nov.

4o 1.

Nyiradony (Hajdú)

Mandel-kúria, másik, földszinte
1800 körül. Később a Fisch-

(Kiss Ferenc, 1955)

MDK

Mezey Lajos

Mezey Vilma, festm.

Vágott tyukok, festm.

M. Biedermeier Kiáll. Mücs. 1937. nov.

4o l.

Nyirmártonfalva (Rajon-B)

Vay-kúria, Bagospusztán, földs
ötlépcsős középrizalittal. Ép
1873-ban. Később a Madarász-c

(Szabolcs vármegye. MVéh V. kp. -

MDK

Mezey Lajos

Gyümölcscsendélet, festm.

M.Biedermeier Kiáll. MÜcs. 1937. nov.
4o 1.

ápolna volt. Faragott tölgyfaajtók.
va.

MDK

Mezey Lajos

Haán Antal festőm. müve.

M.Biedermeier Kiáll. Műcs. 1937. nov.

4o 1.

sakos, órapárkányos tornya 1887-ből.
uló gotikus szentély. Síkmennyezetes
II. sz. Épült a XV. században, na-
887-ben.

templom a r. Bp. 1942, 552 l, Egyed —

MDK

Mezey Lajos

Önarckép, festm.

M. Biedermeier Kiáll. Mücs. 1937. nov.

4o l.

15 tengelyes, U alaku, épittette Beck
s Iskola.

MDK

Mezey Lejos

Önarckép, festm.

Női arckép, "

M. Biedermeier Kiáll. Mücs. 1937. nov.

4o l.

Tiszacsege (Hajdú)

Nagymajori kastély, kétemeletes,
Benne folyosóra nyiló boltozott
Vay tábornok, XVIII. sz. Némely
helyével vagy kolostorával azon

(Kégli Kálmán írásai: Hortobágyi
XXXV-1903, 86-87.l, képekkel)

MDK

Mezey Lajos

Miniatürök

M. Biedermeier kiáll. Műcs. 1937. nov.

22 l.

M. D. V.

MEZEY Lajos festő

A Vesuv kitörése c. képét Kamarolta Szinyei Merse Pál (1863.)

Hoffmann Edith: Szinyei Merse Pál Bp. 1943. 39. l.

4/.

Mezey Lajos MDK

Juhnyáj

Konyhai csendélet

A müvész felesége

Női arckép I-II.
Önarckép

Mücsarnok 1937 Magyar Biedermeier Kiáll.

Mezey Lajos

MDK

A Vezuv kitörése

Műcsarnok 1937 Magyar Biedermeier Kiáll.

Mezey Lajos MDK

Gyümölgscsendélet

Mezey Vilma

Vágott tyukok

Mücsarnok 1937 Magyar Biedermeier Kiáll.

Mezey Imre

Gyülöcsendéi

Mezey Vilma

Végett Irmuk

EZEY LAJOS festő

Gyógyulás Gyulán
22. oldal
A Színházi Élet
23. oldal
A „hetvenkedő" rendező
25. oldal

Szombati
Magazin

Turpisság a tesztelésben?
26. oldal
Csipke a fehérneműn
27. oldal
Báró és a szent dolog
28. oldal

Magyar Nemzet
1998. május 23., szombat

Szinyei Merse Pál nagyváradi mestere

Mezey Lajos festő és fotográfus

Mezey Lajos múlt századi festő és fotográfus neve két ok miatt maradt fenn: egyrészt ő fedezte fel *Szinyei Merse* Pál tehetségét, s volt első mestere, másrészt első hazai fényképészeink egyike, akinek dagerrotípiái már 1852-ből ismeretesek. Nagyváradon született, 1820. október 3-án, jómódú, sokgyermekes kálvinista polgári családban. Már gimnáziumi évei alatt kitűnt érdeklődése és tehetsége a festészet iránt, máig fennmaradt egy *17 éves korában elefántcsontra festett finom vonalú miniatűr női portréja*. Iskolai tanulmányai végeztével 1839-ben vándorfestőnek állt, emiatt apja kitagadta. Egy évig Balatonfüreden és Pesten élte a művészek hányatott életét, majd hazatért Nagyváradra. Itt ismerkedett meg 1843-ban egy osztrák panorámafestővel, aki tanítványává fogadta. Egy éven át járták a nagyvárosokat, ahol a kor nagy látványosságának számító, különböző fényekkel megvilágított és a közönség által nagyítólencséken át nézhető panorámafestményeket – táj-, csata-, életképeket – mutattak be.

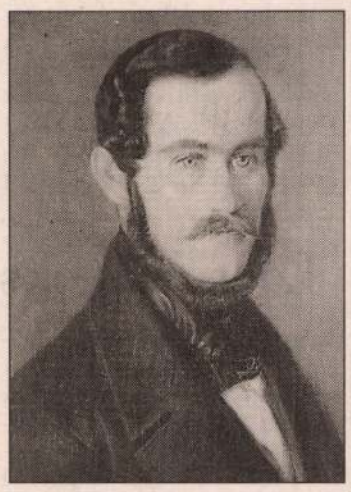

Önarckép (1845) – Magyar Nemzeti Galéria

1845–1846-ban Mezey Lajos Bécsben élt, de anyagiak híján nem tudott beiratkozni a Festészeti Akadémiára. Erre később sem volt lehetősége. Münchenben, Párizsban, Velencében, végül Rómában tanulmányozta a festészet klasszikusait, a forradalom előtti évben tért haza Nagyváradra. Az 1840-es évek végétől főként portré-megrendelésekből, ritkábban oltárképek festéséből élt. Legszebb alkotásai a gondosan beállított és nagy műgonddal megfestett *portrék*, amelyek elsősorban a modell hű visszaadására törekedtek, figyelve a személy társadalmi pozíciójának a megjelenítésére is. Női arcképei finoman dekoratívak, de visszafogottabbak. Előképek motívumait dolgozza fel szentképeinek, oltárképeinek, tájképeinek és csendéleteinek egy részében.

Mindössze 16 évesen került Nagyváradra Szinyei Merse Pál, akinek Mezey azonnal felfedezte festői tehetségét. Tanítványává fogadta, és jó kapcsolatot épített ki az ifjú családjával. Jelentős érdeme volt abban, hogy Szinyei Merse 1864-től a Müncheni Akadémia hallgatója lett.

Tájkép szerzetesekkel (1850-es évek) – Budapest, magángyűjtemény

Mezey Lajos az 1850-es évek elején *az elsők között kezdett foglalkozni fényképezéssel Nagyváradon*. Családtagjairól máig fennmaradtak 1852-ben készített, szignált dagerrotípiái. 1864-ben fényképészműtermet nyitott a városban, üzlettársa *Kőrössy* József lett, az akkor már ismert vándorfényképész. A konkurencia nagy volt, ezért egy évtized múlva bérbeadta, később értékesítette fotóműtermét.

A fényképezésben is – hasonlóan festészetéhez – igazi műfaja a portré. Beállításai természetesek, ugyanakkor változatosak, gyakran szellemesek. Fotográfiáin a *nagyváradi polgárság színe-javát örökítette meg*. 1870-ben iskolai rajztanárrá nevezték ki, egy évtizedig dolgozott e beosztásban. 1880. július 29-én halt meg szeretett városában.

A Magyar Irodalom Háza (a volt Petőfi Irodalmi Múzeum – Károlyi-palota, V. ker., Károlyi Mihály u. 16.) most június *30-ig mutatja be Mezey Lajos munkásságát*. A kiállításon 35 festményt, 90 fotót, valamint korabeli dokumentumokat és leveleket tárnak a látogatók elé. Katalógusul az illusztrált *monográfia* szolgál, amely 1996-ban jelent meg az alkotó egyik ükunokája, *Mezey* András tollából, Szinyei Merse Pál nagyváradi mestere: Mezey Lajos festőművész és fotográfus élete, művészete címmel. **(botlik)**

Széchenyi István mellképe (1870-es évek) – Budapesti Történeti Múzeum

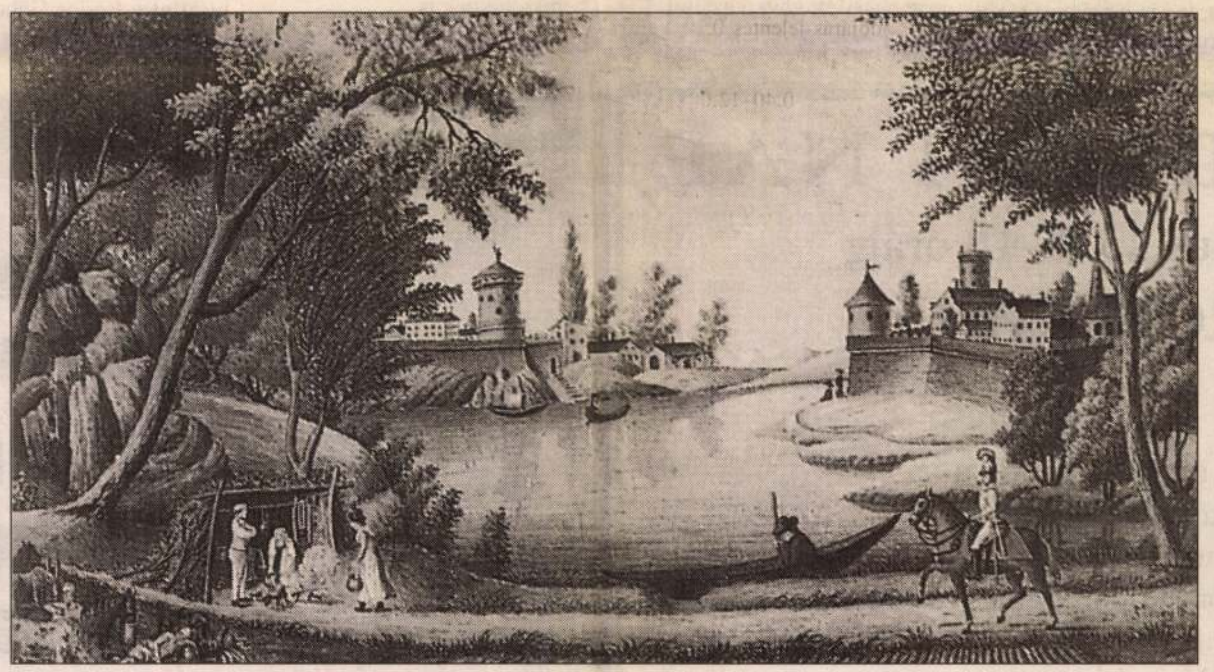

Veduta tájkép (1845) – Magyar Nemzeti Galéria

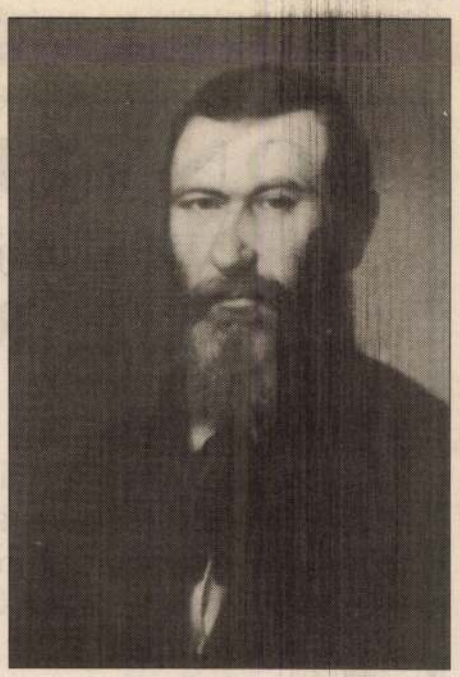

Szinyei Merse László arcképe (1846) – Budapest, magángyűjtemény

Mezey Jolán és mostohatestvére, Kölgen Gabriella

Szent László-oltárkép (1879) – Érszalacs, római katolikus templom

Mezey Lajos és kislánya (dagerrotípia)

Testi-lelki gyógyulás Gyulán

Befektetőre vár a váregyüttes

Ha kikapcsolódásra gondol az ember, többnyire szórakozásra gondol. Színház, mozi, múzeumlátogatás, tévézés, olvasás jut elsősorban az eszébe. A rekreáció, a lazítás, a test regenerálása nem tartozik e témakörhöz. Mindaddig, míg nem jelzi a szervezete, hogy múlik az idő fölötte. Ilyenkor jön a reumás fájdalom, sajog a hát, a derék, a nyak. És akkor szóba kerül a gyógyfürdő. Ma már az árak megszabják, milyen gyógykezelést vesz igénybe támogatással, milyet a saját zsebére a „reparálásra" szoruló polgár.

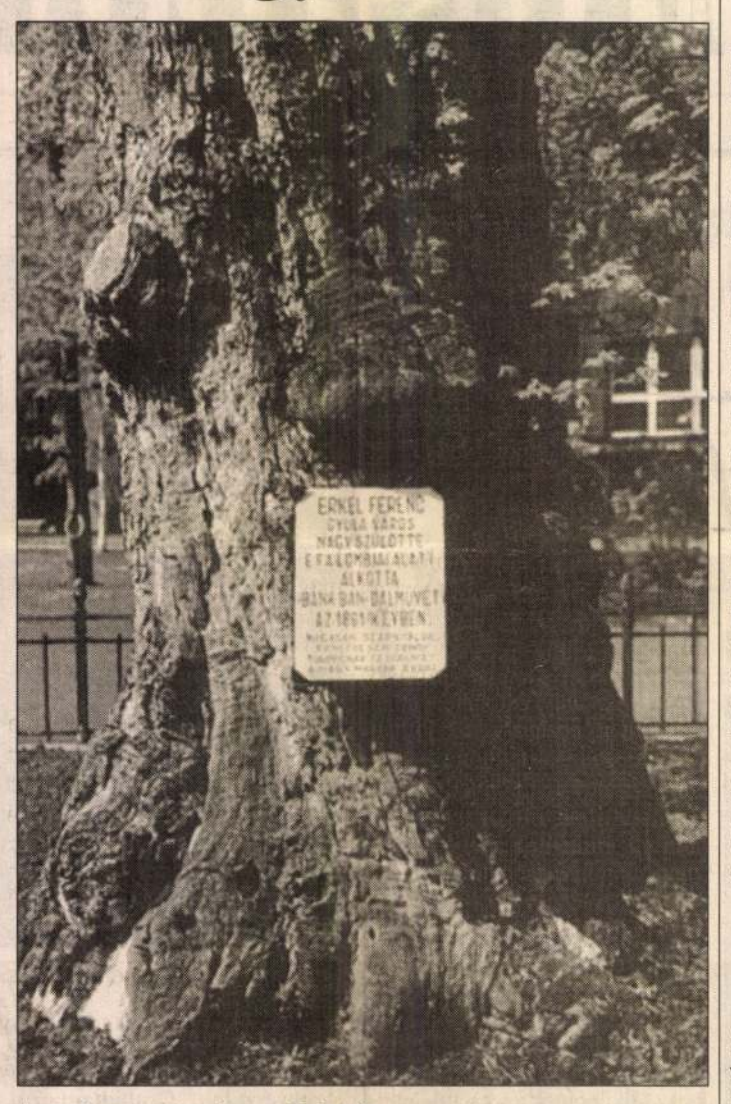

A park nevezetessége az Erkel-fa

Gyula városa közismert hatásos vizéről, *Várfürdője* gyógyító tevékenységéről. Legutóbb a helyszínen kaphatott friss információkat a kíváncsi újságíró. Gyula Budapesttől kétszázhúsz kilométerre fekvő, 34 000 lakosú üdülő- és fürdőváros. A Várfürdő – az ország egyik legszebb gyógyfürdője – az egykori Almássy kastély nyolc és fél hektáros katélyparkjában épült ki, ma természetvédelmi terület. Gondos, körültekintő, megfontolt intézkedés mentette meg az őshonos fákat a pusztulástól. A parkban egymástól tisztes távolságra helyezték el a medencéket, a fürdővendégek így nem zsúfolódnak egy területre. Naponta akár tízezeren is üdülhetnek a parkban.

A Várfürdő vize *alkáli-hidrogénkarbonátos-kloridos gyógyvíz*. Magas ásványianyag-tartalma miatt barnás színe van. Hat kútból nyerik a gyógyításhoz nélkülözhetetlen vizet. A fürdő 1971-ben kapta meg hivatalosan a gyógyfürdő rangot, 1985-ben a környékét gyógyhellyé nyilvánították. A víz mozgásszervi megbetegedésekre, helyi idegbántalmakra, balesetek utáni rehabilitációs kezelésekre, savas eredetű gyomorbántalmakra és gyulladásos nőgyógyászati betegségekre kiváló hatású. Iszappakolással, magnetoterápiás kezeléssel, galvánfürdővel, inhalációs kezeléssel, szénsavas fürdővel, súlyfürdővel, tangentorkezeléssel is a vendégek rendelkezésére állnak. A szakemberek a gyógymaszszázst a *gyulai termálgyógyvízből készült krémmel* végzik.

Nagy szerencse, hogy a Várfürdőben minden korosztály talál magának kedvére való sportolási lehetőséget. A gyermekmedencére nyáron mindig ki lehetne tenni a *megtelt táblát*. Játszótér várja a kicsiket, gumiasztal az ugráláshoz, és persze kisautók. A fiataloknak strandröplabdapálya, óriáscsúszda, minigolfpálya, szolárium, fedett és nyitott uszoda nyújt jó időtöltési lehetőséget.

A növényritkaságok szemet gyönyörködtetőek, a fafajtákat tábla ismerteti. Érdemes megemlíteni, hogy a parkban egy ma már lomb nélküli mezei juhart vasrács kerítés vesz körül: ez az *Erkel-fa*. Törzsének kerülete közel négy méter. Mint közismert, a múlt század nagy zeneköltője e város szülötte. A hagyomány szerint e fa lombjai alatt írta Erkel Ferenc a *Bánk bánt* és a *Brankovics* című operájának egy részét.

Az 1400-as évek elején megépült, ma is látványos téglavár a környék középpontja a régiókban, talán az egyetlen épen maradt középkori emlék. Valójában szerves egységet képez a vár, a park, a kastély a fürdő, ám a váregyüttes rekonstrukciójának, de a város előrelendülésének nincs közös gazdája. A város és a részintézmények vezetőivel történt beszélgetés erre engedett következtetni. Látszatra más az érdeke a gyógyturizmussal foglalkozó vállalkozónak, a muzeológus szakembernek, az önkormányzatnak, a civil szerveződéseknek, a helyi politikai pártok képviselőinek. Pedig csak összefogással érnének célba. Így lehetne Gyula, a délvidék értékekkel teli hajdani megyeszékhelye kedvelt helye a befektetőknek is.

V. A.

Tanítványaival maga építette

A kung-fu bajnok édenkertje

Éden Park nyílt Kerepesen: Robert *Lyons* többszörös (1987, 1989, 1991) kung-fu világbajnok a volt kenyérgyár területét bérelte ki, hogy helyet adjon a kung-fu szerelmeseinek és a gyógyulni vágyóknak.

A tízezer négyzetméteres területen sport- és egészségügyi központok létesülnek, s itt él majd Lyons mester *tizennégy tanítványával*. Robert Lyons öt évig élt egy shaolin kolostorban, annak nagyon szigorú, puritán szabályai között, azután lett *háromszoros kung-fu, majd később thai boksz világbajnok* (1993). Egyébként tanítványaival maguk építették az Éden Parkot. A helyszínt is úgy választotta ki, hogy csendes, tiszta környezetben legyen, ahol nem csak edzeni, hanem pihenni, relaxálni is lehet. A mester három korosztálynak: 6–9 és 10–14 éveseknek, valamint felnőtteknek indít kung-fu iskolát szeptembertől. A magyar kung-fu válogatott, amely tavaly Argentínában világbajnokságot nyert, ugyancsak itt készül az októberi vb-re. A magyar profi thai boxosok is megfordulnak majd az itteni edzőteremben. A mester tervei szerint hathetente nemzetközi harcművészeti bemutatók, versenyek lesznek, hogy a közönség is rendszeresen láthassa a bajnokokat. Az Éden Park másik funkciója az egészségügyi lesz, ezt a Zöld Kereszt Kft. közreműködésével alakítják ki. Robert Lyons az Éden kapszula európai forgalmazói jogának birtokosa, Norvégiában, Németországban, Belgiumban és Svájcban már sikerült több szállítmányt eladnia.

Az Éden kapszulát Amerikában gyártják, tavaly óta Magyarországon is forgalmazzák. Az olajfa leveléből kivont szer vírusos, gombás eredetű fertőzésekre kiváló, s az orvosok más panaszok kezelésére is alkalmasnak tartják. Magyarországon egyelőre, OÉTI-engedéllyel, táplálékkiegészítőként forgalmazzák. **(dalia)**

Lovasbajnokság Marcaliban

A Somogy megyei Marcali május 31-én, vasárnap immár harmadszor ad otthont az *országos bajnoki fordulónak és a Kereskedelmi és Hitelbank kupabajnokságnak*, a magyar díjugrató lovas versenyzők egyik legrangosabb sporteseményének. A K& H Kupa díjazása a tavalyinak a duplája, a versenynapon az összesen több mint félmillió forintos díjakért három számban állnak starthoz a lovasok. Az 1966-ban alapított kupa akkori győztese, *Fodor* Gábor és a tavalyi első helyezett *Herczog* Zsolt mellett több, magyar bajnokságot is nyert versenyző száll nyeregbe az idén.

A marcali lovasstadionban a program május 31-én 10.30-kor a kezdő ló kategóriával indul. Délután 13.30-kor az utánpótlás ló kategóriában versenyzők állnak rajthoz, s 15 órakor kezdődik a kupabajnokság, amely az FEI díjugrató szabályzat alapján zajlik. Az első osztályú versenyeken ez évtől kötelezően mindenütt – így Marcaliban is – vizesárok is szerepel az akadályok között. **(r. j.)**

HONVÉDELMI NAP

1998. május 23. 8–18 óráig

VÁROSLIGET

PROGRAMOK:

- Szárazföldi haditechnikai eszközök bemutatója
- Repülő és légvédelmi eszközök földi bemutatója
- Katonai tanintézetek bemutatkozása
- A NATO csatlakozásra történő felkészülés bemutatása
- SFOR-bemutató
- Katonazenekari bemutatók
- Honvédelmi sportok bemutatói
- Kulturális és művészeti programok
- Gyermekjátékok és játszóházak
- Huszár- és lovasbemutatók
- Történelmi hadijátékok, csatajelenetek
- Deszantos és ejtőernyős katonák földi bemutatója
- A „Szondi apródjai" versenysorozat országos döntője

Információs telefonszám: 06-20-544-239

HUNGÁRIA BIZTOSÍTÓ RT. az Allianz Csoport tagja

Magyar Nemzet iNteRNeTTo

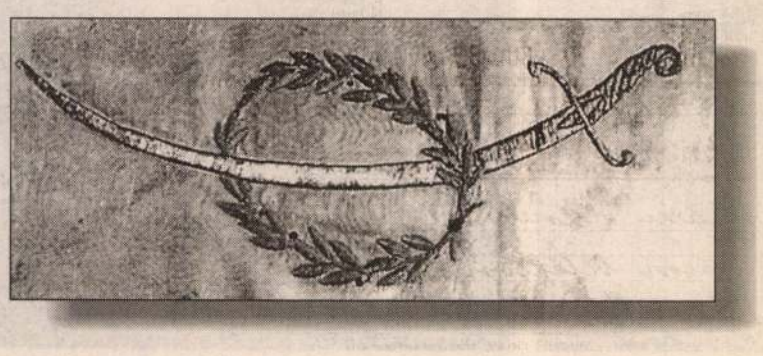

A MA KEDVENCEI ÉS A TEGNAP SLÁGEREI

Zenemaratonok egész nap:

30 perc reklámmentes zene vagy 30 000 forint!

Délutánonként Balázsy Panna és Villám Géza

RÁDIÓ FM 102.1 BRIDGE

A MA KEDVENCEI ÉS A TEGNAP SLÁGEREI

„Festőnek kell lennem, Erre most legszebb alkalmam nyílt,mert Mezey úrban feltaláltam azon egyént, ki bennem a hajlamot leginkább képes kifejleszteni,s alig hiszem, hogy valahol találnék ily mestert,akinek így szívén feküdnének tanítványai,..."

(Szinyei Merse Pál levele apjának 1862. július 4-én)

A kiállítás anyagát összegyűjtötte:

Dr. Mezey András

A

Magyar Irodalmi Múzeum

(Budapest V., Károlyi Mihály u. 16.)

tisztelettel meghívja Önt

1998. április 29-én du. ½5 órára

Mezey Lajos

(1820–1880)

nagyváradi festő és fotográfus

kiállítására

Megnyitja:

Szinyei Merse Anna

művészettörténész

közreműködik:

Kobzos Kiss Tamás

énekmondó

(Mezey Lajos festő ükunokája)

F.k.: dr Praznovszky Mihály

főigazgató

Mezey Lajos

festő és fotográfus

Nagyvárad, 1820. október 3. - Nagyvárad, 1880. július 29.

Mezey Lajos jómódú, sokgyermekes kálvinista polgári családban született. A festészet iránti érdeklődése és tehetsége már a nagyváradi gimnáziumi évek alatt megmutatkozott. Máig őrizzük egy 17 éves korában elefántcsontra festett finom vonalú, miniatűr női portréját. 1839-ben, az iskola elvégeztével dönt: vándorfestőnek áll. Elhatározása miatt apja kitagadja. Egy évig Balatonfüreden és Pesten éli a vándorfestők hányatott életét, majd hazatér Nagyváradra. Itt ismerkedik meg 1843-ban Nifont de Rarke-val, az osztrák panorámafestővel, aki tanítványául fogadja, s egy éven át járják a nagyvárosokat bemutatóikkal, a kor nagy látványosságának számító panorámafestményekkel. (A több festményből összeillesztett tájképet, csataképet vagy életképet egy teremben állították fel, s a közönség nagyítólencséken át, különböző fényeffektekkel megvilágítva láthatta azt "élethűen, eredeti nagyságban".)

1845-46-ban Mezey Bécsben él, de anyagi lehetőségek híján nem tud beiratkozni a Festészeti Akadémiára. Sajnos, később sem adatik meg számára, hogy akadémiai hallgató lehessen. Még 1846-ban tovább utazik Münchenbe, Párizsba, Velencébe majd Rómába. 1847-ben érkezik végképp haza Nagyváradra. 1848-ban megnősül, egy jónevű nagyváradi ügyvéd lányát, Thuolt Máriát veszi nőül. Házasságából hat gyermek születik. Felesége korán meghal, újra nősül, évek múlva azonban elválik.

Az 1840-es évek végétől főként portrémegrendelésekből, ritkábban oltárképek festéséből él. Legszebb festményei a gondosan beállított és nagy műgonddal megfestett portrék, amelyek a modell arcmásának hű visszaadására törekszenek, ügyelve az ábrázolt társadalmi pozíciójának megfelelő megjelenítésére is. Női arcképei visszafogottabbak, finoman dekoratívak. Szentképeinek, oltárképeinek, tájképeinek és csendéleteinek egy része előképek motívumait dolgozza fel, másolat vagy tanulmány.

1861-ben Nagyváradra kerül a 16 esztendős Szinyei Merse Pál, s Mezey azonnal felfedezi az ifjú tehetségét. Tanítványává fogadja, igen jó kapcsolatot épít ki a Szinyei Merse családdal. Nem kis érdeme van abban, hogy Szinyei Merse Pál 1864-től a müncheni Akadémia hallgatója lesz.

Az 1850-es évek elején Mezey Lajos az elsők között kezd fényképezéssel foglalkozni Nagyváradon. Máig fennmaradtak családtagjairól 1852-ben készített, szignált dagerrotípiái. 1864-ben Mezey úgy dönt, hogy fényképész műtermet nyit Nagyváradon. Mezey üzlettársa az akkor már vándorfényképészként elismert Kőrössy József. A konkurrencia azonban nagy, 1874-ben már bérbe is adja, később eladja fotóműtermét.

Ahogy a festészetben, Mezey igazi műfaja a fényképezésben is a portré. Beállításai természetesek, változatosak és szellemesek. A váradi polgárság színe-javát örökíti meg fotográfiáin.

Városának tisztelt, elismert polgára. 1870-ben a községi elemi iskola rajztanárává nevezik ki. Tíz évig viseli e tisztséget. 1880. július 29-én hal meg Nagyváradon egy évig tartó súlyos betegség után.

Mezey Lajos
Jánhun Krónika
1998. június 16.

Egy kismester nagy életműve

Bizonyára elégedett lett volna a mester az Irodalmi múzeumbeli kiállításával és annak megnyitójával. Talán még egy gondosan megkomponált csoportképet is készített volna az övéiről. Egy másikat pedig az ünneplő közönségről. Életében úgysem adatott meg neki, hogy önálló kiállításon mutathassa be festményeit, fényképeit.

Abból az anyagból rendezte a múzeum a Mezey Lajos nagyváradi festő és fotográfus című, június 30-ig nyitva tartó tárlatot, amelyet *dr. Mezey András*, a művész ükunokája évtizedes munkával kutatott fel. Egy másik ükunoka, *Kobzos Kiss Tamás* énekmondó korabeli dalokkal teremtett a képekhez illő hangulatot. S a megnyitó szavakat pedig *Szinyei Merse Anna*, Mezey világhíres tanítványának, Szinyei Merse Pálnak a dédunokája mondta el.

Izgalmas korban, a magyar festészet legheroikusabb korszakában élt hatvan évet Mezey Lajos (1820–1880). Akkor, amikor a vidéki Magyarország is kinyílt a művészetek felé. Amikor a magyar festészet első virágkorát élte. Amikor egy Nagyvárad-méretű város két-három festőnek is kenyeret tudott adni.

Mezey autodidakta volt, de könnyedebben festett, mint az akadémisták. Jó érzékkel továbbfejlesztette a biedermeier portrét, tájképei pedig egyenesen a realizmushoz közelítenek. Csendéletei eredeti kompozícióról tanúskodnak. Noha sok munkája másolat, nagy mesterek kompozícióinak variációja. Fényképei – az 1850-es évek elejétől foglalkozott fotózással – kultúrtörténeti dokumentumok. Megannyi kortársát – nagyváradi polgárt és városképet egyaránt – megörökítette. Figyelmet érdemelnek különleges technikai kísérletei, sztereoképei, rendhagyó beállításai, zsánerkompozíciói is.

A jómódú polgári családban született Mezey Lajos iskolái elvégzése után vándorfestőnek állt Pesten. Ezért apja kitagadta. Később Nifont de Rarke osztrák panorámafestő mellé szegődött tanítványul, s együtt járták az országot panorámafestészeti kiállításukkal. (A kor kedvelt látványossága a több festményből összeillesztett tájvagy csatakép, amelyet a közönség nagyítólencséken keresztül szemlélhetett.) Mezey Bécsben, Münchenben, Párizsban, Velencében és Rómában szerzi meg a mesterség alapjait. Akadémiára nem járt, de szorgalmasan másolta nagy mesterek alkotásait. Végleg 1847-ben tért vissza Nagyváradra, hogy hivatásának és hivatásából, a festészetből éljen. Romantikus szerelme is ekkor teljesedett be, egy jómódú ügyvéd lányát, Thuolt Máriát vette feleségül.

Erzsébet királyné portréját 1879-ben festette meg Mezey LajosT

Gyengéd színekkel sokszor megfesti, fényképezi feleségét, gyerekeit, szüleit, ismerőseit. Egyre több megrendelést is kapott portréra, oltárképre. Amikor 1861-ben Nagyváradra került az ifjú Szinyei Merse Pál, Mezeyben találta meg mesterét. Így írt róla apjának: „Festőnek kell lennem. Erre most a legszebb alkalmam nyílt, mert Mezey úrban feltalálom azon egyént, ki bennem a hajlamot leginkább képes kifejleszteni..."

Mezey sikeres kismester volt. Megbecsült festő, kedvelt fényképész, népszerű társasági ember, dalárdavezető, tenorista, beugró színész. Képei, fotói – egy-két kivétellel – szétszóródtak, s talán a feledés homályába vesztek volna, ha ükunokája fel nem fedezteti velünk újra. Kár lenne feledni, általuk többet tudunk meg a múlt századi polgárról, a város életéről, a művészéletről.

Döntöttek viszont arról, hogy az országgyűlési jegyzők számát nyolcról tízre emelik. A Fidesz, az MSZP, az SZDSZ, valamint az MDF két-két, míg az FKGP és a MIÉP egy-egy ilyen posztot tölthet be.

Áder János Fidesz-alelnök rámutatott arra, hogy az Alkotmánybíróság döntésének indokolása tartalmazhat olyan passzusokat, amelyek átrajzolhatják a parlamenti térképet. Az Alkotmánybíróság döntéséből ugyanis az következik, hogy „a bizottságban való részvétel alanyi jogon jár, amennyiben a képviselői is úgy akarja".

– Csak bizonyos toleranciával lehet érvényesíteni az MSZP által szorgalmazott mandátumarányos elvet – hangoztatta Áder János, majd h… kormánypártok szá… gadhatatlan, hogy a … többsége paritásos al… létre, mert erre az eb… év során nem volt pé…

Kovács László, a szocialisták frakcióvezetője közölte: Az Alkotmánybíróság döntése is megerősítette, hogy a parlamenti bizottsági helyek és tisztségek elosztásában a pártok mandátumarányainak kell tükröződnie.

Hozzátette: amíg az az igényük nem teljesül, hogy a választók akaratának megfelelő arányban részesüljenek a bizottsági helyekből és tisztségekből, addig „megállapodás nem, legfeljebb diktátum születhet ebben a kérdésben".

…esztül …n ér… …sokat …y a …etője kilátásba helyezte: nem kötnek újabb szállítási szerződéseket külföldi partnerekkel, ha a kormány nem változtat a földgázra vonatkozó fiskális szabályozás számukra hátrányos tervezett rendszerén.

A megkötött szerződések általában több évre szólnak, ezeken a partnerek nem kívánnak változtatni, erősítette meg a Gazprom vezetőjének minapi nyilatkozatát a Mol sajtófőnöke.

FESTŐK, KÁRPITOSOK, MŰSZERÉSZEK NYOMÁN

Bérlőváltás a Duna-parti Fehér Házban

– A képviselői irodaházban – ismertebb néven a „Fehér Házban" – készülnek az új Országgyűlés képviselőinek fogadására, a munkát kényelmesebbé tevő felújításokkal is. A lehetőségekhez képest megújul az épület informatikai hálózata is.

GULYÁS ISTVÁN

– Az irodaház sokkal jobb állapotban van, mint az 1990-es parlamenti választások után – mondta *Polyák László* üzemfenntartási osztályvezető az MTI-press munkatársának. Arra is emlékeztetett, hogy az elmúlt esztendőben számos nagy munkát végeztek az épületben, például a homlokzat kőburkolatát is kicserélték.

Az épület északi szárnyán 60 ablakot cseréltek ki, ez közel 13,5 millió forintot emésztett fel – közbeszerzésből. A közeljövőben újabb 41 ablak kicserélése válik szükségessé. A harmadik emeleti folyosó tapétázása, az álmennyezet 8,3 millió forintba került. A napokban járt le annak a pályázatnak a beadási határideje, amelyet az ötödik emeleti bizottsági tárgyaló festésére, az emeleti folyosó felújítására írtak ki. Kifestettek 12 szobát, közbeszerzéssel ez 10,8 millió forintba került. De, ha megszületik a végső döntés a parlamenti frakciók itteni elhelyezkedéséről, a pártok augusztus 31-ig további 30 szoba kifestését kérhetik, ha azt szükségesnek tartják.

Polyák László tájékoztatása szerint már az idén elkezdődhet a Képviselői Irodaház fűtésrendszerének korszerűsítése. Ennek egyik legfontosabb eleme, hogy kiépítik az égtáj szerinti szabályozást. Ez azt jelenti, hogy az épület egyes részeit annak figyelembevételével fűtik majd, hogy milyen az adott helységek alaphőmérséklete az egyes évszakokban.

– Az a törekvésünk, hogy a képviselők, illetve a parlamenti bizottságok munkájához megfelelő technikai színvonalat biztosítsunk. – Ezt *Kovács Béla Károly*, az irodaház számítástechnikai osztályvezetője mondta, hozzátéve, hogy a részleg mintegy 400 számítógép megbízható működéséért felelős. A rendszer modern, de a gépek elavultak – nagyjából így összegezhető a jelenlegi helyzet. Az új parlamenti ciklus megindulása előtt mintegy száz gépet fognak lecserélni.

Ami az irodaházat illeti, itt – 70 millió forintos közbeszerzési ráfordítással – „helyrepofozták" a hálózatot, így számítani lehet a megbízható működésére. Az Országgyűlés épületében meglévő keret nem tette lehetővé, ott jövőre kerülhet sor az alapos megújulásra.

A parlamenti közvetítések kérdése igencsak izgalmas ügy, lehet, hogy változás következik be az előző időszakokhoz képest. *Bakos Emil*, a T. Ház gazdasági főigazgatója szerint a közvetítéshez szükséges jelet átadják mindazoknak, akik erre az igényt bejelentik. Egyelőre rendszeresen tudósítani fognak az Országgyűlés munkájáról. Annyi biztos, hogy az új Országgyűlés első – június 18-ra tervezett – ülésnapjáról élő közvetítés lesz majd a televízióban.

F.k.: dr Praznovszky Mihály
főigazgató

A
Magyar Irodalmi Múzeum
(Budapest V., Károlyi Mihály u. 16.)

tisztelettel meghívja Önt

1998. április 29-én du. ½5 órára

Mezey Lajos

(1820–1880)

nagyváradi festő és fotográfus

kiállítására

Megnyitja:

Szinyei Merse Anna
művészettörténész

közreműködik:

Kobzos Kiss Tamás
énekmondó
(Mezey Lajos festő ükunokája)

„Festőnek kell lennem, Erre most legszebb alkalmam nyílt,mert Mezey úrban feltaláltam azon egyént, ki bennem a hajlamot leginkább képes kifejleszteni,s alig hiszem, hogy valahol találnék ily mestert,akinek így szívén feküdnének tanítványai,..."

(Szinyei Merse Pál levele apjának 1862. július 4-én)

A kiállítás anyagát összegyűjtötte:

Dr. Mezey András

Mezey Lajos

festő és fotográfus

Nagyvárad, 1820. október 3. - Nagyvárad, 1880. július 29.

Mezey Lajos jómódú, sokgyermekes kálvinista polgári családban született. A festészet iránti érdeklődése és tehetsége már a nagyváradi gimnáziumi évek alatt megmutatkozott. Máig őrizzük egy 17 éves korában elefántcsontra festett finom vonalú, miniatűr női portréját. 1839-ben, az iskola elvégeztével dönt: vándorfestőnek áll. Elhatározása miatt apja kitagadja. Egy évig Balatonfüreden és Pesten éli a vándorfestők hányatott életét, majd hazatér Nagyváradra. Itt ismerkedik meg 1843-ban Nifont de Rarke-val, az osztrák panorámafestővel, aki tanítványául fogadja, s egy éven át járják a nagyvárosokat bemutatóikkal, a kor nagy látványosságának számító panorámafestményekkel. (A több festményből összeillesztett tájképet, csataképet vagy életképet egy teremben állították fel, s a közönség nagyítólencséken át, különböző fényeffektekkel megvilágítva láthatta azt "élethűen, eredeti nagyságban".)

1845-46-ban Mezey Bécsben él, de anyagi lehetőségek híján nem tud beiratkozni a Festészeti Akadémiára. Sajnos, később sem adatik meg számára, hogy akadémiai hallgató lehessen. Még 1846-ban tovább utazik Münchenbe, Párizsba, Velencébe majd Rómába. 1847-ben érkezik végképp haza Nagyváradra. 1848-ban megnősül, egy jónevű nagyváradi ügyvéd lányát, Thuolt Máriát veszi nőül. Házasságából hat gyermek születik. Felesége korán meghal, újra nősül, évek múlva azonban elválik.

Az 1840-es évek végétől főként portrémegrendelésekből, ritkábban oltárképek festéséből él. Legszebb festményei a gondosan beállított és nagy műgonddal megfestett portrék, amelyek a modell arcmásának hű visszaadására törekszenek, ügyelve az ábrázolt társadalmi pozíciójának megfelelő megjelenítésére is. Női arcképei visszafogottabbak, finoman dekoratívak. Szentképeinek, oltárképeinek, tájképeinek és csendéleteinek egy része előképek motívumait dolgozza fel, másolat vagy tanulmány.

1861-ben Nagyváradra kerül a 16 esztendős Szinyei Merse Pál, s Mezey azonnal felfedezi az ifjú tehetségét. Tanítványává fogadja, igen jó kapcsolatot épít ki a Szinyei Merse családdal. Nem kis érdeme van abban, hogy Szinyei Merse Pál 1864-től a müncheni Akadémia hallgatója lesz.

Az 1850-es évek elején Mezey Lajos az elsők között kezd fényképezéssel foglalkozni Nagyváradon. Máig fennmaradtak családtagjairól 1852-ben készített, szignált dagerrotípiái. 1864-ben Mezey úgy dönt, hogy fényképész műtermet nyit Nagyváradon. Mezey üzlettársa az akkor már vándorfényképészként elismert Kőrössy József. A konkurrencia azonban nagy, 1874-ben már bérbe is adja, később eladja fotóműtermét.

Ahogy a festészetben, Mezey igazi műfaja a fényképezésben is a portré. Beállításai természetesek, változatosak és szellemesek. A váradi polgárság színe-javát örökíti meg fotográfiáin.

Városának tisztelt, elismert polgára. 1870-ben a községi elemi iskola rajztanárává nevezik ki. Tíz évig viseli e tisztséget. 1880. július 29-én hal meg Nagyváradon egy évig tartó súlyos betegség után.

MEZEY László ipari formatervező

Ferencry Noémi-díj 1993.

Mezey Mária, amatőr festő

Nagyatádon a művelődési házban amatőr képzőművészek az elmúlt három évben készített munkáiból nyílt kiállítás, melyen szerepel Mezey Mária három olajfestménye: a „Zsófi"–„Nádas"–„Elhagyott homokos gödör"–c. (említve).

Mezey Mária nyolcvan éves.

Nagy Jenő: Dél-somogyi amatőrök.

Somogyi Néplap, 1984. febr. 24.

MEZEY SAMUEL, könyvkötőlegány

1745.máj.5.: "Én Mezey Sámuel Sületetem/!/Nemes Miskolc Városában és Jötem Posony Városábul N.k.Soprony Vorásban És rendes Szokásunk Serint Munkát kerestettem Munkát nem találkozot Es Veszem Utamat Más Földekre..." Mottó:Sors Fortuna Curnon es Omnibus bona. 52.old.

GSATKAI ENDRE: Miskolci könyvkötő-legények Sopronban 52.old

A MISKOLCI HERMAN OTTÓ MÚZEUM KÖZLEMÉNYEI,1956.dec. Miskolc

Mezey Tamás, fafaragó népművész

Mezey István grafikusművész testvérbátyja Mezey Tamás, az országos hírű népművész, aki Sárospatakon él.

Benedek Miklós: „Kazincbarcikán megtaláltam a helyemet".
Észak-Magyarország, 1979 szept. 9.

Mezey Tamás népművész

Hollóházán rendezik meg kiállítását.

B.J.: Zempléni tavasz.

Északmagyarország, Miskolc, 1942. márc. 22.

Mezey Tamás, fafaragó

Kiállítása nyílt meg

Várospatakon.

—: Hír

8.

Népszabadság, Bp 1973. szept. 16.

Mezey Tomás

népművész faforagó Sárospatakon, mutatja be 30 alkotását a Sárospatak-i muzeumban.

Névnélkül: Woodcarving artist etc: Daily News, Budapest, 1973. április 13.

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 SEP 16

Magyar Hírlap

Mezey Tamás fafaragó-művész

MEZEY TAMÁS sárospataki fafaragó-művész és Mezey István grafikusművész közös kiállítása nyílt meg Sárospatakon, a művelődési központban.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Tamás Mezei

Daily News

1972 AUG 15

Tamás Mezei zählt mit Recht zu den bekanntesten Holzschnitzern in Ungarn. Die Schnitzwerke des jungen, in der Stadt Sárospatak (Nordostungarn) schaffenden Künstlers wurden bereits auf zahlreichen Ausstellungen — darunter auch selbstständigen — gezeigt. So u. a. in Budapest, Balatonlelle, Sátoraljaújhely und Szerencs. Vor kurzem ist in einem Saal der Burg von Sárospatak eine Schau seiner Werke eröffnet worden, auf der vor allem Gebrauchs- und Ziergegenstände mit alten ungarischen Motiven sowie Möbel mit Schnitzereieinlagen zu sehen sind. U. B. zeigt den Künstler — Träger mehrerer Auszeichnungen — bei der Arbeit.

g. m.

W
positi

UNO/New York, 14. August (DPA) — Ein im großen und ganzen positives Bild der politischen Weltlage zeichnet UNO-Generalsekretär Kurt Waldheim in seinem ersten Jahresbericht an die Vollversammlung, der am Sonntagnachmittag in New York veröffentlicht wurde. Als äußerst ermutigende Entwicklungen bezeichnet Waldheim das Streben der Großmächte nach einem „Gleichgewicht der Klugheit" ihre offensichtlich geringer gewordene Bereitschaft zur Konfrontation, sowie ihre Tendenz, den militärischen Aspekt der Macht in ihren Beziehungen in den Hintergrund treten zu lassen. Der sicher werdende Beginn einer Ära der Verhandlungen, des Dialogs und der Kontakte sei von der internationalen Gemeinschaft mit Erleichterung begrüßt worden Trotz dieser positiven Entwicklung sei es aber leider noch nicht gelungen, Konflikte wie den Vietnamkrieg und die Nahost-Krise auszuräumen.

Mit Nachdruck fordert Waldheim eine Beteiligung der mittleren und kleinen

IRA-Führer Clark verhaftet

Belfast, 14. August (DPA/AFP/Reuter) — Bei der Explosion einer Mine in der nordirischen Hauptstadt Bel-

Nordirland seit der Besetzung der katholischen Sperrgebiete in den Städten der Provinz vor zwei Wochen

Mezei Tamás (Sárospatak) faragó

Id, Kapoli Antal emlékére Balatonlellén két-
évenként megrendezik az országos faragó-
kiállítást, a pályázatra beküldött anyag-
ból. Az egyik második díjat kapta mű-
veiért, egy zempléni műszertartóért és egy ólom-
berakásos kürtért. (emlétve.)

Horányi Barna: Kapoli emléke fában.
Somogyi Néplap, 1974. aug. 4.

Mezei Tamás

Sárospatakon megnyílt a fafaragó művészet alkotóinak kiállítása, melyen művei szerepelnek.

TV-híradó.
1942. III. 28. 19.30/6/ V.

Mezei Tamás

A záraspataki II. Rákóczi Ferenc Mü-
velő-dési ház kiállítást rendezett az
országos fafaragó művészhábor alkó-
tóinak munkáiból. Felvételünkön:
Mezei Tamás fafaragó népművész
legfiatalabb tanítványai körében.

Népművelés 1973/8 45 old.

Mezei Tamás 1

A Sárospataki művelődési ház klubtermében sokan látogatják Mezey Tamás faragó népművész és Mezei István grafikus közös kamarakiállítását. Az idősebb fivér Mezey Tamás faragókéssel rója közölnivalóját fára, csontra tülökre. Követve a bodrogközi eredetű pásztormüvészetet, sudalosan összegyűjtve az eredeti tárgyakat, feltárva díszítő motívumaikat – ugra alkotja, egyéniti azokat, ugy szerepben illeszti a modern ember lakáskörnyezetébe a népművészet folyamatosságát, alkalmazkodó képességét bizonyító faragásait.

Berecz József: Testvérek tárlata Sárospatakon.

Észak-Magyarország 1973/229 4 old.

Mezei Tamás

2

Ha csupán ennyit tett volna, már ezzel is rászolgált a kelszer neki itélt kitüntetésre, a Népmüvészet ifjú mestere címre, s a népi iparmüvész minősitésre. De országos hírü faragóiskolát is teremtett maga körül a pataki müvelődési házban, léte hozta tehetsége vonzásával azt az évente ismétlődő faragótábort, a Nagymültü városban, amely minden alkalommal több szakmabelit és spontán érdeklődőt vonz Sárospatakra.

Berecz József: Testvérek tárlata Sárospatakon.

Észak-Magyarország 1973/229 4old.

Mezey Tamás 3

Ez az alkotótábor elérkezett oda, hogy tiszteletreméltó helyi kezdeményésből hivatalosan elismert, s anyagilag is jelentősége szerint támogatott bázisává váljék a legújabbkori népművészetünknek. Mezey Tamás az idén lépett át a hivatalosan annak minősített „ifjúkor" mesgyéjén: betöltötte a 30. életévét.

Berecz József: Testvérek tárlata Sárospatakon.

Észak-Magyarország 1973/229 4 old.

Mezey Tamás 4

Tehetsége a biztosíték, hogy további alkotói útján, kiérdemli az ezután elérhető minősítő fokozatot is a nejmüvészetben. Most ami kicillitásának új darabjai azt tanúsítják, hogy mélyült, érettebb lett a müvészete. Mesterré képezte magát, a leg nehezebb müfajban a femberakásban is. Sinemcsak az engedelmesebb fába, hanem a kemény probára készlető tülökbe is szervesen illeszti önből készült, eredeti értékü díszítő motivumait.

Berecz József: Festvérek tárlata Sárospatakon.

Észak-Magyarország 1973/229 4 old.

Mezey Tamás 5

Kiemelkedik új művei közül az ónozott ivókürt, s a hagyományos formát modern szobrászati alkotásságváltoztató – szintén ónozott – bográcstartó figurája, merész motívumtársításaival.

Berecz József: Testvérek tárlata Sárospatakon

Észak-Magyarország 1973/229 4 old.

Mercy Tamás fafaragóművész

A tokaji művelődési otthonban látható a művész kiállítása.

Kiállítás.

Észak-Magyarország, 1975. okt. 3.

Mezei Tamás, Japaragó,
népművész

Tárlata nyílt meg Alsózsolcán.

– :o Japaragós 12,

EST I HIRLAP, Bp. 1975. márc. 22.

Mezey Tamás

Ifjú népművész. Patakon dolgozik, az ő közreműködésével bővítik a népművészeti hagyományok megújítását.

B. Gy. Gazdag kulturális évad Sárospatakon

Észak-Magyarország 1973/19 4old.

Mezey Tamás.
Szépen illeszkednek a Csepeli tárlaton a hegyaljai képzőművészek alkotásai közé, a népi iparművész Mezey Tamás faragott tárgyai. A Sárospatakon elő fiatal népművész a bodrogközi pásztorművészet egyéni tehetségű megújítója. A most kiállított faragott sulykolója, mángorlója, tükörkerete, karcolásos díszítésű kanászhülke, java munkái közül való. A Csepel Galériában hét hegyaljai képzőművész mutatkozik be.

Berecz József: Hegyaljai tárlat Csepelen

Észak-Magyarország 1974/12 4 old.

Mezey Tamás, fotográf

† Népművészet ifjú mestere cím.

– : Kiváló népművészek kitüntetése 7.

Népszabadság, Bp. 1973 aug. 18.

Mezey Tamás, Jaragó

A Népművészet i/jú mestere.

– : Népművelők, népművészek kitüntetése

12.

ESTI HIRLAP, Bp 1973 aug. 17.

98

Mézey Tamás 1.

a népművészek fiatal nemzedékéhez tartozik. Néhány éve tünt fel erős egyéni tehetségről tanúskodó faparagásaival. Az ő művészete a bodrogközi pásztor faragások tudatos továbbfejlesztésével teljesedett ki. A Sárospatakon élő és alkotó fiatal faragó az elsők között kapta meg az 1970-ben alapított „ifjú népművész" cimet s rá egy évre a népi iparművész minősítést is

Berecz József: Két népművész a pataki vármúzeumban

Észak-Magyarország 1972/153 4old.

Mezey Tamás 2

A zemplémi tájon, ott is mindenekelőtt a Bodrog közben gazdagok a fa- és a csontfaragás hagyományai. Mezey Tamás rendszeresen gyűjti az eredeti faragott tárgyakat, hogy azok motívumait egyénien továbbfejlessze saját faragásain. Legkedveltebb díszítményei a központi rózsamotívumból kiindúló szárhoz kapcsolódó levelek, tulipánok, szilvamag formák.

Berecz József: Két népművész a pataki vármúzeumban

Észak-Magyarország 1972/153 4 old

Mezey Tamás 3

Jellegzetesek belső díszítésű szívformái, a növényornamentikát lezáró, több soros szalagminták. Domború fara gásain kifejezőek a madáralrázolások, a pásztor- és vadászjelenetek is. A hagyományos formájú, de ma mai elsősorban díszítő funkciójú tárgyakon – sükrösök, borotvalokok, só- és lőpörtartók, ivócsanakok – kívül modern díszdobozokat és népművészeti ihletésű lakberendezési tárgyakat is készít.

Berecz József: Két népművész a pataki várműzeumban

Észak-Magyarország 1972/153 4 old.

Mezey Tamás 4

A kiállítás egyik meglepetése a faragott diófa székével, asztalával, fali tartoival berendezett szobasarok. Mezey Tamás ezeken a nagyméretű használati tárgyakon is teljes szépségében érvényesíti bizlos arányérzékét, jellegzetes díszítőmotívumait.

Berecz József: Két népművész a pataki vármúzeumban

Észak-Magyarország 1972/153 4 old

Mezey Tamás

A Balatonbellén rendezett országos Kapoli Antal emlékkiállításon és pályázaton Mezey Tamás sárospataki ifjú népművész fa- és tülökfaragásával harmadik díjat nyert.

Pataki népművész sikere.

Észak-Magyarország 1972/187 8 old.

Mezei Tamás

az ifjú népművész címmel kitüntetett fafaragó a vezetője a sáloraljaújhelyi fafaragó szakkörnek

Matyás István: Tevékenysége sokoldalú

Népművelés 1971/6 26-27 old.

Mezei Tamás

faragó „Ifjú Népművész" címet kapta

Simon László: A Kisz. a népművészet ápolásáért és továbbfejlesztéséért

40 old

Népművelés 1970/11

Mezei Tamás, népi iparmüvész

a 2. képzőmüvészeti világhét keretében
ma Sátoraljaújhelyen a müvész előadást
tart a népmüvészet szerepéről a mai ma-
gyar müvészetben.

Reggeli Krónika II.

1976. IX. 20. Kossuth 6.00 Gné

Mezey Tamás

MEZEY TAMAS fafarago művész kiállítása tegnap nyílt meg Sárospatakon, a művelődési házban: több mint félszáz, nagyobb részt a zemplén-hegységi és bodrogközi községekben ismert népi motivumokkal díszített használati eszközt és dísztárgyat mutat be.

Magyar Hirlap 1976/115/13

V.15.

Mezey Tamás, amatőr fafaragó

Sárospatakon működik évek óta a fafaragók köre, melyet Mezey Tamás irányít.

Napjaink, 1946. május.

MDK

Mezey László, ipari formatervező, iparműrén

Nyilatkozik munkájáról, elképzeléseiről, terveiről.

Harangozó Márta: Mesterségünk: a szépség H

ESTI HIRLAP Bp. 1968. febr. 7.

MDK

Mezey László zászlós

Zsúr a bokszban cukorhiány idejében. Mezey László zászlós rajza. Repr.

Vas.Ujs. 1918. 47.sz. 656.lap

Mezei Mihály MDK

asztalosmester neve 1780-1800 évek között

a debreceni asztaloscéh bejegyzett mesterei között szerepel.

Sternegg Mária: Iróalmáriumok Debrecenből.
Ip.müv.Múz. Évk. III-IV. 1960. 35-48.l.
45.l. 15.jegyz.

MDK

Mezei Mihály

debreceni asztaloslegénynek

az asztalos céh által " a Remek meg engedtetett egy iró Almáriumba".

Debreceni Állami Levéltár. Asztalos céhiratok. 1789 nov. 21-iki bejegyzés.

Sternegg Mária: Iróalmáriumok Debrecenből. Ip.Müv.Muz.Évk.III-IV. 1960. 35-48.l.

47.l. 20./ vö. 20. jegyz.

MDK

Mezei Miklós
az üvegbolt eladója

tagja a kecskeméti képzőművészeti szakkörnak, amelyet Goór Imre festőművész vezet.

Vadas Zsuzsa: Ne hagyjuk őket egyedül

Petőfi Népe. 1963. Jan. 20.

Mezei Mihály asztalos

A XVIII. század két utolsó évtizedében működőt Debrecenben.

A képzőművészetek Debrecenben, 1961

20 oldal

Mezei Mihály MDK

asztalos

1787 esztendőből készitett rajza maradt ránk /Ley/ mely a szokványos "almárium"-ot, kétajtós ruhásszekrényt ábrázolja.

"Mezei Mihály rajzolása. in Ao 1787. Die 27-a Juny"
Debreceni Déri Muzeum. Asztalosrajzok.1755-1865.

Sternegg Mária: Iróalmáriumok Debrecenből.
Ip.müv.Muz.Évk. 1960. 35-48.l.

47.l. vö. 201. jegyz.

Mezey Tamás, fafaragó

— A sárospataki művelődési házban szombaton nyílt meg a városban élő és alkotó Mezey Tamás fafaragó-művész kiállítása.

— : Hír ; 14.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1976. máj. 16.

Mezei Lakatos János

fegyverkészítő

l.

Kassa XVIII. sz.

elején Kassán

l.

Arch. Ert. 1915

363. l.

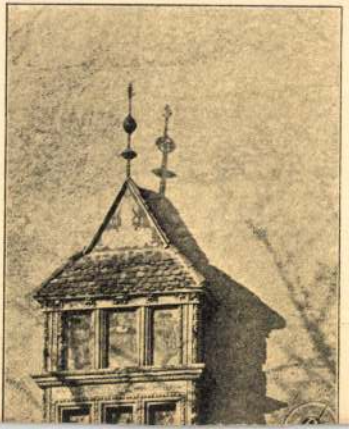

házában vagy a kra
Lengyelország honos
gondoljuk, hogy nem
hoz, hanem a 16 sze
országnak, a honnét
styl tulajdonképen ola
kal keverve egészen
gyékben a XVII. szá
nemzeti jelleget öltve,
telten előfordult nagy

Renaissance

Mezei Mihály
kertépítés

l.

Betnár

134. l.

HELYSÉG

CSÍKKARCFALVA.

VÁRMEGYE

SZAKCSOPORT

6

KOR

ŐRZÉSI HELYISÉG

R. k. templom.

TULAJDONOS

MÉRET

TÁRGY

LEIRÁS (ANYAG, ALAK, MEGMUNKÁLÁS, DISZITÉS, FELIRAT, JELZÉS):

FÉNYKÉP, RAJZ

népművész
1021

1975. dec. 25., csütörtök

Fába faragott ballada

A karácsonyi harangszó nagyon is emberi üdvözletet hordoz szerte a világon. Köszönti az emberi életet minden gyermekben újjáteremtve folytató családot.

A legbensőségesebb emberi misztériumnak, a születésnek ősidő óta tiszteleg a művészet. Kifogyhatatlanul gazdag a karácsony ihlette alkotásokban valamennyi művészet forrása, a népművészet. Énekszóval, ünnepi játékokkal, képi ábrázolásokkal örvendezik a gyermek születésének. S amiként az emberi öröm megújul a várt újszülött láttán, ugyanúgy képes koronként megújulni a népművészet kifejező kedve is a karácsony köszöntésében.

Új népművészeti remekkel tiszteleg a gyermek születésének a Sárospatakon élő Mezey Tamás, a fiatal népművész-nemzedék egyik legeredetibb tehetsége: a hagyományos pásztorfaragások készítésmódjával, eszközeivel — de teljesen egyéni értelmezéssel, és eddig sehol nem látott méretben karácsonyi népballadát faragott egy hatalmas fatáblába. A fent félkörívbe formált, négy méternél magasabb, s majdnem három méter széles táblán, három szervesen egymásba kapcsolódó, egymást folytató tér- és cselekményszintben örökítette meg a magyar betlehemes játékot — a maga emberi és természeti környezetében.

A háromkirályok a fából faragott legrégibb felvidéki szobrokkal, s József Attila emlékezetes karácsonyi verseinek alakjaival tartanak rokonságot. A pásztorok is a régmúlt időkből indultak, de útközben találkoztak a mai Bodrogköz meg a zempléni hegyoldal legelőt járó ivadékaikkal. A harangláb körül gyülekező asszonyok gyermekeikért aggódó édesanyák. S a legalsó térszint tegnapi parasztházaspárja már újféle jövőt láthat cseperedő gyermekében.

A nemes hársfába „írt", s szép érettre pácolt karácsonyi ballada stílusos történelmi környezetben, az állam által restaurálttatott sárospataki műemlék vártemplom — hazánk legnagyobb és legszebb gótikus műemlékének — egyik fali fülkéjében idézi a jelenkori, s az eljövendő korok látogatói elé az emberi karácsonyt.

—cz

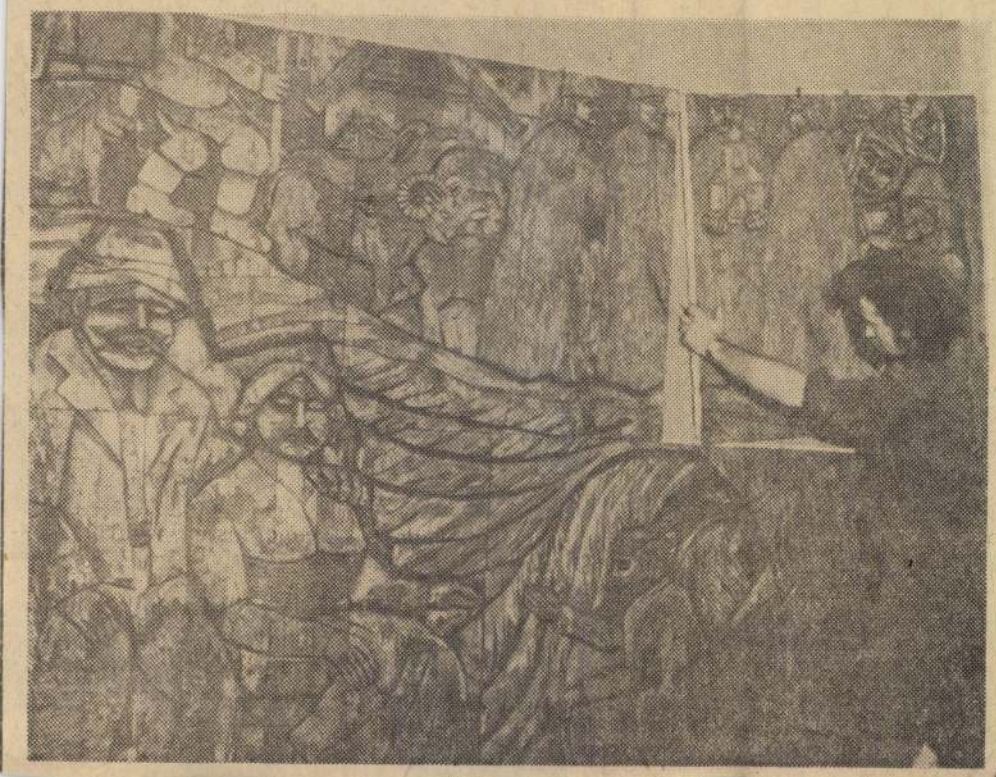

1975. dec. 25., csütörtök

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
ÉSZAK-MAGYARORSZÁG
1975 DEC 24

forint

A megye lakosságának jobb ellátása érdekében 220 kis-reskedelmi egység létesült, nőtt a különféle szolgáltatások nvonala, de növekedett a lakosság pénzbevétele is: az elmúlt év alatt 64 százalékkal, közel 7 milliárd forinttal.

Tudvalevően Borsod — területét és népességet tekintve — az szág második legnagyobb megyéje. Természeti, földrajzi adott-gai miatt az ország egyik legváltozatosabb területe. Népgazda-gi jelentőségét azonban alapvetően az ipar határozza meg. az iparon kívül nagy jelentősége van a mezőgazdaságnak is, zen az ország termőterületeinek nyolc százaléka Borsodban n. A most záruló tervidőszakban megyénk mezőgazdasága sokat fejlődött. Az itt megvalósult beruházások összetételében dvező változások történtek, előtérbe került a gépesítés. Fej-lött az erdő- és szőlőkultúra, megerősödtek mezőgazdasági gyüzemeink, korszerűsödött a termelés, ami a növekvő igények szükségletek kielégítésehez elengedhetetlen követelmény volt, az lesz a jövőben is.

Sikeres öt esztendőt zárunk. Eredményeire joggal lehet büszke rsod és minden lakója, akiktől a jövőben is elvárja az or-g, hogy példamutatóan teljesítse kötelességét mindenki az ödik ötéves terv időszakában is.

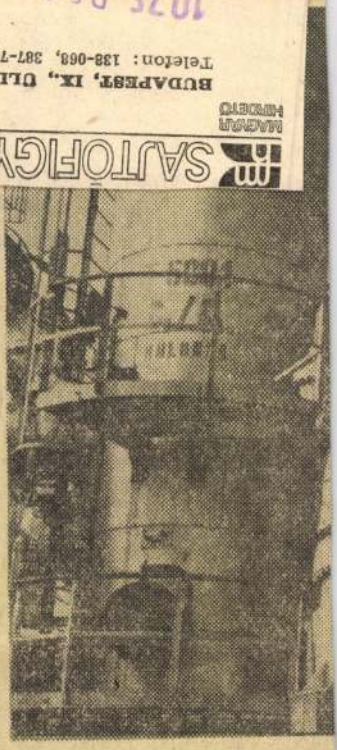

Magyar—szovjet kooperációban k

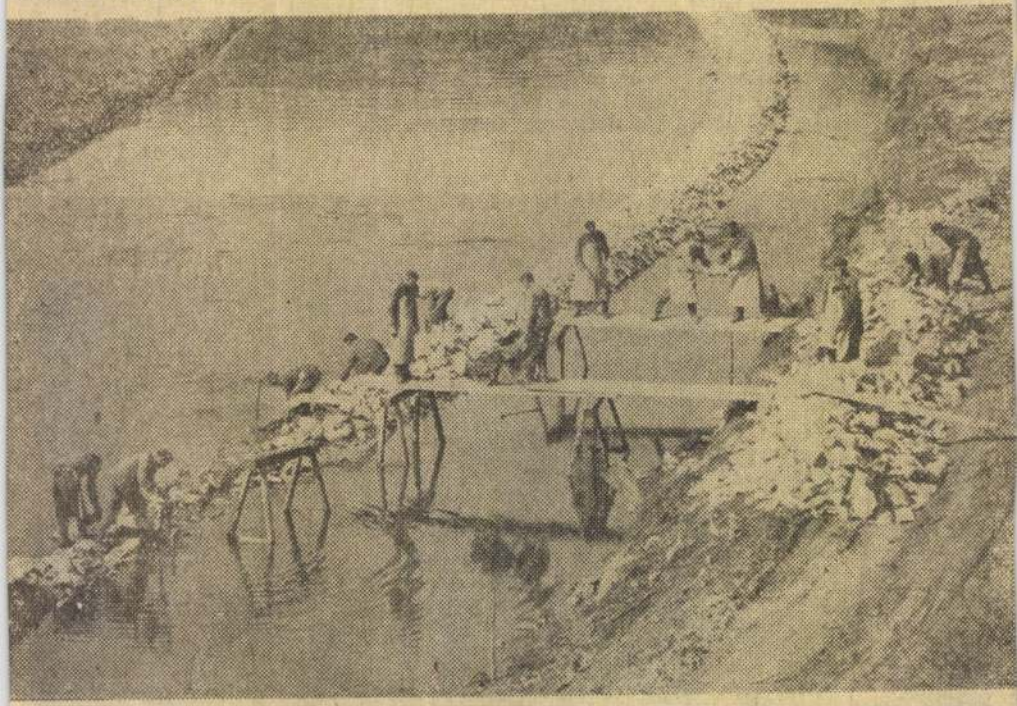

A Bódva magyarországi szakaszának vízrendezési munkái 1977-re fejeződnek be. Az építkezés II. üte-nében — Szendrőlád és az országhatár közötti szakaszon — 1975-ig 25 millió forint értékű munkát végeztek az Észak-magyarországi Vízügyi Igazgatóság dolgozói.

Dr. Mezei Ottó művészettörténész: VIII. RENÉE KÉPZŐ- és IPARMŰVÉSZETI RENDEZVÉNY „ORIGÓK" CÍMŰ KIÁLLÍTÁSA

(elhangzott 2003 szept. 20.)

Az „Origók" elnevezést viseli a Renée Művészeti Társaság jelen kiállítása, a VIII. RENÉE képzőművészeti rendezvény. A Benedek József meghirdette programból mindössze egy mondatot, s a feltehetően az itt látható művekkel válaszadásra hivatott kérdést idézem: „Milyen origókkal szolgálhat egy adott kor, hely a műveknek, vagy a mű milyen referencia pontokat, mércéket hozhat létre annak?" Engedtessék meg részemről az a kijelentés, hogy a fenti mondatban a szerénykedő határozatlan név előtt az „adott kor, hely" előtt mutató névmással, nyomatékosított határozott névelővel egészítsem (cseréljem) ki. Érdemes lenne tudomásul vennünk, hogy ez az „egy adott kor, hely" (amelyben és ahol élünk) a maga nemében lélegzetelállítóan különleges. Gondolom, hogy minden (valamirevaló) művész a maga adott korát, helyét egyedülvalónak, különlegesnek véli, mielőtt egy kedvére való munkához kezdene. Be kellene azonban látnunk önmeggyőző őszinteséggel, hogy a 2000-es évek eleje és ez a Kelet-közép-európai térfél meggondolásra érdemes egybecsengése az alkotómunkára késztető-serkentő külső-belső tényezőknek. Ennek meggondolása, végiggondolása az egyénember, a művész saját ügye, ha egyáltalán érdemesnek tartja az ilyesmivel való foglalkozást. Az „ilyesmi" problémakörbe természetesen a művészet funkciója is beleértetődik. A problémakört hadd érzékeltessem egy mai költő versével (Lackfi János: Két módszer): Hófogók, 2003. 24. l...

„Ha ki akarod szabadítani a fából a benne kuporgó egyetlen szobrot van egy lassú és egy gyors módszer, egy művi és egy organikus. Vagy fűrészeld le a még nedvedző tönköt, szárítgasd évekig tető alatt, vágd le bebalzsamozott bütüit, hántsd le kérgét, hasogasd tömbszerűre, nagyold a kívánt forma szerint, majd mind finomabb vésőkkel, késekkel az egyre apróbb és apróbb véletlenszerű szobrot távolítsd el felszínéről. És így miután dörzspapírral mikroszkopikus szobrok további ezreit lereszelted áramvonalasan, észleld jólesően ott áll munkád gyümölcse.

Vagy éppen gyújts a kertben máglyát s tedd rá a hasábfát amely egyre karcsúbban lángol, majd dereng s reggelre a hamu közt kis szerencsével megtalálod az elszenesedett végleges tapintásra bársonyos fekete formát."

Ami számomra (mért ne mondhatnám, hogy „számomra"?) az itt látható mű-együttesben különösen rokonszenves, az elsősorban az egyéni, belülről fakadó, láthatóan kedvteléssel kísért indíttatás nyílt vállalása, következetes keresztülvitele, még ha ennek a következetes keresztülvitelnek a múltra visszatekintő formai módozatai, paradigmái vannak is. Ez a belülről fakadó indíttatás (a tegnapiak láttán) kifejlődhet (mint „origóban") egy spontán művész-gesztusban, néhány rendteremtő művészi kézmozdulatban, kreatív ügyességben, de kifejeződhet oly módon, hogy ez a „spontán művész-gesztus", ez a „néhány rendteremtő művészi kézmozdulat" a technikai tudás és biztonság, a megbízható szakmai gyakorlat álarca mögé búvva ragadja meg a formai egyszerűség iránt vonzódó szemlélő figyelmét.

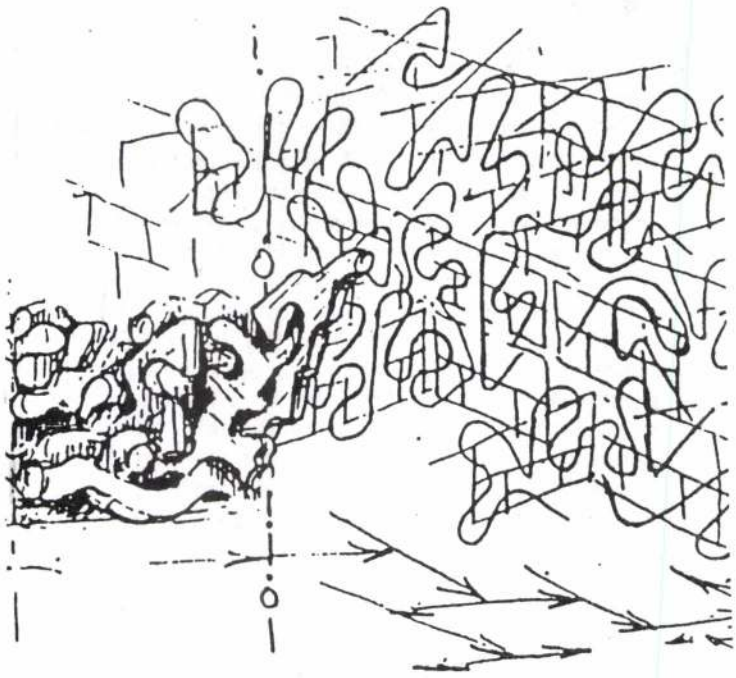

Benedek József

Ez a közvetlen, mesterkéletlen formai egyszerűség, vagy inkább ökonómia ugyancsak a bemutatott anyag rokonszenves vonása. S ez az ökonómia ugyancsak széles skálájú. Vonatkozhat a felhasznált anyag jellegére - minőségére, ennek egyszerű, provokatívan természetes voltára. De vonatkozhat, másik végletként annak, az anyagnak, az egyszerű formájú törhetetlen anyagnak a vonzó megdolgozására is (József Attila sírterv). S a két véglet között a plasztikai megoldások változatos sora húzódik meg, a „kész elemekként" funkcionáló plasztikai egységek vonzó kombinációitól a síkfelület és a tér összefüggéseit, „a kibontott sík" plasztikai problémáját feszegető műveken át a szabad térben mozgó tárgyként viselkedő formációkig. S ha mindehhez hozzávesszük, hogy egy-egy mű térelméleti meggondolást is sejtet, avagy reprezentál; illetve azt a jelenséget, hogy a mű csak bizonyos múltbeli helyzetismeretek birtokában nyer teljes értelmet; nem mulasztva el annak tudomásulvételét sem, hogy egy-egy mobil plasztikának zenei hanggal dúsított poétikus (verbális) kötődése is van, akkor, mindeme esetben a kiinduló pontnak megnevezett formai egyszerűség, avagy ökonómia telítettebb jelentést kap.

A plasztikai anyag szempontbősége mellett a kép és a grafikai anyag további - nem kevésbé figyelemreméltó - megközelítési pontokkal szolgál. A plasztikai anyagban reprezentált probléma, a „kibontott sík" megjelenítése mellett, némiképpen ahhoz, de akár a csomóíráshoz kapcsolódóan,

említeném azt a grafikát, amelyet szerzője úgy értelmez, hogy „a síkban megjelenik a negyedik dimenzió (az idő) generálta tér". Az azonosítható vagy az értelmezhetőség senki földjén járó „jel" probléma megjelenítésének is akadt néhány festő -. Illetve grafikusművész vállalkozása.

Végezetül, ha már az idő mint olyan is „a képbe került", a fogalmi idő fenti virtuális megjelenítése mellett - a megadott címhez kapcsolódva a „történeti" vagyis behatárolható idő érzékeltetésére - sugalmazására is van példa, kettő is. Egyik művész a magyarság, illetve a magyarsággal rokon népek ősmúltjába száll vissza képzeletben (így akár a „jel"hez is több konkrétum kötődik!), másik művész - nekem úgy tűnik legalábbis - az egyéni világérzést kísérli meg, nem is indokolatlanul a nem is formai meggyőződés nélkül, szenvedéllyel telítetten, általános világhelyzetből fakadó szemléletté hevíteni. S ezzel a bevezetésben említett, bárki művész egyéni gondjára bízott kérdéskörhöz térnék vissza.

A VIII. RENÉE Origók című kiállítását rendezte: B. Laborcz Flóra, kiállító művészek:
BARABÁS MÁRTON, BENEDEK JÓZSEF, B. LABORCZ FLÓRA, JOS BEURSKENS, BÉSZABÓ ANDRÁS, BMZ (BAJI MIKLÓS ZOLTÁN), BICSÁR VENDEL, DROZSNYIK ISTVÁN, JENEY JUDIT, ILLÉNYI TAMARA, KAZINCZY GÁBOR, LABORCZ MONIKA, KELEMEN KATA, 'SIGMOND GÉZA, SZÉKELY JÁNOS JENŐ, TILLESS BÉLA, VETŐ MÁRTA.

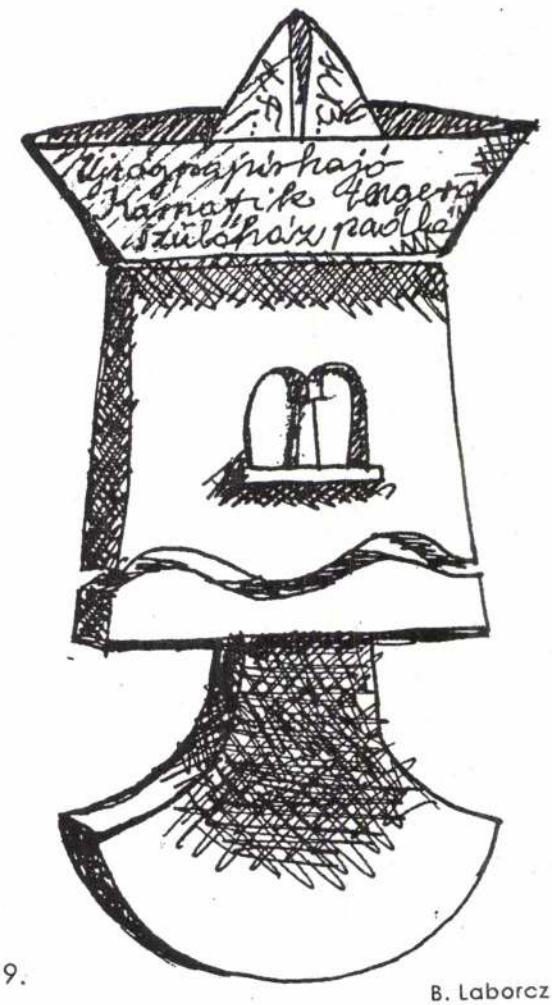

9.

B. Laborcz Flóra

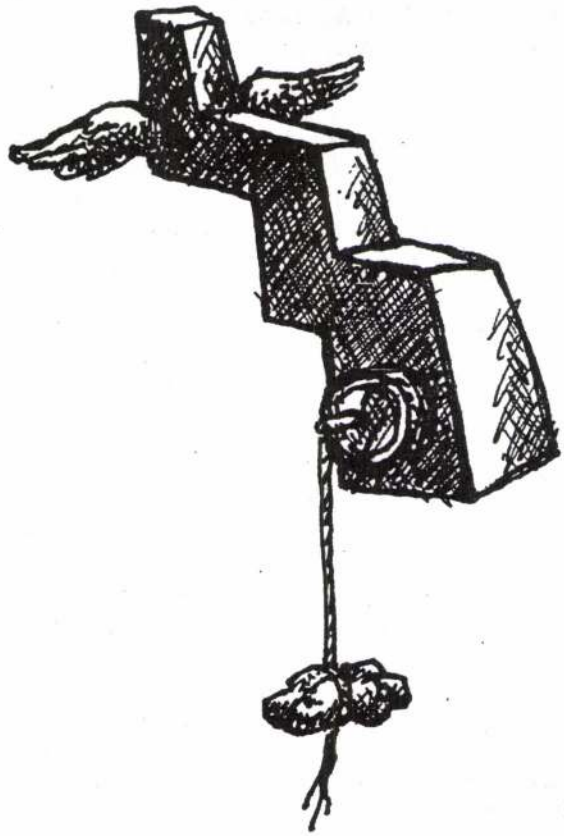

B. Laborcz Flóra

B. Laborcz Flóra: ÉKSZER KIÁLLÍTÁS SZOMBATHELYEN

A Magyar Ötvösművészek Társasága a 2002 évi „Tükör- Tükröződés" című Pince Galériabeli kiállítása folytatásaként 2003-ban is kiállítást rendezett Szombathelyen a város központjában lévő Művészetek Háza emeleti kiállítótermében mely augusztus közepétől szeptember közepéig volt megtekinthető. Mindkét kiállítást *Zsámbéki Mónika* művészettörténész nyitotta meg és *Veres Éva* ott élő kolléga javaslatára szerveződött. A 2002 évi kiállítás „*Tükör - Tükröződés*" témája szabad megközelítést engedett a résztvevő ötvösművészek számára. Így jól megfért egymás mellett a míves keretű kéztükör és adott esetben az öntörvényű iparművészeti alkotás melynek kompozíciós elemét alkotta a tükör által érzékelhető virtuális tér, vagy az egymás *tükör*-képét alkotó rokon kompozíció. A kiállításon részt vett: Bicsár Vendel. *Bódás Tamás, Széll Balogh Mihály, Hajdu László, Szentágotay Dezső, B. Laborcz Flóra, Lehoczky János; Nemesi Attila, Oláh Sándor, Veres Éva.*

A 2003 augusztusában megrendezett tárlat címe és témája az ÉKSZER volt.

A bemutatott egyedi ékszerek főként az ezüst különböző megmunkálási módjaival készültek. **Veres Éva** gyűrűibe szervesen építette be különleges féldrágaköveit. **Bódás Tamás** nyakékei egyben elegánsan visszafogott összképűek és emellett dúsan organikus ornamentikájúak, **Hajdu László** számos bemutatott munkája közt igen változatos volt gyűrű sorozata. A réz éppenséggel nem klasszikus ékszer-anyag mégis **Bicsár Vendel** ékszerein hitelesülve sajátos individuális formák

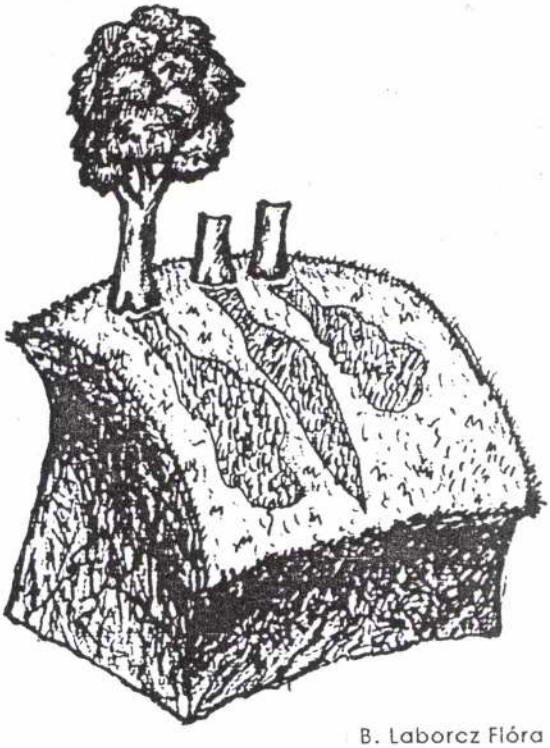

B. Laborcz Flóra

KIÁLLÍTÁSOK

Dr. Mezei Ottó művészettörténész:
XVII. KERÜLETI MŰVÉSZEK TÁRLATA AZ ERDŐS RENÉE HÁZBAN A MAGYAR KULTÚRA NAPJÁN (2003 Január)

Budapest XVII. kerületében élő képző-, ipar- és fotóművészek az Erdős Renée Ház két szintjén másfél hónapig nyitva tartó tárlattal emlékeztek meg a Magyar kultúra napjá-ról. A kiállítás ilyenformán, az anyag műfaji megoszlását tekintve, széles perspektívájú tisztelgés volt, ám egyben – talán szándéktalanul – a kerület művészeti életének múltjára való emlékezés is.

Az a néhány, újabb műveivel szereplő művész (Nagy János, Szakáll Ágnes, Tóth Tibor), aki 40-50 évre visszamenően itt élt a kerületben, annak valamelyik nevesített részében, vagy munkássága révén ide kapcsolódott, bizonyára számos értékes adalékkal gazdagíthatná a valamikor önálló helységnek számító kerület művelődéstörténetét.

Gondolhatunk tehát -Nagy Jánosra, aki a lexikon szerint már '45-ben szabadiskolát szervezett Rákosligeten, a hosszú ideig aktív szervezőmunkát folytató s munkáival a gyulai művésztelep szociográfiai szemléletéhez kapcsolódó Szakáll Ágnesre, valamint a szerző emlékezete szerint a hatvanas- hetvenes években a kerületben számos progresszív szemléletű kiállítást rendező, fiatalokat útra bocsátó szakkörvezető Tóth Tiborra. (Arról nem is beszélve, hogy még a két világháború közötti időszakból származó s mindmáig figyelmen kívül hagyott művelődéstörténeti, a magát az osztrák Jakob Lorber követőjének valló Horti Ede festő- és iparművész hitéleti szerveződéséről is van tudomásunk.)

A jelen kiállítás akár művészeti keresztmetszetnek is felfogható. Nemcsak fogalmilag nehezen széjjelválasztható képző- és iparművészeti alkotások sorakoznak a falakon meg a térben, hanem stúdiumok, könnyedén játékos megoldások is, no meg hagyományos ízléshez alkalmazkodó s attól természetes egyszerűséggel eltávolodó (nem hivalkodó, de progresszív szemléletű) munkák, amelyek megalkotói-kigondolói hol a megjelenítésre, a „formára" koncentrálnak, hol ezt a „jelszerűséget" verbálisan megfogalmazható, kimondható, sejtető „jelentéssel" dúsítják.

Lipták György két gyengéd színezésű Petőfi-illusztrációja (Ezrivel terem a fán a meggy..., A virágok), Somlai Alexandra felhívó erejű plakátterve, Laborcz Monika természetféltő szöveges akvarelljei, Kőszegi Anna Mária kérdéses rendeltetésű (textil) „névjegykártyái" önmagukért beszélnek. Ács József tiszta metszésű Balassi érmei, Kiss György szöveges pergament mímelő, annak hajlását utánzó bronztáblája (Pécsváradi alapító levél, részlet) tisztes mestermunkák. Következnek a sorban más hangvételű művek, melyek változatos anyaghasználattal, a laza festői felületet és a motívum(ok) nyílt vagy sejtetett egybekapcsolódásával a tiszta festészeti jelbeszéd irányába mutatnak (Ballonyi Pál Margit: Többszörözött metamorfózis; Ballonyi László: Új halászvilág - Az ember zenéje; Károlyi Ernő: Lineáris B).

M. Novák András félelmetes telitalálata (Tartalom és forma), Albrecht Júlia végletes egyszerűségű, jelként és jelentésként egyaránt funkcionáló, a kettőt egybeötvöző plasztika párosa (Misztikus kövek I. - II.) B. Laborcz Flóra jelszerű installációja, az iparművészeti múzeumi kiállításáról ismert Személyes emlékhely egytől egyig napjaink eszmélő-gondolkodó emberének problémáit állítja elénk - felesleges magyarázkodás, köntörfalazás nélkül.

Az emeleti szint újabb rendezői elgondolásra vall; a lenti szint szeszélyes, műfaji-formai különbözőségét egy szelídebb, valóságközelibb, majdhogynem didaktikus anyag váltja fel. Egyes és páros fejtanulmányok grafikában, szoborban, gobelinben megoldva, állat-stúdium, színes természetfotó, az „az erdő ritmusát" követő sudár törzsű fák: valamennyi békés világot, harmóniát sugall, mint ahogyan a Tenger kürtje elnevezésű, leleményes formájú díszkerámia-páros is, valamint Csorba Katalin tükörfényesre csiszolt márvány gyümölcsei (Csendélet).

Ezt a zavartalan ember és természet egységet már-már drámai módon ellenpontozza Mecseki Hargita idő-pusztította, roncsolt fára erősített (kerámia) corpus torzója s a Kőmíves Kelemenné több plasztikai részre szabdalt megoldása az ismert szöveggel: „És szép fehér testét mész közé vetették".

A drámai színezetű, szabadabb megformáltságú plasztikai páros szigorát végül is Benedek József mozgékony, ágas-bogas fonalfüzérei, egybefűzött vonalplasztikái oldják fel. Szabad teret, mozgási szabadságot igényelnek maguknak, miközben a műcímet reprezentálandó, leheletszerű könnyedséggel engedelmeskednek a legcsekélyebb emberi beavatkozásnak (Lélekhelyek).

A kiállításon az Önkormányzat díját:
BALLONYI LÁSZLÓ festőművész, grafikus kapta.

Benedek József:
INDÍTTATÁSOK és KONTEXTUSOK

A **VII. RENÉE** rendezvény kiállításának mottója és sorra kerülő szimpóziumának témája az „indíttatások és kontextusok" a képző- és iparművészeti alkotás létrejöttében szükséges - utólag nem mindig pontosan kitapintható - motivációs tényezőkre, illetve az alkotás folyamatában szerepet játszó, azt befolyásoló komplex környezeti tényezőkre kívánta felhívni a figyelmet, továbbá a percepció folyamatában szerepet játszó tényezőkre melyek a mű érzékelésében jelentőséggel bírnak, azt befolyásolják, úgy a magyar mint az európai művészet vonatkozásában.

A téma a mű forrása, valamint az, hogy végül is hova jut el, milyen szerepet tud betölteni, mi lesz a sorsa a képzőművészeti alkotásnak a valóságmező nagy tengerében napjainkban.

1996 óta évente megrendezésre kerülő Renée képzőművészeti kiállítások és szimpóziumok szervezésüknek módját áttekintve és eredményeit elemezve egy a művészi praktikumhoz, annak indítatásait képező aktualitásokhoz legközelebb állónak tűnő kiállítási formára hívják fel a figyelmet. A művet létrehozó alkotó(k) szervezik, rendezik, vesznek részt a kiállítások és annak témáinak elemzésében, kiértékelésében, dokumentálásában és azok összességükben egy egységes sok évre kiterjedő alkotói folyamatot képeznek. Ez a meglehetősen nagy tehertétellel járó kiállítási forma aminek része a mű létrehozása és az összes rendezvényhez tartozó tevékenységi forma felvállalása - számos tanulsággal szolgál és hagyományteremtő lehet. Ez nem - mint ahogy általában az alkotói tevékenység - preferencialitás, szándékok vagy elhatározás, hanem elsősorban képességek kérdése. E kiállítási forma létrejöttéhez sajátos kulturális környezeti tényezők hozzájárultak illetve kialakulásukat szükségessé tették, melyet egy poszttotalitarista társadalom környezeti kontextusai jelentenek a művészeti tevékenységek számára.

A kiállítási forma sokban különbözik fejlett kulturális rendszerekben működő, intézményesített keretek között létrejövő kulturális és művészeti rendezvényektől is. Az intézményesített kiállítási rendszerekben, annak lehetőségeivel a tevékenység differenciált tevékenységi formákra való lebontása, ideális kontextuális és információs lehetőségeket biztosítanak. A befogadó számára egy kollektív csapatmunka teszi lehetővé a mű érzékelését. A kontextuális tényezők mind nagyobb szerepet játszanak a mű érzékelésében. Ugyanakkor a mű szerepe mindinkább minimalizálódik. Ebből adódóan felmerül az alkotói tevékenység eredményeként létrejött mű terjedelmének, mibenlétének, sajátságosságainak kérdése. Másrészt a feladatok komplexitása, az adminisztrációs rendszer sajátosságai, a tevékenységi formák közötti kapcsolatok időigényes mivolta, az elképzelések heterogenitása, a művészeti praktikum aktualitásaihoz viszonyított idő különbségeket, lemaradásokat eredményezhetnek. Az elméleti aktualitások és a művészi gyakorlat aktualitásai nem ugyanazok, egymástól távoliak. A kiállítások - alkotói szempontból meg kérdőjelezik a naprakészség lehetőségét. Mindezek egy posztotalitarista társadalomban fokozott mértékben jelentkeznek és abból eredően kibővülnek.

Amikor hosszú időn keresztül a kultúra a hatalom gyakorlásának eszközévé válik, az értékteremtő tevékenységek periferizálódnak, természetes és sajátos értrendjeik sokadrangúvá válnak, mi több azok hatalom vagy hatalmi csoportok ellen diverziónak számítanak, a mű közönség köz egészséges és természetes kapcsolato visszafejlődnek. A hivatását komolyan vevő alkotó munkája nem fizetésben hanem büntetésben részesül, lehetőségei és mozgástere úgy vízszintes mind függőleges síkon bezárttá válik, ideológiai szempontok vagy hatalmi csoportosulásokhoz való hovatartozás helyettesíti az értékrendeket, vállnak értékmércévé. A rendszerek bukása magának az intézményesített kultúra és hivatalosan képviselt (mesterséges) művészeti értékrendek válságát eredményezik, a természetes kapcsolatrendszerek megszűnnek, illetve értelmetlenné válnak. Olyan korrekciók válnak szükségessé melyek megtételét beidegződések, tehetetlenségi erőkből, illetve a problémák felszínes ismeretéből adódó szemléletek nem teszik, vagy nehezen teszik lehetővé.

Az írott és elektronikus média hivatalos értékrendjét elvesztve érték és identitás válságát éli, értékmintákat nem tudván felmutatni - mivel maga

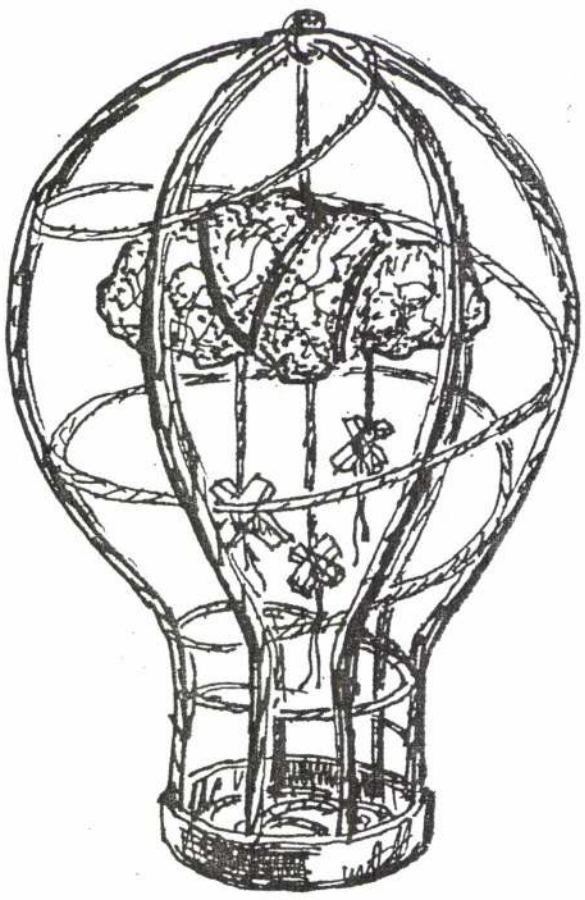

B. Laborcz Flóra

Vezey Ödön

a basaharci téglo-fabrikoló csempegyár igazgatója. A hollóházi kemény cserépgyár vezetője lett

Sikota Győző: Hollóházi kerámia. Bp. 1961.

64.o

értelemben is. Ez a „teljesség" megmutatkozhat - megmutatkozik horizontálisan kiterjeszkedve, de ami mind plasztikailag, mind jelképesen továbblépést, tovább fejlesztést jelent az ennek a „teljességnek" körformaszerű mozgathatósága, ami az eredeti - tegyük hozzá: „organikus" szövevényű - „teljességet" egy a kör formával jelképezett további „teljesség" jelentéssel ruházza fel, bővíti, egészíti ki, amely „teljesség" eszmeileg-elvileg (a tárgy, mint egy „virtuális mobil" elképzelt mozgásba hozásával) akár meg is jeleníthető.
A következő térstruktúra-mintát alkotója Folytonólagos térnek nevezi. Képletszerű fogalmi minősége mindenképpen szembetűnőbb, mint konkrét plasztikai értéke. A derékszögű fémhuzal térvázakba foglalt, vízszintes, illetve függőleges irányú zsinór, az elképzelt végtelenbe futva, mindössze valóban csak irányt jelölhet, a folyamatot, s nem kevésbé a tömegtől való megfosztottságot, amely azonban nem nélkülözi - nem nélkülözheti a térbeli elhelyezkedést biztosító már-már látens vázrendszert.
A további, látszatra mobiloknak tűnő munkák (Romantika, Káosz elmélet, Hierarchikus tér, Lélektér) különös gondolatot sugallnak.
Mintha a művész a Komplementer tér című plasztikájával megjelenített - érzékeltetett kozmikus egységet (kozmikus) egységet „teljességet" feladva, s már-már a fizikai anyagról is lemondva, magának a térnek kísérelne meg valamilyen jelleget, karaktert adni . Előbb körülhatárolható rebbenékeny műben, pontosabban: mű által megjelenítve (Hierarchikus tér), majd még érzékletesebben fekete határfelülettel körbezárt és megvilágított installáció formájában (Lélektér!).
Ezek a művek valóban csak látszat szerint mobilok, egyszerűen - hangozhat furcsán - nem fizikai jelenségek (et közvetítenek), hanem bévül, a lélekben fluidumszerűen, létesülő rebbenékeny alakot felvevő, azt változékonyan, tünékenyen is őrző állapotot vagy, folyamatot rögzítenek. Micsoda állapotot és micsoda folyamatot! Az egymáshoz lazán (nagy térközökkel) kapcsolódó huzalok („vonalplasztikák") egy kis kegyes formai turpisággal (nehezékkel) délibábszerűen remegő felhőszerű állagú gúla képzetét (nem: fogalmát!) keltik (Hierarchikus tér). Az installáció formáját öltő Lélektér ágbogas huzalfürtjei, kiegyensúlyozva vagy megbillenve, az egyes huzalok („vonalplasztikák") hasonlóképpen megannyi miniatűr „csokor" összekapcsolódva és széthúzódva, óvatosan meg-megmozdulva, és meg-megrebbenve fekete szövet övezte, fénnyel élénkített térségben: mindez - nem szükséges kelleténél jobban erőltetni a cím keltette asszociációt! - egy bévül lejátszó lelki folyamat természetszerűen, szabályszerűen nem irányítható - rögzíthető állapot-rezdülései.
A mobil eredeti értelme-fogalma, visszájára fordul: ami szemünk előtt zajlik, az nem külső jelenség, hanem azáltal életre keltett, vagy egyszerűen belül támadt lelki mozgás rendezett formába szedett kivetülése.
A Komplementáris tér nehézkességével „jelzésszerű" - bár teljességet sugárzó szimbólumértékével, a Folytonólagos tér háromdimenziós képletszerűségével szemben ezek az ágbogas fürtökből, magányos huzaldarabokból stb. álló „térstruktúrák" úgyszintén csak látszólag fizikai terünk kicsinyített szerkezetei, valójában belső terünk paradigmát nem ismerő mozgásának, széljárásának invenciózus leképezései.
Mindezzel az általunk fentebb felrajzolt XX. századi plasztikai folyamat is visszájára fordul, akárcsak a művész itt, nyilván tömörítve bemutatott problémakörének megoldásában: ismét a spirituális, a szellemi szféra elsőbbsége felé billen a mérleg. Legalábbis ami a művész egyénenberi , esszenciális plasztikai érdeklődését illeti. S ez esetben már mit sem számít, hogy az ilyen jellegű munkákat nem egyszer „kísérletinek" (volt) szokás nevezni. A minősítést a plasztikai szándékot vezérlő eszmei-szellemi irányultság biztosítja, nem pedig a külsődleges megjelenésnek, csalékony látszatnak mindenképpen elsőbbséget biztosítani kívánó materiális indítékú meggondolás.

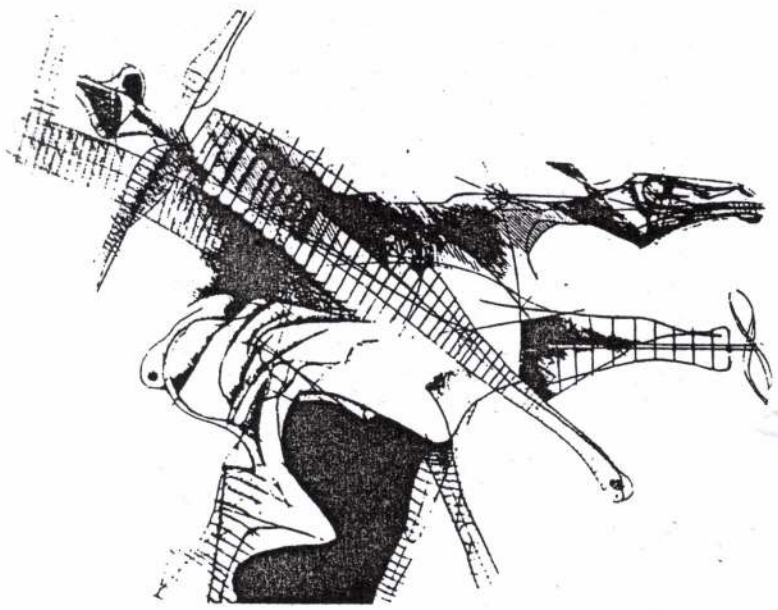

Kazinczy Gábor

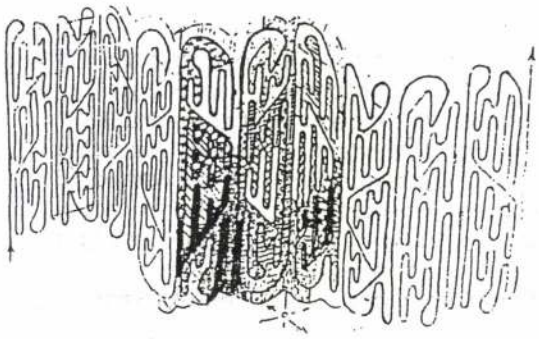

Dr. Mezei Ottó: BENEDEK JÓZSEF VI. RENÉE KÉPZŐMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁSOKON BEMUTATOTT MŰVEINEK KÜLSŐ ELEMZÉSE

1960-ban francia, majd '61-ben és '64-ben német nyelven is megjelent A modern plasztika lexikona című bőven illusztrált kötetecske, amit a 60-as évek közepén, a hazai „tiltások" és „tűrések" meglehetősen merev időszakában, a német nyelvű kiadást (Lexikon der modernen Plastik), meg lehetett vásárolni olcsó pénzen a Váci utcai Idegennyelvű Könyvesboltban. Azokban az években Nyugaton még virágzott az „absztrakció" (nálunk akkor kezdett újra éledni, legalább is nyilvánosan). Párizs még központnak számított, bár ott is már (kitudja hányadszor a múlt században ?) vad szelek borogatták a művészet átmeneti útjelző tábláit. Néhány évvel korábban, az 50-es évek végén jelent meg Werner Hofmanntól a XX. századi szobrászat (plasztika) története (magyarul nem volt olvasható), 1968-ban pedig Herbert Readtől A modern szobrászat (az angol eredeti 64-ben).

Ezzel a néhány külföldi-magyar kiadvánnyal lényegében behatárolható az a szemlélet amely a modern szobrászatot és/vagy plasztikát a hagyományos szobrászat plasztikai folytatásaként értelmezi. A fenti munkák (szerzők) nyomán a XX. század nagyjából első felében - ma már meglehetősen köztudottan - a plasztikai anyag, a tömeg és az anyagtalan, önnönmagában érzékelhetetlen csak lehatároltsága révén felfogható tér viszonyában az alábbi változatok figyelhetők meg.

Először is van a tömeg (tömb) önmagában létezőként, a tér tudomásulvétele nélküli realitás. Aztán ez a tér is önálló létre ébred, öntudatlan állapota tudatosra cserélődik, s ilyenként vonódik be a plasztikai forma „életszférájába". Ez már az „anyag" és a nem anyag, a „tömeg" és az „üreg" plasztikai egyenértékűségét jelenti. Ennek a „plasztikai organizmusnak" kiérlelt példáiként (a kezdeményez Archipenkot mindössze említvén) Henri Laurens, Lipchitz, Zadkine, Gargalló, „ szobor-plasztikái" nevezhetők meg, de legalább annyira a futurista Boccioni és Duchamp - Villon munkái. A „plasztikai organizmus" mellett egy újabb típust képvisel a konstrukció, amelyet Picasso tízes évek elejei fareliefjeit követően az orosz Pevsner és Gabo fejlesztenek tovább. Utóbbi 1920-ban geniális módon, olyképpen, hogy invenciózusan (egy mozgó acéllap segítségével!) láthatóvá tette a teret, a korábbi, kizárólagosan statikai ritmus mellett érvényt szerzett a dinamikus ritmusnak; a későbbiekben pedig (műanyag szállak révén, megint csak az invenciónak köszönhetően!) a teret, azaz a teret önnön mivoltában fényként jelenítette meg.

Amíg Gabo konstrukciói egyértékű, összefüggő, homogén teret tételeznek, abban gondolhatok el, Alexander Calder változást = változékonyságot megtestesítő mobiljai - mondhatni - egy „többértékű", részekre szabdalt, heterogén teret (térképzetet) jelenítenek meg. A calderi mozgó plasztikát fűzik rokon szálak a konstrukcióhoz, úgyszintén az organikus formával kacérkodó „téri jelzéshez". Annyit még megjegyezhetünk, hogy a tömeggel és térrel (üreggel) folytatott kísérletek, invenciók - nem utolsósorban a mediterrán kultúrkörön túllépő őskultúrák plasztikai eredményeinek bevonásával - tudvalévően Henry Moore szobrászatában emelkednek klasszikus magaslatra.

Az ötvenes évek szobrászata a korábbi plasztikai kísérletek nyomvonalán halad, Párizs a civilizált - urbanizált világot elöntő absztrakt plasztika központja, a Nouvelles Realités törekvései Denise René animátori-szervezői tevékenysége meglehetősen ismert. A modern plasztika lexikonából sorra - rendre választhatok ki több kevesebb invenciót felmutató művészek, akik Nyugat-Európában, Észak- és Dél-Amerikában működvén - kiállítván szereztek művészeti érvényt a korábbi plasztikai kísérletek továbbfejlesztett, tökéletessé érlelt „stílussá" avanzsált eredményeinek.

Háttérként ennyi futólagos előzményre mindenképpen szükséges volt Benedek József itt bemutatott plasztikáinak verbális megközelítéséhez. Először is nyilvánvaló, hogy szenvedélyes kutatója a tér és tömeg plasztikai viszonylatának térképzetek, térfogalmak (minimálisra redukált) plasztikai elemekkel való megközelítésének , majd pedig a miniatűr részekből formált mobilok révén, a változékony és végtelenül „sérülékeny" térstruktúráknak.

Ami az elsőt, a tér és a tömeg plasztikai viszonylatát illeti azt ezen a kiállításon a Komplementáris tér elnevezésű fa-munka képviseli. Síkmintaszerűen elképzelve, akár úgynevezett végtelen mintaként puzzle-játékként is értelmezhető, valójában - s ezt vélem lényegének - a tér és tömeg, az üreg és test egymásra illeszkedő egységéről, egyenértékűségéről ilyen értelemben vett (plasztikai) „teljességről" van szó, jelképes

Mezei Sándor

Már felügyelő
fervező mérnök
1910–12

l. Bierbposta

5. l.

Merey Sándor

Építés

fiatal építés tanzamosabban tartoskodott Bécsben és Berlinben bejarta Londont, Párist Belgiumot, Orlánst, Bloist, Gennát, Romát Florencet, Napolit stb.

A külföld architekturája-volkészült vázlatai a ~~Wien Bauhütte~~ ~~A~~ külföldi szaklapokban jelentek meg.

Itt is közölve mel ... vázlat.

Irod

Építő Ipar

1896. 347 l.

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191 .... é

tésénél .....

jelenhetek, keresményemnek átvételére

nevü munkástársamat szóbelileg megbizt

Kelt ....., 191....

.....

tanu.

.....

tanu.

MDK

Mezey Sándor, Kecskemét

1886. Füger-dij

Bécsi Képzőm. Akad. magyar ösztöndijasainak névs.

Fleischer, Bécs. 1o2.l.

MDK

Mezey Sándor, ép.

99861. Balassa Frigyes, VI. Andrassy ut 79.

Magánépitési engedélyek. Budapesten. - Váll. közl. 1906. V. 23.

Mezey Sándor

Szerveste a Bp. VII. Jósika u. 25. s.

lakóházat 1900-ban

Gerle János:Elszámolás a századfordulós épületekről
Budapest 1981/11 17-21.o.

MDK

Mezey Sándor

Jakab Dezső: Die Gefolgschaft Edmund Lechners.
A Műgyűjtő, 1930. 8-9.sz. 245-47 l.

MEK

Mezey Sándor & Sebestyén Artur épitészek

A Török-bankház és a Trummer-féle bérház pályatervei.

Művészet, 1905. 4.sz. 278 l.

M.D.K.

Mezei Sándor épitész

A balassagyarmati közkorház képe és az épületek alaprajza.

MMÉSKözl.1894.IX.-XI. tábla.

MDK

Mezey Sándor, Kecskemét,

Fügor-díj

1886

Bécsi képzőm. akadémia magyar ösztönd. névs.
Fleischer Bécs. 102. l.

M.D.K.

Mezey Sándor, építész

Hübner Jenővel közösen tervezte a balassa-gyarmati „Mária Valéria" kórházat, – pályanyertes tervük alapján.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1896. XVI. évf.
jun. 2. sz. 2. old.

Mezey Sándor (Budapest) építész

M.D.K.

Hübner Ferenccel közösen készített terve első díjat nyert a Kis-Czellben létesítendő kőszórhár pályázatán.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1899. XV. évf.
febr. 27. szl. 3. old.

MEZEY SÁNDOR építész (1860.V.12. v.21. - 1927. III.13.)

GERLE János - KOVÁCS Attila - MAKOVECZ Imre: A századforduló magyar építészete. Bp. : Szépirodalmi, 1990 147.p. és ill.

MDK

Mezey Sándor okl. épitész ny.máv.fő-
felügyelő.

az MMÉE -nek 36 éven át tagja, 1927 III. 13-án
67 éves korában elhunyt.

Halálozás. MMÉE Közlönye. 1927.III. 27.

MDK

Mezey Sándor okl.épitész
megh. 1927. márc.13. 67 éves korában.

MMÉEKözl 1927. 11-12.sz. 73 l.

ALAPITTATOTT 1868. **EGGENBERGER SZILVESZTER FIAI** TELEFON-SZ 57—38.

A KONTINENS LEGÖREGEBB SPECIALISTÁI, KŐMŰVESMESTEREK

BUDAPEST, VII. KER. GARAY-TÉR 8. SZ.

KITÜNTETVE: AZ 1896-IKI EZREDÉVES ORSZÁGOS KIÁLLITÁSON AZ ÁLLAMI ÉREMMEL.

Elvállalnak gyári kémény-épitéseket minden alakban, továbbá gőzkazán-befalazásokat és gépalapozásokat; ugyszintén gázgenerátorok, izzó-, olvasztó-, Martin- és Bessemer-kemencéket vas- és acélgyárak részére. **Készitenek** mindennemü gőzkazánnál használható ésa legnagyobb szénmegtakaritást eredményező **saját találmányu szabadalmazott gőzkazánfütési szerkezetet**, körkemencéket, tégla- és mész-égetéshez, a legjobbnak tapasztalt szerkezet szerint legjutányosabban, jótállás mellett.

hrsz. a. földszintes nyaraló — 84450. Ált. osztr. magyar légszesz társulat (VIII. Tisza-Kálmán-tér 20.) IX. Soroksári-ut 9627. hrsz. a. kokszoltó tornyok, ép. Pucher István 92348. Reinisch József (VII. Egressy-ut 15.) u. o. földsz. ház, ép. Siegel Albin — 92668. Lángfelder Vilmos (VI. Figyelő-u. 14.) u. o. földsz. ház, ép. Bachmann Károly — 91351. Schön Rezső (IX. Mátyás u. 15.) a VII. Örnagy-u. 21. sz. toldalék — 89577. Fischer Jakab (IX. Soroksári-ut 69.) ugyanott földsz. ház, ép. Pichler Ignác — 96074. Deseő Lajos (X. Hédervári-u. 43.) a X. Villam-utca 8631. hrsz. a. melegház és veranda, ép. Jedlicka János — 92947. Rétay és Benedek (IV. Váci-u. 59.) a VIII. Lujza-u. 6470 hrsz. a. toldalék, ép. Örömy József — 89000. Abeles Emil (V. Váci-ut 14.) u. o. toldalék — 90637. Illyés Gyula (IX. Angyal-utca 20.) a VI. Váci-ut 51. szám a. toldalék — 99056. Ujlaki tégla és mészégető r. t. (V. Akadémia-utca 9.) a III. Bécsi-ut 4435 hrsz. a. istállók, ép. Kudelka Jakab 98046. Bittner Alajos (I. Krisztina-körut 75.) az I. Budaeőrsi-ut 12632 hrsz. a. tekepálya, ép. Patisti Károly — 98040. Merza Márton (I. Mohai-ut 5.) ugyanott lugas és szerszámkamra ép. Lettner Lipót — 93482. Frint Antal (I. Hidegkuti ut 7965 hrsz.) ugyanott jégverem, ép. Laufer József — 92309. Ifj. Holtzspach Nándor (III. Zsigmond-utca 55.) az I. Budakeszi-ut 7627 hrsz. a. támfal épitésére vonatkozó épitési tervek jóváhagyattak; b) **nagyobb és kisebb átalakitásokra**: 93487. Sterk Izidor (VI. Dessewffy-u. 10.) az V. Csáky-utca 1212 hrsz a — 97238. Fay Gábor (VII. Nefelejts-utca 42.) ugyanott — 95066. Park Club egyesület (VII. Stefánia-ut 34.) ugyanott — 96033. Kauser József (VII. Erzsébet-körut 19.) ugyanott — 94246. Eggenberger Alajos (VII. Garay-tér 8.) a VII. Gizella-ut 12 sz. a. — 92316. özv. Stern Miksáné (V. Hold utca 27.) ugyanott — 92359. özv. Vidéky Ferencné (VII. Dohány-utca 80.) ugyanott — 97268. Tüll János (II. Margit-ut 3.) a III. Lajos-utca 4587 hrsz. a. — 31667. Kleckner Mihály (VI. Váci-ut 171.) ugyanott 99851. Landau Joachim (II. Retek-utca 20.) ugyanott 94283. Pavlik István (VII. fogarasi-ut 16.) ugyanott 93104. Weisz J. Em. (VI. Terézkörut 8.) ugyanott — 99028. Varga Sámuel (X. Szabóky-utca 1.) ugyanott — 96052. Zupka Lajos (VI. Tüzoltó-utca 25.) ugyanott — 99826. Purczeld Jakab (IX. Gyep utca 22.) ugyanott — 95067. Zaitschek Alajos (VIII. Orczy-ut 16.) ugyanott — 93068. Friedmann Jónás (VI. Váci-ut 39.) ugyanotti házra vonatkozó módositott épitési tervei; c) **jóváhagyásra ajánltattak**: 97281. gr. Pejacsevich Tódor a VII. Király-utca 15. sz. a. — 97349. Doszkár János a IX. Ferenc-körut 28. sz. a. — 88790. Biró Ferenc a VI. Szondi utca 37. sz. a. 92379. Goldmann József a VIII. Örömvölgy-utca 7184. hrsz. a. 92465. Braun Gyula dr. a VII. Csömöri-ut 2816. hrsz. a. — 89598. Reitner Imre az V. Zrinyi-utca 785. hrsz. a. — 100631. Hentaller Lajos a VII. Bosnyák-utca 2358. hsz. a. — 101460. Bachruch Károly a IV. Szervita-tér 535. hrsz. a 94245. Szűsz István a VII. Csömöri-ut 28. sz. a. — 85253. Komlós Gábor az I. Mátyás király-ut 9076. hrsz. a. — 93022. Czipauer János a VII. Károly-körut 9. sz. a. — 99026. Németh Zoltán a VIII. Üllői-ut 2. sz. a. — 99825. Kienast Ferenc a IX. Szvetenay-utca 21. sz. a. — 99049. Első magyar r. serfőzde a X. Előd-utca 8438. hrsz. a. — 88721. Latzkó testvérek a VII. István-ut 2869. hrsz. a. — 88772. Kemény Zsigmond a VI. Röppentyű u. 16. sz. a. — 93105. Rákosi Jakab a VIII. Szűz-utca 6270. hrsz. a. — 84651. Dr. Grünwald Mór a VII. Városligeti fasor 13. sz. a. házra vonatkozó tervei; d) **gépekre és felvonókra**: 96064. Heidlberg Sándor (VI. Király-utca 74.) — 96065. Dr. Braun Gyula (VII. Damjanich-utca 54.) — 97260 Nemes Marcellné (az I. Istenhegy 9348 hrsz.) — 96063. Kohn Imre (VIII. Mátyás-tér 14.) — 96062. Lederer Árthur (VII. Főherceg Sándor-tér 3.) — 96060. Első magyar varrógép- és kerékpárgyár r. t. (X. Simon-utca 10.) — 81031. Dávid Károly (I. Zsolt-u 1355. hrsz.) — 94262. Lőrintz János (X. Ujhegyi-ut 7727. hrsz.) — 98409. Felten és Guilleaum (V. Hungária-ut 1458. hrsz.); — e) **elutasittattak**: 95056. Almássy Dénes grófnő a IX. Erkel-utca 15. sz. a. — 84656. Ohmüller Károly a VIII. Baross-tér 4357. hrsz. a. — 88079. Cifka József a VI. Dessewffy-utca 3563. hrsz. a. — 96148. Petheő Róza a VI. Podmaniczky-utca 2783. hrsz. a. 94243. Harsányi Dezsőné a VII. Bálint utca 2832. hrsz a. — 89571. Schwerczinger János a III. ker. Szőlő-utca 1511. hrsz. a. — 97233. Petruska János az I. Kőbánya-dülő 10520. hrsz. a. házra vonatkozó épitési tervei.

Pályázatok tervkészitésre.

Menház tervezés Makón. Makó város az épitendő szegénymenház terveinek beszerzésére pályázatot hirdetett. A f. é. május hó 8-ára kitüzött határidőig 3 terv érkezett be, melyeket a város részéről kiküldött bizottság fog elbirálni.

Pályázatok állásokra.

Városi mérnöki állás. Kiskunhalas r. t. város közigazgatási hatóságánál a városi mérnök lemondása folytán üresedésbe jött városi mérnöki állásra pályázat hirdettetik. Azok, kik ezt az állást elnyerni óhajtják, pályázati kérvényüket Kiskunhalas város polgármesteréhez f. é. junius 1-ig nyujtsák be. A pályázati kérvényben igazolandó, hogy a pályázónak a királyi József müegyetemtől nyert, vagy az által honositott mérnöki oklevele van és eddigi alkalmaztatásáról és erkölcsi magaviseletéről bizonyitvány csatolandó. A városi mérnök évi fizetése 2000 korona, mivel azonban a magán munkálatok végzése a szervezési szabályrendelet értelmében meg van engedve, évi jövedelme ezzel együtt 6000 koronára tehető.

Betöltött üzemvezetői állás. Mohács nagyközség előljárósága a községi villamos telep üzemvezetői állására Reisz Bertholdot a Ganz és tsa cég eddigi hivatalnokát nevezte ki.

Mérnöki munkálatok.

Utcák és terek szabályozása Kunbaján. Kunbaja község előljárósága [Bács-Bodrog m.] részéről közhirré tétetik, hogy a község képviselőtestületének határozata alapján a község utcái és tereinek szabályozása az uj épitési vonalak megállapitása céljából szükséges munkálatok biztositandók. Felhivatnak azon mérnökök, kik ezen munkálatokat elnyerni óhajtják, hogy ajánlataikat f. é. május 31-éig Kunbaja község előljáróságánál nyujtsák be.

Szabályozási terv készitése. Alsólendva zalamegyei nagyközség pályázatot hirdet a község utcáinak és tereinek szabályozási tervére. A szabályozási terv uj felvétel alapján készitendő és az épitkezési vonalak megállapitásán felül tartalmaznia kell a járdák magassági vonalainak megállapitását is. A községben kb. 260 ház van. Készitendő egy általános utcahálózati térkép megfelelő nagy léptékben, és egy nagyobb léptékü térkép, a melyen minden utca külön fel van tüntetve. Mindkét térképen a szabályozási vonalak piros téntával rajzolandók be. Felhivatnak mindazon okl. mérnökök, a kik ezen munkálatokat elvállalják, hogy feltételeik megjelölésével ajánlataikat a közs. előljárósághoz f. é. május 25-ig adják be. A munkálatok befejezésének határideje 1906. augusztus vége.

Tagositások.

Kőröspatak. A kőröspataki tagositási ügyben a mérnökválasztás f. évi május hó 15-én ejtetett meg Kőröspatak községházánál. A község tagositására a következő mérnökök pályáztak: Incze István (Kézdivásárhely) 3 kor. 80 fill., Pásztói Ákos 3 kor. 90 fill., Barabás Miklós (Kolozsvár) 4 kor., Schmidt György (Brassó) 4 kor., Kondor István (Kézdivásárhely) 4 kor., Keresztszegi Andor (Kolozsvár) 4 kor., Maxim János 4 kor. 20 fillérrel katasztrális holdanként. Az érdekeltség szavazás utján Schmidt György brassói tagositó mérnököt választotta meg.

Vasutépitészet.

Előmunkálati engedélyek. A kereskedelemügyi m. kir. minister a Boldvavölgyi helyi érdekü vasut részvénytársaságnak a Szendrő és Szendrő-Lád állomásai közt lévő 340-ik szelvénynél való elágazással Abád község határán át Királykut pusztáig vezetendő 0·70 méteres keskenynyomtávu helyi érdekü vasutvonalra; a Hegyes feketehegy-palánkai helyi érdekü vasut részvénytársaságnak a hegyes-feketehegy-palánkai helyi érdekü vasut Palánka állomásától Német-Palánkán esetleg Ó-Palánkán át a Duna balpartjáig vezetendő szabványos nyomtávu gőzmozdonyu helyi érdekü vasutvonalra kiadott előmunkálati engedélyek érvényét további egy év tartamára meghosszabbitotta.

A szeged—szöregi vasut. Az arad-csanádi egyesült vasutak igazgatósága tervbe vette a Szeged és Szöreg közötti vasut épitését. Az ezen vasut terveihez szükséges mérnöki felvételek eszközlésévsl Soór Lajos, az A. Cs. E. V. főmérnöke bizatott meg. A vasut épitéséről szóló memorandumot a vasuttársaság már elkészitette és a napokban megküldi Szeged város tanácsának hozzászólás végett.

A bártfa—koniecsna—országhatárszéli vasut ügyében, mely strategiai tekintetekből is nagy jelentőséggel bir, a tárgyalások ujólag felvétettek, ugy hogy a vonal kiépitése meg fog valósulni. Bártfa város a szükséges földterületeket ingyen bocsátja rendelkezésre és Sáros vármegye is jelentős hozzájárulási összeg megszavazását helyezte kilátásba.

Mindennemü festékek, kencék, olajok, mázak, ecsetek — SZENDE ADOLF festék nagykereskedő — BUDAPESTEN, V., Ferenc-József-rakpart 22. Telefon 70—19.

Épitési kölcsönök

„az épitési összeg“ előnyös feltételek mellett elérhető **KRAUSZ M.** által V., Lipót-körut 1. sz. ki helyben 15 év óta sikeresen működik és szigoruan correkt eljárása által ismeretes. **Konverziók** elvállaltatnak. **Cautiok** (Bánatpénz) **értékpapirokban vagy takarékkönyvvel.**

a netán később kieszközlendő szabadalom eshetőségére is kiterjesztettek: ennélfogva a 10-ik pont értelmében alperesnek egész joga a felperesre szálit. Alperes ezzel az állásponttal szemben azt vitatja, hogy az általa kieszközölt 21,222. számu szabadalom nem a 14.660. számu közösen nyert szabadalom tárgyát képező találmánynak valami javitására vonatkozó pótszabadalom, hanem egészen uj találmányra önálló szabadalom lévén, — erre az A) alatti szerződés határozmányai nem alkalmazhatók. A kir. törvényszék alperesnek a felperes fentebb kifejtett álláspontjával szemben kifejtett ezt a kifogását nem tartja jogszerü alappal birónak, a következő okoknál fogva: A beszerzett szabadalmi iratoknál fekvő szabadalmi leirásokból, es rajzokból, a szabadalmi hivatal szakértői véleményéből, nemkülönben az alperes által bemutatott tetőcserép példányoknak ugy egymással, valamint a szabadalmi leirásokkal és rajzokkal való összehasonlitásából világosan kitetszik az, hogy mindkét találmány alapeszméje közös, egyik is, másik is hornyolt tetőcserép; s a későbbinek rendszere tényleg csak javitása a korábbinak. Az A) alattiból a feleknek csakis azt a szerződési akaratát lehet megállapitani, hogy az esetben, ha bármelyikük a szabadalmazott cserepüknél jobb, vagy a készitési mód tekintetében előnyösebb találmányra szerezne szabadalmat: annak előnyeiben mindkét fél egyfo mán részesül, s ezzel szemben nem birhat semmi sulylyal sem az a körülmény, ki lett légyen a feltaláló, sem az, hogy a találmányra pótszabadalom vagy önálló szabadalom lett-e kieszközölve. A pótszabadalom, önálló szabadalom, törzsszabadalom elnevezések gyakorlati jelentőséggel csakis a szabadalom kiszerzése körüli elsőbbségi jog megállapitásának szempontjából birnak, lényegük, tartalmuk, körük s terjedelmük tekintetében azonban közöttük semmi különbség nincs; éppen ezért közömbös az, hogy az A) alattinak 12 ik pontjában a netán később kieszközlendő szabadalom megjelölésére a pótszabadalom elnevezés használtatott; ennek az elnevezésnek a használata egyébiránt különben is arra enged következtetést, hogy annak jogi jelentősége felől a felek tájékozatlanok voltak, miután pótszabadalmat csakis a törzsszabadalom tulajdonosai szerezhetnek; arra nézve tehát, hogy annak előnyei kit illessenek meg, a szerződésben a törvény határozmányával egyező dispositiónak feltétele szükséges nem is lett volna.

Mindezeknek figyelembe vételével a kir. tsz. a vitás szabadalom tulajdonjogának megitélése tekintetében, a felperes álláspontját tartotta elfogadandónak s ehhez képest a további bizonyitási eljárás nélkül a 21,222. sz. szabadalomra nézve felperes tulajdonjogát meg kellett állapitani s alperest a szabadalom tárgya gyártásának s forgalomba hozatalának abbanhagyására kellett kötelezni. A keresetnek ezt meghaladó részét azonban el kellett utasitani, mert a 14.660 sz. szabadalom megszünvén, erre nézve a kereset tárgytalanná vált, a 21,229 sz. szabadalom tárgyát képező gyártmánykészlet zár alá vétele s elárvereztetésére irányuló kérelem pedig csak az 1895. évi XXXVII. t.-c. 49. és köv. §§-ai szerinti bitorlás esetében foghat helyt s igy az erre való intézkedés nem tartozik a kir. tsz. mint kereskedelmi bíróság hatáskörébe. Mindezek azonban, minthogy a hatásköri kifogásra nézve hozott végzésekben már részben megállapittattak, jelenleg csak a per érdemében tartott tárgyalás kezdetétől fogva képezték megállapitás tárgyát. (1903. nov. 7. 6582.)

Szegedi T.: Az elsőbiróság itéletének az alperest marasztaló felebbezett rendelkezése részben megváltoztattatik s megállapittatik, hogy a 21,229. sz. a. az alperesnek engedélyezett szabadalomra nézve a felperest és az alperest közös tulajdonjog illeti es a felperes ama kereseti kérelmével, hogy az alperes eme szabadalom tárgyának gyártásától és a gyártmány forgalomba hozatalától eltiltassék, elutasittatik.

Indokok: Az elsőbiróság vonatkozó indokai alapján helyesen állapitotta meg, hogy az alperes által 21,229. sz. a. kizárólag a maga javára kieszközölt szabadalom tárgya lényegileg csupán javitása a peres felek mint társak által előzőleg 14,660 sz. a. megszerzett közös szabadalom tárgyának, és hogy az A) alatti társasági szerződés 12. pontban foglalt kikötés szerint abban az esetben, ha a felek egyike a hornyolt fedőcserép előállitási módján vagy magán a cserépen eszközölhető javitásokat találna fel, az ezen javitások által elérhető előnyökben, valamint a javitásokra nézve netán engedélyezendő pótszabadalomban mindkét fél egyenlően részesül és a társas-szerződés rendelkezései ezekre az eshetőségekre is kiterjesztetnek. Miután pedig az alperes a 21,229. sz. szabadalmat, habár önálló szabadalom alakjában az A) alatti szerződésen alapuló társas viszony tartama alatt szerezte meg; és miután a szerződés 12. pontja értelmében az a körülmény, hogy a javitásoknak melyik szerződő fél a feltalálója, közömbös abban a tekintetben, hogy a javitásokra nézve megszerzendő szabadalom a szerződés szerint a társak közös tulajdonát képezze; ennélfogva a 21,229. sz. szabadalom, mint lényegileg csupán a 14,660. sz. közös szabadalom tárgyának javitására vonatkozó, az A) alatti szerződés 12. pontjában foglalt rendelkezés alá esőnek tekintendő és alperes akkor, a mikor a 21.229. számu szabadalmat a társasági viszony tartama alatt a maga részére kérte és szerezte meg, szerződésellenesen járt el, annyival is inkább, mert az 5 alatti rajz a m. kir. szabadalmi hivatal véleménye szerint lényegileg azonos a felperes által a társas viszony számára készitett és felperes által annak idején alperes rendelkezésére bocsátott 7. alattival. Ezekből az okokból az A) alatti szerződés rendelkezéseinek alapul vételével meg kellett állapitani, hogy a 21,229. sz. szabadalom tulajdonjoga felperest az alperessel közösen illeti meg, mert az alperes szerződésellenes magatartása nem eredményezheti azt, hogy a felperes a javitásokra vonatkozó szabadalomra nézve szerződésileg biztositott jogaitól megfosztassék. Az a körülmény ugyanis, hogy az alperes részére ez a szabadalom mint önálló szabadalom engedélyeztetett, annak a kérdésnek elbirálásánál, hogy e szabadalom tulajdona a feleket közösen illeti meg, közömbös azért, mert a felek az A) alatti szerződésben a javitások mibenlétének közelebbi megjelölése nélkül a javitásokat általában és az azokra netán szerzendő szabadalmat is már előre közösnek állapitották meg és mert ennélfogva a feleknek helyesen értelmezett szerződési akarata szerint a javitásoknak és az azokra nézve szerzendő szabadalomnak szerződésileg megállapitott közössége tekintetében azt a körülményt, vajjon a javitások szigoruan — a szabadalmi jog szempontjából — véve csupán javitások-e avagy önálló szabadalom alapjául szolgálhatnake, közömbösnek kell tekinteni. Ebből az okból, figyelemmel az elsőbiróság itéletének indokaiban kiemelt vonatkozó adatokra, szakértőknek a meghallgatása is felesleges annak a megállapitása végett, hogy a 21,229. sz. szabadalom a 14,660. sz. szabadalom tárgyának a javitására vonatkozik-e? A felperes kizárólagos tulajdonjogát a 21,229. sz. szabadalomra nézve az alperesnek a felperes javára történt lemondása alapján az A) alatti szerződés 10 pontja értelmében nem lehetett megállapitani azért, mert habár az alperes az 1901. évi október 8-án kelt C) alatti okirat szerint az A) alatti szerződésen alapuló jogairól lemondott és egyuttal kijelentette, hogy az A) alatti szerződés 10-ik pontja értelmében az addig közös szabadalom és annak kihasználása felett ezentul kizárólag a felperes van jogositva rendelkezni, az alperesnek ez a lemondása nem vonatkozhatik a 21.229. sz. szabadalomra, mert ennek tulajdonjogáról a C) alattiban nemcsak, hogy kifejezetten le nem mondott, hanem akarata erre nem is vonatkozhatott, mert abból, hogy ezt a szabadalmat kizárólag a maga részére szerezte meg, nyilvánvaló, hogy annak tulajdonjogát kizárólag magának akarta fentartani. Az alperes ezek szerint a C) alattiban csupán a 14,660. sz. szabadalom tulajdonjogáról mondott le a felperes számára. — Az a körülmény, hogy a 14,660. sz. szabadalom a per folyama alatt a szabadalmi dij fizetésének elmulasztása miatt megszünt, a jelen per eldöntésénél közömbös, mert eltekintve attól, hogy a felperes kereseti jogának elbirálásánál a keresetinditás időpontjában fennállott állapot az irányadó, a felperesnek a 21,229. szabadalom tulajdonjogára vonatkozó igénye nem a 14,660. sz. szabadalom létezésén, hanem az A) alatti szerződés kikötésein alapszik, ez a szerződés pedig nem tartalmaz oly rendelkezést, hogy a felperesnek a később eszközlendő javitásokra, illetve az ezekre nézve engedélyezendő szabadalomra vonatkozó szerződéses joga a 14,660. sz. szabadalomnak a szabadalmi lajstromban való fennállásától függ. A tulajdonjog közösségének az A) alatti szerződés rendelkezései (34. és köv. pontjai) és az 1895:XXXVII. t.-c. 11. §-a szerint az lévén a következménye, hogy a 21,229. sz. közös szabadalmat a tulajdonostársak mindegyike az id. t.-c. 8. § a értelmében használhatja, a felperest azzal a kereseti kérelmével, hogy az alperes e szabadalom tárgyának gyártásától és a gyártmány forgalomba hozatalától eltiltassék, el kellett utasitani. (1904. márc. 28.6677 | P. sz.)

C.: Hh. (1905. nov. 8. 790 | 904.)

Magánépitési engedélyek Budapesten.

A fővárosi magánépitési albizottság 1906. május hó 21-én B ó d y Tivadar dr. elnöklete mellett a következők részére hozta javaslatba az épitési engedély kiadását: a) **nagyobb és kisebb épitkezésekre**: 99836. Lederer Arthur nevében Bloch és Holitscher (VII. Akácfa-u. 50.) a VIII. Illés-u. 7157. hrsz. a három em. ház — 94266. Bpesti közuti vaspálya társaság (V. Lipót-körut 22.) a II. Erőd-u. 3227. hrsz. a. két négy em. ház — 99861. Balassa Frigyes nev. Mezey Sándor épitész (VI. Andrássy-ut 79.) a X. Rezső-tér 1. sz. a. egy em. ház — 84652. Schneider Jánosné (V. Dagály-u. 2.) u. o. emeletráépités, ép. Vezelka Venantól — 95065. özv. Hiedl Józsefné (III. Körte-utca 8.) a III. Ágoston-utca 1680 hrsz. a földsz. ház, ép. Rajky Béla — 96042. Székely és tsai (VI. Andrássy-ut 96.) a VII. Amerikai-ut 1856 | 4

KARL és FARKAS szobrászok **Budapesten, VIII., Rákóczy-tér 5. szám.** f. év augusztus 1-től VIII., Sárkány-utca 5. (saját ház.)

Készitenek mindennemü gypsz, kő, mükő- és cementmunkákat, — Stuccomenyezeteket, ugymint teljes teremdiszitéseket, kész vagy saját terveik szerint legjobb kivitelben.

Technikatörténeti gyüjteménytárunk gyarapodása 1927-ben.

Gyüjti: Dr. LÓSY-SCHMIDT EDE, a technikatört gyüjteménytár őre.

II. közlemény. (XXXIX.)

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet tagsági oklevele 1886-ból. Majorossy Géza úr részére. (Majorossy Gyula ajándéka.) 1 db.

Plan d'ensemble des travaux de Paris 1867. (Schulek János ajándéka.)

Budapest fővárosi asztalos egységárak az 1882., 1883., 1884—1887. évekre. 5 db.

Budapest fővárosi lakatosmunka-egységárak az 1882., 1883., 1884—1886. évekre. 5 db.

Budapest fővárosi ácsmunka-egységárak 1876-ra, 1881. évre, 1882., 1883., 1884., 1885. és 1886—1888. évekre. 7 db.

Einheits-Preise für alle erforderlichen Zimmermanns-Arbeiten, Materiale und Taglöhne, welche zu den verschiedenen, was immer für Namen habenden Bauten und Reparaturen bei der königl. Freistadt Pest erforderlich sind, — was sie in der Erzeugung und Anarbeitung samt Beifuhr kosten. Für Bauten und Reparaturen im Allgemeinen nach den Localpreisen für 1866, dann für die Jahren 1866—1871, 1874 und für das Jahr 1875 berechnet wurden. 4 db.

Budapest fővárosi kőműves-egységárak az 1876., 1877., 1878., 1879., 1880., 1881., 1882., 1883., 1884., 1885. és 1886—1888. évekre. 14 db.

Einheitspreise der Maurer-Arbeiten für die Jahre 1871, 1873, 1874 und 1875. Vom Städt Ingenieuramt Pest. 2 db.

Regolamento per la Conservazione degli Argini nella Provincia e Circondario Idraulico-Veronese. Verona, 1820. 1vrét, 44 l.

Baugebühr-Ausmass als Norm für die gesamte k. k. Militär-Bau-Administration betreffend die beim Land-, Strassen- und Wasserbau vorkommenden Erd-, Maurer-, Dachdecker- und Zimmermannsarbeiten. Wien, 1854. Nagy 8°, XVI + 119 l. (Az egykori K. K. Bau Direktor für Ungarn könyvtárából.)

Egyleti közlemények.

Hajós Sámuel † Hajós Sámuel ny. min. tan. a magyar vizi mérnöki kar egyik érdemes és munkás tagja, február 8-án, 74 éves korában költözött el az élők sorából.

Hajós Sámuel is ahhoz a régi, lelkes gárdához tartozott, mely a mult század nyolcvanas éveiben néhai Kvassay Jenő vezérlete alatt megteremtette s európai hírre emelte az Országos Vízépítési Igazgatóságot.

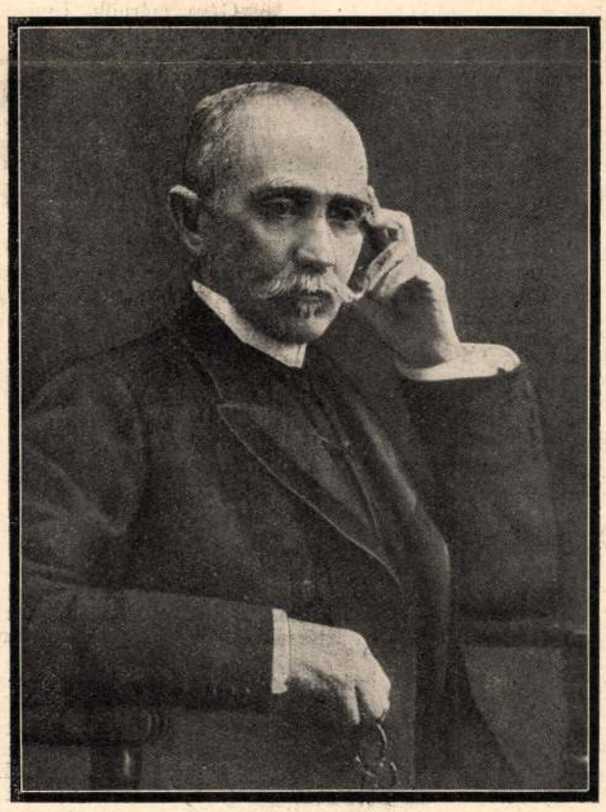

Mint sok más jeles kortársa, Hajós is a budai reáliskolában végezte középiskolai tanulmányait, majd a pesti műegyetemen a mérnöki oklevelet megszerezve, először a főváros térképezési munkálataiban, majd a Rába ártérfejlesztésében tevékenykedett. 1880-ban állami szolgálatba lépett s mint napidíjas mérnök a tokaji és vásárosnaményi folyammérnöki hivatalok kötelékében működött s többek között résztvett az ecsedi láp felvételi munkálataiban is.

1882-ben kir. segédmérnökké nevezték ki, 1886-ban pedig az akkor felállított Vízrajzi Osztályhoz osztották be, melynek 1919-ben történt nyugdíjazásáig tevékeny tagja, utóbb vezetője volt.

Tevékenysége főleg a vízsebességmérés módszereinek tökéletesítésére irányult s ezen a téren jelentékeny eredményeket ért el. Nagy technikai készségét és gyakorlati tapasztalatokkal alátámasztott elméleti ismereteit számos kiváló találmány és konstrukció kidolgozására használta fel, melyekkel a vízsebesség és tömegmérési eljárásokat egészen új alapokra fektette. Különös hírnévre tett szert külföldön is elmésen konstruált vízmérő szárnya s a szárnyak egyenletének megállapítására alkalmazott nagyszerű tarázó berendezése.

Hidrometria című munkája, melyet a Mérnök- és Építész-Egylet aranyéremmel tüntetett ki, alapvető a magyar szakirodalomban. Hajós Sámuel, hivatalos tevékenysége mellett szorgalmas munkatársa volt a kül- és belföldi mérnöki szakirodalomnak s a napi sajtónak is. Emlékét szűkebb és tágabb értelemben vett kartársainak nagy sokasága őrzi.

Zuber Ferenc.

Kirándulás. A gépészmérnöki, gyáripari és elektrotechnikai szakosztály a Láng L. gépgyár r.-t. meghívására 1927 február 13-án d. e. tanulmányi kirándulást rendezett nevezett cég gyárába, hogy ott a Székesfővárosi Elektromosművek kelenföldi telepe számára elkészült 36.700 eff. *Le* gőzturbinát megtekintse.

A gyár szerelőműhelyében Tirser László tagtárs, a Láng-gyár igazgatója, rövid előadásban ismertette a turbina megrendelésének keletkezését és szerkezetének leírását. E szerint a gőzturbina 35 atm. kezdeti nyomású és 400 C°-ra túlhevített gőzzel fog dolgozni. A nagy nyomás és gőzhőmérséklet, továbbá a megrendelőnek az a feltétele, hogy a turbinának 14 atm. nyomású és 320 C°-ú gőzzel is kell járnia, szükségessé tette, hogy azt két, egymástól független tengelyre dolgozó, és egymással csak elektromosan kapcsolt generator meghajtására alkalmas egységre, az előkapcsolt turbinára és az alapturbinára bontsák. Az előkapcsolt turbinában a gőz 35 atm.-ról 14 atm.-ra fog leexpandálni és eközben 97.500 *kg* óránkénti gőzmennyiség átáramlása esetén 6700 lóerőt fog teljesíteni. Ez kivitelére nézve nagyhatásfokú Zoelly-turbina, 6 drb 800 *mm* lapátközépátmérőjű akciós fokozattal és 3000 percenkénti fordulattal. Az alapturbina, amely az előkapcsolt turbinából kiáramló, 14 atm. kezdeti nyomású gőzzel fog dolgozni, kétházas kivitelű, a középnyomású házban 12, a kisnyomású házban 2×5 akciós fokozattal és 1500 percenkénti fordulattal. Ez a turbina a fent megjelölt gőzmennyiség átáramlása esetén 30.000 lóerőt fog teljesíteni. A gőz a kisnyomású házba középen lép be, két részre oszlik és a szimmetrikusan elhelyezett fokozatokon keresztül a ház két végén elhelyezett két, a turbina hossztengelyére merőlegesen elrendezett kondenzátorba áramlik. Az egész csoport maximálisan 44.000 lóerővel lesz megterhelhető. Teljes 36.700 *Le* terhelés mellett a turbina gőzfogyasztása 2·65 *kg* lesz lóerőóránkit.

A hatalmas, méreteiben impozáns gép leemelt fedelekkel és kipuffogó csonk felsőrészekkel állt előttünk, úgy hogy annak minden részlete hozzáférhetően, jól szemlélhetően volt megtekinthető.

A kiránduláson kb. 120 tagtársunk vett részt, akik a gyár által nyújtott villásreggeli mellett a késő déli órákig jó hangulatban maradtak együtt.

Halálozás. *Dömötör Pál* okl. gépészmérnök, iparoktatási kir. főigazgató, a budapesti m. kir. áll. felsőipariskola igazgatója, Egyletünknek 36 éven át tagja, március hó 13-án 60 éves korában Budapesten elhunyt.

Mezey Sándor okl. építész, ny. máv. főfelügyelő, Egyletünknek 36 éven át tagja, március hó 13-án 67 éves korában Budapesten elhunyt.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Cserháti-plakett Bíráló Bizottságának jegyzőkönyve. A *Cserháti-plakett* bíráló bizottság 1926 október 27-én tartott ülésén az 1925/26. működési évben tartott előadások közül

Zsiros Károly: Rostélylevegő előmelegítése;

Gellért Ede: Hozzászólás a kifeszített kötél elméletéhez;

Dr. Pattantyús A. G.: A Hajdúszoboszlói gázos gyógyvízkút technikai kihasználásának módjairól és

Kelemen Móric: A motoromnibusz szerepe a főváros közlekedésében

címen tartott előadásokat tartotta olyanoknak, melyek a *Cserháti-plakett* alapítólevél és szabályzat rendelkezéseinek legjobban megfelelnek.

Ezek közül kettő, nevezetesen *Pattantyús* és *Kelemen* előadása tűnt ki az előadás önállóságánál és a szakosztály szellemi tevékenységének nagymértékben való emelésével és

azáltal, hogy mindketten egy-egy fontos, aktuális kérdés műszaki és gazdasági vonatkozásainak teljes megvilágításával foglalkoztak.

Pattantyús előadása egy gazdaságilag talán kisebb fontosságú és műszaki részben többé-kevésbbé kipróbált utakon, de részben teljesen új elgondolásokon alapuló tervezetének ismertetése volt.

Kelemen előadásában egy országos fontosságú és Magyarország közlekedési politikájában eddig ismeretlen problémának nemcsak a felvetését, hanem annak minden oldalról való teljes megvilágítását adja oly mértékben, hogy ez előadásával nemcsak az Egyesületben a szakosztály érdeklődését, hanem sokkal messzebbható eredménnyel az összes erre illetékes tényezők figyelmét is felhívta az általa felvetett probléma nagy fontosságára.

Kelemen előadásában *a hatalmas anyag összegyüjtésén kivül igen értékes számitási munkát is végzett a külföldi statisztikai adatok felhasználásával az autóbuszüzem magyar vonatkozásaiban várható forgalmi előnyeire, valamint gazdaságosságára, fejlődési lehetőségeire, s közben nem mulasztotta el a közúti vasútak versenyét is figyelembevenni.*

Legnagyobb érdeme azonban *Kelemen* előadásának, hogy *nagy készültségével és tárgyilagosságával felhivta az illetékes körök figyelmét a fölhasználásra kerülő autóbuszok beszerzésénél, a magyar ipar felkészültségére és fejlettségére, valamint ezzel kapcsolatosan a hazai ipar foglalkoztatásából eredő gazdasági és szociális előnyökre.*

Mindezeket figyelembevéve, a *bizottság egyhangúlag Kelemen Móric szaktársunkat érdemesitette a jutalomra*, de egyben *dicséretben részesitette dr. Pattantyús fentemlitett előadását.*

Budapest, 1926 október 27.

Rostásy István s. k., szakosztályi jegyző. — *Orphanides János* s. k., szakosztályi elnök.

Schön Győző s. k., *Ordódy János* s. k., *Verebély László* s. k., a bírálóbizottság tagjai.

Tervpályázati felhivás az 1926 27. évi egyleti kispályázatra. A pályázat tárgya egy állandó kiállítási terület bejárati kapuzata.

A pályázaton résztvehet a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet minden tagja sajátkezű önálló munkájával.

Pályadíj az egyleti ezüstérem. A pályanyertes mű a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet tulajdonává válik.

A pályázat titkos. A pályaterveket tetszés szerint kasírozott vagy göngyölt állapotban a pályázó nevét és címét tartalmazó jeligés levéllel, minden lapon és a csomagon jeligével ellátva, zárt, lepecsételt csomagban 1927. évi május hó 25-én délután 6 óráig kell az Egylet titkári hivatalába beküldeni. Későbben beérkező, valamint a jelen pályázati felhivástól és programmtól, nemkülönben a m. kir. kereskedelemügyi minisztérium által 79.049—1908. sz. alatt kiadott tervpályázati szabályzatoktól eltérő tervek nem vétetnek figyelembe.

A bíráló-bizottság tagjai: *Medgyaszay István, Francsek Imre, Králik László*, póttag: —.

Pályázati programm az Egylet titkárságánál darabonként 10 fillérért kapható.

Budapest, 1926 december hó. *Bíráló-bizottság.*

A Budapesti Mérnöki Kamara közleményei.

A Mérnöki Kamara választmányának 67. üléséből. A választmány 1927. március 11-én tartott ülésében tagmozgalmi, fegyelmi, kihágási és folyóügyeket tárgyalt.

Hirdetés tagfelvételről. A Budapesti Mérnöki Kamara választmánya 1927. évi március hó 11-én tartott ülésében az alább felsorolt kérelmezőket a Kamara tagjai sorába felvette.

Bánrévy János, sz. 1898. okl. építészmérnök, Budapest, II. Szemlőhegy-u. 2. — *Dömötör* János, sz. 1880. okl. bányamérnök, Dunaszentgyörgy. — *Genszky* Gábor, sz. 1895. okl. mérnök és okl. erdőmérnök, Budapest, II. Kelethy Károly-u. 31. — *Gincz-ler* Herman, sz. 1899. okl. építészmérnök, Budapest, VI. Vilmos császár-út 35. — *Hegedüs* Dezső, sz. 1893. okl. építészmérnök, Kaposvár, Zárda u. 15. — *Heidrich* László, sz. 1858. okl. mérnök, Budapest, VII. Rottenbiller-utca 6/b. — *Herczegh* János, szül. 1891. okl. építészmérnök, Budapest. Központi városháza. *Klucsik* Vilmos, sz. 1900. okl. építészmérnök, Budapest, VIII. Szentkirályi-u. 6 — *Kordély Kováts* Béla, sz. 1875. okl. mérnök, Budapest, I. Horthy Miklós-út 41. — *Krumm* Cajus, sz. 1873. terv. iroda tulajd. Paks, 70. §. — *Lukács* Sándor, sz. 1900. okl. mérnök, Budapest, V. Tátra-u. 8. — *Dr. Mildschütz* Ottó, sz. 1890. tud. egy. végz. vegyész, Budapest, VI. Felsőerdősor 1. 70. §. — *Nagy* Sándor, sz. 1880. okl. építészmérnök, Budapest, I. Bertalan-u. 20. — *Neuhold* Kornél, sz. 1876. gyárigazgató, Budapest, VII. Szabó József-u. 12. 70. §. — *Padányi Gulyás* Jenő, sz. 1900. okl. építészmérnök, Budapest, Orlay-u. 11. — *Péchujfalusi Péchy* László, sz. 1897. okl. építészmérnök, Bpest, VII. Erzsébet-körút 19. — *Politzer* Lajos, sz. 1876. okl. gépészmérnök, Bpest, V., Vadász-u. 6. — *Radó* Sándor, sz. 1879. építőmester, Bpest, I. Vály-út 6. 70. §. — *Redner* Jenő Vilmos. sz. 1881. okl. mérnök, Budapest, IX. Dandár-u. 17. — *Reinheimer* Gyula, sz. 1893. okl. mérnök, Tiszaroff. — *Rédey* László, sz. 1895. okl. mérnök, Budapest, III. Timár-u. 11. — *Scherman* Vilmos, sz. 1886. nem hon. okl. vegyészmérn. 70. §. Budapest, VIII. Vas-u. 12. — *Spitznagel* János, sz. 1898. okl. építészmérnök, Baja, Jókai-u. 2/a. — *Stauber* Richárd, sz. 1881. okl. gépészmérnök, Keszthely, vill. telep. — *Stein* Pál, sz. 1895. okl. mérnök, Budapest, VI. Paulay Ede-u. 13. — *Székely* Izidor Imre, sz. 1887. okl. gépészmérnök, Budapest, VI. Bulyovszky-u. 7. — *Szórád* István, sz. 1890. okl. mérnök, Átány. — *Tiefenbäck* József, sz. 1898. okl. építészmérnök, Budapest, I. Horthy M.-út 96. — *Vass* Károly, sz. 1871. kataszt. mérnök, Szeged, Béke-u. 6. — *Verő* Imre, sz. 1899. okl. mérnök, Budapest, V. Alkotmány-u. 4. — *Vértesi* László, sz. 1894. okl. építészmérnök, Budapest, X. Máv. északi főműhely. — *Zsadányi* Ármin József, sz. 1876. kataszt. mérn. Budapest, II. Fő u. 80. — *Zsigmond* Imre, sz. 1884, okl. gépészmérnök, Budapest, IX. Csont-u. áll. kikötő.

A felvételről szóló hirdetés 1927. évi március hó 12-én kifüggesztetett. *Nevezettek felvétele ellen* a Mérnöki Rendtartás 9. §-a értelmében a kifüggesztéstől számított 30 nap alatt, tehát 1927. évi április hó 11-én déli 12 óráig *a Kamara bármely tagja élhet fellebbezéssel a Mérnöki Tanácshoz.* A fellebbezés kellően felbélyegezve a Kamaránál nyujtandó be, annak címére küldendő.

A Kamara új tagjai. A Budapesti Mérnöki Kamara választmánya által felvett alábbi tagokra a törvényes határidő alatt fellebbezés nem adatván be, ezek felvétele jogerőre emelkedett. Új tagok tehát 1927 március hó 21-től: *Bukovszky* János, bányamérnök, Szászvár-bányatelep; *Clement* Károly, erdőmérnök, Budapest I, Lenke-út 65.; *Folgens* Arisztid, gépészmérnök, Pesterzsébet, Török Flóris u. 116.; *Gellért* Lajos, gépészmérnök, Budapest II, Maros-u. 29.; *Hollós* József, gépészmérnök, Budapest, Ág utca 5.; *Horváth* Tibor, építészmérnök, Budapest, Erzsébet körút 2.; *Kállay* Géza, mérnök, Budapest VII, Baross-tér 13.; *Kerekes* György, mérnök, Budapest VIII, Kálvária tér 18.; *Ruzitska* Lajos, mérnök és közgazd. mérnök, Budapest II, Bimbó-utca 15.; *Schmidl* Simon, gépészmérnök, Budapest V, Ügynök-utca 24.; *Szedélyi* Elek, bányamérnök, Szigetvár, Vasut-utca 10.; *Thier-Szabó* Emánuel, építészmérnök, Budapest VII, Kolumbus-utca 36a és b.; *Vida* Sándor, gépészmérnök, Miskolc, Kazinczy-u. 12.; *Walser* János, gépészmérnök, Budapest VIII, Kőris-u. 13.; *Wollmann* René, gépészmérnök, Budapest, Szép-utca 5.

Elhalálozott tag. A Mérnöki Rendtartás 12. §-a harmadik bekezdésének megfelelően hivatalos jelentés alapján a Kamara tagjai sorából töröltetett: *Winkler* Miklós erdőmérnök, budapesti lakos, 1926. évi október hó 5-i hatállyal.

A kamarából kilépő tagok. A Kamara választmánya saját kérelmeik, illetőleg önkéntes kilépésük folytán *Herceg* Imre bányamérnök kispesti, *Ney* Béla gépészmérnök szombathelyi, *dr. Ősz* Lajos gépészmérnök budapesti, *Schlegel* Elek mérnök szombathelyi, *Visnyovszky* Károly vaskohómérnök diósgyőrvasgyári lakos, kamarai tagok törlését 1927. évi március hó 11-i hatállyal elrendelte.

A Magyar Vasművek és Gépgyárak Országos Egyesületében tömörült gyárak és azok gyártmányai cím alatt, a címben megnevezett egyesület összefoglaló jegyzéket adott ki A legmelegebben felhívjuk a magyar mérnöki karnak és pedig mind a magánmérnököknek mind pedig a köz- és a magánalkalmazásban álló kartársaknak figyelmét erre a munkára.

A mérnöki kar és a gyáripar egymást kiegészítő tényezői társadalmunknak. A kettő boldogulása és fejlődése a legszorosabban összefügg egymással. A közérdek és saját jólfölfogott érdeke is azt kívánja minden magyar mérnöktől, hogy rendeléseivel, beszerzéseivel a magyar ipart támogassa. Ezt az ipar joggal elvárhatja, amint a mérnöki kar törekvései is a gyáripar egyes vezető tényezői részéről megértésre, támogatásra találtak.

A fenntnevezett egyesület (Budapest, IV., Mária Valéria-u. 10.) a könyv szükséges példányait készséggel bocsátja az érdeklődők rendelkezésére akár Kamaránk útján, akár pedig a Kamara tagjainak közvetlen megkeresése alapján.

A Kamara postatakarékpénztári cheque-számlájának száma: 28.844.

A Kamara telefonszáma: József 82—85.

Mezey Sándor

építész

szül. 1860 máj. 12. Kecs-
kemét-
1886-ban Füger-díj.
lásd

Fleischer Bécs 68 l.

Mezey Sándor, építész, szül. 1860 máj. 21-én Kecskeméten, 1885—86 az építészeti szakosztályon Fr. Schmidt tanítványa volt. 1886-ban a Füger-díjat kapta.

Új tagjaink. Fölvette a választmány 1927. évi március hó 24-én tartott 667. (rendes) ülésén. Rendes tagok: *Balogh* György, *Bokor* Mihály, *Czika* Béla, *Erdélyi* Sándor, *Galamb* Károly, *Hajnal* Imre, *Hergár* Viktor, *Król* Osvald, *Loykó* Miklós, *Machula* Zoltán, *Mohácsy* Ferenc, *Öttvös* Aladár, *Padányi-Gulyás* Jenő, *Pálffy-Budinszky* Endre, *Rozlosnik* Pál, *Schneider* József, *Uray* György, *Valla* Ernő, *Véssei* Mihály.

Halálozás. *Schöndorfer* Lajos építész, Egyletünknek 19 éven át tagja, március hó 24-én 51 éves korában Budapesten elhunyt.

Bergmann Ernő ny. MÁV. főfelügyelő a Fjrl. Egyletünknek 44 éven át tagja, március hó 31-én 73 éves korában Budapesten elhunyt.

A Budapesti Mérnöki Kamara közleményei.

A mérnöki oklevél és az építőmesteri képesítés. A magyar mérnöki karnak hosszú küzdelme jutott nyugvópontra. A kereskedelemügyi m. kir. miniszter „rendelete a m. kir. József Műegyetem által kiállított vagy honosított mérnöki oklevélnek az építőmesteri ipar gyakorlásához szükséges szakképzettség igazolásánál figyelembevétele tárgyában"[1] megszüntette a mérnöki karra megalázó és sérelmes azt az állapotot, hogy az okl. mérnök csak az építőmesteri tervezési vizsga letevése árán szerezhetett építőmesteri képesítést és — ennek birtokában — építőmesteri iparengedélyt.

Az okl. mérnököt mindenütt a világon elismerik bármely építmény ipari megvalósítására képesített szakértőnek. Egyedül hazánk az az ország, amelynek az építőmesterségek gyakorlásáról szóló jogszabályai az okl. mérnököt eddig csak külön szakvizsga árán ismerték el.

A jövőben az okl. mérnök ezt a jogot 6 évi építőipari gyakorlat igazolásával vizsga nélkül megszerezheti, ha gyakorlatában legalább 4 évi építőmesteri, tényleges építési munkakörbe eső, szakbavágó gyakorlat foglaltatik, ami fölött az építőmesteri képzettség megvizsgálására szervezett bizottság, a bemutatott okmányok alapján esetről-esetre határoz. A rendelet részleteivel e helyen nem kívánunk foglalkozni. Az intenciója helyes. Bizalommal reméljük, hogy részleteinek kielégítő voltát az alkalmazása körül szerzendő tapasztalatok igazolni fogják.

Herrmann Miksa kereskedelemügyi miniszteré az érdem, hogy az okl. mérnökök szóbanlévő évtizedes, súlyos, sérelmét megszüntette. Meleg hálával adózunk érte. Tőle, az ő tárgyismeretétől reméljük, hogy az 1884-es építőipari rendeletet és tartozékait rövidesen építőipari törvény fogja felváltani, amely a Mérnöki Rendtartással szerves összhangban a mérnöki kar jogos kívánságait figyelembe fogja venni.

Felhívjuk a Kamara tagjainak figyelmét, hogy a rendelet folyó évi április hó 11-én lép hatályba.

Kamara VIII. közgyűlése. A kereskedelemügyi miniszter engedélyezte a Kamara 1927. évi rendes közgyűlésének megtartását. Előzetesen közöljük, hogy a Kamara a közgyűlést május hó második felében tartja.

A Mérnöki Kamara választmányának 68. üléséből. A választmány 1927. évi március hó 31-én tartott ülésében fájdalommal vette tudomásul tagjának, *Dömötör* Pál gépészmérnöknek elhalálozását és a megüresedett helyre a M. R. 21. §-ában foglalt rendelkezéshez képest *Petz* Kornél gépészmérnököt behívta.

Elhatározta a választmány, hogy illetékes helyen sürgősen kéri, hogy a fővárosi Közmunkák Tanácsának elnöki tisztsége a Tanács ügykörében kellő tapasztalattal rendelkező mérnökkel töltessék be s így a Tanács elnökségében a mérnöki szakértelem érvényesülése biztosíttassék.

A miniszterelnökhöz intézendő felterjesztést fogadott el a választmány, melyben a Kamara az érdekelt mérnöki és építőipari testületekkel együttesen kéri, hogy a lakásépítés fellendítésének és a magántőke hatályosabb bekapcsolásának érdekében a lakásépítési tevékenységbe, a pénzpiac által nyujtott, I. helyű jelzálogkölcsön mellett az építtetőt 3%-os kamattal terhelő, a telek és az épületértékének 50—60%-áig menő II. helyű jelzálogkölcsönök nyújtását tegye oly módon lehetővé, hogy a 3% és a pénzpiacon fennálló kamatláb közötti különbözet viselését a közületek vállalják úgy, amint ez számos más európai államban történik.

Jóváhagyólag tudomásul vette a választmány az elnökség amaz intézkedését, mely szerint egy thj. város kérdésére azt az álláspontot foglalta el, hogy a város dugattyús gőzgéppel felszerelt, alacsonyfeszültségű, egyenáramú rendszerű villamos közművének gőzturbinahajtásra, magasfeszültségű forgóáramú rendszerre való átépítése s egyszersmind lényeges kibővítése tervezési és kiviteli munkáinak a város részéről való vezetése, az átépítés után pedig a közmű üzemének vezetése kellő szaktudással és gyakorlattal bíró saját személyében felelős gépészmérnökre bizandó.

Állást foglalt a választmány az ellen, hogy az állami térképészeti intézet a saját hivatása körén kívül eső s a mérnöki magángyakorlat körébe tartozó megbízásokat akár külön díjazás ellenében, akár enélkül vállaljon.

Utasítást adott a választmány a közép- és alsófokú technikusok szakcíme kérdésének tanulmányozására és javaslat kidolgozására.

A választmány ezekenkívül tagmozgalmi fegyelmi, kihágási és folyó ügyeket tárgyalt.

Hirdetés tagfelvételről. A Budapesti Mérnöki Kamara választmánya 1927. évi március hó 31-én tartott ülésében az alább felsorolt kérelmezőket a Kamara tagjai sorába felvette. *Babits* Győző, sz. 1900. okl. gépészmérnök, Bpest, I. Késmárky-u. 9—11. — *Dr. Bernstein* Nándor, sz. 1890. nem hon. okl. vegyészmérnök. 70. §, Budapest, V. Alkotmány-u. 31. — *Bizony* Ferenc, sz. 1884. okl. erdőmérnök, Nagybátony. Kisbátonypuszta-u. — *Eulenberg* István, sz. 1897. okl. mérnök, Budapest, VIII. Szentkirályi-u. 1/a. — *Ferenczy* Pál, sz. 1877. okl. gépészmérnök, Budapest, V. Tátra-u. 3. — *Gábor* Rezső, sz. 1887. okl. gépészmérnök, Budapest, I. Lágymányosi-ú. 17/b. — *Hajdu* Pál, sz. 1886 okl. gépészmérnök, Újpest, Attila-u. 46. — *Hauner* Frigyes, sz. 1876. műszaki igazgató, 70. §. Bpest, X. Jászberényi-út 13. — *Herczeg* Ferenc, sz. 1891. okl. gépészmérnök, Budapest, VII. Róna-u. 27. — *Dr. Hirsch* Ferenc, sz. 1887. tud. egy. végz. vegyész, 70. §, Bpest, V. Lipót-körút 8. — *Magyar* Kálmán, sz. 1894. okl. gépészmérnök, Kispest, Batthyány-u. 45. *Müller* József, sz. 1883. okl. erdőmérnök, Ráckeve, uradalmi kastély. — *Nagypál* István, sz. 1892. okl. erdőmérnök, Kővágószőllős. — *Sávoly* Pál, sz. 1893. okl. mérnök, Bpest. VI. Terézkörút 7.

A felvételről szóló hirdetés 1927. évi április hó 1-én kifüggesztetett. *Nevezettek felvétele ellen* a Mérnöki Rendtartás 9. §-a értelmében a kifüggesztéstől számított 30 nap alatt, tehát 1927. évi május hó 2-án déli 12 óráig *a Kamara bármely tagja élhet fellebbezéssel a Mérnöki Tanácshoz.* A fellebbezés kellően felbélyegezve a Kamaránál nyujtandó be, annak címére küldendő.

Elhalálozott tagok. A Mérnöki Rendtartás 12 §-a harmadik bekezdésének megfelelően hivatalos jelentések alapján a Kamara tagjai sorából töröltettek: *Dömötör* Pál gépészmérnök, budapesti lakos, 1927. évi március hó 13-i, *Mezey* Sándor építészmérnök, budapesti lakos, 1927. évi március hó 13-i, *Seh* Jenő erdőmérnök pécsi lakos, 1927. évi március hó 12-i hatállyal.

A Kamarából kilépő tagok. A Kamara választmánya saját kérelmeik, illetőleg önkéntes kilépésük folytán *Bücher* Adolf erdőmérnök, egri, *Bloch* Leó építészmérnök, budapesti, *Gyurcsó* József erdőmérnök egri, *Molnár* András bányamérnök, mátranováki, *Pántyik* Árpád vaskohómérnök, salgótarjáni, *Saly* József gépészmérnök, székesfehérvári, *Scheiber* József mérnök, budapesti, *Urbányi* Dezső bányamérnök, bánszállási, *Zolnay* Béla mérnök, hódmezővásárhelyi lakos, kamarai tagok törlését 1927. évi március hó 31-i hatállyal elrendelte.

Hirdetmény.

Büntetőbírósági ítélet.

A monori kir. járásbíróság, mint büntetőbíróság *Zánthó* György kőműves- és ácsmester, monori lakost a M. R. 67. §-a 1. pontjába ütköző jogosulatlan építészi címhasználat miatt 50.000 K pénzbüntetésre ítélte. A kir. járásbíróság a pénzbüntetés végrehajtását 1 évi próbaidőre felfüggesztette.

A Kamara postatakarékpénztári cheque-számlájának száma: 28.844.

A Kamara telefonszáma: József 82—85.

[1] L. a Közlöny 1927. évi 9—10. számának 61—62. lapjait.

szavában megállapítja, hogy a 25 évvel ezelőtt megjelent *Acsády*-féle *Műszaki Szótár* elavult szavai miatt ma már teljességgel használhatatlan.

Egy másik nagy fogyatékossága továbbá a szótárnak: a sok tájszó, amely azonban rendszerint más értelemben fordul elő, mint ahogy a köznép használja. Ilyenek a magyar-német részben a **pandal,** *Böschung;* **pandalborítás,** *Böschungsbekleidung,* amellyel szemben a német-magyar részben a *Böschung* jelentése: 1. *lejtő, lejtőoldal,* **part, pandal**; 2. *rézsü,* **rézsút,** *hajlás, lejtés, dölés.*

A **pandal** *(padmaly, padlan, pannal* stb.) azonban a *Magyar Tájszótár* szerint *vízvájta üreget,* Hont és Háromszék megyékben *alámosott folyópartot,* más helyeken *függőleges partot,* sőt *sirgödör aljában oldalt kivájt üreget* is jelent, amiért a *Böschung* fogalmának meghatározására nem alkalmas szó. De a **part** és a **rézsút** szavaknak is más az értelmük s míg a *part* igen gyakran *függőleges, sőt alámosott* is lehet, addig a *rézsut (schief, schräg)* igehatározó *csak irányt* jelent.

Ilyen továbbá a **gogán** szó is, mely már *Révész Vasúti Szótárában* is címszóként szerepel s melynek jelentése állítólag az építészetben *kéménysüveg, Rauchfangaufsatz, Schornsteinaufsatz.* Pedig a **gogány, gogán** szó a *Magyar Tájszótár* szerint Kalocsa és Csík vármegye vidékén *vesszőből font és sárral betapasztott kéményt,* Udvarhely megyében pedig a szegényebb osztályúaknál *vesszőből font és szintén sárral vastagon betapasztott nagyterjedelmű kemencét* jelent. Ilyen és ehhez hasonló szavakat, melyek értelmét legfeljebb tájszótár segítségével magyarázhatjuk meg, nem lett volna szabad a szótárba felvenni.

Végül még arra óhajtok rámutatni, hogy az elavult vagy ritkán használt szavak, valamint a szótárba felvett, azonban műszaki nyelvünkben nem használt tájszavak is mind elsőhelyen állanak a megfelelő magyar vagy német szavak jelentései után, ami a szótár használóját könnyen megtévesztheti és arra a téves következtetésre vezetheti, hogy ezek az elavult és ismeretlen szavak lehetnek technikus nyelvünknek irodalmilag is helyes és elfogadott szavai.

A szótárban azonban, amelyet az 1927 február 25-i keltezéssel szétküldött előfizetési felhivás szerint a *magyar királyi József-müegyetem tanári karának közreműködésével szerkesztett Révész Samu,* nagyon sok helyes és minden tekintetben teljesen kifogástalan szót és szakkifejezést is találunk. Így szótáríró nem mond **támközt,** hanem helyesen *támaszközt;* nem **átereszt,** hanem *áteresztőt;* nem **lejtviszonyt,** hanem *lejtésviszonyt* stb. **Betoniroz** helyett helyesen *betonoz*-t, **aszfaltiroz** helyett *aszfaltoz*-t mond és a továbbképzésekben is helyesen *betonozás*-t és *aszfaltozás*-t. De nem fordulnak elő szótárában az idegen **magneticus, magnetizál, magnetizmus** szavak sem, hanem az átvett *mágnes* alapszónak a magyar képzőkkel továbbfejlesztett alakjait használja helyesen, mint: *mágneses, mágnesez, mágnesezés, mágnesség* stb.

Mindezekre, főként azonban a hibákra — úgy érzem — kötelességem volt rámutatni, már csak azért is, mivel ezek a hiányok, melyeket jelen ismertetésemben még korántsem merítettem ki, nem szórványosak, hanem a szótár mindkét kötetén végigvonulnak. A szótárt tehát csak a legnagyobb elővigyázattal használhatjuk. De meg kellett emlékeznem erről a több mint 42 ív, illetve 678 lap terjedelmű és pompás nyomdatechnikával kiállított szótárról és annak hibáiról másrészt azért is, mivel azt a körülményt, hogy *Révész Vasúti Szótárának* sok tévedése, a fogalmakat nem fedő, szakszerütlen szavai és kifejezései *Technikus Szótárába* is belekerültek, annak kell tulajdonítanunk, hogy *Közlönyünkben* e 41 évvel ezelőtt megjelent szótáráról sem jelent meg annak idején ismertetés, mely szerzőt a hibákra figyelmeztette volna.

Dr. Lósy-Schmidt Ede.

Egyleti közlemények.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet költségelőirányzata 1927. évre.

Bevétel — Kiadás

Tétel	Cím	1926. évi előirányzat (korona)	1926. évi eredmény (korona)	1927. évi előirányzat (pengő)
I.	**Kamatjövedelem:**			
	Egyleti értékpapírok és betétek kamatai	5,000.000	5,020.000	400
II.	**Rendes egyleti bevételek:**			
1	Tagdíjak és tagdíjhátralékokból	690,000.000	616,258.775	62.000
2	Közlöny jövedelme..	310,000.000	466,898.650	44.000
3	Különféle bevételek	80,000.000	75,089.658	6.000
4	Házbérjövedelem ..	35,000.000	35,000.000	2.800
III.	**Rendkívüli egyleti bevételek:**			
	Önkéntes adományokból	10,000.000	—	500
IV.	**1924—1926. évi jövedelemtöbbletből** ..	55,000.000	—	4.300
		1.185,000.000	1.198,267.083	120.000

Tétel	Cím	1926. évi előirányzat (korona)	1926. évi eredmény (korona)	1927. évi előirányzat (pengő)
	Kiadások:			
1	Közlöny előállítási költségei	620,000.000	624,014.026	68.000
2	Könyvtár	70,000.000	68,419.700	5.600
3	Bútorbeszerzés és javítás	10,000.000	21,905.000	400
4	Szakosztályok költs.	3,000.000	5,293.700	500
5	Lakásbér stb.	5,000.000	3,215.570	300
6	Házjavítás és belső díszítés	35,000.000	32,045.000	2.500
7	Világítás	15,000.000	15,520.390	1.200
8	Fűtés	35,000.000	29,426.650	2.300
9	Tisztviselők tiszteletdíja	108,000.000	108,000.000	8.640
10	Irodaszemélyzet fizetése	90,000.000	85,372.000	7.560
11	Szolgák fizetése és nyugdíja.....	76,000.000	53,000.000	6.100
12	Adók és illetékek ..	30,000.000	24,572.400	2.400
13	Irodai költségek	7,000.000	11,549.800	900
14	Nyomtatványok	5,000.000	7,313.500	500
15	Posta és telefon	14,000.000	15,836.775	1.300
16	Napilapok és folyóiratok	8,000.000	5,421.500	600
17	Hollán-pályadíj	1,200.000	1,200.000	400
18	Fábián-jutalom	500.000	500.000	300
19	Lipthay-pályadíj	500.000	500.000	300
20	Cserháti-pályadíj ..	500.000	500.000	300
21	Társaséletfejlesztése	2,000.000	—	150
22	Vegyes kiadások....	30,000.000	42,944.340	3.200
23	Hírszolgálat és képviseltetés	2,000.000	100.000	100
24	Rendkívüli kiadások	7,300.000	13,035.000	5.450
25	Osztályoknak nyújtandó támogatás ..	10,000.000	10,000.000	1.000
	Egyenleg....	—	18,581.732	—
		1.185,000.000	1.198,267.083	120.000

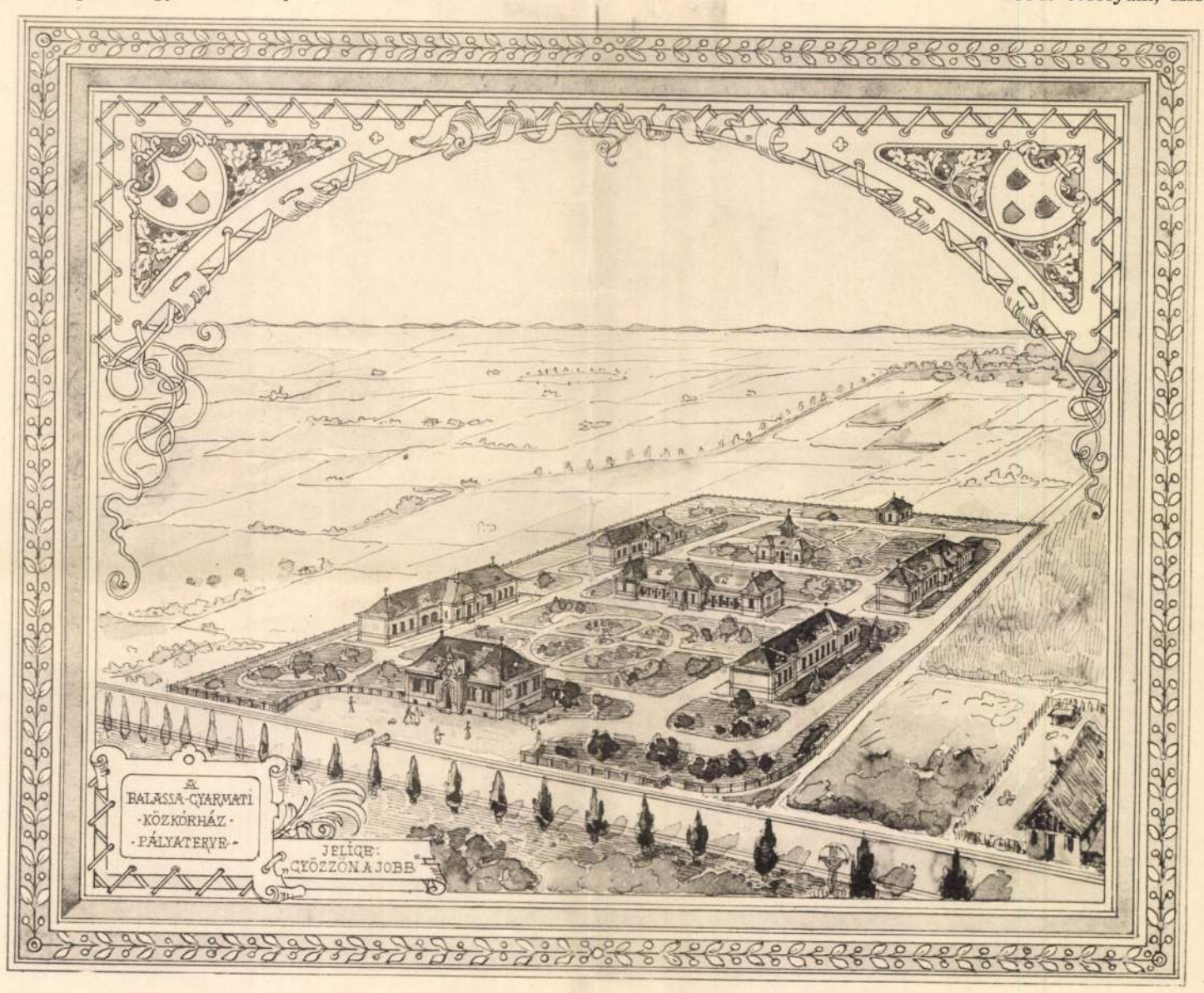

A balassa-gyarmati **Mária Valéria közkórház.**

I. díjjal jutalmazott pályaterv; tervezték: **Hübner** Jenő és **Mezei** Sándor építészek.

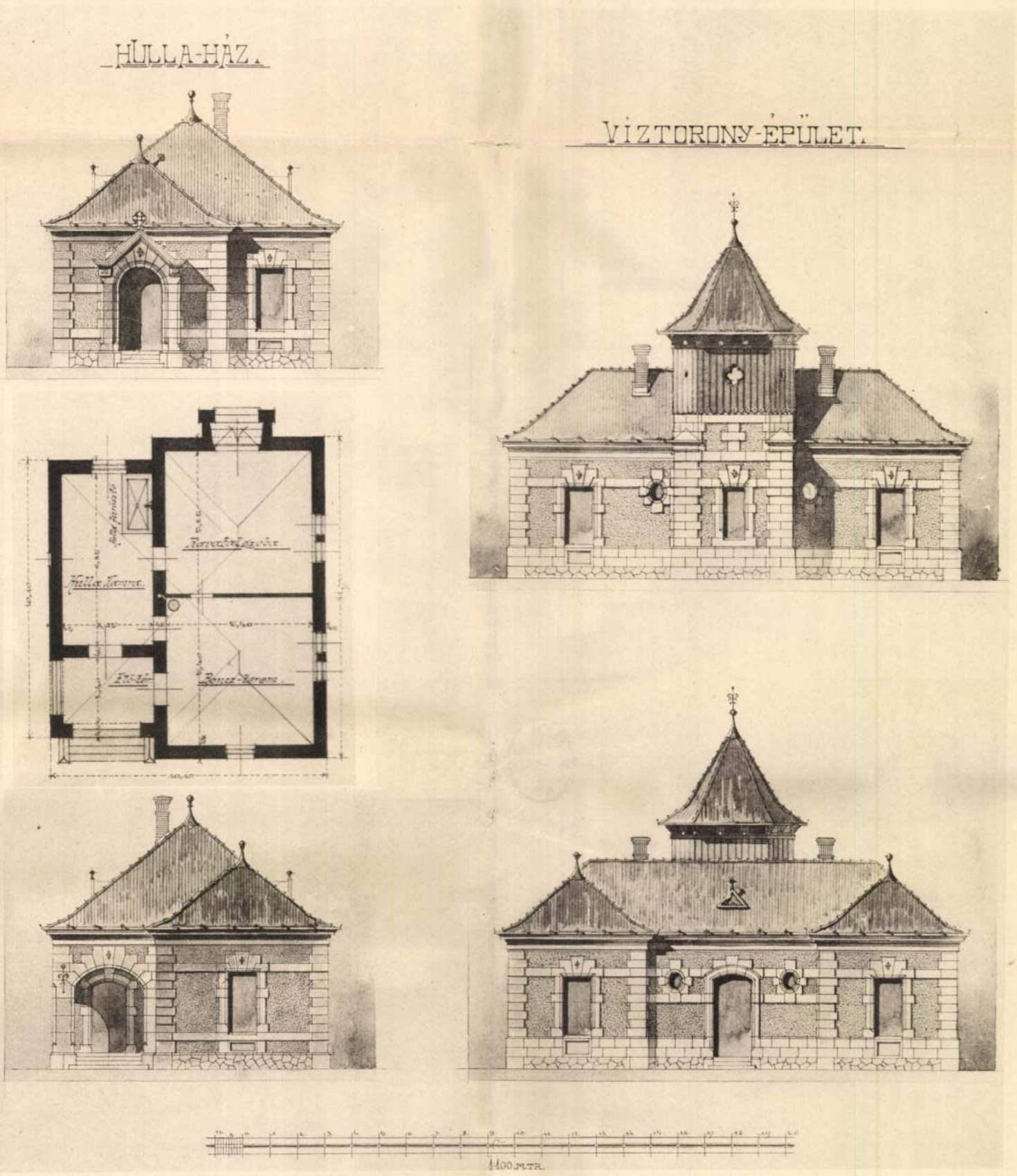

Fénynyomat ***Divald K.*** *budapesti műintézetéből.*

A balassa-gyarmati **Mária Valéria közkórház** hullaháza és viztorony épülete.

I. díjjal jutalmazott pályaterv; tervezték: **Hübner** Jenő és **Mezei** Sándor építészek.

M. MÚZEUM KÖNYVTÁRA

M. MÚZEUM KÖNYVTÁRA

Mucsi Sándor

GAZDASÁGI ÉPÜLET.

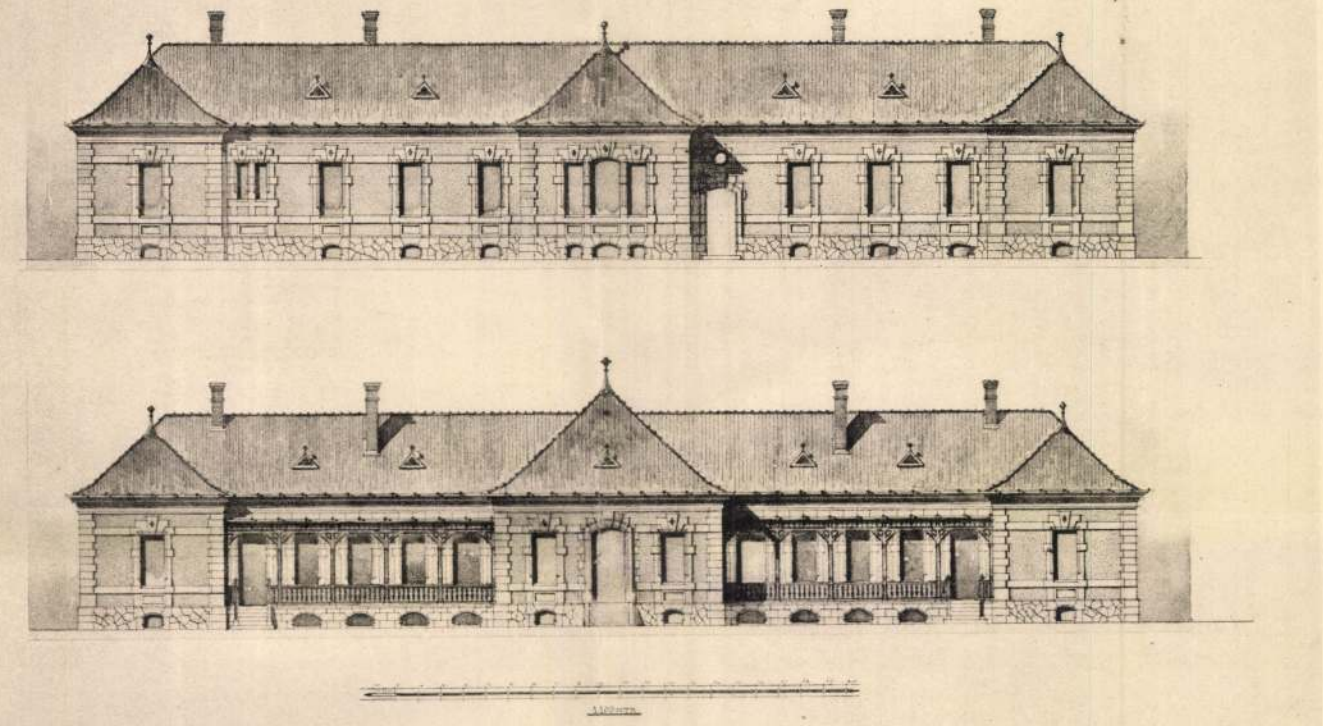

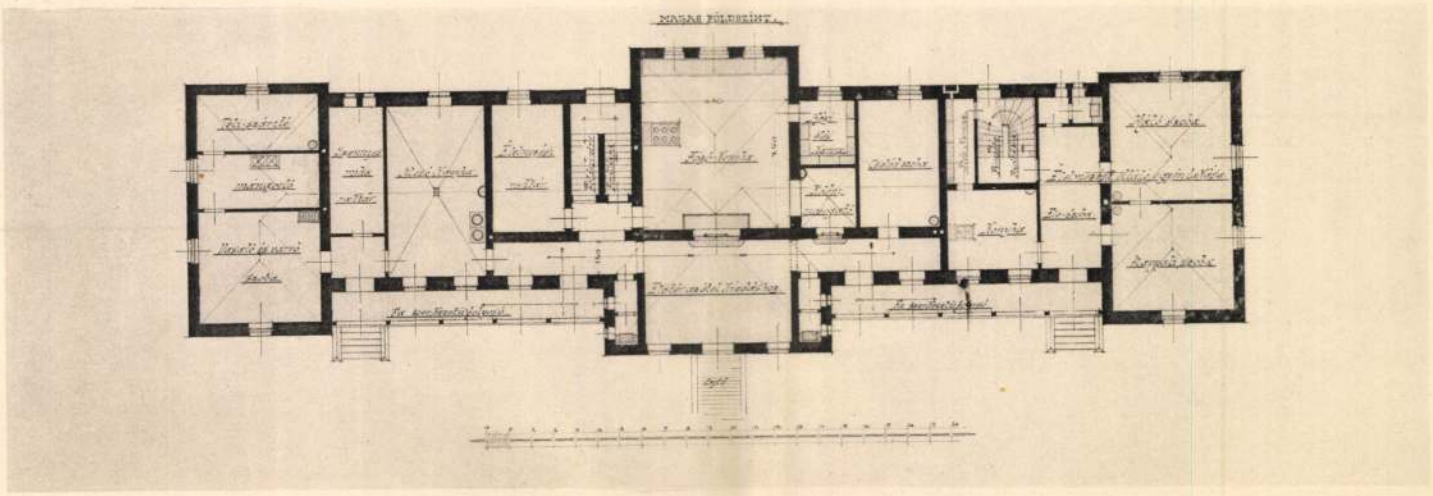

JÉGHÁZ.

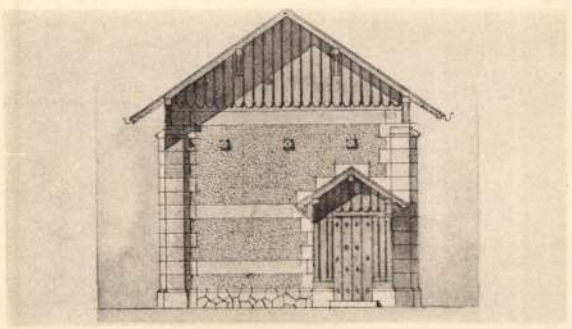

FELVÉTELI ÉPÜLET.

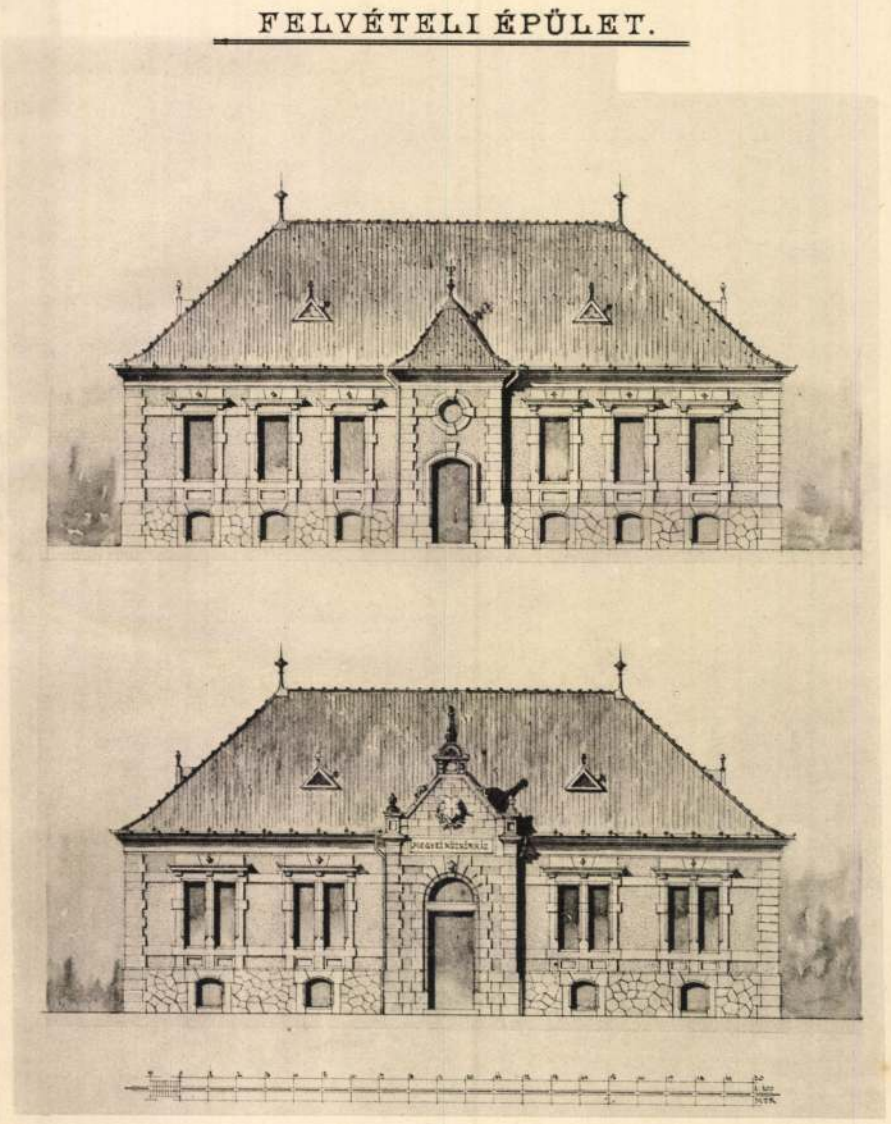

FELVÉTELI ÉPÜLET.

MAGAS FÖLDSZINT.

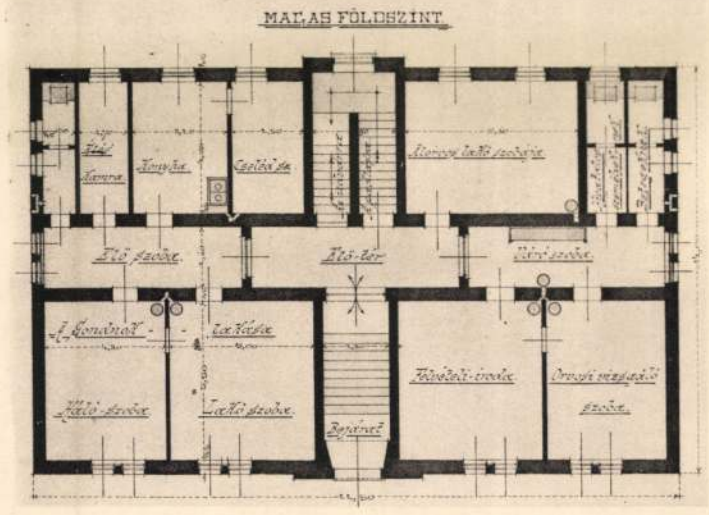

Fénynyomat ***Divald K.*** *budapesti műintézetéből.*

A balassa-gyarmati **Mária Valéria közkórház** gazdasági-, jégház- és felvételi épülete.

I. díjjal jutalmazott pályaterv; tervezték: **Hübner** Jenő és **Mezei** Sándor építészek.

N. MÚZEUM KÖNYVTÁRA

N. MÚZEUM KÖNYVTÁRA

HELGYÓGYÁSZATI-PAVILLON.

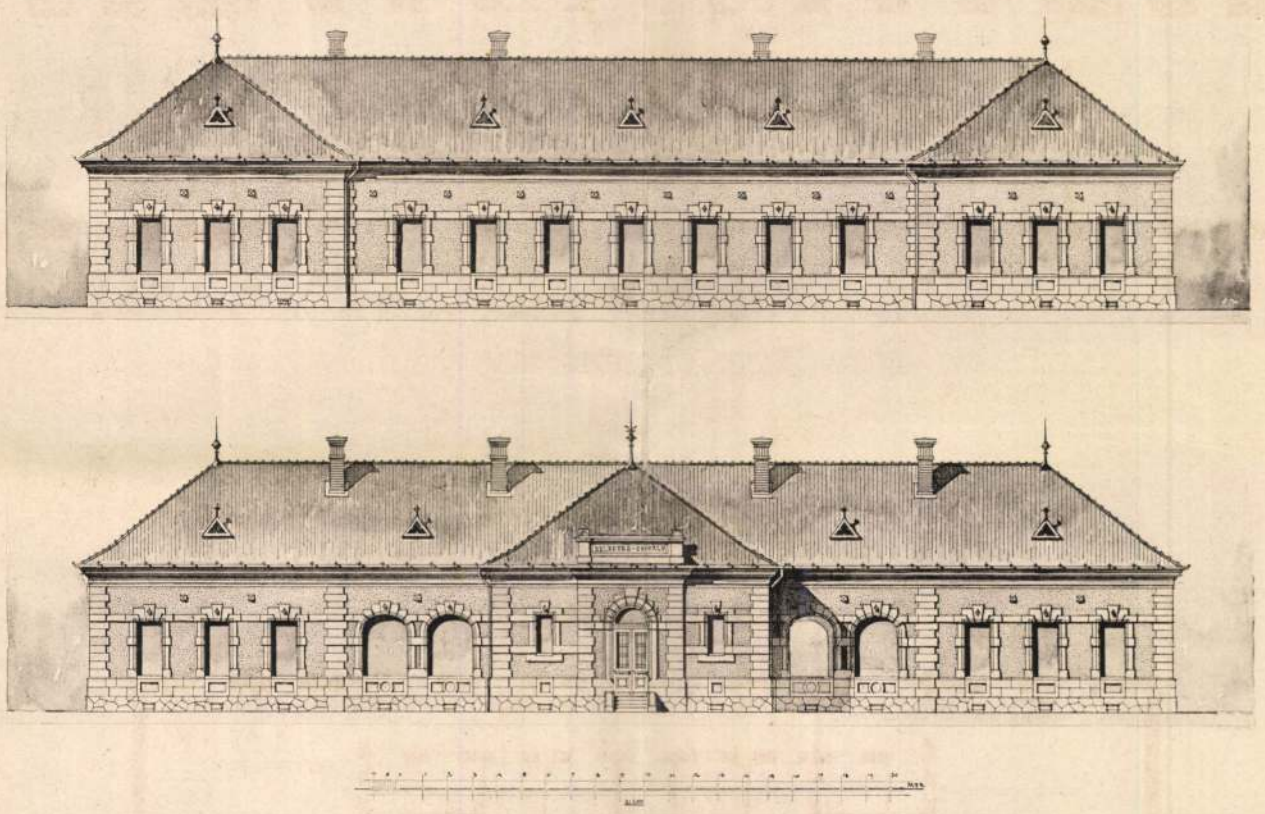

HELGYÓGYÁSZATI PAVILLON.

MAGAS-FÖLDSZINT.

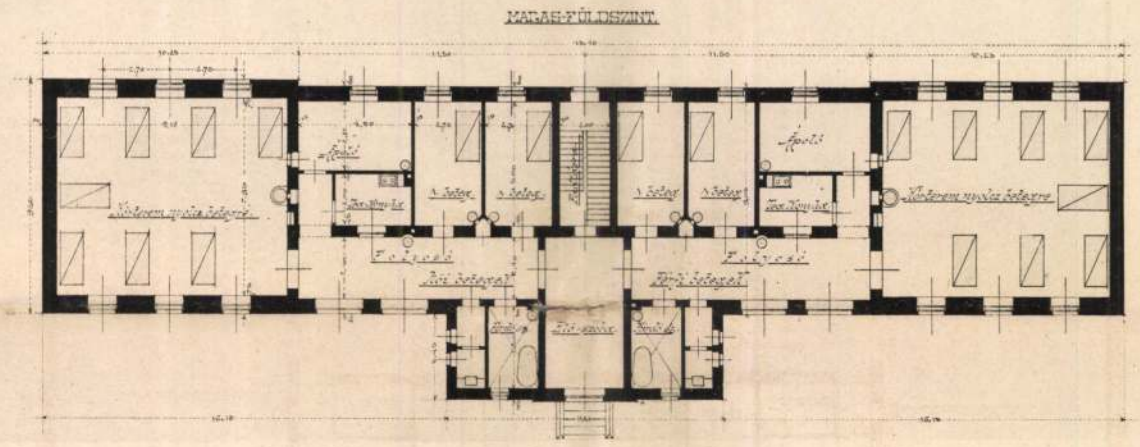

FERTÖZÖ-BETEGEK PAVILLONJA.

MAGAS FÖLDSZINT.

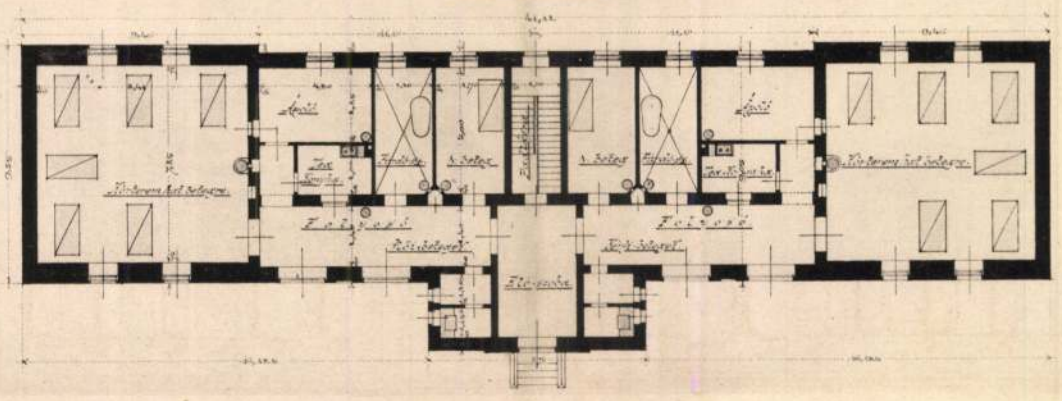

SEBÉSZETI-PAVILLON.

MAGAS-FÖLDSZINT.

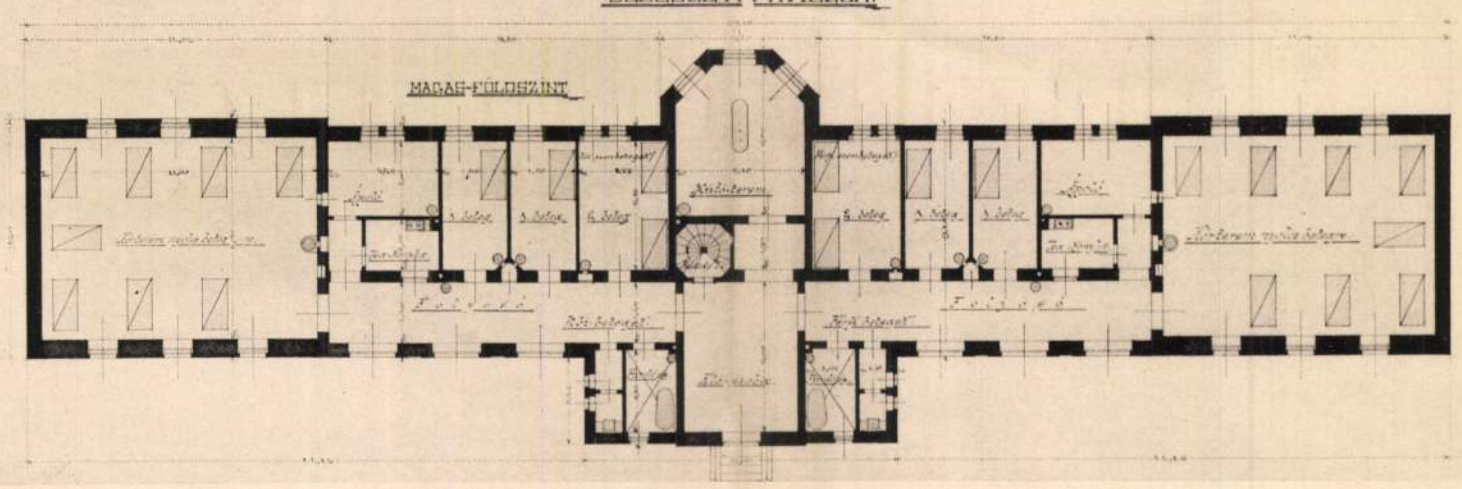

Fénynyomat ***Divald K.*** *budapesti müintézetéből.*

A balassa-gyarmati **Mária Valéria közkórház** belgyógyászati-, fertőző-betegek- és sebészeti pavillonja.

I. díjjal jutalmazott pályaterv; tervezték: Hübner Jenő és Mezei Sándor építészek.

Mezei Sándor

MMÉE Közl

1894.

IX–XI. t.

A bogarak-i könyvtárban
képek és alapj.

M. M. MÚZEUM KÖNYVTÁRA

M. M. MÚZEUM KÖNYVTÁRA

Mercy Sándor

Művészet 1905. 202, 278

Bicci Lorenzo: Madonna

Lekkel 46 (600), 3442 (463).

Mezey Sándor

Építés

mód

Építő Ipar. 1900. 61. l.

magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191..... év

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére .....

nevü munkástársamat szóbelileg megbiztan

Kelt ....., 191..... é

.....

tanu.

.....

tanu.

Mezei Sándor

épitéz

lásd

Hübner Jenő

Mercy Sandor
ép.

vód

Epitő Ipar
1897. 73. l.

Magyar királyi államvasutak.

T. Mühely

Miután keresményemnek 191.....év

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére ...

nevü munkástársamat szóbelileg megbizta

Kelt ....., 191..... é

.....

tanu.

.....

tanu.

Merey Sándor

ép.

rsád

Épitő Ipar

1897. 128. l.

Magyar királyi államvasutak.

T. Mühely

Miután keresményemnek 191... é...

tésénél .....

jelenhetek, keresményemnek átvételére

nevü munkástársamat szóbelileg megbiztam

Kelt ....., 191... é

.....

tanu.

.....

tanu.

Mezei Sándor

épitész

érod

Magyar Pályázatok

1905-6 1 ⁄ 28. l.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása

Engedély

.....

a műhelyfőnök vagy
aláírás

8. sorsz. Műhelyi minta. —

Merey Sándor

építész

iroda

Magyar Pályázatok

1905-6 4. 7. 7-81

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása

Engedély

.....

a műhelyfőnök vagy
aláírás

8. sorsz. Műhelyi minta. —

Mezey Sándor

épitész

LŐCSEI M. K. ADÓHIVATAL
ÉRK.: 1905 MÁJ 12
3822 szám

II

Mezeő Cyril

Szatmármegye térképe

(Görög: Magyar Atlas

Bécs 1802)

Mem Ebb

...agyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191..... év

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére .....

nevü munkástársamat szóbelileg megbiztan

Kelt ....., 191..... é

.....

tanu.

.....

tanu.

MDK

Mezei Tamás

Szentimrei J.: Székely népművészeti alkotások.
Erdélyi Helikon 1930. 7. sz. 587.l.

Morel Tamás

Mezei - Wiesner - Frigges

Festő

akvarelljeiből kolt-

ki ill. a Barcsay utcai

gimn. diszkrimében

Forum, 1934, 38. l.

„EUROPA"
film-, könyv-, lapterjesztő és
könyvkiadó r. t.
Bp, V., Pozsonyermere-u. 12.
Telefon: 127-837.

Mezey Sándor

épitész

1907. VI. Andrássy ut

79

Meziger Joannes Georg

geb. in Ofen

1726-28

Bècsi akadèmia
Ujhàzy

Kenese h. n. II. 175.

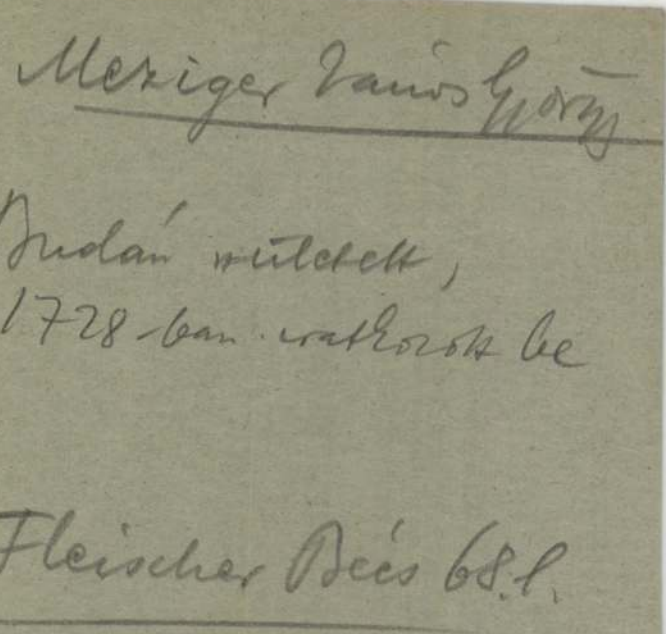

Meziger János György, Budán született és 1728-ban iratkozott be.

i Zsuzsa

Merey Zoltán

építészmérnök Budapest

Kilépett a Budapesti

Mérnöki Kamarából

MMÉE kör

1931. 350 P

Mezey Zoltán
építész.

Szül. Vácke 1878.
Végzett a bécsi műegyetemen
Az oklevél honosításának éve 1919.

Néjjegy-műegyetem 209. l.

T. 6264.

ett vár épületei fölött az er-
térben hegyek látszanak, az elő-
s fa áll. Felirata fölül :

3 cm.

Scheiber Hugó f. Kertész-utca 22. (20. 20. 31.)
Szür Szabó József f. Visegrádi-utca 9. (16.)
Vaszkóné B. Alice f. Pestszentlőrinc. (26.)
Wosinszky József f. Szörény-utca 5. (11.)

A MŰVÉSZEK NÉVSORÁBAN KÖZÖLT DÍJAK ÉS KITÜNTETÉSEK RÖVIDÍTÉSI JELEI:

NA. — Nagy aranyérem.
KA. — Kis aranyérem.
T. — Társulati díj.
SZFKA. — Székesfővárosi kis aranyérem.
R. — Ráth-díj.
I. — Ipolyi díj.
RSz. — Rökk Szilárd-díj.
E. — Eszterházy-díj.
Rd. — Rudics-díj.
FV. — Forster-féle Vaszary-díj.
W. — Wahrmann-díj.
H. — Harkányi-díj.
LK. — Lipótvárosi Kaszinó-díj.
EK. — Erzsébetvárosi Kaszinó-díj.
HI. — Halmos Izor díja.
F. — Fészek-díj.
W. Gy. — Wolfner Gyula díja.
KA. D. — Kohner Adolf díja.
ÁI. — Állami illusztráció-díj.
TS. — Tolnai Simon díja.
SZV. JJ. — Székesfővárosi Vásárpénztár Jankó János díja.
SZV. PB. — Székesfővárosi Vásárpénztár Pállik Béla díja.
EME. — Eszterházy Miklós emlékdíja.
HV. — Herbert Viktor díja.

Merey Sándor
épitéz Bp.

Rákh György 1895

147 l

HAZAI BANK
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

VATERLÄNDISCHE BANK
ACTIENGESELLSCHAFT

BANQUE DE LA PATRIE
SOCIÉTÉ ANONYME

Sürgönycim: — Telegramm-Adresse:
HAZAIBANK

Telefon { Számok / Nummern
61-01, 61-02, 61-03, 61-04, 61-21, 61-22.
Interurban telefon B—H.

K
20

DE34

Nagyságos Sz

Van szerencsénk értesiten

számláját

2,700.000.- ko

kifizetésünk fejében. Békefi

H. B. (Levelezés) 9. sz. nytv. 10,000. 1923. I. Roseaberg, Budapest. 2237

Mezei Sándor

Máv felügyelő
épitész

l

Bierbposta

38. l.

952. III. Endre.

L, de szem.

Egész alak, tölgy- és babé
kissé balra fordul. L. Gyürűs és ke
nyelét csipőjéhez támasztotta, a
czimer és kettős kereszt disziti
látható. Koronázási öltönyt vise
dalán ékköves pallossal, melynek
na álló alakját szemléljük. Haja
te, szeme barna. Kék palástjának
tőse piros, harisnyája lila, czi
gakövekkel kirakott csattal. A h
felé haladó betükkel: ROSKOVICS
RE.

Vászon, méretei 155.7: 63.
ván terme számára készült kóbe é
II. 16-iki 9206 sz. leirattal 16
47 évf. 1900: IV. 22-én megjelen
pei után a 249 l. reproducálva v

Elszámoltatott 1905:V. 19-
tott 1905:XI.30-án 21515 szvsz.

904:V.3.

Mezei Varró István
lódingcsináló
Kassa 1689.

MEGHÍVÓ

a

KORVIN MÁTYÁS

MAGYAR-OLASZ EGYESÜLET

KÖZGYŰLÉSÉRE

az Országos Magyar Iparművészeti Múzeum (IX., Üllői-út 33—35) dísztermében folyó évi június hó 24-én, hétfőn délután 6 órakor

Gerevich Tibor
elnök

I. Arch. Ert. 1906.
58. l.

Franklin-Társulat nyomdája

NYOMTATVÁNY

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

.....

úrnak
úrnőnek

.....

.....

Budapest

.....

Mezei István

kimvarró

1704 Kassa

l.

Archívum

1910. 265. l.

12.b

13. A műtárgy hosszmetsz

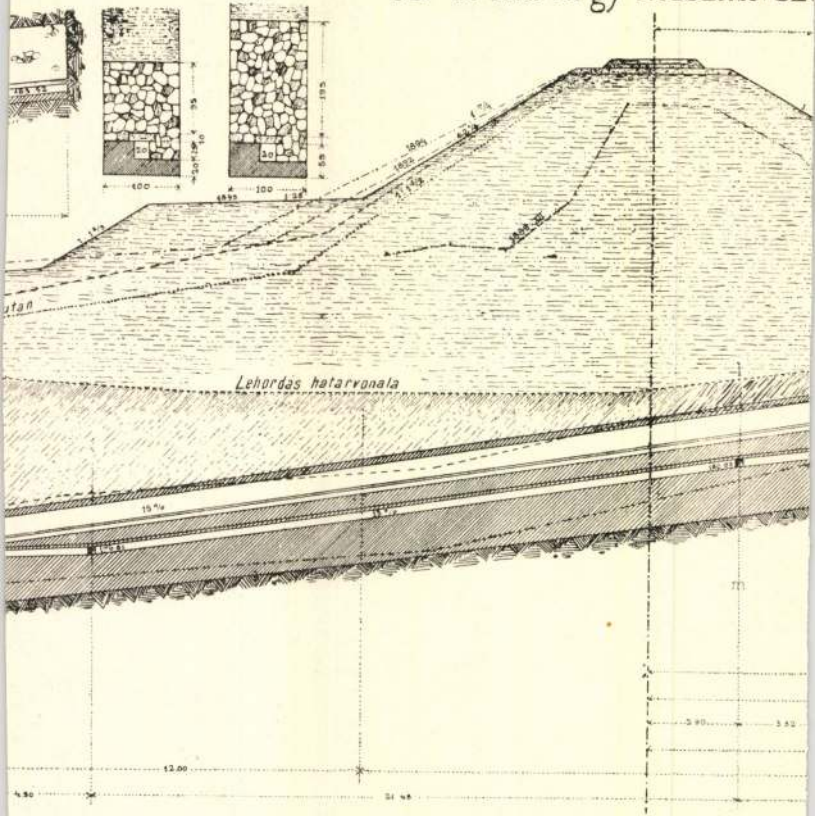

14. „C" szivárgó hosszmetsze

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1973 APR 13
Daily News

Tamás Mezey

1021

WOODCARVING ARTIST AT WORK: Tamás Mezey, a master of folk art active in Sárospatak, north-east Hungary, has collected the decorative motives traditional among shepherds in the Zemplén region for centuries past. He works these motives into his own work, characterized by fine craftsmanship and imagination. 30 of his works are on exhibit at Sárospatak Museum

PHOTO MTI — G. K. ÉRCZI

RG
ADLOCK

two sides nonetheless agreed to resume their deadlocked talks on April 18.

Under the term of the Vietnam peace agreement, the two sides were to "do their utmost" to establish a "National Council of Reconciliation" by the end of

the skylab now in orbit round the earth.

The photograph appeared in a newspaper on the occasion of Cosmonaut's Day celebrated in the Soviet Union today.

Vladimir Shatalov, commander of the Soviet cosmonauts, said in Pravda today that special emphasis would be placed in future on manned space flights. Spacecraft like Salyut 2 have proved their usefulness, he added. The technical equipment as well as the scope of researches to be made by the US's first Skylab, to be launched in mid-May, were identical with those of the Salyut series, Shatalov said.

In the Council of Ministers

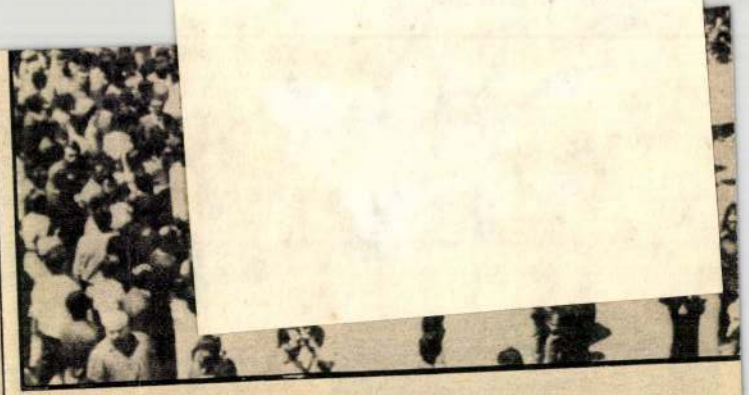

CAIRO MOURNERS: Thousands of Palestinians, Egy
Thursday joined in a symbolic funeral in downtown
the Beirut funeral of three Palestinian leaders kille
in the raid on the Lebanese capital earlier this week

Optimism in Prag
talks on Munich p

Nerey Tamás

A "Képmüvészet mestere"

Szerkai mozait
Csongrád megyei Hírlap 1970. aug. 19

Mészes Lajos

1927/28 - 1930/31

Ferképzomfoiskèvk

113. (

Mezey Tamás, fafaragó

– családos ember. Cukrász a sázospataki vendéglátóipari vállalatnál. A kuruc Okolicsányi családból származik. Fafaragásain a Bodrogköz geometrikus motívumai.

Székely Gabriella: Barackmag és ócskapiac

Magyar Ifjúság, 1970. aug. 28. 13. C.

Mezey Tamás, fafaragó

– a faddi Duna-ág Klt népművészbá-
borában dolgozik. 28 éves, sárospa-
taki. Az országos lellei fafaragó
bajnokságon 2. lett. Megkapta a
Ifjú Népművész kitüntetést.

Székely Gabriella: Barackmag és
áskapiac

Magyar Ifjúság, 1970. aug. 28. 13. l.

Mercy Tamás

"Hjú Nejmuvész" ahmet Kapott

Székely Gabriella: Banachmeg és ásko-
piac

Magyar Hjúság, Bs. 1970. aug. 28.

Merey Tamás

Meltatás

Sélely Gabriella: Parachmeg és
ócskapiac
Magyar Ifjúság, Bo. 1976. aug. 28.

MDK

Mezey Tamás, Jaragó

Az ifjú népművész kitüntetést kapta.

–: Kiváló nép-művelők és népművészek, ifjú népművészek kitüntetése 5.

Népszabadság, Bp. 1970 aug. 19

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 OKT

SZOCIALISTA MŰVÉSZETÉRT

Gr. Mezi

1021

JOHANNES-SOUVEREIN
EX LIBRIS

Z. Mézi fametszete: Házasság

HETEK · BUDAPEST

MEZIBROCZKY FERENC, pénzverő

Emlitve:..52.-1798.III.10....r.kath.Locus orig:Nagybá
bán-a,monetarius.Receptus:10 Marty.1798." 67.old.

SZÁSZ KÁROLY: Adatok a nagybányai pénzverőház alkalmazottairól /1660-1828/ 61.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY,LX-LXI.évf. 1961-1962.
Akad.Kiadó,Bpest. 1962

Mezleni Márton

és Valasz-uti Andreas nyomtatta 1624-ben a Károlyi Zsuzsánna fejedelemasszony felett elmondott temetési beszédek és vezsek két kötetét. Herepei szerint nem lehettek egyszerre vagy egymás után a fehérvári tipográfia vezetői, hanem másfelé működtek mindkettén.

Adattár XVII. századi szellemi mozgalmak történetéhez. I. Polgári irodalmi és kulturális törekvések a század első felében. Herepei János cikkei. Bp.-Szeged, 1965. 627 l.

508-509. l.

Mezleni Marton

és Valasz-uti Andreas közül egyikük a holozsvári Meltai-féle nyomdát, másikuk a fehérvári tipográfiát irányította s a munka bétfelé szedődött és nyomódott.

Adattár XVII. századi szellemi mozgalmak történetéhez. I. Polgári irodalmi és kulturális törekvések a század első felében. Herepei János cikkei. Bp.-Szeged, 1965. 627 l.

Mezléni Márton

Pallas Lexikon tévedése: Mezléni Márton nyomdán 1624-ben vette át Válanúti András után a Gyulafehérvári Hoffhalter nyomda vezetését. A nyomda ekkor fél évnázada megmint és Válanúti Kolossvarot, nem Gyulafehérvárott működött.

Adattár XVII. századi szellemi mozgalmak történetéhez. I. Polgári irodalmi és kulturális törekvések a század első felében. Herepei János cikkei. Bp.-Szeged, 1965. 627 l.

512. l.

Mezléni Márton

neve előnös az említett holotti beszéden fordul elő 1624 tavaszán. 1624-ben „Mezleni"-nek írja magát, de 1625-ben és 1626-ban „Martinus Meszleni Typographus Suae Serenitatis" nak neveri magát.

Adattár XVII. századi szellemi mozgalmak történetéhez. I. Polgári irodalmi és kulturális törekvések a század első felében. Herepei János cikkei. Bp.-Szeged, 1965. 627 l.

513. l.

5.

Mezléni Márton

nevét ezután következő években kiadott nyomdai termékeken nem találjuk, de tudjuk, hogy az nyomna kezett külföldi nyomdavezetőt mellett tovább-ra is itt maradt, főleg mint a magyar nyelven szedett nyomtatványok gondozója.

Adattár XVII. századi szellemi mozgalmak történetéhez. I. Polgári irodalmi és kulturális törekvések a század első felében. Herepei János cikkei. Bp.-Szeged, 1965. 627 l.

513. l.

Mezléni Márton

A vasmegyei Mezlén faluból eredhetett. Alkalmazását talán egy újabb csoport külföldi szakmunkás (nyomdán) meghívásával vehetjük egyidejűnek (korábban ismeretek valószínűleg vizsgálatok hazájukba).

Adattár XVII. századi szellemi mozgalmak történetéhez. I. Polgári irodalmi és kulturális törekvések a század első felében. Herepei János cikkei. Bp.-Szeged, 1965. 627 l.

573. l.

Mezléni Márton

Jacobus E. Lignicensis nyomdaverőtőt az ő idejében hozták be és fölébe helyezték. Bizonyítja, hogy ezután a magyar nyomdai termékekre is az ő neve szerült, nem Mezlénié.

Adattár XVII. századi szellemi mozgalmak történetéhez. I. Polgári irodalmi és kulturális törekvések a század első felében. Herepei János cikkei. Bp.-Szeged, 1965. 627 l.

514.l

MDK

Mezőnerik Jenő kapitány

Sportoló, szobrász és festőm. rendőrök. Pesti Napló, 1937. jun. 2. 12. l.

Mezler
rajza

Hofmann
metszete

Berzsenyi Dániel
arck.
Hajnal c. zseb-
könyv, Pest (?)
1837.

Mezner Antal

Jafarágó segéd

vül. 1887. Esti tanf.

mutatás

Értímisk 1903/4

44. l.

SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT
EGYESITETT ÜZEMEI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
KÖNYVKERESKEDÉSE

Budapest, IV. Kerület, Kecskeméti-utca 2. szám. Telefon: Aut. 841-79.

Méltóságos
Nagyságos
Főtisztelendő
Tekintetes

Műemlékek Orsz. Bizottsága úrnőnek
úrnak

Budapest IX.

u. p. Rákos utca 10.

vármegye

Dr. Meznerich Jenő

A III. Országos Rendőrműkedvelői Képzőművészeti Ipar és Fotoművészeti Kiállitást ismerteti Bogdán Ada: "Tájképek, csendéletek, amelyeket rendőrtisztek festettek" cimmel.
Dr. Horváth Zoltán, Dr. Nagy Károly, Dr. Szrubián Dezső, Végvári Sándor, Dr. Kotoff Olivér és dr. Meznerich Jenő szerepelnek a kiállitáson.
Tiz festménnyel szerepel Dr. Horváth Zoltán rendőrkapitány. Közülük "Önarckép"-ét bemutatja a lap.Repr. A Képzőművész Csoport megalakitása is az ő nevéhez füződik. Az első kiállitás után megszervezte a továbbképzést. Délibáb, Bp. 1937. juni. 26. XI. évf. 26. sz. 7o-71. lap.

Dr. Meznerich Jenő

Az első tárlatot 1934-ben rendezték. Később a tehetséges tagok a Fővárosi Iparrajz Iskolában folytatták művészeti tanulmányaikat. A második kiállitás 1935-ben volt, most pedig a harmadik kiállitást rendezték meg ez évben /1937-ben/. Végvári Sándor, miskolci rendőrkapitány festményeivel bronz érmet nyert. A negyedik, kis bronz érmet Dr. Kotoff Olivér kapta -három kutyafejet ábrázoló- festményéért. Dr. Meznerich Jenő rendőrkapitány Széll József belügyminiszter portréjával szerepel a kiállitáson. A tárlatokat a Rendőrtiszti Atlétikai Klubban rendezik.

Délibáb, Bp. 1937. juni. 26. XI.év. 26.sz. 7o-71. lap.

Dr. Meznerich Jenő

A tárlatok dijainak pártatlan odaitélésére egy független bizottságot kértek fel. A zsüri tagja Sződy Szilárd szobrászmüvész és Kárpáthy Jenő festőmüvész.
Dr. Horváth Zoltán és Dr. Nagy Károly nyerte el a két első dijat festményeivel. Dr. Nagy Károly tizenhárom festménnyel szerepel a kiállitáson. Az egyik képen a lap hozza a két müvész festményeit.
Dr. Szrubián Dezső rendőrfőtanácsos a második dijat, az ezüst érmet nyerte el a lapban bemutatott tájképéért.

Délibáb, Bp. 1937. juni. 26. XI. évf. 26. s
7o-71. lap.

Mezneris Mária

Ákos-Ákosné: „The critical fusion frequency" a. műve

burkoló és kötéstervét hézítette

Díjanott („kép nyomó könyv 66")

Magyar Grafika 1967 III. n.

Mezorin Florián

ciszter szerzetes Maietinsky Vencellel együtt 1699-ben rajzot készített az akkor még párkánymagasságig álló pásztói ciszter templomról.

Műemlékvédelem, 1969. 4. sz., p. 227.

MEZŐ, építész

HECKENAST PÉTER, építész 1956-ban elkészítette Budapest-Zuglé lakónegyed rendezési tervét.-Társszerzők: Farkas és Mező. 127.old

MATIS LAJOS: Vas megyei vonatkozasu Ybl-dijak 124.old

VASI SZEMLE, Helyismereti Évkönyv, XIX.évf. 1965 1.szám - Szombathely, 1965

Merő
fotós

Megkezdtik a volti Kossuth
adóbarony szerelését

– : Rádió
Tükör, 1976. ápr. 20 - 6 oldal

MEZŐ, műépitész

HECKENAST PÉTER, műépitész 1957-es munkája:-Budapest-Zugló-Törökőr részletes rendezési terve.-/ Társszerzők: Mező,-Pongrácz./. 127.old

MATIS LAJOS: Vas megyei vonatkozasu Ybl-dijak 124.old

VASI SZEMLE, Helyismereti évkönyv, k XIX.évf. 1965 1.szám Szombathely, 1966

MEZIBRODSZKY Mihály festi-antuka

Pamiatky a Múzea, 41, 1992, 5/6.
Tematikus szám: Barock in der Slowakei.
·230 lap
Rimaszombat, Ev. t. 1783

Mariyo Yagi műve a kiállítás épületének bejáratánál, szizál, acél, 330×200×160 cm

Lovas Ilona: Stáció, marhabél, 320×300×300 cm
(A Japán Televízió tudósítást készített a biennáléról és kommentátorként nem riportert, hanem e improvizál)

Marilyn Meltzer: A History: As Told by a Friend, toll, tinta, 262×338×14 cm

Hiltrud Schaefer: Mulandóság és széthullás papír, hántolt nád, 270×500×1000 cm

A kiállítóteremben: Baloldalt Lia Cook, szemben Betty Cuykx, jobboldalt Chika Oh

Fatma Charfi M'Seddi: Öböl, papír, tinta, márványpor 15×400×300 cm

Assandour Markarov Markov: Állatok, szizál, farúd, kötött zsinór, 80×440×520 cm

Soili Arha: HEDE, raffiaszövés, 3 db, 60×210×65 cm

Jane Sauer Androgy/nous Habit/at, len, festés, 260×52×44 cm

Charlotte Herben Sárkánya a Lausanne-i utcán

(Fotók Torday Aliz)

Mezler János

rajzoló.

Rajzolta az Aurora haraiaf-
manach 1835. Eipeit. Metszett
Krepp J. Becsben.

Emlitve. Honnimvész. 1834. 793 l.

Mezler Johann

Auróra. 1835.

[Címlap előtt: Zuleika. Rézm. Jelzés: Joh. Mezler del. I. Krepp. sc. Viennal.]

Föo. kot.

Kr. ①. 897.

Aurora. 1835.

Cimlap elét. Tulcika. Rigur. Jelnés.
Joh. Mertes del. I. Knepp. Sc. Vienna.]

Föö. Kot.

Kr. ① 897.

Mezler

festö

rajzolta Berzsenyi Dániel

archipet

Garay Hajnal, hazai

almanach Pest. 1837.

Emlitt

Honnuvén 1836. 774 l

Mezler Johann

rajzoló

1835

lásd:

Kremsmünster

179. C.

~~[illegible]~~ a város
~~a város~~ (C. La Città) s jobbról a vár
utóbbinak ~~[illegible]~~ fokán két őrszem áll, kiknek kö-
[illegible]t tüzvét ki, s a melyen innen ~~[illegible]~~ vizzeltelt
da di Tokai" (D) és a „Strada di Zatmar" (E)
[illegible]ön, egy, után a pedig, három lovas nyargal.

[illegible]0"
[illegible]istante da Tokai situato
[illegible]issima, e fecunda, ha una Città
[illegible]o allogiati gli Haiduchi, et Husbarj"
[illegible]arázat kezdete: „A. La Fortezza" s befejezése:

a vonalkeretnek (36.5 : 28.9) s a rézlapnak

35

39/94 № 528.

Magyar sportsikerek Svájcban és Párisban

Az *Ujpest* Zürichben a *Grasshoppers* csapata ellen szép játékban 6:0-ra győzött.

Bernben a nemzetközi pentatlon-versenyen a 300 m-es gyorsiszásban a magyar *Szondy* érkezett elsőnek célba.

Párisban a magyar szakszervezeti labdarúgóválogatott 2:0-ra győzött Lengyelország csapata felett.

Őrizetbe vették az Operaház egyik főtisztviselőjét

gazdasági bűncselekmény gyanuja miatt

A gazdasági rendőrség előzetes őrizetbe vette az Operaház egyik főtisztviselőjét és karénekesét, gazdasági természetű bűncselekmény gyanuja miatt. Az a vád ellenük, hogy lisztet szereztek be vidéken a tagoknak és a megengedettnél magasabb árat fizettek érte.

A nemzetközi helyzet enyhüléséről beszéltek a főváros közigazgatási bizottságában

A főváros közigazgatási bizottsága ma délelőtt ülést tartott. *Kiss* Károly alelnök megnyitó beszédében méltatta annak jelentőségét, hogy a nemzetközi feszültség enyhült.

— Az a tény, — mondotta, — hogy Amerika tárgyalásokat javasolt a Szovjetuniónak és hogy ezt a javaslatot a Szovjet elfogadta, megerősíti azt a szilárd meggyőződésünket, hogy nem a zűrzavar, hanem a *békés termelő munka* esztendei következnek.

Végül Bakonykút község plébánosának ügyében tiltakozott az ellen, hogy a katolikus egyház demokratikus magatartása miatt ma bárkit is meghurcolhasson.

Rubletzky Géza az amerikai-szovjet jegyzékváltást, mint a béke reménysugarát üdvözölte. Mi, akik annyit szenvedtünk, nem akarunk mégegyszer háborút. A jegyzékváltás következtében lábrakapott suttogó propagandát meg kell bélyegezni.

Maier Béla (szociáldemokrata) volt a következő felszólaló.

Nem érzi magát bűnösnek a totócsaló postatisztviselő

A büntetőtörvényszék Majzik tanácsa ma tárgyalja *Szirtes* Ferenc postatisztviselőnek, a legnagyobb »totócsalónak« bűnügyét.

— Bűnösnek érzi magát? — kérdi Majzik tanácselnök a vádirat ismertetése után.

— Nem érzem magam bűnösnek, mert *csak három mérkőzés* eredményét ismertem, a többit magam kombináltam.

— Mondja el őszintén, hogy és mint történt ez?

— Szombaton este félhatkor bementem dolgozni a holdutcai központba. Magammal vittem egy kitöltetlen szelvényt és a zárás után két órával kitöltve becsempésztem a beérkezett szelvénykötegbe.

— Miért adta a szelvény ellenőrző jegyét dr. *Kerekes* ügyvédnek, hogy az váltsa be, ha maga nem követett el csalást?

— Azért, mert tudtam, hogy a főnyeremények nyertesei iránt a rendőrség érdeklődik.

— Miért, magának félnivalója volt a rendőrségtől?

— Nem volt félnivalóm.

— Kerekes ügyvéd azt vallotta: maga azzal adta oda neki a totoszelvényt, hogy senkinek ne árulja el személyét.

— Igen, de csak azért mondtam ezt, mert féltem, hogy ha én postatakarékpénztári tisztviselő részére felveszem a főnyereményt, gyanús lesz.

A tárgyalás tart.

Miniszternék a gyermeknapon

A pénteken és szombaton lezajló Gyermeknapon miniszterek, államtitkárok és más közéleti főfunkcionáriusok feleségei, valamint az MNDSz asszonyai gyüjtenek az urnáknál. *Rákosi* Mátyásné és *Antos* Istvánné a Ferenciek-terén, *Dinnyés* Lajosné, *Szakasits* Árpádné a Vörösmarty-téren, *Dobi* Istvánné a Ferenciek-tere 9. előtt, *Vasné Vadas* Sári dr. a Roosevelt-tér és József Attila-utca sarkán, *Olt* Károlyné a Népjóléti Minisztérium előtt, *Ortutay* Gyuláné az Abbazia előtt.

Rónai Sándorné a Savoy-kávéház előtt, *Molnár* Erikné az Oktogonon és dr. *Ries* Istvánné a Kossuth Lajos-tér és az Alkotmány-utca sarkán gyüjt. Az urnák legfőbb irányítását *Gerő* Ernőné intézi, mint a Gyermeknap miniszteri biztosa.

Adakozzunk a Gyermeknapra, mert a magyar jövőt segítjük ezzel!

Stravinszky: A katona története

»Eladta a lelkét, búsult szegény feje...« 18 éve nem játszották magyar színpadon Stravinszky A katona történetét. A világhírű szerző a darabot Svájcban komponálta 1918-ban s egy vándorszinházzal adta elő. Szövegét Ramuz, a világhírű svájci író írta Atanaziev orosz népmeséje nyomán, amely a cárizmus erőszakos sorozásáról szól.

A katona történetét tegnap előadták a rádióban Kristóf Károly és Faragó Sándor kitünő, plasztikus, költői és modern fordításában.

A katona megindul »hegyen át, völgyön át, hogy elérje falujáť. Útközben eladja lelkét a lepkefogó öreg tudós képében megjelenő ördögnek. Azután továbbmegy, meggazdagszik, »pénze van már, de lelke nincsen«. Kezén az aranybilincs. Azért imádkozik újból, hogy »kis baka lehessen, szakadt borjújából profuntot ehessen«.

A katonát Gáti József, az ördögöt Száti György, a recitátort Ladomerszky Margit, a királykisasszonyt Hajnóczy Livia játszotta.

Zeneileg A katona története Stravinszky számos »korszaka« közül nyilván ritmikus-dinamikus korszakából való. Nem az operai műfaj reformja, ellenkezőleg radikális tagadása az operának.

Polgár Tibor stilusosan vezényelt. Nádasdy Kálmán operai főrendező rendezte az előadást, amely Stravinszky-mű magyarországi első rádióelőadása volt.

S. V.

Stefánia Corso kávéház
(Vorosilov-út és Thököly-út sarkán)
Gyönyörű nyári kertjében **Kalmár–Komáromi rádió-zenekara**
Délután uzsonna-zene **Minden este tánc** Polgári árak Hideg-meleg konyha

A moszkvai rádió érdekes jelentése a szovjet-amerikai viszony jövőjéről

Marshall külügyminiszter tegnap este tájékoztatta a sajtó képviselőit a szovjet és az amerikai kormány között történt jegyzékváltásról. Kijelentette. Bedell *Smith* nagykövet *Molotov*val folytatott tanácskozása arra irányult, hogy tisztázzák az USA politikáját a szovjet kormány szemében, Bedell *Smith* nagykövet — hangsúlyozta Marshall — *nem tett javaslatot általános vitára vagy tárgyalásra.* Az amerikai kormánynak nem volt szándéka kétoldalú tárgyalások kezdeményezése a szovjet kormánnyal.

Az amerikai külügyminiszter ezekután kijelentette, hogy a függőben lévő kérdéseket (koreai helyzet, Németország ellenőrzésének ügye, az osztrák államszerződés problémája, stb.) az e célra felállított szerveknek kell megoldaniok. *Marshall* szerint egy esetleges tárgyalás kudarca nagyobb veszélyeket rejt magában, mintha egyáltalán nem ülnek le tárgyalni. A külügyminiszter hangsúlyozta, hogy »*sikeres cselekedetekre van szükség*«, majd az ujságirók kérdéseire válaszolva kijelentette, hogy »pillanatnyilag nincs mondanivalója a Molotovhoz intézendő további közlésekről.«

Marshall befejezésül *nagyon fontos nyilatkozatnak* minősítette *Molotov*nak azt a megállapítását, amely szerint a Szovjetunió a jövőben is teljes állhatatossággal szándékozik követni a béke és együttműködés politikáját az USA irányában. Az amerikai-szovjet viszony alakulásáról tegnap *Bevin* is nyilatkozott és a többi között kijelentette: »*Nem helyeslem értekezlet megtartását mindaddig, amíg bizonyos alapvető kérdések nem tisztázódtak.*«

Moszkva

részéről lapzártáig nem hangzott el állásfoglalás *Marshall* nyilatkozatával kapcsolatban. A szovjet rádió ma reggel washingtoni jelentés alapján közölte, hogy amerikai politikai körök szerint »az USA hajlandó megvitatni minden konkrét kérdést, amelyet a Szovjetunió felhoz, de *Washingtonban úgy találják, hogy Molotov nyilatkozata nem jelöl meg megvitatás céljából semmiféle konkrét témát.*« A moszkvai rádió a továbbiakban idézte az *Associated Press* diplomáciai levelezőjét, aki szerint »az USA vezető köreiben nem akarják megengedni, hogy a Szovjetunió úgy magyarázza az amerikai lépést, mint a gyengeség jelét«.

A levelező így folytatja: »Washingtonban kijelentették, hogyha Moszkvában ilyen álláspontból indulnak ki, akkor a nyilatkozatváltás eredménye igen jelentéktelen lesz. Viszont ha a Szovjetunió konkrét javaslatokat vet fel, akár az európai újjáépítés, akár a német békekötés, Ausztria és Korea függetlensége, valamint Keleteurópa szempontjából, akkor *a tárgyalásokra meg lehet találni a bázist*«.

Az AP levelezője befejezésül hangsúlyozza, hogy Washington és Moszkva közötti további jegyzékváltások várhatók, majd megállapítja: »Eddig sem az USA, sem a Szovjetunió nem tett semmiféle lépést politikája bármely fontos pontjának megváltoztatására, felülvizsgálatára, vagy kompromisszum elérésére. Más szóval *a tárgyalásokra eddig semmiféle alap nincs*«.

Eisenhower

tábornok, az USA most »lelépett« vezérkari főnöke kijelentette: »Nem hiszem, hogy lenne olyan ország, amely háborút kívánna. *Erőfeszítéseim súlyos kudarcának tekinteném, ha az amerikai fiatalságnak újból háborúba kellene mennie.*« J. F. *Dulles*, aki a mult hét végén azt javasolta, »szervezzenek külön nemzetvédelmi propaganda-minisztériumot a kommunizmus ellen«, a háború kérdéséről így nyilatkozott: »Egy szovjet-amerikai háború egyáltalán nem gyengítené meg a kommunizmust, sőt *valószínűleg tovább erősítené.*«

A háború ellen állástfoglaló megnyilatkozásokkal egyidejűleg az amerikai képviselőház megszavazta azt a törvényjavaslatot, amely az USA légihaderőnek hetven harci csoportra való kibővítéséről intézkedik, a szenátus illetékes bizottsága pedig olyan jelentést készített, amely a Közép-Keletet is bevonja a szovjet-amerikai antagonizmus birodalmába.

A szenátus külügyi bizottsága elfogadott egy olyan javaslatot is, amely biztosítja az USA külpolitikájának folytonosságát elnökcsere esetére is és amely lehetővé teszi, hogy *az USA csatlakozzék a nyugateurópai országok uniójához.* Washingtoni U. P.-jelentés szerint *Truman* elnök már a közeli napokban bejelenti a csatlakozást, *Marshall* pedig indítványt tesz a nyugati országoknak új kölcsönbérleti törvény keretében történő felfegyverzésére.

Világhíradó:

A súlyos francia-angolszász és amerikai-európai nézeteltérések jegyében folyó londoni hathatalmi értekezlet, amely még mindig nem tudott megegyezni Nyugat-Németország ügyében, ma »pünkösdi szabadságra« megy és előreláthatólag a jövő hét derekán folytatja tárgyalásait. Nyugat-Németországban közben *tovább folyik a munkásság nagyszabású tiltakozó sztrájkja a válságos élelmiszerhelyzet ellen.*

Vilma holland királynő bejelentette, hogy szeptemberben leánya, Julianna trónörökösnő javára lemond a trónról.

Einaudi olasz köztársasági elnök tegnap letette az esküt. Az eskütétel után *de Gasperi* benyujtotta kormánya lemondását, *de az elnök a lemondást nem fogadta el. Gasperi* úgy nyilatkozott, hogy némileg módosítani fogja a kormány összetételét.

A brit honi hajóhad ma hajnalban az Északi-tengeren kétnapos kombinált tengeri légi hadgyakorlatba kezdett.

Prágában hivatalosan megcáfolták a *Benes* elnök közeli lemondásáról elterjedt híreket. Az elnök környezetéből származó értesülés szerint *Benes az utóbbi időben kissé gyengélkedik.* n. gy.

Jól értesült helyről...

NÉHÁNY HÓNAPPAL ezelőtt megirtuk, hogy megszünt a miniszterelnökségi Bélista revizió osztálya, azóta erős ütemben folyik a nyugdijasok felülvizsgálása. Ezeket az ügyeket a miniszterelnök és a miniszterelnök-helyettesek, a pénzügyminiszter és a szakminiszter megbizottjának bevonásával vizsgálják felül, legnagyobb részüket már elintézték és a hátralévő 500 ügy felülbirálását rövid időn belül befejezik.

*

OLT KÁROLY népjóléti miniszter elhatározta, hogy saját minisztériumában minél hamarabb megvalósítja a MDP programjának egyik legfontosabb pontját, az üzemek orvosi ellátásának fejlesztését:

— Néhány helyen a legnagyobb üzemekben már ma is van üzemi rendelőintézet. A jövőben minden nagy üzemben fel kell állitani a rendelőintézeteket, ahol szakorvosi ellátásban részesülnek a dolgozók és ahol a szükséges laboratóriumi felszerelés, röntgen és egyéb gépek is rendelkezésükre állanak. Ennek a rendszernek számtalan előnye van: az üzem alkalmazottainak nem kell egész napokat gyógykezelés vagy vizsgálat miatt az üzemtől távol maradniok, időt, fáradtságot, költséget kimélnek meg és az orvosok számára is az egyre csökkenő magánpraxis helyett biztos jövedelmet tudunk biztosítani.

SZABADSÁGHEGYI SZANATÓRIUM
PÜNKÖSDI ÜNNEPEKRE
szobaelőjegyzés
TELEFON: **161-806, 161-807.**

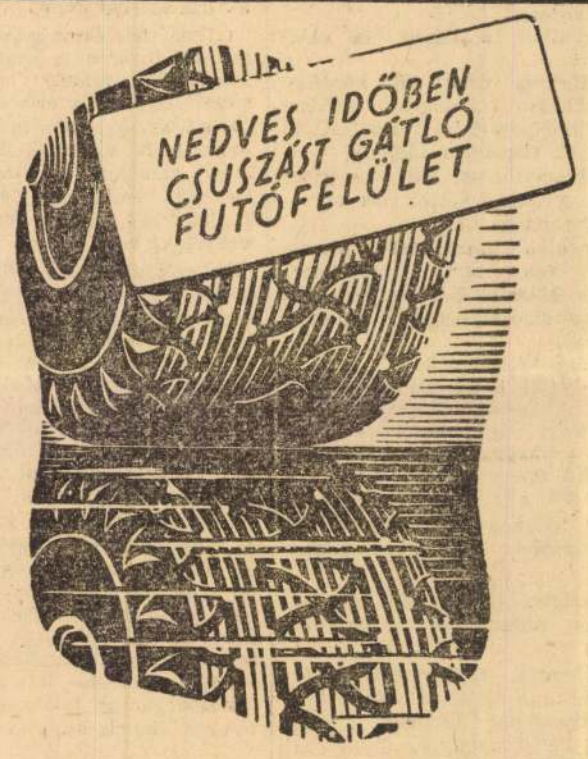

CORDATIC
a tökéletes autógumi

„Gavalléroskodtak" az állam pénzéből

A vallás- és közoktatásügyi minisztérium elnöki osztályának feljelentésére ma délelőtt előzetes letartóztatásba helyezték *Bots* Dénes testnevelési fogalmazót, mert dr. *Galla* Sándor kultuszminiszteri tanácsos és *Simsey* Béláné tisztviselőnő közreműködésével megkárosította az államot. A kultuszminisztérium diák-szociális osztálya nemrégiben megvásárolta a Rákóczi-kollégium céljaira *Mező* András építészmérnök Szabó József-utca 14 szám alatt lévő bérházát 90.000 forintért. Bots elintézte, hogy a ház átépítési munkálatait a diák-szociális osztály az eladó Mező Andrásra bízza. Mezőnek a bontási munkálatokra *újabb 40.000 forintot* utaltak ki, ezt az összeget azonban dr. *Galla* Sándor nem könyveltette el és megkérte barátait, hogy a későbbi reviziók során se firtassák az ügyet. Mező ezért 8000 forintot fizetett nekik.

Most fény derült a panamára. A bűnös tisztviselőket és az építési vállalkozót is őrizetbe vették.

21

Kínzó fájdalmaktól gyötörve tetrengenek boxaikban.

Üvöltenek, sírnak fájdalmukban ezek az emberi »maradványok«, mert embereknek már nem nevezhetők. X-sugarak alkalmazásával sterilizálták őket. Néhány nap mulva borzalmas égési sebek jelentek meg a besugárzások helyén. Valóságos kráterekké mélyültek. Szélességben is terjedtek. Minden gyógyszerrel és fájdalomcsillapítóval dacoltak ezek a fájdalmak és sebek.

Ezeknél a kísérleteknél fogolyorvosok nem lehettek jelen.

SS-orvosok végezték az »eljárást« elkülönített helyiségben. A kísérletek áldozatai a kórházi bor barakjaiba kerültek, beteg-állományba. (Tény az, hogy az első szelekcióig fogoly-orvosok is alkalmat találtak az okozott ártalmak okozójának felismerésére és a kísérleti foglyok alapos kikérdezésére.)

Ügyész Urak! Ezeket mondhattam el az auschwitzi koncentrációs táborból általam személyesen ismert SS-orvosok élő embereken végzett kísérleti munkájáról, a vád 13. pontjában foglalt bűncselekményekre vonatkozóan.

Egy eunuch — tanu

A tárgyalás managerje egy 25—26 év körüli férfit vezet a tanuk számára fenntartott helyiségből a tárgyalóterembe.

Megáll vele a terem közepén, hogy az ügyészek, orvosszakértők, védőügyvédek jól láthassák.

Az ügyészek kérdeznek tőle mindenfélét, mire a férfi torz, nőies hangon elmondja:

— Én vagyok az egyetlen, aki a kasztráltak csoportjában a 12-es barakban szerencsésen »megúsztam« a szelekciót.

Elmeséli, hogy véletlen közrejátszásával sikerült hazakerülnie Franciaországba és most eljött, hogy saját személyében bizonyítsa az embertelen kasztrálási kísérletek alkalmazását és a nyomukban járó elváltozásokat.

A jelenlévő fotóriporterek valamennyien a szerencsétlen »eunuchoid« típust mutató tanu felé szegezik lencséiket, de ő a fényképezés mellőzését kéri. Szégyenli magát . . .

KILENCEDIK FEJEZET.

A cukrász tömeggyilkos

A mai tárgyaláson a vád 14. pontjában foglalt kérdéseire kell feleletet adnom.

Minskoff főügyész a következőket kérdezi:

Dr. Nyiszli! Milyen megfigyeléseket tett, mint orvos a náci gyilkosok lelki beállítottságára vonatkozóan?

Kigyullad a lámpa és válaszolok:

— Ügyész urak! E kérdésre vonatkozóan elmondom néhány megfigyelésemet krematóriumi és K. Z. fogságom idejéről.

A krematórium SS személyzetéből gyakran jöttek az orvosszobába látogatók.

Egy alkalommal hosszú eszmecserét folytattam Oberschaarführer Mussfelddel, a krematóriumok személyzetének parancsnokával.

Sokáig beszélgettünk.

Már éjfél is elmúlt és minden téma kimerült. Elkerülhetetlen volt, hogy végül szóba ne kerüljön a krematóriumok emberpusztító munkája.

Az SS altiszt a »mozgalom« előtti időkben egy rajnavidéki nagyvárosban — cukrászmester volt.

Beszélgetésünk során, egy alkalmas pillanatban megkérdeztem:

— Mondja, főcsoportvezető úr, ha már a halottaknál és a krematóriumoknál tartunk... Mi ketten csak tudjuk, hogy mi megy itt végbe...

Csönd volt a szobában. Mussfeld meg sem mozdult. Bátran folytattam:

— Mi az ön beállítottsága a tömeges emberpusztítás tekintetében, sőt annak sajátkezű elkövetésében? Mi adja önnek a jogot, hogy annyi embert elpusztítson?

Mussfeld vállat vont. Sokáig nem felelt. Mélyet szippantott cigarettájából, majd megszólalt:

— Na ja... ich antworte Ihnen! Das Recht dazu gibt uns der Führer. Und das Töten von Polen und Juden ist ja kein Mord im Nazionalsozialistischen Sinne. Es ist die heilige Feme!

(»Igen, felelek magának. A jogot a Führer adja nekünk, de a lengyelek, zsidók elpusztítása nemzetiszocialista értelemben nem is gyilkosság, hanem a »Szent Feme«.) A Femeről tudni kell, hogy amolyan szentesített népítéletféle emberpusztítás volt, a középkorban. Feme = vésztörvényszék, vérbíróság.

Ez volt a válasza. Nem csodálkoztam, SS volt, Az SS-ekről tudtam, hogy gazfelfeik egész láncolata azokból az alapelvekből adódik, amelyekre az SS-t építették.

De most tovább mentem gondolataimban és vizuálisan megjelent előttem a finomkezű, fehérsapkás cukrász, amint a gyúródeszka előtt áll. Fehér lisztihalom van előtte. Sokféle tortát készít, különféle glazurral. A tortákon zöld levelek és virágok művészi együttese: cukorból. Ez az édesség-művészet. Hogyan is lehet édességművész, cukrász — gyilkos? Tömeggyilkos! Ha nem láttam volna saját szemmemmel, nem is hinném el, hogy ezreket, tízezreket lőtt halomra.

Utána jóízűen falatozott, ivott és nyugodt álomra hajtotta le fejét.

Karácsonyi képeslapok története

Itt van Oberschaarführer Seitz. Néhány nappal a karácsonyi ünnepek előtt különös kéréssel fordult hozzám:

(Folytatása következik.)

Carelli Gábor

az Operaház 33 éves, olaszos külsejű vendégtenoristája. Gigli fedezte fel. Tizennyolc éves volt, amikor a világhírű olasz operaénekes Pesten meghallgatta, azonnal magával vitte Itáliába s annyira szívén viselte sorsát, hogy állandóan figyelemmel kísérte tanulmányait. A Carelli nevet is ő adta neki, legnagyobb jövedelmet hozott filmszerepéről. Az omen bevált. Carelli öt évig képezte hangját Rómában, csak szigorlatozni járt haza, jogi doktorátusának megszerzéséig. Kilenc éve került ki Amerikába. Egy rádiótársaság szerződtette, majd a csikágói Operaház. Ujabban gyakran szerepel a televízióban. Mult évben 25 hangversenyből álló sorozatot énekelt, szerepelt a legigényesebb közönség előtt és olyan kis határszéluban, ahol akkor hallottak először hangversenyt és szekfűszeggel ízesített teával kínálták. Csak repülőgépen utazik. Nőtlen, de nem elvből. Ithon élvezi és kiélvezi, hogy előadás után kiadós vacsorát ehet, nem úgy, mint turnéin, amikor holtfáradtan a helybeli egyleti hölgyek fogadásain kell részvennie és pohárral a kézben álldogálni. Mert ez is szorosan hozzátartozik egy amerikai koncerténekes kötelességeihez.

GAZDASÁGI KÖRÖKBŐL

A Pravda »Közeledünk a mezőgazdasági bőség felé« című vezércikkében, a Szovjetunió kollektív mezőgazdasági rendszerének sikereire rámutatva, megállapítja, hogy nincs már távol az az időpont, amikor a mezőgazdasági cikkek kínálata felül fogja múlni a keresletet.

⊙

Behozatali forgalmunkban első helyen áll Jugoszlávia 17.4, második helyen a Szovjetunió 16.3, harmadik helyen Nagybritannia 15.9 százalékkal. Sorrendben következnek Csehszlovákia 11.9, Hollandia 7.1, Svájc 5.9 százalékkal.

⊙

A legtöbb árut Csehszlovákiának szállítjuk. Kivitelünk 18 százalékát. A Szovjetuniónak a kivitel 17.3, Nagybritanniának 15, Jugoszláviának 9.7, Hollandiának 5.6, Svájcnak 4.6 százalékát.

⊙

Az Országos Munkabérmegállapító Bizottság a szokásban levő mérlegpénzzel kapcsolatban elrendelte, hogy a tisztviselőknek kifizetett mérlegpénzből a mérleg elkészítése alatt kiutalt túlórákat teljes összegükben le kell vonni.

A VILÁG előfizetési ára:

1 hóra 15 forint
negyedévre 45 forint

Felkérem a Budapesti Kereskedelmi Akadémia felső A. osztályában 1913. évben érettségizett osztálytársaimat, hogy 35 éves találkozónk megbeszélése céljából címeiket velem közölni szíveskedjenek. Tuschák Károly hirdetőiroda, Teréz-körút 8. y. T: 188-756. (X)

Különleges adó- és illetékügyek ezrei a Közigazgatási Bíróság előtt

»Mit dolgozik a Közigazgatási Bíróság« címmel rendkívül tanulságos kis füzet jelent meg, amelyben dr. *Csorba* János, a bíróság elnöke, konkrét panaszokkal érzékelteti a bíróság elé kerülő vitás problémák tarka sokaságát és az intézmény sokoldalú munkáját.

A közigazgatási bíróság *nyolc* ítélkező tanácsból áll; közülük *öt* alkotja a pénzügyi osztályt, amely *a különféle adók ellen* beérkezett panaszokat bírálja el, három pedig az általános közigazgatási osztályt, amely közigazgatási ügyekben felmerült panaszokat tárgyal. 1947 január 1-től 1948 március 31-ig 13.181 panasz érkezett a bírósághoz s a különféle adók ellen most érkező panaszok száma rohamosan nő: a pénzügyi osztályon a havi panasztételek száma eddig hétszeresére emelkedett.

A „kimért" fecskendő

A közigazgatási bíróságot a mindennapi élet eleven problémái foglalkoztatják. A forgalmiadóval foglalkozó tanács elé került például a következő panasz:

A forgalmiadórendelet szerint öt százalékkal több a bontatlan csomagolásban eladott áru adója, mint a kimért, mert a díszesen csomagolt árut drágábban lehet eladni. Egyes pénzügyi hatóságok ez alá a magasabb forgalmiadó alá vonták az *orvosi fecskendőket* is, mert azok is *papírdobozba* csomagolva kerülnek a vásárlóhoz. A bíróság kimondta, hogy az orvosi fecskendőt azért csomagolják dobozba, mert *természeténél fogva* másként nem árusítható, elvégre nem lehet zsákból, dekázva eladni.

Az ellenlevél illetéke

Számos, gyakran előforduló vitás kérdést sorol fel Csorba elnök a bíróságnak a *házadóval* összefüggő munkájáról is. Az *illetékkirovás* ügyénél megemlíti azt az esetet, hogy egy budapesti parkettázó mesternek az újjáépítési minisztérium rendelettel megbízást adott az egyik hivatali épület egy részének fapadozati munkálatai elvégzésére. A megbízó rendelet kimondta, hogy mellőzik a külön szerződés megkötését és »ellenlevél«-ként a rendelet másolatát iratták alá az iparossal. Az ilyen ellenlevél illetékmentes. A parkettázómester a munkálatokat már el is végezte, amikor fizetési meghagyást kézbesítettek neki: 8.290.80 forint illetéket, illetve bírságot rótták ki rá. A fizetési meghagyás elleni fellebbezést a pénzügyigazgatóság elutasította.

Rendkívül érdekes, hogy a *fellebbezést ugyanaz a főosztály bírálta és utasította el, amelynek vezetője a leletet felvette és akinek — ha a kirovás jogerőre emelkedik — a befoyt bírság összegének a fele jár.* Ez ugyan megfelel az érvényes jogszabályoknak, de érzi az ember, hogy mennyire szükség van arra, hogy végső fokon a jogorvoslatokat a *független közigazgatási bíróság* döntse el.

Öngyilkos üldözött hagyatéka

Az illetékkérdések között szerepel az is, hogy a zsidó örökhagyó hagyatékára biztosított illetékkedvezményt akkor is alkalmazni kell-e, ha az örökhagyó, zsidó származása miatt nem szenvedett ugyan üldözést, de ettől való félelmében öngyilkos lett.

A kereseti- és jövedelemadóval kapcsolatban a pénzügyi hatóságok azt a jogszabályt, amely az *állattenyésztésből* származó bevételt keresetiadókötelessé teszi, úgy értelmezték, hogy adó alá esik a mezőgazdaság megműveléséhez szükséges állat tartásából származó jövedelem is. A bíróság kimondta, hogy az állattenyésztésből származó jövedelem csak akkor adóztatható meg külön, ha a föld tulajdonosa *a szokásos mértéken túl*, iparszerűen foglalkozik állattenyésztéssel.

Főbérlő adótartozása

Az adóvégrehajtásnál a korábbi jogszabályok kimondták, hogy a főbérlő adótartozásáért a bérelt területen található minden érték lefoglalható és igénypernek nincs helye. Az ostrom után azonban, a lakásinség folytán, sok albérlet és társbérlet létesült. *A közigazgatási bíróság most kimondta, hogy az adóvégrehajtó köteles vizsgálni: mely vagyontárgyak vannak a főbérlő tulajdonában, mert az albérlőnek, illetve társbérlőnek a butorai és egyéb vagyontárgyai nem foglalhatók le a főbérlő adótartozásáért és viszont;* ha pedig ez mégis megtörténik, a sértett a végrehajtás ellen panasszal élhet.

A közigazgatási bíróságnak még egy különleges feladata is van: őrködni az újjáépítés szempontjából olyannyira fontos *adóerkölcs* érvényesülésén.

Túlbuzgóság

A felmerülő vitaanyag nagyságának — *Csorba* magyarázata szerint — részben az az oka, hogy *a rendeletek szövege a szükség-diktálta gyorsaság folytán hiányos*, részben pedig az, hogy *az állam pénzügyi apparátusához tartozó tisztviselők csak azt tekintik eredménynek, ha minél több adó folyik be a végrehajtás során s nem igen látják meg a kormánynak ezen túlmenő esetleges célkitűzéseit.* A kormányzat szempontjából a közigazgatási bíróságnak az a hivatása, hogy a kormány intencióit érvényre juttassa olyan esetekben, amikor a végrehajtó-apparátus egyes tagjai ettől eltérnek. Ma azonban, bármennyire elvi jelentőségű legyen is egy-egy ítélete, sajnos, csak abban a konkrét ügyben kötelező, amelyben meghozta. Igy például, *ha helytelen rendeletmagyarázat következtében egy adóhivatal területén ezer emberre rosszul vetették ki az adót és csak tízen éltek panasszal, a bíróság döntése alapján csak ennek a tíznek az adóját köteles az adóhivatal helyesbíteni, a többi fizeti a rosszul kirótt adót.*

A közigazgatási bíróság döntéseinek kötelezővé tétele régi kívánsága az adófizetőknek, akik most az erkölcsi igazságra törekvő demokratikus kormányzattól remélik ennek a kívánságnak teljesítését.

Ifj. K. A.

†

ifj. Jordan Károly

1948 május 12-én 47 éves korában elhunyt. Folyó hó 14-én fél háromkor helyezik örök nyugalomra a kerepesi temetőben.

MDK.

Mező Dániel

Kiállitási kritika

Ikarus 1966 nov.16.

Mező Dániel

MDK

olajportréval

szerepelt a kiállitáson / az VTRGY kultur termében/

xSzs --_: Vasas képzőművészek kiállitása.

Fejér Megyei Hirlap. 1963. jan. / 24.

Mező Ferenc

Mező Ferenc és Fekete Péter felvételei illusztrálják Brády Zoltán cikkét /A Fővárosi Pályaválasztási Intézet/

16-17. l.

Budapest, 1969. 4.sz.

Mező György

1021

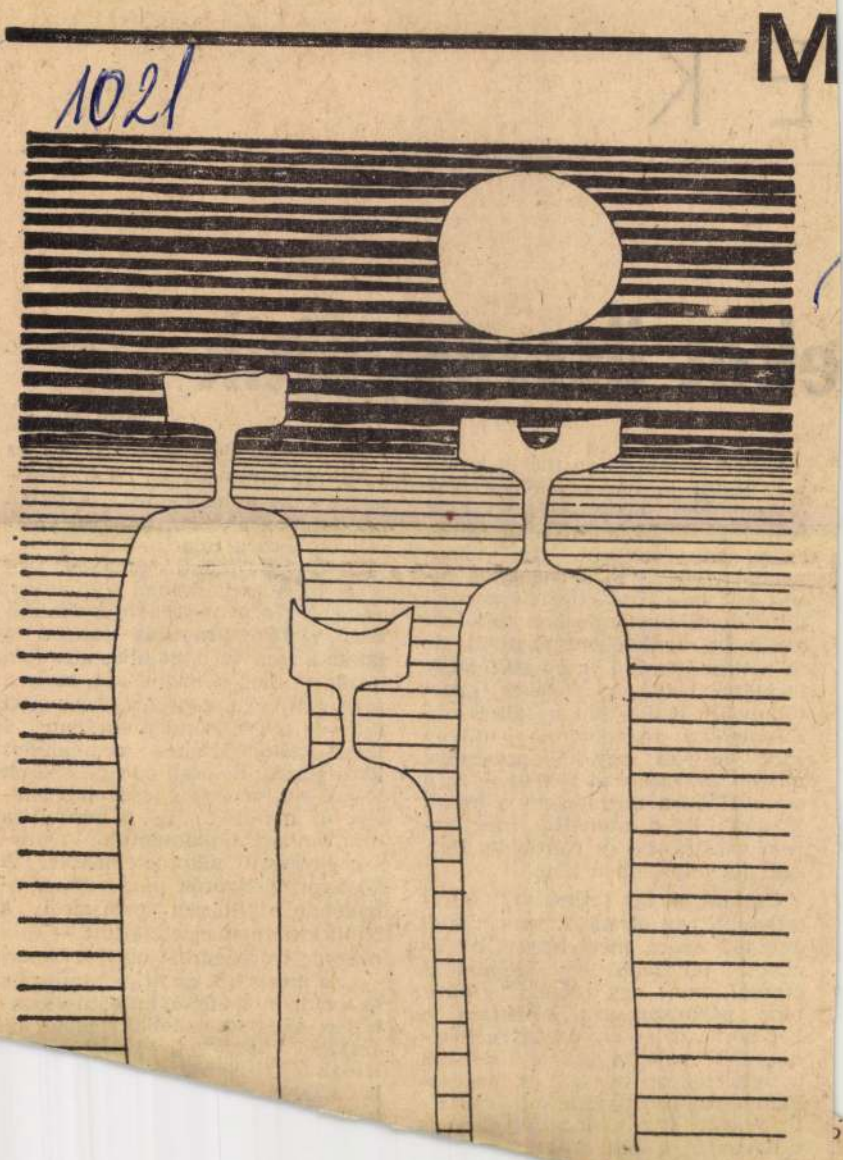

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRKÖZTÖ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-176

E K

eket összegyűjtik

Ekkor vettem elő a másik könyvet, fiatal korom egyik kedvenc olvasmányát, amelyben a versek Kosztolányi jóváhagyásával adtak egymásnak randevút. Itt könnyebben végeztem a *Négy fal között*-tel: mindössze tizenöt versből állt (a másik kiadásban mindent összevéve, százharminchatból), de ez a tizenöt mind szép volt, vagy legalább lényeges, érdekes, kosztolányis. Különösen a kötetnyitó *Lámpafény* ragadott meg: milyen zárt, milyen egy-jelképre-épülő, milyen takarékosan tökéletes ez a szonett! Újra megnéztem a másik kiadást: itt a szonettet még három vers követi és rontja le. Persze, így teljesebb a kép.

Csakugyan így teljesebb? Miért teljesebb egy elrontott vers, mint egy jó? Azért, mert hosszabb? miért teljesebb egy fe... életmű, mint egy tö... már párhuzamo... két könyvet ... letesebb... a t...

már csak az érdekelte, hogy „ez van', ‚az nincsen', ‚ez itt az igazság', ez itt a hamisság". Korábbi „irodalmi íróisága", amelyet Ady állapított meg róla találóan, finom játékai, hangulati fogékonysága kísérteties tartalommal telt meg; a *Száz sor a testi szenvedésről* hátborzongatóan bravúros játéka, a játszi forma és a halálos tartalom tökéletes meg-nem-felelése, mely a fájdalom értelmetlenségére vetett lidérces fényt, minden sorában a fiatal költő játékos remekléseit idézi vissza; de csak az egyes so... teszik ezt, a vers egésze ... sen új minőség. F... már emberi d... sen egysze... közn...

Mező György: Alakok

Mező György

M

1021

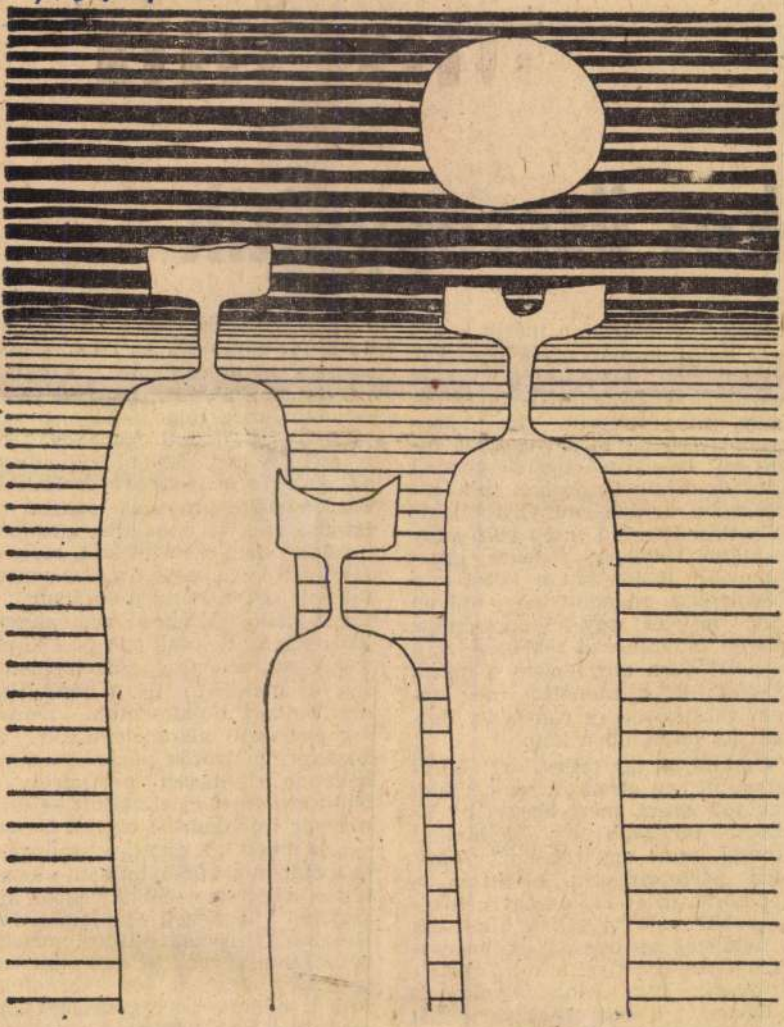

Mező György: Alakok

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRKÖZTŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
ELET ÉS IRODALOM
Budapest

E K

eket összegyűjtik

Ekkor vettem elő a másik könyvet, fiatal korom egyik kedvenc olvasmányát, amelyben a versek Kosztolányi jóváhagyásával adtak egymásnak randevút. Itt könnyebben végeztem a *Négy fal között*-tel: mindössze tizenöt versből állt (a másik kiadásban mindent összevéve, százharminchatból), de ez a tizenöt mind szép volt, vagy legalább lényeges, érdekes, kosztolányis. Különösen a kötetnyitó *Lámpafény* ragadott meg: milyen zárt, milyen egy-jelképre-épülő, milyen takarékosan tökéletes ez a szonett! Újra megnéztem a másik kiadást: itt a szonettet még három vers követi és rontja le. Persze, így teljesebb a kép.

Csakugyan így teljesebb? Miért teljesebb egy elrontott vers, mint egy jó? Azért, mert hosszabb? Es miért teljesebb egy felhigított életmű, mint egy tömény? Most már párhuzamosan olvastam a két könyvet, és így az egyre tökéletesebbé váló verseken kívül azt a tökéletes biztonságot is megcsodálhattam, amellyel a költő rostálta magát. Igaz, elhagynivalója is csökkent, hiszen rossz verseinek nagy többségét már meg sem írta vagy eldobta vagy nem vette kötetbe. Annál bámulatosabb ítélőképessége, amellyel például szabadvers-kötetének, a *Meztelenül*-nek negyvennégy darabjából tizennyolcat elhagyott. Ez a könyv már az

már csak az érdekelte, hogy „ez van', ‚az nincsen', ‚ez itt az igazság', ez itt a hamisság". Korábbi „irodalmi íróisága", amelyet Ady állapított meg róla találóan, finom játékai, hangulati fogékonysága kísérteties tartalommal telt meg; a *Száz sor a testi szenvedésről* hátborzongatóan bravúros játéka, a játszi forma és a halálos tartalom tökéletes meg-nem-felelése, mely a fájdalom értelmetlenségére vetett lidérces fényt, minden sorában a fiatal költő játékos remekléseit idézi vissza; de csak az egyes sorok teszik ezt, a vers egésze tökéletesen új minőség. Ez a késői líra már emberi dokumentum, nemesen egyszerű alkotóelemekből. A köznapi gyönyörök pársoros számbavétele a Nincsen partjairól, a Nihil kikötőjében elkiáltott — és a magyar irodalomból oly jól ismert — „és mégis": a szentimentalizmus és a cinizmus végső, humánus szintézise, világnézet-nélküliségből kiszakadó világnézeti vallomás. A Kosztolányi-összegyűjtötte versekből tisztán ragyog ki ez az út, felesleges buktatók és hordalékhomok nélkül, csak szükséges kanyaraival. (Az 1920-as *Kenyér és bor* például közelebb áll a késői Kosztolányihoz, mint az 1924-es *A bús férfi panaszai*, mely a korai kisgyerek-ciklus hangvételét próbálja reprodukálni.) A bővebb gyűjtemény is jelzi ezt a pél

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Mező György

ÉLET ÉS IRODALOM

1972. NOV 4

1021

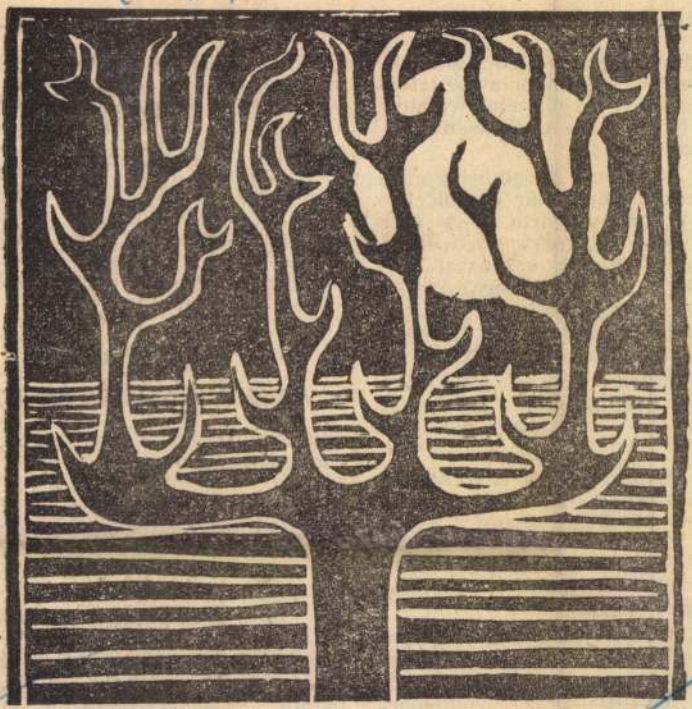

Mező György: Este

nak szűkös, avult kis emóciói szabadulnak a provincia kor tól, de mint a tartóköteleit ve léggömbhajó, csak a végtelen semmibe szállhatnak.

Nem is tudom, hivatkozhatom-e a számukra talán már elavult Petőfire, ki hol azt írta, hogy arca szégyenben ég, mert szégyellnie kell, hogy magyar, hol azzal hetvenkedett: „Ha a mi fényünk nem lobogna / A véghetetlen éjen át, / Azt gondolhatnák fönn az égben, / Hogy elszegényedett a világ."

Mert hiszen ő még azt hitte, hogy nemzete partikuláris érdekeiért harcolva — a világszabadságért harcol.

Vagy Leninre, őrá hivatkozhatom? Leninre, akit áthatott a „nemzeti büszkeség érzése", s aki aban a hitben élt, hogy a „nagyoroszok nemzeti büszkeségének érdeke egybeesik minden proletár szocialista érdekével."

Nem, ez a fiatal költő, más hasonló, képzett és igényes fiatalokkal együtt ezeken az avult érzelmeken felülemelkedik. „... mert hogyan lehetnék én büszke olyan

[illegible] — nem gyengíti, nanem erősíti „a világ minden proletárjának szocialista érdekét".

Azt hiszem, az is taszítja fiataljaink egy részét valami megfoghatatlan „egyetemesség" felé — ami, akárhogyan is, a mai konkrét nemzetközi politikai szituációban a kozmopolitizmus áramlatainak kedvez —, hogy

napjaink hazai valóságában

nem könnyen talál lehetőséget forradalmiságra; nem látja az összefüggést a szocialista építés hétköznapjai és saját elméleti absztrakciói között.

Napjaink forradalmisága. Megkérdeztem egy fiatalt, mi jut eszébe erről?

— Ma már nem kell a barrikádokra vinni az életünket. A hétköznapi munka nemes és egyszerű hősiességével dolgozunk a szocializmus teljes felépítéséért... Jeles?

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1971 MÁJ 28

EGYETEMI LAPOK
Budapest

Mező György

1021

ÉLETFA

MEZŐ GYÖRGY GRAFIKÁJA

esen

Május 15-én a haz tartózkodó perui eg küldöttséget, Juan de Guevarát, a San Marcos tem rektorát, a CONUI perui felsőoktatási tan elnökét, Mario Sanamé giót, a CONUP ügy igazgatóját és még háro rui egyetemi vezetőt, egyébként a Metrimpex meghívására érkeztek Magyarországra a perui—magyar gazdasági kapcsolatok kiszélesítése céljából, baráti beszélgetésen fogadta Ádám György, egyetemünk rektora.

Nagy Károly rektorhelyettes és Mádl Ferenc egyetemünk nemzetközi osztályának vezetője május 14. és 25. között Jugoszláviában tartózkodott. Utazásuk célja a belgrádi, illetve a zágrábi tudományegyetemekkel megkötendő közvetlen együttműködési megállapodás aláírása volt. Újabb nemzetközi kapcsolatunk jelentőségét prezentálta, hogy Belgrádban az aláírást követő fogadáson a jugoszláv egyetemi vezetőkön kívül megjelent a Szerb Köztársaság művelődésügyi minisztere valamint a szövetségi kormány államtitkárának helyettese is.

A majdan felépülő új TTK épülete tervezésének egyik legfontosabb feladata az épületcsoportok, előadótermek, la-

re várható tantervet, s a pécsiek — többek között ezeket az adatokat — számítógépre vitték. A kapott eredmények alapján tervezik majd meg az új TTK épületcsoportjainak legoptimálisabb elhelyezését. A munka „számítógépes részét" a pécsi főiskola június közepéig készíti el.

Az egyetemi és kari tanácsok választott oktató tagjainak megbízatása az idei tanév végével lejár. Így június 5-én rendezik meg egyetemünkön a kari tanácsok (JTK: 10, BTK és TTK: 20), valamint az egyetemi tanács (karonként 5, összesen tehát 15) választott oktatói tagjának újraválasztását, mely a jogi karon egyidejűleg, a bölcsészkaron két csoportban, a TTK-n pedig szakcsoportonként zajlik majd le. A rektori hivatal egyúttal tájékoztatja karunk oktatóit, hogy a meghívókat (pontos hely és idő megjelöléssel), valamint a jelöltek listáját időben megkapják.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR TÁVIRATI IRODA BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 31
Telefon: 128-058, 337-742, 340-776

EGYETEMI LAPOK
Budapest

1973 SEP 27

Mező György

megbízott könyvtárosok szá- is.
mára útmutatóul szolgáljon.

—jánoky—

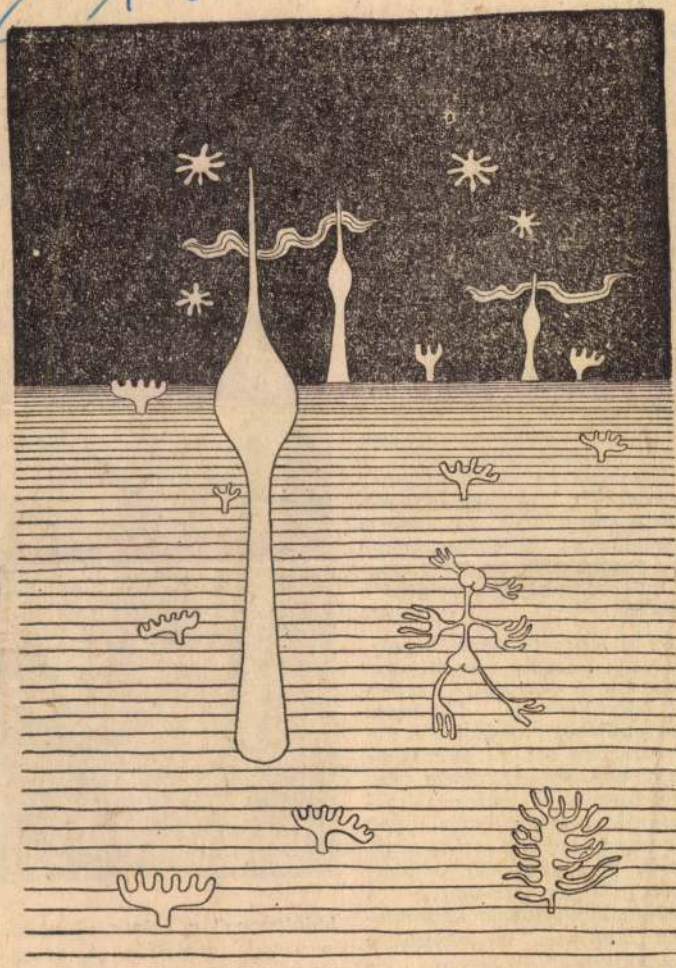

„Mező György grafikája"

mindenki
bőség. Ne
látottak
különösen
parki oper
estek a M
előadásába
tett pokró
kis székeken tízezrek — egyenyire a legkülönfélébb színű, fajú s bizonyára foglalkozású fiatalok — hallgatták Verdit, Csajkovszkijt, Wagnert, a szokások szerint némán falatozva, colát iddogálva; egy érdekes, a pornográfiát parodizáló filmkockákkal összekötött rockkoncert a Broadway egyik színházában; egy Lear király előadás a város anonim-tavának természetes díszletei között; vagy a Jézus Krisztus Szupersztár filmbeli változata. Vagy talán a múzeumok; a hatalmasok és a mellékutca emeleti kis termében eldugottak. A könyvtárak, a Columbia Egyetem, az ENSZ-palotában egy tanácskozás és 20. emeleti dolgozószobájából rálátás a városra.

És a szovjet—amerikai tárgyalások nyomán megváltozott városkép. A metróról, a buszokról lekerültek a látványos szovjetellenes plakátok, s a Fehér Házban ott áll Brezsnyev majd életnagyságú képe, dokumentumok a páros eszmecseréről. A négerkérdés újabb ellentmondásokkal terhes problémái, a polgármester-választások, a Watergate-ügy... A modern manipuláció káprázatosan „szellemes" megoldásai: a mindent-megtudsz-venni, a minden-lehet-belőled élő hite,

„ledolgozva" a szinte süppedő forróságú aszfalton. A város minden sarkon új arcát mutatta, mások az emberek is: a

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1972 MÁJ 29
1972 MÁJ 29

EGYETEMI LAPOK

Budapest

Mező György

1021

Mező György grafikája

…bizottság elnökétől azt kérdezzük, hogy milyen módon oldható meg a számítástechnika jogtudományi alkalmazása a gyakorlatban?

— Az állam- és jogtudományi kar a számítástechnika területén adódó feladatainak megvalósítását a TTK többféle módon kész segíteni. A természettudományi karon hamarosan üzemelő ODRA 1304. típusú számítógép az egyetem valamennyi oktatójának és kutatójának közkincse lesz. A gép, fejlett programkönyvtára lévén, alkalmas arra, hogy segítségével a legkülönbözőbb feladatokat oldjuk meg, beleértve nagy mennyiségű adatok tárolását, rendezését. Így alkalmas a jogászok kutatómunkájának végzésére.

Készséggel vállaljuk, hogy a jogász oktatókat számítástechnikai alapképzésben részesítjük.

Úgy gondolom, hogy hasznos lenne, ha a jogászhallgatók számítástechnikai alapképzését részben — a speciális feladatok messzemenő figyelembevételével — TTK-s oktatók látnák el.

Várható, hogy a tudományos kutatások területén a jogászok és a természettudományi karon működő software szakemberek között hatható együttműködés jön létre.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

EGYETEMI LAPOK
Budapest

1971 NOV 17

Mező György

1021

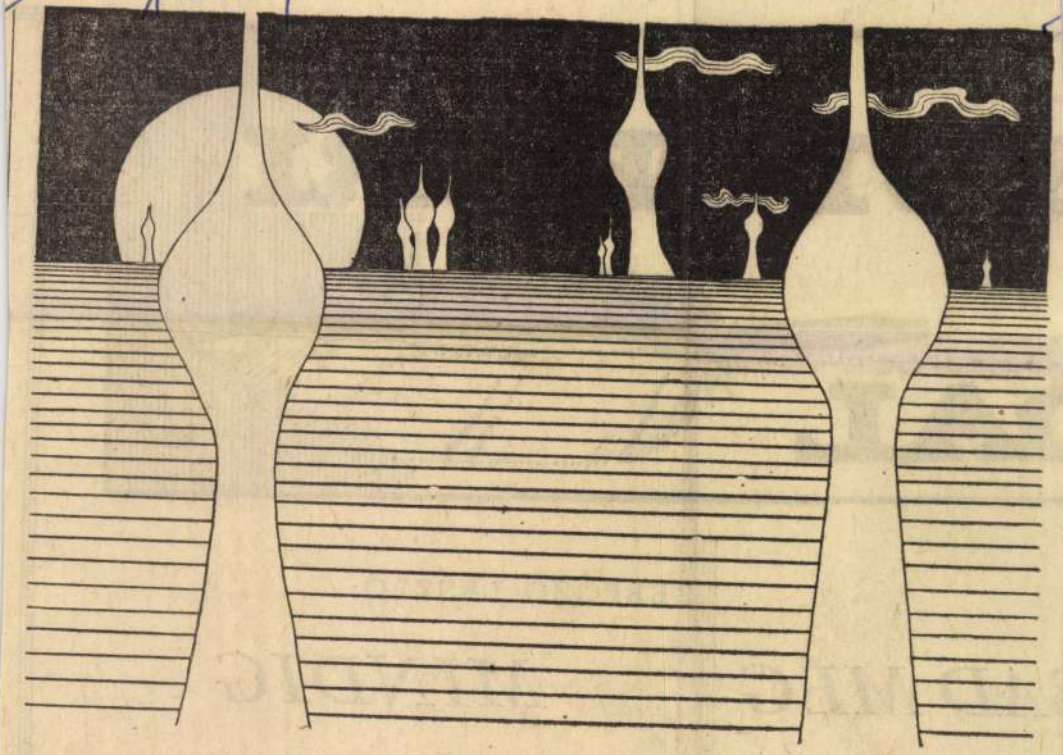

MEZŐ GYÖRGY GRAFIKÁJA

KOTÓKÖRI

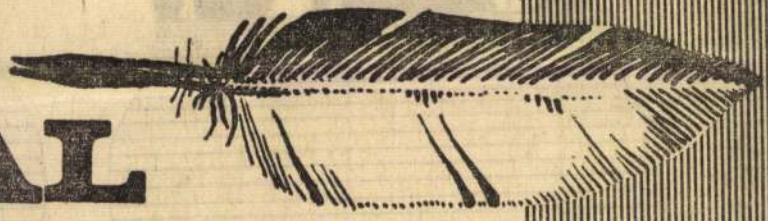

DAL

SERFŐZŐ LÁSZLÓ:

MINDIG

A napok ütközői után loholva
el-elcsípve az utolsó perront

BAD MÉG

ÉRNEM

Mező György

"Alakok" c. rajzát hozza a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1971 okt. 2.
XV. évf. 4o. sz. 12. lap

Mező György

„Este" c. művét bemutatja a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. nov. 4.
XVI. évf. 45. sz. 4. lap.

1021

1984.VI.1.Televizió 17.25

Pannon krónika

Mező György és felesége keramikus házaspár

- A vizimolnárságnak a Zala mentén nagymultu hagyományai voltak. A Zala vizienergiáját egészen az 1960-as évekig hasznositották. A folyó szabályozásával azonban megszünt ennek lehetősége. Sok malom sorsára maradt, s ma már a rombadőlés veszélye fenyegeti. Néhányat le is bontottak, de másokban ma is zajlik az élet. A legszebbek azok a malmok, amelyek ügyeskezü gazdára találtak. Az egyik ilyen épület a zalalövői Pacsai malom. Ezt 1979-ben vásárolta meg Mező György és felesége, a 3 gyermekes keramikus házaspár. A közelben ösztönző példa is akad. A zalacsébi malmot Szabolcs Péter Munkácsy-díjas szobrászmüvész használja családjával nyári háznak és müteremnek.

Tisztelettel meghívjuk Önt

MEZŐ ISTVÁN

országgyűlési képviselő

karikatúra kiállításának megnyitására

1997. május 12-én 13 órára

a képviselői irodaház aulájába.

(Budapest V., Széchenyi rkp. 19. sz.)

A kiállítást megnyitja:

Vitányi Iván,

az Országgyűlés

Kulturális Bizottságának elnöke.

MAGYAR SZOCIALISTA
Országgyűlési Képviselőcsoport

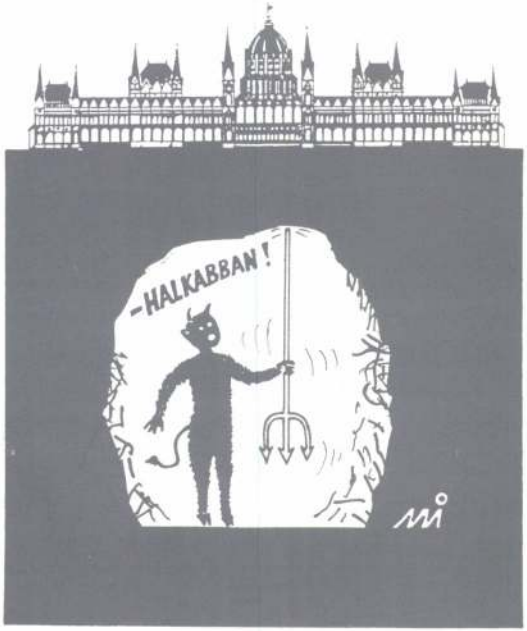

M E G H Í V Ó

Merő Imre

Felvételei illusztrálják

a Budapest c. folyóirat 1972. 7. számát

26-27.

MDK

Mező Imre földmüves

Pécsi és bonyhádi Képzőm. Szabadiskolák kiáll. /66/. Pécs 1950. máj.

Mező István, [karikatúrista]

L: Bató Károly]

–: Karikatúra pályázat

12.

Esti Hirlap,

Bp. 1977 nov. 29.

MH SAJTÓFIGYELŐ
MANIR MAGYAR HÍRLAP
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
1981 DEC 19
DÉLI HÍRLAP

MEZŐ ISTVÁN

1021

** Önvédelem... Ez a cime Mező István, lapunk külső munkatársa rajzának, amellyel 3. díjat nyert a Kecskeméten megrendezett országos politikai karikatúrakiállításon.*

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Mező István,
karikaturista

DÉLI HÍRLAP

1980 JUL 18

1021

✶ *Mező István és Izsák Jenő egy-egy rajza a Vasas Művelődési Központban ma délután 3 órakor nyíló kiállításról*

Hét végi kalauz

OLIMPIAI HUMOR

Mező István és Izsák Jenő karikatúráival, humoros rajzaival gyakran találkozhat az olvasó a lapok hasábjain. Volt már közös kiállításuk is a Nehézipari Műszaki Egyetemen, akkor a tudományos fantasztikum világában kalandoztak. Ma délután 3 órakor a Vasas Művelődési Központban nyílik tárlata a két karikaturistának; rajzaik témája a moszkvai olimpia.

MESEZSÁK

Mesezsák címmel zenés bábműsort mutat be a gyerekeknek a budapesti Orange együttes. A műsor —, melyet a Vörösmarty Művelődési Ház rendez — vasárnap délelőtt 10 órakor kezdődik az Anna-szálló teraszán, rossz idő esetén a bungaloban.

REMEKMŰVŰ SZŐNYEGEK

Csomózott indiai, keletturkesztáni, kínai, tibeti és európai szőnyegekből nyílt kiállítás a Miskolci Galériában. A kiállítást rendező Batári Ferenc művészettörténész katalógusba írt ismertetőjéből idézünk: „... Európa keleti szőnyegek iránti lelkesedését mi sem bizonyítja jobban, mint hogy azokat több nyugati országban is megpróbálták utánozni. A legjelentősebb szőnyegművészet Spanyolországban fejlődött ki... A helyi mesterek sajátos csomózási technikát fejlesztettek ki... Figyelemre méltó szőnyegipar fejlődött ki Angliában, Finnországban, Franciaországban és Lengyelországban... A korábban nomadizáló és a török néppel szoros kapcsolatot tartó magyarság feltehetőleg ismerte a szőnyegcsomózás technikáját, ami a Kárpát-medencében, az új életkörülmények között feledésbe merült..."

Huszonöt szőnyeget mutat be a Miskolci Galériában saját gyűjteményéből az Iparművészeti Múzeum. A tárlat augusztus 24-ig tekinthető meg.

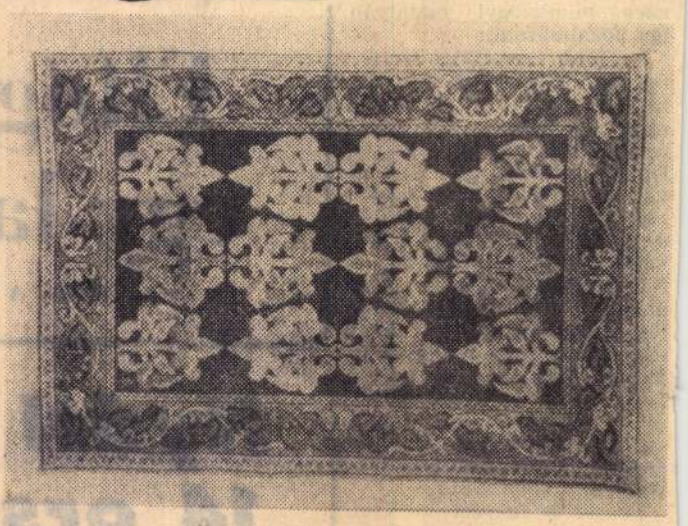

✶ *Egy szép szőnyeg a Miskolci Galéria kiállításáról; Kiss Béla tervezte 1925 körül.*

A HÉTEN OLVASTUK

A romániai magyar irodalomkritika és irodalomtörténet-írás kétségtelenül egyik legjelentősebb alakja Kántor Lajos. Az elmúlt évben Korváltás című tanulmánykötete, valamint a szerkesztésében megjelent Móricz Zsigmond közöttünk című összeállítás (mindkettő Kriterion-kiadás) került a magyarországi könyvesboltokba a közös könyvkiadási egyezmény keretében. Az Elvek és utak utóbbi kötetei közül talán a legizgalmasabb az övé, mely Korunk: avantgarde és népiség címmel látott napvilágot. Mintegy bevezetőül olvashatjuk a Babonák ellen (mármint az irodalomtörténeti babonák) című írását, amelyet tarthatatlanságuk végiggondolása jellemez: népiesek és urbánusok, valóságirodalom és avantgarde, „magasrendű irodalom" és bestseller csupán kategóriák és nem elválasztó vagy netán kirekesztő vonalak. Méltó teret szentel Kántor a legendás kolozsvári Korunk folyóiratnak, Gaál Gábornak. Bemutatja a romániai magyar irodalom alkotóit: a lírikus Horváth Imrét, Bartalist, Tamási Áront. A múltbeli portyázások mellett hangsúlyt kap a jelen is: a nagyszerű Kányádi Sándor, Lászlóffy Aladár, Szilágyi Domokos, Farkas Árpád, Király László s Bálint Tibor (nagy sikerű regénye a Zokogó majom). A drámairók közül a nálunk is jól ismert Sütő Andrást és Kocsis Istvánt mutatja be. A nevek felsorolása is elegendő kedvcsináló a kötet elolvasására.

TÉRZENÉK

A Szabadság téren ma délután, 5 órától, Tapolcán vasárnap — ugyancsak 5 órától — ad térzenét a Vasas Fúvószenekar.

ET DOLGOZNI A N[illegible]

✶ *Alkalmi segédmunkásra nyaranta is kevés az igény...* *(Kerényi László felvétele)*

nács munkaügyi osztályán így fogalmaznak:

— Több ezer fiatal szeretne két hétig, egy hónapig munkába állni a nyáron, s ezzel szemben jó, ha a töredéküknek tudunk munkalehetőséget kínálni. Tizenöt vállalat csak a saját dolgozóinak a gyerekét fogadja, a többiek csak nagyon keveset tudnak alkalmazni. A Nagy-miskolci Állami Gazdaságba mehetnének a tanulók babot szedni, a pénz, igaz, nem sok. A hűtőházban később indult a szezon, most ők is keresnek alkalmi munkást... De sajnos sok gyereknek kell azt mondanunk, hogy nem tudunk nekik mit ajánlani...

És mi a helyzet azokkal, akik az idén végeztek, szakmunkásokkal, s azokkal, akik gimnáziumi, szakközépiskolai érettségit szereztek?

(Folytatás a 3. oldalon)

Papírgyűjtő konténer

A szombathelyi városgazdálkodási vállalat szakemberei olyan konténereket készítettek, amelyek keskeny nyílásába csak papírt lehet bedobni. Céljuk, hogy a drága papír ne a háztartási hulladékba kerüljön. Az újfajta konténereket — kísérleti jelleggel — a Derkovits

Elfoglaltak egy lakást...

(CIKK A 3. OLDALON)

Nyári diákok 14 országból

Megnyílt Sárospatakon a IX. nyelvi kollégium

Tegnap ismét benépesült a sárospataki Kossuth Kollégium diákokkal; angol, német, francia és más idegen nyelvek szavai keveredtek az ismerkedés perceiben. Délután 3 órakor ünnepélyes keretek között nyitották meg a külföldön élő magyarok gyermekei számára kilencedik alkalommal szervezett nyári, magyar nyelvi kollégiumot.

Az idén 14 országból; az Egyesült Államokból, Kanadából és több európai országból 50-en érkeztek, hogy tanulják apáik, anyáik szülőföldjének nyelvét.

A vendéglátó házigazda, Kansütz Lajosné, a Sárospataki városi Tanács művelődésügyi osztályvezetője, a nyelvi tábor igazgatója elmondotta, hogy gazdag és színes programot állítottak össze az augusztus 12-ig tartó kurzusra.

Délelőtt csoportos oktatás folyik, ekkor tartják a magyar nyelvi órákat, valamint

Délután különböző szakköri foglalkozásokat tartanak. A kézimunkaszakkörökben a magyar népi hímzéssel ismerkednek, a kerámiaszakkörben pedig az agyagformálást és edénykészítést tanulják meg. Énekkart is alakítanak, melynek próbáin néhány szép magyar népdalt sajátítanak el. Nehezebb feladatra vállalkoznak azok, akik népitánc-tanulásra is jelentkeztek, mert a tábort záró műsorban fellépéssel kell hogy bizonyítsák tudásukat.

A nyelvi tábor hallgatói több kiránduláson vesznek részt. Ellátogatnak Tokajba, a Bodrogközbe, Cigándra, Ricsére, sőt, felkeresik a nagy alföldi várost, Debrecent is.

Bizonyára emlékezetes élményt jelent majd a sárospataki nyári zenei esték programsorozatának meghallgatása, a számukra szervezett ifjúsági találkozó és sportdélutánok.

Az augusztus 12-én befejeződő nyári nyelvi kollégiummal nem ér véget a fia-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1975 6
Mező István, karikatúrista,
Világ Ifjúság
1021

MEZŐ ISTVÁN

huszonhárom éves miskolci fiatalember egy icipici Borsod megyei községben, Selyén tanít rajzot. Levelező tagozaton végzi a Tanárképző Főiskola földrajz–rajz szakát. A Bács megyei KISZ-bizottság által meghirdetett országos politikai karikatúrapályázaton 1973-ban harmadik díjat nyert rajzaival, s tavaly is nagy sikerrel szerepelt a kiállításon. Érdeklődésének széles körét egyéni humorral tölti meg. Legújabb rajzaiból mutatunk be néhányat.

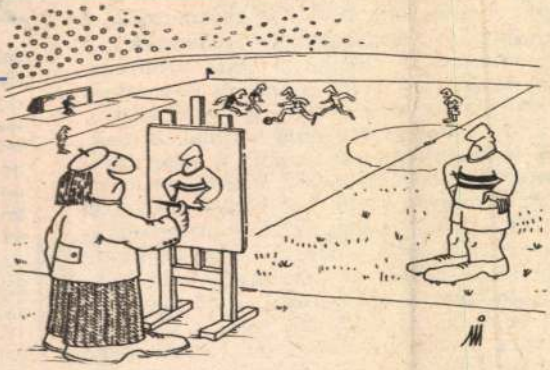

Tökeletes modell

– Disznóság!
– már elmúltam 18 éves!

Kezdetleges géprabló

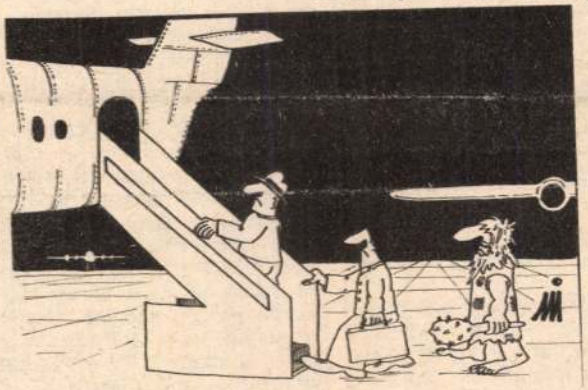

Asztalitenisz-ütő
– páros mérkőzésekhez

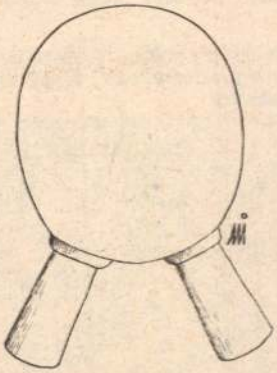

Takarékos szurkoló

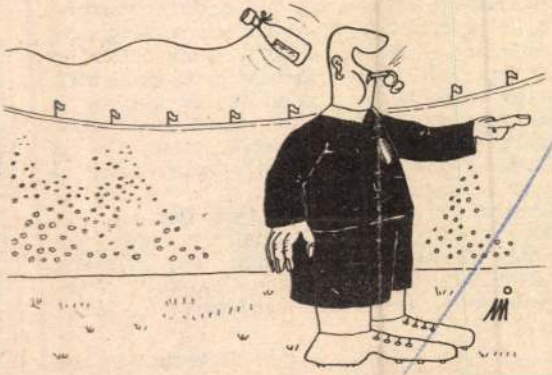

úgy hozzátartozik a „panorámá
Mont Chevalier.) És hozzátartozn
fotósok, akik sztárokra vadászna
ruhájú hippik, akik felváltva cs
gitároznak, az aszfaltrajzoló „m
„Jézus feltámad!" feliratú tábláka
kállas ifjak, vagy a rue d'Antibes
Váci utca) ragyogó kirakatai és p
De a fő szerep kétségtelenül a fil
értők majdnem 700-ra becsülik a
terméséből itt bemutatásra kerü
illetve versenyen kívül futó filme
egy példa, amelyre még szerény
tudásomból futotta: május 13-án 75 filmet játszottak a cannes-i mozik. (Magában a Fesztiválpalotában a nagytermen kívül több kisebb teremben is vetítenek, mint a Cocteauról vagy a Gerard Philippről elnevezettekben.) De ezen is túl körülbelül 15 moziban folyik nonstop műsor. Földadom a számolást: a hiteles vélemények szerint napi 100 munkaórát jelentene, ha valaki minden filmet végig szeretne nézni. Nem véletlenül hangsúlyozzák a rendezők: ha van veszély, amely a fesztivált fenyegeti, az elsősorban a filmek áradata, a túlburjánzás. Egy apró, de jellemző példa: 1968 után — éppen a 68-as franciaországi diáklázadás hatására — fiatal rendezők a Cinema en liberté jelszóval meghirdették azt a quinzaine-t (két hetet), ahol szabadon, válogatás nélkül bárki, bármilyen alkotással bemutatkozhatott. Az eredmény: dilettáns filmecskék tömege, vagyis teljes csőd. Az idén már elhagyták a jelszót: ezen a quinzaine-en talán még szigorúbban válogattak, mint a fesztiválfilmeknél.

Claude Lelouch jachtja

Igen, 1968! A viharos fesztivál, amely egy kicsit tükre is volt mindannak, ami a nyugati diákmozgalmakban végbement. A ragyogó Fesztiválpalotában megjelentek a híres feliratok: *„Mesterek, öregek vagytok, és a kultúrátok is az..." „A kultúra az élet megfordítása!" „A művészetcsinálás mandarin dolog"* (A szlengben mandarinoknak hívják a fejeseket.) És az ultrabalos nézetek egyik vezéralakja, aki a leghevesebben követelte a „film szabadságát" — itt jön a poén — az a Claude Lelouch volt, akinek jachtja a Napoule öböl luxus kikötőjében ringatózott, és aki ezt a „csónakocskát" az előző fesztiválon díjat nyert filmjének bevételéből vette. Az a Claude Lelouch, aki ennek a fesztiválnak is egyik legnagyobb sztárja...

A folytatást mindnyájan tudjuk. Pár napi heves vita, verekedés, tüntetések után egy újabb, kézzel írt cédula jelent meg a luxusreklámokhoz és plakátokhoz „szokott" Fesztiválpalotán: *Le Festival est fermé...* A Fesztivál zárva...

Ugyanakkor — talán éppen 68 tanulságainak köszönhetően — egy egészségesebb folyamat

ta-Gavras és egy kanadai film, a dezője között. A rövidfilm kate díjat kapott Fjodor Hitruk Leh csillagot is című műve.

is megfigyelhető. A 60-as évek rádéihoz képest kisebb a „felha a szenzációhajszolás. Új — és nyezéseknek lehetünk tanúi: pé zők nagyobb figyelmet fordítan vészeti ágakkal kapcsolatos f véletlenül hívták meg verseny man Varázsfuvoláját vagy a m mandarinunkat és A fából fara kat.) A — szintén versenyen k Anna Karenina című szovjet b dig a fesztivál talán egyik legn nye előzte meg: Maja Pliszeck Casinóban. Igaz, egyelőre — a nél vagyunk — a „valódi" na nyoznak még. Pedig — mert el — Cannes adott népszerűsé tóknak, mint Bunuel, Bergman mutatkozott be a francia „új faut, Alain Resnais. Erről a guldottak" messzire a Szelíd tüntettek az Eper és vér fiatal solták meg a szovjet filmek zatát, közöttük a Balladát.... nyos: a magyar film világhíré sikerek is hozzájárultak: a Szerelem, a Magasiskola, a M Páger Antal alakítása a Pacsi büchler 1812-je — a magyar szinte minden évben díjat nye

„Az ALOA hajógyár nyissa ki kap Tömeggyülésre szólit a legnagyo röplapja

1996. márc. 15.

Vass Lajos követői

Miskolc (ÉM – S.L.) – Vass Lajos karnagy, zeneszerző, népzenegyűjtő volt az, 1969-ben a Röpülj, páva versenyek keretében a televízió képernyőjén keresztül megénekeltette az országot – bizonyítva: él a népzene és a népdal. A versenyt követően új pávakörök, citerazenekarok alakultak.

Vass Lajos 1992-ben elhunyt. Emléke azonban máig él. A Magyar Művelődési Intézet (MMI) 1995. január 29-én kétszáz, az ország minden tájegységét képviselő karvezetőjének jelenlétében megalakította a Vass Lajos Népzenei Szövetséget. Elnöknek Olsvai Imrét, a Magyar Tudományos Akadémia főmunkatársát, titkárának Kóka Rozáliát, a MMI főmunkatársát választották, Vass Lajos özvegye Kaposi Edit tiszteletbeli elnöki címet kapott. Feladatul tűzték ki az amatőr népművészeti mozgalom érdekeinek képviseletét, az együttesvezetők szakmai továbbképzését, a szükséges pénzforrások előteremtését, versenyek szervezését.

A szövetség ebben a hónapban rendezi meg a Vass Lajosról elnevezett népzenei vetélkedőt. A versenyre hazánkból és határainkon túlról 129 csoport nevezett be. Megyénk a debreceni és egri elődöntőkön érdekelt, ugyanis a szervezők a helyszínek megválasztásánál figyelembe vették a földrajzi távolságokat. Ezek szerint Debrecenben március 15-én fellép a taktaharkányi népdalkör, a tállyai Orbán Balázs citerazenekar és a tállyai Kóvirág népdalkör.

Egerben március 17-én a mezőzombori népdalkör, a kazincbarcikai egyesített citerazenekar, a rátkai népdalkör, a mezőkövesdi Nagymama-pávakör, a borsodszentgyörgyi népdalkör, a hernádnémeti Naplemente pávakör, az ózdi Gyöngykaláris népdalkör, a szirmabesenyői népdalkör és a bogácsi népdalkör.

Az ország hat helyszínén megrendezendő elődöntőkről huszonkét csoport jut be a döntőbe, amelyet április 13-én és 14-én tartanak Budapesten a Magyar Művelődési Intézetben. Az országos döntő műsorát közvetíti a Duna Televízió.

Kiállítások

Szikszó (ÉM) – Mező István karikaturista alkotásaiból nyílik kiállítás március 6-án, szerdán délelőtt fél 12-kor meg a szikszói II. Rákóczi Ferenc Kórház és Rendelőintézet ebédlőjében. Tóth Imre kórházigazgató főorvos ajánlja Mező István országgyűlési képviselő egészségügyi témájú karikatúráit az érdeklődő közönség figyelmébe.

MEZŐ 1996 karikatúra

PARLAMENTI MOZAIK

● A napirend előtti felszólalók sorát Deutsch Tamás (Fidesz) nyitotta meg. Arra hívta fel a figyelmet, hogy a Központi Statisztikai Hivatal 1995. évi gazdasági jelentése nem támasztja alá Horn Gyula miniszterelnök és más kormánytagok korábbi állításait a gazdaság helyzetéről. A fideszes képviselő szerint a 1994-es kampányidőszak ígérgetéseire emlékeztetett Horn Gyula hétvégi tatabányai nyilatkozata, amelyben a miniszterelnök kijelentette: a márciusi áremelések után idén már nem várhatóak újabb, az életkörülményeket rontó intézkedések. Deutsch nehezményezte azt is, hogy Tatabányán a miniszterelnök a jobboldal hatalomra jutásának veszélyéről beszélt. Kétperces hozzászólásában Horn Gyula cáfolta a fideszes képviselő állításait. Mint mondta, ő a szélsőséges hangok és a demagógia veszélyeire hívta fel a figyelmet Tatabányán.

● A napirend elfogadása után korábbról elmaradt szavazásokat pótolt az Országgyűlés. Részletes vitára bocsátották a társadalombiztosítási törvény módosítására benyújtott előterjesztéseket, valamint a tb pénzügyi alapjainak idei költségvetéséről szóló törvényjavaslatot.

● Érdemi munkáját megkezdve a plénum folytatta a tűz elleni védekezésről, a műszaki mentésről és a tűzoltóságról szóló törvényjavaslat általános vitáját. A KDNP vezérszónoka, Rusznák Miklós frakciója nevében hiányolta a pontos, egyértelmű feladatmeghatározást és a konkrét végrehajtási útmutatásokat. Kovács Tibor (MSZP) szintén a piachoz való alkalmazkodás hiányát rótta fel az előterjesztőnek. Izsó Mihály (FKGP) annak lenne a híve, hogy a tűzoltóság polgári szervezet legyen, esetenként hatósági jogkörrel.

● A Polgári Törvénykönyv egyes rendelkezéseinek módosításáról szóló törvényjavaslat általános vitájában Rott Nándor (FKGP) arra hívta fel a figyelmet, hogy a hitelezői érdekek mellett nagyobb figyelmet kell fordítani a törvényjavaslatban az adósvédelmi rendelkezésekre is.

● A helyi önkormányzatok adósságrendezési eljárásáról szóló törvényjavaslat folytatódó általános vitájában a képviselők többsége figyelmeztetett arra, hogy a törvényjavaslat nem oldja meg az önkormányzatok pénzügyi problémáit, s különösen vonatkozik ez a kistelepülésekre.

● Az Országgyűlés lezárta a személyazonosító jel helyébe lépő azonosítási módokról és az azonosítási kódok használatáról szóló törvényjavaslat általános vitáját. Tirts Tamás (Fidesz) jelezte: a kormányzat elmulasztotta tájékoztatni a képviselőket arról, hogy mennyibe kerül majd az új azonosító jelek bevezetése. A különböző becslések ugyanis 3 és 30 milliárd forint közötti összegre becsülik a várható költ-

*.D.K.

N.Mező János,csizmadiam.

A peremartoni,csajági és balatonfőkajári egyesült csizmadiacéh ifjúságának vseréjkorsója.Feliratból:"... Notárius N.Mező János.1823-ban készitette Palotán Tsillag Sámuel.Veszprémi Bakony Múz.Lsz. C-21.Függelék:48. 195.o.

Nagybákay Péter: Veszprémi és Veszprémmegyei céhkorsók. 139.o.

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei.4.1965.Veszprém.Kiadja a Veszprém Megyei Múzeumok Igazgatósága. Veszprém.

Meró István

László

Arch. Ért

1909. 220.

Mező Lajos építész

Gbl díjat kapott (II. fokozat)

N. N.: Átadták az idei művészeti díjakat

Magyar Hírlap 1969 IV. 3

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Mező Lajos

Ybl díjat kapott (II. fokozat)

N. N.: Irodalmi és művészeti díjasok

Élet és Irodalom 1969 IV. 4.

Mező Lajos
építész

Óbuda rekonstrukciójának modell-
képe

Szepr.

1968.

Rados: Magyar építészettőt. 354.
Műszaki Kiadó 1971.

Mező Lajos

Kovács Balázs Mező Lajos és Vojnits István készitet
ték a III. ker. Békásmegyeri új lakótelep rendezési
tervjavaslatát. A maket képével ismerteti-emliti:

dr. [illegible] István: Lakásépítés.
Budapest, 19[illegible]. sz. 1.
12. 5-~~7~~.

Mezőlajos építész

Az Ybl díj II. fokozatát lapta

Népszava 1969 április 3
2. old.

MDK

Mező Lajos, építész

Az óbudai Duna-part beépítési tervét kénítette.

– : Döntés az óbudai Duna-part beépítésé ről 1

ESTI HIRLAP, Bp. 1969. okt 7.

Merő László, [építész!]

MDK

Az óbudai rendezési terveket készítette.

Acsél: Óbudai piramis

3

ESTI HIRLAP, Bp. 1969. nov. 25.

MDG

Mező Lajos

és két társa közös alkotása nyerte el az Árpád-híd óbudai hídfőjének és környékének rendezésére kiírt tervpályázat 20000 forintos első díját.

Gárdonyi Jenő: Új Óbuda.

Érdekes Ujság, Bp. 1958. január 4. 11.1.

M.E.O.K.

MEZŐ Lajos építész

Részvesz a Kőbánya városközpont-
ja rendezésére kiírt tervpályázaton

Társtervező: Pongrácz Pál

Magyar Építőművészet 1960. 1.sz. 64.l.

M. D. K.

MEZŐ Lajos építészhallgató

Óbuda, Sztalin hid búdai hid-
tője környékének rendezési
terve Diplomaterv (Repr.)

Faragó Kálmán: Városépítészeti
tárgyú diplomatervek
Magyar Építőművészet 1956 (V.) 3. sz. 92. l.

M. D. K.

MEZŐ Lajos építész
(Epitáp. és Közl. Műsz. Egyetem Városép. Tsz.)
Obuda részletes rendezési terve és beépítési terotanulmánya. 1958. (Repr.)
Társtervező: Kismarty-Lechner Gyula
Ihrig Déres
Pongrácz Pál

Magyar Építőművészet 1959. 5/6. 2. 151. l.

M. P. U.

MEZŐ Lajos építész

Gyöngyös vasutállomás és kör-
nyéke pályázat (II. megvétel)

Magyar Építőművészet 1959. 1/2. n. 80. l.

M.D.K.

MEZŐ Lajos építész

(Építőipari Egyetem)

megvete téro (Repr.)

Társtervező: Farapó Kálmán

Sztálinváros „Római Tábor" nevű területi-
nek rendezésére kiírt tervfályázat

Magyar Építőművészet 1960. 6. sz. 12. l

M. D. K.

MEZŐ Lajos építész
(Építőipari Egyetem)

díjazott terv (Repr.)

Társtervező: Farapó Kálmán

Sztálinváros „Római Tábor" nevű területének rendezésére kiírt tervpályázat

Magyar Építőmecsvészet 1960. 6. sz. 11. l.

Mező Lajos

aranyozó

l.

Luveszprüspvár

192. l.

Mező Lajos, építész M.D.K.

Óbuda renderési tervéről készitett makettjét és az Árpád-hidfő környékének kiréprési tervéhez készült szénrajzát közli:

Dr. Berti Béla - Dr. Kőszegi Margit:
Óbudából Újbuda

BUDAPEST, Bp. 1967. V. évf. 9. sz. 4. old.

Mező Lajos épitész M.D.K.

Dijazva a Nemzti Szinház elhelyezésére és közvetlen környékének kialakitására kiirt tervpályázat

300000 Ft-os dij

Társtervező: Kovács Balázs
Munkatárs: Tell Márta

Magyar Épitőművészet 1964/ 6. 4-8.l.

30000 Ft-os díj

Törvényszék: Kovács Balázs

Munkatárs: Tóth Márta

MDK

Mező Lajos, építész

Részt vett a bulgáriai Russe központjának átépítésére kiírt pályázaton.

— : Nemzetközi tervpályázat 3

ESTI HIRLAP Bp. 1968. febr. 9.

MDK

Mező Lajos, építész

Óbuda újjáépítési tervét
kénítette.

(tényhép)

— : Jock Jenő a Városházán 1.

ESTI HIRLAP Bp. 1968 m. á. 1.

MDK

Mező Lajos, építész

Óbuda rekonstrukciójának
terve. mevétez fűződik.

Fővárosi Körkép

Aczél Kovách Tamás: Blaha Lujza mosolya 4.

ESTI HIRLAP, Bp. 1969. márc. 1.

Mező Lajos

M.L. Budapest, IV. Ujpest, Bajcsy-Zsilinszky úti lakótelep. Tervező: Mező Lajos, építészek: Rostás Margit, Rimanóczy Gyula, Fábián István. /Tervismertetés/.

Magyar Építőművészet, 1968. 5.sz.

23.l.

Merő Lajos

M.L.: Budapest XIII. Váci út, Petneházi utca-Lehel
út, Dózsa György út közötti terület
beépítési szabályozóterve.
Tervező: Merő Lajos.

Magyar építőművészet, 1968. 5.sz.
20.l.

Mező Lajos

Ybl díjas városterező

– emlékve

Magyar Mamset
1969 ápr. 18

Mező Lajos

(BVTV)

Bpest XIII. Váci út, Petneházi utca, Lehel út, Dózsa György út közötti terület beépítési tanulmanyterve. 1963-64.

Magyar Építőművészet 1968. 5. n. 20. l.

~~Magyar Építő~~

Mezey Lajos

tervező (BUTU)

és Rostás Teofil (BUTU), Rimanóczy Gyula, Fábián István (LAKÓTERV) tervezték a Bpest IV. Újpest, Bajcsy Zsilinszky úti lakóházak rendezési tervét.

Magyar Építőművészet 1968. 5.a. 23.l.

MEZŐ LAJOS

ÉPITÉSZ. (BUDAPEST FŐVÁROSI TANÁCS VB. ÉPITÉSI OSZTÁLYA).
AZ YBL MIKLÓS-DIJ II. FOKOZATÁVAL TÜNTETÉK KI 1969-BEN, ÓBUDA VÁROSRENDEZÉSI TERVEINEK KIDOLGOZÁSÁÉRT.

MAGYAR ÉPITŐMŰVÉSZET, 1969/4. 9. LAP.

Mező Lajos

Ropár Ferenccel és Kovács Balázzsal
rést vesz egy bolgár meghívásos
városrendezési pályázaton.

Horváth Lajos: Ropár Ferenc fiatal építész emlékére
Magyar Építőművészet 1969. 1. k. 58. l.

MDk

Mező Lajos, építész

Az óbudai rekonstrukció tervezője. Ybl-díjjal tüntették ki.

— : Az Óbuda-Budai központ 4.

Esti Hírlap, Bp. 1969. ápr. 14.

MDK

~~EST! HIRLAP, Bp, 1969 à p.a.~~

M.D.K

Merő Lajos
építőművész

Az Ybl díj II. fokozatát kapta.

Kitüntetések
Műemlék, 1969. április – 31 lap.

MDK

Mező Lajos, építész

A Fővárosi Tanács Városrendezési osztályának vezetője, Óbuda Ybl-díjas tervezője.

Arzél Kovách Tamás: Varialakások 3

ESTI HIRLAP, Bp. 1969. jan. 16.

MDK

Mező Lajos, építész

Ybl-díj II. f.-t kapta.

-: Kiosztották az Ybl-díjakat 4.

Népszabadság, Bp. 1969. ápr. 3.

Mező Lajos, [építész?]

MDK

Az Óbuda helyére megépülő

Új Budát megtervezte.

Nyilatkozata a problémáknál.

Pakots György: Képséges Duna-part 3.

ESTI HIRLAP, Bp. 1968. máj. 15.

Mező Lajos, építén

MDK

Rést vett Russe városközpont-
jának tervpályázatán.

(-ts): — fordítsák meg a várost 3

ESTI HIRLAP, Bp. 1968 aug. 30.

MDK

Mező Lajos, építész

Személyesen is megjelenik Russzeban a városrendezési elgondolások ismertetésére.

(-ts): — fordítsák meg a várost 3

ESTI HIRLAP, Bp. 1968 aug. 30.

Mező Lajos, építész MDK

Kovács Balázs építésszel közösen készített tervében a Dózsa György útnál egy fórumot tervez a Nemzeti Szinház és egyéb intézmények elhelyezésére.

Aczél Kovách Tamás: Városfüzér a fórumos helyén? 3

ESTI HIRLAP bp. 1964. szept. 12.

Mező Lajos, építész

MDU

A meghívottak egyike.

– : Magyar építészek meghívása Szófia város-
rendezési terv pályázatára 1. l.

ESTI HIRLAP, br. 1962. nov. 13.

Mező Lajos, építész MD4

Óbuda-központ tervezője.

A hegyek felől nézve a jövő Óbudája: néretiraja.

Repr.

Aczél Korách Tamás: A negyedik Óbuda 3

ESTI HIRLAP, bp. 1966. febr. 19.

Mező Lajos, építész MDG

Csoportjával I. díjat nyert a III. ker.-i építészeti pályázaton.

Bende Ilolya: A lábakon álló városrész

6

ESTI HIRLAP, Bp. 1965. sept. 14.

Mező Lajos, [építész] MDh

Díjat nyert Balatongjörök rendezésére készült terve.

—: Hír 8

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1964. okt. 2.

Mező Lajos, építész

MDL

A Kovács-Mező-Tell féle terv
30000 ft-s díjat nyert.

– Az új Nemzeti Színház elhelyezésének
terve

1

ESTI HIRLAP

Dn. 1964. aug. 28.

Mező Lajos, [építész] MDK

A Kovács - Mező - Tell féle terv:

Rajz. Repr

A tervező a jövőt (jósolta) rajzolta

: A felvonulási tér rendezésének egyik változata 1.

Bp. 1964. aug. 29.

ESTI HIRLAP

MEZŐ Lajos épitész M.D.K.

Résztvett a szófiai uj városközpont tervpályázatán

Társtervező: Heim E.-Preisich G.-Kiss A.- Györffy Lajos

Magyar épitészek terveit vásrelták meg Bulgáriában

Magyar Nemzet 1943. január 10. 2.l.

Merő Lajos

Perényi Imre: A városépítés története c. könyv illusztrálása, Pongrácz Pállal együtt.

Reprodukció.

A szép magyar könyv, 1961

Mező Lajos épitész M.D.K.

Pályaterve 30 000 Ft-al dijazva

Társtervező: Kovács Balázs

Munkatárs: Tell Márta

Kihirdették az uj Nemzeti Szinház elhelyezésére kiirt tervpályázat eredményét

Magyar Nemzet 1964. augusztus 28. 3.l

M.D.K.

Mező Lajos, építén

MDh

Az egyik 30 000 ft-s díjjal
Kitüntetett művet Kovács Balázs, Mező
Lajos és Tell Márta tervezte.

Tervrajz. Repr.

–: Kulturális Központ a Városliget
szélén 7.

Bp. 1964. szept. 5.

NÉPSZABADSÁG

Mező Lajos, építész MDK

30000 ft-s díjat nyert.

—: Kihírdeték az új Nemzeti Szinház elhelyezésére kiírt tervpályázat eredményét 8.

NÉPSZABADSÁG ~~bp.~~ 1964. aug. 28.

Mező Lajos, építész

L.: Csizmadia István

— : [1] Csizmadia . . . . . 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1976. jan. 9.

Mező Lajos

képzitette a karcagi Vágóhíd utcai szél-
malom helyreállítási tervét.

Deresényi Dezső, Entz Géza, Hovassy Pál,
Merényi Ferenc: Magyar műemlékvédelem,
1969-70. Budapest 1972

4131

Lerő Lajos

Óbuda városrendezési tervének kidolgozásáért

az Ybl-díj II. fokozatát kapta.

Átadták az idei művészeti díjakat.

Magyar Hírlap, 1969. április 3. 7. l.

Mező Lajos, építész

L. Károlyi István

Aczél Kovách Tamás. Koncert előtt. 2

Esti Hírlap, 8 p. 1980. ápr. 14.

Mező Lajos építész

- Mit szól mindehhez a városrendező építész Mező Lajos, aki annakidején a tervezőasztal mellett találta ki az óbudai lakótelepet ?

- Nagyon érdekes ezeket a terveket látni, ugyanis a dolog nem uj, a lakótelep tervezése során is már felmerült, de az első épületek megépitése után az ugynevezett Óbudai Képző és Iparmüvészeti Klub egyes tagjai már javasoltak ehhez hasonló megoldásokat, nevezetesen az utcáknak bizonyos emblémával való jelölését, azonkivül a sok egyforma bejárat kapualjnak határozott figurával való jelölését, a mackó ház, őzike ház, stb., azonban nem valósultak meg, valamin mindig megbukott.

1978. VII. 26. Kossuth, 17.07 /Kinc./
Mozgásterek.

Én azt hiszem, hogy ezt a szándékot, ezt a tisztességes szándékot és szeretetre méltó szándékot nem szabad hogy ugy mondjam hidegre tenni még akkor sem, ha egyes formációkkal egyes megoldásokkal az első pillanatokban nem lehet egyetérteni.
A házakon ma már nem változtathatunk. Amiben én elsősorban lehetőséget látok az mindenekelőtt a földszinti árkádsor, az árkád oszlopai, a mögötte lévő falak és az ugynevezett fogadó szint.
Itt még

- Az első emelet alatti

- Tehát gyakorlatilag az első emelet, hogy embléma szerint jelentkezhetnének bizonyos megoldások, mint jelek tájékozódási jelek, vagy figyelem felhivó jelek az egyes betüköh a homlokzati felületen is azt is el tudom képzelni, de óriási mintákkal már nehezen tudnám.
No most mindezekhez még hozzájárul a kertészeti, illetve a kert épitészeti megoldás is. Mindenekelőtt nagyon tetszenek ezek a kis szökőkut figurák, játszótereken is ivókut formájában is meglelenhetnének.

- Nagyon sokan mondják, hogy a lakótelepeken nemcsak az utcán álló, a járdán járó ember szeme előtt tárulkozik fel egyfajta látvány, hanem a tizedik, tizenhatodik emelet erkélyéről, loggiájáról kinéző ember egy egészen másfajta látványt lát az alatta elterülő teret

- Igen, hát ez tulajdonképpen egy harmadik homlokzati felület, ami a lakótelepeknél, fáleg a magas beépitésüeknél egyre inkább előtérbe kerül.
Az óbudai lakótelepnél óriási lehetőség van, amit eddig még egyáltalán nem használtunk ki, de remélem a jövőben ki lehet használni.
Az itt található római kori beépités, sőt középkori beépités nyomait is térképen rögzitették. Már a tervezés időszakában felmerült, hogy részben amit be lehet mutatni ezekbe a parkokban meg kell mutatni, amiket viszont nem lehet bemutatni, vagy nem érdemes, mert csak alapfalak maradtak, vagy éppenséggel azoknak a nyomai, azt viszont a felszinen kellene megmutatni. Ezt lehetne a parkokban növényzettel, a butorozással, a járdafelületeken, utfelületeken a burkolatnak különböző minőségével, vagy szinezésével. Az ember magasságából jelentkező látványt oldjuk fel és tegyük karakteressé.

- Hogyan vélekednek a Fővárosi Tanács vezetői ? Nem utasitják el, de nem is támogatják az ötleteket, A bizonytalanságot az okozza, hogy a lakótelepi környezet alakitásáról még kevés tapasztalat gyült össze. Nincsenek kikristályozott esztétikai szabályok, s ki meri vállalni a kisérletezés esetleges kudarcát ?

De más baj is van. Fehér házaspár és a barátaik vállalják, hogy társadalmi munkában készitik el az ülőbutorok prototipusait, a játszótéri kutakat, a falszinezést és a többit, de a tervek megvalósitásához még igy is sok pénzre volna szükség.

László László a III. Kerületi Tanács Müszaki Osztályának vezetője.

- Ezeknek az ötleteknek a megvalósitása utólag komoly nehézségekbe ütközik, főleg azért mert a felujitási hitelkeretekből csak 15-20 évenként áll rendelkezésre olyan pénzügyi fedezet, amiből az anyagokat és egyáltalán ezt a munkát fedezni lehetne.

- Azt hiszem korábban lakótelep épitkezéseknél a beruházási összegnek egy nagyon kis hányadát elkülönitették hasonló célra

- Ez ma is igy van, csak ezeket a kereteket koncentráltan használja fel a Fővárosi Tanács és nyilván voltak fontosabb feladatok is, akkor amikor az óbudai lakótelep épült

- Nem volna célszerü még 15 évig várni, tehát gondolom valahonnan máshonnan kell előteremteni a pénzt. Vajon a kerület üzemei tudnának segiteni ?

- Valószinü, hogy csak ilyenmegoldás lehet, tehát az üzemek és általában társadalmi összefogással lehetne megvalósitani. De azt hiszem a következő fázisban mi elmondanánk a véleményünket a müvész házaspárnak a törekvéseiről, amit összességében magam részéről nagyra értékelek és örömmel üdvözlök és megmondanánk, hogy milyen módon kellene ezt tovább fejleszteni, amit elgondoltak az épületek szinezésével kapcsolatban, vagy a terekkel kapcsolatban és megpróbálunk találni néhány olyan területet, mondjuk épületet is esetleg vagy elhanyagolt parkot, ahol elképzeléseiket megvalósithatnák.

Mező Lajos, építész

ÓBUDAI PÁLMÁK

Az építész, amikor városnyi negyedeket tervez, számol azzal, hogy álmai csak részben valósulnak meg.

A San Marco utcai Ifjúsági Házban megnyílt kiállításon látható, hogyan álmodta meg *Mező Lajos* a megújuló Óbudát. Nehéz volna megmondani, miért kellett megváltoztatni elképzelése több részletét, de tény; az építkezés első terve változatosabb, szebb városképet *adott volna* Óbudának.

Tanulságos a Flórián téri városrészközpont rajza is. Ma az Árpádhíd előtt óriási, üres, *nyomasztó térség van*, csak a határoló falak állnak — a Szőlő utcai 884 lakásos sávház és a Vörösvári úti házsor. Itt lesz az óbudai Fórum. S ha majd felépülnek a magasba szökő toronyházak, igazgatási és művelődési intézmények, ha majd élet, nyüzsgés tölti be a teret, akkor lesz teljes, *befejezett* az építkezés.

Bemutatják most az *óbudai dombok oldalába* szánt kertek tervét is. Sport- és játszóparkok egész sora, Robinson- és pálmakerttel együtt. S mire kizöldülnek Óbuda felett a *pálmák*, megvalósul Aquincum földjén a XX. századi Fórum terve is.

At

AT.: Óbudai pálmák 12

Esti Hirlap, B ... rc. 6

oszárnyú
us ajtók,
jtók, ga-
minden
pítőanyag
szállítva
/B. MA-
ban. T.:

ásán ja-
iz, 474—

olást rö-
vállalok,
Kisiparos

ovjet és
k javíta-
359—360

tűz-
bványos-
t, közü-
rendelők

ból, ra-
készítek.
vállalok.
52. 280

kisiparos

Villanyszerelő kisiparos mindennemű villanyszerelési munkát vállal anyaggal, rövid határidőre, közületnek is, Balatonakarattyától Tihanyig. 8175 Balatonfűzfő, Balaton krt. 33.

HÁZASSÁG

30 éves, 170 cm magas, regora elváltan élő szakmunkás gépkocsivezető megismerkedne korban hozzáillő, házias természetű lánnyal vagy elvált asszonnyal házasság céljából, aki vidéki otthonába jönne. Vas, Zala és környékiek előnyben. „Együtt könnyebb EH 113" jeligére a kiadóba.

165 cm, 49 éves özvegyasszony, 20 éves fiával házasság céljából

dr. Mező Mihály, a Bács-Kiskun megyei Tanács tervosztályvezetője.

- Ugy kell ma épiteni várost, és ez itt igy valósult meg, hogy megha gyni a régi emlékeket, a hagyományt őrizni és emellett épiteni korszerü várost. Ebben nagy segitséget nyujtottak a tervezők. Dr.Mező Mihály, a Bács-Kiskun megyei Tanács tervosztályának vezetője. Hogy Kecskemét uj városközpontja olyan, amilyen, abban jelentős része van Önnek.

- Részese voltam ennek, a hatvanak években, amikor indult a városközpont átépitése, akkor a Városi Tanács egyikvezetője voltam, és közremüködtem abban, hogy a tervező a város igényeinek megfelelően alakitsa a terveit.

- Gyerekkoromban bizony nagyon poros kis városka volt, most már nagyon szépen kialakult.

- Felépitették az uj városközpontot is!

- Fel, fel, fel igen, felépitették.

- Tetszik-e?

- Nagyon tetszik!

- Melyik épületek tetszenek a legjobban?

- Hát a legjobban, a salakház, az elég jó, ez nagyon szép, a Lordok házának nevezik, ez megint nagyon nagyszerü!

- És mitől Lorddk háza?

Hogyan épitkezzünk?
1979. I. 9. Televizió 17.00 /Vgné/.

- Hát ennek nevezte el a kecskeméti ember.

- Meghagytak elég sok régi épületet is.

- Hát meg, mert mivel hogy régiségek, hát azért hagyták meg őket. Hát igaz talán, hogy az ujnak a javitása, többe kerül, mintha lebontották volna, és ugyanazt csináltak volna.

- Melyik épületeket hagyták meg?

- Mindazt, ami érték. Ebben a városban az épitőanyag a sár és a vályog volt. Kevés a müemlék, kevés a hosszu évtizedek re megmaradó épület. Azokat védeni és őrizni kell egy ilyen városban. Valamennyi olyan épületet, ami erre alkalmas volt, meghagytuk, és beépitettük a város uj terveibe.

- Ez a Főtér?

- Igen.

- És az a másik, ott a tuloldalon?

- Hát lényegében az egész egy központi rész, ez egy sétány, de az lényegében, azt lehet mondani, hogy közlekedési utvonal, de lakónegyednek is lehet mondani.

- A régi városközpont a történelmi városközpont épületei már nem birták el a kb. száz ezer lakósu város igényeit, igy az igazgatási, a kulturális és a kereskedelmi funkci ót azoknak az épületeknek a sérelme nélkül, már ott nem lehetett elhelyezni, egy uj város főteret kellett épiteni.

- Mi a rendje egy uj városközpont kialakitásának, megter vezésének?

- Ez egy folyamatnak tekintendő munka, a városépitők, a tervezők, az épitészek, elmondják a maguk elképzeléseit, a városvezetők pedig beillesztik ezeket az elképzeléseiket a saját helyi ismereteik közé, igyekeznek befolyásolni az épitészeket arra, hogy a város karakterét őrizzük meg. És ez a kettő együtt adja azt az eredményt, ahol megőriz hető a régi, és az uj, korszerü mellé épülhet.

MEZŐ /gomolya/ SÁNDOR, keramikus, korongos

A bélapátfalvi kőedényégetőből csak azoknak a dolgozóknak a nevét ismerjük, akik valamilyen hivatalos ügyben szerepeltek. - Mező 1910-től 1911-ig dolgozott. 229.old.

MOLNÁR LÁSZLÓ: Az apátfalvi kőedényégető 1894 és 1928 között 221.old.

AZ EGRI MÚZEUM ÉVKÖNYVE, VI, 1968. Eger, 1969

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPSZABADSÁG

Mező Sándor

1021

1968. február 28. szerda

Általános iskolai képzőművész szakkör Baján

A bajai Kállai Éva Általános Iskolában két évvel ezelőtt létesült a képzőművész szakkör. Csaknem 40 kisdiák vesz részt rendszeresen a textilfestés, monotípiák, kerámia hatású vázák, szalmafaliképek, plakáttervek készítésében. 1967-ben a megyei szakköri kiállításon I. díjat nyertek, a szakkör több tehetséges tanulója képzőművészpályán folytatja tanulmányait. Képünkön: Kerámia hatású vázákat készítenek a szakköri tagok.

(Mező Sándor felvétele — MTI Foto.)

CIKKÜ

Láthatatlan szemüveg látható haszonnal

címmel lapunk december 17-i számában cikket írtunk arról, hogy a Budapesti Orvostudományi Egyetem II. számú szemklinikáján csak a kontaktlencsét hajlandók SZTK-alapon készíteni, s a nyersanyagköltségeket leszámítva, ennek honoráriumát is dr. Győrffy István docens és munkatársai vették fel, a jóval korszerűbb cornea úszólencsét Győrffy doktor csak magánrendelőjében hajlandó készíteni, drága áron.

Dr. Zoltán Imre professzor, a Budapesti Orvostudományi Egyetem rektora, cikkünk nyomán vizsgálatot folytatott. A vizsgálat eredményéről és az intézkedésekről az alábbi tájékoztatást küldte szerkesztőségünkhöz:

„A kérdés rendezése végett tárgyalásokat folytattam a minisztérium és az SZTK illetékes képviselőivel, és konkrét javaslatot tettem a kontaktlaboratórium fejlesztésére, illetve a cornealencse készítésére.

E javaslatot felsőbb szervünk jóváhagyta és a cornealencse készítésének személyi és tárgyi feltételeit a lehető legrövidebb időn ruló betegeket cornea- (úszó) lencsével is ellátja.

A kontakt-, illetőleg cornealencse készítéséért az SZTK-tól az egyetem számlájára befolyt összeget a jövőben nem külső megbízási díjként, hanem járóbetegellátási külön orvosi díjként kezeljük. Ez azt jelenti, hogy a forgalmi adó levonása után fennmaradó összeg 60%-a — a vonatkozó egészségügyi miniszteri rendelkezés szerint — a klinika orvosai, egészségügyi és egyéb dolgozói között arányosan kerül elosztásra.

Megvizsgáltattam a laboratóriumban az anyagbeszerzés, -felhasználás, nyilvántartás helyzetét is. Megállapítottam, hogy a laboratórium tevékenysége a vonatkozó jogszabályoknak megfelelően történik, anyagi gazdasági jellegű megjegyzés — kisebb formai hibáktól eltekintve — nem merült fel.

Ennek alapján és az egyetem orvosetikai bizottságának e tárgyban tett jelentését is figyelembe véve, Győrffy docens az orvosi fegyelmi szabályzatban meghatározott fegyelmi vétség egyikét sem

mdk

Mező Sándor

felvétele: Szerelő

kép a 10. sz hátsóborítóján

A III. Nemzetközi Művészi fénykép kiállítás képeiből

Népművelés 1959, 10 sz Hátsóborítólap

MEZŐBÁNDI Egerbári Kepíró János
festő

1629. Alvin

Kovács 2003 101-102

GRANASZTÓINÉ GYÖR
NEK BIBLIOGRÁFIÁJA

1967

Profán ikonográfiai tematika a francia késő közép
Művészettörténeti Tanszék, 1976.

1976

Jan, Pol és Herman Limbourg. Budapest, Corvina,
105.)

1979

A nemeskéri evangélikus templom szószékoltára
ill.

Magyarország legrégibb szószék-oltára a nemesk
1. 9–19., ill.

Nuovi contributi all'attivita del pittore veronese S
ta a Bodrogolaszi. Acta Historiae Artium, 25. 1979

Mezőberény

Bonyhai Mihály dr

Mezőberény mono-
gráfiája.
Mezőberény
1933 – 1934.

L (Eiler) fd.

Mezőberény I. Erdu-
leti (német) ev. templom
Épült 1789.

Képe repr. 140. l.
mellett.

Bonyhai Mihály dr.:
Mezőberény mono-
grafiája. Mezőberény
1933—1934. 118. l.

.....szám.

19

Műemlékek Orsz

Tárgy:

A beadv

Mellékle

Egyúttal

Előirat s

Utóirat

Mezőbereinyi II. Ke-
rületi (tót) ev. templom
(barokk)
Kepe repr.

Bonyhai Mihály dr
Mezőbereiny monogra-
fiája. Mezőbereiny
1933-34. 116. l.

Fenti templom épült
1791-1794-ig.

94/4

zágos Bizottsága

ány { száma: 194
kelte: 194
beérkezése: 194

tek száma:

elintézett szám:

száma:

Merőberény, rk. templom

Épült 1886-ban

Képe repr.

Bonyhai Antal dr

Merőberény monográfiája: 122. l.

Mezőbereiny ref. templom

Épült 1785-ben, mintán ~~1874~~ 1784-ben szereiny imaházuk leegett.

Képe repr a 126. lap mellett.

Bonyhai Mihály:
Mezőbereiny monografiája.
120. l.

Mezőberény, Petőfi-ház

MEZŐBERÉNY

Petőfi-ház

Mező-Berényben... VV 1873, 48.l

Mezőberényi templom

MEZŐBERÉNY

Inl
(Oltár és szószék Dunaiszkytől)

Nagy Iván: Magyarországi Képzőművészek a legrégibb időktől 1850-ig. Századok, VIII – 1874, 39 l.

Mezőberény

Mezőberény város címere

Az oldalt írta és szerkesztette: Szekeres András. Telefon: (66) 450-450. A fotókat Kovács Erzsébet készítette

Közmeghallgatás

Köröstarcsa. — A község képviselő-testülete február 7-én este hat órakor tartja közmeghallgatását, melynek a tornacsarnok ad otthont.

Szlovák bál

Mezőberény. — Első alkalommal, a hagyományteremtés szándékával január 29-én, szombaton este nyolc órától a művelődési központban rendezik a szlovák bálat. A program keretében feleleventik a helyi szlovák hagyományokat, a művelődési központ néptáncosai pedig szlovák táncokból tartanak bemutatót. A mulatságon a talpalávalót a New Dominó együttes szolgáltatja.

Kábeltévé

Köröstarcsa. — A község 400 lakásába van már bekötve a kábeltévé. A parabolaantenna által fogható műsorokon kívül az otthonokban láthatók a helyi adások is, így képújságszerű községi híreket és egyéb műsorokat sugároznak, igaz egyelőre ideiglenes jelleggel.

Falugyűlés

Csárdaszállás. — Ma este hat órakor a helyi kultúrházban falugyűlés lesz. Ezen a lakosság megvitatja a szaktanárhiánnyal küzdő tagiskola működését, majd az önkormányzati képviselő-testület tavalyi munkájáról ad számot.

Gombavató

Mezőberény. — A Petőfi gimnázium 79 végzős diákja február 19-én, szombaton este a művelődési központban tartja hagyományos gombavató ünnepségét. A két tannyelvű tagozaton az idén 49-en, a többiek az általános tantervű tagozaton érettségiznek majd.

Rajzolt humor

Mezőberény. — A helyi művelődési központban ma, különösebb ceremónia nélkül nyílik meg a Trencsénben élő, 43 éves Lubomir Kothra szlovák karikaturista kiállítása *„Rajzolt humor"* címmel. A tárlat január 31-éig, naponta reggel 8 órától 22 óráig tekinthető meg.

Bérletecske program

Mezőberény. — Január 19-én a művelődési központban, a Bérletecske programsorozat részeként újabb mesedarab kerül színre: a budapesti Pitypang Színház előadásában láthatják — az óvodások 9 órától, az általános iskolások 11 órától — a *„Mátyás király meg az ördög"* című mesejátékot.

Öt város tésztaüzeme

Annak idején, amikor a megyeszékhelyen a „100"-as ABC-ben megkezdték az újfajta péksütemények készítését, nem gondoltam, hogy a szálak Mezőberénybe vezetnek. A Német Pékség Bt. nevet viselő magyar—német magánvállalkozás négy tulajdonosa a városból elszármazott, vagy ma is ott lakik. A sütödéket öt város — Békéscsaba, Orosháza, Gyula és egy-két hete Szarvas, no és természetesen Mezőberény — élelmiszerüzleteiben, illetve az üzemben telepítették, ahová az alapanyagot a berényi tésztaüzem szállítja. 1992 őszén, amikor a bajor jellegű péksütemények — mert így nevezik — megjelentek, nem volt nehéz kitalálni: sikeres lesz a vállalkozás, a fogyasztók pillanatok alatt megkedvelték ezeket a mindig frissen kapható, illatozó, ínycsiklandozó, ropogós csemegéket.

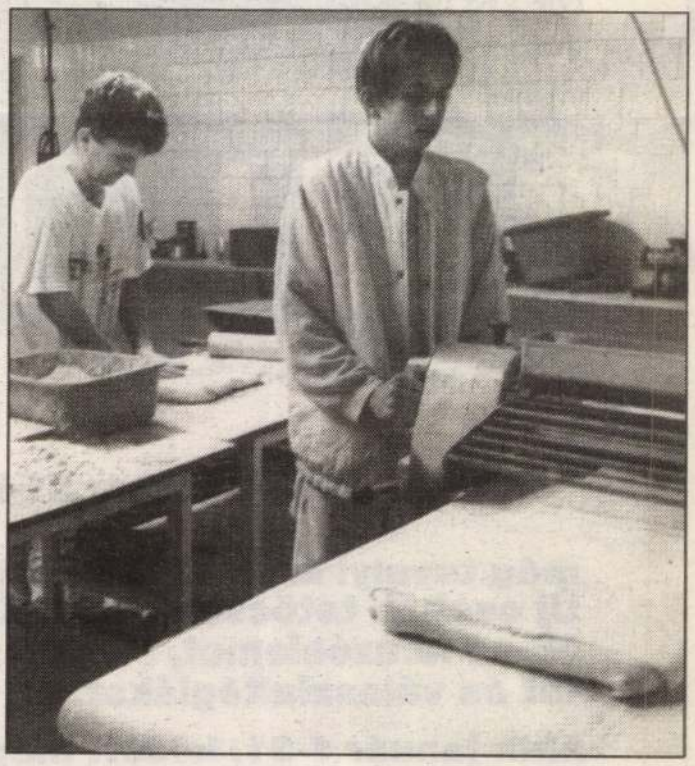

Készül a tizenöt levelű péksütemények tésztája

A berényi tésztaüzem három műszakban a korszerű német technológiával, német receptúra szerint gyártja a tizenöt levelű tésztát. A Tavasz utcában lévő kis üzemben a három műszak együttesen 1,1 tonna alapanyagot készít, amit gyorsfagyasztás után hűtőkben tárolnak, s szükség szerint szállítják ki. A sütödék naponta közel harminc fajtából 11—13 ezer péksüteményt készítenek. Közülük is legkapósabb a sajtos kocka, a bajor túrós és a bajor meggyes. Ugyancsak az üzemben naponta 15—20 féle tölteléket is készítenek ezekhez a finomságokhoz.

A hűtőkamrákban katonás rendben, fatálcán sorakoznak a fagyasztott tésztatömbök. Szikora János ügyvezető igazgatótól — aki gyerekkorától péknek készült — megtudtam, hogy a hűtőkapacitás bővítésére tavaly 2 millió forintot költöttek, olasz licenc alapján a Gyöngyösön készült Frillux hűtőkben a tészta 10—15 perc alatt mínusz öt Celsius fokra hűl le. S hogy a boltokban mi a siker titka? Nos azt hiszem csupán annyi, hogy az a huszonöt ember, aki a vállalkozásban dolgozik szereti munkáját, odafigyelnek arra, amit csinálnak, s amikor látják, hogy valamelyik termék fogytán van, abból percek alatt tudnak sütni. Ezek a bajor jellegű péksütemények talán ezért is kifogyhatatlanok.

Könyv egy templomról – összefogással

Karácsony előtt egy-két héttel jelent meg Bartóki József *A mezőberényi szlovák evangélikus templom* című könyve. A szerzőnek a berényi templomokat bemutató sorozatából ez a mű már a második.

A szerző egy évtizede határozta el, hogy az utókornak bemutatja, megőrzi a város templomait. Az ízléses mű biztosan sokak számára volt kedves karácsonyi ajándék, melyet Zuberecz Sámuel mintegy nyolcvan fotója illusztrál. A könyv bemutatja a háromnyelvű település történelmi fejlődését, a szlovákság letelepedését, az 1797-ben felszentelt barokk evangélikus templom külső és belső megjelenését, a tornyot harangjaival, részletes leírást ad az oltárképről és festőjéről.

Az ízléses könyv minden berényihez szól

A könyv a gyomai Kner Nyomdában készült, a nyomda fennállásának 111. esztendejében. A kötet nem jelenhetett volna meg a Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségekért Alapítvány, a Magyarországi Szlovákok Szövetsége, a Mezőberényi Faipari Szövetkezet, a Mezőberényi Műszaki és Vasipari Szövetkezet és a Mezőberényi ÁFÉSZ anyagi támogatása nélkül.

Segítség

Döbbenten, értetlenül álltam azon a hétfőn egykori óvodámban. Felfoghatatlan volt számomra akkor is, most is, hogy gonosz kezek mit is műveltek ott. Miért? Szomorú, szívfacsaró látvány volt a félig kiégett, kormos intézmény, az elpusztult virágok, a tönkrement játékok, az évtizedek során összegyűlt, s megsemmisült dokumentum értékű felmérések. Az élet viszont nem állt meg: a helyszíni vizsgálódások után azonnal megkezdték a helyreállítást.

Szűkösek a város anyagi lehetőségei, a teljes helyreállítás sokba kerül, s nem jut mindenre elég pénz. Vagy mégis? Azt hiszem, hogy a segíteni akarás szép példája valósulhat meg: január 21-én este a berényi művelődési központban a „magyar óvoda" megsegítésére békés megyei néptáncosok jótékonysági bemutatót rendeznek, melynek teljes bevételét a betörők által vandál módon elpusztított óvodának ajánlják fel. Balog Zoltán — berényi néptáncoktató, egyébiránt ő maga is táncol — kezdeményezésére formálódik a műsor. Néptáncos barátaival lépnek színpadra, s remélhetőleg minél nagyobb közönség elé, a segítés szándékával, csupán erre az estére összeálló békéscsabai, eleki, szarvasi, gyomaendrődi és természetesen berényi táncosok, olyanok, akik a műfaj „öreg rókái". Megyénkre jellemző táncokkal szórakoztatják majd a közönséget, miközben ízelítőt adnak táncművészetükből is. A fellépők névsora még nem teljes, de biztos, hogy azok, akik azon az estén majd színpadra lépnek, minden érdek nélkül, őszinte szívvel és odaadással járják majd a Békés Banda zenéjére. A közönség és saját maguk gyönyörűségére, a gyermekintézmény megsegítésére.

Mezőberénybe látogatott Gronau polgármestere

Az elmúlt héten rangos nemzetközi torna keretében Budapesten szerepelt Mezőberény testvérvárosának, a 35 ezres Gronaunak a német bajnok női vízilabdacsapata. Az együttest elkísérte Norbert Dickmann polgármester is, aki a mérkőzéssorozat után feleségével néhány napot magánemberként a városban töltött. A polgármester hitvese tagja a Német Evangélikus Egyházi Tanácsnak, így természetes volt, hogy látogatásuk kapcsán találkoztak a megye evangélikus egyházának képviselőivel. A program keretében megtekintették a Gyulai Húskombinát Rt. múzeumát, ellátogattak a békéscsabai Munkácsy Múzeumba és a helyi Orlay Múzeumba.

Szennyvíztisztító épül Tarcsán

A községben a szennyvítisztító telep építésének gondolatával a helyi képviselő-testület már 1991-ben foglalkozott: megvalósulására céltámogatási pályázatot nyújtottak be, mely keretében egy napi 150 köbméter kapacitású és kihordásos rendszerű tisztító épült volna. Ezen elképzelés végül lekerült a napirendről. Az élet viszont egyre jobban sürgeti a tisztító létrehozását, megépítését. Így aztán ismét előjött a kérdés, amit a testület a napokban rendkívüli ülésén vitatott meg. A döntés: a tervek és a költségvetés módosítása nyomán a mű beruházási költségei meghaladják a 44 millió 500 ezer forintot, melyhez állami támogatásként, pályázat útján a felét kapja a település.

A kivitelezésre a saját forrás már az idén biztosított. A testület megbízta a Körös-vidéki Vízgazdálkodási Társulatok Egyesülését a pályázat kiírására, a benyújtott pályaművek szakmai értékelésével és a képviselő-testület elé terjesztésével kapcsolatos feladatok ellátásával.

Egyesület a városért

Az 1986-ban alakult, ma 60 tagot tömörítő Baráti Egylet Mezőberényért Egyesület a napokban tartotta beszámoló taggyűlését. Az alakuláskor megfogalmazódott, hogy az egyesület célja a helyi hagyományok ápolása, hagyományok teremtése, melyek a köz javát szolgálják.

Az egyesület tavalyi munkájáról Nagy Ferencné titkár adott számot. Mint mondotta, a munkatervükben szereplő elképzeléseket sikerült megvalósítaniuk. Tavaly a városban három fórumot szerveztek. Az elsőn dr. Szabó Ferenc, a Munkácsy Múzeum igazgatója „Múzeum Mezőberényben" címmel vázolta a helyi gyűjtemény sorsát, megemlékezve Hentz Lajos tanár kiemelkedő munkásságáról. Az egyesület felkarolta a helyi önerős telefonfejlesztést, s ugyancsak az egyesület rendezvényén Moór Baranyai Gábor rendőr őrnagy, a helyi rendőrőrs parancsnoka előadást tartott a város közrendjéről és közbiztonságáról.

A hagyományápolás keretében az egyesület a város művelődési központjának előcsarnokában — az egykori iskola helyén — emléktáblát avatott annak kapcsán, hogy 1802—1834 között itt volt Békés megye első evangélikus gimnáziuma.

A városháza előtt lévő hősi emlékműre 4—5 esztendeje felvésték a második világháborúban elesett berényi katonák nevét, tavaly pedig a jóvátételi munkára a Szovjetunióba elhurcolt, s ott meghalt berényiek nevét is megörökítették. Az egyesület a történelmi egyházakkal a halottak napján megemlékezést tartott, s a jövőben e nap hagyományként szerepel a város életében.

A kapcsolattartásban feltétlenül szólni kell a Petőfi-emlékhelyek országos találkozójáról, aminek tavaly Kiskunfélegyháza adott otthont, s ezen a város vezetőivel együtt vettek részt az egyesület képviselői. A fővárosban élő, Berényből elszármazottakkal is rendszeres kapcsolatot tartanak, a nyáron a város vendégeként sokan töltöttek egy napot a „bölcsőhely" körül.

Sikerév után

A Mezőberényi Faipari Szövetkezet termékei határainkon túl is igencsak ismertek, mi több: keresettek. A különféle bútoraik és kárpitozott termékeik a legigényesebb piacokon, Nyugat-Európában találnak vevőre.

Jó évet hagyott maga mögött a szövetkezet, mely fennállása óta a legmagasabb, 340 millió forintos árbevételt ért el. Termékeik 90 százaléka(!) nyugati exportra került. Az idei gazdasági év is biztatóan indult, ugyanis az igények messze meghaladják gyártási lehetőségeiket, a szövetkezet kapacitása már a múlt esztendő végén elkelt.

A kárpitosüzem a még igényesebb termékek irányába mozdult, különösen keresettek Németországban a foteljeik, az egy-, illetve kétszemélyes heverőik és az ülőgarnitúráik. A kárpitostermékek időbeni teljesítésére saját kapacitásukon felül kooperációs kapcsolatot keresnek és alakítanak ki helyi, megyei és megyén kívüli vállalkozókkal és cégekkel.

Az igényes kárpitostermékek iránt nagy a kereslet

WÜRTH

Jöjjön és csináljon karriert!

Örömet okoz az iparág egyik vezető és sikeres cégénél, a szereléstechnikai profinál dolgozni!

A 100 százalékos svájci tulajdonban lévő hazai leányvállalat 1988 óta tevékenykedik a magyar piacon és kiváló minőségű termékeivel méltán szerzett nagyon jó hírnevet Magyarországon is.

Területi üzletkötőt keresünk.

Különleges esélyt kínálunk Önnek, ha a következő előfeltételekkel rendelkezik:

Megalapozott műszaki képzettség, különösen a fémmegmunkálás és járművek területén, biztos, meggyőző fellépés, kapcsolatteremtő készség, nagy munkabírás, jó egészségi állapot, rendezett magánélet, nyereségorientált gondolkodás, fiatal életkor (max. 35 év), saját gépkocsi, jogosítvány, Békés megyei lakóhely.

Megalapozhatja jövőjét!

Ha ajánlatunk felkeltette érdeklődését, kérjük kézzel írott rövid szakmai önéletrajzát és fényképét küldje el a következő címre:

WÜRTH Szereléstechnika Kft.,
2040 Budaörs, Gyár u. 2. — Horváth Lajos eladásvezető.
Telefon: 06 (23) 318-131.

ITT A PRIVATIZÁCIÓ!

Árverési hirdetmény!

Az Állami Vagyonügynökség megbízásából
az **Univerzál Kereskedelmi Részvénytársaság, Békéscsaba**

2 üzletét

1994. március hónapban árverésen értékesíti
az alábbi időpontban és kikiáltási áron:

— **20. sz. Rövidáru üzlet** (Szarvas, Kossuth u. 46.) bérleti jogát 650 000 Ft-ért 1994. március 30-án 9 órakor.
Bánatpénz 13 000 Ft, privatizációs költség 80 000 Ft.
— **98. sz. Háztartási felszerelések boltja** (Szarvas, Szabadság u. 54.) tulajdonjogát 5 640 000 Ft-ért 1994. március 30-án 10.30 órakor.
Bánatpénz 113 000 Ft, privatizációs költség 590 000 Ft.

A boltra a pályázat benyújtásának határideje:
1994. március 21.

Az árverés helye: Univerzál Kereskedelmi Részvénytársaság, Békéscsaba, Szabadság tér 2., tanácsterem.

Az árverésen részt vevők anonimok maradnak!

Az árverésre jelentkezés feltétele a bánatpénz letétbe („látra" szóló betétkönyvbe) helyezése a jelentkezés napjáig.

Az üzlet megvásárlására hitelkonstrukciót lehet igénybe venni (Egzisztencia-hitel). A bánatpénzre és a privatizációs költségre kedvezményes kamatozású hitelt felvenni nem lehet, azt készpénzben kell biztosítani.

A privatizációs költség kivételével a vételár kiegyenlítésénél az ÁVÜ a kárpótlási jegyet a kamattal növelt névértéken elfogadja.

Jelentkezni, információt és írásbeli tájékoztatást kapni az alábbi helyen lehet:
Univerzál Kereskedelmi Részvénytársaság, Békéscsaba, Szabadság tér 2. László István, közgazdasági részleg. Telefon: 322-844/30.

Levélcím: **5601 Békéscsaba, pf. 73.**

Megjelent az összes előprivatizációs címlista kiadvány (9000 üzlet címe, adatai). Megrendelhető: GLOB KFT. 1443 Budapest, pf. 205.

LEVEGŐ, FÖLD, TÜZ

ZIEGELWERKE GLEINSTÄTTEN

jamina Rt.
Békéscsaba
Tel: 66/447-211, 66/441-670
Fax: 66/441-658

1994. január 31-ig

még tavalyi áron vásárolhat Holland és Új csabai tetőcserepet, KÖRÖS 30 és 36-os falazóelemet, FB 60/19 béléstestet és válaszfaltéglákat.

Akik január 1-31. között megrendelik és befizetik a fenti termékek árát, azok közül egy visszanyeri a teljes vételárat.

tuttoMobili

Olaszország legszebb bútorai és lakástextiliái

BUDAPEST
1116. Hunyadi J. u. 162.
Tel.: 181-2554
Fax: 181-2582

MISKOLC
3532. Kiss E. u. 4.
Tel.: 46-379-118
Fax: 46-379-338

VESZPRÉM
8200. Házgyári u. 1.
Tel.: 88-324-634
Fax: 88-322-846

BÉKÉSCSABA
5600. Kétegyházi út 7.
Tel.: 66-442-666
Fax: 66-442-777

TÖBB, MINT 100 KONYHAMODELL,
HÁLÓSZOBÁK, NAPPALIK, IRODABÚTOROK,
ÜLŐGARNITÚRÁK ÉS KIEGÉSZÍTŐIK
VÁSÁROLHATÓK MEG ÁRUHÁZAINKBAN.

- A SZÁLLÍTÁS ÉS SZERELÉS TOVÁBBRA IS INGYENES
- VÁSÁROLHAT AKÁR 36 HAVI RÉSZLETRE IS
- KÁRPÓTLÁSI JEGYÉT KEDVEZŐ PIACI ÉRTÉKEN BESZÁMÍTJUK
- AZ ÁRAK ÁFÁ-VAL EGYÜTT ÉRTENDŐK

tuttoMobili

AHOL AZ ÁR MOST MÉG KEDVEZŐBB!

TÉLI AJÁNLATUNK

RENDKÍVÜL KEDVEZŐ ÁRON KÍNÁLJUK SZÍNES GYERMEKSZOBA ÉS IFJÚSÁGI BÚTORAINKAT, AMELYEKBŐL MOST HATALMAS VÁLASZTÉKKAL VÁRJUK ÖNÖKET.
– KOMPLETT GYERMEKSZOBA–BÚTOROK MÁR 75.000 FT-TÓL

TEKINTSE MEG ÚJ KONYHAMODELLJEINKET, AMELYEK A LEGMAGASABB MINŐSÉGBEN ÉS A LEGOLCSÓBB ÁRON CSAK NÁLUNK VÁSÁROLHATÓK.
– EGYENES- ÉS SAROKKONYHÁK MÁR 212.000 FT-TÓL
– KOMPLETT HÁLÓSZOBÁINK MÁR 380.000 FT-TÓL

A KONYHÁK ÁRAI A MŰSZAKI BERENDEZÉSEK ÁRAIT NEM TARTALMAZZÁK!

Mezőcsáti ismeretlen farekasmester

Mezőcsáti bartélia a 19 n. második feléről,
24 cm magas, magángyűjtemény.

Repr.

Molnár Lánló: Farekasság. Bp. 1963.

$2.0

MEZŐCSÁT

ÉLI HÍRLAP

1998. január 13., kedd

Az önkormányzat szeretné megóvni a pusztulástól

Gyűjtés az izraelita templomért

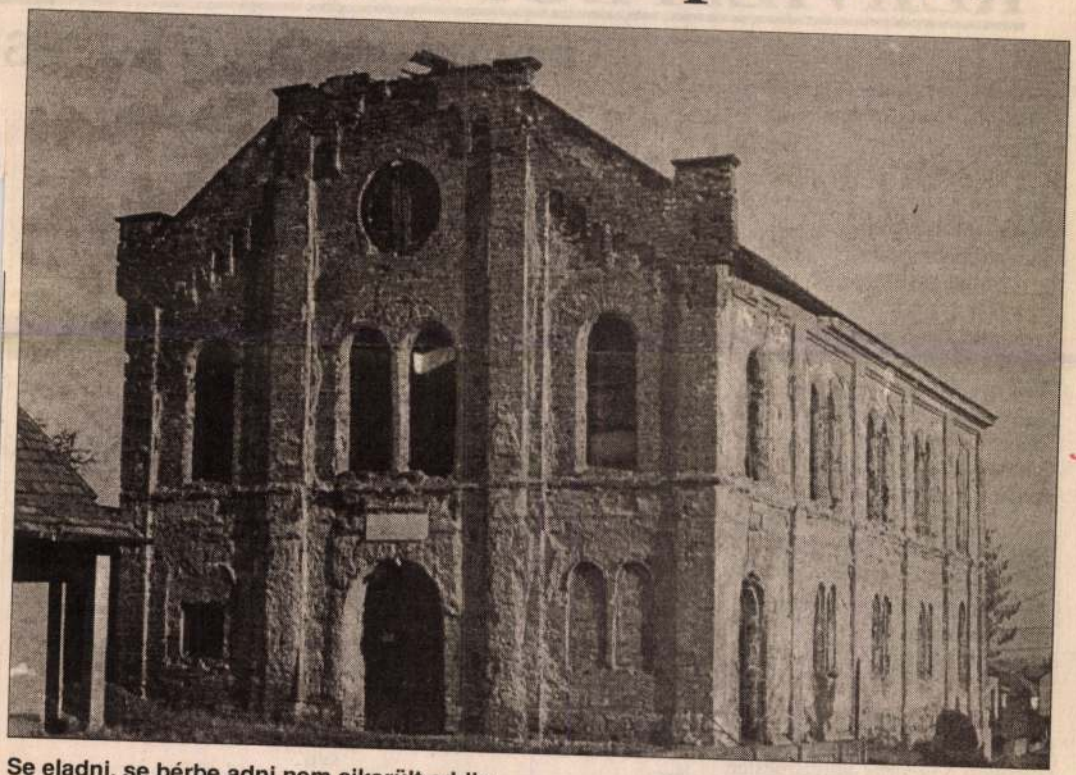

Se eladni, se bérbe adni nem sikerült eddig.

Csupán egy-két zsidó vallású ember él már Mezőcsáton, ezért sem sikerül évek óta pénzt szerezni a zsinagóga-renoválásra. Az izraelita egyház több évvel ezelőtt a Dél-borsodi ÁFÉSZ-nek adta el a templomot, így egy ideig raktárként funkcionált.

Az önkormányzat szerette volna megóvni a teljes pusztulástól, s 5–6 évvel ezelőtt ingatlancserével megszerezte a tulajdonjogot. A felújításra azonban az önkormányzat sem tud jelentősebb összeget költeni, s nem találtak támogatóra sem.

Az Izraelita Világszövetségtől is hiába vártak segítséget, azzal utasították el az önkormányzat kérését, hogy a városban kevés követője van a felekezetnek.

Izraelben élő magyarok gyűjtést is indítottak a mezőcsáti templomért, de ők sem jártak sikerrel. Se eladni, se bérbe adni nem sikerült eddig. Nincs rá vállalkozó, hogy sok millió forintot költsön tatarozásra, hiszen a hajdani templomot nem lehet bármilyen célra hasznosítani. Márpedig akkor a jövő évezred csak a romokat fogja látni.

DÉLI HÍRLAP (MISKOLC)
1998 jan 13

ÉLETJELEI

REKVIEM EGY TŰZOLTÓAU

POLGÁRNEVELŐ EGYESÜ

Szabó János 48 évig volt önkéntes tűzoltóparancsnok Ónodon.

– Jánoskám – köszönt be hozzá egy nénike. – Miért szaladgál szirénázva a faluban a tűzoltóautó?

– Miféle tűzoltóautó?

– Hát a tiétek.

Szabó János nem értette a dolgot. Ő ugyanis már 1992-ben leadta a szolgálatot, s azóta tudomása szerint senki nem szervezte újjá az egységet, úgyhogy a tűzoltóautó hivatalosan ki se állhatott.

– Eladták – közölte vele Dudás István önkormányzati képviselő. A döbbenet és a düh keveredett a tűzoltóparancsnokban.

A polgármesteri hivatalban meglehetősen idegesen fogad *Gyarmati Sándorné* polgármester asszony, mondván, egy hatalmas beruházás előtt áll a falu, a szennyvízrendszert akarják kiépíteni, éppen a pályázatok megírásán fáradozik, s most ilyen piszlicsáré üggyel kell foglalkoznia. A biztonság kedvéért magához rendeli *dr. Medgyesi József* jegyzőt, aki szintén nem érti, mi itt a probléma.

Az eladás csak ürügy a támadásra?

– Az önkormányzatnak három autója volt – kezdi a polgármester s az ő beleegyezésükkel kötöttem meg az üzletet. Nekem nincs gyerekem, én a faluért élek. Már a nagyapám is tanácselnök volt, úgyhogy minket ismernek a faluban. Kérdezzen csak meg bárkit, hogy mi a véleménye rólunk. Nem talál senkit, aki azt mondaná, hogy én saját zsebre dolgozom. A környező polgármesterek közül nekem a legalacsonyabb a fizetésem. A férjem sokszor nem érti, hogy miért csinálom. Más tisztes jövelemre tesz szert, megbecsülik, én pedig állandó támadásnak vagyok kitéve. Szeretem a munkámat. Ezért csinálom, a község érdekében. Higgye el, ez az eladás csak ürügy arra, hogy támadjanak. Sokan akartak a képviselők közül polgármesterek lenni. Mégis engem választott a nép. Jönnek a választások. Mindent kihasználnak a támadásra.

– De miért adott támadási felületet? Miért nem pályáztatták meg egyben ezt a tűzoltótechnikát?

– Hát jó. 1952-ben a tűzrendészeti érem bronz fokozatát, 1958-ban pedig az arany fokozatot kaptam meg. 1986-ban a Haza Szolgálatáért érdemérem bronz fokozatával tüntettek ki.

– Ezt a technikát, aminek egy része most „elment a háztól", mikor kapták?

– Ha jól emlékszem, 1977-ben vagy '78-ban. Igen kitűnő felszerelésnek számított akkoriban, s ezt nem dicsekvésképpen mondom, az eredményeink alapján váltunk méltóvá erre a technikára. A Zsukhoz tartozott öt darab sugárcső, szűrőkosár, osztóvilla, balta, minden, ami kellett. S ami lényeges, hogy kaptunk egy 800-as szivattyút, illetve az utánfutóban is volt egy régi szivattyú.

– Gyakran voltak bevetésen?

– Akkoriban az a koncepció élt, hogy ezek az önkéntes egységek előoltásban vegyenek részt, hogy mire kiérnek Miskolcról vagy Tiszaújvárosból, ne terjedjen fékezetlenül a tűz. De nagyon sokat dolgoztunk árvizeknél, szivattyúztuk a vizet a pincékből, a kutakból.

– Milyen fizetség járt minde-

Mezőbodoni ref. templom

alaprajz és oldalnézet

gótikus 234, 235. l.

a régi Tichy-féle udvar

237. l.

Debreczeni L. 1928

19/20. tanévekben vön dekanja, a ...

egyetemi magántanár, a Magyar Tudományos Akadémia
gatója, a báró Eötvös Loránd Matematikai és Fizikai
ácsának, a Budapesti Állami Középiskolai Tanárvizs-
Tanárvizsgáló Bizottságnak, valamint a Commission de
ar nemzeti albizottságának tagja,

n elhunyt.

vember hó 5-én, csütörtökön délután 3 órakor fog
zdaságtudományi Egyetem központi épületének fő-
katolikus anyaszentegyház szertartása szerint beszen-
nak átadatni.

vi november hó 6-án délelőtt 9 órakor mutatják be

ttel megőrizzük!

da. Budapest, IV. Molnár-utca 7.

SZABADIDŐ

AZ ÉSZAK-MAGYARORSZÁG CSÜTÖRTÖKI MELLÉKLETE

1993. NOVEMBER 18.

KERTBARÁT

Kertész praktikák

Az őszi–téli nyugalmi időszakban kerülhet sor a fák elszáradt, vastagabb ágainak a levágására. Ilyenkor áttekinthető az ágrendszer, jól elvégezhető az ifjítás. Az ágakat közvetlenül az elágazás fölött vágjuk le. A seb felszínét el kell simítani és a fajnak megfelelő sebkezelő anyaggal bekenni.

A fiatal fák törzsét nyúlrágás ellen védeni kell: apró lyukú dróthálóval, kilyuggatott műanyag hengerrel, vagy egyszerűen csak papírral. A gyümölcsfák törzse köré hernyófogó enyves papírcsíkokat tekerjünk, ez is egyik módja a vegyszermentes biológiai védekezésnek.

A rózsatöveket a tél beállta előtt takarni kell. A rózsa körül lévő földet kupacoljuk fel, s erre lombot szórjunk az alsó két-három rügyig. A rhododendronokat, babérokat is takarjuk lombbal, s ezt egy pálcákhoz erősített vékony hálóval vegyük körül, hogy a szél ne fújja szét az avart.

Borminősítés az OBI-nál

Miskolc, Budapest (ÉM) – Több bükkaljai, miskolci bortermelő fordult szerkesztőségünkhöz, azt tudakolván: saját termesztésű, előállítású boraik miként kerülhetnek kereskedelmi forgalomba.

A kérdéssel megkerestük a miskolci önkormányzat illetékes szakemberét, dr. Csepregi Csabát, aki elmondta: a forgalomba hozatalhoz szükség van az Országos Borminősítő Intézet által kiállított minőségi bizonyítványra, amely tartalmazza a forgalomba hozatal engedélyezése mellett az illető bor mennyiségi és minőségi paramétereit. Telefonon (1/135-1990) felhívtuk az Országos Borminősítő Intézetet (OBI) (Bp. Bem József tér 2.), ahol elmondták a minőségi bizonyítvány kiállítását megelőzi egy részletes borvizsgálat, amelyre a termelőnek egy palack bormintát kell az intézetbe eljuttatni. A vizsgálat ára fehérboroknál 2400 forint + 25 százalék áfa, vörösboroknál 3500 forint + 25 százalék áfa. Aki palackozva szeretné borát forgalomba hozni, annak a palackállósági vizsgálathoz (rázópróba, hideg-meleg kezelés) 6 palack mintát kell bevinnie az intézetbe, s ez a vizsgálat további 1000 forint + 25 százalék áfa költségbe kerül.

A vizsgálatról az igények mértékétől függően, most novemberben úgy 2 héten belül kap értesítést, minősítést a termelő. Kedves szőlősgazdák, éljenek a lehetőséggel!

Szobanövényeink gondozása

A rideg falak, merev bútorok feszességét néhány formás növénnyel feloldhatjuk: hangulatossá varázsolják otthonunkat, gondozásuk örömet, kikapcsolódást nyújt. Tartós élményt azonban csak a jól megválasztott, szép, egészséges növény ad.

Hogyan válasszuk meg növényeinket? Lakásunk fekvésének megfelelően: ha napos – napsütést, meleget igénylő növényt; ha kevés napot kap – árnyéktűrő növényt válasszunk.

Kisebb méretű lakás díszítésére alkalmas a „minikert" – virágtálakban; ablakkert – pozsgás növényekből. Összhangba kell hoznunk a legfontosabb tényezőket, vagyis: a fényt, levegőt, vizet, tápanyagot.

A vízigényt a növények formája, leveleik alakulása részben mutatja. Nagy, puha állományú levelek sokat párologtatnak, tehát utánpótlást igényelnek. Kis, tüskeszerű vagy pozsgás, viaszos levelek takarékos vízgazdálkodásról vallanak. Alacsonyabb hőfokon, pihenőidőszakban még az igényesebbek is megelégszenek kevesebb öntözéssel.

Levegőt minden növény igényel, de nem huzat formájában, mert erre levelei lehullatásával válaszol.

A tápanyagot körültekintően adagoljunk, téli pihenőkor egyáltalán nem, tavasztól pedig tápsók formájában, de csak akkor, ha előbb tiszta vízzel öntöztünk, nehogy a gyökerek a tömény oldattól megperzselődjenek. 14 naponként trágyázzuk őket, reggel vagy este, soha a déli hőségben. Trágyázás előtt a növényt alaposan öntözzük meg. Folyékony, hígított tápsókkal trágyázzunk a használati utasítás szerint (kb. egy liter vízben egy gramm tápsót oldunk fel.)

A szobanövényeket gyakran permetezzük, a poros leveleket letöröljük. A levél a növény tüdeje. Ha nagyon porosak a növény levelei, langyos vízbe mártott puha ruhával vagy szivaccsal mossuk le. A nagy

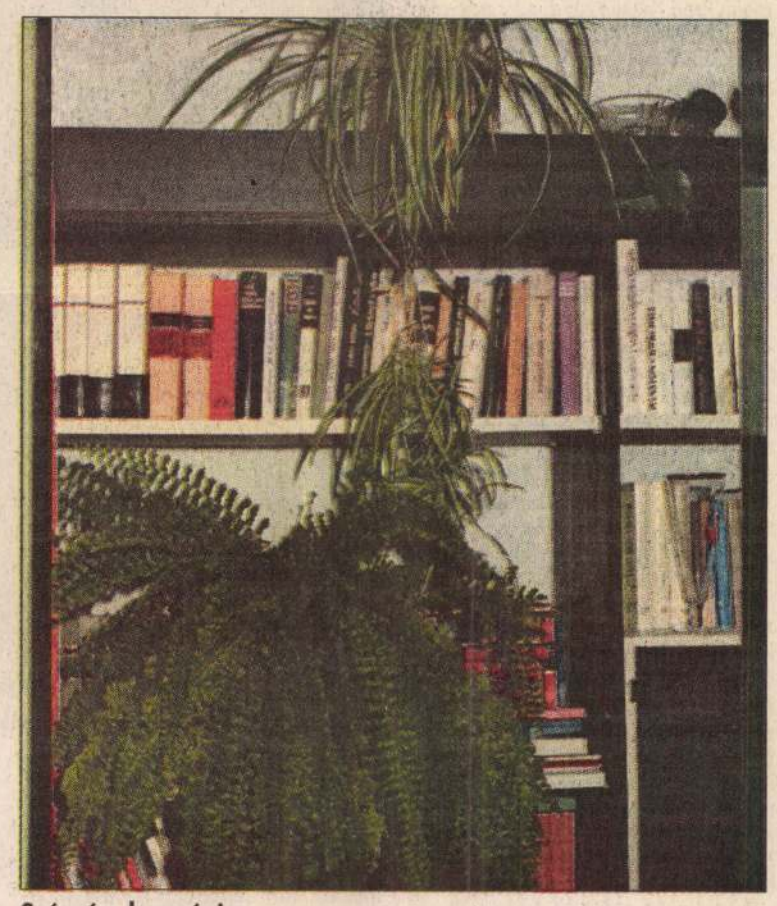

Szépség, harmónia ...

hőségben naponta többször is permetezhetjük a növényeket. (A szőrös levelű növények nem tűrik a permetezést.)

A szobanövények öntözésével elutazáskor nem lesz gondunk, ha a virágcserép földjébe néhány szál pamutfonalat süllyesztünk. A fonalak másik végét a virágcserép fölé elhelyezett vízzel telt pohárba tesszük. A pamutfonál egyenletesen szívja fel a vizet, és állandóan nedvesen tartja a virágcserép földjét. Ilyen módon oldhatjuk meg virágaink öntözését, ha rövidebb időre elutazunk, és nincs akire rábízzuk virágainkat.

Télen, a fűtetlen, hideg szobában elhelyezett szobanövényeket csak ritkán öntözzük, egyszer-kétszer hetente. Természetesen teljesen nem száradhatnak ki. A szobanövényeknek is szükségük van téli nyugalomra.

Ezért télen nem ültetjük át, és nem is trágyázzuk őket.

A helyiséget gyakran szellőztessük, de vigyázzunk, hogy huzat vagy túl hideg levegő ne érje a virágot. Ha porosak, langyos vízzel, puha ronggyal mossuk le a leveleket, és időnként permetezzünk. A rendszeres és szakszerű gondozást meghálálják.

Pinceműveletek szüret után

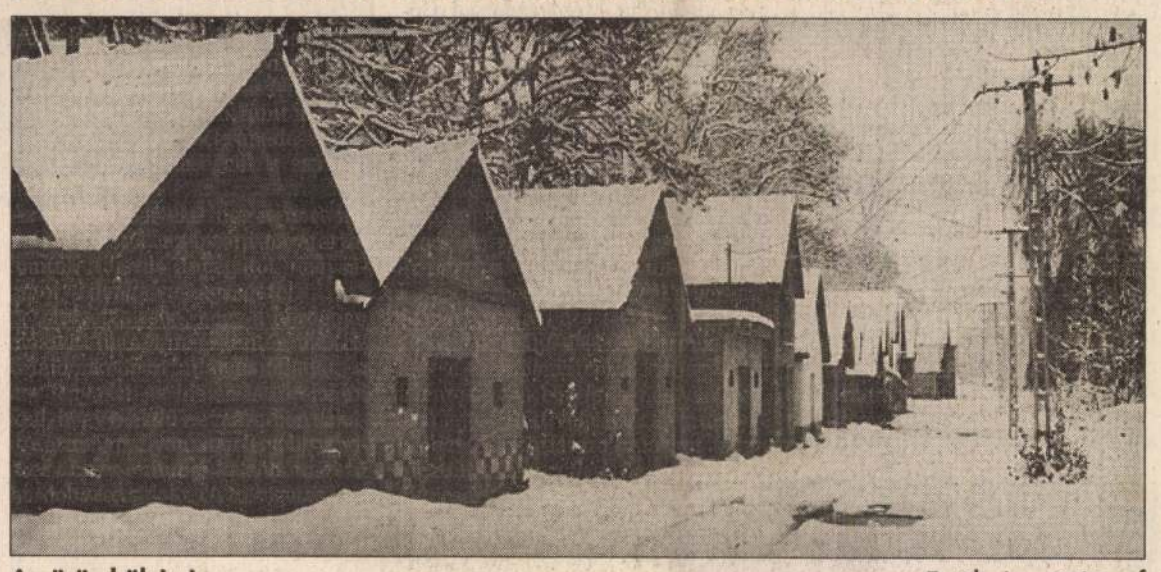

A görömbölyi pincesoron Fotók: Laczó József

Ahogy időben egyre inkább távolodunk az erjedés befejezésétől, úgy válnak mindjobban szükségessé a pinceműveletek az újboroknál.

Az első és legfontosabb művelet az idejében elvégzett töltögetés. Erre azért van szükség, mert a hordóba zárt bor akkor is kevesebb lesz az idő múlásával, ha abból nem fogyasztunk. Ennek oka részben a hordó pórusain át végbemenő párolgás. Mivel a borban lévő víz nehezebben jut át ezeken a pórusokon, mint a szesz, ezért a bor mennyiségi apadása mellett alkoholveszteséggel is számolnunk kell.

Az apadás mértéke függ a pince hőmérsékletétől, az ottani páratartalomtól, a hordó anyagától, nagyságától, a donga vastagságától.

A töltögetés célja, hogy a hordóban előállott hiányt megszüntessük. (Ez tulajdonképpen állandó feladat, a bor fogyasztása idején is törekedni kell, hogy a nedű ne maradjon sokáig darabban. Ilyenkor a legjobb módszer, hogy mindig kisebb méretű hordóba fejtsük át.) A töltögetés ideje **újboroknál** eleinte hetente, később már csak kéthetente, az óboroknál viszont elég havonta ezt elvégezni. Melegebb pincében, ahol ráadásul még kisebb hordók vannak, ott gyakrabban kell töltögetni.

Aranyszabály: Óbort óborral, újbort újborral, lehetőleg ugyanazon minőséggel töltsünk fel.

A rendszeres töltögetés elmulasztása a bor megromlásához is vezethet. A darabban levő ital szabad felülete ugyanis érintkezik a levegővel, következésképp előbb-utóbb a színe és az íze is megváltozik.

Rossz szokás a hiányos hordóba tormát lógatni. Korszerű pincében a tormának semmi keresnivalója nincs. A fejtés: a művelet célja, hogy az újbort elválasszuk az üledékétől. Fejtés közben oxigén kerül a borba, és mechanikai hatások is érik. Ezek elősegítik a fejlődését. A borunk fejlődése szempontjából a legnagyobb jelentősége az első fejtésnek van. Az első fejtés előtt végezzük el a törési próbát. Egy átlátszó palackot félig megtöltünk borral. A bort rázással alaposan meglevegőztetjük és egy napig állni hagyjuk. Az egészséges bor színe változatlan marad, ám amelyik barnatörésre hajlamos, annak felső részén előbb egy barna gyűrű jelenik meg, később pedig a bor teljesen megbarnul. A törési próba eredménye nyomán döntünk a fejtés mikéntjéről. Nyíltan fejtjük az egészséges borokat, amelyeknek a színe nem változott. A bort csapon vagy gumitömlőn át nyitott fa- vagy műanyagtartályba engedjük, majd egy másik hordóba töltjük. Az oxigénfelvételt fokozhatjuk, ha szellőzőrózsán át eresztjük a bort a kármentőbe. Félig zártan fejtjük az egészséges borokat, amelyeknek üdeségét és szőlőből származó illat- és zamatanyagait meg akarjuk őrizni. Ilyenkor a bort a csapról szabad sugárban egyből a másik hordóba engedjük. Zártan a barna törésre hajlamos borokat fejtjük, valamint minden bort a második és a további fejtésekor. A két hordó csapját tömlővel közvetlenül összekötjük, s alulról vezetjük át a bort az egyik hordóból a másikba.

Legkésőbb az első fejtéskor el kell végeznünk a borok alapkénezését is.

JEGYZET

A tavasz ősszel születik

HAJDU IMRE

Őszbe csavarodott a természet feje... sőt ezekben a napokban úgy tűnik visszavonhatatlanul, végérvényesen itt a tél is. Szerencsére a dió idejekorán zsákba került, a szőlő leve is hordókban nemesedik, pince, éléskamra telve, óvón vigyázzák, őrzik a nyár minden zamatát.

Ezzel a tudattal s mindezek birtokában a kertbarát megnyugvással várja s éli át a természet vissza-visszatérő, több hónapos elszenderülését. Igaz, úgy tűnik, ezen időszak alatt tétlenségre van kárhoztatva, márpedig az örökké izgő-mozgó ember ezt a zártságot, a négy fal közötti „száműzetést" nagyon nehezen viseli el.

De miért lenne ez „száműzetés"? A kertészkedő lét csupán kapával a kézben, permetezővel a háton, pirosló ribiszke gazdag termését szedegetve képzelhető el? Dehogyis! Ennek a mostani időszaknak is megvan a nagyon is fontos feladatköre. Éppen most, barátságos, meleg szobában kell összegezni az esztendő minden tanulságát, kell tervezni a jövő évet, kell tanulni a még megtanulnivalókat, s nem utolsó sorban most kell egy kicsit megpihenni lelkileg és fizikailag, élvezve eközben egész éves szorgos munkánk gyümölcseit.

Higgyék el, a régiek egy valamit igazán tudtak: élni. Márai Sándor írta egyszer: öreg korára egy borospincére vágyik, melynek mélyén sok finom must zsong, mint egy méhkaptár, miközben ő egy öreg diófa alatt, a pince előtt hallgatja e fenséges „muzsikát".

Való igaz, nagy gondolatok szikrái pattannak ki ilyen idilli környezetben! Csokonai versben írta meg ezt az egészséges életformát, melynek „őszi, téli tartozéka" a kandalló melletti pipázás, a gesztenye és diótörés, a borral teli pohár össze-összecsengése, miközben folyik a szó, csapong a gondolat, születik a jövő.

Igen, az ősz, a tél csak látszólag az elmúlás, a dermedtség időszaka. Sokkal inkább nyugalomra, testi, lelki békére, meditációra késztető hónapok ezek. S éppen ezért alkalmasak arra, hogy ott belül minden kertbarátban (szándék, elhatározás szintjén legalábbis) pattanjanak az új tavasz első rügyei, nyíljanak az első virágok.

Növényvédelmi tanfolyam indul

Miskolc (ÉM) – A B.-A.-Z. megyei Kistermelők Szövetsége és a megyei Növényegészségügyi és Talajvédelmi Állomás 80 órás növényvédelmi tanfolyamot indít.

A tanfolyam célja alapvető növényvédelmi és környezetvédelmi ismeretek oktatása.

A tanfolyamot sikeresen elvégző kistermelők jogosultságot (bizonyítványt) kapnak arra, hogy a II. forgalmi kategóriába tartozó növényvédőszereket beszerezhessék és felhasználhassák.

A tanfolyam helye: Növényvédő Állomás Miskolc, Blaskovics L. u. 24.

A tanfolyam kezdete: 1993. december 10. 13 órakor.

A foglalkozások heti két alkalommal lesznek szerdán és pénteken 13-tól 18 óráig.

Jelentkezni lehet a kistermelők megyei szövetsége irodájában: Miskolc, Aulich Lajos u. 5. írásban vagy telefonon: 366-868 számon.

Részvételi díj: 1000.-Ft/fő, mely összeget az első foglalkozáson kell majd befizetni.

A tanfolyam kedvezményes, mivel a költségek jelentős részét a kistermelők megyei szövetsége fedezi.

Érdemes jelentkezni, mert a tanfolyamot eredményesen elvégző kistermelők ezáltal jogosultak lesznek a korszerűbb, hatékonyabb növényvédőszerek beszerzésére és alkalmazására.

A megszerzett képesítés, illetve jogosultság 5 évi időtartamra szól.

Az oldalt szerkeszti:
Hajdu Imre

Nem térkép e táj: Mezőkövesd

Emlék és vallomás

HAJDU IMRE

A gimnázium homlokzatán

Biciklin jöttünk. Én először hátul ültem a csomagtartó nem éppen kényelmes vasán. Kissé széttartott lábakkal kellett ott ülnöm, hogy a küllők, a lánc „be ne kapják" a hosszú nadrágom szárát. Ám ez egy idő után már annyira kellemetlen volt, hogy bizony elpityeregtem magam, mire aztán nagybátyám előre ültetett maga elé, a kerékpár vázára. Sajnos, a meglehetősen rossz utat nem úsztuk meg defekt nélkül. A szerelés miatt erősen késésben voltunk. Ugyanis vonathoz igyekeztünk, életem első vonatához. Nagybátyám azért volt ideges, mert tudta, lekéshetjük a vonatot, én viszont azért voltam türelmetlen, hogy mikor láthatom már végre a sokszor elmesélt vonatot, illetve azt megelőzően a VÁROST. A várost, amit majd először láthatok. Szóval, az első találkozást nagy toronnyal, emeletes házakkal, piaci nyüzsgéssel és a vasútállomással, hová vonatok jönnek, s honnan tovább is lehet nagyon messze elmenni. Még Amerikába is.

Nekem Mezőkövesd mindmáig az egykori 1952-es első találkozás élményével villan elém. Libáktól, kacsáktól fehérlő, zegzugos kis utcáival, a gimnázium meghőkölt hatalmasságával, a nagytemplom szájtátva hallgatott harangzúgásával, matyóruhás öregasszonyainak piaci nyüzsgésével, az állomás festett, virágmintás bútoraival, s az előttünk éppen kihúzó vonattal.

Igen, életem első vonatát lekéstem, de úgy is mondhatom, Kövesd ez a „kócos város", matyó vendégszeretettel marasztalt.

Az állomással és környékével, a „felhőkarcoló gabonatárházzal", az akkori dohánybeváltó melegsárga épületeivel később is gyakran találkoztam. Útba esett jövet-menet két hazám, Bogács és Miskolc között. S talán ezért lett valahogy Kövesd a „harmadik hazám". Ha akarnám sem tudnám kikerülni sohasem! De miért is akarnám!? Kövesden én otthon vagyok. Nem csak házai, épületei barátaim. Sok jó emberrel, itt született matyóval tudunk örülni egymásnak.

Nem akármilyen nép él errefelé! Életrevaló! Mert a kényszer az elmúlt századok alatt megtanította őket élni még a jég hátán is. Büszke, nyakas, egyben mindenre nagyon érzékeny és fogékony „had" ez. Fogékony a szépre, a jóra, az újra, a kalandra. Úgy mondják; Kolumbusz amikor először indult az Újvilág, Amerika felfedezésére (ezt persze ő még akkor nem tudta), az Atlanti-óceánon már visszafelé hajózó matyókkal találkozott.

A kedves történet adalék ahhoz, hogy bárhová is mégy a világban, egy kövesdibe biztosan belebotlasz. Kiss Gyuri bátyám, Kövesd tudós költője írta párizsi útjáról: „Kövesd volt ott/ a szálloda szobában./ Hajnalodott,/ Az udvarmélyről/ a javító munkások/ így rikkantgattak:/ „Mikor gyön?" Majd:/ „Nem megy."/ Félálomban/ tisztán így hallottam."

Mint ahogy az is igaz: egy matyó éljen a világ bármely pontján: újra és újra hazavágyik. Jó példa erre Patay Gyula földbirtokos – a nagy világpolgár –, akiről ugyancsak Kiss Gyula „krónikásként" örökítette meg: „Pénzét Londonban költötte, Párizsban Leninnel sakkozott, New Yorkban négerekkel bokszolt, s aki Mezőkövesden egy színes sereglés sodrásában a főtéren egyszer így szólt: „Ez a világ közepe."

Nos, Kedves Olvasó! Ezúttal Önt is ide, a „világ közepére" invitálom. Ismerkedjenek az egyik legnagyobb magyar faluval, az egyik legkócosabb magyar várossal, az egyik legsokszínűbb magyar településsel, Mezőkövesddel.

Amit jól ismernek, így a Zsóry-fürdő gyógyító vizét, a nyár összes színpompáját megörökítő matyó népművészetet és az azt bemutató Matyó Múzeumot, a főtéren álló Nagytemplomot, ezúttal nem ajánlom külön is a figyelmükbe. A Kövesdről megjelenő összes kiadvány ugyanis ezekkel van tele. Úgy is mondhatnám, ezeknek a látnivalóknak már nemigen kell még több propaganda. Amikre én fel akarom hívni az önök figyelmét, azok sajnos nem mindig, vagy egyáltalán nem szerepelnek az idegenforgalmi kiadványok invitáló programjai között. Pedig részei nevezetességei, látványosságai a matyó fővárosnak. Ezek ismerete nélkül senki nem mondhatja el magáról: tudója a városnak.

Itt van mindjárt a mezőkövesdi temető. Sok jeles patrióta nyughelye, sőt történelmünk fontos eseményeinek szereplőinek úgymond tárgyi bizonyítéka. A temető főbejáratától alig száz méterre található az 1848/49-es szabadságharc hőseinek, áldozatainak síremléke. Egészen pontosan az 1849. február 28-i, Mezőkövesd mellett vívott lovassági ütközetben részt vett honvédtisztek nyugszanak itt, név szerint Kis-Jókai Udvarnoky Géza, honvédszázados, Dufpand Gyula huszár ezredbeli százados, valamint Zelenkay Ferenc utászkari főhadnagy (ő a kápolnai csatában szerzett halálos sebeket, s Kövesden hunyt el) és Pongrácz Antal honvéd főhadnagy, aki kövesdi származású volt és 1880-ban halt meg. Megemlítendő egy ötödik síremlék is, az előbbiektől távolabb, a polgári sírok között. Ezen

Szent István (secco) a „zárdaiskolában"

ez olvasható: „Itt nyugszik Csicseti Orosz Károly 1825–1848. A mezőkövesdi járásnak 20 évig volt csendbiztosa, majd haláláig Mezőkövesd város jegyzője. 1848–49-ben Bem apó alatt Erdélyben, mint tüzérüteg parancsnok harcolt a magyar szabadságért." A temető felől haladva a belvárosba legalább 1–2 percre álljunk meg az esztendős Szent László Gimnázium patinás épülete előtt (Jakab Árpád műépítész tervezte), s csodáljuk meg az épület homlokzatán látható mozaik koronás címert az angyalokkal. A világhírű muránói üvegből készült, arany füstlemez bevonatú, 14 négyzetméter felületű mozaikot az ötvenes évek elején levakolták, s csak 1989-ben, a kövesdi öregdiákok és városépítők kezdeményezésére táratta fel az akkori városi tanács. Alig száz méterre a gimnáziumtól a nagytemplom jeles és impozáns értékeinek megtekintése után bátorkodjanak bekéredzkedni a szomszédos római katolikus plébánia épületébe is, ahol két emléktáblára hívom fel figyelmüket. Az egyik az itt megszállt Ferenc József császárnak, a másik az 1806. március 19-én „egy éjszakára itt megszállt" magyar királyi koronának állít emléket.

Mezőkövesd egyik legértékesebb múzeuma, amely mint látványosság is nagy attrakció, a Hajdu Rafis János alapította Mezőgazdasági Gépek Múzeuma. Egyedülálló az országban!

A múzeum az Eötvös u. 30–32. szám alatt található, s mintegy 150 motorikus erőgépet, közel 100 egyéb gazdasági gépet és 1000 kézieszközt, kisebb múzeumi műtárgyat őriz. Kövesd főutcája és az Egerbe vezető út sarkán áll a hajdani zárdaiskola, amely ma Szent István nevét viseli és katolikus általános iskola. Rövid látogatásra ide is érdemes betérni. A főbejáratnál mindjárt egy falikép „Órangyal vigyáz a gyerekekre" hívja fel figyelmünket. Annak idején ezt is lemeszelték, s csak 1991-ben sikerült eredeti szépségében visszaállítani. Az előcsarnokban Takács Erzsébet budapesti szobrászművész Szeretet című bronzdomborművét csodálhatjuk meg. S feltétlen nézzük meg az iskola kápolnáját (volt előzőleg szertár és könyvtár is), amelyet Mező Tamás Szent István seccoja díszít, s gyönyörű a piaristák ajándéka, a mintegy 300 éves Kriszlala kápolnája egyébként újra működő kápolna, ott hetente tartanak szentmisét.

Mostani kövesdi utam legnagyobb élményét – bevallom – a Jézus Szíve templom megtekintése jelentette. Évekkel ezelőtt a főutca házai teljesen elrejtették ezt a Szív búcsúiról országos hírű templomot, ám most,

Takács Pista bácsi gyönyörű freskója a Kisteplom falán Fotók: Farkas Maya

A 48-as hősök sírja a kövesdi temetőben

tus Korpusz. Itt található a Kispál Jánosné a népművészet mestere által hímzett zászló is. Ő hímezte azt a miseruhát is, amelyet a mezőkövesdiek II. János Pálnak ajándékoztak magyarországi látogatásakor. Az 1926-ban épült (Mezőkövesd legrégebbi iskolája) Szent István Iskohogy néhány éve e házak lebontását követően gyönyörű kis park keletkezett a templom mellett, egyszerre teljes egyszerűségében és szépségében előtűnt maga a templomépület is. A kövesdi kistemplomot 1922-ben kezdték építeni, méghozzá példátlan gyorsasággal, mert öt hónap alatt elkészült. 1923. január 21-én szentelték fel, s még az évben június 10-én a szívbúcsún maga Horthy Miklós kormányzó úr és felesége is megjelent.

A templom jelenlegi freskóit – így a Matyó Madonnát is – 1978-ban készítette a híres kövesdi templomfestő, Takács Pista bácsi. Szépek az épület ólomüveg ablakai, Mohay András és Németh József alkotásai a nyolc boldogságot ábrázolják magyar szentekkel.

A hagyományos matyó kézműipar több élő mesterét is felkereshetik kövesdi látogatásaik során.

A teljesség igénye nélkül ajánlom figyelmükbe a Matyótáj Áruház szomszédságában dolgozó Fehér Tibor fazekasmestert, aki termékeit a város tulajdonában lévő tájházban mutatja be. Ugyanígy egy eredeti matyóház (a Kisjankó Bori u. 12. szám alatt) ad otthont Kovács Szabolcs és édesapja Kovács András bútorkészítő, bútorfestő iparművészek termékeinek. Érdemes felkeresni mindkét tájházat! A felsoroltakat csupán ízelítőnek szántam Mezőkövesd titkaiból. A listám csak töredék, afféle invitáló. S ha már ott vannak, meglátják még mennyi titkot, szépet rejt meg magában ez a „kócos város". Fedezzék fel igazán Mezőkövesdet!

A házak „fogságából kiszabadított" Kistemplom

MEZŐCSÁT

Ref. tpl, kriptája van

Szendrei János: Az Országos Régészeti és Embertani Társulat... AÉ, XII-1892, 368 l.

Mezőcsáti ref. templom

Mezőcsáti festett

Jamennyezet

az Iparmüvészeti

Muzeumban-

Nádai 103 l

Br. 942 febr. 19.

Nagyságos

Szentiványi Gyula

urnak Br.

Szafolom a tegnap

bizonyáji eladásra átadok 2

MAGYAR DÍSZÍTMÉNY.
Tervezte Hollós Károly.

A MEZŐCSÁTHI KÓRUS.

A természet rendje szerint a jobb ellensége a jónak, az új a réginek, mint tavasz a télnek. Idők folytán az új is régi lesz s a régi újra előkerül ebben a forgandó világban. Miért is, ha jól veszszük, semmi sem új a nap alatt. A Jupiter fejéből kiugró Minervák kora rég lejárt, a mese helyét a törvény foglalja el. Minden fejlődésnek voltak előzményei tudományban, művészetben egyaránt. A diszítő művészet ősi, mint az ember. A jelen előzményei, rengeteg ezredévek diszítő tevékenysége. A magyar példabeszéd szerint „ki mit szeret, az a szép". Azért a nem létező abszolut szép, hely, idő és ember szerint más-más köntösben gyönyörködteti az embert. A természeti szép ezer változata a benne nyilatkozó örök törvényszerűség hatalmával mindenkit mindenha leköt és az igazságszeretet meggyőző erejével élvezni kényszerít. A művészi szép hatalma már nem ilyen egyetemes. Azért hangzik fel koronkint a művészetek tág mezején az a sokszor ismételt szózat: utánozzuk a természetet! Pedig ezer utánzat mégis ezer más! Ki ezt, ki azt a vonást lesi el s ugyanazt is mind másként fogja fel. A másolaton, kivált a diszítő művészet terén, majdnem jobban felismerhető egyéniségünk, mint a természet. Egyesek és nemzetek egyénisége kirivó kifejezést nyer diszítő modorukban. Az egyéniség kialakulásában az éghajlat és életviszonyok, tudvalevőleg döntő szerepet játszanak. Az átöröklés aztán állandósítja a nagy vonásokat, a mindennapit, a megszokottat nem szeretjük nélkülözni, s ha nincs meg az eredeti, igyekszünk hasonmását előállítani. Másrészt pedig a ritkát, a nem mindennapit becsesebbnek tartjuk s azért mentül többet óhajtunk bírni belőle valóságban ha lehet; utánzatban, ha az eredeti megszerezhetetlen. E két szempontból nézve a nemzetek diszítésmódját életviszonyaik révén, könnyen megértjük. India buja növényvilága megsokasodva lép elénk a sziklából faragott templomokban napfényen és föld alatt egyaránt, mert a megszokottat nem nélkülözhették alkotóik. Egyiptom kolosszális kőépítészetét pedig a nyulánk növésű vékony egyiptomi éppen ritkasága és szokatlan volta miatt alkotta, mivel

Magyar Iparművészet
1897. 1. szám

ezektől a művészektől, a mostaniaknál tökéletesb alkotások is várhatók. De hiszszük, hogy a jelen pályázatnak eredménytelensége nem okoz tartós keserűséget s nem fogja lelohasztani sem Andrássy Tivadar grófnak, sem a résztvett művészek kedvét és abbeli reményét, hogy a legközelebbi alkalom sikerre fog

KERTI VÁZA.
Tervezte Rausch Béla.

vezetni. De ez csak úgy lesz elérhető, ha meglesz úgy a művészekben, mint a pályázatra befolyással biró egyéb tényezőkben a jó akarat, a kölcsönös méltányosság, és a nemes gróf életrevaló eszméjeért való igaz lelkesedés. A multra nézve elmondhatják mindkét részről a „mea culpá"-t.

Györgyi Kálmán.

úgy maga, mint a környező természet fája, hegye, állata nem éppen kolosszális. A mérsékelt égöv virágpázsitját a tél foga miatt már sokáig nélkülözi az ember, s így utánzatban igyekszik erre az időre is beszerezni díszeit; innét a növényi dísz széles elterjedtsége. A hidegebb észak ornamentikája meg az embernek, az állatnak formáiból, a hópelyhek mértani alakjaiból telik ki, mert a növényvilág nem oly szép, hogy megszerethetné és birni óhajtaná az ember. Az assyr babilonok az ember mellett a lószerszám szíjfonatát óhajtják látni mindenütt. A vad természet ölén élő népek rajonganak a szimetriáért és a mértani alakokért, mert ez ritkaságszámba megy náluk. Ezért lesz a mexikói meg a pápua rajzolt embere egészen mértani alak. Ezért farag a pásztor botjára többnyire mértani díszt. Nekünk magyaroknak azért lett tiszta virágornamentikánk, mert másunk van és volt mindig, de virágunk télen nincs. Pedig a nyár gyönyörű himes virágszőnyegét úgy megszerettük, hogy mindig bírni óhajtjuk. Az Altájtól idáig sok szép virág terem, de rövid életű; azért lett nemzeti vonás a virágornamentika, mert mindig meg volt a vágy virágtól környezve élni. A pogány sírleletek tanúságakint a lószerszám és a ruhadísz épp úgy virágos volt régen, mint virágos ma a szőnyeg, a ruha, a butor. Hasonló okból fejlett ki a dús perzsa virágornamentika; Perzsia gyönyörű flórája is hosszú pihenőt tart évente.

Nemzetünk virágos diszítő modora a multban még egész általános volt, nem úgy mint ma. Nagyon fényesen bizonyítják ezt a többi közt a régebbi fennmaradt templomfestések is, hol a szentek helyét is virágos dísz foglalja el. Templommennyezeteken, templomi székeken, szekrényeken, asztalokon csak elvétve találjuk a szentek alakjait nem úgy mint más nemzeteknél. Nálunk virág és virág az egész. A reformáció meg különösen kedvezett is ennek a mi nemzeti vonásunknak, mert Mohameddel a bálványimádástól féltvén híveit, az embert nem ábrázolta. De hogy nem a reformáció fejlesztette ki virágornamentikánkat, azt egyebek mellett a sok katolikus templom festett virágdísze is bizonyítja. Kisebb templomaink mennyezete, sőt gyakran bolthajtása is, bármily felekezetüek, egyaránt virágos diszítésű. Fájdalom, festett famennyezetű templomainkon, eddigi tudomásunk szerint, a legrégibb évszám csak 1613. A legnagyobb részük azonban csak a mult századból való. Ilyen a leirandó mezőcsáthi is, mely ma az országos iparművészeti muzeumban öriztetik.

A mezőcsáthi ev. ref. templom 1745-ben épült. Az eklézsia krónikáskönyvében feljegyezték a mennyezeten volt irást, mely az iparművészeti muzeumi maradványokon már nem mutathatók ki. Az egész feljegyzés így szól: „Ez Isten Háza Urunk Születése után MDCCXLV. Esztendőben az Ur Nevében Nemes Csáth városa közönséges költségével kezdett épülni T. Sárkány Sámuel predikator, Kérészi Zsigmond oskolamester, Fő Biró N. N. Szabó Péter, Curator N. N. Szabó István, Fő Tanáts N. és N. Matyus János, N. és N. Veres Bálint, N. N. Gyurkó Márton, N. és N. Csórka György, N. és N. Soltész Nagy István, Dávid János, Hombordi János, N. N. Erős János, N. N. Márk István, N. N. Kriszton János, N. N. Kontz István, Kürti István, Taar János, N. N. Szabó János, Szűcs István, N. N. Frona Miklós, N. N. Németh Mihály, Szanyi János. Notarius Szabó György idejekben. Kőmives Átsmunka elvégeztetvén, felszenteltetett Sz. András havának 21. napján T. T. Csáp Márton Superintendens Uram által hathatósan prédikálván

L. Mós. XXVIII. X. 17. Az asztalosmunka penig elvégeztetett MDCCXLVI. Esztendőben T. T. Bornemisza K. János osk. Mest. K. S. idejében. Fő Biró K. K. Márk István. Curator N. N. Gyurkó Márton és a feljebb való első Tanáts. Egyházfi Cseppegi András idejekben. Hála légyen az Istennek. Zach IV. X. 7. Ez a templombeli munka készült Rév Comáromi becsületes Aszt. Mest. emberek Czina István és Kontz János által. Mest. legény Tüdös János, Szabó István által". Eddig a feljegyzés, melyből megtudjuk, hogy kik csinálták a mennyezetet, de hogy négyük közül ki volt a festő, azt még sejteni sem lehet. A hagyomány azt tartja, hogy nem a révkomáromi asztalosok festették ki a templomot, hanem

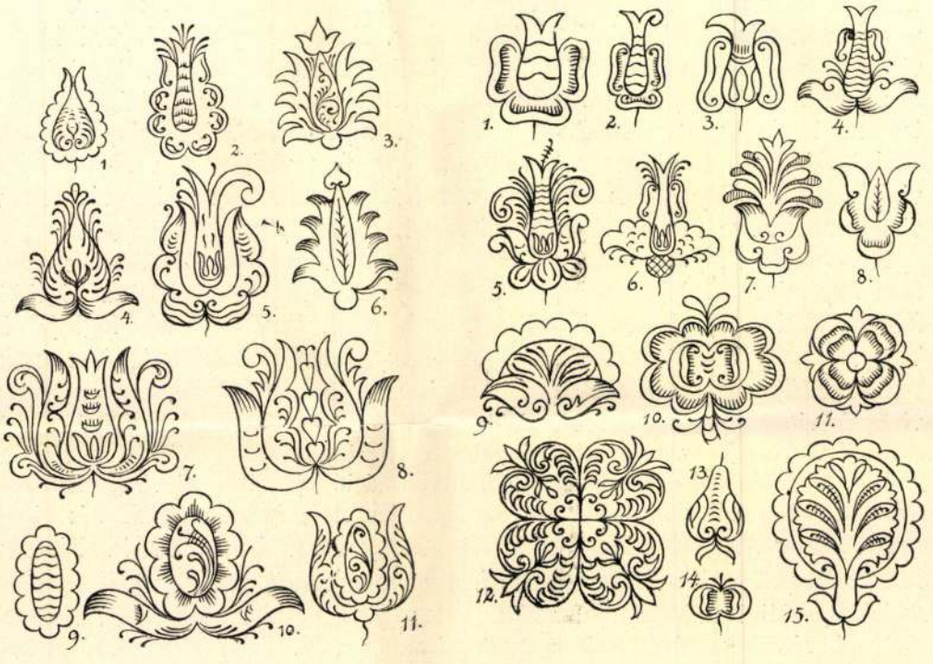

I. II.

RÉSZLETEK A MEZŐCSÁTHI KÓRUSRÓL.

egy Gesöcs Márton nevű. Tapasztalatom szerint, ha nem az asztalos festi ki a munkát, úgy a festő biztosan felirja az asztalos neve mellé a saját nevét is. Így van ez a híres Jenlaki mennyezeten is, melyet Szász András asztalos és Musnai György festő csinált. Ugyanők készítették 1664-ben a homorod-szt.-mártoni unit. templom kórusát is, melyből alig maradt ránk valami. Amíg tehát más mennyezetek révén hitelesebben meg nem állapíthatjuk a festőt, addig a komáromi asztalosok valamelyikét kell festőjének tartanunk. Hogy nagyon ügyes kezű munkás volt, azt biztos és szabatos vonásai bizonyítják. S hogy jóformán teljesen fejből festette ezt a sok és nagyon változatos alakokkal ékes kórust, azt a fehér alapra nagyjából ceruzával odavetett és sok helyen még kilátszó vázlata mutatja.

A mint mondani szokás, kezében volt minden forma. Hogy e korbeli butor-ornamentikánk lényegével és jellegével megismerkedjünk, lássuk hát ezeket az akkor nagyon divatos formákat.

A kórus eleje és alja egyaránt kaszettázott. Az egyes derékszögű négyszögek téglaalakuak. Elől többnyire cserépből kiinduló csokorral diszítvék. Egy oldalra két vagy három szár hajlik, végén egy-egy virággal; a középső virág többnyire mellékes és kicsiny. A kórus alján már a csokros beosztásnál szív vagy virág is inkább akad a korsó helyén, de különben van középpontos és átlós beosztás is, sőt néhány szallagszerű hullámvonalas is (lásd a szines tábla 2.). A csokros beosztásnál többnyire kifelé hajlik a felső szár, azonban van elég behajló is, a mikor aztán a szárállás egyleveles szivet mutat (szines tábla 4.). A szárak végein és a négyszögek sarkaiba hajlóan mindig virágot látunk. A szár maga egészhosszában nagyobb szines és apróbb fekete levéllel sürűn meg van rakva. A levélalak kétféle: visszakunkorodó csomós végü és rövid, kissé hajlott lándzsahegy alakú. A bütykösvégű van túlsúlyban, kivált ha a fekete szőllőkacs vagy bajusz-szerű vékony vonalakat is levélnek számítjuk, melyek minden virág- és levélközön elmaradhatlanul megjelennek. Ez a nagyon stilizált csomós végű levélalak a román stilusig nyulik vissza; míg a byzanciban sem jellemző, a reneszanszban pedig meglehetősen szokatlan, noha a rokoko kagyló hajlásai kedveztek az ilyen alakításnak. Hogy itt azonban régi, még románkori formákkal van dolgunk, melyeket a hosszú gyakorlat mintegy megkövesített, azt egyesek közt a hazai hajóink orra is igazolja, a mi szakasztott ezt a visszahajló levélcsomót mutatja. Hogy pedig nem szórványos és nem kivétel a mezőcsáthi kórus levele, azt a többi ismert régebbi templomfestésünk igazolja. Ilyenek az 1668-ból való eulaki, az 1657-beli mártonfalvi stb. A másik lándzsa-csúcs alakú levél pedig a szegfű- és liliom levele, mely a XVI. századtól maig uralkodó szerepet visz festett ornamentális alakításainkban. A virágalakok között középkori maradvány a szemben rajzolt négyszirmú rózsa (II. ábra 11—12. idom), melynek főalakját, ha elég nagy, apró, sürű, egymás mellett következő levelekből alkotott szárak diszítik. Ez egészen magyar vonás, a pávatoll szárát utánozva; megvan népies himzéseinken és él festett edényeinken. A virágszirom széleinek szabályos behajtása az „en face“ rajzolt rózsákon pedig félreismerhetlen középkori forma, miért is

III.

A KÖPECI TEMPLOM FESTETT MENNYEZETÉNEK RÉSZLETEI.

itt a régi forma magyaros jelleggel kibővítve lép elénk. Egy másik virágalak a szines tábla 3. számu mezőjének alsó sarkaiban régi római vagy inkább tipikus reneszánsz alak. A hosszúkás középső szirom nyakán alul három kisebb kerek levél köríti, lehajló szirmokat vagy a csészeleveleket jelképezve. (II. ábra 1—8. idom.) Felsőolaszországi formákon a középső hosszú sziromcsomóból jobbrabalra több levél szokott lehajolni. Ezt a mieinken is látjuk több helyen, bár az olasztól elütő módon. Van azonban a mienknek egy sajátos toldaléka (II. ábra 4., 6. idom) a két oldalt alkalmazott rózsaszirom, az ő jellemző behajló szélével. A szirmok ilyetén erőszakos kihuzása keleti vonás. Nálunk még egy templommennyezetén az Asztalos József készítette (1768-ban) Kőpecin (Háromszék m.) több rendben látható. (III. ábra 5., 6. idom.)

Ez a reneszánszi virág nagyon keze ügyébe esett festőnknek, mert sok változatban és minden egyes táblán megkapjuk. A fitymálók kritikájával szemben kénytelen vagyok ebből folyólag megállapítani, hogy festőnk nem tanulatlan ember, nemcsak magyarul tud, bár magyaros hangsúlyozással beszél. Nem „paraszt"-stilben festett, a hogy a magyart némely „műveltek" nevezik. Ismeri ő a reneszánsz ornamentika szavait is nagyon jól. Hogy azonban minden műveltsége mellett is magyar marad, azt az általános hatáson és kezelésmódon kívül, a sok reneszánsz forma között található néhány igazi magyar virág is igazolja. (I. ábra 1—6. idom.) Ilyen a színes tábla IV. számú csoportja, hol a magyar pávatoll szívalakja adja a virágokat. Ez már igazi magyar alak. Számtalanszor alkalmazták uri és népies himzéseink. Nem természetes virág, nem is igen származtatható más módon és más alakból, mint magyarul és a magyar pávaszemből. Másik, távolabb álló magyar virágalakot a II. számú négyszögben látunk. Itt már a középrészt kacskaringós inda-dísz foglalja el és a külső kereklevelek meghegyesedtek. Ezeken kívül néhány átmeneti rokonforma még kapható, melyek már inkább csak reneszánsz formák magyarosításai.

Van néhány tulipán- vagy liliomalak is, akantuszszerű szirmokkal és néha szívalakú középpel. (I. ábra 7—8. idom.) Az összes virágokon jellemző azonban a székely butorfestésben oly kiváló helyet elfoglaló liliom jelenléte. Ugyanis a profil virágközepét, a szár felőli végén, mindig egy kis, fehér vagy feketével festett liliom tölti ki. Ezt még az egészen reneszánsz virágokon is látni. Van még egy egészen magyar rózsaalakja is festményeinknek, értem a hosszúkás „en face" rózsákat, melyek körítő külső szirommal vagy a nélkül, többször előjőnek. (I. ábra 9—11. szá.) Nagyon könnyű bennük felismerni a szürgallérok sarkainak pávaszemes rózsáját, bár itt a középet vékony indadísz tölti ki. Ezekhez nagyon közel áll alakra egy más, kerek szirmokkal körített hosszúkás rózsaalak, melynek magját azonban a reneszánsz gránátalma képezi. (Színes lap II. ábra felső középvirága és II. ábra 10. szám.) A XVIII. századból a turbán liliomnak ezekhez különben egészen hasonló ábrázolásait ismerjük s így én is inkább azt hiszem, hogy itt nem a XVI. század gránátalmáját, hanem a későbbi erdei liliomot látjuk magunk előtt. Erre vall főként (Színes lap 3. tábla és II. ábra 14. sz.) a felső három bibe és a szár természethű levele. Többször ábrázolja festőnk a szegfűvet is, sőt egy párszor bekerítve, apró kerek szirmokkal látja el (II. ábra 15. szám), mint a hogy szűcseink és szűrszabóink ma is himezik, s mint a hogy ma is él

1.

2.

3.

4.

Agatha.

A MEZŐCSÁTHI KÓRUS DISZÍTMÉNYEI.

a nyitra- és pozsonymegyei — ma tót — nép himzésein. Van még egy más XVIII. századi virágalakja is (II. ábra 9. sz.), amely kivált Németországon dívott, de a melynek számtalan változata él nápies himzéseinken. Egy helyen virág helyett hét águ nyitott koronát festett művészünk. A XVI. század e későn ismétlődő ornamentuma figyelmeztet bennünket ujólag, hogy nem új művészettel, de régi gyakorlattal állunk szemben. Végre virágközépen vagy néha egész szabadon gyakori a szőllőfürt is a virágok helyén. Egy pár körteszerű virágbimbóra is akadtam (II. ábra 13. szám) egyéb gyümölcs vagy tárgy azonban e törpe, két fülü virágvázákon kívül nem fordul elő díszeink közt. Madár, állat nincs sehol. Egy pár csokor, a karzat elején, két oszlop közé és félkörív alá van állítva. Ez az ív a székely kapuk pálczatagos díszét mutatja és semmi esetre sem a csipkézett arab ív, mert a behajló dísz gömbalakú. Színeit tekintve, három vörös, két kék, két zöld és egy sárga mellett a körrajzokat képező fekete és fehér talált helyet piktorunk palettáján. A nagyobb színfoltok egyhangúságának törésére nagy bravourral alkalmazza a vékony fehér leveleket és indákat, a mi tekintve az enyves festék gyors száradását, nagy ügyességet árul el. Hogy hazai iparművészetünk ezen jelentékeny emléke nem semmisült meg Mező-Csáthon, azt a műemlékek országos bizottságának köszönhetjük. Ma már mindenkinek hozzáférhető, az orsz. Iparművészeti muzeumban.

Huszka József.

RÉSZLET MAGYAR KARTONNYOMÁSRÓL. (XVIII. század.)

MAGYAR DÍSZÍTMÉNY.
Tervezte Horti Pál.

AZ ORSZ. MAGY. IPARMŰVÉSZETI MUZEUM.

Az orsz. magyar iparművészeti múzeum életének nevezetes fordulópontjához érkezett: új, céljainak megfelelő, pompás épületet kapott. Tizennyolcz évig várt reá. Jogos panaszait meghallgatta az ország; akadtak széles látókörű férfiak, kik lelkes bajnokai és szószólói voltak az intézetnek a törvényhozás színe előtt és azonkívül s most rajtunk a sor igazolni, hogy megérdemelte a beléje vetett bizalmat, akarja is, tudja is teljesíteni a közművelődési missziót, melyre hivatott.

A feladat nem könnyű. Versenyre kell kelnie a hasontermészetű külföldi intézményekkel, melyek megalapításuk alkalmával, tíz-húsz évvel ezelőtt, jutottak minden szükséges eszköz birtokába, holott a magyar iparművészeti múzeum úgyszólván most született meg; és érett megfontolással választott úton sebesen kell haladnia, hogy mihamarább felküzdje magát oda, a hol társai állanak, potólja az időt, mely elrebbent a multban az alatt, a mi alatt mozgását ezernyi akadály bénította s tehetetlenségénél csak a vágy: szabadnak lenni, volt nagyobb. Ehhez járul végűl a mi sajátos viszonyainkból fakadó két körűlmény, melyekkel szintén számolni kell a muzeumnak, nevezetesen a hozzája jogosan fűződő nagy várakozások s ezzel szemben a javadalom eltűnő csekély volta. Ismétlem: a feladat mely a múzeumra vár, nem könnyű.

Az első, alapvető lépés a gyűjtemény felállítása. Erre rövid négy hónap fordítható. Önnönmagunk tűztük ki e határidőt, mert akarjuk, hogy az intézet mielőbb átadassék rendeltetésének s megnyissa kapuit a közönség előtt. A felállítás érdekes, vonzó és szép, de nagy, fáradságos és emésztő munka. Ebből a látogató semmit sem lát; ő csak a hatást nézi s ez után ítél. Alig képzeli, hogy sokszor mekkora nehézségekbe ütközött valamely disszonanciát eltüntetni s ritkán ád magának számot arról, miért volt megelégedve a látottakkal, hány ezernyi, eltünő, aprólékos tényező összhatásán alapszik egy kellemes benyomás. E mellett kell, hogy rendszer is legyen a kiállításban, lehetőleg olyan, mely a vendég lelkébe belopódzik s szó nélkül, de ellenállhatlanúl vezeti, mint az ügyes kalauz. Különös óvatosságot és megfontolást pedig azért kiván a múzeum most folyó rendezése,

Mezőcsáti ismeretlen fazekasmester.

Mezőcsáti Miska (2 kép, egyik reúlet)
1836. 29 cm magas
Magángyűjt
Szimes repr.

Molnár László: Fazekasság. Bp. 1963.
32. o.

Mezőcsávási

harangláb

Debreczeni Károly

rajza

Repr.

Erdélyi Múzeum

1935. 352. l.

KESZTHELY

NYOMTATVÁNY.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36

Mezőcsávási ref.
templom.

alaprajza,
fejfák,

Debreczeni L. 1928.
193. l.

Mezőcsávási ref-
templom

gótikus, különálló,
gazdag tagozatú
négy fiatornyos fa-
harangtoronynyal

Debreczenik
1928. ~~46. l.~~ 47 – 49. l.
51. l.
52 – 54. l.

Mezőcsávási harangláb

Kós K. rajza,

repr.

Erdély 1940. 112. l.

Debrecen, nagytemp

566

kép 569

Mezőcsávási ref.

harangláb
1570

vod

Tóth János dr techn

A keleti és a nyugati szerelység építészeti kapcsolatai.
Technika 1942. 9-10 sz

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási

vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Mezőcsávási

harangtorony

1570?

Repr.

Balogh fatornyok

35, 36-n Sép.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Mezőcsávási fatorony

MEZŐCSÁVÁS

Fatorony

Nagy Zoltán: Könyvismertetés. MM, XII–1936, 223 l.

Népszava 1958. ápr. 27. vasárnap, 86. évf. 99. sz.

Mezőfi Tibor

A képzőművészkörök országos grafikai pályázatának kiállítása

A képzőművész körök számára a múlt év végén grafikai pályázatot írt ki az Egressy-klub és a Népművelési Intézet. A pályázók legjobb műveit kiállításon mutatják be az Egressy-klubban. A beérkezett 1000 rajz és festmény közül a legjobb ötvenegyet választották ki. A művek többsége jó felkészültségről vall, színvonaluk nem mutat különösebb ingadozást. Azt is elárulják, hogy a körök módot nyújtanak a grafika szinte valamennyi ágának gyakorlására, a részvevők pedig szeretettel vetik papírra mindazt, ami környezetükben megörökítésre kínálkozik.

Meg kell mondani azonban: amilyen helyes volt kiállítást rendezni — annyira nem volt helyes pályázatformát adni az anyagok egybegyűjtésének. Ez a forma nincs összhangban a műkedvelő képzőművész-mozgalom rendeltetésével. A képzőművész körök hivatása az, hogy keretet és lehetőséget adjanak a művészetet kedvelőknek az önképzéshez, látáskultúrájuk gazdagításához. Kétségtelen: a körökből olykor — természetesen ritkán — kinőnek hivatásos művészek. Ez azonban kivétel. Általában bármiféle versengés felkeltése óhatatlanul »mutatós«, »kiforrott« eredmények felmutatására sarkallja — helytelenül! — a körök részvevőit. A győzelem pedig, bármily csekély is a díj, félreismáshoz vezető ambíciókat kelthet.

— És ha a kiállítást gondosan végignézzük, valóban felelhető az alkotások egy részénél — ha nem is többségénél — a modorosság, a megjátszott könnyedség, odavetettség.

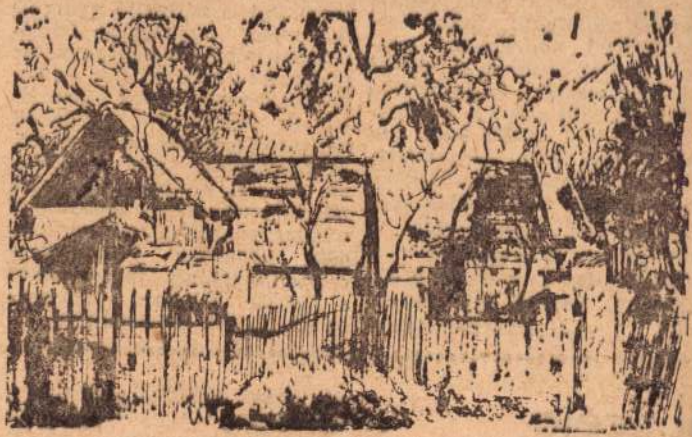

Mezőfi Tibor I. díjjal jutalmazott műve: »Diósgyőri táj«

...is hold nádast tartanak nyi-
A nem megfelelő kihasz-
...ásra sok-sok millió ha-
...i forintot és több százezer
...ollár értékű kemény valutát
...izet rá népgazdaságunk.

Alig felét hasznosítjuk csak nádvagyonunknak

A 39 000 holdnyi nádasból 16 416 a tanácsi nádgazdasági vállalatok, 8401 az állami gazdaságok, 2920 a termelőszövetkezetek és 11 168 az egyéni gazdálkodók tulajdonában van. A tanácsi vállalatok felügyelete alá tartozó *nádvagyon hozamát évente mintegy 8 millió kévére becsülik.* A statisztika adatai szerint ebből a mennyiségből *2,5—3 millió kéve nád megy évről évre veszendőbe.* A többi tulajdonosok, különösen az egyéni gazdálkodók, *még annyire sem hasznosítják a birtokukban levő nádasokat.* A szakszerűtlen kezelés, az a körülmény, hogy a nád hosszú időn keresztül aratatlan, lábon

gazdák nádasainak egy holdra eső hozama is alig fele a tanácsi vállalatokénak.

40 m² hazai nádlemez 1 m³ import fenyődeszka

A helyzet tarthatatlanságát néhány számadat világossá teszi. A nádtermékek egyre nagyobb szerepet játszanak a termelésben, elsősorban az építőiparban. A *stukatúr*, mint vakolattartó, a szó valódi értelmében nélkülözhetetlen. A nádlemez 2,4, a nádpalló pedig 20 milliméter vastagságú fenyődeszkát pótol. 40 négyzetméter nádlemez egy köbméter fenyődeszka beszerzésének gondjától és költségétől mentesíti népgazdaságunkat, s 40 dollár megtakarítást tesz lehetővé. Ha csupán a tanácsi vállalatok hasznosítanák megfelelően nádvagyonukat, akkor mintegy *6000 köbméter fenyőáruval csökkenthetnénk importunkat s 240 000 dollárral javíthatnánk fizetési mérlegünket.*

95 százalékát a tanácsi vállalatok adják.

Tegyék érdekeltté a vállalatokat a fejlesztésben

Nádvagyonunk teljes hasznosítását a többi között a helytelen árpolitika is hátráltatja. A tanácsi vállalatok részére megállapított fogyasztói ár *alacsonyabb a tényleges termelői árnál.* Következményeként: a tanácsok nem érdekeltek a ráfizetéssel működő nádgazdaságok fejlesztésében. A kialakult feketepiacon viszont az egyéni gazdálkodók a hivatalos ár négy-ötszörösét kérik és kapják a nád kévéjéért.

A termelői árrendszer rendezése, az egységes nádgazdálkodás megteremtése, a nádgazdasági vállalatok technikai színvonalának — teherbírásunknak megfelelő — fejlesztése, úgy véljük, népgazdaságunk érdekét szolgálná. Különösen, ha az elmondottakon kívül még azt is figyelembe vesszük, hogy egy katasztrális hold nádas, a visszamaradó belföldi termékekkel együtt, jóval meghaladja sok mezőgazdasági termény devizahozamát. Faellátásunk helyzete az építőiparban, de a papír- és kartongyártás igényei is sür-

...bécéje

...ruitot és a paradicsomot. Ez ...

ják majd. Külföldön egyes országokban már a tejet is ilyen műanyag-tasakokban árusítják. A folyékony *»zacskós tej«* előnyös, mert higiénikus, ... sok mun-

MDK

Meződ y István

Foto kiáll. Bp.-München

MDK.

Meződy István

Kiállitási kritika

Kisalföld 1966 nov.27.

MDK.

Meződy István

Kiállitási kritika

Kisalföld 1966 nov.27.

Meződy István

Rácz Emő.
Horvath István
és Meződy István
kiállítása.
Kisalföld
1969 nov 20

Meződy István

mögött nemcsak hazai, ha-
nem nemzetközi elismerések
is sorakoznak, és már ezért
is jó ötlet volt a két fiatal

tó valóság az élet árnyékok-
kal jelentkező valóságairól.

A párhuzamoknál

maradva mély látásról tanus-
kodik a Börzén című kép és
kirakatban elhelyezett Tőzs-
dén rokon hangulata. Előb-
bin a szenvedély erőteljes és
raffináltságtól mentes, a
bankár arcán viszont nem
állapodik meg a szemünk.
szétfut róla és íme: a kör-
nyezetének vonalaiban, azok
kuszáltságában találkozunk

...ket"

— Itt nagyon jó, innen
el sem kívánkozunk.
— S ide mit kívánnak még?
— Csak egy autóbuszt, ami
egyszer egy héten bevinne
bennünket Kapuvárra.
Iskoláskorú gyerek?
A vadőrnek lesz jövőre.
Vajon ennek az etykének a
vadját hogyan oldják meg?

Az ágyon a szürkés-fehér
dunnát szétszedett papírzsák-
kal fedte le. A ruhái a szek-
rényben, és ami nem fért
bele, szögeken lógnak a fa-
lon, vagy a földre kerültek
le. Persze papírra, mert pa-
pír itt rengeteg van. A ka-
zánházban sokat lehet belő-
lük összeszedni. Az öreg ki-
válogatja, valamire még jó
lesz.

Mentegetőzve mondja: „Az
ilyen öregembernek sok ka-
catja van már".

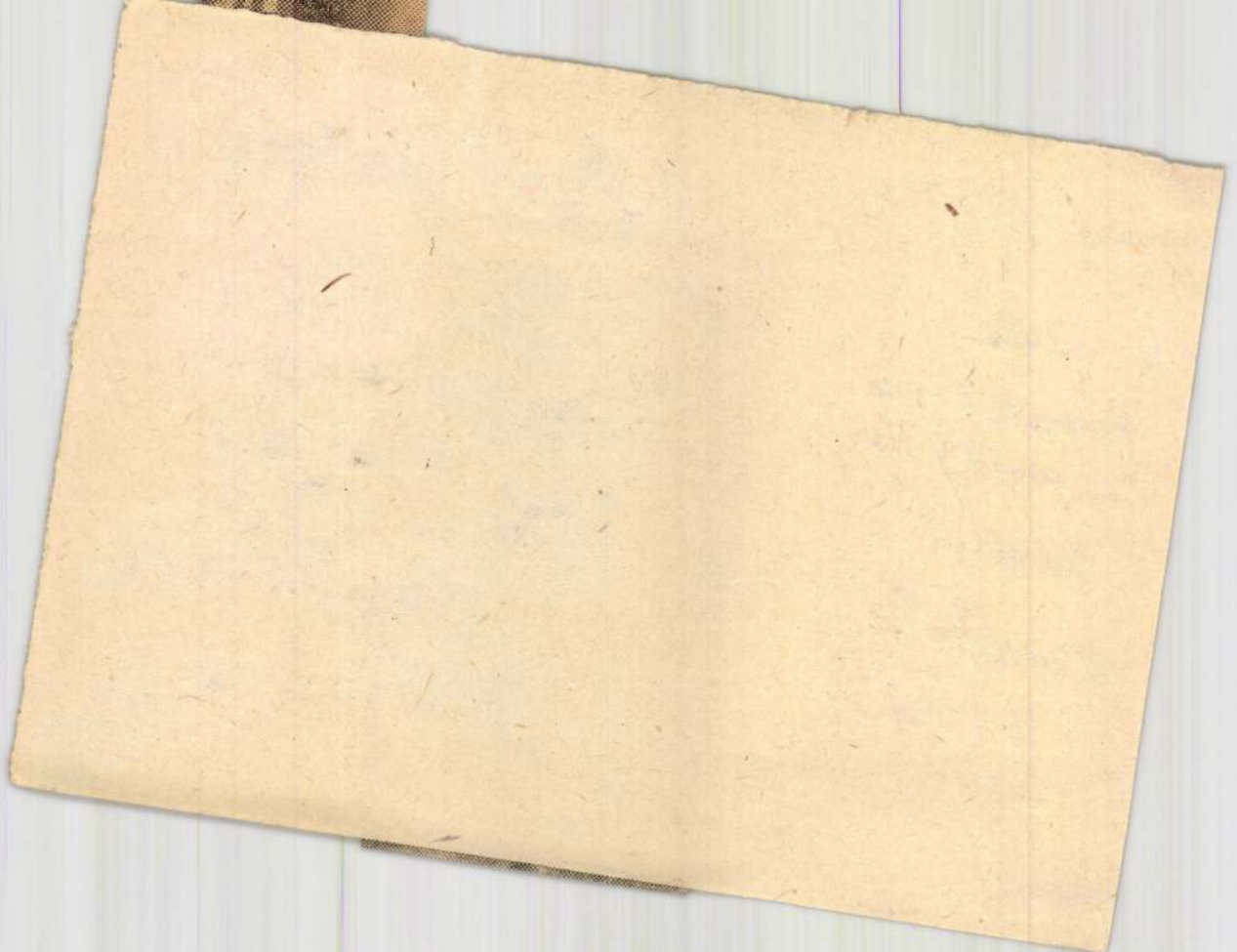

Meződy István

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

KISALFÖLD
1964 NOV 15

1021

Ma nyílik meg Horváth István és Meződy István közös kiállítását

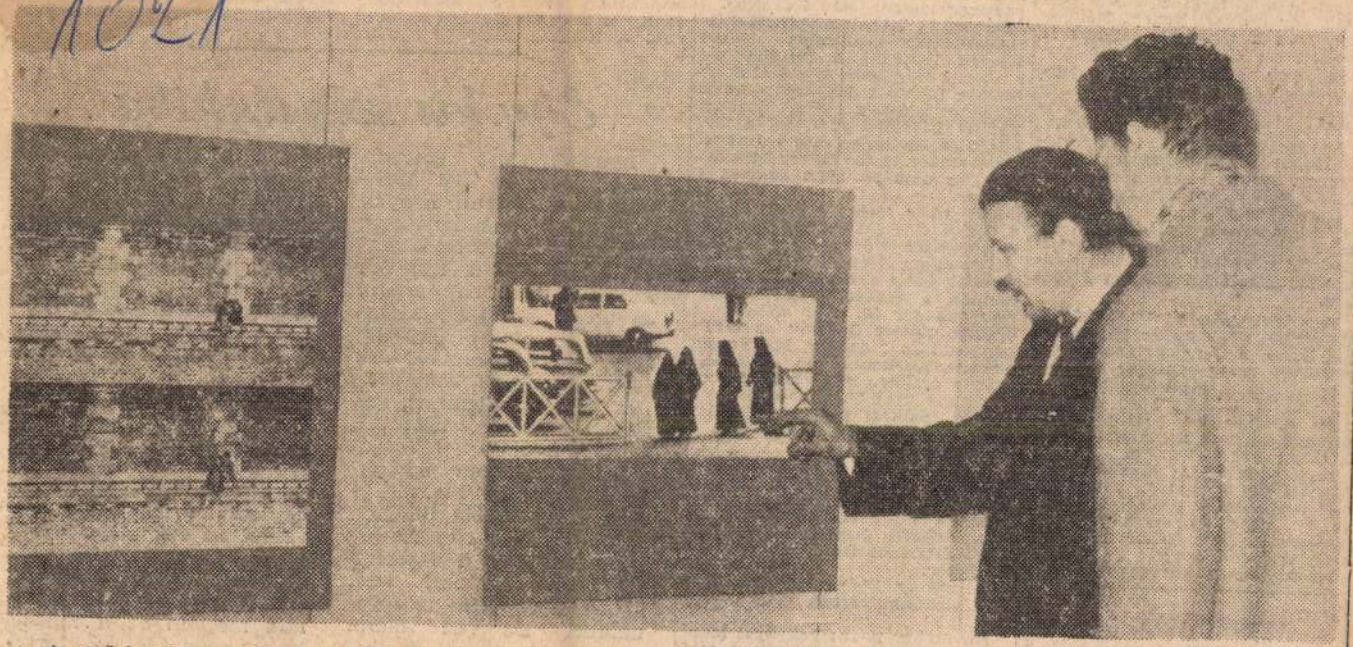

A győri műcsarnokban ma délelőtt 11 órakor *Szaló Lajos*, a Győr-Sopron megyei Tanács végrehajtó bizottságának elnökhelyettese nyitja meg *Horváth István* festőművész és *Meződy István* fotóművész közös kiállítását.

Figyelmet érdemel a kezdeményezés, a képzőművészet és a fotóművészet együttes bemutatása. Horváth István huszonhat festményét, hat fotóját, Meződy Istvánnak pedig huszonhét párizsi fotóját és hat pasztellje látható a kiállításon. Horváth István a festészet mellett kirándul a fotó, Meződy István pedig a fotózás mellett a képzőművészet, a festészet területére.

Dicséretet érdemel a művészi rendezés, Horváth István kiváló érzékkel helyezte el a festményeket, fotókat.

Képünk a kiállítás egy részletét mutatja.

...délután 5 órakor.

November 21-én: Baranyai László Tét-Szentkúton délután 5—6 óráig.

November 22-én: Kocsis István Csornán a községi tanácson délután egy órakor. Reuchl Nándor Bezenyén a tanácson délelőtt 11 órakor.

MEGYEI TANÁCSTAGOK BESZÁMOLÓI: November 18-án: Csóka József Kapuvárott a községi tanácson reggel 8 órakor.

November 19-én: Steigler László Gyirmóton a tanácson este 6 órakor. Szarka Mihályné Gönyün a tanácson este 7 órakor.

November 20-án: Steigler László Ménfőcsanakon a tanácson este 6 órakor. Diószegi Imréné Győrött a József Attila utcai Általános Iskolában délután 5 órakor.

TANÁCSTAGOK FOGADÓÓRÁI GYŐRÖTT: November 16-án: Dobai Dezső a Zeneiskolában délután 5—6 óráig. Czittler Károly, Gömb utca 32. alatt este 6—7 óráig. Csunor Károly, Sütő utca 30. alatt délután 5—6 óráig. Szabó György a Lenin úti Általános Iskolában este 6—7 óráig.

November 17-én: Markó Ödön, Szabad sajtó utca 7. alatt este 6—7 óráig. Hartl Rudolf, Ipar utca 36. alatt délután 5—6 óráig. Kondor István, Tábor utca 31. alatt este 6—7 óráig.

November 18-án: Mayer Gyula Rövid utca 2. alatt délután 5 órakor.

November 20-án: Mühl Béla és dr. Novák László a Kun Béla Általános Iskolában este 6 órakor. Csenteri Ferenc a révfalui pártszervezetben este 6 órakor.

SOPRONI TANÁCSTAGOK FOGADÓÓRÁI: November 16-án: Kámán Istvánné a Rozália úti általános iskolában este 6 órakor. Marton László a Jégverem utcai általános iskolában este 7 órakor. Varsits Lászlóné az Orsolya téri általános iskolában este 6 órakor.

November 18-án: Győry Miklósné, Ősz utca 26. alatt délután 4 órakor.

November 19-én: Reiber Teréz a József Attila Leánygimnáziumban délután 4 órakor.

November 20-án: Bán Károly a Színház utcai általános iskolában délután 5 órakor. Démi József, Ógabona tér 38. alatt délután 5 órakor. Katter Gusztáv az OTP-ben délután 2 órakor. Mogyorósi Gézáné, Kuruckörút 39. alatt délután 5 órakor. Németh József, a Templom utca 20. alatt délután 5 órakor. Szikrai László a Halász utcai általános iskolában este 6 órakor.

SOPRONI TANÁCSTAGOK BESZÁMOLÓI: November 16-án: Mosonyi Mária a Bécsi úti Állami Nevelőotthonban este 6 órakor. Scharfi Józsefné a Halász utcai általános iskolában délután 5 órakor.

November 17-én: Fekete Tibor a Fésűsfonalgyárban este 6 órakor.

November 18-án: Fenyvesi Margit a Vízmű kultúrtermében este 6 órakor.

November 19-én: Kaposi Erika a Ferenczy János utcai általános iskolában este 6 órakor.

November 20-án: Dr. Éper Tivadar a Jégverem utcai általános iskolában este 6 órakor. Lacsnyi Ferenc, Faraktár utca 10. alatt este 7 órakor.

GYŐRI JÁRÁSI TANÁCSTAGOK FOGADÓÓRÁI: November 16-án: Pongrácz Imréné Győrsá-

ACÉLÖNTÖDEI
betanított
férfi munkásokat
és **SEGÉDMUNKÁSOKAT** felvételre keresünk.
Vidékieknek munkásszállást biztosítunk.

A Salgótarján az NB

Szombaton játszották le a labdarúgó NB I/B-ben múlt hétről elmaradt két mérkőzést. Az Ózd otthonában vereségét szenvedett és így a Salgótarján lett a bajnok. A Borsodi Bányász ugyan megszerez... zel sem t... Eredmé... Győri ... Borsodi ... (2:0).

Egy kis szépsé...

...lyenkor, ősz közepén megpezsdül az élet azokban a városokban, melyek gazdagok műemlékekben, történelmi nevezetességekben. Győrben is így van ez. Nap mint nap látunk az utcán diákokat, kirándulókat, amint egy-egy szép, négy—ötszázéves ház előtt ácsorognak, ismerkednek a történelemmel, az akkori ember ízlésével, életmódjával.

Szinte minden utcánkban van olyan ház, melynek falán tábla hirdeti: műemlék. Mégis összes értékeink közül a legszebb talán a „barokk tér", amely Európában is egyedülálló. De van valami ezen a téren, amely szemet szúr, amelyen bosszankodik az ember.

Alig néhány hete fejezték be a Karmelita-templom tatarozását, még szebbé, még élénkebbé vált így a tér képe. Azóta is várjuk, hogy a templom szobrait és kapuzatát mikor hozzák... lett, a glórián csillan a napfény, frissen van aranyozva.

A kapura ugyanez vonatkozik. A köve kopott, fekete, töredezett is. A fal sárga színe pedig csak még jobban kiugratja ezeket a csúnyaságokat.

Nem kerülne nagy fáradságba, hogy teljesen rendbe hozzák a templomot, egységesen szeppé tegyék a látványt. Két megoldás is kínálkozik, s az egyik sem költséges. Le lehet vésni a megkopott kövekről az idő megette réteget, s így visszanyerné eredeti szépségét a szobor. Sajnos, ennek a megoldásnak megvan az a hibája, hogy nem sokáig tartja friss, fehér színét, nagyon hamar ismét megkopik. De legújabban használnak már egy másik, jobb módszert is: patinázzák a követ. Ez sokkal tartósabb, időtállóbb, mint az előző.

A munka maga nem ...ütnek

Meződy Ö. István fotóművész

MTI SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

SOMOGYI NÉPLAP

1983 APR 27
1021

Balatoni álmok

Meződy Ö. István fotói

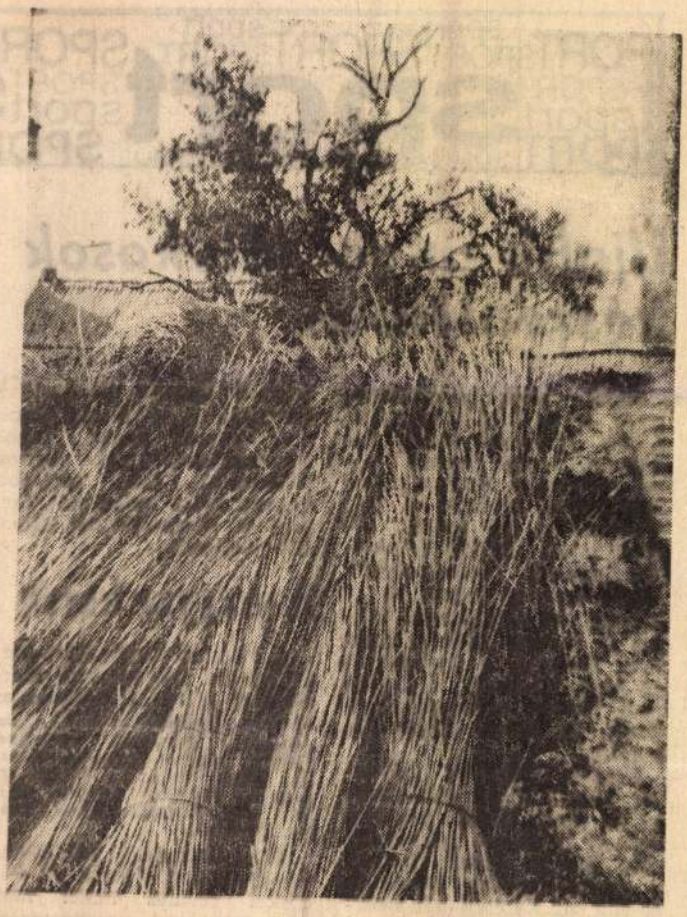

„A Tihany szónak varázsa van a magyar nyelvben és a köztudatban is. Aki hallja vagy kimondja, álmodozni kezd nyárról, boldogságról, szabadságról..., de fölötlenek benne nagy költők sorai és a gyerekkorban hallott legendák is... *Meződy Ö. István* könyvéből árad a dolgozó, az alkotó, az otthont és környezetet teremtő ember történelmi energiája" — írja egyebek közt *Boldizsár Iván* Meződy Ö. István „Tihany" című fotókönyvének bevezetőjében. Sorait a hely iránti szeretet fűti és az elismerés, hogy a varázslatot sikerült megörökíteni az objektív segítségével.

— Mi a titka?

— Győrben élek, a tervezővállalatnál dolgozom — mondja Meződy Ö. István, s feladatom az általunk tervezett, kivitelezett épületekről művészi színvonalú dokumentumfotók készítése. Az

év nagy részét családunkkal és barátainkkal már évtizedek óta Tihanyban töltjük; szeretjük Tihanyt, mert hozzá fogható nincs a világon. Itt mindent megtalálni, ami szép és kellemes. És látható a tudatos törekvés a táj megóvására; másutt ezt ritkán tapasztalni.

Meződy Ö. István harminc éve fotózik. Kiállítása volt Győrött, Budapesten, Balatonfüreden, Párizsban, Bordeaux-ban — ez utóbbi város díszpolgárává is választotta. A Nemzetközi Fotóművész-szövetség kitüntetett tagja. A kiállítások mellett művészi pályájának jelentős állomásai a fotóalbumok. Könyvet készített a Szigetközről, a Kisalföldről, Győrről, Sopronról és egy közös kiadású osztrák—magyar—szlovák fotóalbumnak is ő volt a magyar alkotója. Könyvei számos szakmai (kiadói és nyomdai) díjat nyertek.

— A kiadók polcain sorban állnak megjelenésre váró fotóalbumok — mondja. — De csak az jelenhet meg, amelyik más, mint a többi, amelyik az egyéni látásmód többletét tartalmazza. Ezt megtalálni és kitalálni a fotós dolga.

— Sok idegenforgalmi kiadványban látjuk a képeit...

— Igen, nagy élvezettel végzem ezt a munkát. Svéd, nyugatnémet mintára a BIB, a KPM Útinform és az Országos Idegenforgalmi Hivatal megbízásából az Idegenforgalmi Propaganda- és Kiadóvállalat úgynevezett útvonal-bédekkereket készít, ebben is jelentek meg fotóim.

G. B.

sport

Újabb angol játékosok készenlétben

Attól való félelmében, hogy a sérülési hullámnak újabb játékosok esnek áldozatul, Bobby Robson angol szövetségi kapitány három kitűnő játékost — két hátvédet és egy csatárt — riadóztatott hétfőn délután. Mindhárman készenlétben állnak arra az esetre, ha a helyzet ezt szükségessé tenné. A három játékos: Graham Roberts, a Tottenham és Alan Kennedy, a Liverpool védője, valamint Gary Shaw, az Aston Villa ifjú csatára.

Robson elvileg 22 játékossal vonult volna edzőtáborba — ezek közül azonban csak 17 bizonyult egészségesnek. Kiesett Bryan Robson, a csapatkapitány, Woodcock és Rix, az Arsenal két sztárja, Statham a West Bromwich és Osman, az Ipswich hátvédje. A szövetségi kapi-

A vezető angol lapok sportszerkesztőségei szoros, kétgólosnál nem nagyobb arányú hazai győzelmet várnak a Magyarország elleni EB-selejtezőn.

A magyar keret

A szerdán Londonban sorra kerülő EB-selejtező mérkőzésre *Mészöly Kálmán* az alábbi keretet jelölte:

Katzirz, Mészáros, Zsiborás, Martos, Kocsis, Kerekes, Garaba, Péter, Tóth J., Varga J., Burcsa, Hannich, Kardos, Nyilasi, Izsó, Hajszán, Kiss, Szentes, Törőcsik.

Mint ismeretes, két állandó csapattag, Póczik és Pölöskei sérülés miatt nem szerepelhet.

Röplabda

Hiába várták szombaton a tablak a Kaposvári Építők csapatát, ugyanis egy adminisztrációs hiba folytán

Motocross

Siratófal Piliscsévén

Az idei első magyarországi nemzetközi meghívásos motocross-versenyre a hét végén került sor Piliscséven. A teljes hazai élmezőny mellett huszonegy külföldi crossozó állt rajthoz, köztük a svájci, az NSZK és az osztrák bajnok. Az 52 élversenyző között a már említett három nemzet képviselőin kívül szovjet, csehszlovák és jugoszláv motorosok is rajtoltak.

A nemzetközi versennyel párhuzamosan a másodosztályúak is pályára léptek, méghozzá a 3. bajnoki forduló futamaiban. A juniorok versengésének érdekessége volt, hogy a 60 rajthoz álló közül a kezdők és a csak rövidebb idő óta motorozók a „siratófalon" rendre nem tudtak túljutni a 2. végén

ces, nagy küzdelemben sikerült újra az élre állni, s megelőzte a rivális osztrák bajnokot, Grabnert is. A +2 kör beintése után egy lekörözött külföldi versenyző beleszaladt Németh Yamahájába, s a kisebb kavarodásban az osztrák újra az élre tört. A kaposvári fiú azonban ezután sem adta, föl, és nem sokkal a cél előtt újra átvette a vezetést. Simon a 9. helyen végzett. Az 500 ccm-esek között Komáromi jó motorozással a második legjobb magyarként a 4., a fiatal Barna pedig a 9. lett. Az ötödik kaposvári fiú, Rofrics még az edzésen megsérült, s a versenyen nem tudott indulni.

A második futam rajtja még úgy sem sikerült Némethnek, mint a korábbi. A

250 ccm: 1. Grabner (Ausztria) Suzuki, 2. Németh (Kaposvár) Yamaha, 3. Vögele (NSZK) Yamaha... 16 Simon (Kaposvár).

500 ccm: 1. Berndt (NSZK Kavasaki, 2. Czuni (ZMMK Yamaha, 3. Kempf (Svájc Kavasaki, ... 6. Komárom (Kaposvár) Yamaha, ... 8 Barna (Kaposvár) CZ–Husqvarna.

II. osztály

A „juniorok rémpályájá"nak keresztelt piliscsév crosshelyszín miatt jó né hány kezdő motoros elev reménytelennek találta a indulást és nem is állt rajt hoz a II. osztály 3. bajnok fordulóján. Kaposvárról hár man próbálkoztak meg „siratófal" legyőzésével Bérdi és Schmidt nem tudott megbirkózni a feladat tal, s az első futamban ki állt. Horváth ugyan mindkét futamban végigmotorozott a pályán, de kevés kör teljesítés miatt nem ért e értékelhető eredményt.

A II. osztály összesített végeredménye: 1. Lang (H Petőfi SE), 2. Kulcsár (Tápióbicske), 3. Kővári (ZMMK).

A következő erőpróbára május 15-én, Nagykanizsán kerül sor. Az I. és II. osztályú crossozók 4. bajnoki

Meződy Ö Istvám

Az Év Képei pályazaton díjat nyert, melyet a Magyar Fotómüvészek Szövetsége birált el.

Magyar Hirlap 1979/4o/1o

Meződy Ö. István

V.lo.

MEZŐDY Ö. ISTVÁN fotóművész kiállítását vasárnap a Tihanyi Múzeumban dr. Ábrahám Kálmán közlekedés- és postaügyi államtitkár, a Balatoni Intéző Bizottság elnöke nyitotta meg.

Magyar Hirlap 1976/11o/1o

Meződy Ö István

TIHANYT BEMUTATÓ FOTÓKIÁLLÍTÁS nyílt tegnap Győrött, a Xantus Múzeum képtarában. A kiállított 70 nagyméretű színes és fehér-fekete felvétel Mezódy Ö. István győri fotóművész alkotása.

Magyar Hirlap 1977/99/6

Meződy István, festő

L.: Czóbel Béla

2.

—: Negyven ...

ESTI HIRLAP, Bp. 1976. ápr. 22.

1964 SZEP 1 U.

1021

Megyénk képzőművészeti életének fellendítése

A Magyar Képzőművészek Szövetsége észak-dunántúli területi szervezete Győr-Sopron megyei csoportja kedden délután tartotta alakuló közgyűlését.

Horváth István, a Győr-Sopron megyeiek vezetője referátumában ismertette az új szervezeti szabályzatot, az utóbbi fél esztendő képzőművészeti eseményeit.

Kiállítások

A Győr-Sopron megyei szervezet vezetői gazdag munkatervet állítottak össze, s a keddi taggyűlés sok hasznos javaslattal egészítette ki a munkatervet. A szép elgondolások, okos tervek pezsgést, új áramlatokat hoznak képzőművészetünk életébe.

A megyei szervezet vezetői legfontosabbnak tartják a kritikai szellem megteremtését, egymás alkotó tevékenységének a megismerését, az egészséges, baráti légkör kialakítását.

A szervezet célja minél több és színvonalas kiállítás megrendezése. Minden esztendőben sor kerül az észak-dunántúli területi szervezet közös kiállítására Székesfehérvárott. Az első kiállításra ez év decemberében kerül sor. Ezen a kiállításon csak a szervezet tagjai vehetnek részt. A kiállítás anyagát a tervek szerint nemcsak Székesfehérvárott, hanem Győrött és Tatabányán is bemutatják. Ugyancsak évenként rendezik meg a Győr-Sopron megyei képzőművészek kiállítását. Az idén október második felében tartják Győrött a megyei kiállítást.

Az egyéni kiállítások színvonalának emelésére, a kamarakiállítások megszervezése és a kiállítási program összeállítása céljából létrehozták a kiállítási bizottságot, melynek tagjai *Tóvári Tóth István, Barabás László, Zuber Titiusz* és *Finta Lajos*.

Még az idén megrendezik Győrött *Meződy István* fotóművész, *Horváth István* festőművész közös tárlatát, valamint *Turóczy Mária* és *Vadon Éva* ugyancsak közös bemutatkozását.

Tervbe vették más városokban, más vidékeken élő jelentős képzőművészek meghívását egyéni és csoportos kiállításokra is.

Tárlatvezetés

Fontos feladat vár képzőművészeinkre az ízlésfejlesztésben. Festőink a jövőben több tárlatvezetést, ismeretterjesztő előadást vállalnak. A művészklubban is rendszeresen tartanak kiállításokat, vitákat egyéni és csoportos tárlatokról. Segítséget kívánnak adni a képzőművészeti szakkörök munkájához, irányításához. Előadássorozatot indítanak tagjaik részére művészeti, esztétikai témákról, neves szakemberek bevonásával.

Sok érdekes és figyelemre méltó elgondolás szerepel távlati terveikben. A jelenlegi műcsarnok, valamint a többi kiállítási helyiség a korszerű igényeknek s a jelenlegi szükségletnek sem felel meg. Szükséges lenne egy nagyobb, korszerűbb műcsarnok létrehozása. Az új műcsarnok programját a Tervező Vállalat még ez évben elkészíti, s átadja a szervezetnek. Felsőbb szervek feladata lesz az új műcsarnok szükségességének és létrehozásának felülvizsgálása. Egy művésztelep létrehozása is szerepel egyebek között terveikben. Elhatározták a megyében élő idős képzőművészek, pedagógus művészek helyzetének feltárását, erkölcsi, anyagi támogatását.

Pályázatok

A Fejér megyei területi központ munkaterve alapján a megyei kiállítások színvonalának emelése és a művészek ösztönzése céljából szeretnének *Liezen-Mayer*-díjat alapítani, amelyet évenként ítélnének oda egy-egy Győr-Sopron megyei képzőművésznek. Nagy segítséget és ösztönzést ad a művészeknek az évenként kiírandó pályázat s a díjnyertes művek kiállításon való bemutatása. A Győr-Sopron megyei csoport vezetősége megbízatások, külföldi tanulmányutak szervezésével is támogatni, ösztönözni kívánja a tagokat.

Két fontos feladat áll most képzőművészeink előtt. Igényes és színvonalas művekkel felkészülni a megyei, illetve a székesfehérvári kiállításra. A másik pedig: alkotó módon belekapcsolódni a művészklub életébe. Képzőművészeink eddig jogosan kifogásolták, hogy nincs olyan helyiség, ahol rendszeresen találkozhatnának, vitákat, eszmecseréket folytathatnának. A párt és a tanácsi szervek, a szakszervezet támogatásával létrejött a művészklub, képzőművészeink is járuljanak hozzá, hogy ott eleven élet, kritikai szellem alakuljon.

(hamar)

ségesedik

ogy a legjobb malacnevelé- eredményeket szárazdara- tetéssel érik el. A bemuta- ott fiaztatóban ez is meg- alósítható.

A sertéshizlalásban a ta- armányértékesítés javítása z egyik fő cél. A tapaszta- atok szerint zárt rendszerű izlaldában csaknem 10 szá- alékkal jobb a takarmány-

n hosszan húzódik a ned- ı az önetető

rtékesítés, mint a régebbi ıyított szállásokban. Az ér- leklődők éppen ilyen zárt endszerű hizlaldát láthatnak kiállításon. Ez azonban ak egy része annak a 600 öhelyes hizlaldatípusnak,

VÁLASZOLTAK az illetékesek

Jövő évben kezdik meg

„Miért vesszen el másfél millió?" c. írásunkban július 23-án hírt adtunk arról, hogy a Kapuvári Húsüzem jó munkáját egyetlen üzemrész, a technológiai hűtő akadályozza. A hűtőtér elégtelensége miatt nem tudja a gyár a gépeit korszerűsíteni, s termelését fokozni. Az Országos Tervhivatal még nem hagyta jóvá a beruházási programot, s így félő, hogy elveszik a másfél millió forint.

Az Országos Tervhivatal az alábbiakat közölte a fenti cikkre: „A Győr-Sopron megyei Húsipari Vállalat kapuvári gyáregysége baconüzem, beruházási programjának jóváhagyása folyamatban van. A beruházás kivitelezésének megkezdését az Élelmezésügyi Minisztériummal egyetértésben 1965. évre irányoztuk elő."

*

A felelősségre vonás megtörtént

„Még egyszer a sörről" címmel július 29-én megírtuk és elmarasztaltuk a GYSEV-et, a Soproni Sörgyár három vagonos szállítmányának késői Győrbe érkezése miatt. Augusztus 28-án, „Válaszoltak az illetékesek" című rovatunkban közöltük: a késői szállításért nem a GYSEV, hanem a MÁV hibáztatható.

A MÁV szombathelyi Igazgatósága eljuttatta hozzánk a fentiekkel kapcsolatos válaszát: *„A cikk alapján a Sopron déli pályaudvaron a vizsgálatot lefolytattuk, és mivel a továbbításnál késedelem fordult elő, a mulasztókat szigorúan felelősségre* ge legyen felül, és nem fordítva.

A Magyar Dohányipar vezérigazgatója közli velünk, hogy hasonló javaslat már érkezett hozzájuk, de a jelenleg rendelkezésükre álló csomagológépekkel a füstszűrős cigaretták fordított csomagolását nem tudják megoldani.

*

Miért van árkülönbség?

„Csavaros ügy" címmel augusztus 27-én írt hírlejünkben észrevételeztük, hogy sok főútvonali üzletben azonos minőségű áruért többet kérnek, mint mondjuk a külvárosban. A cikkíró kifogásolta, hogy a győri motorkerékpár-szaküzletben három forint negyven fillért fizetett egy-egy hatos csavarért, 15 fillér helyett.

Tájékoztatásul *a Győr-Sopron megyei Vas- és Műszaki Nagykereskedelmi Vállalat* az alábbiakat hozta tudomásunkra: *„Az egyes cikkek árképzése nem a nagykereskedelmi vállalat feladatköréhez tartozik. Az 5. számú, Lenin úti motorkerékpár-szakboltban vásárolható csavaráru — alkatrész. Ennek alapanyaga minőségben lényegesen eltér a vasboltokban kapható csavaráruk alapanyagától. Az előbb említett csavaráru acélcsavar, kadmiumozott kivitelben, addig az utóbbi fekete nyers csavar, 4/D minőségben készül. Ebben a kérdésben vállalatunk egyetlen dolgozója sem vétkes."*

Köszönetnyilvánítás.
Hálás szívvel mondunk köszönetet mindazoknak, akik felejthetetlen

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
KISALFÖLD

Á-R2
1021

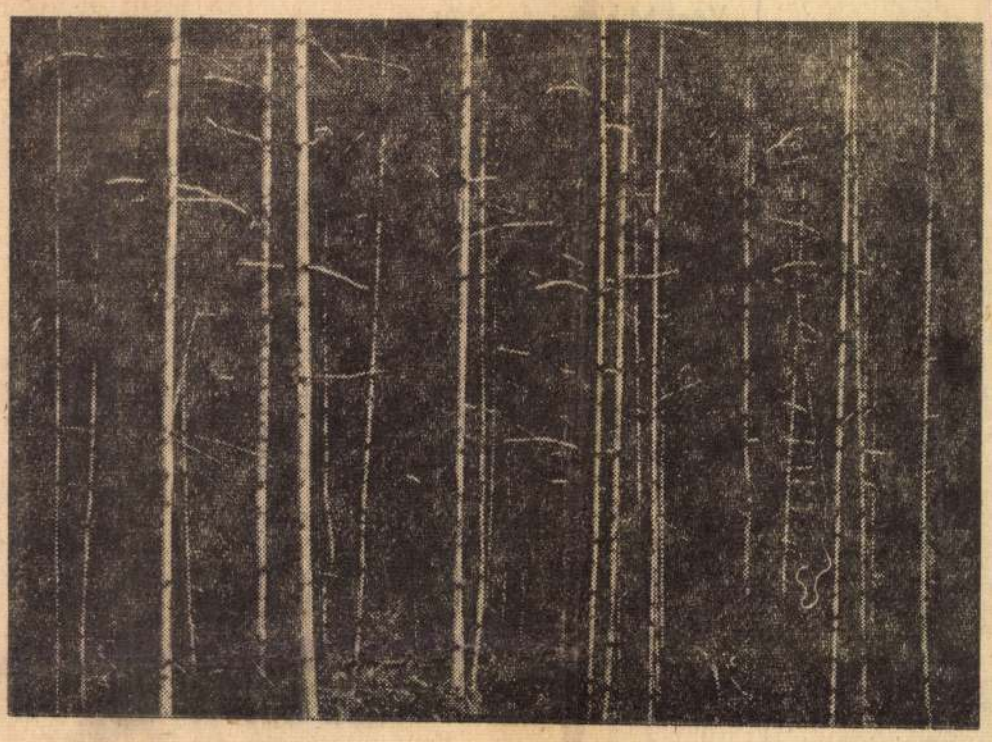

ERDŐ

MŰTEREMBEN

Nem pártatlanul fotoról festészetről

(Rajzszakkörben jártam a múltkor. A foglalkozást vezető festőművész ezzel az intelemmel igazította helyre egyik tanítványának rajzát. „A képzőművészet nem szorítkozhat arra, hogy a puszta látványt regisztrálja úgy, ahogyan az a valóságban van. Arra a foto is képes." Ez a mondat akár mottója is lehetne Meződy István fotóművésszel folytatott beszélgetésünknek. Annál is inkább, mert az előbbiekhez gyakran hozzátesszik: a foto „nem is képes többre". Ez már esztétikai ítélet, és a fotónak művészetként való el nem ismerését jelenti. Meződy István kiállításán, amelyet 1964. novemberében rendeztek a győri műcsarnokban, fotoi mellett festményei is szerepeltek. Az Artist FIAP címmel kitüntetett művész tehát — úgy tetszik — pártatlanul tud szólni ehhez a vitához.)

— Nem pártatlanul, de a foto védelmében. Évtizedekig a festészetet utánoztuk, nem abban, hogy mint a jó festő mondanivalónknak megfelelően átformáljuk a valóság képét, hanem úgy, hogy szolgalan megörökítettük a valóságot — akár a rossz festő. De idővel megteremtettük a valóság átértékelésének sajátos fotos módszereit. Ezeknek a módszereknek hosszú a soruk; kezdve a nézőpont megválasztásától a technikai felszerelésen és a laboratóriumi munkán át egészen addig, hogyha szükségesnek érzem, belerajzolok a képeimbe.

— Szóval... meghamisítja a valóságot?

— Dehogyis. Csak élek azzal a joggal, ami a festőnek is megvan: átrendezhetem a valóság képét, ha mondanivalóm úgy kívánja: berajzolhatok a képembe egy szénaházat és eltüntethetek egy kilométerkövet. A fotot valóban sokan nem ismerik még el a többivel egyenrangú művészetnek. De például az alkalmazott grafikat csaknem teljesen kiszorította. Társművészetnek fogadták el a római olimpiai stadionban is, amelyet hatalmas képek díszítenek. Elismerésre mélló, hogy az Állami Gazdaságok Igazgatóságának új győri székházában is jelentőségéhez mérten helyet kapott a foto, mint az épület dekorációja. A foto kulcskérdése lehet a modern lakásberendezésnek is, természetesen nem a családi fényképekre gondolok.

— Meződy István nevét elsősorban tájképek alatt olvashatjuk.

— Meggyőződésem, hogy a természetet visszaadni a legnehezebb. Nem festőiségre törekedve, szolgai másolásra, hanem arra, úgy mutassuk meg, ahogyan csak a foto láttathatja a tájat. Leegyszerűsíteni addig, ameddig lehet.

— Meddig lehet?

— Szinte a végtelenségig lehet, de csak a közérthetőségig szabad. Úgy, hogy a mű el tudja mondani magáról, amit kell — akár cím nélkül is. Én például legszívesebben nem adnék címet a tájképeimnek, csak számot. Sok lesleges és káros belemagyarázást elkerülhetünk így, amely hibába sokszor beleesünk. Elsősorban az úgynevezett emberábrázolás a fotoművészetben fogalomra gondolok. Egyidőben valóságos kultuszt űztünk belőle. A portrékba könnyű belegondolni novellisztikus tartalmat, de az általában nem válik a mű, a művészet javára.

(Ha a visszaélés lehetőségét rejti is, nyilvánvalóan nem mondhatunk le az ember ábrázolásáról, mint ahogyan Meződy István sem mondott le. Lakása falán számos kitűnő portré található, több közülük nemzetközi albumokban is megjelent, és kiállításokon is szerepelt. — A fotok között festmények is láthatók a falon, az említett győri kiállítás előtti és utáni termésből.)

— Három éve múlt, hogy Borsa Antal rajziskolájában rajzolni kezdtem. Kezdeti képeim tipikusan fotoélmények voltak.

— Mit vitt magával a fotóból a művészetnek erre a területére?

— Elsősorban impresszionista hajlamot. Teleobjektívvel fényképezek, és ha festek is, így látom a tájat. Gyorsan „exponálok" a vászonra, utána nem szívesen térek vissza a képre. Újabban is készülnek képeim fotoélmény után, de a téma most már többszörös áttételben kerül a vászonra festői nyelven: érzéseim és gondolataim szabadabb teret kapnak.

— A festés csupán kirándulás volt?

— Úgy kezdődött, de szeretném többnek tekinteni annál. Legalábbis az eddigi visszhangok, kritikák erre biztatnak. Mindig játszom valamivel, most farostlemezre fekete temperával csendéleteket festettem: a modern lakásnak érdekes dekorációs eleme lehet az ilyen.

(Meződy Istvánt foto- és képzőművészeti tevékenységének elismeréséül a közelmúltban választották be a Magyar Fotóművészek Szövetségének kilenctagú művészeti bizottságába. Jelenleg az UNESCO számára egy album összeállításán dolgozik, amelyben ötven kép reprezentálja a magyar fotóművészetet.)

G. B.

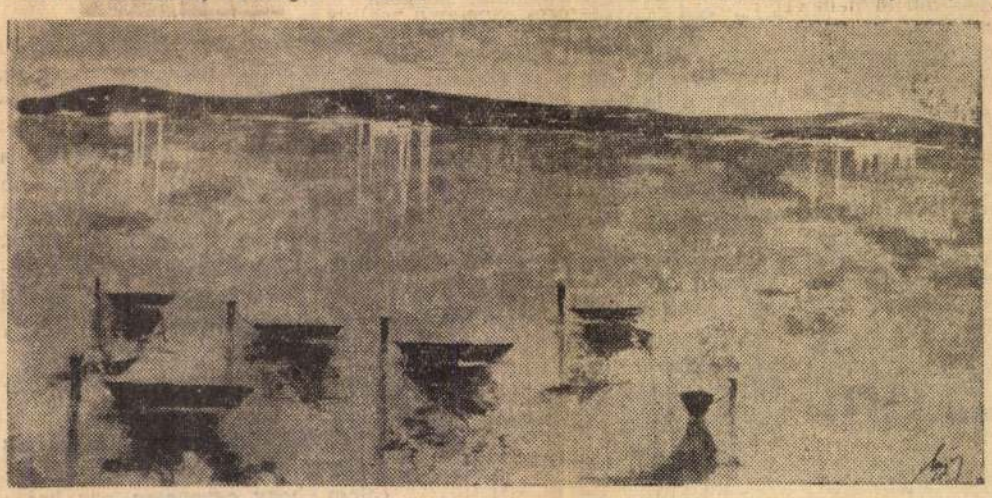

BALATON (olaj)

CSENDÉLET VARIÁCIÓ (tempera)

Váci Mihály:

KÉP, KERET NÉLKÜL

Móló, csípős szél, tele szesszel,
hullámok ostora suhog,
a víz friss csónakot keresztel,
kortyolnak a részeg habok.

Az eget éles fájdalommal
metszi a földtől penge-kék
pára — és lomhán a túloldal
felereget pár jegenyét.

A part levágott nádasán ég
a friss hajtások lilazöld
suhogása, és a zománc ég
lehelt ködökből szárnyat ölt.

Egy hegycsúcsot valószínűtlen
messzeség partjáról elold
a káprázat — ringó derükben
a láthatáron körbehord

Úszik a hegycsúcs távolodva
a felszín égő tükrén,
tárt pálmáit fölé kibontja
a fény, a délszaki növény.

A Nap a tóba óriási
merítőhálókat bocsát,
emelgeti és milliónyi
nyüzsgő, villódzó fényt kiránt.

A hullámverés vakítóan
szikrázik, ég, mint a halak
vergődnek partra vont hálóban,
csapkodnak kövér sugarak.

Körül a hullámok vonulnak,
indul a tó szembe velem,
s órák múlva e ringás úgy hat
— a mólón a tavat szelem.

A fények karcsú árbocára
a szél csattogó vitorlái
kitárulnak — halálra szánva
a végtelennek nekivágni.

lag*

. most, itt ván a
ő. Ő tényleg egy pa-
st tanfolyamon ván.
rtvezetőt kifogásol-
de előrebocsájtom:
nikus is — március
nem tudom mikor
1500 forintot kért,
kaegységet. A köz-
tta.

KOS: Olyan ember
udná, hogy milyen
kell beosztani.

S: Olyan ember
lja osztani a gépe-
k megfelelően. Va-
pet a maga helyé-
lóerős gép ne fu-
ricaszárral, amikor
ünk szántatlan. Eb-
en én igazat adok
k.

án ez is hozzájárul a
lemhez?

vigyázzon! Kibont-
ákot, vagy csak fé-

ontsuk ki az egész

ami történt — tör-
traktorosunk ősz-
gát, mivel arra ke-
ortvezető. Hát eb-
m lett. Egyik szó
támadott; a másik
: amaz támadott...

l később a major-

TVEVETŐ: Kár,
am itthol, mert el-
azt, hogy ha nem
m, akkor én szíve-
yek a kocsisokhoz
én nem értek a gé-
lok rendet tartani.
, hogy nem vagyok
lőttem lévő az volt:
traktorosokkal a
együttérzés tehát
ppen a munka nem
nem húnyok sze-

ogy az agronómus
ellenem? Mert van
akit a helyemre
y igaz. Én nem ha-
ktorosokra, mert én
s vagyok, én meg-
mmunisták úgysem
g senkinek... Ne-
n, én a becsületes
szeretem, de azo-
kat nem, akik csak pénzért azok...

tehenekkel
t. De a gé-
s. Nem tud-
tani egy ti-
es csoportot.
elnök elvtár-
s majd vála-

brigádvezető
Én például
árok — köz-

És persze kíváncsi arra, hogyan történt az az eset. Az egyik traktoros részegen jött dolgozni. Ráült a gépre és nekiment a taligának. No, mondom magamban, ez már sok, hiszen nem az egy eset történt ezzel az emberrel. Havonként egyszer vagy a vetőgépet borítja az árokba, vagy ő esik le a gépről. Azon törtem a fejemet, hogy szépen beszéljek-e vele, vagy durván, de amikor láttam, hogy röhög, hát elfutott a méreg, és odaugrottam hozzá, hogy az anyád keserves jóistenit, minek nézed te a szövetkezet vagyonát?! Ezért felelősségre lész vonva! Aztán mondtam néki mást is... Erre ő megfenyegetett. Azt mondtam neki: majd meglátjuk, melyik kutya az erősebb; te izélsz-e ebben az ügyben, vagy én izélek? Erre elhallgatott, és elment dolgozni.

Másnap reggel még ott állt fölborítva a taliga. Megkeresem azt a traktorost, mondom néki: állítsa kerékre. Nem fogadott szót. Én álltam a taliga előtt és kiabáltam. Erre ő fölült a traktorra, és megint nekimegy annak a kócerájnak. Ahogy megnyomta, engem is fellökött, és a taliga alá kerültem. Erre még neki állt följebb. Azt kiabálta: te parancsolgatsz nékem?! Te, aki csak a tehenekhez értel?! Meg azt is mondta, hogy most leszámolok veled, aztán leugrott a traktorról, és elővette a bicskáját. Hát én is elővettem... Gyere, a jó anyád úristenit! El voltam szánva: ha megmozdul, belébököm. De a többiek lefogtak bennünket, és nem lett a dologból semmi.

...Várjon még, ne siessen anynyira! A jó isten szakassza rá az eget arra a marhára, aki kiszámította, hogy egy nap egy traktoros 184 kilogramm gázolajat fogyasztott. Tudja, mennyi fogyott el ténylegesen? Huszonegynéhány kiló! Kopjon szemközt, ha nem igaz. És tudja, ki maszatolt be bennünket ezzel a csúnya váddal? Az agronómus! Ez az igazság! Na, isten áldja!...

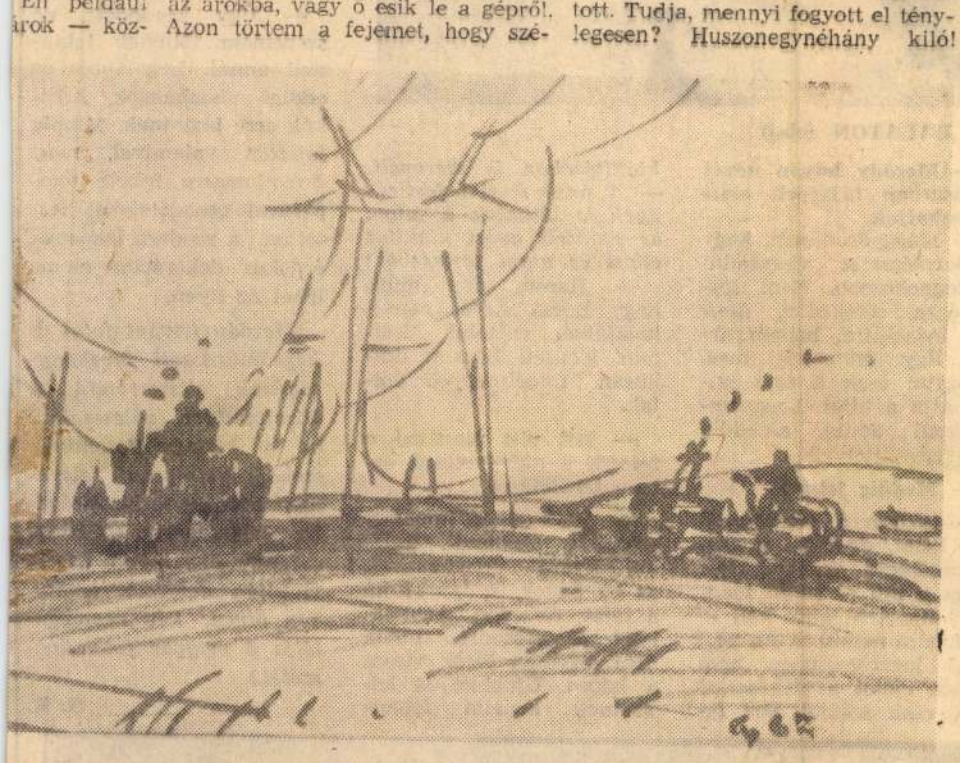

MÉLYSZÁNTÁS

ELNÖK: ...Egyik szó azt mondta: az támadott; a másik szó azt mondta: amaz támadott. Nézze, ezt én nem akarom firtatni, mert az igazgatási osztály lezárta az ügyet. Hát ez a zsák kibontása... Egyébként nézze, elvtársam! Most is azt mondom: előbbre jutni csak jó munkával lehet. Most felkérem én magát, ha maga állna a kormánykeréknél, maga mit csinálna?

RIPORTER: Hát én is úgy osztanám el...

ELNÖK: Na lássa!

RIPORTER: Azt venném alapul, ami van...

ELNÖK: Na lássa!

RIPORTER: ...**másrészt az érdemek, az elvégzett munka szerint osztanám el.**

ELNÖK: Mert nézze! Könnyű azt mondani, hogy ennyit adjak, meg annyit adjak. De az nem énrajtam múlik. A közgyűlésen! Nekem a kilenc is páros! Mert ha úgy mondják: hetven forint, én hetvennel fizetek. De ha nem ezt szabja, én nem fizethetek többet. Nézze, azt mondom én: a nincstelenség a legborzasztóbb. A keves!

IV. TRAKTOROS: Ha biztosítja nekem havonta az 1200 forintot, meg a munkaegységet, akkor aláírom.

ELNÖK: Idefigyelj! Ha belépsz a szövetkezetbe, még azt is kiharcolom, hogy egyenesen egy hasas üszőt rendülök oda.

RIPORTER: Biztosítja?

ELNÖK: Idevigyázzon! Biztosítani még a bank se biztosít!

RIPORTER: Mit mond el a közgyűlésen?

ELNÖK: A közgyűlésen?... Majd tessék akkor is lefáradni, meghallhatja.

IV. TRAKTOROS: Meg tudnánk egyezni, ha negyven forint pénzt adnak, meg két munkaegységet, vagy ötven forintot, meg munkaegységet.

RIPORTER: Elnök elvtárs! Gondolom, maga is, meg a vezetőség is azt szeretné, ha ezek a fiatalemberek nem mennének el a szövetkezetből.

ELNÖK: Idevigyázzon! Én fölírom mind a kettőt: az ő kérelmüket is, meg a vezetőség határozatát is, és így viszem a közgyűlés elé.

RIPORTER: Annyit szeretnék kérdezni búcsúzóul: ezek után dolgozni fognak-e a v.-i traktorosok?

V. TRAKTOROS: Igen, dolgozni fognak a v.-i traktorosok, ahogy az idő engedi. Most, sajnos, nem tudunk a hóvihar miatt. Nem tudjuk folytatni a trágyázást.

RIPORTER: Tehát a haragot félretesszük és felveszik a munkát.

V. TRAKTOROS: Mindenesetre felveszik a munkát.

(1966)

1021

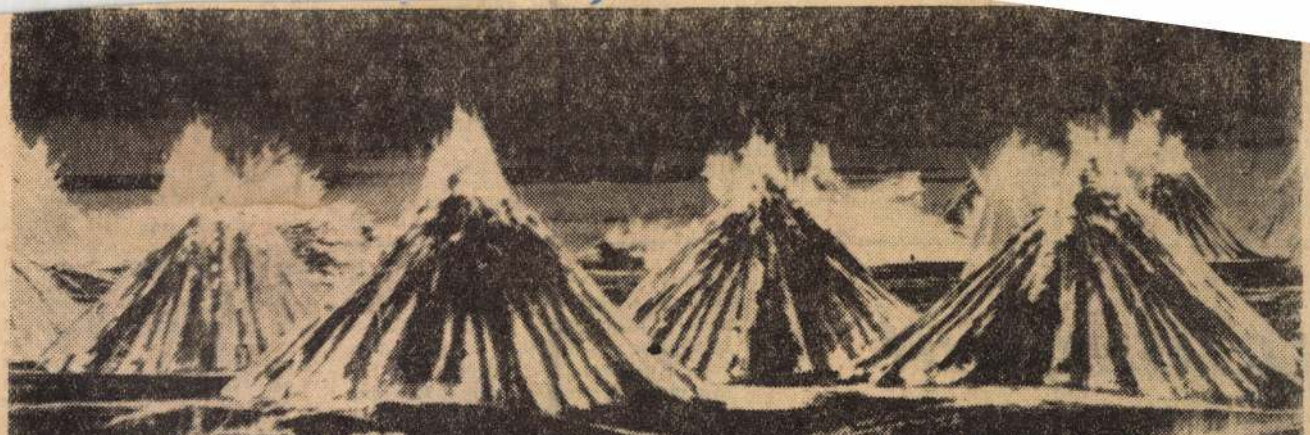

A Fotoművészek Nemzetközi Szövetsége, a FIAP „Artiste FIAP" címmel és az ezzel járó diplomával tüntette ki Meződy István győri fotoművészt, és beválasztotta tagjai közé.

Meződy István 1958 óta tagja a Magyar Fotoművészek Szövetségének. Évek óta sikerrel szerepelnek képei mind a külföldi, mind a hazai tárlatokon. A „Nádak" című fenti alkotásával a baseli nemzetközi fotobemutatón értékes helyezést ért el.

...mint a MÁVDAC
együtteséé. A győriek sok gól-
helyzetet teremtettek, de örök
szabály, hogy ezt a sportágat
gólra játsszák. Mit sem ér a
technikai trükkök sorozata, ha
ez nem jár eredményességgel.
A MÁVDAC csapatából Takács
kapus, Kovács középhátvéd,
Sulyok és Nagy Gyula játéka
tetszett.

P. I.

KERÉKPÁR

A Tour de Bulgária nemzetközi kerékpáros körverseny hetedik napján gyengén szerepeltek a magyar versenyzők. A Burgasz—Várna közötti 141 kilométeres szakaszon a német versenyzők végeztek az élen, a magyarok közül Balaskó szerepelt a legjobban, a 13. helyre futott be.

legyőző Petőháza sikere. Értékes pontokat szerzett a Gy. Kekszgyár is a SFAC ellen. Nagy a harc a táblázat alján a kiesés ellen. Ebben a küzdelemben a héten a Fertőszentmiklós az S. MEDOSZ-nak jött k... pés.

Petőháza—S. Textiles 6...
MEDOSZ—S. Kinizsi 5:3...
MÁVDAC B.—S. Postás 3...
Dózsa—Gy. Richards B. 3:...

443, 4. Antalics T. (Gy. ...
441, 5. Bors (Fertőszentmiklós) 441,
6. Kovács R. (Gy. Lenszövő) 437

...ány helyzete: 1. S.
... Postás 84.5. 3.
...AC 77. 5.

...S
...G

		4076	22
2. Gy. Dózsa		3724	18
3. Gy. V. Elektromos	11	3138	14
4. Várbalog	11	3111	14
5. M. Vasas	11	3258	12
6. Gy. Növényolaj	11	3177	12
7. Lebény	11	2525	10
8. M. Lengyár	11	2861	8
9. M. Vasipari Ktsz	11	3424	7
10. MTE	11	3200	6
11. M. Kötöttárugyár	11	2733	6
12. Gy. Cardo	11	2453	3

VÉGET ÉRTEK A „NÉPFRONT KUPA" KÜZDELMEI GYŐRÖTT

A Hazafias Népfront Győr városi Bizottsága vándorserleget ajánlott fel a győri tekecsapatok részére. A kupaküzdelemben 5 városi csapat vett részt. A mérkőzéseken érdekesen alakultak az eredmények, és a döntőbe végül is a Lenszövő és a Vasas

...falángnál

*...ténelem kó-
...sos, villogó
...zek tömege,
...len jellemű,
...l, akit hol
... hol Szent
...lunyadi Já-
... Ferencnek
...n lelkesedés
...éniség előtt,
... győzelem
...sok a fegy-*

nünk Rákóczi Ferencre, ám azt is tudják, hogy a nagy Bercsényi Miklós kicsinyes hiúsága mennyit ártott a kuruc ügynek. Lehet, hogy nem érdekli őket az, hogy milyen díszruhában pompázott Mária Terézia a koronázási ünnepségen, ellenben ismerik az akkori gazdasági és politikai viszonyokat, s így a császárnőnek ama intézkedéseit is, amelyek a magyar ipar és kereskedelem fejlődésének sokat ártottak

lyogtak. Aztán megtudtam, hogy ők minden reggel kezet fognak a költővel. Diákbabona. Hogy sikeresen szerepeljenek a nehéz tanítási órákon. Kegyeletsértés? Nem. Ha Petőfi megelevenedne, nagyot kacagna ezen a kis reggeli diákszertartáson. Az aszódi diák koszorúsan sem tagadná meg hajdani énjét...

Nemrég *Budapesten jártam, és szokásomhoz híven a Kerepesi temetőbe is ellátogattam. Sétálgattam a sírok közt, kutatva kedves költőim, íróim siremlékét, s lassan leszállt az alkonyat. Már éppen búcsúzni készültem Vörösmarty sírjától, amikor két fiatalember érke-*

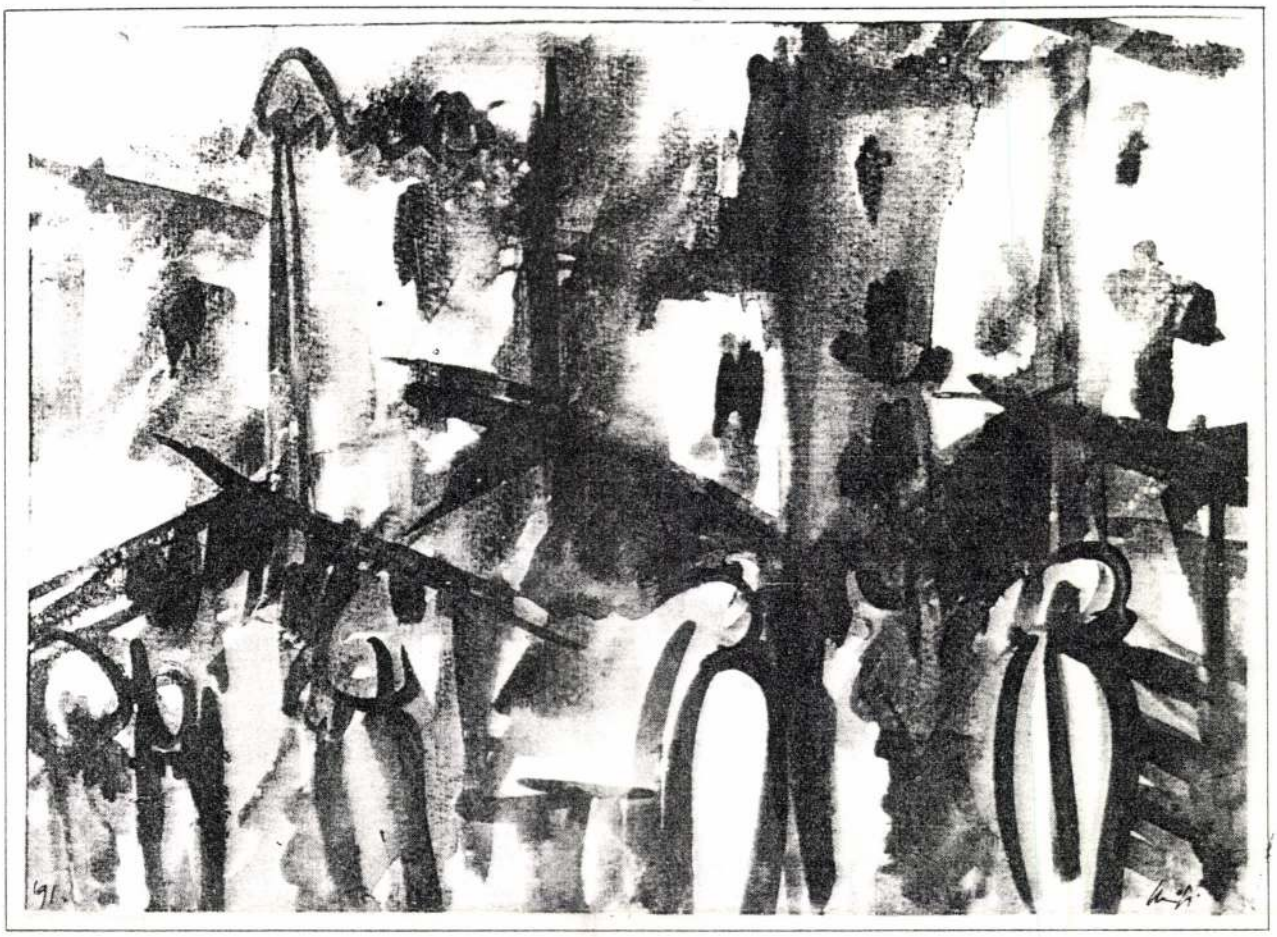

ISTRIA

Mezőfi Mária

8900 Zalaegerszeg
Kovács Károly tér 4.

1948-ban született Csurgón. Pécsett, a Művészeti Szakközépiskolában érettségizett díszítőfestő szakon, majd a Pedagógiai Főiskolán rajz—földrajz szakon tanári, a debreceni egyetemen pedig bölcsész diplomát szerzett. Mesterei Simon Béla és Kelle Sándor festőművészek voltak.
Önálló tárlata volt Zalaegerszegen, Zalakaroson, Zalalövőn. Kollektív kiállításon Pécsett, Ajkán, Zalaegerszegen, Keszthelyen, Hévízen, Szolnokon, Sárváron mutatták be munkáit.
Zalaegerszegen él és a Városi Művelődési Központban dolgozik.

1948 in Csurgó geboren. An der Kunstfachschule in Pécs beendete sie die Berufsausbildung mit Abitur als Dekorationsmaler, später die PH im Fach Geografie und Kunsterziehung als Lehrer, und die Universität Debrecen mit dem Philosophiediplom.
Sie war Schülerin der Maler Béla Simon und Sándor Kelle. Selbständige Ausstellungen waren in Zalaegerszeg, Zalakaros und Zalalövő. Kollektivausstellungen in Pécs, Ajka, Zalaegerszeg, Keszthely, Hévíz, Szolnok und Sárvár zeigten ihre Arbeiten.
Sie lebt in Zalaegerszeg und arbeitet im Kulturzentrum der Stadt.

She was born in Csurgó, 1948. She sat for the GCE A-levels at the Secondary Schol of Art in décor-design and afterwards graduated from the Teacher Training College in drawing and geography, but she is a BA from the University of Arts and Sciences in Debrecen. Her masters were Béla Simon and Sándor Kelle painters.
She has had one-man exhibitions in Zalaegerszeg, Zalalövő and has taken part in collective exhibitions of Zalaegerszeg, Pécs, Ajka, Keszthely, Hévíz, Szolnok, Sárvár.
She lives and works in Zalaegerszeg, at the Cultural and Community House of Zalaegerszeg.

Merőfi Ferenc

A Diósgyőri Vasas Képzőművészeti Iskola évvégi kiállításán szerepelt munkájával.

Északmagyarország, Miskolc, 1951. Dec. 31.

Mezőfi Magda

1953-ban a diósgyőri va sas művészek kiállitásán mint uj tag szerepelt.

Hajdu Béla: A diósgyőri vasas képzőművészek kiál. Északmagyarország 1953. jan. 11.

Mezőfi Tibor

Fiú c. akvarellje, Alő lóval c. olajképe, Gyári részlet c. krétarajza a diósgyőri vasas képzőművészeti szakkör tárlatáu

Benedek Miklós: Diósgyőri vallomás
Északmagyarország 1966. dec. 9.v 4.l.

Mezőfi Tibor

A Lenin Kohászati művek szakmáját képviselte a tokaji nyári művésztelepen 1961-ben.

Benedek Miklós: A tokaji nyári művésztelepen
Északmagyarország 1961. aug. 6. 6.l.

Mezőfi Tibor

Mezőn c. képe a VI. miskolci országos kiállításon.

Hajdu Béla: A VI. Miskolci Országos Képzőművészeti Kiállitás

Északmagyarország 1960. dec. 22. 4.l.

Merőfi Tibor

A grafikai teremben szerepeltek munkái 1953-ban a borsodiak kiállitásán.

Hajdu Béla: A borsodi képzőművészek harmadik megyei kiállitása

Északmagyarország 1953. okt. 29.

Mezőfi Tibor MDK

Mari, akv.

Műcsarnok 1960. Képző- és Diszitőművészeti körök kiáll.

Mezőfi Tibor MDK

Diósgyőri látkép, olf.

Munka közben, olf.

Mücsarnok 1960. Képző-és Diszitőművészeti körök kiáll.

Mezőfi László

Tiszóczky István-Mezőfi László:

Uj televiziós és mikrohullámú központ.

Budapest, 1971. 4.sz. 1o-12. l.

Merőfi Tihar

Útkanyar, tus

Tokaji táj I., tus

Rajzok

Miskolci Galéria

Mezőfi Tibor

Kiállítása volt Diósgyőrön 1969-

-ben.

A diósgyőri képzőművészeti szakkör
Énekmagyarország 1969 VII. 10. 4.

M.D.K.

Mezőfi Tibor

Festőművész I.dijjal jutalmazott müve "Diósgyőri táj". felv.

Havas: A képzőművészkörök orsz.grafikai pályázatának kiállitása.
Népszava 1958. ápr.27. 4.old. 99.szám.

mdk.

Mezőffy Tibor

„Diósgyőri Faj" c. fametszete 1. díjat nyert

V. E. Képzőművészet

Népművelés 1957, 6. sz. 24. l.

MDK.

Mezőfi Tibor

Kiállitási kritika

Nógrád 1966 okt.3o.

Mezőfi Tibor
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor-u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPAKARAT

1958 ÁPR 27.

610

A képzőművészkörök országos grafikai pályázatának kiállítása

A képzőművész körök számára a múlt év végén grafikai pályázatot írt ki az Egressy-klub és a Népművelési Intézet. A pályázók legjobb műveit kiállításon mutatják be az Egressy-klubban. A beérkezett 1000 rajz és festmény közül a legjobb ötvenegyet választották ki. A művek többsége jó felkészültségről vall, színvonaluk nem mutat különösebb ingadozást. Azt is elárulják, hogy a körök módot nyújtanak a grafika szinte valamennyi ágának gyakorlására, a részvevők pedig szeretettel vetik papírra mindazt, ami környezetükben megörökítésre kínálkozik.

Meg kell mondani azonban: amilyen helyes volt kiállítást rendezni — annyira nem volt helyes pályázatformát adni az anyagok egybegyűjtésének. Ez a forma nincs összhangban a műkedvelő képzőművész-mozgalom rendeltetésével. A képzőművész körök hivatása az, hogy keretet és lehetőséget adjanak a művészetet kedvelőknek az önképzéshez, látáskultúrájuk gazdagításához. Kétségtelen: a körökből olykor — természetesen ritkán — kinőnek hivatásos művészek. Ez azonban kivétel. Általában bármiféle versengés felkeltése óhatatlanul »mutatós«, »kiforrott« eredmények felmutatására sarkallja — helytelenül! — a körök részvevőit. A győzelem pedig, bármily csekély is a díj, félresiklásához vezető ambíciókat kelthet.

— És ha a kiállítást gondosan végignézzük, valóban fellelhető az alkotások egy részénél — ha nem is többségénél — a modorosság, a megjátszott könnyedség, odavetettség.

Mezőfi Tibor I. díjjal jutalmazott műve: »Diósgyőri táj«

ván. A nem megfelelő kihasználásra sok-sok millió hazai forintot és több százezer dollár értékű kemény valutát fizet rá népgazdaságunk.

Alig felét hasznosítjuk csak nádvagyonunknak

A 39 000 holdnyi nádasból 16 416 a tanácsi nádgazdasági vállalatok, 8401 az állami gazdaságok, 2920 a termelőszövetkezetek és 11 168 az egyéni gazdálkodók tulajdonában van. A tanácsi vállalatok felügyelete alá tartozó *nádvagyon hozamát évente mintegy 8 millió kévére becsülik.* A statisztika adatai szerint ebből a mennyiségből *2,5—3 millió kéve nád megy évről évre veszendőbe.* A többi tulajdonosok, különösen az egyéni gazdálkodók, *még ennyire sem hasznosítják a birtokukban levő nádasokat.* A szakszerűtlen kezelés, az a körülmény, hogy a nád hosszú időn keresztül aratatlan, lábon

gazdák nádasainak egy
eső hozama is alig fele
csi vállalatokénak.

40 m³ hazai nádle
1 m³ import fenyő

A helyzet tarthatat
néhány számadat világ
szi. A nádtermékek egyre nagyobb szerepet játszanak a termelésben, elsősorban az építőiparban. A *stukatúr,* mint vakolattartó, a szó valódi értelmében nélkülözhetetlen. A nádlemez 2,4, a nádpalló pedig 20 milliméter vastagságú fenyődeszkát pótol. 40 négyzetméter nádlemez egy köbméter fenyődeszka beszerzésének gondjától és költségétől mentesíti népgazdaságunkat, s 40 dollár megtakarítást tesz lehetővé. Ha csupán a tanácsi vállalatok hasznosítanának megfelelően nádvagyonukat, akkor mintegy *6000 köbméter fenyőáruval csökkenthetnénk importunkat s 240 000 dollárral javíthatnánk fizetési mérlegünket.*

A tanácsi vállalatok részére megállapított fogyasztói ár *alacsonyabb a tényleges termelői árnál.* Következményeként: a tanácsok nem érdekeltek a ráfizetéssel működő nádgazdaságok fejlesztésében. A kialakult feketepiacon viszont az egyéni gazdálkodók a hivatalos ár négy-ötszörösét kérik és kapják a nád kévéjéért.

A termelői árrendszer rendezése, az egységes nádgazdálkodás megteremtése, a nádgazdasági vállalatok technikai színvonalának — teherbírásunknak megfelelő — fejlesztése, úgy véljük, népgazdaságunk érdekét szolgálná. Különösen, ha az elmondottakon kívül még azt is figyelembe vesszük, hogy egy katasztrális hold nádas, a visszamaradó belföldi termékekkel együtt, jóval meghaladja sok mezőgazdasági termény devizahozamát. Faellátásunk helyzete az építőiparban, de a papír- és kartongyártás igényei is sürgetik a hazai nádvagyon ész-

---

ábécéje

fruitot és a paradicsomot. Ez utóbbinak különös értéket tu-
idonítanak, de nem mint

ják majd. Külföldön egyes országokban már a tejet is ilyen műanyag-tasakokban árusítják. A folyékony *»zacskós tej«* előnyös, mert higiénikus, könnyen kezelhető, sok munkát üveg- és kannamosást

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DIÓSGYŐRI MUNKÁS
Diósgyőr

1969 NOV 11 Mezőfi Tibor

MUNKA UTÁN...

„...a paletta minden színével..."

— Mezőfi Tibor vagyok, húsz éve a kohászat dolgozója. Kapcsolatom a gyárral azonban még ennél is régebbi keletű. Az akkor még csak „hobby cipőben járó" festőkedvem hozott ide, vagyis Csik Géza tanárom a vasasklub képzőművészeti szakkörébe, melynek ő vezetője volt.

Polgáriba jártam, amikor felfigyelt rajzkészségemre. Ha jól emlékszem éppen a diósgyőri vár romjait rajzoltuk... Szóval, így kezdődött. Ő — szegény rég meghalt tragikus körülmények között — elindított, s én ide kötődtem diósgyőrhöz, minden szállal; ide köt munkám, a mintakészítés és ide a szakkör, a közös műterem, a festés, mely már régen kinőtte a hobby színvonalát. Kicsit talán megszállottja is lettem. De a festés magával hozott még valamit, azt a vágyat, hogy másokat is próbáljak megtanítani a festészet, szobrászat és egyáltalán a képzőművészetek szeretetére, arra, hogy ne zárkózzanak el e területen sem az újtól, ismerkedjenek vele, s ha első pillanatban nem is tetszik, álljanak meg előtte, próbálják megfejteni. Munkatársaimmal már szinte rendszeresek az ilyen megbeszélések, viták és amikor gúnyos-viccesen úgy szólítanak „művész úr", tudom, a vicc az igazi megszólításukban. Kicsit azt hiszem büszkék is, amikor az országos szakköri, vagy hivatásos verseny-kiállításokban szerepelnek képeim. Ilyenkor a „művész úr"-ban egy kis elismerés is csendül.

Nem tudnám megmondani, hogy mi a kedvenc témám, de azt sem, hogy milyen eszközzel festek legszivesebben. Legtöbben a tájképeimet mondják a jobbaknak, aztán egy kiállításon figurális képemmel arattam sikert. Én épp oly szívesen festek élénk színhatású képet — ilyenkor szinte a paletta minden színével dolgozom —, mint egyetlen színnel a fehér papíron.

Ha csak darabszámra nézem a „termésemet" valóban kevés közöttük az embert ábrázoló. Hiába, modell az ritkán akad. No, én ezzel nem azt akarom mondani, hogy az a szakkör hiányossága... Távol álljon tőlem, hiszen alig lehet azt elmondani milyen óriási segítséget adnak nekünk a gyárak, a kohászat és a DIGÉP. Havi négy forint tagsági díjért műtermet, oktatót, ha van keret modellt is és most újra kaptunk egy szabad belépőt a gyár területére; bárhol felállíthatjuk a vászbárhol festhetünk.

MUNKAS

bban segítsenek versenymozgalmai!

A vállalat szocialista brigádmozgalma és a munkaverseny helyzete a párt-vb előtt

Mint lapunk legutóbbi számában közöltük, az LKM párt-végrehajtóbizottsága megvitatta és elfogadta azt a jelentést, amelyet dr. Énekes Sándor vezérigazgató és Koszti Lajos elvtárs, a szakszervezeti bizottság titkára terjesztett a vb elé, a vállalat szocialista versenymozgalmáról, a szocialista brigádverseny helyzetének értékeléséről. A vállalatnál mindig nagy jelentőséggel bírtak a versenymozgalmak, ezért most is nagy fontosságot tulajdonított a végrehajtó bizottság a jelentésnek, az ezzel kapcsolatos feladatok végrehajtásának.

zottság a szocialista brigádoknak az általános versenymozgalmon belül betöltött szerepével. A munkaversenyről a szocialista brigádok nélkül ma már nem is beszélhetünk, hiszen elsősorban ők határozzák meg annak tartalmi színvonalát. Az azonban a nagyközösség számára *nem lehet közömbös, hogy miként és hogyan töltik be szerepüket a versenymozgalomban,* mire irányul figyelmük, hogyan segítik a gyárat a feladatok végrehajtásában.

A hármas jelszó érvényesülése

A vb legutóbbi értékelése és útmutatása óta jelentős változás tapasztalható úgy a brigádok, mint a vezetők szemléletében. A hármas jelszót egységesebben értelmezik. Tevékenységükben megtalálható mindinkább mindazon, ami

követően az országos tanácskozás útmutatása. *Mindez alapot adott ahhoz, hogy bejelenthesse az LKM a szocialista munka vállalata címért folyó versenyhez való csatlakozását.* A feladat akkor is az volt, és most is a legfontosabbak közé tartozik, hogy a brigádvezetőkkel rendszeresebben kell foglalkozni, gyakrabban kell kikérni véleményüket és tájékoztatni őket a soron következő feladatokról, a gyár gondjairól. Ebből a célból indították be az év elején a szocialista brigádvezetők fórumát, amely négy műszakhoz igazodik. *A tervezett tíz előadásból hetet már meg is tartottak, amelyen mintegy 720 brigádvezető vett részt.*

különböző problémáit. (Ismertetésére lapunkban visszatérünk.) E vizsgálat, illetve felmérés azt is feltárta, hogy több hibát kell a közeljövőben megszüntetni. Így a többi között *fogyatékosságok vannak a vállalások kialakításánál,* mivel azoknak 25 százaléka nem a feladatok ismeretében készül el. A brigádtagoknak közel 40 százaléka kifogásolta, hogy a termelési tanácskozásokon az üzemvezetés formálisan hagyja jóvá vállalásaikat. Ezért marad el a megfelelő segítségnyújtás, a konkrétabb, rendszeresebb értékelés. A végrehajtó bizottság elé terjesztett jelentés és a vb tagjai hozzászólásaikban mindvégig hangsúlyozták, hogy *művezetőinknek, üzemvezetőinknek nagyobb felelősséget kell érezniök a brigádok munkájáért, a vállalások teljesítéséért,* hiszen elsősorban az ő területük munkáját teszik eredményesebbé. Olyan eredményeket kell elérni, hogy ne legyen egyetlen brigád, amely kifogást emelhetne a művezető segítőkészségével kapcsolatban. A jó viszonyra a brigádok és a művezetők között nagyon nagy szükség van, és ha jobb eredményeket akarunk elérni — amely mind-

MDK.

Mezőfi Tibor

Kiállitási kritika

Diósgyőri Munkás 1966 dec.13.

MDK

Mezőfi Tibor, Miskolc

Bodrogpart, of.

Mezőn, of.

6. Miskolci orsz. képzőm. kiáll. Herman O. Muz.
1960.

MDK.

Mezőfi Tibor

Kiállitási kritika

Északmagyarország 1966 dec.9.lap 4.

Mdk

Mezőfi Tibor munkásfestő

a tokaji művésztelepen (Lenin Kolászati művek munkolc)

szombattelyi Erwin: Munkásfestők a tokaji művésztelepen.

Népszava 90. évf 199. sz 1962, aug. 26. 4. l

Mezőfi Tibor MDK
mintakészitő asztalos

A Seres János által irányitott szakkör fiatal tagja.

Ruttkai Anna: Képzőművészeti szakkör a Lenin Kohászati Müvek Bartók Béla Művelődési Házban.

Északmagyarország. 1963. jan 13. 6. la .

Mezőfi Tibor

és E. Szabó István munkáit mutatta be Miskolcon az amatör képzőművészek foruma.

Magyar Hirlap 1975/185/6

NAHIR
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Mezőfi Tibor
amatőr képzőművész

ÉSZAK-MAGYARORSZÁG
1984 SEP 13

1021

Tábori emlék

Mezőfi Tibor, a Lenin Kohászati Művek dolgozója amatőr kép-

ri táborozás idején vagy amelyeket emlékek ihlettek.

tékosaik, akik nem becsülték meg kiváltságos helyzetüket.

A nyári erőgyűjtés időszakában nehéz helyzetbe került a Borsodi Bányász NB I-es női kézilabdacsapata. A miskolci termek, csarnokok foglaltak voltak, úgy tűnt, nem lesz otthonuk. Az encsiek azonban a sajószentpéteriek segítségére siettek, egy hétig rendelkezésükre bocsátották a városi sportcsarnokot. Az élvonalbeli [illegible]rda így méltó körülmé[illegible]k között gyakorolhatott, [illegible]thatta vendégül a len[illegible] AZS Katowice „legény-

[illegible]. Bányász csapata

[illegible]endre beosztják a megyei I. osztályba.

Hogy miért nem a területi bajnokságba? Mert ott az utánpótlás tagjai — a trónkövetelők — serényked-nek...

Kolodzey Tamás

FTC—MTK-VM 2-1 (1-1). Az aktívabb FTC rászolgált a két pontra. G.: Koch, Pö-

[illegible]

festett
tábori
Tokajban
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]

Mezőfi Tibor amatőr képzőművész

Miskolcon, a Kossuth Művelődési Házban az amatőr képzőművészek fórumai keretében mutatkozik be E. Szabó István és Mezőfi Tibor diósgyőr-vasgyári amatőr képzőművészek munkáival.

Észak-Magyarország, 1975. júl. 6.

Mesöfi Tibor

Művei szerepelnek a Miskolci
Galéria Rajzkiállitásán

Napjaink 1971 junius
4.old.

Mezőfi Tibor

szerepelt az "Északmagyarországi művészek rajzai"c.kiállitáson a Miskolci Galériában

Napjaink 1969 szeptember 12.old.

Merőfi Tihor

Útkanyar, tus, 37 x 50
Tokaji táj I -"-, 30 x 42

Rajzok. É-magyarországi festő és grafikus műrészek rajzki állítása a Miskolci Cgalériában

Mezőfi Tibor

Értékes kiállítás látható Miskolcon a Rónai Sándor Művelődési Központ színházi előcsarnokában. A Diósgyőri Vasas Képzőmű-vészeti Kör alkotói kiállítása. Mindenkép-pen figyelmet érdemel Mezőfi Tibor Erdei munkások cimü képe: klasszikusan zárt kom-pozicióban meleg színekkel ábrázolja a mun-kát végző életerős embert.

A Vasas képzőművészeti kör kiállítása.

Észak-Magyarország 1972/265 4 old.

Illyefi Tibor festő
a diósgyőri Vasas-klubban nyílt
meg festményeinek kiállítása.

Kiállítás
Iparművészeti Vállalat, 1973. dec. 5.

Mezőfi Tibor

December 3-án (1973) a diósgyőri Vasas Klub termében kiállítása nyílt.

Népszava, 1973. dec. 1. 101. évf. 281 sz. 10 p.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Mezőfi Tibor

1972 NOV 10

Északmagyarország

A Vasas képzőművészeti kör kiállítása

1021

Értékes kiállítás látható Miskolcon, a Rónai Sándor Művelődési Központ színházi előcsarnokában. A Diósgyőri Vasas Képzőművészeti Kör alkotói vallanak munkáikkal hazai tájakról, emberekről, életszeretetről.

A kiállítás különböző képzőművészeti technikával készült alkotásokat fog egybe, ízléses elrendezésben. S bár nehéz dolog rokonítani sok-sok egyéni alkotást, a kiállításból mégis kitűnik: valamennyi művészt az ember, a munka szeretete ihlette alkotásra. Mindenképpen figyelmet érdemel Mezőfi Tibor Erdei munkások című képe: klasszikusan zárt kompozícióban, meleg színekkel ábrázolja a munkát végző, életerős embert. Bíró Konrád és Sevcsik Jenő tájképein figurálisan nem jelenik meg az ember, de érezni, hogy ezek a tájak befogadnak, otthont, menedéket nyújtanak. Simkó János képei közül az Erdei patak című vonja magára a figyelmet: a lágy vonalvezetés, a tompa fény-árnyék játék meleg líraiságot kölcsönöz e festménynek. Erőteljes alkotás Fazekas István három rézkarca, a Kohászat-sorozat. Tóth Gyula linómetszetei (Alvók, Félelem, Három asszony) egyetemes érzéseket vetít ki művészi megfogalmazásban. Az emberi rettenet ábrázolásából az élet szeretete sugárzik. Pléh Zoltán alkotásai közül a Tuskóaszszony és a Vetkőző című faszobrok érdemelnek figyelmet.

A sok értékes alkotás közül is kiemelkednek Lőrincz Róbert munkái. A Nagyolvasztó és a Gyár című képek a munkás környezetéből merítik témájukat. Művészi erővel vallanak az ember és a gyár kapcsolatáról.

A kiállított munkák az alkotók optimizmusáról, töretlen hitéről tesznek tanúbizonyságot. A tárlatot november 13-ig tekinthetik meg az érdeklődők.

— hiszen több mill

tanácsk

ió forinttal volt több a tervezettnél. A vállalati eredmény is a várakozásnak megfelelően alakult: az év első kilenc hónapjában megközelítette a 210 millió forintot.

A kombinát köztudottan legnagyobb termelőegysége, a nitrogénműtrágya-gyár 101,4 százalékra teljesítette pénzügyi tervét. A gyár kollektívája mintegy 990 millió forint értékű terméket állihez. A tervnek megfelelő ütemben halad a csatornázás, a mélyépítés és a föld alatti szerelési munka is. A Közmű- és Mélyépítő Vállalat nagy erőket vont össze a beruházásnál. Ennek köszönhető, hogy két hónappal a vállalt határidő előtt elkészült a hűtőtorony medencéje. Ugyancsak elkészült a raktártelep és befejeződtek a 2-es számú telepen a szállásfelújítási munkák is. Az egyik soron következő súlyponti feladat, hogy az olefinmű építésében érdekelt vállalatok csökkentsék az egyes területeken — mint például a csőelőregyártás — mutatkozó lemaradást. A közvetlen cél: úgy felkészülni a télre, hogy a szerelők fennakadás nélkül végezhessék munkájukat.

A saját erőből történő beruházások közül a legjelentősebb a IX. savüzemi egység építése és a szélesfóliagyártó gépsor üzembe helyezése volt. A vállalati beruházásokra ebben az évben mintegy 117 millió forintot költött a TVK.

Az idén tovább bővült a TVK exporttevékenysége. A vállalat az első három negyedévben összesen 253 millió forint értékű terméket gyártott a külföldi megrendelőknek. Elsősorban a festékexport nőtt ebben az évben. Ennek értéke elérte a 150 millió forintot. A szocialista országokba irányult az export nagyobbik része, amely kétszerese a tőkés relációban értékesített terméknek.

L. L.

Mezőffy Tibor MDK
diósgyőri munkás

"Diósgyőri táj" cimü tusrajzával I. dijat nyert a Szakszervezetek Egressy Gábor müvészeti klubja és a Népmüvelési Intézet képzőmüvészeti osztálya által hirdetett országos grafikai pályázaton.

Müterem 1958 I. évf. 7. sz. 46.o.

Mezőhegyes

TÖRTÉNELMI ÉPÜLETEKET újítanak fel Mezőhegyes központjában. Helyreállítják az 1789-ben, késő copf stílusban épült egykori Hangai-fogadó műemlék jellegű épületét, valamint a romantikus stílusú, 1860 táján épített építészeti hivatalt. A Hangai-fogadóban szakmunkásképző intézet, az építészeti hivatalban pedig idősek klubja kap majd helyet.

Népszabadság, 1978. jan. 27.

A mezőkeresztesi karzat mestere

neve nem maradt fenn; a helybeliek egy „Nagy-váti" nevű asztalosmestert emlegetnek.

Tombor Ilona: Borsodi testett asztalosmunkák. MTA. II. Társ.-tört. Tud. Ont. Közl. II. köt. 1. sz. (1951) 83. l.

mdk

Mezőkövesdi mester

munkája:

az 59. lapon 16. ábra Butykos" mázas, alapszíne zöld. M. 20 cm. a 60. "lapon 19. ábra Szijjasbutykos"

Gyűjtés helye: Mezőkövesd " M. 29 cm

Sz. Morvay Judit: A cserépedény a mezőkövesdiek kulturájában.

Néprajzi Muzeum Évkönyve. 1955, 59. l. – 60.

Mezőkövesdi Tarács István
festő

Bolognában a Circolo Artistico
helyiségében Bódakéri Horváth Géza
és Kisfaludi Dalo Béla festőkkel
közös kiállítást rendeztek.

N.U. 1939. V. 3.

MDK

Mezőkövesdi Takács István

Bolognai Művészi Kör. Magyar Nemzeti Művészet.
1939. 3.sz. 72 73. l.

Mezőkapus ref.

Haranglab 232.l.

Sándor János haranglába 232.l.

Zöldi Sándor kuriája 231.l.

Zöldi Béla kúria 232.l.

Debreczeni L. 1928.

a kormányzói elismerés (Signum Laudis) tulajdonosa, c
tiszteleti tagja, a műegyetem könyvtárának volt igaz
Társulatnak elnöke, a Magyar Nemzeti Muzeum Tar
gáló Bizottságnak és az Országos Tanitóképzőintézeti
Coopération Intellectuelle magy

életének 81-ik évében a folyó évi november hó 1-é

A megboldogult holtteste a folyó évi no
Budapesten **m. kir. József Nádor Műszaki és Ga
csornokában** (XI., Műegyetem-rakpart 3.) a római
teltetni és a Farkasréti temetőben az örök nyugalom

Az engesztelő szentmiseáldozatot a folyó é
Budapesten az Egyetemi templomban.

Budapest, 1942. november hó 2-án.

Emlékét kegyel

Buschmann F utódai könyvnyom

Mezőkászonyi ref. templom

ernst kelyhei

Arch. Ért. 1914. 1. füzet

Lehóczky T. cikke

BUDAPEST

V.

Lipótvárosi bazilika

A lipótvárosi bazilikáról... W
1875, 332 l

Mezőkaszonyi ref. (Beregom)

Templom serlegei

Lehoczky Tivadar:
A mezőkaszonyi kincses serlegek.
Arch. Ért. 1914.
19 – 24. ábrákkal

1) Bocskay István serlege (Augsburg)
2.) Hólyagos serleg (Augsburg)
3) Áldozó pohár és nem serleg.

Mezőkászonyi ref.

egyház

Bocskay-serlege

Képe repr.

Genth Verecke

V. 127. l.

feladó:

ajtlapolzomanyos
MEZŐTUR Eper-u. 37.

Mezőkászony ref. templom

MEZŐKÁSZONY

Ref. templom, három ezüstkehely

Folyóiratszemle. Századok, XLVIII–1914, 432 l.

TOJÁSTÖRŐ LEGÉNYEK.

GYALÁRI ROMÁN LEÁNYOK.

dulásokat, a melyekért Genesvrier előtt olyan szenvedhetetlen volt.

Ha mint ember nem is volt rokonszenves előttem, elösmertem, hogy kellemes társalgó, bőbeszédű délvidéki, a kit húsz évi párisi tartózkodás megfegyelmezett. Akár politikáról, akár irodalomról beszélt, Rébussat mindég világos és mulatságos volt és igazi élvezet volt őt Maurice-al csevegni hallani. Elragadtatásában Nébriant asszony majdnem hallgatásra kényszerítette vendégeit, a nagyon tiszteletteljes hallgatóságot.

Mikor visszatértünk a szalonba, a báróné diadalmasan jött hozzám:

— Nos, drágám, mit mond? Nem elragadó ember a miniszter? És minő jóakaró! Tudja-e, hogy rendjelt igért Mauricenak, de csitt! ez még titok... Rébussat mindenható a *Comédie*-nál. Ő mindent tehet Mauriceért.

— Ha ugyanis a miniszterium meg nem bukik.

— Oh, az rettenetes lenne! — mondta a báróné, egészen megdöbbenve. — De Rébussat úr azért meg fogja tartani a befolyását, bármi történik is. Ha Maurice csak kicsit ügyes, megnyerheti a barátságát.

Szükségtelennek tartottam megmagyarázni Nébriantnénak, miért nem óhajtottam Rébussat úr barátságát. Az asszonyok fecsegtek és pletykáltak maguk között. A dohányzó nyitott ajtaján át hozzánk hallatszott a hangos beszéd, kaczagás.

Frémant kisasszony közeledett hozzám. Egy magas pálmafák által takart, alacsony, sárga selyem divánra ültem. A «vén leány irónő», miként őt Maurice nevezte, mellém ült.

— Ön mélabús, kisasszony. Úgy látom, Clairmont úr ma este elhanyagolja önt kissé. Meg kell bocsátani neki: Rébussat nemes vetélytárs.

Kis főfájást adtam ürügyül, érezve, hogy szomszédaimnak feltűnik a viseletem. Frémant kisasszony antipirint ajánlott a főfájásom ellen, aztán diszkréten újra Maurice ellen fordult.

— Ön egy nagyon szép, de nagyon nehéz feladatot vállalt magára kisasszony, a miért csak dicsérhetem. Kezessé tenni egy pillangót! Elővigyázatos és gyöngéd újjakra van szükség, hogy ilyen csudát véghez vigyen valaki. A játszmában kétségtelenül sok ütőkártya van: a szépsége, szelleme és vagyona. Ez kellett is, hogy azt a kedves, szeles Clairmontot meghódítsa... Egész Páris járni fog a házukba, mert a mi költőnk hamar ösmerkedik és gyorsan lelkesedik is. Nézze őt, csak úgy nyeli a miniszter szavait. Szeretem a tehetséges férfiaknál ezt a nyiltságot. Ők mindent dicsőítnek, a mi őket veszi körül. «Optikai csalódás», mint a megboldogult Tartarin mondta. Clairmont úr meczenást lát Rébussatban, miként hősies banditákat látott húsz rongyos, piszkos maczedóniaiban, a kik úgy tettek, mintha elakarnák fogni őt és aztán a lábát csókolták nehány aranyért.

Tudtam, hogy Maurice maczedóniai kalandja egyszerű, inkább komikus úti eseménynyé zsugorodott, méltóvá About tollára. De nem szerettem Frémant kisasszony gúnyolódásait, a modor, a melyben tréfálkozott, megnehezítette a feleletet.

Épen helyet akartam cserélni, mikor Maurice és Rébussat közeledtek. Kipirult arczczal, csillogó szemmel a miniszter elragadtatva látszott lenni az asszonyok epedő bámulatától. Még Maurice is a második helyre került, daczára művészi felsőbbségének... azaz inkább ő hátrált szándékosan, számításból... A remény, hogy Páris első szinházában szóhoz jut, majdnem alázatossá tette őt a miniszterrel szemben.

Ez a Frémant kisasszony által gonoszul észrevett magatartás nagyon ingerelt. De a miniszter közeledett hozzám és a pamlag minden tekintetet magára vont.

Rébussat úr, értesülve, hogy de Riveyrac Sylvain unokahuga vagyok, nagyon kedvesen kérdéseket intézett hozzám nagybátyámat illetőleg, finom izlésű embernek nevezte, méltónak egy nagy költő élettársnőjét felnevelni. Udvarias tartózkodással feleltem, bámulva ennek az embernek a művészetét, a ki, hogy meghódíthasson, melegen tudott beszélni nekem arról, a kit annyira szerettem és a kit ő nem is ösmert. Ez megmagyarázta nekem diadalait, gyors szerencséjét.

Maurice el volt ragadtatva. Csillogtatni akart engem és elbeszélte, mi módon segédkeztem a drámájában, inspirálva őt Melissa ideális személyének kreálására. A társalgás lassanként átment az irodalomra, új könyvekre. Rébussat véleményt mondott és mindenki mondott valamit, az egyik anekdotát, a másik valami hizelgő, vagy csipős megjegyzést, a nélkül, hogy sértené a miniszter véleményét, a mit orákulomként hallgattak.

Neveket említettek, a melyek ösmeretes, hires párisi embereket hoztak a hallgatók emlékezetébe, de előttem ösmeretlenek voltak. Aztán az irodalom excentrikusairól beszéltek... a neo-misztikusokról, a sátániakról, az anarchistákról, a bolondokról — és hirtelen Genesvrier Antoine nevét hallottam.

Frémant Marie beszélt. Ösmerte a miniszter neheztelését az iró ellen és kárörvendésből akarta Nébriant asszony nagy emberét és magát Nébriant asszonyt is feldühösíteni? Kis feje, mely a vipera háromszegletes formájával birt, a legnyiltabb őszinteséget fejezte ki.

— Ki olvasta a «Szegény»-t Genesvrier Antoinetól? Ez a mű csupa szeretet és harag, a legszebb könyv ez évben.

Nébriant asszony kijelentette, hogy hallott beszélni a könyvről, de ő nem szereti a tendenciózus regényeket.

— De hiszen ön rajong Ibsenért?

— Az egészen más! — szólt a báróné zavarral.

— Ibsen filozófus, ködös és hatalmas lángész, — szólalt meg Rébussat, kinek sápadt arcza egyszerre kiszinesedett. — Genesvrier, a ki gondolkodó főnek és irónak képzeli magát, egyszerűen nem más, mint egyike azon individiumoknak, a kik buldogként utána rohannak és megugatják a tehetséges, vagyonos és szerencsés embereket.

— Igazán? — kiáltott fel Frémant kisasszony még mindig ártatlan nyiltsággal, — ezt sajnálom. Ez a Genesvrier tetszett nekem... De kedves bárónő, nem ön beszélte el nekem egy alkalommal Genesvrier történetét? Úgy tudom, jó családból származik és rokona a kedves, öreg Marboy asszonynak, a ki szintén hivatalos volt ma ide?

— Oh, csak nagyon távoli rokonság!... És ez a Genesvrier valóságos őrült. Marboyné csak ritkán találkozik vele. Ez a szegény asszony nagyon szenvedő és nem hagyhatja el a szobáját. Remélem, hogy nemsokára ismét köztünk láthatjuk.

Nébriantné megkisérlette a társalgást másra terelni, mert tartott valami veszélyes összeszólalkozástól. Mauricera néztem. Tekintete makacsul kerülte az enyémet. Hallgatott.

Adler fényképe.

A TOJÁSTÖRÉS.

HUSVÉTI TOJÁSTÖRÉS A HUNYADMEGYEI GYALÁRI ROMÁNOK KÖZT.

De Frément kisasszony nem hagyta abba:

— Genesvrier őrült?

— Még pedig veszélyes őrült! — mondta a miniszter. — Egyike azoknak, a kik önmagukat piszkolják be a felszedett sárral . . . Oh, Genesvrier nem tehetségtelen ember. Van stilusérzéke, szereti az erőszakos jelzőket és bizonyos fenkölt ékesszólással bir, a mi illuziót kelt. Vannak hivei a fiatalság között — oh, ez a sajátságos jelenkori fiatalság, a mely annyira kevéssé franczia, nem tud többé nevetni, elmélyed elvont teoriákban és mámoros a deklamációtól . . . Igen, Genesvrier Antoineban sok van egy jó pamfletistából, daczára, hogy túlságosan utánozza Laurent Jacquest . . . Dühös kirohanásai különben a mesterségéhez tartoznak és nem vetném a szemére, a miért lelkiismeretesen keresi meg a pénzt, a mit Laurent és Laurent barátai elpazarolnak, ha nem vonnám kétségbe a jóhiszeműségét.

Éreztem, hogy elpirulok. Még egyszer Mauricera néztem. Maurice hallgatott.

— Hogyan? — kiáltott fel Frément kisasszony, az elnyomottak megvédője, apostola nem lenne becsületes ember?

— Hm! — szólt Rébussat finom mosollyal, — sem nem ölt, sem nem rabolt . . .

— De vannak rovott életű emberek, a kik számára nincs törvényczikk.

— Épen ezt akartam mondani.

Akaratom ellenére mormolám:

— És mit vetnek Genesvrier úr szemére?

Maurice felém fordította a fejét és hallgatást parancsoló szemmel nézett reám.

— Mit vetnek a szemére, kisasszony? Oh! én Istenem, nem valami nagy dolgot . . . Az egészen attól függ, miként fogja fel azt valaki... Nagyon sok ember nem róná fel bűnül Genesvriernek, hogy szájhős, megtámadja azokat, a kik nem gondolkoznak úgy, mint ő vagy a mestere, hogy egy Robespierre mogorvaságát és egy Szent Justicius emberbarátiasságát affektálja és eme türelmes komédia által előkészíti jelöltségét a jövő választásokra.

— De hisz ő nem politikus, hanem iró, filozófus . . .

— Mondja inkább, egyike azon irigy, elkeseredett, elhibázott ekzisztenczióknak, a kik felbujtatják a tudatlanokat és irigységet, gyűlöletet, mindazon rosz szenvedélyeket szuggerálják nekik, a mik bennük vannak. Genesvrier nagyon szép vagyonnak nagyon gyorsan a nyakára hágott és senkisem tudja, miként. Ez egy társadalmi állásából kibukott ember és merem állítani, egy ijesztően ambicziózus lélek.

Csend állt be. Maurice sápadt volt és a szemei most már valósággal könyörögtek nekem. De a keserűség a szivemből az ajkaimra tódult. Valami legyőzhetetlen erő megszólaltatott:

— Nem osztom a nézetét, uram! — mondtam tiszta, kissé remegő hangon, a mi visszhangzott a nagy teremben. — Én ösmerem Genesvrier urat és nagyon becsületes embernek tartom őt.

Rébussat az első pillanatban meg volt lepetve, aztán kedves megvetéssel, mosolyogva mondta:

— Ön még nagyon fiatal, kisasszony és nagyon könnyű egy minden hangzatos szóra vibráló, az ön korabeli fiatal leány tapasztalatlanságával visszaélni.

— Nagybátyám emberösmerő volt. Őt mindenki tisztelte, a ki ösmerte és ő barátjának nevezte Genesvriert. Azért uram, kötelességemnek tartom Genesvrier urat védelmembe venni. Genesvrier Antoine szegény, mert a vagyona sok szerencsétlent mentett meg a nyomortól. Neki nincs egyéb ambiciója, mint jót, hasznosat cselekedni. Ő csak az igazsággal törődik.

Éreztem, hogy körülöttem roszakaratú csend terjed, reám nehezedik Maurice ingerült nyugtalansága, Nébriantné haragja. Rébussat összehúzva keskeny ajkait, savanyúan mosolygott.

— Gratulálok, kisasszony, hogy olyan hű marad a barátságaihoz, bárminő sajátszerűek is legyenek azok. Tisztelem . . . a naiv érzést, a mi önt szólni készteti. De a kedves Clairmont nem igen látszik meggyőződve lenni . . .

— De Riveyrac kisasszony túloz, — dadogta Maurice. — Genesvrier Antoine úr mulattatta de Riveyrac urat a filantropiájával, de ők azért ritkán érintkeztek . . .

— Genesvrier nagybátyámnak barátja volt... miként önnek is, — kiáltottam felháborodva e

A mezőkaszonyi református egyház Bocskay-serlege, melyet Lehoczky Tivadar archaeologus fedezett fel a templom lomtárában. — Niklay János felvétele.

kétszinűség által, a mi majdnem meggyűlöltette velem Clairmontot. — Legyen bátorsága ezt bevallani, drágám. Ösmeri Genesvriert, kezet szorít vele és épen olyan jól tudja, mint én, hogy ő becsületes ember. Részemről nagyon gyávának találnám magamat, ha nem mondanám meg hangosan, a mit gondolok.

— Ki-ki a saját véleménye szerint, — felelte Rébussat hidegen. — És ön roszúl teszi, édes Clairmont, ha elhallgatja a magáét . . . De hagyjuk most Genesvriert bűneivel és erényeivel és kérjük fel inkább Salmson asszonyt, énekelne nekünk szép dán népdalai közül. A zene «megnyugtat, elragadtat, felold», mondta a mi Sully-Prudhommeunk... Kedves asszonyom...

Salmson asszony lehúzta hosszú svéd kesztyűit és a zongora felé indult; a csoportok szétoszlottak és újra alakultak. Egyedül találtam magamat Frément kisasszonynyal.

— Kedves gyermekem, — kezdte a kisasszony, — tudja-e, mit neveznek baklövésnek?

— Egy önkénytelen ügyetlenséget . . . épen az ellenkezőjét annak, a mit tettem.

— Maga derék kis leány. De tudja-e, hogy ez a bravúrja sokba kerülhet Clairmont úrnak? Rébussat nem könnyen felejt. Ő haragot fog tartani önök iránt és a mi kedves költőnk érdemjele nagyon kompromittálva lesz.

— Egy érdemjel nagyon is drágán lenne megfizetve egy gyávaság által. Nem tudtam hallgatni. A szivem kitört . . . Kérem, édes kisasszony, ne itélje el Genesvrier Antoinet...

A felindulás fojtogatott.

— Minő sápadt ön! — szólt Frément kisasszony. — Oh, maga őrült, nagylelkű gyermek, mennyire tetszik nekem a haragja! Már előbb is tetszett nekem. De egy óra óta, szeretem . . . De mit keres itt maga az ilyen jellemmel? Maga nem ide tartozik. Senkisem fogja itt megérteni, mindenki irigyli és még maga a férje is — a ki tele van roszúl rejtegetett ambicziókkal, — az érdekeit fogja érvényesíteni az ön érzései ellenében. Oh, Hellé kisasszony, maga, a ki nem tud elővigyázatosan hallgatni, sem meghazudtolni a gondolatait, önnek Don Quichottehoz kellene férjhez mennie. Siessen a dolgot jóvátenni. Kell, hogy Rébussat megbocsássa Clairmont asszonynak, a mit ellene de Riveyrac kisasszony vétett . . . Szegény poétánk! mennyire bosszankodni látszik!

Salmson asszony kristálycsengésű hangja brilláns hangokban halt el. Diszkrétül felemelkedtem, megsúgtam a bárónénak, hogy fáradtnak érzem magamat és visszavonulok.

Észrevétlenül suhantam ki a kis szalonba, a hol egy szobalány a vállaimra tette a belépőmet. Egy inas kocsiért szaladt. Clairmont hirtelen megjelent.

— Maga távozik, Hellé, a nélkül, hogy elbúcsúzna tőlem?

— Igen.

— Pedig néhány magyarázatot kell kérnem öntől.

— Majd holnap megkapja . . .

— Megőrült? — folytatta Maurice összeszorított fogakkal, gonosz tekintettel, — helyrehozhatatlanul ártott nekem és nevetségesen kompromittálta magát egy . . . egy . . .

— Maurice, — vágtam közbe, — holnap várom önt és elmondom majd, mit tartok a mai magatartása felől. A kocsim megérkezett. Itt kell hagynom. Kérem, ne fáraszsza magát a lekisérésemmel: a miniszter úr várja.

(Folytatása következik.)

A HÉTRŐL.

A halott is kap örökséget az élőktől. Ez az örökség: az igazság. Az egyetlen, a mit igenis odatesznek melléje a koporsójába. A mit így Magyarország most eltemetett volt kereskedelmi minisztere, Hieronymi Károly örökségül kapott, a kinek igazán dús tömege volt. Mikor már megszünvén élni, azok, a kik az életben hivei és a kik az életben ellenfelei voltak, elmondhatták róla az igazságot, több magasztalását hallottuk, mint a mennyi életében részeül jutott. Nem olyan sors, a melylyel közös lenne mindazoké, a kik hatalomban éltek. Egy élet természetének és tartalmának nagy kritériuma, hogy befejeztetvén, megszaporodtak-e vagy megfogytak a dicséről? A Hieronymi életének magasztalói megszaporodtak. Mikor a koporsója mellett el kellett mondani: mit művelt, hogyan élt, mit hagyott itt maga után, hogyan használta az időt, a mely neki szabatott, temérdek tanúnak volt kötelessége nemcsak a kegyelet, hanem az igazsággal szemben, hogy odasietvén, az elismerés és a dicséret szavait mondja.

Legyen szabad odaállanunk e hosszú sor végére és letennünk még egy szerény kis bokrétát valaminek a nevében, a minek nem is tudom: van-e külön istenasszonya vagy tündére, a minek a tisztelői és hivei azonban mindig hálás elismeréssel néztek Hieronymi Károlyra és mindig nyugodt biztosság-érzéssel hallgatták a szavát.

Ez a valami, a mi mindig hűséges kezelőjét, őrét és gondozóját gyászolja Hieronymi Károlyban: *a mondat.*

E sorok irójának éveken át kötelessége volt az a szerencse, sőt sokszor szerencséje is volt az a kötelesség, hogy hallgassa, még pedig figyelmesen hallgassa a fórum szélén a nemzet választottjait. Megesik, hogy ez a munka élvezet. De megesik az is, hogy ez az élvezet csak arra redukálódik, a kit hallgatnak. A ki hallgatja, nem igen érzi magát erre a gyönyörűségre érdemesnek. Hol a hideglelés, hol a fogfájás, hol az oldalnyilalás vehemens tüneteit kell magán észlelnie. Borzalmas képek tárulnak eléje. A szónok körül, a ki nyugodt jóhiszeműséggel árasztja magából a bölcseséget, a béna, csonka és iszonyúan torz tetemek egész halma tornyosúl. És ezek a szerencsétlenek nem az ellenfél letiport argumentumai, hanem a szónok — saját mondatai.

Nem tudom, ki festette azt a képet, a melynek

TOJÁSTÖRŐ LEGÉNYEK.

GYALÁRI ROMÁN LEÁNYOK.

dulásokat, a melyekért Genesvrier előtt olyan szenvedhetetlen volt.

Ha mint ember nem is volt rokonszenves előttem, elösmertem, hogy kellemes társalgó, bőbeszédű délvidéki, a kit húsz évi párisi tartózkodás megfegyelmezett. Akár politikáról, akár irodalomról beszélt, Rébussat mindég világos és mulatságos volt és igazi élvezet volt őt Maurice-al csevegni hallani. Elragadtatásában Nébriant asszony majdnem hallgatásra kényszerítette vendégeit, a nagyon tiszteletteljes hallgatóságot.

Mikor visszatértünk a szalonba, a báróné diadalmasan jött hozzám:

— Nos, drágám, mit mond? Nem elragadó ember a miniszter? És minő jóakaró! Tudja-e, hogy rendjelt igért Mauricenak, de csitt! ez még titok... Rébussat mindenható a *Comédie*-nál. Ő mindent tehet Mauriceért.

— Ha ugyanis a miniszterium meg nem bukik.

— Oh, az rettenetes lenne! — mondta a báróné, egészen megdöbbenve. — De Rébussat úr azért meg fogja tartani a befolyását, bármi történik is. Ha Maurice csak kicsit ügyes, megnyerheti a barátságát.

Szükségtelennek tartottam megmagyarázni Nébriantnénak, miért nem óhajtottam Rébussat úr barátságát. Az asszonyok fecsegtek és pletykáltak maguk között. A dohányzó nyitott ajtaján át hozzánk hallatszott a hangos beszéd, kaczagás.

Frémant kisasszony közeledett hozzám. Egy magas pálmafák által takart, alacsony, sárga selyem divánra ültem. A «vén leány irónő», miként őt Maurice nevezte, mellém ült.

— Ön mélabús, kisasszony. Úgy látom, Clairmont úr ma este elhanyagolja önt kissé. Meg kell bocsátani neki: Rébussat nemes vetélytárs.

Kis főfájást adtam ürügyül, érezve, hogy szomszédaimnak feltűnik a viseletem. Frémant kisasszony antipirint ajánlott a főfájásom ellen, aztán diszkréten újra Maurice ellen fordult.

— Ön egy nagyon szép, de nagyon nehéz feladatot vállalt magára kisasszony, a miért csak dicsérhetem. Kezessé tenni egy pillangót! Elővigyázatos és gyöngéd újjakra van szükség, hogy ilyen csudát véghez vigyen valaki. A játszmában kétségtelenül sok ütőkártya van: a szépsége, szelleme és vagyona. Ez kellett is, hogy azt a kedves, szeles Clairmontot meghódítsa... Egész Páris járni fog a házukba, mert a mi költőnk hamar ösmerkedik és gyorsan lelkesedik is. Nézze őt, csak úgy nyeli a miniszter szavait. Szeretem a tehetséges férfiaknál ezt a nyiltságot. Ők mindent dicsőítnek, a mi őket veszi körül. «Optikai csalódás», mint a megboldogult Tartarin mondta. Clairmont úr meczenást lát Rébussatban, miként hősies banditákat látott húsz rongyos, piszkos maczedóniaiban, a kik úgy tettek, mintha elakarnák fogni őt és aztán a lábát csókolták nehány aranyért.

Tudtam, hogy Maurice maczedóniai kalandja egyszerű, inkább komikus úti eseménynyé zsugorodott, méltóvá About tollára. De nem szerettem Frémant kisasszony gúnyolódásait, a modor, a melyben tréfálkozott, megnehezítette a feleletet.

Épen helyet akartam cserélni, mikor Maurice és Rébussat közeledtek. Kipirult arczczal, csillogó szemmel a miniszter elragadtatva látszott lenni az asszonyok epedő bámulatától. Még Maurice is a második helyre került, daczára művészi felsőbbségének... azaz inkább ő hátrált szándékosan, számításból... A remény, hogy Páris első szinházában szóhoz jut, majdnem alázatossá tette őt a miniszterrel szemben.

Ez a Frémant kisasszony által gonoszul észrevett magatartás nagyon ingerelt. De a miniszter közeledett hozzám és a pamlag minden tekintetet magára vont.

Rébussat úr, értesülve, hogy de Riveyrac Sylvain unokahuga vagyok, nagyon kedvesen kérdéseket intézett hozzám nagybátyámat illetőleg, finom izlésű embernek nevezte, méltónak egy nagy költő élettársnőjét felnevelni. Udvarias tartózkodással feleltem, bámulva ennek az embernek a művészetét, a ki, hogy meghódíthasson, melegen tudott beszélni nekem arról, a kit annyira szerettem és a kit ő nem is ösmert. Ez megmagyarázta nekem diadalait, gyors szerencséjét.

Maurice el volt ragadtatva. Csillogtatni akart engem és elbeszélte, mi módon segédkeztem a drámájában, inspirálva őt Melissa ideális személyének kreálására. A társalgás lassanként átment az irodalomra, új könyvekre. Rébussat véleményt mondott és mindenki mondott valamit, az egyik anekdotát, a másik valami hizelgő, vagy csipős megjegyzést, a nélkül, hogy sértené a miniszter véleményét, a mit orákulomként hallgattak.

Neveket említettek, a melyek ösmeretes, hires párisi embereket hoztak a hallgatók emlékezetébe, de előttem ösmeretlenek voltak. Aztán az irodalom exczentrikusairól beszéltek... a neo-misztikusokról, a sátániakról, az anarchistákról, a bolondokról — és hirtelen Genesvrier Antoine nevét hallottam.

Frémant Marie beszélt. Ösmerte a miniszter neheztelését az iró ellen és kárörvendésből akarta Nébriant asszony nagy emberét és magát Nébriant asszonyt is feldühösíteni? Kis feje, mely a vipera háromszegletes formájával birt, a legnyiltabb őszinteséget fejezte ki.

— Ki olvasta a «Szegény»-t Genesvrier Antoinetól? Ez a mű csupa szeretet és harag, a legszebb könyv ez évben.

Nébriant asszony kijelentette, hogy hallott beszélni a könyvről, de ő nem szereti a tendenczióz regényeket.

— De hiszen ön rajong Ibsenért?

— Az egészen más! — szólt a báróné zavarral.

— Ibsen filozófus, ködös és hatalmas lángész, — szólalt meg Rébussat, kinek sápadt arcza egyszerre kiszinesedett. — Genesvrier, a ki gondolkodó főnek és irónak képzeli magát, egyszerűen nem más, mint egyike azon individiumoknak, a kik buldogként utána rohannak és megugatják a tehetséges, vagyonos és szerencsés embereket.

— Igazán? — kiáltott fel Frémant kisasszony még mindig ártatlan nyiltsággal, — ezt sajnálom. Ez a Genesvrier tetszett nekem... De kedves bárónő, nem ön beszélte el nekem egy alkalommal Genesvrier történetét? Úgy tudom, jó családból származik és rokona a kedves, öreg Marboy asszonynak, a ki szintén hivatalos volt ma ide?

— Oh, csak nagyon távoli rokonság!... És ez a Genesvrier valóságos őrült. Marboyné csak ritkán találkozik vele. Ez a szegény asszony nagyon szenvedő és nem hagyhatja el a szobáját. Remélem, hogy nemsokára ismét köztünk láthatjuk.

Nébriantné megkisérlette a társalgást másra terelni, mert tartott valami veszélyes összeszólalkozástól. Mauricera néztem. Tekintete makacsul kerülte az enyémet. Hallgatott.

Adler fényképe.

A TOJÁSTÖRÉS.

HUSVÉTI TOJÁSTÖRÉS A HUNYADMEGYEI GYALÁRI ROMÁNOK KÖZT.

De Frément kisasszony nem hagyta abba:

— Genesvrier őrült?

— Még pedig veszélyes őrült! — mondta a miniszter. — Egyike azoknak, a kik önmagukat piszkolják be a felszedett sárral . . . Oh, Genesvrier nem tehetségtelen ember. Van stilusérzéke, szereti az erőszakos jelzőket és bizonyos fenkölt ékesszólással bir, a mi illuziót kelt. Vannak hivei a fiatalság között — oh, ez a sajátságos jelenkori fiatalság, a mely annyira kevéssé franczia, nem tud többé nevetni, elmélyed elvont teoriákban és mámoros a deklamáczióitól . . . Igen, Genesvrier Antoineban sok van egy jó pamflettistából, daczára, hogy túlságosan utánozza Laurent Jacquest . . . Dühös kirohanásai különben a mesterségéhez tartoznak és nem vetném a szemére, a miért lelkiismeretesen keresi meg a pénzt, a mit Laurent és Laurent barátai elpazarolnak, ha nem vonnám kétségbe a jóhiszeműségét.

Éreztem, hogy elpirulok. Még egyszer Mauricera néztem. Maurice hallgatott.

— Hogyan? — kiáltott fel Frément kisasszony, az elnyomottak megvédője, apostola nem lenne becsületes ember?

— Hm! — szólt Rébussat finom mosolylyal, — sem nem ölt, sem nem rabolt . . .

— De vannak rovott életű emberek, a kik számára nincs törvényczikk.

— Épen ezt akartam mondani.

Akaratom ellenére mormolám:

— És mit vetnek Genesvrier úr szemére?

Maurice felém fordította a fejét és hallgatást parancsoló szemmel nézett reám.

— Mit vetnek a szemére, kisasszony? Oh! én Istenem, nem valami nagy dolgot . . . Az egészen attól függ, miként fogja fel azt valaki... Nagyon sok ember nem róná fel bűnül Genesvriernek, hogy szájhős, megtámadja azokat, a kik nem gondolkoznak úgy, mint ő vagy a mestere, hogy egy Robespierre mogorvaságát és egy Szent Justicius emberbarátiasságát affektálja és eme türelmes komédia által előkészíti jelöltségét a jövő választásokra.

— De hisz ő nem politikus, hanem iró, filozófus . . .

— Mondja inkább, egyike azon irigy, elkeseredett, elhibázott ekzisztenciáknak, a kik felbujtatják a tudatlanokat és irigységet, gyűlöletet, mindazon rosz szenvedélyeket szuggerálják nekik, a mik bennük vannak. Genesvrier nagyon szép vagyonnak nagyon gyorsan a nyakára hágott és senkisem tudja, miként. Ez egy társadalmi állásából kibukott ember és merem állítani, egy ijesztően ambiczióz lélek.

Csend állt be. Maurice sápadt volt és a szemei most már valósággal könyörögtek nekem. De a keserűség a szivemből az ajkaimra tódult. Valami legyőzhetetlen erő megszólaltatott:

— Nem osztom a nézetét, uram! — mondtam tiszta, kissé remegő hangon, a mi visszhangzott a nagy teremben. — Én ösmerem Genesvrier urat és nagyon becsületes embernek tartom őt.

Rébussat az első pillanatban meg volt lepetve, aztán kedves megvetéssel, mosolyogva mondta:

— Ön még nagyon fiatal, kisasszony és nagyon könnyű egy minden hangzatos szóra vibráló, az ön korabeli fiatal leány tapasztalatlanságával visszaélni.

— Nagybátyám emberösmerő volt. Őt mindenki tisztelte, a ki ösmerte és ő barátjának nevezte Genesvriert. Azért uram, kötelességemnek tartom Genesvrier urat védelmembe venni. Genesvrier Antoine szegény, mert a vagyona sok szerencsétlent mentett meg a nyomortól. Neki nincs egyéb ambicziója, mint jót, hasznosat cselekedni. Ő csak az igazsággal törődik.

Éreztem, hogy körülöttem roszakaratú csend terjed, reám nehezedik Maurice ingerült nyugtalansága, Nébriantné haragja. Rébussat összehúzva keskeny ajkait, savanyúan mosolygott.

— Gratulálok, kisasszony, hogy olyan hű marad a barátságaihoz, bárminő sajátszerűek is legyenek azok. Tisztelem . . . a naiv érzést, a mi önt szólni készteti. De a kedves Clairmont nem igen látszik meggyőződve lenni . . .

— De Riveyrac kisasszony túloz, — dadogta Maurice. — Genesvrier Antoine úr mulattatta de Riveyrac urat a filantropiájával, de ők azért ritkán érintkeztek . . .

— Genesvrier nagybátyámnak barátja volt... miként önnek is, — kiáltottam felháborodva e

A mezőkaszonyi református egyház Bocskay-serlege, melyet Lehoczky Tivadar archaeologus fedezett fel a templom lomtárában. — Niklay János felvétele.

lemmel? Maga nem ide tartozik. Senkisem fogja itt megérteni, mindenki irigyli és még maga a férje is — a ki tele van roszúl rejtegetett ambiczióval, — az érdekeit fogja érvényesíteni az ön érzései ellenében. Oh, Hellé kisasszony, maga, a ki nem tud elővigyázatosan hallgatni, sem meghazudtolni a gondolatait, önnek Don Quichottehoz kellene férjhez mennie. Siessen a dolgot jóvátenni. Kell, hogy Rébussat megbocsássa Clairmont asszonynak, a mit ellene de Riveyrac kisasszony vétett . . . Szegény poétánk! mennyire bosszankodni látszik!

Salmson asszony kristálycsengésű hangja brilláns hangokban halt el. Diszkrétül felemelkedtem, megsúgtam a bárónénak, hogy fáradtnak érzem magamat és visszavonulok.

Észrevétlenül suhantam ki a kis szalonba, a hol egy szobalány a vállaimra tette a belépőmet. Egy inas kocsiért szaladt. Clairmont hirtelen megjelent.

— Maga távozik, Hellé, a nélkül, hogy elbúcsúzna tőlem?

— Igen.

— Pedig néhány magyarázatot kell kérnem öntől.

— Majd holnap megkapja . . .

— Megőrült? — folytatta Maurice összeszorított fogakkal, gonosz tekintettel, — helyrehozhatatlanul ártott nekem és nevetségesen kompromittálta magát egy . . . egy . . .

— Maurice, — vágtam közbe, — holnap várom önt és elmondom majd, mit tartok a mai magatartása felől. A kocsim megérkezett. Itt kell hagynom. Kérem, ne fáraszsza magát a lekisérésemmel: a miniszter úr várja.

(Folytatása következik.)

A HÉTRŐL.

A halott is kap örökséget az élőktől. Ez az örökség: az igazság. Az egyetlen, a mit igenis odatesznek melléje a koporsójába. A mit így Magyarország most eltemetett volt kereskedelmi minisztere, Hieronymi Károly örökségül kapott, a kinczeknek igazán dús tömege volt. Mikor már megszünvén élni, azok, a kik az életben hivei és a kik az életben ellenfelei voltak, elmondhatták róla az igazságot, több magasztalását hallottuk, mint a mennyi életében részeül jutott. Nem olyan sors, a melylyel közös lenne mindazoké, a kik hatalomban éltek. Egy élet természetének és tartalmának nagy kritériuma, hogy befejeztetvén, megszaporodtak-e vagy megfogytak a dicséről? A Hieronymi életének magasztalói megszaporodtak. Mikor a koporsója mellett el kellett mondani: mit művelt, hogyan élt, mit hagyott itt maga után, hogyan használta az időt, a mely neki szabatott, temérdek tanúnak volt kötelessége nemcsak a kegyelet, hanem az igazsággal szemben, hogy odasietvén, az elismerés és a dicséret szavait mondja.

Legyen szabad odaállanunk e hosszú sor végére és letennünk még egy szerény kis bokrétát valaminek a nevében, a minek nem is tudom: van-e külön istenasszonya vagy tündére, a minek a tisztelői és hivei azonban mindig hálás elismeréssel néztek Hieronymi Károlyra és mindig nyugodt biztosság-érzéssel hallgatták a szavát.

Ez a valami, a mi mindig hűséges kezelőjét, őrét és gondozóját gyászolja Hieronymi Károlyban: *a mondat.*

E sorok irójának éveken át kötelessége volt az a szerencse, sőt sokszor szerencséje is volt az a kötelesség, hogy hallgassa, még pedig figyelmesen hallgassa a fórum szélén a nemzet választottjait. Megesik, hogy ez a munka élvezet. De megesik az is, hogy ez az élvezet csak arra redukálódik, a kit hallgatnak. A ki hallgatja, nem igen érzi magát erre a gyönyörűségre érdemesnek. Hol a hideglelés, hol a fogfájás, hol az oldalnyilalás vehemens tüneteit kell magán észlelnie. Borzalmas képek tárulnak eléje. A szónok körül, a ki nyugodt jóhiszeműséggel árasztja magából a bölcseséget, a béna, csonka és iszonyúan torz tetemek egész halma tornyosúl. És ezek a szerencsétlenek nem az ellenfél letiport argumentumai, hanem a szónok — saját mondatai.

Nem tudom, ki festette azt a képet, a melynek

Mezőkövesd

Magyar Kultúrszemle

1941. 11. sz. 257. l.

Matyóföld. A híres Mezőkövesd. Írták és szerkesztették: *Dala József és Erdélyi Tibor.* Athenaeum kiadás. 316 lap. (Ára kartonálva 8.— P.)

A hatalmas munka széleslátkörű komoly tanulmányokban ad érdekes keresztmetszetet Mezőkövesdről, „az ország egyik legnagyobb falujáról." Minden szempontból, tárgyilagosan, politikamentesen világítja meg Mezőkövesd életének, népének, társadalmának problémáit. A szociális helyzetről, gazdasági, egészségügyi problémákról szóló beszámolók, amelyeket művészi képek, pontos statisztikai adatok, különféle rajzok egészítenek ki, nemcsak magát a meglévő helyzetet ismertetik, hanem „szakszerű tervekben, elgondolásokban mutatnak rá — a lehetőség határain belül — a megoldás módozataira is." A könyv első részét *Dala József* írta *(A híres Mezőkövesd)*, amelyben beszámol hagyományokról és népszokásokról, népviseletről, népművészetről, háziiparról, a falu szellemi életéről, a matyókereskedőkről, munkaalkalmakról. Külön kiemelkedik *Summás-sors* címmel írott tanulmánya. A következő rész *Erdélyi Tibor* műve, melyben Mezőkövesd mezőgazdaságát mutatja be. Részletes és alapos tanulmánya e terület minden fontosabb mozanatára és adatára kitér. Az egészségügyi viszonyokat *Benyó Endre dr.* és *ifj. Saád Andor dr.* ismertetik. A könyv elé vitéz *Borbély Matzky Emil* főispán írt előszót.

A V E N D V I D É K E N

F r a n c e S t e l é

orditás.

örténetiró részére a Vendvidék
rajzilag lezárt belföldet.Min-
itészete érdekel, amikor a szlo-
Vendvidéken. A történet előtti
ejét szándékosan nem tárgyaljuk,

Mezőkövesdi plébánia

MEZŐKÖVESD

Plébánia lak, itt volt a Gr. Korona, 1809.

Szmrecsányi Miklós: A királyi család és a szent korona Igri menedékhelye 1809-ben. Budapesti Szemle, 217-1930, 31-31 l.

Mezőkövesdi rh.

templom

MEZŐKÖVESD

R. k. tpl

Ráth Károly: Az egri püspöki megyében fekvő templomok a XVII-ik század végén. Magyar Sion, VI-Esztergom, 1868, 355 l.

MEZOBÝVESD

[illegible]

Beköszönt a háznál a betlehemes (M. F. I. felvételek)

Hello N. B. C.! Itt Mezőkövesd!

Az amerikai rádió a »Színes szép nagyvilág« című riportsorozatában ezidén a magyar karácsonyi népszokásokat mutatja be hallgatóságának.

Az Egyesült Államok legnagyobb rádiótársaságának, a National Broadcasting Company hálózatának állomásai közvetítenek tizenöt percet a híres mezőkövesdi betlehemes játékokból, karácsony napján, december 24-én este hét óra negyvenöt perckor.

Nem érdektelen itt megemlíteni, hogy az ötletekben mindig gazdag amerikai rádió ezt a híres karácsonyi riportsorozatát évekkel ezelőtt Betlehemben, Krisztus szülőföldjén, a kereszténység

A jászolt vigyázzák Rádióélet 1938. dec. 23

A rádió dalai

VONAT, VONAT... Kovács Kálmán verse, vitéz Kókay István zenéje. — Vonat, vonat, betyár vonat, most viszi a galambomat Szegedre. — Gyászfekete füstjét a szél belehordja könnytől ázott szemembe. — Hul a könnyem, mint a zápor, fehér kendő lobog még a kezembe. — Vonat, vonat, betyár vonat, elvitted a galambomat Szegedre.

Három évig lesz a babám Szegedében őrmester úr bakája. — Három évig tiszteleg és jelenti, hogy belépett a szobába. — Három évig minden este kijárok az állomásra siratni. — Betyár vonat, de jó volna most mindjárt a babám után utazni.

Copyright by Nádor Kálmán, Budapest.

TULI, TULI, TULIPÁNOS LÁDA... — Kubányi György zenéje, Víg György szövege. — Tuli, tuli, tulipános láda, láda. — De megnőtt a bíró uram lánya, lánya. — Jaj, de büszke a szentem. — Aszongya, nem hisz a szerelemben. Tuli, tuli, tulipiros rózsa, rózsa — Bíró lánya annak is a gondozója. — Ha oly büszke, mint a páva, — Tövén szárad a rózsája.

Tuli, tuli, tulipános láda, láda, — Abban tartja stafirungját bíró lánya. — Bécsi kendő, tíz rékli, — Száz berakott szoknyája van néki... — Tuli, tuli, tulipános láda, láda. — A legények mégsem ülnek rája, rája. — Nem lesz annak semmi kára, — Ülj rá magad, bíró lánya.

Copyright by Nádor Kálmán, Budapest.

EJ, HAJ, GYÖNGYVIRÁG... Dr. Boda Dezső gyüjtése. Hétfőn, 11.15 órakor Budapest II., hanglemezek. — Ej, haj, gyöngyvirág, dufla szegfű, szarkaláb, bimbós majorána. Ha kertedbe mehetnék, — S a kertészed lehetnék, mindjárt meggyógyulnék! Mindjárt meggyógyulnék! — Ej, haj, gyöngyvirág, dufla szegfű, szarkaláb, bimbós majorána!

Copyright by Nádor Kálmán, Budapest.

ELTÖRÖTT A HEGEDŰM... Békeffi Antal verse. Dankó Pista zenéje. — Eltörött a hegedűm, — Nem akar szólani, — Rúzsi, Rúzsi, mi bajod? — Nem akarsz szólani, — A hegedűm majd megreperálom, — Szólalj meg hát rubintos virágom. — II. Hozok mosdóvizet is gyöngypatak vízéből, — Ellopom a színét is — Rózsa levelétől. — Te leszel a legszebb a világon, — Szólalj meg hát, rubintos virágom.

Copyright by Nádor Kálmán, Budapest.

BUJDOKOLVA JÁROK... Endrődi Sándor verse. Huszka Jenő zenéje. Hétfőn, Budapest II. műsorán 11.15 órakor, hanglemez. — Bujdokolva járok, — Bércet rónaságot, — Vadon erdőséget, — Rongyos a dolmányom, — Könny csorog orcámon — Sír bennem a lélek. — Nem kérek én tőled — Termő, nagy mezőket, — Édes szülőhazám, — Csak egy kicsiny helyet, — Hová a fejemet — Békén lehajthatnám.

Copyright by Nádor Kálmán, Budapest.

Megtakarít 10 fillért!

KALODONT

a duplatubusban
P 1·10 helyett 1 Pengő

bölcsőjénél kezdte és egy félórás úgynevezett »köradás«-ban történelmi hűséggel követte a kereszténység térhódításának útvonalát Betlehemtől Román és Bizáncon át végig az európai kontinensen. Erről a nagyszabású és rendkívül ötletes közvetítésről sokáig írt mind az amerikai, mind az európai rádiósajtó.

Az idei magyar népi karácsonyról adandó riport azt a célt szolgálja, hogy megismertesse az amerikai rádióhallgatósággal az énekben és színekben oly gazdag magyar karácsonyi népszokásokat és a nálunk hagyományként ápolt betlehemes játékokat.

A magyar rádió sokáig kutatott az ország különböző részein eredeti betlehemes játékok után s így jutott el Mezőkövesdre. Az NBC. a magyar rádió ajánlatára angol beszélőnek Gossling Rupertet kérte fel, aki a magyar rádió munkatársaival kétízben kint járt Mezőkövesden, hogy részleteiben is tanulmányozza a betlehemes játékokat.

Mezőkövesdről 3 mikrofon továbbítja az angolnyelvű riportot. Az elsőt Mezőkövesd főterén állítják fel. Itt Gossling a téli köntösbe öltözött falu-

A kis Jézus imádása

ról fest hangulatos képet. A másikat abban a nádfedelű házban helyezzük el, ahol a betlehemeset játszanak, a harmadik mikrofonból pedig a templom harangjainak szava zendül fel New York karácsony éjszakájában. A közvetítés végén harangzúgás közepette egy öreg amerikás mezőkövesdi földműves kíván angol nyelven kellemes ünnepeket és boldog új évet az Újvilág lakóinak.

W. I.

Mezőkövesdi betlehemes viselet

A mi filmhíradónk

Ann Rutherford hazatér karácsonyi vásárlói körútjáról.
(Foto Metro)

Most már harmadik éve, hogy karácsony előtt néhány nappal északira fordul a szél, süllyedni kezd a hőmérő és mire karácsony estére csendesülnek el a házak, vastag hótakaró fedi az utcákat, az országutakat és a kis falvak házain is félrecsapott fehér hósapka díszeleg.

Mennyire nemzetközi, mennyire a világot átfogó ünnep a karácsony, azt legjobban a Varietynek, a legnagyobb amerikai színház és mozilapnak legutóbb érkezett száma bizonyítja, hogy abban a városban, ahol a világ legnemzetközibb társadalma gyűlt, Hollywoodban, legszebb ünnep a karácsony.

A nemzetközi társadalom érzéseinek legjobban

CONSTANCE BENNET

adott kifejezést, amikor a karácsonyról a következőket mondotta:

— Én imádom a karácsonyt! Nagyon szeretek utazni. Ha Genfre, Velencére, Párizsra gondolok, megfeledkezem a műteremről, a gondokról, a munkámról. És utazásaim alakítják ki az ünnepeimet is. Minden országból átveszem azokat az ünnepi szokásokat, amelyek nekem legjobban tetszenek. Keverem, mixelem a karácsonyt is. A karácsonyra átvettem a középeurópai karácsonyfát, az angol plumpuddingot, az amerikai fagyalkoszorút és a nagyszerű francia karácsonyi menüt. Ez az én karácsonyom.

Amerikában tudvalevőleg a fagyalkoszorú a tulajdonképpeni karácsonyi szimbólum és nem a Jézuska, hanem Saint Nicolo, a mi Mikulásunk hozza az ajándékokat. A karácsonyfa, a karácsonyi gyertyák, a csillogó díszek és az angyalhaj hangulata azonban hiányzik a hollywoodi karácsonyokról. Persze hiányzik a hó is, mert a karácsony-

Tyrone Power, Alice Faye és Don Ameche az Alexander Ragtime Band egyik jelenetében (Foto 20th Century-Fox)

Matyók a búcsún — Tonelli Sándor dr. amatőr-fényképe

itt is, ott is lecsípett egy keveset. A nagy akarat elvégre csodákat tud művelni.

És így történt meg az a hihetetlen csoda, hogy Kovács Pál magánhivatalnoknak havi százhatvan korona fizetéséből minden évben pontosan a takarékba került kétszáz korona. Persze annak, hogy ez a takarékosság sikerült, megvolt a maga külön természeti oka is. Mert mi történt volna, mondjuk, ha egy napon Kovács Pálékhoz beköszönt volna egy parányi vendég? Nem nagyobb talán, mint az öklöm. Ez a vendég az ő kis mohó szájával úgy fölhabzsolta volna a kétszáz koronákat, hogy nem maradt volna meg azokból egy lyukas huszas sem.

De a kis vendég nem jelentkezett. Nyilván ildomosságból nem jött, minthogy nem is illett volna neki! Mert ki hallott olyat, hogy egy ilyen kis jövevény megelőzze a szülei nászútját? Már pedig Kovács Pálék még a nászútjuk előtt állottak. Hiszen ez a nászút is volt a nagy cél. E miatt takarékoskodtak, erre tették félre a keserves kétszáz koronákat.

De e tisztes házaspár reputációja érdekében azonnal ki kell jelenteni, hogy Kovács Pál és neje annak rendje és módja szerint férj és feleség voltak. A nyolcadik kerületi anyakönyvvezető előtt folyt le a házasságkötésük. Tehát nem holmi erkölcsetikai okok akadályozták a nászútjukat, hanem a legsivárabb anyagi szempontok.

Hanem hiszen éppen ezeknek a szempontoknak legyőzését célozta a Kovácsék nagy takarékossága. A házasságkötésük estéjén történt, hogy Kovács, mikor bevezette feleségét a kis kétszobás lakásukba, — a lakodalom a Kovácsné szüleinek lakásában volt, — a meghatott férj karjaiba szorította fehérruhás kis életetársát és mély, legmélyebb bariton-hangján szavalta:

— Édes Rózsikám, neked meg kell bocsátanod szegény fejemnek, mert én most nagy adósod maradok neked. Minden valamirevaló férj az esküvője után nászútra viszi a feleségét . . .

— Ah, Velence . . . — sóhajtott közbe az asszony.

— Igen, jól mondod, drágám, Velencébe . . . — csuklott meg fájdalmasan a férj baritonja. — De én most nem vihetlek el. Hiszen tudod, hogy milyen szegények vagyunk. De ünnepélyes fogadást teszek most előtted. Ezennel szentül megfogadom, hogy öt év mulva, házasságunk ötödik évfordulóján elviszlek nászútra Velencébe . . .

Az asszonyt nagyon meghatotta ez az ünnepélyes jelenet. Sírva fakadt és boldogan rejtette el fejét a férje kebelén.

És ettől fogva Kovácsék életének megvolt a nagy célja. A nászút. Ez adott álmaiknak szárnyat, gondolataiknak tartalmat. Ha a mindennapi gond felhőssé tette házaséletük egét, felcsillanó tekintettel mondták egymásnak:

— Ah, be jó lesz Velencében . . . Az örök kék ég . . . a tenger . . .

A férj ilyenkor felvidultan mondta:

— Látod, drágám, abban is van valami különös varázs, hogy mi öt év mulva tartjuk a nászutunkat. Mindenki más a világon az esküvője után megy nászutazni, csak mi nem! Istenem, hol vannak mások öt év mulva? Milyen messzire kerülnek egymástól szívben, lélekben? Mi pedig úgy fogunk útra kelni, mintha csak aznap adott volna össze az anyakönyvvezető . . .

Az asszony e szavakra megindultan hajtotta fejét a férje tenyerébe s másnap talált egy olyan zöldségárust, ahol egy fillérrel olcsóbban kapta a zöldség csomóját.

Öt esztendőn át tartott ez az elszánt küzdelem és az ötödik esztendő juliusában végre elérkezett a nagy pillanat: együtt volt a nászút költsége, az ezer korona.

Tonelli Sándor dr. amatőr-fényképe

Matyó legények

Uj Idők 1909. XV. 47. sz.

Mikor Kovács Pál a takarékba vitte az utolsó húsz koronát, amellyel teljessé lett az ezer korona, jelentkezett a hivatalában a főnökénél:

— Főnök úr, egy hónapi szabadságot kérek!

— Csak nem komolyan beszél? — csodálkozott a főnök.

— Mért ne beszélnék komolyan?

— De hiszen eddig minden esztendőben megváltottuk öntől a szabadságát. Most is szívesen megadjuk az ötven korona váltságdíjat.

(Ezek az ötven koronák szintén a nászút költségeit gyarapították.)

— Sajnálom, — jelentette ki Kovács Pál határozottan, — de ezúttal szükségem van a szabadságomra.

— Baj, baj, — békétlenkedett a főnök, — már megcsináltuk a szokott beosztást.

De azért megadta Kovács Pálnak a kért szabadságot. Az augusztusi hónapra szólt a szabadság. Igaz ugyan, hogy nem éppen nászútra való idő, de Kovácsék könnyen vigasztalták magukat.

— Ilyenkor, — mesélte Kovács boldogan a feleségének, — fürödni lehet a tengerben. Minden nap átgondolázunk Velencéből a Lidóra . . . Nagyszerű lesz . . .

Julius hátralevő része a leglázasabb készülődések közt telt el. Az asszony rendbe hozta a maga ruháit, a férfinak titokban egy új öltözet lüszter ruhát csináltatott egy jobbfajta szabónál, hadd legyen egy kis örömteljes meglepetésben része, magának meg varrt egy szép fürdő-kosztümöt. Egyik belvárosi kirakatból nézte le a mintáját. Azonkívül megvásárolt két nagy utazó-kosarat, azokba napokon át ki-berakosgatott.

Végre elérkezett julius utolsó napja. Kovács elbúcsúzott a hivatalban, fölvette a fizetését, azután elment a takarékba az ezer koronáért. Mikor a tárcájába tette a ropogós százasokat, úgy érezte, hogy ő a Rothschild-ház feje.

Nagyon boldognak érezte magát. Ahogy ment az utcán, fütyülni, énekelni kezdett, ha beleütközött a szemköztjövőkbe, olyan udvariasan és hangos vidámsággal mondta: „pardon!", hogy az emberek utána néztek.

Nem bírt a jókedvével. A biztosságnak valami fölényes, túláradó érzése ömlött el benne. Menjen most haza? Nem, nem. Az asszony úgyis csomagol, benne ül a sok holmiban, még sétál egy kicsit. Hiszen olyan szép ez az este.

Ahogy ment a körúton, az útja egy nagy bérház előtt vitte el, amelynek első emeletén az ő klubhelyiségük volt. A magánhivatalnokok klubja. A klub ablakai világosak voltak. Egyszerre az a gondolata támadt, hogy fölmegy. Miért is ne menne? Hiszen fizeti a tagsági díjat. Igaz, hogy egész házasélete alatt csak egyetlen egyszer volt fönn, akkor is délelőtt, amikor senki sincs fönn. A feleségének mutatta meg a gyönyörű termeket, a hallt, a billiárd-termeket, az olvasót.

Hát fölmegy. És fölment.

A klubban élénk élet volt. A tagok javarészének fürdőn nyaralt a felesége, a férjek tehát kiélvezték a szalmaözvegyi szabadságot. Kártyáztak. Baccarat-játék folyt. Egy hosszu zöld asztal körül ültek huszanharmincan. A hátuk mögött is álltak sokan. A bankár, egy főhivatalnok, osztotta a kártyákat, a croupier, egy másik hivatalnok, fizette vagy beseperte a tételeket. Az arcokon lázas pirosság, vagy halotti halványság ült. A levegőt forróvá tette a sok nehéz lélekzet, a meleg szivarfüst és az izgalom.

Kovács kíváncsian állt az egyik játékos háta mögé és nézte a játékot. Nagyban ment a játék. A hónap utolsó napja volt, a tagok javarésze kikapta már a fizetését. Annak a játékosnak, aki mögé Kovács állt, egész addig a pillanatig, amíg ő mögéje állt, rendkívül roszszul ment a játék. Mikor a többi játékos nyert, ez rendszerint kimaradt a coupból, ha pedig megbicsakolta magát és minden kártyára tett, akkor mindig a bankárnak volt több pointje.

Mihelyt azonban Kovács a játékos háta mögé állt, egyszerre megfordult a kártya járása. A játékos minden tétet megnyert. Kovács izgatottan számlálta a nyereséget, rövid negyedóra alatt ötszáz koronát tett ki. És a szerencse tovább is kitartott a játékos mellett. Mikor már nagyon jól ment a játék, a szerencsés pointeur megfordult és elégedetten mondta Kovácsnak:

— Ugy látszik, ön hozta a szerencsét! . . .

Kovácsot erre a megjegyzésre különös izgalom fogta el. Egyébként is a játék folyama alatt valami furcsa gondolat furakodott a fejébe. Próbálta kiűzni onnan, de most, hogy a pointeur szerencsésnek nevezte őt, ez a gondolat szokatlan erővel tért vissza. Arra gondolt, hátha megpróbálná ő is a szerencsét? Első pillanatban megdöbbent a gondolattól, de lassanlassan nem is találta olyan borzasztónak. Elvégre ezer korona van a zsebében. Mit tesz az, ha tíz-húsz koronát kockáztat belőle? Többet semmi esetre sem. Ebből az ezer koronából éppen csak hogy valahogy megélhetnek Velencében. Pedig mennyi minden szép dolog, antik apróság, ékszer van ott, amiket nyilván meg fog kívánni az asszony, és ő nem veheti meg majd neki. Míg ha a szerencse itt kedvezne egy kissé, boldoggá tehetné azt az édes, drága teremtést, aki öt éven át vele nélkülözött, takarékoskodott a nagy cél érdekében.

Gondolkodás nélkül dobott egy tízkoronást a játékasztalra. Megnyerte. Oh, hogy fölragyogott a tekintete. Most már belemerült a játékba. És egy óra mulva az utolsó százkoronást húzta ki a zsebéből. A keze úgy remegett, mintha hirtelen szél ütötte volna meg. És szárazan égő szemmel, lüktető halántékkal figyelte a százkoronás sorsát. Elveszett az is. Kovács körülnézett a játszó társaságon. Valami könyörgő, alázatos tekintet volt az, mintha azt mondta volna vele:

— Oh, adjátok vissza az ezer koronámat! . . .

A játékosok rákvörösre főtt arccal játszottak tovább, senki sem figyelt Kovácsra. Csak a pointeur, akinek háta mögött játszott, szólt hátra idegesen:

— Nem látja, uram, hogy amióta itt áll, minden pénzemet elvesztettem! Menjen el!

Kovács elment. Támolygó, halálosan nehéz léptekkel ment le a körútra. A fejében csak egy kétségbeesett gondolat sikoltozott: az asszony, az asszony! . . . Mit fog csinálni az asszonnyal? Hogy mondja el neki?

Az órájára nézett, kilenc óra volt. Az asszony már várja, türelmetlenül várja. Ott ül boldogan az utazó-kosarak közt és rá vár. Kovácsnak úgy rémlett, hogy a feje egy bolond óraszerkezet, amelyben a kerekek egyszerre valamennyien elkezdenek vadul forogni. Szinte hallotta a kerekek súrlódását, szinte érezte a heves széláramlást, amit csaptak.

Pedig amit hallott, az másféle kerekek zaja volt. Egy automobil jött a körúton. Sebesen száguldott előre. Kovács letért a gyalogjáróról és az út közepének tartott. A soffőr kétségbeesetten tülkölt. Kovács úgy hallotta, mintha az asszony sikoltását hallotta volna. Ezt kiáltotta zokogva:

— A nászút! . . . A nászút! . . .

A következő pillanatban már nem hallott semmit. Az automobil elütötte. A kerekek keresztülmentek a mellén, összenyomták a szívét. És szerencsére rögtön meghalt.

Matyó leányok a búcsún Tonelli Sándor dr. amatőr-fényképe

Báró Rébusz

Elbeszélés

Irta Herczeg Ferenc

Francillont nézték meg, színház után az egész páholy elment a vendéglőbe cigányt hallgatni. Fekete kávénál az egyik fiatal sógorasszony, akit nem minden malicia nélkül neveztek a család eszének, elszólta magát. Azt mondta:

— Annak az asszonynak igaza van!

Francillonra gondolt. (A sógorasszony különben csak egy jogos szemrehányással illethette a saját férjét: az esküvő óta rohamos hízásnak indult.)

Tamás bácsi fölkapta ezt a beszédtárgyat.

— Különös is, hogy mennyire megváltoznak az emberek az esküvő után. Egyik sem váltja be azt, amit legénykorában ígért. A tüzes, elegáns, jókedvü udvarlóból kedvetlen, lusta, hideg férj lesz. Pedig az igazi mintaférj az volna, aki az ezüstlakodalmáig megmaradna olyannak, amilyen vőlegénykorában . . .

— Micsoda éretlen beszéd ez? — szólt közbe az elhizott sógor.

— Ismertem egy ilyen embert. Báró Rébusznak hívták, valóságos mintaférj volt.

Tamás bácsi elmondta a mintaférj történetét.

I.

Élt a régi Pest városában egy Kelemen Katica nevü polgárleány. Árva volt és hat éktelen nagy bérházat örökölt a szülei után. Nem volt már mai csirke — bocsánat! Azt akartam mondani: érett szépség volt, aki végigtáncolt már vagy hat farsangot és tucatszámra kosarazta ki a kérőket. Pedig maga is szeretett volna már férjhez menni, mert a válla szépen nekigömbölyödött, a boltosok pedig esztendők óta nagyságos asszonynak szólították. Hanem mint olyan leány, akinek már bizonyos elméleti tapasztalatai vannak, nem bízott udvarlói egyikében sem. Tudta, hogy ezek a gavallérok fűt-fát ígérgetnek, ha aztán bekötötték a leányzó fejét, — nos, akkor kibúvik a szög a zsákból!

Egy tapasztalt barátnője azt tanácsolta Kelemen Katicának, hogy forduljon Eskinázhoz. Hogy ki volt Eskinácz? Egy öreg spanyol zsidó, aki a Hermina-tér mögött lakott, egy kis zugutcában. A zsibárus boltjában mindent lehetett venni. Kiszivott tajtékpipát, régi díszruhát, vasalót, ócska fegyvert, Korvin-kódexet, mahagóni-szekrényt, kitömött bagolyt, olajképet, keleti szőnyeget, — szóval mindent.

Kelemen Katica elment Eskinácz boltjába. Egy sötét, dohos kis boltba lépett; régi bútorbarikádok közt, fantasztikus félhomályban kuporodott az öreg spanyol. Az ókuláréjának minden lencséje akkora volt, mint egy-egy Mária Terézia-tallér. Mikor a leány elmondta Eskinácznak, hogy mi járatban van, az öreg egy nagy kulcsot akasztott le a szögről és keskeny lépcsős folyosókon végig szó nélkül fölvezette a padlásraktárba.

A fal mellett álltak a férjek, zöld kendőkkel letakarva.

— Hiszen ezek nem élnek! — mondotta a kisasszony.

— Föl kell őket húzni, — magyarázta Eskinácz.

Volt ott egy ügyvéd, azt harmincezer forintra tartotta a zsidó. Egy huszárfőhadnagyot hatvanezer forintért kínált, megjegyezvén, hogy nemes ember. (Kapitány korában majd odaadja negyvenért is.) Egy polgári bakatisztért csak harmincezret kért. Egy fiatal képviselőt kétszázötvenezerre tartott, de hozzátette, hogy három esztendő mulva, ha majd lejárt a mandátuma, csak tizenötezer lesz az ára.

Katica kisasszonynak egyik se tetszett, valami különöset akart, valami egészen különöset.

— Szolgálhatok azzal is, de előrebocsájtom, nagyon drága.

Az öreg kinyitott egy szekrényt, a kisasszony belenézett és rögtön azt mondta:

— Ez az, amit keresek!

A szekrényben magastermetü, föltünően elegáns férfi állott. Monoklit viselt, nem is volt már nagyon fiatal, de imponáló, megnyerő finom arca volt.

— Rébusz báró, — magyarázta Eskinácz, — valódi kabinetdarab. Délceg lovas, jó táncos, korcsolyázó, kitünő vívó, pompásan reprezentál, gyöngéd és figyelmes, és angyali türelemmel van megáldva.

— Mi az ára? — kérdezte Kelemen Katica dobogó szívvel.

— Háromszázezer forint!

— Szemtelenség! Hiszen már kopaszodik!

— Azért még húsz évi jótállást vállalok érte.

Eskinácz nyugodtan becsukta a szekrényt és azt mondta:

— Meg fogja bánni, ha nem veszi meg. Ilyen tö-

kéletes férjet még nem konstruáltak; a művész, aki készítette, felülmulta önmagát. Mondhatom: tökéletes mintaférj . . .

— Hát nem mind egyforma?

— A gépezete valamennyinek egyforma, de az agy hajszálfinomságu kerekecskéi közt munka közben parányi eltérések keletkeznek, amelyek aztán befolyással vannak az egész automata működésére. Emlékszem, egyszer három férjet adtam el, mind a hármat ugyanaz a mester készítette egy minta szerint. A konstrukcióban mégis kellett valami kis eltérésnek lenni, mert az egyik automata mindig a füstös játékszobában ült, ott az öklével verte az asztalt és azt mondta: Makk! No még egy makk! És még egy makk! A másik automata pedig, ha valahol szeszes italt látott, bort vagy pálinkát, rögtön beleöntötte a szájába. A harmadik, ha az utcán egy szobaleánnyal találkozott, otthagyta a feleségét és a szobaleány után rohant . . .

— Borzasztó!

— Rébusz báró gépezetében semmiféle fogyatkozás nincs. Hat évig volt férje egy bankár leányának és mindvégig úgy viselkedett, mint első nap. Nagyon boldogan éltek, míg az asszony tavaly meg nem halt. Utolsó szava ez volt: Eskinácz becsületes ember volt!

Kelemen Katica mégis drágálta a bárót.

Másnap újra eljött Eskináczhoz és kérte, hogy mutassa meg neki még egyszer Rébuszt. Az öreg ravaszul mosolygott és azt mondta:

— Vegye meg a bakát! Az olcsó!

— Nem kell a vörös bajuszával!

Két hétig cigánykodtak, végre Kelemen Katica kijelentette, hogy megveszi Rébusz bárót. Már odáig volt a szerelemtől. Eskinácz ekkor a következő használati utasítást adta a kisasszonynak:

— Én most fölhúzom a báró gépezetét, aztán önnek adom a kulcsot. Minden esztendőben *egyszer kell csak fölhúzni*, de ezt a világért sem szabad elmulasztani, különben nagy zavar és baj támadhat. Ma van augusztus huszadika, tehát a jövő Szent István napján fogja megint fölhúzni. Egyéb baj nem lesz vele.

Eskinácz ekkor fölgombolta a báró nyakán az inget, a mellén látszó kis kulcslyukba illesztette a kulcsot és óvatosan fölhúzta. Aztán odaadta a kulcsot Kelemen Katicának, aki elálló lélegzettel figyelt az automatára. A báró először megrázkódott, majd egy csodálatos hangot hallatott: Brrrrrrr! Lassan fölemelte kezтyűs kezét, begombolta nyakán az ingét, szemébe nyomta a monokliját és szemügyre vette a kisasszonyt! . . .

— Méltóságos uram, — mondta Eskinácz alázatosan, — engedje meg, hogy bemutathassam önt menyasszonyának . . . Rébusz báró őméltósága — Kelemen Katica kisasszony őnagysága . . .

A báró mosolyogva hajolt meg és karját nyújtotta Katicának.

— Ha úgy tetszik, mehetünk a paphoz . . .

Leereszkedően bólintott Eskinácznak és a bolt előtt váró kocsijához kísérte menyasszonyát. Katica azt akarta, hogy a báró szálljon be hozzá a kocsiba, de Rébusz udvarias határozottsággal tiltakozott.

— Nem kompromittálhatom önt!

Odaintett egy bérkocsit és azt mondta:

— A plébániához!

II.

Ezeket az előzményeket — folytatta Tamás bácsi az elbeszélését — utólag báró Rébusznétól, született Kelemen Katicától hallottam. A többinek már közvetlen szemtanuja voltam.

Fiatal legény voltam, amikor ez történt és a reá következő nyarat a legendi fenyves-fürdőben töltöttem. A kis fürdőben két társaság alakult, amely halálos gyülölettel viseltetett egymás iránt; a comme il faut-társaság, s a nem comme il faut-társaság. Én, fájdalom, az előbbihez voltam kénytelen csatlakozni. Fájdalom, mondom, mert ez a társaság, amelyben két öreg nagynéném elnökölt, épp annyira unalmas volt, mint tisztességes.

Egy nap az ebédlő verandáján új fürdővendégek jelentek meg: egy kacagó szemü, gömbölyü, csinos asszony és egy monoklis, előkelő úr.

— Rébusz báró és a felesége, — mondta a doktor . . .

Az egész fürdő lázas kiváncsisággal leste, hogy az érdekes idegenek melyik társasághoz fognak csatlakozni. Győztünk: hozzánk csatlakoztak. A báró egy nap tüzet kért tőlem a parkban, aztán beszélgetést kezdett, félóra mulva már bemutatott a feleségének. Este megkért, hogy mutassam be a két nagynénémnek és mindegyiknek egy gyönyörü rózsaszálat nyujtott át. A nénik el voltak ragadtatva, nem győzték a báró udvariasságát és gyöngédségét magasztalni.

Bevallom, engem eleintén nem annyira a báró, mint inkább a báróné érdekelt. Melegszemü, csinos asszony volt, rettenetes módon kacér. Esténkint, ha szólt a zene, rendesen együtt táncoltuk a négyeseket, a báró ilyenkor egyik nénimet kérte táncra, hogy vizavi lehessen. Néha kirándulásokat rendeztünk, én a gyorslábu asszonnyal messzire előre kalandoztam, a férj pedig, kabátokkal és esernyőkkel megterhelve, a néniket kísérte.

Egy esős délután a báróék fogadóbeli lakásán voltam. Az asszonnyal ketten az ablakfülkében ültünk, a férj pedig egy karosszékben lustálkodott. Hátat fordított nekünk, szokása szerint nyugodtan szivarozott. Az asszony kurtakaru nyári pongyolát viselt. Jó ideig elnéztem gömbölyü karját, aztán vakmerően lehajoltam és megcsókoltam . . . A báróné nevetett, én meg a férjére pillantottam . . . Irgalmas Isten! A báró, a szemben levő tükörből figyelmesen ránk nézett . . . Azt vártam, hogy tigrisként fog reám ugrani, — a báró azonban meg se moccant. Nyugodtan szívta tovább szivarját, közbe meg rejtelmes, maliciózus mosoly jelent meg ajkán.

Nekem elég volt a leckéből; másnap nem mentem el a szép asszonyhoz. Nagy meglepetésemre a báró fölkeresett a verandán. Azt hittem, hogy provokálni fog.

— Jóval idősebb vagyok önnél, — mondta, — meg fogja tehát engedni, hogy ezentúl tegezzük egymást?

Meg voltam döbbenve, meg voltam indulva. Összekoccintottuk poharainkat és kezet fogtunk; Rébusz báró egy finom, gúnyos mosolyt harapott el . . .

Szinte megijedtem, amikor a báró másnap megint fölkeresett és mézédes mosolyával igy szólt hozzám:

— Kedves Tamás barátom, egy nagy szolgálatot kérnék tőled. A báróné délután föl akar menni a Haramia-kúthoz, én azonban nem kísérhetem el, mivel fontos dolgaim vannak. Nem fogod tőle megtagadni lovagi szolgálatodat?

Bántott az a különös mosoly és zavartan dadogtam valamit.

Délután a szép asszonyt fölkísértem a rengetegbe. Egyedül! Útközben szóba hoztam előtte a férjét.

— Mintaférj! — mondta az asszony boldog mosollyal.

— Talán nem szereti a bárónét?

— Imád!

— Akkor nem értem különös modorát . . .

— Nem érti Rébuszt, mert rendkívüli ember . . . Önök, közönséges férfiak, vagy bolond módon féltékenyek, vagy sértő módon közömbösek. Rébusz sem

az egyik, sem a másik. Rébusz mindig olyan, amilyennek akarom . . . Ha akarom: lángol, — ha akarom: jéghideg . . . Szóval: mintaférj!

A kirándulás különben végzetes volt reám nézve, mivel útközben összetalálkoztunk Horthay Jancsival. Ez a cigányarcu, elbizakodott verekedő, tolakodó módon hozzánk szegődött és mivel azzal akartam megbüntetni, hogy nem mutattam be az asszonynak, maga mutatta be magát.

Rébusz báróné ekkor nem úgy viselkedett, amint a legendi comme il faut-társaság tagjának viselkednie kellett volna, hanem kezet fogott Horthayval, sőt nevetve kijelentette, hogy már sok rosszat hallott felőle. Mikor az út felén voltunk, úgy vettem észre, hogy fölösleges vagyok, a báróné szívesebben hallgatta Horthay impertinenciáit, mint az én elmés bókjaimat...

E naptól kezdve minden megváltozott. A szép asszony nem törődött többet velem, hanem botrányos módon udvaroltatott magának Horthay Jancsival, magam pedig arra fanyalodtam, hogy a báró és a nénik hűséges kísérője lettem. Az egész fürdő a nyelvére vette a bárónét, csak a nénik — kiket Rébusz kitartó udvarlással lekenyerezett — keltek szenvedélyesen az asszony védelmére.

Sehogysem tudtam megérteni Rébusz báró viselkedését. Nemcsak, hogy eltűrte, de egyenesen pártfogása alá vette Horthayt. Néha dühbe jöttem, néha szólni akartam a bárónak, hogy ez nem lovagias férjhez illő eljárás. Neki kötelessége volna párbajra kényszeríteni Horthayt, — én a magam részéről szívesen szekundálnék neki . . . A báró azonban ehelyett pertu lett Horthayval!

Délutánonkint néha együtt ültünk a verandán. A báró ilyenkor meglehetősen szűkszavu volt, nyugodtan szivarozott és mereven bámult a leáldozó napba, amely piros tűzpontokat rajzolt a szemére. Ilyenkor hosszan el-elnéztem különös hideg arcát, s néha megdöbbenve vettem észre, hogy valami démoni káröröm kifejezése torzítja el . . . Ha aztán megérezte a kutató pillantásomat, zavartan köhögött, mint akit tetten értek.

Szent-István napján történt, hogy a báróné Horthay Jancsi és egyik comme il faut nagynéném kíséretében — aki a báróék iránti rajongásból már elefántszerepekre is vállalkozott — fölrándult a hegyekbe.

A báró nem tartott velük. Délben összetalálkoztam vele a parkban; sápadt volt, mintha rosszul érezné magát és nyugtalanul tudakozódott a felesége után.

A báróné megigérte nekem, hogy délig visszajön. Fontos dolgunk van egymással. Csak nem feledkezett meg rólam.

Nem ebédelt, hanem föl-alá járt a parkban. Én a verandáról néztem és meghökkenve vettem észre, hogy a délceg férfi — akinek minden mozdulata különben oly kimért, mintha óramüre járna — meg van törve és nehézkesen, szinte zökkenve jár.

Délután egy parasztlegénnyel levelet küldött a felesége után. A legény alkonyatkor visszajött és visszahozta a levelet: az erdőkerülőktől hallotta, hogy a társaság a cseppkőbarlang felé került.

A báró ekkor már ijesztően sápadt volt.

— Talán mennél föl a lakásodra? — kérdeztem résztvevően.

— Igen — a la — lakásomra . . .

Dadogott! Karonfogva vezettem a lakás felé, már alig tudott a lábán állani. Mikor a fogadóba értünk, odakünn elsütötték a szent-istvánnapi tűzijátékot és a cselédség kirohant a kertbe. Nehezen vonszoltam föl a lépcsőn, merev karja ólomsúllyal nehezedett a vállamra.

— Bátorság, szegény barátom! Bátorság!

— Bá-bá-bá . . .

A merev arcot az a démoni káröröm torzította el . . . Az emeleten nem győztem tovább . . . Nekitámasztottam a korlátnak, hogy segítségért menjek... Alig eresztettem el, amikor mereven, mint egy seprőnyél, elvágódott, keresztülbukfencezett a korláton és pokoli dörömböléssel, fejjel lezuhant a lépcsőház kövezetére . . . Egy pillanatig sóbálvánnyá dermedve állottam, aztán levágtattam a lépcsőn . . . A báró ott feküdt félszegen, kicsavart kezekkel, betört koponyával . . . Irtóztató látvány volt! Kezeimet tördelve borultam mellette térdre, és ekkor láttam, hogy a szét-hasadt fejből apró rézkerekek és ezüst hengerek hullanak ki. A báró feje papirmaséból való volt!

Elképzelhetik meglepetésemet és szégyenemet! Én tehát egy közönséges automatával voltam pertu! A mi társaságunk, a comme il faut-társaság fényes gavallérja, ostoba masina volt! Most már értettem a mintaférj különös magaviseletét!

Első gondolatom az volt, hogy a dolgot el kell simítani . . . Ha megtudja a nem comme il faut-k hada, nevetséges és óriási botrány lesz belőle . . .

Átnyaláboltam Rébusz bárót mint egy lisztes-zsákot és nyögve fölvittem a lakására. Odakünn azalatt rakéták puffogtak és tüzes napok sisteregtek . . . Mikor odadobtam a terhemet a divánra, észrevettem arcán a démoni káröröm megfagyott mosolyát. Óh, most már tudtam, miért röhögött mindig ez a maliciózus masina: mulatott rajtam, aki őt úrnak néztem!

E pillanatban berohant a báróné.

— A férjem! — kiáltotta.

Egy rémült pillantást vetett a báróra, majd zokogva borult le reá.

— Óh Rébusz, Rébusz, hogy megfeledkeztem rólad! — Remegő kezekkel tépte föl Rébusz nyakán az inget, aztán egy kulcsot vett ki kebléből és fölhúzta, mint egy órát, elálló lélegzettel várva aztán a hatást.

A báró ekkor megmozdult. Tágra nyitotta a szemét, dühösen hadarva mondta: Rrrrrrrr! Aztán visszahanyatlott a diványra — vége volt!

— Meghalt! — zokogta az özvegy.

— Elromlott! — mondtam.

Az asszony kétségbeesetten vetette magát a földre és zokogva tépte a haját.

— Háromszázezer forintomba volt és most oda van: És ennek én vagyok az oka! Egy évben egyszer kellett volna csak fölhúzni és én rossz asszony még azt is elmulasztottam!

Fájdalma megindító volt, vigasztalni akartam és gyöngéden mondtam neki:

— De Katica, hiszen ön vehet magának másikat! A viszonyai megengedik:

Az asszony tovább zokogott.

— Igen, vehetek magamnak, de ki tudja, milyen lesz az a másik? Hátha olyan lesz, aki öklével üti az asztalt és azt mondja: No, még egy makk! No, még egy makk! Vagy olyan, aki lenyeli a bort és a pálinkát és a szobaleányok után futkos! Ilyen tökéletes férjet nem kapok többet. Rébusz mintaférj volt!

*

Tamás bácsi befejezte az elbeszélését, aztán levonta belőle a tanulságot.

— Ime, ezt az egy mintaférjet ismertem életemben. Tökéletes szerkezetü férj volt és az ezüstlakodalma napján bizonyára még úgy működött volna, mint az eljegyzés napján — ha az asszony minden esztendőben egyszer fölhúzta volna. Hanem az asszony még ezt a fáradságot is sajnálta tőle. Mert olyan az asszony, hogy a házsártos férjének lehúzza mindennap a csizmáját is, hanem a béketűrő férje kedveért — no de hagyjuk ezt!

A mezőkövesdi búcsú

Halad a kultura, szürkül minden, fakulnak a színek és pattogzik le a zománc, amely régen színessé, tarkává tette a népéletet ezer meg ezer vonatkozásában. Régi dal, amelyet állandóan szeretnek hangoztatni azok, akik a nép életét, a viseleteket, a szokásokat szeretnék megőrizni a haladó kor számára. Valamikor Magyarország híres volt száz- meg százféle tarka népviseletéről, ma már csak hírmondónak maradt meg egy-egy pont az országban, ahol még megőrizték a multnak színes emlékeit.

E helyek közül való a matyók országa, Mezőkövesd. Görbe zeg-zúgos utcák, nádfödeles és zsupos háztetők, csodálatosan előre kivánkozó ereszek, itt-ott egy-egy újabb keletü palafedő, a fő utcákon már villamos világítás; ez a mai Mezőkövesd. Ott azonban, ahol az aszfalt és a villam még nem hatolt be, csodálatosan érdekes festői szögletek maradtak meg egészen máig. Ebben a banálisan új és festőien régi kevert millieube kell Mezőkövesdnek matyó népét beleképzelni.

Másutt elrejtett folyóvölgyek, hegyek között elzárt katlanok voltak azok a helyek, ahol a népviselet megmaradt, itt sajátosképpen a síkságon maradt meg Magyarországnak egyik legérdekesebb népviselete. Ennek a viseletnek az alapját a szinek tarka összeválogatása, a keleti színpompa és a sok, nagyon sok himzés adja meg. Himzéssel van tele az asszonyok fejkendője, amelyet sajátságos toronyformában raknak a kontyukra. Virágos himzésekkel tele a pruszlik és arasznyi széles himzést viselnek a legények a borjuszáju ingeken és a sötétkék kötényen, amelyet itten csak surcának hívnak.

Hogy honnan vette ez a nép ezeket a sajátságos szineket, a különös formákat, igazán alig lehet megmondani. Sokan azt hiszik, hogy a stilus, a motivumok nagy része török eredetü; és török eredetünek tartják a szinek összeválogatását is. Én még messzebb mennék vissza; én azt hiszem, hogy itt sajáságos népművészettel állunk szemben, amely keletről származik, amelynek legalább is az ősi formáit keletről hozták magukkal a bevándorló magyarok.

Legjobban ezzel a néppel és ezzel a viselettel a mezőkövesdi búcsún lehet megismerkedni. Ha szép az idő, ez a búcsu olyan látvány, amely egyesegyedül áll a maga nemében és amelynek párját országszerte találni alig lehet. Ha külföldön volna ilyesvalami, az idegenforgalmi vállalatok különvonatokon vinnék az embereket megtekintésre. Nálunk alig tud róla valaki.

Tízezer ember a szabad ég alatt. Mind festőinél-festőibb viseletben, fantasztikusan összeválogatott diszharmonikus szinek, amelyek azonban itt a rezgő őszi levegőben, a szabad ég alatt mégis sajátságos megnyugtató harmóniába olvadnak össze. A tömeg közepéből halvány kékesen szál felfelé a tömjénfüst, de a latin misének az akordjait teljesen elnyomja a magyar ének, a magyar levegő és a színmagyar kép, amely itt minden felett uralkodik.

Én nem tudom, a sok egyházi jelvény, templomi lobogó dacára itt valami ősi pogány hangulat lebeg mindenekfelett. Sehol annyi kerek magyar koponyát, sehol annyi se szőke, se barna tipust talán nem lehet látni, mint itt. Csak meg kell nézni ezeket a mezőkövesdi lányokat, akármelyik egész nyugodtan odaillenék a Feszty-körképnek Áldozat Hadúrnak című részletébe. Az egyházi jelvények is sajátságosan átformálódnak. A feszületeken Krisztus szobra vadvirágokkal van tele; a magyar gondolkozásnak sajátságos derüs Krisztus-képe, amelyet egy egész világ választ el a középkori gótikának sötét, komor Krisztus-alakjaitól.

Kis baldahinok alatt, fehér ruhába öltözött Mária-leányok hozzák a Mária-szobrokat. Ahány, annyiféle. Egy feketeruhás szobor, a fájdalmas szűz Mária és mindannyinak van valami sajátos jelentősége, amelyet mi már nem ismerünk. A Mária-lányok mellett egy öregasszony, az imádkozó vének közül, a Mária-dajkája, a hivatala nagyon irigyelt, kitüntetésszámba megy és ha megürül, nagyon sokan pályáznak rá.

Még egy sajátságos dolog, amelynek érdemes volna az eredetét kikutatni, ha ugyan lehet; a házak tetején szalmából, a kerítéseken fából, sőt még a feszületeken és a templomi lobogókon is virágból, vagy szines pamutból egy gömb. Ez a gömb, mint általános és mint díszítő motivum Európában aligha van meg valahol, ennek is keleti eredetünek kellett lenni. Pogány maradvány, amely valahonnan Ázsia pusztáiról kerülhetett be a huszadik század magyar búcsújának a közepébe. Összeolvad itt a hagyomány a valósággal, a költészet az élettel, a szín a szürkeséggel és a régi világnak egy darabja a modern élettel.

Vajjon meg lehet-e menteni ezt a pusztuló világot, mert kétségtelenül pusztul, a modern élet számára? Vannak, akik kisérleteznek vele, akik bele akarják vinni ennek a máig megmaradt népművészetnek a motivumait a modern iparművészetbe. Ennek a mentésnek megvan azonban a veszedelme. Azok a minták, amelyeket nagyvárosokban papiron, geometriai alapon restaurálnak, azok többé nem lesznek eredetiek. És azok aligha fognak beleilleni egy mezőkövesdi búcsúnak a keretébe. Ennek a művészetnek a gyökere a népben van, és ott is kell maradni, ha azt akarjuk, hogy népművészet maradjon. Ha pedig valaki kenyeret akar vele adni a népnek, akkor legfeljebb egy-egy motivumot kell úgy a forgalomba hoznunk, hogy azt a nagyközönség is megvegye, eredetisége azonban mégis megmaradjon. Magát a mezőkövesdi búcsút, a száz meg száz színben pompázó ezreket, a rezgő őszi levegőt és az őszi levegőben lebegő hangulatokat csak a helyszínén találhatjuk meg, azt nem fogjuk restaurálni, helyreállítani seholsem, sohasem.

Tonelli Sándor

A száműzött. Az Egyetemes Regénytár piros vászonfödeles gyüjteményében Hall Caine „A száműzött" című kiváló regénye kapott most helyet. Az angol könyvpiacon ez a regény szinte páratlan sikert ért el, és ma már közel a századik kiadásnál tart. De az a tragikus misztikum és mellette a cselekvénynek pompás szövésebogozása, a jelemek kitűnő rajza, az élet melegsége, amely kiárad a regényből és átvonul az egész művön, mindenképpen érthetővé teszi, hogy Hall Caine ezzel a regényével még „Az örök város" című zseniális munkájánál is nagyobb eredményt ért el. Az Anglia és Irország között levő szigetországban, Man szigetén játszódik le az egész izgató történet, amely az angol, pontosabban a manx-lélek örök emberi mélységeibe világit belé. Értékes és érdekfeszítő regény ez „A száműzött", amelynek minden részlete Hall Caine magas színvonalu irásművészetének dokumentumait hordja magán. A háromkötetes regény ára izléses vászonkötésben 3 korona 60 fillér.

Rébusz báró. E hó huszadikán mutatja be a Király-Színház Herczeg Ferenc és Huszka Jenő operettjét, a „Rébusz bárót", amely Herczeg egyik legfinomabb novellája alapján készült. Kedves szolgálatot vélünk tenni olvasóinknak, ha e novellát mai számunkban bemutatjuk.

A SZERKESZTŐ ÜZENETEI

Aggódó anya. Ne állítsa élére a helyzetet. Amennyire helyeseljük, hogy leányának lelki életével komolyan törődik, annyira nem oszthatjuk azon nézeteit, amelyeket a leánynevelésről szíves volt levelében leírni. Túlságos szigorúság gyakran még sokkal rosszabb következményekkel jár, mint túlságos engedékenység. És azután ne felejtsen el egyet. A leánynak legszebb, legbájosabb kora éppen az, amelyben jelenleg az ön leánya is van. Ennek a kornak ártatlan romantikája és ártatlan poézisa gyakran az egész későbbi életet derüvel aranyozza be. Minden anyának tulajdonképpen az a kötelessége, hogy e kort kedvessé, derültté tegye. A nagy szigorúság pedig teljesen elhibázott módszer. Sem eredménye, sem célja, sem alapja nincs. Hagyja abba.

Orchideák. „Csókok özöne borította a fiatal leányt, aki halkan nevetett. Aha, — mondotta diadalmas hangon, — most ugye fetrengsz előttem, de én elrúglak. És egy izmos rúgással ellökte magától a boldogtalan Elemért." Jól nevelt úrileány nem rúg, de ha már rúg, hát legalább gyöngéden, és nem izmosan rúg. Ez a leány elvesztette minden rokonszenvünket.

L. M. *Asszonyok.* Túlságosan hosszadalmasan mondja el a történetet. Jellemző ereje még fogyatékos és rövid, markáns vonások helyett bőbeszédü aprólékossággal állítja be alakjait. De azért folytassa. Keressen mélyebb témát és iparkodjék azt szabatosabban feldolgozni.

M. R. *Schöber Jenőné.* Tehetséges, kis munka. Jól van megírva, a témájában is van bizonyos eredetiség. Mielőtt azonban kiadnók, látogasson meg valamelyik hétfőn délelőtt a szerkesztőségben.

Z. S. *Júliusi est.* Gyönge munka. Erősen dilettáns modoru előadás. Nem használhatjuk.

P. *Egy levél.* Ilyen leveleket tényleg írnak az életben. De az, aki megkapja őket, rendesen kelletlenül eldobja őket, mert

A RENDŐR BÁCSI.

VEGYES TÁRSASÁG.

a négy évszakot és az egész naptárt, az évszámot, hónapot, napot és a dátumot, a változó ünnepeket szimbolikus képekben, örökös naptárnak, a változó ünnepek és a holdváltozások kiszámításának módját igen praktikus módon szerkesztett táblákon. Ott találjuk a világ nagyobb városainak időkülönbségeit, a névnapokat dátum és betürend szerint. Az idő jelzésének alkalmazása, az óra által való ellenőrzés s egyéb hasznos dolgok tarka változatokban tárulnak a szemlélő elé.

Az óra villamos áram útján összeköttetésben van az egész házzal s így a mi az órában történik, a látványosságok kivételével, átvihető a lakás bármely helyiségébe. Az óraütést, a reggeli harangozást nyáron ötkor, télen hatkor, a délit 12-kor, az estit nyáron nyolczkor, télen hétkor bárhová át lehet vezetni, úgyszintén az ébresztőt, a mely akár percz szerint ébreszt. Ha az ébresztő öt óra 17 perczre van beigazítva, az ébresztő az illető szobában meggyujtja a villanyos lámpákat, megszólaltatja az ébresztő csengőt, a mely többé aludni nem hagy, mert a perczeket mindig egy ütéssel jelzi, az órákat minden negyedkor üti s azután két perczre megint ismétli. De van egy ébresztő ágy is, a mely az elutazni készülő vendéget lesülyeszti s ágyban maradni nem hagyja, sőt az álomkóros vendéget ellenkezés esetén vízzel is lefecskendezi.

Az óra ellenőrzi az egész házat vagy folytonosan, vagy pedig bizonyos időszakokban, pl. este tiztől reggel hatig a nélkül, hogy bármihez kellene nyúlni, akár egész éven át is. Az óra egy másodpercz két ezredrészéig megmutatja az időt. Minden perczet, vagy tetszés szerint 5, 10, 15, 30 perczet vagy egy óra lefolyását egy ütéssel vagy zenedarabbal jelez. Az óraütéseket bármelyik szobában a villamos lámpákon jelzi.

Van rajta kém-szerkezet is, a mely ellenőrzi, ki mikor jött be a szobába, meddig volt ott és az illetőt le is fényképezi. Éjnek idején vagy tilos időben a tolvajt egy lövéssel elijeszti. Van telefonja interurban forgalommal és házi használatra. Van két fonográfja, hőmérője, aneroidja, nedvességmérője, orvosi czélokra használható villanyozó gépje és sok-sok egyébje, a mely beszédes bizonyitéka a tudós főpap bámulatos szakképzettségének. A csodás szerkezetű, szakértők szerint az egész világon páratlan villamos óra valóban díszére válnék minden technologiai múzeumnak.

Markó Miklós.

MEZŐKÖVESD.

A ki a magyar nép művészete, viselete, sajátossága iránt valamennyire, csak felületesen is érdeklődött, nem kell annak felfedezni *Mezőkövesdet.* Színmagyar népének helyi elnevezése, a *matyó* is úgyszólván átment a köztudatba s ismeretes, hogy ez a nagy, tizenhatezer lelket számláló község különös, exotikus viseletével magára vonja a figyelmet. A matyók házi, kézi munkájának tárgyait sokan gyüjtötték már, sokan irtak róla, de érdemes újra, meg újra felkeresni a legpompázóbb magyar viselet hazáját, újra meg újra számot adni állapotáról, a mely folyton változik.

A népművészet különféle fajtájú termékeinek korántsem szolgáltatja olyan gazdag, változatos példatárát Mezőkövesd, mint — mondjuk — Kalotaszeg, a mely még ma is megmutatja az eredeti, ősi épitésmódot, fafaragást, szerszámkészitést, cserépégetést, a ruházathoz tartozó kellékek készitésén, diszitésén kivül. Mezőkövesden már nemcsak megkezdődött, már épen az emberig, tehát befejezéséhez közel ért az a pusztulási folyamat, a melynek mindenütt ki van téve a népművészet. A pusztulás okozója a modern gyáripar, az új foglalkozási ágak, de első sorban a közlekedés, a szállitásnak, a nép más faluba, megyébe, sőt idegen világrészbe való kivándorlásának könnyü lehetősége. A művész s a művészeiránt érdeklődő ember számára örök gyönyöt rűség forása a népművészet csaknem minden terméke. Egy-egy öltésen, edényformán, dekorativ részleten mennyi naiv báj s mennyi szeretetnek kifejezése. Sok százados formák. Magát a tárgyat saját használatára készitette az ismeretlen mester — munkamegosztásnak még semmi nyoma — tehát okvetlenül a leggondosabban, legjobb tudása szerint rótta össze. Télen, mezei munka szünetelése idején folyt ez a dolog: az idő nem számított. A formák nemzedékről-nemzedékre szálltak, finomodtak, egy természetes kiválasztási folyamat erősitette a legéletrevalóbbat, legjobbat, legszebbet.

A finomodásnak, javulásnak, kiválasztásnak azután vége szakad, mihelyt a vasút olcsón elviszi az embert a városba, a hol télen is van napszám, mihelyt tömegesen megérkeznek a gyári háztartási czikkek, mihelyt vége a falu elzárt, elszigetelt helyzetének. A milyen fájdalmas a régi tárgyak, régi formák romlása, olyan természetes, olyan feltartóztathatatlan. A férfi, a ki télen pénzt kereshet, nem töltheti idejét tulipános láda czifrázgatásával. Az asszony nem sző többé, mert a gyár arány-

A FOTOGRAFUS-GÉP ELŐTT.

KIS LEÁNYOK.

GYERMEKEK JÁTSZÓTERE TOKIÓBAN. — Pásztor Árpád fölvételei.

talanul olcsóbban elvégzi ezt a munkát. A falusi magyar konzervativ ugyan, de természetesen nem öntudatosan s csak vélt érdekei határáig. Az a nép, a melyből egész rajokat kerget a szomorú kényszerűség Amerikába, természetesen ősi szerszámait, butorát, edényét is felcseréli, mihelyt drágább számára az idő, mint a pénz, a melyen ugyanezt az árút — igaz, hogy silányabb s minden szépség nélkül való minőségben — megvásárolhatja.

A puszta sopánkodás e kérlelhetetlen átalakulással szemben mit sem használ. Valószinű, hogy emberi eszközzel egyáltalában nem lehet feltartóztatni. Éjszaki országokban, a hol a népművészet szintén olyan ősi, bár — minden sovinizmus nélkül állapithatjuk meg — alig olyan gazdag, mint nálunk, sikerült, roppant nagy fáradsággal bizonyos új virágzást létrehozni. Igaz, hogy olyan, a dolognak nem csupán művészi lényegét, de szocziális jelentőségét is tökéletesen átértő emberek voltak a kezdeményezők, mint például *Zorn*, a világhirű festőművész. A nálunk történt kisérleteket a legjóindulatúbb dilettantizmus jellemzi, a melynek eredményeként készitenek ugyan például torontáli szőnyegeket, de elhagyták a régi tüzes, erőteljes és mégis harmónikus szinezést — túlságosan «parasztos» volt ez — s divatosabb, minden originalitás nélkül való, erőtlen, együtt nyugtalan szinekkel megmásitották az egész munka karakterét. Ma már alig találni jó hangos, primair szinekkel, pirossal, feketével, sárgával, zölddel készített torontáli szőnyegeket az újabb készítmények között. A sápadt, barna, rosz brüsszeli szőnyegre emlékeztető szövésűeket pedig a hozzáértő meg nem veszi.

Mezőkövesden ilyen közhasználatra alkalmas tárgyakat soha sem készitettek, a házi berendezés, butor iránt amatőr-kereslet nem volt, a városok közelsége, a könnyű, jó és olcsó közlekedés ezeket kipusztította. A legszegényebb helyeken találni már csak czifrára kifestett ágyat, ládát. Módosabb gazdáknál ez legalább a parádés szobából kiszorult, többnyire rozzantan, bénán a kamarában húzódik meg. A régi fajta bútor egyetlen maradéka gyanánt sok helyen körülfut a szobán egy festett fapad, lócza. Az ágy azonban egyszinűre mázolt városi asztalosmunka. Két szekrény: ama közismert, a városokban részletre árusított matt, gyári faragással ellátott szekrények közül. Ugyanebből a forrásból való az asztal is. Fazekas már nincs Mezőkövesden s e régi magyar kézművesség jellemzőbb darabjait legfeljebb kicsorbulva lehet itt-ott megtalálni.

Nem maradt meg az ősi művészetből egyéb, mint a viselet, meg a mi ezzel összefügg, a fehérnemű és a kötény kivarrása. Jellemét, karakterét azonban a kövesdi viseletnek nem ezek a részletek, nem az ingváll, vagy legénying, vagy kötény kivarrásának ornamentikája adják meg, hanem az összeállítás pazar szinpompája és a nagy formák. A ki tökéletesen élvezni akarja, vasárnap kell annak megállani a templom előtt és bevárni, míg a mise végeztével kijön a nép, főkép az asszonyok, leányok. A megfigyelésnek nagyon kedvez a fallal körülvett kis magaslaton, terraszon épült templom elhelyezése. A ránk várakozó látványból kóstolót adnak a köröskörül szaladgáló gyerekek. A fiú fehér, pirossal kivarrott ingben, gatyában. A leány még alig látszik ki a földről, de már földig érő ránczos, szines szoknyák tömege rajta. Kaczagni kell olykor, olyan furcsán bájosak ezek a nagyosan öltözött gyerekek. A nép azonban jön ki a templomból. Forrón, tüzesen süt le a nap. Tizenöt, húsz, ötven asszony és leány egy csoportban, egymás után. A szinek szikráznak, égnek, lángolnak rajtuk, soha nem álmodott ragyogással. Az első, a mi feltűnik: a szoknya. Csaknem földig érő, ezer ránczba szedett, minden lépésnél ringó, hullámzó tömeg. Tökéletesen kerek és egyforma az egymásra szedett szoknyák vége: egy centiméternyi eltérés is alig van közöttük. Alul kilendül kissé, úgy, hogy úgynevezett harangalakja van az egésznek. Ez az alak minden mozdulatnál új, festői formákban változik. A szoknya természetesen egy erőteljes alapszínen apró virágokkal van telehintve. Felette egy szintén ránczba szedett, vele csaknem egyforma nagy hosszú, kötényszerű ruhadarab, ezüstös és aranyos «flitterrel» kivarrva, szinesen szegélyezve. Ezen a kisebb, fekete kötény, alsó szélén — a jómód szerint — aranyszinből összeállított mintájú kivarrással. A derékon kis ujjatlan pruszlik, fehér ingvállon vörös pamut-kivarrás — gazdag tulipános, szegfűs, vagy más magyaros minta. Keresztbe kötött szines, rojtos szélű kázsmir-kendő a vállon. A leányok haja leeresztve, az asszonyok fején széles, keményített betéttel kitartott kendő, a legélénkebb, a legtüzesebben ragyogó szinű. Különösen a sárga mindenféle változatait kedvelik. A legények aránylag szintelenek az asszonynép pompájához képest. Fehér ing és gatya az ismert — de nagyon dús — vörös, magyaros kivarrással, az ing felett szines mellény, lábukon csizma. Az asszonyok szines, kivarrott papucsot viselnek.

Páratlan kép az asszonyoknak ez a kivonulása. A ruha szövevényét, «konstrukcióját» hosszas megfigyelés után is alig érti az idegen. Jó ideig is tart, míg az ilyen toalett elkészül. Csak azt látja, hogy a legmélyebb, legellentétesebb, egymást legjobban kiegészítő, tüzelő szinek orgiája van előtte. Valósággal harsognak a szinek, de ebben a harsogásban hatalmas, ősi erő, mint a wágneri muzsikában. A figyelmet, az érdeklődést, a fotográfiában és rajzban való megörökítést örömmel fogadja a matyó asszony s készségesen mutogatja meg ruházatának kellékeit, a háromféle, fantasztikus fejdiszt, a kötényeket, szalagokat, kendőket. Kitűnik ekkor, hogy a tündöklő parádé alkatrészei közül tulajdonképeni népművészeti, kézi termék csak a kis kötény, az ingváll, meg legfeljebb az eldugott papucs. A virágos kelméket, a gyakran csudálatosan jól mintázott selyemszalagokat, kendőket boltban, gyárból veszik. Gyári elemekből állitanak össze ilyen fantasztikus, a Gangesz partjáról való álmainkat felidéző, buja szinpompájú és originális viseletet. Részleteit, formáit, felöltésének módját természetesen a szigorú hagyomány állapitja meg.

MEZŐKÖVESDIEK VASÁRNAP, TEMPLOMBÓL JÖVET.

A magyaros bútort, a berendezést, mindazt, a mi nagyjában közös és egyforma a nép körében: elhagyták a mezőkövesdiek, idegennel cserélték fel, csak a viselet maradt meg, a mely egyedülálló az egész vidéken, az egész országban, a melyért idegenben megbámulják, ki is csufolják a matyót, a melyhez azonban — egyelőre — csudálatos módon ragaszkodik. Csudálatos módon, mert a házi bútor példája, a pénz, a kényelem mind arra ösztökélné, hogy olcsóbb, egyszerűbb ruhával cserélje fel s ezzel szemben nincs senki, a ki a mi gyönyörűségünk — megbocsáthatóan önző — szempontjából az ősi divat konzerválására ösztökélné. E divat igazi gazdagságáról persze csak szines képek adhatnának némi fogalmat. Máshol a formák, a dekorativ részletek kedvelői találnak bőséges forrásra a nép művészetében. Mezőkövesd szineket, primitiv, hangos szineket kinál azoknak, a kik megúnták kissé a diszkrét, de olykor unalmas, olykor fakó csendet. Hogy mikor vándorol a gyönyörűen czifra matyó ruha is a tulipános láda után, az persze nagy kérdés. Annyi azonban bizonyos, hogy a ki e szinkincseket megpróbálja megőrizni, fejleszteni, meghosszabbitani valamivel fenyegetett életüket: nagyon megértő, nagyon szerető művészembernek kell annak lennie, nehogy dilettánsok kezén megfakuljon, elromoljon, elapadjon a kincs.

Lengyel Géza.

EGY ÚJ EMBERFAJTA.

Alig túlzás, ha a nagyvárosok egy sajátságos, érdekes népeleméről, a mely egyre jobban foglalkoztatja a hatóságokat és a közönséget egyaránt, e meglepő és sokat igérő czím alatt irok. E népelem a külvárosokban lakik, de berajzik természetesen a belső részek életébe is; a proletáriátus alatti, ú. n. lumpenproletáriát köréből támad, időről-időre azonban egyes tagjai a legelegánsabb divat szerint öltözött dandykként szerepelnek. Általában megvan e faj férfitagjainak — érdekes, hogy majdnem csupa férfitagja van — az a hajlama, hogy a felsőbb osztályok nagyúri, fényűző életmódját karrikirozott formában bár, utánozza. Mindannyi nagyobbára kriminális egzisztenczia, de azért mégis a nagy tömeg, főleg pedig a külvárosi nép bizonyos regényességgel övezi e fajtát s apró és nagy gazságaiban ép úgy kezére jár, mint a régi időkben az alföldi jobbágynép is tartott némi szolidaritást a betyárokkal és szegénylegényekkel.

Ez az új emberfajta nem más, mint a Párisban apache, Bécsben Plattenbruder, Budapesten pedig jassz név alatt ismert csőcselék. A cambrioleur, Hendelfanger, csirkefogó szintén e fajtához tartozó válfaj s némileg próbanevek, melyeket a népnyelv, mielőtt kialakult a most uralkodó elnevezés, ezeknek az új jelenségeknek adott. Hogy mennyire magán viseli ez a regényes nagyvárosi csőcselék a sajátos faj-szerűség bélyegét, bizonyítja épen az, hogy a párisi népszellem egyenesen egy indián törzs, az apasok nevét kölcsönözte ki a megkeresztelésére.

Nem szabad természetesen túlságos szószerintiséggel fogni fel azt az állítást, hogy egy új emberfajtával van dolgunk. Embertani értelemben természetesen a párisi apas és a pesti jassz nagyjában ugyanahhoz a fajtához tartozik, mint a körülötte élő proletárság. Bizonyos elvadultság, a vérmérsékletnek, sőt az arczkifejezésnek bizonyos regényessége azonban teremt még ebből a szempontból is némi árnyalati sajátosságot. Különösen a párisi apasokon meglátszik, hogy sok köztük az idegenforgalommal Párisba vetődő, különböző nemzetbeli urak természetes szerelmi gyümölcse. Nemkülönben az is kétségtelen, hogy minden nagyváros csőcselékhadában nagy számban hányódnak azok a törvénytelen szülöttek, a kik a felsőbb osztályok kalandvágyó férfiainak köszönhetik életüket. Természetes tehát, hogy ez az exotikus nagyuri származás meglátszik az apasok és jasszok nem egy képviselőjén. Ha hozzá veszszük ehhez még azt is, hogy a Lombroso-féle született gonosztevő, vagy kriminaloid, azaz gonosztevő-szerű egyén is sok közöttük s ez szintén kiütközik némileg a testalkaton és arczkifejezésen, akkor érthetővé válik, mért üt el kissé árnyalatilag ez a népelem az őt környező osztálytól még testi sajátságaiban is.

Mig azonban ezt az elütést csak a figyelmesebb szemlélő veszi észre, az apasok és jasszok társadalmi, erkölcsi, beszédbeli külön jellegűsége mindenki számára nyilvánvaló. Gazdasági szempontból a semmittevés, lopás, apró rablások, betörések osztályának nevezhetők. Hozzájuk tartozik az idülten munkanélküli proletárság egy jó része, a már említett lumpenproletáriát, a mely az átmenetet alkotja a munkás-proletáriátus s az apasok között. Termékeny, hasznos osztálynak tehát nem nevezhető. Igaz, jórésze abban a korban van még, a mely nem is hivatott a termelő munkára. Tömérdek iskolaköteles, vagy legalább is iskolába való gyermek és kamasz is hozzá tartozik ehhez az osztályhoz: a nagyvárosi szegény osztályok gyermek-hada, mely kellő felügyelet és nevelés nélkül nő fel, mely az utczán tölti majdnem egész gyermekkorát, állandóan táplálja ezt a népelemet.

Valóságos csapása minden nagyvárosnak ez az emberfajta. Páris rendőrsége állandó harczban áll velök s a franczia törvényhozás elé nemsokára javaslat fog kerülni, mely az apasok megfékezése czéljából a botbüntetés behozatalát óhajtja. Londonban, a hol viszonylag enyhébb ez a veszedelem, állítólag az ilyfajta büntettesekkel szemben alkalmazott korbácsbüntetés volt az, a mi elterjedésüket és garázdálkodó-kedvüket csökkentette. A franczia fővárosban ellenben oly merészek, hogy az opera előtt, a város közepén támadnak meg embereket.

Lehetséges ugyan, hogy a bot- és a korbácsbüntetés csökkentené némileg ennek a nagyvárosi barbárcsordának a veszedelmességét, kétségtelen azonban, hogy gyökeresen eltüntetni ezt a szocziális csapást ilyen módszerekkel

A TEMPLOM ELŐTT.

LEÁNYOK.

KÉSZÜLŐDÉS A TEMPLOMBA.

MENYECSKE.

MATYÓ LEGÉNY.

MEZŐKÖVESDI VISELETEK.

AZ OROSZ CZÁR ÉS A NÉMET CSÁSZÁR VADÁSZKIRÁNDULÁSON BORCKSDORFBAN.

nem lehet. Mint minden társadalmi kórosságot, mely a társadalom alap-szerkezetében gyökeredzik, azt is csak ennek az alapnak, azaz a gazdasági rendnek a megreformálásával lehet végleg meggyógyítani. Mivel pedig az apasság egy sajátosan nagyvárosi csapás, tehát főleg a nagyvárosi életnek átalakulása, a nagyvárosnak mint társadalmi alakzatnak a megváltozása szükséges ahhoz, hogy a modern csőcselék e fajtája ne tenyészhessék. A több százezres vagy milliós nagyváros úgyis egy egészségtelen szocziális alakulása, valóságos monstruma a mai polgárosultságnak. E kóros képződmény egyik kóros tünete a jasszok vagy apasok elszaporodása. A nagyváros az a dzsöngl, a melyben ezek az emberi csörgőkigyók, sakálok, hiénák és tigrisek tanyáznak. Csakis a dzsönglnek kiszárítása és kiirtása fogja tehát megszüntetni a dúvadak garázdálkodását. A jövő kertvárosában, a városi fejlődés emez eszményképében minden valószínüség szerint nem lesznek apasok. *Sz. Z.*

ÉGI ÉS FÖLDI SZERELEM.

REGÉNY. (Folytatás.)

Irta **Neera.** – Olaszból fordította **Balla Ignácz.**

A mikor gondolataiban idáig eljutott, Remo megpróbálta elgondolni, hogy milyen is lehet körülbelül az a Palestro-utcza, de elpirult és nem tudta elgondolni. Megállt egy pillanatra, hogy kifújja magát, aztán megint megindult és segítségért kutatva elméjében, ujjaival idegesen dobolgatott botjának fején. Végre elhatározta magát, hogy többé nem gondol az egész dologra, a míg csak el nem éri Bergamót és meg nem győződik arról, hogy Ippolito ott van, hogy azután a pillanat sugallatára hallgatva, azt cselekedje, a mit épen a legjobbnak lát.

Az a ház, a melyben Ippolito barátja lakott és a hol Ippolito is beszállásolta magát, hogy együtt készüljenek a vizsgákra, jócskán távol esett a konzervatóriumtól és kis kertjével ott állott a San Giacomo utczácskájában. Remo a kertben találta Ippolito barátjának anyját, a ki a palántákat öntözgette. Nem tudta, hogy mint fogjon ahhoz, hogy óvatosan kikérdezze, de az asszony elősietve, kisegítette zavarából:

— Jó napot, jó napot, signor Remo. Eljött, hogy unokaöcscsét meglátogassa? Ez szép öntől, foglaljon helyet. A konzervatóriumban van a fiammal együtt, de rövidesen vissza kell térniök ebédre.

Remo megkönnyebbülten nagyot sóhajtott erre az első megnyugtató hirre, a mit azonban a signora félremagyarázott, mert így szólt:

— Úgy-e farasztó az út, fel a hegyen, mihozzánk? Most gondolja el, mi lenne, ha nem volna ez a hegyi siklónk! De azzal hamarosan és könnyen itt van az ember. De nézze csak ezt a pompás kilátást!

— Csodaszép!

A legörömestebb megkérdezte volna Ippolito barátjának az anyját, hogy szorgalmas-e az öcscse a tanulmányaiban és hogy olykor-olykor nem rándul-e át Milanóba; de mégis vonakodott ezt megtenni. Ha véletlenül nincs semmi alapja az egész dolognak, mirevaló volna bizonyságát adnia bizalmatlanságának és ezzel aggodalmakat felébreszteni? Olyan csöndes és nyugodalmas volt ez a házacska. Lehajolt, hogy jobban megnézze a virágokat:

— Tubarózsák?

— Tubarózsák és khinai szegfüvek.

— Jól megmaradnak itt?

— Igen, ha az Isten is úgy akarja. Levegőben és napfényben nem lehet kivánnivalójuk. Nézze csak köröskörül ezeket a kerteket, igazi paradicsom!

Remo körülhordta tekintetét a gyönyörű vidéken, a hol a halmok között, a házak mentében kertek sora húzódott el és a hol felhasználtak minden talpalatnyi napos helyet, hogy virágokat ültessenek oda.

— Engedje meg, signor Remo, pók esett a karjára, nem is egy, de kettő. Enyelegni akarnak az ön ruháján.

Remo nem nyúlt a két pókhoz és meg se mozdította karját, nehogy megzavarja őket.

A mikor a két diák megjött a konzervatóriumból és kezükben virággal beléptek a kertbe, a jó Remo csak szótlanul rámosolygott Ippolitóra és feléje nyujtotta kezét. De Ippolito meglepetése nem volt valami örömteljes. Remo különös viselkedése nem kerülte el figyelmét és észrevette, hogy nagybátyjának máskor egyszerű és természetes komolysága és a mostani komolysága között eltérés van.

— Valami van a levegőben! — gondolta magában Ippolito, a ki azonban távol állott attól, hogy a valót sejtse.

A szerény ebéd után, a mikor a háznépek magára hagyták Remót Ippolitóval, mert biztosra vették, hogy valami beszélnivalójuk lesz egymással, Ippolito rögtön megértette, hogy miről van szó.

— Fiam, — kezdte szavait Remo, a ki körülbelül úgy érezte magát, mint az, a ki egy keskeny utczában, a hol kitérni sem lehet egymás elől, összetalálkozik az ellenségével. — Fiam, előrebocsátom, hogy én nem hiszem el. Bizonyára csak szóbeszéd, valami pletyka, a mi egy irigyedtől, vagy egy roszakaratú embertől ered . . .

Már az első szavaknál hevesen kezdett dobogni Ippolito szive és idegesen rágcsálta bajuszkáját, várván a folytatást. De Remo is segítséget kérve, irgalomért esdve emelte jóságos szemét unokaöcscsére és az arcza olyan szánalmat ébresztő volt, hogy Ippolito végre megszólalt:

— És aztán?

— Arról beszélnek . . . de nem kell mindjárt haragra gerjedned, mert tudod, ha nem igaz, hát nem igaz és én inkább hiszek neked, mint másoknak. Azt mondják, hogy valami szerelmed volna . . .

Elhallgatott, várva, hogy Ippolito már itt tiltakozzék. De a mikor látta, hogy a fiú nem felel és bajuszát rágcsálva, kínosan hallgat, hát erőt vett magán és folytatta:

— Milanóban . . .

Még mindig semmi válasz.

— A Palestro-utczában . . . és hogy egy párbaj van készülőben. Igaz ez? . . . Nem? Ó, én tudtam mindjárt.

— Csak ne hamarkodjuk el, édes bátyám. Abban, a mit mondasz, van valami igazság és valami valótlan is, a mint ez már igen gyakori a szóbeszédeknél.

— De semmi rosz, úgy-e? Ez a fő. És a párbaj?

— A párbaj nem fog megtörténni. Elég ez?

— De mégis úgy volt, hogy . . .

— Úgy volt, hogy lesz, de ma már rendben van a dolog. Egy hiú ficzkó akarta, hogy megverekedjem vele, de egy kiváló ember, egy igazi gentleman, a kit te is nagyon megszeretnél, ha megismernéd, útját vágta az egész dolognak. Nyugtasd meg tehát magad és többé ne essék szó erről.

Remo nagyon is szivesen megnyugtatta volna magát, de érezte, hogy még mindig nem járt egészen végére a dolognak. De hát az is, a mit még meg akart tudni, nagyon is kényes természetű ügy volt. Végre nagyot sóhajtott és hirtelen elhatározással megkérdezte:

— És . . . az a nő?

— Kedves bátyám, minthogy megnyugtattalak már, hogy semmi veszedelem sem fenyeget, mit törődöl a többivel?

Remo most Rosalba rettenetes figyelmeztetésére gondolt, hogy óvakodni kell a vampiroktól. Ez bátorrá tette:

— A veszedelem, édes fiacskám nemcsak a fegyverben és az összetűzésben rejlik. Vannak sötét szakadékok a legtisztább, legkékebb fényű tavak partjain is, a hol az illatos virágok kelyhében veszedelmes mérgek rejtőznek. Te még tapasztalatlan vagy és ezért, de meg mert fiatal vagy, csak ügyetlenül, esetlenül tudsz még védekezni az asszonyi ravaszságok ellen, a melyeket még nem is ismersz, nem is sejtesz és így védekezni sem tudhatsz ellenük. Ha szerelmed tiszta, miért csinálsz titkot belőle? De ha egy kalandornő karjai közé kerültél . . .

— De hát ki beszélt neked efféle oktalanságokról?

— Én tudom, hogy te titokban Milanóba jársz.

— Ki mondta ezt?

— Azok, a kik láttak téged Milanóban; de ez nem fontos. Ki az, a ki miatt Milanóba jársz? Vaild meg nekem. A te öreg bátyádnak, a kiben te mindig biztál. Vagy már nem vagyok többé a te öreg bátyád, a ki szeret téged? Én a segítségedre akarok lenni. Ha helyes, a mi felé törekszel, melléd állok, minden erőmmel; ha rosz úton jársz, segíteni foglak, hogy megszabadulj a rosztól. De úgy-e, te nem törekszel a rosz felé? . . . Ippolito, édes jó fiacskám . . . felelj hát . . .

— Mit feleljek?

— Jársz Milanóba?

— Nos, igen: járok Milanóba. Mi a rosz ebben?

— Látod . . . helytelen dolog annyiban, hogy titokban teszed és velünk azt hiteted el, hogy csak a tanulmányaid miatt költöztél be Bergamóba . . . És aztán . . . az ösmeretség . . .

— Nézd, bátyám. Én mindjárt, a legelején kijelentettem neked, hogy ebben a pletykában, a mely hozzád eljutott, van igazság is, de valótlanság is. Bejárok Milanóba, hogy meglátogassak valakit, egy barátnőmet, egy nekem igen drága barátnőmet, és ez az egész. Mindaz, a mit ezenfelül ehhez az egyszerű dologhoz még a roszakarat és a butaság hozzáfűz, nem egyéb, mint alattomos rágalom és hazugság.

Feltörő bátorságában Remo most megkoczkáztatta végre azt a kérdést, a mely már régóta égette a nyelvét:

— Férjnél van?

— Nincs.

— Fiatal lány?

— Asszony. De nem szabad semmi roszat sem gondolnod. Tudnod kell, hogy imádom, mint egy Madonnát; tudnod kell, hogy ő a leg-

(Népballada-tanulmány.) Népélet, 1—2. évf. 133—143. l.

Spur Endre. A kalevalától a szimfóniáig. (Suomi zenéje.) Szózat, 1924. 73. sz.

Szabó Antal. Harminc év előtti felvilagosítások a „Kállai hóhér"-ről, „Kállai egyes"-ről, „Kállai kettős"-ről. Nyirvidék, 1924. 28—32. sz.

Szabó Kálmán. A „suba" és mestersége Kecskeméten. Népélet, 1—2 évf. 30—39. l.

Szemkő Aladár. Magyar adat a névmágiához. Népélet, 1—2. évf. 39. l. Lásd „Győrffy I." alatt is.

Szendrey Zsigmond. Mohács a magyar folkloreban. Népélet, 1—2. évf. 11—15. l.

Szendrey Zsigmond. „A tűz meghódítása." Népélet, 1—2. évf. 45—46. l.

Szendrey Zsigmond. Népi találós kérdéseink szerkezete. Népélet, 1—2. évf. 83—92. l.

Szendrey Zsigmond. Történeti népmondáink. 1. Attila-mondák. 2. Székely-mondák. 3. A honfoglalás mondái. Népélet, 1—2. évf. 141—149. l.

Szendrey Zsigmond és *S. S.* Néphagyomány-gyüjtés. U. o. 179—181. l.

Szilády Zoltán. Divatváltozás Lőrincréven. Népélet, 1—2. évf. 177. l.

Szirmay N. Magyar tolvajnyelv. Ism. Turóczi-Trostler József. P. Lloyd, 1924. 244. esti sz.

T. Z. Boszorkányperek Miskolcon. Magy. Jövő, 1924. 122. sz.

Tagányi Károly elnöki megnyitója. (A M. Népr. Társ. 1923 márc. 24-i 35. közgyülésén.) Népélet, 1—2. évf. 53—54. l.

Tagányi Károly. A honfoglaló magyar nemzetségek 108 számáról. Népélet, 1—2. évf. 129—133. l.

Tárnai István. Hidi vásár a Hortobágyon. Nemz. Ujs., 1924. 158. sz.

Tolnai Vilmos. A magyar mythologia és írója. (Ipolyi Arnold emlékezete.) Népélet, 1—2. évf. 3—11. l.

Tompa Ferenc. A tószegi őskori csónak. Nemz. Ujs., 1924. 243. sz.

Torday Emil. Rabszolgaság Közép-Afrikában. Világ, 1924. 58. sz.

Torday Emil. Egy nap a törpék között. Világ, 1924. 70. sz. (Kongó-vidék.)

Torday Emil. Néhány szó az afrikai népmeséről. Nyugat, 1924. 395. l.

Turchányi István. Egy magyar néprajzi múzeum sorsa. Élet, 1924. 13. sz.

Új magyar tolvajnyelv. Fejérmegyei Napló, 1924. 34. sz.

Ullach, H. Robinson und die Robinsonade. — Ism. T. T. J. P. Lloyd, 1924. 186. esti sz.

Van Hoppen, Henry. Over Hongarije en zijn Bevolking. Ism. Vidor Marcell. Bud. Hirl., 1924. 199. sz.

Välsan, G. Memorien etnografici în România. Cultura, 1924. 101—106. l.

Velsinszky Zoltán. Népi szövegek. (A vasorrú bába.) Népélet, 1—2. évf. 181. l.

Virányi Elemér. Észt rokonaink müveltségi viszonyai. Napkelet, 1923. 688—692. l.

Zajti Ferenc. A Zendavesta és a Magyarság. Bud. Hirl., 1924. 227. sz.

Zboray Jenő. A Wajang-játék. Képes Krónika. 1924. 6. sz. és Világ, 1924. 64. sz.

Zichy István gr. A magyarság őstörténete és müveltsége a honfoglalásig. Budapest, 1923. Akadémia. (8-r. 84. l.) — Ism. P. Szilveszter. Magy. Kultura. 1924. 503—506. l.

Összeállította: *Hellebrant Árpád.*

TÁRCA.

Mezőkövesd népe a „ragyogók" ellen.

A falusi nép ízlése a ruházkodás terén éppen úgy alá van vetve a változás törvényeinek, mint a városlakó polgári osztályé. Csakhogy az előbbinek ízlését nem Párizsból, vagy Bécsből irányítják és a változást lassúbb tempó és óvatos konzervatizmus jellemzi. A városlakók viselete néhány év alatt tökéletesen megváltozhat; a divat változása faluhelyen 10—20—30 év alatt megy végbe. Például 10 év előtti mezőkövesdi fölvételeket a maival összehasonlítva, a ruházkodásban nem találunk szembeszökő változást, de a 30 év előttiekben már alig ösmerünk rá a mai Mezőkövesd népére. Három évtized alatt a keletiesen tarka, de azért hivalkodásmentes mezőkövesdi ruhaviselet úgy anyagában, mint kivitelében szertelen és pazarló cifrálkodássá fajult. A népi ízlésnek ez a hanyatlása nem egyedülálló jelenség; országszerte tapasztalható és nem utolsó sorban annak a kedvező anyagi helyzetnek következménye, amelybe a földmíves- és kisgazdaosztály a világháború következtében jutott. A mezőkövesdiek pl. azelőtt sem sajnáltak egy kis pénzt tarka-barka szalagoktól, üveggyöngykalárisoktól, aranyos-ezüstös rojtoktól, rézflitterek-

Ethnographia — Népélet
1925. évf.

től, de a bolti cifraságoknak általános viselete, majd e viseletnek túlzása a világháborúban következett el. A jövedelmek gyarapodása következtében nagy vetélkedés indult meg a lakosság között, hogy kinek a ruháját díszíti több „ragyogó". Eleinte csak egy-egy sor ragyogó került a ruhára, a hímzés alá, azután következett a második, a harmadik s végül eljutottak odáig, hogy a ruhán a sok ragyogó teljesen eltakarta a hímzést. A háború alatt már az is megtörtént, hogy ki sem hímezték a matyóviselet egyik legjellegzetesebb ruhadarabját, a „surc"-ot (kötény), hanem a hímzés helyett mindjárt ragyogóval díszítették.

Mezőkövesdi mátkapár díszben, „ragyogók"-kal.

A ragyogókkal való oktalan versengést már a háború alatt rossz szemmel nézték az idősebbek és a kenyérkeresők, mert bizony egy-egy ruhadarabra több mázsa búza ára ragyogó is nehezedett, azonban az általános gazdasági „hossz" idején nem tudtak ellene föllépni. Elkövetkezett azonban a nagy gazdasági válság, mely súlyos adók és pénztelenség alakjában a falukba is beköszöntött. Egyre többen és többen eszméltek rá, hogy nemcsak a megélhetés szempontjából káros e ragyogókért temérdek pénzt adni, hanem az egész falu jövőjének szempontjából is, mert a csupa külföldi portéka az egykor virágzó és világhíres matyó háziiparnak ássa meg a sírját. A mozgalom egyre erősbödött úgy, hogy végül a hatóságok is érdemesnek tartották a mozgalom irányítását kezükbe venni.

A nem mindennapi megmozdulásról *Brózik* Engelbert — többek között — ezeket mondja el a „Magyarság" febr. 25. számában:

„Köztudomású, hogy a szorgalmas matyónép nem él túlságosan jó anyagi körülmények között. Kicsiny a község határa, terjeszkedni nem tud, ingatlant szerezni még kevésbbé. Életmódjában szerény, kisigényű, egyedüli fényűzése a ruházkodás. Ne tévesszük azonban össze ősi színes viseletét azzal a ruházattal, amelyet ma visel a mezőkövesdi leány, legény, asszony. Ma már nem a ragyogó színekben pompázó „írott" hímzés dominál többé az ünneplő ruhán, hanem a gyárak, boltok, bazárok értéknélküli és drága fityegői.

Szinte hihetetlenül hangzik, hogy egy matyó menyasszonyiruha díszítésére szolgáló szalag, gyöngy és ragyogó 25—30 millió koronányi összeget is felemészt. Ez a tékozlás érlelte meg a matyó gazdák sorában a gondolatot, hogy egységesen igyekeznek gátat vetni ennek a visszásságnak. Összejöveteleket rendeztek, amelyeken úgy határoztak, hogy belevonják mozgalmukba a község előljáróságát, a katholikus és református lelkészi kart s így viribus unitis indítják meg a túltengő s a népművészetre feltétlenül káros hatású öltözködési mód ellen a harcot.

A mozgalom előharcosai a községi előljáróság tagjai, Jámbor jezsuita atya, Mahunka Imre katholikus káplán és Szombathy László református lelkész lettek, akiknek hűséges támogatójává szegődött a község lakosságának nagy része.

Három népgyűlés szankcionálta a tervet, amelynek kivitelére hamvazószerdát jelölték meg. Tizenkét pontban foglalták össze azokat az „irányelveket", amelyek szabályul szolgálnak majd a jövő matyó ruházkodásra vonatkozólag.

Az első pont szerint *vőlegénysurc. jegykötő* a jövőben nem lesz, a menyasszony csak jegykendőt ad a vőlegénynek.

2. A fejrevaló kendőn csak egy sor rojt lehet.

3. Nyakravaló kendőn csak egy sor berliner pamutrojt.

4. A szoknyán egy alj és egy keskeny pántlika.

5. A bőrkötényen egy sor fekete csipke.

6. A *lityán* (rékli) a nyaknál a derékon, a kézelőn egy-egy sor bársony, az alján egy sor csipke.

7. A kötőn (surcon) réz nélkül legfeljebb 20 cm-nyi matyóhímzés és fekete rojt és csipke.

8. A réklin fekete zsinór egy sor dísz.

9. A lányok hajában egy színes szalag réz nélkül, a legények nyakkendője réz nélkül.

10. A legénying fehér *singolással* vagy matyóhímzéssel réz nélkül.

11. A *féketö* marad régi eredetiségében.

12. A párnákból is elegendő hét darab és pedig tiszta fehér singolással.

Így szól a 12 §, amelyből az derül nyilvánosságra, hogy a nemes intenciójú purifikátorok állásfoglalása már jóval több, mint harc a rezes ragyogó, meg a cseh gyártmányú kaláris ellen. A népművészetet nem szoríthatja senki sem a paragrafusok kalodájába, mert ez a halálát jelentené. A népakarat ilyen formában való megnyilvánulását respek-

táljuk, sőt helyeseljük is, de csak addig, amig etnografikus érdekeket nem sért."

*

Más híradások szerint febr. 25-én, hamvazószerdán nyilvános bűnbánati és fogadalmi körmenetet tartott Mezőkövesd népe, mely után a templomelőtti téren elégették a temérdek ragyogót, amit már hónapok óta tartó rábeszéléssel, fenyegetéssel le tudtak szedetni a nők ruhájáról. A falu férfitársadalma pedig eltökélte, hogy minden áron érvényt szerez a népakaratnak és nem tűri meg nyilvános helyen, mulatságokban, összejöveteleken azt, aki a határozatokkal szembehelyezkedik.

NÉPRAJZI HIREK.

Miniszteri rendelet a „folkloreletetnely" ügyében. A népelet szellemi hagyományainak — népdal, nepmese, nepmonda, népi szólások, nepzene, néptanc stb. — gyüjtese ma már minden müvelt államban társadalmilag elismert és támogatott feladat, mondhatni: közügy. A néphagyománygyüjtésben foképen az ú. n. „nemzeti államok" igyekeznek ama bizonyos tizenkettedik órát kihasználni, hogy faji különállásukra jellemző szellemi tulajdonaiknak mennél nagyobb tömegét tárhassák a világ közvéleménye elé. Nálunk a Kisfaludy-Társaság úttörő munkássága és a Magyar Néprajzi Társaság széleskörü népszerüsítő tevékenysége nyomán dr. *Sebestyén* Gyula kezdett erélyes akciót a tervszerű országos néphagyománygyüjtésre. 1911-ben skandináviai mintára megalapította a Folklore-Fellows Néphagyományt Kutató Nemzetközi Tudományos Szövetség magyar osztályát, mely a világháború kitöréséig nagyszabású és eredményes munkát végzett. Ennek a szervezetnek működése azonban a háború és a forradalmak zavarai között érthető módon elhalt s azóta sem tudott magához térni. De megoldatlan maradt a *Sebestyén* által felvetett ú. n. „letéthely" kérdése is, már pedig e nélkül országos gyüjtést irányítani, a tudományos érdeklődés számára hozzáférhetővé tenni lehetetlen. Jórészben anyagi okokból, de főképen a letéthely kérdésének megoldatlansága miatt nem tudott eddig a Magyar Néprajzi Társaság néphagyományi szakosztálya sem az országos gyüjtés terén boldogulni. Ennek a kérdésnek megoldását célozza a vallás- és közoktatásügyi miniszternek március 30-án kiadott rendelete, amelyben a Magyar Nemzeti Múzeum Néprajzi Tára tudományos anyagának gyarapítása és a nemzet külföldi hírnevének előmozdítása végett szükségesnek tartja, hogy a Néprajzi Tár felvegye munkakörébe a folklore-emlékek gyüjtését és hogy a Néprajzi Tár hathatósan kapcsolódjék be a folklore-tudomány művelőinek az egész világot felölelő tudományos munkájába. Ennek következtében felkéri a miniszter a Magyar Nemzeti Múzeum főigazgatóját, hogy — kapcsolatban a Néprajzi Tárral — tájékoztassa őt a magyarországi folklorekutatás programmjáról.

A miniszter úr őnagyméltóságának ez a rendelkezése a sok tanácstalanság után bizonyára alkalmas lesz arra, hogy a magyar folklore elárvult ügyéért aggódókat megnyugtassa. Minthogy őnagyméltósága fenti rendeletét egyidejűleg, tudomásvétel céljából a Magyar Néprajzi Társaságnak is megküldötte, ebből bizvást azt a meggyőződést meríthetjük, hogy őnagyméltósága a letéthely kerdesében a Társaság közreműködésére is számít.

Rákosi Jenő előadása a magyar népmesékről. Az „Országos Nemzeti Klub" jan. 7. vitaestélyén *Rákosi* Jenő előadást tartott a magyar népmesékről. Miután kijelentette, hogy a népmesékkel nem akadémikusan óhajt foglalkozni, kifejtette, hogy a magyar nép lelke, életbölcselete, jelleme közmondásaiban, dalaiban, meséiben él. Megállapította, hogy ma, amikor a civilizáció óriás léptekkel halad előre, a legnagyobb csodaként tűnhetik fel mindenki előtt az ország életfenntartó rétegének, a magyar népnek lelkében született magyar népmese, amely termékenyítőleg hat nemcsak a fantáziára, ha-

FIATALKORÚAK VÉDELME ANGLIÁBAN

AZ A HATALMAS ÁRAMLAT, amely a mult század végén Amerikából Európába átjött, és amelynek célja volt, hogy a züllött és bűnöző fiatalkorúak javítása, illetve megmentése az eddigitől eltérő módon biztosíttassék, élénk visszhangra talált egész Európában. Amerikában látták be először, hogy a fiatalkorúak a felnőttekkel együtt a letartóztatási intézetben teljesen elromlanak és végleg elzüllenek. Szükséges volt tehát őket azoktól elkülöníteni és szükség volt speciálisan képzett bírákra, akik különleges módszerrel és eszközökkel lesznek hivatva őket megjavítani. Ez a megállapítás és a fiatalkorúak növekedő kriminalitása indította az európai államokat arra, hogy az amerikai példát követve, a fiatalkorú bűnözőket különleges bírói eljárásban és kezelésben részesítsék.

Az ötödik nemzetközi büntetőjogi és börtönügyi kongresszus Budapesten 1905. évben az államok figyelmébe ajánlotta a külön fiatalkorúak bíróságának szervezését, illetve felállítását és az amerikai Probation-rendszer átvételét; a washingtoni kongresszus pedig 1910. évben egyhangúlag nemmel válaszolt arra a kérdésre, vajjon a fiatalkorú bűnözők ugyanolyan eljárás alá vonassanak-e, mint a felnőttek. A fiatalkorúak bírósága iránti fokozottabb érdeklődést az 1911. évi párizsi nemzetközi kongresszus keltette föl, amelyen kizárólag ezt a kérdést tárgyalták. Ugyanekkor, de még inkább a világháború után, csaknem minden állam tett már törvényes intézkedéseket abból a célból, hogy a fiatalkorúak bíróságai felállíttassanak. Ha nem is állíttattak fel külön bíróságok, a büntető törvényszékek keretében külön bírák jelöltettek ki, akik mint a „fiatalkorúak bírái", egyes országokban mint „gyermekbírák" járnak el a kiskorú bűnözők ügyeiben.

Azok közül az államok közül, amelyek Európában leghamarabb állították fel a fiatalkorúak bíróságát, Anglia vezet.

Az 1908. évi Children Act állapítja meg, hogy Londonban és Anglia nagyobb városaiban a felnőtt bűnözőktől gondosan elkülönítve, fiatalkorúak bíróságát kell felállítani, amely a 16 éven aluli kiskorúak ügyeiben jár el, ha a kiskorú erkölcsi vagy társadalmi védelemre szorul, gyilkosság vagy szándékos emberölés és néhány egyéb igen súlyos bűntett kivételével, valamely bűntettet vagy vétséget követett el. Ugyanez a bíróság intézkedik a 16 éven aluliak örökbefogadási és gyámsági ügyeiben. Londonban hivatásos bíró elnöklete alatt két esküdt, egyéb helyeken egyedül három esküdt bíráskodik.

terét a hely föntebb demonstrált súlyos bajai szolgáltatják. Gazdasági szempontból ugyanis a hagyományos népviselet előnyösnek semmiképpen sem nevezhető; közepes minőségű anyagot és árat számítva, a matyó asszony legjellegzetesebb öt téli ruhadarabjának (téli sátoros-kendő, litya, rakott szoknya, surc és balinakendő) együttes ára mintegy 120 pengőnyi összegre rúg s ez összeg természetesen a falun egyebütt elterjedt sablonos polgári ruházat árát sokszorosan meghaladja. Valamikor a módosabb leányoknak 10—15 rend ruha is kijárt házasságuk alkalmával, a szegényebbje 5—6 rendet kapott. A nagyfokú elszegényedés természetes következményeként ma a konzervatívabb rétegeknél részben ócska ruhák járnak kézről-kézre, részben a hagyományos virágos ruhaanyagnak olcsóbb és ízléstelenebb egyszínű kelmével való felcserélése figyelhető meg.

Még válságosabb a helyzet a férfiak öltözéke tekintetében, amelynek legjellegzetesebb hagyományos darabjai úgyszólván teljesen eltűnőben vannak. A legutóbbi évek folyamán a sablonos kék munkaköténye a pompás, virágos férfisurcok cserélődtek ki, amelyek azonban egyelőre még az ünnepi viselet nélkülözhetetlen kellékei közé tartoznak; az egykori hímzettmellű és kézelőjű ingek helyébe egyszerű fehér ing lépett, amelyekre a hímzett ingmell patentkapcsokkal illeszthető fel s a hagyományos ünneplő posztókabátot a „cvetter", a régi furcsa pörgekalapot a sapka szorítja ki mindinkább. A romlás ilyen tekintetben a nincstelenek irányából haladva terjed tovább, akiket a summásélet vándorlása szinte átmenet nélkül vet ki a helyi szokáskonvenciókból s akik a régi ruházat fenntartására megfelelő anyagiakkal nem rendelkezvén, a gyárak által termelt olcsó, „divatos" tömegcikkeknek vannak kiszolgáltatva. A női viseletnek a súlyos gazdasági helyzethez mérten viszonylag kedvezőbb állapotát lélektani okok magyarázzák.

A dekadencia további terjedésének meggátolása etnográfiai és gazdasági szempontból egyaránt országos érdek. Nemcsak egy gazdag fantáziájú faj művészi értékei és ősi hagyománymaradványok mennek e folyamat sodrában fokozatosan veszendőbe, de velük párhuzamosan a Mezőkövesd exotikus varázsában rejlő kereseti lehetőségek is kiapadnak s az idegenek által a helységben fölfedezni vélt tipikus magyar falu gazdasági szintje tovább süllyed.

A megoldási módok mérlegelése azonban nem tartozik tanulmányunk körébe. A telepítés, intenzív egészségügyi és kultúrmunka, a tagosítás, a kézimunkaügy megszervezése, az idegenforgalomnak a nép javára szolgáló kiaknázása, munkaalkalmak teremtése stb. volnának legközvetlenebb tennivalóink. Ezen a ponton azonban a problémák pusztán lokális jellege megszűnik.

SÁNDOR ISTVÁN

nását eredményezik. Az 1910-es években hasonlóképpen eredménytelen kísérlet történt a kérdésnek szövetkezeti alapon való rendezésére.

A hazai piacnak a matyó hímzésekkel szemben való elzárkózását s a mezőkövesdi kézimunkával szembeni gyakran tapasztalható averziót a gazdasági helyzeten kívül elsősorban e háziipari cikk nagyfokú minőségi dekadenciája magyarázza. Az üzleti szellem a műselyem alkalmazása óta általában inkább a kvantitatív, mint a kvalitatív termelésre fordított gondot a mezőkövesdi kézimunkaipar irányításában s az üzlet szempontjainak rendelte alá a népművészet szempontjait. Népművészet cégére alatt a tucatáruk özöne öntötte el ilyenformán Magyarországot, sőt Nyugat országait is s rontotta le a mezőkövesdi „varró" művészi hitelét s vette el a piac pillanatnyi kedvező alakulása után e cikktől a fejlettebb ízlésű közönség vásárlókedvét. Ma már a matyónak vélt, silány anyagú, kivitelű és ornamentikájú, rikító kézimunka Magyarország műveltebb köreiben valósággal indexre tett árunak számít s az is tudvalévő, hogy ez árutípus egyik példánya a lipcsei árumintavásárokkal kapcsolatos ízléstelenségi kiállítás tárgyai közé is bejutott.

A mezőkövesdi hímzés dekadenciájának meggátolására a hanyatlás szembetűnőbbé válása óta szervezetlen kísérletek egész sora indult meg, anélkül, hogy e kísérletek számottevő eredményről számolhatnának be. A vállalkozások ilyen irányban egyfelől nem bizonyultak tőkeerősnek, másfelől — luxuscikkeket termelvén — a jelenlegi súlyos viszonyok között nem számíthattak a magyar közönség messzebbmenő anyagi támogatására sem. A néprajzi szempontból kétségtelen lelkes és értékes igyekezet a matyó hímzőművészetben rejlő lehetőségeket a magasabb körök számára igyekezvén kibontakoztatni, nem egy esetben képzett iparművészek beavatkozását tette szükségessé s így minőségileg kifogástalan, de sok tekintetben nem népi jellegű árukat produkált. A hímzőipar ilyen irányú szerény befolyásolása számos esetben az ornamentika megfegyelmezésére és a színek tompítására és szimmetriájára törekedvén, a népművészet eredetibb vonásainak visszaszorítását és elszalóniasítását eredményezte. E törekvések javára kell azonban írnunk a matyóművészet típusgazdagságának felfedezését, amely szélesebb körökben, sajnos, mindmáig ismeretlen. A különböző színű „klott" alapok mellett a házivászon, selyem, sőt bársony alapanyagra való hímzés a műselyem helyett az ú. n. „déemcé" és „belina" (‚Berliner')-pamut stb. szálak, a simaöltésű ú. n. „nagy rózsás" mellett a „surcos", „szűcsös" és „törtös" ornamentika és kivitel kedvelése: a variációk végtelen sorát hozta létre a népnek saját használatra szánt termékeiben, amelyek országos viszonylatban mindmáig ismeretlenek.

A vázolt szociális, művelődési, népegészség- és gazdaságügyi problémák, valamint a kézimunka körül kialakult kérdéskomplexum mellett, sajnos, a háború utáni évek folyamán a népviselet pusztulásának tünete is odasorakozott Mezőkövesd gondjai sorába. A község színpompájának hervadása a helyzet ismerője előtt valósággal napról-napra szemmel kísérhető lassú folyamat, amelynek természetes hát-

sával kapcsolatban a helyi szokásformákból való hirtelen kizökkenés; természetszerűleg súlyos demoralizációs folyamatot kiváltó tényezők, amelyeknek következményei, félő, nem fognak elmaradni.

A KÖZVÉLEMÉNYT azonban mindezen tipikusnak nevezhető gondoknál többet foglalkoztatja Mezőkövesd specifikus problémája, a napisajtótól meglehetősen felkarolt matyó kézimunka ügye, amelynek vonalán a község most már valóban országos érdeklődés középpontjában áll. Belülről szemlélve a matyóság életét, a kérdés a föntebbi lokális bajokkal egészen szoros, szerves kapcsolatban lévőnek tetszik s szociális, gazdasági és néprajzi vonatkozásában egyaránt nagy fontosságú.

Gazdasági szempontból a kézimunka körül dúló harc a munkás és munkaadó világszerte álló erőpróbájának helyi megfelelője. Azoknak a vállalkozásoknak száma, amelyek a matyó kézimunka nagyobb tömegben való készíttetésével és üzletszerű árusításával foglalkoznak, ma alig néhányra tehető s rajtuk kívül csak mintegy ötven-hatvan házalóasszony foglalkozik még kevésbbé jelentékeny keretek között a magyar háziipar e cikkének értékesítésével. A kézimunka mint kenyérkereseti lehetőség eszerint mindössze néhány kereskedő vállalat szervezete révén juthat érvényre s a szegényes viszonyok közt élő lakosság e lehetőségek kiaknázására ugyancsak rászorul. Ilyen körülmények között a vállalkozók nagyobb és a dolgozók végtelen szerény igényei megfelelő harmóniába simulnak össze s ez a tény magyarázza a kézimunkáért fizetett munkabérek minimális, teljesen antiszociális alakulását. A kézimunkáért fizetett napszám a téli hónapokban átlag 30—50 fillér körül mozog, de 15—20 filléres díjazás is előfordul, míg 60—70 fillért csak egészen elsőrendű munkáért fizetnek némely munkaadók. Nyáron a summásság távozásával a rendelkezésre álló női munkaerők megfogyatkozván, gyakrabban fordul elő az 1—1.20 pengős munkabér is.

Az objektivitás álláspontjára helyezkedvén, meg kell azonban állapítanunk, hogy a mezőkövesdi kézimunka kereskedelmi értékesítését a gazdasági válság, az adóteher és egyéb körülmények manapság úgyszólván lehetetlenné teszik. A tipikus matyó hímzőipar termékei, amelyeknek az 1925—28. évek közti konjunktúra idején normális munkabér, munkaanyag és munka mellett is átlagosan nettó 20—25% nyereséggel való árusítása volt lehetséges, de az 50, sőt 100% haszonnal való eladások sem bizonyultak kivételesnek, ma már a hazai piacról úgyszólván teljesen leszorultak. A mezőkövesdi hímző és egyéb kézimunka manapság inkább a „grenadin" női blúzok elterjedt sablonos formájának nemzetközi motívumokkal való díszítésére szorítkozik, amelyeknek a speciális helyi művészettel és általában a művészettel semminemű relációjuk nincsen, a külföldi piac azonban még egyelőre úgyszólván vagónszámra, tízezres tételekben veszi át. Mezőkövesdi előállíttatásuknak az aránylag jelentéktelen munkadíjon kívül semmiféle lokális magyarázatát nem találhatjuk s a munkabérek szociálisabb irányú rendezése érdekében meginduló mozgalmak így tapasztalat szerint pusztán a meglévő munkaalkalmak elvo-

közös jelenség,[1] amelynek gyakorlati következménye rengeteg munka- és igaerő eltékozlása és a belterjesebb gazdálkodás lehetetlensége lesz, elsősorban szintén a matyóság érintett hajthatatlan konzervativizmusában leli magyarázatát. Ez a lélektani hajlam, amely legmélyebben a legszilárdabb hagyománykonvenciókat őrző birtokos gazdákban buzog s gazdasági téren mindenekelőtt az ősi családi föld mithoszához való ragaszkodásban nyilatkozik meg, ma is egyre tovább aprózza az egy kézben levő birtokokat s legfőbb akadálya mind az osztozkodásban a profán gazdasági szempontok érvényesülésének, mind az esetleges tagosítási kísérleteknek.

A község életében a legsúlyosabb gazdasági és morális problémának azonban a mezőgazdasági munkásság ügyét, a summáskérdést kell tekintenünk. A mintegy 6000 főre tehető mezőkövesdi emberfölösleg a község határán belül kenyérhez jutni nem tudván, sok évtizedes hagyományt folytatva szegődik el tavaszi, nyári és őszi agrármunkásnak az ország minden részén levő gazdaságokhoz s csak a téli hónapokat tölti minden munka nélkül, nyári keresetéből élve Mezőkövesden. A helyzet sajátos voltára e tekintetben mi sem jellemzőbb, mint hogy a nagyfokú nincstelenség közepett iskolaköteles gyermekek egész sora, ezernél több kiskorú is kénytelen a nyomor kényszerítő hatása alatt a mezei munka idején „félkezes" munkát vállalni, sőt az iskolakötelesek nagy számmal kísérik el szüleiket nyári vándorútjukon. Ez a körülmény hozta létre Mezőkövesd iskolaügyi specialitását, az ú. n. „summásiskolát", amelyben a szorgalmi idő november 1. és április 30. közötti hónapokra korlátozódik s amelynek három osztályában a tananyag előírt redukciója mellett az 1933—34. iskolaév folyamán 202 tanuló járt.

A summások hatalmas tömegének sorsa természetesen teljességgel bizonytalan, úgyszólván teljesen függvénye a mindenkori pillanatnyi gazdasági konstellációknak. Esetleges súlyosabb agrárviszonyok között a mezőkövesdi summások ezrei maradnak kenyér nélkül, mint történt 1932-ben, amikor is a községi hatósági Mezőgazdasági Munkaközvetítő adatai szerint mindössze 3122 munkás szegődött el, 2196 munkás nem jutott szerződéshez s ez utóbbiak közül mintegy 1500 munkásnak másfél éven át a szó teljes értelmében semmiféle keresete sem volt, a többi helybeli kisgazdáknál kapott időnként szegény munkaalkalmat és megélhetést. Az adatok a lakosság mintegy 10%-os ideiglenes munkanélküliségét demonstrálják. Ilyen irányban súlyos megpróbáltatást jelent a község nincstelenjeire az ország különböző pontjain egyes helyi hatóságoknak az a saját szempontukból igazolt intézkedése, hogy a munkaadók elsősorban a közvetlen vidék munkanélkülieit kötelesek foglalkoztatni.

Etikai vonatkozásában tekintve a kérdést, bizonyos, hogy a téli tétlenség, az erkölcsi szempontból sok esetben nem kielégítő ellenőrzés a nyári hónapok folyamán, amelyet kezdetlegesebb kulturális fokon állók nem nélkülözhetnek (szülői felügyelet hiánya, férfiak és nők közös hálóhelye), valamint a helyi perspektívák hirtelen tágulá-

[1] Vö. Lovag Fehrentheil László: A tagosítás és mezőgazdaságunk átszervezése. Magyar Szemle XXI. 326.

leányok több mint harmadrésze tbc fertőzöttnek mondható. Ime, a szomorú viszonyok közt fejlődő ifjú nemzedék kétségbeejtő egészségügyi állapota, mely annyi más hasonló helyi orvosi problémával megoldásra vár. A helyzet, melyben az orvos a problémák megoldásával vesződik, sokban hasonló a pedagóguséhoz: munkáját az esetek nagy száma, a tudatlanság, a hagyományos szokások serege, s nem utolsósorban a nagy nyomorúság végtelenül megnehezíti.

Gazdasági téren Mezőkövesd életében a magyar falu tipikus bajai szintén hatványozott fokon jelentkeznek: a világszerte duló agrárkrízis nyomását itt a zsúfolt lélekszám a végsőkig sokszorozta meg. Az elszegényedési folyamat a népesség szaporodásának növekvő arányaival párhuzamosan már a világháborút megelőző évtizedekben vette kezdetét s minthogy a lakosság túlnyomó, közel 90%-a csakis mezőgazdasággal foglalkozik, e folyamat szimptómái elsősorban a birtokmegoszlás terén mutatkoznak. A faj elemi expanziójának ilyen irányú következményeit a községi hatósági Mezőgazdasági Munkaközvetítő alábbi adatai világítják meg, melyekben a földbirtok teljes elaprózottságának ténye szomorúan tükröződik. Mezőkövesden 0—5 katasztrális holdas birtokosok száma 1420; 5—10 holdas 640; 10—20 holdas 130; 20—30 holdas 70; 30—50 holdas 26; 50—100 holdas 10; 100 katasztrális holdnál többel a hivatalos községen és a közbirtokosságon kívül Mezőkövesden senki sem rendelkezik. E számok még korántsem a mélypontig jutott fejlődési folyamat kifejezői: néhány generáció előreláthatólag a mai „nagygazdák" tekintélyes részének birtokállományával is végez. Ma ugyanis a viszonylag nagyobb birtokoknak csaknem mindegyikén, sőt nem egyszer kisebbeken is, nemzedékeknek egész sora, olykor egy-egy egész szociológiai értelemben vett nemzetség: nagyszülők, gyermekek és unokák családjai gazdálkodnak s ilyenformán a névleges birtokos halálával egyszerre mállik el a birtok s köszönt be egész sor birtokosnál a törpebirtok különleges gazdasági problematikája.

A birtokkal és így megélhetéssel rendelkezők szempontjából óriási hátrányt jelentő körülmény Mezőkövesden bizonyos konzervatív szempontok érvényesülése a földbirtok örökségek felosztásában. A mintegy kétezerháromszáz mezőkövesdi gazda birtoka hozzávetőlegesen 36 ezer parcellára szakadozva foglal helyet a község határában, s e parcellák legtöbbje alig éri el a 0.5 katasztrális holdat. Nem tartozik a szórványos esetek közé, hogy egy-egy birtokos 15—20 helyen s a községtől más és más irányban fekvő telkekkel rendelkezik, a 40—50 holdas gazdák birtoka már 80—100 parcellát is kitesz, de a törpe birtokok óriási hányada is mintegy öt-hat tagból áll. A helyzet rendezését nehezíti az a körülmény, hogy a község déli részén, az 1884-ben felparcellázott egykori koronauradalom, „dominium", mintegy 1600 holdas területén hatod, heted-, sőt nyolcadosztályú termőföldet találunk az uralkodó másod- és harmadosztályú átlaggal szemben.

„Már az 1878-iki tagosításkor minden gazda tizenhárom darabban kapta ki birtokát s a szomszédos községekben azóta vásárolt földjeik még messzebb feküsznek" — olvassuk egy Mezőkövesd földrajzával foglalkozó régebbi tanulmányban. A különös, sok magyar faluban

egyike: a falu higieniája, a summáskérdés, a háziipari cikkek áralakulása és néprajzi kincseink romlása — egyaránt különös perspektívákat tár a szemlélő elé.

Közegészségügyi szempontból a falu zsúfoltsága, az aránylag kezdetleges művelődési színt, a szegénység és a hagyományokhoz való szertelen ragaszkodás sok tekintetben végzetes következményekkel fenyeget. Táplálkozás, lakás, életmód: Mezőkövesden a jelentékeny etnográfiai érték és érdekesség mellett is az orvos szemszögéből tekintve nem egy ponton súlyos kifogás alá esik. A népesség nagy átlagánál a táplálékok legfőbbike ma is a szalonna és kenyér, a summás családok végtelen sivár ételneműi sorában elsőrendű szerepet játszik a csempészett olcsó „ezerédessel", szacharinnal ízesített tea és az olajos kenyér; főtt étel — részben a háztartási ismeretekben való nagyfokú járatlanság miatt — a tehetősebbek asztalán sem mindennapos. A szénhidrátokban és különösen fehérjékben szegényes, egyoldalú táplálkozás elsősorban a gyermekek fejlődését befolyásolja káros irányban. A legtöbb családban a gyermekek nagy száma kérvén helyet, a lakásviszonyok alakulása is kedvezőtlen. Sok még a zsuppfedeles, földes padlójú, szűkablakos lakás, amelyben 8—10 tagú családok valóban minimális légköbméterek mellett senyvednek. A hálónak használt helyiségekben télen fűtés úgyszólván soha sincs, viszont a legtöbb istállóban kályha melegít s így az élet középpontjának a téli hónapokban sok helyütt inkább az istálló, mint a lakószoba tekinthető. A tisztaság elsősorban a kevés nagyobb jólétben élő család privilégiuma. Az 1930. évi mintajárási tiszti főorvosi jelentés eredményként kénytelen elkönyvelni, hogy „Mezőkövesd község intenzív ellenőrzéssel elérte azt, hogy ma már a házak 60%-a rendes árnyékszékkel van ellátva."

A föntebb körvonalazott nyomorúságos életmód, mely sajnos, a matyóság nagyobb részének sajátja, a népbetegségek egész sorának évszázados melegágya volt. Ilyen szempontból valóban epochális jelentőségűnek mondható a Mezőkövesdi Egészségügyi Mintajárás megszervezése 1928-ban, amely hatéves multtal a háta mögött, a súlyos gazdasági helyzet ellenére is, igen számottevő eredményeket könyvelhet el. Így csak a két leginkább duló népbetegségünket említve, a csecsemőhalálozás terén az 1922—1929. évek járási átlaga még 22.1% volt, amely szám az újszülöttek közel negyedrészének szomorú végzetét demonstrálja; az 1930. és 1931. évek átlaga már 15.7%. A tuberkulózis az 1925—1930. évek átlagában 50 áldozatot követelt, 1931-ben a halálesetek száma 26. Évszázados bajok orvoslásáról lévén azonban szó, a számok és a mögöttük álló tiszteletreméltó munkateljesítmény korántsem jelentik a tennivalók befejeződését. Éppen a Magyar Kir. Országos Közegészségügyi Intézet jelentéseiben közzétett járási tisztiorvosi beszámolók statisztikái szemléltetik legvilágosabban a fennálló szociálhigieniai teendők roppant sokaságát. A helyzet jellemzésére csupán egyetlen adatot idézve iktatjuk ide a tbc-t kutató Pirquet-oltásokra iskolásgyermekeknél nyert + reakciók 1932. évi arányszámait: I. osztály: fiúk: 18.9%, leányok: 22.5%. II. osztály: fiúk: 38.3%, leányok: 39.7%. VI. osztály: fiúk: 50.8%, leányok: 37%. Ez adatok szerint a 12—13 éves fiúk több mint fele, az ugyanilyen korú

Nem kevésbbé paradox, különös látvány, melyet a szemlélőnek a község kulturális képe nyujt. Közmívelődési téren a helyi viszonyok legjelentékenyebb determináló tényezője: a mértéken felüli konzervativizmus, a haladó idő követelményeitől való elzárkózás, a kultúrát közvetítő felsőbb társadalmi rétegekkel szembeni bizalomhiány. Kultúrát Mezőkövesden a népesség igen jelentékeny hányadánál elsősorban a lokális hagyományok merev formalizmusa jelent. A falusi élet természetes hagyományhűsége, melyet az örök ütemben működő nagy természettel való szoros kapcsolat önkénytelen hoz magával, ismeretlen okokból felfokozódva Mezőkövesden egy tehetséges faj nagyméretű kulturális elmaradottságára vezetett. S e téren nem kis fokban súlyosbítja a helyzetet a férfiak és nők úgyszólván testületi különélése, mely a családi életben is valóságos dualizmust teremt: e nemi testületek keretei közt származnak át akarva akaratlan a megrögzött helyi szokások, hagyományok és ősi életbölcsességek nemzedékről nemzedékre, mintegy kötelező normákkal szabva meg így a jövendő kulturális fejlődésének útját. Eredmény: a lakosság tekintélyes része a ma bonyolult életviszonyainak tanácstalan és engedelmes zsákmánya lesz.

A válság e téren statisztikai adatokkal nem jellemezhető; az analfabéták mintegy 10%-os arányszáma a 10.000-nél nagyobb lélekszámú helységek országos átlagának teljesen megfelel. A probléma azonban nem ezen a ponton, a tehetség vonalán keresendő, hanem az általános művelődési vágy hiányában s a jelenlegi primitív viszonyokkal való önfeledt elégedettségben. A jelen helyzetet kialakító százados mulasztások pótlása másként, mint hosszas környezetnevelő, népmővelési munka árán nem lehetséges s így annál sajnálatosabb tény, hogy az iskolaügy a mezőkövesdi helyzettel meglehetősen elkésve, csak az utóbbi két évtized folyamán vette fel a harcot. Ez időszakra esik a fiúgimnázium létesítése s a „zárdaiskola" és Szent Imre-iskola, a két leghigienikusabb iskolaépület emeltetése, valamint az elemiiskolákban dolgozó tanerők számának közel 50%-os növelése is. Mégis a 46 elemiiskolai tanterem, a polgári magánleányiskola, a reálgimnázium s az 50%-os római katolikus iskolaadó ellenére is az iskola munkája egyelőre még számos esetben meddőnek bizonyul: az elemit és ismétlőiskolát, valamint a négy középiskolai osztályt kijárók kulturális haladását az iskola elvégzése után a beidegzett életformák és előítéletek úgyszólván teljes mértékben közömbösítik. Az iskola nevelő hatásának szélesebb körökre való kisugárzását csak a jelen állapotok hosszas, kitartó ostroma, évtizedek jövendő kultúrmunkája hozhatja meg. S így jutunk el Mezőkövesd második nagy paradoxához: ugyanaz a hagyományhű szellem, amely a matyóság etnográfiai kincseit megőrizte, okozója egyben a közmővelődési állapotok elmaradottságának is, amely a jobbsorsra érdemes népet számos esetben a modern élet szabad prédájának engedi át. E tény a helység problémaszövevényének második fő kiváltó tényezője.

ILYEN HÁTTÉRBŐL bontakozik ki előttünk a község életében megoldásra váró kérdések tömkelege, amely legsötétebben négy kiemelkedő gócpont köré szövődik. E négy centrális kérdés mind-

kígyóként kapcsolódnak itt egymásba s elemi erejű szorításuk létében fenyegeti a különös kis néprajzi sziget lakosságát. A kérdések e bonyolult szövedékében minden szál egybefut, minden mindennel összefügg s így a krízis diagnózisának felállítása, a helyi gondoknak csak valamelyes rendszerességgel való előadása is sokoldalú munkát igénylő feladat.

A MAI KRITIKUS HELYZET kialakulásában nézetünk szerint két döntő fontosságú tényező játssza a főszerepet, amelyeket legmélyebb mivoltukban a szociológus és a pedagógus álláspontjáról közelíthetünk meg.

Ami Mezőkövesd sajátos szociális helyzetét illeti, erre vonatkozólag az 1930. évi népszámlálás szolgáltat beszédes adatokat. A Magyar Kir. Központi Statisztikai Hivatal idevonatkozó demográfiai kiadványának tanusága szerint a helység lélekszáma az utolsó ötven év során tíz évenként a következőképpen alakult: 1880-ban a polgári népesség száma Mezőkövesden 10.606; 1890-ben 12.674; 1900-ban az összes népesség 15.224; 1910-ben 17.202; 1920-ban 18.548 s 1930-ban 20.806 lélek. A számok egy hallatlan életenergiájú faj fejlődését jellemzik: Mezőkövesd lakossága az utolsó ötven év folyamán 100%-kal szaporodott, mintegy megkétszerezte önmagát. Minthogy sem a község területén, sem a mezőkövesdi járás területén egyetlen gyár vagy egyéb tömeges munkaalkalmat szolgáltató, agglomerációt előidéző intézmény nincsen s a község lakosságának közel 90%-a kizárólag mezőgazdasággal foglalkozik, a népesség lélekszámának e felszökését csak a faj életerejének elemi méretű kibontakozása magyarázhatja.

A lakosság e bámulatos szaporodása azonban a község életében is súlyos problémákat jelent. A szaporodás folyamatával ugyanis nem mutat párhuzamos fejlődést a helység életét szabályozó keretek alakulása: változatlanul ugyanazon életlehetőségek, viszonylag azonos birtokállomány és községhatár vonulatán belül az ötven év előtti népesség kétszerese vergődik megélhetést keresve s ez az a pont, ahol a matyóság különös tragikuma felködlik előttünk. Ismét a Statisztikai Hivatal adataira hivatkozva, meg kell állapítanunk, hogy míg Csonka-Magyarország négyzetkilométerenkénti népsűrűsége 93.4, Borsod vármegyéé 76.0, a mezőkövesdi járásé 89.9 s a 10.000-nél több lelket számláló helységeké 106.2, — Mezőkövesden a népsűrűségi index 213.5, azaz a fenti számok legnagyobbikának kétszeresét is meghaladja. A számok tanusága: Mezőkövesdet lokális túlnépesedés jellemzi, benne egy életerős faj apasztja napról-napra a szegényes megélhetési forrásokat és zsúfolja tönkre önmagát. A szaporodás friss ritmusa olyan tömegű emberfölösleget hozott létre máris, amelynek nyomása a munkahiány és gazdasági válság korszakában alapjaiban rendíti meg az évszázados helyi életviszonyok stabilitását. Mezőkövesden a vér életereje sorvasztja a vért, a faj szaporasága egyengeti a faj elerőtlenedésének útját, egy biológiai energiaforrás túltelítődése fenyeget a forrás pusztulásával: ime a paradoxon, amelyből a helyi problémák egész sora veszi kiindulását.

MEZŐKÖVESD

MEZŐKÖVESD elsősorban etnográfiai érdekességei által foglal el kiemelkedő helyet az Alföld mezővárosai sorában. Ilyen szempontból valósággal egyedül álló, különleges nemzeti értéket képvisel: virágzó háziipara csak úgy ontja ma is a magyar népművészet pazar pompájú alkotásait, anyagi kultúrája az elsüllyedt magyar hagyományvilág se szeri, se száma maradványát őrzi s így néprajzi tekintetben Délborsod e húszezernyi lakosú matyó fészkében mintegy hatványozott fokon lép elénk a magyar falu. A színek valóságos forgataga kábítja el például az idegent, aki a vasárnap délután verőfényében Mezőkövesd piacterén a karcsún égnek iramodó templomtorony tövében megáll s a körülötte hömpölygő sokaságon végigtekint. Litánia előtt vagyunk és áll a korzó. Surcok, lityák, sátoroskendők, rakott szoknyák és himes ingmellek zuhognak-lebbennek körülöttünk tarka-barka össze-visszasággal, illegő-billegő matyóleányok „karulnak" a plébánia, a községháza és a boltok előtt, ahol a falu minden részéből összecsődült legénysereg támogatja a falat s mustrálja a páváskodó másik nemet. Fülünkbe ízes magyar szavak duruzsolnak, egy-egy menyecske fején kackiásan mered fel a „csavarintó" bóbitája, odébb bogárhátú kunyhók kapujában egy-egy mokány, pipás öreg magyar, a házak előtt „tanyázó" asszonyok — a népi egzotikumok egész áradata kapja meg így különös varázsával az idegen figyelmét. Valóban, a magyar néprajz mintegy dióhéjba sűrítve kínálkozik itt az utazók Leikái és Kontaxai elé.

A színpompás külső azonban csak egyik oldala a falu életének. A hétköznapok, a gyakorlati élet nézőpontjából közelítve Mezőkövesdhez, sajnos, szertefoszlik a színek varázsa s helyén zavaró kérdések és problémák egész tömege tornyosul elénk. A gondok kísértethadserege kóválygog ma a falu zegzugos utcái fölött, mintha a történelem egyre súlyosbodó nyomásával mérkőznének itt a százados elszigeteltségben kialakult életviszonyok s ez a döbbenetes harc társadalmi, kulturális, mezőgazdasági, egészségügyi, ipari, sőt művészi téren is a falusi élet szinte minden vonalán a problémák egész özönét zúdítja a helységre. Mezőkövesd ilyen tekintetben is a magyar falu életének szuperlatívuszát nyujtja! A kezdetleges higieniájú életmód, a község rettenetes zsúfoltsága, a primitív művelődési színvonal, a summáskérdés, a matyó kézimunka dekadenciája, a háziipar termékeiért fizetett jelentéktelen munkabér, a tagosítás és telepítés kérdései, stb. stb. — tengeri

Magyar Szemle 1935. XXIV. k.
3.17.

biz' ők, kiknek ezerpengős lovaik vannak. Szőlőjük három is van, pincéjük tele borral. Ha aztán a fivérek összevesznek, úgy állnak bosszút egymáson, hogy beverik egy tízakós hordó oldalát és „eleresztik" a bort.

Illés, a legöregebb, nagy nőgyűlölő, aki holmi fehércseléddel szóba sem áll.

János szegény lányt vett el feleségül. Az asszonynak sikerült elérni, hogy férje ma már néha-néha csizmát húz a lábára. Ezt azért is érdemes feljegyezni, mert Jánosnak 50-es számú csizma kell.

Imre is nősült, de felesége nem bírta el az életet férje házában. Egy év után megszökött. Utóbb tengerésztiszt vette feleségül és a fáma szerint ma mint kegyelmes asszony él az osztrák fővárosban.

Pécs. *Előd Géza.*

Nótaszövegek.

Látod rózsám azt a magas hëgytetőt,
Míg az ott lësz, nem tarthatok szeretőt.
Kosárrô is lehordom a tetejit,
Elszeretëm a lëányok elejit.

Tizenhárom küllő van ëgy kerékbe.
Elmënnik majd a rózsámhoz estére,
Be nëm ereszt, betöröm az ajtaját,
Megcsókolom a két piros orcáját!

Ez a kis lány búzát mos a Bitvábo.
Fehér lábo beleír a habjábo.
Fehér lábát pirosra mossa a víz,
Érted babám a szerelëm sírba visz!

A csillagok fekete jászt visënek,
Az irigyek mind én rúlam beszínek,
Divófának ződ az ágo, levele,
Ragadjon lë mindën irigyëm nyêve!

Sárgo szëget veretëk a csizmámbo,
Árvo lëányt szeretëk e hazábo.
Árvo lëányt szeretëk én, ha lëhet,
Annak az annya nem átkoz engëmet!

Ennek a kis lánynok nincsen szeretőjje.
Ha nincs szeretője, mënjën az erdőre.
Írja föl a cserfa, írja föl a cserfa
Csipkés levelére!

(Csesznek, Veszprém m.) Lejegyezte: *Kovács Miklós.*

Ethnographia-Archivum
1929. évf.

NÉPI SZÖVEGEK.

A mezőkövesdi matyók betlehemjárása.

Az országszerte számtalan változatban ismeretes betlehemes játékok között ere-

1. ábra. Matyó betlehemesek.
A pásztorok öltözete. Mezőkövesd.

detiségénél fogva kiválik a mezőkövesdi matyók *betlehemi pásztorjátéka*. A kö- zépkori misztériumok idején a felnőttek játéka volt ez, akik átadták a falu ifjú- ságának. A szentistváni matyóknál a ci- gánygyerekek járják a betlehemet, a mezőkövesdi matyóknál pedig átvették a szerepet *a leányok*. Karácsony hetét megelőző héten járják a betlehemet. A játéknak hét szereplője van: a betlehemi istálló *gondozója, az öreg, a Jancsika, az angyal* és *a három pásztor*.

A betlehemi istálló a *matyó ólnak* hű utánzata. Benne kis jászolban fekszik a Jézuska, mellette Szűz Mária, kis bá- rány és egy szürke csacsi. Elül gyertya ég. A gondozója idősebb matyó asszony. Az *öreg* szerepét *fiúcska* játssza. Kifor- dított ócska szűr, nagy csizma, kopott széles kalap a ruházata, kezében zörgős bunkós bot van, állát nagy kenderszakáll fedi. *Jancsika*, az *angyal* és a *három pásztor* megszemélyesítői leányok. Az *angyal* fehér leányruhában, gyöngyös viaszutánzatú mirtuskoszorúval díszített leeresztett hajjal, fodros papírszárnyak- kal, derekát kék szalag övezi, mely középen ívben, elül kétoldalt lelógva díszíti ruháját. A *három pásztor* és a *Jancsika* ruházata matyó legényruha. Színesen hímzett mellű lobogós ing, bő gatya van rajtuk. Elül rózsaszínű és kék szalagok lógnak, nyakukat piros, kék és fehér gyöngy ékesíti. *Jancsika* fején árvalányhajas kalapot hord, a *pásztorok* fejdísze félméter magas kúpos süveg, melyet színes szalagokkal vonnak be s ezek hátul csaknem a földig lengedez- nek. Felülről lefelé haladva zöld, fehér, piros, narancs színek ismétlődnek két- szer. A homlokot mirtuszutánzatú viasz- koszorú és zöld levelek között fényesen csillogó üveggyöngyök, kék virágok és színes fémpikkelyek díszítik. Ez a dísz

Ethnographia (Népélet).
Jahrg. 1929. évf.

Matyó betlehemesek. Elindulás. Mezőkövesd.
Weihnachtsumzügler aus Mezőkövesd. Der Ausgang.

Matyó betlehemesek. Kis Jézus imádása. Mezőkövesd.
Weihnachtsumzügler aus Mezőkövesd. Das Christkindl.

2. ábra. Matyó betlehemesek. Az „öreg" költögetése. Mezőkövesd.

felnyúlik a süveg csúcsáig. Mind a négyen zörgős sétabotot tartanak kezükben. Balkezükben hímes zsebkendő van.

Az egész bemutatott csapat megáll a ház pitvarában, a jászol gondozója pedig bemegy a házba s leteszi a kis ólat az asztalra. Ezalatt kinn a pitvarban éneklik:

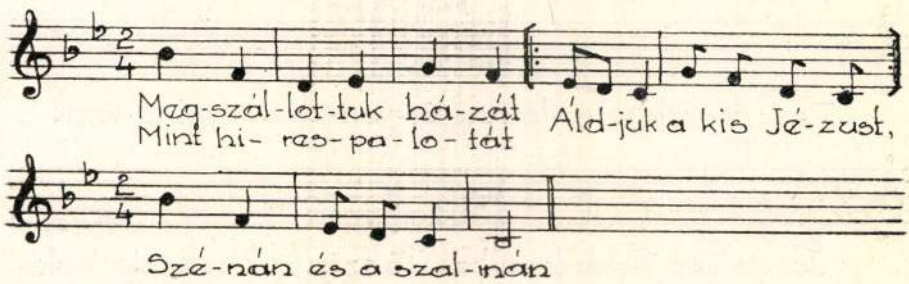

Vigan zengjetek citerák,
Jézus született,
Harsogjatok dob, trombiták,
Isten ember lett!

Juhok, barmok pásztori
És udvarló szolgái
Nemes tündér e világnak
Földes urai.

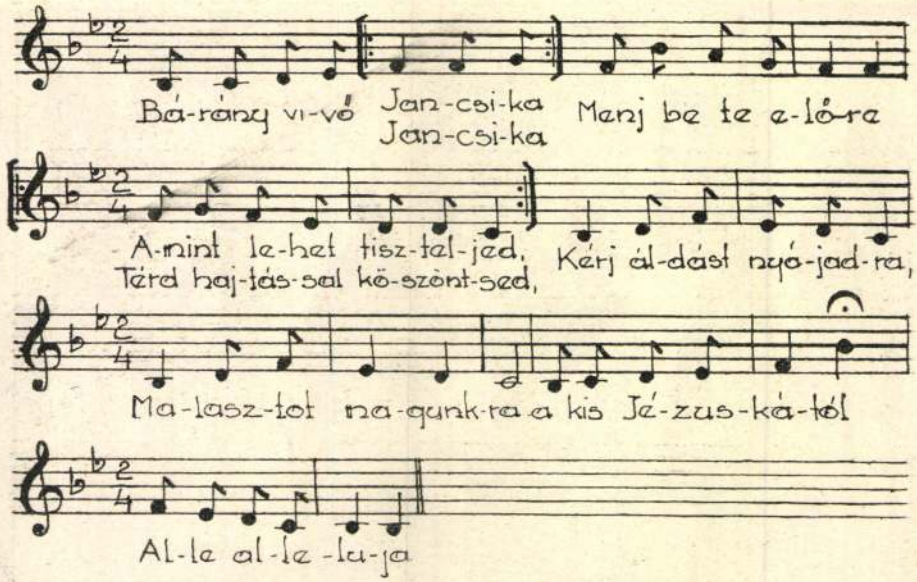

Jancsika (bemegy és szavalja): Örvendező szívvel, vidám énekléssel sietünk ma hozzátok, tárva legyen ajtótok. A kis Jézuskát követjük, megváltónkat hirdetjük, a mi Urunknak útját előkészítjük. Gazduram, magát is tiszta szívvel köszöntjük, családja békéjeért a kis Jézust kérjük. Kicsi és nagy szívesen hallgasson, velünk együtt lelke Betlehembe szálljon.

Angyal (bejön, szavalja): Testvérek, emberek, angyal szól az égből, itt az előkészület ideje. Ime, Jézus jön! Emberek, ébredjetek! Testvérek, emberek, ki megígértetett, lelkünk üdvössége íme jön! Emberek, szeressétek! Bűnöket véve magára, jön az Isten báránya. Siessünk az Úr elébe, bűnbánatot, kegyet kérve. Pásztorok! föl a szívekkel, íme hozzátok jöttem Szövetségbe, jertek, ütött az óra. A sötétséget eloszlatja az Úr angyala, kövessétek!

(A három pásztor és az öreg bejönnek énekelve.)

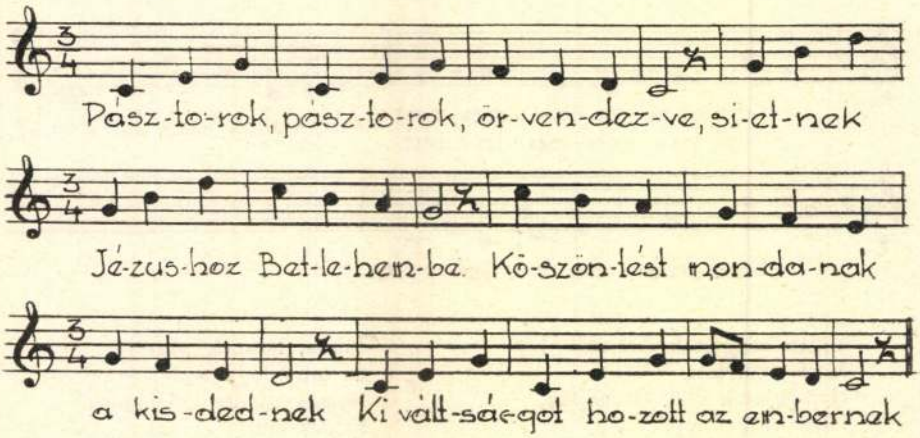

(Bent a szobában Jancsika, az angyal és az I. pásztor a kápolna jobb felére, a II. és III. pásztor a kápolna bal felére állanak, az öreg a kápolna elé térdel.)

I. pásztor (szavalja): Betlehem pusztáján csillag támadt, te égi vándor elmegyünk utánad. Viszünk Jézuskának sok ajándékot, egyszerű pásztorszivet, buzgó imádságot.

Jancsika (az öreghez): Hát te öreg, jössze Betlehembe?

Öreg: Elmennék én, de nehéz az út terhe.

Jancsika: Nézd öreg, Jézuska felé egyenes út vezet.

Öreg: Jöjjön el ő hozzám, hisz' én vagyok az öregebb.

II. pásztor (az öreghez): Öreg, Jézuska ám haragszik a hálátlan emberekre!

Öreg: Nem bántok én senkit, hagyjatok békémet.

II. pásztor: Nem csalhatod meg Őt, belelát a szívedbe.

Öreg: Hát csak hadd lásson; de én még alszom egyet. (Lefekszik és horkolva alszik.)

III. pásztor (botjával érinti az öreget): Oh, te aludni kívánsz, pedig úgy is nagyon sitét a szíved és hálátlan. Szegény kis Jézuskám, ugye hamar megismered a hálátlan embereket, mert elrejtőznek, hogy ne találkozhassanak Veled. Oh, gyujts világosságot a bűnösök szívében.

Összes pásztor: Oh, gyujts világosságot az emberek szívében.

I. pásztor: Pásztor társaim, régtől kedvelt barátaim, mindig több öröm játszik szívem húrjain. Föl cimborák, vidáman, szaporán, Betlehemben az ég ma hű szivekre vár.

(Az öreg felriad, botjára görnyedve egy helyben topog, az angyal helyén marad áldásra tárt kézzel, Jancsi és a három pásztor körben járva énekli:)

Pásztorok keljünk fel,
Hamar induljunk el,
Betlehem városába,
Rongyos istállócskába,

Siessünk,
Ne késsünk,
Hogy még ezen éjjel odaérhessünk,
Kis Jézusnak tiszteletet tehessünk.

(Ének végén helyreállanak.)

I. pásztor: Jehova! szegény, rongyos istálló, mégis benne lakik az örök boldogító. Jancsika, többi pásztor cimbora, boruljunk le hű imádására. (Angyal állva marad, pásztorok és az öreg letérdelnek; ének:)

Ébredj ember mély álmodból,
Megszabadit rabságodból,
Közelit már üdvösséged,
Eltöröltetik vétséged.

(Ének után felállanak.)

Angyal (egyedül énekli):

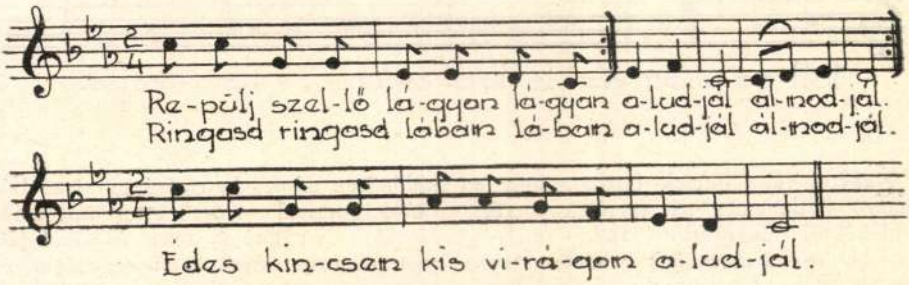

Jancsi (a betlehemi kápolnához fordulva mondja): Jézuska! Jézuska! itt a göndörszőrű barika. Fogadd tőlünk, pásztoroktól, oh szűz anya szent fia.

II. pásztor: A szegények és árvák örvendenek, mert irgalom forrása kicsi szived.

III. pásztor: A bűnös emberek már

ébredeznek. Oh, könyörülj rajtuk, hogy megtérjenek.

Öreg (a kápolna elé térdelve mondja): Oh igen, könyörülj, hogy megtérjenek! Nem tudtam aludni, szememet álomra lezárni, a nagy ébredező szó gyötörte szívemet, hogy a világ megváltója megszületett. Bánom, hogy nem siettem, bánom, hogy megkeményítettem szívemet. Többé nem alszom, mindig érted élek és halok. Ha az Úr magához szólít titeket öregek, kicsinyek, sietve menjetek. Oh, szép kisded Jézuska, aludj szépen, csendesen, elég lesz még később megismerned a hálátlan szívű embereket.

(Pásztorok, Jancsika körbe járnak, az Öreg középen táncol; énekelnek:)

Szóljatok, oh pásztorok,
Mi dolgot leltetek,
Hogy az éjjel Betlehembe
Úgy siettetek.
Láttuk az igért Messiást,
Betlehemben született.

(Mind a helyére áll, együtt éneklik.)

(Az ének végén, a „keljünk" szónál elindulnak kifelé és kint az ajtó előtt éneklik mindannyian:)

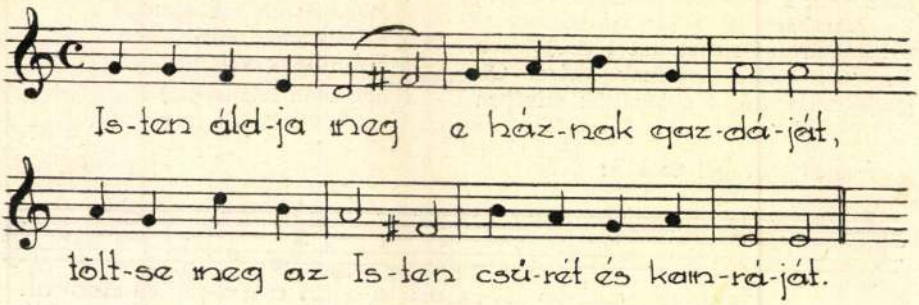

Nagyon valószínűnek tartom, hogy a matyó betlehemes pásztorjáték a régi emlékektől megtisztult játék, amelyet az egri egyházmegyének rendeletei elő mozdítottak, de még ebben az alakjában is sok eredetiséget mutat régi gyermekjátékokra emlékeztető dallamaival s különösen népies hangzású befejező búcsúzó soraival. Köszönettel tartozunk Horváth Árpádné úrnőnek és Gaal István főkántor úrnak, hogy segítségünkre voltak a szép betlehemi pásztorjáték megörökítésében.

Ébner Sándor.

Uj Idők 1913 I. 41. l.

...kövesdi iparkiallításból

Az Uj Idők számára fényképezte Müllner

Matyó előrajzoló-asszonyok és műveik

Mező Kövesd.

„A nagy úr“ a Magyar Színházban
Attila (Kürthy), Mikolt hercegnő (Cs. Aczél Ilona)

Az Uj Idők számára fényképezte Alexy
Mikolt hercegnő (Cs. Aczél Ilona), Eiréné (T. Halmy Margit) és Kürt (Vágó)

— Tudod, édes Netti, — sopánkodott a gazdám, — hogy magamnak is alig van miből megélnem, és még azt a nyolcvan koronát is milyen nehezen nélkülözöm, amit nektek fizetek havonkint az ellátásomért.

de csak tettettem magamat, hogy alszom, me
gondolatok keringenek az agyamban és ér
a szemem villog a sötétben. Hahá, hi
ma este is finom tortával, ezzel ne

MUSKÁTLI

1935. 3. szám

MAGYAR KÉZIMUNKAUJSÁG
A MAGYAR IPARMŰVÉSZET HÁZIIPARI MELLÉKLETE. SZERKESZTI SPOLARICH LÁSZLÓ, A MAGYAR KIR. ÁLL. NŐIPARISKOLA IGAZGATÓJA

A MAGYAR UDVARHÁZAKHOZ!

A magyar udvarházakhoz intézünk néhány szót. A magyar udvarházakhoz, mert még vannak ilyenek. A magyar udvarházak lelkéhez, a magyar nagyasszonyokhoz, — mert még vannak nagyasszonyaink. Vannak fiatalok és fiatalos lendületű érettebb korú nagyasszonyok. S ezeknek a nagyasszonyoknak gondjuk van. Ezekhez a gondokhoz szólunk gondűzőként. Nem újságot mondunk. Lelkük mélyén kialakulatlan érzéseiket, vágyaikat szólaltatjuk meg és igazat szolgáltatunk nekik, mikor a magyar segítséget kereső szemüket a kézimunkán megpihentetik. A magyar nagyasszonyok gondja a magyar jövő gondja. A magyar nagyasszony és a magyar jövő gondja a magyar család és a magyar leány jövőjén való aggódás.

Hol van az erős kéz és az erős szív, amelyik irányt szabjon a leány jövőjének ? De az aggódás ott van minden igazi magyar úriasszony, magyar nagyasszony szemében. A mult értékein elmerengeni, szépségeit visszaálmodni, ebben a rohanó, technikai csodákat termelő időben nem elég. Nem elég ; s nincs semmi támpont a nagy rohanatban. Mi lesz leányainkból, mi lesz nemzetünkből ? Mi lesz a leányból, akit ma még őriznek udvarházak becsületes levegőjében, de akiket rövidesen ki kell adni a házból, mert magasabb iskolák elvégzése és a férjhezmenés lehetősége azt így kívánják. Udvarházak szellemét menteni nemzeti érdek. A becsületes családalapítás fészkei voltak az udvarházak. Meg kell, hogy maradjanak a tiszta hazafiság e szigetei.

Akárhogyan ostromolják külső és belső ellenségek, meg kell szervezni a védelmüket. Annyi mindent bíznak ma a magyar úriasszonyra a családvédelem érdekében, hogy nem hat furcsán, ha mi is felhívjuk egy védelmi fegyverre — a tűre — a magyar udvarházak lelkét. Az anyagi nehézségek közepette is a főváros, a nagyváros forgatagába küldik sokan gyermeküket — legalább farsangra. S az a szegény gyermek figyelmeztető intés nélkül habzsolja a házibálok, a mozik, a kávéházak, a „grill"-ek, orfeumok s a mulatók által nyujtott káprázatokat. Szüksége van reá az életben ? Szüksége van reá az idegeinek, az egészségének ? Ha az életben szüksége van reá, az akkor lesz, amikor a gyermekeit okosan kell majd védeni tőlük. Hol van ez még ? Idegeinek, lelki egyensúlyának pedig igazán nem használ. Az idegeket nem izgatni s az izgalom fokozásával időről-időre kielégíteni, hanem megnyugtatni kellene. Az idegek megnyugtatására, a nyugodt szórakozásban való örömlelésre pedig a kézimunka tanítja a leánygyermeket. A hímzés leköti az ember figyelmét, de nem erőlteti azt meg. A hímzésnél is előfordul, hogy elvégezni való feladatok elé állítja magát a szorgalmas nő, de a pensum elvégzése vagy el nem végzése nem hagy megváltoztathatatlan benyomást lelkében. A kedves, nemes örömök megbecsülésére vezet a női kézimunka. S a végzett munka eredménye olyan értékes része az otthonnak — akár mint emlék, akár mint az otthont díszítő tárgy —, hogy érdemes vele foglalkozni.

Nagy erőt ad az aggódó anya gyermekének, ha kézimunkára neveli leányát. Nagy erőt a kísértések legyőzésében és nagy erőt az otthon felépítése szempontjából. Itt nem mulaszthatjuk el még azt is hozzátenni, hogy az otthon szempontjából örökbecsű mintákra kell a figyelmet felhívni, mert különben vége a varázsnak. Elfecserélt időnek tűnik az eredmény haszontalan volta miatt.

Udvarházak nagyasszonyai ! Teremtsünk minden úri otthonban egy népművészeti sarkot. Egy heverő díványt tele magyar népi párnákkal, szőttes takaróval. Örök értékű magyar néphímzések a magyar udvarházak valamilyen szobájának egy-egy sarkában. Legyen ez a magyar népnek és a magyar népművészetnek megbecsülése. És a megbecsülés mellett példaadás és mintamutatás a jövőre.

Az orosz házaknál a szamovár meg az ikon elmaradhatatlan valami. A magyar házaknál legyen egy magyar sarok a házban. Az orosz, ha megházasodik, a szentképet és a teafőzőt szerzi meg a leghamarabb és minden körülmények között. A mi családi tűzhelyünk első kelléke legyen a magyar

dívánon néhány magyar népi hímzésű párna. Ennek a divatját megteremteni lenne a magyar udvarházak egyik legszebb programmja.

Hamisítatlan magyar sarok a magyar udvarházakban. Keljenek versenyre egymással az eredetiség, a hamisítatlanság, a szakszerűség, stílustisztaság szerint. Csak egy sarkot a magyar népművészetnek, a magyar ember házánál. Legyen a nagyasszony büszkesége az, hogy az egyik párna még az édesanyja, a mellette levőt az unokája hímezte. Legyen irígyelt az a nagyasszony, akinek külön kalotaszegi, külön matyó, külön torockói szobasarka van.

Ezen nevelődjék a fiatal leány. Ebbe sírja bele bánatát, ezek rajzolódjanak lelkében, amikor a boldog otthon képe fölragyog benne. Új otthona alapításakor ezt vigye magával s ezt a magyar sarkot létesítse meg a fészekrakásnál. Milyen olcsó berendezés új, esetleg városi lakásának, ha ezt a magyar szellemében teszi. Milyen korán megkezdheti jövő életére való készülődést egy-egy terítő, falvédő, párna és függöny hímzésével; hasonlók keresésével s olcsó megszerzésével. Mennyi emlékét viszi boldog ifjúságának, mennyi figyelmeztető jelet az édesanya tanácsának megszívlelésére. Akik pedagógusok, vagy foglalkoztak a képbenyomásoknak eszmetársító értékével, azok jól megértenek engem s megért engem az aggódó nagyasszony lelke is és igazat ad nekem. Hiszen a magyar sarok teremti meg a kapcsolatot az otthonnal, az anyai és apai házzal, a várost a faluval, a nép fiait az úrral. Kapcsot, abroncsot termel, amivel a magyart a magyarral összetartja. A nemzet szavát erősíti, a szétszakadás ellen küzd. Ismertető jel, hitvallás a magyarság mellett, nemzetnevelés, leánynevelés, mind együtt ez a kis magyar sarok.

Mondhatják, hogy a lelkesedés ragad magával, s lehet, hogy igazuk van. A lelkesedés azonban engem csak akkor ragad el, ha érzem a közre, a nemzetre vonatkozó hasznát. Vessünk hát számot, van-e a magyar saroknak és milyen tereken gyakorlati haszna?

A nép az udvarházakat — mint a szemünkben jobbat, előkelőbbet — igyekszik utánozni. A magyar sarok utánzásával a nép visszatér a nép hímzéseihez, faragásaihoz. Ezek révén csendes téli elfoglaltsága van. Fokozott szeretettel gondozza otthonát. Megbecsüli, mert megbecsülve látja hagyományait. Ismét sző, fon, gazdagszik. Fonalas anyagokat használ fel. Forgalmat teremt. Nemzeti zamatot nyer a falu, lakása és viselete. Idegenek érdeklődését vonzza. Kézügyességet szerez a falu asszonynépe. Piacról gondoskodó szervek munkalehetőséget teremtenek ezen a réven. Az udvarházak lakói irányító szerepet töltenek be és összekovácsolják, helyes irányba terelik a falu véleményét nemzeti mozgalmakkal szemben való állásfoglalásoknál.

SZELLAY

MEZŐKÖVESDI MATYÓKÖTÉNY

A 30-ik oldalon bemutatott mezőkövesdi matyókötény több tekintetben eltérést mutat az ismert régebbi eredetű és újabb készítésű daraboktól. Mintája laza elrendezésű, levegős s a színek összhangjában majdnem annyi szerep jut az alapanyag színének, mint a hímzőfonalakénak. A zsúfolt mintájú, tarka, mozaikhatású mezőkövesdi hímzések között jól esik a szemnek a formák elrendezésének ilyen könnyedsége.

Motívumai bájosan naturalisztikusak, naiv lélek természeti megfigyeléséből fakadtak, mely azonban a síkdíszítés és stilizálás helyes érzékével is rendelkezett.

A szokásos fekete klot-alapra varrt kötény hímzőfonala csak egyes motívumaiban a régi kötényhímzéseken alkalmazott szűcsselyem, a hímzés nagyrésze filoselle-mosóselyemmel készült, ami hasonló hímzéseken csak kivételesen fordul elő. Színei ragyogóan élénkek, mégsem rikítóak.

Mai számunkhoz tartozó szurkált mellékletünkön adjuk e kötény mintájának majdnem teljes hosszát. Díszíthetünk vele dívánpárnát, falvédőt, nagyobb terítő szegélyéül feldolgozhatjuk, kisebb motívumaiból ruhadíszt alakíthatunk stb.

Alapanyagul vehetünk olcsóbb anyagot is, így klotot, de tekintettel a minta lazaságára és keskenységére, hol a hímzés mellett az alap erősen érvényesül, inkább nemesebb anyagokat ajánlunk. Így vehetünk síma, sűrűszövésű gyapjúszövetet, sűrű selymet, bársonyt stb. Természetesen az alap megválasztásánál a munka praktikus célja kell hogy elsősorban a szemünk előtt lebegjen. Hímzőfonalunk lehet gyapjú, szűcsselyem (bár ez utóbbi nagyon drága), mosóselyem (filoselle), mint az eredeti hímzésen, mouliné stb.

A formák laposhímzéssel készülnek, a beöltéseket is csak egy-egy laposöltés képezi, melyet a kész forma fölé varrnak. Hosszabb ereket és szárakat szároltéssel varrnak ki.

A hímzés színezését az alább közölt ábrákon magyarázzuk meg. A formákba húzott vonalak az öltések irányát jelzik. Hogy a színek árnyalatának kiválasztásánál a kézimunkázóknak támaszul szolgáljunk, hivatkozunk a MEZ mosó-hímzőfonalak színkártyájának színszámaira, melyek nem tökéletesen, de hozzávetőleg megközelítik a szóbanforgó színek árnyalatát.

A színek jelölésére a következő betűket használjuk:

p = pipacspiros, MEZ 705; b = borvörös, MEZ 548-nál kissé barnásabb árnyalat; vr = világos parasztrózsaszín, MEZ 449; sr = sötétebb parasztrózsaszín, MEZ 715; s = aranysárga, MEZ 581; k = kék, MEZ 544; vz = világoszöld, MEZ 439-nél kissé sárgásabb; sz = sötétebb zöld, MEZ 791; h = homokszín, piszkosfehér.

A mintát hullámos vonal osztja ketté, ez sárga fonallal, szároltéssel készül.

A felső, szélesebb sorban foglal helyet az 1. ábrán közölt elem. Közepe b, az utána következő formák felváltva p és b. A beöltések b. Az alsó sorban ugyanez az elem középből kiindulva vr, sr, vr, sr, a leöltések középen sr, szélső sorban vr. Az alsó sor kisebbik rózsaformája középtől sr, b, sr, leöltések b.

2. ábra: s közép, körülötte vr magocskák, k szirmok, leöltés k.

3. ábra: Középen k magocskák, az egyik ilyen motívumnál vr pontok is körülveszik ezt. Szirmok s, leöltés s.

4. ábra: Közepe k, szimai h, leöltések vr.

5. ábra: Felső sor két szélső szegfüje vr, középső felső b, alsó k, alsó sor szegfüje b.

6. ábra: Rózsabimbó közepe felváltva p, vr, sr, külső szirmai vz, sz, leöltések a külső szirmok színében.

7. ábra: Százszorszép közepe s, szirmai egy-egy öltés h.

8. ábra: Árvácska felső három szirma vr, leöltés k, alsó két szirma k, leöltés s.

9. ábra: Gyöngyvirág h, kiöltések h, a gyöngy felső végén egyetlen öltéske vr.

10. ábra: Kis virág p, töve h, bogyócskák h, felső bogyók p, szára sz.

11. ábra: Tulipán sr.

12. ábra: Virágok p, porzójuk h, sz szárral, levelek sz.

13. ábra: Szétszórtan előforduló apró virágformák h, b, p, s, stb. színekkel kivarrva.

14. ábra: Osztott levelek fele vz, fele sz, bogyócskák körülötte h. A levélformák felváltva vagy csoportosan vz és sz színűek.

A főbb formák színezésén van a hangsúly, mert nagy színfoltjuknál fogva azok uralkodnak a hímzésen. Kisebb formáknál a színek elcserélése nem lényeges, aki helyes színérzékkel rendelkezik, el fogja találni, hogy a már kivarrt nagyobb formák között hová milyen színű kis forma kívánkozik, hogy a minta egyensúlyát ne veszítse.

KÖVESSI EDIT

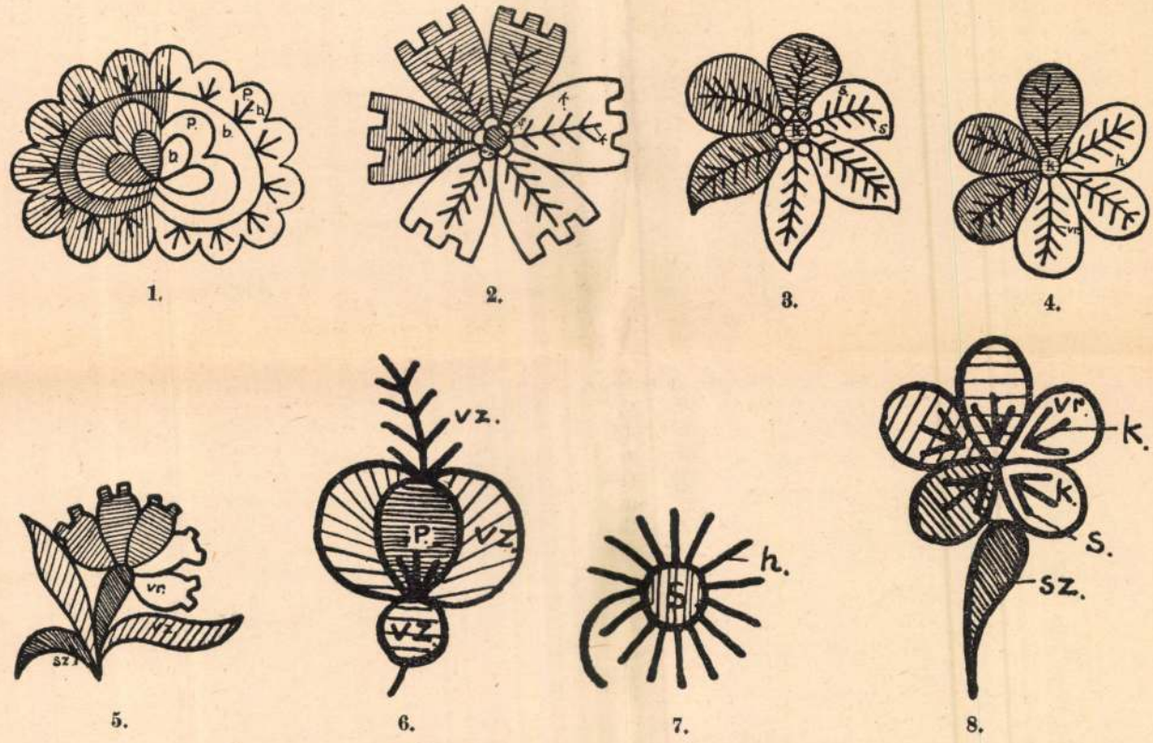

A 6., 7., 8. és 13. ábra természetes nagyságú, a többi kisebbített (fél méretben) közöltetett. (Lásd fényképet a 30. oldalon és a szürt mintát a mellékleten.)

Mezőkövesdi hímzés

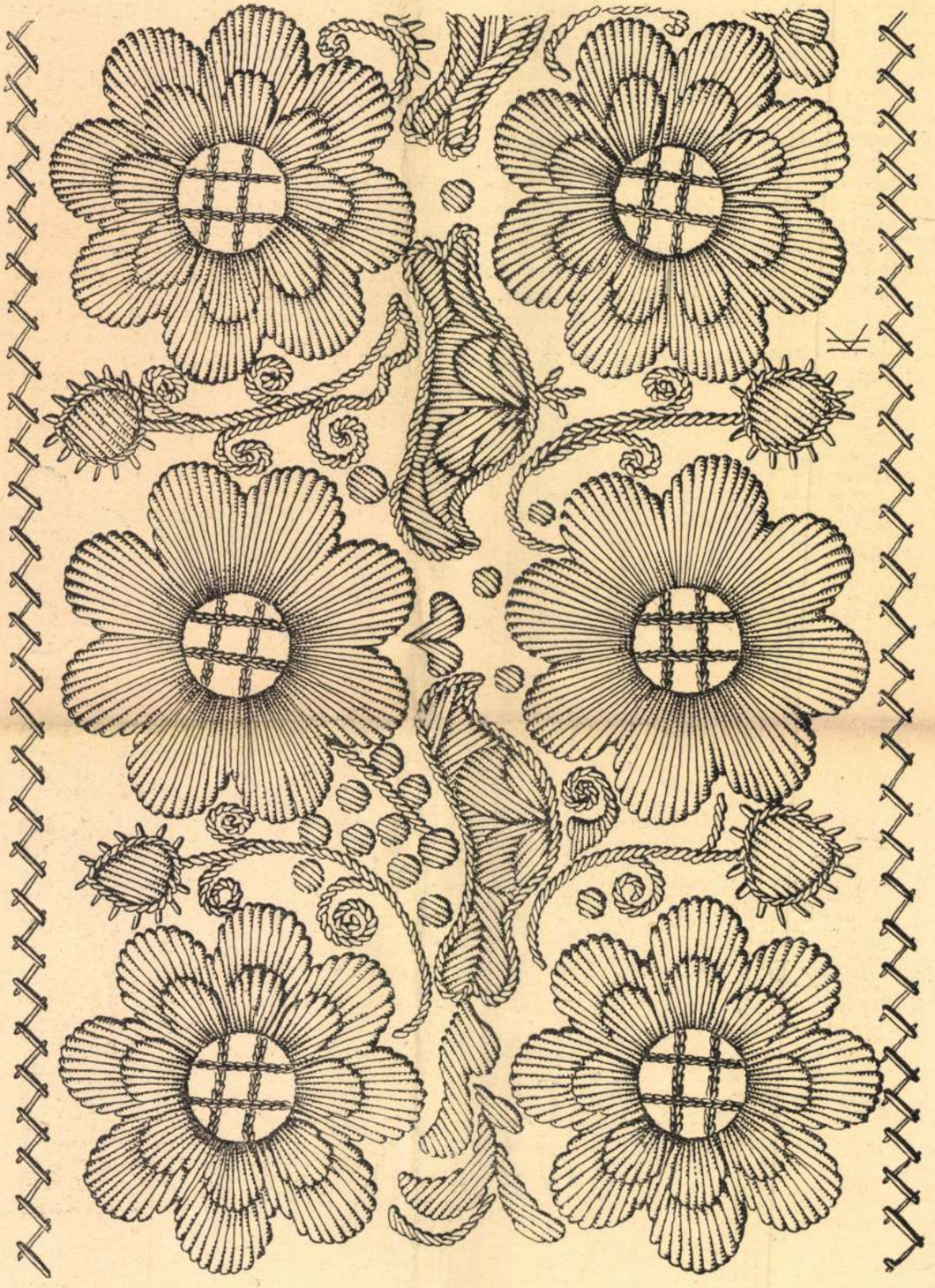

Szentistváni lepedőszél. A Borsod-Miskolci Múzeum tulajdona. Karácsonyi Irén rajza. Készíthető színesen szőcsselyemmel vagy gyapjúfonállal.

Örladány

(Szabolcsom)

Ref. templom.

Borovszky Ma[illegible]y [illegible]rsz[illegible]vm Szabolc

54 l.

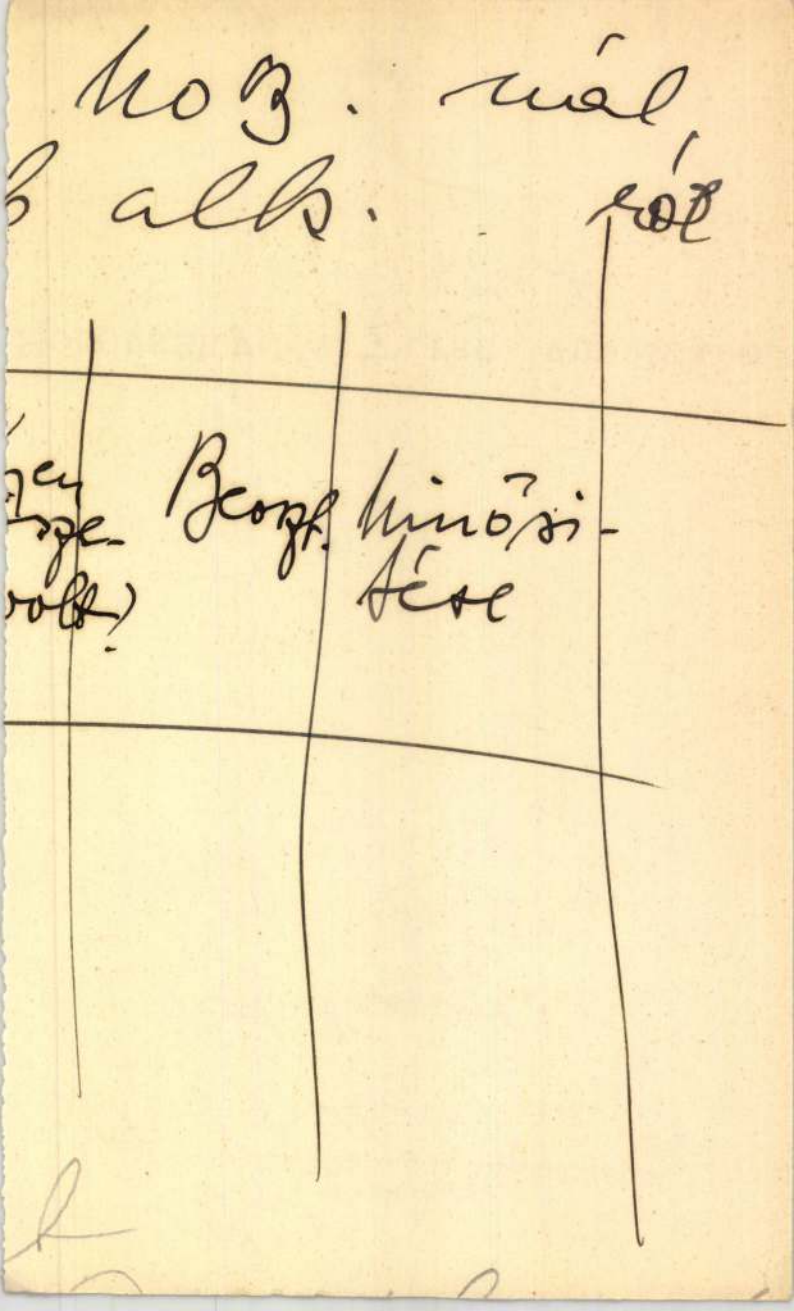

53 Mezőladány (Szabolcs)

Ujkenéztől 3 km. 9934 5

1.187 l. vasut van Tor-
nyospálcásról.

Rk. templom

most épül. barokk
stílusban

Régi fa harang-
torony

Ref-templom

XVIII. sz. toronytalan
épület

Fa harangtorony

Eridektelen

Nyirségi utam 1938

Mezőladány
53 / Szabolcs m.

MŰVÉSZET
IPAR

AZ ORSZ. MAGYAR IPAR
ÉS
A M. IPARMŰVÉSZETI T

SZERKE

. . . . . MAGYAR ÉS KÖZOKTATÁSÜGY

MEZŐLADÁNY (Szabolcs)

Rk. fa harangtorony
XVIII. sz

Ref. templom torony mél-
küli, szemmi.
Utazás, 1938.

Ref. fa harangtorony
XVIII. sz.

Mezőladány

(Szabolcs m.)

Mezőladányi templom

falkepči

(Szabolcsnu)

Ger MRE. 228.C

VTÁR

ZÁCIÓ

A HÁLÓZATI ANÓD- ÉS
LÓK SZERKESZTÉSÉNÉL

AFIKA MELLÉKLETE
MEGBIZÁSÁBÓL NYOMTA
HIRLAPNYOMDA RT.

Mezőkeszű
ref. templom

Templom alapraja, műrészletek, távlati képei. Fatorony méréses képei. Klenodiumok leírása, rajzai. Kőtorony és kapu tervei.

Debreczeni László
1929. 78-85. l.

Gótikus templom pálcatagos műrészletekkel.

Vasárnap
29
Ádvent 1. vas.

Hétfő
30
András aps.

November

Kedd
1
Elegy pk.

☾ Utolsó negyed 2 6. 37 p.

Szerda
2

Protestáns naptár

Nov.-December

V	29	Noé
H	30	Andrá.
K	1	Elza
S	2	Aurél.
C	3	Olivia
P	4	Borbál
S	5	Vilma

Ó görög naptár

November

V	16	Máté a
H	17	Cs. Ge
K	18	Román
S	19	Barlám
C	20	D. Ger
P	21	B. A. f.
S	22	Filém.

Izraelita

Mezőlaki Mennyező Mihály MD K

ács, mennyezetfestő /mük. 1530 k/

1530-ban a kapornaki bencés apátság templomának mennyezetét megujitja.

Magy. Müv. Tört. I./Szerk. Dercsényi/ 43.o.

Mezőkölpényi ref. templom.

templom alaprajza, harangtorony szerezete, távlati képe, czustok, hunzések.

Debreczeni Lajos 1928

196, 197, 198, 199. l.

Mező Kölpényi

harangtorony

1708 ?

Repr.

Balogh Istvánról

37. n. Ep.

Mezőlaky Mennyező

Mihály festő

fia, Mezőlaky Ferenc, az utolsó kapornoki bencés apát sokáig

világi ember, kemény katona volt, aki 1543-nősült s hozományul több birtokot és két várat (Gyrőrök és Slegresd) kapott. Orhanos élesét 1568-ban Φ

Nagyfalusy Lajos S. J.:

A kapornaki apatság tört. II. k. Kalocsa, 1942. 20. l. – 116 – 139. l.

Mezőlaky festő felesége Semjén Antal kapornoki apát huga volt. Ennek fia volt Mezőlaky Ferenc apát. U. o. 105. l.

Φ Szermek telemül feferte be. Vasszona nagy rémes Miksa Kj. fabra hagyta.

ügyi miniszternek 53.924/1927.III.a.
és Csekkosztályhoz intézett rendele-

számadási ág: Művészeti célok támoga-
s Bizottsága, Átfutó kiadások. Megté-

gy Dr. Schneller Vilmos, a Műemlékek
a részére /: Budapest, VI., Aréna-ut
etkező hó alatt törlesztendő egy havi
tőszáznegyvennégy /: 244 :/ pengő

Mezőkomáromi rk. templom

Szt. Péter és Pál tiszteletére

(Veszprém om.)

1745-ben épittette Bíró

Márton püspök -

Pehm 460. l.

Mezőkovácsházi

Középkori település

Bálint Alajos dr:

A mezőkovácsházi középkori település emlékei. Különnyomat a Dolgozatok a m. kir. Ferenc József tudományegyetem Régiségtudományi Intézetéből.

Szeged, 1939.

is,de emberi szemmel és megértésse
emberi életéhez,melyek együttesen
és emberi megértés objektiv világa
megkeresni azckat a kiindulási por
fejlesztett.Csak igy fogjuk megért
hamis jelzőket és jelszavakat alka
homályositjuk el egyéniségét.Meg
ben egész élete és müvészete lefo
nunk kell az embert is,mert ő lén
panaszaival,pesszimizmusával,harc
akadályozta a munka menetét.Jelző
te már egyik méltatója,Benedetto
chelangelo feletti gyászbeszédében
jellemzésére nem használhatunk ki
angelo.

Állandóan foglalkoztatj
bennem gondolat anélkül,hogy abba
/Non nasce in me un pensiero,ch n
egyik szonettjében.Ez mutatja az
saiban is plasztikailag gondolkod
lom:Te tudod Istenem,hogy mennyit
jében.Ez az ő pesszimizmusa és ke
arcképekből,portrékból is.Tanitvá
szobrot készitett róla.Az egyik F
Nagy pesszimizmusa,keserü,küzködő
jeződik ki.Több portréja van,mely
is sokan megfestették Michelangel
neteit,melyekben azonban gyakran
ezért kevésbbé hitelesek.A Firenz
képről soká azt hitték,hogy önarc
Jacopo da Pontetól származik,ki j
tünően fejezi ki nemcsak fizikai
lelkiségét is.A kép egyébként mar
Michelangelo egyetlen hiteles öna

Mezőkóoki régi fatemplom

ERDÉLYI FATEMPLOMOK
A MEZŐKÓOKI RÉGI FATEMPLOM
TÉGLÁS ISTVÁN VÉZLATA

Művészet 1904. 407. l.

helyre pedig nem kevesebb, mint 4000 festmény pályázott évente.

Ilyenformán az új, friss tehetségek érvényesülése ismét módfelett megnehezült — stagnáló vagy esetleg visszafejlődő „hors concours"-ok és sociétaire-ek miatt. A helyzet tarthatatlanná vált, mert a két régi Salon zsürije évenkint 8—10,000 művet kénytelen visszautasítani és korántsem volt ez az egészséges művészi fejlődés hasznára.

Kétségtelenül jól átlátta ezt a szépművészeti miniszter és főleg a Roujon örökébe nem régen lépett új directeur des Beaux-Arts, M. Marcel, amikor a mostani kiállításra megajánlta a Salon d'Automne-nek az állam tulajdonában lévő Grand-palais-t. Nagy háborúság tört ki erre a két előbbi Salon részéről: Bouguereau és Carolus-Duran elnökök siettek a szépművészeti direktort szándékának megmásítására bírni, de ez nem engedett, azzal okolva meg álláspontját, hogy a fiatalabb nemzedék csoportosulása tényleg jogosult a régiebbekkel szemben, akik önzően minden előnyt maguknak foglalnak le. Különösen nagy lett a

Mezőlaky Mennyező

Mihály festő

A XVI. században a kapornaki apátsági templomnak lapos mennyezete volt. A kapornoki konvent 1530-i jelentése szerint a kapornoki apátsági egyház mennyezetének elkészítéséhez a gerendakat, az arany- és ezüstlapokat, a cinobert és lazurint részben a fenti mester nagyon adta.

M. 1545-ben már nem élt.

Fel. szerk.: Dr. Kol

Nagyfalusy Lajos S. J.:

A kapornaki apátság tört. II. k. Kalocsa, 1942. 10. l. 116. l.

Tekintettel arra, ho
ságok részéről a válasznak a f
alatt álló minisztérium utján
hatóságokat, valamint a vezeté
ges munkával terheli, másrészt
késleltetni, tisztelettel felké
delt hatóságokat a szóbanforgó
tak alapján olyan értelemben m
hazai hatóságaink a külképvise
re válaszukat a megkereső külk
ják meg.

Budapest, 1927.évi április hó

Császár s.k. I.oszt. főkonzul.

oktatásügyi Miniszter Urnak. B

Mezőlaki Menyező Mihály

festőantalos

l.

Balogh Erdélyiren

I. 120-l.

SIK JENŐ. Béküljünk ki.

Mezőlaki Mennyező
Mihály
festo

laid

Füssy Tamás
A zalavári apátság
története. A Pannon-
halmi sz. Benedek-rend
tört. Bp. 1902. 133. l.

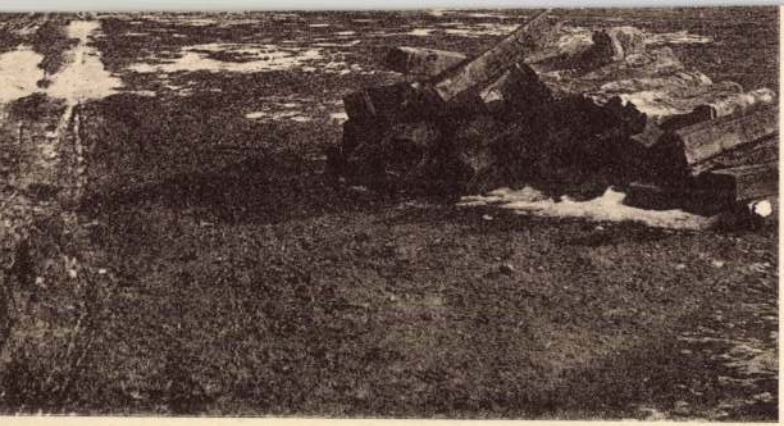

onszerkezetű Nyitra-híd.

yvnyomdája.

Mezőlaki Menyezew

Mihály, ácsm.

1530 febr. 14-én kelt oklevél szerint Antal kapornaki apát és a jezsuita I konvent ludatják, hogy a kapornaki egyház menyezetének elkészítéséhez szükséges gerendákat, arany- és ezüst-lapokat, cinobert és lazulint részben maga a mester (fenti) ingyen adta.

Vrod Bogyay Tamás dr.

A kapornaki egykori bencés apátság XII. századi bazilikája.

Történetirás 1938.

II. cf. 2. sz. 156. l.

I vagy bencés? (megállapítandó)

Mezőlaki Menyczew
Mihály
ácsmester XVI. sz

Másd
z

Egyháztörténeti emlékek a magyarornagi hitujítás korából.
II. k. 13. l.

Mezőlaki Menyező

Mihály

1530.

Laid

Békefi Remig dr.: A Balaton környékének egyházai és várai a középkorban. Bp. 1907.

214. l.

Országos Munkásbetegsegélyz
Telefon: József 16—69. Budapest, VII, Dohán

Tájéko

az összetett üzemek n
kitölté

A t. Cim üzemének munkabérei a
mutatandók ki, minthogy az ott feltüntete
A kimutatások kitöltésénél a következők

Azoknak az alkalmazottaknak a
üzemágban müködnek, az illető üzemágná
nak a beszámitható javadalmazása, akik ne
pontos tárgyi alapon való **becslés utján**
Azokat a munkabéreket pedig, amelyek n
kimutatott bérek arányában kell megoszta

A munkabérkimutatásba beveendől

M.D.K.

Mezőlaki Mennyező Mihály, festő-asztalos

nevét Balogh Jolán találta meg. s erek szerint ő volt az, aki 1530-ban Antal kapornaki apát megbízásából a templom mennyezetét festette.

Tombor Ilona: Magyarországi festett famennyezetek és rokonemlékek a XV-XIX. századból

Bp.1968. Ak.Kiadó, 216 l. + LVI t.

11. old.

+31.

MDK

Mezőlaki Mennyező Mihály

1530-ban újította meg a kapornaki bencés apátság famennyezetét. Az oklevél szerint maga adta a megújításhoz szükséges anyagokat.

A magyarországi művészet története. I.
Bpest, 1961. 45.l.

Mezőlaki Mennyező Mihály

Kapornakon dolgozott a templom reneszász mennyezetén.

Müemlékvédelem 1976/2/98

Németh József: A szentgyörgyvölgyi ref templom

MEZŐLAKI MENNYEZŐ MIHÁLY

KAPORNAKON 1530-ban
dolgozó festőasztalos

Németh József: A szentgyörgyvölgyi református templom festett famennyezete és berendezése

Müemlékvédelem, 1976. 2. sz. 98-100. l.

Mezőmadarasi ref.

templom

Minzések 229. l.

Orbán porta
Fodor-ház
fejfák } 230. l.

Debreczeni L. 1928

GAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM TANÁCSA,
etődve és mély fájdalommal tudatja, hogy

Gusztáv

rnöki osztályán a matematika nyugalmazott
ndes tanára,
iszteletbeli doktora, a m. kir. József-műegyetemnek az
a, a mérnöki és építészi osztálynak az 1900/01—1903/4.

Mezőménesi ref. templom

táblatiképe, alaprajza, hiszés, ezüst.

Debreczeni L. 1928. 200 l.

Mezőpagocsa

Fa harangláb 241. l.

Szentkirályi-ház 241. l.

Debreczeni L. 1928

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA

30 nap **NOVEMBER** 47. hét

15 Vasárnap	N. Albert *Lipót*
16 Hétfő	Ödön *Ottmár*
17 Kedd	Cs. Gergely *Hortense*
18 Szerda	Pét. Pál b. *Ödön*
19 Csütörtök	Erzsébet *Erzsébet*
20 Péntek	Val. Félix *Jolán*
21 Szombat	Sz. M. bem. *Olivér*

MDK

Michalek, Ludwig rézmetnő (?)

„Madarán Viktor „Zrínyi és Frangepán" c képét rézbe metni és ormágos kiállításra akarja küldeni. (Bécs, 1885.)

MDK-A-1-1/1453

Mezőörményen kastély

1.

Balogh Erdélyiren

I. 166-1.

orbélyműhelyben.

Mezőörmenyesi Kastély

mai képe

repr.

Kiss Erdkast

VIII. t.

Merőméhes

Gör. Kel. templom

Harang 1704. évből, 27 cm. átmérőjű.
Külsején valami különös régi írás és képek
öntvénye látható

Mezőniches

(Torda Aranyos vm,

Béldy-kastély

241. l.

Zádor-Rados

dr. Mezős Tamás, építész-műemlékvédő szakmérnök 1. Folytatás.
Hajnóczi Gyula: Carnuntum régészeti parkja, Ausztria.

Az 1988. júl.-i „Carnuntum Kommission" első ülésének mintegy előkészítéseként, Jobst professzor bizonyos tájékozódó-tájékoztató munkaként meglőzott egy magyar teamet a carnuntumi polgárváros feltárt részletének műszaki, geodéziai felmérésével, valamint rekonstrukciós rajzok elkészítésével. Hajnóczi Gyula vezetésével dr. Mezős Tamás építész-műemlékvédő szakmérnök, dr. Hajnóczi Péter városrendező szakmérnök és Krähling János szigorló építészmérnök 1988 év végére a kívántakat a megbízónak leszállította.

Magyar Építőművészet, 1988., 4-5., 86-old.

Mezős Mihály

A Gerai Áll. Gerd. Mintabolt belső tipiprik, valamint a „Vásai Strand" épülete az ő munkája.

Miskolczy Ferenc, Bajo Zép-
rőművénete a XX. n-ban.
Kézirat M.D.K. C-11
599/2

51.

dr. Mezős Tamás, építész-műemlékvédő szakmérnök. 2. Folytatás (vége).
Hajnóczi Gyula: Carnuntum régészeti parkja, Ausztria.

Carnuntum polgárváros DK-i részének távlati képe délről nézve

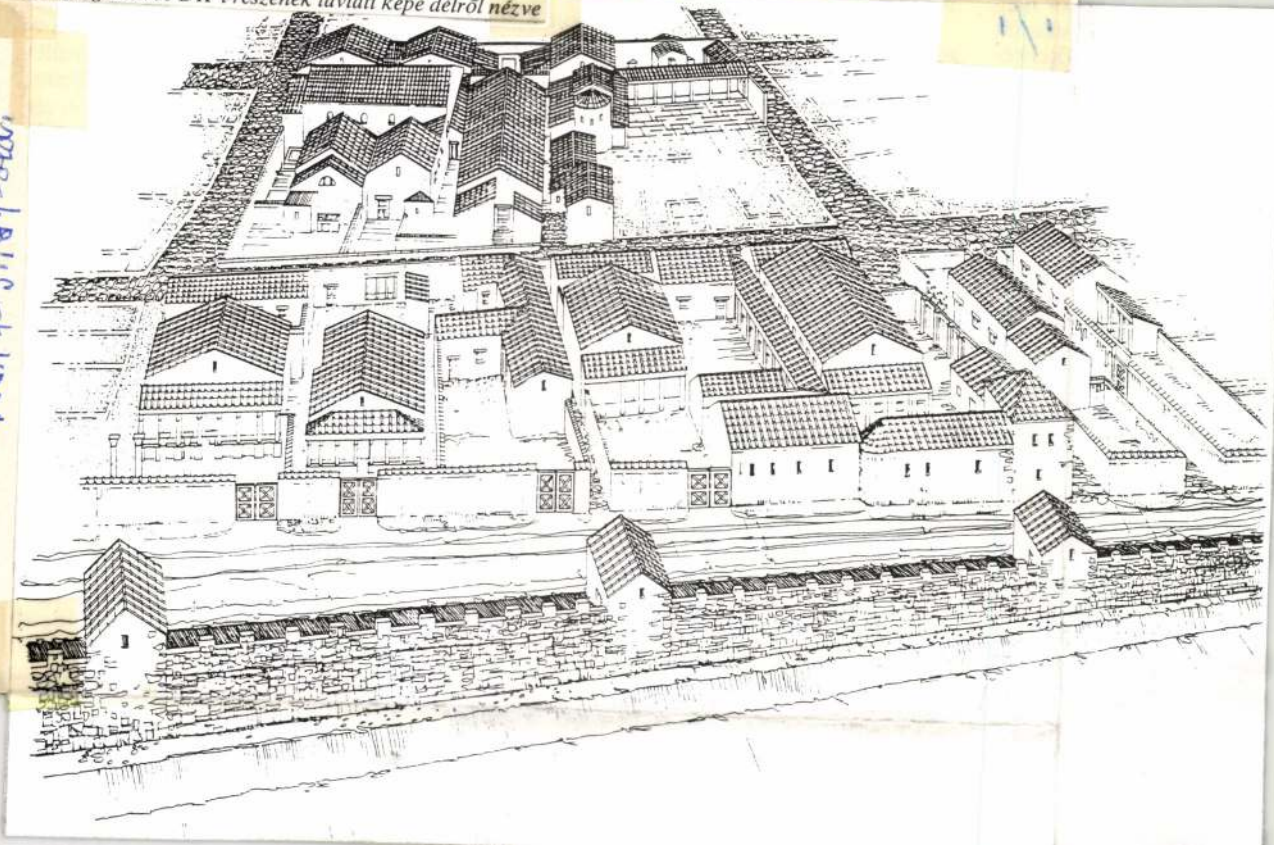

Magyar Építőművészet, 1988. 4-5. 89-old.

ontosabb volt — ek
ítható megállapítást
n nem is volt, azt éve
Lajos 1980-ban, a Ma
eretében elhangzott e
ban évtizedekre vissz
kutatók megállapíta
a Balaton vízminőség
kérdésre, hogy ezek r
radtak rejtve, a kö
: „Feltétlenül felelős
is ökológiai krízis kell
aradásáért azt, a tud
nevezhető szemlélete
...ökológiát évekig a
olinának állította be.
alokat és felső hatós
é teszik a balatonmen
ai kutatóintézet lét
ízjog indokolatlan m
s kísérletek végzését
inyos eredmények z
, átírásáról nem is sz
minden maradiságot, h
a régi, sablonos, elavul
ist. Kissé gorombábba
a hivatali gőgöt, az
igalmatlanságot. A köz

n világossá vált e nyílt szavak
ok jó része ma is aktuális, a
ibák nem maradhatnak meg!
ető légkör alapján nem cso-
y a területi tervezésért felelős

sokszor a nádasok átvágásával, a vízfolyások burkolá-
sa betonlapokkal. E káros és költséges beavatkozással
a tápanyagokban gazdag vizeket szinte csövön vezet-
ték a Balatonmederbe, pedig éppen az ellenkezőjére
lett volna szükség; a tápdús vizek medren kívüli vissza-
tartására, öntisztulására. Ez a mérnöki meggondolá-

elnökének közbenjárására kiadták. A v
engedélyt csak akkor adják ki, közölté
tisztítás paramétereit közöljük. Vagyis a
többéves kutatás és mérés végeredmény
ték.

Az abszurd és jóakaratúnak nem mondhat

Mezőpaniti ref.

templom

gotikus, XV. sz. végi

faragott kő-resile-
tekkel. Templom képe 214. l.

E templom alaprajza.

Debreczeni L. 1928.

208. l.

209. l.

Dr Telegdy István kuriája
Mezőpaniton u.o. 210. l

Parokia képe u.o. 210. l.

Ezüst serlegek u.o. 211. l.
Holkapos szelep u.o. 212. l.
Kirkőrések u.o. 213. l.

A m. kir. vallás- és közoktat

Mezőpetri rk. templom

Csiky K. Bp., 1886. Vk. 4.—

Brassai Sámuel gyászjelentése. Kiadta a kolozsvári orsz. történelmi ereklyemuzeumegylet. Kolozsvár, 1897. junius 24. 1.—

Brázay János: Emléklapok a mező-petri-i község és r. k. plebánia történetéből a templom száz éves jubileumára. Nagy-Károly, 1886. 2.—

Brendel, Franz: Geschichte der Musik in Italien, Deutschland und Frankreich. 25 Vorlesungen. 7. Aufl. Leipzig, 1889. Fbk. 5.—

Buchenröder, J. N. C.: Der selbtlehrende getreue englische Dolmetscher, oder neue, leichte und fassliche Methode, die englische Sprache ... zu erlernen. 4. Aufl. Hamburg, 1784. Pk. 1.20

(Budapest.) Alloquium ad serenissimum archiducem *Josephum* Hungariae palatinum dum die IV novembris 1815 serenissimam suam coniugem *Herminam Onaldinam* primum induceret in *Museum Nationale Hungaricum*. Pestini, Trattner, 4 r. Pk. 3.—

—: *Rules* and regulations of the Anglo-American Club. Pesth, 1872. 1.—

—: *Haditengerészeti* mutatványok müsora. Programm zum Marine-Schauspiel. Az előforduló jelzések, hadgyakorlatok és mozzanatok teljes magyarázatával. Bp., Corvina ny. —.40

—: *Kopetsni, Josephus*: Dissertatio inauguralis medica de gangraena. Pestini, 1836. 2.—

—: *Kurz Sámuel*: Budapest és környékének helyrajza. Népiskolai használatra készítette katonai térkép után. Bp., 1878. 1.—

—: *A Magyar Nemzeti Muzeum* könyvtárában találtató többes példányok jegyzéke. Első füzet Bp., 1876. 1.20

—: *Neskulla, Franciscus*: Dissertatio inaguralis medica de morbis potatorum. Pestini, 1855 3.—

Dr Bertók Lajos debreceni könyvszerelő 14. n. könyv-jegyzéke

Wien, 1911. 3.—

— : Die Luftschiffahrt und die Brieftaube im Kriege. (Klny. 1897.) 1.—

Béla József: Az Urat félőnek jó végső dolga, mellyet Bánffi Mária, Kemény Gergely ur kegyes özvegyének végső tisztelet meg adása alkalmatosságával érdemes hallgatói eleibe terjesztett. A Csik Somlyai Klastrom betüivel. 1820. 4r. 1.20

Bender, C. : Ahasveros oder Jude, wie er war, ist und seyn wird. Eine historisch-kritische Beleuchtung des Judenthums und der Judenemancipation mit specieller Beziehung auf das Religinsbuch des Dr. Auerbach. Landrabbinen, nebst Grundzügen einer Reform des Judenthums. Darmstadt, 1840. 8.—

A berlini magyaregylet rendszabályai Berlin, 1864. 1.—

Bezerédj Sándor : Reform-eszmék. Közérdekü tarlózatok a kath. autonómia, az egyházi reform a politika és egyház-társadalmi kérdések köréből. I. füzet. Pest, 1871. 2.—

(Biblia spanyol nyelven.) El nuevo testamento, Traducido al espanol de la vulgata latina, por el Phelipe Scio de S. *Miguel.* Londres, 1858. Bk. 4.—

Bill J. G. : Grundriss der Botanik für Schulen. 3. Aufl, Wien, 1860. Fvk. 1.—

Blásy Lajos : Egyházi törvény . . . mindakét felekezetü magyarhoni protestansok számára. Pest. 1844. Pk. 2—

Boethius, An. Manl. Torq. Sev.: De consolatione philosophiae libri V. Cum praefatione Petri Bertii. Lipsiae, 1753. Fbk. 3.60

Boissier Gaston : Cicero és barátai. Tanulmány a Caesar korabeli római társadalom fölött. Ford.

Örökségünk 59.

A Mezőség udvarházai (3.)

MEZŐKAPUS Kisikland községhez tartozó falu, amelynek az 1892-es adatok alapján 1168 lakósa közül 952 román volt s csak 180 magyar. A csikszentmihályi Sándor család Pál nevű tagja 1778-ban vette kezelésbe felesége, Szeredai Ágnes mezőkapusi birtokát. Sándor Kálmán táblabíró és földbirtokos 1897-ben nyerte el a báró címet. Sándor János m.kir. belügyi államtitkár Torda-Aranyos vármegye alispánja, Kis-Küküllő főispánja, majd 1901-ben Maros-Torda vármegye és Marosvásárhely sz.kir. város főispánja volt. Kiskapuson mintegy 1500 holdas földbirtoka volt.

A SÁNDOR UDVARHÁZ 6—7 szobás földszintes épület volt, örökösödés révén Sándor István volt az utolsó tulajdonosa. Sándor János a vasútépítés terén fejtett ki értékes tárgyalásokat. 1903-ban belügyi államtitkár volt és a Lipót-rend nagykeresztjével tüntették ki. Marosvásárhelyen a nagyállomástól a központba vezető főutat őróla nevezték el Sándor János utcának (ma Dózsa György u.) Udvarházát az államosítás után öregek házaként használják.

Mezőzáh ma is álló kastélyát a NÉPÚJSÁG 1992. július 11-i száma e sorozat keretén belül már ismertette. A XVIII. századi UGRON UDVARHÁZ — miképpen a falu lakói nevezik — a „régi kastély" a falu lakóházai közötti belsőségen állt s az volt a falu gazdasági életének központja. Az udvarház 1705-ben készült, az 1753-ban és 1792-ben készített konskripció tesz róla említést. A négyszobás udvarház nem szimmetrikus elrendezésű. Az „ebédlő palota" és az „úrháza" foglalta el a hosszhomlokzatot, míg a mögöttük lévő traktusba az „asszonyháza", a „lányokháza" meg a konyha került. A főhomlokzat előtt tornácszerű filegória is állt, alatta pincével. Az udvarház fényűzéssel készült, mint a később, 1910-ben épített kastély.

Mezőgerebenes régi középkori helység, melynek római katolikus papja tekintélyes összeget fizetett pápai tized címén. Az 1892-es adatok alapján a falu 1020 lakósa közül mindössze 95 volt magyar, a román ajkúak száma 841 volt. Haller Gábor 1642-ben írt naplójában említést tett a gerebenesi udvarház építésének kezdetéről. A HALLER UDVARHÁZ — az 1795-ös konskripció szerint ismeretes. Az udvarház falait sövényből fonták, tetőzetét náddal fedték le.

Mezőpagocsa nagy helység (6659 kat. hold) többségében románlakta falu. A korabeli összeírások szerint csak egy udvarházról tesznek említést. Az 1692-ből származó összeírás feljegyezte egy udvarház bútorzatának anyagát.

A JÓSIKA UDVARHÁZ a XVIII. század elejéről való, négyosztatú elrendezéssel. Három szobát — ebédlő, úrszobája és az asszonyszobája — és egy kamrát foglalt magába. A lányok szobáját külön épületben rendezték be, úgyszintén a konyhát és a mellékhelyiségeket is. Az udvarház borona- és sövényfallal készült. Az összeíró a kapu feletti „L.B.B. JOSIKA JOSEF Ao. 1739" (báró Branyicskai) feliratot jegyezte le és a szobák bútorait sorolta fel.

Az udvarház utolsó tulajdonosa Szent-Királyi Gyula volt, a kis-Sárosi család tagja. Az államosítás után az udvarházat az állami mezőgazdasági vállalat használta.

Kissármás a megye észak-nyugati csücskében terül el és a hasonnevű települések szoros szomszédságában. Nagysármás a község központja, mezőségi viszonylatban, közel összeépülve Kissármással. A vasútvonal mentén lévő kis település a Kissármás-állomás nevet viseli. Kissármáson a falu mögött lévő domb nyugati oldalán állt a XIX. században a BETEGH SÁNDOR UDVARHÁZ kétszintes épülete, melyet a család a Bánffyaknak idegenített el s végül a Bethlen család tulajdonába került. Az államosítás után az állami mezőgazdaság használta, gazdasági épületeivel együtt.

KERESZTES GYULA

Népújság, 94. VII. 15

pénz!

Volt ugyan nekünk szövetkezeti hálózatunk, bankunk, kultúrpalotánk, voltak iskoláink, egyetemeink és még annyi minden, amit önerőnkből hoztunk létre (az oktatást leszámítva). Azt várjuk, hogy majd visszaadják önként, jóindulattal? Isten után, a magunk erejére vagyunk utalva.

Nincs baj az emberek hozzáállásával, áldozatkészségével, hogy csak a Cseresznyés Hállal való szolidaritásra és Bernády-szobor akciókra utaljak. Nincs baj az önszerveződéssel sem. Fel sem tudnám sorolni a sok partot, platformot, szervezetet, társaságot, alapítványt, baráti kört stb., csak a mi városunkból vagy megyénkből. S hadd említsem itt meg az egyházak áldásos munkáját, s az [illegible]-

úgy látom, hogy többet is, esetleg jobban is lehetett volna, lehetne. Mert ugye minden szerveződés összeügyeskedett magának bizonyos pénzalapokat, amelyeket saját belátása szerint jel is használ. Egyik iskolákat próbál alapítani, másik nemzetközi kóristalálkozókat szervez. Mindenik fontos, mindenik milliókat igényel. De melyik fontosabb, és honnan annyi millió? Az azonos cél támogatására, — és ez a cél: az erdélyi magyarság megmaradása —, külföldi barátaink is küldtek pénzt, és erre hajlandó áldozni sok-sok erdélyi magyar ember is.

Vajon nem volna jobb összerakni a pénzeket egy-egy közös, nagy cél érdekében? Valaki pl. összehozná a kulturális élet területén működő alapítványok, társaságok vezetőit

[illegible] összes kulturális szerveződésnek (hogy csak ezt említsem!), 1—2 tanteremmel? Hány gondot oldhatnánk meg ezzel a városban? Vagy ha lenne egy hitelszövetkezetünk, kamatozó betéti jegyekkel, amely hiteleket folyósít!

S még valami: én kevesebbet költenék emlékezésekre, évfordulókra, találkozókra, anélkül hogy tagadnám azok fontosságát. De többet áldoznék meg- és illtmaradásunkra, a jövő építésére.

Egy szekerünk van, ne húzzuk szálelé, mert felborul! Sajnos nincs új Széchenyink s még egy Bernádynk se, de ha várunk, míg születik egy, addig mindent elveszítünk. Leghamarabb az emberek bizalmát, lelkesedését. Ha a közkatonák előtt ismert, világos a cél, megnyerik a csatát, ezt talán tábornokaink is tudják.

den vagyonjegy-tulajdonos állampolgár csak egy darab részvénnyel rendelkezhetik egy vállalatnál. A Szocialista Munkapárt alelnöke, Adrian Păunescu a napokban azzal dicsekedett, hogy ez az elképzelés az ő pártjától származik. Tehát mindazok (és ők nagyon sokan vannak), akik ellenzik ezt az egyáltalán nem piacgazdasági gondolkozásmódra való elképzelést — most már pontosan tudják, kit szidjanak.

Idegesek vagyunk

Az egyik legnevesebb fővárosi idegorvos, Sergiu Diacicov szerint Románia lakóinak 25 százaléka idegbeteg. Ezért az idén ősztől Romániában is elkezdődik az egészségesek pszichológiai nevelése. Ezt az akciót a Mentálegészségért létrehozott liga vállalta fel, s ennek keretében bárki elsajátíthatja a stresszhez való alkalmazkodás, és az idegkimerülés elkerülésének módszereit. Természetesen ezt a megelőzőkezelést azok vehetik igénybe, akik úgy érzik, hogy szükségük van ilyesmire.

A nap híreit összeállította:
MÁTHÉ ÉVA és BAKÓ ZOLTÁN

A Mezőség udvarházai

Örökségünk 60.

A Mezőség udvarházai (4.)

Harező a Mezőség kis faluja, melyet az 1332-es és 1334-es pápai tizedjegyzék **HUDSEV, HUDSON** néven jegyezett le. Rákóczi György lustrája alkalmával **HOCZÓ**-nak írták, később **Harczó**-nak. A templom közelében állt a

GÁLFALVI UDVARHÁZ, mely kisméretű kastélyhoz hasonló volt. Gálfalvi Imre ítélőmester emeletes udvarháza téglalap alaprajzzal készült, melynek emeletét három homlokzat hosszában, konzolokkal alátámasztott erkélyszerű folyosó vett körül. A ház lefedése enyhe hajlású nyeregtetős megoldással. ugyancsak konzolosan alátámasztott eresszel készült. Ez a kialakítási forma nem a megszokott kúriák képét mutatta, hanem a svájci hegyvidéki házak tetőfedési formáját. A faszerkezetű emeletes házat zsindellyel fedték le. Az emeletes épület magja négyszobás. melynek földszintjén, két oldalon, a főhomlokzat hosszában egy-egy épületnyúlvánnyal készült a konyha és a mellékhelyiségek részére. A reprezentációs helyiségek. a nagyebédlő, a pipatorium, mind régi bútorokkal és vadásztrófeákkal voltak berendezve. Az udvarház előtt tó és fákkal szegélyezett „állék" tették díszessé a nagy parkot.

Házasság révén a Turmann, majd a Mikó család tulajdonába került az udvarház. Utolsó tulajdonosa Mikó Vilma volt, kinek udvarházához közel 1000 hold gyertyánfa-erdő is tartozott. Az államosítás után az udvarházat a panitl Néptanács bontatta le s felhasználható anyagából lakóházat építettek. Az udvarházhoz tartozó parkot is felszámolták, a sétányokat szegélyező hársfákat kivágták.

Mezőkövesd lakói a XIX. század közepén, csaknem teljes egészében székelyek voltak. 1451-ben Alárdi Jakab kapott birtokot Hunyaditól.

A MEZŐKÖVESDI UDVARHÁZ építtetője nem ismeretes. Örökség révén, az Antal lány dr. Czakó József felesége, a Czakó tulajdonába került. A ház örökösе külföldön él.

Mezőkölpény, a gyümölcsösökkel és szőlőkkel körülvett falu, melyet a pápai tizedjegyzéken — 1332-ben és 1334-ben — KULPEN-nek nevezték. A falu feletti Bocsok nevű dombon a szájhagyomány szerint Bocskai fejedelem vára állt, mely nyomtalanul eltűnt. A faluban a

KÚN CSALÁD UDVARHÁZA állt. A háromszobás udvarházat az 1700-as évektől kezdve ispánlakásként használták. Az udvarházhoz különálló gabonás tartozott, alatta pincékkel, valamint istálló. 1912-ben az udvarház Bárczai család tulajdonába került, akkor a házat lebontották s helyére új házat építettek, melyet az államosítás után lebontottak.

Mezősámsond közel hatezer katasztrói hold jó termőföldje sok nagybirtokost, nemest vonzott letelepedésre, gazdálkodásra, állattartásra. A legtöbb család a gazdasági épületeken kívül udvarházat is építtetett családja részére.

A BERZENCZEI UDVARHÁZ tulajdonosa a **görgényszentimrei** előnevet használta. hagyomány szerint a Berzenczei család a Bornemissza családdal egy törzsből származott. B. László 1848-ban az agyagfalvi gyűlésen a székelyek felkelését szervezte, Kossuthoz szegődve járta a világot s 1867-ben tért vissza. Sajnos a rombadőlt udvarházból semmi emlék, adat nem maradt fenn.

A ZONGOR CSALÁD UDVARHÁZA öt szobával és verandával épült, az államosítás után elemi iskolaként használták, majd állatorvosi rendelőként. A Zongor család régi székely család, Z. Máté nevét vezették be a Bocsok nevű birtokba 1606-ban. A nemesi levelet Z. Zsigmond 1800-ban kapta.

A DÓSA CSALÁD UDVARHÁZA szimmetrikus elrendezésű, amelyet ma orvosi rendelőként használnak.

A NAGY CSALÁD UDVARHÁZA-ra az adománylevelet a család őse, Nagy Márton, 1609-ben kapta. Udvarháza nyomtalanul eltűnt.

A SOMOGYI CSALÁD UDVARHÁZA is hasonlóképpen nyomtalanul tűnt el. A Somogyi család a **sámsondi** előnevet 1612-ben kapta Bethlen Gábortól. Somogyi János 1614-ben Sámsondon lustrált.

KERESZTES GYULA

Népújság, 1994. július 29.

oldaláról)

szekapkodtak
. Sietni kell,
étlen szom-
meddig, de
elmaradoz-
át egyre ke-
bben a csúf
az etnika'
akkor ez a
rgetnek on-
s ha utol-
a kutyát
enül vánszo-
agyok S a
olera, amibe
ehet. Percen-
mber. Hulla-
Más hason-
i látja a tè-
a segélyszál-
mindenün-
inek elosztá-
lig minden
megrendülé-
vel gyűjtik a
égesség. És
már a hely-
számítsunk
ek nemzetek,
elöntheti a
i utálat. Ha
(és miért ne
Az intelem k-

den, nem nagyon törődnek, egyik fülükön bemegy, a másikon kijön.

2.

Ilyen fájdalmas ez a világ. Rossz. Még annak is, aki egykedvűen nézi. Én balga sokáig azt hittem, hogy az ilyesmi csak a bolondot, a bomlott agyút nem érdekli. Neki talán mindegy, kívül áll vagy felette a dolognak és megússza jóideig. Micsoda tévedés! Nemrégiben az ismert ideggyógyintézet betegei megrohamozták a zárt kapukat, ledöntötték a kerítést és szép sorjában lefeküdtek a közeli országútra. Menetirány Brasso—Bukarest. Órákra megbénult a forgalom. Lám, semmi sem történik esetlegesen és céltalanul. Még bolondokkal sem. Ők is várnának valami jót az élettől. Nekik is másként volna elviselhető és nem úgy, ahogyan van. Különben alig történhetne meg, hogy amikor már nem bírják tovább, kivetkőznek a bolondériából és komolyan veszik magukat. Van ennél elszomorítóbb történet? A melegedő aszfalt szinte kényelmesebb, mint a rothadt szalmazsák vagy az üres priccs, amelyen kettesével nyo-

tásra. Csak az elakadt autósok idegesek eleinte s tülkölnek össze-vissza. Nem jön karhatalom, senki nem akarja eltaszigálni az úton fekvőket. Megvárják türelmesen, míg elpárolog haragjuk, elenyészik, mint a déli harangszó. Ebédidő van. Az éhség nagy úr, túljár a bolondok eszén. Egyenként visszasomfordálnak az utálatos karámba, hogy bekanalazhassák az ehetetlen löttyöt. Miközben az autók megilletődötten messze elhúznak, mint ősszel a vadlibák.

3.

Csak úgy mellékesen, lényeges hozzáfűznivalóm több nincsen. És nem csupán azért, mert az alkalom sodorta egymás mellé a szavakat. Ennyi elég. Elromlott a világ. Jóvátehetetlenül vagy sem, nem tudhatom. Tény, hogy rendszeres kegyetlenkedésnek, ámításnak és hazudozásnak vagyunk áldozatai. A minap egy egész ország zokogott hisztériázott gyászában, miközben az üres faládát vonultatták széles bulvárokon. Mert hát a vezért még holtában sem lehet akárkinek megközelíteni. . . Kicsit morbid. De példa. Holott bárkinek sikerülne mást mondani.

évre 5,4 százalék. Az ipari alkalmazottak száma június végén 2.451.900 volt, 24.000-rel kevesebb mint májusban. Az év elejétől az ipari alkalmazottak száma 111.000-rel csökkent. Július 18-án 1.212.026 munkanélkülit tartottak nyilván, a munkanélküliségi ráta elérte a 10,6 százalékot.

A román ortodox egyház

a napokban ajándékot kapott a görögországi Szent Barnabás nevű ortodox karitatív egyesülettől: 20 tonna ikont, illetve 20 tonna legjobb minőségű papírra nyomtatott szentképet, amelyek az Ószövetségből és az Újszövetségből vett jeleneteket ábrázolnak. Ezeket a szentképeket a kórházakban, börtönökben, katonai egységeknél, árvaházakban, öregek házában, kisegítő iskolákban osztják szét.

Hatszázalékos indexálást ajánl a kormány

Kedden, a Victoria palotában a kormány—szakszervezetek—munkáltatók találkozóján a július, augusztus, szeptemberi indexálásokról vitatkoztak. Mivel a negyedik évnegyedre 8 százalékos áremelkedést várnak, a kormány 6 százalékos fizetésemelést javasolt, ami 71 százalékban fedezné a drágulásokat. A szakszervezetek a 100 százalékos fedezet mellett kardoskodtak, vagyis 10,1 százalékot követeltek, amit (természetesen) nem kaptak meg. A hat százalék, 65.000 lejes minimálbérhez viszonyítva 3.900 lejt jelent. A végső szót az ügyben a ma sorra kerülő kormányülésen mondják ki, amelyen jelen lesznek a pénzügyminisztérium szakemberei is.

Hírszerkesztő: MÓZES EDITH

A Mezőség udvarházai (6.)

Faragó határa nagy tavakkal tarkított dimbes-dombos vidéken fekszik, a Régen-Kolozsvár összekötő országút mentén. A több mint 3000 kataszteri holdat számláló faluban a tancsi gróf, Földvári Ferenc tartott fenn nagy birtokot és belsőséget.

A FÖLDVÁRI UDVARHÁZ a falu felé emelkedő domboldalon, nagy belsőségen állt. Az út felől rendezték be a gazdasági udvart s mögötte az udvarházat a virágoskerttel. Tulajdonosa, Földvári Ferenc 1755-ben nyerte el a grófi rangot. A belsőség utolsó tulajdonosa Marinoci Aurica volt. Az államosítás után az udvarházat az ahhoz tartozó gazdasági épületekkel együtt lebontották s az állami mezőgazdasági épületeket lent a falu szélén építették fel.

Tancs szőlővel telepített dombos vidék kis faluja, ahol a Földvári, majd a Teleki család birtokolt. A Földvári család ős, F. Miklós 1490-ben Mátyás király tábornoka volt. F. Ferencet, így a családot is, 1755-ben emelték grófi rangra. Házasság révén, gróf Földvári Drusina Teleki Mihály felesége, a birtok a Telekiek tulajdonába került.

A FÖLDVÁRI UDVARHÁZ a falu szélén állt a patak közelében; a víz közelsége az állatok itatása szempontjából bírt jelentőséggel. Az udvarház ötsejtű volt, pitvarral, annak két oldalán az oldalszobák, mögöttük a hálószobák. A bejárat felőli hosszhomlokzat előtt deszkamellvédes tornác húzódott végig. Az udvarház a késő barokk stílusú udvarházak utánérzése szerint készült. Az 1732-es leltár szerint az udvarház mellett különállóan cselédlakás, gabonás és istálló is épült. A századfordulón Teleki Miklós és Gusztáv örökölték az udvarházat.

Kozmatelke települése a Mezőség jellegzetes falva. Szétszórtan épített házait kisebb-nagyobb szabad (mezők), területek övezik, a házak egymástól nagy távolságra állnak, minden ház mellett kis veteményes kert, néhány gyümölcsfával tűzdelve. A kis házak közül a DORGÓ ISTVÁN UDVARHÁZA magaslott ki. Dorgó István 1815-ben Belső-Szolnok vármegye rektifikátor biztosa volt. Az erdélyi család az aranykuti előnevet használta. Az udvarház később a Pataki György tulajdonába jutott.

Mezőbanyica a Mezőség Maros megyei részének észak-nyugati szélén fekszik, erdőkoszorúzta völgyben. Tekeújfaluhoz tartozó falucska. Banyica a Bánffyak ősi birtoka volt a XIII. századtól kezdve. Előzetesen Simon bán birtokolta, de mivel a bán részese volt Gertrúd királynő 1217-ben való megölésének, tettéért II. Endre király birtokaitól megfosztotta a bánt s Bánffy Dénesnek adományozta azokat. A XIX. században gróf Bánffy III. György, a főrendiház tagja birtokolta a falut. Régebb a falut Szent-Banyicának nevezték, sok esetben Szász Banyicának.

A BÁNFFY UDVARHÁZ egy nagy parkban, virágos kertben állt, domboldalon, szőlővel-gyümölcsösökkel övezve. Az udvarház a környék legnagyobb és legszebb épületei-udvarházai közé tartozott. A hosszú, földszintes, kétrészes udvarház verandával volt összekötve, a veranda (pitvar) kiemelkedő toronnyal volt lefedve. Az udvarház egyik része a grófi lakosztályt foglalta magába, a másik része a gazdasági intéző lakását. A toronyban egy 1733-ban és egy 1800-ban öntetett harang hívta a hívő lelkeket hálaadásra.

KERESZTES GYULA

94. aug. 12 Népújság

ákat tűzött leg-
irendjére és vi-
RMDSZ Maros
ge. A szerdai
gyalták a Tuli-
t, és elhatároz-
nységének hatá-
ért szeptember
ezik a kft-t és
ítést igényel a
apítvány is Tá-
találni, olyano-
olják, anyagilag
ványt, amelynek
tehetségek ösz-
égeik minél tel-
koztatása — az
agyarságot szol-

szerű kérdésként
ség elé a szerve-
lapszabályzatának
zt a novemberre
i tisztújító köz-
jóváhagynia. Úgy
a városi és me-

gyei körzetek bevonásával az új tervezetet szeptember elejéig kidolgozza a vezető testület.

Tájékoztatták az elnökség tagjait a Bernády szoborral kapcsolatos tudnivalókról, teendőkről. Folynak az alapozási munkálatok, előreláthatólag októberben kerül sor a szobor avatására.

A hét elején tisztújító közgyűlésre hívták össze a marosvásárhelyi 8-as körzetet. A tisztújítás azonban nem sikerült. Erről is szó volt az elnökségi ülésen, elhatározták, hogy felkérik a Városi Körzeti Elnökök Tanácsát, hogy támogassa a körzetet vezetőssége megújításában.

Végül az elnökség elhatározta, hogy RMDSZ-oldal megjelentetését kezdeményezi, amely rendszeresen informálná a Népújság keretében a megye lakosságát a szervezet életéről, eseményeiről. Ennek érdekében már most felhívják a városi és falusi RMDSZ-szervezeteket, hogy kapcsolódjanak be az oldal szerkesztésébe, juttassák el a megyei RMDSZ székházba a munkájukat érintő újdonságokat, tudnivalókat.

KÉT SAJTÓHIBA

Előkészítik a nagyprivatizációt című tudósításunkban helyesen úgy kellett volna fogalmaznunk, hogy Matei Viorica a Maros Megyei Tanács titkára, míg a Bonyodalmak a tavak körül címmel megjelent írásban a szovátai Medve-tó megmentésére a jelenlegi pénzügyi évre az idei költségvetés keretében igényelt összegként 200 millió lejnek kellett volna szerepelnie. Elnézést kérünk a tévedésekért.

kuzd — az állam ugyanis 120 milliárd lejjel tartozik a gabonatermesztőknek.

Kibővített exportkeret

Augusztus 8-i dátummal a Kereskedelmi Minisztérium egy olyan határozatot hozott, mely lehetővé teszi a napraforgómag és a napraforgó-nyersolaj exportjának kibővítését. A cégek, melyek szeretnének bekapcsolódni az ilyen jellegű tevékenységbe, augusztus 15. és 22. között a Kereskedelmi Minisztériumban kell jelentkezzenek a kiviteli engedélyért. Az engedélyek kiadása augusztus 28. és szeptember 9 között fog végbemenni.

A DIVERTIS Brassóban

Ebben az évben is augusztus 30 és szeptember 4 e között rendezik meg Brassóban az Aranyszarvas könnyűzene fesztivált. A nemzetközi jellegű versenyre eddig több mint 20 ország énekesei neveztek be. A versenypróbák a szokásosak: előadóművészet videoklip, lemezújdonság. A szervezők ezúttal a DIVERTIS-csoportot kérték fel a konferálásra. Tehát a fesztivál bizonyosan szórakoztatóbb lesz, mint az eddigi kiadások.

Hírszerkesztő: MÁTHÉ ÉVA

94. aug. 12. Népúj.

MEZŐS Tamás építész

Somlyódi Nóra

Frontok és homlokzatok.

Váltás a Kulturális Örökségvédelmi

Hivatal élén.

= MN 2007. július 21. 14–16. ell

István

ALTEMPLOMBAN

oltíveinek mélyén,
nyednek az oszlopok,
z fényöklével
üveg ablakot.

szerteszállnak,
ok, torzó csillagok,
a hold-rozettás
indorló vakok.

a magadba zártat...
ni a zarándokot.
ltűnődve szállnak
án dallamok.

MEZŐSI ESZTER
1989. dec. 22. 6. p.

2. **NÉPSZAVA**

Mezősi Eszter: Üvegablak

darabokkal utal arra, hogy a szimmetria, a klasszikus arányok öröksége nem vesztette el időszerűségét, még sok újabb változattal lehet bővíteni a plasztikai módszereket. Ezek az üvegtárgyak: vázák, tálak, kancsók, szelencék joggal számíthatnak megérdemelt népszerűségre.

Mezősi Eszter olyannyira beledolgozta magát a szilikáttechnológiába, elmélyült a hozzákapcsolódó vegytani, égetésmechanikai ismeretek elsajátításában, hogy az *üvegművesség sokoldalú specialistája lett.* Az elmúlt években attraktív üvegfestmények kerültek ki a kezei közül, a keleti végeken Vásárosnaményban, Nyíregyházán több kivitelezett kompozíciója hirdeti: milyen fontos szerepet kap egy-egy gazdagon kiképzett színes üvegablak az épület rendeltetésének, a belső terek hangulatának érvényesítésében. E téren olyan gyakorlatra tett szert, hogy restaurátorként is komoly szolgálatokat tesz a műemlékügynek, az építészettörténet régebbi objektumainak; az elhanyagolt egyházi épületekben különösen sok tatarozniva akad. Mezősi Eszter főleg az evangélikus templomablakok dekorációinak a pótlásában vesz részt, mostanában pedig a máriapócsi görögkatolikus múzeum üvegábráit hozza rendbe.

Pogány Ö. Gábor

Mezősi Eszter az Iparművészeti Főiskola szilikáttanszakán tanult, s mint ilyen, szépen formált, harmonikus hatású üvegtárgyakat készít. Edényeinek alakja, gazdaságosan hangolt színegyüttese finom ízlésről, műtörténeti tájékozottságról tanúskodik. Igen előnyösen alkalmazza a forgótestek alakzatait, melyekkel a kiegyensúlyozottság, az összhang térbeli megjelenésének esélyeit érzékelteti. Szemléltető

NÉPSZAVA

Egymillió dolláros

Moszkva tiltako panamai akciój

Az amerikai csapatok a N*riega* tábornokhoz hű k tonák által védett épüle ket támadták szerda e Panamavárosban. Jelentés szerint az amerikai csap tok ellen elsősorban a né milícia alakulatai küzdene A támadók helikopterekr kilőtt rakétákkal lerombolt a nemzeti rádió épülete Noriega tábornok a nicara guai rádióhoz eljuttatott b szédében kijelentette, hog katonái tovább védekeznek s a nemzetközi közösség se gítségét kérte az agresszió val szemben. A közép-ameri kai ország fővárosában fel borult a közrend, az üzletek nagy részét kifosztották.

A harcokban eddig tizenhat amerikai és ötvenkét panamai katona vesztette életét, száznál többen sebesül-

A CSKP rendkívüli k

Adamecet párteln

Láng Judit, az MTI tudósítója jelenti:

Ladislav Adamecet választották meg pártelnöknek és *Vasil Mohorität* első titkárnak a CSKP rendkívüli kongresszusán.

A rendkívüli kongresszu küldöttei szerdán úgy határoztak, hogy megszüntetik főtitkári tisztséget, késő es te titkos szavazással döntöttek az újonnan létrehozott pártelnöki és első titkári poszt betöltéséről. A kongresszus tagjai hét jelölt közül választották meg az új elnököt, a szavazatok 59 százalékát Ladislav Adamec, volt miniszterelnök kapta, és ezzel ő lett a CSKP elnöke. Az első titkári posztra kilenc jelöltet állítottak, Vasil Mohorita, eddigi KB-titkár a szavazatok 57 százalékával nyerte el az első titkári tisztet.

gáraihoz intézett nyilatk zatában azt hangoztatta: m vel a volt pártvezetésb nem volt annyi tisztesség bátorság, hogy nyilvános bocsánatot kérjen a múlt h báiért, ezért a rendkívü kongresszus küldöttei kérn bocsánatot az ifjúságtól minden állampolgártól, ak ket jogtalan repressziók sú tottak. A kongresszus bocsá natot kért mindazoktól i akiket 1968 után azért zá tak ki a pártból és hurcolt meg, mert reformkommun

tán a teljes civil szférára ráengedték az intézményt. (Az egyházak megkapták a második egy százalékot.) Pozitív, hogy ma az adózó lakosság egyre nagyobb hányada érzi fontosnak megjelölni prioritását (a nulla forintnál nagyobb összegű egy százalékkal rendelkező adózók 48,8 százaléka), és a felajánlási időszakban minden évben a nonprofitokról beszél a média.

Az NCA létrehozásának gondolata részben abból fogant, hogy valamit kezdeni kéne a maradék egy százalékokkal is, amit az emberek nem ajánlanak fel. Végül a Medgyessy-kormány úgy döntött, hogy nem teremt ellenérdekeltséget a rendszeren belül, hanem minden egyes „egyszázalékos" forint mellé odapakol egy másikat, és 2004-ben megkezdte működését a Civil Alap, amely forrásainak legfeljebb hetven százalékával civil szervezetek működését segíti, a maradékot pedig különböző szakmai célokra fordítja.

Az NCA-t leginkább azért szokás dicsérni, mert felváltotta az Országgyűlés „400 milliós" társadalmi bizottságát, amely teljesen átláthatatlanul működött, és általa a politika jobbára a saját szervezeteinek juttatott pénzt. A közel hétmilliárd ehhez képest óriási summa, hozzávéve a másik hetet (az szja 1 százalékát) nem csoda, hogy a magyar állam a dunai–balkáni–baltikumi régióban a civilek támogatásának mintájává vált. Az NCA javára írják még, hogy a regionális elvű forráselosztásnak köszönhetően területileg arányosabban jutnak el pénzek a szervezetekhez, és nem minden a közép-magyarországi régióba kerül.

Ezeken kívül azonban nagyon vegyes az NCA megítélése. Amit egyesek vívmánynak neveznek, ti. hogy a szektorban dolgozók hozzák a pénzügyi döntéseket, az mások szerint a civil nómenklatúra megerősödéséhez és konzerválódásához vezető út. Bullain szerint az elektori választási rendszer háttérbe szorítja a szakmai szempontot, miután nem olyan szakértők osztják a pénzt, akik tudják, hogyan kell milliárdos közpénzeket pályáztatás révén hatékonyan felhasználni, hanem jó szándékú, lelkes civilek, akiknek viszont nincs ez irányú tapasztalatuk. De az NCA működése a Narancs információi szerint komoly összeférhetetlenségi aggályokat is felvet: az NCA 131 tagja (a 11 kollégium és a tanács 131 delegáltja) a civil szervezetekben betöltött funkcióin keresztül kétmilliárd megnyert pályázati forinttal hozható összefüggésbe. Az NCA működése ezzel együtt is relatíve még mindig a leginkább átlátható, miután ezek az adatok a honlapról némi keresgélés után kigyűjthetők. (A Narancs az NCA és az összeférhetetlenség kérdésére még visszatér.)

Az állami intézményrendszerről szerzett tapasztalatok meglehetősen ijesztő képet mutatnak: míg a szervezeteknek „az apró betűs részig mindent be kell tartaniuk", a másik oldalon több hónapos csúszás is rendszeresen előfordul. „Augusztus 22-i kollégiumi döntés, hogy nyertünk. Idei projekt. A szerződést ma kaptam kézhez, és még kérnek pár dolgot mellékelni, utána írják csak alá. Elvben előfinanszírozás van, de még soha nem jött be pénz a rendezvény előtt. Ránk ezer kötelezettség meg határidő vonatkozik, mindegyikre egy szankcióval, ha nem teljesítünk. Az állam vállalásairól a szerződés nem ír. Hol itt a partnerség?" – szegezte a kérdést a Narancsnak a Nonprofit Humán Szolgáltatók Szövetségének ügyvezetője, aki október 30-án bontotta az NCA-tól kapott postát. Vannak szervezetek (például a TASZ), amelyek elvi okokból elutasítják a költségvetési forrásokat, és rajtuk kívül is egyre többen tájékozódnak az adományszervezési praktikákról, miután az állami pénzek szűkösek, nehezen tervezhetők és lassan folynak be. A Civil Társadalom Fejlődéséért Alapítvány szerint 2005-ben a lakosságtól 15 milliárd, a vállalatoktól pedig 34 milliárd forint érkezett a szektorba, annak ellenére, hogy az adományozási környezet nem éppen rózsás.

Bogár Zsolt

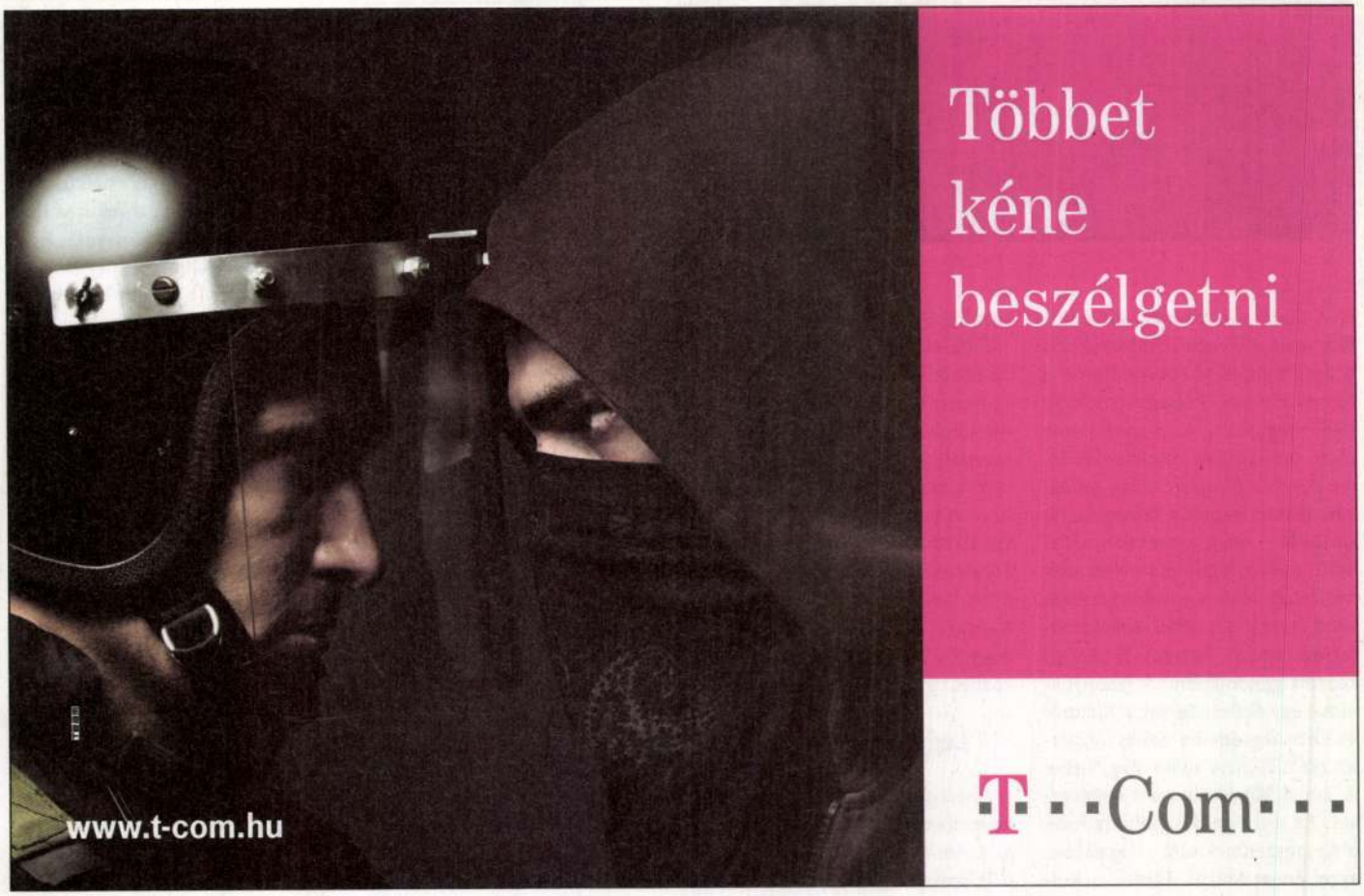

Mi lesz a Honvéd Főparancsnokság épületével?

Szétlövés

A budai vár uniós támogatásból készülő felújítását kézi vezérléssel bonyolítaná le az Oktatási és Kulturális Minisztérium (OKM) – írtuk három héttel ezelőtt (Romeltakarítás, 2007. november 1.). Az építészszakma és a nyilvánosság nyomására most fordulhat a kocka.

HOL VANNAK A KATONÁK?

A budai vár tízmilliárdos uniós támogatást élvező rekonstrukciós programjának központi eleme a romos Honvéd Főparancsnokság (HF) megújítása – a program eme része önmagában ötmilliárdos tétel. Amikor Magyarország júliusban ígéretet kapott a támogatásra, az OKM – máig ismeretlen okokból – nem a legutóbbi pályázaton nyertes munka megvalósításához látott hozzá (Kis Péter Építészműterme, 2004), hanem új tervről kezdett gondolkodni. A lebonyolítással egy állami szervet, a Kulturális Örökségvédelmi Szakszolgálatot (KÖSZ) bízta volna meg, illetve az annak kötelékébe vont építészeket. Ez a megoldás néhány hete még jogszerűnek tűnt – legalábbis ezzel érvelt Mezős Tamás, a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal (KÖH) elnöke és az általa helyzetbe hozott Mányi István építész. De korrektnek már akkor sem volt mondható: nem felelt meg sem a tervpályázati rendszer elveinek, sem a közpénzek elköltésére vagy az átláthatóságra és a fair eljárásra vonatkozó közkeletű elvárásoknak. Mostanra viszont a jogszerűség is dőlni látszik: a Budapesti Építész Kamara (BÉK) megállapította, hogy Kis Péter 2005 óta lezáratlan közbeszerzési eljáráson vesz részt.

Legyünk jó barátok!

A *wergida.blogspot.com* blogon november 7-én megjelent egy interjú (*„Amikor megdöglik a sárkány II."*), melyben fiatal építészek – Kádár Bálint, Mészáros Ábel és Rab Judit – elmesélték, milyen ajánlattal lepte meg őket egykori mesterük, a KÖH elnöke. Mezős Tamás avval kereste fel őket, hogy a Szent György tér és a Dísz tér között „Magyarország Kapuját" kellene megépíteni, az épület emeletén „a nagyjaink életét bemutató kiállítással, az Álmok Álmodói mintájára". Kádár és társai közalkalmazotti státuszban, ám akár a közalkalmazotti bértábla vonatkozó tételének háromszorosáért és az ismert építésszel, Mányi Istvánnal közösen tervezhették volna meg a HF-et. Az elnök afelől is biztosította őket, hogy az utat „kipányvázzák" a terv előtt, és belengette azt is: az ifjak még azon a „három-négy épületen" is dolgozhatnának, amelyeket a vár nyugati falán húznának fel. Kádárék etikai okokból visszautasították az ajánlatot, jóllehet az elnök még azelőtt beígérte őket Mányi Istvánnak, hogy egyáltalán válaszoltak volna.

Az interjú megjelenését követően az MTV *Este* című műsorában Magyar Bálint fejlesztéspolitikai államtitkár – akinek nagy szerepe volt abban, hogy a vári projekt uniós támogatást kapott – a HF (újjá)építéséről szólva „második Nemzeti Színház-ügyről" beszélt. A KÖH elnöke ugyanebben a műsorban fontosnak tartotta megemlíteni, hogy maga is megterveztethette volna a HF-et, ha nem ő képviselné az engedélyező hatóságot; Závecz Ferenctől, az OKM gazdasági szakállamtitkárától pedig arról értesülhettünk, hogy a Nemzeti Színház ügye sem volt minden ízében kárhozatos. Miközben a projekt egyes kormányzati felelősei ilyen furcsa nyilatkozatokat teszegettek, az építészszakma nyilvánosan követelt magyarázatot az ügyben érintett kollégáktól. Például Finta József építész-akadémikus is „HARCOS állásfoglalást" követelt „e pályázat nélküli munkajuttatás témájában". Olyannyira, hogy még a Budapesti és a Magyar Építész Kamara (BÉK, MÉK) is összekapta magát.

A BÉK múlt csütörtöki meghallgatásán világossá vált: a 2004-es tervpályázatot követően elindult közbeszerzési eljárás miatt jelenleg más nem nyúlhat a HF-hez. Mezősnek el kellett ismernie, hogy nemcsak etikátlan, de jogszerűtlen is volt az általa képviselt megoldás, Mányi István pedig rögvest visszalépett az általa „informálisnak" nevezett „konzultációktól". A meghallgatáson jelen volt a KÖSZ egyik munkatársa is, akit elmondása szerint „utasítottak" arra, hogy a HF-en dolgozzon, és azt is megígérték neki, hogy a dolog etikai részét majd „rendezik". A MÉK másnap közleményben erősítette meg: a HF tervezője csak tervpályázaton nyertes építész lehet.

Övék a lekvár

Vajon a KÖH elnöke miniszteri utasításra vagy saját sugallatra cselekedett? Mi volt az OKM baja Kis Péter tervével? Miért nem versenyeztetett, ha nem vele akart dolgozni? Kit jelölt ki felelős tervező-

HÁZAK PÁCBAN

Az örökségvédelem számára nem a Honvéd Főparancsnokság a legnagyobb falat. Mint lapunk a KÖH-elnökváltáskor megírta (Frontok és homlokzatok, *2007. június 21.*), Mezős Tamással új örökségvédelmi szemlélet költözött a vári hivatalba. Az új elnök szerint ugyanis az egyedi védelem nem jelent megfelelő alternatívát a belső kerületi házak bontására, jóllehet elődje, Varga Kálmán idején ez bizonyult az egyetlen járható útnak a helyi hatóságok nyomulásával szemben. Az biztos, hogy az elmúlt fél évben a belső kerületekben nem védtek le házakat. Noha a korábbi vezetés ideiglenes védelem alá vonta, a jelenlegi hozzájárult a VII. kerületi Wesselényi utca 74. bontásához, történetesen a régi pesti zsidónegyed helyzetét vizsgáló UNESCO-bizottság távozása után egy nappal. Aztán a józsefvárosi Leonardo da Vinci utca 33. ideiglenes védelmét mulasztották el véglegesíteni, állítólag egy véletlen folytán. A KÖH nem önállóan hozza meg a döntéseit, hiszen a védéseket az OKM miniszterének kell jóváhagynia – de a tárca az utóbbi időben nem foglalkozott a felterjesztésekkel, többek között azzal a huszonkét erzsébetvárosi házzal sem, amelyeket az Óvás! civil szervezet egy évvel ezelőtt javasolt megvédésre. A KÖH a korábbi javaslatokhoz képest most csak egy erősen megrostált listát kíván a minisztérium elé vinni.

nek? És az mennyiért végzi ezt a munkát? A tárca sajtóosztályától e kérdéseinkre nem kaptunk választ, a miniszter távollétére hivatkozva türelmet kértek. Közben több forrásból is arról értesültünk, hogy Mányi Istvánon kívül – akinek állítása szerint semmifajta szerződése nincsen – még négy építész dolgozik a terveken: ketten a KÖSZ-ből, ketten – megbízási szerződéssel – Mányi irodájából ültek át (ezekre az információkra a KÖSZ vezetése az ügy összetettségére hivatkozva nem reagált). Őket már minden bizonnyal a lebonyolító, a Budavári Kht. által az engedélyezési tervre beállított 69 millióból fizetik – az OKM ígérete szerint ennyit megelőlegez.

Amennyiben továbbra is Kis Péter a HF tervezője, nem lenne utolsó dolog, ha ennyi küzdelem után a ház is jól sikerülne. Annak idején az I. kerületi önkormányzat nem volt hajlandó a nyertes pályázat kedvéért módosítani a kerületi szabályozási tervet (kszt) – nagy szükség van tehát a rugalmasságra, hiszen a kszt előírásai jóval konzervatívabb megoldásért kiáltanak. Ha a minisztérium lezárja a közbeszerzési eljárást, és új pályázatot hirdet, akkor az uniós határidőre éppen csak kijelölheti az új nyertest: márpedig január végére engedélyes terv kell. Indokolt esetben három hónap hosszabbítás ugyan szóba jöhet, de ha ez a határidő is ugrik, akkor ugrik a pénz, meg a 2010-es választások idejére tervezett átadás is. Előfordulhat, hogy az OKM továbbra is ragaszkodik ahhoz, hogy ő jelöljön ki egy építészt. Ez esetben két bökkenőbe ütközik: egyrészt szembefordul a teljes szakmával (és ezt a KÖH elnöke tudja is), másrészt a kamara eltiltotta az építészeket a tervezéstől. Akit megtalál a felkérés, törheti a fejét: a kamarának engedelmeskedjen, vagy esetleges megbízójának (munkáltatójának)? Ha mégis akad vállalkozó szellemű építész, aki kockára teszi a tervezői jogosultságát, akkor a kamarának az engedélyezési eljáráskor van módja közbelépni. Persze látott már az ország olyat, hogy feloszlattak egy kamarát (az orvosit), de olyat is, hogy a Legfelsőbb Bíróság egy kísértetiesen hasonló ügyben visszaadta a tervezői jogosultságot a botláson ért építésznek (Siklós Mária esete a Nemzeti Színházzal és a kamara által megállapított etikai vétséggel). És van még egy lehetőség: a várprojekten belül át lehet csoportosítani a pénzt: hisz az ötmilliárd másra is bőven elkölthető. De inkább nem adnánk ötleteket.

Somlyódy Nóra

Erőss Gábor

Lamperth és a tabuvédők

Iskolás válasz Horn Dánielnek

Erős Tamás emlén

Liberális (Fidesz- *és* SZDSZ-közeli) értelmiségiek időnként előkapják a ládafiából az MSZP-s főkáderek bábjait, s jól megszurkálják őket. Nagy Sándort, Szekeres Imrét, Kiss Pétert stb. Lamperth Mónika most önként jelentkezett, meg is kapta a magáét. „És a személy sem az, akinek meg kellett volna tennie [ezt a javaslatot]" – írja Horn Dániel *(lásd:* Ne játssz a pad alatt!, *Magyar Narancs, 2007. november 15.). Ad hominem* könnyen megy. Nos, ha a szocialisták szociális minisztere, aki évekig önkormányzati („iskolafenntartói") miniszter is volt, nem szólhat hozzá a társadalmi egyenlőtlenségek újratermelődésének kérdéséhez, akkor addig is, amíg Roger Moore véleményt nem nyilvánít, hozzászólnék én.

★

Ha nem ismerném a jeles szerző munkásságát (és őt magát), azt hinném: csöppet sem konyít a magyar iskolák valóságához. Így viszont egyértelmű: a szabadság százszor szent, szertelen zászlaja belelóg az arcába, eltakarja a szemét.

A szabad iskolaválasztásról szólva a 10-11, illetve a 14 éves korban történő választást emlegeti. És a 6 meg 8 osztályos gimnáziumokat, amelyek bár valóban továbbnövelik a szegregációt, de a 6-7 éves kori „szabad" iskolaválasztás okozta kárhoz képest hatásuk már-már elhanyagolható. Merthogy a kérdés, a tét ez: mibe kerül nekünk a nagycsoportos ovisok racionális döntésén alapuló szabad iskolaválasztás? A tanulók iskolai pályái 6 éves korban társadalmi státus szerint és/vagy etnikai alapon elválnak egymástól. És soha nem találkoznak újra.

Ebben a vitában épp az az érdekes, hogy a helyzetértékelésben szinte mindenki egyetért: az iskolai egyenlőtlenségek óriásiak, s ez nincsen jól. Csak a terápiában nincs konszenzus. Toldozzák-foldozzák a jelenlegi rendszert a deszegregáció ügyét szívükön viselő minisztériumi emberek: pályázatokat írnak ki (roma mentor, Nemzeti Fejlesztési Terv stb.) – ha van rá pénz; jogszabályokat módosítanak (Ktv. 66-os § stb.) – ha az önkormányzati lobbi hagyja. A mérésértékeléstől, a tanártovábbképzésektől remélik a megoldást a technokrata szakértők. Mások az iskolák (épület, eszközpark) fejlesztésétől: az új tornatermektől meg a digitális tábláktól.

Sok kicsi sokra megy? Hiú remény! Lássuk például a fogyatékossá, illetve sajátos nevelési igényűvé nyilvánítás történetét dióhéjban. Nálunk pár éve még kétszer annyi volt a „fogyatékos" gyerek, mint Nyugaton. Magyar Bálint, Mohácsi Viktória és Daróczi Gábor amit csak lehetett, megtett: le is szorították az értelmi fogyatékossá nyilvánítottak arányát – ám közben sokszorosára ugrott például a „dys"-eseké. Most nem kétszer, hanem háromszor annyi az – okkal, ok nélkül – SNI-vé (sajátos nevelési igényűvé) nyilvánított tanuló. Senki nem akarja, mégis így alakul. Részben persze integráltan oktatják őket, *pro forma*. De valahogy nem őket veszik fel 6 évesen az általános iskolák két tannyelvű (!) osztályaiba. A szegregáció, az iskolai elkülönülés és elkülönítés nem szűnik meg, nem vész el, csak átalakul.

Egyetértek Hornnal: „a szabad iskolaválasztást nem lehet önmagában megszüntetni a magyar rendszerben". Nem is! Újraközpontosításra van szükség. A Horn által pozitív példaként emlegetett 66. § is ebben a jegyben fogant: az állam igyekszik arra kényszeríteni – csak épp igen erélytelenül – az eleddig teljesen autonóm önkormányzatokat, hogy szabják át a körzethatárokat, részesítsék előnyben a halmozottan hátrányos helyzetű tanulókat és a többi. A törekvés, a szándék valóban dicséretes. A hatás? Nincsenek még (mérési) eredmények. De *sejthető:* a szülők, az iskolák és a fenntartók ezt is megkerülik, mint megannyi *jó szándékú, ám rendszerkompatibilis* szegregációellenes intézkedést a múltban. A „65 ezer lakosú Békéscsabán például papíron nincs HHH-s *(halmozottan hátrányos helyzetű – a szerk.)* gyerek" – tudósított a HVG. Hát igen: papíron! A minisztériumi deszegregációs szándék önmagában, lám, kevés. Hosszú ugyanis a fenntartói és iskolai trükkök és törvényszegések lajstroma – az elmúlt évek magyar valóságából. A teljesség igénye nélkül: kiterjesztjük az iskola körzetét az egész kerületre vagy városra (nesze neked 66. §!); alapfokú művészeti oktatás címen igényelünk plusznormatívát, s biztosítjuk a szociálisan homogén osztályösszetételt; folytatjuk az illegális felvételik gyakorlatát (a jegyzők, az önkormányzatok meg a törvényesség betartása felett őrködni hivatott oktatási hivatal „nem tehet semmit"); nem létező gyerekeket íratunk be az iskolába (ez ugyan csak néhány évig működik, de meg lehet próbálni). És akkor még se Jászladányt, se Csörögöt, se Mátraszőlőst, se Kesznyétent, se Hajdúhadházat nem említettem. Tévedés ne essék: nem a pedagógusok, nem az iskolák, nem az önkormányzatok „rosszak". Általában. Hanem a rendszer, a korai szelekció, a szabad „tagozat"-alapítás, a szinte korlátlan fenntartói autonómia rendszere. Bár vannak arcátlan, a nyílt törvényszegéstől sem visszariadó önkormányzatok, iskolák – a jellemző most mégis a nehezen tetten érhető, nehezen mérhető, iskolán belüli szegregáció. Ezek között is van jobban látható (pl. Miskolc) és szinte észrevétlen változat („normál" osztály *versus* énekzenei, angolos stb. – az egyikbe a szegényeket irányítják, romákat vagy nem romákat, a másikba a botfülű vagy rossz nyelvérzékű, de középosztálybeli tanulókat). Akit kulturális tőkéje, információhiánya miatt könnyű *lebeszélni* az angolos osztályról, vagy le se kell beszélni – azon hogyan segít a 66-os? Örüljünk Hódmezővásárhelynek és Nyíregyházának (ahol komolyan vették az integrációt), de ne egyes személyek vagy önkormányzatok jóindulatán, ne a településen iparűzési adót fizető cégek számán és méretén, a Sulinova átszervezésén, a közoktatási integráció motorjaként működő Országos Oktatási Integrációs Hálózat (OOIH) büdzsén, a pályázatokba becsúszó formai hibákon vagy a jogvédő szervezetek kapacitásán múljon, hogy hol diszkriminálnak büntetlenül, és hol nem. Mégiscsak abszurd, hogy egy alapítványnak (Esélyt a Hátrányos Helyzetű Gyerekeknek) kelljen peres úton betartatnia Magyarországon a törvényt. Sőt, elmennie Strasbourgig. Hol az állam?

★

Ha meg is szüntetnénk a szabad iskolaválasztást, viszont fennmaradna a szabad iskolaalapítás joga, a tehetősebbek magániskolába vinnék a gyerekeiket – érvel Horn. Ha ezek a magániskolák piaci alapon és áron működnek, ám tegyék! De a középosztály a felső réteg esetleges távozása után is a köziskolában maradna, és követelné a jussát: a jó minőségű közoktatást *mindenütt*. Most nincs, aki a munkások, kisemberek *és* az *underclass* gyerekeit begyűjtő iskolákért szót emelne: egyszerűbb elkerülni a körzeti sulit, mint kiharcolni (az államnál, a választott helyi képviselőknél, a tantestületnél) a „színvonalas oktatási szolgáltatást" – technokratául szólva. Horn mint elméleti lehetőséget felveti ugyan a szülők nyílt tiltakozását is – „le-

A leghitelesebb hírforrás*

Bizalom csak hosszú évek következetes munkájával építhető. Ezért vagyunk büszkék a Szonda Ipsos októberi reprezentatív kutatásának eredményére, amely szerint a hallgatók minden más vizsgált budapesti rádiónál* hitelesebb hírforrásnak tartják az InfoRádiót. A felmérés szerint a hitelesség garanciája az, hogy Magyarország egyetlen hírrádiója friss, tárgyilagos és objektív. Ezért, minden más vizsgált rádióénál többen hallgatják az InfoRádió híreit, és ebben a körben a hírrádió dicsekedhet a legtöbb rendszeres hallgatóval is. A minőségi hírszolgáltatást az internet közönsége is sokra becsüli: a www.inforadio.hu hírportált az elmúlt 8 hónapban, hétköznaponként átlagosan már több mint 60 000 látogató kereste fel.

Biztos, hogy nem véletlenül.

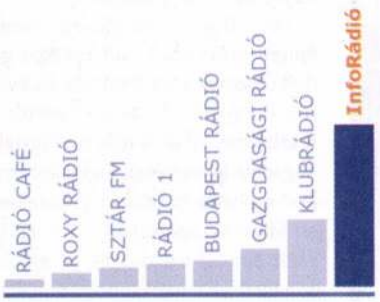

*A kutatásban szereplő rádiók

Célcsoport: Budapest, 18+, legalább két adót ismer; *forrás: Szonda Ipsos*

>inforadio.hu
a hírportál

INFO RÁDIÓ 95.8

50 FIGYELŐ

A FIGYELŐ A MAGYAR GAZDASÁGBAN

A MAGYAR GAZDASÁG A FIGYELŐBEN

2007. szeptember 6.
Művészetek Palotája

Bővebb információ és jelentkezés:
www.fn.hu/konferencia
tel.: 06-1-437-1414
konferencia@sanomabp.hu

KONFERENCIA A MAGYAR POLITIKAI ÉS GAZDASÁGI ÉLET PROMINENS KÉPVISELŐIVEL

A Figyelő fél évszázados fennállását ünneplő konferencia az elmúlt 50 év politikai, társadalmi és gazdasági mérföldköveit idézi fel olyan előadókkal, akik az elmúlt fél évszázadban mind lerakták névjegyüket. Többek között szóba kerülnek a legkiemelkedőbb vállalati sikertörténetek, a pesti tőzsde, a híressé vált megszorító csomagok és a megújuló piacgazdaság botrányai. A múlt felidézése mellett előremutató beszélgetések és viták ábrázolják a jövő Magyarországának gazdaságát és társadalmát.

Támogató: citi

Média-támogató: KLUB 95.3

NAPI gazdaság

Merős Tamás érvelés

Váltás a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal élén

Frontok és homlokzatok

Fotó: Sióréti Gábor

EGY ROZOGA HÁZ

Mi marad szeretett fővárosunk utcáiból, tereiből és házaiból pár év múlva? A bontani sosem rest ingatlanfejlesztőket és a kerületi önkormányzatokat egyedül a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal tudja, tudta feltartóztatni. A kulturális miniszter viszont a minap cserélt: a KÖH elnöki székében Varga Kálmánt Mezős Tamás műegyetemi tanár váltotta. A „rugalmasabbnak" gondolt új elnökkel sokan az épített örökség elherdálása elleni, javarészt eredményes harc végét jósolják.

A hivatalos indoklás szerint Varga Kálmán maga kérte áthelyezését a Műemlékek Állami Gondnoksága (MÁG) élére, ahol KÖH-elnökségét megelőzően tudományos igazgató volt. Mint a Narancsnak mondta: „Annak idején nehezen vállaltam el az elnöki tisztséget, és végig úgy éreztem, hogy outsider vagyok." Hogy a történeti kutatás, a szakmai munka áll közelebb hozzá – amit a gödöllői kastély rekonstrukciójával kezdett, s most Eszterházán folytat –, bizonyára csak az érem egyik oldala.

Varga hivatali idejéhez kevés jelentős helyreállítás köthető – például a New York palota vagy a Ferihegy 1-es terminál felújítása –, de ő indította el a fertődi Esterházy-kastély nagyberuházását és határolta le a világörökségi területeket. Noha nem villantott olyan látványos tervekkel, mint fideszes elődje, Cselovszki Zoltán (egyébként megvalósulatlan) várrekonstrukciós programja, jóval több értéket védett le, mint az elődei (konkrétan ötszáz épületet, harmincnégy területet és közel kétszáz régészeti lelőhelyet). Egyesek azt kifogásolták, hogy nem vizionárius gondolkodó, hanem elbizonytalanítható kutató, aki szeszélyesen forgatta a műemléki védelem pörölyét szerte az országban.

Tény, hogy ez az időszak nem az épített örökségről való távlatos gondolkodásnak kedvezett. Az öt év során leginkább Budapest került keresztűzbe; az üres telkek elfogytak, a nagyobb fejlesztések leginkább meglévő épületek bontásával képzelhetők el. Mivel az önkormányzatok egyben saját építési hatóságaik is, érvényesülhetett az a logika, hogy ami a szabályozási tervekben nincs védve, az bontható. Ennek jogi eszközökkel egyedül a KÖH tehetett keresztbe, már ahol érintett volt – e tekintetben az elmúlt öt év egy régimódi szakmai intézmény küzdelme az ingatlanfejlesztők és az érdekeiket képviselő politikusok szorításában.

Varga egyik első, nagy nyilvánosságot kapott intézkedése a Citadella-terasz lebontatása volt, majd 2004 nyarától az erzsébetvárosi házak (darabra hatvanhárom) levédése; utolsó hivatali évében a Király utca 40. körül exponálta magát. Noha a média a civil szervezetekkel közösen akciózó elnökként búcsúztatta, a civilektől közel annyi pofont kapott megkésett és határozatlan lépéseiért, mint politikai és építészeti oldalról az „ortodox" szemléletéért. Bár Varga állítja, hogy már 2003-ban fel voltak készülve a belső kerületi házak védelmére, emlékezetes, hogy csak az Óvás! civil szervezet nyomására tett határozott lépéseket 2004 nyarán. (A politikai klímaváltozást érzékelteti, hogy a Belső-Erzsébetvárosról Hiller István részvételével kezdődő párbeszéd érdemben nem folytatódott Bozóki András ideje alatt, majd a tárca közreműködése Hiller második miniszterségе alatt végképp megszűnt.)

A hivatal döntéseiben a politikai nyomás több ízben érzékelhető volt, noha Varga a Narancsnak csak általánosságban utalt rá, hogy „a KÖH működését erősen befolyásolta a politika". Ellentmondásos volt például a rózsadombi SZOT-szálló ügye, amikor a szabályozási tervet eluta-

sították, ám a konkrét épület tervét már nem; a két újabb emelet ráépítését a világörökségi panorámát agyonvágó épületmaradványra végül a Budapest Világörökségéért Alapítvány akadályozta meg perrel. Bizonyos építészkörök azonban nem az átpolitizált közeget, hanem a hivatal elavult szemléletét kárhoztatják. Fegyverneky Sándor országos főépítész az európaibb, az örökséget védő, ugyanakkor az új építészetet megengedő attitűdöt hiányolja az örökségvédelemben. „Jó lenne, ha a tudományos osztály most áttekintené, mi az érték. Például ne akkor derüljön ki, hogy valami értékes, amikor már beruházást terveznek rá."

A KÖH az utóbbi időben valóban jó néhány olyan építményt javasolt védésre, amely műemlékként valamely nagyobb közösségi és magánfejlesztés kerékkötője lehetne. Többször felterjesztette Hiller Istvánhoz az elbukott Eb egyik tervezett helyszínének, a száztíz éves Millenáris biciklipályának a műemlékké nyilvánítását. Más, veszélyeztetett épületek – például a józsefvárosi pályaudvar – nemrégiben szintén a tárcánál vagy a tárcaközi egyeztetésen akadtak el. Ahhoz képest, hogy Varga Kálmán gyakran csak tétován mozdult a potenciális telekként vagy műemléki kulisszaként aposztrofált épített örökség megtartása érdekében, úgy tűnik, néhány utolsó karakán lépése elég volt ahhoz, hogy elfogyjon körülötte a levegő. (Figyelemre méltó a párhuzam Schneller Istvánnal, Budapest volt főépítészével: ő is így lehetetlenült el egy éve.)

Ingatlanörökség

Az új elnök kinevezését Hiller István azzal indokolta a Narancsnak, hogy „az ingatlanörökség-védelem" eredményei elismerése mellett „modernizációra szorul". „A hatósági munkában a szolgáltatói szemléletnek kell teret nyernie, az önkormányzatokkal, civil szervezetekkel, az ingatlantulajdonosokkal partneri kapcsolatra kell törekedni" – írta a miniszter. Mezős Tamás állítja: az ő elnöksége alatt nem fordulhat elő, hogy a KÖH állandóan lépéshátrányban legyen például azért, mert két önkormányzat a hivatal megkerülésével engedélyezi egymásnak a házak bontását. A rugalmasabb együttműködés zálogát az új elnök nemcsak saját kompromisszumkészségében, hanem a jelenleg főépítészi székekben ülő, illetve építészként praktizáló volt tanítványaival ápolt jó kapcsolatában is látja. „Fontos, hogy építész vagyok, és ki szeretném használni, hogy ha bemegyek egy kerületbe, tízből öt lánynak adok puszit" – nyomatékosította a szavait.

Mezős Tamás 2003 óta vezeti a Műegyetem Építészettörténeti és Műemléki Tanszékét, de huszonöt éve tanít, s a tanításról elnöksége mellett sem mond le. Ambíciói a dékáni pályázatig vitték, de végül a gazdasági dékánhelyettesi poszttal kellett megelégednie. Ismerői kiváló oktatónak tartják, aki nem sulykolja a saját szakmai preferenciáit. Építészek között műemlékesnek számít (mert „csak építőmérnök" és műemlékvédelmi szakmérnök végzettsége van), műemlékesek között építésznek tartják, így nem tagja a különböző klikkeknek, viszont jóban van mindenkivel. Lehetséges KÖH-elnökként felkeresték úgy az Orbán-kormány idején, mint 94-ben vagy éppen fél évvel ezelőtt, amikor Varga Kálmán távozása biztossá vált. „Bármit elvállal. Érvényesülésben rettentően tehetséges" – hallottuk valakitől.

Mezős kitüntetett terepe a szombathelyi ókori lelőhely, ahol mestere, Hajnóczy Gyula hatvanas években kezdett munkáját folytatja. Míg Hajnóczy kikezdhetetlen szaktekintélynek számított a maga idején, Mezősnek a szemére vetik, hogy hajlamos a saját szája íze szerint újjávarázsolni régi emlékeket. A szakma zöme ugyanis berzenkedik a romokban fennmaradt emlékek kétséges hitelű és értékű visszaépítésétől, ami iránt ellenben széles, önkormányzati megbízásokban is jelentkező társadalmi igény mutatkozik. Mezősnek nincsenek ilyesfajta gát-

(Folytatás a következő oldalon)

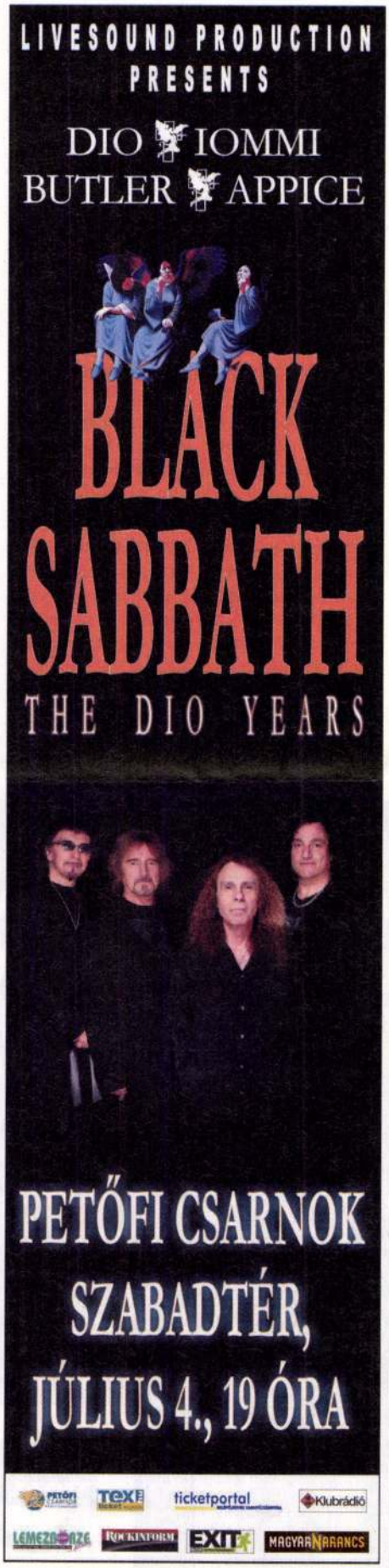

(Folytatás az előző oldalról)

lásai; a szombathelyi Isis-szentélyt kiegészítő és használható épületté tevő tervét szíve szerint egy új, ezerháromszáz fős amfiteátrummal is kiegészítené, és Savaria szellemét római kori témaparkkal idézné meg. A szakma fenntartásaiból adódott az a faramuci helyzet, hogy az Iseum tervei nyolc évig nem kaptak engedélyt, végül tavasszal adott neki zöld utat az a tervtanács, amely rövidesen már Mezős hivatali elnöksége alá tartozott.

A Grand Belvár fényárban áll

„Amíg Varga Kálmán háromszáz házat védett, addig én háromezer-ötszázat fogok" – tromfolt Mezős a Narancsnak. „Nincs zsidónegyed, számomra a Dunától a Hungária körútig terjedő belváros van. Azt senki nem vette figyelembe az egyedi védéseknél, hogy a városból egyetlen elemet sem lehet kiemelni, mert zavar támad a többivel. A háztömb az a minimális alapegység, amiben a problémát meg kell oldani." Az elmúlt öt évben viszont a házak egyenkénti védelme nélkül simán lebontották volna mindet, hiszen a területi védelem vagy a világörökség rávezető zónája titulus jogi értelemben kevésnek bizonyult az önkormányzatok és a házak opciós tulajdonjogát homályos körülmények között megszerző cégek akaratával szemben. A hihetetlen mennyiségű rossz állapotú és korszerűtlen épület felújításához szükséges forrás és a városrehabilitációval kapcsolatos konszenzus hiánya miatt sem lehetett a védésnek alternatívája.

Mezős a pesti belváros helyzetének átgondolására féléves építésügyi moratóriumot szeretne, ami alatt néhány mintatömbre, minden érintett féllel egyeztetve kidolgozhatók új megoldások (a tilalomnak mindeddig az önkormányzatok álltak ellen, amelyek egyedül elrendelhették volna). Míg az új elnök korábbi nyilatkozataiból sokan azt vélték kiolvasni, hogy ő afféle „fászádista" lenne, a Narancsnak határozottan elutasította ezt a vádat. Szerinte a fászádizmus a régi homlokzatok mögött összenyitott telkeken új házak építését jelenti, míg az ő meggyőződése, hogy az utcai frontokat és a telekstruktúrát is meg kell tartani. „Általános esetben minden határon túl az utcaképet kell védeni. Aztán a telekstruktúrát, ami minden település életében a legtovább él. Ha olyan, az egész házat, de az utcai szárnyat mindenképp."

Egy friss, noha némiképp ellentmondásos példával maga is szolgál a praxisából. Az Akácfa utcában három egymás melletti lerobbant ház áttervezésével bízta meg a Sabor Kft., a hetedik kerületben jelentős mennyiségű ingatlannal jelen lévő, egy izraeli–amerikai magánszemély és egy off-shore cég tulajdonában levő társaság. A háromból két házat tavaly januárban védett le a KÖH, amivel megakadályozta, hogy a kerület érvényesíthesse a sebtében kiadott bontási engedélyt. Mezős visszaépítené az egyik ház második világháborúban lerombolt részét, a két védett háznak pedig megtartaná az utcai frontját. Mögülük kivenné a gangos oldalszárnyakat, és az így egybenyitott telkek végében, ahol a tűzfal magasodik, lépcsőzetesen engedne emelkedni egy új épületszárnyat. A gondolat a tervtanácsot nem, de Hunvald György polgármestert és a Sabort meggyőzte. De a Király 40.-re is van már Mezős-féle javaslat (erre egyébként pályázatnyertes, habár eltérő szellemű terv már van): „egy szuperexkluzív, tizenkilencedik századi enteriőrsorból álló finom lakóházat" képzel a Hild-féle homlokzat mögé. Hogy a most még szárnyaló fantáziának mi szabhat határt, hamarosan kiderül.

Somlyódy Nóra

DAGASZTÁS, FARAGÁS

A KÖH, amely a 2001-es átalakítás során dagadt a mai monstre hivatallá (a védett műtárgyak és a régészet is beleolvadt), Varga Kálmán idején vált működőképes, regionális hálózattá. Noha a hivatal állandó forráshiánnyal küzd, a költségvetési megszorítások a másik két örökségvédelmi intézményhez (új nevükön a Műemlékek Nemzeti Gondnoksága és a Kulturális Örökségvédelmi Szakszolgálat) viszonyítva kisebb mértékben érintették: tavaly 2,7 milliárd forint volt a büdzséje, idén százharmincmillióval kevesebb; a műemléki keret nyolcszázmillióról a felére csökkent. Az összevont minisztériumon belül azonban devalválódott az örökségvédelem státusa (az elnök korábban államtitkári rangot viselt). Szintén a KÖH hatalmát nyirbálja az új rendelet, mely a jelentősebb munkákat már nem a hivatal műemléki tervtanácsa, hanem az Önkormányzati és Területfejlesztési Minisztériumban a központi építészeti tervtanács közös zsűrije elé rendeli.

Az elmúlt évek következetlen átszervezései jócskán hagytak nyomot az örökségvédelmi intézményrendszeren: a regionális irodák szakemberhiánnyal küzdenek (előfordul, hogy regionális felügyelőként régész dönt építészeti kérdésekben, és gyakori, hogy a „központból" járnak le vidékre a kollégák); a régészet a súlyához képest alulreprezentált; a felügyelők túlzottan beágyazottak a helyi politikába; párhuzamos, papíralapú nyilvántartások alkotják az archívumokat. Többször felmerült már – s ismét napirenden van –, hogy megszüntessék azt a jogilag abszurd helyzetet, hogy az engedélyezés első és másodfoka egyazon intézményhez tartozik. Mindeddig nem érvényesült az a Vargának köszönhetően törvénybe foglalt lehetőség, amely a magánszféra számára adó- és illetékkedvezményekkel tenné vonzóbbá a műemlék-felújítást. Az új elnök ígéri, hogy minderre megoldást kínál.

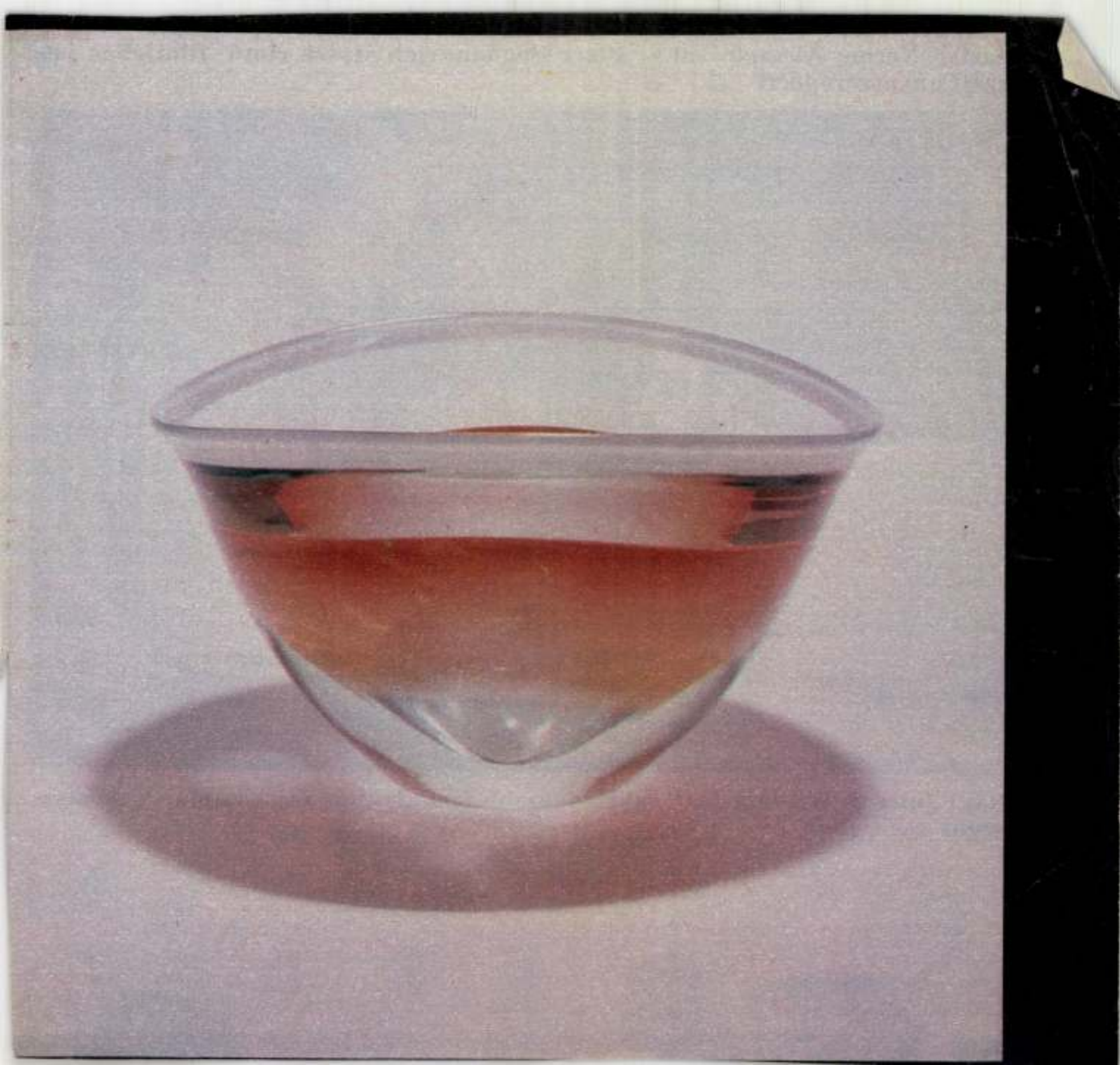

UjTükör, XXII. évf.
22. sz. 1985
Üvegtál
MEZŐSI ESZTER

Az énekesként is jól ismert Cher a legjobb női alakítás díját kapta — megosztva Norma Aleandróval — Peter Bogdanovich Maszk című filmjében játszott anyaszerepéért

Raul Julia és William Hurt, aki a legjobb férfialakítás díját kapta, A pókasszony csókjában

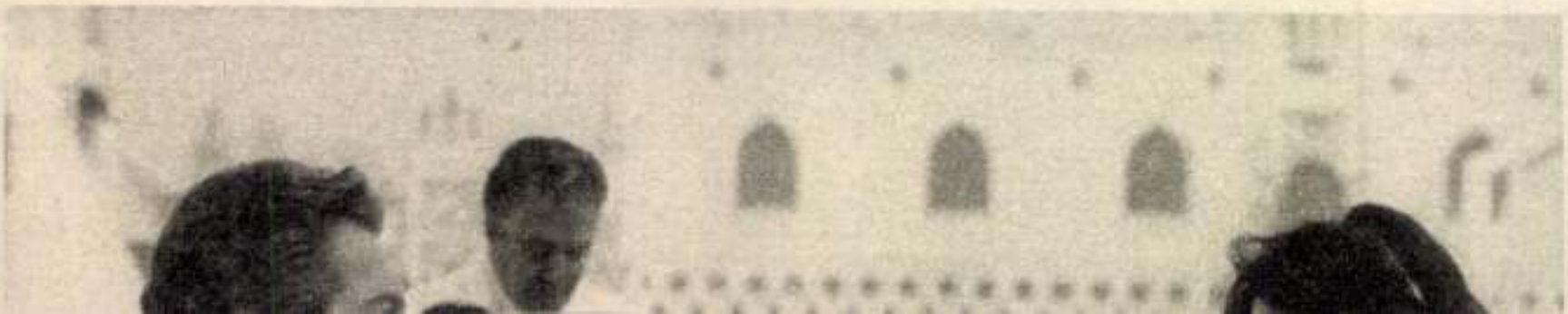

Mezősi László, festő

Kiállít Székesfehérvárott.

— : Hír

8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. okt. 16.

Menőzi Zánló [ ]

Székesfehérvárott nyílt meg Kiállítása.

— : Hír 14.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. márc. 19.

Mezősiné Tóth Ágota

MEZŐSINÉ TÓTH ÁGOTA grafikusművész kiállítását dr. Maksai László művészettörténész nyitotta meg október 21-én a Csepel Galériában. A tárlat november 9-ig látogatható.

Magyar Hirlap 1980/10/22/8

Mezőriné Tóth Ágota, grafikus

»– „A rajzokat Mezőriné, Tóth Ágota Kérelette" — olvastam egy régi naptárban. –»

Dr. Pásztor Emil: Vesszővel? 1196.

Élet és Tudomány, Bp. 1978. sept. 22. XXXIII/38

Mezősiné Tóth Ágota, pedagógusművész, grafikus

Első önálló kiállítása a Csepel Galériában nyílt meg okt. 21 én, látogatható nov. 11.-ig. – A művész Zalaegerszegen született 1936-ban. A művészet, a rajzolás szeretetét Farkas András pedagógus festőművésznek köszöni. A Képzőművészeti Főiskola grafikai szakán Kmetty János és Ék Sándor növendéke volt 1960-ban szerzett diplomát; 1967-től tanít. Több gyűjteményes kiállításon részt vett már virág- és növényrajzdival. Képein biztos komponálási készséggel, jó technikai felkészültséggel örökíti meg gyermekeit: „Furulyázó gyerek", – „Ági olvas", – „Testvére" – c. (említve).

(cs.): M. Tóth Ágota kiállítása. Csepel Galéria.

Pesti Műsor, 1980. okt. 22. 67. old. on.

Mezősi László

Jónás Attila, Pinke Miklós és Pintér Zoltán kiállitását nyitották meg III. 18-án Székesfehérvéróttt a Pintér Károly Müvelődési Házban.

Magyar Hirlap 1975 78/12

MDK.

Mezősi Tibor

Kiállitási hir

Északmagyarország 1967 aug.8.

Mezősiné Tóth Ágota

szerepel a

csepeli kép. műv. kiállításán

Csepel János: Kiállításaik tükrében

Csepel 1968 XII. 20.

1962 NOV 4

1021

MEZŐSINÉ TÓTH ÁGOTA: SAJTOLÓ.

Az újságíró noteszából

Egy megbeszélésen jegyzem fel: „Kartárs, ha egyszer kíváncsi leszek a véleményére, akkor előbb részletesen közlöm magával az észrevételeit."

✲

Évente visszatérő rejtély: hova lesz az a pénz, amit az ember a nyári hónapokban félretesz a téli tüzelőre?

✲

Panaszkodik a feleség, hogy rengeteg dolga van otthon, sose ér a végére. Az a konyha, a főzés, mosogatás! Az a takarítás! És a mosás. Aztán a gyerekek. Mire a férj kioktatja: „Szervezés kérdése. A dolog nyitja az, hogy ne hagyd összetorlódni a munkát, mindent azonnal végezz el. Akárcsak én a hivatalban. Nálam nem létezik, hogy halmozódjanak a tennivalók. Ha íróasztalomra kerül egy ügy, azonnal kiszignálom az előadóra, intézze el."

✲

Néha alapos lelkiismeret kell annak az eldöntéséhez, hogy az ember fáradt-e vagy lusta.

✲

A fiatal újságíró kérdi, miért fontos a bíráló cikkekben kifirni a nevet? Miért is? Nehogy a fél város ismerjen magára.

✲

Valakiről folyik a szó a villamoson: „A vállalatnál mindenki rettegett tőle, de semmit sem lehetett csinálni, mert az a hír járta, hogy jól fekszik. Hazavitte a fél gyárat, s amikor a főkönyvelő egy szót mert szólni, felnégyeltette, minek is kezdett ki olyannal, aki jól fekszik. A vállalati egyszámlát anyósa nevére iratta, a bölcsőde építése előtt kiküldette magát tapasztalatátvételre Monte-Carlóba, mondtuk is, hiába, jól fekszik." „Most mi van vele?" „Jól ül."

✲

„Az igazgató elvtárs most ment el. A telefon még meleg."

✲

A könyvtárban: „Legyenek szívesek megnézni a kartotékomon, hogy ezt a könyvet olvastam-e már?"

✲

A szurkolókat hallgatva az a meggyőződés alakul ki bennem, hogy a labdarúgó-válogatottban mindig az a legjobb játékos, akit azon a mérkőzésen kihagytak a csapatból.

✲

A háztartási gépek segítsége nélkül nem jutna elég idő szerelőt keresni a megjavításukhoz.

✲

Elég sokszor faggatom az orvost, erről, arról, főleg szív dolgában. Legutóbb ezt mondta: „Ne aggódjon, a szíve kitart, amíg csak él!" Meg vagyok nyugodva.

✲

Apai büszkeség: „A fiam már kinőtte minden öltönyömet!"

✲

Ki akarom festetni a lakást. Nézem az árajánlatot. Csak nem a Picassót akarja ideküldeni a ktsz?!

V. J.

---

va megvalósítható vállalkozásnak tűnt neki. Hanem az ellenvetésre, hogy más a fontos, nehéz, vasélű gerendát érez a vállára zuhanni és szorongva kérdi:

— Más? Mi az a más?

— Nem „mi", hanem a lány, a kislány. Hogy... azok után, amit műveltél vele, hajlandó-e a feleséged lenni? Hajlandó?

— Nem tudom.

— Mivel váltatok el?

Gingusz megdöbbent. Úgy néz Csanak Lacira, mintha emberfeletti lényt, valamiféle... gondolatolvasó fenomént kellene tisztelnie. Hát persze, Jolka, Együd Jolka. Épp a múltkorokban küldtem vagy három brosúrát neki.

— Bro-brosúrát?

— Azt, azt brosúrát. A vallásról, a babonákról meg az élet keletkezéséről. Hallod, te gyalázatos?! Te nem is fegyelmit érdemelsz! A fegyelmi neked csak cirógatás lesz. Angyal az a gyerek. Angyal. És olyan tehetséges, hogy...

— Mondtam! Nem mondtam?! Én is mondtam, hogy... Honnan ismered?

— Egy vizsgáról... Hm, be-

1021

Mezősiné Tóth Ágota grafikusművész

1980. X. 21. Kossuth 18,30 Áné

Esti Magazin

- Egy pedagógus képzőművésztől kapta az indittatást az a pedagógus grafikus Mezősiné Tóth Ágota, akinek kiállitása ma nyilt meg a Csepel Galériában. A művészt és a müveket Szatmári Ilona interjuja mutatja be.

- Szép formáju bozontos, kecses bogáncsok, lám milyen hangulatosak, de mire a harmadik variációjukat látjuk ugyanazon a lapon az elhalványuló száron már dus szirmu dália virit. Mezősiné Tóth Ágota grafikusművész merész kollázs variációját itt a Csepel Galériában láthatjuk. Ennek a bizarr képtársitásnak az ötlete tulajdonképpen a kecskeméti művésztelepen született.

- Nyári szünetben egy lehetőséget kaptam rá, hogy Kecskeméten egy-egy hónapot töltsek. A tanitás feszültsége után a teljesen nyugodt környezet igazi kikapcsolódosát jelentett.

- És akkor készült ez a bogáncs-dália variáció is.

- Járva-kelve a kertben, virágos utcácskákban, az alapötlet innen eredet és innen fejlődött, bontakozott tovább.

- Látunk másfajta virágokat, másfajta növényeket is.

- Petuniát, kardvirágot, tátikát.

- Sőt egy napraforgót is.

- Igen. Ezzel később egészült ki a sorozat.

- 1960-ban végezte a Képzőmivészeti Főiskolát.

- És '67-ben kezdtem el tanitani, egy ének-zene tagozatu általános iskolában itt Csepelen, anyagi háttere volt a dolognak.

- Mint grafikus nem tudott megélni?

- Három kisgyerekem volt és nem voltam elég jó szervező, nem tudtam megduplázni a nap 24 óráját, hogy én, mint grafikus eleget dolgozzak ahhoz, hogy én ebből megéljek, és bizony felelősséggel tartoztam a gyerekekért, gondoskodni kellett róluk.

- Azért egy percig sem hagyta abba a müvészi grafikát.

- De időben nagyon nehéz összeegyeztetni, általános iskolában tanitani sokkal többet jelent, mint órákat leadni, egész embert kiván.

- Rajzot tanit az általános iskola 3. osztályától a 8. osztályig.

- A sok gyerekkel foglalkozni, azokat megismerni, alakitani a személyiségüket, nagyon szép alkotó munka, de állandó idegfeszültségben él az ember, lehet, hogy ez alkati és nem mindenki, én igy vagyok vele.

- Mit rajzolnak ma a csepeli általános iskolában a gyerekek? Mondjuk a negyedik osztályban.

- Ez most érdekesen jött össze, őszi virágokat rajzolnak, festenek, dekorativ tervezéseket készitenek belőle, kitalált mesebeli virágot festenek, mindazt, ami szin, ami szép.

- Nos, itt a Csepel Galéria kiállitási termében természetesen nemcsak ezek a növényvariációk vannak, sok más grafikát is látunk itt. Például?

- Litográfiákat,

- Nagyon szép kislány, arcát is látjuk, tanul, azután valakira rácsodálkozik, és alszik. Kislánya?

- A legidősebb a 3 gyerek közül, már ezek régebbiek, és nagyon szeretem még ezt a tollrajzot, ami a kisebbik lányomról készült. Betöltötte már a huszat.

- És a grafikusművész édesanya mit fejezett ki ezzel a rajzzal?

- Érdeklődő, kíváncsi tekintetét, ahogy a világba körülnéz, ő iparművésznek készül.

Mezősasi ref. templom

harangvirág serlege

Marjalaki János debre-
cení ötvös műve 1776-ból

MAGYAR IPARMŰVÉSZET

1934. 194. l.

r.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36. IV. 1.

MDK

Mezősiné Tóth Ágota

Gépgyári krokik I., szén

" " II. "

Dolgozó emberek között kiáll. Ernst Muz.1961.

XIX

Wegnung 1901

Herr X. Nixon in Yorke

" " "

Potsdam Neuer Markt. Hotel zum Adler.

Mezősiné Tóth Ágota, grafikus M Dg

Rajza.

Repr.

Mezősiné Tóth Ágota: Sajtoló 9.l.

NÉPSZABADSÁG, bp. 1962. nov. 4.

Mezőkölyönvár

1385. KORSÓ, fajánsz, türkizkék mázz
Krug, Fayence, türkisblau. Persis

1386. VÁZA, fajánsz, türkizkék arabeszl
mit Arabesken und Blätter in Türk

1387. FÉRFI FEJ, szobortöredék, homo
— Männerkopf, Sandstein, mit Sp

1388. FÉRFI FEJ, szoborrészlet, zöldes h
— Männerkopf, grünlicher Sandste

1389. LÁDA, zöld mázas cserép, irizáló
korszak (206. Kr. e. — 220 Kr. u.)

1390. KÉTPUPU TEVE, barna és szal
Tang-korszak (618—907.). Kina. —

1391. PALACKVÁZA, kőcserép, barnás
korszak (1368—1644). Kina. — F
dekor. China.

1392. PALACKIDOMU VÁZA, porcellá
Flaschenvase, Porzellan, mit farb

1393. VÁZA, porcellán, sötétlila auberg
Kina. — Vase, Porzellan, unter d

1394. TEATARTÓ VÁZA, porcellán, má
téssel, hullámdisz közt oroszlán.

, gyögyházas, irizáló felülettel, két lófejes, karikás füllel.
— Zylindrische Vase, grün glasierter Ton, irisierend,
ina.

ejdisszel. Ming, 1368—1644. Kina. — Sitzender Buddha,

almazöld repedezett mázzal. Sung-korszak (960—1280).
zellan, mit craquelé Glasur. China.

felhajló peremmel, máz alatt mintázott lapos virágdisz-
chüssel, Seladon Porzellan, mit Blumen in Unterglasur-

k — bleu fouetté — mázzal. Fatalapzaton. Kina,
n, mit bleu-fouetté Glasur, auf Sockel. China.

gosdisz közt archaikus föliratok. Fatalpon. Kien Lung,
Blumendekor archaistische Inschriften. China.

mázas cserép, zöld és sárga szinben. Kina, Ming-korszak.
Ton mit Bleiglasur, farbig. China.

a párizsi Palmer Potter-gyüjteményből. Tang-korszak
Kriegers Terracotta. China.

sárgás mázu cserép, a párizsi Potter-Palmer-gyüjtemény-
— Pferd mit Sattel, braun und lichtgelb glasierter Ton.

<Mezősomlyói vár>

Mihalik S. A <> ról.

Arch. Ert. 1897. 441–442 l.

A kifizetést teljesitő közhivatal
neve Magyar Nemzeti Muzeum
Müemlékek Orsz. Bizottsága

J e g

A jegyzék sorszáma .....
/ a póstahivatal tölti ki / ....
.....

Az átadott szelvények
jele sorszáma

Az e
értél
valt
vény

<Mezősomlyói vár>

Halaváts Gyula.

A < > - ról. Arch.
Ert 1897. 364-365 l.

heliantus annuus
napratorgó

Mezősomlyó vára

Szentkirályi Kristó

160. l.

Tek.

Európa Rt. Film-könyv-lapterjesztö

Budapest
Róthermere u.12. III.2.

BANKÓ P.
SZARVAS

Mezősámsondi

Rhrédey-Bethlen

kastely

képei repr.

Biró Erdkast

XXXIX t.

Mezősámsondi Rédey-Bethlen-kastély

MEZŐSÁMSOND

Rédey-Bethlen-kastély

Gerevich, Tiberio: L'arte ungherese della Transilvania. Corvina, nuova seria, III – 1940, 575 l

Mezősámsondi

Rhédey-Bethlen

Kastély

Repr.-

Pásztortűz

1939. 215. l.

CSILLAG
MAGYAR
Budapest, V., Sas-utca 13. Telefon: 185-855
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Istenhegyi-út 3.

MAGYAR CSILLAG

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, V., VILMOS CSÁSZÁR-ÚT 34
Telefon: 115-540

Mezősámsond

Rhédey-Bethlen-kastély

239. l.

Zádor-Rados

Herbarium

Phycologia Borussica

Vol. I.

Fucus Pars

Mezősaimsondi

Rhédey-Bethlen

kastély

képe repr.

Birógernyeszegi

36, 37. Kép

S. J. jelü mester:

Mária Anna Kar

Derékig, kissé jobbra fordult

kán kettős gyöngyfűzérrel van

MARIE ANNE CAROLI

Gemahlin Sr. Majes

FERDINAND V.

König von Ungar

balról: J. S sc.

legalól pedig jobbra: Beilage

~~[illegible]~~

Szakl. 269-

Lelt. n. 14

897-914

Rézmetszet, méretei a p

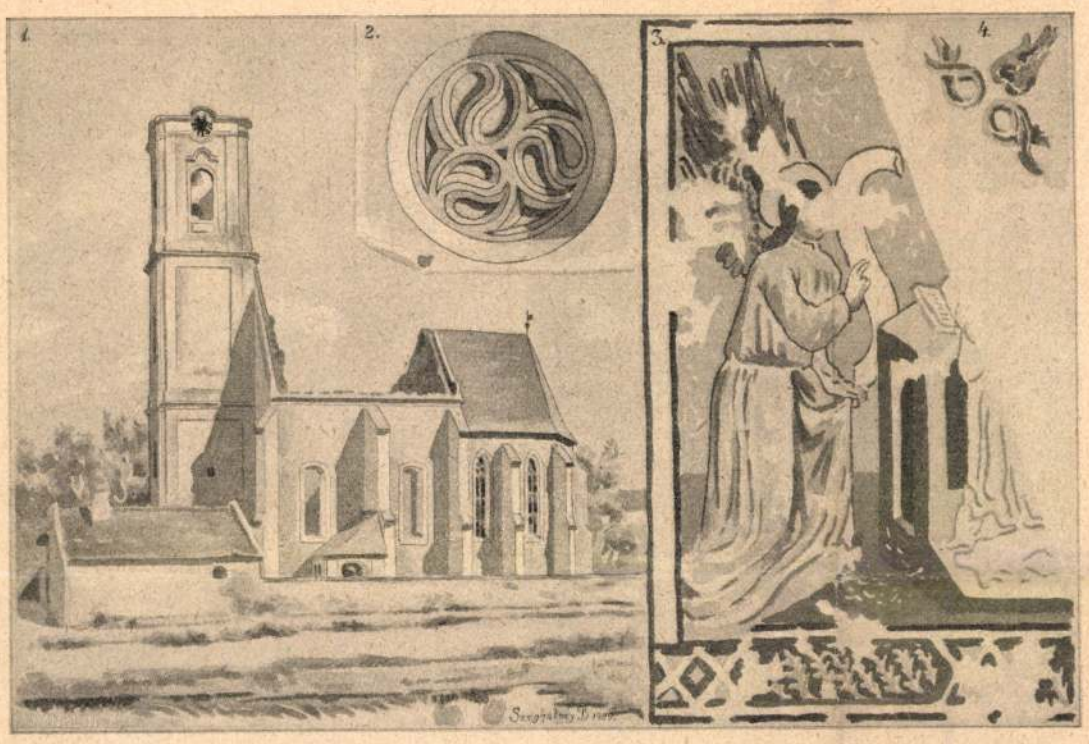

1. A templom oldalról nézve. — 2. Egyik ablak. — 3. Falfestmény. — 4. Czímer diszítmény.

tékenyen kijebb tolták. Hogy ez még a régebbi időben történhetett, azt onnan következtetjük, hogy még ezután is boltozva volt a hajó, a mit viszont, úgy a déli, mint az éjszaki oldalfal közepén látható egy-egy gyámkő bizonyít, a melyeken a boltozat gerincze nyugodott. Ez a boltozat pedig a hajó közepén elhelyezett egyetlen boltozattartó oszlop létezését feltételezi s így a templom két hajós lehetett. Különben a «Műemlékek Orsz. Bizottsága» szintén ily módon akarja a hajót újra boltozni a templom és a festmények helyreállítása alkalmával.

A hajó nyugati és északi oldalán levő karzatok (K) újabbak ugyan, de mégis csúcsívesek: a hajó déli oldalán levő két ablak letörpítése és lapos ívezete azonban sérti az összhangot kereső szemet. A szentély északi oldalához támasztott sekrestye (S) ajtaja ma már be van falazva. A csúcsíves kőszószék 1742-ből való.

A szentély falaiba több — nagyrészt latin — feliratos tábla, féldombormű és czímer van elhelyezve. A déli falon látható a Tardi és Köblös család czímere (l. II. tábla 2. ábra.). Az északi falba pedig a Dózsa-féle lázadásban meggyilkolt Telegdy István királyi kincstárnok szobra van bemélyítve, a ki Mezőtelegd földesura volt.

A templom nyugati homlokzatához van támasztva a hatalmas négyszögű torony, a mely mostan tető nélkül, komoran mered az ég felé.

Szeghalmy Bálint.

A GÖDÖLLŐIEK KIÁLLÍTÁSA.

A vallás- és közoktatásügyi miniszterium szövőiskolát állított fel Gödöllőn és ebből az okos, gyakorlati intézményből megszületett a gödöllői művésztelep, mely a nagybányai és szolnoki művésztelepek mellett ma már művészeti életünknek komolyan számbavehető tényezője. A szövőiskola ugyanis — mely mint tanműhely az Országos Iparművészeti Iskolához van csatolva — tervező munkával el tud látni egy kis művészcsoportot és így módot nyújt nekik a kenyérkeresetre, másrészt viszont alkalmat ad nekik arra, hogy tervezeteiket kivitelben is láthassák és ellenőrizhessék, a mi az iparművészeti munka jósága és czélszerűsége szempontjából egyenesen megbecsülhetetlen. A gödöllői szőnyeg ma már közismert az országban s hogy többet ne említsünk, legelőkelőbb társaskörünk, a Nemzeti Kaszinó is ott rendelte meg tavaly szalonja számára több mint száz négyzetméteres szőnyegét, az első ilyen méretű szőnyeget, mely hazánkban készült. Ma már mindennemű nemesebb keleti és nyugati szöveséket űznek Gödöllőn: készítenek keleti-, perzsa- és szmirna-szőnyegeket, szumákat, torontáli és cherrebeck-szövést, és többfajta gobelint, s mint a *Nemzeti Szalon* tárlatán kiállított minták is mutatják, nemcsak az anyag, de a technika szolidságára is kiváló gondot fordítanak. Minden egyes darab állandó művészi felügyelet alatt készül, a mellett természetesen, hogy hozzáértő művész tervezte is. A kiállítás legmeglepőbb darabjai kétségtelenül ezek a szőnyegek, melyek a *Körösfői* Kriesch Aladár, *Nagy* Sándor és felesége, *Undi* S. Carla és Mariska, *Sidló* Ferencz és *Juhász* Árpád művészi tervei után készültek.

A gödöllőiek azonban a művészi feladatot nemcsak ezen a területen keresik, hanem minden nemes anyagban. Dolgoznak ecsettel, vésővel; terveznek butort, csinálnak kerámikát. Persze, mindig valami közvetlen rendeltetéssel, czéllal kapcsolatban, a hogy azt a művészeti demokrácziának a nagy Ruskin által megszabott törvénye előírja. E nemü munkásságuk eredményét is bemutatja a Nemzeti Szalon kiállítása. Így szép modern butorokat is látunk a tárlaton Körösfői és Nagy Sándor tervei és rajzai után, melyek közt egyik szobaberendezés a főváros tulajdona. Egy új kifejezési stilus után való keresés dicséretes törekvése látszik ezeken a terveken, ha kiforrott stilusról ma még nem beszélhetünk is.

Festészetükben azonban tagadhatatlanul megnyilvánul már az ő sajátos stilusuk, mely legközelebb áll talán az angol preraffaelitákéhoz, ahhoz a gyengéd és álmodozó költői ábrázoláshoz, melyet Dante Gabriel Rosetti tett leginkább népszerűvé az európai kontinensen, miután előbb Angliát meghódította. Mégis jelentékeny különbség van két vezéregyéniségök: Körösfői és Nagy Sándor között. Körösfői inkább festő, a ki a szinek nyelvén mondja el mondanivalóit, Nagy Sándor grafikus, a ki a szeszélyesen stilizált vonalharmoniákat keresi. Közös csak egy bennök: előszeretetök a metafizikai thémák iránt, az olyan tárgyak iránt, melyek szokatlan és homályos symbolizmusukkal gyakran valósággal zavarba ejtik a szemlélőt («Ave Myriam», «Zarathustra», «Herakles és a halál», «A kultura fája», «Az öntudat rózsafája». — Nagy Sándor műveiből: «Az élet forrása», «A farizeus és a publikánus» stb. — Körösfőitől.) Van valami a tolsztoji szellemből ezekben a szimbolikusan kifejezett morálfilozófiai gondolatokban, a mi annál csodálatosabb, mert egyébként mindkét művész a nemzeti gondolat egyik zászlóvivője művészetünkben. A műveikben állandóan visszatérő népművészeti motivumok. («Tanulmány Árgirushoz», a toroczkói studiumok, a velenczei művészház freskóinak vázlatai) beszédes bizonyitékai ennek az uttörő munkájuknak.

A kiállítást néhány óriási falfestmény-karton és történeti kép: Körösfői munkái («Az 1567-iki tordai országgyűlés», «A boroszlói békekötés», a zenepalota freskói) a közönség számára igazi látványossággá avatják.

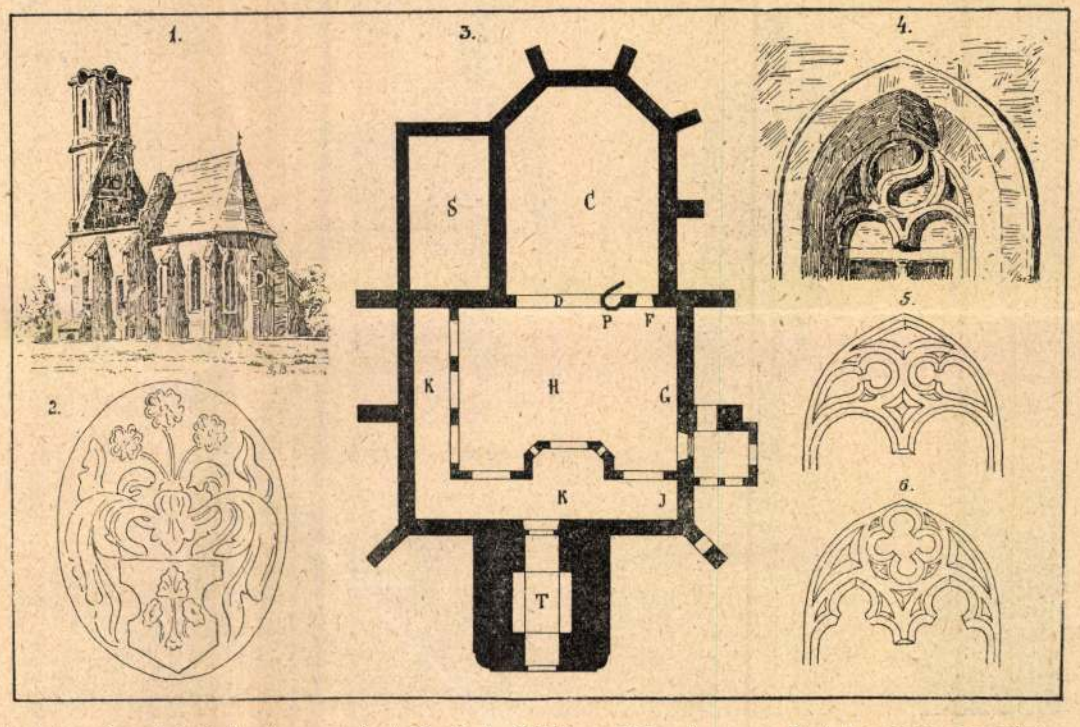

1. A templom hátulról nézve. — 2. A Tardi és Köblös-család czímere. — 3. A templom alaprajza. — 4. 5. és 6. A déli ablakok.

A MEZŐTELEGDI REFORMÁTUS TEMPLOM.

AZ EGYENLŐSÉG HAZÁJA.

Elbeszélés.

Irta. **Szebenyei József.**

I.

«The land of the free,
And the home of the brave.»

Mentünk délre. A Southwestern Express vitt St. Louis felé ijesztő, dühöngő, kábító gyorsasággal, fél napig megállás nélkül. A legutolsó Pullman-kocsi végén kis terrasza van az amerikai vonatoknak, három oldalt korlátokkal, három kényelmes nagy székkel, a min besüppedve ültünk és néztük a végtelenbe nyúló, csillogó sineket, a mint kattogva hagyta rajta izzó nyomát a dübörgő aczél kerék. Ketten ültünk ott. Egy tipikus amerikai yankee, nyirott vöröses bajuszszal, kopaszodó fejjel, apró okos szemekkel. Az óráját a baltenyerében tartotta, a jobb keze mutatóujjával pedig le-föl ingázott, mintha valami láthatatlan zenekar után verte volna a taktust. Egy ideig csodálkozva néztem, aztán megkérdeztem tőle, mit csinál.

— Azt számolgatom, hogy milyen az átlagos gyorsaságunk.

— Nem értem.

— Én vasuti szakember vagyok, folytatta, tehát tudom, hogy a sinek tizenöt járdnyi hosszuak. A mikor kattog egyet-egyet a kerék, — hallja — minden pillanatban, akkor ugrik át

egy 800 angol mérföldnyi út s mivel erre csinált utak és vendéglők nincsenek, mintegy 16 vagy 20 vezetőt s teherhordót kell fogadnom, kik egyszersmind nőmet kézi-leptikében (palanquin) felváltva vigyék; vennem kell még néhány teherhordó állatot is, melyekre málháimat rakandom, magam az utat, mely többnyire éjjel történik, teveháton teendem. Bombayba junius 1-én remélek érni, honnan aztán Egyptus felé Kairó és más nevezetes városokba veendem utamat, gyűjteményemet jeles ritkaságokkal folyvást szaporítandó... Szeretett hazámba legfeljebb októberig nem térek vissza.»

Később egy levél kiséretében a pesti füvészkert számára magvakat küld a világhírű kalkuttai füvészkertből. Nemsokára ezután visszatért hazájába s kincseket érő gyűjteményt hozott magával...

Itthon azonban nem soká maradt. Nagy vagyont szerzett Indiában, módjában állott hajlamait követnie. Bejárta Franczia-, Olasz-, Német-, Angol-, Török- és Oroszországot s Amerikát. Velenczében gyönyörű palotája volt s a legelőkelőbb körökkel érintkezett. Fénykora azonban londoni tartózkodása idejére esik. Vagyonának egy részét páratlan műkincsek megszerzésére áldozta s ritka értékes gyűjteménye volt. Egy katalogusból megtudjuk, hogy londoni gyűjteményében Veronese, Tizian, Tintoretto, Velasquez, Piombo, Palma Vecchio, Kranach, stb. más világhírű festő művei voltak.

Költekező életmódja azonban lassacskán megapasztotta vagyonát; később pénzzavarba jutott, úgy hogy kénytelen volt elzálogosítani gyönyörű gyűjteményét s 1863-ban már olyan nyomasztóan nehezedtek rá az anyagi gondok, hogy egész gyűjteményét eladta...

És a sors, a mely egykor fejedelmi udvarok kegyeltjévé avatta s mérhetetlen kincsekkel halmozta el, öreg napjaira igen mostohán bánt vele.

Nyomorba jutott s 1888-ban elhagyatva, elborult elmével tébolydában fejezte be életét...

Két saját arczképe a Történelmi Arczképcsarnokba került. Az egyik olajfestmény, a másik vizfestmény. Az olajképet 1888-ban vette meg Londoban a kormány, a másik ajándékozás révén jutott az arczképcsarnokba. 1835-ben megfestette gróf Széchenyi Istvánt is. Képeinek nagy része idegenben maradt...

Iván Ede.

Kirándulás Tátralomniczra.

EGY ÁRPÁDKORI MŰEMLÉK.

A mezőtelegdi ref. templom.

Ritka és a maga nemében szinte páratlan műkincseket rejteget a biharmegyei Mezőtelegdi ref. temploma. Alig nehány éve fedezték fel és javították ki a templom Árpád-korabeli festményeit s ma már ismét összerepedezve, megrongálva tekintenek le a kormos falakról. Május 27-én ugyanis a villám belecsapott a toronyba s az egész templom, a szentélyt kivéve, elhamvadt. Az óriási hőség és lehulló gerendák miatt a gyönyörű falfestmények is jelentékenyen megsérültek.

Maga a templom egy hajós épület (lásd az alaprajzot), a mely különböző korok különböző építészeti modorát viseli magán s különösen a hajóját vetkőztették ki eredeti formájából a későbbi kontár újítások. Legrégibb része a hajó déli oldalfala, illetőleg annak alsóbb része, melyen a gyönyörű, XIV. századbeli festmények láthatók (G alatt). Két csúcsives vakablak való még ugyanezen korból, melyeket később befalaztak s csak ujabban, a templom falfestményeinek felfedezése idején bontották ki félig belülről, miáltal a belső bélletükön levő festmények láthatókká lettek. Az ezek által keretelt falrészben a következő felirás olvasható:

A keleli ablakban:

«Ezen Árpádkori templom XIV. századi falképeit, melyekkel hajdan ékesítve volt, több század viszontagsága érte. Őseink műizlését és bőkezűségét hirdető ezen műtörténetileg becses festményeket»

folytatása a nyugati ablakban:

«a mészkéreg alól Telegdi József presbiter buzgó támogatása mellett Falussy Károly lelkész idejében 1891-ben napfényre hozta dr. Czobor Béla és a Műemlékek országos bizottsága költségén 1892-ben helyreállította Huszka József.»

A déli falon két képcsoport van (a 3-ik képen a nyugati kép látható), a hajót a szentélytől elválasztó diadaliv falán, a szószék mellett pedig három van (F alatt) egymás fölött elhelyezve. A mostani tűzvész folytán lepattogzott mészkéreg alól, ugyancsak a déli oldalon, a nyugati karzat alatt (I) ismét festmények tüntek elő, a melyek állítólag még régibb korból származnak.

Ehhez a déli falhoz ragasztották később a jelenlegi nagyobb méretű templom falait, valószinüleg a késői gót korban. Ekkor magasították fel az emlitett oldalfalat s két, hatalmas, csúcsíves ablakot vágtak rajta. A szentély déli oldalán levő két ablak lángozott (halhólyag) díszművezete a késői gót korra (XV. század) mutat (II. tábla 4. és 5. kép), hasonlóképen a szentélyzáródás középső lapján levő szintén halhólyag diszitményű kerek ablak is (I. tábla 2. kép), a mely jelenleg kívülről be van falazva és felirattal van ellátva. A szentélyzáródás déli lapján levő csúcsíves ablak díszművezete (II. tábla 6. kép), mely két lóherív fölé helyezett négy levélből áll, csak belülről maradt meg épen. — A templom éjszaki oldalán — mint általában kisebb középkori templomainknál — ablak nincsen.

A tüzvész előtt a templom csak deszkamennyezettel bírt, de, hogy eredetileg boltozva volt, azt kétségtelenül bizonyítják a külső támok és a gyámkövek, a melyek a hajó mindkét oldalán előtüntek a lehullott vakolat alól. Sőt nemrégen még láthatók voltak a templom udvarán a lebontott boltozat faragott kövei, a melyeket a parasztok hordtak el, hogy otthon «garádicsot» készítsenek belőlük.

Feltünő a templom hajójának roppant szélessége (14·37 m.) a hosszához (11·65 m.) képest, a mi onnan ered, hogy a hajó éjszaki falát — a templom bővítése czéljából — jelen-

A csorbai tónál.

GRÓF LÓNYAY ELEMÉR ÉS NEJE, STEFÁNIA KIRÁLYI HERCZEGNŐ A MAGAS-TÁTRÁBAN. — Jelfy Gyula fölvételei.

alkalmával kaptam, az előbbinél valamivel kisebb és csak 13 mm. átmérőjű, nem gerindes, hanem sima; helyenkint szép fűzöld patinával. Alulról tekintve a hasadék kiszélesedő ága, körszelvényben végződő, keresztalakúnak tűnik fel. Egy darab fél millimeter vastag és 10 mm. széles, 56 mm. átmérőjű, diszítés nélküli, nyitott végű, az előbbiekhez hasonló anyagból készült karperecz (I., 8. ábra). Ezen tárgy igazolja azon feltevésemet, hogy nem csak ló, de ember is volt a sírban, vagy jobban mondva a sírokban eltemetve. Két vaszabla oldalrésze, pálczás idomú (II., 3., 4. ábra). Kengyel (II., 1. ábra) talpa előre és hátra kissé lefelé hajlítva és szélei felé élesedve. Belvilágának legnagyobb haránt átmérője 90 mm. Kengyel, mint az előbbi jellegzetes honfoglaláskori, előre és hátra lefelé hajló talppal. Alsó felén végig vonuló lécz nyomaival. Kengyel (II., 2. ábra)

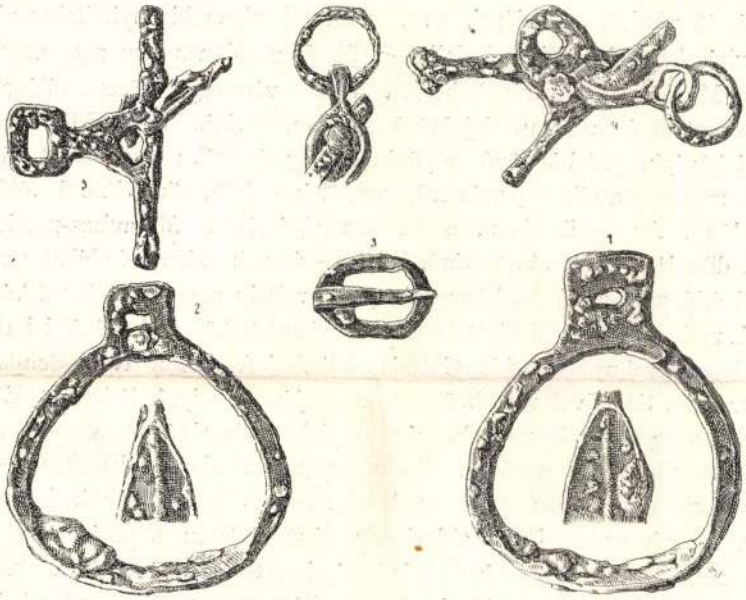

II. MÁNDOKI LELET.

füle kisebb mint az előbbié, szélesebb; talpa keskenyebb. Legnagyobb haránt-átmérője belül 96 mm. A kengyelek és zabolák hazánkban talált és kétségen felül honfoglalás korból származó tárgyakkal azonosak lévén, a mándoki lelet is ezen korba helyezendő. A csörgő-pityke pedig a bezdédi XV-ik sírban talált nem csörgő pitykéhez lévén hasonló, ezen sírokat is megközelítőleg a Krisztus u. tizedik század első felére tehetjük. A kengyelek szokatlan kicsinyek lévén, vagy nő, vagy vagyonos ifju sírja fekszik előttünk. Fegyverzet vagy női ékszerek hiánya határozott véleményt mondani nem enged. Volt még egy vascsat (II., 5. ábra), melyet kisebb méretei miatt hevedercsatnak állítani nem merek. Ezeken kívül a gróf ur saját gyűjteménye számára visszatartott a kettős példányokból 2-ből négyet, 3-ból hármat, 4-ből egyet, 7-ből kettőt, 8-ból egyet, 9-ből egyet.

Nyiregyháza, 1897. január 22-én.

Dr. Fósa András.

V. HALAVÁTS GYULA A MEZŐ-SOMLYÓI VÁRRÓL. Középkori, XIII—XVII. századbeli okirataink arról tanuskodnak, hogy a mai Temes-vármegye közepe tájának keleti részében egy vár létezett, melynek neve *Mező-Somlyó* (Mezeusumlow, Mező-Sumlo, Mezew-Somlio, Mezew-Somliow, Mezeusomplu stb.) vala, aljában község terül el s megye székhely.[1] Hogy azonban hol állt ez a vár? arra nézve történészeink nagyon eltérő nézetben vannak s pontos helyét nem határozzák meg. *Bárány Ágoston*[2] fekvéséről azt írja, hogy Omor és Versecz (!) közt egy magános hegyecske emelkedik, melyet az oláh *Sumlics*-nak nevez. *Ortvay Tivadar*[3] tagadja, hogy Mező-Somlyó a mai Nagy-Semlak határában állt s Krassó vármegyében keresi. *Pesty Frigyes*[4] Nagy-Semlak határába helyezi, de közelebbi helyét nem határozza meg. Az országos részletes geologiai felvételek alkalmával nekem alkalom adódván Temes vármegye szóban forgó részét részletesen bejárni, ez alkalommal olyan bizonyítékokra akadtam, hogy e vitás kérdésben állást foglalhatok, illetőleg eldönthetem azt, megjelölvén pontosan Mező-Somlyó várának helyét. Temes vármegye közepe tájának keleti része nyugat felé lankásan lejtősödő sík lap, melybe kelet felől a Krassó-Szörényi középhegységből jövő folyóvizek mély és széles csatornákat vájtak be, síkságát megszaggatták s platószerű, meredek oldalú, sík felületű földhátakat hoztak létre. Az egyik ilyen, a Berzava-folyó és a Moravicza-patak között elterülő, diluviális korú, sárga színű, babércz- és márga-konkrécziókat tartalmazó agyagból álló, platószerű földháton, kb. 70 m. relativ magasságú bazaltkúp emelkedik ki, melyen át visz a Gattaja és Nagy-Semlak községek közötti határ, úgy, hogy a hegy északnyugati fele Gattaja, délkeleti fele pedig Nagy-Semlak határához tartozik. Szőllővel van beültetve s tetején egy lyuk látható.[5] E hegyet az odavaló magyarok *Sümeg*-nek, míg az oláhok *Sumigá*-nak nevezik. A szőllő megkapálása alkalmával napfényre került s a garádra kihányt bazaltsalak-darabok közt azonban elég sűrűn találkoznak olyan chloritpala-darabok is, melyekre kőragasz van ráragadva. Ilyen chloritpala távol keleten elhúzódó hegységben, Bogsán, Binis, Doklin községeknél található, de a Sümeg tömegének alkotásában nem vesz részt. E malteres chloritpala mindjárt azt engedi gyanítani, hogy itt valaha valamelyes nagyobb építmény létezett. E mellett a feltevés mellett tanuskodik *Griselini F.*[6] ki a Sumigáról romot említ, tehát az ő korában itt még falmaradványoknak kellett létezniök. Ha mindezekhez még hozzávesszük azt, hogy abban a korban, melyről a Mező-Somlyó váráról megemlékező okiratok származnak, a várakat exponált hegycsúcsokra építették, teszem föl *Boksa* romjait Német-Bogsánnál a Buza-turkuluj nevű csúcson találjuk; *Krassófő* a Karas-folyótól félkörben védett meredek oldalú sziklán épült; *Ilyed* romjaira

1 Pesty F. Eltünt régi vármegyék. I. k., 425. l.

2 Temes vármegye emléke, 102. l.

3 Magyarország régi vízrajza, I. k., 146. l.

4 Krassó megye története, II. k., 2.. r., 171. lap.

5 E lyukat, mely eleinte függélyes, később rézsutos irányú, kb. 15 méternyi mély s ezentúl tégladarabokkal van behányva, sokan az egykori tűzhányó kráter csatornájának hiszik. Ez azonban igen téves felfogás, mert a kráter-csatorna csak működő vulkánoknál látható, ilyen régi vulkánoknál azonban már rég betömődött.

6 Geschichte des Temesvarer Banats, II. Th., pag. 14.

befejező sorokat l. a 365. oldalon

Mezősámsondi

Rhédey-Beshlen

kastély főhomlokzata

1777-79.

Repr.

Gerbrd. XLIX

tábla

Sopron, Dr. Zahal – ráp

856

Mezősámsondi ref. templom

ezüstjei XVIII. sz. 225. l.

Mimzések, fejfák, ezüst pohár 226. l.

Debreczeni L. 1928.

Gróf Bethlen István mezősámsondi kastélya 227. l.

Sárkány ház 228. l.

30 nap **SZEPTEMBER** 38. hét

13 asárnap		Notburga *Ludovika*
14 Hétfő		Szt. † felm. *Szerénke*
15 Kedd		Fájd. Szűz *Nikodém*
16 Szerda		Kornél *Edit*
17 sütörtök		Sz. Fer. seb. *Ludmilla*
18 Péntek		Kup. József *Titusz*
19 Szombat		Január *Vilhelmina*

~~*FENT:* A ZSIBÓI WESSELÉNYI-TELEKI KASTÉLY. XVIII. SZ. VÉGE.~~
LENT: A MEZŐSÁMSONDI RHÉDEY-BETHLEN KASTÉLY FŐHOMLOKZATA. 1777—79.

G VII.

Ger Erd 49. tábla.

Mezősámsondi Rhédey-

Bethlen-Eastely

Mezőszava
ref. templom

Klenodiumok leírása
és rajzai.

Debreczeni László 1929

91. l.

Vasárnap

22

Cecilia vt.

○ Holdtölte 21 ó. 24 p.

Hétfő

23

Kelemen p.

Kedd

24

Keresztes János

Szerda

25

Protestáns naptár

November

V	22	Cecilia
H	23	Kelem.
K	24	Emma
S	25	Katal.
C	26	Milos
P	27	Virgil
S	28	Stefán.

Ó görög naptár

November

V	9	Porfir
H	10	Olimp.
K	11	Vince.
S	12	A. Ján
C	13	Ar. Já.
P	14	Fülöp
S	15	Guria.

Izraelita

Mezőszengyel

(Torda - Aranyos vm).

Besegh Sándorné háza

A gr. Teleki - házak ~~udvar~~ 237. l

udvara és kapuja 238. l.

Kovácsék háza 238. l.

Nyerges - féle ház 238 l.

Debreczeni L. 1928.

Mezőzentmártoni

faharangtorony.

Harangját öntötte

1885-ben Walser

Ferenc Bpesten

Debreczen'ben, 1928.

k Cens. Bizottsága

BP

IX. Hőgyes Endre u. 10

BUDAPEST
8 NOV 776

MÉSZPÉNZ-
ZEI
BERMEN-

Mező Telegd

~~ref templom~~ Ertekles O. 1902. és 03.

Bihar M

1) alapraje kerentmetset 1:100.

2) ugyanamak fej másolata

3) " másolata.

4. ~~kosmetset~~ ujorgonakarat 1 ablakmérmű 1:20.

1:50

5. szentély boltozat 1:50 uj: vasbeta

6. Hajó boltozat 1:50.

7. ugyanamak kifejtése

8 " másolata

9. déli hosszlokzat 1:200. alapraje és hosszmetszeme

10. torony sisak ujja épitése. 1909. ból

11. ugyanamak fej másolata

12. " másolata 1:50.

13. kétpeldig déli hosszlokzat fej másolat

14. felméresi várlatok.

15. 6db tanulmány. —

9.

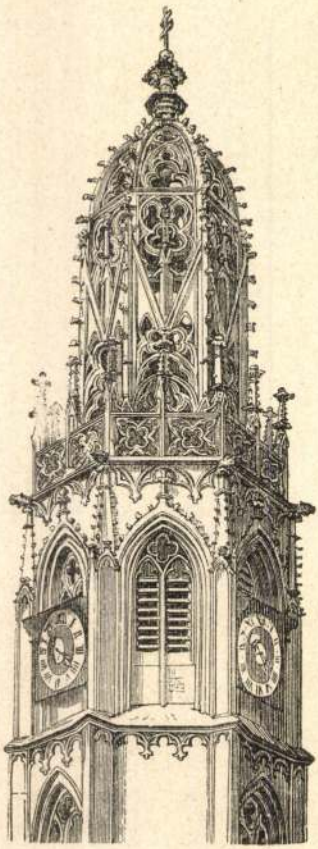

12.

Mezőtelegdi Középkori falfestmények

Középkori falfestmények. Telegdy József nagybirtokos távirati uton értesítette a műemlékek országos bizottságát, hogy *Mező-Telegden* (Bihar m.) a református templom tatarozása alkalmával régi festmények tüntek elő a vakolat alól. A bizottság dr. *Czobor* előadót küldte ki a helyszinére, a ki konstatálta, hogy a három álló alak, Szent István, Szent László királyainkat és Szent Imre királyfit ábrázolja, s ezenkivül Szent Miklós püspök legendájából is látható a falon egy jelenet. E képek a XVI. század első éveiben átépített templom régi falán maradtak fönn s e festmények az átépítés alkalmával vakoltattak be. — A templom a XIII. század derekán épülhetett és igy a felfedezett részlet még Árpádkori építkezés. A falfestmények a XIV. század elejéről valók s méltók, hogy továbbra is épségben tartassanak.

Vas. Ujs 1891, 542 l.

Komáromi János tiszteletbeli dominuszi oklevele.

MEZŐTELEGD

Templom, Telegdi István sírköve

Balogh Jolán: A renaissance építészet és szobrászat Erdélyben. MM, X – 1934, 135 l.

Mezőtelegdi templom

MEZŐTELEGD

Fnl, Telegdi István királyi kincstartó címeres sírköve, XV.12.

A váradi püspökség története. Turul, II–1884, 175.l.

MEZŐTELEGD

Tul, Telegdi-úrhő

Bunyitaj Kincze: A menyői keresztkút és a renaissance Szilágymegyében. Századok, XX–1886, 892 l.

MEZŐTELEGD

Gothicus tpl.

Henszlmann Imre: Hon műemlékeink hivatalos osztályozása. AÉ, VII–1887, 351 l.

MEZŐTELEGD

Tpl, Telegdi-sérkő

A Tural... Gráradok, XXIII–1889, 352 l.

MEZŐTELEGD

Templom, Telegdy István sírköve (körül: felira-
tát, 15..) Vörösmárvány, címeres.

Erdélyi Géza: Magyar sírkövek. TURUL, VII—
1889, 34–36 l. (képe 34 l.)

MEZŐTELEGD

Ref. tpl, freskók

A Műemlékek Orsz. Bizottsága... AÉ, XII–1892, 92 l.

MEZŐTELEGD

Fpl. Prezkó

A Műemlékek Országos Bizottságának működése... AÉ, XII – 1892, 286 l.

MEZŐTELEGD

Fpl, freskók

Az Archaeologiai Értesítő... Századok, XXVII–1893, 372 l.

MEZŐTELEGD

Ref. tpl, románkori; gotikus korban hosszú szentéllyel megtoldva. Déli és keleti falán 1891-ben talált freskók. Keletin: négy angyal és 6 apostol és a pokol. Délin: Sz. Miklós, angy. üdv, Mettertia, szent barát alatta: Sz. László, István és Imre.

Huszka József: A mezőtelegdi ev. ref. templom falképei. AÉ, 385–390 l (képe 386 és 387 l)

MEZŐTELEGD

Templom, Falképer

Folyóirator szemléje. Akadémiai Értesítő, N–
1893, 32 l.

MEZŐTELEGD

Telegdi István sírboltja (áll?)

Gerő László, ifj: A római Santo Stefano Rotondo, a magyarok nemzeti temploma. Bp. 1940, 24 l

Mezőtelegdi ev. ref.
templom falképei
(Bihar vm.)
másolta és javította
Huszka József.

I.
Gerecsefalképek

1840

116

Mag?

Kudnay kehelyhez hasonló

Rásm?

Mezőtelegdi ref templom falképei

1.

Arch. Ért

1892. 385–389. l.

2 képpel

963. KIS KÉTFÜLES KOSÁR, por
Kleiner Korb, Porzellan. Heren

964. KÉT SÓTARTÓ ALAK, szines
XIX. sz. — Zwei Figuren als

965. KIS TEJSZINES KANNA, po
Herend, XIX. sz. — Kleine
XIX. Jh.

966. AMORETTE MINT ÁRUS, szi
als Verkäufer, Porzellanfigur. M

967. NYUL ÉS KAKAS, porcellán, k
Porzellan. Herend, XX. Jh.

968. PARASZTFIU ÉS LEÁNY, ké
junge und Mädchen, zwei Porze

969. CSÉSZE ALJJAL, porcellán,
Elbogen, 1839. — Schale mit U

970. CSÉSZE ALJJAL, porcellán, i
kép: ülő nőalak térdképe. Bécs,
goldgerändert. Auf der Stirnseit

971. TALPAS CSÉSZE ALJJAL,
grisaille-kép: tengerparton ülő
1826. — Becher mit Untertasse
Grisailemalerei — die Hoffnung.

zukás alak. Herend, 1906. — Kleine Dose, Porzellan.

, domboru rokokó és szines apró virágos diszitéssel. Herend,
an. Herend, XIX. Jh.

, kettős falu, a külső áttört, domboru és szines virágdisszel.
Vase, Porzellan, mit Doppelwand. Herend, XIX—XX. Jh.

mmel, kék Watteau-jelenettel. Herend, 1870 k. — Teller,
erend, um 1870.

mel, közepén Ferenc József mellképe. Herend, 1886—92. —
nz-Josefs. Herend, 1886—92.

árom domboru diszü barna öv közt két szines frizalaku harci
Nienhao. Kina, XIX. sz. — Zylindrische Vase, Porzellan,

peremmel, közepén szinesen páros jelenet. Herend, 1870 k.
1870.

mel, közepén Tisza Kálmán képmása, barna szinben. Herend,
Mittel Bildnis des Koloman Tisza. Herend, 1886—92.

lán, arany peremdisszel és piros-arany virágokkal. Herend,
tasse, Porzellan. Herend, 1865.

cellán, két füllel, kinai diszitéssel. Herend, 1860—70 k. —

Mezőtelegdi Templom

gótikus

képe Repr.

Márki Sándor

Dósa György

Magy. Tört. Élebr.

Bp. 1913. 231. l.

A templom restaurálásáról és felszentelésérőt szóló feliratt (1507)

repr. u. o. 229. l.

LÁ/RNÉ

43.VI.8.

Mezőtelegdi templom

l.

Balogh Erdélyi ren

néom

Mezőtelegdi ref.

templom

Bihar vm.

l.

Korompay

32. l. 33. l.

kepjet.

835. Lucas van Leyden után

A mester sz. Leidenben 1494

Luca d' Orlando képe.

~~835. Mátyás király (?)~~

+ ferete

Vállon alól, balra fordul ta
rettje ~~hord~~, hosszú haja ~~vörös~~ sötet barna,
szakálla leberetvált. Nyakán aranyl
fodra kilátszik.

Fa, méretei ~~42: 31.1~~ LEX 42: 31.1 cm.
Lucas Leyden után másolta
A kereskedelmi minister a

904: V. 2.

Mezőtelegdi Templom

Bunyitay Vince:

A váradi püspökség
története III. kötet.
Bp. 1884.

Gerthon István
egyetemi m. tanár, előadó

Deresényi Dénes
müemléki segédőr

tságának

B u d a p e s t

MDK

Mezötelegdi Telegdy Árpád, festöm.

60 évesk korában hosszu és kinos betegség után meghalt. A Képzöm. Föiskolát 1898-ban végezte. Székely Bertalan, Nádler Róbert és Balló Ede voltak mesterei. - Több müvészegyesületnek volt tagja.

In Memoriam. - Képzömüvészet. 1931 43-44.sz.

MDK

Mezötelegdi Telegdy Árpád, festöm.

Kispest város jubiláris kiállitásán ezüst koszorus bronzérmet nyert. Legnagyobb sikere népmüvészeti emlékekkel volt, melyekről készitett képei az Iparmüvészeti Muzeum tulajdonában vannak.

IN Memoriam. - Képzömüvészet. 1931 43-44.sz.

MDK

Mezőtelegdi Telegdy Árpád festőművész

elhunyt

Képzőművészet 1931. 43-44. sz. 207.l.

Mezőtúrát

Harangláb 238. l.

Debreczen L. 1928.

Mezőberebes

Bereg m.

Gör. kath. templom

Horang 1594-ből

Mezőtárkányi vk.

Neuphon

MEZŐTÁRKÁNY (Heves)

Fpl: Kracher: Sz. János vértanusága

Toltényi János: Adalékok a magyar képzőmű-vészet kroczatához. Századok, VIII – 1874, 426 l.

Mezőtárkányi

vk. templom

(Heves vm)

Oltárkep Krackertől

l. Gereczefalkepek

504. h.

Jakó János
Jánossy Aladár
Jászai Mari
Jászi Oszkár
Jegessy Károly
Jellinek Aurél
Jellinek Henrik
Jellinek Marcel
Jenei Jenő
Jeremiás György
Jeszenszky Géza
Jeszenszky István
Joó Béla
Joszics Milorád
Jób Dániel
Jókai Mór
báró Jósika Samu
József főherceg
József Ágost főherceg
Juhász Árpád
Juhász Gyula
Justh Gyula
Jusztusz Zsigmond

báró Kaas Ivor
Kabos Ede
Kabós Ferenc
Kacsó Gyula
Kállay Ubul
Kálmán Henrik
Kálmán Jenő Ákos
Kálnoki Izidor
Kánya Kálmán
Kánitz Géza
Kármán Aladár
IV. Károly király
Károly József
Károlyi Béla
gróf Károlyi György
gróf Károlyi Gyula
gróf Károlyi Imre
gróf Károlyi Mihály
Kárpáti Aurél
Kázméri Kázmér
Kecskeméti Armin
Kecskeméti Vilmos
Kelemen Béla
Kell József
Kell Lipót
Keller Samu
Kellér Andor
Kellér Dezső
Kemechey Jenő
Kemény Ferenc
Kemény Simon
Klár Istvánné
gróf Klebelsberg Kunó
Klefkovics Lukács
Klein Gyula
Klein Jakab
Klein Julia
Klein Mátyás
Klein Pál
Klie Antal
Klug Emil
Knézich Károly
Koch Dániel
Koczor János
Kodolányi János
Kohn József
Kollmann Dezső
Komáromi János
Komjáthy Béla
Komlós Ágoston
Komlós Jenő
Komlóssy Artur
Komlóssy Imre
Komor Gyula
Kompolti Ábrahám
Koncz ezredes
Kondor Bernát
Konsitzky István

Mezőtelegdi templom

falképei

Lepold Antal:

Szent István király

ikonográfiája

Szent István emlékk. III

126. l.

MNA

– UNGHERESE

Budapest, IV., Egyetem-u. 4.

3.

EK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA,

BUDAPEST.IX.,

őgyes Endre-utca 10.sz.

Mezőtelegd

(Bihar vm.)

Haller - kúria 225. l.

Kormis kúria 225. l.

Zádor - Rado

Mezőtelegdi templom

MEZŐTELEGD

Tpl, sírkő

Gerevich, Tiberio: L'arte ungherese ~~[illegible]~~ della Transilvania. Corvina, nuova seria, III–1940, 573 l

val. 10 kötet. Bpest, 1886—88. Díszes ered. vászktsek. n. 8°. Arcképpel. **50.—**

786 **Gróf Vay Sándor** munkái. 6 kötet. Budapest, díszes fehérbörkötések aranynyomással. 8°. à **10.—**
A régi világból — Lavotta szerelmei — Amikor még postakocsin jártak — Megfakult írások — A palatinushuszárok — Erzsébet királynőről.

787 **Végh Gyula.** Régi magyar könyvkiadó- és nyomdászjelvények. I. Budai könyvárusok jelvényei 1488—1525. Bpest, 1923. fzve. folio. (31 old.) **6.—**
Az 1000 számozott példányban megjelent kiadás 339. sz. példánya.

788 — Ungarische Verleger- und Buchdruckzeichen. I. Ofner Buchhändlermarken 1488—1525. Bpest, Ung. Bibliophilen-Gesellsch., 1923. br. 4°. Mit 26 Abbildgen. **8.—**
In deutscher Sprache sind 200 Explre erschienen.

789 **Végh István.** Bölts Salamon király példabeszédeinek világosabb kitétele, melyet készített az ered. kiadásnak értelme szerint a napkeleti nyelvek, a nevezetesebb fordítások és a régiségek világánál. Esztergom, 1827. fvász. 4°. Ritka. **20.—**
Hozzákötve: Verseghy, F. Dissertatio de versione Hungarica scripturae sacrae etc. Budae, 1822. 4°.

790 **Vehse, Ed.** Geschichte des österreichischen Hofs und Adels und der östreichischen Diplomatie. 11 Bde. Hamburg, 1851-52. 6 rote Lwdbde. mit Golddruck. 8°. **25.—**

791 **Verdéné, G.** La vérité sur la question Macédonienne. Paris, 1905. br. gr. in 8°. **6.—**

792 **Verordnung und Patent,** betreffende welchergestalt es mit denen von Dantzig, Königsberg, und den allda herumliegenden Haven ankommenden Schiffen, Passagierern und Waaren, wann dieselbe in den kgl. Reichen u. Ländern arriwiren, in Ansehung der in Pohlen u. daran gräntzenden Ländern grassirenden gefährlichen u. ansteckenden Seuche, gehalten werden solle. Aus d. Dänischen verteutscht. o. O. 1737. 4°. 4 Bll. **15.—**

793 **Voight, Joh.** Deutsches Hofleben im Zeitalter der Reformation. Mit 1 Zweifarbendr. u. 30 Tafeln in Lichtdruck. hsg. v. E. Schaeffer, Dresden, o. J. orig. Lwd. 8°. obl. **12.—**

794 **Vonház Istv.** A szatmármegyei német telepítés. Pécs, 1931. fzve. n. 8°.

1 képmelléklettel. (20.—) **12.—**

795 — A szatmármegyei német nyelvjárás hangtana. Bpest, 1908. fzve. n. 8°. (53 old.) **3.—**

796 **Vörös István.** A mezőtúri céhek élete. Szentgotthárd, 1911. fzve. n. 8°. (Művelődéstört. értekezés 54.) **6.—**

797 **Vörösmarty Mihály.** Salamon király. Szomorú játék. Pest, 1827. Csinos bordázott piros fbörköts. 8°. Első kiadás. **12.—**

798 — Csongor és Tünde. Színjáték öt felvonásban. Székes-Fehérvár, Számmer, 1831. kkts (ered. borítéklapok hozzáktve) 8°. Ritka első kiad. **50.—**

799 — Csongor és Tünde. Színjáték öt felvonásban. Jaschik Álmos rajzaival. Bpest, é. n. díszes ered. fbörkts. 4°. — Jaschik 10 szines, művészi képmellékletével. **15.—**

800 — Árpád ébredése. Előjáték a pesti magyar színház megnyitásának ünnepére. Pest, Trattner-Károlyi, 1837. fvászonkts (ered. borítéklapok hozzákötve) 12°. **15.—**

801 **Vukovics Sebő** emlékiratai Magyarországon való bujdosása és számüzetésének idejéből. Sajtó alá rendezte Bessenyei F. Bpest, 1894. fzve. n. 8°. **6.—**

802 **Wagner J.** Magyarország virágos növényei. Átnézte Mágocsy—Dietz. 67 táblán 375 szines és 582 szövegközti képpel. Bpest, 1903. ered. vászonkts. 4°. **50.—**

803 — — Magyarország gyomnövényei. Kiadja Darányi Ignác 12 táblán 51 szines és 210 szövegközti képpel. Bpest, 1908. fzve. n. 8°. **15.—**

804 **Wahlen, Aug.** Moeurs, usages et costumes de tous les peuples du monde. Afrique—Amérique. Bruxelles, 1844. br. gr. in 4°. Avec 43 planches coloriées répres. les diverses costumes des nations de l'Afrique et de l'Amerique. **50.—**

805 **Wass Samu.** Kilenc év egy számüzött életéből. 2 köt. Pest, Ráth M., 1861—62. vászonkts. n. 8°. **8.—**

806 **Weber Max.** Gesammelte Aufsätze zur Religionssoziologie. 3 Bände. Tübigen, 1920-21. hübsche Hlwdbde. gr. 8°. Orig. Ausg. **36.—**

807 **Weidner, E. F.** Studien zur hethitischen Sprachwissenschaft. Teil I. Mit 1 Schrifttafel. Lpzg., 1917. Hlwd. gr. 8°. **6.—**

808 **Weisz Anna.** Izsó Miklós élete és művészete 1831—1875. Bpest, 1939.

Ranschburg 155. sz. könyvjegyzék Budapest 1941

Pengő

fzve. n. 8°. — 15 képes táblával. **3.60**

809 **Wesselényi Miklós.** A sibai ménesről. A régi híres ménesek egyike megszünésének okairól. Pest, Trattner—Károlyi, 1829. fzve. (ered. borítékokkal) fbörtokban n. 8°. Igen ritka. **20.—**

810 — Balitéletekről. Bukarest, (Lipcse,) 1833. rzve. n. 8°. **8.—**

811 **Weston Elisabetha Joanna.** (Nob. Anglae) Parthenicon libri III. Opera et studio G. Mart. á Baldhoven collectus et communicatus. Pragae, P. Sessius, o. J. (1601.) Ppbd. kl. 8°. Titel mit Holzschnittbordüre umgeben. Graesse VI. 438. **36.—**

Seltene Ausgabe der Gedichte der berühmten Dichterin. Unter den Gedichten: Typographia. De et pro typographis, De baptisatis judaeis, De vini et aquae natura, Judaeus mercator, De inundatione Pragae und am Ende: Catalogus doctarum virginum et feminarum usw.

812 **Graf Witte.** Erinnerungen. Mit e. Einleitung v. O. Hoetzsch. Ins Deutsche Übertragen v. H. Hoerner. Berlin, 1923. br. gr. 8°. (581 Ss.) **12.—**

813 **Wittschewsky, Valentin.** Russlands Handels-, Zoll- u. Industrielpolitik von Peter dem Grossen bis auf die Gegenwart. Brelin, 1905. Hlwd. gr. 8°. **10.—**

814 **Woditska I.** A nagybányai m. k. bányaigazgatósági kerület monografiája. 5 bányatérképpel, számos szövegképpel és melléklettel. Nagybánya, 1896. ered. vászkts. n. 8°. **15.—**

815 **Woenig, F.** Die Pusztenflora der ungarischen Tiefebene. Mit 1 farb. Beilage u. zahlr. Pflanzenbildern i. T. Hsg. v. E. S. Zürn. Lpzg., 1899. br. gr. 8°. **10.—**

816 **Wohlmuth F.** A császári plébánia multjáról. Emléklap a templom felszentelése százados évfordulója alkalmából. Győr, 1903. fzve. 8°. 84 old. **3.—**

817 **Wussow, A. v.** Die Erhaltung der Denkmäler in den Kulturstaaten der Gegenwart. Nach amtlichen Quellen. Berlin, 1885. orig. Lwd. gr. 8°.

Pengő

Seite 192—209: Österreich—Ungarn. **10.—**

818 **Xylander, I. v.** Das Sprachgeschlecht der Titanen. Darst. d. ursprünglichen Verwandschaft d. tatarischen Sprachen unter sich u. m. d. Sprache d. Hellenen u. Andeutung d. zunächst daraus hervorgehenden Folgen f. d. Geschichte d. Sprachen u. Völker. Frankf. a. M., 1837. Hleder. gr. 8°. **10.—**

819 **gróf Zichy** család idösebb ágának okmánytára. Közli a M. Tört. Társ. 1.—12. kötet. Budapest, 1871—1931. I.—IV. fvászk., többi füzve. n. 8° Teljes sorozat. **120.—**

820 **Zilahy Károly.** Magyar koszorusok albuma. Irói élet- és jellemrajzok. Mutatványokkal és 14 acélmetszettel. Pest, 1863. ered. vászonkts. n. 8°. **15.—**

821 **Zobeltitz, Fedor v.** Chronik der Gesellschaft unter dem letzten Kaiserreich. 2 Bde. (1894—1914). 2. Aufl. Hamburg, 1922. orig. Hlwdbde. gr. 8°. **12.—**

822 **Zoványi J.** A felvilágosodás története. Bpest, é. n. fzve. 8°. **2.50**

823 **Zrinyi Miklós.** Minden munkáji. Kiadta Kazinczy Feren. 2 kötet. Pest, 1817. csinos fbörktsek. 8°. 2 rézm. arcképpel. Igen szép példány. **26.—**

824 **Zrinyi—Nádasdi—Frangepán.** Ausführliche und wahrhafftige Beschreibung wie es mit denen Criminal-Processen und darauf erfolgten Executionen wider die drey Graffen Frantzen Nadaszdi, Peter von Zrin, und Frantz Christophen Frangepan, eigentlich hergangen. Wien, Cosmerovio, 1671. régi fatáblakötés superexlibriszes pergamenttel bevonva és csatokkal. Folio. — 28 lev. szöveg és 12 lapnagyságú rézm. kép magyarázó szöveggel. — Apponyi IV. 949. Szép teljes példány. **75.—**

825 **Xántus János.** Utazás Kalifornia déli részeiben. 1 földképpel, 8 kö- és 8 fametszettel. Pest, 1860. fvászon. n. 8°. **24.—**

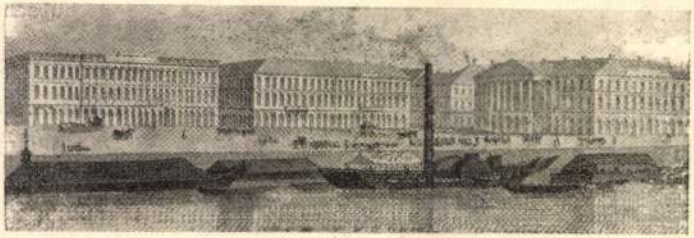

Szövegért és kiadásért felel: Ranschburg Gusztáv.
Klein S. nyomda, Budapest, VI. Lovag-u. 14.

Mezőtúri izr. Templom

Emlitve

Chobotvác

330 l.

Melléklet a „Protestáns Lap" 1937. évi 6. számához.

Mélyen tisztelt

Az 1937. évi *könyvnap alkalmával* a kiadásában megjelent, alant felsorolt l július hó 1-éig bezárólag, alant felsorolt,

1. **Dr. Erdős Károly:** *Fohászok,* Konfirmálóknak, elemi iskolába járó gy kiválóan alkalmas imádságos könyv. 100

2. **Dr. Erdős József:** *A Heidelber* hívő közös kincse. 10 drb megrendelésén

3. **Uray Sándor:** *Konfirmációi en*

4. „ „ *Vizsgai jutalomi*

5. „ „ *Méliusz kiskön* alkalmas, 10 füzetben. A tíz füzet együt

6. **Dr. Bozóky Ferenc** ny. r. egyet helyett 80 fillér.

7. **Thegze Gyula** ny. r. egyetemi

Mezőtúri ref. templom

(Jászmagyarom-Kolnok vm)

l.

Chobotvác

328 — 330 l.

M. KIR. VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI MINISZTER

Mezőtúri rk. templom

(Jásznagykun-Kolnok vm)

l.

Chobotvác

328, 329, 330. l.

938 JUIL 1922

Mezőtúr-ujvárosi ref templom

Kecskeméthy L.

Emlékkönyv a mezőtúri ev. ref. egyház ujvárosi templomának felavatási ünnepélyéről.

Petrik 1886-1900

Mezőtúri céhek

Vörös István: A mezőtúri céhek élete.
Szentgotthárd, 1911.
Wellisch könyvnyomda.

Merőtúr

Kupa A.

Merő-túr

Petrik 1886-1900

Mezőtúri ref. templom

MEZŐTÚR

Ref. templom, 1845.

Luppa Péter: Mező-Túr. VV 1863, 192 l.

Mezőtúri rk. templom

MEZŐTÚR

Kath. templom (Jornya légett)

Mező-Juron... VU 1855, 255 l.

Mezőkuri rk. templom

MEZŐTÚR

R. k. templom

Zuppa Péter: Mező-Túr. VV 1863, 192 l.
(képe 192 l)

< Mezőtúri cékek >

Vörös István. A < >
élete. Szentgotthard
1911.

TÖLGYESSY ARTÚR. ŐSZI VÉ

Mezőtúri korsósok

gyűjt. kiállítása

l

Közlezrkiáll

1395. l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435413

Menőtúr

(Szolnok vm.)

Piaci templom
219, 326. l.
Kép 56. sz.

Zádor – Rados

Mezőnyláki templom

1.

Balogh Erdélyiren

nővm

Mezőnyiaki ref.

templom

Romokban, gotikus
épen megmaradt
konzolok, vállkörek
ajtó keresek, mérmüves
ablaktöredékek –
Külön álló faharang-
torony

Debreczeni L.

1928. 139, 140,
141, 142. e.

Mezőnyláki ref. templom

Gróf Teleki Domokos tulajdonában levő fényképek utan.

Ma romokban, gótikus

Debreczeni László

1930. 123. l.

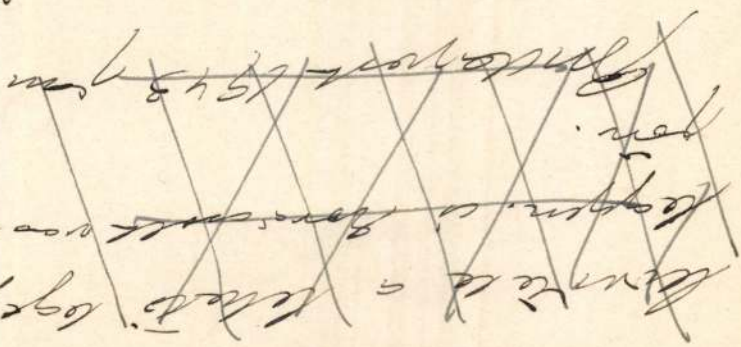

Lébényi, vk. Templom.

42

ágos Bizottsága

ny { száma: 516 1942
kelte: IX. 17 1942
beérkezése: IX. 19. 1942

k száma:

elintézett szám:

áma:

áma:

ta:

Mezőnyiaki ref. templom

XVII – XVIII. századbeli
hiniziek
czüstök,
XV. századbeli
faragott Eövek

Debreczeni L. 1928.
249, 250-l.

MDK

9o45o. Miakits és Szabó, ép.

Bp.VII.,Jókai-utca 1873/a hrsz. a toldalék.

Magánépitési engedélyek Budapesten.
Vállalkozók Közlönye. 19o9.nov. lo. 6.1.

MDK

9o45o. Miakits és Szabó, ép.

Bp.VII. Jókai-utca 1873/a hrsz.a toldalék.

Magánépitési engedélyek Budapesten.
Vállalkozók Közlönye. 19o9.nov. 1o. 6.1.

MDK

Szabó Jenö és Miskich Károly, müépitészek

a Gschwindt-féle szeszgyár r.t. budafoki épitkezésének terveit ök készitették. Sikeres az épületek beosztása és a külsö homlokzat - kiképzés megoldása.

M. hosszabb külföldi tanulmányutat végzett, s ö maga végezte az épitkezés müvezetését.

MF-Ip.-Ep.Müv. A Gschwindt-féle szeszgyár r.t.budafoki épitkezése. 1921.okt.15 .132.1.

Miákics Károly

terverte az alábbi
templom iparmivészeti
fémtárgyait i örök-
mécs, csillárok, oltár-
gyertyatartók stb.

erőd

Szőnyi városmtemp.

27.l

Tekintetes b

van szerencs ém az elmú
munkák ügyében végre
kiadás aim ról szóló n
végett a tekintetes bi

Budapesten 1908. Jan

mellékelve 1 db uti szám la

M.D.K.

Miákits Károly, építés

terve 500 p.-ös megvételben részesült az OTI Attila-utcai bérházpályázatán.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1938. LIX. évf.

old. 6. sz. 9. old.

M.D.K.

Miákits épitész

Szabó ... val körösen készitett műve Fászai Mari síremlére a kerepesi-uti temetőben, melyet még életében elkészittetett. Saját kezű cerura vázlatát közli

Rerrier Béla: A Epesti kerepesi-uti temetőből

Épitőipar - Épitőművészet, Bp.1916 évf. 45 sz.

267. old.

MDK

Miákits Károly müépitész

tervét 500 pengővel megvételre javasolták

Döntés az OTI Attila utcai bérházépitkezésének tervpályázatáról. Pesti Napló 1938. okt.8.

MDK

Miakics Károly

Villatervei a Műcsarnok tárlatán.

Épitő Ipar - Épitő Művészet, 1926. 108.lap

Miakich Károly

MDK

Mányoki uti villa

Hofherr és Schrantz,Clayton és Shuttleworth

R.T. tisztviselőinek háza

Műcsarnok 1926 Angol-magyar kiállitás

M.D.K.

Miákits Károly, építéd

terve 500 p-ös megvételben részesült az OTI Attila-utcai bérház-pályázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1938. LXIX. évf.

okt. 6. sz. 9. old.

Miákich Károly MDK

Kapurészlet, vizf.

Mücsarnok 1911/12. Jubiláris kiállitás

MDK

Miakich Károly

építész

Mányoki-uti villa, ép.rajz

Hofherr és Schrantz, Clayton és Shuttle-
worth RT. ház, ép.rajz

Angol-magyar kiáll. Mücs. 1926. máj.
32. l.

lisz lehetett a többi tábla felső ré-
elvesztek. Az oltár predellája és o-
itáció Mária alakja elveszett. A szár-
t képek az 149o-es évekből.

F., Die Vertheidigungskirchen in Sie-
n II /1857/ 271. - Roth V., Erdély
ország müemlékei III /1913/ 134-136.
3. fig./ - Roth, V., Siebenbürgische
, 33-36. old., XI-XIII. táb. Kampis
1934, 31, 12o-121. old., 115-119.kép.
tés. Zeitschrift für Kunstgeschichte
n I., Erdély művészete. /Kny. A tör-
sztalos M./

á r, 14oo-143o.

MDK

Miakits építész

Magánép. eng. épitő Ipar, 1909. nov. 14. 428 l.

MDK

Miakits és Szabó építész

Magánép. eng. Épitő Ipar, 1910. márc. 6.
108. l.

Miakich Károly

Műcsarnok épülése Bpest

1911–12 jeb. kiáll. 711.

Anglia l. Angolország.

Miakich Károly

Miakich Károly műépitész és
A Társaság szerkesztője lakása, XI.
Horthy Miklós-út 1. 257-395

Bptávb 1940 szept.

TI-UT 4-6.

6-659.

A

papír, irószer

kereskedése

Miakich Károly

epitész szub. 1883 jul. 26. Buda-
pest, wo er auch den Lehr-
kurs der höheren Baugewerbe-
schule absolvierte und das
Baumeisterdiplom erwarb. Nach
Zurücklegung seiner Studien
diente er 8 1/2 Jahre als Honvéd-
offizier, wobei er bei verschie-
denen Kommanden als technischer
Offizier verwendet wurde und
inzwischen auch die Studien an
der technischen Hochschule
in Budapest absolvierte. Aus
dem Militärdienste scheidend,
eröffnete M. 1909 im Vereine
mit dem Architekten Eugen Szabó
ein eigene Baukanzlei. M. ent-
warf in der Hauptstadt die
Pläne mehrerer grösserer Zinz-
palais, im Auftrage des Kultus-
ministeriums zahlreiche Schul-
gebäude, ferner in Budapest und
in der Provinz mehrere Villen.

Krück II. 249. l.

Vaskés, népvándorláskori III. 104, 106, 107
108, 109,

Szabó és Miákics

Építének Bjert

Cred

Magyar Építőművészet

1911. 3 sz. 271

..... nevü munkás igazolta

a művezető aláírása.

lélyezem:

k vagy helyettesének
láírása.

a. — Endrényi Imre, Szeged.

Miakich Károly
építész

MMÉE Évk
1934. 229. l.

epék! Legnagyobb munkaképesség!
Legszorosabb keverés!
Legcsekélyebb erőszükséglet!
pítési felvonók
oczikkek Társasága

mhoz.

Hirdetmény.

allás- és közokt. m. kir. Ministerium az 1908. okt. hó 21-én 6. sz. rendeletével a Salgótarján nagyközségben létesi- lgári fiu- és leányiskola építési munkáinak kivitelét kor. összeg erejéig engedélyezte.

entemlitett munka kivitelének biztositása céljából az **1909. ár hó 5-ik napjának d. u. 2 órájára** a balassagyar tanfelügyelő hivatalos helyiségében tartandó zárt ajánlati rgyalást hirdetek.

ersenyezni óhajtókat felhivom, hogy a fentebbi munkálat ásának elvállalására vonatkozó zárt s egy koronás bélyeg tt ajánlatukat a kitüzött nap d. u. 2 órájáig a nevezett z annyival inkább igyekezzenek beadni, mivel a később ket figyelembe nem veszem.

ejtési feltételek a következők:

Az ajánlathoz az általános feltételekben előirt, az ajánlati szeg 5%-ának megfelelő bánatpénz óvadékképes állam- an vagy készpénzben csatolandó.

Az ajánlat az eredeti költségvetésről százalékos árenged- teendő.

A nyertes vállalkozó a műszaki műveletet a vallás- és sügyi ministerium 89386 1908. sz. rendeletében foglalt sok és pótlások, valamint a kir. tanfelügyelőség s kir. észeti hivatal utasitásainak figyelembevételével azonnal i, illetve kiegésziteni tartozik, mely részletes tervezet s tés alapján fog vállalkozóval a szerződés megköttetni.

A költségvetés egységárainál, az eredeti költségvetéstől tett s árengedmény figyelembe veendő, még pedig ugy az eredeti ésben már benn foglalt, mint az engedélyezett több munkák- galakás etc.) is. Vállalkozó ezen munkát dijtalanul teljesiteni tálatot 1909. évi január 19-ig a kir. tanfelügyelőséghez

Miakich Károly

épitéz

vöd

ME. 1941. 310. l

vegyes

j. 7

1 köt. 8r

Michaelis

Adolf

Die archäologischen Entdeckungen des neunzehnten Jahrhunderts

I. – VIII. + 1. – 325. ll.

Miákics Károly

Készítette a bpest-vá-
rosmajori rk. pléb-
templom ipar művé-
szeti feintárgyait
(a főoltár iveit, három
nagy csillárt, fali-
karokat, perselyeket
stb)

Horvtemplép

35. l.

áros polgármestere

Országos Biroltsége

Bp

IX Högyes Endre u 10

. sz. mintája — 8293

Miakich Károly

az OTI Attila-utcai
beszáz terop
megvetel

MMÉE köz.

1938. 323. l.

Miákits Károly

OTI Károly király –
uti bérház tervp.
megvétel

MMÉEKözl.
1941. 109. l.

Mezőzáh

(Torda-Aranyos vm.)

Gróf Wass Béla lára
239 l.
Ref. templom 239 l.

Debreczen L. 1928.

Mezöveresegyhára

XVI. századi nak lát-
szó diszes faasztal
képe.

Debreczeni László

1930. 2. l.

De lehet XIX
századbeli is!

Mezőnyeregyházai
ref. templom

gótikus
faragott kövek, oltár,
torony-tervvázlat
285. l

Debrecenid. 1928

Mezövereseghazai

ref. templom

gótikus,

különálló fasisakos

faharangtoronyuzal.

Debreczeni L.

1928. 35, 36,

37. 38. l.

tiványi Gyula
főtitkár úrnak

Budapest IX

Högyes Endre u. 10.
Műemlékek
Országos Bizottsága

Mezőtúri ismeretlen fazekasmester

Mezőtúri gyertyamártó
19. n. közepe
35 cm magas
Mezőtúri Agrágyszan H T Sz. gyűjt emége
Repr.

Molnár László: Fazekasság. Bp. 1963
32. o.

Mezőveresegyházai ref

templom

templomalapsaja pót-
mérési
önedények leirása
berendezések és
felirataik -

Debreczeni László 1932.
3, 100-101. l.

menni: betegség és operáció nélkül, de soha nem hittem volna, hogy éppen a hangszálamat kell majd operálni.

A zsidókórházban operált meg a tanár ur s megvallom, a dolog nagyon kiábránditott. Az egész egy csipés volt. Vér nem patakzott, a kések nem vagdostak. Le kellett venni a galléromat, ki kellett nyitni a számat s a tanár ur egy csöppet csipet rajtam. Mint egy szőlőszemen. Vagy mintha a mazsoláról a szárát csipte volna le.

Ez volt az egész.

Az operáció után kértem, hogy mutassák meg a polipomat. Meg is mutatták. Egy kis szemölcs volt. Ha azt mondom, alig látható, akkor tulzok. Mert egyáltalán nem láttam semmit. De azért csodálkoztam.

Utána két napig nem szabadott beszélni. Ebben az időben főleg hölgyek társaságát kerestem, akik sokat szeretnek beszélni s ott tényleg nem juthattam szóhoz.

A harmadik napon megszólaltam. Első szavam ez volt: „pápádádá". Mintha ujra születtem volna.

Hangom azóta csengő bariton. Sokat foglalkozom avval a tervvel, hogy kiképeztetem magam. (n.)

Nyilatkozat. Nádas Sándor urnak Budapest.

A Pesti Futár legutóbbi számában humorizáló formában ugyan, de alapjában véve bántó cikk jelent meg ellenem, illetve a szerkesztésemben megjelenő „A Társaság" ellen — melyre nézve a következőket jelentem ki, kérve annak szives közlését:

Tévedés, hogy én a szóbanforgó mágnás-előadáson a megjelentek kilétét idegenektől tudakoltam volna és legkivált, hogy ezen célból én, a magát megnevezni nem óhajtó cikkirót megszólitottam volna, amelyre ő nekem egy általam teljesen iseretlen nevet bediktált volna.

Az illető szerző nem értette meg azt a verset, amit egy teljesen zárt körben az abban szereplők voltaképpen önmagukról költöttek, vagy önmagukról megiratni óhajtottak. „A Társaság"-ot csak az vegye a kezébe, akinek részére az iródott, mert ha az másnak a kezébe kerül, akkor az könnyen félremagyarázhatja, mint ahogy az a jelen esetben történt.

A szerkesztői üzeneteket is félremagyarázta a titokzatos „K" ur. Ő csak egyféle keritést ismer, efelett tehát vele viatkozni nem lehet. Egy megjelent hirdetés szövegéből pedig mindenáron pikantériát akar kihámozni.

Végül megjegyzem, hogy aki engem ismer, az jól tudja, hogy szerte az országban legalább harminc helyen láthatók különféle nagyobb épitészeti alkotásaim, akik pedig nem ismernek, azoknak nincs módom a cikkiró kedvéért külön-külön bemutatkozni.

Kérem soraimnak helyt adni b. lapjában.

Teljes tisztelettel
Miákich Károly
A Társaság szerkesztője.

Pesti Futár
1926. 8. 14.

építész ?

POLIP

Mostanában divat polipot kapni a hangszálakra.

Biller Irént hangszálpolippal operálták s Fedák Sári is most jött haza Olaszországból, ahol egy kis polipmütét fáradalmait pihente ki.

Nem hencegésből mondom, de nemrégen engem is megoperált Pollatsek tanár, polip képződött egyik hangszálamon.

A publikum talán nincs is tudatában, hogy néz ki egy ilyen polip a hangszálon.

Csak a neve rémes. Valójában egy szemölcs ez, mely megerőltetett hangszálakon szokott fellépni s az orvostudomány ijesztően polipnak nevezte el.

Tulajdonképen meg vagyok sértve, hogy senki nem törődött az én hangszálamon a polippal. S mikor a tanár megoperált, a lapok szinház és hangversenyrovata egy sort se közölt arról, hogy visszanyertem a hangomat.

Az egész dolog ugy történt, hogy egyszer, mikor rendes, napi veszekedésemet végeztem, hirtelen fátyolos lett a hangom s egyik szónál megakadtam. Krákogni kellett, hogy tovább tudjak beszélni.

Azt hiszem, egyik vendéglőben történt a dolog, azt mondtam a pincérnek mérgesen: „Mondtam már magának ezerszer, hogy nekem porcellántányéron hozza a serpenyősrostélyost s nem ezüstön."

Ennél a szónál: „ezüst" elakadt a hangom, kettőt reszeltem a torkomon s ujra kellett mondani „s ne ezüstön". S ujra krákogtam egyet.

Ez volt az első gyanus jel, amit észrevettem magamon. Azóta folyton elakadt a hangom, különösen, ha veszekedtem.

Jóakaratulag figyelmeztettek: „ne mérgelődj, ez az izgatottságtól van".

Később kiderült, hogy a dolognak semmi köze nincs az izgalomhoz.

Mind gyakrabban elakadt a hangom, fátyolos lett s ha nem reszeltem a torkomat, nem tudtam tovább beszélni.

Ekkor elmentem Pollatsekhez, aki hosszas vizsgálat után, felfedezte, hogy egyik hangszálam mögött, szerényen elrejtve, egy alig látható polip van, amit le kell operálni.

Mindig gondoltam rá, hogy ez nem fog örökké csak igy

Miakich Károly
épitész

Nemzeti Ujság

Csütörtök, 1924 március 20.

Meg kell könnyiteni az épitkezést!

Miért késik a Görög-udvar felépitése?

(A Nemzeti Ujság tudósitójától.) Néhány hét előtt budapesti görög-keleti hitközség szerződést kötött *Miakich* Károly budapesti épitésszel az ugynevezett Görög-udvar felépitésére vonatkozólag. Az épitkezés erve eleinte tulajdonképpen „ráépitkezés" volt, kéőbb azonban sokkal előnyösebbnek látszott teljesen ebontani a régi épületet és alapzattól kezdve ujra piteni a tervezett hatalmas palotát. A régi Görög-udvar épületének falai ugyanis olyan vastagságuak, hogy a mai épitkezési rendszer mellett tégla-anyagából öt emelet magasság is kikerül, igy tehát az épitkezési anyag nem került volna semmibe. Ez volt a egfőbb érv, mely a teljesen uj épitkezés tervét támogatta.

A szerződött müépitész szerződését az általa alakitott részvénytársaságra ruházta át, mely az uj palotát a hamburgi „Hanza-házak" mintájára akarja felépiteni, főképp üzleti és irodai célokra. Láttuk a terveket, igen tetszetősek és nagyarányuak, különösen a Petőfi-téri front szép és minden modernsége mellett sem rontja a görög templom stilusát, sőt harmonikusan egésziti ki az egész épülettömböt.

A részvénytársaság már a tavasszal meg akarta kezdeni az épitkezést, de, ugy látszik, egyelőre még várnia kell, mert baj van a régi Görög-udvar lakóinak és üzleteinek elhelyezésével. A vállalkozók mindenkinek felmondtak már, de eddig még senkinek sem sikerült elhelyezkednie másutt és az utcára még sem lehet kitenni a régi lakókat, kik között több előkelő pesti polgár is van. A részvénytársaság most ugy akarja gyorsitani a régi épület szabaddá tételét, hogy engedélyt kért a fővárostól egy ideiglenes üzletház épitésére a Petőfi-szobor és az Erzsébet-híd

fordis

VI.

Lauffer Tivadar

PANIEN.M.63 Tafeln.Lein. /9.-/ 5.60
ardinien und die Sarden.
Leinen /9.75/ 4.50

olk und Leben.
ufnahmen.Monumentale Darstel-
chönheiten Tirols in Bildern
1931 /37.50/ 10.80

rgbuch von elementarem Eindruck.
n.Leinen / 7.20/ 5.70
. Der jüdische Aufbau heute
930 / 8.25/ 3.90
seschilderungen aus allen
n.Leinen /15.- / 4.20
ern.Leinen /11.25/ 4.40
rgänge im Morgenland.
Rhodos [illegible]

provencei szélmalomról. Bizony könny gyűlik a szemünkbe, ha olvassuk, de ez ellágyulásunk nem akadályozza meg, hogy hatalmas modern malomiparunk egyik fő büszkeségünket ne képezze. A dübörgő élet keresztülgázol tradiciókon és sajnos — ezzel együtt — érző embereken, s a nagyobb tömegnek nagyobb javáért sokszor kell a kisebb résznek áldozatot hozni. Ily áldozatot kell hozni véleményem szerint a ma építőmestereinek azzal, hogy mesterségüknek a tradicionális keretben való folytatása helyett más alapon kell az építőipari termelésben elhelyezkedniök.

A teljesség kedvéért ki kellene még terjednem az építő ipar kisipari vagy nagyipari jellegének kérdésére. E kérdés eldöntéséhez az 1884. XVII. t.-c.-nek természetesen semmi köze, s szomorú is volna, ha vizsgálódásainkat mindig csak a törvény §-ai szempontjából szabadna végezni, s kifejezéseinket csak annak sokszor éppen nem szerencsés szótárából volnánk kénytelenek válogatni.

Nézetem szerint az építő ipar kis- vagy nagyipari jellegét nem határozza meg, hogy „egy“ vállalkozó épít-e sok házat, vagy „sok“ vállalkozó sokat vagy keveset, hanem tisztán és egyedül az építkezés menetének módszere vagyis a munka megfelelő organizálása. E kérdéssel azonban e helyen nem tartom érdemesnek bővebben foglalkozni egyrészt azért, mert azt hiszem, hogy olvasóimnak legalább is nagy többsége megértette, amit kiakartam szavaimmal fejezni, másrészt, mert a szavak többé-kevésbbé önkényes magyarázatára mindkét félnek teljes joga lévén az ilyen kontroverzia eredményes nem is lehet.

Készséggel koncedálom, hogy az építőmesterek is „sóvárogva várják az időt“, amikor az építő ipart nagyiparilag űzhetik. A sarkalatos különbség azonban ott van, hogy én nem igen tartom valószínűnek, hogy csak a fizikai személy építőipari jogosultságának álláspontjára helyezkedve, az építőmestereknek ez az óhaja valóra váljék, mert sem maguk a megfelelő tőkével nem rendelkeznek, sem a mai társadalmi és gazdasági viszonyok miatt a megfelelő hitelt megszerezni nem lesznek képesek, már pedig tőke nélkül ebbeli vágyuk — sajnos — bizonyára csak pium desiderium marad. Azt hiszem, a valuták lázas hullámzásait figyelve, birálóm sem táplál túlságos reményeket ez irányban. Másrészt bírálóm egész cikkének tendenciája is odairányul, — s tapasztalatom szerint ez azonos az építőmesterek általános törekvésével — hogy a részvénytársaságokat, melyek véleményem szerint ma egyedül képesek a megfelelő anyagi erőt koncentrálni és a gazdasági élet mai sűrű egymásutánban fellépő kriziseinek ellentállani, az építőmesterség működési köréről kiszorítsák.

Ha pedig helyes, vagy csak valószínű is az a fenti véleményem, hogy az építőmesterek a reális eshetőségek szemelőtt tartásával az építő ipar nagyipari üzemben való működtetését egyénileg nem tudják megvalósítani, s helyes az a megállapításom, hogy ugyanők a részvénytársaságok építőipari működését ellenzik, akkor ezen egyszerű syllogismus fenti premissáiból Stuart-Millből merített legjobb tudásom szerint más következtetést levonni ma sem tudok, mint aminőt tisztelt bírálóm nem épen hízelgően abszurdnak nevezett. Hogy joggal-e, azt az objektív olvasók bírálatára bízom. *Fodor Sándor.*

A Gschwindt-féle szeszgyár r.-t. budafoki építkezése.

Nagyszabású, mintegy 15 millóra rúgó magánépítkezésről óhajtunk beszámolni, melyet a közismert *Gschwindt-féle szesz-, élesztő-, likőr- és rumgyár részvénytársaság* óriási áldozatokkal hozott létre budafoki telepén. A régi, immár részben elavult épületeket és berendezéseket teljesen modern, a legújabb üzemterveknek megfelelő kivitelben alakíttatták át, úgy hogy nemcsak Csonka-Magyarországnak, de egész Középeurópának ma a Gschwindt-féle gyár egyik legnagyobb és legmodernebb élesztőgyára. A hatalmas gyártelep kiépítése és modernizálása a részvénytársaság agilis és széles látókörű elnöke s egyszersmind vezérigazgatójának, *Gschwindt* Ernőnek érdeme, aki a külföldi hasonló gyárak mintájára, de sok nagyszerű újítással is létrehozta ezt a hatalmas telepet, mely bennünket, építéssel foglalkozó szakembereket, azért érdekel főként, mert példát látunk itt statuálva arra nézve, *hogy ma is igenis lehet építkezni.* Ha gyártelepeink példát vennének a *Gschwindt*-féle részvénytársaságtól és üzemeiket haladéktalanul a szükséghez mérten kiépítenék, úgy az építő ipar hosszú ideig el lenne látva munkával. *Ma a gyárépítkezések kora van,* mert egyedül ezek az üzemek képesek ma is rentabilis befektetéseket eszközölni. Sajnos, nálunk az emberek nem ébrednek öntudatra és mindenki vár s ha az építkezés egyszer megindul, úgy viszont oly sok lesz a munkaalkalom, hogy emiatt lesz drága az építkezés. A *Gschwindt*-féle építkezés a legjobb időben történt, ami a vezetők bölcs előrelátásáról tanúskodik.

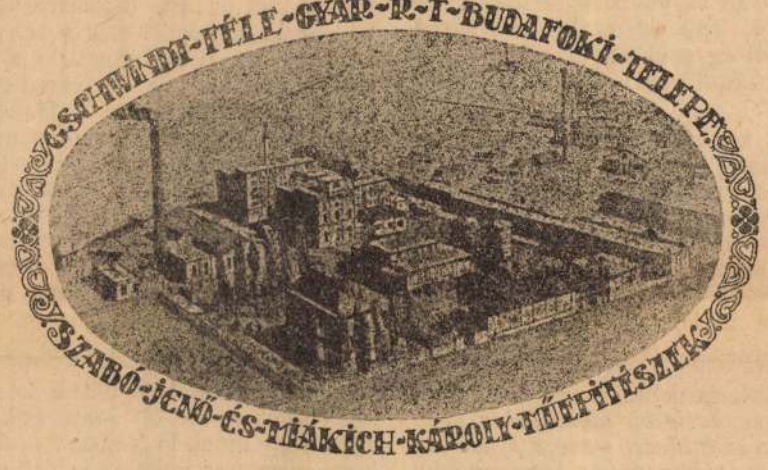

Az építkezések terveit *Szabó* Jenő és *Miakich* Károly műépítészek készítették és pedig kiváló sikerrel úgy az épületek beosztása, mint a külső homlokzatkiképzés megoldása körül. Az építkezés művezetését maga *Miakich* Károly végezte, aki hosszabb külföldi tanulmányutat végzett e célból. Az épület a modern szociálpolitikai követelményekkel bőven el van látva. Munkás- és tisztviselőlakások parkirozott kerttel, mosdó- és fürdőhelyiségek, étkezdék stb. állanak a telepen a munkások és tisztviselők rendelkezésére. Mindegyik családnak külön vasbetonrendszerű disznóólja van. Van külön villanytelep, vízvezeték, tűzőrség stb. A gépészeti szerelő munkálatok terveit *Schön* Árpád főmérnök készítette. A kőműves- és betonmunkák vállalkozója *Szuchy* János volt, aki mindent elsőrendű békebeli minőségben készített el, az ácsmunkákat *Trautmann* Rezső és fiai cég készítette kifogástalan kivitelben, az egészségügyi berendezések, a nagyszabású csatorna- és vízvezetéki, valamint az összes bádogos munkákat ifj. *Fort* Oszkár mérnök vállalata teljesítette. A másfélmillió értékben készült mázoló munkákat a közismert *Fischer* és *Hartmann* cég, a belső berendezéseket és felszereléseket a *Láng* gyár készítette. A szobafestő munkával *Riczek* Lőrinc remekelt. A nagyszabású villanyszerelési munkákat *Benesch* Ferenc és *Berger* Nándor cég végezte. A hatalmas, körülbelül 12 méter széles kapuzatokat és egyéb vas- és lakatosszerkezeti munkákat *Kollerich* Pál és fia és *Körber* Henrik vasszerkezeti gyár készítette. A facement-, szigetelőmunkákat *Biehn* János és *Helvey* Tivadar, az asztalos munkákat *Roessler* és *Terlanday*, részben *Hencz* Kálmán, a burkolatokat *Cristofoly* Vince cég készítette kitűnő kivitelben. A mintegy két millió értékű kövező munkát *Krausz* és *Graviser*, részben pedig *Zech* Károly, a műkőmunkát a *Budapesti kőgyár*, az üveges munkát *Gál* Lajos cég készítette. Egy különleges elrendezésű hídmérleg és több vasúti mérleg *Chember* I. cég munkája.

Az egész telep összhangzatos képét az idefogott ábra tárja olvasóink elé.

KÖZGAZDASÁG

A M. Á. V. építkezései. A M. A. V. is hozzájárult a lakásínség enyhítéséhez, amennyiben 493 lakást építtetett a közelmultban s így ugyanannyi vasutascsaládot helyezett el, amely családok egyébként szintén a lakáshivatalt terhelték volna kérelmeikkel.

A M. Á. V. a háború befejezése után kezdte meg építkezéseit. Az Istvántelki főműhely területén két darab kétemeletes házat építtetett 38 lakással. A Gyáli-úton négy kétemeletes és egy háromemeletes házat építtetett összesen 157 lakással. Megjegyzendő, hogy ezek mind békebeli konstrukciók szerint épültek, tehát nem szükséglakások. A Podmaniczky-utca 83—93. szám alatt ötemeletes tisztviselő-bérház épül 123 lakással. Ez novemberre lesz készen, úgy hogy télre már beköltözhetővé válik. Bizonyos mennyiségű — bár nem jelentős — lakás ezáltal is felszabadul.

Ezenkívül építtetett a M. Á. V. a Tatai-úton 17 földszintes házat 24 lakással, a Hajcsár-úton 23 földszintes házat 46 lakással. A fővárosi építkezéseken kívül vidéken is folytak építkezések.

kának kicsiny eszközeit, legcélszerűbb szerszámait is elkészíteni, föltéve, hogy az államhatalom a technikai kutatásokat olyan mértékben istápolja, ahogyan a világháborúban tette. A különbség mindenesetre az lesz, hogy az e célra kiadandó költségekből a hasznot még a mai generáció is élvezni fogja.

Technikánk teljesítőképessége s megfelelő fejlesztése egyenesen életkérdés reánk. Gazdasági és szellemi jövőnket a tudományos technika befolyásolja.

Éppen ezért a technikai tudományokat ápoló technikai főiskolákra különösen felelősségteljes feladat vár.

Ugyanezek a gondolatok, talán még fokozottabb mértékben, foglalkoztatják a németeket, akik széles körben tárgyalják a technikai főiskolák oktatásának korszerű reformját. (Folytatjuk.)

Válasz az „Építő ipar, mint nagyipar" című cikkre.

(Vége.)

Őszintén megvallom, én a mai eltolódott vagyoni viszonyok mellett s egyéb társadalmi bajok miatt az építő ipar jövőjét teljesen kilátástalannak tartom, ha jogi személyek eltiltatnak annak űzésétől. Ma az építő ipar lendületbe hozatala csak rendkívül nagy tőke megmozgatása mellett lehetséges, de e tőke egyszersmind biztosítva akarja látni nemcsak saját állagát, hanem annak gyümölcsét is. Birálóm a tőkét egyedül a hitelnyujtás szerepére akarná szorítani. Tegyük fel, hogy ha a nálunk a vállalkozásra egyáltalában hajlandónak mutatkozó tőke e megoldási módba bele is menne, ezt nézetem szerint csak oly nehéz feltételek mellett tenné, hogy azt sem a ritka holló gyanánt jelentkező építtető, sem az általában vagyontalan, e tekintetben tehát semmi garanciát nem nyujtó építőiparos ki nem bírná. Hazafias és szociális szempontból egyedül helyes politika csak az, ha a tőkét az építési vállalkozástól nem elriasztjuk, hanem ellenkezőleg abba belecsábítjuk.

Hogy pedig a tisztességtelen kezekben levő tőke ne érvényesülhessen és ne uzsoráskodhassék, tessék propagandát csinálni amellett, hogy a búza ára ne szalmazsákokba vándoroljon, vagy bridge-partiekon ússzék el, hanem gyümölcsöző építőipari vállalkozásokra fordíttassék. Ha az építőmesterek ezt a magyar csodát végrehajtották, akkor be fogják látni nemcsak azt, hogy nincs szükség az 1884 : XVII. t.-c. 10. § *g.* oly értelmezésére, amelyet most adnak neki, hanem azt is, hogy mai felfogásuk még akadályul is szolgálna úgy a tőke megmozgatásánál, mint annak legcélirányosabb felhasználásánál.

Téves az a felfogás is, mintha az építő ipar gyakorlásának eme különleges védelmére a kontármunka megakadályozása végett volna szükség. A köz szempontjából egyedül az a fontos, hogy a munka szakképzett és felelős személy felügyelete és utasításai szerint hajtassék végre. A lényeg nem az, hogy ez a felelős szakértő valamely vállalat fizetett alkalmazottja-e, vagy pedig önálló vállalkozó, hanem az, hogy a felelős szakértő tisztességes és lelkiismeretes ember legyen. Vagyis, mint azt jelen válaszom elején is kifejtettem, egyedül erkölcsi motivumok, nem pedig a kereseti mód formái a mértékadók. A becsületes orvos lelkiismeretesen gyógyít, akár fizetett alkalmazottja valamely közvagy magánkórháznak, akár pedig önálló. A becsületes mérnök helyesen számít és tervez, akár alkalmazottja egy vállalatnak, akár saját irodája van. A becsületes jogász igazságos, mint az állam fizetett bírája, s lelkiismeretes, mint ügyvéd. Ugyanez áll a negativumokra. Mért volna egyedül az építőmesteri tevékenység olyan, hogy csak mint önálló vállalkozó tud lelkiismeretes munkát végezni? Természetes, hogy az építőmesteri tevékenység védelemre szorul, de csak oly mértékben és keretben, mint a többi életpályák, mint az orvosé, a mérnöké, a jogászé és minden egyéb, ész és törvényszerűen képesítéshez kötött pályáé.

Magam a legnagyobb objektivitással és elmélyedéssel igyekeztem megérteni az építőmesterség speciális az összes többi életpályáktól elütő természetét, illetve azt a törekvést, amely részére ily kivételes helyzetet akar biztosítani, s kénytelen vagyok megvallani, hogy abban semmi oly kritériumot felfedezni nem tudtam, mely e törekvést előttem igazolná. Hogy e törekvés általában megvan, annak magyarázatát is egyedül egy „név" örököseinek az ősi, tiszteletreméltó tradiciókhoz való ragaszkodásában találom. Pedig a helyzet e részben is tulajdonképpen az, hogy a régi „építőmester" a szociológia törvényei szerint differenciálódott: a kis hidacskákat összeeszkábáló építőmesterből lett századok folyamán a Dunát egy hatalmas ívvel átfogó „mérnök", a magasabb tudományos és művészi készséggel rendelkező építőmester, meg akarván különböztetni magát szerényebb képességű társaitól, egy rossz ízlésű korban felvette az „építész" nevet, s míg e kettő a régi név elhagyása mellett egyúttal a mult kiváltságaira való sóvárgását elvesztette, addig a mai építőmester a régi név öröklése folytán egyúttal a régi szép aranykor örökösének tekinti magát. Alig volt rám szépirodalmi mű oly hatással, mint Daudet bájos elbeszélése egy

---

dők, különösen az építészek között és napról-napra hangosabban nyilatkozott az óhajtás, olyan, *rövidebb időközökben* megjelenő lap iránt, amely különösen az *építészet*, s annak *gyakorlati* és az *iparral kapcsolatos érdekeit* jobban fölkarolná, semmint azt a M. Mérnök-Építészegyleti Közlöny — szigorúbban tudományos alapon állva — tehette.

Az 1876-ik év folyamán végre annyira megérett a vitatott eszme, hogy konkrét tervben nyerhetett kifejezést, amennyiben az építészek és technikusok legkiválóbbjaival és néhány lelkes iparossal társaságba állottunk és *műszaki magyar hetilap alapítását határoztuk* el, rászánva magunkat, hogy a *kísérletet anyagi áldozatok árán is* megtesszük.

Így született meg az *Építési Ipar*, ma *Építő Ipar — Építő Művészet*, amelynek legelső száma 1877. január 7-én látott napvilágot, melynek szerkesztésével az alapítók engem bíztakmeg.

Az alapító kiadótulajdonosok — az *ősalapítók* — névsora a következő: Ambrozovics Béla, Amon József, Bobula János, Bukovics Gyula, Feszty Adolf, Freund Vilmos, Hauszmann Alajos, Hieronymi Károly, Hofhauser Lajos, Kauser János, Kund Endre, Langenfeld Frigyes, Lechner Lajos, Neuschloss J. fiai, Pártos Gyula, Pucher József, Schlick Béla, Slavek Vince, Steindl Imre, Tolnay Lajos, Weber Antal, Ybl Miklós és Zellerin Mátyás.

És megindult a munka, leküzdve a kisebb-nagyobb (nem ritkán komolyan nagy) nehézségeket, amelyek, különösen a „szalmatűz" ellobbanása után, fölmerültek; mert valóban sok nehézség állta útját a föladat megoldásának és pedig *annál inkább*, mert *nem külső sikerek*, még kevésbbé *anyagi érdek* vezette az alapítókat és a lap munkásait, hanem *hazafiság* és igaz *szak-szeretet*. Sok éven át volt szükséges az áldozatkészségre, amely nem riadt vissza az áldozatok *meghozásától* úgy, hogy az alapító-tulajdonosok hosszú időn át nem kis összegekkel járultak tényleg hozzá a mutatkozó évi hiányok utólagos födözéséhez, mígnem utóbb mégis sikerült annyira megerősödni, hogy a bevételek és kiadások közt az *egyensúlyt* — de csakis az egyensúlyt — megtartani lehetett.

De a tulajdonképpeni főnehézség még sem ebben rejlett, erre az érdeklődők legtöbbje komolyan elkészült, s csak egyesek éreztek miatta csalódást, akik aztán az alapítók társaságából előbb vagy utóbb ki is váltak. — Az igazi nehézség abban feküdt, hogy a magyar műszaki irodalomnak nem volt még *író-közönsége* s hogy ma már mégis van, ez oly eredmény, amelyhez az *Építő Ipar* valóban nem csekély mértékben járult. *Ez a lap kezdte s aztán segítette fölnevelni* — bátran állíthatjuk — *az első magyar műszaki író-nemzedéket.*

A *technikus*, már foglalkozása természeténél és többnyire túlos elfoglaltságánál fogva, *általában* sem tartozik azok közé, akik gondolataikat a *toll* eszközével szokták és szeretik közölni; az ő munkatere a *gyakorlati tett* mezeje és kifejező eszköze a *rajz*; a *magyar* technikus meg éppen nehezen bírható rá a tollforgatásra, még ma is, hát még akkor, amikor legtöbbje tanulmányait *idegen nyelvű főiskolákon* végezvén, *idegen nyelvű irodalmak* emlőiről vette képzettsége táplálékát, s a szerfölött *hiányos magyar műnyelvvel* való küzdelem még inkább megnehezítette azt, hogy a szakirodalom művelőinek a sorába álljon.

Mennyi próbálkozás, mennyi balsiker, mennyi elkeseredés emléke fűződik amaz idők küzdelmeihez és hogy az elkedvetlenedés végzetessé nem lett, az csakis az alapítók és munkatársak szívós munkakedvének és az ügy iránti lelkesedésének köszönhető.

Hogy az *Építő Ipar* valóban utat tört és hogy a kísérlet nem maradt meddő, annak leggyakorlatibb bizonyítéka, a magyar műszaki irodalom tagadhatatlan föllendülése, bizonyítéka a számos, azóta keletkezett szaklap, úgy, hogy az *Építő Ipar*, ma már *Építő Ipar — Építő Művészet* nem egyedül áll többé, hanem a technikai működés szinte valamennyi külön ágazatát külön-külön lap vagy folyóirat képviseli már.

Az *Építő Ipar szerkesztősége* azon időkben a következő tagokból állt: *felelős szerkesztő: Neÿ Béla; főmunkatárs: Révész Samu;* az *építészi* rovat előadója: *Kovrig Tivadar;* az *építő-* és *műipari* rovat előadója: *Palóczi Antal;* a *mérnöki* rovat előadója: *Szerdahelyi Ágost;* az *egyesületi* rovaté: *Mihályfi József;* a *fővárosi* rovaté: *Herein Károly;* az *„üzleti részt"* pedig *Budai Béla* szerkesztette. (Folytatjuk.)

Edvi-Illés László határozati javaslata így szól: Mondja ki a vándorgyűlés, hogy az épitóipar gyakorlása terén, különösen az ország vidéki részeiben felburjánzott visszaéléseket a képesített épitőiparosokra veszedelmeseknek és helyrehozatlan pusztítást okozóknak tekinti, miért is szükségesnek tartja, hogy a jogosulatlan iparűzéssel folytatott visszaélések gyökeresen és haladéktalanul megszüntettessenek. Miután pedig ama laza kezelésnél fogva, melyben a szabatos és félreértést nem tűrő miniszteri rendeletek az egyes iparhatóságoknál részesülnek, csakis szigoró kormányintézkedésben található fel a segítség, mondja ki a vándorgyűlés, hogy felkéri a kereskedelemügyi minisztert: boesásson ki sürgősen az összes iparhatóságokhoz olyan rendeletet, mely véget vessen a kontárkodás által egyrészt jogosított épitőiparosoknak, másrészt a munkásságnak óriási károkat okozó visszaéléseknek és felelősség terhe alatt tegye minden iparhatóságnak kötelességévé az ily visszaélések megakadályozását és szigorú megtorlását. És miután a ma fennálló kormány-rendeletek azért nem érvényesíthetők, mert a jogosulatlan épitkezéseket feljelentés esetén az iparhatóságok nem szüntetik be, hanem a panaszok letárgyalása hónapokat vesz igénybe, melyek alatt jogtalanul vállalt épület elkészül s az utólag kirótt csekély bírság a kijátszott iparosoknak elégtételül, a jogosulatlan vállalkozónak elriasztó büntetésül nem szolgál: kívánja a vándorgyűlés nyomatékosan, hogy a kereskedelemügyi miniszter által kibocsátandó rendelet utasítsa az iparhatóságokat, hogy a jogosulatlan egyének által vállalt épitések folytatását mindén esetben azonnal tiltsa be, amint azok tudomására jutnak.

HIVATALOS.

BUDAPESTI ÉPITŐ-, KŐMŰVES-, KŐFARAGÓ- ÉS ACSMESTEREK IPARTESTÜLETE.

Ipartestületek portomentessége. A kereskedelemügyi m. kir. minister f. évi június 30-án 37910/909. V. szám alatt kelt leiratával az ipartestületek portomentességét bővítette.

A leirat a következőképpen szól:

„Méltányolva az ipartestületek hözhasznú tevékenységét, megengedem, hogy az ipartestületek a közgyűlési és az elüljárósági ülési meghívókat, a szakosztályi értesítőket és az évi jelentéseket az ipartestületi tagoknak *nem* ajánlottan és *nyílt alakban, t. i. nyilt levelezőlapokon, nyitott borítékokban* és keresztkötés alatt „Iparhatósági ügyben portomentes“ záradékkal és portomentesen küldhessék meg.

Ez a portomentesség a postahivatalok helyi forgalmában is igénybe vehető.

A szóban lévő küldeményeken az ipartestületek, mint feladók a következőképpen tartoznak magukat megnevezni:

„A.....i ipartestület, mint elsőfokú iparhatóság“ és a címiratban következőképpen tartoznak megjelölni azt, hogy a címzett ipartestületi tag: „N. N.-nek, mint ipartestületi tagnak.“

FŐVÁROSI ÜGYEK.

A magánépitési bizottságnak aug. 30-án tartott ülésén

új épitkezésre nyert engedélyt:

68056. Miakits Mihály, Knuspér-u. 13481/3. hrsz. háromemeletes ház; terv. Miakits Károly és Szabó Jenő.

70283. Perl Benő, Attila-u. 35. négyemeletes ház; é. m. Schütz Rezső.

71491. Stern Alfréd, Csáky-u. 1220. hrsz. négyemeletes ház; terv. Révész és Kollár.

73039. Glückmann Jakab, Kádár-u. 1155/7. hrsz. háromemeletes ház; é. m. Nagy és Bendikt.

71169. Özv. Farkas Mórné, Bálint-u. 2830. hrsz. kétemeletes ház; terv. Nagy István.

74167. Dr. Koós Ödönné, Csörsz-u. 12905. hrsz. emeletes nyaraló; terv. Marton és Szalka.

70268. Zaymusz Vince, Birsalma-u. 9789. hrsz. a. emeletes nyaraló; é. m. Sturm Károly.

73025. M. kir. földm. miniszterium, István-út 4252. hrsz. emeletráépités.

74037. Kovács Vilmosné, Szarka-u. 213. hrsz. kétemeletes ház; é. m. Böhm Henrik.

70469. Wohland Tamás, Babér-u. 63. földsz. ház; é. m. Türő János.

65247. Arbespauer Mihályné, Kútvölgy 8928. hrsz. nyaraló; é. m Schaffler István.

61458. Müller István, Bécsi-út 178. földsz. ház; é. m. Nagy Károly

70425. Kraszner Márton, Szent László-u. 47. földsz. ház.

71605. Sommer Lipót, Diós-út 2. földsz. ház; é. m. Popper Zsigmond.

67798. Czipauer János, Emőd-u. 7526. hrsz. földsz. ház; é. m. Pöltzl Antal.

60682. Radványi János, Raktár-u. 14. földsz. ház.

Átalakitásokra:

65639. Singer Vilmos, Miksa-u. 7.

71635. Özv. Grünfeld Józsefné, Vadász-u. 23.

70070. Dessauer Lipót, Iskola-u. 20.

72784. Stefanovits S. Béla, Koszorú-u. 30.

73545. Bálint Dezsőné, József-körút 83.

Jóváhagyásra ajánltattak:

69938. Dr. Fenes Ferenc, Bártfai-u. 28.

65189. Magyar textil festőgyár, Szentendrei-út 8126. hrsz.

67845. Stark Lajos, Kutvötgy 8470.

70623. Glöckner Viktor, Fáy-u. 41.

71027. Eisinger Ferenc, Béke-tér 58.

73226. Kauffmann Jakab, Thököly-út 36.

72591. Kiss Gusztáv, Futár-u. 88.

67839. Sándor Lipót, Hársfa-u. 37.

74244. Özv. Dörschung Antalné. Ügynök-u. 1288/a hrsz.

70741. Nagy Miklós, Lőpormalom-dülő 7875. hrsz.

73548. Kajós János, Jerney-u. 14.

71017. Komáromy és Zakor, Király-u. 36,

71273. Kohn Samú, Jászberényi-út 7404. hrsz.

70279. Fischfoo Jenő, Hunyadi-u. 6824. hrsz.

72811. Ránczinger János, Aladár-u. 1357. hrsz.

71461. Magyar ruggyanta árúgyár r.-t., Juranits-u. 7280/1. hrsz.

71867. Özv. Matheidesz Dánielné, Karpfenstein-u. 6396 hrsz.

71856. Klinger József, Angol-u. 8.

71024. Első magyar csavargyár r.-t., Váci-út 1477/5. hrsz.

Gépekre és felvonókra:

63896. Lapp Henrik, Kőbányai-út 8624.

71476 Haverland Antal, Liszt-Ferenc-tér 9.

71477. Pelikán és Gyukics, Gizella-út 42.

72351. Schussler Gottlieb Megyeri-út 11.

71167. Biró István, Király-u. 82.

71165. Kapitány Géza, Dob-u. 99.

Elutasittatott:

72797. Barinkay Lipót, Villányi-u. 13866. hrsz.

72124. Nagy Zsigmond, Lázár-u. 3.

71179. Deveskovits Domonkos, Filatori-dülő 6189. hrsz.

71277. Guttmann Ármin, Erzsébet-királyné-út 18.

71638. Hofstädter Guttmann, Ilka-u. 2879. hrsz.

72142. Bán Dezső, Orczy-út 8631. hrsz.

TERVPALYÁZATOK.

szept. *15.* Debreceni ref. egyház: templom tervei 1000 lélekre; díjak: I. a megbízás, II. díj 400, III. díj 300 k.

„ *15.* Orsz. m. kertészeti Egyesület: $^{63}/_{95}$ *cm* kiállítási plakát 5 színben; díjak: 250 és 150 k.

„ *25.* Keresk. min.: Soproni posta- és távirda épülete; dijak: 2700, 1800 és 900 k. Két terv megvételi ára à 500 k. (L. a 25. sz.)

„ *30.* Vallásmin.: Rákóczi-síremlék (250000 k.); díjak: 6000, 5000, 2×3000 és 2000 korona. (L. lapunk 1908. 39. sz.)

okt. *1.* Arad város: temetőkapu (10.000 k.); díjak: 150 és 100 k. (Csak aradiak pályázhatnak.)

„ *30.* Magyar Mérnök- és Épitész-Egylet: Ybl-pályázat: aranykönyv.

„ *31.* Erzsébet-emlék Budán; díjak 6000, 5000 és 4000 k.

nov. *1.* Budapesti aut. orth. izr. hitközség: templom, iskola és községház tervei; díjak: 1800 k., 900 k. és 500 k.

„ *1.* Az állami számvevőszék elnöke: a számvevőszék palotájának tervei; díjak: 2500, 2000 és 1500 k. (l. lapunk 30. sz.).

„ *27.* Magyar Mérnök- és Épitész-Egylet: falusi iskola tervei; díj: ezüstérem és 100 k.

„ *30.* M. Épitőműv. Szöv.: **vasúti őrház**; díj: ezüstérem és 400 k.

dec. *15.* Igazságügymin.: pestvidéki törvénykezési épület és fogház tervei (1,600.000 k.); díjak: 4500, 3000 és 2000 k. (Lásd lapunk f. é. 32. számát.)

„ *31.* Keresk. min.: levélbélyegek tervei; díjak: 2000, 1500 és 1000 k. (L. lapunk 33. számát.)

1910. jan. 3. Magyar Mérnök- és Építész-Egylet: nagy árúház tervei; díjak: aranyérem és 1200 k. (L. lapunk f. é. 32. számát.)
„ *15.* Debreceni Kossuth-bizottság: Kossuth-szobor mintája; díjak: I. megbízás a munkával (vagy 3000 k.), II. 2000, III. 1000 k.
apr. 30. M. Építőművészek Szöv.: vidéki színház (300.000 k.); díjak: I. aranyérem és 1000 k., II. bronzérem.
júl. 1. Zalaegerszegi szoborbizottság: Csányi László szobrának tervei (30—50 ezer k.); díjak: I. megbízás, II. 500 k., III. 250 k.

VERSENYTÁRGYALÁSOK.

szept. 5. Ófazekasvarsándi (Arad m.) g. kel. egyház: **templomépítés** (34179·93 k.).
„ *5.* Karánsebes város tan.: **aszfaltjárdafektetés.**
„ *5.* Csompolya közs. (Bács m.) előlj.; **istallóépítés** (2178·21 k.).
„ *6.* Törvsz. elnök (Székesfehérvár): **járásbíróság és fogház építése**
„ *6.* Ráckeresztúr (Fejérmegye): **iskolaépítés**; bp. 2000 k. (L. a hird. közt.)
„ *6.* Alispán, Nagybecskerek: 6496 *m* **útépítés.**
„ *6.* Hajdu m. alispánja, Debrecen: **útkaparóházak építése** (32895 62 k.).
„ *6.* Veszprémi á. é. hiv.: **úthelyreállítás** (1985·26 és 1391·85 k.).
„ *7.* Budapest székesfőv. tan.: **VII., Bálint-utca gyalogútak burkolásához szükséges járdakő és szegélykő-szállítás.**
„ *7.* Ujpest város tan.: **iskolaépítés** (l. a hirdetések közt).
„ *9.* Durand község (Szepes m.) előlj.: **iskolaépítés** (34000 k.).
„ *9.* Aradi á. é. hiv: a bugyéri **híd újjáépítése.**
„ *9.* Lugosi á. é. hiv.: 4943 *m* **útépítés.**
„ *9.* Aradi á. é. hiv.: **iskolaépítés Galsán.**
„ *9.* Ungvári m. kir. főerdőhivatal: **vasbetonhíd-építés.**
„ *9.* Alispán, Aranyosmarót: 4·2 *km* **útépítés** (10770 k.).
„ *9.* Egri várlaktanya-kezelőség: **tetőfedés** (8967·80 k.).
„ *9.* Péterréve közs. előlj.: **óvodaépítés** (19227·87 k.).
„ *10.* Gyulai á. é. hiv.: **tölgyfaburkolatok helyreállítása és hidak mázolása.**
„ *10.* Sátoraljaujhely város tanácsa: **állatorvosi irodaépítés.**
„ *10.* Sepsiszentgyörgyi á. é. hiv.: 10 **átereszt**ő **építése.**
„ *10.* Gyulai á. é. hiv.: **vasbétonkorlátok felállítása.**
„ *10.* Tápiószentmárton közs. előlj.: **artézikút felépítményének építése.**
„ *10.* Gyula város tan.: **iskola-, tornacsarnoképítés és járdafektetés.**
„ *10.* Kunszentmiklós község előlj.: **iskolaépítés.**
„ *11.* Keresk. min.: az eszéki 200 *m* **drávahíd ujjáépítésének** alépítményi, följárói, vasfölszerkezeti és hídpályaburkoló munkái.
„ *11.* Komáromi á. é. hiv.: **ménteleplaktanya tatarozása.**
„ *11.* Gyöngyöspatai közs. előlj.: **plébániaépület tetőfedési munkája.**
„ *11.* Vizakna város tanácsa: **bérház és eédulaház építése** (10909·91 k.).
„ *12.* Erzsébetfalva közs. előlj.: **iskolaépítés** (170637·74 k.).
„ *13.* Jászladány község előlj.: **közvágóhíd kibővítése és járdaépítés.**
„ *13.* Kassai á. é. hiv.: **épületh**elyreállítás.
„ *13.* Lőcsei á. é. hiv.: **iskolaépítés.**
„ *13.* Aradi m. kir államjószágigazgatóság: **artézikútfúrás Reformátuskovácsházán.**
„ *14.* Pécsi posta- és távirdaigazg.: **posta- és távirdaépület építés Csáktornyán.**
„ *14.* Budapest székesfőv. tanácsa: **kislakásos bérházak és iskolák építése.**
„ *14.* Dévai polgármesteri hivatal: **hídépítés.**
„ *14.* Nagykárolyi á. é. hiv.: **műtárgyak építése.**
„ *14.* Kalocsai főSz. hiv.: **községi építkezések Bogyiszlón.**
„ *15.* Ráckevei ev. ref. lelkészi hiv.: **templomrenoválas.**
„ *15.* Udvar (Baranya m.) közs. előlj.: **istallóépítés** (3329·42 k.).
„ *15.* Farkasd (Nyitra m.) közs. előlj.: **artézikútfúrás.**
„ *15.* Soroksár közs. előlj.: **iskolák építése.**
„ *15.* Keszthelyi m. kir. gazdasági akadémia igazgatósága: **gazdasági épületek átalakitása** (10072·50 k.).
„ *15.* Kolozsvári m. kir. telepítési felügy.: **templomépítés** (28378·57 k.).
„ *15.* Zalaegerszegi á. é. hiv.: **kiskőburkolat** (52358·37 k.).
„ *15.* Szombathelyi á. é. hiv.: három **betonáteresz** (1398 k.).
„ *16.* Dicsőszentmártoni á. é. hiv.: **hídépítés.**
„ *17.* Magyaróvári á. é. hiv.: **óvoda** építése (24106·25 k.).
„ *18.* Szombathelyi á. é. hiv.: **gazdasági épületek** (3346·42 k.).
„ *18.* Aradi Máv. üzletvezetőség: **alapozási munkák.**
„ *18.* Dettai (Temes m.) főszolgabírói hiv.: **betonátereszek építése.**
„ *18.* Veszprémi á. é. hiv.: **eternitfedési munka** (7511·85 k.).
„ *18.* Dió-győri m. kir. vas- és acélgyár főnöksége: **makadamút-építés.**
„ *18.* Temes-Hidegkút közs. előlj.: **kocsmaépület átalakítása** (29376·02 k.).
„ *19.* Gyulaj község (Tolna m.) előlj.: **iskolaépítés** (33282·52 k.).
„ *19.* Tornagörgő község előlj.: **körjegyzői lakás és iroda-építés** (19731·67 k.).
szept. 20. Besztercebányái á. é. hiv.: **útépítés** (3535·32 k.).
„ *20.* Alispán, Nagybecskerek: 15 019 *km* **útépítés.**
„ *21.* Budapesti á. é. hiv.: **vaskorlátok és kerékvetők** szállítása és 4 **műtárgy építése.**
„ *21.* Nagybecskereki á. é. hiv.: **útépítés.**
„ *22.* Budapesti Máv. igazgatósága: **dunahídépítés.**
„ *22.* Máv. igazg.: a budapesti összekötő dunahíd **oszlopainak építése** (l. a hirdetések közt.).
„ *22.* Magyaróvári á. é. hiv.: a pándorfalvi **községház** stb. építése.
„ *23.* Alispán, Pécs: négy **átereszt**ő építése (9984·96 k.).
„ *23.* Aradi á. é. hiv.: **óvoda** stb. építése.
„ *25.* Máv. igazg.: 4000 drb. **vasbéton-aljazat** szállítása (l. a hirdetések közt.).
„ *25.* Gyulai á. é. hiv.: 9·385 *km* **útépítés.**
„ *27.* Alsólendvai főszolgabirói hiv.: **műtárgyak javítása** (477·62 k.).
„ *27.* Sátoraljaújhelyi á. é. hiv.: **épülettatarozás** (4020·31 k.) és **útépítés.**
„ *30.* Bupapesti á. é. hiv.: 41.358 *km* **útépítés.**
nov. 3. Földmiv. min.: **a Béga szabályozása** (1,380.000 m^3 földmunka stb.) (L. a hird. közt.)
„ *20.* Főv. közmunkák tan.: **telekeladás** az V., Országháztéren.

VERSENYTÁRGYALÁSOK EREDMÉNYE.

Krassó-Szörény vármegyében fekvő Nevrincsa község melletti telepítvényeken felépítendő templom, paplakás és iskola, valamint a Valealunga melletti telepítvényen felépítendő iskola és óvoda munkáira ajánlatot tettek: Ferencsik Aladár (Lugos) a nevrincsai templom munkáira 65538·92 k., paplakás és melléképületeire 16282·97 k.; Pongrácz János (Lugos) a nevrincsai templomra 64659·41 k. és 2% engedménynyel; Martin Péter (Perjámos) a nevrincsai iskolára és melléképületeire 15745·41 k., a valealungai iskolára és melléképületeire 12488·67 k., az óvoda és melléképületeire 14212·65 k.; Bacsó Bálint és fiai (Facset) a nevrincsai templomra 61680·64 k., a paplakás és melléképületeire 21785·72 k. és az iskola és melléképületeire 16901·80 k.; Fischer Adolf (Lugos) a valealungai iskolára és óvodára 28123 k.; Muschong J. és tsai (Lugos) a nevrincsai iskola cserépfedésére 348·90 k., a paplakás fedésére pedig 244 k., továbbbá a valealungai iskola cserépfedésére 463·19 k.; Hirsch és Frank (Budapest) kályhásmunkákra a nevrincsai paplakásban 590 k., az ottani iskolában 720 k., a valealungai iskolában 590 k. és az ottani óvodában 745 k.-val.

A m. kir. államvasutak szeged—dályai vonalon építendő vasúti Dunahíd alapozási és falazási munkáira ajánlataikat beadták: Somló József 1487605 k., Magyar építő r.-t. 1721830 k., Csengery Árpád 1248730 k., Fischer Henrik 1299840 k., Turnai Emil 1447205 k., Schiffer Miksa 1447665 k., Fóris Vilmos 1488144 k., Híd és vízvezeték építő társ. (Redlich Károly és tsa. 1262000 k., Grünwald testvérek 1291373·50 k. Sclick-féle gyár r.-t. Rényi és Bottenstein céggel együtt 1140812 k., Gregersen G. és fiai 1016382 k. és Zsigmondy Béla 991619 k.

A debrecen-tokaji állami közút kiépítésére Lehmann László (151124·16 k.), Dobó Nagy Imre (147186·64 k.) és Takács Imre (150815·63 k.) vállalkozók ajánlatai legolcsóbbak.

Bátya község munkásház építésére Modor Kálmán (Kalocsa) ajánlatát fogadták el 1506 k.-val.

A nagysomkút-tiszaújlaki állami közúton, a nagybánya-máramaros-szigeti állami közúton levő műtárgyak újraépítési munkáira csak Salamon Ferenc hagymásláposi vállalkozó adott be 36447·25 k. ár mellett ajánlatot.

A verbóci híd helyreállítására Rintel Rezső vállalkozó 5% felülfizetéses ajánlatát fogadták el.

A nagyiklódi, továbbá a rettegi vasút állomáshoz vezető közút kiépítésére ajánlatot tett: 1. a nagyiklódi út építésére Marosán Demeter (Szamosújvár) 4417·72 k.-val és 2. a rettegi út építésére Marosán Demeter 9490·16 k.-val, Bernáth János (Dés) pedig 7899·83 k.-val.

A Petrozsényban létesítendő árúraktár építésére Szabó József (37692·28 k.) nyerte el az építkezést.

A nyíradonyi községház bővítésére, az elemi iskola átalakítására, valamint a csendőrlaktanya építésére Lenhardt Imre (S.-A. Ujhely) 21539 k.-ás ajánlatát fogadták el.

A vári nagyközség kútfúrásának munkájával Maróczy testvéreket (3450 k.) bizták meg.

A Körösfarcsa község elemi iskola építési munkálataira Patay és Kristóf cég ajánlatát elfogadták 24441·87 k.-val.

A turjaremetei m. kir. állami ménteleposztálynál létesítendő állatorvosi lak építési munkálatait Kozmér István és Bohács János ungvári társvállalkozók (14713·10 k.) kapták meg.

A szigetkamarai egytantermes iskola felépítését Simcsák István kapta meg 2% engedménynyel.

A kishalmágyi gör. kel. román templomnak bádoggal való újból fedését szóbeli árlejtésen Krisán György nyerte el.

Tolna vármegye különböző törvényhatósági útvonalán létesítendő betoncső áteresztők építésének munkáit Zsigrai Ödön, Mayer János és Engel Frigyes kapta meg.

Az Osvahíd pallózatának helyreállítási munkáira Reisner Sámuel (2320·62 k.) kapott megbízást.

Az Ibafa községben építendő körjegyzői iroda, lakás és melléképület építkezési munkálatainak teljesítésére Fürnstein ajánlatát fogadták el 12% engedménynyel.

MIAKITS Károly építőmester (1883.VII.26 - ?)

GERLE János - KOVÁCS Attila - MAKOVECZ Imre: A századforduló magyar építészete. Bp. : Szépirodalmi, 1990 148.p.

Miákits Károly műtovács

a régi magyar lóversenyzés tellelőinek nyomán

tényítette a Gockij fasori ref. tpl. csillárjait.

~~Vindkét~~

Pereházy Károly: A szecesszió vasművességének formái és mesterei a fővárosban

Művészettörténeti Értesitő 1977/1

18. old.

Mialits Károly és Szabó Jenő

tervezte a Bp. XI. Kruspér u. 4. sz. házat

- 1910-ben.

Gerle János: Elszámolás a századfordulós épületekről
Budapest 1981/11 17-21.o.

Miakich Károlyné

Mücsarnok Horthy Miklós út 1.
1926. angol-magy. Társ. 430, 431

a

Szin-

MTÁKITS Károly építész

1909, Uzsoki u. 30/a.

BUZA Péter: Herminamező, fejezetek egy városrész történetéből. Bp., 1992
Adattár: 71.

M.D.K.

Mialkovszky Erzsébet

N. Virta: "Kárhozottak összeesküvése" c. darabját mutatják be a Nemzeti Szinház fiatal tagjaiból alakult studió szereplői.
A tervező-gyakornok Milakovszky Erzsébet készitette a darab kosztümterveit.

H i r e k c. rovat közl.
Szinház és Mozi. Bp. 1950. juni. 11. III. évf. 23. sz. 44. l. /A dátum nem biztos, mert az OSzK példányából több lapot, közöttük a cimlapot is kivágta valami barbár, magát kutatónak hitt személy

M.D.K.

Mialkovszky Erzsébet

Romasov: "Égő hid" c. müvének előadásához tervezett ruhákat.
A darab a Madách Szinházban került bemutatásra.

H i r e k c. rovat közlemánye.
Szinház és Mozi. Bp. 1951. aug. 10-16. IV. évf. 32. sz. 22. l.

MDK

Mialkovszky Erzsébet jelmeztervező

Farkasok és bárányok, Madách szinh.

Szinház és Mozi. 1951. 44.sz. nov. 2-8.

183 -

ing

R

M.D.K.

Mialkovszky Erzsébet

Osztrovszkij: "Farkasok és bárányok" c. szinmü jelmezeit tervezte.
Madách Szinház előadása.

Szinház és Mozi. Bp. 1951. nov. 2-8. IV. évf. 44. sz. 11. lap.

MDK

Mialkovszky Erzsébet jelmeztervező

Égő hid /Madách Szinh./

Szinház és Mozi. 1951. nov. 2-8. 44. sz.

183 -

ing R

Mialkovszki Erzsébet MDK

jelmeztervező

Égő hid.

Szinház és Mozi 1951. nov. 16-22.

Mialkovszki Erzsébet MDK

jelmeztervező

Farkasok és bárányok
Szinház és Mozi 1951. nov. 16-22.

MDK

Mialkovszky E. jelmeztervező, Madách Színház
Égő híd, jelmez

Színház és Mozi. IV. évf. 51.sz. 1951. dec. 21.
9 l.

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező, Madách MDK Színház

Farkasok és bárányok, jelmez

Szinház és Mozi. IV. évf. 51.sz. 1951. dec. 21.

1.

10

M.D.K.

Mialkovszky Erzsébet

A Madách Szinház műsorán szereplő Howard Fast: "Harminc ezüstpénz" c. szinmü jelmezeit tervezte.

- - - - - - - -

Sarkadi Imre: "Ut a tanyákról" c. előadás ruháit tervezte.
Madách Szinház előadása.

Szinház és Mozi. Bp. 1952. jan. 4-10. V. évf. 1. sz. 10. l.
V. évf. 6. sz. 11. l.

M.D.K.

Mialkovszky Erzsébet

A Madách Szinházban bemutatott -Szurov: "Hajnal Moszkva felett" c.-vigjáték jelmezeit tervezte.

- - -

Sándor Kálmán: "A harag napja" c. szinművéhez készitett ruhaterveket. Néphadsereg Szinháza előadása.

- - -

Szinház és Mozi. Bp. 1952. febr.-29 ápr. 4-12.
V. évf. 14. sz. 9. lap.
1952. ápr. 25-május 1. V. évf. 17. sz. 9. l.

M.D.K.

Mialkovszky Erzsébet

Lope de Vega: Fuente ovejuna /A hős falu/ c. művéhez készitett jelmezterveket.
A darabot a Madách Szinház mutatta be.

Szinház és Mozi. Bp. 1952. nov. 7-13. V. évf. 45. sz. 10. l.

M.D.K.

Mialkovszky Erzsébet

Edmond Rostand: "Cyrani de Bergerac" c. szinjáték jelmezeit tervezte.
A Magyar Néphadsereg Szinháza mutatta be.

Szinház és Mozi. Bp. 1952. dec. 12.-18. V. évf. 50. sz. 13. l.

M.D.K.

Mialkovszky Erzsébet

A Madách Szinház bemutató előadásához, Gyárfás Miklós: "Hüség" c. tragédiájához készitett ruhaterveket.

Szinház és Mozi. Bp. 1953. dec. 11.-17. VI. évf. 50. sz. 13. lap.

M.D.K.

Mialkovszky Erzsébet

A Madách Szinházban Bernard Shaw: "Caesar és Cleopatra" c. darabjához készitett kosztümterveket, amelyek közül egyik tervet bemutatja a lap: Cleopatra kosztümterve. Rajz-repr.

Barabás Tamás: Julia Cleopatra szerepére készül. Szinház és Mozi. Bp. 1954. dec. 17. VII. évf. 51. sz. 15. l.

M.D.K.

Mialkovszky Erzsébet

G.B. Shaw: "Caesar és Cleopatra" c. előadás jelmezeit tervezte.
A Madách Szinház mutatta be.

Kárpáti Aurél: Caesar és Cleopatra c.
Szinház és Mozi. Bp. 1955. jan. 21. VIII. évf.
3. sz. 4-5. l.

M.D.K.

Mialkovszky Erzsébet

Halász Péter: "Vihar után" c. szinművéhez készitett ruhaterveket.
A Madách Szinház Kamaraszinházának előadása.

Vihar után c. közl.
Szinház és Mozi. Bp. 1955. ápr. 1. VIII. évf.
13. sz. 11. lap.

M.D.K.

Mialkovszky Erzsébet

A "Vannak még kisértetek" c. vigjáték jelmezeit tervezte.
Eduardő de Filippo szinműve.

Vitányi János: Vannak még kisértetek c.
Szinházi és Mozi. Bp. 1956. jan. 6. IX. évf.
1. sz. 7. l.

M.D.K.

Mialkovszky Erzsébet

Németh László: Széchenyi c. drámájához tervezett -a kritika által megdicsért- jelmezeket.

Demeter Imre; Széchenyi c. kritikája.
Film Szinház Muzsika. Bp. 1957. május 24. I. évf. 2. sz. 9. l.

M.D.K.

Miàlkovszky Erzsébet

A Madách Kamara Szinház előadásában bemutatott, Figueiredo: A róka meg a szöllő c. komédiájának jelmezeit tervezte, amelyekről a kritika nagy elismeréssel ir.

Sándor Iván: A róka meg a szőlő. c. kritikája Film Szinház Muzsika. Bp. 1957. dec. 27. I. évf. 33. sz. 13. l.

M.D.K.

Mialkovszky Erzsébet

Pályáját 21 éves korában kezdte a Nemzeti Szinházban. Egy év mulva a Madách Szinházba került és most is ott müködik.
Jelmezterv repr. Mialkovszky egyik nőalakjához.

Szücs István: Egy fiatal jelmeztervező c. interju
Film Szinház Muzsika. Bp. 1958. január 3. II. évf.
1. sz. 29. l.

M

M.D.K.

MIALKOVSZKY Erzsébet

Guillermo Figuiredo: " A róka meg a szölő" jelmezei

Mátray-Betegh Béla: Két színházi este

Nagyvilág 1958. 1. sz. 285. l.

M.D.K.

Mialkovszky Erzsébet

A szolnoki Szigligeti Szinházban bemutatott "Cyrano" előadásra tervezett jelmezei "...pompával és szinnel népesitették be a minduntalan nyiltszini tapsokat kiváltó remek szinpadképeket."
A szinpadképeket Upor Tibor tervezte.

/sándor/: A "Cyrano" Szolnokon c. kritikája.
Film Szinház Muzsika. Bp. 1958. febr. 14. II. évf.
7. sz. 16. l.

M.D.K.

Mialkovszky Erzsébet

A Madách Szinházban bemutatott Gorkij: Nyaralók c. előadásához készitett "...érdekes jelmezeiben Gorkij igazi alakjai kelnek életre,"-irja a kritika.

Demeter Imre: Gorkij: Nyaralók c. kritikája. Film Szinház Muzsika. Bp. 1958. ápr. 25. II. évf. 17. sz. 10. l.

M.D.K.

Mialkovszky Erzsébet

Demeter Imre:„Szinházi beszélgetés Bernáth Auréllal" cimü beszámolójában a szinházi müvészek munkájával kapcsolatban Bernáth Aurél festőmüvész megemliti a diszlettervező Oláh Gusztáv neve mellett a kosztümtervező müvészek -Nagyajtai Teréz, Laczkovich Piroska- nevét is.

Demeter Imre:„Szinházi beszélgetés Bernáth Auréllal" Film Szinház Muzsika. Bp. 1959. január 30. III. évf. 5. sz. 6-7.l.

M.D.K.

Mialkovszky Erzsébet

Bródy Sándor: "A medikus" c. drámájához tervezett
a kort kifejező jelmezeket.
A darabot a Madách Szinház mutatta be.

Lenkei Lajos: A medikus. c. kritikája.
Film Szinház Muzsika. Bp. 1959. ápr. 24. III.
évf. 17. sz. 6-7. l.

M.D.K.

Mialkovszky Erzsébet

A Madách Kamara Szinházban bemutatott Oscar Wilde: Lady Windermere legyezője c. darabjának ruhaterveit készitette.

Dalos László: Lady Windermere legyezője.
Film Szinház Muzsika. IV. évf. 1. sz. 13. l.
1960.Január 1.

M.D.K.

Mialkovszky Erzsébet

Csehov: Cseresznyéskert című darabjának Madách Szinház-i bemutatójára tervezett kosztümöket.

Heti Szinházi és Film Napló c. rovatban: Csehov a Madách Szinházban cimmel.
Film Szinház Muzsika. 1960. Január 29. IV. évf. 5. sz. 5. l.

M.D.K.

Milakovszky Erzsébet

A Madách Szinház előadásában Csehov: Cseresznyéskertjének jelmezeit tervezte, amelyek a kritika szerint Siki Ende diszleteivel együtt „hozzájárultak mind a szerző, mind a rendező intencióinak kifejezéséhez, a teljes szinpadi illuzió megteremtéséhez."

Lenkei Lajos: Cseresznyéskert. c. kritikája Film Szinház Muzsika. Bp. 1960. márc. 11. IV. évf. 11. sz. 10. l.

M.D.K.

Miálkovszky Erzsébet

A Madách Szinházban előadásra került Különleges világnap c. vigjáték ruhaterveit készitette.

Dalos László: Különleges világnap. c. kritikája Film Szinház Muzsika. Bp. 1960. ápr. 22. IV. évf. 17. sz.21. l.

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező

A Madách Színházban bemutatott
A. Miller színmű jelmezeit tervezte.

Hajdú Ferenc: Pillanták a hídról

2.1

ESTI HIRLAP, Bp. 1960. nov. 1.

M.D.K.

Mialkovszky Erzsébet

Miller: Pillantás a hidról c drámájának jelmezeit tervezte, amelyek -a kritika szerint- Jánosa diszleteivel együtt példásan teremtik meg a dráma "tárgyi atmoszféráját".

Madách Szinház: Vőlegény c. előadásához tervezett jelmezeket.

Hámori Ottó: Pillantás a hidról c. kritikája. Film Szinház Muzsika. Bp. 1960. nov. 4. IV. évf. 45. sz. 13. l.
Illés Jenő: Madách Szinház: Vőlegény. c. kritikája. Film Szinház Muzsika. Bp. 1960. nov. 11. IV. évf. 46. sz. 7. l.

M. D. K.

MIALKOVSZKY Erzsébet

Jelmezek a Madách Szinház

Musset: Lorenzaccio-előadásához

Mátrai Betegh Béla: Lorenzaccio

Magyar Nemzet 1961. (XVII.) jan. 8. 8. e.

M.D.K.

Mialkovszky Erzsébet

A Madách Kamara Szinházban bemutatott "A pék" c. szinmü jelmezeit tervezte.
A szinmüvet Sós György irta.

Dalos László: A pék. c. kritikája
Film Szinház Muzsika. Bp. 1961. febr. 24. V. évf. 8. sz. 26-27. l.

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező 7 Dk

Brecht: Kaukázusi Krétakör c.
színműveher a jelmezeket tervezte.

–: A Madách Színház ma már új otthonában
tart bemutatót 9.l

NÉPSZABADSÁG, 1961. márc. 24.

04

Miulkovszky Erzsébet, jelmeztervező M Dk

A ruhaterve het kénitette a Brecht darabhoz.

Hajdu Ferenc: Kaukázusi krétakör 2.

ESTI HIRLAP, Bn. 1961. márc. 26.

M. D. K

MIALKOVSZKY Erzsébet

Jelmezek az előadáshoz

ungvári Tamás: A Kaukázusi Krétakör Brecht drámája a Madách Színházban

Magyar Nemzet 1961. márc. 26. 9. l.

M. D. K.

MIALKOVSZKY Erzsébet

Az előadás jelmezei

Mátrai Betegh Béla: Elveszett paradicsom Sarkadi Imre színműve a Madách Kamaraszínházban
Magyar Nemzet 1961. máj. 28. 9. l.

M.D.K.

Mialkovszky Erzsébet

Tervezte a Hamlet-előadás jelmezeit.
Madách Szinház felujitása a darab.
A kritika megdicséri a jelmezek szépségét.

Demeter Imre: Hamlet felujitás a Madách Szinházban.
Film Szinház Muszika. Bp. 1962. január 19. VI. évf. 3. sz. 9-11. lap.

M.D.K.

Mialkovszky Erzsébet

Tervezte a Hamlet-előadás jelmezeit.
Madách Szimház felújítása a darab.
A kritika megdicséri a jelmezek szépségét.

Demeter Imre: Hamlet felújítás a Madách Szimház-
ban.
Film Szimház Muzsika. Bp. 1962. januar-19. VI.
évf. 3. sz. 9-11. lap.

MIALKOVSZKY Erzsébet

Az előadás jelmezei

Mátrai-Bebegh Béla: Tévegcipő
Molnár Ferenc vigjátéka a Petőfi Szinházban

Magyar Nemzet 1962. január 21. 9. l.

Miaskovszky Erzsébet, jelmeztervező MDK

Az előadáshoz a jelmezeket tervezte.

Gyárfás Miklós: A Madách Színház Hamlet-előadásához 8.1

NÉPSZABADSÁG, bp. 1962. febr. 6.

M.D.K.

Mialkovszky Erzsébet

Jelmezterveit méltatja a kritika a Hamlet előadáson. Az egyik szinpadkép a szereplőket is bemutatja, amelyeken a jelmezek is jól láthatók.

Nagy Judit: Őrjárat Helsingörben c. kritikája
Film Szinház Muzsika. Bp. 1962. febr. 9. VI. évf.
6. sz. 22-23. lap.

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező

TDK

A Madách Színházban
bemutatott Shakespeare darabokhoz
a jelmezeket tervezte.

Dersi Tamás: Hamlet 2.

ESTI HIRLAP

Ny. 1962. febr. 11.

05

M.D.K.

Mialkovszky Erzsébet

Tiz éve tervezi a Madách Szinház kosztümjeit. A vele folytatott interju során beszámol munkájáról és a cikk keretében bemutatja a Hamlet-előadáshoz készitett ruhaterveit, a hat főszereplő kosztümjét: Claudius, a királyné, Hamlet, Ophélia, Horatio és Laertes ruháiról készült rajzok, amelyek a kritika szerint "..kitünő néma szereplői a "Hamlet"-nek."

Potoczky Julia: A jelmez jellemez. c. közl.
Film Szinház Muzsika. Bp. 1962. febr. 16. VI. évf.
7. sz. 12-13. lap.

M.D.K.

MIALKOVSZKY Erzsébet

Az előadás jelmeze

Mátrai - Betegh Béla: Tíz kiló arany
Brcal bohózata a hadáik Komara-
szérházban

Magyar Nemzet 1962. április 1. 8. e.

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező MDK

A Madách Kinház Kamaraszinházában bemutatott P. A. Breal-műhöz a jelmezeket tervezte.

Pesold ferenc: Tíz kiló arany 2. l.

ESTI HIRLAP, bp. 1962. ápr. 10.

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező MDK

A Madách Kamaraszínházban bemutatott bohózathoz a jelmezeket tervezte.

M. Gy. P.: Tíz kiló arany G.l.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1962. ápr. 11.

Miarkovszky Erzsébet, jelmeztervező MDK

A vágy villamosa előadásához (Madách Sz.)
a jelmezeket tervezte.

Dersi Tamás: Fénysugár nélkül a sötétség biro-
dalmában 2.1

ESTI HIRLAP, bp. 1962. ápr. 14.

Mihalkovszky Erzsébet, jelmeztervező M Ok

A Muzsikus Péter kalandjai c. szimmühöz a jelmezeket tervezte.

– : Őszi bemutatókra készül a Gyermekszínház

2. l.

ESTI HIRLAP, bp. 1962. júl. 25.

M.D.K.

Mialkovszky Erzsébet

A Madách Szinházban bemutatott "Sarkadi Imre: "Elveszett paradicsom c. darabjához tervezett szinpadi ruhákat.
Rajz-repr. az egyik szereplő ruhájáról.

Lelkes Éva: Jelmezváltozatok egy jellemre.
Film Szinház Muzsika. Bp. 1962. szept 21. VI.
38. sz. 26-27. lap.

MIAIKOVSZKY Erzsébet jelmeztervező M.D.K.

az előadás jelmezei

Gábor István: Muzsikus Péter uj kalandja
Magyar Nemzet 1962. szeptember 26. 4.1.

M.D.K.

Mialkovszky Erzsébet

A Bartók teremben bemutatott gyermekopera előadásához tervezett jelmezeket.
Az opera Ránki György és Romhányi József müve.

V.I.: Muzsikus Péter uj kalandjai c.
Film Szinház Muzsika. Bp. 1962. okt. 5. VI.
évf. 40. sz. 30. lap.

Miallkovszky Erzsébet, jelmeztervező

Gogol komédiájának jelmezeit tervezte a Madách Színház előadásaira.

Molnár G. Péter: A tervező

9.p

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1962. okt. 17.

Mialkovsky Erzsébet, jelmeztervező

A jelmezeket tervezi Brecht: Svejk a második világháborúban c. darabjához.
(Madách Színház)

— : Az első főpróbára

2.

ESTI HIRLAP, bp. 1962. okt. 25.

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező MDk

A gyermekszínpadon bemutatásra
Kerülő Szervánszky-Zelk mesejátékhoz
a jelmezeket tervezte.

—: Ma hallottuk 2.

ESTI HIRLAP, bp. 1962. dec. 17.

Miálkovszky Erzsébet, jelmeztervező MDK

A Madách Színházban felújított

Shaw műhöz a jelmezeket

tervezte.

Dersi Tamás: Tanner John házassága 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1963. febr. 5.

M.D.K.

Mialkovszky Erzsébet

Shaw: "Tanner John házassága" c. komédiájának előadásához tervezett jelmezeit dicséri a kritika. Madách Szinház előadása.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1963. febr. 8. VII. évf. 6. sz. 2-3. lap.

M.D.K.

Mialkovszky Erzsébet

Füst Milán: "Boldogtalanok" c. darabjához készit jelmezterveket. A darabot a Madách Szinházban mutatják be.

- - -

Sándor Iván: "Boldogtalanok" cimmel irt kritikájában dicséri a müvész jelmezterveit.

- - -

A H É T c. rovat hiradása
Film, Szinház Muzsika. Bp. 1963. febr. 22. VII. évf. 8. sz. 16. lap.
1963. ápr. 12. VII. évf. 15. sz. 4-5. lap.

M.D.K.

Mialkovszky Erzsébet

A Madách Szinházban bemutatott -Karel Čapek: A rabló c. művének előadásához tervezett jelmezeket.

Demeter Imre: A rabló c. kritikája
Film Szinház Muzsika Bp. 1963. május 3. VII. évf. 18. sz. 9. lap.

Miałkovszky Erzsébet, jelmez-
tervező

MDK

A Madách Kamaraszínházban
bemutatott Csehov egyfelvonásosokhoz
a jelmezeket tervezte

A. G.: Leánykérés, Medve, Jubileum

2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1963. máj. 21.

Mialkovszky Erzsébet M.D.K.

Az előadás jelmezei

Sós Endre: Csehov 3 egyfelvonásosa a Madách Szinház kamaraszinházában

Magyar Nemzet 1963. május 22. 4.l.

M.D.K.

Mialkovszky Erzsébet/

Csehov: Leánykérés, Medve, Jubileum c. egyfelvonásos müveinek előadásához tervezett jelmezeket. Madách Kamara Szinház előadása.

Sándor Iván: Leánykérés, Medve, Jubileum c. Film Szinház Muzsika. Bp. 1963. május 24. VII. évf. 21. sz. 8-9. lap.

Mialkovszky Erzsébet MDK

jelmeztervező

A Madách Színház Kamaraszínházában bemutatott Csehov-egyfelvonásosok jelmezeit tervezte.

Létay Vera: Leánykérés, Medve, Jubileum

9 l.

NÉPSZABADSÁG, bp. 1963. máj. 31.

M.D.K.

Mialkovszky Erzsébet

Jelmeztervező művész Szinte Gábor festőművész és diszlettervező felesége, [redacted] 11 éve a Madách Színház jelmeztervezője. Berény Róbert növendéke volt. Szezononként hét szindarab kosztümjeit tervezei meg. A Kaukázusi krétakörben százhusz, a Čapek darabban ötven kosztümöt tervezett. Az elmult évben négy hónapig Párisban volt tanulmányuton.
Fényképét férjével együtt közli a lap.

Gách Marianne: Diszlet és kosztüm c. interjuja
Film Szinház Muzsika. Bp. 1963. juni 28. VII.
évf. 26. sz. 8. lap.

Miskovszky Erzsébet jelmeztervező M.D.K.

Müvei a Magyar Szinházmüvészeti Szövetség által rendezett szcenikai kiállitáson

Napló

Magyar Nemzet 1963. október 26. 7.1.

Mdk

Miálkovszky Erzsébet jelmeztervező

munkái a Magyar Szinházművészeti Szövetség kiállításán. Madách Szinház

Mozaik Szcenekai kiállítást stb.

Nipszava 1963. okt. 26. 4. l

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező MDH

A Madách Színházban rendezett jelmezterv-kiállításon bemutatják műveit.

– : Kulturális hírek 8. l.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1963. okt. 31.

Mialkovszky Erzsébet jelmeztervező M.~.K.

Müvei a kiállitáson

Tanner John házassága c. ~haw szinmü jelmezei.

Tennessee Williams: 'ágy villamos c. szinmüvének jelmezei. / 'olnay Klári Blanche-ának két jelmeze. /

F.Á.: Szinpadi jemezrajzok kiállitása

Magyar Nemzet 1963. november 5. 4.1.

M.D.K.

Mialkovszky Erzsébet

A Madách Szinház jelmeztervezője többek között a "Revizor" és a "Tanner John házassága" jelmezei vel szerepel a Madách Szinházban rendezett jelmeztervezői kiállitáson.

A H É T c. rovat hiradása
Film Szinház Muzsika. Bp. 1963. nov. 8. VII. évf. 45. sz. 14. lap.

Mialkovszky Erzsébet jelmeztervező M.D.K.

A pesterzsébeti Művelődési Házban kiállítás jelme. terveiből.

Napló

Magyar Nemzet 1963. november 28. 7 .l.

M.D.K.

Mialkovszky Erzsébet

Büchner: "Danton halála" c. drámájának a Madách Szinházban bemutatott előadásához tervezett jelmezei "...nagyszerüek; szinekben és fantáziába gazdagok, s stilizáltságukban is hüen alkalmazkodnak a kor stilusához."- irja a kritika.

Demeter Imre: Danton halála c. kritikája
Film Szinház Muzsika. Bp. 1963. dec. 27. VII. évf. 52. sz. 6-7. lap.

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező MDK

A Madách Szinházban bemutatott

Georg Büchner-műhöz a jelmezeket

tervezte.

Dersi Tamás: Danton halála 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1963. dec. 28.

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező MDG

A Mérimée - szinszűvekhez a kosztümöket tervezte.

Tamás István: Mérimée három egyfelvonásosa a Madách Kamaraszinházban 9.

NÉPSZABADSÁG Bp. 1964. márc. 13.

M. D. K.

Mialkovszky Erzsébet

Gorkij: „Kispolgárok" c. drámájának
jelmezeit tervezi a Madách Színház-
ban bemutatásra kerülő előadáshoz.

AR „Aktuális" c. rovat kiadása
Film Színház Muzsika, Bp. 1964.
okt. 23. VIII. évf. 43. sz. 20. lap

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező MDK

A Madách Színház Gorkij-felújításához

a jelmezeket tervezte

(f.f.): Újra: Kispolgárok 2.

ESTI HIRLAP

Bp. 1964. nov. 2.

M. D. K.

Mialkovszky Erzsébet

Füst Milán: „Negyedik Henrik király"
c. drámájának a Madách Színházban
bemutatott előadásáról tervezett jelmezeit
a kritika kiemeli.

Sándor Iván: „Negyedik Henrik király"
Film Színház Muzsika, Bpp. 1964. nov. 6.
VIII. évf. 45. sz. 6-7. lap.

Mialkovszky Erzsébet

Jelmezekat tervez Fust Milán

IV Henrik c. dramájához a

Madách Kamarban

Nagmaros, 1964, nov. 13. 2 red.

Mialkovszky Ernébet

Jelmezeket tervez Fust

Milán IV. Henrik c. darabjá-

hoz a Madách Kiuházban

Ormáp Világ 1964, 4 b sz. 29 old.

Mialkovszkij Erzsébet, jelmeztervező MOSH

Füst Milán szinnüvéhez (Madách Szinház) a jelmezeket tervezte.

Gyárfás Miklós: Negyedik Henrik király 8

NÉPSZABADSÁG, bp. 1964. nov. 24.

Mialkovszky Erzsébet M.D.K.

Az előadás jelemzei

Ungvári Tamás: Kispolgárok

Gorkij: drámája a Madách Szinházban

Magyar Nemzet 1964. december 20. 10.l.

T. J.

Mialkovs zky Erzsébet M.D.K.

Az előadás jelmezei

Sós Endre: Amphitryon
Kleist szinmüve a Madách Szinház Kamaraszinházában

Magyar Nemzet 1964. december 24. 4.l.

Mialkovszky Erzsébet

Ruhaterrek a Madách Színház Gorkij: Kispolgárok előadásához.

Emlitve.

Népszava, 1964 dec. 30. 2. l.

Miatkovszky Erzsébet

Jelmezek H. von Kleist: Amphitryon c. előadásához a Madách Kamara Stúdióban.

Cultivo.

Népszava, 1965 jan. 6. 2. l.

MDK

Mialkovszkij Erzsébet

jelmeztervező

A jelmezeket tervezte a Madách Színház bemutatójához.

Hegedüs Zoltán: Gorkij: Kispolgárok 7.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1965. jan. 9

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező MDK

A Gyermekszínház új műsorához

a jelmezeket tervezi.

— : Három szegény szabólegény 2.

ESTI HIRLAP bp. 1965. jan. 20.

Mialkovszky Erzsébet M.D.K.

Az előadás jelmezei

Györe Imre: Mathiász-panzió Németh László szinmüve a Madách Kamaraszinházban
Magyar Nemzet 1965. február 21. 41.

M.D.K.

Mialkovszky Erzsébet

A Madách Szinházban bemutatásra kerülő "Márta" c. Müller Péter darab kosztümjeit tervezte.

"Aktuális" c. rovat hiradása.
Film Szinház Muzsika, Bp. 1965. febr. 26.
IX. évf. 9. sz. 2o. lap

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező 7Dh

A Gyermekszínházban Jelújított
Három szegény szabó legény c. darabhoz
a jelmezeket tervezte.

(f.f.): Selyem Kati; Posztó Márton 2

ESTI HIRLAP, bp. 1965. febr. 12.

Mialkovszky Erzsébet

Ruhatervek Németh László:

Mathiász - penzió c. drámájához. (Madách-Kamara).

emlékve.

Nézszava, 1965 márc. 3. 2. l.

Mialkowszky Erzsébet M.D.K.

Az előadás jelemezei

Szombathelyi Ervin: Mathiász -penzió

Németh László szin,üve a Madách-Szinházban

Népszava 1965. márc. 3.

MDK

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező

A Madách Színház Kamaraszínházában bemutatott drámához, Németh László művéhez a jelmezeket tervezte

Pándi Pál: Mathiász – pauzió 9

NÉPSZABADSÁG sp. 1965. márc. 13.

M.D.K.

Mialkovszky Erzsébet

P.J.: "Darvas Lili ismét magyar szinpadon" cim-
mel ir a Madách Szinházban szinre kerülő "Olym-
pia" c. Molnár Ferenc-darabról, amelynek jel-
mezeit tervezi a művész.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1965. márc. 19.
IX. évf. 12. sz. 13. lp.

MDK

Mialkovszky Ernő, jelmeztervező

A Jászai Mari-díj II. fokozatát kapta a Tanner John házasságáért," a „Negyedik Henrik király" és a „Hamlet" jelmezeiért. (Madách Színház)

—: Kiosztották a művészeti díjakat 2

ESTI HIRLAP, 1965. okt. 1.

M.D.K.

Mialkovszky Erzsébet

A Madách Szinház jelmeztervezőjét a Jászai-dij I. fokozatával tüntették ki.

"A szinházmüvészet kitüntetettjei" c. közl. Film Szinház Muzsika, Bp. 1965. ápr. 2. IX. évf. 14. sz. 4. lap

.K.C.

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező

MDG

A Jánai Mari-díj II. fokozatát

nyerte.

–: Kiosztották az idei művészeti díjakat

4.

NÉPSZABADSÁG, bp. 1965. ápr. 2.

Mialkovsky Erzsébet

Jelmezekel tervez Müller Péter „Mázta" c. darabjához a hadách Kinházban

Nézmova, 1965, ápr. 11, Zold.

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező MDK

Molnár Olympiájához a jelmezeket tervezte. (A Madách Színház felújítása.)

Zsugán István: Elegáns zsonglőrmutatvány a színpadon 2

ESTI HIRLAP, bp. 1965. ápr. 29

MDK

Miulkovszky Erzsébet, jelmeztervező

A Madách Színházban bemutatott

Molnár vígjátékhoz a kosztümöket tervezte.

Létay Vera: Olympia 9

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1965. máj. 7

MDK.

Milakovszky Erzsébet

Részt vett a Husz év szimpadképei c.

kiállitáson.

Népszava 1965 máj.9.lap -

Mialkovszky Erzsébet.

Selmeczek az „Olympia"-ban.
(Madách Színház).

emlitve.

Népszava, 1965. május 12. 2. l.

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező MDk

Brecht Koldusoperáját adja elő az új évadban a Madách Színház. A jelmezeket Mialkovszky Erzsébet tervezi.

— : Évadzárás és előkészület 2

ESTI HIRLAP

Kp. 1965. jún. 11.

M.D.K.

Mialkovszky Erzsébet

A MÉMOSZ székházban rendezett kiállitást a Szinházmüvészeti Szövetség az elmult husz év szinpadképeiből, jelmezterveiből és plakátjaiból. Közöttük szerepelnek a müvész munkái is.

N.J. Egy kiállitás képei c.
Film Szinház Muzsika, Bp. 1965. juni 11. IX. évf. 24. sz. 13. lap

MDK.

Mialkovszky Erzsébet

S„inpadképeiről

Müvészet 1965 szept.

M.D.K.

Mi alkovszky Erzsébet
terverő

A „Kaukázusi kritakör" és a „Hamlet"
terverője.

Révész Zsuzsa: Stúdz ív szinpadképei
Művészet, 1965. szept. – 39 lap.

Mialkovszky Erszébet M.D.K.

Az előadás jelemezei

Görgey Gábor:
Koldusopera Brecht a Madách Szinházban

Magyar Nemzet 1965. október 24. Lo. 1.

Mialkovszky Erzsébet

A „Kolámopera" jelmezeit tervezte a hadádi Szinházban

Nézmova 1965 okt. 27

Mialkovszky Erzsébet M.D.K.

Az előadás jelmezei

Kristóf Attila: Az élet király Tabi László vigjátéka a Madách Szinházban

Magyar Nemzet 1965. dec. 11. 4.l.

.X.D.

Mialkovszky Erzsébet

Tabi: Az élet királya c. darab Kamaro-
jelmezeit tervezte a hadák
kinházban

Nyomava 1965 dec. 14

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező

A Madách Kamaraszínházban bemutatásra kerülő Neil Simon – vígjátékhoz a jelmezeket tervezte. [V! : Neil a keresztnév, Simon a családnév.]

— : Mezítlábban a parkban 2

ESTI HIRLAP

Dn. 1965. dec. 24.

90+1

M.D.K.

Mialkovszky Erzsébet

A "Gyerekbetegségek" c. szines filmhez készi-
tett jelmezeket.
Fényképfelvételek a filmből.

Sándor Iván: Gyerekbetegségek c.
Film Szinház Muzsika, Bp. 1965. dec. 24.
IX. évf. 52. sz. 8-9. lap.

.D.J .

Mialkovszky Emsébet

A „Meritlába parkban" c.
darab jelmezeit terverte

Négmava 1965 jan-5.

Mialkovszky Erzsébet M.D.K.

Az előadás jelmezei

Kristóf Attila: Egy hónap falun
Turgenyev-színmüve a Madách Szinházban

Magyar Nemzet 1966. Március 1. 4.l.

M.D.K.

Mialkovszky Erzsébet

az előadás jelem zei

Kristóf Attila: Egy hónapfalun Tugenyev szinmüve a Madách Szinházban

Magyar Nemzet 1966. márc. 1. 4.l.

. . .

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező Mah

A Madách Kiskárban bemutatott

Turgenyev-műhöz a kostümöket tervezte.

Barabás Tamár: Egy hónap falun

2

ESTI HIRLAP, 1966. márc. 2.

Mialkovszky Erzsébet

Turgenyev: Egy hónap falun c. darabjának jelmezeit tervezte a hadách Szinházban

Nagymaros 1966 marc 9.

M.D.K.

Mialkovszky Erzsébet

Az elöadás jelmezei

Kürti Pál: Elektrához illik a diszmagyar
Magyar Elektra és Kocsonya Mihály a Madách
Szinházban

Magyar Nemzet 1966. május 1. 11. 1.

Mialkovszky Erzsébet

A „Magyar Elektra" és „Korsonya Mihály házassága" c. darab jelmezeit tervezte a Madách Szinházban

Nejmava 1966 V. 12. 2 old.

M.D.K.

Mialkovszky Erzsébet

A magyar szinházak képviseletében más szinhá-
zi szakemberekkel együtt a müvész is részt
vesz a Prágában rendezett nemzetközi szcenog-
ráfiai konferencián.

"Krónika" c. rovat hiradása
Film Szinház Muzsika, Bp. 1966. juni. lo.
X. évf. 23. sz. 22. lap

Mialkovszky Erzsébet M.D.K.

Aa előadás jelemezei

Mátrai-Betegh Béla: Szentiványéji álom
Felujitás a Madách Szinházban
Magyar Nemzet 1966. szeptember 18lmll. 1.

Miskovszky Árpádot

Az előadás jelszavai

Mátrai-Herceg Béla: Szentlélek ajándékai

Felajánlás a Madách Szinháznak

Magyar Remzet 1966. szeptember 18. II. 1.

M.D.K.

Mialkovszky Erzsébet

Shakespeare: "Szentivánéji álom" c. előadás jelmezeit tervezte, melyeknek egy részét a szereplőkkel bemutat a lap. /Fényképfelv./ Madách Szinház előadása.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1966. szept. 23.
X. évf.38. sz. 4. lap

M.D.F.

Mialkovszky Erzsébet

A szentivanéji álom jelmezeit tervezte, a Modách Kinházban

Nagmava 1966 nap. 23 2 old

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező MDA

A Szentiváněji álom előadásához a jelmezeket tervezte. (Madách Színház)

Molnár G. Péter: Szentiváněji álom 8.

NÉPSZABADSÁG Bp. 1966. szept. 24.

Mialkovszky Erzsébet M.D.K.

Az előadás jelmezei

Sós Endre: Rosmersholm
Ibsen-felujitás a Madách Kamaraszinházban

Magyar Nemzet 1966. szeptember 25. 11. 1.

Miałkowsky Erzsébet

Ibsen: Rosmersholm – dramája jelmezeit tervezte a nádách Kamarka minhárban (aulitve)

Nejnava 1966 nyj. 28 Zold.

M.D.K.

Mialkovszky Erzsébet

Ibsen: Rosmersholm c. művének a Madách Kamara Szinházban bemutatott előadásához tervezett kosztümöket.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1966. szept. 3o.
X. évf. 39. sz. 8. lap

Mialkovszky Erzsébet, jelmetervező MDK

A konferencia egyik felkért hozzászólója.

– Színháztudományi konferencia kezdődött az Akadémián 1.

EST HIRLAP

Bp. 1966. okt. 12.

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező MDK

Az Olaszországban bemutatott Koldusoperához a jelmezeket tervezte.

M. G. P.: Huszonhét felvonás 7

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1966. nov. 5.

M.D.K.

Mialkovszky Erzsébet

Az előadás jellemzei

Heimann Ildikó: Gyermekszinház
Hét szem mazzola, - Copperfield David
Magyar Nemzet 1966. nov. 23. 4.l.

M.D.F.

Mialkovszky Erzsébet

Geszti Pál: "Az áruló" c. kritikájában említi meg a művész által tervezett jelmezeket Németh László ugyanezen című történelmi drámájának előadásához.

Film Szinház Mussika, Bp. 1966. dec. 30.
X. évf. 52. sz. 4-5. lap

Mialkovsky Erzsébet

Németh László: Az áruló

c. drámájának jelmezeit tervezte a hadám kinházban

(emlitve)

Nagyvaca 1967 jan. 5. 2 old.

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező MD4

Németh László drámájához a jelmezeket tervezte. (Madách Színház)

Pándi Pál: Jegyzetek Az árulóról 9

NÉPSZABADSÁG, bp. 1967. jan. 7.

M.D.K.

Mialkovszky Erzsébet

A előadás jelmezei

Mátrai-Betgh Béla: Az áruló
Németh László Görgey-drámája a Madách Szinházban

Magyar Nemzet 1967. jan. 12. 4.l.

M.D.K.

Mialkovszky Erzsébet

Sarkadi Imre: „Oszlopos Simeon" c. dárámájához tervezett kosztümöket.
A Madách Szinház Studió Szinpadának előadása.

Sándor Iván: "Oszlopos Simeon" c. kritikája
Film Szinház Muzsika, Bp. 1967. jan. 13.
XI. évf. 2. sz. 7-8. lap

Malkovszky Erzsébet

Sarkadi: Ovlopa Simeon i dara-bjánek jelmezeit tervezte

(emlitve)

Nagmava 1967, ju. 13 Zold

M.D.K.

Mialkovszky Erzsébet

A Madách Szinházban bemutatásra kerülő Thornton Wilder: "A mi kis városunk" c. müvének előadásához tervez kosztümöket.

"Krónika" c. rovat hiradása
Film Szinház Muzsika, Bp. 1967. febr. 3.
XI. évf. 5. sz. 4. lap

M.D.K.

Mialkovszky Erzsébet

A "Szent Johanna"előadás kosztümjeit tervezte.
A darab a Madách Szinházban kerül bemutatásra.

Vasárnaptól - vasárnapig c. rovat
Film Szinház Muzsika, Bp. 1967. febr. 1o.
XI. évf. 6. sz. 3. lap

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező

- készítette a Madách Színház Szent Johanna-előadásához a jelmezeket.

Kemény György. Rivaldafény
Magyar Hjúság, 1967. 11.25.

Miaskovsky Erzsébet

Skaw: Szt Johanna c. minimi jelmezeit tervezte a hadách kinházban (emlitve)

Nejmonoa 1967 II. 25 2 old.

M.D.K.

Mialkovszky Erzsébet

A Vigszinházban előadott "Cyrano de Bergerac" c. darab jelmezeit tervezte, amelyek egy részét a szereplőkön bemutat a lap.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1967. márc. 24. XI. évf. 12. sz. 6. lap

M.D.K.

Mialkovszky Erzsébet

Geszti Pál: "A mi kis városunk" cimmel ir kritikát Thonrton Wilder darabjáról, amelyben megdicséri a müvész által tervezett jelmezeket.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1967. márc. 31.
XI. évf. 13. sz. 4-5. lap

Miatkovsky Erzsébet

Rostand: Cyrano. darabjának jelmezeit tervezte a Vigmintázban (emlitve)

Nyomva 1967 IV 1 2 old.

Miatkovsky Erzsébet

Wilder: A mi kis városunk
c. darab jelmezeit tervezte
(emlitve)

Nepnava 1967 IV:8 2 old.

MDK

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező

A Madách Színház új előadásához tervezte a jelmezeket.

Dési Tamás: Kaviár és lencse 2

ESTI HÍRLAP, Bp. 1967. máj. 9.

M.D.K.

Mialkovszky Erzsébet

Giulio Scarnicci-Renzo Tarabusi: "Kaviár és lencse" c. vigjátékának bemutatásához tervezett jelmezeit kiemeli Kürti László "Kaviár és lencse" c. kritikájában. Madách Szinház előadása.

Film Szinház Muzsika, Bp.1 967. május 12. XI. évf. 19. sz. 6-7.lap

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező

A Madách Színházban bemutatott vígjáték-
hoz a jelmezeket tervezte.

M. Gy. P.: Kaviár és lencse 7.

ÉPSZABADSÁG Bp., 1967 máj. 18.

Mialkovszky Erzsébet

Scarnicci - Tarabusi: „Kaviár és lencse" c. vígjátékának jelmezeit tervezte a Madách Kinházban (emlitve)

Nejmova 1967 V. 23 zold.

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező

MDK

A Hamlet előadásához a jelmezeket

terveste.

T.P.: Kiváló ... művészek a szegedi szabad-

téri játékok idei előadásain 8.

NÉPSZABADSÁG Bp. 1967. júl. 9.

M.D.K.

Mialkovszky Erzsébet

K.L.: "Avarcsenko-est" cimmel ir a Televizió müsoráról és kiemeli a müvésznek az előadásokhoz tervezett jelmezeit.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1967. aug. 25.
XI. évf. 34. sz. 14. lap.

Miałkovszky Erzsébet

Sklávin: Örvény c. dokáznání jelmezeit tervezte (emlitve)

Nagnava 1967 X. 25 2 old.

MDK

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező

Szlovin drámájához (Madách Szín-ház) a jelmezeket tervezte.

Taxner-Tóth Ernő: Örvény 7.

Népszabadság Bp., 1967. okt. 27.

M.D.K.

Mialkovszky Erzsébet

A Madách Szinházban bemutatott "A nagy Romulus"
c. Dürrenmatt-komédia jelmezeit tervezte .

Illés Jenő: "A nagy Romulus" c. kritikája
Film Szinház Muzsika, Bp. 1967. dec. 15.
XI. évf. 50. sz. 7-8. lap

Miolkovszky Erzsébet

Dürrenmatt: A nagy Romulus c. vigjátékának gelmezeit tervezte a Madách Kinházban

Négnova 1967 XII. 16, 2 old.

MDK

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező

A Madách Színházban bemutatott Dürrenmatt-darabhoz tervezte a jelmezeket.

Zsugán István: A nagy Romulus 2

ESTI HIRLAP Bp. 1967. dec. 18.

M.D.K.

Mialkovszky Erzsébet

A Madách Kamara Szinháza bemutatja Edward Albee: "Nem félünk a farkastól" c. drámáját. A darabhoz a müvész tervezi a kosztümöket, amelyekről elismeréssel ir a kritika.

Sándor Iván: "Nem félünk a farkastól" c. Film Szinház Muzsika, Bp. 1967. dec. 22. XI. évf. 51. sz. 6-7. lap

MDK

Majakovszki Erzsébet

Kiállitásiak hir

Esti Hirlap 1967 dec,23.

MDK

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező

Kiállít.

—: Divat- és jelmeztervi kiállítás a Madách Színházban 47

Népszabadság, Bp. 1967. dec. 29.

Mialkovszky Erzsébet

Albee: Nem félünk a farkastól
c. darabja jelmezeit tervezte
a Madách Kamara Szinházban
(eml.)

Nagynava 1967 XII. 29. 2 old.

MDK-

Mialkovsky Erzsébet, jelmeztervező

A Madách Kamaraszínház előadásához a jelmezeket tervezte.

M. Gy. P.: Nem játszunk a parkban 7

Népszabadság, Bp. 1968. jan. 5.

M.D.K.

Mialkovszky Erzsébet

Füst Milán: "Catullus" c. darabjának a Madách Szinházban bemutatott előadásához tervezett kosztümöket.

"Premier előtt" c. közl.
Film Szinház Muszika, Bp. 1968. febr. 3.
5. sz. 4. lap

M.D.K.

Mialkovszky Erzsébet

A Fővárosi Operettszinházban bemutatott "Hello Dolly" c. -Thornton Wilder szinmüvéből készült darab előadásához tervezett jelmezeket.

P.J.: "Hello Dolly" c.
Film Szinház **Muzsika**, Bp. 1968. febr. 3.
5. sz. 8. lap

MDK

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező

Füst Milán drámájához (Madách Színház) a jelmezeket tervezte.

M. G. P.: Catullus

7.

Népszabadság, Bp. 1968. febr. 13.

Mialkovszky Erzsébet

Füst: Catulus i. dramatizáció jelmezeit tervezte (ekl.) a hadáli kiutázban

Nagyvaca 1968 feb. 16. 2 old.

Minkowsky Erzsébet, jelmeztervező . MDK

Az Operettszínházban bemutatott musicalhöz a jelmezeket tervezte.

Fodor Lajos: Helló, Dolly! 2

ESTI HIRLAP, Bp. 1968. febr. 24.

1966 AUG 10.
1021

A TeleVízió műsoráról

Énekes madár

Maga a szerző, *Tamási* Áron dolgozta még át a televízió részére a harmincas években írt, kedves népi mesejátékát. A tévé-változat rövidebb, megőrizte a darab szerkezetét, borsos, pajzán humorán azonban enyhített a szerző. A legifjabb korosztály tagjai szülők társaságában is nyugodtan megtekinthették az előadást. A játék viszont sokat veszített zamatából, eredeti humorából.

A bemutató előtt tájékoztattak arról, hogy a tévé folyamatosan feldolgozza élvonalbeli írók jellegzetes műveit. E terv jegyében készült a *Kristóf, a magánzó*, a *Tűvétevők*, az *Énekes madár* és készül *Tersánszky Kakuk Marci*-jának tévé-változata. Helyes az elképzelés, annál inkább, mert láthatóan olyan jellegzetes műveket emelnek ki az irodalomból, amelyek a nép köréből választott hősökkel a közönség széles rétegeihez szólnak. Kérdéses viszont, hogy — mint ezúttal is — a színpadra képzelt hősöket, az erőteljes, népies színpadi játékot hogyan lehet a képernyőn érvényesíteni. A *Tűvétevők* esetében ez kevéssé sikerült, s nem járt sokkal jobban az *Énekes madár* sem, noha itt a tévé technikai lehetőségei szerencsés eszközt kínáltak a játék tolmácsolására.

A tévé-néző hozzászokott, hogy a képernyőn látottakat a valóság közvetlen ábrázolásának fogja fel, ezért megzavarhatta volna a különös mű, amelyben a csodálatos elemek keverednek Tamási életteli stílus-realizmusával. *Pártos* Géza érdekes ötlettel oldotta meg ezt a problémát: az eredeti szöveg felhasználásával keretjátékot rendezett, amelyben bábjátékos kommentálja, vezeti be a cselekményt. A darab így tulajdonképpen megelevenedett bábjáték, márpedig a bábjátékban helyén van a fantasztikum, a csoda, a játékos lehetetlenség.

A képernyő igényeit szolgálta a két díszlet egyesítése, illetve a két színhely, a szoba és az udvar egy-egy jeleneten belüli variálása is. *Kézdi* Lóránt díszletéből a ház és az udvar körülkerített egységében célszerűen folyhatott a játék. A kerítésen túl — s ez nem a díszlet hibája, hanem a dramaturgia és a rendezés kulcsproblémája — azonban légüres tér érződött. Átlátszó, zárt burokban zajlott ez a játék, a néző nem vált részesévé.

A stúdió-előadásoknál ismert gond, hogy hiányzik a közönség nevetése, tapsa, pedig tulajdonképpen ez teljesíti ki a játékot, ezzel együtt színház a színház. A tévé azonban más módon érhet el erős hatást. Ez a más mód a közeli felvételekben, a finomabb, gondosan kidolgozott arcjátékban, a képkompozíció és a vágás számtalan variációjában rejlik. Pártos Géza, noha ezúttal jobban alkalmazkodott a televízióhoz, mint régebben, például a *Kocsonya Mihály házassága* tévé-változatának rendezésénél, még mindig sokat kihagyott ezekből a lehetőségekből. Alig adott igazi közelképet és a félközeli, vagy az egész alakot mutató képekben is előfordult, hogy a szereplők nem néztek a kamera felé, illetve nem úgy fényképezték őket, ahogy a színészi játék a legjobban érvényesülhetett volna.

Gondot okozhatott a játék stílusegységének megteremtése is. *Kiss* Manyi, *Mészáros* Ági, *Zenthe* Ferenc és *Avar* István négyese, különösen Kiss Manyi és Zenthe Ferenc, bővérű humorral, a tájnyelv ízeit morzsolgatva játszott és életre keltette, vagy legalábbis erősen megközelítette az ideális figurát. A fiatal szerelmesek. *Halász* Judit és *Cs. Németh* Lajos kedves városi vendégként éltek ebben a falusi környezetben, láthatóan igyekezve a helyi szokások elsajátítására. *Somogyi* Erzsi, *Ujlaki* László és *Pásztor* János kisebb szerepekben állt helyt.

Kitűnőek voltak *Mialkovszky* Erzsébet jelmezei. Színérzetet tudott kelteni. A fekete-fehér szellemes variálásával — például Móka fehér kalapja — segített a színésznek a jellem meghatározásában. Jó ötletnek bizonyult Zenthe és Avar jelmezében a kerek és a hosszúkás vonalak hangsúlyozása is.

Röviden

A *Somogyi hét* keretében mutatták be *Banovich* Tamás és *Kocsis* Sándor hangulatos riportfilmjét, a *Dél-Balaton 1966*-ot. Hajnaltól hajnalig követi a film a Balaton-part nyári életét, lírai hangulatképeket, ellesett pillanatfelvételeket kapcsol össze. A természeti szépségekről, az üdülő, szórakozó emberekről készített, gondosan szerkesztett képsorok közben ötletesen érzékeltették a zavartalan nyaralást biztosító, dolgozó apparátus munkájának jelentőségét. A *Jelentés Magyarországról* sorozatban új, s a témának megfelelő formát képviselt ez a film.

Figyelmet keltett szombaton a *Miért tértünk haza?* című riportműsor. Tanulságos beszámoló volt a nyugati magyar emigrációs diákszervezetek kétarcú tevékenységéről.

Reflektorfényben a közízlés — ezzel a címmel készült érdekes összetett műsor *Szántó* Miklós közreműködésével az ízlés szociológiai vizsgálatokról. Megismerkedtünk a felmérés különböző módszereivel és e munka jelentőségével. Figyelemre méltó adatokat közöltek a filmek forgalmazásáról. Ezúttal ugyanis a filmízlésről szólt a műsor.

Az ízlés-kutatás jelentőségének jól sikerült ismertetése is azt bizonyítja: célszerű lenne, ha a televízió a maga eszközeivel is nagyobb részt vállalna a közönség tájékoztatásában, a közízlés fejlesztésében, a többi között a művészi filmek magyarázó, tájékoztató jellegű népszerűsítésében, és segítene a giccsek felismerésében, például az olyan *ál-művészet* leleplezésében, mint a héten bemutatott *Keserű aratás*.

Vilcsek Anna

Hétezren a nemzetközi nagytáborban

Megérkezett az utolsó csoport is Barcelonából

A Nemzetközi Kemping és Karaván Szövetség balatoni nagytáborának *csaknem hétezer* főnyi vendégserege a hétfői kánikula után keddre virradóra viharos, hűvös időjárásra ébredt. A strand elnéptelenedett, a tábor útjainak elevensége azonban a budapesti Nagykörút forgalmára emlékeztetett.

A délelőtti órákban csúcsforgalom volt a valutabeváltó helyeken. A kereskedelmi egységek zsúfolásig megteltek vásárlókkal. A legnagyobb sikere a balatonfüredi Konzumturistnak volt, ahol főleg a magyar népművészeti ajándéktárgyak találtak gazdára. A külföldi vendégek filmfelvevő és fényképezőgépeinek »pergőtüzében« a kalocsai pingáló- és a palócbaba készítő asszonyok a helyszínen is bemutatták tudományukat.

A kempingezők jó része több órás kiránduláson vett részt a környék idegenforgalmi helyein. A Tihanyi-félszigeten zsúfolásig megteltek a parkírozó helyek. Tömegesen keresték föl a csárdákat, a halászkerteket és a nagyobb vendéglátó egységeket.

Balatonfüredre kedden megérkezett a FICC 27. nagytáborának utolsó vendégcsoportja. Ebben a csoportban 32 táborozó érkezett Barcelonából.

A nagytáborban, ahol kedden kötetlen programmal telt el a nap, a FICC-iroda munkatársai és a tagországok klubjainak vezetői élénken tevékenykedtek. Kedden megtették az előkészületeket a FICC szerdán sorra kerülő szokásos évi kongresszusára. A tábor mellett megnyitott kempingkiállításon a magyar külkereskedelmi szervek fogadást adtak a szövetség irodája és az egyes országok klubelnökei tiszteletére. A szövetség vezető képviselői elismeréssel nyilatkoztak a magyar ipar kempingcikkeiről.

A nagytábor második napja a tihanyi apátsági templomban orgonahangversennyel ért véget.

Népművészeti napok a Hajdúságban

Kedden délután Debrecenben ülést tartott a *Hortobágyi Intéző Bizottság* kulturális albizottsága, amely az augusztus 14 és 20 között sorra kerülő népművészeti napok eseményeit irányítja. Az ülésen beszámoltak az előkészületekről és a programról.

A népművészeti napokat augusztus 14-én a Déri Múzeum *népművészeti kiállításával* nyitják meg. A Hortobágyon ugyanekkor sor kerül *a pásztorok találkozójára*, majd a *hídi vásár* megnyitására.

Kiemelkedő eseménynek számít *a hortobágyi viziszínpadon* tartandó népi együttesek estje. A debreceni népi együttesen kívül fellép az Építők Hajdú Együttese, a szolnoki Tisza Táncegyüttes, az ózdi Kohász-együttes és az ököritói Fergeteges-együttes. A pusztán kivilágítják a kilenclyukú hidat, és bemutatják a »Pünkösdi király választás« című lovasjátékot.

Debrecenbe és a Hortobágyra látogat a Nemzetközi Kemping és Karaván Szövetség utótáborozásának mintegy háromezer részvevője. A népi együttesek a debreceni nemzetközi kórusfesztivál részvevőinek tiszteletére szabadtéri előadást tartanak.

A hidegbetörés után javulás várható

Lassú felmelegedés kezdődik

A kedd hajnali hideg betörés — a meteorológusok szerint — egy kedvezőbb időjárási helyzet kialakulásának kísérő jelensége volt: a Közép-Európa felett kialakult anticiklon »orra előtt« zúdult le ugyanis a felsőbb hideg légrétegekből egy jó adag és az itt talált meleg levegőt fokozatosan kiszorította a Kárpát-medencéből. A gyors légcserét záporok, zivatarok, a Dunántúlon és a Duna-Tisza közén erős, helyenként viharos szél kísérte.

A reggeli csapadéktérképek a Dunántúlon mindenütt jeleztek esőket, több helyütt 15—20 milliméternyi csapadék hullott. A délutáni órákban a zivatarzóna átterjedt a keleti országrészekre is.

A hirtelen lehűlésre jellemző, hogy a Dunántúlon kedden délelőtt csupán 15—16 fokot mutattak a hőmérők, s a délutáni órákban is csupán 17—20 fokig emelkedett a higanyszál. A *Balaton* feletti levegő 18 fokig hűlt le, a víz azonban még mindig tartja a kellemes

Európában egy helyben pörgő — tehát a számunkra egyelőre veszélytelen — nagy ciklon kavarja a hideg levegőt, s okoz kiterjedt esőzéseket.

A jelek szerint szerdára megcsendesedik az idő, kevesebb lesz a felhő, már alig néhány helyen kell számítanunk futó záporokra vagy zivatarokra. A keddinél több napsütés révén lassú felmelegedés kezdődik.

*

A jugoszláviai Kumanovóban és környékén kedden jégesővel kísért felhőszakadás több mint 200 millió dinár kárt okozott a mezőgazdaságban. Kumanovo, valamint a szomszédos falvak határában *fél méter magas jég borította és teljesen elpusztította a veteményeket, a szőlőket és a dohányültetvényeket.*

A felhőszakadás nyomán a környező hegyekről lezúduló víz Romanovac és Agino Szelo községben meghaladta az egy métert és összesen 54 lakóházat rongált meg. A felhőszakadás után a két falut

M.D.K.

Mialkovszky Erzsébet

A müvész fényképét bemutatja a lap a jelmezmü
helyben, ahol az egyik szindarab mondanivaló-
jához és légköréhez igazodó ruhaterveket xxxxx
választja ki egyik müvésztársával.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1968. márc. 9.
lo. sz. 3. lap

MDK

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező

A Madách Színházban előadott Shaw-műhöz tervezte a jelmezeket.

Zsugán István: Olyan szép, hogy nem is lehet igaz

2

ESTI HIRLAP Bp. 1968. márc. 16.

MDK

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező

A Madách Szinházban felújított Shaw-műhöz a jelmezeket tervezte.

Zsugán István: Olyan szép, hogy nem is lehet igaz 2

ESTI HIRLAP Bp. 1968. márc. 16.

MDK

Miallkovsky Erzsébet, jelmeztervező

A Madách Kamara Színházban bemutatott

játékhoz a színpadképet és a

jelmezeket tervezte.

Fenczik Flóra: Lila akác 2

ESTI HIRLAP Bp. 1968. március 18.

MDK

Mialkovszky Erzsébet, jelmez tervező

A Madách Színházban bemutatott Shaw-darabhoz a kosztümöket tervezte.

[Molnár G. Péter] = Olyan szép, hogy nem is lehet igaz 7.

Népszabadság, Bp. 1968, márc. 20.

MDK

Mialkovszky Erzsébet, jelmez- és díszlettervező

Kép Erzsének a Madách Kamara-színházban bemutatott szinmüvéhez a szinpadképeket tervezte.

Molnár G. Péter: Lila ákác 7

Népszabadság, Bp. 1968. márc. 20.

M.D.K.

Mialkovszky Erzsébet

Kürti László: "Elvek és érzelmek" c. kritikájában elismeréssel ir a müvésznek a "Lila akác" c. Szép Ernő-darabhoz tervezett szinpadképeiről, jelmezeiről és jelzéseiről.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1968. márc. 3o.
13. sz. 4. lap

Mialkovszky Erzsébet

fetlő

MDK

Szinpadi öltözék tervei
ismertek és sikeressek.

Losonci Miklós: Díszlet és jelmez.
Műveriet, 1968. cáprilis – 41 lap.

Miakovsky Erzsébet, jelmeztervező

MDK

A gyulai Várszínházban bemutatott Goldoni-vígjátékhoz a jelmezeket tervezte.

Koltai Tamás: A fogadósné

7

Népszabadság, Bp. 1968 aug. 8

M.D.K.

Mialkovszky Erzsébet

Gách Marianne: "Próbák, szerepek" cimmel számol be Peter Shaffer: "Játék a sötétben" c. darabjának előkészületeiről a Madách Szinházban. A kosztümöket tervezte a müvész.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1968. szept. 21.
38. sz. lo. lap

Mialkovszky Erzsébet

Kakonyi: Ördöghegy c. dramájának jelmezeit tervezte (eml.)

Ungvári Tamás: Ördöghegy

Magyar Nemzet 1968 X. 20.

M.D.K.

Mialkovszky Erzsébet

Peter Schaffer: "Black Comedy" c. darabjához tervezett kosztümjeit kiemeli Sas György a darabról szóló kritikájában.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1968. okt. 26.
43. sz. 8-9. lap

MDK

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező

A Madách Színházban felújított Gorkij nimmühöz a ruhákat tervezte.

Bernáth László: Éjjeli menedékhely 2

ESTI HIRLAP. Bp. 1968. dec. 14.

MDK

Mialkovsky Erzsébet, jelmeztervező

A Madách Színház Gorkij előadásához a jelmezeket tervezte.

M. Sz. P.: Éjjeli menedékhely 8.

Népszabadság. Bp. 1963. dec. 15.

M.D.K.

Mialkovszky Erzsébet

Az "Éjjeli menedékhely" előadásához tervezett kosztümjeit Máriássy Judit kritikája kiemeli.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1968. dec. 21.
51. sz. 8-9. lap

Miskovszky Erzsébet

Született Miskolcon 1928. október 26.
jelmeztervező, Jókai díjas. 1950-ig a Lép-
ző" művészeti Főiskolán, majd a Nemzeti
Színházban tanult jelmeztervezést. 1951
óta a Madách Színház tagja.

Hont Ferenc - Staud Géza: Színházi lis-
lexikon, Budapest, 1969.

Mialkovszky Erzsébet

Munkáit gondos, artisztikus kidolgozás, izléses sinhatások és elmélyült karakterábrázolás jellemzi. Jelentősebb kosztüm tervezései: Osztrovszkij: Farkasok és bárányok, Romeo és Julia;

Hont Ferenc - Staud Géza: Sinházi kislexikon, Budapest, 1969. 291 l.

Mialkovszky Erzsébet

Hamlet; Rostand: Cyrano de Bergerac; Gorkij: Éjjeli menedékhely; Kispolgárok; Csehov: Három növér; Shaw: Tanner John háfassága; Szent Johanna.

Hont Ferenc - Staud Géza: Szinházi kislexikon, Budapest, 1969.

291 l.

Mialkovszky Erzsébet

Németh: Széchenyi; Az áruló; Brecht; A kaukázusi krétakör; Koldusopera; Miller: Pillantás a hidról; Williams; A vágy villamosa; Büchner: Danton halála: Szómos film jelmezeit is tervezte.

Hont Ferenc - Staud Géza: Szinházi kislexikon, Budapest, 1969. 291 l.

Mialkovsky Erzsébet, dinlet-
s' jelmezterveze"

A Madách Szinházban bemutatott zenés játékhoz a dinleteket s' jelmezeket terveste.

Fenczik Flóra: Léni néni 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1969. jan. 25.

MDK

M.D.K.

Mialkovszky Erzsébet

A Madách Kamara Szinház "Léni néni" c. előadásához tervezett díszleteket és jelmezeket.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1969. jan. 25.
13. évf. 12-13. lap

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

M.D.K.

Mialkovszky Erzsébet

Geszti Pál: "Törtetők" cimmel ir Illés Endre vigjátékáról, melyhez a jelmezeket tervezte a müvész.
Madách Kamara Szinház előadása.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1969. márc. 1.
13. évf. 9. sz. 5. lap

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

MDK

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező

A Madách Kamaraszínházban bemutatott Illés Endre-műhöz a kostümöket tervezte.

M. G. P.: Törletők 8

Népszabadság, Bp. 1969 márc. 2.

M.D.K.

Mialkovszky Erzsébet

Frank János a "Müterem" c. rovatban "Mialkovszky Erzsébetnél" cimmel ir a müvész munkájáról: Festőnek készült, Berény Róbert tanitványa volt a Képzőművészeti Főiskolán. 1951-től a Madách Szinház jelmeztervezője. Jászai-dijas. Közel kétszáz szindarab kosztümjeit készitette. Időnként filmek és a TV számára is dolgozik. Néhány rajzát hozza a lap.
Repr.-ók.

Élet és Irodalom, Bp. 1969. márc. 8.
XIII. évf. lo. sz. 8. lap

MDK

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező

A Madách Színházban felújított Lengyel Menyhért-műhöz a jelmezeket tervezte.

Fenczik Flóra: A waterlooi csata 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1969. ápr. 19.

M.D.K.

Mialkovszky Erzsébet

Gyurkovics Tibor: "Estére meghalsz" c. darabjához tervezett kosztümjeit kiemeli Kürti László, az előadásról közölt kritikájában.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1969. ápr. 19.
13. évf. 16. sz. 7. lap

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező MDK

Gyurkovics Filor drámájához (Madách Kamaraszínház) a ruhákat Tervezte.

Koltai Tamás: Estére meghalsz 7.

Népszabadság, Bp. 1969. ápr. 23.

MDK

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező

Lengyel Menyhárt vígjátékához a jelmezeket tervezte. (Madách Szinház.)

Molnár G. Péter: A Waterlovi csata

7

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1969. máj. 7.

Mialkovszky Erzsébet

Szomory Dezső: "Hermelin" c. darabjához tervezett diszleteit bemutatja a lap a szereplőkkel.
Fényképfelvétel.
Madách Szinház előadása.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1969. szept. 13.
XIII. évf. 37. sz. 7. lap.

Mialkovsky Erzsébet, jelmeztervező MDK

Németh László szinművéhez a jelmezeket tervezte. (Madách Kamaraszínház.)

P.P.: Papucshős 7.

Népszabadság, Bp. 1969. nov. 28.

140
?1

Malkovsky Erzsébet

Karinthy Ferenc szinművének
jelmezeit tervezte

M. G. P.: Gellérthegyi álmok

Nyíregyháza 1970 I. 2.

MDK

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező

Karinthy Ferenc színművéhez
(Madách Kamaraszínház)
a jelmezeket tervezte.

M. Gy. P.: Gellérthegyi álmok 7.

Népszabadság, Bp. 1970. jan. 28.

Mialkovszky Erzsébet

Kifejező jelmezeit Demeter Imre kritikája dicséri, Tennessee Williams: A tetovált rózsa" c. drámájának a Madách Szinházban bemutatott előadásáról.

Film Szinház Muzsika, Bp. 197o. jan. 31.
XIV. évf. 5. sz. 4-5. lap

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező

A Madách Színházban bemutatott Williams-darabhoz a jelmezeket tervezte

Koltai Tamás: A fetovált rózsa

7

Népszabadság, 1970. febr. 25.

MDK

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező

A Madách Kamaraszínházban előadott két egyfelvonároshoz a jelmezeket tervezte.

Fenyik Flóra: Szabálytalan játékok 2.

EST / HIRLAP, Bp. 1970. márc. 11.

Mialkovszky Erzsébet

Jelmezeit kiemeli szinikritikájában Létay Vera: "Tömeggyilkosság" cimmel, amely Thornton Wilder egyfelvonásos szindarabjáról és Tom Stoppard vigjátékáról szól.
Az előadást a Madách Kamara Szinház mutatta be.

Élet és Irodalom, Bp. 197o. márc. 14.
XIV. évf. 11. sz. 12. lap

Mialkovszky Erzsébet

A Madách Kamara Szinházban bemutatott, -Thornton Wilder: "A hosszu karácsonyi ebéd" c.- előadáshoz, "az idő mulását, a karaktereket is illusztráló jelemezei"-t igen komoly elismerésben részesiti Kürti László a fenti szindarabról, valamint Tom Stoppard: „A nagy szimat" c. vigjátékáról szóló kritikájában.

Film Szinház Muzsika, Bp. 197o. márc.14.
XIV. évf. 11. sz. 4-5. lap

MDK

Miałkovszky Erzsébet, jelmezterverő

A G. B. Shaw-műhöz a jelmezeket tervezte. (Madách Sinház.)

Barabás Tamás: Sosem lehet tudni! 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. ápr. 18.

MDK

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező

A Madách Kamaraszínház előadásaihoz a jelmezeket tervezte.

Molnár S. Péter: Szabálytalan játékok 7.

Népszabadság, Bp. 1970. márc. 18.

Mialkovszky Erzsébet

A Madách Szinházban bemutatott "Sosem lehet tudni" c. Shaw-felujitás előadásához tervezett jelmezeket, melyekről dicsérettel emlékezik meg Demeter Imre kritikájában.

Film Szinház Muzsika, Bp. 197o. ápr. 25.
XIV. évf. 17. sz. 4. lap

Mialkovszky Erzsébet

P.I.: "Don Juan minden mennyiségben" cimmel ir a TV összeállitás előadásairól, melyekhez a kosztümöket tervezte a müvész.

Film Szinház Muzsika, Bp. 197o. juni. 2o.
XIV. évf. 25. sz. 28-29. lap

Mialkovszky Erzsébet

Gách Marianne ir a Madách Szinházban szinrekerülő Oidipusz előadásról és megemliti a jelmeztervező müvész nevét.

Gribojedov: "Az ész bajjal jár" c. szindarabhoz tervezett kosztümjeit kiemeli /n.j./ A Madách Kamara Szinházban bemutatott darabról készült kritikájában.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1970. nov. 7.
XIV. évf. 45. sz. 6-7. és 10. lap.

MDK

Mialkovsky Ernőket, jelmeztervező

A Madách Kamaraszínházban a Gribojedov-mű előadásához a jelmezeket tervezte.

Barabás Tamás: Az ész bajjal jár 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. nov. 9.

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező

MDK

Gribojedov vígjátékához a jelmezeket tervezte. (Madách Kamaraszínház.)

Molnár G. Péter: Az én bajom jár

7.

Népszabadság, Bp. 1970. nov. 13.

Mialkovszky Erzsébet

Jelmezeket

tez vezett az alábbi munkáz

Bartá András: Az ész bajjal jár.
Gribojedov vigjatéka a Madách
Kamarában

Magyar Nemzet 1970 XI. 14 hold.

MDK

Mialkovszky Erzsébet jelmeztervező

A Kopholklén-tragédia előadásához a jelmezeket tervezte. Nyilatkozata munkájáról. (Madách Színház.)

(Jelmez): Oidipusz: Gálvölgyi Miklós
Molière: Major Tamás 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. nov. 16.

MDK

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező

A jelmezeket tervezte a
Szophoklész-tragédiához.

Fenczik Flóra: Gidipusz Király a Madách
Színházban 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. nov. 21.

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező

MDK

Moravia darabjához a jelmezeket tervezte. (Thália Színház.)

Barabás Tamás: A világ olyan, amilyen

2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. nov. 23.

MDK

Mialkovszky Erzsébet jelmeztervező

Moravia miniművéhez a jelmezeket tervezte. (Thália Színház.)

Koltai Tamás: A világ olyan, amilyen

4.

Népszabadság, Bp. 1970. dec. 2.

Mialkovszky Erzsébet

A Thália Szinházban bemutatott, -Alberto Moravia: "A világ olyan, amilyen" c.-szindarab jelmezeit tervezte a müvész.
Sas György: "Nem árulunk el titkot" cimmel közölt kritikájában emliti meg a nevét.

Film Szinház Muzsika. Bp. 197o. dec. 5.
XIV. évf. 49. sz. 4-5. lap

MDK

Mialkovsky Ernőket, jelmeztervezőt

A Madách Kamara előadásához

a jelmezeket tervezte.

Falu Róbert: A bidjum három előadásáról

7.

Népszabadság, Bp. 1970. dec. 5.

Miatkovszky Erzsébet, jelmeztervező

MDK

A Madách Kiszházban előadásra kerülő Németh László-műhöz a jelmezeket tervezte.

— : Bodnárné a szinpadon

2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. dec. 22.

MDK

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező

Beckett drámájának előadásához terveszte a jelmezeket. (Madách Kamara Stúdiója.)

Molnár G. Péter: Ő, miért épp ezek a régi napok? 7.

Népszabadság, Bp. 1971. jan. 8.

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező- MDK

A Madách Színházban bemutatott Németh László-darabhoz a kostümöket tervezte.

tenzik flóra: Bodnárné 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971, jan. 29.

MDK

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező

Weöres Sándor mesejátékához a jelmezeket tervezte. (Thália Színház.)

Molnár G. Péter: A holdbeli csónakos 7.

Népszabadság, Bp. 1971. március 6.

MDK

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező

A Madách Kamara Színházban bemutatott Görgey-műhoz a jelmezeket tervezte.

Harangozó Márta: Cápák a kertben 2

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. márc. 23.

MDK

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező

Görgey Gábornak a Madách Kamaraszínházban bemutatott művéhez a jelmezeket tervezte.

Koltai Tamás: Cápák a kertben 7.

Népszabadság, Bp. 1971. márc. 26.

Mialkovszky Erzsébet

"Szellemesen jellemző kosztümjeit elismerés-
sel emliti Kürti László: "A szélsőségek nyel-
vén" c. kritikájában, mely Görgey Gábor: Cápák
a kertben c. darabjáról szól.
Madách Szinház előadása.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1971. márc. 27.
XV. évf. 13. sz. 5. lap.

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező-

A Madách Kamaraszínház előadá-
sához (Hubay M. vígjátéka)
a jelmezeket tervezte.

Barabás Tamás: Álomfejtés 2.

ESTI HIRLAP Bp. 1971. ápr. 19.

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező

A Körszínházban előadott
műhöz a jelmezeket tervezte.

Bernáth László: Ramajana

2

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. júl. 10.

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező

– készítette Weöres Sándor: A holdbéli csónakos-ának jelmezeit a Thália Színházban

Possonyi László: Színházi krónika
Vigília, 1971. aug. 562. l.

MIALKOVSZKY ERZSÉBET

A kaposvári Csiky Gergely-Színház Csehov: „Sirály" c. művéhez tervezett jelmezeket.

Pályi András: Klasszikusok, természetesség, fikció.

Magyar Hírlap, 1971. okt. 5.

Mialkovszky Erzsébet

A Kaposvári Csiky Gergely Szinházban szinre került "Sirály" c. előadáshoz tervezett kosztümjei "jellemfestő erejüek"-irja Demeter Imre: "Évadnyitás után Kaposvárott" c. kritikájában.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1971. okt. 9.
41. sz. 10-11. lap.

Mialkovszky Erzsébet

Korabeli hangulatu s ugyanakkor modern jelmezeit elismeréssel méltatja Létay Vera: "Fületlen gomb" c. kritikájában, mely a Madách Szinházban bemutatott Peer Gynt előadásról szól.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. nov. 6.
XV. évf. 45. sz. 13. lap

Miskolczky Erzsébet, jelmeztervező

A Madách Színház előadásához

a jelmezeket tervezte

[M.S.P.?]: Peer Gynt

7.

Népszabadság, Bp. 1971. nov. 10.

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező

A Madách Kamaraszínházban bemutatott Tennessee Williams-műhöz a jelmezeket tervezte.

Barabás Tamás: Az iguana éjszakája 2

EST / HIRLAP, Bp. 1972. jan. 11.

Miskolczky Erzsébet, jelmeztervező

A képzelt beteg tévé-előadásához
a jelmezeket tervezte.

(barabás): Tv - noten

2.

EST/ HIRLAP, Bp. 1972. jan. 12.

Mialkovszky Erzsébet

A Madách színházban előadott Csehov színnű, a „Sirály" – ban lévő ruhákat tervezte.

Barta András: Sirály.

Magyar Nemzet, 1972. febr. 1.

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező

A Madách Színház Csehov-előadásához

a ruhákat tervezte.

M. G. P.: Sirály 7.

Nérszabadság, Bp. 1972. febr. 2.

Mialkovsky Erzsébet, jelmez tervező

Csehov művének előadásához

a jelmezeket tervezte.

Harangozó Márta: Sirály a Madáchban 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1972. febr. 5.

Mialkovszky Erzsébet

A Madách Szinházban bemutatott Sirály c. Csehov-dráma jelmezeit tervezte a müvész. Demeter Imre: "Sirály - Bál a pusztán" cimmel méltatja a müvész munkáját, valamint a Sirály kaposvári elősdásához készitett kosztümterveit is.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1972. febr. 5. XVI. évf. 6. sz. 4-5. lap.

Mialkovszky Erzsébet jelmeztervező

Vészi drámájához a jelmezeket
tervezte. (Madách Színház.)

Koltai Tamás: A hosszú előnyben

7.

Népszabadság, Bp. 1972. ápr. 19.

Mialkovsky Erzsébet, jelmeztervező

Molnár Ferenc regényéhez a
jelmezeket tervezte. (Madách Színház.)

Fenyik flóra: A hattyú 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1972. máj. 30.

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező

A Madách Szinház Molnár-felújításához a jelmezeket tervezte.

Spiró György: A Hattyú 7.

Nérszabadság, Bp. 1972. máj. 31.

Mialkovszky Erzsébet

Szines és habos udvari eleganciát teremtett meg kosztümjeiben, -irja Sas György Molnár Ferenc: "A hattyu" c. darabjáról szóló kritikájában, a Madách Szinház előadásáról.
A lap bemutatja -a szereplőkkel- a müvész kosztümjeit.
Repr.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1972. juni. 3.
XVI. évf. 23. sz. 5. lap.

Mialkovszky Erzsébet

A Madách Szinházban szin re hozott "Hattyu" cimü vigjáték jelmezeit tervezte, melyekről elismeréssel ir Létay Vera: "A hattyu is madár" cimmel, a Szinház c. rovatban.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. juni. 24.
XVI. évf. 26. sz. 12. lap.

Mialkovszky Erzsébet

"Ötven év után" cimmel a lap beszámol arról, hogy Szomory Dezső: "II. Lajos király" c. darabját próbálják a Madách Szinházban. A Szomory-darab 1922-ben került szinre Budapesten először, ezt jelöli a cim. Az előadáshoz a müvész tervezi a jelmezeket.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1972. juli. 1. XVI. évf. 27. sz. 5. lap.

Mialkovszky Erzsébet.

Dalos László: „II. Lajos király - Huszti Péter" cimmel ir a Madách Szinház előadásáról.
A darab kosztümjeit a müvész tervezi, akit egyik jelmezével, -melyet a cimszereplő részére készitett- bemutat a lap.

Repr.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1972. szept. 16. XVI. évf. 38. sz. 9. lap.

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező

A Madách Színház Komory - felújításához a jelmezeket tervezte.

Dersi Tamás: II. Lajos Király: Hunti Péter

2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1972. okt. 14.

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező

Szomory Dezső drámájához a kostümöket tervezte. (Madách Színház.)

Tamás István: II. Lajos Király 7

Népszabadság, B.n. 1972. okt. 6.

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező

A Madách Kamaraszínházban felújították
William Gibson darabját. A jelmezeket
Mialkovszky Erzsébet tervezte.

Fenczik Flóra: Kijza: Lilikóka 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1972. okt. 19.

Mialkovszky Erzsébet

"Az egyszerüség fényüzésével megtervezett ruhái"-it dicséri Létay Vera: "A szépség monotóniája" c. kritikájában, melyet Szomory Dezső: "II. Lajos király" c. darabjának előadásáról ir.
A mü a Madách Szinházban került bemutatásra.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. okt. 21.
XVI. évf. 43. sz. 12. lap.

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező

A Madách Kamaraszínház előadásához a jelmezeket tervezte.

— : Szellemidézés

7

Népszabadság, Bp 1972. nov. 29.

Mialkovszky Erzsébet

A Madách Kamara Szinház mutatta be Karinthy Ferenc: "Szellemidézés" c. szinmüvét. A müvész kosztümjeit és Fehér Miklós diszleteit elismeréssel méltatja kritikájában Illés Jenő.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1972. dec. 2.
XVI. évf. 49. sz. 2-5. lap.

Mialkovszky Erzsébet

A Madách Szinházban bemutatott előadás jelmezeit tervezte a müvész.
Leonard Gershe: "A pillangók szabadok" c. szinmü szereplőin, a lap bemutatja a müvész kosztümjeinek egy részét.
Repr.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1972. dec. 23.
XVI. évf. 52. sz. 5. lap.

Mialkovsky Erzsébet, jelmeztervező

A Thália Színház előadásához

a jelmezeket tervezte.

Barabás Tamás: A rendes amerikai

2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1973. jan. 12.

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező

Tamási Áron népi játékához a jelmezeket tervezte. (Madách Szinház.)

Koltai Tamás: Ünnes madár

7.

Népszabadság, Bp 1973. febr. 13.

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező

A Thália Stúdió bemutatójához a jelmezeket tervezte.

Barabás Tamás: Akar-e Ön író lenni?

2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1973. március 23.

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező

A Thália Stúdió előadásaihoz a jelmezeket tervezte.

M. Gy. P.: Akar-e ön kritikus lenni?

7.

Népszabadság, Bp. 1973. márc. 27.

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező

A Madách Kamaraszínház előadásához

a jelmezeket tervezte.

Koltai Tamás: A nemberítés eredménytelen 7.

Népszabadság, Bp. 1973. márc. 31.

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező –

Szomory Dezső drámájához a jelmezeket tervezte. (Π. Lajos, Madách Színház.)

Taxner Ernő: Színházi levél Budapestről 347–352.

JELENKOR, Pécs, 1973. április XVI/4.

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező

Tetszettek jelmezei a prágai közönségnek.

—: Sikert aratott az Ének, madár 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1973. ápr. 9.

Miskolczy Erzsébet, jelmeztervező

A Madách Színház Shakespeare-bemutatójához a jelmezeket tervezte.

Molnár G. Péter: Othello 7.

Népszabadság, Bp. 1973. okt. 3.

Mialkovszky Erzsébet

Barokkos szépségü jelmezeit dicséri Létay Vera: "Kortársunk Jago" c. kritikájában, mely a Madách Szinházban bemutatott Othello előadásról szól.

Élet és Irodalom , Bp. 1973. okt. 13.
XVII. évf. 41. sz. 13. lap.

Mialkovszky Erzsébet, jelmezter-vező-

A Thália Stúdió ban előadott Hubay-
műhöz a jelmezeket tervezte.

Koltai Tamás - Isten Jule 7.

Népszabadság, Bp 1973. okt. 26.

Miallkovszky Erzsébet, jelmeztervező

A Vidám Színpad előadásához

a jelmezeket tervezte.

Fenyik Plóm: Polly Amerikában 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1974. febr. 2.

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező

Karinthy Ferenc művének előadásához a jelmezeket tervezte.

Hegedüs Tibor: Hosszú weekend a Madách Színházban 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1974. márc. 2.

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező

A kaposvári műhely előadásához a jelmezeket tervezte.

Havas Iván: Fekete rózsa 7.

Népszabadság, Bp. 1974. márc. 9.

Nialkovszky Erzsébet, jelmeztervező

Zsolt Béla művéhez tervezett jelmezeket.

Koltai Tamás: Erzsébetvéros 7.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. ápr. 3.

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező

A Völegény előadásához (Madách Kamaraszínház) a jelmezeket tervezte.

Taxner Ernő: Szinházi levél Budapestről

439-443,

JELENKOR, Pécs, 1974. május

XVII/5.

Mialkovszky Erzsébet

Létay Vera: "Polgári lakás zongorával" c. kritikájában Zsolt Béla: "Nemzeti drogéria" c. szinművének, -Thália Szinházban való- előadásáról számol be, melyet most "Erzsébetváros" cimre változtattak, s igy került bemutatásra. A darabhőz "a finoman szellemes jelmezeket" a művész készitette.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. május 11.
XVIII. évf. 19. sz. 12. lap.

Mialkovsky Erzsébet, jelmeztervező

az Othello jelmezeit tervezte.

Koltai Tamás: A Madách Színház Lenin-
gondban 7.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. május 15.

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező

A Vidám hinpad előadásához a jelmezeket tervezte.

H.T.: Mesebeszéd Z.

ESTI HIRLAP Bn. 1974. jún. 4.

Mialkovsky Ernőnek, jelmeztervezőnk

Goldoni népjátékához a jelmezeket tervezte.

Koltai Tamás: Kalocsai

Y.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. júl. 12.

Mialkovszky Erzsébet

Goldoni: "A kávéházban" c. darabjához tervezett jelmezeivel "különösen remekelt,-irja Létay Vera: "Kávémese" c. kritikájában a Szentendrén bemutatott, Velencében játszódó előadásáról.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. juli. 13.
XVIII. évf. 28. sz. 12. lap.

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező

A Móricz-víg játékhoz a jelmezeket tervezte.
(Madách Színház.)

Szalontay Mihály: A murányi
Kaland 2.

EST. HIRLAP Bp. 1974. szept. 28.

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező

Móricz Zsigmond darabjához a jelmezeket tervezte.

(Madách Szinház.)

Molnár G. Péter: A murányi kaland 7.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. okt. 2.

Mialkovszky Lőrzélet, jelmeztervező

A Vidám Szinpad ősbemutatójához („Nem vagyunk kifestve c. darab előadásra) a jelmezeket tervezte.

— : Kj vidámság

2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1974. okt. 4.

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező

A Vidám Sinpad előadásához
a jelmezeket tervezte

(morvay): Nem vagyunk hiszterve 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1974. okt. 21.

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező

Molnár Ferenc: Egy, kettő, három c. egyfelvonásosához a ruhákat tervezte.

[Molnár F. Pélter]: Két egyfelvonásos a Madách Kamaraszínházban

7.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. nov. 6.

Mihalkovics Erzsébet, jelmeztervező

A jelmezeket tervezte. (Madách Kamaraszínház.)

Barabás Tamás: Hedda Gabler 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1974. dec. 23.

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező

A Madách Színház Gorkij-előadásához a ruhákat tervezte.

Molnár G. Péter: Nyaralók 7.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. febr. 10

Mialkovszky lovrétet, jelmeztervező

A Vidám Kiupad előadásához a jelmezeket tervezte.

– y: Dollárpapa visszajön

2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1975. febr. 21.

Miatkovszky Erzsébet, jelmeztervező

A TV-előadás jelmezeit tervezte.

Tamás István: Jelelet

M. X.

NÉPSZABADSÁG Bp. 1975. máj. 11

95

Mialkovszky Erzsébet jelmeztervező

A Szentendrei Theatrum idei műsorán Dale Wasserman-Mitch Legh: „La Mancha lovagja" c. musicalje szerepel, melynek díszleteit Makai Péter, a jelmezeket Mialkovszky Erzsébet tervezi.

Népszava, 1975. jún. 3.

Mialkovský Erzsébet, jelmeztervező

Zásd: Rajkai György

2.

–: András Kovács ....

ESTI HIRLAP, Br. 1975 jún. 17.

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező

Lárd: Rajkai György.

Molnár G. Péter: András kovács 7,

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975 júl. 22.

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező

L.: Jehér Miklós

— : Ma a Peer Gynt . . . . 7.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. aug. 15.

Mialkovsky Erzsébet, jelmeztervező

L.: Fehér Miklós

Morvay István: Siker .... 2.

EST | HIRLAP, Bp. 1975 aug. 21.

Miskolczy Erzsébet, jelmeztervező

Bródy Sándor három egyfelvonásosához
tervezte a jelmezeket. (Madách Színház.)

Barabás Tamás: Királydrillek 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1975. szept. 27.

Mialkovszky Erzsébet

Szekrényesy Julia: "Solohov – színpadon" címmel ismerteti a Thália Színházban bemutatott "Emberi sorsok" c. kétrészes drámát.
A színház két művésze: Rajkai György a színpadképeket, Mialkovszky Erzsébet a kosztümöket tervezte.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. nov. 15.
XIX. évf. 46. sz. 13. lap.

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező

Sütő András dramatikához a jelmezeket tervezte. (Madách Szinház.)

Rajk András: Csillag a mágyán 5.

Népszava, Bp. 1975. dec. 16.

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező

L.: Szinte Bálor

C. fehér Pál: Villag ... 7.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. dec. 17.

Mialkovszky Erzsébet

Sütő András: "Csillag a máglyán" c. darabját a Madách Szinház mutatta be. A hangulatos szinpad Szinte Gábor munkája.
Szekrényesy Julia: Gondolatok a máglyán" c. kritikájában kiemeli a festői egyszerüségre törekvő diszleteket.
Mialkovszky Erzsébet jelmezei "az életképszerüség hatását erősitik",-irja beszámolójában a kritikus.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. dec. 27.
XIX. évf. 52. sz. 7. lap.

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező

Sütő András: Csillag a mágkyán c. drámájához a jelmezeket tervezte.
(Madách Szinkar)

Taxner Ernő: Szinkári levél Budapestről
151 – 156. o.

XIX/2

Jelenkor, Pécs, 1976. febr.

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező

L.: Dániel Sándor

— : (— szöveg — kép —) 2,

ESTI HIRLAP, Bp. 1976. febr. 7.

Miskovszky Erzsébet, jelmeztervező

A Madách Kamara színház előadásához a jelmezeket tervezte

Kalocsay Miklós: Colbert 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1976. febr. 10.

Mialkovnky Erzsébet, jelmez tervező

A Madách Szinház kamaraszinházra elő-
adásához a jelmezeket tervezte.

E. Jekér Pál. Colbert 9.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1976. febr. 22.

Mialkovszky Erzsébet

1021

MADÁCH SZÍNHÁZ
KAMARASZÍNHÁZA

Vonó Ignác

A művésznek — írónak, szobrásznak, koreográfusnak, filmrendezőnek, színésznek és így tovább — okvetlenül megvan a maga alapközege, stílusa, megvannak felismerhető jegyei. Ha nincsenek meg, nem művész. De nem művész akkor sem, ha ezen a nagy egészen belül nem képes a legnagyobb változatosságra.

Fejes Endre új színművében, a Vonó Ignácban, amelyet a Madách Kamara Színház csaknem egy időben mutatott be a Rádiószínházzal (sőt, a Madách „percekkel" előbb?!), megmaradt a korábbi regényeiből, novelláiból, majd színpadi műveiből ismert figuráknál, ami új művének meghatározó alakjait illeti. Ugyanakkor érdekes és eredeti módon fordult a szélsőséges groteszk felé. Humorát eddig sem titkolta, írásainak legdrámaibb részleteiben is mindig jelen volt — most ellenben merész arányeltolást hajtott végre ebben az irányban. Már itt hozzátehetem: messzemenő segítséget kapott ebben a színháztól. Közelebbről a fiatal rendezőtől, *Kerényi Imrétől*, aki a fanyar iránti kitűnő érzékét már ismételten bizonyította, továbbá kimagasló színművészektől. Köztük is mindenekelőtt *Kiss Manyitól*, akit túlzás nélkül nevezhetünk zseniálisnak az emberalakítás, figurateremtés művészetében.

Ennek a darabnak „semmi köze a valósághoz" — írom le abban a reményben, hogy senki nem ért félre, lévén ez nem ítélet, hanem stílusmeghatározás. Az igazsághoz annál inkább van köze. Minden dolgunk közül csakis a művészet képes erre a fajta sűrítésre. Vonó Ignác OTI-altisztnek és özv. Mák Lajosné házmesternek, a két, társadalmi osztályba nehezen sorolható kisembernek és magatartásuknak pontosan, ahogy mostanában gyakran mondják, „egy az egyben" nem felel meg senki és semmilyen magatartás. Egészében, igazán sajátos művészi áttételességükben ellenben sok és fontos rögződik beléjük hazai múltunkból és jelenünkből. (Fejes ezúttal is messziről, az első világháború idejétől indítja alakjait — nem hagyva fel oknyomozó ásatásait a Budapest, VIII. kerületi kisemberek legbensőbb világában.)

Gyorsított felvételek egy élet- és gondolkodásformáról, részben a hajdani filmburleszkek modorában, giccsparádé, a kispolgári létezés tragikomikus lexikonja — efféle meghatározásokra jutottam, miközben igazán igényesen szórakozhattam a darab jellegben egységes első két felvonásán. Egy nagyon kiváló karikaturista skiccelhette volna fel ilyen meghatározó, félreismerhetetlen vonalakkal és ilyen gördülékenyen azoknak az embereknek a portréját (egész, három évtizedes belső alakulását azonban csak író), akik ott lötyögtek valahol nem messze a proletároktól és a lumpenproletároktól; anélkül azonban, hogy az előbbiekhez szerves közük lett volna és pontosan beleillettek volna az utóbbiba. Gondolataikat, törekvéseiket és érzelmeiket buta úriemberek álgondolatai, célkitűzései, továbbá a ponyva, a giccs illúziói motiválták és határozták meg. Csak a felületen akad ebben nevetséges — a mélyben siralmas az egész. Ezt a kettősséget valósítja meg az említett két felvonás.

A harmadik jellegben leszakad saját előzményéről. Csak nyomokban, de nem elég erős szálakkal kötődik hozzá, nem képes tartani az előzőek tömörségét, stílusát. Egy harmadik felvonásra túl sok új figurát kapunk, ezeket mind jellemezni kell, megrajzolni egy másik világ (saját gyártmányú kifejezéssel: a Mister és a Miss Maradványok, a lecsúszott arisztokraták világa) 1956-os képét, meg azért a darabot is folytatni — mindez egyszerre képtelenség. Az író időzavarba jut, a néző túlterhelődik — önmagában ugyan itt is jó anyaggal, ez azonban az eredeti darabtól ebben a halmazatban idegen.

Mialkovszky Erzsébet ruhái kitűnően követik az idő múlását és a helyzetek változását, időnként éppen kopottasságuk, szánalmasságuk elsőrendű. *Siki Emil* „allerlei", egy fél évszázad kacatjaival telehintett színpada, amely *ennek* az egész történetnek csakugyan változatlan színteréül szolgál — telitalálat.

A már kiemelt *Kiss Manyi* mellett jó alakításokkal segíti az előadást a többi között *Vass Éva, Szénási Ernő, Kelemen Éva, Lőte Attila.* A címszerepben *Garas Dezső* nagyon tetszett. Az előadás kivételes színészi teljesítményével *Mensáros László* örvendeztet meg. Aki élt ama „OTI-időkben", megesküszik rá, hogy ez a korlátoltságában egyszerre félelmetes és siralmas El Pietro Antal tanácsos sajnos létezett. Béke poraira — egy kicsit mintha a darab is ezt mondaná.

Rajk András

Világ proletárjai, egye

NÉ

A MA(

97. ÉVFOLYAM, 293. SZÁM

NÉPSZAVA
Budapest

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., Ulloi út 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1989 DEC 1?

A kormány vezetőine és a SZOT elnökségének taná

A SZOT székházában a SZOT elnöksége és a kormány vezetői Gáspár Sándornak, a SZOT főtitkárának és Fock Jenőnek, a magyar forradalmi munkáspárasztt kormány elnökének vezetésével tanácskozást tartottak.

A kormány és a SZOT vezetői az MSZMP Központi Bizottságának állásfoglalásából és az országgyűlés ülésszakán folyt tárgyalásból kiindulva elemezték a népgazdaság helyzetét, a munkások, a dolgozók élet- és munkakörülményeinek alakulását, a jövő évi feladatokat. Egyetértettek abban, hogy a népgazdaság a tervnek megfelelően arányosan fejlődik, a harmadik ötéves tervben kitűzött célokat várhatóan elérjük, néhány vonatkozásban a terv előirányzatait túlteljesítjük. A gazdaságirányítás új rendszerének megvalósítása hozzásegít ahhoz, hogy jobb feltételeket teremthessünk népgazdaságunk továbbfejlesztéséhez.

A kedvező eredmények mellett mutatkoznak hiányosságok is. A kormány vezetői és a SZOT elnöksége — a munkások tapasztalatait, észrevételeit figyelembe véve — egyetértenek abban, hogy a fogyatékosságok nem az ötéves tervnek vagy a gazdaságirányítás reformjának szükségszerű velejárói, hanem elsősorban a minisztériumi és vállalati irányítás és végrehajtás gyengeségeiből adódnak.

A tanácskozáson a SZOT elnöksége részéről szóvá tették a következőket:

— A termelés és az elosztás egyes területein időszakonként feszültségek lépnek fel a kellő előrelátás hiánya, az igények nem megfelelő felmérése következtében. Emiatt az elmúlt hónapokban problémák jelentkeztek a lakosság tüzelővel való ellátásában, hiányok keletkeztek egyes fogyasztási cikkekben. A kis keresetű rétegek ellátása szempontjából nagy szerepet játszó olcsó élelmiszerek, ruházati és más fogyasztási cikkek termelését egyes vállalatok csökkentették.

Mindez indokolttá teszi, hogy a minisztériumok és országos hatáskörű szervek ez irányban hatékonyabb munkát végezzenek. Éljenek jobban hatáskörükkel, segítsék és ellenőrizzék a vállalatok munkáját, a jogszabályok végrehajtását, akadályozzák meg, hogy egyes vállalatok saját érdekeiket a társadalmi érdekek fölé helyezzék. A szakszervezeti szervek is határozottabban lépjenek fel a társadalmi érdekek képviseletében. Meg kell valósítani a fogyasztói árak alakulásának szigorúbb ellenőrzését. Nem lehet meg-

közeivel, befolyásukkal, t
és a részletes tennivalóka
szervezetek Országos Tar

A Minisztertanács v
szervezetek által ismerte
egybeesnek a saját tapa
SZOT elnökségének javas

A Minisztertanács vez
ság fejlesztésére, a dolgo
lésére, élet- és munkakör
kozó elképzeléseiket. Táj
gyan kívánják az elköve
erők és eszközök összpont
lalati gazdálkodásban a
termelékenység növekedés
nológia korszerűsítését, a
választékának javítását. E
net minden szinten a ga
kezetesebb és céltudatosa
Jobban érvényre kívánják
zést, valamint a piaci me
ezzel is elősegítve a kors
melő ágazatok és vállal
lődését.

Az ágazati miniszté
kell előmozdítani és ellenő
tézmények tevékenységét,
sági irányítás érvényes ren
és gazdasági önállóságukat
nak elengedhetetlen feltéte
nizmus továbbfejlesztése, a
világos megosztása

Frank János: Szóra bírt műtermek
Bp. Magvető 1975

MIALKOVSZKY ERZSÉBET

(Festőnek készült, a Képzőművészeti Főiskolán Berény Róbert tanítványa volt. 1951 óta a Madách Színház jelmeztervezője, mindmáig. Jászai-díjas. Mintegy kétszáz színdarab jelmezeit tervezte a Madáchban. Dolgozik néha a film és a tévé számára is. Az utóbbi időben két díszletet is tervezett, mindkettőnek emlékezetes sikere volt: az egyik a Lila ákác, a másik a Léni néni díszletezése és jelmezei.)

– Mit ért jelmeztervezés alatt? Komplex műfaj ez, színház is, képzőművészet is.

– Rám bízzák, hogy minek mi az aránya. Rám bízzák, hogy a királynő mennyire szép, hogy a koldus mennyire rongyos, hogy a szerető mennyire izgalmas jelenség. Le kell mérnem, hogy este, délben, szegények vagy gazdagok között játszódik-e a darab. Ismernem kell a kort, az építészetet, a művészettörténetet, ezeket a közhelyeket megtetézném azzal, hogy az életet. Elvégre mi másból tudnék valamit csinálni?

El kell olvasnom a darabot, és úgy kell elolvasnom, hogy az én képzeletvilágom az adott szöveget elevenítse meg. Emberekkel dolgozom. Nem mondhatom magamnak, hogy az ember ruhafogas; számolok vele, hogy a színész mekkora termetű, milyen karakter. A színház társasjáték. Számomra a rendezővel, a díszlettervezővel, a színészekkel persze, és a műhelyekkel, ahol voltaképpen elkészítik a jelmezeket. Jó viszonyban vagyok a műhelyekkel, meghat kedvességük, a készségük, ahogy a gondolataimat megvalósítják.

– Ennyiben tehát színház a jelmeztervezés. Mi benne a képzőművészet?

– Mindent a festő szemével látok, a jelmeztervezést is. A képzőművészet a formanyelvem. A munkáimat festői módon oldom meg – szándéktalanul, sőt néha szándékom ellenére is – persze úgy, hogy világosak, érthetőek, kivitelezhetők legyenek. Tudom, hogy a festőiség nálunk nem a legdivatosabb, de másképp nem tudnék fogalmazni. Érzem a kor festészetét, teljes kontaktusban vagyok az élő, mai képzőművészettel. Talán ezért a festői szabadság kedvéért lettem jelmeztervező és nem divatrajzoló. A színdarab szabadabb terület, mint a divat. Az, hogy mi a divat, nem a tervező határozza meg – legalábbis nem a magyar tervező. Ha bejött a miniszoknya, tudomásul kell venni.

– Mi a modern a jelmeztervezésben?

– Ha ma élek, a mai kor gyermeke vagyok. Tudom, milyen a modern épület, milyen az autó karosszériája, a fogmosópohár alakja, milyenek a hippigyerekek, és ismerem a divatot. A művésznek nem kell erőszakkal modernségre törekedni. Benne élünk a mai világban, a modernség olyan, mint hogy magyarul beszélünk.

– Mi a különvéleménye a jelmeztervezésről; saját munkájáról?

– Elvetem az öncélú dekorativitást. Ha Gorkij Éjjeli menedékhelyét játsszák, vagy akár Molnár Ferencet, akkor naturalista vagyok. Brecht Kaukázusi krétaköre viszont már dekorativitást kíván, egy olyan drámában, mint Albee: Nem félünk a farkastól, a darab irodalmi hangulatába kellett belehelyezkednem a civil ruhákkal. Nem ismerek rossz feladatot, nem vagyok válogatós a darabokban, nemcsak a remekművek jelmezeinek tervezése okoz örömet.

Abszolút vízuális megfigyelőképességem van, emlékszem a nagymamám bundabélésébe hímzett papagájra és a nagyapám sárga cipőjének színárnyalatára. Ilyen gyermekkori emléke másnak is van,

de nem mindenki tartja meg így, mintegy az emlék ízét a szájában. Egész életemben gyűjtöttem. Gyűjtök a trolibuszon, belém véső dött a zöldséges bácsi mikádója, bajsza, vörös keze, egy kiöltözött premier-közönség ruhái vagy egy Olaszországban látott fiatal amerikai turista tornacipője. Az ember a ruháival együtt fejezi ki önmagát. Nem véletlen, hogy ki hogyan vágatja a haját, milyen pulóvert hord, vagy van-e a nadrágján hajtóka. (Azért mondtam férfi modellt, mert így egyszerűbb a példa.)

Festőnövendék voltam, de ma már nem is tudnék mást csinálni, csak jelmezt. Megtaláltam a helyemet, olyan területen, ahol eligazodom. A színház bolondokháza, boldogság, linkség. De végül is itt nincs életmentés, ez nem baleseti sebészet. Nem hatódom meg a színháztól, ha nem nézem is le. Olyan vagyok vele, mint a háziasszony a vasárnapi ebéddel: nem izgul különösen, de mindenképpen a legjobbat akarja főzni.

– Tehát milyen a jó jelmez?

– A kritikusnak sztereotip mondata; „Stílusos jelmezeket tervezett ez és ez" – kicsit keveset mond a munkánkról, mégis igaz, tulajdonképpen ez a jelmeztervezés lényege. A jó jelmez stílusos; funkciója a darab szolgálata. A jó jelmez észrevétlen; akkor örülök, ha a közönség az előadás után egyáltalán nem emlékszik a jelmezeimre.

(1969)

SCHÉNER MIHÁLY

(A magyar festészet irányzatában magányos, ám népszerű és köztiszteletben álló művésze. Elsőéves főiskolás kora – 1943 – óta kiállító művész. 1962-ben a Csók Galériában, 1964-ben a londoni Grosvenor Galériában, 1969-ben pedig újra a Csók Galériában volt egyéni kiállítása. Az utóbbi tárlatot Juhász Ferenc nyitotta meg.)

– A negyven-ötven évesek nemzedékében ritka az ilyen fokú érzékenység a korszerű művészet iránt, mint a tiéd. Nem a görcsös divatban-maradás vágyára gondolok, mert az nem ritkaság.

– Kell hogy a művész megújítsa önmagát. A művésznek nemcsak az a kötelessége, hogy elképzeléseit megvalósítsa, hanem hogy alkalomadtán át tudja is hágni őket. Mint ahogy az ember a sejtjeiben hétévenként kicserélődik, a művésznek is váltania kell. Nem kötöm persze meghatározott időszakokhoz ezt a váltást. De nem vallom azt az ideált, hogy a festő harmincéves korára kiforr, s dicsőségére válik, ha azután csak önmagát reprodukálja.

– Festészeti korszakaid?

– A Főiskolán Rudnaynál kezdtem, átrágtam magam az akadémizmuson, később a posztimpresszionizmuson. Az első – 1962-es – kiállításomra expresszív jellegű képeket festettem, a belső forrongás feltörése volt ez a korszakom.

– Pedig mai szemmel nézve majdhogynem konzervatív, mintegy chagallos festményeidet láttuk akkor a falakon. E tárlat egyik kritikája közfeltűnést keltett kritikátlan hangnemével. A Tajgetosz kitételre gondolok . . .

– Ne beszéljünk róla. Nagyon rosszul esett, mert nem művésze-

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező

A Madách Színház előadásaihoz a jelmezeket tervezte.

2. fehér Pál: Spanyol Izabella 4.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1976. febr. 28.

Mialkovszky Erzsébet

Illés Endre: "Spanyol Izabella" c. drámáját a Madách Színház mutatta be.
Létay Vera: "A nagy háziasszony" c. kritikájában elmondja, hogy Szinte Gábor hatásos díszletei és Mialkovszky Erzsébet szép jelmezei méltó keretet adnak a darab előadásához.

Élet és Irodalom, Bp. 1976. márc. 13.
XX. évf. 11. sz. 13. lap.

Mialkovsky Erzsébet, jelmeztervező

A Madách kiukán előadásához a jelmezeket tervezte.

Molnár G. Péter: Warrenné mestersége 7.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1976. ápr. 28.

Mialkovszky Erzsébet, jelmezter vezető

A Spanyol Izabella előadásához a jelmezeket tervezte. (Madách Színház]

Taxner Ernő: Színházi levél Budapestről 449-454.

JELENKOR, Pécs, 1976. május XIX/5.

Malkovszky Erzsébet, jelmeztervező

Németh László Colbert-jeneli előadásához a jelmezeket tervezte. (Madách Kamaraszínház.)

Taxner Ernő: Szinházi levél Budapestről

449-454.

JELENKOR, Pécs, 1976. május

XIX/5.

Mialkovszky Erzsébet

A művésznő képviselte napjaink
szemléletformáló törekvéseit a Prágai
Kvadriennálén.

Belitska-Scholz Hedvig: P Q'75
Művészet, 1976. július - 22.oldal.

Miálkovszky Erzsébet, jelmeztervező

Az Egrini már szabadtéri előadásához

a jelmezeket tervezte.

Tenzik Flóra: Az egri várban ... 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1976. júl. 12.

Mialkovszky Erzsébet

Díszlet- és jelmeztervek láthatók az egyi Gárdonyi Géza színházban, melyen szerepelnek a művész munkái is.

Népújság (Heves), 1976. júl. 15.

Mialkovszky Erzsébet

Heltai Gáspár: "Ponciánus históriája" c. elbészélését Nemeskürty István átdolgozásában mutatták be az egri Várszinházban. Szekrényesy Julia: "Népnevelő pajzánság" c. kritikájában Rajkai György szinpadképeit és Mialkovszky Erzsébet jelmezeit elismeréssel méltatja.

Élet és Irodalom, Bp. 1976. juli. 17.
XX, évf. 29. sz. 12. lap.

Mialkovszky Erzsébet, jelmez tervező

A Madách Szinház előadásához a jelmezeket tervezte.

Morvay István: Széchenyi harmadnor 2,

Esti Hirlap, Bp. 1976. szept. 24.

Mialkovszky, Erzsébet, jelmeztervező

Az elmúlt négy év díszlet- és jelmeztervei-ből készült válogatás Prága és Bécs után Egerbe került. – Sajátos, egyedi tervezőművészete. Szomory: „II. Lajos" – a park színpadi „Tulipán"-ban ugyanúgy egyéniségét érezzük meg. (említve)

Ák István: Scenographia Hungarica.
Színház, 1976. nov. 47. old.

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező

L.: Gehér Miklós

Morony J.: Holt lelkek 2.

Esti Hirlap, Bp. 1976. dec. 18.

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező –

A Madách Színház Gogol-előadásához a jelmezeket tervezte.

M. G. P.: Holt lelkek 7.

Népszabadság, Bp. 1977 jan. 6.

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező

a Thália színház előadásához a jelmezeket

tervezte

Barabás Tamás: A Prométheusz-rejtély 2

Esti Hirlap, Bp. 1977 febr. 19.

Mialkovszky Erzsébet

Mesterházi Lajos: "A Prométheusz-rejtély" c. regényének szinpadi változatát a Thália Szinház mutatta be.
Szekrényesy Julia: "Jó istent keresünk" cimmel ir a daraboz tervezett szinpadképek ről és jelmezekről.
A diszleteket Makai Péter, a kosztümöket Mialkovszky Erzsébet tervezte.

Életvés Irodalom, Bp. 1977. febr. 26.
XXI. évf. 9. sz. 13. lap.

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező

a Thália kiírkáz előadásához a

jelmezeket tervezte

Baló Júlia: kínpadon a Bal négyes gráholy 2

Esti Hírlap, Bp. 1977 ápr. 8

Miatkovszky Erzsébet, jelmeztervező

a Thália Színház előadásához a jelmezeket tervezte.

2.

Tenesik Flóra: Bal négyes páholy

Esti Hírlap Bp. 1977. ápr. 23

Mialkovszky Erzsébet, jelmezkrvező.
a Thália hírlóz. előadásához a
jelmezeket Tervezte.

Molnár G. Péter: Bal négyes páholy 7.

Nérszabadság, Bp. 1977 ápr. 29.

Mialkovszky Erzsébet

Kellér Andor: „Bal négyes páholy" c. regényét szinpadra dolgozta át Békeffi István és Kazimir Károly. A darabot a Thália Szinházban mutatták be. Az előadás diszleteit Rajkai György, a jelmezeket Mialkovszky Erzsébet tervezte.
Szekrényesy Julia: "Operett az operett ellen" cimmel ismerteti a darabot.

Élet és Irodalom, Bp. 1977. május 14.
XXI. évf. 2o. sz. 12. lap.

Mialkowszky Erzsébet, jelmez kreező-

a Madách Kamaraszínház előadásáról a

jelmezeket kreezte.

[m.-y.]: Hamlet, Mahagonny, Tartuffe

Esti Hirlap, Bp. 1977, szept. 15.

2

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező

a Madách Kamara előadásához a

jelmezeket tervezte

Bernáth László: Hamlet

Esti Hírlap, Bp. 1977. okt. 1.

2.

Mialkovszky Erzsébet

A Csepeli Munkásotthonban H. Barta Lajos: "Nemzetközi gyors" c. drámáját mutatták be.
Szekrényesy Julia: "Drámák mindenáron" cimmel ir az előadásról, amelyhez diszleteket Makai Péter, jelmezeket Mialkovszky Erzsébet tervezett.

Élet és Irodalom, Bp. 1977. nov. 12.
XXI. évf. 46. sz. 13. lap.

Mialkovszky Erzsébet

Simonffy András: "Gorkij Kőbányán" cimmel ir a Pataki István Müvelődési Központban bemutatott -Gorkij: "A nap gyermekei" c.- négyfelvonásos tragikomédiájáról.
A diszleteket Najmányi László, a jelmezeket Mialkovszky Erzsébet tervezte.
A kritika kiemeli a két müvész munkáját.

Élet és Irodalom, Bp. 1977. dec. 17.
XXI. évf. 51. sz. 13. lap.

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező

A Madách Színház előadásának a

jelmezeit tervezte.

Mórocz István: Régimódi történet 2.

Esti Hírlap, Bp. 1977. dec. 17.

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező

a Madách Kinház előadásához a

~~ötleteket~~ kreszte.
jelmezeket.

Molnár G. Péter: Régimódi történet 7.

Nepszabadság, Bp. 1977. dec. 22

Mialkovszky Erzsébet

Dürrenmatt: "Az öreg hölgy látogatása" c. drámájának a szolnoki Szigligeti Szinházbemutatott előadásához Najmányi László a diszleteket, Mialkovszky Erzsébet a kosztümöket tervezte.
Szekrényesy Julia: "A pénz megelőzi a tudatot" cimmel ismerteti a darabot és kiemeli mindkét müvész munkáját.

Élet és Irodalom, Bp. 1978. jan. 21.
XXII. évf. 3. sz. 12. lap.

Mialkovszky Éresébet, jelmeztervező

a szolnoki higligeti kinház előadásáloz

a jelmezeket tervezte -

Molnár G. Péter: Az öreg hölgy látogatása 7.

Nemszabadság, Bp. 1978 jan. 25.

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező

a Madách Kamara előadásával

a jelmezeit tervezte

Nagy Péter: Szabó Magda: Régimódi történet 29

Kritika, Bp. 1978. Jelen. 78/2

Mialkouszky Erzsébet, jelmeztervező

a Madách Kamara előadásához

a jelmezeket tervezte.

(norway): Politikus - erotikus Tartuffe 2

Esti Hirlap, Bp. 1978 felír. 15.

Miklóssy Erzsébet, jelmeztervező

a Madách Kamaraszínház díszdarabjainak

a jelmezeit tervezte.

Molnár Gy. Péter: Tartuffe. 7.

Népszabadság Bp. 1978 márc. 3.

Mialkovszky Erzsébet, jelmezlevező

— Korok, divatok. Mialkovszky Erzsébet illusztrációival. Kolibri könyvek (Móra).

—: Most jelent meg

8.

Nőiszabadság. Bp. 1978 márc. 4.

Miskovszky Erzsébet, jelmeztervező

a Madách Kamara színház előadásához

a jelmezeket tervezte.

Nagy Péter: Molière : Tartuffe 27-28.

Kritika, Bp. 1978. máj. 78/5.

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező

a Hegedi Hobadtéri Játékok

előadásához a jelmezeket tervezte

Morvay István: Baúh baú a dóm tér en 2

Esti Hirlap, Bp. 1978 jún. 17.

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező

az előadás díszleteit tervezte.

–: Szegedi Szabadtéri: Bánk bán – előadás 7.

Népszabadság Bp. 1978. júl. 25

Mialkovszky Erzsébet / jelmeztervező

a Madách Színház előadásához

a jelmezeket tervezte

7.

Havas Emil: A három nővér

Népszabadság, 8 n. 1979. dec. 19.

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező

a Madách Kórház előadásaiban

a jelmezeket tervezte.

Barabás Tamás: Régi idők kosárlabdája 2.

Esti Hírlap, Bp. 1979 nov. 26.

Mialkovszky Erzsébet : jelmeztervező

a tévé film jelmezeit tervezte

Soós Éva : A nagymama és a vámpír 2.

Esti Hírlap, Bp. 1979. nov. 3.

Mialkouszky Erzsébet, jelmeztervező

a Madách kinkör előadásának

a jelmezeit tervezi

Morvay István „Meg akartam gyógyulni" 2

– Hirla Bp. 1979. okt. 17.

Mialkovszky Erzsébet, jelmezkrvező

a tévévúltozat jelmezeit tervezte

–: Gereszmyéskert – a televízióban 2.

Esti Hírlap, Bn. 1979 okt. 8.

Mialkovszky Erzsébet / jelmeztervező

a Madách Színház előadásainak

a jelmezeit tervezte

7.

Zappe László: A mesebeli fiú

Népszabadság, Bp. 1980. márc. 12.

Mialkovszky Erzsébet, jelmezkreáő

a Vidám kimpad előadásához a jelmezeket tervezte

Barabás T.: A családban marad 2.

Esti Hirlap, Bp. 1980 febr. 27.

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező

a Madách kínkón előadásának

a jelmezeit tervezte

Morvay István: A meráni fiú 2

Esti Hirlap, Bp. 1980 febr. 25.

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező

a Madách kínkár felújításának
jelmezeit tervezte (Egy ruselem három éjszakája)

Monay J.: Vendégjáték Kisinyovban

2

Esti Hírlap, Bp. 1979. máj. 18.

Mialkovszky Erzsébet

A Szegedi Nemzeti Szinház mutatta be Maróti Lajos: "Közéletrajz" c. szindarabját. Szekrényesy Julia: "Történelmi törmelékek" cimmel ismerteti az előadást. Jánosa Lajos szinpadképeiről és Mialkovszky Erzsébet jelmezeiről elismeréssel ir.

Élet és Irodalom, Bp. 1979. febr. 17. XXIII. évf. 7. sz. 13. lap.

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező

a negedi szabadtéri játékok

előadásaihoz a jelmezeket tervezte.

Monay István: Dóm tér Bank 2.
Esti Hírlap,
Bp. 1978. júl. 24.

Mialkouszky Erzsébet, jelmeztervező

a Madách tisztkór előadásához

a jelmezeket tervezte

L: Szinte Gábor

Morvay István: Pygmalion 2.

Esti Hirlap, Bp. 1978. okt. 21.

Miatkovszky Erzsébet, jelmez kreező

az Egyetemi hiripad előadásának

a jelmezét tervezte.

Barabás Tomás: Egy jól öltözteket szinkár. 2.

Esti Hirlap, Bp. 1980 dec. 9.

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező

L: Kézdi Lóránt

Tenesik Flóra: Szcenográfia '80

Esti Hirlap, Bp 1980 okt. 2.

2

Mialhovszky Erzsébet, jelmezterező

a Madách Kamarás előadásának a-

jelmezeit tervezte.

2

Szalontay Mikály Kettős belyszín

Esti Hírlap, Bp. 1979. febr. 24

Mialhovszky Erzsébet, jelmez tervező

a tegedi Kisszínhaí előadásához

a jelmezeket tervezte.

Nikolényi István: Kőr, élet, rajz. 97-99.

Tisztáj, Szeged, 1979. marc. XXXIII/3.

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező

a Madách Színház előadásához

a jelmezeket tervezte.

Héra Zoltán: Mester és tanítvány 7.

Népszabadság, Bp. 1978. okt. 27

Mialkovszky István, jelmeztervező

a Szolnoki szigligeti színház előadásához a

jelmezeket tervezte

Zappe László: Legenda a lóról.

Népszabadság,

3 r. 1978. okt. 25

7.

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező

a Szolnoki Szigligeti Színház előadásainak

a jelmezeit tervezte.

Kolhai Tamás: Troilus és Cressida 7.

Népszabadság 1981. ápr. 3.

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező

a Madách Kamara díszletének

és jelmezeit tervezte

Koltai Tamás: Patika

Népszabadság, Bp. 1981. ápr. 15

7

Mialkovszky Erzsébet, jelmezkovező

a Madách kiszkár előadásának

a jelmezeit tervezte

Morvay István: Hagyományőrző mejújítás 2

Estimalap, Br. 1981. jan. 12.

Mialkovszky Erzsébet, jelmezkovező

a Madách kórház előadásához a

jelmezeket kovezte

Monday István: Mégis, kinek az élete? 2.

Esti Hírlap, op. 1980. szept. 22

Mialkovszky Erzsébet, jelmezkerező

a szegedi Kis színház előadásának

a jelmezeit készítette.

Tamás Enin : Becket vagy Isten becsülete 7

Nézőszabadság, Bp. 1980 máj. 20.

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező

a Madách kiúkor előadásához

a jelmezeket tervezi

(m.-y.) Bemutatják az Ember tragédiáját 2.

Esti Hírlap, Bp. 1980 szept. 15

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező

a Madách kerékhez Sorválantók

előadásának a jelmezeit tervezte

2.

(m.-y): Illyés Gyula, Szabó Magda, Shakespeare ...

Esti Hírlap Br. 1981 szept. 14.

Mialkovszky Erzsébet, jelmeztervező

a Madách Kamhár előadásának
a jelmezeit tervezte

Havas Ernő: Sorsválasztók 7.

Népszabadság, Bp. 1981. okt. 9.

MIALKOVSZKY Erzsébet

OSZK Évk. 1973(1976) 178.p.

Agrártudományi Egyetem Kert- és
Évkönyve

1950	Tom.	1.	Fasc.	1.
1951	"	2.	"	1,2
1952	"	3.	"	1.

A Kertészeti és Szőlészeti Főisk

1953	Tom.	1.	Fasc.	1.
1954	"	2.	"	1.2
1955	"	3.		1.2
1956	"	4.	"	1,2,3,4,5,6,7,
1957	"	5.	"	1,2,3,4,
1958	"	6.	"	1,2,3,4,5,6,7,
1959	"	7.		
1960	"	8.	"	1,2
1961	"	9.	"	1
1962	"	10	"	2

MIALKOVSZKY ERZSÉBET

SZÍNRŐL

SZÍNRE

70.0.
88.0.
94.0.

MIALKOVSZKY ERZSÉBET

emlitve

Ökrös László:Szecessziós lira a szinpadon.Szép Ernő Patikája a Madáchban
UJ TÜKÖR 1981/XVIII/15.sz.28.o.

MICHA, Daniel Joseph ferti

1732. Posoy

An 1996/1-3. 237.

s félkörívesek
áczatag alakú
n záródnak.

ıbfej s három
Péter és Pál
ománc alapú
ó angyalokkal,
ıszítve. XVII.

VIII. sz.
émet bibliai

Michael le Ungre, esztalos

Két másik társával együtt 1368-ban V. Orbán pápa, római palotájának tatarozásán dolgozott.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország faszobrai

Akadémiai kiadó, Bp. 1967. 19. old.

M.D.K.

Michael

1562 márc.i-től Bartolomeus kőművesmester segédje.

Détshy Mihály:Munások és mesterek az egri vár épitkezésein 1493 és 1596 között.I.közl.179.o.

Az Egri Múz.Evkönyve.I.Eger,1963

m.D.K.

Michael

Michael Kleber kőműves segéde.

Détshy Mihály: Munkások és Mesterek az egri vár építkezésein 1493 és 1596 között. I.közl.175.o.

Az Egri Múz.Évkönyve.I.Eger,1963

M.D.K.

Michael. kőműves

Kleber német kőművesmester mellett dolgozik az egri várban 1549 és 1550-ben.

Heves megye müemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 367. old.

M.D.G.

Michael ácsmester-épitész. XVI.sz.
Erdély.

Arch.Sieb.1889.22.köt.46/7.l.

Épitkezés.Egyházi.

Gyulafehérvári dóm uj tornya, épitette

1545-ben Michael ácsmester.

Arch.Sieb.1889.22.köt.46/7.l.

Michael Jáno, festő, 1764.,
Pozsony.

Pressburger Zeitung
1764., 8. 4k.

M.D.K.

Michael, olasz kőművés

1552-ben szerződik az egri várba.

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Mercsényi Dezső.
Bp. 1999. Akadémiai Kiadó, 367 old.

M.D.K.

Michael, trinitárius asztalos szerzetes

Győrök születek, 1717-ben az egri trinitárius rendházban dolgozok.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: ercsényi Dezső.
Bp. 1999. Akadémiai Kiadó, 367. old.

M.D.K.

Michael lapicida, budai kőfaragó

neve 1481-ben fordul elő egy budai okleválben, ahol egy emlitik mint uriner háza volt „in platea Italicorum."

Balogh Jolán: A művészet Mátyás király udvarában Bp.1966. Ak.kiad. 2 köt.

1.köt. 508.old.

M.D.K.

Michael de Lesina, lapicida
(Puleara, de Farra)

Johannes Grubanich 1487. dec. 1-én Budán kelt végrendeletében tanúként szerepel. Ezt igazolja Franciscus de Zara sebenicói vallomasában 1488. jan. 29-én, amikor Michael de Lesinának nevezi. Ugyanez ügyben a trani kapitány előtt Petrus lapicida 1488. febr. 2-án „Michael de Farra"-nak mondja.

Balogh Jolán: A müvészet Mátyás király udvarában Bp.1966. Ak.kiad. 2 köt.

1.köt. 509 old.

M.D.K.

Michael, városi kőművesmester

Pozsonyban 1550-ben a franciskánusok melletti kisiparos bódékból tizenhét kőajtót és tizenhét ajtófelet épít.

Hoffmann Edit: Pozsony a középkorban, elfelejtett művészek, elpusztult emlékek. Bp.é.n. 41. old.

M.D.K.

Michael de Tyrnavia, könyvfestő, kanonok

neve 1381-1403. között fordul elő pozsonyi oklevelekben. 1381-ben, mint kanonok, peres ügyet vizsgál ki; 1390-ben, mint plébános, panasz ügyében prépostja ellen; 1397-ben, mint a Szent Márton egyházi plébános és kanonok, ítéletet hirdetett; 1403-ban Missalét másol és fest, mely megvan a pozsonyi Káptalan könyvtárában; kb. ezidőben még egy Missalét is másol és kifest melyet a Szécsényi könyvtár őriz.

Hoffmann Edit: Pozsony a középkorban, elfelejtett művészek, elpusztult emlékek. Bp. é.n. 48 old.

MDK

Michael le Ungre ács

1368 Orbán V.pápának dolg.

Voit P.: Gyarmati Dénes mester és a régi m. építőgyakorlat.

Müv.tört.Tanulmányok. A Müv.tört.-i Dokum. Közp.Évk.1954-55.Bp. 1957. 65.l.

Michael kőmüves segéd M.D.K.

1562-ben dolgozik az egri vár épitkezésein

Détshy Mihály: Munkások és mesterek az egri vár épitkezésein 1493 és 1596 között

Az Egri Muzeum Évkönyve 1964 I. Eger, 1964 179.l.

M. D.K.

mdk

Michael pénzverő

neve egy 1422-ben megjelent oklevél ben szerepel, özvegyét perlik bizonyos stölö miatt.

Huszár L. A Budai Pénzverés Története a Középkorban

1958. 72. l

MDK

Michael Aurifaber de Jászó ötvös

Kassa levéltára örökiti meg, hogy 1464-ben polgárjogot nyert Michael Aurifaber de Jászó, aki 1473-tól kzdve városi szenátor lett, sőt 1494-ben elnyeri a konzuli tisztséget.

sz.n.: Hires régi kassai ötvösök...

Az Est, 1939.jul.27. 12. 1.

Michael de Rupe.

betűfestő

l-

Kőhalmi Mihály

-re és végre Wágner Rudolf épitésvezető
3K,60 f-re érvényesitve tisztelettel

Budapest 190 8 évi november hó 18-án

Schwartz Róbert
szám. igazgató.

Michael de

Tyrnavia

Kodex másoló

l.

Nagy Szombati

Mihály

l.

Könyvkötő, ember

11 l.

MAGYAR KIR. VALLÁS ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI MINISZTER

25207 szám

./.

D/.

A müemlérer orsz. bizottságának, véleme-nyéner rözlése végett lerüldöm.—

Budapest 1904 március 1.

A miniszter mezhagyásából

Mihael Aurifaber

de Jazo

1464–1507

l. Mihalik Kassa-

str., tér

Sorban 34, 2

VIII, Múzeum-körút 6. Tel.: 146-145
ıdapest IV, Kossuth Lajos-u. 18. T.: 189-540
atakarékpénztári csekkszámla száma: 37.473

Jyugta

azaz: Egyszázötvenegy - - - -

- - - - pengő 20 fillérről,

ius 2. kelt 51941 számú

a budapesti Müemlékek Országos

MICHAEL Antal budai harangöntő. Az egri menház /Szent Vince kórház/ 1730-35-ig épitett kápolnájának három harangját ő készitette. /Can.Vis./ Ugyancsak Egerben készült 1732-ben a Rozália temető kápolna kis harangja, melyet felirata szerint 1732-ben Budán Michael öntött. /Can.Vis./

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

Michael le Ungre

magyar asztalos Romá-
ban 1368

l.

Gerevich Emlékkönyv

111. l.

Kápolna.

Az előtérben, a hol a
jobbra látjuk Mednyánszky tá
a zánáni zászlóalj rohamot i
ellenségre. A háttérben a ká
ra a házak előtt feszület vá

Aquarell, mér. 2

M. D. K.

Michael le Lingre

1368-ban V. Orbán pápa római palotájának munkálatainál kap jelentős szerepet

Voitgyar. 65,

M.D.K.

Michael Talas fazekas

Diósgyőrben fordul elő neve 1549-ben

Voit P. hagyar keramikatörténeti tanulmányok. I. hűvtört. ért. 1954 1 n. 119

Michael Fazekas faretas M. D. K.

1557. mistolci bortized lajstromában fordul elő neve.

Voit P. hagyar keramikatörténeti tanul mányok. I. hu. Mört. Ért. 1954 1 sz. 119

Mich'is Fazekas fazekas M.D.K.

1557.es miskolci bortized lajstomában fordul elő neve.

Vécsi P. Magyar keramikatörténeti tanulmányok I. kiv. tört. Ért. 1954 1 sz.
119

MOK

Michael

Bécsi miniátor

a pozsonyi wappenstiftenden Urkunde miniátora, amely 1436-ból származik.

Oettinger meghatározása szerint

D. Radocsay: Gotische Wappenbriefe auf ungarischen Adelsbriefen.

Acta Historiae Artium 1958. 339.o

MDK

Michael

bécsi miniátor

nodalom:

K. Oettinger: Der Illuminator Veit: ein österreichischer Buchmaler des 15. Jh-ts. Kirchenkunst IV 1932 p. 86-92.

D. Radocsay: Gotische Wappenbilder

Acta Hist. Art. 1958

350

Michael

béni miniator

irodalom:

K. Oettinger: Der Illuminator Michael.
Die Graphischen Künste. Beilage
Mitteilungen der Gesellschaft für
Vervielfältigendes Kunst. LVI. 1933.
P. 14-15.

D. Radocsay: Gotische Wappenbilder
Acta Hist. Art. - 1958

350

MDK

Michael -4-

bécsi miniátor

Az Oettinger ~~[illegible]~~ által emli-
tett Julius 9-i Urkundé-n, kívül
egy egy nappal előbb datált neme-
si levelet is ő illuminált (Abb 23.)

D. Radocsay: Gotische Wappenbilder

Acta Hist. Art. 1958.

339

M. D. K

Michael auritaber Odeven

Krupych Mátyás zágrábi auritaber igazolja, hogy Paulus auritex Kadarych de superiori Gradacz tőle tanulta a mesterséget Zágrábban. 1576-ban már meghalt.

Horváth Tibor Antal: Ismeretlen leveltári adatok az ötvösök történetéhez főleg a XVI–XVII. században 180. l. Művért 1953. 1–2 sz

M.D.K.

Michael Lengal ötvös

1629-ben Levóában él

Művért. 1955. 1. sz.

Divéky Adorján: Magyarországi ötvösök Lengyelországban a XIV-XVIII. században 54 .l.

Michael Kólai ötvös

Johann Kólai fia 1638-ben szerepel

Krakkóban

vlsz. azonos Michael Ungar-val

Művért. 1955. 1. sz.
Divéky Adorján: Magyarországi ötvösök Lengyelországban a XIV-XVIII. században 54.1.

Michael Aurifaber

1518-ban Marosvásárhelyt bukkan fel: bizonyos kolozsvári emberek holmijára tette rá kezét.

262.o.

KUTZ GÉZA: Művészek és mesterek az erdélyi gótikában.
Kolozsvár. 249-264.o.

Michael Ghyeghfewzew,gyöngyfüző MDK
/Gyöngyfüző Mihály/

1528-ban Martinus Wayda kolozsvári polgár vagyonát becsüli meg.

258.o.

Entz Géza:Müvészek és mesterek az erdélyi gótikában.

KelemenEml 249-264.o.

MDK

Michael bécsi festő

Pozsony város cimereslevele 1436.jul.9.
Pozsony város cimereslevele 1436.jul.8. /repr./

Radocsay Dénes: Gótikus magyar cimereslevelek
Művért 1957.VI.évf. 4.szám.280.l.

Michael de

Buda

l.

Berlamin

8-l.

Vasárnap **26** Ber. sz. János		**Protestáns** Milos **Görög** Nikon **Izraelita** Kiszlev 8
Hétfő **27** Érmes sz. Mária		**Protestáns** Virgil **Görög** P. Jakab **Izraelita** Kiszlev 9
Kedd **28** István ap. vt.		**Protestáns** Stefánia **Görög** Irenark **Izraelita** Kiszlev 10
Szerda **29**		**Protestáns** Noé **Görög**

Michael

Varosi könnivesmester

1550

l.

Hoffmann Porsony 4 i l.

Hoffmann Südost

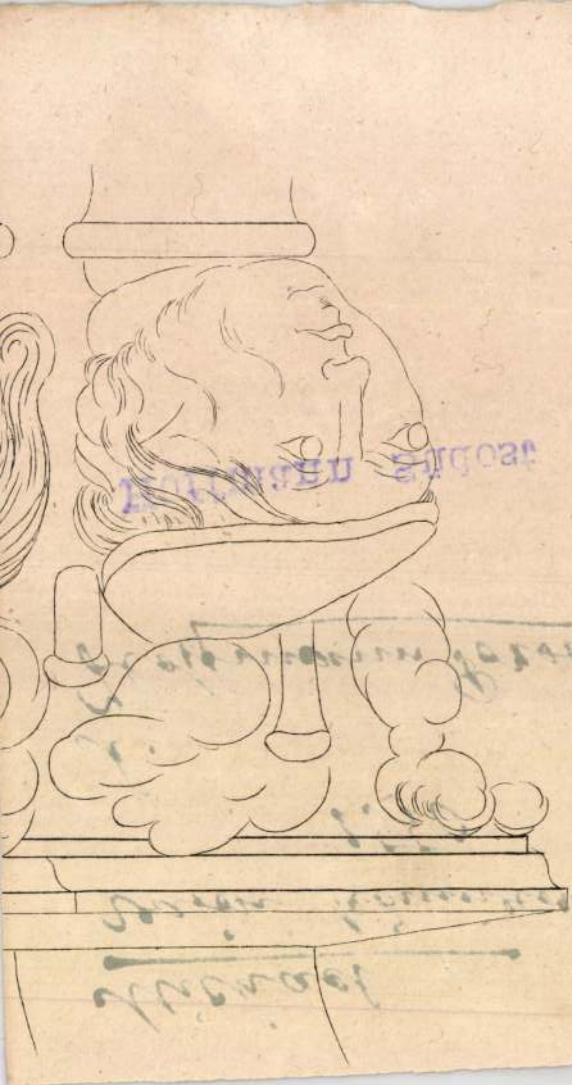

Michel =

Brun

l.

Hoffmann Posen 34l

Hoffmann Südost

Michael de
Kochalom
könyvnaszoló
Erod
Erdély 1940. 179 l

Aq

90–100

kéne 91, 93, 96

Michael de Lesina

dalmát lapicida

Mátyás udvara 1480-as évek.

B. T. Firenze 199. l. jegyzet.

73/97 : IV

n, lévő ~~s~~ nehéz teritővel letakart asztal
jobb kézzel ül a vitéz, ~~ki~~ és baljával a félig telt
as poharat fogja. Hosszú hajat, bajuszt és
. Vértje csak mellét és felső karjait fedi,
gja és térden felül érő harisnyája piros,
. Az asztalon boros-kancsó áll; mellette pedig
an. A háttérben balra függöny lóg és a falra
akasztottak.

méretei 12.2 : 13.5 cm.
ber 16-án
6-~~bac~~ a 37078/96 sz. rendelet alapján. Theyrer
frt.

1896. XII. 21-én.
atott 1897 február 2-án (80/97), az elszámo-
e 1897 : III. 25-én a 13050 sz. levzat (123/97.)

xx

Michael lapicida
de Buda
1523-ban Rómába
Zarándokolt.
irod
Balnanni 93. l.

Michael =

Tyrnavia

l.

Hoffmann Pozsony

46. l.

Hoffmann Südost

Mihael de

Bessenew

1524

l.

Königskiätt. emlek

42. l.

A tállyai róm. kath. Egyházközség mély s

Ftdő. Köh

sztszi tan. consultor, Zemplén vm. Törv. hat.

s

f. hó 17-én az utolsó kenet ájtatos felvételével 4
után, életének 71. esztendejében, az Urban elsze

Mich Sórsef Márton

A felsőtaíkányi „Fuorcontrasti"
Zastely festője, Maulbertsch
tanítványa.

Napjaink 197o julius

7. old.

ANDREAS MICHAEL, textilfestőmester

HAUPT LADEN BUCH.-Eines Ehrsamen Handwerks Deren Kais: Königl: PRIVILEGIRT Bürgerlichen Schön und Schwartzfärbern in der Königlichen Stadt Pressburg.
Név: 14. Herr Andreas Michael
Hová Felvétel ideje: 1766. 24. Aug.
Hová vették fel: Ung.Altenburg,/Magyaróvár/ 154.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz. Évkönyve, 16. Győr, 1974

Michael Antal

harangöntőmester öntötte 1730-35 között az egri kéchenyi u. 29. sz. szt. Antal templom harangját.

Voit Pál szb.: Hevesmegye műemlékei II.

Magyarország műemlékei topográfiája VIII. köt.

Budapest, 1972.

5571

Michael József

neves egri festő dolgozik az egri trinitárius rendház számára 1745 körül.

Deresényi Dezső, Gólya József, Entz Géza: Magyar műemlékvédelem II (1959-1960) Budapest, 1964

218 l.

Michael József

egri festő" 1759-ben végez munkálatokat az egykori karthauzi kolostor építésénél.

Voit Pál stb.: Heresmegye műemlékei II.

Magyarország műemléki topográfiája VIII.

Budapest 1973

7401

Michael József

festette az egri Bécheny i u. 15. sz. volt jezsuita templom mellékoltárképét.

Voit Pál dtb.: Heves megye műemlékei II.

Magyarország műemléki topográfiája VIII. köt.

Budapest, 1972.

5461

Michael József

valószínű alkotója az egri bizáncnyi n. 15. sz.
volt jezsuita templom bzl. Ignác oltárképé-
nek.

Voit Pál szb.: Szeresmegye műemlékei II.
Magyarország műemléki topográfiája VIII. köt.
Budapest, 1972.

5440

Michael József egri festő

1738-ban kap megbízást az egri Széchenyi u 15. sz. jezsuita templom tornyán végzendő munkálatokra.

Voit Pál stb.: Heves megye műemlékei II.

Magyarország műemlékei topográfiája VIII. köt.

Budapest, 1972.

5338

Michael József

feltehető alkotója az egri Széchenyi u. 15. sz.
jezsuita templom oltárképének / Szent Lajos
oltár / 1742-44 között

Veit Pál stb.: Heves megye műemlékei II
Magyarország műemléki topográfiája VIII. köt.
Budapest, 1972.

5331

Michael / Michl / József

festő 1732-ben az egri Kéchenyi u. 1-5 p.
érseki palotában dolgozik.

Voit Pál stb.: Heves megye műemlékei II.

Magyarország műemléki topográfiája VIII. köt.
Budapest, 1972.

4941

Michael József

Festette meg a XVIII. század közepén az egri szaicz Leo u. 5. sz. a templom baloldali mellékoltár képét.

Voit Pál stb.: Heves megye műemlékei II.

Magyarország műemlékei topográfiája VIII. köt.

Budapest, 1972.

4848.

Michel József

festette ott az egri Szaicz Leo u. 5. p. a.

templom mellékoltár képét

Voit Pál stb.: Heves megye műemlékei II.

Magyarország műemléki topográfiája VIII. köt.

Budapest, 1972.

4831

Mich /: Michael :/ József

egri képíró 1756-60 között 3 portrét festett. /: Telekessy István, Erdődy Gábor és „Őfelsége hercege :/

Voit Pál stb.: Hevesmegye műemlékei II. köt.

Magyarország műemléki topográfiája, VIII köt.

Budapest, 1972.

2331

Michael

kuolai harangöntőmester 1732-ben öntötte
a.z. egri Szt. Rókus kápolna harangját.

Voit Pál szb.: Heves megye műemlékei I.
Magyarország műemléki topográfiája VIII. köt.
Budapest, 1972.

3991

Michael József

neves egri festő dolgozott a trinitáriusok

rendházában 1745-ben.

Voit Pál dr.: Heves megye műemlékei II. kötet,

Magyarország műemlékei topográfiája, VIII. köt.

Budapest, 1972.

1961

1

Michael (Michl, Mihel, Képíró) József

Erdődy és Barkóczy korának legnevesebb egri festője. Született Schwazban (Tirol) 1731-ben; már mint egri piktor, feleségül vezi Joseph Reggius bécsi festő lányát.

Deresényi Dezső, Gólya József, Entz Géza: Magyar Műemlékvédelem II. (1959-60.) Budapest, 1964.

2351

Michael (Michl, Mihel, Szepiró) József

Az egri adó összeírásokban neve 1733-1761-ig szerepel. 1756-tól egri szenátor 1732-től részt vesz a püspöki rezidencia aranyozási és festési munkálatai ban.

Deresényi Dezső, Gólya József, Entz Géza: Magyar Műemlékvédelem II (1959-60.) Budapest, 1964. 235 l.

Michael (Michl, Mihel, Kápiró) József 3

1732-ben a kerecsendi, 1738-ban az egri jezsuita templom aranyozási munkáin dolgozik. 1742-ben megfesti a városháza számára Mária Terézia arcképét.

Deresényi Dezső, Gólya József, Entz Géza: Magyar Műemlékvédelem II. (1959-60) Budapest, 1964. 235 l.

Michael (Michl, Mihel, Képíró) József

1746-ban az egri városháza számára megfesti Telekesy István, Erdődy Gábor és „Őfelsége hercegeinek" képét. 1747-ben a hatvani temető kápolnájának keresztjét festi.

Dercsényi Dezső, Gólya József, Entz Géza

Magyar Műemlékvédelem II. (1959-60)
Budapest, 1964.

2351

Michael (Michl, Mihel, Képíró) József

1754-ben a pozsvitor templom Szent Fülöp képét készíti el. és ott egész 1757-ig különböző munkákat végez. 1757 ben Glaser orvos képgyűjteményének becsüse.

Dercsényi Dezső, Gólya József, Entz Géza: Magyar Művelődéstörténet II. (1959-1960) Budapest, 1964. 235 l.

Michael (Michl, Mihel, Szépiró) József 6

1759-1761-ig a felsőtárkányi Four-contrasti-kastélyban fest, majd ugyanott a segedelemvölgyi kolostor alsó kápolnájának felszerelését aranyozza.

Deresényi Dezső, Gólya József, Entz Géza: Magyar Műemlékvédelem, II (1959-1960) Budapest, 1964. 235 l.

MICHAEL trinitárius asztalos szerzetes. Győrőn született, 1717-ben az egri trinitárius rendházban müködött./OL./

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit

M.D.K.

Michael József, egri festő

nevét cmlitik Habich János képfaragónak a hatvani új temetőben álló Krucifixusával kapcsolatban. Egébként azonos Képíró József egri festővel x)

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó,

335. old.

x) 349. old. + 367. "

MICHAEL /Michl, Michel, Michli/ József egri festő. Született Schwaz /Tirol/ faluban?, 1731-ben Bécsben feleségül veszi már mint egri piktor Joseph Reggius bécsi festő leányát. Az egri adóösszeirásokban 1733-61-ig szerepel, 1741 előtt nincstelen zsellér, majd a város IV. negyedének 4. fertályában háza és szőlője van, 1756-tól pedig egri szenátor. 1732-től résztvesz a püspöki rezidencia ara-

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

nyozási és festési munkálataiban, 1732-ben a kerecsendi, 1738-ban az egri jezsuita templom aranyozási munkáin dolgozik. 1742-ben megfesti a városháza számára Mária-Terézia arcképét, majd 1746-ban ugyanoda Telekesy István, Erdődy Gábor és „Őfelsége hercegeinek" képét. 1747-ben a hatvani temető kápolnájának keresztjét, [illegible]. 1754-ben a szervita templom Szent Fülöp képét készíti el és ott egész 1757-ig különböző munkákat végez.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

Michael József 3.

1757-ben Glaser orvos képgyüjteményének becsüse.
1759-től 1761-ig a felsőtárkányi Fourcontrasti kastélyban fest, majd ugyanott a Segedelem-völgyi kolostor alsó kápolnájának felszerelését aranyozza.-

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

M.D.K.

Michael József, festő

Singer szobrászhoz hasonlóan világot járt művész. Már 1731-ben, miror feleségül veszi József Reggius festő lányát, mint egri festő szerepel. Sérwanz tiroli faluban születek. 1741 előtt nincsen ben zseller: Később saját hára van; az adóösszeírásokban neve 1733-61-ig szerepel. 1756 fól egri szenátor. - Már 1732-ben dolgozik a

./.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó.

136. old.
+ 367. "

M.D.K.

Michael Fórset,

... püspöki palotában, később a jezsuitáknál több izben is. Valószínűleg tőle való a jezsuita templom máig fenn maradt két oltárképének, melyek körül az egyik, Szt. Ignác megdicsőülése Rubensnak a bécsi Kunsthistorisches Museumban lévő festménye nyomán elferjedt metszet után készült - ragyogó színekkel. Ugyanitt lévő másik oltárképe Szt. Lajost ábrázolja. Tőle származik a belapáttalvi Szt. Imre-oltár

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Szerk: Dercsényi Dezső,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó,

136. old.

M.D.K.

Michael József.

... magyaros viseletű ifjú alakja és az egyi Szervitár számára 1754-ben festett Nepomuki Sz. János. 1742-ben festi az egyi városhara részére Mária Teréria archépét, majd 1746-ban ugyanoda Telehesy és Erdődy püspökök képmásait. A hirhedt felsőtárkányi „Fuorcontrasti" kastély állandóan foglalkoztatott festője. ./.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó

138. old.
+180. - "

-4-

Michael József

M.D.K.

... A püspöki kenyuralom egyik kegyence; munkássága - melyet szerző az Adattárban részletesen felsorolátvezet a szárad fordulón. Szerző körli:

130. á.: az egri jérsuita templom Szt. Lajos oltár képes, 1742-44.

131. á.: az egri szervita templom Nep. Szt. János képe

351. á.: az előröner egy részletét.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó

138. old.
139. "
367 "

MICHAEL /MICHL/ József egri festő. Egerben 1753-ban a szerviták főoltárát festi. Ugyanebben az évben dolgozik a bélapátfalvi templomban.

/Szmrecsányi 238./. 1754-ben a szerviták templomában Szent Pellegrinus és Szent Philippus képét is festi. Utóbbi festmény a főoltár mögött van. /Szmrecsányi 239./ 1755-ben megkezdi Nepomuki Szent János képének festését. 1757-ben van róla utolsó hirünk, amikor a szervitáknál ebédel. /Szmrecsányi 239./

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

Michael Johannides

1774-ben szegődteti a céh
1779-ben szabadul fel

H.Mihalik Sándor: Besztercebányai ötvösök a XV-XIX. sz.-ban. Muzeumi és Könyvtári Értesitő, 1918. 2.sz.
134 1.

ati toronnyal.
tén három grisaille kép, nagyon elmosó-
Mózes az égő csipkebokorral és Ábra-

sy Golgotájából részletmásolat a nóg-
Urasztalba illesztve kis kerek kép:
zad vége. Népies, ~~primitiv.~~ kezdetleges.
.. - Borovszky 66 l. - Kemény Lajos -
templomok. Bp. 1944, képe 586 l.

X. század eleje.
ldszintes, 1-3-1 ablakos főhomlokzat,
iton szegmentives ablakok. Többi
s tornác. Ma több lakás van benne.

aira épült magtár Bibiti Horváth Jó-

M.D.K.

MICHAEL Jónos festő

1764-ben említik Pozsonyban

Garas XVIII.17., 237, l.

MDK

Michael egri lakatos,1551-ben

Déshy Mihály:Munkások és mesterek az egri vár épitkezésein 1493 és 1596 között.II.közlemény 154.lap

Az Egri Múzeum Evkönyve.II.Eger 1964

Michael Miklós

ötvös 1604

Lasó

Gyárfás Brassó 100

MICHAEL VALASZTO

Emlitve: 21.-1624. Adókivetéskor özvegye emlitve. 27.old.

SZÁSZ PÁL: Adatok a Nagybányai pénzverő alkalmazottairól 1570-1660 25.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY,LVI-LVII.évf. 1957-1958. Akad.Kiadó,Bpest. 1958

Michal ze Zbeh.

(Zbehňov = Zebegnyő, Zemplén vm)

ferto a XVIII. p.-ben.
Byl ve službách
Forgáčů.

Toman

448. l.

Michaelis Janos

Vilnos

rezm.

l.

Hadtört Kösl

1910. 328. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

MDK

Michaelis Tot /Tót Mihály/

Mihalik Sándor: A ragusai dóm szegedi ereklyéje.
Szépmüvészet. 1940. 3.sz. 74 l.

M. D. K.

MICHAILICH Győző

Szeged felrobbontott Tisza-híd újjáépítésének

terve 1946

Nagy-Papp-Börhöh: Szeged Bp. 1960. 142 l.

Michailich Gy.

Könyve

A beton- és vasbeton-
építés újabb fejlődése.
1941 v. 1942 ?

Mihailich Győző

mérnök, MTA tag, Kossuth díjas, pámos kie mel kedő mű alkotója.

Berza László, Bernát György, Erdei Ferenc

stb.: Budapest Sexikon, Budapest 1973.

13350

7591

Michailich Győző

tervei szerint erősítették meg 1935-37 a Margit-hidat.

Berza László, Bernát György, Erdei Ferenc

szb.: Budapest lexikon, Budapest 1973.

13351

7241

Mihailich Győző

és Stühl Dezső 1931-ben épült műve

jelentős építészeti megoldást tartalmaz.

Merényi Ferenc: A magyar építészet

1867-1967. Budapest 1970.

150

Michailich Győző

Hültl Dezsővel tervezte a Cházár Z. u. Autobusz garázst. /1930/.

Berza László, Bernát György, Erdei Ferenc stb.: Budapest Lexikon, Budapest 1973. 1335 l

456 l

MICHALEK LAJOS

Ludwig Michalek:
Bleistift bzw. Buntstiftzeichnungen
4 Blatt, c. 13x18 cm. Monogr.: LM

Aukción: WIEN, DOROTHEUM
446. Kunstversteigerung
Jänner 1980.
Katalogus 1083.sz., 107.old.

MICHALEK LAJOS

Ludwig Michalek:
Figurales. 3 Blatt Bleistifzeichnung,
Buntstift, Pastell, c. 14x20 cm. Sign.

Aukción: WIEN, DOROTHEUM
446. Kunstversteigerung
Jänner 1980.
Katalogus 1071.sz. 112.old.

MICHALEK MLAJOS

Ludwig Michalek:
Sommerliche Berglandschaft.
Kreide, Buntstift auf Papier,
12,5x19 cm. Monogr.

Aukción: WIEN, DOROTHEUM
447. Kunstversteigerung
Februar 1979.
Katalogus 968.sz., 106.old.

MICHALEK LAJOS

Ludwig Michalek:
Schiffe im Hafen.
Monogr., Stempel: Nachlass Prof.
L. Michalek.
Pastell auf Papier, 45x63,5 cm.

Aukción: WIEN, DOROTHEUM
447. Kunstversteigerung
Februsr 1979.
Katalogus 967.sz., 106.old.

MICHALEK LAJOS

/Temesvár 1859-Wien 1942/

Ludwig Michalek:
Gargnano am Gardasee.

Aquarelle auf Papier, 26x36 cm.
Sign. und dat. 897.

In: WIEN, DOROTHEUM
626. Auktion, 13 bis 16. November 1979.
Nr. 1075., S. 121.

MICHALEK LAJOS

Ludwig Michalek: "Fahnenträger"
Pastell auf Ingres, 52x45 cm.
Monogr. : LM és dat.: 16. IV. 15.

Aukción: WIEN, DOROTHEUM
624. Kunstauktion
Juni 1979
Katalogus 1205.sz. 129.old.

MICHALEK LAJOS

Ludwig Michalek: Kapfenberg.
Pastell auf Papier, 21,8c36,5 cm.
Sign.

Aukción: WIEN, DOROTHEUM
626. Auktion, 13-16. Nov. 1979.
Katalogus 1076.sz. 121.old.

MICHALEK LAJOS

Ludwig Michalek: Bäuerin.
Bleistiftzeichnung auf Papier,
13,5x 19 cm. - Monogr.

Aukción: WIEN, DOROTHEUM
441. Kunstversteigerung.
13. bis 16. Febr. 1979.
Katalogus 1091.sz., 111.old.

MICHALEK LAJOS

Ludwig Michalek: Tiroler Berghof.
Kreide und Buntstift auf getönten
Papier, 21x35 cm. - Sign.

Aukción: WIEN, DOROTHEUM
440. Kunstversteigerung
16. bis 19. Jänner 1979.
Katalogus 1312.sz., 124.old.

MICHALEK LAJOS

Ludwig Michalek: Figurales.
/ 3 lap, ceruzarajz, egy tájkép
szinescer. és pasztell / kb. 14x20 cm
Mindhárom LM monogrammal jelezve és
dat.

Aukción: WIEN, DOROTHEUM
440. Kunstversteigerung
16. bis 19. Jänner 1979.
Katalogus 1313 sz., 129.old.

MICHALEK LAJOS

Ludwig Michelek: Sommerlandschaft.
Pastell auf Papier, 12,2x19 cm.
Monogr.: L.M.

Aukción: WIEN, DOROTHEUM
442. Kunstversteigerung
24. bis 27. April 1979.
Katalogus 1082.sz., 111.old.

MICHALEK LAJOS

Aukción:
Ludwig Michalek: Durch die Winternacht.
Radierung in Farbe. Typographisch bez.

Wien, Dorotheum,
454. Kunstversteigerung, Apr. 1981.
Katalogus 851.sz. 92. old.

MICHALEK LAJOS

Aukción:

Ludwig Michalek: "Heimkehr"/Studie./
Pastell auf Papier, 25,5x35 cm. Sign.

WIEN, Dorotheum
462. Kunstversteigerung, Okt. 1982.
Kat. Nr.211. S. 35.

MICHALEK LAJOS

Aukción:

Ludwig Michalek: Dame mit Federhut
Pastell auf Papier, 49x29 cm. Bezeichn.

WIEN, Dorotheum, Kunstabteilung
458. Kunstversteigerung, Jan.1982
Kat.Nr. 593. S.70.

MICHALEK LAJOS

Aukción:
Ludwig Michalek: 1 Buntstiftzeichnung und 3 Bleistiftzeichnung, Studien.
ca. 13,5x20 cm.

Wien, Dorotheum,
454. Kunstversteigerung, Apr. 1981.
Katalogus 850.sz., 92. old.

MICHALEK LAJOS

Külföldi aukción:
Ludwig Michalek: Erzherzog Albrecht,
Kohle, Kreide auf graugrünem Papier,
22x16 cm. Sign., dat.: 1882.

Wien, Dorotheum
641. Kunstauktion Sept. 1983.
Katalogus 43.old. 201.sz.

MICHALEK LAJOS

Külföldi aukción:
Ludwig Michalek: "Feldmarschall Radetzky"
Aquarell auf Papier auf Karton 19x15 cm.
Studie zur Radierung Feldm. Radetzky
nach dem Bild von Adam in Arsenal zu Wien.

Wien, Dorotheum
641. Kunstauktion Sept. 1983.
Katalogus 43.old. 200.sz. Taf.201.

MICHALEK LAJOS

Külföldi aukción:
Ludwig Michalek: Bildnis eines Herrn.
Kohle auf Papier, 59x44 cm. Sign. und
dat.: 1919.

Wien, Dorotheum
640. Kunstauktion, Juni 1983.
Katalogus 40.old. 171.sz.

MICHALEK LAJOS

Külföldi aukción:
Ludwig Michalek:
Franz Joseph I. im Ornat des Goldenen
Vlies mit den Grosskreuzsternen des
Militar-Maria-Theresia-Ordens, ...
Öl auf Leinw. 205x102 cm. Sign., dat.1911.

Wien, Dorotheum
467. Kunstversteigerung Mai 1983.
Katalogus 37,old. 194.sz. Taf. 18.

MICHALEK LAJOS

Külföldi aukción:
Ludwig Michalek:
Ratzenstadt, Karlskirche. 3 Blatt zum
Teil betitelt, monogr. und dat.: L.M.1937.
Bleistift auf Papier, c. 10x19 cm.

Wien, Dorotheum
465. Kunstversteigerung, Febr. 1983.
Katalogus 33.old. 134.sz.

MICHALEK LAJOS

Külföldi aukción:

Ludwig Michalek: Bauernhaus in Sittendorf bei Sparbach. - Aquarelle auf Papier 17x25 cm. Sign., dat. 1884.

Wien, Dorotheum
470. Kunstversteigerung 17-24 Janner 1984. - Katalogus 518.sz.

MICHALEK LAJOS

Külföldi aukción:

Ludwig Michalek: Erzherzog Albrecht.
Kohle, Kreide auf graugrünem Papier
auf Karton, 22x16 cm. Sign, dat. 1882.

Wien, Dorotheum
471. Kunstversteigerung 14-20 Febr.
1984. - Katalogus 216.sz.

MICHALEK LAJOS

Külföldi aukció:

Ludwig Michalek: Eisenbahnbrücke über den Isonzo. - Radierung 77x89 cm.

Wien, Dorotheum
471. Kunstversteigerung 14-20 Febr. 1984. - Katalogus 214.sz.

MICHALEK LAJOS

Külföldi aukción:

Ludwig Michalek: Feldmarschall Radetzky.
Aquarelle auf Papier auf Karton,
19x15 cm. Sign.

Wien, Dorotheum
474. Kunstversteigerung, 9-12 Oktober
1984. Katalogus 619.sz.

MICHALEK LAJOS

Külföldi aukción:

Ludwig Michalek: Portrait Richard Wagner
Radierung, typogr. bez. Gr. Fol.

Wien, Dorotheum
475. Kunstversteigerung, 6-9, 12-13 Nov.
1984. Katalogus 228.sz.

MDK

Michalek Lajos,

Bécsben él,s a Mücsarnokban fa- és rézmetszeteket állitott ki.

Szalay Imre; A müvészi ipar az Országos Tárlaton. Művész Ipar. 1885/86 évf. 155.l.

MDK

M. chalek Lajos

Női képmás, rk.

Árv. Csarnok 104.szkc. 1942. máj. 10. 1.

Michalek Lajos

Holdfeljötte, szines aquatinta

A XIX-XX. század magyar grafikája, 1924. június

Orsz.M.Szépmüv.Muz. katalogusa 7 lap

MDK

Michalek - Than

Mátyás király a tudósok között. - Mihalek - Than

Idei mülapja a Képzőmüvészeti társulatnak...
Pesti Hirlap, 1881. jun. 22. 4.

MDK

Michalek Lajos

300 forint festészeti ösztöndijat kapott

Vasárnapi Ujság 1878. 655.l.

Michalek Lajos

festő és grafikus

l. Bécs 40. l.

41. l.

63. l.

Michalek Lajos

l.

1882. bécsi nemzetk.
mův. kiáll. Eat. 189. l.

min. shiv. igazgató.

dr.vitéz Haász Aladár s.k.

miniszteri osztályfőnök.

Michalek Lajos rézmetsző

Pesti Hirlap, 1883. febr. 19. 11.
A Képzőművészeti Társulat hirei

Michalek Lajos grafikus

Budapesti Heilap. 1882 V. 4.

122. n. 20. Melléklet.

Magyar nőnüszek külföldön

Michalek Lajos rézmetsző

Pesti Hirlap. 1881. jun. 22. 4.

Idei mutapja a kiprónniveszeti társulatnak....

Michalek Lajos grafikus

Pesti Hirlap. 1885. máj. 10. 9-11

Radó Antal: Festészetünk a kiállitáson

Michalek Lajos rézmetsző

Pesti Hirlap. 1880. ápr. 21. 4.

A képzőművészeti tárulat művészeti
és mutatásáló bizottsága....

Michelek Lajos festő- és grafikus

Pesti Hirlap. 1880. jul. 21. 3.

Magyarok a bécsi festőakadémián

Michalek Lajos akadémiai
grafikusnőrendék

Pesti Hirlap. 1879. jul. 22. 3.

Sfju magyar művészek Bécsben

Michalek Lajos grafikus (1859–?)
Kiállitási nagy érem, orsz. Kiáll.

Pesti Hirlap. 1885. VII. é. aug. 3. 4o.

Közli az orsz. Kiállitás Képzőművészeti zsűrije által....

Michalek Lajos grafikus (1859 – ?)

Pesti Hirlap. 1885. VII. é. máj. 10. 9–11.

Radó Antal: Festésztünk a Kiállitáson

M.D.K.

Michalek Lajos, építés (3)

kiváló rajzával szerepel az Országos kiállitáson.

Budapester Ausstellungs-Zeitung, Bp. 1885.

XI. 8. sz. 376. old.

MDK

Michalek Lajos, festö
szül. 1859

Schubert arcképe. Jelezve. Rézkarc.

Almásy -Teleki XI. 1943. Kat. 22 XXX old.

Michalek Lajos MDK

Rézkarc Eisenmenger a hernsteini kastélyben levő falfestménye után
Zrinyi és Frangepán. Rézmetszet Madarász Viktor festménye után

Műcsarnok 1885. Bpi. orsz. ált. kiáll.

Michalek Lajos

MDK

Rézkarc Eisenmenger a hernsteini kastélyban
lévő falfestménye után
Rézkarc Bitterlichnek a hernsteini kastélyben
levő falfestménye után

Műcsarnok 1885. Bpi. orsz. ált. kiáll.

Michalek Lajos MDK

Rézkarc Rycaertnek az orsz.képtárban levő festménye után

Műcsarnok 1885. Bpi. orsz. ált. kiáll.

Michlalek Lajos MDK

Arcképvázlat, szénrajz I-III.

Arcképvázlat szénrajz I-II.

Mücsarnok 1884. őszi kiáll.

Michalek Lajos, Temesvár MDK

Kiállitási alap dija 1879

Bécsi képzőm. akadémia magyar ösztönd. névsora
Fleischer Bécs. loj. l.

mDK

Michalek Lajos
grafikus

szines rézkarcai a kiállitáson
(Akadémia, Térey G rendezése)

÷ Nemzetközi modern metszetkiállitás

Grafikai Szemle 1903 évf 5 sz 79 l.

MDK

Michalek Lajos, Temesvár

Füger-dij. 1877

Bécsi képzőm. akadémia magyar ösztönd. névs.
Fleischer Bécs. 102. l.

1937-es prágai kiálli
Feszület 165 cm., Má
Feszület 165 cm., Má

Irodalom: Ipol
nek régiségei. Bp. 18
lékeink veszedelme. M
416. old. - Divald 19
fig./ - Éber L., Kö

MDK

Michalek Lajos, Temesvár

1876. Gundel I. dij.

1878. Gundel I. dij.

1877. Füger-dij.

1879. Kiállitási-alap dija

Bécsi Képzőm. Akad. magyar ösztöndijasainak névs.
Fleischer, Bécs. 101, 102, 103.1.

MDK

Michalek Lejos, Temesvár, Gundel-díj

1878. I.

Bécsi képzőm. akadémia magyar ösztönd. növendéke

Fleischer Bécs.

102. l

MDK

Michalek Lajos, Temesvár

Gundel-dij

1876. 1. dij

Bécsi képzőm. akadémia magyar ösztönd. névsora

Fleischer Bécs, 101. l.

Michalek Lajos

MDK

Arckép, vizf.

Műcsarnok 1884. őszi kiáll.

Michalek Lajos MDK

Tanulmányfej, vizf. I-II.
Parasztudvar, vizf.
Idyll, vizf.

Műcsarnok 1884. őszi kiáll.

Michalek Lajos MDK

Arcképvázlat, repr. I-V.

Műcsarnok 1884. őszi kiáll.

Michalek Lajos

MDK

Mátyás király müvészei és tudósai körében, szénrajz

Rézkarc Eisenmenger a hernsteini kastélyban levő falfestménye után

Mücsarnok 1885. Bpi. orsz. ált. kiáll.

Michalek Lajos MDK

Rézkarc Rembrandt az orsz. képtárban levő eredeti festménye után.
Rézkarc Rahlnak a hernsteini kastélyben levő festménye után

Mücsarnok 1885. Bpi. orsz. ált. kiáll.

Michalek Lajos

MDK

Rézkarc Griepenkerl a hernsteini kastély vadászszobájában levő falfestménye után.
Rézkarc Vos Kornélnak az ors .képtárban levő festménye után

Műcsarnok 1885. Bpi. orsz. ált. kiáll.

MDK

Michalek Lajos

Orsz. Képtár. Nemze közi modern metszetkiállitás 1903. ápr. Bp. 1903. 13-15. o.

MDK

Michalek Lajos 1o4-1o8

Nemzetközi modern metszetkiállitás. 19o3. ápr.
Országos Képtár

M.D.K.

Michalik Lajos

"A HÉT története" c. rovat közli: "A Képzőművészeti Társulat idei mülapja tárgyául Than Mór muzeumi falképét választá. A metszést pedig Michalik Lajos fiatal rézmetsző müvészre bizta."

Képes Családi Lapok, Bp. 1881. juli 3.
3. évf. 40. sz. 639. lap

Michalek Lajos

Elpusztult kert Salcanoban. rézkarc
Márciusi szélben álló fa, szines rézkarc
Prof.Gomperz, rézkarc

A XIX-XX. század magyar grafikája, 1924. junius
Orsz.M.Szépmův.Mus. katalogusa 7 lap

M. D. K.

MICHALEK Lajos festő

Mátyás király művészei és tudósai körében. Szénrajz. Ikon Mórnak a nemz. múzeum lépcsőházában levő folfestménye után.

Book. Tárgymut. Bp. 1885. 48. l.

M.D.K.

MICHALEK Lajos gratilus

Rózkavc Eisenmenger tanárnak a hernsteini kastélyban levő falfestménye után.

Bodák. Tárgymuz. Bp. 1885. 48. l.

 M. D. U.

MICHALEK Lajos. grafikus

Rizhavc Rembrandtnak az orsz. képtárban levő eredeti festménye után.

./.

48.

 M.D.K.

MICHALEK Lajos grafikus

Rézkarc Rahlnak a hernsteini kastélyban levő falfestménye után

Rézkarc Griepenkerl tanárnak a hernsteini kastély vadászszobájában levő falfestménye után

Rézkarc Vos Kornélnak az orsz. képtárban levő festménye után.

./.

MICHALEK Lajos

Rézkarc Eisenmenger tanárnak a hernsteini kastélyban levő falfestménye után.

„Krínyi és Frangepán" Rézmetszet Madarász Viktornak a nemz. múzeumban elhelyezett festménye után

Rézkarc Bitterlichnek a hernsteini kastélyban levő falfestménye után

/-

— 4. — M. D. K.

MICHALEK Lajos

Rézkarc Rycaertnek az orsz. Tektár-
ban levő festménye után

Brók. Tárgymut. Bp. 1885. ~~49~~ l.
48

~~49.~~

MDK

Michalek Lajos futó

Phan Mór: „Mátyás király tudósai és művénci körében" c képéről ~~[illegible]~~ kvétorajzat kézit és a bpi Orhágos, Kiállításon kiállítja. 1885.

MDK-A-L-1/1455.

Kedves nézőink, ehhez az egész Arc, álarc, kosztüm játékhoz, ehhez tényleg hozzátartozik maga a kosztüm, az öltözék. Bemutatom nézőinknek. Hányszor, hányszor látták ruháit és talán arcát nemis ismerik. Mialkovszky ERzsébetet, a Madách Szinház tagját. Annyi és annyi jeles alkotásnak megteremtőjét, mert mit tagadjuk azt, Kedves Ruttkai Éva, nem igy van, hogy mégiscsak a ruha a gesztust megteremti, a szinészt mássá teszi. Erzsike maga mindent tud jóformán erről a szakmáról hadd mondjam igy a szemébe, hogy készül ? Hogy készül egy jelmez ? Gondolom hogy készül, az, hogy megkapja a szövegkönyvet. Fontos tudni azt, hogy ki játsza a darabot, vagy nem fontos ?

- Nagy segitség a számomra, hogyha ugy kapom az olvasópéldányt, hogy mellé van irva, hogy ki játsza, hogy az kicsi, nagy kövér, hogy a jelmeztervező az mindjárt, igen, ugy lát, hogy az egész figurát ú kell látni, valósággal bele kell komponálni, mert ez egy alakitó mesterség, és nekünk itt valamit létre kell hozni , ilyen értelemben ez szép mesterség is, mert hát átalakitunk, transzformálunk, valamit el akarunk érni és a szinészeknek ebben hát társakká kell válni, szóval amit én lerajzolok azt közösen kell kialakitanunk. Ez most hol sikerül, hol nem.

- Na most maga mesél a ruháról és mesél a korról, amikor próbálnak például, hogy egy barokk ruha, hogy egy rokokó ruha mit jelen ? Vagy ezt már elvárja, hogy a müvész tudja ? HOgy szokott ez lenni ? Éva ?

- Nem, nem mesélek, mesére nincs sok idő, azt hozni kell annak a rajznak, annak a figurának,

- Na nézzük meg itt a rajzot.

- Igen, ez egy tévéjátékban, egy Charryden darab, a Tragédia próbájához készült jelmeztervek, amik tulajdonképpen elég hagyományos plasztikus figurákat ábrázol, és hát maguk a részletrajzokat

1976. II. 28. 12.40 Televízió V.
Művészeti Magazin

is megmutatják, hogy itt oda vannak tüzve a szinminták és hát minden, ami má r műhelytitok,

- Ezt akarjuk megismerni. Pontosan.

- Igen,

- Az micsoda ?

- Ez az egyik fő figurája volt, ez a tulajdonképpen a Commedia de l'arteból itt maradt katonának az emléke és sisakja, ezt a Basilides Zoli játszotta és akkor benne van az a figura is, akit hát ábrázolni akarunk. De hát én nem szeretnék a saját rajzaimról itt beszélni többet,

- De hát mi szeretnénk megismerni ezeket. Ez melyik figura ?

- Ez is egy kapitány volt, na most csupa kapitányok jönnek, ez pedig a mi jelmeztárunk, ahol a ruhák, amik már leszerepeltek,

- ékszerek,

-ékszerek, azok vannak itt tárolva, és ez tulajdonképpen a szinháznak egy olyan belső élete,

- milyen szép.

- Ami hát, nagyon, igen, ez a II. Lajos királyhoz készült és az Almássy Évának volt a kosztümje, abból a királyi udvarban ebben sétált, itt Shakespeare daraboknak

- kalapok,

- a kalapjai, igen, de hát

- Csak ma ne rakja elém a kalapjait. Nem ? Ez a Paul Geraldi vers ugye,

- Igen. A jelmeztervezőnek fel kell használni a képzőművészet hagyományait és tulajdonképpen egy mai szemmel kell aztán,

- Ez micsoda ?

- Ez egy Csehov darabból lévő kosztüm, de hát itt nem csak az én jelmezim vannak, hanem a kollegáimnak is a tervei és a jelmeztervező a mai világot is kell, hogy belevigye, a mai látást, tulajdonképpen a közönség nem tudja, hogy mindig új és új kosztümöket készitenek egy darabhoz, mert azt gondolja, hogy hogy

mindig új és új kosztümöket készitenek egy darabhoz, mert azt gondolja, hogy a Hamlet ruhái azok megvannak. Holott mindig, ha elővesszünk egy új előadást, akkor ujra és ujra, akkor ujra megfogalmazzuk a mai r ndező szemmel, a mai elképzelés szerint. Hát ezek,

- koronák,

- koronák igen, meg a Füst Milán drabnak, a III. Richárdnak a kosztümei, cugos cipők, meg hát mindenféle gyülekezik, ami egy szinházba összejön.

- Na most a kosztüm, ami már nem kell, az megmarad, vagy szétszedik ?

- Igen, bizonyos darabokat fel tudunk használni többször, itt például álarcokat látunk, ez a Brecht Kaukázusi krétakörnek a Szentivánéji álomból, na most itt megint az én rajzaim láthatók, ez egy Shaw darabnak, a karneváli figurái készültek, ahol egy jelmezbál volt, és kisálarc, akkor ezek a Pierre ... és Pierre figurák, ezek vigjátékok, nemis tudom mihez készült, ezek mai jellegü bohócok.

- Igen.

- Érdemes lenne egyszer egy filmet készitení a rajzolástól, indulástól egészen a premierig.

- Igen, végigkisérni.

- Igen.

- HOgyha visszagondol az elmult esztendők tapasztalatára, melyik volt a legdivatosabb kor kosztümben, amiből a legtöbbet kellett csinálni?

- Hát most reneszánszát éli a secessió, azt hiszem, hogy ebből játszunk a legtöbbet, én is készülök most egyre, Shaw Farrenné mestersége, az is ilyen századfordulós, az antasztikus divat.

- De másra is készül, mert a Magyar Elektra nem ?

- Igen, hát arra is készülök.

- Hát milyen lesz a Magyar Elektra például ? Kosztümben.

- A Magyar Elektra egy elég nehéz feladat, mert ugye itt a klas z-

szikus hagyományokat ötvözni kell, azt irta a Bornemissza, hogy ez Magyar Elektra,

- Igen.

- TEhát itt egy magyar vonatkozást is bele kell vinni , és a másik az előadás ., va gy a másik pedig a Karnyóné, ami Csokonai drámája, és ez tulajdonképpen egy kommédia és ez a Commedia de l'artenak egy hagyományait, magyar hagyományait őrzi,

- Igen.

- Szóval vidámság, bohózat,

- igen.

- Ez egy érdekes feladat egy jelmeztervező számára egy este ezt,

- Igen.

- megalkotni.

- Igen. Ama gondolok, hogy Ruttkai ÉVa annyi minden volt, volt bohóc is, igaz ?

- Igen. Hát tulajdonképpen mindig probléma, ahogy az előbb ERzsi mondta, hogy nagyon nehéz már újat kitalálni,

- Igen,

- a secessio most, hogy igy ,

- ugye igen.

- divatjai dúl, Hát bohócban is nehéz kitalálni.

- Ugye nehéz.

- Nehéz.

- Hát majdhogy nem mindenféle ötletfigura meg volt. Na most magára hogy hatnak a ruhák ? Mikor kezdi megszokni ? Beleszól-e visszaadja-e? Nem igy képzelte .

- Én tulajdonképpen mikor elkezdek próbálni egy sziddarabot, akkor már ugy öltözködöm a saját ruhadarabjaimból hozzá, hogy azok egy kicsit hasonlóak legyenek, hogy a mozgásomat ne gátolják,. Hogy mozogni tudjak.

- Igen.

- hogy ugy tudjak mozogni. A ruha van amikor nagyon sokat, de van amikor lényegtelen. Hát gondolok például AHirdetésre, ilyen mai darabnál, ott nemis lényeges. Van amikor amikor nagyon sokat ad, szinte szárnyakat ad az első öltözés,. De az alőbb ittt mikor néztem ezt a kisfilmet, megmondom neked, nagyon irigykedtem, mert nálunk a Vigszinházban nem igy van. Én nem tudom, és sokszor kerssem a régi ruháimat, érzelmi kapcsolatom van velük, és eltüntek.

- Igen.

- Én tudom, hogy minden eltünik ezen a földön, de az olyan rettenetes egy-két év után érezni,

- BEnne egyik arcunk.

- Igen,

- Egyik arcunk, vagy álarcunk. Beszéltek itt már a kártyáról, és ezért átmegyek még egy másik asztalhoz. Még mindig jól vagy ?

- Jól.

Michalek Lajos
grafikus
részt vett a buffalói
graf. kiállítás ontrák
csoportjában
1914.

Birnbaum 47. l.

Formára, éppen ötvösmúvü foglalata révén,
székesegyház kincstárának Krisztus utolsó vacs
melyet a leltár tanúsága szerint Nagy Lajos ajándé
edényt alul ékkövekkel díszített hatszögletű aranyo
fedél fogja körül. Itt ugyan hiányoznak a zománcoz
figyelméből —, de a foglalat készítője minden bi

A középkori királyi udvaroknak kedvelt dísz
nek még egy hiteles darabját ismerjük Nagy Laj
Gewölbe ú. n. Hedvig kupája hasonlóan gömb
aranyozott ezüstfoglalat vesz körül. Vésett lom
liliomos koronába, oldalához illesztett fogója ket
és a fedelet Anjou-magyar címer és a lengyel sas dís
valószínűleg Nagy Lajos másik leányára, Máriára
elmondja, hogy a kristálykupát Nagy Lajos leánya
tiszteletére, talán a krakkói székesegyháznak.

Nagy Lajos ajándékai között a kristályból kés
Írott adatokból tudjuk, hogy Krisztus töviskoron
kannában ajándékozta IV. Károlynak, de ezt ma m
kincstárban. Az aacheni ereklyetartók középrésze s
készült.

A kristályedények különben is kedveltek
udvarában is. Árpádházi Mária királynő bevezetőb

Michalek Lajos

részt vett az alábbi
kiáll-onták csoportjában

Cat ~~[illegible]~~ Firenze 1927

166. l.

ja keretelte a jelenetet. A timpanon
hoz fogadó Megváltó alakja sajnos
Keresztelő Szent János és Szent
et.
k töredékeket láthatunk a Halász-
z egyik evangélista ülő alakja még
gyengeminőségű homokkő, sajnos,
brász vésőjének munkáját. De így
nely azonban nem érinti az alakok
a ruhába bujtatott testet. Ugyanezt
zni az ?lő evangélista alakján is,
gi hatás mellett a magyar művészet

a nagyváradi székesegyház egykor
aradványa, egy nemrég előkerült
tvenes éveknek megfelelő lovagi
ló-kápolnát díszíthette. Amennyire
z előtti bronz Szent László szobor,
t, annyira ellentétes a kor művészi
lna. Architektonikus összefüggéseit

Michalek, Lajos

Árverési Csarnok antecio kat.

36. sz. 1927 febr.
38 sz. 1927 máj.

Viselet.

A jobbra fordult lovon
Officier der Dragoner) szembe
sok állanak sorban.

Szines rm., mér.

140-91-8

Michalek Lajos

Graphen

l.

Flevesi Oest

248, 269 l.

~~Rákóczy Béla főgimn. tanár~~

~~VIII. 135.~~

Michalek Lajos

festő és grafikus

Kul, 1859 Temesvárt. Bécsben tanult s ugyanott működött. Pasztellarcképei és főleg vézmetszetei és vézkarcai ~~[illegible]~~ által lett Küressé.

Művészeti lexikon 497 l.

978. Olasz festo

A XVI. századból.

Szent Pál.

Derékon alól látható, ig áll és szem
egyenes kard keresztvasán
Könyvet tart, melyen két
képeznek díszt. Fejét dics
kálla rőt; szeme sárga
vörös barna és a vállaira ve

Fa, méretei

Pyrker János

98

Elisabeth in der Mathiaskirche von Ofen. Kupferstich nach dem Gemälde von Engerth. — Couronnement de Leurs Majestés le roi François Joseph I et la reine Elisabeth à l'église de la fortresse de Bude. D'après le tableau de M. Engerth. — A cs. és kir. főkamarási hivatal megrendeléséből.

157 Doby Jenő. Sámson és Delila metszethez készült krétarajz Van Dyck után. — Samson und Delila. Kreidezeichnung für den Stich nach Van Dyck. — Samson et Delila. Dessin pour la gravure, d'après Van Dyck.

158 Doby Jenő. Pulszky Ferencz arczképe. Rézmetszet. — Portrait des Franz Pulszky. Kupferstich. — Portrait de François Pulszky. Gravure. — Magántulajdon.

159 Doby Jenő. Henszlmann Imre arczképe. Rézmetszet. — Portrait des Emerich Henszlmann. Kupferstich. — Portrait de M. E. Henszlmann. Gravure. — Magántulajdon.

160 Than Mór. Carton a királyi operaházban levő falfestményhez. — Carton für ein Freskenbild im kön. Opernhause. — Carton pour un tableau en fresque à l'opéra royal.

161 Walla József. Fametszet. — Holzschnitt. — Xylographie.

162 Walla József. Fametszetek. — Holzschnitte. — Xylographies.

163 Gerhardt Alajos. Felvidéki falusi híd melletti részlet. Szénrajz. — Eine Dorfbrücke in Oberungarn. Kohlenzeichnung. — Un pont de village dans la Haute-Hongrie. Dessin au fusain.

164 Gerhardt Alajos. Pilismaróti falurészlet. Szénrajz. — Ansicht aus dem Dorfe Pilismaróth. Kohlenzeichnung. — Vue du village de Pilismaróth. Dessin au fusain.

165 Gerhardt Alajos. Városligeti tó partja. Szénrajz. — Das Ufer des Stadtwäldchenteiches. Kohlenzeichnung. — Les bords du lac du bois-de-ville. Dessin au fusain.

VI. Terem.

166 Lechner Ödön és **Pártos Gyula.** Beniczky Ádám úr kastélya Zsámbokon. — Kastell des Herrn A. v. Beniczky in Zsámbok. — Château de M. A. de Beniczky à Zsámbok.

167 Lechner Ödön és **Pártos Gyula** A m. kir. államvasutak nyugdíjintézete bérházának távlati képe. — Perspectivische Aufnahme des Wohnhauses des Pensionsfondes der kön. ung. Staatsbahnen. — Vue en perspective de la maison de rapport du fonds de pension des employés des chemins de fer de l'état hongrois.

168 Lechner Ödön és **Pártos Gyula.** Ugyanannak alaprajza. — Grundriss desselben. — Plan dudite édifice.

169 Lechner Ödön és **Pártos Gyula.** A szegedi városház távlati képe. — Perspectivische Aufnahme des Szegediner Stadthauses. — Vue en perspective de l'hôtel de ville de Szeged.

170 Lechner Ödön és **Pártos Gyula.** Ugyanannak alaprajza. — Grundriss desselben. — Plan dudit édifice.

171 Strobl Alajos. Ybl Miklós műépitész arczképe. Márvány medaillon. — Portrait des Architekten Nikolaus Ybl. Marmor-Medaillon. — Portrait de l'architecte M. Nicolas Ybl. Médaillon, marbre.

147 Michalek Lajos. Rézkarcz Rahlnak a hernsteini kastélyban levő falfestménye után. — Radirung nach dem Wandgemälde von Rahl in dem Schlosse von Hernstein. — Eau-forte d'après le tableau en fresque de Rahl au chateau d'Hernstein. — Ő cs. és kir. Fensége Lipót főherczeg megrendelése a «Hernsteini album» számára.

148 Michalek Lajos. Rézkarcz Griepenkerl tanárnak a hernsteini kastély vadászszobájában levő falfestménye után. — Radirung nach dem Wandgemälde von Prof. Griepenkerl im Jägerzimmer des hernsteiner Schlosses. — Eau-forte d'après le tableau en fresque du Prof. Griepenkerl dans la salle du chasseur au chateau d'Hernstein. — Ő cs. és kir. Fensége Lipót főherczeg megrendelése a «Hernsteini album» számára.

149 Michalek Lajos. Rézkarcz Vos Kornélnak az orsz. képtárban levő festménye után. — Radirung nach dem Gemälde von K. Vos in der Landesbildergallerie. — Eau-forte d'après l'original de K. Vos à la galerie nationale. — Az országos magyar képzőművészeti társulat és a bécsi műsokszorosító társulat tulajdona.

150 Michalek Lajos. Rézkarcz Eisenmenger tanárnak a hernsteini kastélyban levő falfestménye után. — Radirung nach dem Wandgemälde von Prof. Eisenmenger im Schlosse von Hernstein. — Eau-forte d'après le tableau en fresque du Prof. Eisenmenger au chateau d'Hernstein. — Ő cs. és kir. Fensége Lipót főherczeg megrendelése a «Hernsteini album» számára.

151 Michalek Lajos. «Zrinyi és Frangepán». Rézmetszet Madarász Victornak a nemz. múzeumban elhelyezett orsz. képtárban levő eredeti festménye után. — «Zrinyi und Frangepan». Radirung nach dem Gemälde von J. Madarász im National-Museum. — «Zrinyi et Frangepán». Eau-forte d'après l'original de M. J. Madarász au musée national. — Az országos magyar képzőművészeti társulat tulajdona.

152 Michalek Lajos. Rézkarcz Eisenmenger tanárnak a hernsteini kastélyban levő falfestménye után. — Radirung nach dem Wandgemälde von Prof. Eisenmenger im Schlosse von Hernstein. — Eau-forte d'après le tableau en fresque du Prof. Eisenmenger au chateau d'Hernstein. — Ő cs. és kir. Fensége Lipót főherczeg megrendelése a «Hernsteini album» számára.

153 Michalek Lajos. Rézkarcz Bitterlichnek a hernsteini kastélyban levő falfestménye után. — Radirung nach dem Wandgemälde von Bitterlich im Schlosse zu Hernstein. — Eau-forte d'après le tableau en fresque de Bitterlich au chateau d'Hernstein. — Ő cs. és kir. Fensége Lipót főherczeg megrendelése a «Hernsteini album» számára.

154 Michalek Lajos. Rézkarcz Rycærtnek az orsz. képtárban levő festménye után. — Radirung nach dem Gemälde von Rycært in der Landesbildergallerie. — Eau-forte d'après l'original de Rycært à la galerie nationale. — Az országos magyar képzőművészeti társulat és a bécsi műsokszorosító társulat tulajdona.

155 Doby Jenő. Laudon tábornagy arczképe. Rézmetszet L'Allemand festménye után. — Portrait des Feldmarschalls Laudon. Kupferstich nach dem Gemälde von L'Allemand. — Portrait du maréchall Laudon. Gravure d'après le tableau de L'Allemand. — A cs. kir. főkamarási hivatal megrendeléséből.

156 Doby Jenő. Ő felségeik I. Ferencz József király és Erzsébet királyné koronázása a budai várkemplomban. Rézmetszet Engerth festménye után. — Die Krönung Ihrer Majestäten des Königs Franz Josef I. und der Königin

132 Ujváry Ignácz. Felkelő hold. Olajfestmény. — Mondaufgang. — Lever de lune. — 400 frt.

133 Nemes Eliza grófnő. «Pszt!» Életkép. Olajfestmény. — «Pst!» — «Chutte!». — Magántulajdon.

134 Paczka Ferencz. Mignon. Olajf. — 2500 frt.

135 Tornay Gyula, Páris itélete. Olajfestm. — Das Urtheil des Paris — Le jugement de Paris. — 1800 frt.

136 Tilgner Victor. Gyermek krokodillal. Gipszöntvény. — Kind und Krokodil. — Enfant au crocodile.

V. Terem.

137 Ábrányi Lajos. Bobula Jánosné arczképe. Olajfestmény. — Portrait der Frau J. Bobula. — Portrait de Mme J. Bobula. — Magántulajdon.

138 Morelli Gusztáv. Fametszetek. — Holzschnitte. — Xylographies.

139 Kozics Ferencz. Női mellkép. Pastell. — Damenportrait. Pastell. — Portrait de dame. Pastel.

140 Greguss György. «Mann über Bord», osztrák-magyar páncélos hajóraj a cursolai szorosban tengerbe veszett matróz megmentésére csolnakot küld sikertelenül. Vizfestmény. — «Mann über Bord», die österreichisch-ungarische Panzerflotte sendet in der Meerenge von Cursola ein Rettungsboot zur Bergung eines verunglückten Matrosen aus, jedoch ohne Erfolg. — «A la mer», la flotte des cuirassers de l'Autriche-Hongrie envoie un canot dans le détroit de Coursole pour sauvetage d'un matelot tombé à la mer. 300 frt.

141 Morelli Gusztáv. Fametszetek. — Holzschnitte. — Xylographies.

142 Than Mór. Carton a kir. operaházban levő falfestményhez. — Carton eines Freskenbildes für das königl. Opernhaus. — Carton d'un tableau en fresque à l'opéra royal.

143 Than Mór. Carton a kir. operaházban levő falfestményhez. — Carton eines Freskenbildes für das königl. Opernhaus. — Carton d'un tableau en fresque à l'opéra royal.

144 Michalek Lajos. Mátyás király művészei és tudósai körében. Szénrajz. Than Mórnak a nemz. múzeum lépcsőházában levő falfestménye után. — König Mathias im Kreise seiner Künstler und Gelehrten. Kohlenzeichnung nach dem Freskenbilde von Moriz Than im Treppenhause des National-Museums. — Le roi Mathias au milieu des artistes et savants de sa cour. Dessin au fusain d'après le tableau en fresque de M. Maurice Than au grand escalier du musée national. — Az orsz. magyar képzőmüv. társulat tulajdona.

145 Michalek Lajos. Rézkarcz Eisenmenger tanárnak a hernsteini kastélyban levő falfestménye után. — Radirung nach dem Wandgemälde von Prof. Eisenmenger im Schlosse von Hernstein. — Eau forte d'après le tableau en fresque du Prof. Eisenmenger au chateau d'Hernstein. — Ő cs. és kir. Fensége Lipót főherczeg megrendelése a «Hernsteini album» számára.

146 Michalek Lajos. Rézkarcz Rembrandtnak az orsz. képtárban levő eredeti festménye után. — Radirung nach dem Gemälde von Rembrandt in der Landesbildergallerie. — Eau forte d'après l'original de Rembrandt à la galerie nationale. — Az orsz. magyar képzőművészeti társulat és a bécsi műsokszorosító társulat tulajdona.

110 Benczur Gyula. Gróf Tisza Lajos arczképe. Olajfestmény. — Portrait des Grafen Ludwig Tisza. — Portrait de M. le Cte Louis de Tisza. — Szeged sz. kir. város tulajdona.

111 Benczur Gyula. Az első magyar általános biztosító társulat alakuló ülése. Olajfestmény. — Constituirende General-Versammlung der ersten ung. allg. Assekuranz-Gesellschaft. — Séance constitutive de la première société d'assurance générale hongroise. — Lévay Henrik vezérig. tulajdona.

112 Benczur Gyula. Tisza Kálmán miniszter-elnök arczképe. Olajfestmény. — Portrait des Ministerpräsidenten Koloman v. Tisza. — Portrait du ministre-président M. K. de Tisza. — Szeged sz. kir. város tulajdona.

113 Tilgner Victor. Női mellszobor bronzból. — Studienkopf. Bronzbüste. — Tête d'étude. Buste, bronze.

114 Roskovics Ignácz. Nepomuki Szt. János. Olajfestm. Oltárkép. — Der Heil. Johann von Nepomuk. — Saint-Jean-Nepomuk. — Gr. Csekonics Endre tulajdona.

115 Csányi Gizella. .*. tábornok arczképe. Olajfestmény. — Portrait des Generals .*.. — Portrait du général M. .*.. — Magántulajdon.

116 Munkácsy M. Tájkép. Olajf. — Landschaft. — Paysage. — Eladó.

117 Strobl Alajos. Az ipar allegoriája. Ezüst szobormű. — Allegorie der Industrie. — Allegorie de l'industrie. — Mechwart A. igazg. tulajdona.

118 Telepy Károly. Erdély határhegysége, Predealról tekintve. Olajf. — Grenzgebirge in Siebenbürgen. — Montagnes frontières en Transilvanie. — 1200 frt.

119 Aggházy Gy. Kenderáztató. Olajfestmény. — Röstung des Hanfes. — Rouissage du chanvre. — 1200 frt.

120 Tahi Antal. A vasgyárban. Olajfestmény. — In der Eisengiesserei. — Dans la fonderie. — 1000 frt.

121 Szobonya Mihály. Munka után. Olajfestm. — Nach der Arbeit. — Après le travail. — 1200 frt.

122 Zichy Mihály. Hulló csillagok. Olajfestmény. — Fallende Sterne. — Étoiles filantes. — 10,000 frt.

123 Baditz Ottó. Angyalcsináló. Olajfestmény. — Engelmacherin. — Faiseuse d'anges. — 5000 márka.

124 Pataky László. Utolsó kenet. Olajfestmény. — Letzte Oehlung. — Dernière onction. 2500 frt.

125 Brodszky Sándor. A csendes Balaton. Olajfestmény. — Windstille am Plattensee. — Calme sur le lac de Balaton. — 1000 frt.

126 Brodszky Sándor. Csobáncz Badacsonyról. Olajfestmény. — Die Burgruine von Csobáncz, von Badacsony aus gesehen. — La ruine de Csobáncz, vue de Badacsony. — 1200 frt.

127 Révész Imre. A baleset után. Olajfestm. — Nach dem Unfall. — Après l'accident. — Eladó.

128 Spányi Béla. Reggeli szürkület. Olajfestmény. — Morgendämmerung. — L'aube. — 1500 frt.

129 Herczog Minna. Tanulmányfej. Olajfestmény. — Studienkopf. — Tête d'étude. — Magántulajdon.

130 Mannheimer Ágost. Az utczán. Olajfestm. — Auf der Strasse. — Dans la rue. — 600 frt.

131 Marko András. Toskánai táj. Olajfestmény. — Landschaft aus Toscana. — Paysage de Toscana. — 1000 frank.

Michalek Lajos

Szül. Temesvár 1859
apr. 13.

Szinész Künstlerlex
3k. 195. l.

Michalek III. 228

Michalek Lajos

1884-87 ig Christian Griepenkerl asszisztense volt a bécsi Képzm. akadémián

erőd
2
Fleischer Bécs 21. l.

Győr 1934 április 16

Géza úrnak,

Lányipuszta

ír megbízásából küldünk Önnek
P-öt, mely összeggel Káldor Imre
liteni szíveskedjék.
nek elismeréset várom és vagyok

Kiváló tisztelettel

Győri Takarékpénztár Rt.

Kossuth

Michalek Lajos

festő és rézm.

Temesvárról, 1873-ban

15 évs

laid bl

Fleischer Bécs 68 l.

Michalek Lajos, festő és rézmetsző, Temesvárról, 15 éves korában, 1873 okt.-ben iratkozott be és 1877 júl.-ig a festészeti szakosztályban Wurzinger, majd 1882 márc.-ig a rézmetszők szakosztályán Jacoby tanítványa volt. Kétízben, 1876 és 1878-ban a Gundel-díjat, 1877-ben a Füger-

uzsanna

Michalek Lajós

Than Mórt ábrazoló
kretarajza repr.

Vas. Ujs. 1884. 754. l

Die Deutsch-Ostafrikanische Gesellschaft.

Thron-Rede Seiner Majestät des Kaisers und Königs.

Berlin, den 17. Februar 1890.

Michalek Lajos

Lotz Károly arczéje
fenti kréta rajza
repr.
Vas Ujs. 1884. 755. l.

Mirabeau Lapi

Lots Family envelope

Lapi, Mirabeau

1884-1952

MICHALEK *Lajos*, festő és grafikus, * Temesvár 1859 ápr. 13. Bécsben tanult s ott is telepedett le s pasztellarcképeket festett (Brahms), főkép azonban rézkarcok gazdag sorozatát készítette.

E. gy. II 1161

ənzei iskola.

századból.

űntetve. Balrafordult és karjait
a omlik, szűk ujjú ruhája magas.
assága 44·5 cm. — Lelt. sz. 1127.
E. Costantinitől 200 lírán, vagyis
1894 deczember 17-én (279–894).
ız 1895 márczius 26-iki 12620 és
. min. előadmányi ivet. — Az elszá-
ember 28-iki 4561 (635–900) és
eln. sz. leirat (464–901).
tr. 4. l. — Verzeichniss Nº 256.—

– 8

Lotz Károly: 10914

Mellig, kissé balra fordul, de szembe néz. Hosszú hajat, bajuszt és körszakállt hord. Kabátja egyelejü. Jelzése alól jobbra aláirásának másaképp: Lotz Károly.
balra: Michalek.

Szénrajz, méretei 28.3:23 cm.

Sz.n. 148-904
790-904-2.

Than Mór: 10915

Derékig, kissé jobbra fordul. Haja, bajusza és körszakálla őszbe vegyült. Galléros köpenyegét kissé leeresztve hordja. Jelzése

aláírásának másakép: Than Mór

alól balra: L. Michalek.

Szénrajz, méretei 27.7:21.5 cm.

790-904-5

szn. 149-904

Perlaky Kálmán: 10913.

Mellig, szembe néz. Csokorra kötött nyakkendot, csiptetőt és egyelejü kabátot visel. Arcza leberetvált. Jelzése aláirásának másakép: Perlaky Kálmán.
alól jobbra: Michalek.

Szénrajz, méretei 31.2:23.4 cm.
Sz.n. 147-904
790-904-1

Michalek Lajos

11087.

Pulszky Ágost.

Mellig, kissé jobbra fordult, de szembe néz. Álló gallérú inget, csokorra kötött nyakkendőt, kivágott mellényt és egyelejű kabátot visel. Felirata:

PULSZKY ÁCOST

és alól jobbra: MICHALEK L. sc.

Rézkarcz, chp. mér. 54.7:24 cm.

Szn. 353-907
1858-907-1

MICHALEK Manó gyűjtő

KISS Péter: Gyűjtemények és múzeumok Egerben 1951-ig. IV.rész. = Agria, XXV/XXVI (1990) 702

Michalek Manó prépost-kanonok hagyatékából 1917 januárjában 151 db XVI–XVIII. sz. ezüstpénz került a líceumi múzeumba.[58]

Helyi viszonylatban úttörő jellegű vállalkozás volt az egri Kaszinóban 1924. augusztus 31.–szeptember 8. között „a magántulajdonban lévő műtárgyakból rendezett retrospectív kiállítás", amelynek védnöke Szmrecsányi Miklós volt.[59]

Michaletzky Gábor,

Hotel Sopron, Sopron. Építész: Bajnay Zsolt.

Munkatársak: Varga József — Michaletzky Gábor.

Magyar Építőművészet, 1984. 5. 30-old.

FRANCISEG MICHALICS, szabómester

1722-ben Pécs város tanácsa újabb összeirást és felmérést készittetett./Grundtbuch Gemainer Stadt Fünfkirchen/.-Öt kéziratos kötet,754 tétellel.-Hazzal biró mesterek a Belvarosban:
A telek szama: 221.-A tulajdonos neve: Franciseg Michalics.- Foglalkozasa: Szabómester 130.old

PETTER ANTAL: Pécs 1722-ben 125.old

A Janus Pannonius Múzeum évkönyve, XVII-XVIII. 1972-73. Pécs, 1975.

Michalkovics Miklós

festő

Művészet, 1939. IV. évf. 23. sz. 27. l.

Kende Béla: Téli tárlat a Műcsarnok-ban.

Michalovits

Művei, a Szegedi Képzőm.Egyesület tárlatán.

Szegedi Új Nemzedék,935.IV.14.

Michalowszki Piotr lengyel festő

Szabad Művészet. 1950 IV. 5-6-7. 233-234

F. A. E. A sopoti III. festival Riállítás

Michalovszki lengyel festö.

Szab.Nép:1951.44.sz.jan.22. 7.l.

Tadeusz Michaluk

festő

M.D.K.

„Magyar tájak" című akvarell sorozatából kiállítást rendezett a Lengyel olvasóteremben.

Napló
Magyar Nemzet, Bp. 1959. febr. 18.

91

Tadeusz Michalak

A varsói Magyar Kultura, valamint a Magyar Népköztársaság követségének rendezésében nyilt meg a művész "Magyar tájkép" c. kiáll.-a. A kiállitás 22 alkotásából áll, amelyek közül a "Gyümölcsvásár Budán" c. akvarellje érdemel elismerést.

Trybuna Ludu, 1958. X. 21.

MICHART JOHANNES
miskolci épitész

A miskolci görögkeleti templom 1776

Horváth Béla- Marjalaki Kiss Majos- Valentiny Károly:
Miskoc, 1963. 40 l

Johannes Michart, építész MDK

A miskolci görögkeleti templom első terverője. Kb 1776 ban. 61. old.

Ifj. Horváth Béla. A miskolci görögkeleti templom építésének története. 61. old.

A Miskolci Herman Ottó Múz. Közleményei. Borsodmegyei Nyomdaipari Váll. Miskolc. 1956. jún.

Michay Andrea M.D.K.

Füvei a kiállitáson

Colmacher Anna: Studio 64.
Fiatal képzőművészek kiállitása

Magyar Nemzet 1964. december 11. 4.1.

Michalek Lajos

1885. orsz. ált. kiáll.: Mátyás király művészei és tudósai körében, szénrajz Than Mórnak a ill. Nemzeti Múzeum lépcsőházában levő falfestménye után, — az Orsz. Magy. Képzőművészeti Társulat tulajd. — Rézkarcz Eisenmengernek a hernsteini kastélyban levő falfestménye után, Lipót főhercseg megrendelése a „Hernsteini album" számára. — Rézkarcz Rembrandtnak az Orsz. Képtárban levő festménye után, az Orsz. Magy. Képzőművészeti Társulat és a bécsi műsokszorosító társulat tulajd. — Rézkarcz Rahlnak a hernsteini kastélyban levő falfestménye után, Lipót főhercseg megrendelése a „Hernsteini album" részére. — Rézkarcz Griepenkerlnek a hernsteini kastély vadászszobájában levő falfestménye után, Lipót főhercseg megrendelése a „Hernsteini album" számára. — Rézkarcz Vos Kornélnak az Orsz. Képtárban levő festménye után, az Orsz. Magy. Képzőművészeti Társulat és a bécsi műsokszorosító társulat tulajd. — Rézkarcz Eisenmengernek a hernsteini kastélyban levő falfestménye után, Lipót főhercseg megrendelése a „Hernsteini album" számára. — Zrinyi és Frangepán, vérmetszet Madarász Viktor festménye után, az Orsz. Magy. Képzőművészeti Társulat tulajd. — Rézkarcz Eisenmengernek a hernsteini kastélyban levő falfestménye után, Lipót főhercseg megrendelése a „Hernsteini album" számára. — Rézkarcz Bitterlichnek a hernsteini kastélyban levő falfestménye után, Lipót főhercseg megrendelése a „Hernsteini album" számára. — Rézkarcz Rycaertnek az Orsz. Képtárban levő festménye

Michalek Lajos

után, az Orsz. Magy. Képzőművészeti Társulat és a bécsi műsokszorosító társulat tulajd.

Michalek Lajos

A Képzőművészeti Társulat tárlatain a következő műveivel vett részt:

1881. tavaszi kiáll.: Házasságot, Igazság, Erő, Művészet és Tudomány allegóriái, konturmetszet. — II. Albrecht. Lipót hercseg bázeli harcjátéka. Erő, a szilárd. Rézmetszet. — IV. Frigyes Miksa császár találkozása a magyar királylyal. I. Ferdinánd. Rézmetszet. — Rahl Károlynak a herrnsteini kápolnában lévő freskóképei után kontur-metszet. — Nike-torzo Samothrakéből, rézmetszet. — Madonna (Rafael: La belle jardinière), rézmetszet. — Habsburgi I. Rudolf, Frigyes császár, II. Miksa, II. Ferdinánd, a Katholikus; rézmetszet. — Diana istennő, Erő, Bátorság, Ügyesség, Ravaszság. ~~Rézmetszet~~ Kontur metszet. — Becker lovag arcképe, rézmetszet. — Raimund Nándor Kölló arcképe, rézmetszet. — Dr. Lederer arcképe, rézmetszet. — Wenald lovag arcképe, rézmetszet.

1881. őszi kiáll.: Mátyás király tudósai és művészei körében, heliogravure, Than Mórnak a M. Nemzeti Múzeum lépcsőházában lévő falfestménye után. Az O.M. Képzőművészeti Társulat 1882. évi kiadványa.

1884. őszi kiáll.: Pulszky Ferenc arcképe, szénrajz. — Ligeti Antal arcképe, szénrajz. — Perlaky Kálmán arcképe, szénrajz. — Than Mór arcképe, szénrajz. — Lotz Károly arcképe, szénrajz. — Arcképe, vízf. — Tanulmányfej, vízf., 80 ft. — Parasztudvar, vízf., 200 ft. — Tanulmányfej, vízf. — Rózsaidő, vízf., 200 ft. — Tanulmányfej, vízf. — Idyll, vízf., 200 ft.

Mihalek L.

Ön archeje
vezkare
a Szépm. Muz
graf. gyűjt.
95 – 1900.
leltsz. alatt

Schweiz IV. 103.

Michalek Lajos

1884. Bécs.

1. Pulszky Ferenc. archeji. vázlat. szénrajz.
2. Ligeti Antal. dtto.
3. Than Mór dtto
4. Lotz Kárly dtto.
5. Archeji vázlat. szénrajz.
6. Archeji. vízfestmény.
7. ~~Michal~~ Tanulmány fej. vízfestm.
8. Parasztudvar. vízfestm. 200 fr
9. Tanulmány fej. vízfestm.
10. Rózsaidő. vízf. 200 fr.
11. Tanulmány fej. vízf.
12. Idyll. vízfestm. 200 fr

Képes tárgymutató az o. m. Képzőmiv. társ. 1884 evi Őszi Kiállításhoz. Bucz 1884.

MDK

Michek Antal
nyomdái

1819 körül állította fel az első nyomdát
Aradon.

Ferbinger Károly: Hazánk könyvnyomdái
Grafikai Szemle 1893 évf. 54 l.

Michek Antal

nyomdász

l.

Kertész nyomtatott

265. l.

292. kép. *Bakócz Tamás*

M.D.K.

Michel von Brünn, kőmives

azi azonban főleg kőfejtő munkárat végez 1451-1468 között Pozsonyban.

Hoffmann Edith: Pozsony a középkorban, elfelejtett művészek, elpusztult emlékek. Bp. én. 27. old

Mihalek Lajos

rézmetszőjestő

1885. Bécs

1. Mátyás Király művészei és tudósai körében. Szénrajz. Than Mórnak a nemz. muzeum lépcső házában levő falfestménye után. Az orsz. m. képzőműv. társ. tulajdona.

2. Rézkarc Eisenmenger tanárnak a hernsteini kastélyban levő falfestménye után. Ő cs. és kir. Fensége Lipót főherczeg megrendelése a „Hernsteini album" számára.

3. Rézkarc Rembrandtnak az orsz. képtárban levő vedeti festménye után. Az orsz. magyar képzőművészeti társulat és a bécsi műsokszorosító társulat tulajdona.

4. Rézkarc Rahlnak a hernsteini kastélyban levő falfestménye után. Ő cs. és kir. Fensége Lipót főherczeg megrendelése a „Hernsteini album" számára.

5. Rézkarc Griepenkerl tanárnak a hernsteini kastély vadászszobájában levő falfestménye után. Ő cs. és kir. Fensége Lipót főherczeg megrendelése a „Hernsteini album" számára.

6. Rézkarc Vos Kornélnak az orsz. képtárban levő festménye után. Az országos m. képzőművészeti társulat és a bécsi műsokszorosító társulat tulajdona.

7. Zrinyi és Frangepán. Rézmetszet Mendarász Viktor festménye után. u. annak tulajdona.

8. Rézkarc Rycaertnek az orsz. képtárban levő festménye után. u. annak tulajdona.

Mihalek Lajos 2

9 Rezkare Eisenmenger tanárnak a hernsteini kastélban levő falfestménye után. Ő is. és Eir-Tensége Lipót főhercegmegrendelése a „Hernsteini album"-számára.

10. Rezkare Eisenmenger tanárnak a hernsteini kastélban levő falfestménye után. A Hernsteini album számára.

11. Rezkare Bitterlichnek a hernsteini kastélban levő falfestménye után. Hernsteini album.

Budapesti országos általános Kiállítás. A Nejtőművészeti csoport lépes tárgy mutatója.

Budapest 1885.

Mihalek L. c.

Pulszky August
Kirkaver, Aquatinta
legnyomb folio
fenti cabrei

L. Michaler

Die Lautenspielerin.
Rezi. folio.
Aug. Guesnel pxt
L. Michaler sct.
Die Landes Gem. Galerie
stb c. disquiber

Michalek Lajos

Rajzolta a kepzőmu-
tarsulat mü-
lapját: Than Mór:
Mátyás Király tudosai és
müveszes körében.

Levrà. a tars. közl.
1882. 64-l.

L. Michalek

Singender Alter. Rei-
karn. folio.
David Ryckaert pxt
L. Michalek sct

Die Landes Gemaelde
Galerie in Budapest.
Wien 1883. c. diszmü-
ben

Portraitgruppe einer
unbekannten Familie.
Rezin. folio.
Cornelis de Vos pxt
L. Michalek sct
n o A.

Mihalek Lajos

vézmetsző.

1881. Bics.

(29) Mátyás Király tudósai és
művészei Körében. Heliogravure.
Than Mórnak a nemz. muzeum
lépcsőházában levő falfeszmé-
nye után. Az ország magyar lépző-
művészeti társulat 1882. évi kiad-
ványa.

Őszi kiállítás 1881. I sorozat

Michalik Lajos

1879. 300 f. 8 d

Vas. Ujs. 1879 725

Buonarrotti Michelangelo, szobrász festő, 1475 – 1564

Pásztortűr, 1929. 5 sz.
118. l.

Merész Gyula tárlata a milánói Pesaro galériában.

Michelangelo, olasz festő-szobrász-építész (1475–1564).
Galambos Margit: Egy mosoly nyomában.

Az apollói mosoly ha megváltozott formában is, de tovább él a késői századokban. Ez kölcsönöz derűt, fenséges – emberhez méltó – tartást a román és gótikus kor emberalakjainak. Apolló mosolya dereng fel Michelangelo Dávid-jának arcán. (emlitze).

Műrészet, 1989. 4, 6-old.

Michelangelo, olasz festő-szobrász-építész (1475–1564).

A Szépművészeti Múzeumban nyílt meg az a grafikai kiállítás, amely a bibliai képzőművészeti világát, ezen belül is az őrizvetség világát mutatja be: a stúdió vendége Komáromi Géza, történész: ... magától érthetődik, hogy a Michelangelo teremtés víziója mögé oda kell képzelnünk a Kopernikusz-i világképet, amely abban a korban nem volt magától értetődő, nem volt általánosan elfogadott világszemlélet. De ezzel Michelangelo a maga művészi, vagy a forma problémáit tudta hatásosabban kifejezni..."

Igen is, nem is

Biblia világa.

1984. XI. 23. Kossuth, 22.30 (Kiss Pré).

KISDUNA GALÉRIA

A FSZEK 35. SZ. KERÜLETI KÖNYVTÁRA
BUDAPEST XX., MARX KÁROLY ÚT 128.

MICHELANGELO

FRESKÓINAK SZÍNES REPRODUKCIÓI

1983. SZEPTEMBER

10 ÉVES A KISDUNA GALÉRIA — 1973 / 1983

FSZEK 83/507

Michelangelo

Szobrász

l.

Gentmüssel

66. l.

Átvitel . . .					

Michel

M. 3. *Zachariás*, rézmetsző és könyvkötő, † Sopron 1706. Egy remek kötése 1675-től a soproni múzeumban. Számos soproni kartársának arcképét metszette rézbe. 1700-ból tőle Sopron város látképe madártávlatból.

E. G. II 116 l

):

vel és egymásra ~~fekt~~ kezekkel (holtan) fekszik a
tolok és az angyalok imádkoznak, kiknek
~~[illegible]~~ (két lebegő angyal Máriának fény-
a, a melyen a Madonna mellett még két an-
ából, mérétei alól 220, fölül 111-s magasságban
~~mesterétől~~
fos. = 2688 Ka

26.

Michel Zakariás

rézin

Sopron madár-
távlati látkepe

1700. Repr

Heimler Károly dr

Soproni képeskönyv
Nepszerü kiadás
Bp. 1933. 19. l -

Nagyr.

Dr. Szentiványi Gyula

úrnak

Műemlékek Országos Bizottsága

Helyben

IX. Höggyes Endre-u. 10.

MÉSZPÉNZZEL-BÉ
938 MÁR.
A
BUDAPES

Michel Zakariás

könyvkötő, vézm

l.

Csatkai Sopraxl.

12. C.

jegyzetben is!

Mithras-ábrázolás márványból

VI. 204.

Michel Zakariás

soprom könyvtáti

1700-ban kiadta

Sopron mudártavlati

sérépét.

Lásd

Meller-gyűjt

MOB.

A m. postatakarékpénztártól

BUDAPEST 47 X. -6 13 54 VE

16136

EMLÉKÉRE
ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA

Budapest
IX. Hőgyes Endre u. 10.

Díj átalányozva

Michel Zakariás

Culmbachi nületésü könyvkötő. Mint vándorlegény 1665-ben érkezett Sopronba, hol 1675-ben lett mesterré. Meghalt 1706-ban, vagy vagyon maradt utánna a fiskusra. Remeke a Soproni Városi Muzeumban.

Csatközl

Michel Zakariás

könyvkötő

remekbe készült 4-rét

alakú igen díszes

könyvtáblája a

Soproni Muzeumban

Láttam

1947 aug. 9.

Németek IX. 13.

Michel Zakariás

Kömpkötö

Sopron

1675. nepr. 9.

volg. eskü

Hází

Római élelmezési tisztviselők V. 252.

Michel, Zacharias

festő (?) 1700
Sopron

l.
Numizm. Közl
1939-40. 63.1.

Rajna V. 251.

MICHEL Winckelmann

EISLER János: Forráskritika, stíluskritika :
Adatok és megfigyelések az 1490 és 1520 közötti
évtizedekből a besztercebányai művészettörténet vázlatához. = MNG
1991(1991) 114.p.

alálhatunk Möbius I.: Deák Ébner L. /
dnyánszky. /Bp. 1905, 27-28./ ; -
, 27-53./; - Ch. Sedelmeyer: M. v.
ine künstlerische Entwicklung. Paris
s "Stimmungsimpressionizmus"-áról
ingartner: T.v. Hörmann. /Wien 1979/;-
ze Möbius I. fentebb emlitett mono -
40./; - Bihari S. életútját legteljefoglalja össze, mely 1906-ban a Müvéan jelent meg. /Uj Irás, A Hét stb./.

Michelné Varga Éva

fafaragó (Tata)

első díjat érdemelt a IX. országos
nőnyeg pályázaton

Szövetkezeti Hírlap
1983 aug. 22.

Michel Zachariás

Magyar Művészet
1928. 578

vézmetszés könyvkötő,
megh. Sopron 1706.
Egy vennek ~~kötése~~ kötése
~~[illegible]~~ 1675-ből a soproni
nyomban. Számos soproni
kortársát ~~metszette~~ nak arcképét rézre.
1700-ból tőle Sopron
város latkepe madár-
tavlatból.

Kispesti áll. munkástelep lakóinak
társasköre népkvt. VI. 224.

Michel Zacharias

4 /
MAGYAR MŰVÉSZET
1928. 578

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, épitési és átalakitási

vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Michel Márton szombathelyi festő

Őriszentpéter kat.templomának karzatán a régi főoltárkép,szt Péter."Martinus Michel pinxit Anno 18o1 Sabariensis.

Michel Márton festő

Csatkai

+

A Magyar Numizmatikai Társulat 30 éves fennállásának emlékére 1931.

Bronz. Szántó Gergely-től.

Av. Körirat: MAGYAR. NUMIZ-MATIKAI. TÁRSULAT
Középen: félterdre ereszkedő, balra forduló ifjú, hosszú hajjal, kucsmával, magyar ruhában, balkezében érmet tart, jobbjában könyv; oldalt pecsely; lem: mestérjegy

Rev. Körirat: 30. ÉVES. FENNÁLLÁSÁNAK. EMLÉKÉRE. 1901-1931.
Középen 3 águ fa (virágzás kora: 1901-1914; kopár törzs: 1914-1922; levelelés ág: 1923-); ~~oldalt~~ mellette és alatta 3 X; oldalt: SZÁNTÓ-GERGELY. – Átm.: 63 m/m

Vétel: a Numizmatikai Társulattól 12 P-ért 1931. v.

Gy. l. n. sz. 1192 / 1931 IV. 27

MICHEL ÖTVES vagy RATZ vagy GUZMI MDK
aranymüves
/Illyefalviban: Ötves/

P.Tjkv.I.k.21. 1689.jun.2., Tel.Lev.II.52.

Michel Zachariás, könyvkötő MDK
rézmetszö

1675-böl a városnak ajándékozott remeke különösen szép darab.
A müvészi ipart üzök közt messze földön hiresek voltak a könyvkötök. Céhük a XVII.sz.-ban alakult.
M.Z. rézmetszö is volt, számos soproni kortársát megörökitette, továbbá a város madártávlati képét is metszette 1700-ban. Megh. 1706.

Csatkai Endre: Müpártolás, mügyüjtés Sopronban. Magyar Müvészet. 1928. 7.sz. 577-587.l.

M.N.K.

Michel kőmives (az öreg Urban pallér
egyik fia)

1439-1440-ben szerepel a pozsonyi
telekkönyvben

Hoffmann Edith: Pozsony a középkorban, elfelejtett
művészek, elpusztult emlékek, Bp. é.n. 33. oldal

Michelné Varga Éva faragó

id. Kapoli dijazott

Magyar Nemzet 1983. VIII. 7.

Zacharias Michel,rézmetsző

1700 ban készitette rézmetszetét,Sopron város madártávlati képét.Ezen több kisebb-nagyobb kertet láthatunk,köztük a Jezsuita kertet geometrikus elrendezéssel.A Lenin körúton a Hátsó kapu és az Ikvahid közötti részen a várárok és akeleti házsor között hármas fasort,a mai piacon egyetlen fa ort,az Ógabona téren elszórt fákat. 145.old

Boronkai Pál: Sopron parkositásának története. 145.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat,23.évf.1969.Sopron

Michel, Könnich

1439 - 1440

l.

Hoffmann Porsony 33, l

Hoffmann Südost

Michel József

1753 festő
1754, Eger
1755 1757
l.

Szm Egerm.

238, 239. l.

Michel, Martin

l.

Cincik

68. l.

K. J. K.

Michel Lakarias

Sapron madártávlati ábrázolása. 1700-

(6. kép)

Csat. Sapron 18., 25. l.

Michel Konstantin

Ötvös

Kömagyötvi 951-n

Tartozik	Követel	X	Egyenleg

Tartozik

14 —	14 —	

Michel Konstantin

ötvös

1828 Kesmárk

Kapmagyarorszötvösök 41 l.

± és jobb lábával köze lépő"

arna nő kissé jobbra tekint,
ik, baljával pedig ruhájának
ejkendő, paszomántos derék, pi-
hér kötény és derekán piros
nek. Jelzése alól balra: Weber

25.4 cm.
ya 1901: VI. 1-én (350/902 No 20)

Michel Konstantin

ötvös Késmárk.

Kőmagyötvj 160-l

F. sz. *Lf. Nr.*	Próba *Beschau*	Mesterjegy *Meisterzeichen*	Mester — tárgy — tulajdonos — irodalom *Meister — Gegenstand — Eigentümer — Literatur*
951	Nr. 924 +936	CM	**Constantinus Michel**, e. 1828. *a)* Kávéskanna, kései empire. — *Kaffeekanne. Spätempire.* — „1826." Dr. Lipták Jánosné, Késmárk — *Kesmark.*
	Nr. 924 +936		*b)* Merőkanál, fejében érem a Hiszekegy szövegével. — *Schöpflöffel, der Kopf aus einer Medaille mit dem Text des Glaubensbekenntnisses.* Özv. báró Wieland Artúrné, Lőcse — *Leutschau.*
952	Nr. 924 +936	Michel	Ugyanaz. — *Derselbe.* Kávéskanna, karcsú testén meanderöv. — *Kaffeekanne m. Meanderbordüre am schlanken Leib.* Benedek Imre, Bp.
953	Nr. 924 +936	CMichel	Ugyanaz. — *Derselbe.* Evőkészlet. — *Tafelsilber.* Báró Wieland Albertné, Farkasfalva — *Farkasdorf.*

Michel J ózsef M.D.K.

Kaposvár első városi mérnöke , 1857-től

Zádor Mihály: Kaposvár, Bp. 1964. 160.1.

MICHEL KOCHER, ujkeresztény iparos

A morvaországi üldözés elől menekülő ujkeresztények egyi
csoportja 1622-ben Michel Kocher, Thoman Wilhelm és Albre
cht Grob vezetésével elindult csoport egy része Erdély,
más része pedig Nyugat-Magyarország felé indult. 578.old

KATONA IMRE: A vas megyei keramikus hagyományok és a
Magyarszombatfai Kerámiagyár I.rész 573.ol

VASI SZEMLE, Helyismereti Évkönyv, XX.évf. 1966.
4.szám, Szombathely, 1966

Mihalek Lajos m.

1879-ben a bécsi képzőművészeti akadémián Mihalek Lajos (Temesvárról) a rézmetszésű osztályban nyert kitüntetést.

Képzőművészeti hetilk, 1879. 102 l.

Michalek Lajos

festo

irod

The Aust

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedé

.....

a műhelyfőnök
alá

8. sorsz. Műhelyi minta.

Michalek Ludwig

geb. Temesvár 1859

Kupferstecher

1880-87

Bécsi akadémia
Ujházy

Marosvásárhelyi Közművelődési Ház

V. 62, 63.

Michalek Lajos vez és aczél metsző.

Az orsz. képtár több képét más-sotta. Madarasz Viktor, Zrínyi és Frangepán utolsó tulalkozását is metszette. Műveiki becsűek a Lipót főherzeg megrendelésére a hernsteini album számára készült karczai.

Sz. Szendrei János. A többszörösítő művészetek. Pesti Napló 1885. 155. 7.

Michalek Lajos „Jesto" l.

497. old. Marad.

MDK

Michelangelo Grigoletti

Gerevich László cikke. Corvina, 1939. május.
418-425 l.

MICHELANGELO, szobrász, festő

KISS KOVÁCS GYULA újabb érmei között van az Iparművészeti Tanács megrendelése folytán az Állami Pénzverőben aranyérmekben külföldi forgalom számára sokszorosított: Van Gogh, Michelangelo, Renoir, Cezanne művészéremsorozata. 66.old.

SOÓS GYULA: Kiss Kovács Gyula érmei 65.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LXIV-LXV.évf. 1965-1966.
Akad.Kiadó, Bpest. 1966.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
NÉPSZAVA
1966 SZEP 17

KÖNYVJELZŐ

Zelk Zoltán:

Tegnap

»Tanú vagyok« — vallja egyhelyütt lírai hangütésű, prózában megírt visszaemlékezéseiben a költő; és valóban: ez a kis könyv, ha »csak« írókról, pincérekről, munkanélküliekről szól is, minden sorában hitelesen és kísértetiesen pontossággal a múltat idézi. A kötet karcolatait annak a testi és lelki nyomornak a megjelenítése fűzi össze, amely a tegnap világának törvényszerű életformája volt. Érzékletes tollrajzai, szomorkás-édes anekdotái ugyan többnyire egy-egy esetet, sokszor csak egy könnyű — de nagyon jellemző — poént mondanak el, de a személyes élmény varázsa, az emberközelség, az egyedi esetből is általánosítható tanulság megrendítőbb, elgondolkoztatóbb valóságot ábrázol, mint akárhány bőbeszédű regény. Különösen szívszorítóan fájdalmasak azok a sorok, amelyek Gelléri Andor Endre, Radnóti és mások egy-egy nehéz, majdnem utolsó pillanatát örökítik meg. Az írásokat mégis derű szövi át, amely nemcsak abból fakad, hogy a költő emlékei ma, egy megváltozott világban fogalmazódtak meg, hanem abból is, hogy *Zelk Zoltán* alapjában a hivő, bízó alkotók közé tartozik. A húszas évek stílusát követő, kitűnő illusztrációkat *Würtz Ádám* rajzolta. *(Magvető)* **B. Gy. F.**

Jurij Bondarev:

Ketten

A Ketten című regényt — a nálunk is ismert könyv, a Csend folytatásának, vagy inkább második felvonásának szánta a fiatal és tehetséges szovjet szerző. Az új regény — bár van benne némi utalás az előző történetre — önmagában is kerek, egész, olvasmányos alkotás. A főhős immár Konsztantyin, (az előző történetben barátként szerepelt), egy taxisofőr. Konsztantyin egy kegyetlen, iszonyú hideg moszkvai éjszakán összecsap egy huligánbandával, s előrántja féltve őrzött, eldugott pisztolyát...

A történet ezúttal is fordulatos, érdekes. Ám a feszült meseszövés mellett Bondarev legnagyobb érdeme: a légkörteremtés. Kitűnően idézi meg az ötvenes évek visszás, félelmekkel teli légkörét. Lényegében erről a korszakról rajzol biztos képet. Illetve azt vizsgálja, hogy a személyi kultusz esztendői mennyire kedveztek az emberi aljasság elburjánzásának. Stílusa eszköztelen, egyszerű, puritán. Az új Bondarev-regényt *Szöllössy Klára* fordította le magyar nyelvre. *(Európa)* **G. I.**

Raffai Sarolta:

Részeg virágzás

Első benyomásunk: a kiadó Új Termés sorozata ismét jelentősnek ígérkező, új költőnek — ez esetben: költőnőnek — adott nyilvánosságot. Egy fiatal tanyai tanítónő szemén át látjuk a nehéz múltat s a forrongó, újjászülető mai világot — s e szemléletben nincs semmi provincialitás, esetlegesség, annál több a rátapintás a tipikusra, az általánosra, a mi életünket valóban jellemzőre. De talán még környezeteénél is plasztikusabban eleveníti meg ez a költőnő saját asszonyi énjét, legköznapibb, ugyanakkor egyetemes érvényű problémáit. Kevesen írtak még magyarul olyan megkapóan őszinte — és magas művészi színvonalú verset az anyaságról, a szülésről, mint ő. Korántsem kész, kiérlelt tehetség még a szerző; remek sorait olykor prózai laposságok, képzavarok váltják fel. A kötet gerince azonban 10—15 olyan vers, amelyet máris mai líránk figyelemre méltó teljesítményeként értékelhetünk. *(Magvető)* **G. Sz. L.**

Dr. Horváth Árpád:

Korok, gépek, feltalálók

A technika évszázadát éljük, életünk elképzelhetetlen a gépek és a különböző technikai eszközök nélkül. Dr. Horváth Árpád új könyvében fellebbenti a fátylat a nagy találmányok és a technika hatalmas alkotásainak múltjáról. A szerző a szépirodalom eszközeit párosítja a tudományos igényességgel. Az érdekes kötet végigvezeti az olvasót a technikatörténet kalandos, izgalmas évszázadain. A gazdagon illusztrált kötet bepillantást enged az antik világ életébe. A fémek felhasználása, a görög ezermesterek és Archimédész találmányai egy-egy mozaikot jelentenek a gazdag anyagban. A szerző különösen érdekes képet fest a középkor technikai találmányairól, feltalálóiról és gondolkodóiról. A gótika impozáns alkotásai, Michelangelo csodálatos tervei, az első nyomda és a technikai művelődéstörténet sok ismert és kevésbé ismert alkotása megtalálható a könyv lapjain. A gőzgéptől a televízióig és a radarig megismeri az olvasó a találmányok létrejöttének és tömeges alkalmazásának krónikáját. *(Gondolat)* **K. I.**

Christiane Ritter:

Asszony az Antarktiszon

Már a cím is sejteti ennek az útirajznak a rendhagyó jellegét: asszony írja egy olyan világról, amely a férfiak küzdőtere — mióta csak megvetni akarja a lábát rajta az ember — mindig férfit követelt, hiszen a jég világa a természettel való örök birkózás legzordabb terepe. S most egy asszony, férje után utazva, egy évig vállalja ezt a küzdelmet. Könyve azonban korántsem azért érdekes, mert — ahogy első pillanatra gondolja az ember — pusztán a nő szemüvegén láttatja velünk ugyanazt, amit ki tudja hányszor, s hányan — kis és nagy utazók, írók, és alkalmi tollforgatók — megírtak már. Hanem mert az egyéni látásmód, a gyengébb nem finom észrevételei és megannyi apró felfedezése mellé olyan kellemes mesélőkedv párosul, amelyik a számunkra egy kicsit mindig rejtett világnak számító sarkvidékről az új ismeretek sokféleségével gazdagítja az olvasót. *(Táncsics)* **K. Gy. J.**

Houstonban [illegible] hagyományos záró-sajtóértekezletet is.

A szakértők igen sikeresnek könyvelik el a Gemini 11. missziójét, leszámítva a balul végződött űrsétát. *George Mueller*, az űrkísérleti támaszpont egyik vezetője, csütörtöki sajtóértekezletén elmondotta, hogy *a Gemini 12. október végére kitűzött űrutazásával kapcsolatban igen erősen fontolóra veszik, ne vegyék-e alapos revízió alá az akkorra be-*végezni.

A Gemini 11. utasai — *Conrad* és *Gordon* — pénteken helikopteren visszaérkezett a Kennedy-foki támaszpontra, ahonnan hétfőn indultak el csaknem háromnapos Föld körüli útjukra.

A szakemberek és az orvosok rövidesen megkezdik vizsgálataikat. Az orvosokat elsősorban az érdekli, hogy miért merült ki annyira Gordon 15 perces űrsétájában.

(Reuter, AP)

egyes [illegible] címmel a elleni haté lem érde vényerejű tott.

Az Elnö dosította a köztársaság Állami díja, a Kossuth-díj, a Magyar döntött, vegy[illegible] ket tárgyalt.

Az Állami és Kossuth-díjak adományozásának új rendje

A jövőben az Állami díjat és a Kossuth-díjat három évenként adományozzák. Az új adományozási rendszer célja mindenekelőtt a díjak je-

Megyei tanácselnökök értekezlete a Parlamentben

Pénteken a Parlamentben befejeződött a fővárosi, a megyei és a megyei jogú városi tanácsok végrehajtó bizottságai elnökeinek kétnapos értekezlete. A tanácskozáson, amelyen *dr. Dallos Ferenc*, a Minisztertanács Tanácsszervek Osztályának vezetője elnökölt, csütörtökön *Fehér Lajos*, a Minisztertanács elnökhelyettese, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja tájékoztatta időszerű kérdésekről a megjelenteket. Részt vett az ülésen *Vass Istvánné*, az országgyűlés elnöke és *Kiss Károly*, az Elnöki Tanács titkára.

Az értekezlet második napján, pénteken *dr. Szabó Zoltán* egészségügyi miniszter, a közegészségügyi és járványügyi szervek munkájának eredményeit, illetve feladatait, valamint az egészségügyi alapellátás helyzetét ismertette. Egyebek között felhívta a figyelmet: *a különböző szakigazgatási, gazdasági és egyéb szerveknek a jövőben az eddiginél nagyobb gondot kell fordítaniuk a lakosság egészségét, életkörülményeit védő előírások megtartására.*

A továbbiakban arról szólt, hogy a harmadik ötéves terv időszakában arra törekednek; *2700-ra csökkentsék az általános orvosi körzetekhez tartozó lakosok átlagszámát.* A gyermekszakorvosi ellátás javításával 1970-re el akarják érni, hogy ne legyen ezernél kevesebb és 2500-nál több az egy-egy körzethez tartozó 0—14 évesek száma. Ezzel egyidejűleg Budapesten, a megyeszékhelyeken és a kiemelt városokban olyan *fogszakorvosi körzeteket* kívánnak kialakítani, amelyekhez három-négyezren, egyebütt pedig öthatezren tartoznak.

A miniszter nyomatékosan hangsúlyozta: csak akkor érhetik el a kitűzött célokat, ha valamennyi szerv szívügyének tekinti az egészségügyi ellátás javítását és lehetőségeihez mérten mindent megtesz *az új orvosok letelepedésének elősegítéséért.*

Dr. Szabó Zoltán tájékoztatóját vita követte, majd *Keserű János* földművelésügyi miniszterhelyettes szólott az időszerű mezőgazdasági munkák helyzetéről és a soron következő tennivalókról. Hangsúlyozta: *el kell érni, hogy október végéig mindenütt földbe kerüljön a kenyérgabona* és még a fagyok beállta előtt befejezzék a betakarítást, valamint a mélyszántást. Számítani kell arra, hogy az esetleges kedvezőtlen időjárás hátráltatja a munkákat, s torlódást okoz a földeken.

Keserű János a továbbiakban rámutatott: *fontos, hogy a tanácsok mindenütt szorgalmazzák az ösztönző bérezési formák alkalmazását*, s ahol lehetőség van rá, az előző évekhez hasonlóan foglalkoztassák azokat az *ipari munkásokat*, akik a falvakból származtak el, s ebben az időszakban mennek haza szabadságra. Éljenek bátran az ifjúság segítőkészségével is. A *diákok* és más fiatalok — hozzávetőleges számítások szerint — *1,5—2 millió munkanappal járulhatnak hozzá az idén a betakarítás feladatainak megoldásához.* (MTI)

Rendelet az a[illegible] intézeti kez

Egy 1962-ben alkotott törvényerejű rendelet jelentős intézkedéseket hozott a túlzott alkoholfogyasztás egyéni és társadalmi veszélyeinek csökkentése érdekében. Ez a jogszabály az alkoholista személyek kijózanító szobába szállítása és gyermekeik tartásának biztosítása mellett szabályozta az alkoholisták kényszerelvonó-kezelését is. Négy évvel ezelőtt azonban a kórházi elhelyezési lehetőségek korlátozottabbak voltak, ennélfogva a kényszerelvonó-kezelésekre csak rendelőintézetekben kerülhetett sor. Azóta kórházaink fejlődtek, megnyílt tehát a lehetőség arra, hogy szükséges esetekben az alkoholistákat kórházban kezeljék, illetve, hogy *munkaterápiás intézetben* foglalkoztassák őket.

Az alkoholista maga is kérheti, hogy gondozásba vegyék és kezeljék. Ha azonban rendszeres és túlzott alkoholfogyasztásból eredően olyan magatartást tanúsít, amely család-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ESTI HIRLAP
1966 NOV 15

1021

UFFIZI

Firenzében még mindig kevés az ivóvíz, Firenzében még mindig rossz az áramszolgáltatás. Az olaszországi katasztrófa egyik legtragikusabb mozzanata a gazdag toszkán nagyvárosban esett kár. A világ minden kultúrembere megdöbbenve fogadta a hírt: a zúduló, majd elvonuló ár, az iszap mint tette tönkre — a hivatalosan jelentett 32 emberéleten túl —, évszázadok féltve őrzött műkincseit. Csak az Uffizi Képtárban hatszáz, közöttük nagyon sok értékes és világhírű alkotás rongálódott meg. De a város többi múzeumában is lényegesen nagyobb a kár, mint a második világháború idején. Firenzéről e napokban sokat beszélnek Budapesten is.

— A város históriája?

— Etruszk település, az Arno folyó két partján. Az egykor mocsaras síkságon a legfontosabb átkelőhely. Florentia néven a rómaiak alapították. 1000 körül császári székhely. A Mediciek kihalása után, 1737-től Habsburg-uralom alá került, 1865—71 között az Olasz Királyság fővárosa.

— Múzeumai?

— A Museo Nazionale: a Palazzo del Podesta épületében a toszkán szobrászat legfontosabb gyűjteménye. A Galleria dell' Accademiában őrzik Michelangelo Dávidját is. A Museo dell' Opera del Duomóban találhatók a firenzei dóm építésére vonatkozó dokumentumok. A Museo di San Marcóban láthatók Fra Angelico freskói, a Museo Mediceóban pedig a Medici-család emlékei. A Museo Archeologico az etruszk, egyiptomi és görög-római leletek tára. Múzeum Michelangelo háza, a Galleria Buonarotti is. Mindennél tekintélyesebb a Palazzo Pitti: a Galleria Palatina. Gyűjteményében szerepel Botticelli, Raffaello, Tiziano, Tintoretto, Rubens, Van Dyck, Velázquez mű is. Emellett itt helyezték el a Galleria d'Arte Modernát, az első olasz modern festmények tárát. A Pittit a háború előtt az Arno fölött fedett híd kötötte össze a Galleria degli Uffizivel, a világ egyik leggazdagabb múzeumával.

— Az Uffizi?

— A palotát Vasari (festő, építész és az első művészettörténész) kezdte építeni, 1560-ban. 1574-ben Buontalenti fejezte be. Eredetileg — mint neve is mutatja: Uffizio — hivatalnak készült. I. Ferenc toszkán nagyherceg 1581-ben azonban itt helyezte el Cosimo Medici képzőművészeti hagyatékát, majd ide került Rovere, Leopoldo de Medici értékes öröksége is. Mindmáig páratlan gyűjtemény volt. Képei között van — és remélhetőleg meg is maradt, vagy legalább is restaurálható — Giotto Madonnája, Ucello Csataképe, Botticelli Vénusz születése és a Tavasz, Michelangelo Madonnája, Leonardo da Vinci Angyali üdvözlete, Raffaello Gyula pápája, Tiziano Urbinói Vénusza és még számos pótolhatatlan Piero della Francesca, Correggio, Giorgione, Mantegna, Veronese, Tintoretto, Dürer, Rubens, Rembrandt. S az antik szoborgyűjteményben a Medici Vénusz, a Niobidák.

— Magyar értékei?

— Az Uffizi önarckép-kollekciójában több magyar művész képe is található, így id. Markó Károlyé, Szinyei Merse Pálé, Rippl-Rónai Józsefé, Csók Istváné.

Gyerekek! A távbeszélő mesemondó műsora (171—888) 15-én, kedden: A gyáva Idé (elmondja: Ruttkai Éva).

...hatkor?

négyszázmillió dollárnyit küldenek haza azok a munkások, akik Franciaországban, Svájcban és Nyugat-Németországban helyezkedtek el és a legalacsonyabban fizetett kategóriákban is többet keresnek, mint otthon.

MÉZESHETEK UTÁN

A konjunktúrának természetesen jelentős árnyoldalai vannak, különösen most, a mézeshetek elmúltával. Az annyi büszkeséggel emlegetett autóiparban máris előállt egy kisebbfajta értékesítési válság. A spanyol ipar egyre nehezebben állja a versenyt, növekszik a külkereskedelmi deficit. Az idegenforgalom is felvetett új problémákat, az amúgyis meglevő élelmiszer-behozatalt jelentősen emelni kellett. Az inflációellenes rendszabályok, elsősorban a hitelmegszorítás csődbe juttatott olyan kis- és középegzisztenciákat, akik üzleti tevékenységüket éppen a hitelből lendítették fel. Változatlanul Achilles-sarka az egész spanyol gazdaságnak a falu. Szinte érintetlen a nagybirtokrendszer.

HÁZAK A GRAN VIA MÖGÖTT

A szemre leginkább feltűnő ellentmondás: a szédületes építkezési konjunktúra. Ütemével Spanyolország az európai elsők között van. A korábbi nyomortanyák egy részét valóban felszámolták. Ugyanakkor hetvenezertől százezerig becsülik azoknak az elkészült új lakásoknak a számát, amelyekbe — anyagi nehézségek miatt — nem tud beköltözni az új lakó. A madridi „körút", a Gran Via mögött kiköltöztették a lakókat az esőzések következtében megcsúszott és beomlott házakból. Intézményes elhelyezésükről nem gondoskodtak, legfeljebb, ha a karitatív szervek segítenek.

Ez a gazdasági mozgás részben hátteret ad a változások megértéséhez. Amikor tizenhétmillió turista özönlik be és munkások százezrei emigrálnak, lehetetlen volt fenntartani a korábbi merev formákat. A külföldi tőke beáramlása megkívánta, hogy a gazdasági vezető posztokra fiatal „technokraták" kerüljenek — a Falange régi gárdája helyett. Washington igyekezete is arra irányul, hogy egy kevésbé kompromittált rendszer legyen szövetségesi hálózatának, Franciaország kiesése után immár létfontosságú pontján.

Idézném egy kormánytisztviselő kijelentését, aki előzőleg hangsúlyozta, hogy híve a jelenlegi rendszernek: „Franco képes volt bizonyos változásokat — szíve ellenére végrehajtani."

Réti Ervin

...PARI VÁLLALAT

...t korszerű új gyártmány és rajz

...T RENDEZ

...ok Lotz-teremben,

...saság útja 39.)

...er 14—19-ig

...erülnek a vállalat 1966. évi ...újtott rajzok, valamint a ... készített textilanyagok.

...YÁRI DIVAT

M.D.K

MICHELAZZI, Antonio szobrász

Görzben

1731 – 1733. Fiume, jezsuita templom, berendezése oltár, szószék

Aggházy: Barokk szobrászat... Bp. 1959.

I.242.II.97.

Michele lapicide de Marotte MDK

magar mester
Ippolito d'Este udvarában dolgozott.

Balogh Jolán: A magar renaissance épitészet
16.o.

Micheletz G./Gregorius/.asztaloslegény

Győrben 1674-1699 között megfordult asztaloslegények jegyzéke származási hely szerint:"Hildesheim: Micheletz G." 122.old

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII. században - Adatok Győr város asztakosmüvességének történetéhez 93.old

Arrabona,9.- Xantus János Múz.Győr,1967. -A Győri Múz.Évkönyve

Michelstz

Gregorius Micheletz,asztalosiegény

A győri asztalos és puskaagykészitő céh legénykönyvéből,anno 1695 den 24 octobr: "Ist fremde gessen Tischler geselle Gregorius Micheletz von Hildes heim in "westfahlen". 110.old

Batári Ferenc: Asztalosiegények Győrött a XVII.században - Adatok Győr város asztalosmüveségének történetéhez 93.old

Arrabona,9.-Xantus János Múz.Győr,1967.-A Győri Múz. Évkönyve

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Micheletz, Gregorius, asztalos legény

Győrben 1674-1699 között megfordúlt asztalos legények jegyzéke: "Micheletz, Gregorius, Hildesheim, 1695. A. 24". 118. old. 17. jegyz

Batári Ferenc: Asztalos legények Győrött a XVII. században - Adatok Győr város asztalosmüvességének történetéhez 93. old

Arrabona, 9, - Xantus János Múz. Győr, 1967
A Győri Múz. Évkönyve

Micheli

LykaMagyműI800-50

506/l.

8.

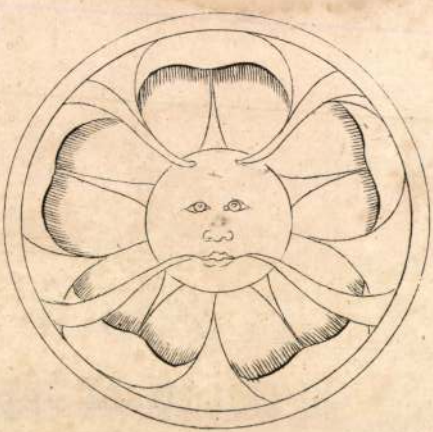

9.

5.

Micheli

Lab IV. 114

Czintaingér 1703-ból

a Kisazari ref. egyház tulajd.

VI. 28.

K.P.W.

MICHELIEVICH, Paschoe hadimírnök

Ragusaban

Mátyás meghívására hazánkban dolgozott

Gerő: Magyarországi várépítészet Szk. 1955.

264.

Michelmann, Johann

bástfai ötvös

C

A népmüvészetek
könyve. Bp.
1940
1121. l.

Edény, népvándorláskori IV. 120.

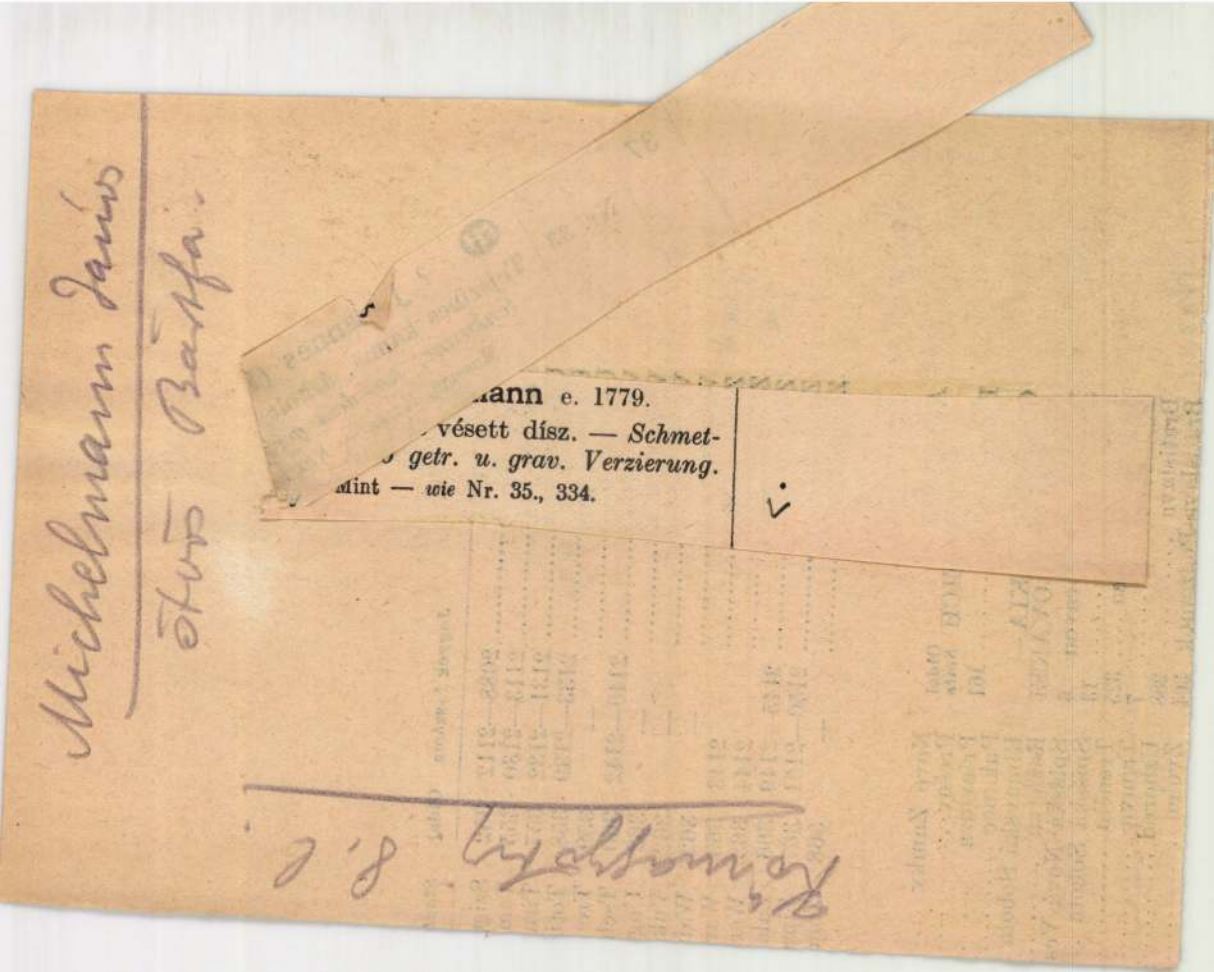
ann e. 1779.
vésett dísz. — Schmet-
getr. u. grav. Verzierung.
mint — wie Nr. 35., 334.

Városnév	Jegyek f.-száma	Oldal	Stadt
Temesvár	2088—2112	352	Szig
Trencsén	2113—2130	355	Tem
Újbánya	2131—2132	357	Tirn
Újvidék	2133—2139	358	Toti
Ungvár	—	359	Trer
Vác	2140—2142	360	Tsch
Varasd	—	362	Ung
Versec	—	362	Vuk
Vukovár	—	362	Wai
Zágráb	2143	363	War
Zalaegerszeg	2144	365	Wer
Zólyom	2145—2149	366	Zala
Zombor	2150—2151	367	Zips
Zsombolya	—	368	Zom

	Oldal Seite
AUSZTRIA — ÖSTERREICH	
Eisenstadt	161
CSEHSZLOVÁKIA — TSCHECHOSLOVAKEI	
Banovce n. Bebravou	6
Baňská Bistrica	13
Baňská Stiavnica	325
Bardiov	7
Bratislava	288
Bratislava-Podzamok	304
Nové Zamky	
Prešov	
Prievidza	
Pukanec	
Rimavská Sobota	
Rožňava	
Spišská Nová Ves	
Spišská Sobota	
Trenčin	
Trnava	
Uzhorod	
Zvolen	

Michelmann János

ötvös

Kőmagyötvj. 37. sz.

A B C D E F G H I J K L

1 2 3 4 I 5 6 II 7 8 III 9 10 11 IV 12 13 V 14 15 VI

Roth F.

1935

III	22.	1250. ox. oxåmla	H

Michelmann János

bártfai ötvös

XVIII. n.

vöd

2 Bárányné

573-l.

Európa Könyv és
Lapterjesztő

Budapest

V. Rothermere út
12. III. 2.

Michelmann János

bárfai ötvös

Tejszínes Tanna ezüst-
ből a Magy. Nemz.
Muzeumban.

Repr.
Báránynéi
574,652.l

Dezsőke!

Küldöm a fát kákat. Egyben
ovett lisztet: 24+27+
en 95 Kgramm.
emplival egy kis bei van:
rondtad, hogy 143 Kgr.

oltunk, elhoztunk 25
20 Kgrot és Gombika
nár nincs több krempli:
[illegible]

Michelozzo

MDK

A várpalotai ásatások során elökerült töredékek stiluskritikailag. Michelozzo és Brunelleschi köréhez tartoznak.

203.o.

Borsos - Sódor - Zádor : Budapest. Bp. 1959.

Michelozzo /Di Bartolomeo/ MDK

építész

Mátyás budai várpalotájának szerkezeti darabjai részben az ő architektonikus formáit ismétlik meg.

Magy.Müv. Tört. I. /szerk. Dercsényi/ 253.o.

A várpalota mesterének /valószinüleg a firenzei Chimenti/ stilusát a hozzá kapcsolódó töredékek jelzik.

U.o. 256.o.

M.D.K.

MICHIFORESCU M.

1919-ben Nagybányán a Szabadiskola tagja

Réti: Nagybánya.... Bp. 195 . 333.l.

MDK

Micheli Lajos, festőm.

1803 körül emlegették, ugylátszik inkább mint distitő festőt.

Ltáb. IV. 114-116.1.

Michele Pannonio

festő

Lásd

Pannoniai Mihály

eletéből:

nácsos.

ágának.

Budapest.

M.D.K.

Michele Pannonio, miniátor

a kitűnő ferrarai festők műhelyében dolgozott, akit nyilván összeköttetésben állott a karthauzi kolostor magyar származású vikáriusával: Andreas Pannoniusszal. Mivel Borso d'Este pompás kódexei e kolostorban készültek, neve és származása alapján feltételező, hogy Michele Mátyás király számára is dolgozott.

A magyar Corvinák. Összeáll.ésbev.: Berkovits Ilona. Bp.1962. Magyar Helikon.

12-13. old.

Michele d'Ungheria

festò

l.

Budinis

38.l

114.035-1915. szám.

III.

Folyó évi október hó
sére értesitem a t. Orsz. Bizo
nek a hadba vonult Wagner Rudo
állitásának épitésvezetője hel
maztatását megengedem s fölhat
nevezettnek havi 300 K tisztel
működése idejére havi 120 K he
letekben, a vajdahunyadi rész

Michele d'Ungheria

festo

lásd

Balnanni 93 l.

ům fedelének a lebon-
s, - mintegy 1000 ko-
többlet munka merült
szt gerendák teljesen
anok, a mennyezet
t, hogy megnem ma-
kell elszkázni és most
atívval is ellatni. -
Kérelmünkre, a mű-
Bizottságának méltó-
tól ezideig válasz nem
itán a vállalkozó a
telése miatt tetemes
vetel, - úgy gondol-
gy megvizsgáltatjuk az

/.

Michele Ongaro

ez Pannoniai Mihal festo

Niccolò d'Este bronzlovas szobrát aranyozta 1457. ~~jul. 2.~~ ben

Schubring, Paul.

Das italienische Plastik des Quattrocento:

Berlin e. n.

58. l.

A másolat hiteléül:

Kaulenbergué

elhelyezésére, egy alacsony polcáll-
itott asztallal, ülőkékkel és ruhafo-
ltem azokkal a segédeszközökkel, amik-
tezelése alkalmával szükség van. Mint-
az összegyüjtött és feldolgozásra vá-
mutatkozott elegendőnek, a toronynak
ségét foglaltam le raktár céljaira, el-
gyszerü polcokkal. A jövő év feladata
ég számára végleges padlót és ajtót ké-
sz jóformán minden hétvégét a toronyban
szerzett anyagunk leltárát és rendeztem
ény-töredéket, amely főleg a várárok
sok folyamán napfényre került. Ez u-
társat találtam Fischer Károly nyug.
n, aki nagy buzgósággal kapcsolódott
a és aki állandóan Visegrádon lakván,
nket érdeklő ügyeket állandóan szem-

MDK

Michele d'Ungheria

Horváth E: Sigismonde Re d'Ungheria e l'Italia. Corvina 1938. febr.4. 132-36 l.

Michele Fabrio =

Ungaro, Michele.

T. 6690.

tüz pusztit a templom körül,
küzdenek az ellenséggel, mig az
lt és több ló fekszik, balról az
jú honvédet szállitanak bajtár-

51.6 cm.

Michele d'Ungheria

ferrarai festő a XV.
század első felében.
Aronos Pannoniai
Mihályal. Lásd ott!

Der braune Korb es, ″n,

Die große Schwester –, n,

Das arbeitsame Dienstmädchen.

szorgalmos

Die wandelnde Glocke

Michele d'Ungheria

festö. Gentile da Fabriano tanitványa volt. Alighanem ennek fia volt Andreas Michaelis de Ung[redacted]heria firenzei festö (1444-ben emlitvl.)

Balnanni. 93. l.

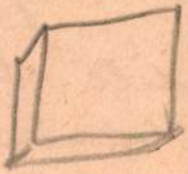

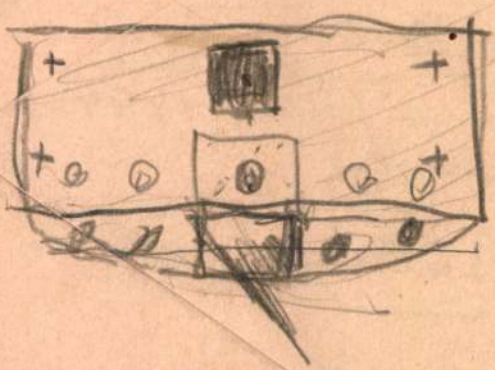

Michele Ongaro

Perugiából származó festő 1446-könül működött Ferrarában (?)

vod

Zani, P.: Enciclopedia metodica critico-ragionata delle Belle Arti. Parma 1817-24. Parte I. Vol. XIV. 146. l.

---

lásd Arch. Ert 1900. 289. l.

Ger Ung Kunst

172. l.

~~Örlökö VI. 156.~~

Michele Pannoni

festi

l.

Budinis 38. l.

931

925

Michele di Ungheria

Gentile da Fabriano
segedje
1420

l.

Flore Zsigmond
128. l.

Michele d'Unghein

fecit

l.

Bulinis 38 [illegible]

933

110

924

Michele d'Ungheria

l.

Hekler Ung

85. P.

Kolonits Siegfried:

Mellig, hétnyolczad b
körszakála rövid s bajusza h
vértet s pancélt visel s jobb
Fölirata a keretben: „Illvstri
In Bvrgschleniz Et Idensp
Illvstr: Ord. Archidvcat. A
s a kép alatt négy sorban
„Regna Libumorum
Seu, Siffride, T
Hactenus, Hungar
Victoris nomen g

Rézmetszet, méretei a hátt

Ltsza 256

cs.

Michele d'Ungheria

Gentile da Fabriano (+ 1427) segéde 1423-könnt delgozott Fabriano mühelyeben.

Ger Ung Künst

159, 160, 172. l.

---

wod

Colasanti, A. = Gentile da Fabriano. Bergamo, 1909. 82. l.

~~Ötvösmunkák, újabbkori VI. 301.~~

Michele d'Ungheria

festo

l.

Gerevich L'arte

15 l.

1011. Madarász Viktor.
Sz. Csetneken 1830 dec
Önarczkép.

Mellig látható, kis
rövid haja, hegyesre pödrött
döke és szeme barna; arcza
ing, csomóra kötött nyakken
barna bársonykabát. Jelzése

Vászon, mér. 31:25.
Vétetett az 1906: I
6-iki 18218 sz. leirat alap

Michele d'Ungheria

l

Gereuropaitelyz

19. l.

Kóródy Péter dr. III. 239

Michele d'Ungheria

1430.

l.

Koldary Olasz Magyar

28. l.

Michele d'Ungheria

XV. H.

l.

Divald Magyarország.

247. l.

felmerült jövedelmet jelentett

nagyott uj vizszolgáltatási sza-

beszedett közcsőépitési hozzájá-

§.alapján a 8 %-os jövedelmező -

egváltása /6o.821.79 P/. A lak -

?vel több bevételt eredményeztek.

származó bevételek jelentős mér-

ezelésü gazdálkodásra való áttérés

önféle jövedelmeket csupán három

t lakásokért /16.o2o.-P/, Nyomás-

.- P/ tételekre. Az áttekinthető-

jes tagoltságukban mutatjuk ki,

szétosztás és az előirányzattal

i kimutatást közöljük.

Michele Ungaro

magyar származási
velencei szobrász

l.

Ungaro Michele

alatt

T. 6689.

ánczok foglalják el, a melyet
agy kerit honvédeivel hatalmába
n ülő Görgey előremutatva buzdit-
gyalogság van csatarendbe állit-

: 40.4 cm.

Michele Ongaro

Venezia. S. Pietro in Castello

Fentitöl 8 nobor XVII. z.

Az elsö keresztbajó végen levö Capella Vendraminban.

Burckhard, Jacob:

Der Cicerone II. kiad. Lipese 1869, 703–704. l.

Bibliography

Primary sources:

Secondary literature:

MDK

Michl Alajos utóda
asztalos munkák

Bpesti Szt.István-templom. Épitő Ipar, 1905. nov. 20. 391-94 l. képek.

MDK

Michl Alajos asztalosm.

A bpi börze új palotája. Építő Ipar, 1905. 45.sz.
369 l.

MDK

Michl Alajos

asztalos munkák

A szt.István tpl megnyitása. Vállalkozók Közl. 1905. nov. 22. 3-5 l.

M.D.K.

Michl Alajos műasztalos

A Ráth-György-múzeum belső berendezésének szükséges darabjait, a haíl tölgyfa lépcsőjét Horti Pál tervei szerint Michl Alajos készitette.

Csányi Károly: Országos Ráth-György-Múzeum.

Épitő Ipar 1906.jan.21. 20.o.

Michl Alajos
műasztalos

a történelmi csoport
épületében a gazdag fara-
gáni fölgyfaajtok, fa-
mennyezetek és lambériak
fent. műhelyéből kerültek
ki.

Bubint Zoltán:

Az ezredéves kiállítás
architekturája.
Bécs, 1897. 33. l.

559. ~~Ismeretlen festő.~~ ~~A XVIII századból.~~ } Ma

559. Batthyány Károly hg.

Egész alak és jobbra ~~néz~~ fordultan áll
parancsnoki bot végét fogja, balját
sen fo~~r~~ritott, szemöldöke és szeme sö
retvált. Párduczbőrös piros palástján
meg bal keze alatt van. A háttér bab
a szabadba nyerünk kilátást, hol várc
patak mentén lévő malomnál felállitot
rata, a fának galyai között lévő czime
képről levágott vásznan, részben olvas
CITTUS NEC NON SERENmor ARCHIDUCUM JO
Sacro.. QVA SUPR.DUX ~~et~~ 3 BELG. GUBERN.
HASSIS IN CAPTIVITAT TAM BAVARIAM SUP

Vászon, méretei ~~213~~ 212: 123
Lanfranconi Enea gyüjtemény
Átvétetett az 1895: V. 30-á
No. 568).

Vértje felett piros szalagon az ara

904:V.3.

19

Michl Alajos mübütorasztalos

Mamar Sparmüvészet, 1902

V. évf. 4. sz. 145–168. o.

Czakó Elemér: A torinói kiállítás.

MDK

Michl

Vállalkozók Közl. 1905. nov. 1. 3. l.

Uj tőzsdepalota...

Michl Mayós

asztalos Bp.

I.

Ezredes kiáll

XIII. corp - 32 - L

Belgrad.

A látképben ábrázolt vár
a város terét és a partokat ka
flus-on pedig hadihajókat szer
tüzelnek. Felirata a vár fölöt

GRIECHISCH

és fölül középütt: HUNGARIEN
jobbra: 20.
a lap hátán nollandi nyomtatás

Rm., mér. a rl. 13.4: 18

Michl Alajós

antalos

l.

Közlezrkiáll

1386. l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 485418

Michl Alajos
műasztalos

Ráth György 1896
134. l.
136. l.

VASS ELEMÉR
FESTŐMŰVÉSZ
GYÜJTEMÉNYES
KIÁLLÍTÁSA
1938 JANUÁR 30—FEBR. 13.

Michl Alajos

műasztalos

az ujosságházban mi-
nisztéri fogadó szoba
(gotikus) Steindl Imre terve
szerint

l.

d Ráth György 1896

172. l.

d Aigner S. cikke

Teljes tisztelettel

HAZAI BANK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

— Aurora 1101 c

Michl Alajós

mintatos

l.

Ráth György 1896

295. l

III.sz.betétlap.

áthajózásnál,

Fordaidő	
	Éjjel
tszor any- ány 100 m. lyó	8 perc + hatszor any- nyi perc, ahány 100 m. széles a folyó
	"
ahány 100 folyó	2 perc + annyi perc, ahány 100.m.széles a folyó
ének	a rocs.ide jének kétszerese
omszor hány 100	6 perc + háromszor

Michl Alajós

asztatos

l.

Ráth György 1896

304. l.

Michl Alajós

antalos

l. Edvi Bp.

570. l

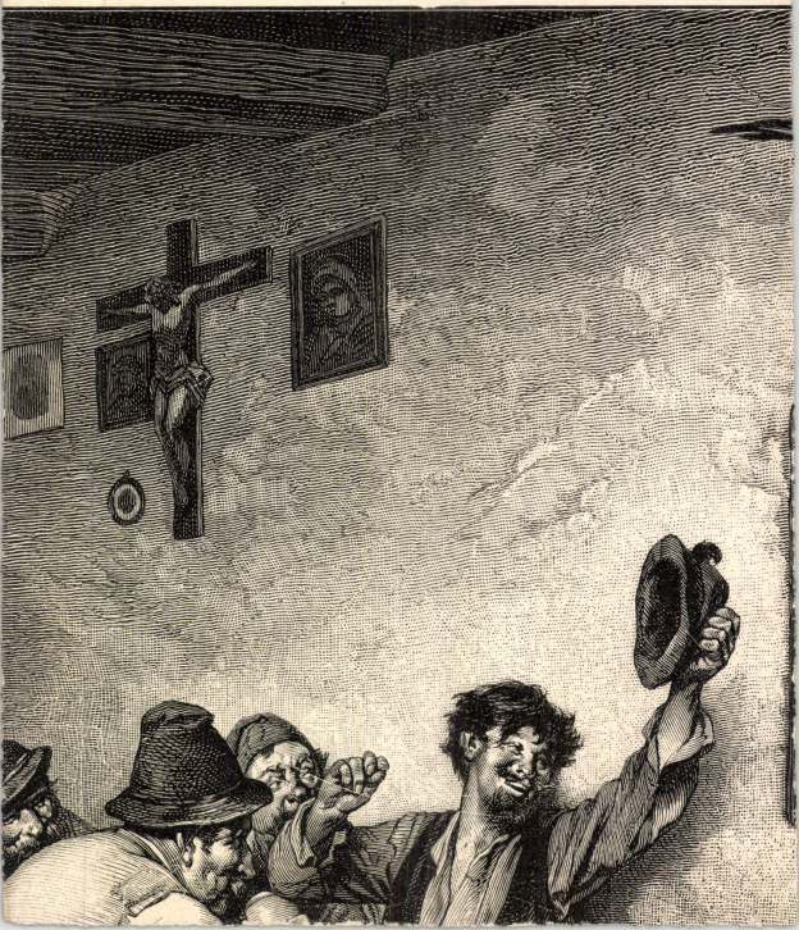

MDK

Michl Alajos asztalosm.

Gaul K: Butorip. diszitő ip. az ezr.éves o.kiáll.on.
MMÉEKözl 1897, 6.füz. 263-276 l.

képek

Michl Alajos

l.

Az igazmüvészet

1896. b.

136 l.

és több oldalon

is.

,Elnök Ur!

ram!

rtózkodásom alkalmával szerencsés va-
szegény templomom ügyét megbeszélniés
ekében kellemetes érzéssel értesülnI,
lomnak az utóbbi években foganatba vett
ltóságod bölcs vezetése alatt álló orsz.
fedezetből egyezer /1000/ koronát mél-
folyóvá tenni.
helyreállitás jórészt kölcsönből lett

MDK

Michl Alajos

Az országház épitésénél az asztalosmunka egy részét vállalta.

Galgóczy István: Az épülő új országház főbb vállalkozói.

Ország-Világ, 1894. 19.sz. 318.l.

Michl Alajos

az Operaház építésé-
nél másodpallér volt.

Vas. Ujs. 1884. 616. l.

református lelkészképzőintézet és tanár
hallgatók számára fönntartott internátus.
régi szellemében végzik a fönntartók:
Debrecen sz. kir. város és a debreceni
a református nevelés és jellemformálás

Most, amikor Istenünk kimondhc
Kollégium négyszázadik életévének vé
Kollégium szakadatlan főiskolai élete há
a három fenntartó testület és vele együ
Tudományegyetem, megáll egy áhítat
küzdelem útján, hogy hálaadó örömünn
megalázza. Ezen az örömünnepen együtt s
testvérekkel, akik Kollégiumunk négyszá
azt a szolgálatot, amellyel ez az evan
mányosságot, a magyar nemzeti érzés
jellemerőt ápolta és fejlesztette itt, Nyugc

Ennélfogva a Kollégium fenntartó

és szeretettel meghívják a Tiszt
Bizottságát

Michl Alajos

Kiszitette a királypavillon-
ban a királyné termenek
felboritásas.

Kel 1885

I. k. 1. füzet. 34. l.

Michl Flajos

~~Apesti~~ antalos

Cód

" Kel 1885

III. k. 2. f. 282. l.

Kath. Fausztin
Prot. Fausztin

Ógörög J. Kr. bem.

CSÜTÖRT.

16

Kath. Juliánna vt.
Prot. Juliánna

PÉNTEK

17

Kath. Donát pk.
Prot. Donát

☾ Utolsó negyed 15 ó. 8 p.

SZOMBAT

18

Kath. Simon pk.
Prot. Konrád

Izr. S. Jithró

7. hét. 1933 Február hó. 28 nap.

Michelmann. János. Ötvösmester.

nevét említik 1779-ben a bártfai aranyművesek körök.

S. Mihalik: Versuch einer Zentralisierung des ungarischen Punzierungswesens im 18.Jahrhundert. Acta Historiae Artium, 1961. Tom.VII. Fasc.3-4.

263. old

Michels József M.D.K.

Pihenő karosszék, repr.

Társte vező: Marx Mihály

Ipari művészet Bp. 1960.

van Miereveld, Michiel Jansz. MDK

-ról ennek, hogy 1583 ban megfestette halott mesterének a festő Anthonie van Blocklandt-nak portréját, ennek halottas ágyán.
A kép már elveszett.
Miereveld 16 éves korában festette a portrét.

Pigler, A. Portraying the dead
Acta Historiae Artium IV Tom. 1956. 12 n.
27.8.

Micheli Lajos
festő

l.

Voit Pál

Régi magyar ottkonok.
Bp. é. n. 280 l.

MŰEMLÉKEK ORSZ. B. ZOTTSÁGA
562/311 1/2 ... 25

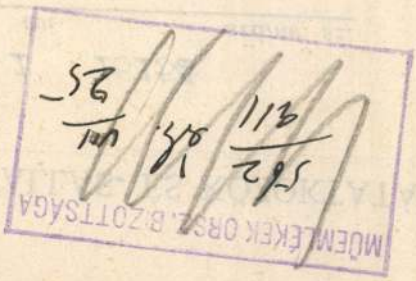

A VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI M. KIR.

1 16154

191.... évi ..... számv. sz.

.....ügyosztály.

A válaszban a megkeresés számának és évének pontos feljegyzése kéretik.

Méltóságos

br. FORSTER

a müemlékek országos bi

Folyó évi jul

becses átiratára való hivatko

János bizottsági tag pozsonyi

érvényesitve, tisztelettel v

Micheli Lajos

festő

vad

A Mubarat

1921. 146 l

Pap Dénes: A pesti magyar nemzetgyűlés
1848-ban IX. 132.

* Micheli Ludwig

festo

1803. Pesten

Ad. 1803. 168 l.

~~Bronz lándzsahegy VII. 196~~

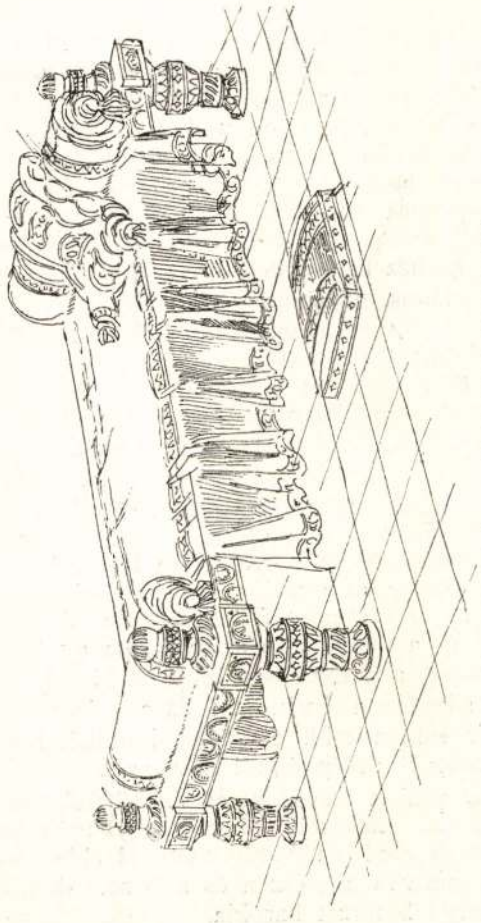

4. ábra. Nyugvó ágy a királyi fogadóteremből.

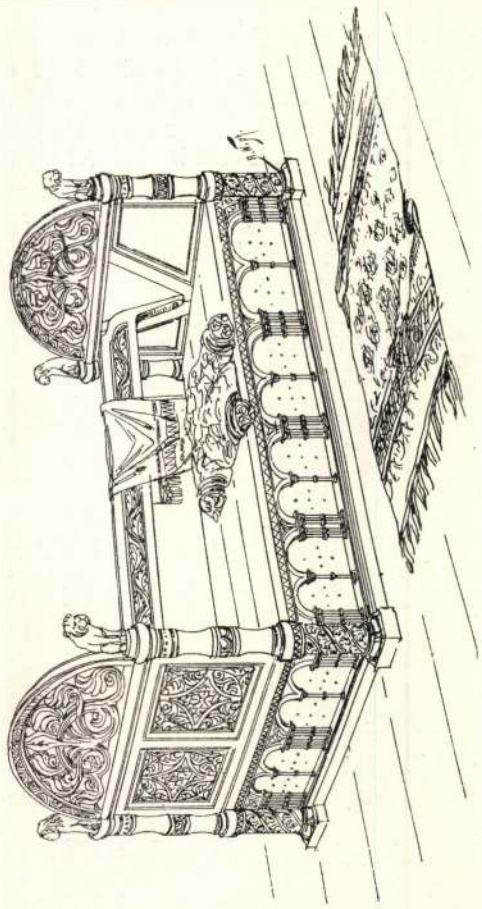

5. ábra. Kettős pad a királyi fogadóteremből.

2. ábra. Láda a királyi fogadóteremből.

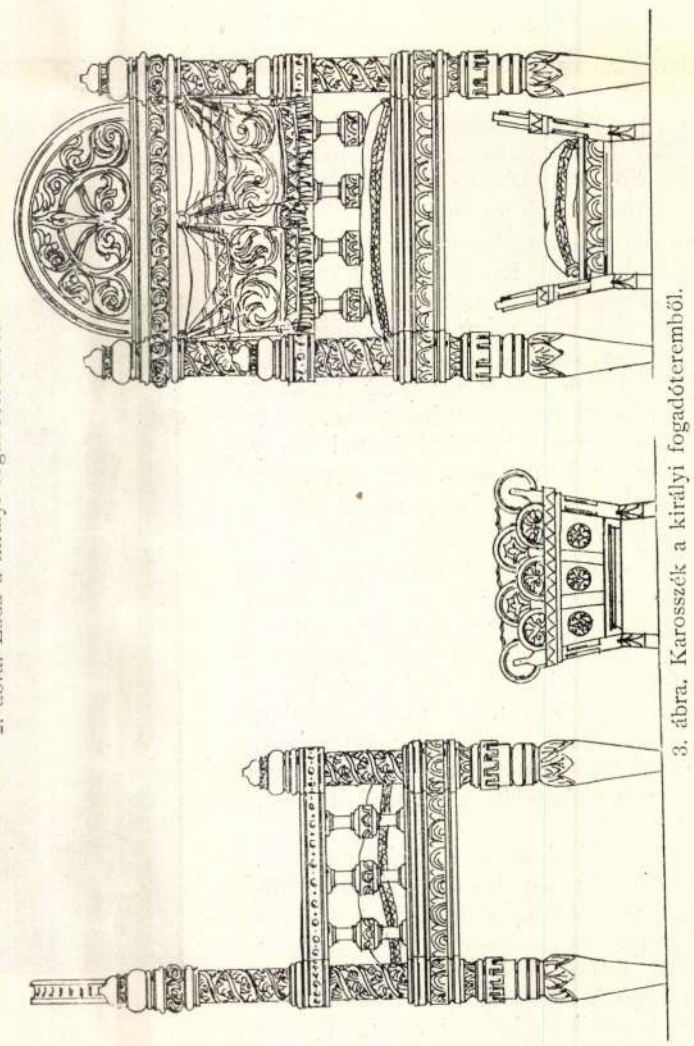

3. ábra. Karosszék a királyi fogadóteremből.

Pollák Ignác és *Fodor* József fővárosi kárpitosok gazdag dekorativ interieuröket állítottak ki. Az elsőnek szalonjában főképpen a peluche-sel bevont empirebutorok sikerültek. Fodor XIV. Lajos szalonja kissé hidegen hatott. *Ruprich* Károly, hazánk első bútor-gótistája, egyet-

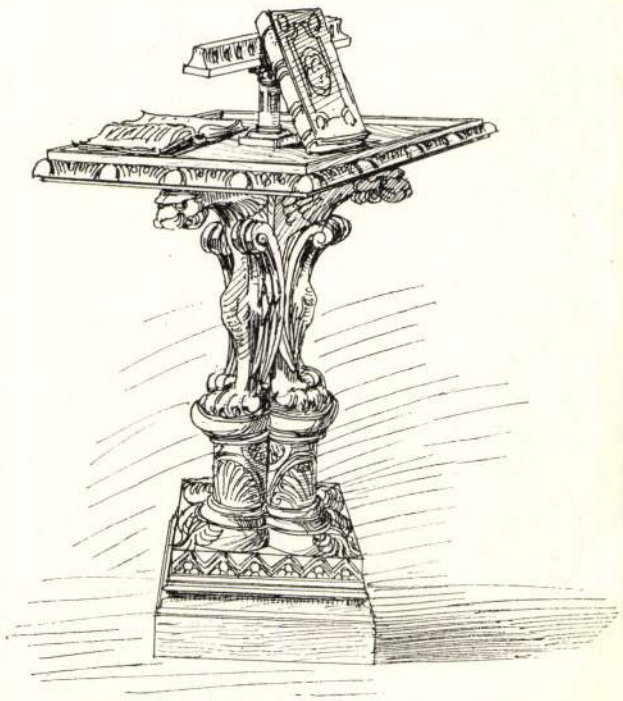

6. ábra. Asztalka a királyi fogadóteremből.

len akademista asztalosunk, kacér empirehálószobájával bebizonyította, hogy a gótstíluson kívül még egyébhez is ért (lásd 14. ábra). *Krösszl* J. és *Romocsa* Ödön iparosok végtelen szolid, nyugodt és előkelően ható dolgozószobával tettek ki magukért.

Hasonló berendezéssel, de sokkal nagyobb és zajosabb hatással lépett föl a temesvári *Gungel M. és fia* cég, a mely elegánsan berendezett és dekorált nagy fülkéjében mahagoni és rózsafából való barokkstílű bútorzatot állított ki. A kolozsvári *Bak* Lajostól meglepően eredeti, székely stílusban tervezett ebédlőt láttunk, mely eredetiségével nagy szolgálatot tett a kiállításnak, bár a pirosra pácolt juharfába vésett vékony elemű díszítmények, keményen és nyugtalanul hatottak.

A magyar stílust bútoron talán legszebben alkalmazta a *Szeifert H. és fiai* cég, mint azt a tőle kiállított billárd-szobában észlelhettük. Ez egyúttal az előttünk ismeretes magyar stílusú interieurök közül az első volt, a hol nemzeti dekorativ motivumainkat plasztikus formában sikeresen alkalmazták, pedig tervezőjük nem is földünk szülötte volt, noha művészileg itt nevelkedett (lásd a 15. ábrát).

Igen lakályos, otthonos, kitűnő munkájú, egyszerűen és szépen dekorált ebédlő-berendezést találtunk *Mahunka* Imrétől. Csak azt sajnáljuk, hogy ez a mester oly nagyon bécsieskedik. Ennek kell t. i. venni azt a körülményt, hogy Mahunka az ebédlőjét a legjellemzőbb modern bécsi barokkban, hasonlóan egy másikat, Angliától nagyon messze álló és csak Bécsben kiköltött angol stílusban tervezte.

Chmeling mester a Jaiser távozásával megárvult bőrponcolást mutatta be igen gazdag kollekcionális vadászati szoba berendezésében. Megemlítjük még, hogy e cégen kívül még *Fischhof*, *Svoboda* és *Engel* Lajos is, a bőr poncolás köréből, szép dolgokkal szerepeltek (16. és 17. ábrák), bár kiállításuk kisebb mértékű volt.

A polgári ház hálószobájának előkelő típusát találtuk *Csepreghy* János, mahagoni fából való, bútorzattal ízlésesen berendezett és dekorált fülkéjében. Kevésbbé szerényen lépett föl *Paál* Gergely dolgozószobája, bizarr empire-stílűre tervezett bútorával.

Az asztalos munkáknak javát *König* mester állította ki két fülkében. Az egyikben, egy a kiállításon páratlan intarziával, ízlésesen dekorált empire stilű, gazdag, mondhatni fejedelmi szobaberendezés volt elhelyezve. Mint finom színérzékü festő a vásznon, úgy játszott a művész itt a bútoron a fák színeivel. Nem köszönhetjük eléggé Könignek, hogy az asztalos művészetnek ezt a német legalább egyszer megint fölelevenítette. A remek színharmónia és a tagok szép arányosítása egészen elfeledtette velünk a kabinet-szekrény alaki hibáját. Nem kevéssé sikerült a harmóniát és a csinozást illetőleg Könignek román stilű ebédlője. Mindkét interieurnek terve *Fellner* S. műépítésztől származik.

Egy bennünket különlegesen érintő fülkével jelentek meg a *Dósa* testvérek. Mintha egy múlt századbeli krinolinos éz copfos társaságot látnánk ebben a fülkében mozogni, annyira merészen és szélesen domborodó a szóban forgó bútorzat barokja.

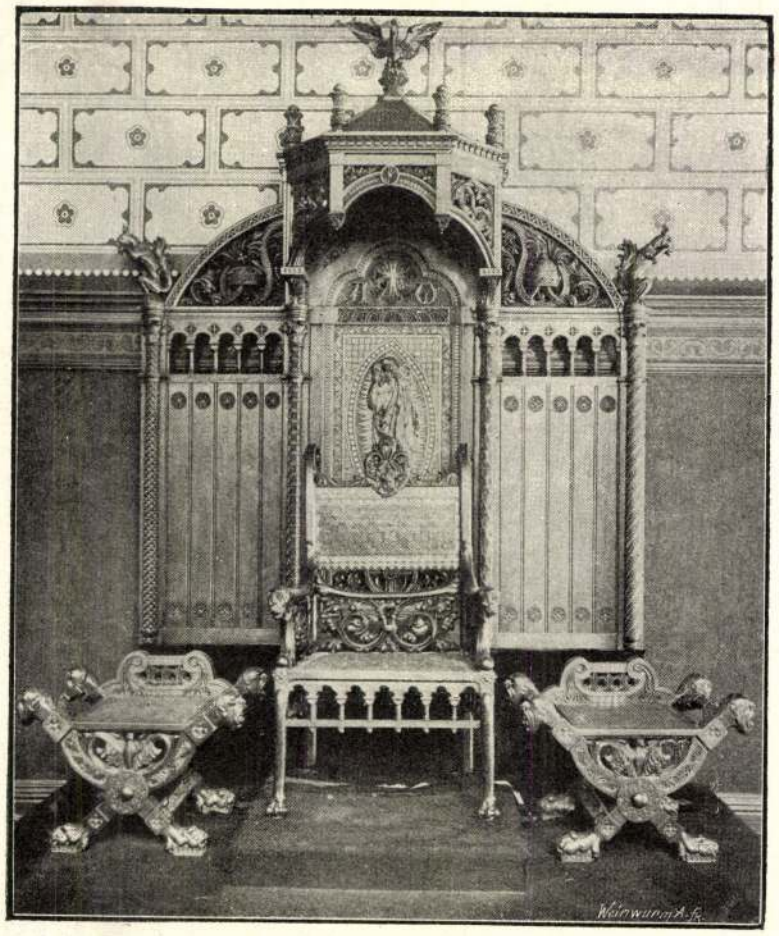

7. ábra. Trónus a királyi váróteremből. Tervezte és készítette *Langer* Ignác.

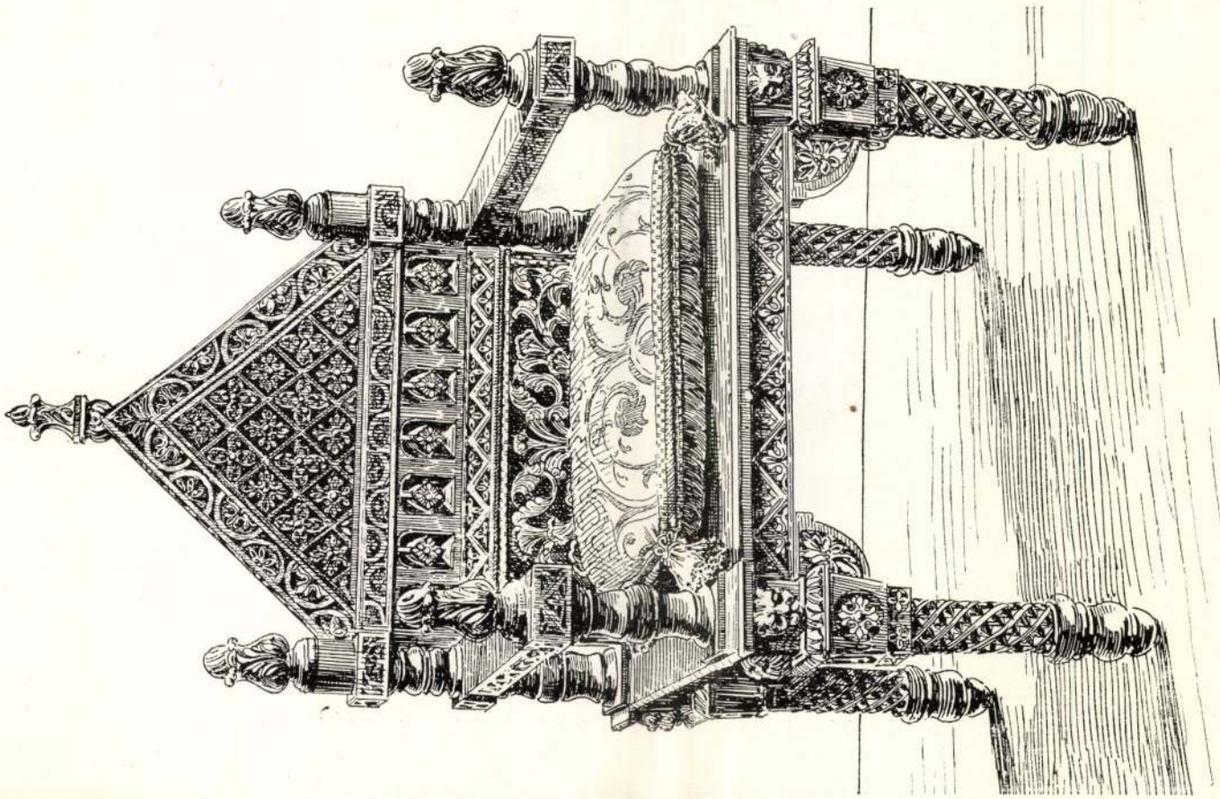

9. ábra. Karosszék a fogadóteremből. Tervezte Alpár Ignác. Készítették *Bird* Lajos és *Langer* Ignác.

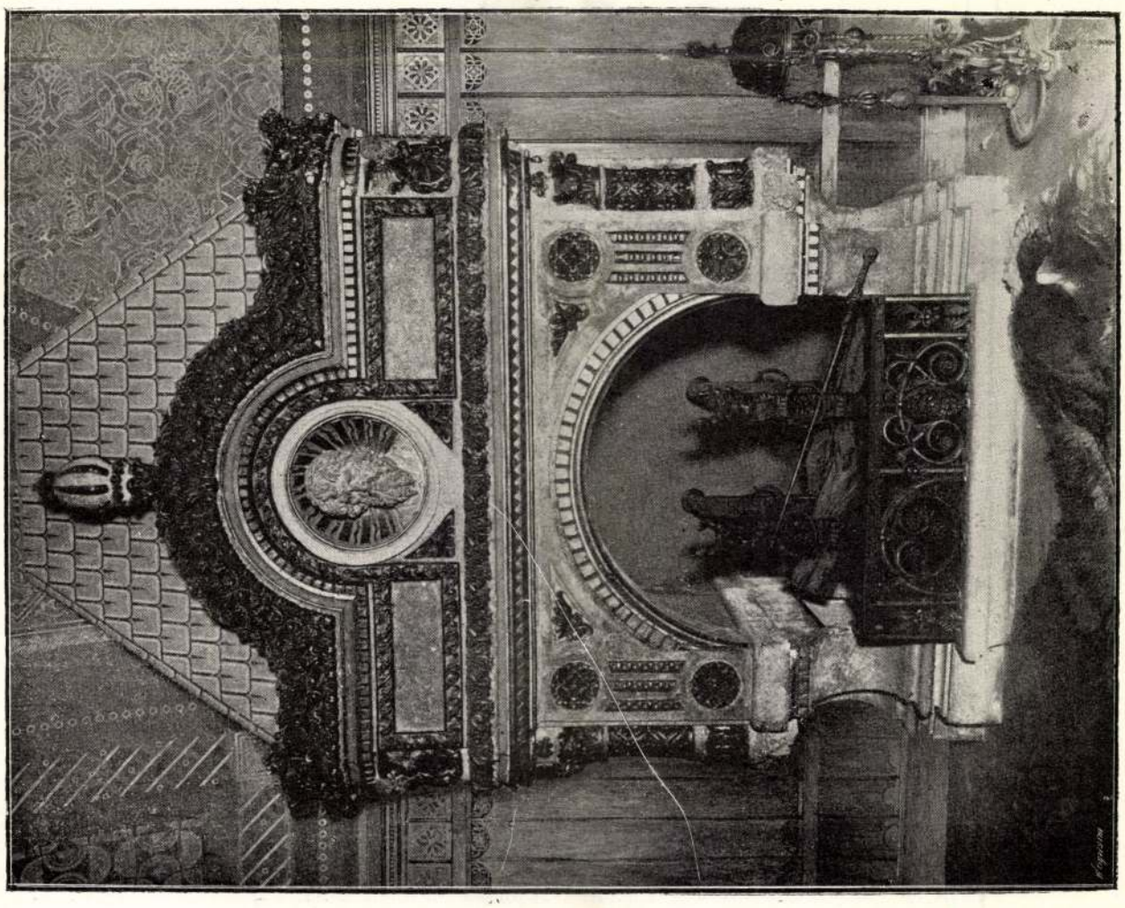

8. ábra. Kandalló a fogadószobából. Tervezte *Alpár* Ignác. Készítették *Langer* és *Alpár* Ede.

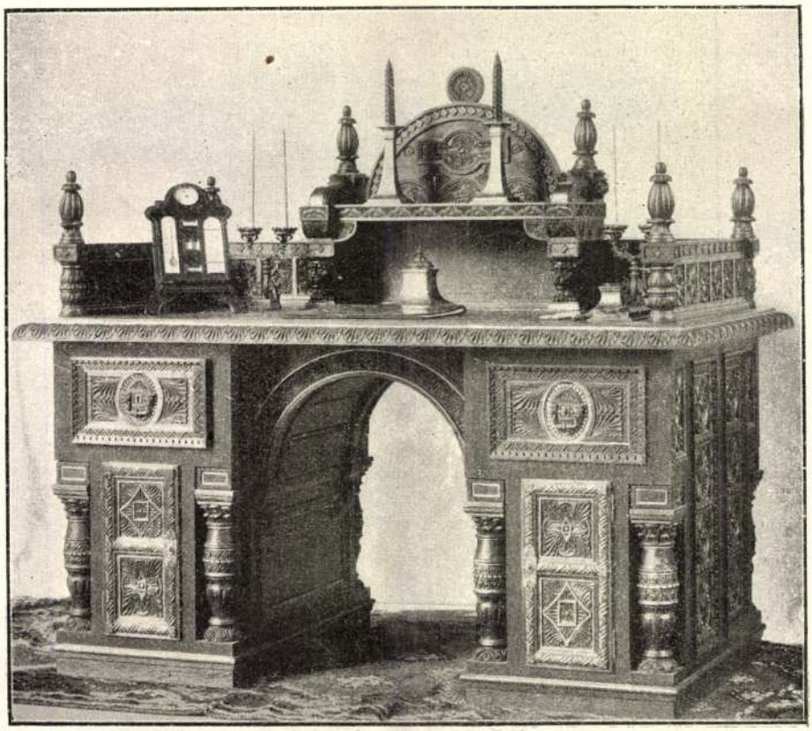

10. ábra. Iróasztal a dolgozószobából. Tervezte *Alpár* Ignác. Készítette *Michl* Alajos.

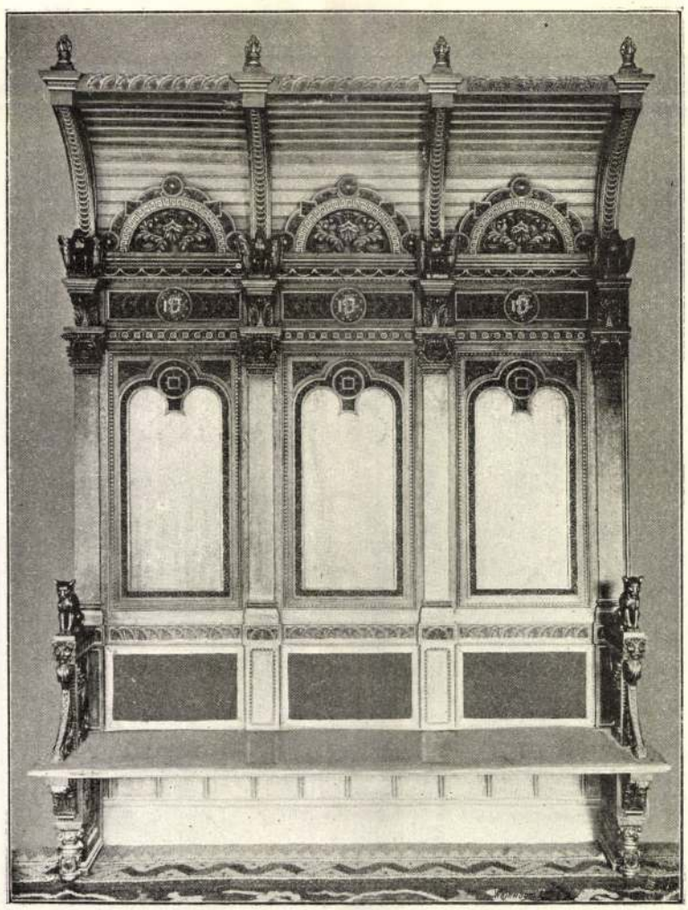

11. ábra. Hátas pad a dolgozószobából. Tervezte *Alpár* Ignác. Készítették *Bíró* Lajos és *Langer* Ignác.

E fülke puhaságának ellentétét *Lingel* Károly ebédlőjében találjuk meg, erélyes németes renaissance vonásaival. Ez az egész fülke világos tölgyfa bútorzatával és sötétzöld dekorációjával igen lakályos és előkelő hatást gyakorolt a szemlélőre.

Még energikusabb hatású volt *Michl* Alajos mesternek gót stilusú remek miniszteri dolgozó-szobája, melynek rendeltetése az új országház termeit díszíteni. Kevésbbé sikerült dekorativ szempontból az ugyanerre a célra szolgáló *Bernstein* József és fia-féle gót interieur.

Finom gót és empire dolgokat láttunk *Jaiser* mestertől, rendezés tekintetében a nembánomság jellegével, csak úgy odahányva a folyosóra. Mintha hattyúdala akart volna ez lenni a fővárosból távozó művésznek, épp oly szép és rendezetlenségében bánatos benyomást keltett a hozzáértőben ez a kiállítás.

A már föntebb említett empire fülkéket *Zimonyi* is szaporította egy hálószobával, melynek gyakorlati irányát legjobban az jellemzi, hogy a kiállítás megnyításakor máris túladott rajta.

Ennél sokkal egyszerűbben, de csinosan mutatta be az empire stilust a békéscsabai *Reisz* és *Porjesz* cég, e stylusban örökösen visszatérő mahagoni-fabutorok alakjában.

Dormann mester exotikus szobaberendezéssel akart hatást elérni, a mennyiben szépen tervezett, de rosszul megértett és kicsinozott kinai stilű dolgozó szobát állított ki. Csinos asztalos munkát találtunk *Kántor* Tamástól is, melynek hatását azonban a kevéssé sikerült díszítőmunka rontotta le.

A specialis kárpitosdíszítő ipart szépen mutatta be *Kozilek* előkelő cége egy Louis XVI. szalon alakjában. Ugyanezt találtuk *Hérmán* Ödön egyszerű polgári szalonjában is. A díszítés megnyerő hatását többé-kevésbbé mellőzték fülkéikben némely vidéki, de a szegényebb sorsú fővárosi asztalosiparosok is. Szép holmit találtunk ezek közül a kassai *Studinka Gy. és fia* cégtől. Igazán sajnálatos, hogy ezek a kiállított ebédlő és hálószoba butorzatot egy fülkében zsúfolták össze. Különválasztva és jól rendezve hatása megsokszorosodott volna.

Brodnyánszky J. resicai mester a szerényebb vagyonú kiállítók közül a legészszerűbben fogta föl a kiállítás célját, amennyiben rendkivülien egyszerű, jó arányú, elegáns s szép hálószobakészletet küldött föl, a melyet tisztességes áron el is adhatott. Nagyobb hatással léptek föl a szegedi asztalosok; nevezetesen *Felber, Bischof* és *Lipthay* ebédlő és egyébb butoraikkal.

Kitünő munkájúnak kell jeleznünk a székes-fővárosi *Tóth* Rezső mester szép francia renaissance stilű ebédlőjét is, csak az a kár, hogy a szük fülkében a jeles munka nem érvényesülhetett. Ugyanezt kell mondanunk *Réigner J.* szép és finom munkájú, francia renaissance stilű szekrényeiről és empire hálószobájáról.

12. ábra. Pohárszék a dolgozószobából. Tervezte *Alpár* Ignác. Készítették a *Szeifert* testvérek.

Az interieurökről szólva, a horvátok egyöntetűen és szépen rendezett számos fülkéiről sem szabad megfeledkeznünk, melyek közül azonban *Kontak* Antal, zágrábi asztalosnak, páratlan szépségű hálószobája különösen kiemelkedik finom asztalos- és faragómunkájával, valamint a festett ékítmények remek színegybehangzásával. Ezek a szépségek a naivságában nehezen, sőt néha otrombán ható népies horvát ácsstilusnak aránytalanságait is elfeledtetik velünk. (25. ábra).

Kiemelkedett a horvát intenrieurök közül még a *Bothe* és *Ehrmann* zágrábi cég nemes gót ebédlője tölgyfából és az ugyanezekről kiállított gazdag empire hálószoba finom bronzaival és előkelő dekorációjával.

Egyes butorokat finom asztalos munkával kiállítottak *Legány* Kassáról, *Bodon* Károly és *Juhász* Sándor Bpestről, *Dentler* Zsombolyáról stb. (19-ik ábra).

Nagy érdemeket szerzett magának a kiállitás körül az *iparművészeti társulat* olyképpen, hogy tehetséges, de szegényebb sorsú műiparosokkal egyes műtárgyakat, egyebek között butorokat is készíttetett. Gondoskodott a társulat elnöksége azonkivül arról is, hogy ezek az iparosok előkelő művészek kezéből való és pályázat útján beszerzett rajzok után dolgozhassanak. Hasonlót cselekedett a *székes-főváros tanácsa* is, midőn művészi rajzok után adott egyes kisebbrendű iparosoknak megrendeléseket. Ilyképpen aztán mind az iparművészi társulat fülkéjében, mind a főváros pavillonjában is szebbnél-szebb tárgyakat találtunk oly iparosoktól készítve,

13. ábra. Budoir angol stilusban. Tervezte és készítette *Gelb* Manó.

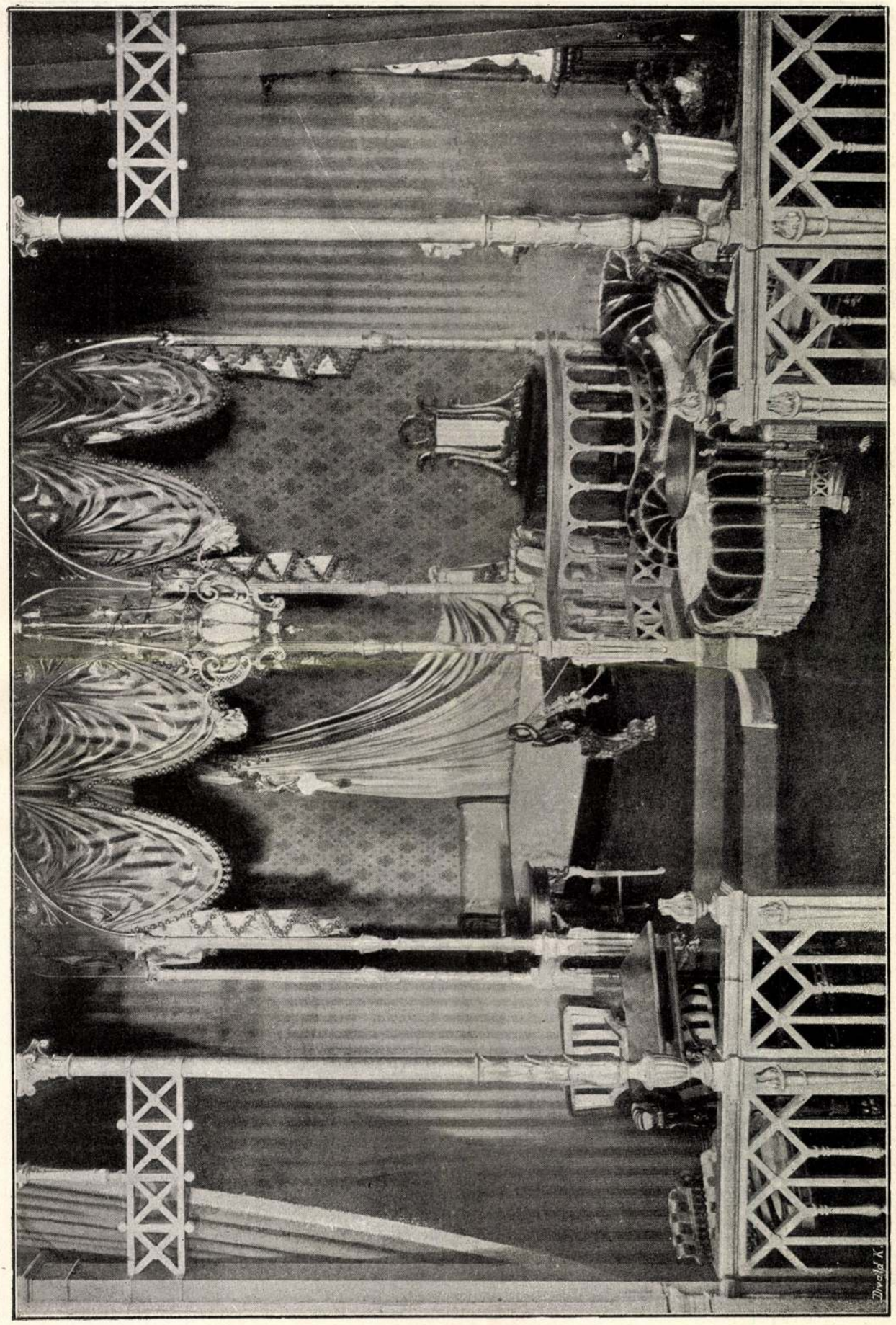

14. ábra. Női hálószoba empire stilusban. Tervezte és készítette *Ruprich* Károly.

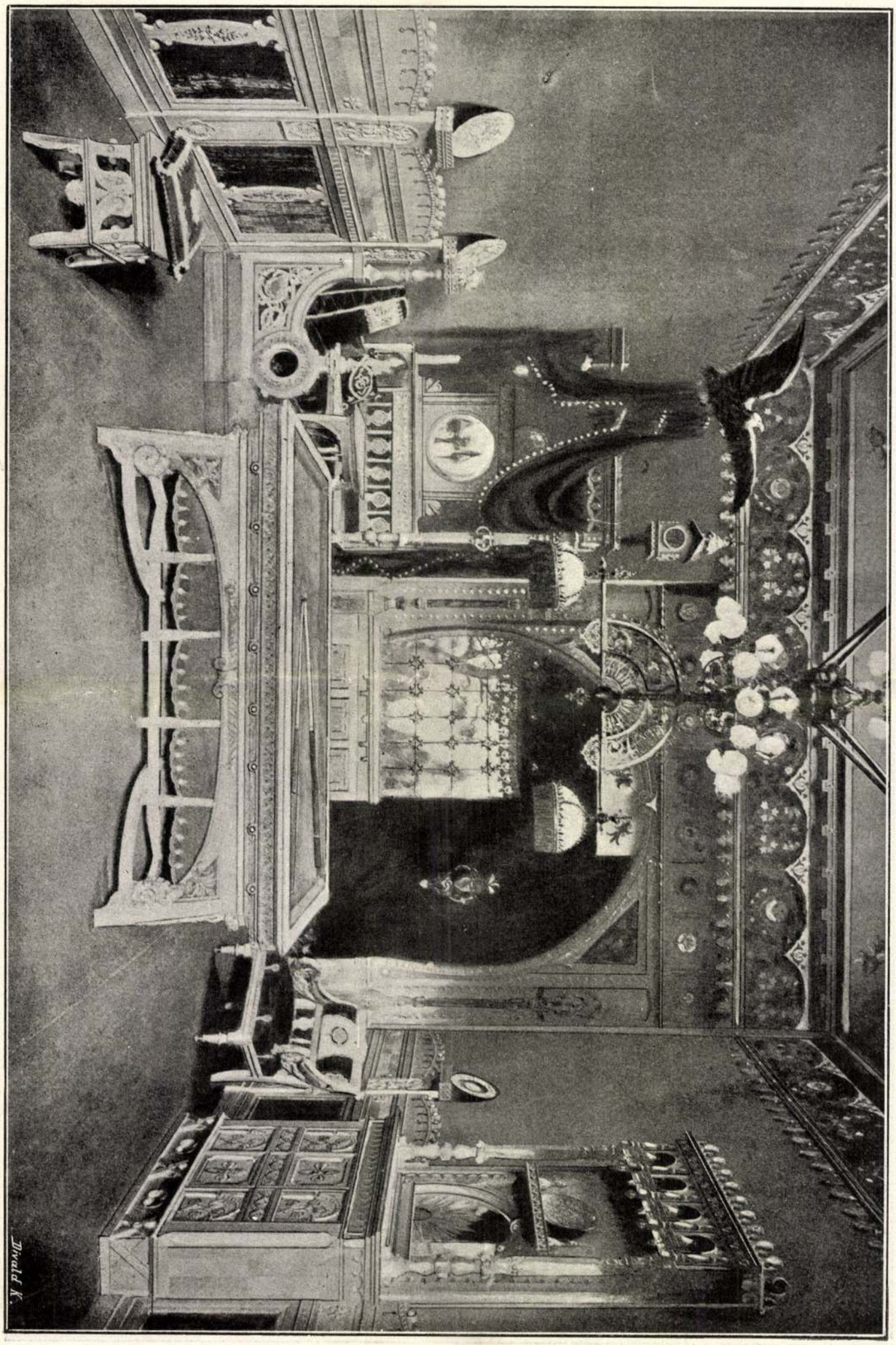

15. ábra. Billárd-szoba magyar stilusban. Tervezte *Auerbach* H., készitették *Szajfert* H. és fiai.

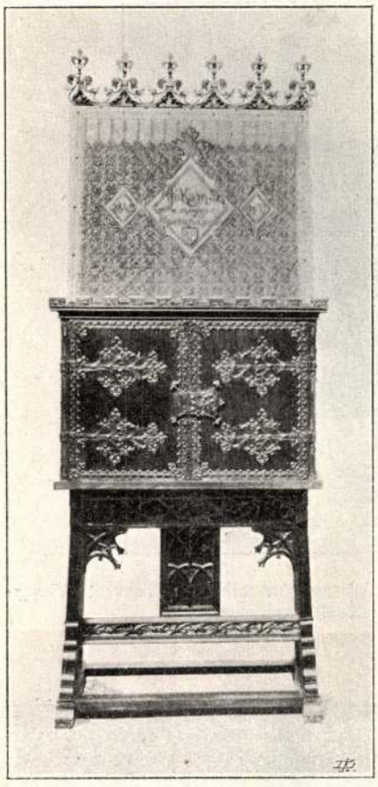

16. ábra. Szekrény rajzok befogadására. Tervezte *Schikedanz* Alb., készítette *Fischof* Jenő.

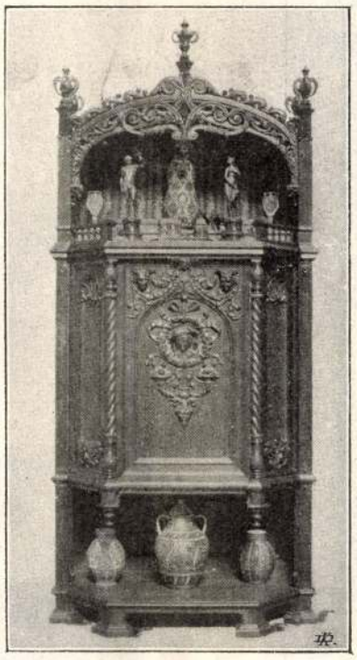

20. ábra. Pillérszekrény François I. stilusban. Terv. *Hirschler* Mór, készít. *Lukácsovics* János.

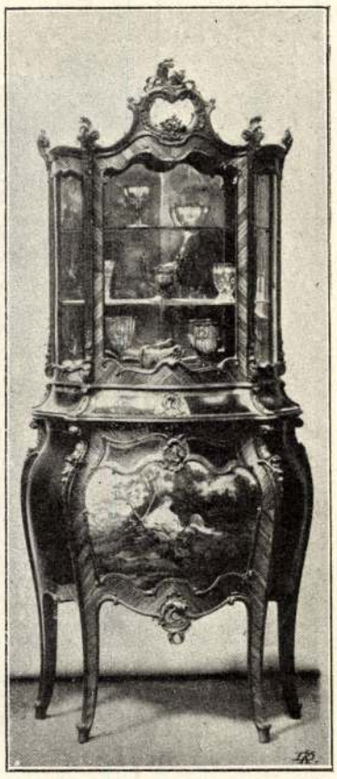

18. ábra. Szalonszekrény XV-ik Lajos stilusban. Tervezte *Faragó* Ödön, készítette *Grubics* László.

17. ábra. Elnöki karosszék. Tervezte *Györgyi* Kálmán, készítette *Kucsera* K. és *Fischhof* J.

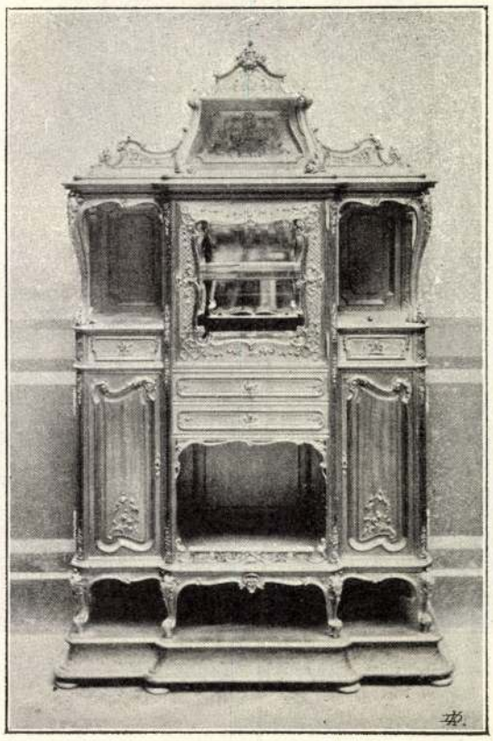

19. ábra. Szalonszekrény. Készitette *Juhász* Sándor.

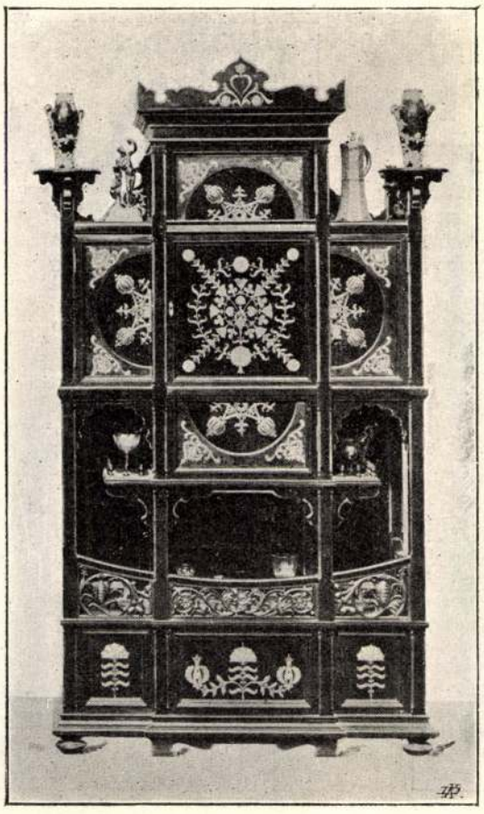

22. ábra. Szalonszekrény magyar stilusban. Tervezte *Hirschler* M., készítette *Lukacsovics* János.

21. ábra. Szalonszekrény magyar stilusban. Tervezte *Farago* Ödön, készítette *Nagy* József.

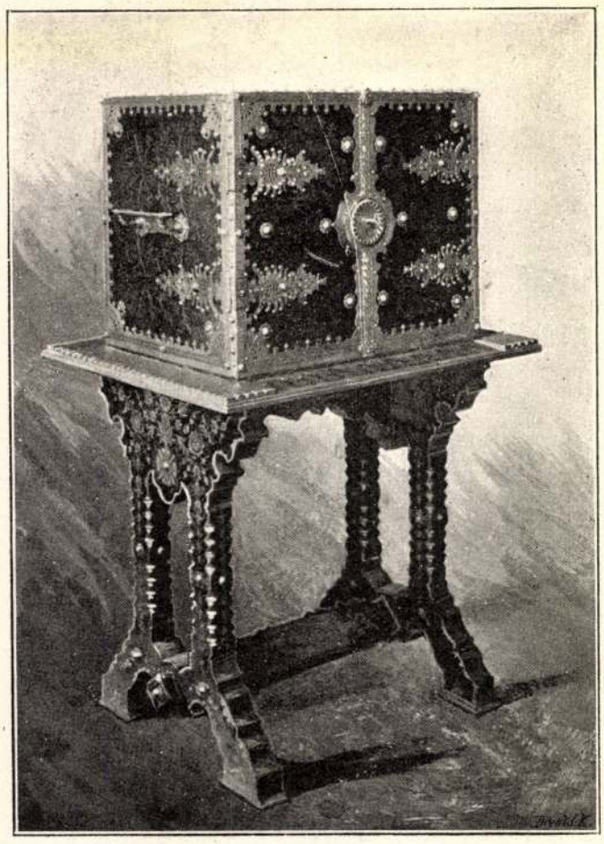

23. ábra. Állványos szekrényke. Tervezte *Nádler* Róbert, készítették *Buray* M., *Szvoboda* R. és *Dorn* J.

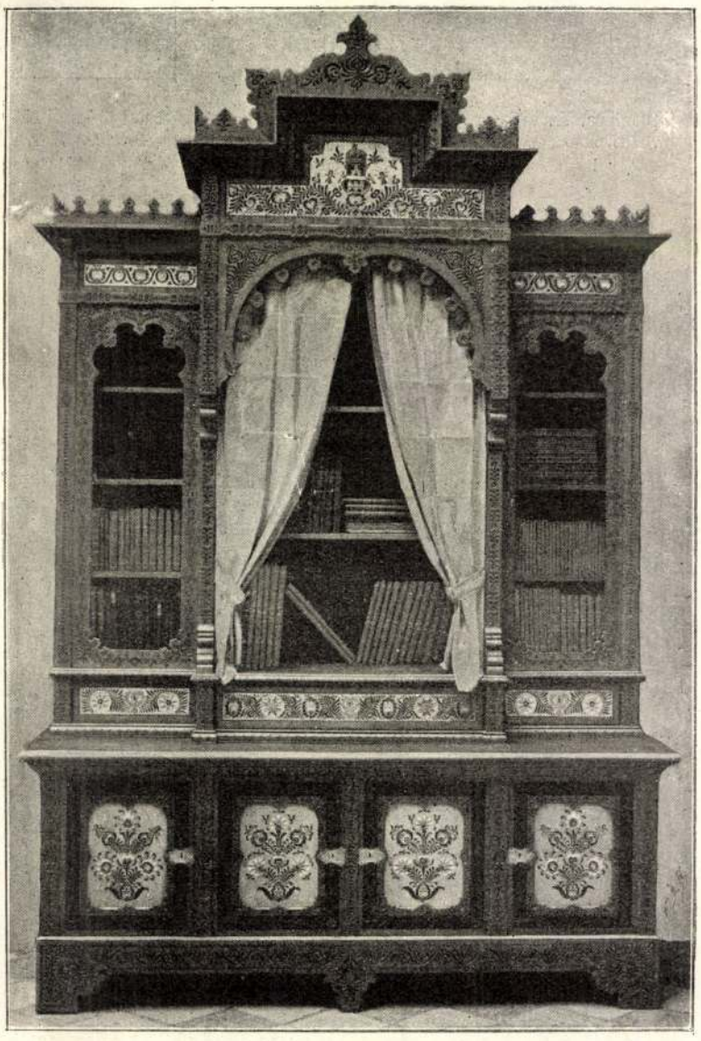

24. ábra. Könyvszekrény magyar stilusban. Tervezte *Várdai* Szilárd, készítette *Mészáros* Gyula.

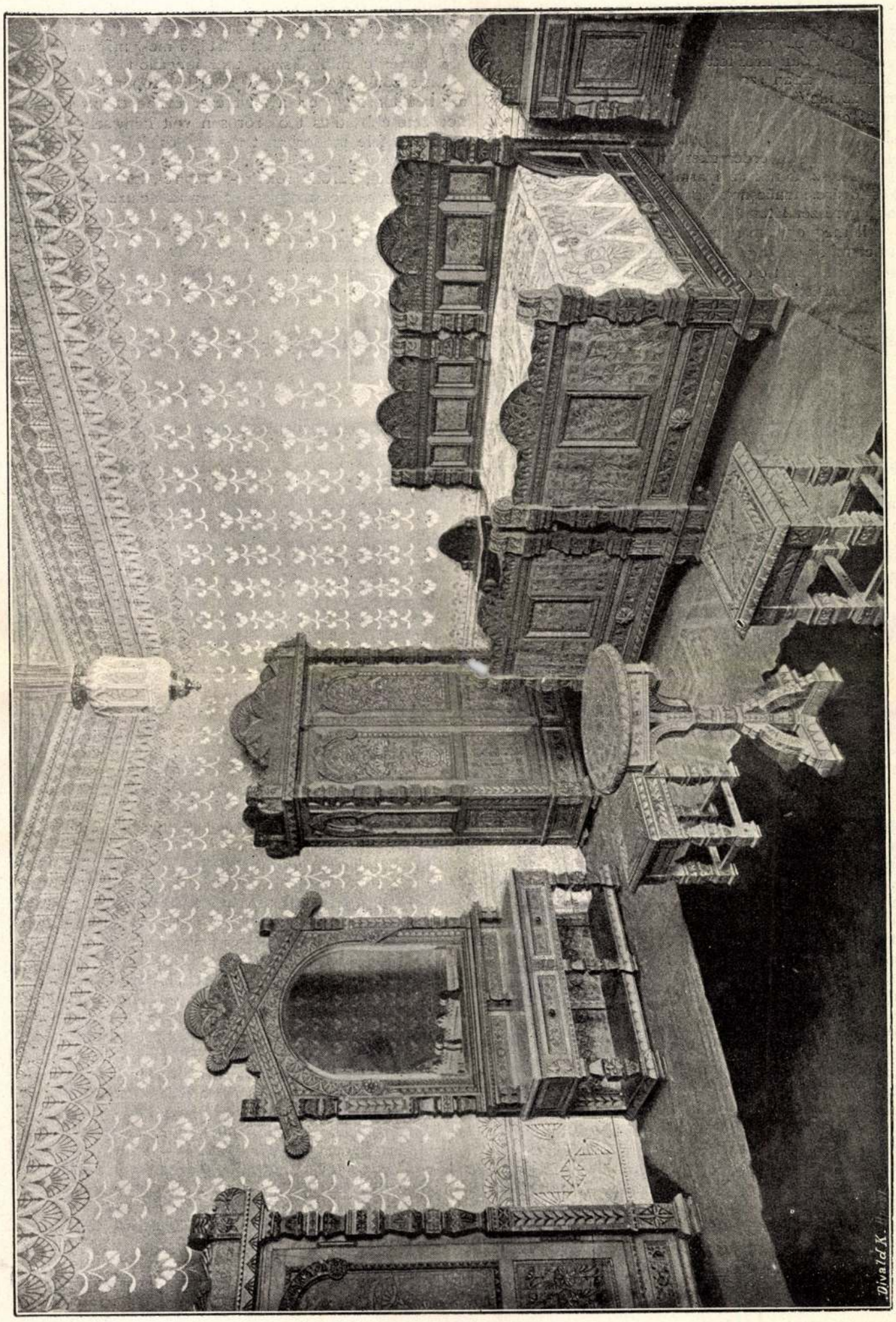

25. ábra. Hálószoba horvát népies stilusban. Tervezte *Posilovics*, készítette *Kontak* A.

akiknek neve a nagyközönség előtt ismeretlen volt. *Grubics*, *Nagy* József, *Lukácsovics*, *Buray*, *Svoboda*, *Mészáros* Gy. stb., csupa kitünő asztalosmestereknek bizonyultak a tőlük készített tárgyak után itélve. Azt sem szabad azonban szem elől téveszteni, hogy ezek a mesterek az illető butorok tervezőiben kitünő tanácsadókra és ellenőrökre akadtak. *Györgyi*, *Nádler*, *Várdai* tanárok, *Faragó* Ödön, *Tattay*, *Hirschler* stb. művészek szereztek maguknak érdemeket ez irányban.

A 16—24. sz. ábrák az iparművészeti társulatnak és a székes-fővárosi tanácsnak áldozatkészségéből származó butorok egyrészét láttatják.

Föl kell még egy magánembert is említenünk, aki mint üzletember, *Faragó* Ödön művésztől tervezett oly butorsorozatot készíttetett fővárosi kisebb iparosoktól, a melyet máskor külföldről szokott hozatni. Itt is megint bebizonyult, hogy a legszebb angol és francia iparművészi tárgyakat idehaza is készíttethetjük, sőt nem egy tárgyat találtunk ezek közül, a mely magyar stilusban tervezve, mint díszműbutor megállotta a helyét.

Búcsúzóul végigtekintve a XII. csoport kiállításán, azt találjuk, hogy ott a mult ezer évben dívott minden nevezetesebb stilus többszörösen volt képviselve. Találtunk többféle modorban tervezett és készített román, gót, majd pedig valamennyi tipikus régi és modern renaissance-, barok-, rokokó-, empire-, különféle angol- és végül a népies magyar- és horvát nemzeti stilusokat. Különösen örvendetesnek jelezzük azt a körülményt, hogy ezen a kiállításon a magyar stilban már átalános erjedést észlelhettünk, a mi arra a reményre jogosít fel bennünket, hogy a legközelebbi jövőben ez irányban is nagyobb haladást és sikert érhetünk el.

SZEMLE.

1. Mű- és középítés. Építőanyagok.

A gyári kémények megabroncsolása. A gyári ipar fejlődése mind fokozottabb igényekkel lép föl a gyári kémények méreteivel szemben. E fokozott követelésekkel karöltve gondoskodni kell arról, hogy a kémények jókarban tartását elősegitő eszközöket is minél általánosabban használják és alkalmazzák. A sok közül kiváló sikerrel használták már eddig is a kovácsolt vasból készített abroncsokat, melyek fölerősítésével a kéményfalazatnak, a meleg behatása következtében beálló, esetleges megrepedezését elkerülhetik.

Gyakran tapasztalható, hogy az abroncsolásokkor olyan hibákat követnek el, hogy az abroncsok elszakadnak é leestökben szerencsétlenség okozóivá válnak. Németországban a legutóbb ilyen leszakadt abroncs egy munkást megölt, mely sajnálatos esemény alkalmat nyújtott *Zollenkopf* hildesheimi iparfelügyelőnek arra, hogy a gyári kémények megabroncsolásával behatóbban foglalkozzék s megállapítsa az ilyen munkálatok végrehajtásakor előforduló hibákat.

Az abroncsokat céljukra való tekintettel, tanácsos még akkor felerősíteni, mielőtt a kéményben az illető gyárban fejlesztett melegmennyiségnek maximúma föllép, mielőtt tehát a kéményfalazat repedésének első lehetősége beáll. A gyári kéményeket ez okból vagy mindjárt használatba vételük után abroncsolják meg, vagy pedig már falazás közben gondoskodnak arról. Az abroncsokat sokszor mindjárt végleges szilárd helyzetükben biztosítják. Ezt a hibát sokszor elkövetik s éppen ezért annak következményeivel bővebben kell foglalkozni. Habár a kovácsolt vas meghosszabbodásának együtthatója mintegy másfélszer akkora, mint a falazaté, de a valóságban a kéményfalazat közép hőmérséklete, a működés ideje alatt, annyival magasabb az abroncs hőmérsékleténél, hogy a falazat kiterjedése az abroncs kiterjedésénél jóval nagyobb lesz. A szorosan felerősített abroncsokban az átmelegedés fokozódásával, tehát a gyár teljes működésének beálltakor erős húzó feszültségek lépnek föl. Ha ezek a feszültségek akkorák, hogy a rugalmassági határt túllépik, úgy az abroncsok keresztmetszetük egyidejű megkisebbedésével állandó meghosszabbodást szenvedhetnek, ha ugyan egyes esetekben az első ilyen megnyúlás az abroncsokat már szét nem szakítja. A megnyúlt, még el nem szakadt abroncs eredeti helyzetét természetesen csak addig tarthatja meg, míg a körülfogott kéménygyűrű maximális átmérője állandó marad. Ha már most, akár hirtelen lehűlés, akár a gyár működésének hosszabb szünetelése miatt a kémény átmérője megváltozik, kisebb lesz, az abroncsok feszülése is megszünik s azok, ha kapcsokkal, vagy egyéb alkalmas módon fölerősítve nincsenek, a kémény lejtős oldalfalán addig csúsznak lefelé, míg olyan helyre jutnak, a hol a kémény átmérője megfelel a megnyúlt abroncs belső átmérőjének. Ebben a helyzetben a kémény újból való működése közben az abroncsban újabb húzó feszültségek lépnek föl, melyek az abroncsot újból megnyújtják, keresztmetszetének egyidejű összehúzódásával együtt. Ha az abroncs még most sem szakadt volna el, újabb lecsúszás áll be s bizton következtethetünk arra, hogy a fent leirt kiterjeszkedések sorozata végre is valamennyi abroncs elszakadását idézi elő, akkor, a mikor az igénybe vétele az anyag ellentálló szilárdságát végleg túllépi.

A falazat fölmelegedésekor beálló kiterjeszkedés azonban nem az egyedüli faktor, mely az abroncsokban húzó feszültséget okoz. Nem hagyható figyelmen kívül az a keresztmetszeti összehúzódás sem, melyet az abroncsok a külső levegő mozgásának lehűtő hatása következtében szenvednek, mely körülmény egyrészt a vas nagy melegvezető képességében leli magyarázatát s annál inkább előtérbe lép, minél nagyobb a beállott hőmérséklet-különbözet s minél hosszabb az abroncs.

A föntebb említett szerencsétlenséget úgy látszik mind a két faktor közreműködése okozta. A szóban forgó kémény 70 *m* magas volt, 3·00 *m* felső átmérővel. A kéményt elkészülte után, a gyár normális működésénél fejlesztett füstgázok egy negyed részének keresztül bocsájtásával szárították s a kémény átmelegedésével fölülről lefelé haladólag megkezdették az abroncsolást. Az abroncsokat mindjárt szilárdan erősítették föl s helyzetükben sem kapcsokkal, sem ékekkel nem biztosították. A mikor mintegy nyolc abroncsot már fölerősítettek, üzleti okokból a gyárat teljes működésbe hozták, úgy hogy a kéménybe ömlő nagy mennyiségű meleg égéstermékek a kémény hőmérsékletét jelentékenyen megnövelték s így a falazat kiterjedése is fokozódott. A reá következő éjjel zivataros nyugati szél keletkezett s a külső levegő hőmérséklete a fagypontig hűlt le, mely alkalommal három abroncs, — a reá következő napon pedig a tartós vihar ideje alatt, a mely alkalommal az abroncsok külső felszíne — 5° *R*-ig hűlt le, a negyedik abroncs is leszakadt és estében egy munkást halálra sebzett. Valamennyi abroncs az összekötő csavaroknál szakadt el. A lerepülő abroncsok a kémény talpa körül mintegy 15 *m* átmérőjű tért veszélyeztettek.

Eltekintve a technikai mozzanatoktól, a veszélyeztetett

Michel Alajos

műasztalos

A Királyi szobák falburkolatait mennyezetét és ajtóit valamint a dolgozószoba íróasztalát fenti készítette.

Alpár Ignác: Az ezredéves országos kiállítás történelmi főcsoportjának épületei. A MMÉE köré 1897. 160. l.

potairól szóló jelentés és statiszt
rencsém ...Méltóságodnak..... ideci
gának könyvtára részére tisztelet
Fogadja Méltóságod ki
Budapest, 1909 évi d

külön csomag.

Országos Ráth-György-Múzeum.

Özvegy *Ráth* Györgyné, *Mellsitzky* Gizella soha el nem múló emléket emelt férjének az által, hogy a nagy műbarát páratlan művészeti gyüjteményét a nemzetnek ajándékozta.

Néhai *Ráth* György, az iparművészeti társulat lelkes elnökének óhaja tehát valóra vált. A hatalmas műkincsgyüjtemény e hét eleje óta a nemzet birtokába ment át. A gyüjtemény művészi és történeti értéke nagy összeget képvisel, mely szerény becsléssel is másfél milliom koronára rug.

Mindez a műkincs a budapesti Városligeti fasor 10. sz. ízléses kis palotában van elhelyezve. Az özvegy mindössze e házért és a telekért fogadott el 300,000 koronát; a ritka műgyüjteményt, melynek az épület méltó keret gyanánt szolgál, nemes szíve sugallatára az özvegy ingyen engedte át nemzetének. A berendezésben nincs egy dísztárgy, egy bútordarab, egy szőnyeg, nincs semmi, aminek művészi, iparművészeti, históriai vagy egyéb íly nemesebb értelemben vett értéke nem volna. Ellenben vannak műtárgyak, amelyek részben egyetlenek a maguk nemében, vannak mások, amelyek elsőrendű értékűek, világraszóló mesterek művei. E ház kincstára a művészetnek, a mindent megnemesítő ízlésnek, és elsőrendű nevezetessége fővárosunknak.

És e remek gyüjtemény nem múzeális kiállítás, hanem egy fölszerelt, berendezett *lakás*, egy rajongó lélek nemes ízlésével, harmóniájával, szeretetével, találékonyságával, vonzó egyénisége minden bélyegével. Izlésben, fényben, kényelemben és a művészet igaz szeretetében gyönyörködhetünk e nemes hajlékban. És e kincseknek európai hírű jelentősége, művészi becse és óriás anyagi értéke van. Úgy hazai, mint külföldi gyüjtők és műértők nagy összegeket ajántottak fel e ritka szakértelemmel összegyüjtött műkincsekért.

Az épületet 1901-ben vette meg *Ráth* György és tőle néhai *Wechselmann* Ignáctól. Területe a kerttel együtt 616 négyzetöl. Az épület azonban nem felelvén meg céljainak, új tulajdonosa átalakíttatta *Györgyi Géza* építész tervei szerint. A belső berendezés szükséges darabjait, a hall tölgyfa-lépcsőjét *Horti* Pál jeles iparművész tervei szerint *Michl* Alajos, majd *Pizinger* József műasztalos készítette. A kerten át lehet bejutni a házba, melynek földszintjén van a tömérdek műkincs legnagyobb része.

A leltározás nagy munkáját *Radisics* Jenő, az Országos Magyar Iparművészeti Múzeum igazgatója, a család régi barátja és *Lipcsey* József titkár végezte.

E leltár szerint a műtárgyak következőképpen csoportosíthatók: I. Vésett kövek: intagliók és cameák 84 drb = 97,530 korona. — II. Ötvöstárgyak: ezüstneműek, régi gyermekjátékok, szelencék és csészék 237 drb = 32,236 korona. — III. Görög. római és renaissence bronzok 47 drb = 61,840 korona. = IV. Görög terrakotta edények és szobrocskák 19 drb = 22,060 korona. — V. Faragványok: szobrocskák, domborművek, dísztárgyak, puszpángfából faragva, a XV—XVIII. századból 78 drb = 22,015 korona. — VI. Érmek ólomból, csontból és fából a XV—XVIII. századból 111 drb = 22,600 korona. — VII. Ékszerek 18 drb = 4,100 korona. — VIII. Képek 50 drb = 708,000 korona. — IX. Szoborművek márványból 12 drb = 16,256 korona. — X.Porcellánok 280 drb = 19,880 zko na. — XI. Butorok 61 drb = 69,250 korona. — IXIr Régi asztalkészletek, evőeszközök ezüstből és aranyoott ezüstből 57 drb = 13,060 korona. — XIII. Keleti .bronzok 10 drb = 2,650 korona. — XIV. Keleti porcellán és fanemű 21 drb = 4,815 korona. — XV. Keleti szőnyegek és gobelinek 29 drb = 19,239 korona. — XVI. Csipkék 15 drb = 1,240 korona. — XVII. 50 drb vegyes = 7,465 korona. — XVIII. A ház egyéb, részben beépített, részben mozgó berendezése, falburkolat, bútor, függöny, csillár = 20,000 korona. Összesen 1179 darab 1.144,230 korona értékben.

Mindennek legnagyobb része, mint már említettem, a földszinti termekben látható, nem múzeumszerű elhelyezésben, hanem művészi kéz által rendezett lakásban, úgy, hogy az ember szinte nem tudja: az egyes gyönyörű darabokat nézi-e nagyobb élvezettel, vagy a berendezés összhangját, kedves tónusait, szín és csoporthatásait.

A kertben levő nehány pompás szobor most gyékényfonattal van bevonva az időjárás zordsága ellen. A kedves világos előtérből barátságos hallba jutunk, már itt is minden egyes bútordarab az iparművészet remeke. Nehány lépcsőfok vezet a termekbe, a ritka műkincsek tárházába. Az első egy renaissence stylusú szalon, régi francia bútorzattal, a falakon gobelinekkel, a padlón értékes szőnyegekkel. Szebbnél-szebb műtárgyak töltik meg a szekrényeket. E faragott díszű szekrényekben párjukat ritkító ősi kinai vázák, porcellánok, az ötvösművészet remekei vannak elhelyezve. A falon emitt egy meisseni porcellánrámás tükör, amott egy empire stylusban, az egyik oldalon egy sziciliai kastélyból származó kandalló aranyozott domborműves díszítéssel. Ugyaninnen származik a másik nagy szalon imposans aranyos szekrénye, melyet életnagyságú alakok hordanak, fent pedig zenélő angyalkák kedves csoportja koronáz. Itt még egy remek álló óra köti le figyelmünket, azonkívül az értékes érem- és cameagyüjtemény.

Igaz művészi gyönyörűséggel szolgál a képtár, ahol a nagy olasz, hollandus, flamand és belga mestereknek legszebb alkotásai láthatók. Itt van Palma Vecchio nagyértékű képe, amely a Salevszki-gyüjteményből való és korának leghíresebb courtisaneját ábrázolja. Rendkívül becses Perugino bájos Madonnája, továbbá Tintorettonak két doge-képe és Tizian gyönyörű festménye. A hollandusok közül képviselve vannak Van Goyen, Ruysdael Jakab, Ewerdiogen, Wonwermann, Teniers, Van der Neer, stb.Itt látható Rubens mithologiai jelenetet ábrázoló gyönyörű festménye és a nagy németalföldi mesternek egy portraitja, mely a feleségét ábrázolja. Igen értékes és ritka példánya a képtárnak egy Potter-kép és Coneglianónak egy híres képtárból származó festménye a „Szent család". Nagyon szép Van Ostade három képe, az olasz Luini Madonnája és Mantegna három síró asszonyt ábrázoló tempera-képe. Még számos jeles festmény látható itt, úgyszinte a többi termekben is. Páratlan műkincs Rembrandt „Mészárszék" című képe, mely a képtár legszebb és legértékesebb darabjai közé tartozik. A képtár-szobában azonkívül nehány régi szoborműben gyönyörködhetünk; ezek közül első sorban egy cinquecento korabeli férfi-actot emelünk ki. A többi helyiségben is nehány szép szobor látható.

Ugyancsak a földszinten van a könyvtár is, amelynek polcai azonban már üresek. A könyveket, a régi magyar ősnyomtatványokat, nagyértékű unicumokat Ráth György végrendelkezése értelmében a család már átadta az Akadémiának.

Az emeleten az ebédlő falburkolatával, régi butoraival és fölszerelésével méltó a többi helyiséghez.

A Ráth-féle palota műkincseivel egyetemben ma már az államé és a vallás- és közoktatásügyi miniszter az Országos Magyar Iparművészeti Múzeum, illetőleg annak igazgatója Radisics Jenő fönhatósága alá helyezte. Az állami nagy múzeumok mellé, tehát úgy mint a külföldi nagy metropolisokban, érdekes kiegészítésképpen egy ritka látni való magángyüjtemény sorakozott, mely egy kiváló gyüjtő ízlésének, bőkezűségének bizonysága. Az idegen előtt pedig tanúsága annak, hogy a magyar közönség contactusban van az európai művészettel.

A Ráth-Múzeum mostantól fogva az Iparművészeti Múzeum kiegészítő része. Állandó rendőri őrizet alatt áll és egyébként is mindazokat az óvó rendszabályokat, életbe léptették melyek országos közintézetek részére kötelezők. Most készül a hivatalos katalogus és az „Országos Ráth-György-Múzeum" a tavaszszal megnyílik a közönségnek.

Csányi Károly.

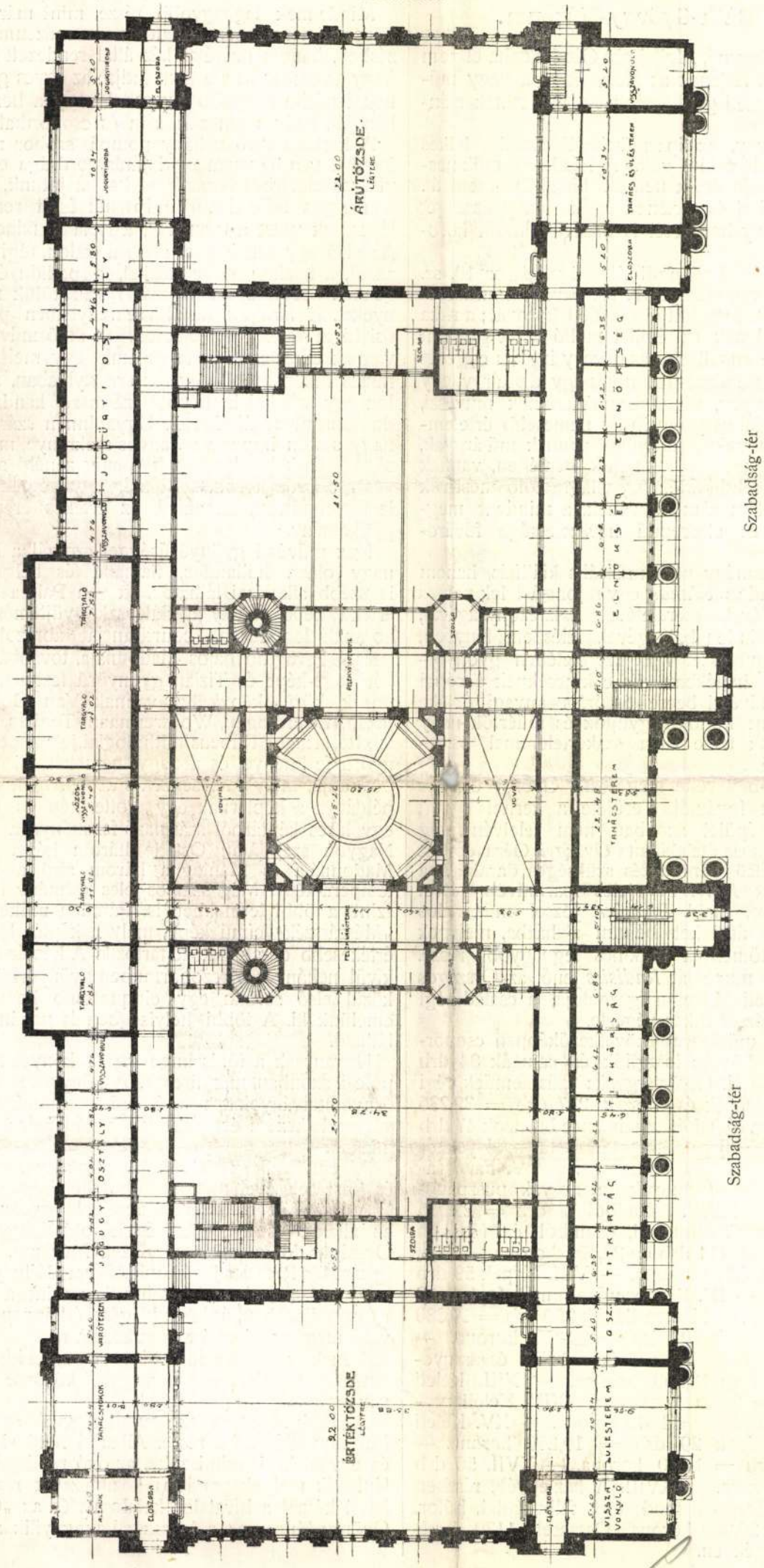

A budapesti árú- és értéktőzsde III. emeleti alaprajza. Tervezte *Alpár* Ignác.

MDK

Michl Alajos asztalosmunkák

Alpár Ignác cikke. Magyar Épitőművészet. 1907. 8.sz. képek és tervrajzok

Michl Alajos

M.D.K.

A tőzsde behatorozását végezte és neve a leszámolási összeg felsorolásánál szerepel.

A budapesti áru- és értéktőzsde . . . . . Bp 1908, 42 lap

Michl Ágostan

Thék Endre

tovább

asztalosok

végezték az alábbi

palota asztalosmun-

kait -

s készítették a bebu-

torozás jelenté-

kenyi részét

1904-5-ben.

Alpár Ignác: A

budapesti áru- és

értéktőzsde szabad-

ságtéri palotája.

A MMÉE Közl.

1908. 4. l.

ély sajnálattal jelentem,
árhelyre hivatalból történt
folytán kénytelen vagyok
iránti megbizatásomat kezeik-
Utódom Salamon Ferencz
ányáruktári kezelő, valószinü-
gja állását elfoglalni.
alkalmából egyuttal el nem
müködésem alatt irántam
ulatuk és támogatásukért
zonetemet kinyilvánítani és
sánatot kérni, hogy alkalmi
latások idegölő nyomása
gomat veszítve, elragadtatám
m úgy viselkedtem, amint

Michl Alajos és

Thék Endre

vegyeték a budapesti
ární-és értéktörzde
szabadságteri palo-
tájának oszlos artikulos
munkáit.

Alpár Ignác. A
budapesti ární-és
értéktörzde szabadság-
teri palotája. A Magy
Mérnök és Ép. Egyl. Közl. 1908. 4. l.

Kiemtettek a bereudereri
tárgyak egy részet

Gyula wrok
. Brzattsága
ének

Bpest

II. lánczhíd utcza

: Weisz Salamon ügyfeleim

Michl Lajos
műanlatos

MMÉEÉvk
1914.84.l.

hellen Vokalen kann nie bis zur Hörbarkeit des *g*, natürlich auch nie bis zur Verhärtung desselben zu *k* verdichtet werden; dieser Veränderung ist der Nasal nur nach dumpfen Vokalen fähig, so würde die schlagende Bemerkung erfolgen: Gut, dann bezeichnet den Nasal ohne hörbaren Guttural mit einem bestimmten Zeichen, aber nur mit einem und zwar mit *ŋ* oder *ṅ* und in den Fällen, wo *g* oder *k* in der Sprache nach dem Nasal hörbar werden, lasst sie in der Schrift nach dem Nasal sichtbar werden! Wolff selbst hat nie in den von ihm vorgeschlagenen Zeichen geschrieben. Es lässt sich also die Handhabung derselben an ihm selber nicht kontrollieren. Für Bertleff aber bildet die Verwendung dieser beiden Zeichen die Quelle mehrerer Mängel und Inkonsequenzen in seiner sonst mit so wohlthuender Sorgfalt gehandhabten Schreibung: *dréŋkn* = trinken S. 14 steht neben *gerén* = gering S. 19; *déŋd-e* = dingte er S. 30 neben *sprénkt* = springt S. 22 und *spraind-e* = sprengte er S. 34. Und wer die beiden letzten Beispiele als nicht ganz gleichartig wollte gelten lassen, der sehe, wie auf S. 36 *embrainkt* = umbringt neben *embraiŋkt* und *embraiŋe* steht.

Unter den Konsonanten fordern ausserdem die beiden Zeichen für *ch* die Kritik heraus, d. h. nur eines derselben. Mit dem, das die palatale Spirans fortis darstellen soll, kann man zufrieden sein,

Michl Alajos

asztalosm.

végezte az alábbi épület asztalosmunkáit és az I. emeleti ~gazgatósági foyer famunkáit.

Alpár Ignác: A Pesti Hazai Első Takarékpénztár Egyesület palotája

Magyar Építőművészet

1915. 5-6 f. 29. l.

34, 35. l.

Képekkel

Tekintetes Országos
ságának

Budapest.

sal folyó év april 18 án kelt
agybecsü leiratára a Kissné
egkötött hasonbéri szerzödést
gyás céljából azon tintelet-
tem fel 1 db egy koronás bélyeg
y a jóváhagyási záradékkal ellá
s kettő példázat nekem visza-

FIÓKINTÉZETEI:
DITRÓ, GYERGYÓSZENTMIKLÓS,
CSIKSZEREDA, KÉZDIVÁSÁRHELY.

MŰSZER

Kézirat

1. ME. 1916.9-10.
23. 1 29.1-31.1
32.2
Könyvkereskedés

UZONI & TANA

MŰSZAKI ÉS VILLAMOSSÁGI VÁLLALAT

CLUJ • C • VICTORIEI • 2 • TELEFON: 210

Michl Alajos

asztalos munkák
fentitól

vod

Alpár Ignác

Az Osztrák-Magyar
Bánk budapesti
palotája.

MÉ. 1917. 4-6 sz

29. 32. l.

MALNÁSI „MARIA" FORR
TERMÉSZETES ALKALIKUS SÓS GYÓG

A legjobb nyálkaoldó gyógyszer!
Gyomorégést azonnal megszüntet!
MINDENÜTT KAPHATÓ!
KUTKEZELŐSÉG: BRASS

KOLYNOS-T

ajánlják a világ leghiresebb fogorvosai. Ne tartsanak a látszólag kissé felemelt ártól. A „KOLYNOS" igen gazdaságos; egy tubus 2-3 hónapig tart.

Román és Spanyol királyi udvari szállitók. A Wellsi királyi herceg udvari szállitója. Egyedüli lerakat Románia részére:

NARCISSE H. BALTHAZAR
Str. Şelari №7.
BUCAREŞTI

KISPÁL

MDK

Michl Alajos gyár r.t.

György: A keleti vísír iparmívészete.
Magy. Iparmívészet, 1921. 35-38 l.

Michl Alajós

műasztalos XIX. sz.

rod

Nam

488. l

1929

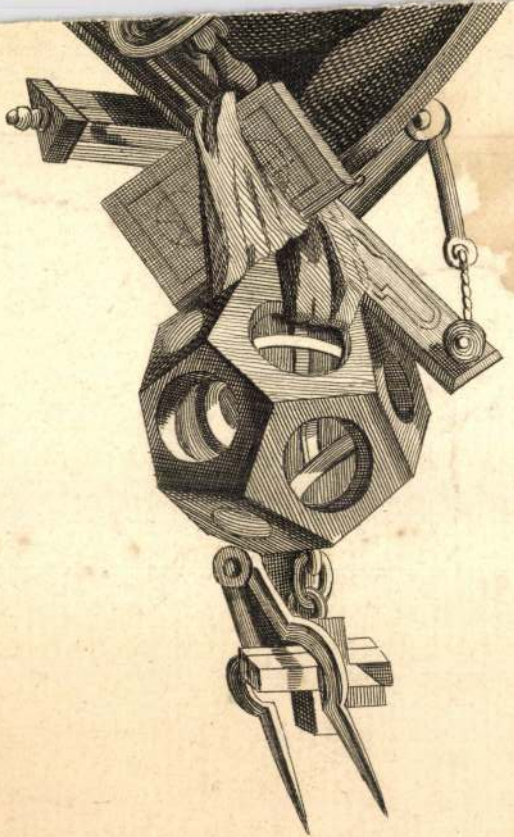

J. C. De la Fosse Inv.

Diverses Sciences.

Michl Alajos

mint hires pesti,
asztalos futólag
emlitve
asztalos árugyáros

MAGYAR-EPITOMUVESZET

1930. 12. 7. 23. l.

668. ROTTMANN MOZART: Könyvtárban.
669. SZLÁVIK DEZSŐ: Calvill-almák.
670. GÁL JÁNOS: Alvó leány.
671. KISS FARKAS IMRE: Alföldi tanya.
672. WÁGNER GÉZA: Hullámzó Balaton. Pasztel.
673. VITÉZ MÁTYÁS: Csendes szoba.
674. DOLÁNYI BENCZUR IDA: Falusi csendélet.
675. FENYVES EDITH: Pócsmegyeri kisleány.
676. SZEMEREI MATKOVICS BÉLA: Imádkozó öregasszony.
677. IGÁLY ISTVÁN: Lacikonyha.
678. MIHÁLY GYULA: Templomból jövők.
679. DALA JÓZSEF ISTVÁN: Üstökös ház Mezőkövesden. Tempera.
680. EÖLVEDY GACHAL JÓZSEF: Cigányleány.

MDK

Michl Alajos

Az Országház falburkolatait, az ajtók diszes kiképzéseit,az ablakok fakeretezéseit kivitelezte.

Zámborszky Ilona: A Magyar Orszaghaz.Bpest. 1937./Képekkel./ 123.l.

MDK

Michl Alajos, műasztalos

Bwesületes gondosság érvényesült az épület belső berendezési munkálatainál is. A nagyméretű termek hatalmas famennyezeti, falburkolatok többszáz folyóméterére,az ajtók díszes kiképzése s számtalan nagyméretű ablak fakeretezése a legjobb anyagból, szlavóniai tölgyfából készült és olyan kitünő iparosok kivitelezték mint Thék E., Michl Alajos és regersen Nils, műasztalosok.

-Zámborszky Ilona:A magyar Országház. Bp.1937.
121-126.l.

Michl Alajós
mûantatos

l.

Tarnóczi 40. l

1938

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási

vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Michl Lajos

Pesti Hírlap

1940. május 15.

Michl Lajos, a parlament és királyi palota asztalosmunkáinak szállítója, a magyar faipar egyik megteremtője meghalt. Csütörtökön félöt órakor temetik a Kerepesi-temetőben.

BUDAPEST
938 MAJ -4.21
LFH 4 SFM

Michl Lajos

Magyar Nemzet

1940. máj. 15.

A régi faipari gyárosok társadalmának egyik számottevő oszlopa dőlt ki kedden reggel *Michl* Lajos elhúnytával. Május 16-án, csütörtökön délután fél 5 órakor lesz a temetése a kerepesiúti temető halottasházából. Az engesztelő szentmise 18-án reggel 9 órakor, a terézvárosi plébániatemplomban kerül bemutatásra.

Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye járásának főszolgabirájától

3481.

PEST-PILIS-SOLT-KISKUN VÁRMEGYE · FŐSZOLGABIRÁJA · POMÁZI JÁRÁS

BOMAZ

Műcsulékek Dunágos Smottsága

IX/8

Budapest

Hivatalból.

Díj átalányozva.

1. 29. j. ny. sz.

Michl Lajos

Pesti Hirlap 1940.
máj. 16.

— **Halálozás.** Lovag *Michl Lajos* kormányfőtanácsost, a Ferenc József-rend lovagját, a koronás arany érdemkeresztet tulajdonosát, volt gyárost és gyártelepek tulajdonosát, nagyiparost, nagybirtokost, stb. a Mérnök és Építész Egylet és a Gyáriparosok Orsz. Szövetségének volt tagját, a Külügyi Társaság, a Magyar Amerikai Kamara alapító és elnöki tanács tagját, ma, csütörtökön, félöt órakor temetik a kerepesi temető nagyárkádos családi sirboltjába. Halálát mélyen sujtott felesége, *Alpár Gabriella* és kiterjedt rokonság gyászolja.

BUDAPEST
938 MAJ. -4.-1.

Michl Lajos

Új Magyarság
1940. máj. 17

Michl Lajos lovag május 14-én, életének 70-ik évében Budapesten elhunyt. Csütörtökön temették el a Kerepesi-úti temető halottasházából a róm. kat. egyház szertartása szerint.

Szentiványi Mihály
kir. tanár

Budapest.
XI. Lágymányos u. 16. 1/2 a.

Michnay Andrea

DK

Csendélet, o.

Studió 67. Fiatal képzőm.kiáll. Ernst Muz.1967.

Michnay Andrea

M.D.

A kiskunfélegyházi Kiskun Múzeumban volt kiállítása.

— : Kiállítások

Művészet, 1968. magus – 48 lap.

M.D.K.

Michl Márton, festő

Egerben 1793-ban a liceumi kápolna mennyezethépén Maulbertsch-csel együtt dolgozik; ariner tanítványa ci segédje. 1800-ban a szombathelyi székesegyházban Winderhalderrel működik ./.

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.

Szerk.: ercsényi Dezső.

Bp. 1999. Akadémiai Kiadó, 367. old.

M.D.K.

Michl Márton, festő

... együtt, majd Zalacsdődön oltárképet fest. Nincs adat arra, hogy Michael (Michl) József egri festő családjához tartozott-e.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Dál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 367. old.

MICHL Márton festő. Egerben 1793-ban a liceum kápolnájának ~~fex~~ freskójánál --+ Maulbertsch segédjeként müködik. /Szmrecsányi 263./.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

M.D.K.

M

Martin Michl, festő

Franz Anton Maulbertschnek segitőtársa az egri Liceum kápolnának átalakitott északi diszterme mennyezetfreskóinál /1792-93/.

Gerő László: Eger, Bp. 1957. /Magyar Müemlékek/ 49.old.

Michl Márton (Martin)

Franz Anton Maulbertsch segédje dolgozott az egri kabadság tér 2. sz. volt liceum kápolnájának festésénél.

Voit Pál stb.: Heves megye műemlékei II.

Magyarország műemléki topográfiája VIII. köt.

Budapest, 1972.

4581

MICHL PILVANYI,német szabómester

A Székesfehérvári Városi Levéltárban két irat a város XVIII.sz.-i mestereiről.Az egyik 1784-ből,a másik pár évvel későbbi.64 mesterség,519 név.A római számok ~~axkátxlistátxa~~ az öt osztályba való sorolást,az arab számok a két listát jelzik. 263.old

/ 1,2,/ V. német szabó. 266.old

U.VARGA MARIETTA: Mesteremberek Székesfehérvárott a XVIII.században 263.old

ALBA REGIA.István Király Múzeum Évkönyve.VIII-IX. 1967-68. Székesfehérvár

MDK

Michley Sándor

Makói vármegyei székház szárnyépületének terve

Tervpályázati eredmény.
Építő Ipar-Építő Művészet. 1928 jun.15.

MDK

Michley Sándor

Pályamunkáját megvásárolták

Tervpályázati eredmény."Makó vármegyei székház szárnyépületének tervei". Építő Iper - Építő Művészet 1928.jun.15. 94.1.

Michnay Andrea

„Egyedül" a festménye nézőjel a Fiatal művészek Studiója kiállításán az Ernst Múzeumban (emlitve)

Kortárs 1965 III n. 502 old.

Michnay Andrea MDK

Egyedül, olajtemp.

Kukoricamorzsoló, olajtemp.

Ernst Muzeum 1964. Fiatal Képzőm. V. kiáll.

Michnay Andrea M.D.K.

Müvei a Fiatal Müvészek Studiójának kiállitásán

Egyedül

Tasnádi Attila: Kiállitási jegyzetek
Kortás 1965. márc.

Michnai Andrea

Beszélgetők, o.

Dolgozó emberek között kiáll. Ernst Muz.

1964. máj.

Michl, Martin

Maulbertschnek segédkezett esetleg az eredeti vázlatok után fenti festette az egri lyceum kápolnájának mennyezetképét 1793-ban.

Szomrecsányi Miklós: Esterházy és a művészet. Galanthai gróf Esterházy Károly egri püspök emlékének ünneplése. Eger 1926. 44. l.

Térkép.

TRANSYLVANIA. Sibenburge
Erdélyország czimerével diszit
alaktól körülvett talapzat alj
communia-t nyerjük. Felirata a
dami, Apud Guiljelmum et Ioann
Vorstendom SEVENBERGEN, orte T
landi szöveg olvasható, mely k

Szines rm., mér. 38.1:

Szn. 111-906
1161-905-61

Michl Martin

Maulbertsch sgédje

l.

Szm Egermův

128. l.

o n I s t v á n urnak

ózágos Bizottsága , Iparmüvészeti Muzeum

Michl, Martin

templomfestő

Winterhalder (l. o.) segédje 1800-ban a szombathelyi székesegyház szent Mihály kapotnájában a díszítőfestést végzi

Kapszomb. 34. f.

Strozzi Péter gróf arcsk. III 34.

Michl, Martin

festo XVIII. st

zvod

Arch. Est. 1923-26.

266. l.

4306. (Holl

A XVII.

Fiatal férfi

Egy koczkás padlózatú s
jobbra haladva, de szembenéz
jobb kezében széles karimájú
jére támasztotta. Vállaira oml
szeme barna, arcza leberet
csipkeszegélylyel, ing visszah
kabát, vállravetett köpeny, té
ilyen színű harisnya és czip
talapzaton nyugvó pillér köt

Vászon, méretei 59·5 : 4
értéke 5000 K. — Néhai gróf
november 14-én (1429–908).
hagyására vonatkozó adatokat
Bejelentetett 1913 márczius 16

Kifüggesztésére vonatkozó
1913 : 62. *Hollandi iskola*, XV

Jegyzet. Az e festményre v

a) a törzsleltárban (192
zales Coques: Ein Mann in h
in einem schwarzen politierten F

b) a leltári kivonatbar
Gonzales Coques: Männliches

Wand gemalt, im schwarzen
Moreau 1860. 48 hoch, 43 br

c) a hagyományi jegyz
Gonzales Coques (Cocx): Férfi

d) az átvételi okmányban
Coques (Cocx): Férfi képe. Vá

Hag. 1912
Palffy

Michl Márton

festő

1.

Kapossy jegyzetek

263. l.

M. D. K.

MICHL, Martin festő

Eger Lyceum, kapolna mennyezet-képeinek Maulbertsch segítője

1793.

Garas Klára: Maulbertsch, Bp. 1960.

229. l.

MDK

MICHL MARTIN

Maulpretsch egri freskóiba beledolgozott.

Gerő László:Eger. Budapest 1954.p.52.

Képzőművészeti Alap kiadása.

M. D. K.

Martin Michl festő

Zalaerdőd, r. k. templom főoltár
Rejs 1803.

Genth. Müeml. 1959 I. 434.

M. D. V.

MICHL, Martin Festő

Maulbertsch tanítványa és segéde,
majd Winterhalder segéde
1793 Eger Liceum kápolna mennyezetképe Maulbertschrel
1800 Szombathely székesegyház szt. Mihály kápolna Winterhalderrel
1803 Zalaerdőd rk. t. A kereszt felmagasztalása, oltárkép szign.
Garas XVIII. 17 92, 95, 237. l. 166-167

M. D. K.

MICHL Martin festőségéd

Maulbertsch segédje és munkatársa az egri liceum menyezetképének festésénél

Gyenthon István: Az egri liceum 26., 31.,

MICHL Martin festő. Egerben 1793-ban a liceumi kápolna mennyezetképén —+ Maulbertsch-el együtt dolgozik, kinek tanitványa éa segédje. 1800-ban a szombathelyix székesegyház Szent Mihály kápolnájában Widderhalderrel dolgozik, majd Zalaerdődőn oltárképet fest. /Garas.237./ Feltehetően Michael /Michl/ József egri festő családjához tartozott.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

Michl Lanzer

Geboen A: A budai Sat.Anna-tepl. Bp.1936.

211 l.

Madách Pál

M. D. K

MICHL, Martin Jestő

Eger, liceumi kapolna a mennyezetrepénél Maulbertsch munkatársa, és epigonja. inkább rézműves, mint művész

Garas: Maulbertsch Bp. 1960. 157. 168.
153.
154.

M.D.K.

MICHL (Michael) József festő

Süe. Schwaz (Tirol)

1731 Bécsben, mint „bürgerl. Maler Zu Erlau in Hungarn" feleségül veszi Joseph Reggius festő leányát

1738, 1756 Eger jezsuita t. aranyozási munkáit

1753 Eger szervita t. főoltár aranyozása

MICHL (Michael) József festő

1754 Eger szervita t. Sz. Flórián kép

1755-57 Eger szervita t. aranyozási munkák

1761 Eger Fiorcontrasti kastély festői munkák

Garas XVIII. sz. 145, 167, 237. l.

Michl Joseph

~~#~~ 7491.

1731. Juni 12. — Joseph Michl, bürgerl. Maler zu Erlau in Ungarn, von Schwaz aus Tirol geb., Maria Magdalena Reggiusin, des Joseph Reggius, Malers Tochter. — Zeugen: Jakob Michl, bürgerl. Maler, Johann Georg König, Hofkriegsagent.

Starzer A., Quellen zur Geschichte der Stadt Wien. Wien 1908. VI. Band No 7491.

Nösselt 1731. ben Beisben.

Kanna, fedeles, ónüstből, XVII. sz., sátoralja-
újhelyi ref. egyház tulajd. V. 12, 13.

Michl (Michael, Michel) József

festő és nemátor

Egerben 1753–1757.

l. Kapossy jegyzetek

238, 239. l.

Michl József

egri festő

l.

Garas Kracker

68-l

Michl Ferenc

Keramikus

1925–26.

Éimirk 1930. 86. l.

SZOMBATHELY.

„És miköztünk lakozék".

Ján. 1,14.

Árkayné Sztehló Lily üvegfestménye
a szeminárium kápolnájában.

Michl József

Kedves Gyulám! Hálásan köszönöm
értékes közlésedet a Michl nevű
festőművesekről.

A viszontlátás reményében
szeretettel köszönt

igaz barátod:
Géfin Gyula

Szombathely,
1954. V. 27.

SZOMBATHELY 54 E

Dr. Szentiványi Gyula

a Műemlékek O.B. főtitkára, stb.

Budapest

XI. Lágymányosi-u. 16

7380

M.S.O. MAGYAR FILMRODA BUDAPEST-SÁNDOR-U. 2

+ET+HABITAVIT+IN+NOBIS+

MICHL, Anton festő

Pozsony 1756

An 1998. 243.

- Lengyelország]

- Lengyelország]

350

- Lengyelország]

0.094
9
1vH ltsz. 97995

MICHL, Hans Gerta

Joltai-Kárpáthalu, Ispáca 1676
Friedrich Clenyvel

Ars 1996/1-3. 237.

keresztbolttal s egy igen keskeny csúcsíves abl
deszkamennyezetes; utóbbi deszkái XV-XV
patronfestéssel ékesek: sakktábla, rózsás ind
monogram, néhány alakos motívum: szarv
szörnyetegek, stb. Hajó déli faln meszelés alatt f
föltárt majusculás felirat: Irtud opus scripsit ma
hajó északi oldalán falkép: Szt. László apród
Szentély véges végig falképekkel ékes; egy rész
meszelés alól: trónuson ülő szent más alakok tá
szentély boltozatczikkelyén keresztül ütköznek
falképek.

A templom ajtaján XVI. sz. beli egyszerű vasalá
ajtaján kov. vas. ajtófogó, XVI. sz.

Sekrestyében:

1. Szent fejetlen szobra fából, 70 cm m. XVI. sz.

Michl Irma MIK

Kézimunka

Műcsarnok 1925. Iparművészeti Társ. Jubiláris kiáll.

MICHL JANOS, szappanosmester

Günther mihály ,győri szappanoslegény remeklését a céh sok huza-vona utan engedélyezte michl Jánosnal,de kikötötte,hogy ezen egy magyaróvari és egy rajkai szappanos mesternek is jelen kell lennie,de titokban kér ék őket hogy ne jelenjenek meg.A céh a remeklést sem fogadta el., de a magistratus a legény mellé allt.1829.jul.29. 281.old. 5.jegyz

BALÁZS PÉTER: A céhrendszer problémái Győrött a XIX. század első felében 279. old.

ARRABONA, A Győri Xantus János Muzeum Évkönyve, 17. Győr. 1975.

M. D. K

MICHL József festő

Eger Fuorcontrasti 1757/58 öt szo-
ba festése

művért 1955. 1. sz.

Soós Imre: Fazola Henrik és Lénárd
egri vasművesek 29. l.

29

M. D. K.

MICHL Mayos építőmester

másodpallér az Operaház építésé-

nél

Ybl Ervin: Ybl Miklós 174.)

MICHL Alajos asztalos

NEMES Márta: Lechner Ödön Iparmüvészeti Muzeuma. =
Tanulmányok Budapest Multjából XXIV. Bp., 1991
69.l.

pôvodom z Banskej
sohl"), doložený roku
dome Esterházyovcov

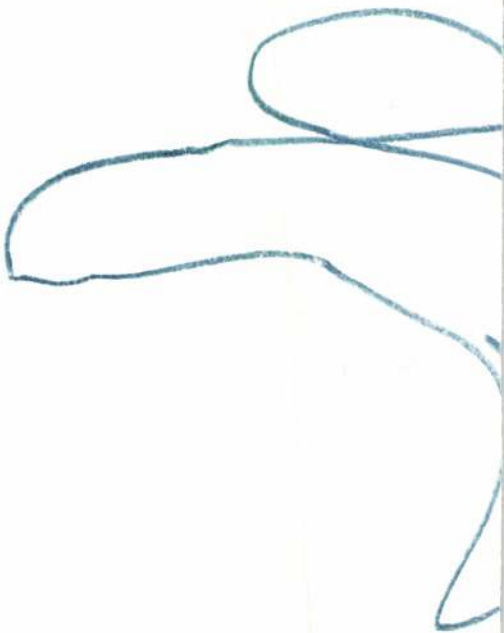

Michl Alajos 22, 35, 39, 41 - 42, 78, 80 - 81, 91, 103, 116
118, 123, 143, 145 - 147, 149, 152
(in: Déry Attila; Budapest eklektikus épületszobrászata
/Művészettörténet-Műemlékvédelem I. /OMF kiad. Bp. 1991./

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

PETŐFI NÉPE

Michnay Andrea

NOV 19.

1021

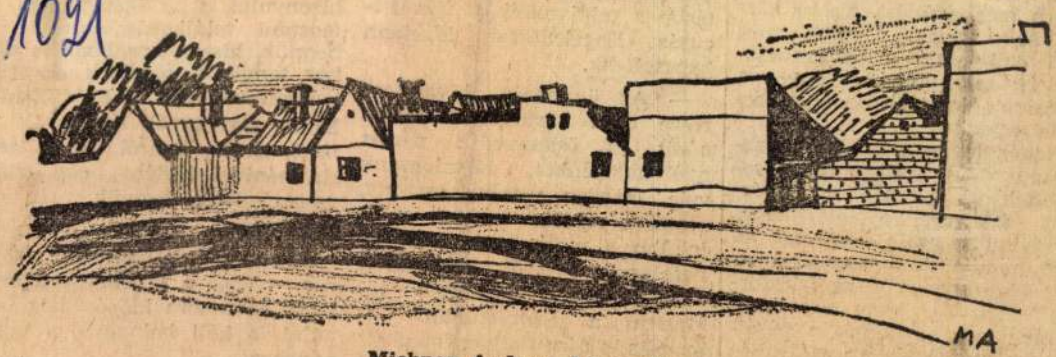

Michnay Andrea: Városszéle.

…ogy mivel érdemelték ki ezt a megbecsülést. Talán közhelynek hangzik, mégis meg kell említenem a legfontosabbat is: rajongásig szeretik azt, amit csinálnak és becsülik, segítik egymást.

Nehéz lenne számokkal bizonyítani, hogy milyen sokat segítettek az évi 150 millió forint áruforgalom elérésében. Mérhetetlen az is, hogy mit jelent munkájuk a vonzó városkép kialakításában, az ízlésformálásban. De, hogy sok kecskeméti esti sétájának a végállomása már évek óta az áruház kirakatsora, az bizonyos.

Bekes Dezső

vacsora előtti szabad foglal… zás percei telnek. A beszé… tésbe a miniszoknyás, fiús … zurás Engelsdörfer Mari … kapcsolódik.

— Az ünnepség „hivata… része után körülvettük M… nénit és összeszedve né… nyelvtudásunkat, társalogt… vele. Nagyon szerény asszony, magáról valóban keveset szólt. Inkább a mozgalomban töltött fiatalkori éveiről emlékezett meg. „Második hazámnak tekintem a Szovjetuniót" — mondta, s újra fiatalon meghalt férje jutott eszébe. Szeméből minduntalan kicsordultak a …

… megerősítette bennük ezt a szándékot.

Az emeleten elhallgatott a kórus — vége a próbának. Közeledik a vacsora idő és még tanulni is kell holnapra, a holnapokra…

G. S.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

PETŐFI NÉPE

MÁR 24

1021 Michnay Andrea

Igaz emberábrázolás

Michnay Andrea tárlatáról

Michnay Andrea kecskeméti tárlatát néhány fénykép vezeti be, emlékeztetőül régebbi munkáira. Mozaikok, sgraffitók Budapestről, Tiszaszederkényről. Monumentális emberalakok, mozdulatlanságukban is drámaian feszültek.

Falfestményeiből táblaképein leginkább a tömör jellemzőkészséget és a kevés eszköz használatát őrizte meg. Az utóbbi a sgraffitónál szükségszerű, a táblaképen erény: nem akar sem a színek pompájával, sem a vonalak, foltok hullámzásával elandalítani. Egy

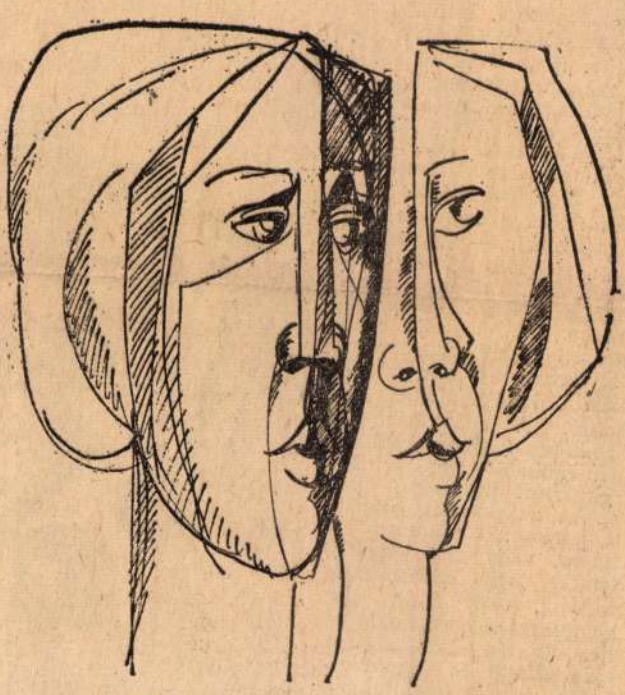

Michnay Andrea: Barátnők (vázlat).

uralkodó szín, néhány — de mindig hangulatteremtő-tónus, csak a legszükségesebb vonalak: eszköztára majdnem, hogy puritán.

A táj és a légkör jelenségeibe gyönyörködve belefeledkező guache-sai, az alföldi festészet iránti rokonszenvéről árulkodó, vörhenyes tónusú, régebbi képei (Vasalónő, Kukoricamorzsoló, Egyedül) pedig arról tanúskodnak, hogy koloristának is kitűnő lenne.

De a tárlat törzsanyagára, a mintegy 50 új keletű képre a hangsúlyozott egyszerűség, a mindent a mondanivaló szolgálatába állító fegyelem jellemző.

A legtöbb portré, néhány csendélet, utcarészlet és alakos kompozíció.

A csendéleteken a tér és a formák félreérthetetlen, tiszta világában való elmerülés öröme uralkodik, a kubizmus és a konstruktivizmus vívmányainak feltétlen tisztelete, egyéni átfogalmazása.

De egyéniségének legmarkánsabb jegyei az emberarcokon ütköznek ki. Különös képek ezek. Portrék a szó hagyományos értelmében is, hiszen modelljeikre tévedhetetlenül ráismerünk. De a hasonlóság szinte csak ürügy, alkalom az emberi karakter szenvedélyes kutatására, egy-egy típus, egy-egy lelkiállapot vagy személyiségjegy határozott, szuggesztív megfogalmazására. Korántsem kifejezőeszközeikben, inkább a szándék mélységében rokonok Van Gogh, még inkább Modigliani portréival. Ismétlem, a rokonság tartalmi. A megjelenítés Michnay Andrea tudatosan kimunkált, szuverén világa, önmaga előző törekvéseitől is erősen különbözik.

A fejek mintha egy rejtett röntgenlámpából belülről kapnák a fényt. Úgy tűnik, a művész nem is az arcvonásokból fejti meg a jellemet, hanem az alaposan ismert jellem törvényei szerint maga teremti meg az arcot.

A legtöbbször nagyon élesen húzza meg az orr tövétől a száj szögletéig ívelő két ráncot, és ezzel mint egy címerpajzsot, három részre osztja az arcot. Minden lényegeset a középső mezőben mond el, az építész gondosságával kimunkált ajkakon és a szemeken. És amit egyszer elmondott, nem ismétli még egyszer. Ha az egyik szem, vagy a száj már kifejezi az egész embert meghatározó fanyar, szkeptikus, merengő vagy elszánt vonást, a további részleteket mellőzi, csak a hangulati töltést adja meg, legtöbbször a hideg zöld vagy a mélykék vagy a vörösesbarna valamelyik árnyalatával.

Ugyanez mondható el a Vietnam című kompozíciójáról is. A megölt gyermek gyöngéden formált teste, a reáboruló anya görcsösen görbülő tömege már elég hozzá, hogy tragikumot sugározzon ez a modern pieta. Az arcot gyászos sötétség helyettesíti, mintegy emlékműszerűen személytelenné téve a képet.

Michnay Andreával újszerű, erős művészegyéniséget nyert megyénk képzőművészeti élete. Aki eszmenyitést kíván, ne nézze meg a tárlatát, de aki igazmondást vár a festészettől, nem fog csalódni.

A Katona József Múzeum rendezése átgondolt, ízlése. Hasznos lenne, ha minél több egyéni tárlatot láthatnánk, mert a tavaszi és téli csoportkiállítások csak nagyon töredékesen mutatnak be egy-egy művészt.

Szabó János

A MI

Divat — Mexikó je

Jaques Esterel párizsi divattervező merész újításairól ismeretes. Mind a férfi, mind a női divat területén különleges és praktikus megoldásokra törekszik. Legújabb találmánya az előregyártott tartozékokból, kellékekből összerakható, változtatható ruha. Hogy értendő ez?

Az a véleménye, hogy a vevő nem köteles alávetni magát a divattervező elgondolásainak. Miért viseljenek a nők olyan ruhát, amilyent mások gondoltak ki a számára — fejtette ki. — Ellenkezőleg: minden nő úgy öltözködhet, ahogy akar, ahogy a saját ízlése kívánja. Ezt a célt szolgálja legújabb találmánya. Egyszerű, ujjatlan ruhát készít, halászhálóhoz hasonlót. A háló bármely szeméhez odagombolható a megfelelő minta, az előregyártott alkatrész, dísz. Lehet az például szegély a nyakon, virágminta a háton, vagy elől kis kötényke. Zseb balról, zseb jobbról, vagy akár egy kenguruzseb középen. Minden díszítés tetszés szerint elkészíthető és rágombolható: kerékpárminta, a legkülönbözőbb méretű biztosítótű, közlekedési jelzések (csinos nőknek például a „Stop" jelzést ajánlja), különböző hosszúságú és szabású ujjak, fodrok arra az esetre, ha változik a divat és a szoknyák hosszabbak lesznek. Mindez csupán a ruha viselőjének egyéni ízlésétől függ: újabb és újabb mintákkal, elemekkel teheti változatossá öltözékét.

A francia divattervező és mások véleménye szerint 1968. nyarán a divat

Egyszerű, ujjatlan ruha — ha és a változatos díszítő elemek.

Ime, néhány modell, a mexikói népművészeti motívumok felhasználásával. Az ujjat és a kötényt rá lehet gombolni a ruhára.

Jó étvágyat

HÉTFŐ: Karalábéleves rizszsel, sárgarépafőzelék fasírozott, alma.

KEDD: Krumplileves, székelykáposzta.

SZERDA: Gulyásleves, — aranygaluska.

CSÜTÖRTÖK: Csirkebecsinált leves, lacipecsenye, sült burgonya, savanyúság.

PÉNTEK: Paradicsomleves, túrós derelye, alma.

SZOMBAT: Almaleves, rakott marhahús, palacsinta.

VASÁRNAP: Húsleves, sülttyúk tormamártással és burgonyapürével, csokoládés piskóta.

RAKOTT MARHAHÚS. Lehet felsálszelet, rostélyos vagy fartőszelet. Vegyünk ezek bármelyikéből 60 dekát. Jól kiverjük, és sózva, palacsintasütőben forró zsírban hirtelen átsütjük. A tepsit kenjük ki hideg zsírral és rakjuk ki hosszában a felszeletelt megsózott nyers burgonyával. Erre helyezzük a hússzeleteket, amelyekre nagy fej karikára vágott hagymát hintünk és ezt is megsózzuk. A sült zsírjába 3 deci vizet, 3 deci paradicsomlevet keverünk. Ha van tejföl, hozzáadunk 2 decit, és az egészet a rakottasra öntjük. Sütőbe tesszük és 2 óra hosszat keverés nélkül pároljuk. Omlósan puha ételt kapunk.

TÚRÓS DERELYE. Oyan tésztát gyúrunk mint a lekváros derelyéhez, csak cukrosan elkészített túróval töltjük. Aki szereti kapros sós túróval is

Richnay Andrea

Emlékre

Tasnádi Attila: A Kilencedik Studió
Korunk, 1969/4. 667-668. l.

Michnay Andrea

Testmérnye, repr.

Kortárs, 1970/4. 576.1.

Michnay Andrea festő

Kecskeméten él.
Kiállítása nyílik a hetek utcai
princetársulat helyiségében

N.N.: hegyének művészet a
fővárosban

Petőfi Nagy 1869 IV. 9

Hlichnay A., festő

- Csendélet c. képe a Stúdió 67 c. kiállításon

Ujvári Béla: Stúdió 67
Magyar Ifjúság, 1967. V. 20.

MDK

Michnay Andrea, festő

Kiállítása nyílik meg ápr. 11-én a Ferencvárosi Pincetárlatban.

—: Kulturális hírek 7.

Népszabadság, Bp. 1969. ápr. 9.

MDK

Michnay Andrea

Csendélet, temp.
Utcarész, "

Bács-Kiskun m.i képzőművészek tárl. 1967.
Kecskemét Katona J.Muz.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188—296, 188—307.

1968 JUN, 6

MAGYAR NEMZET

Michnay Andrea

vesen lát a Jókai Klub vezetősége.

— Michnay Andrea festőművész gyűjteményes kiállítása — Kecskemét és Kiskunfélegyháza után — 1968. június hó 9-én nyíló tárlaton, Szentesen kerül bemutatásra.

— A Nemzei Színház igazgatósága [illegible]

1021

MDK

Michnay Andrea

Kiállitási hir

Művészet 1968 máj.p.48.

Michnay Andrea festő

A Ferencvárosi Pincetárlat
termében kiállítása nyílt

Kovalista Művészetért 1909 V. sz.

M.D.K.

Michnai Andrea
festő

A Ferencvárosi Pincetárlat helyszínében mutatkozott be a fiatal művész, aki a Kecskeméti Művésztelepen él.

Felepy Katalin: Michnai Andrea kiállítása
Művészet, 1969. augusztus – 46 lap

M.D.4

Michnai Andrea
festő

Tíz esztendeje hagyta el a Főiskólat
ahol a díszítő szakon végzett. Tanárai
Mihálta Pál és Rákosi Zoltán voltak.

Telepy Katalin, Michnai Andrea ki llitása
Müvészet 1969 aug 46 lap

Michnai Andrea
festő

M.D.K

„Portré" (repro)

Telepy Katalin, Michnai Andrea kiállitása
Müvészet 1969 aug 46 lap

Michnai Andrea
festő

M.D.f.

Csendéleket erőteljes kontúrok
jellemzik.

Telepy Katalin, Michnai Andrea kiállitása
Művészet 1969 aug 46 lap

M.D.K.

Michnai Andrea

festő

Az „Orr" cimü sorozata mindég
résztvevő emberkötelséget sugároz.
Érdekes, eszmélkető mondani valót
tartalmaz.

Telepy Katalin, Michnai Andrea kiállitása
Müvészet 1969 aug 46 lap

M.D.

Michnai Andrea
festő

Fiatal művész és megis az öreg-
ség elesettsége s az arcokon szén-
tő barázdak pusztító munkája
érdekli.

Telepy Katalin, Michnai Andre a kiállitása
Müvészet 1969 aug 46 lap

M.D.V.

Michnai Andrea

festő.

A „Vasalónő", a „Kukoricamorzsoló"
Ési egyszerűséget sugároz modern
höntösben.

Telepy Katalin, Michnai Andre a kiállitása
Müvészet 1969 aug 46 lap

MDK

Michnay Andrea

Fej, o.

Fiatalok studiója 1966. Ernst Muz.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

PETŐFI NÉPE

1968 MÁR
1021

1968. március 1. péntek

MŰTEREMBEN

Michnay Andrea, az új kecskeméti festő

A kecskeméti Művésztelep egyik elsőemeleti műtermében meglehetős rendetlenség fogad. Nem az a sokat emlegetett művészi rendetlenség: ez a költözés összevisszasága. Michnay Andrea képei a Katona József Múzeumba készülődnek, alkotójuk első önálló tárlatára.

A művészt sokkal inkább gondolnám pedagógusnak vagy akár egyszerűen háziasszonynak is, mint festőnek. Persze ebben főként a közfelfogástól rámragadt vélekedés a hibás, amely a művésztől okvetlenül elvárja, hogy megjelenésében is legyen valami meghökkentő.

Ebből mindössze annyi az igazság, hogy az igazi művész összetéveszthetetlen egyéniség, és ez gyakran leolvasható első látásra is. Michnay Andrea azonnal szembetűnő és igen rokonszenves sajátossága az, hogy úgy beszél az emberrel, mintha már száz év óta ismerné. Nincs szükség a kezdődő ismeretségeket jellemző torokköszörülésekre, udvarias semmitmondásra. Két mondatot mond, máris megismertük nyílt egyéniségét, és ami még fontosabb: otthonosan mozgunk különös festői műhelyében.

— Nem vagyok már kezdő festő, mégis hihetetlen izgalommal várom ezt a tárlatot. Többször szerepeltem a Fiatal Művészek Stúdiójában és másutt is csoportos kiállításon. Az egészen más. Most, hogy a falakról csak a saját munkáim néznek majd vissza rám, ez valami számvetésféle lesz önmagammal is, amit lehetetlen elvégezni abban a szobában, ahol megfestettem őket. Itt a műteremben még önkéntelenül is rokonszenvezek küzdelmeimmel, esetleg hibáimmal is. Kell a kiállítóterem hideg tárgyilagossága és persze különösen az emberek véleménye. Már csak azért is, mert eddig egészen mást csináltam.

Fényképeket mutat. Hatalmas sgraffitók többemeletnyi magas házfalakon. Mozdulatlan, szinte passzív figurák, mégis mintha szétrobbantanák a falak síkját. Tiszaszederkény Oroszlány és a budapesti Egressy út épületeit díszítik.

Utolsó ecsetvonás a képen, a táriat előtt.

— A monumentális méretek után jólesett táblaképeket csinálni. Meghittebb. Nem kell alkalmazkodnom az épülethez, nem kell három-négy színhez kötődnöm, többet adhatok magamból.

— A kiállításra szánt anyagban feltűnően sok a portré.

— Portré. Nem szeretem ezt a szót. Mindig a megrendelésre festett élethű vagy eszményített arcmások jutnak eszembe róla. Nem portrét festek: embert ábrázolok. A legbensőbb lényegét, jelleme fő meghatározóit próbálom néhány négyzetcentiméteren elmondani. Bár a látványból indulok ki, mégis igazabb képet tudnék festeni olyan emberről, akivel hosszan beszélgetek sötétben, mint arról, akit napokig nézek anélkül, hogy bármit is tudnék róla.

— Nem gondolja, hogy ezek a képek meglepik majd az alföldi pikturához és a posztimpresszionizmushoz szokott közönséget?

— Lehet. Mindenesetre azt fogják látni, amit a világból és magamból összeböngésztem. Kifogásolni valót találhatnak, de hazugságon nem kaphatnak rajta.

Érdeklődéssel várjuk Michnay Andrea vasárnap megnyíló tárlatát. Hiszen most már nemcsak a Művésztelep alkalmi vendége: családi kapcsolatai révén megyénk művésze lett.

Sz. J.

Apróhirdetések

ELADÓ **Felsőszéktóban** egy hold gyümölcsös szőlő, félkész lakással, buszállomáshoz 5 percre. Érdeklődni Hegedűsék-nél, Kecskemét, Simon István u. 19. 1390

ELADÓ Talfái köz 23. szám alatti házhely, a 9-es busz végállomásnál, 5 m épülettel, több mellékhelyiséggel, használt fa-anyag, 2 db új ablak. Érdeklődni Cédulaház utca 44., délután 14 órától, vasárnap egész nap. 11488

NAGYOBB mennyiségű akácfa-erék sárlécnek, oszlopnakvaló, gyanott tanya, két szoba, konyha, kamra, 22 méteres melléképület, egy kataszteri old földdel eladó. Munkaleheőséggel, állami gazdaságba agy erdőgazdaságnál. Cím: Pintér Vilmos, Izsák, Gedeon út 91. sz. Dunaföldvári be-onúton 48-as km-kőhöz ötszáz méterre van. 11355

400 NÉGYSZÖGÖL szőlő Ho-lokbányánál eladó. Érdeklődni Kecskemét, Batthyány u. 28. 11360

ÁNGOLÓ színű díszcserjék, okor, magastörzsű és folyton yiló futórózsák, fenyők, örök-öldek, óriásszemű piszkefák, bizli, kétszertermő nagyszemű nálna és nemesített szeder apható. Szabó Antal, Budai-egy 16. Kecskemét, 10-es autó-usz-végállomás. 11362

LADÓ műszaki vizsgázott 250 öbcentis oldalkocsis motorke-ékpár. Papp, Kecskemét, Fel-őszéktó 67. sz. 11365

NEMZETKÖZI betonútra néző, nagas, száraz, 4 darab 400 szö-öles házhely, autóbusszal, vá-oshoz 5 percre, 10-es autó-usz-végállomásnál. Villany, íz van, építkezési lehetőség-gel, népbolt mellett, alkalmi áron eladó. Baranyi, Kecske-mét, Budaihegy 16. Kedden, pénteken. 11363

ELADÓ ház, száraz pincével, nagy raktárral, nagy udvarral. Vállalatnak, szövetkezetnek al-kalmas. Lehet fele részben is. Érdeklődni Kósa János, Kecs-kemét, Klapka u. 22. 11373

SZOBA, konyhás házrész el-adó. Érdeklődni vasárnap, Szol-nokihegy 10. Kinizsi Konzerv-gyár oldalán 600 m. 11452

ELADÓK modern hálóbútorok, ágybetétek, konyhabútorok, hármasszekrény, szelon, rekami-ék. Kecskemét, Vak Bottyán u. 9. 1487

ELADÓ Kecskemét, Kőhíd utca 24. szám alatti ház, beköl-tözhető lakással. Érdeklődni reggel 7-től 9-ig, délután 3—6-ig. 1488

ELADÓ 350 köbcentis Jawa garanciális, 100 literes villanybojler, NDK hangulatlámpás bárszekrény, padlókefélőgép. Ér-deklődni 17 óra után, Kecske-mét, Zalka Máté u. 5. II. em. 7. 1490

KISGYERMEK gondozását vál-lalom. Érdeklődni: Kecskemét, Kórház utca 46. 1492

SZÁMVITELI csoportvezetőt keresünk kiskunfélegyházi munkahelyre. Megkereséseket: „Mérlegképes 127 603" jeligére a Kecskeméti Magyar Hirdetőbe kérjük. 1493

SZÉP sezlon eladó. Kecskemét, Simon István u. 6. 1494

HÁROMSZOBÁS ház, több mel-lékhelyiséggel eladó, a város központjában. Érdeklődni: Kecskemét, Hoffmann János u. 15. szám alatt. 1495

BÚTOROZOTT szoba 3 férfi ré-szére kiadó. Kecskemét, Izsáki út 23/a. Polgárék. 1497

ÜRES albérleti szoba házaspár részére kiadó. Kecskemét, Fel-sőszéktó V. épület 3-as lakás. (Belvizes lakások.) 1499

U. 28-AS traktorra szerelt 700-as szalagfűrész eladó. Kecs-kemét, Semmelweis Ignác u. 3. Kiss. 1503

TECHNIKUMMAL rendelkező férfi dolgozót felveszünk azon-nali belépéssel, kirendeltség ve-zetőhelyettesi beosztásba. — ÁFOR, Kecskemét, Méheslapos. 1533

ADMINISZTRÁTORT felvesz a Kecskeméti Centrum Áruház. 1595

ELADÓ 500-as szalagfűrész, 250-es motorral, kézihúzású két-kerekű gumis kocsira szerelve. Keveset futott Komár motorke-rékpár. 3 colos szivattyú 5 mm szívócsővel. Németh János, Csengőd, MÁV szolgálati la-kás. 11491

SZOBABÚTOR sötét új állapot-ban eladó. Kecskemét, Darab u. 10. 11457

ELADÓ 2 szoba összkomfortos családi ház. Kecskemét, Kőrösi Csoma Sándor u. 8. (Szeleifalu) 11458

ELADÓ Helvécián 2189 négy-szögöl szőlős ingatlan, épület-tel felesbérben is. kiadó. Kecs-kemét, X. ker. Sallai I. u. 11. 11459

ELADÓ Úrihegyben, kunyhó-val, 1900 négyszögöl jó karban levő szőlő. Lehet két részben is. Érdeklődni Kecskemét, Me-gyei Kórház portán. 11463

RESZELŐGYÁRNÁL 1000 négy-szögöl szőlő eladó. Kecskemét, Szultán u. 9. 11471

ELADÓ sürgősen 1200 négyszö-göl sarokszőlő kisebb részle-tekben is. Miklóstelepi vasút-állomás és autóbuszmegálló mellett. Úrihegy 32. szám alatt. Levélcím: Kalán, Budapest. XI. Villányi út 68. 11475

APOSTAGON hatvanötezerért eladó, azonnal beköltözhető 2 szoba, veranda, konyha, élés-kamra, nyárikonyha és istálló-ból álló ház. 550 négyszögöl te-lekkel. Érdeklődni lehet Garai [illegible] Temető út.

TÖRZSKÖNYVEZETT **magyar** vizsla kölykök eladók. Dr. Baán, Kecskemét, Báthory u. 5/a. Telefon: 18-56. 1451

KECSKEMÉTTŐL 12 km-re el-adó beköltözhető tanya, 2 hold gyümölcsös szőlővel. Érdeklőd-ni: Ballószög III. 87. Aczél. Megközelíthető autóbusszal, ke-rekegyházi útelágazásig. 1453

BÚTOROZOTT szoba kiadó. Kecskemét, Bónis u. 3. 1454

500 SZÁL sárfehér szőlővessző eladó. Id. Gál József, Kuna-dacs. 1456

ELADÓ 7 méhcsalád NB-kap-tárakban. Érdeklődni: Kecske-mét, Hunyadiváros, Sallai Im-re u. 5. 1457

FALI ingaórát veszünk. Var-gáék, Kecskemét, Széchenyi tér 23. 1459

ELADÓ kertes családi ház. Kecskemét, Rendőrfalu, Kolozs-vári u. 28. sz. 1461

KÉT előhasi mindenórás üsző eladó. Városföld, I. ker. 3. Csongrádi úton 7—8 km között. Kovács Páléknál. (Füredi-ta-nya.) 1463

GYENGEFIAS tehén eladó. Kecskemét, Zsinór u. 107. 1468

ELADÓ Kiskecskemét villane-gyedben lakható félkész villa, építési lehetőséggel — anyag-gal. Érdeklődni: Kecskemét, Rákócziváros 14., délután 15 órától, vasárnap egész nap. (Kapufára szerelt csengő.) 1470

PRÍMA állapotban 350-es Izs motor és kismotor eladó. Raf-fai Károly virágkereskedő, Kecskemét, Szép Ilonka u. 12. Talfái közről nyílik. 1472

2 HOLD jó termő szőlő eladó Lajosmizsén. Érdeklődni Lajos-mizse, Batthyány u. 1., vagy Kecskemét, III. Berkes F. u. 6. 1473

FŰRÉSZGÉP stabil, erős vas-vázas eladó. Kecskemét, III. Berkes F. u. 6. 1474

KÜLÖN bejáratú bútorozott szoba kiadó, gyermektelen ház-aspár részére. Rádiótechnika mögött. Kecskemét, Kilián György út. Érdeklődni délután 4-től. Cseh György. 1475

ELADÓ félportás ház. Kecske-mét, Holló u. 4. 1476

HÉTHOLDAS szőlőmbe kisegítő munkaerőt keresek. Lakás biz-tosítva. Községtől 800 méterre van. Bartuszek Imre, Orgo-ván, Árpád u. 15. 1477

JAWA fűrészgép és MIB Diesel motor eladó. Helvécia, Dobosi Sándor. 1479

ELADÓ családi ház. Kecske-mét, Szemere Bertalan u. 1. 1483

5x4 MÉTERES perzsaszőnyeg eladó. Kecskemét, Zsinór utca 4. 1484

VILÁGOS hálóbútor új állapot-ban eladó. Kecskemét, Felső-széktó 156. Sutusfalu. 1486

KÜLÖN bejáratú szoba, konyha, gyermektelen házaspárnak kiadó. Kecskemét, Méhesfalu, Mártírok útja 50. 1415

BETON- és Vasbetonipari Mű-vek Szentendrei Gyára (Szent-endre, Dózsa Gy. út 34.) azon-nali belépésre felvesz **férfi se-gédmunkásokat** betonelemgyár-tó munkakörbe. Munkásszállást és üzemi étkezést biztosítunk. Felvétel személyes jelentkezés esetén. 1432

GYÖKERES Sárfehér, Ezerjó, Olasz rizling szőlővessző kap-ható. Kossuth Mg. Tsz, Izsák, telefon 68. 1181

A JAKABSZÁLLÁSI Népfront Termelőszövetkezeti Csoport kecskeméti munkahellyel állan-

69-734. FNYV 13.

FERENCVÁROSI

PINCETÁRLAT

Michnay Andrea

MEGHÍVÓ

FERENCVÁROSI

PINCETÁRLAT

A kiállítás nyitva:

1969. április 11—24-ig

hétköznap: 14—19 óra között

vasár- és ünnepnap 10—12 és 14—19 óra között

hétfőn szünnap

BUDAPEST FŐVÁROS IX. KER. TANÁCSA

TISZTELETTEL MEGHÍVJA ÖNT

MICHNAY ANDREA

FESTŐMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA

★

A tárlatot

Dr.. TELEPY KATALIN művészettörténész,

a Magyar Nemzeti Galéria tudományos

főmunkatársa nyitja meg

1969. ÁPRILIS HÓ 11-ÉN ESTE 6 ÓRAKOR

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

KORTÁRS
Budapest

1970 ÁPR

1968 nyarán ilyen volt a világ Tiszaföldvárott. A határban pusztított az aszály, mégis, a boltok forgalma nem csökkent. Kalácsot, süteményt, cukrot, csokoládét, sört, bort változatlan mennyiségben fogyasztottak a szövetkezeti tagok. Az asszonyok hosszú sora álldogál szövetért, cipőért, vászonért. A férfiak motorkerékpárért, a fészekrakó fiatalok építési anyagért kilincselnek. A gyerekek is vígan kergetik a labdát a tereken, ahol harminc esztendeje még tilos volt a játék.

1968 nyarán ilyen volt az élet Tiszaföldvárott...

1021

MICHNAY ANDREA: Csendélet

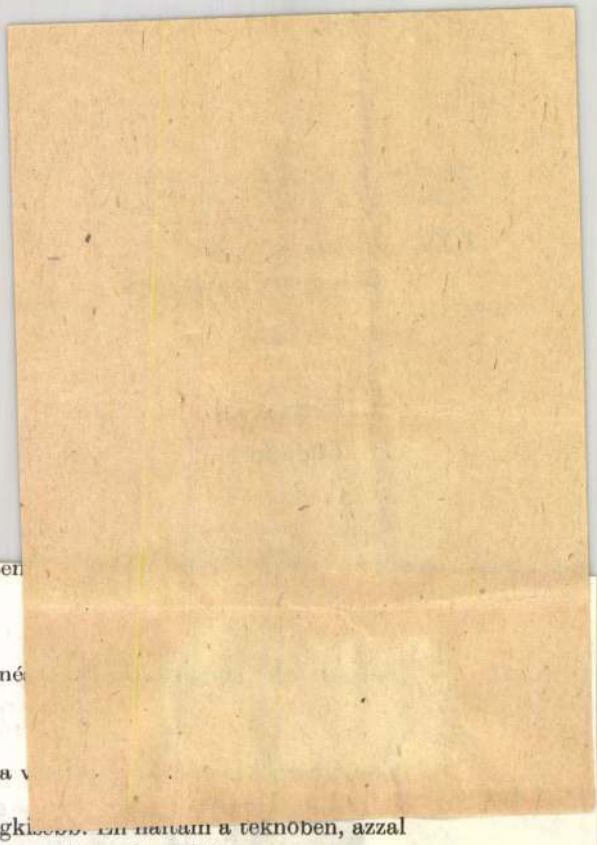

— Könyv?
— Nincs! Könyv, rádió, tévé még hiányzik.
— Nem olvas?
— Álmos vagyok hozzá. Hja, kérem, a tehené
egyenként 3400—3600 literes tehenet fejek.

Lakodalom az Ady utcában. Sátor alatt ülnek a v
rajta túl, fekete szemű leány a tőszomszédom.
— Húszan voltunk testvérek — én voltam a legki
együtt dugtak be az ágy alá. Kint laktunk a tanyán, ott így volt szokás.
— Húsz testvér. Hallottam már ilyet, itt, nemrég. Egy idősebb ember mondta, hogy húszan voltak testvérek. Martfün dolgozik, a cipőgyárban.
— No, az az én Pali bátyám volt. De azt tudja-e róla, hogy ő is volt tag a Leninben?
— Akkor miért van most a cipőgyárban?
— Kizárták. Az iszákosságáért.
— Hát olyan nagy bűn az?
— Ahogyan ő csinálta, úgy már bűn volt. Veszkődtek itt vele éppen eleget. Dehát régi tag volt, elnéztek neki sok mindent, mert ha nem ivott, hát igen jó munkás volt.
— S mégis kizárták?
— Ki. De arról is ő tehet. Amikor a mostani elnököt választottuk, az kimondta egyenesen, hogy a dologkerülőket, a fegyelemrontókat kizárják. Övele mégis kivételt tettek. Azt mondták neki: — menjen alkoholelvonóba. De ő nem ment. Amikor aztán újra mulasztott — hát nem volt tovább pardon. Kizáratta Bódi Imre.
— Akkor ment Martfüre?
— Akkor, vagyis azután. S most mondják róla, hogy alábbhagyott az ivással. Jó munkás, becsülete van, hát vigyáz rá. Nem mondom, iszik azért, csakhát nem annyit. Jól él.
— És maga, néném?
— Én? Hát ki kérdezi, hogy s mint él a magamfajta öregasszony?
— Például, én. Mivel tölti az estéket. Szeret-e olvasni?
— (Kis zavarral) Hát... nézze csak... Én nem tudok olvasni.
— A tanya... a húsz gyerek...
— Az, az, bizony. De azért a könyveket szeretem.
— Szereti a könyveket?... Dehát...
— A lányom olvassa fel a regényeket. Ő járt iskolába, agronómus itt a Leninben.
— És most éppen mit olvasnak?
— Égető Esztert.

*

Michnay Andrea

Szerepel a Studió tárlatán a Műcsarnokban

Tasnádi Attila: A kilencek és a Studió

Kortárs 1969 IV sz. 666 old.

M.D.K.

Michnai Andrea
festő

„Nagyi" - val szerepelt
a tárlaton.

B.L.: Pályázat a Fiatal Képzőművészek Stúdiójában
Művészet, 1968. október - 28 lap

Michnay Andrea

Postrétkal

szerepel a Müvéntelep bemutatójón

Sz. J.: Kecskeméti kamaratárlatok

Petőfi Népe 1969 I. 19.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Michnay Andrea

MAGYAR HIRLAP

1969 ÁPR 12

MICHNAY ANDREA képeiből nyílt kiállítás tegnap délután a ferencvárosi pincetárlat (IX. ker. Mester utcai) helyiségében. A kiállításon, amely április 24-ig tekinthető meg, dr. Pelepy Katalin művészettörténész mondott megnyitót.

SI
MU
FIAT.
JELE
OR

MIK

Michnai Andrea

Kiállitási kritika

Müvészet 1968 okt.p.31.

Michnay Andrea

~~[illegible]~~ karajel a keszemáti
művészek bemutatóján

Petőfi Népe 1969 I. 11.

MDK

Michnay Andrea

Fej, o.

Fiatalok Studiója 1966. Ernst Muz.

MDK

Michnay Andrea

Egyedül, o.temp.

Kukoricamorzsoló, o.temp.

Studio 64 - Fiatal képzőművészek 5.kiáll. Ernst Muz.
1964.dec. 8. 1.

M.D.K.

Michnai Andrea
festő

A zsennyei alkotóhár ösztöndijas lakója.

Varinagy József: Mit alkotnak a képzőművészek a Tanácsköztársaság 40. évfordulójára?

Magyar Nemzet, Bp. 1959. febr. 5.

4 l.

Michnay Andrea festménye

Gerdélet

Kortárs 1970/4 576. old.

Michnay Andrea

Tasnádi Attila "A Kilencek és a Studió" c.
esztetizáló cikkében szerepel

Kortárs 1969/4 666. old.

MICS /Mécs/ JÓZSEF, keramikus

A városlődi kőedénygyárban, minden bizonnyal, mint szakmunkás keramikus dolgozók névsora 1851-1950
MICS /Mécs/ JÓZSEF, gyári munkás, 1948
Függelék, 298.old

MOLNÁR LÁSZLÓ: A városlődi kőedénygyár/1866-1950/
275.old

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei, 10. 1971
Veszprém, 1971

Michnay Andrea

festőművész kiállitása. Kecskemét, Katon a József Múzeum. - Ism: Szabó János, Petőfi Népe, 1968.márc.24.

Az 1968.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Művtört.Ért.1971.2.sz.149-182.l.

169.l.

Michnai Andrea

alkotása

Forrás 1969/4 hátsó boritó

Michnay Andrea

festő tárlata április 11-én délután megnyílt a ferencvárosi pincetárlat (IX. Mester utca) helyiségében. Április 24-ig tart nyitva.

Krónika

Magyar Hírlap, 1969. április 12. 9. l.

Michnay Andre

Kiállítása a Ferencvárosi Pincetárlaton a biráló szerint vitatható művészi értékű képekből áll.

Kiállítássól - kiállításra (Padlástól a pincéig) Rideg Gábor

Magyar Hírlap, 1969. április 16. 6. l.

Michnay Andrea, kstő

L. Mátis K.

Goór J. Művénklep... 75-89.

Forrás, Kuskemét, 1980. marc. XII/3.

Michnay Béla

könyvkötő

Budapest

1934-35. 22. l.

552. szám.

1

Műemlékek Orsz

Tárgy:

Bienenstock L. 5.– P.– ös számlája bélyegzők tb.

A beadv

Melléklet

Egyúttal

Előirat s

Utóirat s

Másolta:

Összeolv

Michnay Béla

1.

Budiparrajzik

1934 – 35. 35. l.

Olasz festő másolata Tizian után:
III. Pál pápa arcképe. Vászon, olaj.

Naszlaghy II. 403. szám

Paris Bordone!

Michnay Béla

könyvkötő

l. Budiparrajzisk

1935-36. 34. l.

M.D.K.

Michnay Sándor, (csabai) építész

tervét fogadtár el a bélés csabai izr. templom terveniér elhészitésére hi-vit pályázaton.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1892. XIII. évf,

maj. 31. sz. 3 old.

Illyefalvi: Pesti és budai polgárok 1686-1848 II. 188 l.

Név: Micholzky Frauth Joseph

Foglalkozás: ónöntő (Zingiesser)

Szárm.hely: _____

Hitfelekezet: _____ Csal.állapot: _____

A polgárjog megszerzésének időpontja: 1720 XII. 13

A polgárjogért fizetett összeg forintban: _____

MICHORN, Daniel festő

Pamiatky a Múzea, 41, 1992, 5/6.
Tematikus szám: Barock in der Slowakei.
235. kép

Crucifixus, Trencsén, Múzeum 1727

és munkatársai keresni kezdték a lehetőségeket, hogy a többi jeles gyűjtemény példája nyomán alkalmazkodjanak a modern amerikai élet követelményeihez anélkül, hogy feladnák a különleges, mégis elbájoló hely lelkületének megőrzését. Glanton védi a hely barnesi szellemiségét a Smithsonian szolgáltató rendszerétől, ugyanakkor tudomásul veszi az alapítvány nevelési kötelezettségeit, az amerikai közéletben való fokozottabb jelenlét fontosságát. Elképzelései között szerepel a 137 hektáros Barnes-birtok arborétummá alakítása. Ennek megvalósítása az általam is megcsodált Longwood-Gardens méltó társává tehetné az alapítványt, azzal a többlettel, hogy művészeknek és tanfolyamoknak, előadásoknak helyet adva kisugárzó művészeti központtá növekedhetne.

Glanton máris igen nagy körültekintéssel készíti elő a Barnes-gyűjtemény első színes katalógusát, és tervszerűen munkálkodik az intézmény anyagi alapjainak társadalmi megszilárdításán. 40—50 szakemberrel vigyázza a rábízott művészeti vagyont. Van mit megőrizniük!

(folytatás a 13. o
voltak, a textilbe
valamennyire még
1986-os vélemé
közepén összegző
ezt részben máské
hogy szép sorban
évtizedét alaposan
leírták az eredmén
tos okok mások eg
valamikor 83 és 8
sen lezáródott a n
újtextiles mozgalo
tűnt. A másik lény
nevű szörny szép
fogyott a pénze és
az új, igen vehemo
művészetet már n
Mindennek a texti

M.D.K.

Mici János, kerámia festő

A városlődi gyárból jött Kislődre. /1923-29/között működött a gyár.

Lasnádiné Marik Klára: A kislődi "Pannonia" keményoserépgyár. 278.o.

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei. I. Veszprém 1963

Miecke J. Ferenc
festő

A püspökség a művészt szeretettel foglalkoztatta

Romváry Ferenc: Pécsi képzőmüvészeti élet a hét....
Müvészet, 1973.szeptember - 14.oldal

EIN RUMÄNISCHER MALER DES 18. JAHRHUNDERTS: EFREM MICU

Mircea Ţoca

Vereinzelte Nachrichten ungenauen Inhalts aus verschiedenen Quellen, auf die ich noch zurückkommen werde, bezeugen zu Ende des 18. Jh. einen rumänischen Maler aus Siebenbürgen. In den zeitgenössischen Dokumenten als berühmter Künstler genannt, war er jedoch bisher nicht als Schöpfer oder Mitarbeiter an einem erhaltenen oder als sicher festgestellten Werk bekannt. Von den obengenannten Nachrichten ausgehend und aufgrund von Nachforschungen in Wien [1] glaube ich aber, ein solches Werk von einigem künstlerischen Wert, und das auf jeden Fall für die Geschichte der Malerei Rumäniens von Bedeutung ist, identifizieren zu können.

Der Maler hieß Efrem Micu (Ephraim Klein) von Muntyu, war ein Vetter des Humanisten Samuil Micu und einer der Nachkommen des Bischofs Ion Inochentie Micu, die auf dessen Ansuchen und durch seine Unterstützung geadelt worden waren. Von den drei Enkeln des Bischofs, die in einer von Augustin Bunea genannten Urkunde erwähnt werden: „Dumitru, Oprea und Dănilă aus dem Dorfe Sadu, Hermannstädter Stuhl" war der Vater des Efrem Micu wahrscheinlich der letztgenannte; über ihn hören wir, „daß er in Cluj (Klausenburg) Rhetorik lernt" [2]. Da später der Vater des Malers als Richter erwähnt wird, scheint es sich um diesen zu handeln.

In seinem (1944 von Gáldi László veröffentlichten) *Dictionarium Valachico-latinum* nennt Samuil Micu in dem etwas schwülstigen Abschnitt über das Dorf Sadu — den Heimatsort der Familie Micu — unter anderen „Insignes viri", die „in hoc pago nati sunt", auch den Efrem: „Item Familia Muntyu, deqva natus est Ephraim Muntyu, alias Klein, celeberrimus pictor" [3].

Wie berühmt der Maler auch gewesen sein mag, die Nachrichten, die wir heute über sein Leben, ganz abgesehen von seinem Werk, besitzen, sind sehr lückenhaft. Zum Glück ist durch die Untersuchungen von Lucia Protopopescu [4] bekannt geworden, daß Efrem Micu um 1776 oder 1777 nach Wien kommt, um im Jesuitenkollegium St. Barbara zu studieren. Von Maria Theresia [5] und durch kaiserlichen Erlaß nach dem Vorbild des „griechischen" Seminars des Hl. Athanasius in Rom gegründet, war es für den griechisch-katholischen Klerus aus den Provinzen des Habsburgerreiches bestimmt. In dieses Kollegium, das vom 15. Oktober 1775 bis zum 1. Mai 1784 in Wien bestand, wurden zahlreiche junge Rumänen aus Siebenbürgen geschickt, um zu griechisch-katholischen Priestern erzogen zu werden. So wurde Efrem Micu von der Diözese in Făgăraş oder Oradea hingeschickt, woher übrigens die meisten Rumänen im Kollegium stammten [6].

Aber schon zu Beginn seines Wiener Aufenthaltes fühlt sich der junge Efrem Micu zur Malerei hingezogen. Am 17. Oktober 1777 finden wir ihn bereits an der Akademie der Bildenden Künste in Wien immatrikuliert [7]. Das Registerblatt trägt oben die Ziffer 777 und über dem ersten eingetragenen Namen 8-bris. Der Name des Studenten (Abb. 1) folgt auf die Zahl 17, d.i. das Datum der Immatrikulation und ist von folgender Eintragung begleitet: „Klein, Ephraim aus Siebenbürgen, dessen Vater alda Hofrichter gewesen, dermahlen in den Griechischen Collegio bej St. Barbara bej seinen geistl. hl. Bruder" [8].

REV. ROUM. HIST. ART, 1969, 6, 123—133

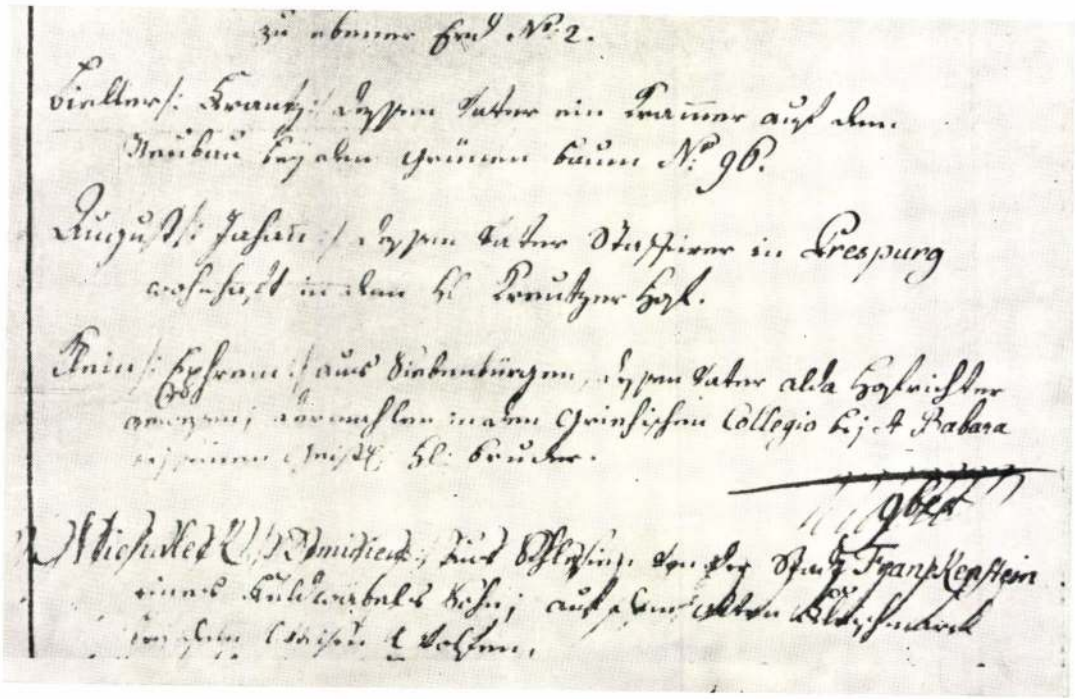

Abb. 1. — Akademie der Bildenden Künste, Wien. Matrikel-Register mit dem Namen des rumänischen Malers Efrem Micu

Im Archiv der Wiener Akademie gibt es aber leider keine weiteren Urkunden, die sich auf die Tätigkeit des rumänischen Studenten bezögen [9]. Durch einen glücklichen Zufall bringt jedoch eine ganz andere Quelle eine besonders wertvolle Nachricht über die Tätigkeit des Malers in Wien. Hieronymus Streleckij, Präfekt und Beichtvater des Jesuitenkollegiums bleibt nach dessen Auflösung im Mai 1784 weiterhin als Pfarrer an der griechisch-katholischen Kirche tätig. Als solcher schreibt er eine Kirchenchronik nieder, die — im Manuskript — von verschiedenen Forschern benützt wurde. Später ging diese Chronik verloren. Der ukrainische Forscher Ambrozii Andrukhovič, vielleicht der letzte, der sie zu Gesicht bekam, verwendet in einer Schrift über die Geschichte des Kollegiums zahlreiche, von Streleckij stammende Nachrichten. Unter anderem schreibt Andrukhovič, daß im Jahre 1780 der Maler Efrem Klein für die Bemalung der Ikonostase (Bilderwand) in der Kirche der Hl. Barbara 12 Gulden erhalten habe [10].

Hier sei gleich festgestellt, daß diese Nachricht, m. E. unbedingt ernst zu nehmen ist, da sie auf einer, mit der Bemalung der Bilderwand ungefähr zeitgleichen Schrift beruht und von einem Verfasser stammt, dessen Objektivität in diesem Fall anzuzweifeln kein Grund besteht. Man könnte allerdings einwenden, daß die Geldsumme im Verhältnis zu einer so bedeutenden Arbeit wie die Bilderwand zu klein sei. Es sei aber nicht übersehen, daß zu dieser Zeit Efrem Micu im Kollegium erhalten wurde, woraus ihm, wie man sich leicht vorstellen kann, gewisse Verpflichtungen erwuchsen. Nicht ausgeschlossen ist es auch, daß Streleckij, der seine Chronik hauptsächlich der Geschichte des Kollegiums und der Kirche widmete, vielleicht nur einen Teil des Honorars — möglicherweise die zuletzt ausbezahlte Summe — aufgezeichnet hat.

Auch unter dem Namen "Ukrainische Kirche" bekannt, gehört St. Barbara heute noch dem griechisch-katholischen (unierten) Ritus an. Sie liegt im engsten Zentrum

Wiens, Postgasse 10 [11]. Das einzige Schiff hat Tonnengewölbe mit Stichkappen. Erstmalig wird die Kirche 1572 in einem Dokument erwähnt. Das jetzige Gebäude wurde 1652—1654 erbaut. Die Straßenfront mit romanisierenden Formen wurde 1852 von Paul Spenger errichtet. Über die Bilderwand, sowie auch über die Einrichtung und das Taufbecken schreiben Schmidt und Tietze, daß sie in die zweite Hälfte des 18. Jh. anzusetzen sind. Wie man mir auch in Wien sagte, gibt es keine andere schriftliche Erwähnung der Bilderwand [12].

Nach einer im April 1963 erfolgten gründlichen Restaurierung ist die Ikonostase jetzt in einem sehr guten Zustand [13]. Wie man leicht feststellen kann, ist die Bekrönung im Original erhalten. Oberhalb der Mitteltür befindet sich eine Darstellung des Letzten Abendmahls und darüber ein ziemlich großes Bild der Hl. Dreifaltigkeit. Wie auch die Tafelbilder unten, im eigentlichen Hauptteil der Ikonostase, weist das Letzte Abendmahl — in klassizistischer Manier und einfacher, nicht anspruchsvoller Auffasung (Christus, etwas erhöht, vor einem Halbkreisbogen) — seiner Ausführung nach ebenfalls in die zweite Hälfe des 19. Jh. Hingegen gehört das Bild der Hl. Dreifaltigkeit zweifellos zur Originalbemalung. Die Komposition ist reich und schwungvoll. Die Figuren sind um eine Ellipse angeordnet. Die pathetischen Bewegungen fallen in verschiedene Achsen. Von dem hellen Nilgrün des Hintergrundes heben sich die roten, blauen und grünen Gewänder effektvoll ab.

Rechts und links von diesem Hauptstück sind in drei waagrechten Reihen übereinander die Bilder der 12 Apostel angeordnet. Linkerhand (Abb. 2) ist in der obersten Reihe Petrus zu sehen, darunter Andreas und Johannes und in der untersten Reihe Philippus, Jakobus und Lukas. Rechts (Abb. 3) bildet Paulus das Gegenstück zu

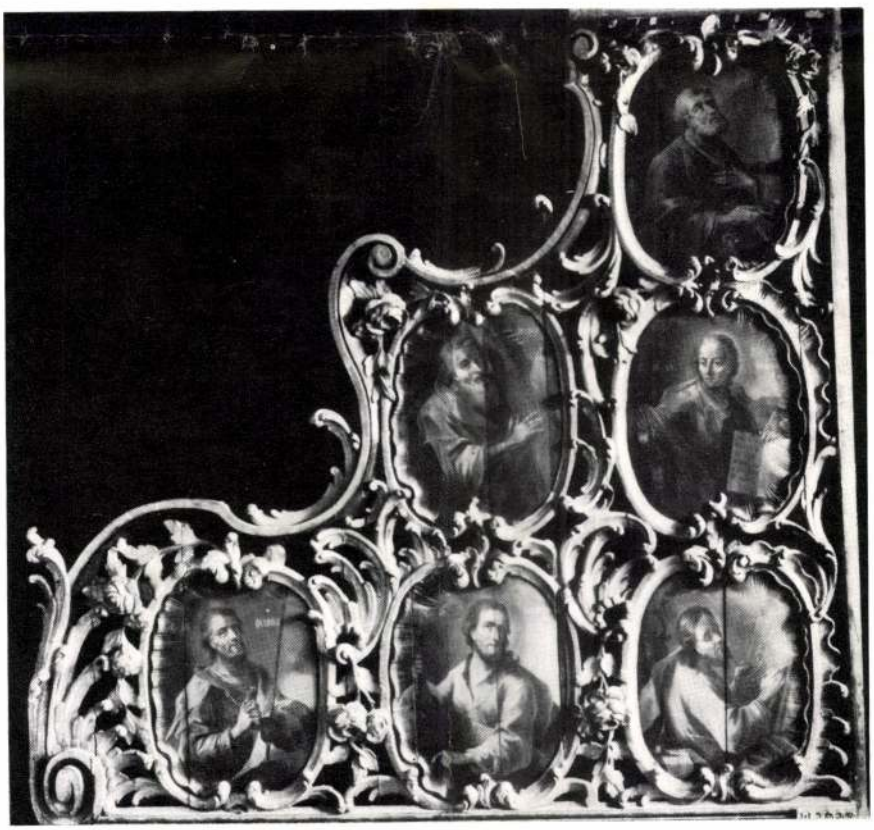

Abb. 2. — St. Barbarakirche, Wien. *Ikonostase-Bekrönung* (linke Seite), gemalt von Efrem Micu

Petrus, in der Mittelreihe sieht man Matthäus und Simon, darunter Markus, Bartholomäus und Thomas.

Die elliptisch geformten Tafeln sind von einer Art Rahmen in reichem Relief aus geschnitztem Holz umgeben, der sich aus Akanthusranken und einem Rosenblütenmotiv zusammensetzt. Je drei aufeinanderfolgende Voluten bilden beiderseits den oberen Abschluß der Bilderwandbekrönung. Das Schnitzwerk ist sorgfältig ausgeführt, mit einer Goldschicht überzogen und gehört stilistisch dem Spätbarock an.

Die Bilder sind in Öl auf Holz gemalt. Auf jeder Tafel steht im oberen Teil der Name des betreffenden Apostels in kyrillischen Buchstaben. Der Hintergrund ist bei allen Bildern ähnlich, olivfarben, in einem dunkleren Ton gehalten als bei der Hl. Dreifaltigkeit, mit gelblichen Reflexen um die Köpfe und gegen den Rand zu in immer dunklerer Tönung bis braun. Auch hier finden wir das Blau und Rot der Kleidung wieder. Ebenso wichtig sind aber auch die helleren Farben, darunter vorherrschend ein mattes, kaltes Grün und ein gelbliches Braun.

Die meisten Apostel sind in Vorderansicht gemalt, jeder in einer besonderen Stellung, mit dem üblichen ikonographischen Attribut. In der Absicht, die Gesichter zu verinnerlichen, gelingt dem Maler tatsächlich ein allgemeiner Ausdruck der Nachdenklichkeit, der durch den traurigen, nach außen gerichteten Blick dramatisch wirkt. Die Gesichter sind großflächig angelegt, doch sind alle Einzelheiten, etwa die Stirnfalten, genauestens wiedergegeben. In der Tat ist ein Versuch zur Individualisierung zu bemerken und auf einige spezifische Züge gerichtet, auf die wir noch zurückkommen werden. Im allgemeinen aber ist die Behandlung der 12 Apostelköpfe manieristisch. Alle haben sie hohe Stirnen, vorspringende gerade Nasen, große, leicht hervorquellende, durch starke Augen-

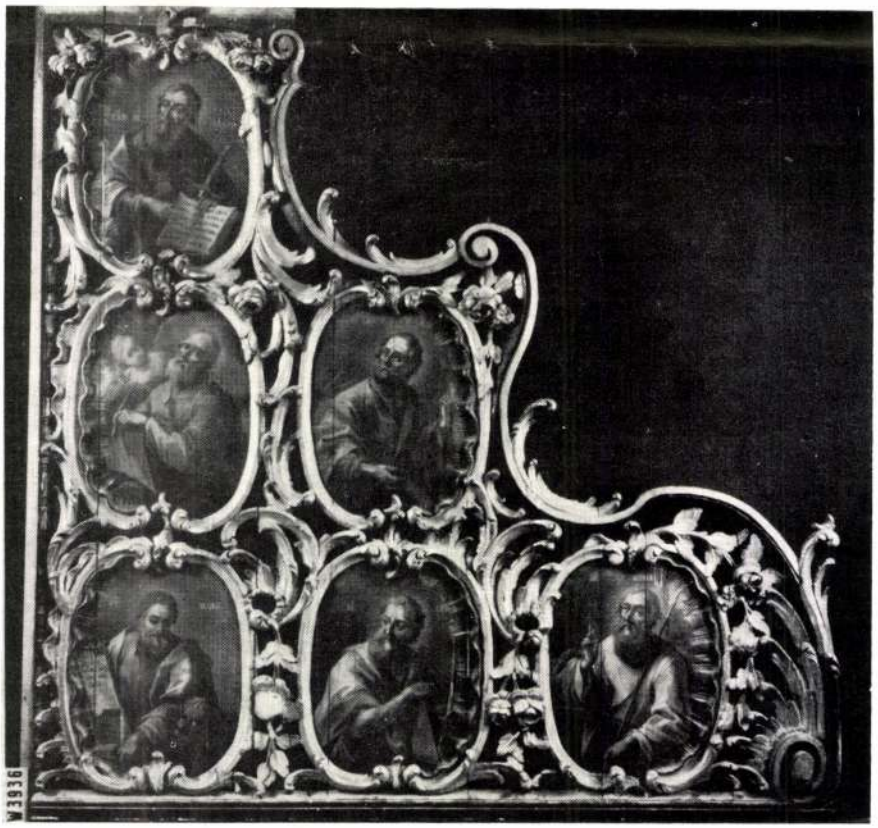

Abb. 3. – St. Barbarakirche, Wien. *Ikonostase-Bekrönung* (rechte Seite), gemalt von Efrem Micu

Abb. 4. — Efrem Micu, *Apostel Johannes* (Teilansicht von der Ikonostase der St. Barbarakirche in Wien)

bögen unterstrichene Augen. Mit Ausnahme des Johannes (Abb. 4), der als schöner, leicht effeminierter Jüngling dargestellt ist, haben alle anderen Apostel große in das lange Haupthaar übergehende Bärte und eingefallene Wangen. Diese Merkmale erwecken den Eindruck, der allgemeine Gesichtsausdruck sei ein Versuch, ein Klischee in Einzelheiten abzuwandeln.

Einige gemeinsame Züge charakterisieren auch die Behandlung der Hände, deren Ausdrucksfähigkeit mir bemerkenswert erscheint. Teilweise gibt es auch hier Ähnlichkeiten. Doch verdienen die langen, schönen Formen der Finger und die feine Modellierung der Hand in ihrer Gesamtheit Anerkennung.

Die Kleidung ist von Fall zu Fall verschieden. Neben der Findigkeit der Einzellösungen sind als allgemeinen Zug die Sicherheit in der Behandlung recht geräumiger Flächen zu bemerken, den reichen Faltenwurf, das geschickte und komplizierte Spiel der Einzelheiten, unterstrichen durch die häufige und effektvolle Annäherung von Rot und Blau an die helleren Farbtöne.

Außer diesen allgemeinen Zügen, die in der Darstellung des Paulus (Abb. 5), Simon (Abb. 6) und Thomas (Abb. 7) veranschaulicht werden, lassen sich noch gewisse Besonderheiten bei einigen Aposteln feststellen. Im Falle des Andreas erscheint die Art der Behandlung des Kopfes mit seinen prägnanten Formen eigenartig. Eine besondere Note verleihen dem Gesichtsausdruck

Abb. 5. — Efrem Micu, *Apostel Paulus* (Teilansicht von der Ikonostase der St. Barbarakirche in Wien)

die lebendigen, stechenden Augen und der forschende Blick des Apostels. Lukas (Abb. 8) ist ein jüngerer Mann, der vor einer Tafel steht, auf die er Maria mit dem Jesuskind am Arm gezeichnet hat. Die Zeichnung ist interessant; der Maler versteht es, mit wenigen Strichen die Gruppe in ausgewogener Anordnung darzustellen und die Maße mit richtigem Verständnis anzudeuten. Obzwar dieses Bild in ähnlicher Weise wie die anderen ausgeführt ist, könnte uns der Umstand, daß Lukas als Maler und als jüngerer Mann dargestellt wird, vielleicht zu der Annahme berechtigen, daß Efrem Micu hier versuchte, sein Selbstbildnis zu malen.

Auf der rechten Seite der Bekrönung erregt der Apostel Matthäus einige Aufmerksamkeit; er ist ein nachdenklicher Mann, mit einem gedankenvollen und etwas traurigem Blick. Hinter ihm ist der Engel als ein Kind dargestellt, mit hoher gewölbter Stirn, dem die großen mandelförmigen Augen einen melancholischen Gesichtsausdruck hervorrufen.

Oberhalb der Bekrönung befindet sich ein Kruzifix zwischen zwei seitlichen Bildern, links Maria, rechts Johannes. Wegen der Höhe, in der es angebracht ist, kann man das Kruzifix nicht genau betrachten. Die dunklen Farben und die recht schematische Darstellung lassen aber vermuten, daß es sich nicht um ein Stück des Originalwerkes handelt.

Dagegen gehört Maria (Abb. 9) ebenfalls zu den von Efrem Micu gemalten Bildern. Obzwar in gleicher manierierter Auffassung ist der Gesichtsausdruck pathetisch, entsprechend den Kunstregeln der stilistischen Phase des Spätbarocks. Die gebauschten Gewandfalten fallen in großen Linien herab; sie geben eine dramatische, dem erlebten Gefühl entsprechende Bewegung wieder. Rechts im Hintergrund lassen sich die Umrisse eines Gebäudes erkennen. Als Gegenstück ist die Gestalt des Johannes nach ähnlichem Schema dargestellt. Der schöne Jüngling mit etwas weichlichen Zügen, aber mit einem überzeugenderen Ausdruck des Schmerzes, als ihn Maria zeigt, hält die Hände zum Gebet gefaltet.

Die oben angeführten stilistischen Merkmale erlauben, selbst in Ermangelung unmit-

Abb. 6. — Efrem Micu, *Apostel Simon* (Teilansicht von der Ikonostase der St. Barbarakirche in Wien)

Abb. 7.—Efrem Micu, *Apostel Thomas* (Teilansicht von der Ikonostase der St. Barbarakirche in Wien)

telbarer Entsprechungen, eine mit der von Streleckij angegebenen übereinstimmende Zeitstellung, also um das Jahr 1780. Nach drei Studienjahren an der Akademie der Bildenden Künste erweist sich der junge rumänische Maler Efrem Micu als ein Künstler, der sein Handwerk in genügendem Maße beherrscht, um in ehrenvoller Weise ein so anspruchsvolles Werk, wie die Ikonostase der St. Barbarakirche in Wien zu verwirklichen. Allerdings warfen die Bilder — mit Ausnahme der Hl. Dreifaltigkeit — für ihn keine besonderen Fragen der Auffassung oder Anordnung auf [14]. Gewiß unter dem Einfluß der Werke seiner Zeitgenossen gelingt es dem Maler — wie bereits erwähnt — im Rahmen von recht gebräuchlichen Schöpfungen dennoch originelle Elemente einzuführen, die — über eine gewisse Einförmigkeit in der Darstellung der Personen hinaus — diesen doch manche besondere Merkmale verleihen.

Die obigen Feststellungen könnten im Rahmen künftiger Untersuchungen vielleicht den Ausgangspunkt für eine genauere Kenntnis des Lebens und Werkes des siebenbürgischen Malers darstellen. Wenn auch lückenhaft, berechtigen die vorhandenen Nachrichten doch zu einer derartigen Hoffnung.

Bekanntlich wirkt der einstige Wiener Student als Maler in Pest und zeichnet Clain de Muntyu (Muntiul) [15]. Bis zur Stunde gibt es noch keine konkrete Nachricht über eine eventuelle künstlerische Tätigkeit des Malers in Siebenbürgen.

Berechtigterweise ist aber eine solche zu vermuten, vor allem gewiß im Zusammenhang mit Blaj (Blasendorf). Es wäre nicht ausgeschlossen, daß Efrem Micu, aus Wien und Pest zurückgekehrt, im Dienste des griechisch-katholischen Bistums dieser Stadt gearbeitet habe; beispielsweise bedenkt ihn einer der dortigen Bischöfe, nämlich Grigore Maior in seinem Testament von 1784, vermutlich zur Belohnung für Dienste, die er ihm geleistet hat. Hier der Text: "Pictori Viennensi Ephrem Muntyu aur. quatuor: 4" [16].

Die kürzlich erfolgte Veröffentlichung der Philosophischen Schriften des Samuil Micu liefert einen neuen, meines Erachtens recht bedeutsamen Beweisgrund, für die Annahme einer künstlerischen Tätigkeit des Malers in Siebenbürgen. Diese Tätigkeit muß sich zu jener Zeit einer gewissen Volkstümlichkeit erfreut haben, da Samuil Micu sich gestattet, in seiner *Etica sau învăţătura obiceiurilor* (Ethik oder Sittenlehre), 1. Kapitel, Paragr. 183, im Zusammenhang mit einer allgemeinen Empfehlung moralischer Art einen der Gedanken mit dem Beispiel des Lebens von Efrem Micu zu erläutern. Da sie besonders interessant ist, übertragen wir die Stelle: „und wir müssen das Heilmittel nennen, durch welches diejenigen, deren Beispiel wir bringen, die innere Krankheit gebrochen und besiegt haben und ihre Seele Kraft und Heil erlangte... Würde man dich nicht verlachen, wenn du einem Schneider sagtest, er solle dir ein schönes Bild malen, so wie Efrem

Abb. 8.—Efrem Micu, *Apostel Lukas* (Teilansicht von der Ikonostase der St. Barbarakirche in Wien)

Abb. 9. — Efrem Micu, *Maria* (Teilansicht von der Ikonostase der St. Barbarakirche in Wien)

Clain aus Sad malte, und er würde dir antworten: lehre mich zuerst, wie man malt und dann werde ich tun, was du verlangst. Und bis ich nicht das Handwerk der Malerei erlernt habe so wie Efrem, werde ich umsonst versuchen und meine Zeit für nichts vergeuden" [17]. In einem für einen großen Leserkreis bestimmten Werk wäre die Nennung eines unbekannten Namens nicht wahrscheinlich.

Außer diesen Nachrichten gibt es noch einige andere, weniger wichtige, über den Maler und seine Familie. Sie sind das Ergebnis einer von Iacob Radu durchgeführten Untersuchung der Korrespondenz zwischen Samuil Micu und I. Corneli [18]. Aus Oradea bittet Letzterer Samuil Micu um das Adelsdiplom der Familie, das äußerst wichtig wäre für die zwei nach dem Tode des Stefan Clain de Muntyu zurückgebliebenen Söhne, der griechisch-katholischer Priester in der Diözese Oradea gewesen war. Samuil Micu antwortet, daß Efrem seinen Neffen das Diplom schicken werde, da er, kinderlos, es nicht mehr brauche. In demselben Brief spricht Corneli über den Wunsch des Meletius, des älteren Sohnes von Priester Stefan, der im Seminar in Oradea studierte, die Malkunst zu erlernen und verlangt zu diesem Zweck die Hilfe seines Onkels [19].

Schließlich gibt Petru Maior in seiner *Istorie a besericii românilor* der Dankbarkeit Ausdruck für die Hilfe, die ihm Efrem Micu anbot, der "so wie er mit großem Eifer zum Ruhm des rumänischen Volkes beiträgt, und als er vernahm, daß ich an der Geschichte der Kirche der Rumänen arbeite, zu meiner Hilfe beliebte, mir drei in Rom geschriebene Protokolle des Bischofs Clain zu leihen" [20].

Zusammengefaßt sind diese Nachrichten für das Studium der Kunstgeschichte Rumäniens wichtig, da daraus hervorzugehen scheint, daß der Maler Efrem Micu (Clain) de Muntyu der erste rumänische Künstler war, der an einer höheren Kunstschule im Auslande studierte. Seine Tätigkeit in Wien beweist, daß man ihm schon in seiner Jugend Wertschätzung und Vertrauen entgegenbrachte. Die Bezeichnungen „berühmt" und „hervorragend", die seinen Namen begleiten, bedeuten, meiner Meinung nach, selbst wenn sie teilweise nur bloße Höflichkeitsfloskeln sind, doch letzten Endes eine wirkliche Sachlage. Künftige Untersuchungen in Siebenbürgen, Budapest und Wien könnten einigermaßen das Bild vervollständigen, das bis jetzt über das Leben und Wirken des Künstlers vorhanden ist.

[1] Auch hier bringe ich Herrn Dr. K. MACK vom Österreichischen Ost- und Südosteuropa-Institut meinen verbindlichen Dank zum Ausdruck für die Hilfe, die er mir anläßlich der Untersuchungen in Wien hat angedeihen lassen.

[2] AUGUSTIN BUNEA, *Din istoria românilor. Episcopul Ioan Inochentie Klein (1728—1751)*, Blaj, 1900, S. 131. V. und IACOB RADU, *Doi luceferi rătăcitori Gheorghe Şincai şi Samuil Micu Clain*, Academia Română, Memoriile secţiunii literare, Serie III, Bd. II, Mem. 3, Bukarest, 1924, S. 18.

[3] *Samuelis Klein Dictionarium Valachico-latinum*, bevezetö tanulmányal közzéteszi Gáldi László, Budapest, 1944, S. 416.

[4] LUCIA PROTOPOPESCU, *Contribuţii la istoria învăţământului din Transilvania (1774—1805)*, Editura didactică şi pedagogică, Bukarest, 1966.

[5] Dies bestätigt auch die Inschrift auf dem Vordergiebel der St. Barbarakirche.

[6] LUCIA PROTOPOPESCU, a.a.O., Anhang, X, 333—337. Für die Geschichte des Kollegiums siehe auch MYRON HORNIKEVIČ, *Cerkva Sv. Barbara*, Lwow, 1929, S. 5—6.

[7] LUCIA PROTOPOPESCU, a.a.O., S. 334 erwähnt diese Tatsache erstmalig in einer Anmerkung. Aufgrund dieser Nachricht und auf die mündliche Erklärungen der Forscherin hinauf habe ich das Matrikelregister in Wien wiedergefunden, wofür ich ihr zu Dank verpflichtet bin.

[8] Akademie der Bildenden Künste, Wien, Archiv, Matrikelregister 391/2/43.

[9] In der Wiener Akademie war 40 Jahre vor dem rumänischen Studenten, am 14. Oktober 1737 ein anderer Student gleichen Namens immatrikuliert worden: „Klein, Ephraim, Danzig, V: Mahler". Register 1530—1 a/137.

[10] AMBROZII ANDRUKHOVIČ, *Videnske „Barbareum". Istoria Korolivskoj generalnoj greko-katol. seminarii pri cerkvi Sv. Varvari u. Vidni z peršogo periodu li jennuvania (1775—1784)*, Lwow, 1935, S. 93.

[11] *Dehio-Handbuch*: Wien von JUSTUS SCHMIDT und HANS TIETZE, 5. Aufl., Wien-München, 1954, S. 25; MYRON HORNIKEVITSCH, *Griechisch-katholische Zentralpfarre zu St. Barbara in Wien*, Wien, 1934.

[12] Die von MYRON HORNIKEVITSCH, a.a.O. ausgesprochene Meinung, die Ikonostase wäre das Werk eines Münchener Meisters ist bloß die Vermutung eines Nichtfachmanns, der gar nicht weiter versucht, eine Erklärung oder einen Beweisgrund zur Unterstützung seiner These zu finden.

[13] Durch die dankenswerte Liebenswürdigkeit von Frau Dr. MARELENE ZYKAN hatte ich Gelegenheit, in den Restaurierungslaboratorien des Bundesdenkmalamtes die Malereien vor und nach der Wiederherstellung zu vergleichen. Diese ist besonders gut gelungen. Auch auf diesem Wege danke ich für die Genehmigung, einige der im Besitz des Bundesdenkmalamtes befindlichen Negative zu verwenden.

[14] Es ist mir nichts über die Tafeln bekannt, die den unteren Teil der Ikonostase bilden.

[15] IACOB RADU, a.a.O., S. 18. Über die Tätigkeit in Wien und Buda, siehe die Einleitung zu SAMUIL MICU, *Scrieri filozofice*, von POMPILIU TEODORU und DUMITRU CHIŞE, Ed. Ştiinţifică, Bukarest, 1966, S. 9 und S. 279, Anm. 88.

[16] TIM. CIPARIU, *Acte şi fragmente latine romanesci pentru istoria besericei romane mai ales unite*, Blaj, 1855, S. 52.

[17] SAMUIL MICU, a.a.O., S. 195.

[18] IACOB RADU, a.a.O., S. 18.

[19] *Ebda*, Anhang, VIII/a, S. 42.

[20] PETRU MAIOR, *Istoria besericei românilor . . .* Buda, 1813, S. 105.

Mickevauer Boldizsár, ötvös. Jelentékeny részt vett Körmöczbánya közéletében a XVI. és XVII. században. Vagyonos és köztiszteletben álló férfiú volt, ki aránylag fiatalon, már 1596-ban tagja a városi Külső tanácsnak. 1597. április 9-én városi tanácsossá választják, három évvel később, 1600-ban pedig Körmöczbánya városbírája. 1610-ben a báji uradalom felügyelőjévé választották meg, s e tisztséget városi tanácsossága mellett 1616. márczius 13-án bekövetkezett haláláig viselte.[1]

1) Mihalik József: A beszterczebányai ötvösök pecsétje 1598-ból. „Archaeologiai Értesitő". XII. Köt. Ujf. 1892. 78. l.

MICKHAN, Antonio építőmester

Stomfa, Malacka – Pálffy-kastély 1610 – 1640

Ars 1996/1-3. 237.

10. Orgona 1774-ből szép festett, vázás és festonos

A templom kőkerítésébe foglalt faharangtor

századbeli harang majusculás felirattal: Christus

veni cum pace.

Dobróvára

Dobronváralja mellett csonkakő alakú hegy tetejé

sziklafokon, egykor derékszögű négyszög a

megerősített vár volt, amelynek Zólyom felé es

kétemeletes fala ma is megvan, de kopár.

Dobronya R. k. pléb. templom

Románkori háromhajós bazilikális elrendezé

egyenesen záródó s nyugati tornya alatt egy-egy

bordás keresztbolttal. A hajó négyszakaszos s X

MICKIAN, Gabriel, pozsonyi asztalossegéd

G.M.,Tischlergesell,
2 éves fia megh. [1803, 703 l.]

Pr.Z.

MICKIAN, Gabriel, pozsonyi avztalonegéd

G. M., Tischlergesell, 2 éves fia meghalt (1803, 703 l)

Preßburger Zeitung
(Genthon)

Mickl Lajos

Négy, nagy tölgyfakapuszárny dicséri kezemunkáját. „A lovarda épületét, a krisztinavárosi szárny első emeletét, négy nehéz fenyőfából készült üvegfal-lambériát, s a lovarda főkapuját alkotta" a művész, számol be a lap "A budai királyi várpalota" cimmel.

A HÉT, Bp. 1900. dec. 23. XI. évf.
51. sz. 830. lap.

Budapest V.

Kolnetmeto-nico 15. III. 3

ΑΠΟΨΗ

Mücke
Όλιμπ. κουπ. πρωτ/γεστία σε ποντ/γιοδρ. η.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

M. D. K.

MICKSITZ, Anton asztalossegéd

Vogel S. alkalmazottja 1805–

Z-S. Vogel 210.

MICLESCU A. Mihai

M.D.A.

1925-ben Nagybanyán a szabadiskolu [illegible]

Wesi: Nagybanya [illegible]

Miclos Goldschmidt

Kassa, 1566

Történ. Tár, 1896. 160

Miclos, moler

Kassa, 1556

Tört. Tár, 1896, 16.

Micolai József

Laid

Ecsedi 1912. 29. I.

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191..... é

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére ...

nevü munkástársamat szóbelileg megbizta

Kelt ....., 191.... (

.....

tanu.

.....

tanu.

Micorda Jakab

otv

lásd

Arch. Ert.

1910. 457

Micsei F. László, festő

A szobi napok keretében honismereti kiállítás nyílt. Micsei F. László képsorozata elmlott bárakat, hajdani gabonás vermeket láttatott. (einlitve)

Losonci Miklós: Szobi napok.
Pest Magyar Hírlap, 1977. szept. 1.

Micsinai Ervin

AMATŐR KÉPZŐMŰVÉSZEK TÁRLATA. Környei Lászlónak, Micsinai Ervinnek és Seres Bélának, az esztergomi képzőművészeti kör tagjainak több mint ötven alkotását mutatják be a városi művelődési központban tegnap megnyílt kiállításon.

Magyar Hirlap 1980/4/20/12

dr. Micsinai Ervin, amatőr képzőművész.

Megnyílt Tatán a X. országos amatőr képzőművészeti kiállítás, melyen az esztergomi művész műve is szerepel a a kiállításon.

Gombkötő Gábor: Merre tart az amatőr képzőművészet?
Dalgozók Lapja, 1978. jul. 6.

Micsei János

VI. évés növendék -

Családi ház terve

Tanár alábbi

Györgyi Denés:

Az O.M.K. Iparmű-
vészeti Iskola építészeti
szakoktatása.

Tér és Forma

1931. 1. sz.

Képpel.

Micsei János

Autoterverő

1924–1929

Éimisk 1930. 86. l.

Kirchovszky Károly ötvös M.D.K.

† 19. n. első felében Besztercebányán dolgozott.

Divald Kornél. Régi ötvösmüvek Besztercebánya ref. ág. hitv. ev. templomaiban. Bp. 1911 10.

Micsei Ferenc

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Lajos

PESTMEGYEI HIRLAP

1963 MÁJ 1

— **Ma nyílik Szobon** Micsei Ferenc László helyi amatőr festőművész festményeiből és rajzaiból rendezett kiállítás a községi tanács nagytermében. A kiállítás május 5-ig tekinthető meg.

1021

Micsei Ferenc amatőr festő M.D.K.

Festményeiből és rajzaiból kiállitás Szobon.

Hirek.

Pest megyei Hirlap 1963 Május 1. 6.1.

Micsey János

VI. é. belső építész

l. Ésmisk. 1930

40, 41. l.

42. l.

Micza József

MD K

ács

1834-ben Jaurnik Miklós német kőnüves és Micza József német ács épitette a vésárhelyi uj városházát Nesser György terve szerint.

Kiss L.: Vás.müv. 18.o.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1983 JAN 20.
Miczi Tibor amatőr
BUDAPESTI
KÖZLEKEDÉSI HÍRLAP
grafikus

1021

Fotósok, grafikusok, költők

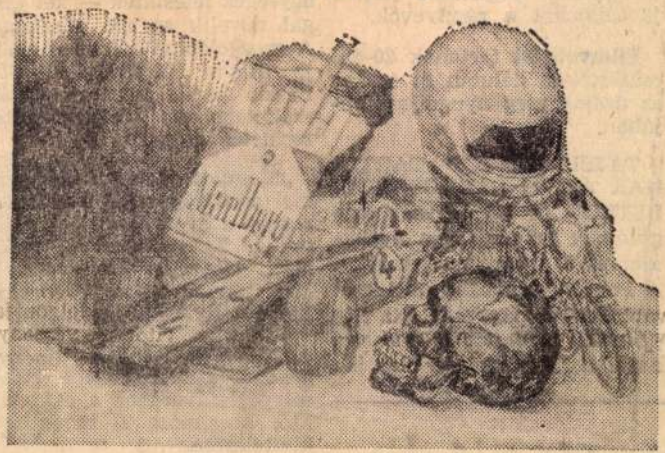

Miczi Tibor grafikái

A MÚLT ÉV VÉGÉN, egyik december eleji számunkban adtunk hírt először arról az amatőr művészeti körről, amely a Szabó Pál Művelődési Ház támogatásával nemrégen kezdte szárnyait bontogatni. Fotósok, grafikusok, lírával is, prózával is próbálkozó irodalmárok keresik az együttműködés lehetőségeit, azokat az érintkezési pontokat, amelyek művészeti ágaikban közösek, vagy éppen segítik, kiegészítik egymást. Lényeges különbség köztük, és sok más, vállalatszerte régebben alakult, és azóta már esetleg fel is oszlott csoport között, hogy nem „hasonszőrűek" igyekeznek egymástól tanulni, egymást figyelve saját tudásukat gyarapítani, hanem különböző művészeti ágak művelői igyekszenek közösen gondolkodni.

KÍSÉRLETÜK TÁVOLRÓL sem egyedülálló, sőt bizonyos értelemben teljesen természetes, magától értetődő dolog a művészet világában. Napjainkban mégis kevés példát találni rá. Próbálkozásunknak valószínűleg ez a legnagyobb buktatója, de feltehetően ez ad okot a legtöbb reményre is. Előző alkalommal a csoport egyik költője, *Fumacs Viola* néhány versével ismertettük meg az olvasókat, most a két grafikus munkáiból szeretnénk ízelítőt adni. *Kovács Béla* 28 éves, elektronikai műszerész, *Miczi Tibor* 22 esztendős, mechanikai műszerész. Mindketten a metró Fehér úti járműjavító műhelyében dolgoznak, és mindketten tökéletesen autodidakta módon jutottak el tudásuk jelenlegi szintjére. Miczi Tibor a kemény vonalakat, határozott karaktereket kedveli, közel áll a plakát műfajához. Kovács Béla sokkal árnyaltabban, helyenként leheletfinom tónusokkal dolgozik, rajzai rendszerint jóval elvontabbak is. Mindkettőjükre jellemző azonban a szokatlan látásmód, a bizarr, vagy groteszk ábrázolás.

AHOGYAN MÚLTKORI cikkünkben is írtuk, a csoport szívesen lát minden érdeklődőt, kérik azonban, hogy ne csak a korábban megadott telefonszámon jelentkezzenek, ha ott nem járnának sikerrel, bátran kereshetik *Kocsi Tamást, Kovács Bélát, Miczi Tibort is* (a 0—424-es telefonon).

—fm—

...het végén — szombatról vasárnapra virradó éjszaka — az Alagútat a postai kábelaknák felújítása miatt. A munkálatok idején a forgalmat jelzőőrök irányították.

TELJES SZÉLESSÉGÉBEN LEZÁRTÁK a II. kerületben, a Nagybányai út, Törökvészi út —Napvirág utca közötti részét. Az említett útszakaszt a Batyu utcán át lehet elkerülni.

Pártvezetőségi ülésen tárgyalták meg az elmúlt napokban az üzemegység idei feladattervét. A részletes elképzeléseket Mravik Tibor üzemegységvezető terjesztette elő, s azt a pártvezetőség jóváhagyta.

AZ IDEI B... DÉSEK elők... szó a január... szocialista br... nácskozáson. ... gazdasági fela... ményesebb ... javaslatokat

Filmvetítést ... csütörtökön d... az üzemegysé... jában.

TÁJÉKOZTATÓT TARTA-NAK AZ ÚJ LAKÁSRENDELETRŐL az üzemegység dolgozóinak január 28-án a szakszervezet kezdeményezésére. A Pénzügyminisztérium illetékes főosztályvezetője, akit előadónak meghívtak, válaszol majd a feltett kérdésekre is.

„Mennyit ér a forint?" címmel gazdaságpolitikai előadást rendez a gyorsvasúti igazgatóság a Kerepesi út 29. szám alatti irodaház 306-os termében, január 25-én, 15 órakor Előadó: Nyárádi Éva újságíró.

KOCSIMOZGATÓ BERENDEZÉS. Befejeződött a Fehér úti porlefúvatóban a célra állító, kocsimozgató berendezés kivitelezése. A munkán a Komplex brigád dolgozott. Az üzembe helyezési eljárás folyamatban van; a berendezés nagy előnye, hogy a nehéz fizikai tevékenységet könnyíti meg.

A központi könyvtár ajánlja

Bokor Péter: Végjáték a Duna mentén. Interjúk egy filmsorozathoz. (Bp. RTV—Minerva. Kossuth 1982.)

Csaknem háromszáz azoknak a visszaemlékezéseknek a száma, amelyeket a televízió *Századunk* című sorozatában filmre vettek. A kötetben a szerző azoknak a találkozásait, beszélgetéseit ismerteti: amelyekre a filmkészítés közben került sor. A megszólaltatott emberek egyazon időszak eseményeit idézik fel — a saját szemszögükből. Az időhatár kezdőpontja: 1944. október 15., Horthy „kiugrási kísérletének" dátuma. Az interjúalanyok olyan emberek, akik nemcsak szemtanúi voltak Magyarország német megszállásának, hanem többnyire vezető beosztásban voltak felelősek a történtekért. Megszólaltatásuk riporteri bravúr, s a történettudomány számára is hasznos. A sok fontos történelmi adalékkal is szolgáló, érdekes könyv minden történelem iránt érdeklődő olvasónak ajánlható.

KERES

Függ. 16., vízsz. 40. *az élet.* Vízsz. 1....

VÍZSZINTES: 13. Ipari növény 14. Fúvós hangszer. 15. Énekhang. 16. Fele fele. 17. TT. 19. Szalmában van. 20. Keleti női név (ford.). 22. Nagyüzem. 25. Ázsiai ország. 27. Diagonális (+'). 28. Vízi emlős. 30. Kitár. 32. Ügetés. 34. Gallium és oxigén vegyjele. 35. Történelmi eseményről nevezetes patak. 36. Azonos...

dr. Micsinay Ferenc, amatőr festő.

Tatán, a megyei művelődési központban látható az amatőr képzőművészeti kiállítás.
dr. Micsinay Ferenc képe teljesen kiforrott, őszinte hangvételű, tehetséges alkotóra vall.

Zámbó Kornél: Amatőr alkotók.
Dolgozók Lapja, 1982. febr. 25.

Micsinay Sándor

Guggoló nő körtefa 12 cm

Fárós leány —"— 29 cm

Váci képzőművészeti kör
alkotócsoport kiállítása 1971.

Miesinay Sándor

Fárós leány repr.

Váci képzőművészeti kör
alkotócsoport kiállítása 1971.

Micsinay Sándor

Tárás kány, repr.

Váci Képzőművészeti Kör Alkotócsoport
Kiállítása, Műv. Ház, 1971.

Micsinay Sándor

Guggoló nő, kőrtefa, 12 cm

Fázós leány, -"-, 29 cm

Váci Képzőművészeti Kör Alkotócsop.

Kiállítása, 1971.

Micsinay Sándor

Ápr. 4-én a váci képtárban megnyílt kiállításom darabjai szerepeltek.

Végh Ferenc: Tavaszi tárlat 1941.

Pest Megyei Hírlap, 1941. ápr. 9.

Micsinay Sándor

Fárós kány, vegv.

Váci képzőmű. kör alkotócsoport kiállítása, Vác 1971 ápr.,
Esztergom 1971 máj.

Micsinay Sándor

Guggoló nő, kőstefe, 12 cm
Fáros bány, -"- 29 cm

Váci képrömür. hőr alkotócsoport
kiállítása, Vác 1971 ápr.
Esztergom 1971 máj.

Micsinayné Droppa Livia

A debreceni gyáregység divat tervezője Micsinayné Droppa Livia.

f.b.: Tél '78
Nők Lapja, 1977. dec. 31 - 19 lap.

Micsinye Zólyom ni

varkastej

Körjöki 1889

1) alapvajzis homlokrat 1:100.

2) 1 fakimile. tiolatikep

1 kandalló 1:10 rena iss.

8.

9.

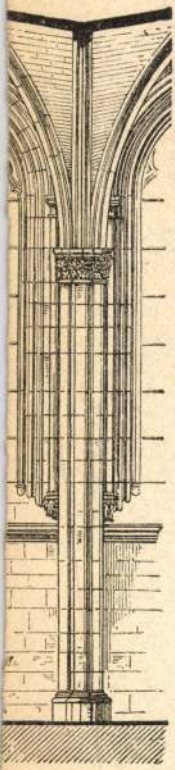

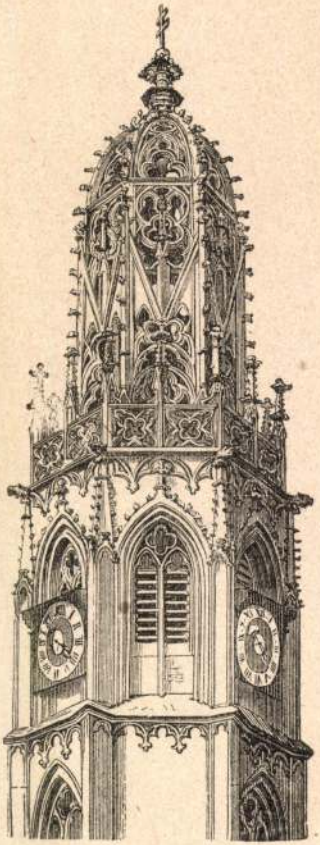

12.

Micsinye vár

Zólyom m.

Környéki

610, 611. l.

Miczkowszky Karol

Otw. XIX.

Laid

Arch. Ist. 1910. 22.

Micska József

farekas

Modor

l.

Ezredeveskiáll

XIII csop. 19. l.

T.28.

ıbb oldalról égő várat, a melynek
ıtonák élénkitik, az előtérben
seregek ágyúi és faltörői müködnek.
datszalagon:

g von Belgrad.

25.6 cm.

Micske József

A nyolcvanas-kilencvenes években Micske József modori faragásról értesülünk, aki a régi hagyományok figyelembevételével dolgozik elismerésreméltó módon.

Pap János: Az agyagipar az egedevári orsz. kiállításon. Ungvár, 1897.

lásd Sikat. 127. l.

127.

1904 III 14 A IX. ker. m. kir állampénztárhoz. Hivatalos nyugtatvány 11100 koronáról, mely összeg a főfelügyelőség központi szükségleteinek fedezésére az 1904 évi javadalomból felvétetett. (197/1904)

MICSKA ZOLTÁN
Hortobágyi emlék (1992), olaj-tempera, 60 × 70 cm, Mgt.

Délibábok hazája. IV.kiáll. Debrecen, Déri M., 1992

...kötők

...áphic art

...graphic Art nemzetközi
...ktrografika - irányzatainak
A lapot az Árnyékkötök
...zsa, Szász János, Tenke
...in - alapította, 1990.
...száz példányban, A4-es
...0 oldalon készülö folyóirat
... a Cserépfalvi Könyvkiadó
...tása a Reprocom Kft. OCÉ
... A lap fénymásológéppel,
...l vagy más elektromos
...afikákat, illetve a témával
...t publikál. A szerkesztöség
...zését, akik e müfajban

Miccse Zoltán

repr. Hortobágyi madonna

o. 59×70

Hortobágyi Alkotótábor

1992

Debrecen

Miczka Zoltán (Ukrajna)

Mostobágyi Alkotótábor

Ferihegyi Galéria

1995 sept 13 - okt 4

Micske József
modori farcsas
1883

l -

Sikmagyeram

43 - l -

ter folyó évi julius hó 24-én56378
állampénztárhoz intézett rende-

székesegyház helyreállitási költsé-
engedélyezvén, utasitom az állam
Müemlékek Orsz. Bizottsága elnöké-
ellenében, elszámolás kötelezettsé-
egyházi müemléki alapnak a forgal
alnaplójában kiadáskép számolja el.
it hiteléül:

Milske. Biharne

Sztehlo 1909.

1) alapszajzi ishonmetsel 1:100.

7.

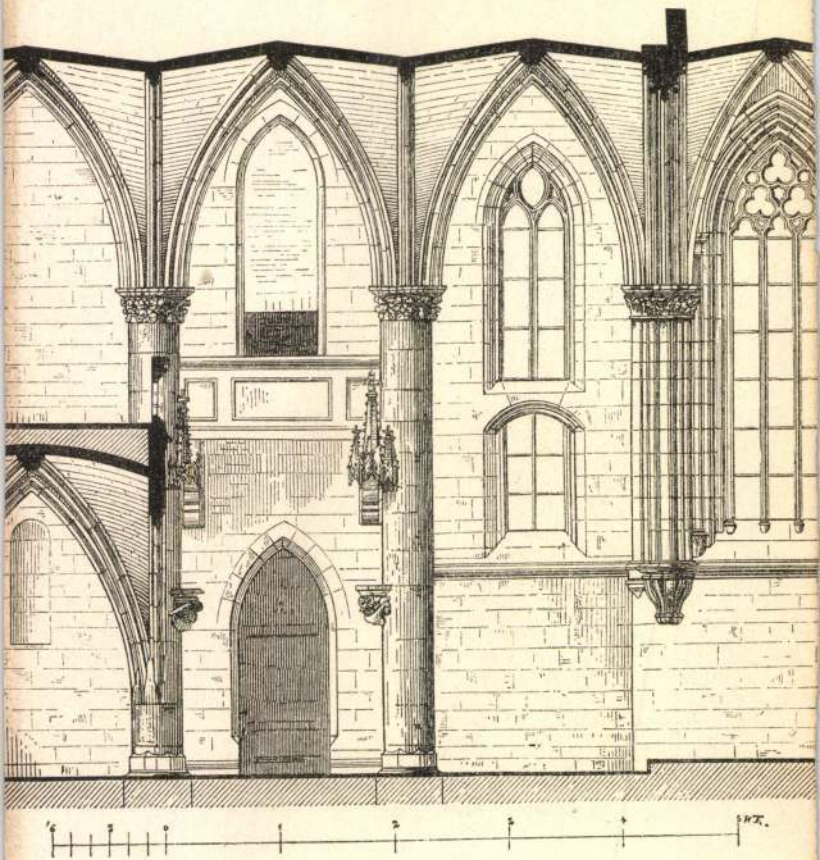

10.

MICSKE (Bihar)

R. k. templom

Szőnyi Ottó: Régi magyar templomok. Bp. é. n. (1933), 223 l (képe 137 l)

Micskei rk. templom

MICSKE (Bihar)

Esküvés tpl.

Henszlmann Imre: Heni műemlékeink hivatalos osztályozása. AÉ, VII–1887, 350 l.

Micske, ref. templom

Mičskei templom

fatisakkal

Repr.

Balogh fatvinyok

16 n Lep

Miskei ref.

Templom

(Bihar vm)

l. Korompay

26, 27. l

Keppel

Sczitovszky János.

Mellig, balra néz
Fején caputium van,
réjának (ligulája) lehaj
lett kettős nyakláncz
szent István-rend csilla
viseli.

Elefantcsontmedai
Vétetett 1897.
~~Ara~~ 25 frt. vé
(475/97 sz.) s az
V. 30-án a 244

8/97.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1978 10
Alföld
Micskey István

1021

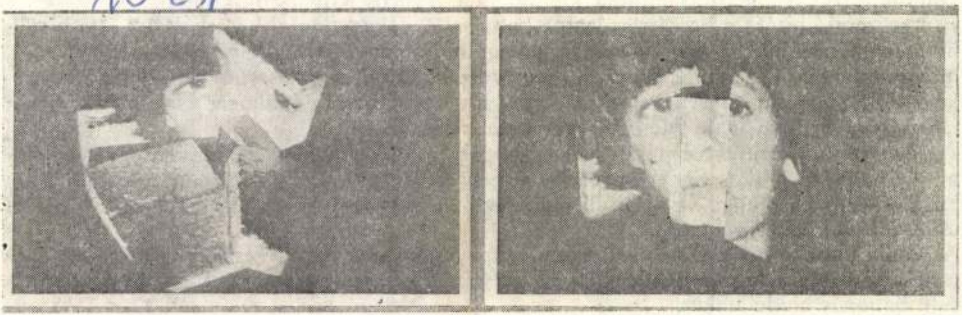

Micskey István: Emlék-kép (részlet)

Miguel bakák sturmolásáról, a königgrätzi csat
váltak hagyománnyá. A világháborús élmények
kább régi, kéziratos, ún. „katonakönyvekben" ta
Azok a babonás históriák – a megszólaló akas
szekerezőkről –, amikkel a regénybeli öreg M
cserépvető ódon házában lakó Ácsnét és kislány
szántúlon. Az Ácsné által említett kincsmonda,
A megszólaló bitófa a betyártörténetek kelléke. A nagyszalontai határhalmon álló bitó is hívta az éjszakának idején közelben lovagoló Fábián Pistát: „Gyere ide, Pista, hadd mondjak valamit." Ámde a betyár nem volt kíváncsi az akasztófa mondókájára, sarkantyú közé kapta a lovát és elvágtatott. De az akasztófa kiáltását csak meghallotta: „No, ha nem jössz, majd ide hoznak!" Oda is vitték.

Az éjszakai szekeresekről pásztorviselt öregek tudnak élményszerű elevenséggel beszélni. – Bizonyos Csíkos Sanyi nevezetű legény esetét a túrkevei Ecsegpusztán hallottam az 1920-as évek elején. (L. „Éjféli szekerezők Ecsegpusztán" című cikkemet a túrkevei múzeum emlékkönyvében.)

A néphit emlékei többször is felbukkannak a regényben. Egyes részletek érdekesen mutatják be, hogy bizonyos események, jelenségek miképpen elevenítenek fel feledésbe merülő babonás hiedelmeket.

Ilyen esemény a regény főszereplőjének a születése is. Felbolydulnak a Köteles utca la-

SAJTOFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1978 10
Alföld

Micskey István

1021

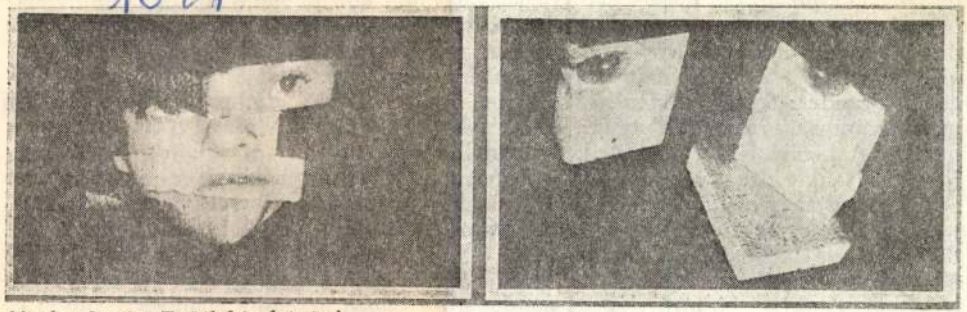

Micskey István: Emlék-kép (részlet)

súlya itt kezdettől fogva ingatagnak tűnik, s a *Zol*
ironikus elem javára – Krúdy következő írói korsz
kaibb alapállású módszerét előlegezve.

S jóllehet, ebben az új korszakában sem Júliára, se
pet, csaknem másfél évtized múltán, amikor Petőfi
velláiban, ezt a groteszkbe hajló, részvéttelen ábrázo
dy pályája szóbanforgó másfél évtizedének bonyolult ellentmondásait irodalomtörténet-írásunk még nem fejtette meg. Egyfelől konstatálnia kellett azt a tényt, hogy kiábrándulása fokozza ugyan az iróniát, de ez nem mélyül most sem szatirikus kritikává, mert „hiányzik belőle a pozitív eszménybe vetett hit, a tényleges kívülállás az ábrázolt világon". (Szauder: *Szindbád elmúlása.* Uo. 398. old.), másfelől értelmeznie kellett Krúdy magatartásának 1919-es fordulatát: lelkes és feltétel nélküli kiállását a forradalom ügye mellett. A kiváló Krúdy-kutatótól, Katona Bélától élőszóban nyert információnk szerint Krúdynak a tízes évek közepétől kifejtett publicisztikai tevékenysége felől közelítve 1919-hez, egyenesvonalú fejlődést tapasztalunk, ami fordulatnak csak szépírói magatartásához viszonyítva látszik. A rendkívül fontos észrevétel – noha nem oldja fel, de feltétlenül segít megérteni az ellentmondást – Krúdy sajátos Petőfi-kultuszának, Petőfi-élményének okáról is elárul valamit. Nem véletlen tudniillik, hogy közvetlenül Petőfiről szóló, Petőfivel birkózó cikkeit, tanulmányait éppen az említett művészi válság és eszmei-világnézeti fordulat éveiben: 1916 és 1922 között írja. Különösen szembetűnő,

1978 . 10
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
Alföld
Micskey István
1021

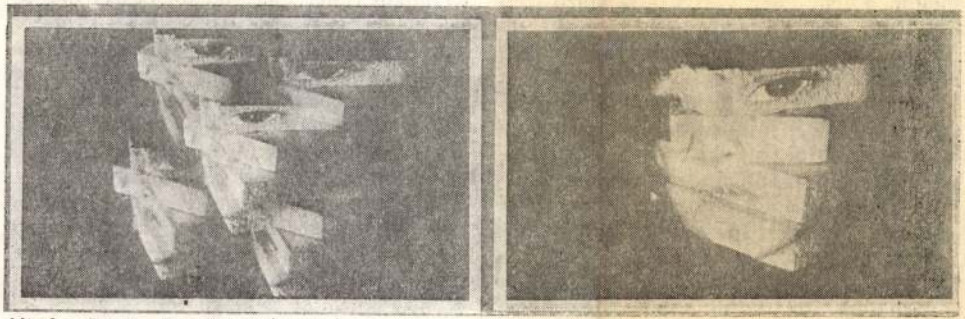

Micskey István: Emlék-kép (részlet)

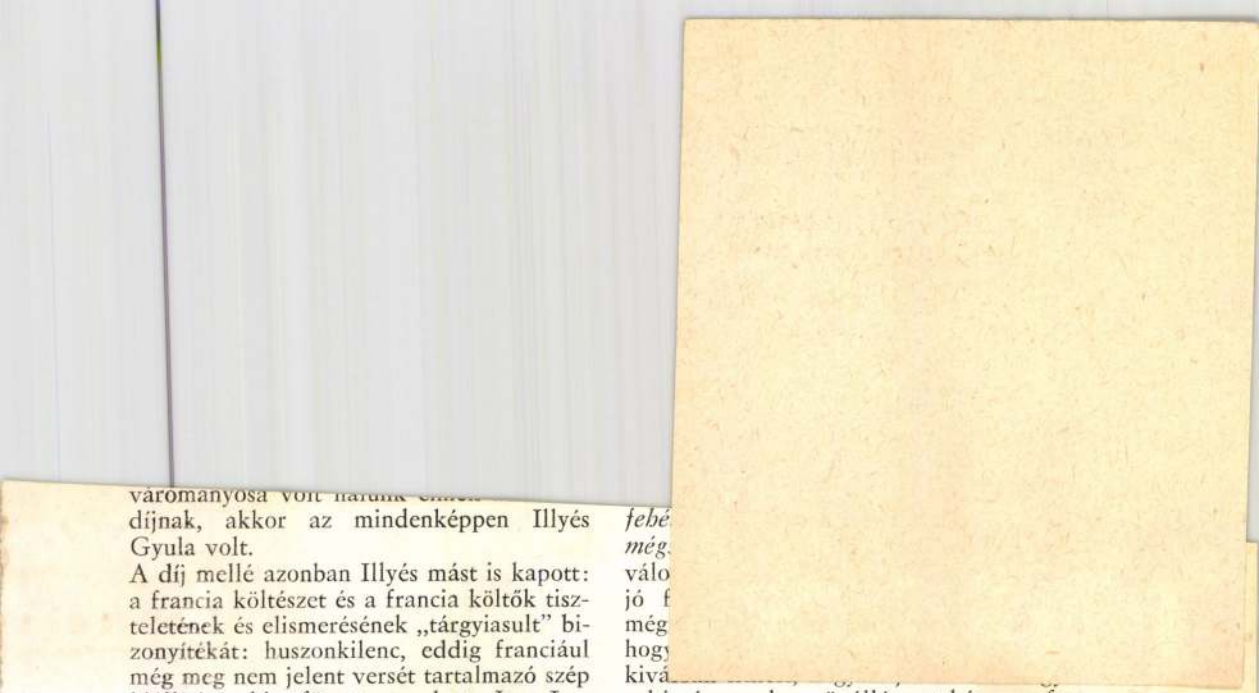

díjnak, akkor az mindenképpen Illyés Gyula volt.

A díj mellé azonban Illyés mást is kapott: a francia költészet és a francia költők tiszteletének és elismerésének „tárgyiasult" bizonyítékát: huszonkilenc, eddig franciául még meg nem jelent versét tartalmazó szép kiállítású kis füzetet, melyet Jean-Luc Moreau, Sauvageot utóda és munkásságának folytatója, a párizsi egyetem tanára, a finnugor nyelvek és irodalmak kiváló ismerője, költő és műfordító szerkesztett, az a Jean-Luc Moreau, aki 1975-ben egy alapos bevezető tanulmánnyal ellátott Radnóti-kötetet is megjelentetett. Illyés versei a Keleti Nyelvek Intézetének gondozásában jelentek meg s a kötet élén, előszó helyett, Moreau-nak a költőhöz írott levelét olvashatjuk. Megtudjuk ebből, hogy a versek fordítása és közreadása „törvényelle-

rul is, így gyakran önállóan, tehát nyersfordítás nélkül dolgozik. Mostani fordításai az eredeti szöveg alapos értéséről, átérzéséről tanúskodnak. (A már említett Radnóti-kötet számos darabját egyébként több kritikusa bravúros fordítói teljesítménynek nevezte.) Külön is megemlíthetjük az *Utolsó otthon* szép francia változatát *(Retour)*. Ezt a verset bevezetőjében is említi Moreau, annak illusztrálására, hogy Illyés azon kevesek közé tartozik, akik a sokarcú francia kultúrát a maga teljességében, ellentmondásaival együtt képesek látni, érte-

Micskey Rezső

1886.

Éjmisk 1930-86. l.

Micskey Vincéné

"Kálvária Kápolná"-ja, "Tiszapart"-ja,"Szegedi részlet" c. képei a Pfeifer-festőisk. tárlatán.

Sz.U.N.934.X.10.

Micskepusztai

honfoglaláskori

temető

Jósa András: Honfoglaláskori temető Micskepusztán. 20 l.

Nyíregyháza, 1912

Gent (1117)

FAKERESKEDÉS
ÉPITÉSI VÁLLALAT
ÉS GŐZFŰRÉSZTELEP.

Leimdörfer

Központi iroda: Párkány

SÜRGŐNYCZIM:
TELEGRAMM-ADRESSE: „LEIMDÖRFER PÁRKÁNY."

INTERURBAN TELEFON: 153. SZ.

LAKÁS TELEFON: 125. SZ.

Tekintetes

Műemlékek Országos Biz

Folyó hó 25.-é

tuk birtokában, van szerencsém melléke

riumnak legújabbi rendeletét, amely ki

Micsulka József

l

Pécsi K. Szab. Szerv

1946. máj

X. kiáll

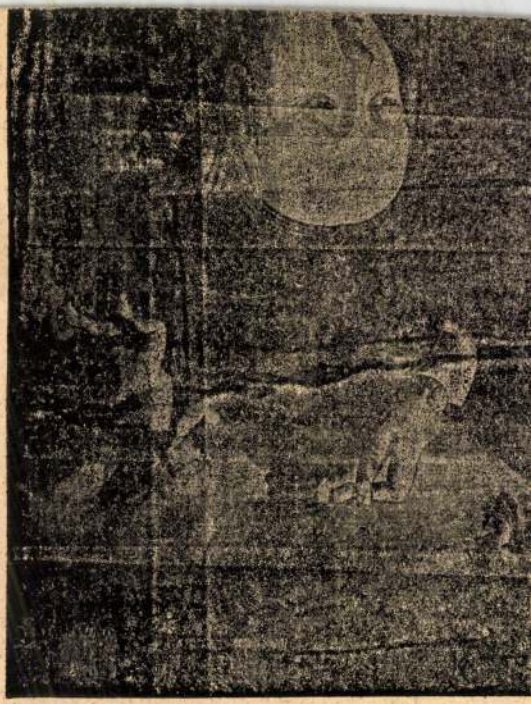

MDK

Micsulka József, festőm.

Raguza.	olk.
Dél-szerbiai táj.	"
Dalmát tengerpart.	"

M.Képzőm.-k Szab.Szervezete pécsi csoportja lo.-ik c
portkiáll.-a és Helveczky Jenő gyüjt.kiáll. -a. 1946.má
19. - Vigyázó Szem. 1946. máj.18-23. Kat. a lapban. 7.

Micsulka József, festöm. MDK

Hodzsák a szarajevói bazárban.	Olf.
Stájerországi motivum.	Grafitrajz.
Stipi bazár.	Olf.
Üszkübi török negyedből.	"
Mecseki müut.	Vizf.

A Baranya vm.-i Muz.-ban.Pécs.-Magy.Képzöm.-k Szabad Szervezete I.csop.kiáll.-a. -1945.szept.23.-okt.7. Kat. 7.l.

Micsulka József

festő

koll. kiáll. 1945. novemberében Pécsett az Ottani szabadszerveret venderésében

Lásd a pécsi katalogusok között.

. sz. a. a RMK-hoz gyüjtött adalékok
vsz. 1882. 94. l.)
Az 1705—1712-ig terjedő évekből a
omda termékei közül *egyetlen példány*
dt ránk» írja szerző a 174. lapon,
06-ban megjelent ott egy «Vincze
ltal» nyomtattatott «*Új és Ó Kalen-*
(Kvsz. 1879. 32. l. 104. sz.)
gyancsak Vincze nyomtatása *Pataki*
Kende Ferencz fölött (1701-ben)
alotti predikációja. Debr. 1702.
agi Aladár fedezte föl. Kvsz. 1879.
ovábbá «A' Ker. Hitnek fő ágazati-
damentomi» cz. ref. káté, 1704-ből.

is kinyomatott. (Kvsz. 1906. 146. l.)

Mint fölsorolt forrásaimból látható, dr. Csűrös még a RMK. adatait sem használta föl pontosan. (Pl. 1. 90. 93. 201. stb.) Műve megírása előtt tüzetesen át kellett volna tanulmányoznia egyetlen bibliografiai szakfolyóiratunkat, a Magyar Könyvszemlét, mert a Szabó K. nagy művének megjelenése (1. 1879. II. 1885.) óta fölfedezett magyarországi nyomtatványok könyvészeti adatai és leirásai ennek folyamaiban jelentek meg. (Nehány kötete kezei között volt). Egy kis fáradsággal össze lehetett volna állítani a RMK. megjelenése óta fölfedezett debreczeni nyom-

Micsulka József festő. MDK.

Keleti várúr.

Dunantúli Népszava. 1945. I. évf. szept. 23.
Gyenes: Pécsi művészek csoportkiállítása 2. l.

Micsulka József festő. MDK.

Dunántúli Népszava. 1945. I. évf. nov. 13.
Gy. r.: Két festő kiállítása. 5. l.

Micsulka József festő. MDK.

„Keleti tájak" c. festményével hívta fel magára a figyelmet a tárlaton.

N. helszky Géza: „A pécsi képzőművészek nagy tárlata".
Dunántúli Népszava 1946. II. évf. máj. 19. 6. l.

Micsulka József festő.

MDK.

Dunántúli Népszava. 1945. I. évf. dec. 18.
„Vidáltás Pécsbányatelepen." 4. l.

Micsulka József festő. MDR.

Dunántúli Népszava 1945. I. évf. dec. 20.

„Karácsonyi képzőművészeti Kiállítás." 4. l.

Micsulka József festő

MDK

Neve megemlítve

„Fisztujítás"

Uj Dunántúl - 1946. III évf. márc. 3. 6. l.

Micsulka József

festő MDK

Horváth Károly és Micsulka József festőművészek képkiállitása A Baranya megyei Muzeumban.
Uj Dunántúl. 1945, nov.14.

M.Heil Olga-Kiss Dezső-Török Lajos: 1945 utáni művészeti életre vonatkozó adatok.

Művészettörténeti tanulmányok. Bp.1960. 221-250. l.

237.l.

MDK

Micsulka József

Pécsi Képzőművészek Szab.Szerv. csop.kiáll.
Pécsbányatelep, 1945. dec.

Pesti Hirlap. 1941. nov. 8.

Licén se sokáig pereg már az ősi fazekas korong

Látogatás Micski Bartha László bácsinál, aki ma is egyszerű ősi módon gyártja a fazekat — meg a csöcsös korsót

Lice, november. *(A Pesti Hirlap kiküldött tudósitójától.)* Lice, ez a világtól elrejtett gömörmegyei kis község, mely legujabban a Kormányzó Ur Öfőméltóságának két iker keresztfia révén lett országos hirességü, arról is nevezetes, hogy igen sok ősi népi emléket őriz. Ki hinné, hogy itt még mindig élnek öreg *fazekasok*, akik szivósan dacolnak a „modern" időkkel, akik maguk gyártják a korongot, maguk az egyetlen szerszámot, a körtefakést, de éppugy maguk faragják a ludtollakat, a tülök szarvát, maguk metszik ecsetté a nyulfarkot: az ősi fazekasmesterségnek meganynyi egyszerü, de nagyszerü eszközét.

Ilyen ősi fazekasmester *Micski Bartha László* bácsi is. Öreg ember már ő, de a lelke töretlen. Féllába hiányzik. Erről a szerencsétlenségéről nem szivesen beszél, merthogy *féllábbal kettős munka volt hajtani a korongot — egy életen át.* És milyen derüs, mosolygós az arca. Ritkás ősz bajuszát legényesen sodorgatja, ha menyecske megyen el a ház előtt. Kis unokájával naphosszat elincselkedik.

— Nem megy már a munka, lassan nyolcvan esztendős leszek. Ilyenkor az öregember már csak dajkának jó. Ha meg dolgozni kell vásárra, vagy miegyébre, merhogy pesti urak is rendelnek nálam „jobb dolgokat", akkor felkötöm a „fotykos surcot", igy hivjuk mi a fazekas kötényt, aztán meginditom a korongot.

A jó agyag olyan — mint a kalácstészta

Micski Bartha bácsi kérésünkre leül a koronghoz. Jobb keze ügyében nagy rakás kigyurt agyag púpozódik. Falába pöckösen-hegyesen mered előre. Mezitelen ballábának talpával meghajtotta már a korongot. Pereg-pereg a fazekasok motollája. Közepiben ott sárgállik az agyagcsomó, melyet Bartha bácsi mértani pontossággal a közepibe vágott.

— Mit csináljak? — kérdi tőlem, megemelve agyagtól szárazon maradt kezefejével bal bajsza szárát.

— Csináljon elsőnek egy tányért, Bartha bácsi.

Gyorsabban pereg a korong. Az öreg fazekas a szakmabeli tudás rejtelmes alaposságával belemélyeszti két hüvelykujját az agyagba. A sikos, puha gyurmány kétoldalt felágaskodik. Pillanatok alatt változtatja alakját.

— Jó megvan e' dolgozva — mutat az öreg az agyag felé. — *Olyannak kell ennek lennie, mint a legfinomabb kalácstésztának.*

Az öreget egészen elragadja — az „alkotás láza". Szeme csillog, amikor a simitófával leszedi a fölös agyagot. Előkerül a hires egyetlen szerszám, a fakés is.

— Ez az „első mesterség" — emeli meg Micski Bartha bácsi a kést. — Más ide nem kell. *Na meg a két okos tenyér.*

Okosnak nevezi a tenyerét — de joggal. Mintha gondolkodnának az ujjai. Lelapitja a forgó, magas agyag szélét és lassan kialakul a tányér.

— Szemtül van itt minden tudomány — jelenti ki, amikor nedves bőrrel lesimitja a tányér szélét, majd vékony rézfonállal elmetszi a kész müvet a korongtól és eres öreg kezének féltő, remegő mozdulatával leemeli a hajlékony, még puha tányért.

— *Valamikor nyolcvanat is elkészitettem belőlük naponta.* Az régen volt! Akkor mi még lejártunk Aradra. Nagy keletje volt egykor a cserépedénynek. Máma ritkán, de még akad munka. Multkor Pestről is kaptam egy nagy rendelést — mondja Bartha bácsi.

A *Pesti Hirlap* naptárát leveszi a gerendáról. Abból kerül elő a megrendelő levél.

— Aztán elkészült a rendelés? — kérdezzük.

— El, de csak nehezen, mert a pesti ur kikötötte, hogy *minden egyes darabnak egyformának kell lennie. Az ilyesmi nehezen megy nálunk.*

A fazekas tudomány teteje — a csöcsös korsó

Uj agyagot vesz Micski Bartha bácsi a markába. Gyurja, pofozza, nyomkodja, csak ugy csattog a tenyere.

— Most csöcsös korsót csinálok — mondja fontoskodva — merthogy *ez a legnehezebb.*

Már ismét forog a korong. Öblösödik az agyag. Összehuzza fönt az anyagot. Kettévágja a körtefából készült fakéssel. A felső részt leemeli.

— Ezt később visszaragasszuk, *de csiriz nélkül* — jelenti ki, saját tréfáján mosolyogva az öreg fazekas.

Elkészül a nyak is, majd belekerül a korsóba a *csörgő:* egy már kiégetett darabka agyag, melynek *az a célja, hogy felverje később a viz salakját és ezáltal tisztán tartsa a korsót. Ez ősi szabály!*

— Aki nem ügyes fazekas, annak a csörgője beleragad a puha agyagba... Igy ni, most megadom alul a peremit, hogy erősen álljon. Igy ni, megvan már a nyaka, szűrője, dereka, füle...

Az öreg csendesen morog magában. Keze közben villámgyorsan mozog. A hasitott és lefedett fület megkenegeti kicsit vizzel. Ragaszt egy kicsit rajta.

— Kész! — jelenti ki boldogan.

Ősi szerszámokat szed elő egy bőrtarisznyából: vékony farudacskákat, melyek végén a *nyulfarokból készült ecsetvégeket kötözte fel cérnával, ludtollas foglalatu* egyéb ecsetek kerülnek elő, majd *tülkök*, melyek végébe ugyancsak ludtollat illesztett. *A tülökbe teszi a folyékony glédet, a zománcanyagot és a ludtollon átfolyik, mikor kirajzolják, „kiirják" a mintát.*

Micski Bartha bácsi vizenyős szemmel nézi szerszámait, amelyekkel családjának egy életen át kenyeret adott.

— Három fiam van — mondja sóhajtozva — de már egy sem érti a fazekasságot. *Lassan kipusztulunk, mi, öreg fazekasok. Megesznek bennünket a gépek.* Ezzel az egyetlen megmaradt lábammal én már a sírba lépegetek. Árván marad utánam a korong, meg kint a *„bánya"*, ahol a cserepeket égetjük ki.

Megtörli az arcáról lecsurranó könnyet.

— Olyan az öreg ember élete — szólal meg messze, a rétek felé nézve — mint az a cserépedény, mely megreped és kifolyik belőle a viz. Félretesz minket is az idő.

Elgondolkodva ugy ül az öreg a korongja mellett, mint a vándor, aki utolsó nagy utjára készül...

Tombor Tibor.

MADÁCH (½4, 8)	ANDRÁSSY (½4, 8)	VÁROSI (½4, ½8)	KAMARA VAR. (½4, ½9)	KOMÉDIA (½5, ½9)
IV. Henrik	Boldoggá tesziek	Hangverseny	Ramaz. (5, ¾8)	Utazás (8)
IV. Henrik	Boldoggá tesziek	Filmek	Ramazuri	Utazás a hölgy
IV. Henrik	Boldoggá tesziek	Filmek (½7)	Ramaz. (¼7, 9)	Utazás a hölgy

(½5, ½9). Naponta: El ksida. — NEMZETI BÁBS ZINJÁTÉK (Podmaniczky-utca 8.) télután: Mesejáték.

ROYAL APOLLO (T.: 222—002.) 2-ik hétre prol.! Algir. Csak 16 éven felülieknek! (¼6, ½8, ¾10; szomb., vas. és ünn.: 4, 6, 8, 10).

SCALA. (T.: 114-411.) **La Conga** (5, ¼8, ½10; szomb., vas. és ünn.: ¾3-kor is).

URANIA. (T.: 146-046.) 2-ik hétre prol.! **Hiv a haza** (5, ¼8, ½10; pént., szomb., vas. és ünn.: ¾3-kor is). Vas. d. e. ½12-kor: A Magyar-Német Társaság filmelőadása.

MÁSODHETES MOZIK

Admiral. Havasi napsütés (11, ½2, ½4, ½6, ½8, ½10). **Alkotás.** Andrá (¼4, ¼6, ¼8, ¼10). **Anna. Kivánsághangverseny** (½4, ½6, ½8, ½10). **Astra.** Dankó Pista (¼4, ¼6, ¼8, ¼10). **Belvárosi.** Amok (4, 6, 8, 10). **Budai Apolló.** Havasi napsütés (½5, ¾7, 9). **Capitol.** 3-ik hétre prol.! Ne kérdezd, ki voltam! (½4, ½6, ½8, ½10). **Elit.** Közbelép a feleségem (4, 6, 8, 10). **Gloria.** Havasi napsütés (½4, ½6, ½8, ½10). — **Homeros.** A holnap hajósa (½4-től folyt.). — **Ipoly.** Havasi napsütés (½4, ½6, ½8, ½10). **Józsefvárosi.** Éjszaka kezdődött (½4, ½6, ½8, ½10) **Lloyd.** Intermezzo (½4, ½6, ½8, ½10). **Népszinház.** Dankó Pista (½4, ½6, ½8, ½10). **Nyugat.** Havasi napsütés (½4, ½6, ½8, ½10). **Odeon.** Havasi napsütés (½4, ½6, ½8, ½10). **Otthon.** Havasi napsütés (¼4, ¼6, ¼8, ¼10). **Rialtó.** Amok (11, 1, 3, ¼6, ½8, ½10). **Simplon.** Robinson (½4, ½6, ½8, ½10). **Tiszti Kaszinó.** Nov. 9-én: Közbelép a feleségem. 11-én: Elsodort ember. 13-án és 16-án: Az ördög nem alszik (5, ¾7, 9). **Tivoli.** Havasi napsütés (11, ¾2, ¾4, ¾6, ¾8, ¾10). **Turán.** A nagy riport (11, ½2, 4, 6, 8, 10).

RÁDIÓ MÜSORA

Budapest I. szombati müsora. 6.40 Ébresztő, torna. 7 Hir, étrend, lemez. 10 Hir. 10.20 és 10.45 Felolvasások. 11.10 Viz. 12 Harangszó. Fohász. Himnusz. 12.10 Melles Béla-zenekar. Közben 12.40 Hir. 1.20 Idő, viz. 1.30 Lemez. 2.30 Hir. 2.45 Müsorism. 3 Árak. 3.20 Cigányz. 4.10 Ifjusági rádió. 4.45 Idő. Hir. 5 Hir. 5.15 Rádióposta. 5.40 Volly-együttes. 6.05 Felolv. 6.20 Jazzhármas. 6.40 Előad. 7 Hir. 7.20 Egy nóta viszontagságai. Hangjáték. Irta Köpeczi Boócz Lajos. 8 Innen-onnan (hangfelv.). 8.35 MOVE Szépmivesek magyar estje. Közv. az egyesület székházának disztermében. 9.40 Hir. 10.10 Zongorahangverseny. 10.40 Szalonz., ének és cigányz. Közben 11 Idegennyelvü hir. 12 Hir.

A Kaukázus

Irta dr. Cholnoky Jenő

Mint ahogy a gomolygó, fekete felhőkben fellobbannak a villámcsapások s a mennydörgés tompa dübörgése jelzi, hogy ítéletidő közeledik felénk, ugy nyomul előre feltartóztathatatlanul a győzelmes hadsereg a *Kaukázus* bércei felé. Hiába minden áldozat, az emberi életet nem kimélő ellenállás, — a végzet biztosságával közeledik a német és a magyar hadsereg a Kaukázus mindkét oldala felé. Mert a Donec-medencén keresztültörő seregek a Kaukázus északi oldala felé haladnak, a Krimen átgázoló erők pedig a Kaukázus déli oldalára fognak nyomulni.

A Kaukázuson keresztültörni ugyanis igen nehéz feladat lenne. A hegység igen magas és igen széles. *Magas részén csak egyetlen kocsival járható ut visz át*, az ugynevezett Grúz hadiút, a *Kereszt-hágón* keresztül.

A hegység a *Kercsi-szorostól* egészen a Kaspi-tóig nyulik s ott az *Apszkeron* félszigetben végződik. *Ezen a félszigeten, tehát a Kaukázus legkeletibb végén van Baku, földünk egyik leggazdagabb petróleummezője.* Innen viszik szét a petróleumot száz és száz kilométer hosszu csövek, egyrészt *Rosztov* felé, a Kaukázustól északra, másrészt *Batum* felé, le a Fekete-tenger partjára.

A mintegy 1100 km. hosszu hegységet három részre lehet felosztani. Nyugati harmada a Kercsi-szorostól egészen az *Elbruszcsúcs* vidékéig tart. Ez egyszerü, egységes hegylánc, északi lejtője lankásabb, déli lejtője meredeken esik le a Fekete-tengerre. Ezt a déli lejtőt sürü erdőség boritja. Kevés ut vezet rajta át, ezeken is nehéz járni, mert mély, meredekoldalu völgyekben kanyarognak s minél keletebbre megyünk, annál magasabbra kell kapaszkodni. Egy vasutvonal is visz át a hegyláncon, a Fekete-tenger partján *Szucsumkáléhoz*. Legnyugatibb vége a Támán félszigeten már egészen alacsony. Itt is földgáz tör elő, itt is van petróleum, de még nincs kellőleg feltárva.

A hegység második része az Elbrusz-csúcstól a *Kazbek-csúcsig* terjed. Ez a legmagasabb, mondhatnám teljesen járhatatlan szakasza a hegységnek. Az Elbrusz hatalmas, szabályos, kettős csúcsú kialudt tűzhányó, *magassága 5630 méter, tehát 800 méterrel magasabb, mint a Mont Blanc.* Második legmagasabb csúcsa Kazbek (5043 m.), szintén kialudt tűzhányó. Keleti lábánál visz át a Grúz hadiut. Ennek a résznek örökhóval fedett gerince és csúcsai mindenütt magasabbak 3000 méternél, de rendesen 4000 méter magasságban emelkednek fejünk felett. Itt hatalmas gleccserek is vannak, leghosszabb a *Bezingigleccser* (18 km.). Érdekes, hogy bár a hegység jóval magasabb, mint az Alpok, még sincsenek olyan nagy gleccserei, hiszen például az Aletsch-gleccser az Alpokban 22 kilométer hosszu. Itt közel ekkorát sem találunk. Ennek az az oka, hogy a hegység éghajlata sokkal szárazabb, mint az Alpoké. A jégkorszakban a gleccserek nem nyultak le egészen a hegység lábáig, azért nem keletkeztek a Kaukázus lábánál olyan gyönyörü fjordos tavak, mint az Alpok északi és déli oldalán, például a vierwaldstätti, a Genfi, a Como, a Garda és a többi. Ezeknek a sziklamedencéjét a jégkorszak óriási gleccserei marták ki.

A Grúz hadiuttól keletre van a Keleti-Kaukázus széles, bonyolult hegyvidéke. Ez már olyan száraz éghajlatu, hogy állandóan hóval fedett csúcsa nincs is, még a legmagasabbon, a 4487 m. magas *Bazardzsuzin* is csak néhány hófolt van. Ez már messze keleten van, a hegység legszárazabb részén. A Keleti-Kaukázus széles hegyvidékét másként *Dagesztánnak* is nevezik. Ezen is nagyon nehéz lenne keresztültörni, éppen a nagy szélessége miatt. A Dageszta meredekén szakad ez le a Kaspi-tó partjára. Itt a keskeny tengerparton van *Derbent* kikötő, itt épitették a mezopotámiai müvelt népek a Gógok és Magógok ellen az országvédő kaput. Ma Bakuból vasut visz északra s aztán a hegység északi lába mentén Rosztov felé Dagesztánban tudták magukat legtovább fenntartani az őslakók az orosz hóditással szemben. Samil vezérük alatt csodálatos hősi ellenállást tudtak kifejteni s az oroszok csak igen nagy veszteségek árán vehették be egyik hegycsúcsot a másik után.

A Kaukázus északi lába előtt széles halomvidék terül el. Itt is bőséges petróleumforrásokat fedeztek fel s ezeket ma már nagymértékben ki is használják. Különösen *Vladikaukázustól* keletre, *Grosznyi* vidékén van igen gazdag olajmező, itt már, az utolsó megbizható adatok szerint, feleannyit termelnek, mint Bakuban.

Ha Rosztovot elfoglalják a németek és magyarok, akkor Grosznyit mintegy 600 km.-re közelitik meg, olyan terepen, amelyen aligha lehet őket feltartóztatni. Ha pedig Grosznyit is elérik, akkor, tekintetbevéve a németek bámulatos szervezőképességét, egykét hónap alatt bőven ellátják a szövetséges népeket olajjal. Kétségtelen azonban, hogy itt nem állnak meg, hanem Bakuig nyomulnak, vagy még azon is tul...

A Kaukázus északi-lábánál lehetett a magyarok őshazája. Itt kereste az ottmaradtakat *Julianus* barát, majdnem egy esztendeig járva a vidéket. Valószinüleg innen szoritották ki őket. Innen vándorolt egyrészük Etelköz, másrészük a mai Baskir-föld felé. Ott azután meg is találta őket a fáradhatatlan Julianus.

UJ KÖNYVEK

— **Individuálpszichológia.** (Irta marosi dr. *Máday István*. Pantheon-kiadás.) Aki lélektannal foglalkozni akart, az mindig bőven válogathatott különböző rendszerekben. de soha annyiban, mint manapság. Máday István röviden ismerteti könyvében az ujabbkeletü irányokat: az *Ehrenfels*-féle alaklélektant, a *Stern*-féle perszonalizmust, a *Klages*-féle karakterológiát, a *James-féle* voluntarizmust, a *Pawlow*-féle reflexológiát, a *Watson*-féle magatartási lélektant (behaviorizmus), stb. A szerző maga a század elején *Freud*-ot hallgatta, *Adler*-rel együtt, de amikor utóbbi 1911-ben elszakadt mesterétől és az *individuálpszichológiát* megalkotta, amelynek azóta is lelkes előharcosa, hozzá csatlakozott. Behatóan ismerteti ezt a rendszert. Számos példával meggyőzően mutatja be, miképpen vezet ideges állapotokhoz a *hibás önértékelés*, a *fogyatékosságérzés*, *az érvényesülési vágy* és hogy miként lehet ezeken segiteni. Kifejti, hogy az egyéni lélektan módszerének kiváló használt veszi nemcsak a tudományos lélekkutatás, hanem a gyakorlati élet is: az ideggyógyászat, a nevelésügy, a közigazgatási- és büntetőjog, a művészet, a társadalmi jellemképzés. Még aki más bölcseleti irány hive is, ezt a könyvet élvezettel és haszonnal fogja elolvasni. *Dr. R. I.*

— **Az ikrek testi és lelki tulajdonságai.** Dr. Darányi Gyula egyet. tanár összeállitásában érdekes könyv jelent meg az ikrek testi és lelki tulajdonságairól. A könyv rámutat arra, hogy az ikreket ősidőktől fogva rejtelmes légkör veszi körül. Régente valamely földreszállt isten ajándékának vélték őket, majd ördögi mesterkedés szülötteinek. Később is sok, többé-kevésbé kalandos magyarázat merült fel. Csak a legutóbbi évek tudományos kutatása deritett fényt a kissé bonyolult fejlődési viszonyok igazi természetére. Kiderült, hogy abban a nagy vitában, amely e kérdés körül folyik, hogy a testi és lelki tulajdonságokból mennyi vezethető vissza az örökölt gén-ekre és mennyi a környezet hatására, legbiztosabb felvilágositást az *ikerkutatás* ad. Mégpedig főleg az identikus ikerpárok vizsgálata, akik azonos gén-eket örököltek és olykor különböző, olykor meg azonos külviszonyok között, például árvaházban nőnek fel. *Darányi Gyula* tanár 1934-ben egyetemi közegészségtani intézetében külön *öröklési és eugeniai osztályt* létesitett. Eddig 448 ikerpárt vizsgáltak itt meg. A külföldi ikerkutatástól eltérően, nemcsak a betegekre, hanem az egészségesekre is kiterjesztették a vizsgálatot. Dr. Darányi Gyula könyvében huszonkét elsőrangu szakember számol be az összes szervekre kiterjedő mérésekről és vizsgálatokról. Nagyon érdekesek az értelmességi és akaratpróbák, valamint a bőrgyógyászatnál nyert eredmények (köröm, bőr, haj, szőrzet szine és elhelyezése, stb.). Az Országos Közegészségügyi Egyesület kiadásában megjelent és szép képekkel diszitett könyv a szakember számára valóságos tárháza a fontos adatoknak, de a müvelt laikusnak is élvezetes és tanulságos olvasmány. *Dr. R. I.*

— **Házassági kereseti jog.** Dr. Móra Mihály kuriai tanácsjegyző most megjelent műve az egyházi jog szerint tárgyalja a házassági kereseti jogot a kötelékí perben. A házassági per egyik leggyakorlatibb kérdése ez. Az egyházi birótól a házasságot kötő laikusig mindenki megismerheti belőle az egyház évezredes álláspontját, amely messze a mai kor házassági válsága fölé magasik.

Ulváki Bertha László